Bundel - Raadsvergadering van 27 juni 2023

Agenda bijlagen
- GETEKEND besluitenlijst raadsvergadering 27 juni 2023

1 Opening/Mededelingen

2 Vaststellen agenda
- 02 AGENDA raad kadernota 27 juni 2023.docx

3 Spreekrecht inwoners

4 Besluitenlijst raadsvergadering d.d. 20 juni 2023
- Concept besluitenlijst raadsvergadering 20 juni 2023

5 VRF jaarstukken 2022 en begroting
Hamerstuk
- RV VRF
- RB VRF
- 1. VRF - Aanbiedingsbrief
- 2. VRF - Jaarstukken 2022
- 3. VRF - Eerste Begrotingswijziging 2023
- 4. VRF - Programmabegroting 2024
- 5. Aanbiedingsbrief oprichting stichting Waarborgfonds
- 6. Memo Stichting Waarborgfonds Veiligheidsregio's
- 7. Brief antwoord gemeente Ooststellingwerf
- 10. VRF - Controleverklaring
- GETEKEND RB VRF

6 Jaarstukken 2022 en begroting 2024 GR SW Fryslân
Hamerstuk
- RV Concept begroting 2024 en jaarstukken 2022 GR SW Fryslan
- RB jaarstukken 2022 en begroting 2024 GR SW Fryslan
- Jaarstukken GR 2022 definitief-getekend
- Begroting GR 2024 dd 2023.03.23
- GETEKEND RB Jaarstukken 2022 en begroting 2024 GR SW Fryslan

7 Jaarrekening 2022 en begroting 2024 Recreatieschap Drenthe
Bespreekpunt in één termijn
- RV jaarrekening 2022 en ontwerpbegroting 2024
- RB Jaarrekening 2022 en ontwerpbegroting 2024
- Bijlage 1 RD-jaarverslag-2022
- Bijlage 2 RD-begroting-2024
- Bijlage 3 begeleidende brief jaarstukken 2022 en begroting 2024
- GETEKEND RB Jaarrekening 2022 en ontwerpbegroting 2024

8 Jaarstukken 2022
Bespreekpunt in twee termijnen
- RV Jaarstukken 2022
- RB Jaarstukken 2022
- Bijlage 1 Nota reserves en voorzieningen 2022
- Bijlage 2 Jaarstukken 2022
- Bijlage 3 Monitor Sociaal Domein 2022 definitief
- Accountantsverslag Ooststellingwerf 2022 v 2.1
- BEANTWOORDING technische vragen jaarstukken 2022
- Bijlage vraag 184. Staat opgenomen geldleningen 2022
- A-026 GL, LSO, CU Reserve opvang (Oekraïense) vluchtelingen
- A-027 CU Fonds tussen Wal en Schip
- M-045 VVD, VPO Voordeel Oekraïne bij Oekraïne OUD
- Nieuw M-045 VVD, VPO Voordeel Oekraïne bij Oekraïne
- GETEKEND RB Jaarstukken 2022

9 Voorjaarsrapportage 2023
Hamerstuk
- RV voorjaarsrapportage 2023

RB voorjaarsrapportage 2023
Bijlage 1a Begrotingswijziging septembercirculaire 2022
Bijlage 1b Begrotingswijziging decembercirculaire 2022
Bijlage 2 Boekwerk voorjaarsrapportage 2023
Bijlage 3a Begrotingswijziging voorjaarsrapportage
Bijlage 3b Programmawijziging voorjaarsrapportage
Bijlage 3c Administratieve wijziging voorjaarsrapportage
Bijlage 4 Initiatiefvoorstel energiearmoede
Bijlage 5 budgetoverheveling 2022-2023
A-028 LSO, VPO Voorjaarsrapportage
GETEKEND RB voorjaarsrapportage 2023

10 Indeling programmabegroting
Hamerstuk
RV indeling programmabegroting
RB indeling programmabegroting
Bijlage 1 - mogelijke indelingen
A-029 D66, OB, LSO, CU Indeling programmabegroting
GETEKEND RB Indeling programmabegroting

11 Verordening toeristenbelasting
Bespreekpunt in één termijn
RV Verordening toeristenbelasting 2024
RB Verordening toeristenbelasting
A-030 PvdA, LSO, CU, VPO Verordening Toeristenbelasting
GETEKEND GEAMENDEERD RB Verordening toeristenbelasting

12 Kaderbrief 2024-2027
Bespreekpunt in twee termijnen
Raadsvoorstel Kaderbrief 2024
Raadsbesluit Kaderbrief 2024-2027
Bijlage 1. Kaderbrief 2024-2027
Mededeling aan de Raad - Meicirculaire 2023
Bijlage A Meicirculaire gemeentefonds 2023 versie 8 juni
Bijlage B bij de Mededeling aan de Raad- Meicirculaire
Schriftelijke vragen GroenLinks - Open vuur
A-031 LSO, VPO, CU Kennisnemen van kaderbrief
M-032 D66, PvdA, GL Retour afzender
M-033 VPO, PvdA, CU, GL Huidkanker
M-034 VPO, PvdA, VVD Jeugdzorg kosten
M-035 LSO Kulturhus
M-036 GL, D66, VPO Waar is dat water(tappunt)
M-037 LSO Handhaving
M-038 CU Afsluiten wegen
M-039 CU, GL Eikenprocessierups
M-040 OB, CDA Beschermen cultuurlandschappen
M-041 LSO Fochtelooerveenweg
M-042 GL Bijzonder Onder Aandacht Veiligheid
M-043 CDA, D66, PvdA, GL Vluchtelingen
M-044 LSO Aula
M-046 CDA Regenton (OUD)
M-046a CDA Regenton (NIEUW)
M-036a GL, D66, VPO Waar is dat water(tappunt) (NIEUW)
M-038a CU, LSO afsluiten wegen (NIEUW)
M-039a CU, GL Eikenprocessierups (NIEUW)
M-042a GL Bijzonder Onder Aandacht Veiligheid (NIEUW)
GETEKEND RB Kaderbrief 2024-2027

13 Sluiting

gemeente ooststellingwerf

Besluitenlijst van de openbare raadsvergadering van 27 juni 2023

OoststellingwerfsBelang:	B. Beijert, H. Betten, A. Broersma-Ruiter H. Dongstra en R. de Groot (vanaf punt 11)
GroenLinks:	L. Edema en H. Vos
PvdA:	S. de Jong, B. Polpe (behalve beschouwingen) en J. Vledder
CDA:	T.W. Swart en M. van Tellingen
VVD:	B. van 't Klooster en S. van Weperen
Vrije Partij Ooststellingwerf:	B. Oostra en E. Messham
Lokaal Sociaal Ooststellingwerf:	M. Moes en S. ter Heide (tot begin punt 9 en na beschouwingen)
ChristenUnie:	B. Leistra
D66:	I. Minnema
AANWEZIG nms. college:	G. But, J. Nijboer, E. Verhagen en J. van Weperen, wethouders
AFWEZIG MET KENNISGEVING:	E. Schievink
VOORZITTER:	J. Werkman
GRIFFIER:	A. Hensen
Verslag:	A. Boltjes

1. Opening / Mededelingen
De voorzitter opent de vergadering om 14.00 uur.

Mevrouw Schievink/GroenLinks is met kennisgeving afwezig. Dhr. Ter Heide/Lokaal Sociaal Ooststellingwerf verlaat de vergadering om 15.30 uur en zal omstreeks 18.45 uur weer aansluiten. Mevr. De Groot/OoststellingwerfsBelang is met kennisgeving later.

2. Vaststellen agenda
De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

De voorzitter wijst volgens artikel 16 van het reglement van orde dhr. Minnema/D66 aan als primus bij een eventuele hoofdelijke stemming.

3. Spreekrecht inwoners
Er hebben zich geen sprekers gemeld.

4. Besluitenlijst van de raadsvergaderingen van 20 juni 2023
De besluitenlijst van de raadsvergadering van 20 juni 2023 wordt ongewijzigd vastgesteld.

5. VRF jaarstukken 2022 en begroting

Voorstel:

Kennis te nemen van:
1. Jaarstukken 2022 van de Veiligheidsregio Fryslân.
   a) € 0,569 miljoen te reserveren voor aantal specifieke taken;
   b) € 0,325 miljoen toe te voegen aan de egalisatiereserve.
2. De eerste begrotingswijziging 2023 van de Veiligheidsregio Fryslân.
   a) De wijziging heeft geen effect op de reeds vastgestelde bijdrage per programma in de primitieve begroting 2023. In te stemmen met:
3. De Programmabegroting 2024 VRF waaronder een bijdrage van Ooststellingwerf van in totaal € 3.075.472,- voor 2024, onderverdeeld in:

a) Gezondheid € 1.182.400,-
b) Crisisbeheer € 121.337,-
c) Brandweer € 1.771.735,-

4. De oprichting van de landelijke stichting waarborgfonds veiligheidsregio's en als gemeente Ooststellingwerf deel te nemen aan het fonds.
5. Geen nadere zienswijze in te dienen naar aanleiding van de financiële documenten van de Veiligheidsregio Fryslân.

Besluit:
De raad besluit zonder stemming overeenkomstig het voorstel.

6. Jaarstukken 2022 en begroting 2024 GR SW Fryslân
Voorstel:

1. De jaarstukken 2022 GR SW Fryslân voor kennisgeving aan te nemen en af te zien van het indienen van een zienswijze.
2. De concept begroting 2024 GR SW Fryslân voor kennisgeving aan te nemen en af te zien van het indienen van een zienswijze
3. Het bestuur van de GR SW Fryslân hiervan op de hoogte te stellen.

Besluit:
De raad besluit zonder stemming overeenkomstig het voorstel.

7. Jaarrekening 2022 en begroting 2024 Recreatieschap Drenthe
Voorstel:

1. Kennis te nemen van de inhoud van het jaarverslag en de jaarrekening 2022 van Recreatieschap Drenthe;
2. Kennis te nemen van de inhoud van de ontwerpbegroting 2024 van Recreatieschap Drenthe en daarvoor:
3. In te stemmen met de inhoud van de ontwerpbegroting 2024 en derhalve geen zienswijze in te dienen

Besluit:
De raad besluit overeenkomstig het voorstel met algemene stemmen.

8. Jaarstukken 2022
Voorstel:

1. De beslispunten op pagina 7 t/m 10 uit de nota reserves en voorzieningen 2022 en 2023-2025 (bijlage 1) vast te stellen
2. De reserve Sociaal Domein op te heffen en het resterende saldo over te brengen naar de algemene reserve.
3. Geen bedrag uit de reserve Grondexploitatie te laten vrijvallen
4. De jaarstukken 2022 vast te stellen (bijlage 2)
   En daarmee:
5. Het voordelig resultaat 2022 € 5.129.000 vast te stellen
6. Het voordelige resultaat toe te voegen aan de algemene reserve en dit als volgt te bestemmen:
   a. Energietoeslag € 606.000
   b. Bijzondere bijstand/vroegsignalering € 42.000
   c. Implementatie breed offensief € 13.000
   d. GIDS / kansrijke start € 12.000
   e. Versterken sociale basis € 20.000
   f. Reserve organisatieontwikkelingen € 30.000
   g. Veilige fietsverbinding Waskemeer € 220.000
   h. Algemene middelen € 4.186.000

7. Kennis te nemen van het verslag van bevindingen Jaarrekeningcontrole 2022 van Eshuis accountants (bijlage 3)

Amendement A-026 Reserve opvang (Oekraïense) vluchtelingen
De fractie van GroenLinks dient een amendement in, mede ingediend door Lokaal Sociaal Ooststellingwerf en ChristenUnie, waarin zij voorstellen beslispunt 6i toe te voegen:

1. Een nieuwe bestemmingsreserve 'Kosten opvang vluchtelingen' toe te voegen en deze te vullen met het saldo voordeel van € 254.000 bij de opvang van Oekraïense vluchtelingen, om de middelen alsnog in een later stadium te gebruiken voor het oorspronkelijke doel, dan wel na toestemming van de raad voor de opvang van andere vluchtelingen.

Amendement A-027 Fonds Tussen Wal en Schip
De fractie van de ChristenUnie dient een amendement in waarin zij voorstellen:
Te verwijderen:

- beslispunt 6.h: Algemene middelen € 4.186.000;

Aan het raadsbesluit toe te voegen:

- Beslispunt 6. h. Storten van € 25.000 in het fonds Tussen Wal en Schip;
- Beslispunt 6. i. Algemene middelen € 4.161.000.

Motie M-045 Voordeel Oekraïne bij Oekraïne
De fractie van de VVD dient een motie in, mede ingediend door de VPO, waarin zij het college verzoeken:

1. Te onderzoeken of alle kosten met betrekking tot vrijwillige particuliere opvang gedekt zijn, of dat hier door particulieren nog onevenredige kosten gemaakt zijn die op dit moment niet worden gedekt (denk aan GWL, Afval etc.);
2. Deze kosten te verwerken in de voorjaars- of najaarsrapportage.

De raadsleden stellen vragen in de eerste termijn
Wethouders Van Weperen en Verhagen en burgemeester Werkman beantwoorden de vragen in de eerste termijn.
Het college ontraadt de amendementen A-026 en A-027.

Mevrouw Edema/GroenLinks vraagt om een korte schorsing.

Gewijzigde motie 045 Voordeel Oekraïne bij de Oekraïne
De fracties van de VVD en de VPO wijzigen de ingediende motie 045 als volgt

1. Te onderzoeken of ~~alle~~ kosten met betrekking tot vrijwillige particuliere opvang gedekt zijn, of dat hier door particulieren nog onevenredige kosten gemaakt zijn die op dit moment niet worden gedekt (denk aan GWL, Afval etc.);
2. Deze kosten uit het saldo voordeel van € 254.000,- te gebruiken, en op een later gewenst moment te verwerken in de voorjaars- of najaarsrapportage.

De raadsleden stellen vragen in de tweede termijn
Wethouders Van Weperen en Verhagen en burgemeester Werkman beantwoorden de vragen in de tweede termijn. Het college neemt motie 045 na aanpassing over,waarna de indieners de motie intrekken.

Besluit amendement A-026
Het amendement wordt verworpen met 5 stemmen voor en 14 stemmen tegen. De fracties GroenLinks, Lokaal Sociaal Ooststellingwerf, ChristenUnie, stemmen voor het amendement, de fracties OoststellingwerfsBelang, PvdA, CDA, VVD, VPO en D66 stemmen tegen.

Besluit amendement A-027
Het amendement wordt verworpen met 1 stem voor en 18 stemmen tegen. De fractie van de ChristenUnie stemt voor het amendement, de fracties OoststellingwerfsBelang, GroenLinks, PvdA, CDA, VVD, VPO, Lokaal Sociaal Ooststellingwerf, D66 stemmen tegen.

Besluit:
De raad besluit overeenkomstig het voorstel met algemene stemmen.

Na besluitvorming van agendapunt 8, verlaat de heer Ter Heide tijdelijk de vergadering.

9. Voorjaarsrapportage 2023
Voorstel:

1. De begrotingswijziging van de september en december circulaire 2022 vast te stellen
2. Kennis te nemen van de voorjaarsrapportage 2023 en het negatieve saldo van € 1.346.000 (waarvan € 1.755.000 structureel) en daarmee:
3. De begrotingswijzigingen behorend bij de voorjaarsrapportage vast te stellen
4. De toevoeging aan de reserve GREX te verhogen met € 978.490
5. In te stemmen met de gewijzigde besteding van het budget klimaatmiddelen in de begroting 2023-2026
6. Kennis te nemen van de voortgang initiatiefvoorstel € 1,65 miljoen energiearmoede (inclusief € 400.000 voor ondernemers) en in te stemmen met de voorgestelde vervolgacties
7. Kennis te nemen van de stand van zaken van de budgetoverheveling 2022 naar 2023.

<u>Amendement A-028 Voorjaarsrapportage</u>
De fractie van Lokaal Sociaal Ooststellingwerf dient een amendement in, mede ingediend door de VPO waarin zij voorstellen:
Beslispunt 3:
3. De begrotingswijzigingen behorend bij de voorjaarsrapportage vast te stellen.
Te vervangen door:
3. De financiële gevolgen van de meicirculaire te verwerken in de cijfers van de voorjaarsrapportage en het daardoor ontstane totaalplaatje in de vorm van een begrotingswijziging op het eerst mogelijke moment ter vaststelling aan de raad voor te leggen.

Wethouder Van Weperen reageert op het amendement en geeft aan dat het college het amendement ontraadt.

Besluit amendement A-028
Het amendement wordt verworpen met 3 stemmen voor en 16 stemmen tegen. De fracties VPO, Lokaal Sociaal Ooststellingwerf stemmen voor het amendement, de fracties OoststellingwerfsBelang, GroenLinks, PvdA, CDA, VVD, ChristenUnie en D66 stemmen tegen.

Besluit:
De raad besluit overeenkomstig het voorstel met algemene stemmen.

10. Indeling programmabegroting
Voorstel:

1. Met ingang van de programmabegroting 2024 de volgende indeling te hanteren voor de programma's:
   a. Programma 0: Bestuur en ondersteuning
   b. Programma 1: Veiligheid
   c. Programma 2: Verkeer en vervoer
   d. Programma 3: Economie
   e. Programma 4: Onderwijs
   f. Programma 5: Sport, cultuur en recreatie
   g. Programma 6: Sociaal Domein
   h. Programma 7: Volksgezondheid en milieu
   i. Programma 8: Bouwen wonen en gronden
2. Met ingang van de programmabegroting 2024 de volgende indeling te hanteren voor de paragrafen:
   a. Paragraaf 1: Lokale heffingen
   b. Paragraaf 2: Weerstandsvermogen en risicobeheersing
   c. Paragraaf 3: Onderhoud kapitaalgoederen
   d. Paragraaf 4: Financiering
   e. Paragraaf 5: Bedrijfsvoering
   f. Paragraaf 6: Verbonden partijen
   g. Paragraaf 7: Grondbeleid
   h. Paragraaf 8: OWO-samenwerking
   i. Paragraaf 9: Projecten

<u>Amendement A-029 Toevoegen paragraaf Visie op Samenleven</u>
De fractie van de D66 dient een amendement in, mede ingediend door Ooststellingwerfsbelang, Lokaal Sociaal Ooststellingwerf en ChristenUnie, waarin zij voorstellen:
Als beslispunt bij 2 de volgende paragraaf toe te voegen:

a) j. Paragraaf 10: Visie op Samenleven

Wethouder Van Weperen reageert op het amendement en doet een tussenvoorstel.
Dhr. Minnema vraagt om een schorsing om dit voorstel met de mede-indieners te bespreken.

Toezegging 1:
Het college stelt voor om de gewenste aanpassing in de Auditcommissie te bepreken en de effectuering mee te nemen in de begroting.

Na deze toezegging wordt amendement 029 aangehouden.

Besluit:
De raad besluit overeenkomstig het voorstel met algemene stemmen.

11. Verordening toeristenbelasting
Voorstel:
- De verordening toeristenbelasting Ooststellingwerf 2024 vast te stellen.

Amendement A-030 Verordening Toeristenbelasting
De fractie van de PvdA dient een amendement in, mede ingediend door Lokaal Sociaal Ooststellingwerf, ChristenUnie en VPO, waarin zij voorstellen:

Artikel 4, lid d van de Verordening op de heffing en de invordering van toeristenbelasting Ooststellingwerf 2024:
d. van kinderen tot en met de leeftijd van vier jaar.

te wijzigen in:

d. Van kinderen tot en met de leeftijd van 12 jaar

Wethouder Van Weperen beantwoordt de vragen. Het college ontraadt amendement 030.

Op verzoek van dhr. Dongstra/OoststellingwerfBelang wordt de vergadering kort geschorst. Na schorsing vraagt OoststellingwerfsBelang het college om een toezegging om de lagere scholen vrij te stellen van toeristenbelasting. OoststellingwerfsBelang zal dan tegen het amendement stemmen.

Wethouder Van Weperen vraagt om een korte schorsing.
Het college ontraadt het tussenvoorstel van OoststellingwerfsBelang.

Mevrouw De Groot sluit aan bij de vergadering.

Stemverklaring dhr. Minnema/D66 (A-030)
De discussie gehoord hebbende, wil ik de indieners meegeven dat het gebruikelijk is dat bij het indienen van een voorstel dat geld kost, er ook een dekkingsvoorstel wordt ingediend. Ik stem daarom ook tegen het amendement.

Besluit amendement A-030
Op verzoek van dhr. Betten/OoststellingwerfsBelang wordt er middels een hoofdelijke stemming over het amendement gestemd. Het amendement wordt met 11 stemmen voor en 8 stemmen tegen aangenomen.

Voor:	**Tegen:**
Dhr. Polpe	Dhr. Minnema
Dhr. Moes	Dhr. Van Weperen
Mevr. Broersma	Dhr. Swart
Dhr. Oostra	Mevr. Van Tellingen
Mevr. Messham	Dhr. Van 't Klooster
Dhr. De Jong	Dhr. Vos
Dhr. Beijert	Mevr. Edema
Dhr. Vledder	Dhr. Betten
Dhr. Dongstra	
Dhr. Leistra	
Mevr. De Groot	

Stemverklaring mevr. Edema/ GroenLinks (Besluit)
Wij gaan er met dit voorstel financieel op achteruit en wij zijn om deze reden tegen dit voorstel.

Besluit:
Het besluit wordt aangenomen met 17 stemmen voor en 2 stemmen tegen. De fracties OoststellingwerfsBelang, PvdA, CDA, VVD, VPO, Lokaal Sociaal Ooststellingwerf, ChristenUnie en D66 stemmen voor het besluit, de fractie GroenLinks stemt tegen.

Dhr. Polpe/PvdA verlaat tijdelijk de vergadering.

12. Kaderbrief
Voorstel:
In te stemmen met de Kaderbrief 2024-2027 en daarmee:

1. In te stemmen met de onvermijdelijke budgettaire effecten zoals beschreven in het financieel perspectief (hoofdstuk 2 Kaderbrief) en deze budgetten in de programmabegroting 2024 als volgt te verhogen:
   a. Structureel € 1.755.000 naar aanleiding van de voorjaarsrapportage
   b. Structureel € 25.000 voor het organiseren van verkiezingen.
   c. Structureel € 70.000 hogere bijdrage aan de FUMO
   d. Structureel € 45.000 voor het onderhoud van sportvelden
   e. Structureel € 213.000 hogere bijdrage aan de Veiligheidsregio
   f. Structureel € 25.000 voor bomenonderhoud
   g. Structureel € 67.000 voor ICT licentiekosten en materieel VTH
   h. Structureel € 254.000 hogere dotatie aan onderhoudsvoorzieningen
2. In te stemmen met de volgende voorstellen nieuw beleid (hoofdstuk 3 Kaderbrief) en deze te verwerken in de programmabegroting 2024.
   a. Structureel € 20.000 beschikbaar te stellen voor een hogere bijdrage aan TRZF
   b. Structureel € 90.000 beschikbaar te stellen voor capaciteit voor de aanpak van ondermijning
   c. € 135.000 in 2024 en structureel € 85.000 vanaf 2025 beschikbaar te stellen voor het uitvoeren van het beleid inwonersparticipatie.
   d. Vanaf 2025 structureel € 35.000 beschikbaar te stellen als dekking van de kapitaallasten van het aanvullende krediet voor DoarpsSintrum Donkerbroek.
   e. Voor de jaren 2024 t/m 2026 € 80.000 per jaar beschikbaar te stellen voor toezicht en handhaving sociaal domein.
   f. Voor de jaren 2024 en 2025 € 70.000 per jaar beschikbaar te stellen voor heronderzoeken participatiewet.
   g. Voor 2024 € 35.000 en 2025 € 20.000 beschikbaar te stellen voor het uitvoeringsplan Direct Duidelijk.
   h. Voor OKO in totaal € 1.394.000 beschikbaar te stellen vanuit de algemene reserve zoals besloten op dinsdag 18 april 2023
   i. Voor het digitalisering van het archief binnen OWO bedrijfsvoering in 2024 € 83.000 en in 2025 € 67.000 beschikbaar te stellen.
3. Uit te spreken dat de begrotingsoverschotten in 2024 en 2025 ingezet worden voor kapitaallasten die voortkomen uit toekomstige investeringen en bij de betreffende jaarstukken definitief te bepalen wat de bestemming van de begrotingsoverschotten zal zijn.
4. Kennis te nemen van de risico's en onzekerheden (hoofdstuk 4 Kaderbrief)
5. In te stemmen met de begrotingsuitgangspunten voor de Programmabegroting 2024 (hoofdstuk 5 Kaderbrief)

<u>Amendement A-031 Kennisnemen Kaderbrief</u>
De fractie van Lokaal Sociaal Ooststellingwerf dient een amendement in, mede ingediend door de VPO en ChristenUnie, waarin zij voorstellen:
Beslispunt 1:

1. In te stemmen met de onvermijdelijke budgettaire effecten zoals beschreven in het financieel perspectief (hoofdstuk 2 Kaderbrief) en deze budgetten in de programmabegroting 2024 als volgt te verhogen:

Te wijzigen in:

1. Kennis te nemen van de onvermijdelijke budgettaire effecten zoals beschreven in het financieel perspectief (hoofdstuk 2 Kaderbrief) en de voornemens van het college om deze budgetten in de programmabegroting 2024 als volgt te verhogen:

Beslispunt 2:

2. In te stemmen met de volgende voorstellen nieuw beleid (hoofdstuk 3 Kaderbrief) en deze te verwerken in de programmabegroting 2024.

Te wijzigen in:

2. Kennis te nemen van de volgende voorstellen nieuw beleid (hoofdstuk 3 Kaderbrief) en het voornemen van het college om deze te verwerken in de programmabegroting 2024.

Motie M-032 Retour afzender

De fractie van de D66 dient een motie in, mede ingediend door de PvdA en GroenLinks, waarin zij het college verzoeken:

1. om zich aan te sluiten bij het initiatief Retour afzender van Steffie (zie https://www.steffie.nl/nieuws/onderwerpen/retour-afzender.html);
2. de bijbehorende stickers via de bekende kanalen zoals Bibliotheek, Stichting Scala, Humanitas en onze dorpshuizen te verspreiden.

Motie M-033 Huidkanker

De fractie van de VPO dient een motie in, mede ingediend door de PvdA, ChristenUnie en Groenlinks, waarin zij het college verzoeken:

- Om te onderzoeken of het gratis verstrekken van zonnebrandcrème, in samenwerking met het KWF, een optie is voor onze gemeente;
- De resultaten uit dit onderzoek terug te koppelen voor de begroting van 2024 naar de raad;
- En indien haalbaar de raad te informeren welk bedrag er nodig zou zijn om dit te bewerkstelligen;

Motie M-034 Jeugdzorg kosten

De fractie van de VPO dient een motie in mede ingediend door de PvdA en VVD waarin zij het college verzoeken:

- Om naast de druk hoog te houden bij het Rijk, voldoende middelen beschikbaar te hebben voor het dekken van de kosten.
- Een alternatief uit te werken middels een in te stellen schommelreserve.
- Indien mogelijk in OWO verband deze denklijn uit te zetten.
- Dit alternatief voor behandeling begroting van 2024 terug te koppelen naar de raad

Motie M-035 Kulturhus

De fractie van Lokaal Sociaal Ooststellingwerf dient een motie in waarin zij het college verzoekt:

- op bij de in het najaar te presenteren plannen daadwerkelijk flinke stappen tot realisatie te zetten, waarbij ook aandacht is voor een rendabel organisatiemodel (zoals het reeds bewezen Kulturhus model) in samenspraak met al bestaande organisaties vergezeld van de benodigde inzet van gemeentelijke middelen waar mogelijk vooral incidenteel.

Motie M-036 Waar is dat water(tappunt)

De fractie van de GroenLinks dient een motie in, mede ingediend door de D66 en VPO, waarin zij het college verzoeken:

- Te onderzoeken of in dorpscentra en op belangrijke toeristische knooppunten in onze gemeente Watertappunten gerealiseerd kunnen worden;

- Hierin samenwerking te zoeken met de plaatselijke belangen, grondeigenaren, scholen en verenigingen;
- De resultaten terug te koppelen voor de begroting 2024.

Motie M-037 Handhaving
De fractie van Lokaal Sociaal Ooststellingwerf dient een motie in waarin zij het college verzoekt:
- deze nieuw ingestelde lijn voort te zetten tot er nadere beraadslagingen in de raad gaan plaatsvinden, na afloop van de pilot De Hildenberg met inachtneming van de bevindingen die de pilot oplevert.

Motie M-038 Afsluiting wegen
De fractie van de ChristenUnie dient een motie in waarin zij het college verzoekt:
- Om bij een afsluiting van gemeentelijke wegen voor een periode langer dan zes maanden de raad te consulteren alvorens tot een besluit over te gaan.

Motie M-039 Eikenprocessierups
De fractie van de ChristenUnie dient een motie in, mede ingediend door GroenLinks, waarin zij het college verzoeken:
- om vanaf 2024 gebruik te maken van een andere (digitale?) registratie om aan te geven in welke bomen de eikenprocessierupsen aanwezig zijn;
- om voor de herkenbaarheid voor onze inwoners en recreanten ook te kijken naar milieuvriendelijke alternatieven om de betreffende bomen te markeren;

Motie M-040 Cultuurlandschap moet beter beschermd worden!
De fractie van OoststellingwerfsBelang dient een motie in, mede ingediend door het CDA, waarin zij het college verzoeken:
- mogelijkheden te zoeken, zodat de gemeente kan bijdragen om deze oude cultuurlandschappen te behouden en te laten onderhouden door schapen, zonder schade door de wolf;
- uit te spreken dat de wolf een daadwerkelijke bedreiging is voor de oude cultuurlandschappen;
- deze motie over te brengen aan alle gemeenteraden van Nederland en de leden van de Tweede kamer.

Motie M-041 Fochtolooerveenweg
De fractie van Lokaal Sociaal Ooststellingwerf dient een motie in waarin zij het college verzoeken:
- bij de uitvoering van de pilot waar mogelijk daarmee rekening te houden.

Motie M-042 Bijzonder Onder Aandacht Veiligheid
De fractie van GroenLinks dient een motie in waarin zij het college verzoekt:
- Om bovenop de huidige formatie op VTH extra capaciteit aan te stellen op het gebied van handhaving in de vorm van een Adviseur Openbare Orde & Veiligheid en een Buitengewoon opsporingsambtenaar, en hiervoor een passende dekking te zoeken;
- Hierover in gesprek te gaan met de andere OWO-gemeenten en bij voorkeur dit in gezamenlijkheid op te pakken;
- Bij de begroting 2024 een terugkoppeling te geven van de voortgang.

Motie M-043 Vluchtelingen
De fractie van het CDA dient een motie in, mede ingediend door de D66, PvdA en GroenLinks, waarin zij het college verzoeken:
- om te onderzoeken waar in de gemeente ruimte (te creëren) is voor opvang van
- vluchtelingen;
- daarbij te kijken naar langdurige opvang zowel kleinschalig als grootschalig;

- te onderzoeken of er mogelijkheden zijn om onderwijs voor anderstaligen te laten plaatsvinden in de gemeente in samenwerking met de scholen.

Motie M-044 Aula
De fractie van Lokaal Sociaal Ooststellingwerf dient een motie in waarin zij het college verzoekt:
- voor 1 februari 2024 met een uitgewerkt voorstel te komen waarin diverse opties aan de raad worden voorgesteld;

Motie M-046 Regenton
De fractie van het CDA dient een motie in waarin zij het college verzoekt:
- te onderzoeken wat de mogelijkheden zijn om de inwoners met een inkomen tot 140% van het sociaal minimum te ondersteunen in de aanschaf van een regenton;
- hier zoveel mogelijk lokale ondernemers bij te betrekken;
- eenmalig een bedrag voor subsidie te reserveren voor de aanschaf van een regenton en dit te financieren uit de algemene reserve.
- Verzoeken het college dit mee te nemen in klimaat adaptatie plan.

De fracties houden hun algemene beschouwingen en dienen een amendement en diverse moties in.

De vergadering wordt geschorst.

Dhr. Ter Heide/Lokaal Sociaal Ooststellingwerf en dhr. Polpe/PvdA voegen zich weer bij de vergadering.

Het college beantwoordt de vragen in de eerste termijn. Burgemeester Werkman beantwoordt de schriftelijke vragen van GroenLinks mondeling.

Op verzoek van dhr. Leistra/ChristenUnie wordt de vergadering geschorst.

Na schorsing worden de moties 037 en 040 ingetrokken.

Gewijzigde motie 036a Waar is dat water(tappunt)?
De fracties van GroenLinks, D66, en VPO wijzigen de ingediende motie als volgt:
- Te onderzoeken of in dorpscentra en op belangrijke toeristische knooppunten in onze gemeente Watertappunten gerealiseerd kunnen worden;
- Hierin samenwerking te zoeken met de plaatselijke belangen, grondeigenaren, scholen en verenigingen;
- Hiervoor te kijken naar voorbeelden van andere gemeenten
- De resultaten terug te koppelen **in het eerste kwartaal 2024.**

Gewijzigde motie 038a Afsluiten wegen
De fractie van de ChristenUnie wijzigt de ingediende motie als volgt:
Om bij **een tijdelijke of definitieve afsluiting** van gemeentelijke wegen voor een periode langer dan zes maanden de raad te consulteren **en een uitspraak van de raad te vragen,** alvorens tot een besluit over te gaan.

Lokaal Sociaal Ooststellingwerf geeft aan mede-indiener te zijn en trekt motie 041 in.

Gewijzigde motie 039a Eikenprocessierups
De fracties van de ChristenUnie en GroenLinks wijzigen de ingediende motie als volgt:
- ~~**om vanaf 2024 gebruik te maken van een andere (digitale?) registratie om aan te geven in welke bomen de eikenprocessierupsen aanwezig zijn;**~~

- om voor de herkenbaarheid voor onze inwoners en recreanten ook te kijken naar milieuvriendelijke alternatieven om de betreffende bomen te markeren;

Gewijzigde motie 042a Bijzonder Onder Aandacht Veiligheid
De fractie van GroenLinks wijzigt de ingediende motie als volgt:

- ~~**Om bovenop de huidige formatie op VTH extra capaciteit aan te stellen op het gebied van handhaving in de vorm van een Adviseur Openbare Orde & Veiligheid en een Buitengewoon opsporingsambtenaar, en hiervoor een passende dekking te zoeken;**~~
- **Om samen met de andere OWO-gemeenten te onderzoeken of extra capaciteit op VTH gerealiseerd kan worden** en bij voorkeur dit in gezamenlijkheid op te pakken;
- Bij de begroting 2024 een terugkoppeling te geven van de voortgang.

De raadsleden stellen vragen in de tweede termijn
Het college beantwoordt de vragen in de tweede termijn.

Het college ontraadt;
- amendement A-031 Kennisnemen van kaderbrief;
- motie 038a Afsluiting wegen.

Het college neemt de volgende moties over;
- 032 Retour afzender;
- 033 Huidkanker;
- 034 Jeugdzorg;
- 035 Kulturhus;
- 036a Waar is dat water(tappunt);
- 039a Eikenprocessierups;
- 042a Bijzonder Onder Aandacht Veiligheid;
- 043 Vluchtelingen;
- 044 Aula;
- 046a Regenton.

Alle indieners besluiten hierop de moties in te trekken dan wel aan te houden.

Stemverklaring dhr. Van Weperen/VDD (A-031)
Wij stemmen voor maar vinden dat alle besluiten die al zijn genomen hier niet onder vallen.

Besluit amendement A-031 Kennisnemen van kaderbrief
Het amendement wordt verworpen met 7 stemmen voor en stemmen 13 tegen. De fracties VVD, VPO, Lokaal Sociaal Ooststellingwerf, ChristenUnie stemmen voor het amendement, de fracties OoststellingwerfsBelang, GroenLinks, PvdA, CDA, D66 stemmen tegen.

Besluit:
De raad besluit overeenkomstig het voorstel met algemene stemmen.

Besluit motie M-038a Afsluiten wegen
Op verzoek van dhr. Moes/Lokaal Soiaal Ooststellingwerf wordt er middels een hoofdelijke stemming over de motie gestemd. Het amendement wordt met 7 stemmen voor en 13 stemmen tegen verworpen.

Voor:	**Tegen:**
Dhr. Van Weperen	Dhr. Minnema
Dhr. Moes	Dhr. Polpe
Dhr. Van 't Klooster	Dhr. Swart
Dhr. Oostra	Mevr. Broersma
Mevr. Messham	Mevr. Van Tellingen
Dhr. Ter Heide	Dhr. Vos
Dhr. Leistra	Mevr. De Groot
	Dhr. De Jong
	Mevr. Edema
	Dhr. Beijert
	Dhr. Vledder
	Dhr. Dongstra
	Dhr. Betten

13. Sluiting
De voorzitter sluit de vergadering om 22.40 uur en wenst een ieder wel thuis.

Vastgesteld in de openbare vergadering van de raad op 26 september 2023.

, griffier.

, voorzitter.

gemeente ooststellingwerf

Aan de leden van de raad

Onderwerp: vergadering

Oosterwolde, 16 juni 2023

Hierbij nodig ik u uit voor het bijwonen van de openbare vergadering van de raad, te houden op dinsdag 27 juni 2023, vanaf **14.00** uur, in het gemeentehuis te Oosterwolde.

Met vriendelijke groet,
de burgemeester van Ooststellingwerf,
Jack Werkman.

AGENDA RAAD

1. Opening / Mededelingen
2. Vaststellen agenda
3. Spreekrecht inwoners (omstreeks 14.05 uur en 19.00 uur)
4. Besluitenlijst raadsvergadering 20 juni 2023
5. VRF jaarstukken 2022 en begroting (Hamerstuk)
6. Jaarstukken 2022 en begroting 2024 GR SW Fryslân (Hamerstuk)
7. Jaarrekening 2022 en begroting 2024 Recreatieschap Drenthe (bespreekpunt in één termijn)
8. Jaarstukken 2022 (Bespreekpunt in twee termijnen)
9. Voorjaarsrapportage 2023 (Hamerstuk)
10. Indeling programmabegroting (Hamerstuk)
11. Verordening toeristenbelasting (Bespreekpunt in één termijn)
12. Kaderbrief 2024-2027 (Bespreekpunt in twee termijnen)

Ca

16.00 – 18.00 uur	Beschouwingen: Maximaal 7 minuten per fractie, vervolgens maximaal 3 minuten voor inbrengen moties en de amendementen (sprekersvolgorde: OoststellingwerfsBelang, GroenLinks, PvdA, CDA, VVD, VPO, LSO, ChristenUnie, D66)
18.00 – 19.00 uur	Pauze
19.00 uur	Spreekrecht inwoners (tweede gelegenheid)
19.00 – 19.30 uur	Eerste termijn college
19.30 – 20.30 uur	Tweede termijn fracties – reactie op beschouwingen, inclusief moties en amendementen.
20.30 – 21.00 uur	Tweede termijn college, inclusief reactie op moties en amendementen
21.00 – 21.15 uur	Pauze
21.15 – 21.45 uur	Derde termijn fracties m.b.t. moties en amendementen
21.45 – 22.15 uur	Derde termijn college m.b.t. moties en amendementen
22.15 – 22.30 uur	Stemming

13. Sluiting

De raadsvergadering wordt uitgezonden via de website www.ooststellingwerf.nl

Postadres Postbus 38, 8430 AA Oosterwolde **Bezoekadres** 't Oost 11 **Telefoon** 14 0516
E-mail gemeente@ooststellingwerf.nl **Internet** www.ooststellingwerf.nl - *Wij zijn Fair Trade*

Besluitenlijst van de openbare raadsvergadering van 20 juni 2023

OoststellingwerfsBelang:	B. Beijert, H. Betten, A. Broersma-Ruiter H. Dongstra en R. de Groot
GroenLinks:	L. Edema en H. Vos
PvdA:	S. de Jong (aanwezig vanaf agendapunt 5) , B. Polpe en J. Vledder
CDA:	T.W. Swart en M. van Tellingen
VVD:	B. van 't Klooster en S. van Weperen
Vrije Partij Ooststellingwerf:	B. Oostra en E. Messham
Lokaal Sociaal Ooststellingwerf:	M. Moes en S. ter Heide
ChristenUnie:	B. Leistra
D66:	I. Minnema
AANWEZIG nms. college:	J. Nijboer, E. Verhagen en J. van Weperen, wethouders
AFWEZIG MET KENNISGEVING:	G. But en E. Schievink
VOORZITTER:	J. Werkman
GRIFFIER:	A. Hensen
Verslag:	J. Mulder

1. Opening / Mededelingen
De voorzitter opent de vergadering om 19.30 uur.
Er is een bericht van verhindering ontvangen van wethouder G. But en mevr. E. Schievink. Dhr. S. de Jong heeft aangegeven later aan te sluiten bij de vergadering.

2. Vaststellen agenda
De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

De voorzitter wijst volgens artikel 16 van het reglement van orde dhr. B. Polpe aan als primus bij een eventuele hoofdelijke stemming.

3. Spreekrecht inwoners
Er hebben zich geen sprekers gemeld.

4. Besluitenlijst van de raadsvergaderingen van 23 mei 2023
De besluitenlijst van de raadsvergaderingen van 23 mei 2023 wordt ongewijzigd vastgesteld.

5. Visie op Inwonersparticipatie

Voorstel:

1. De Visie op Inwonersparticipatie Ooststellingwerf vast te stellen, inclusief:
    a. het hoofddoel, de drie subdoelen en vijf evaluatiepunten (pagina 5);
    b. de lijn dat de raad vooraf een participatieplan moet vaststellen in het geval van participatie bij complexe onderwerpen, uitgebreide participatieprocessen en/of het inzetten van een burgerberaad;
    c. de lijn dat de raad in overige situaties alleen achteraf controleert of er voldoende aandacht is geweest voor inwonersparticipatie.
2. Drie nieuwe structurele instrumenten in te zetten voor jeugdparticipatie namelijk een digitaal jongerenpanel, een 'pop up' kinderadviesraad en een 'pop up'-jongerenadviesraad.

3. De overige bestaande structurele participatie instrumenten (onder andere burgerpeiling, inwonerspanel, kindergemeenteraad voor 1 dag) voort te zetten, waarvoor reeds budget is opgenomen in de begroting.
4. Een kinderburgemeester in te stellen, die vooral een ambassadeurstaak heeft en met de burgemeester en/of wethouders mee gaat naar bijzondere gebeurtenissen.
5. Een adviseur Inwonersparticipatie aan te stellen die de uitvoering van inwonersparticipatie aanjaagt, coördineert, ondersteunt en borgt.
6. Een experiment met een burgerberaad te doen in deze raadsperiode.
7. Het inspraakbeleid ruimtelijke projecten en plannen 2013 in te trekken bij de inwerkingtreding van de omgevingswet.
8. De financiële gevolgen te verwerken in de Kaderbrief 2024

Amendement A-025 – Inwonersparticipatie
De fractie Lokaal Sociaal Ooststellingwerf dient een amendement in waarin zij voorstellen:

- Beslispunt 8 als volgt te wijzigen:
  De hierboven onder 2, 4, 5 en 6 genoemde voorstellen in te voeren volgens een nog nader door de gemeenteraad vast te stellen tijdspad, waarbij de invoeringskosten, waar mogelijk, moeten worden gedekt met incidentele middelen om een te hoge structurele belasting van de meerjarenbegroting te voorkomen.

Motie M-031 ‘Meer mensen moeten meedoen’
De fractie GroenLinks dient een motie in, mede ingediend door de fracties D66 en LSO, waarin zij het college verzoeken:

- Beleid uit te werken waarmee we als gemeente ook inwoners die moeilijk te bereiken zijn, kunnen betrekken bij het functioneren van hun gemeente en in participatietrajecten;
- Hiervoor in het najaar van 2023 met een procesvoorstel te komen, waarin wordt uitgewerkt hoe we dit beleid kunnen ontwikkelen en hoe de raad hierin wordt gepositioneerd.

De raadsleden stellen vragen in de eerste termijn

Wethouder E. Verhagen beantwoordt de vragen van de eerste termijn en geeft aan dat het college de motie ondersteunt. Verder adviseert wethouder Verhagen de raad om het amendement niet te steunen, maar om een statement te maken en structurele middelen te gebruiken.

De raadsleden stellen vragen in de tweede termijn

De heer S. de Jong voegt zich bij de vergadering

Wethouder Verhagen beantwoordt de vragen van de tweede termijn.

De voorzitter schorst de vergadering op verzoek van de fractie OoststellingwerfsBelang.

Besluit amendement A-025
Het amendement wordt verworpen met 5 stemmen voor en 15 stemmen tegen. De fracties VVD, Lokaal Sociaal Ooststelingwerf en ChristenUnie stemmen voor het amendement, de fracties CDA, PvdA, OoststellingwerfsBelang, GroenLinks, D66 en VPO stemmen tegen.

Stemverklaringen:
Dhr. S. ter Heide/Lokaal Sociaal Ooststellingwerf zegt van tevoren te hebben aangegeven hoe zij tegen dit onderwerp aankijkt en geeft aan dat de kanttekeningen van de fractie Lokaal Sociaal Ooststellingwerf duidelijk zijn. De fractie zal zo goed mogelijk meedenken met het proces en zal voor het voorstel stemmen.

Dhr. B. Leistra/ChristenUnie wil benadrukken dat de fractie het onderwerpt té belangrijk vindt om tegen te stemmen. De fractie is voor inwonersparticipatie, maar iedereen moet mee kunnen doen. Bepaalde groepen mogen niet uitgelicht worden. De fractie zal voor het voorstel stemmen.

Besluit:
De raad besluit overeenkomstig het voorstel met algemene stemmen.

Besluit Motie M-031
De motie wordt aangenomen met 17 stemmen voor en 3 stemmen tegen. De fracties PvdA, OoststellingwerfsBelang, GroenLinks, VVD, D66, LSO en VPO stemmen voor de motie, de fracties CDA en ChristenUnie stemmen tegen.

6. Toekomst Biosintrum
Voorstel:

1. Het Biosintrum een duurzaam en gezonde positie te geven door met behoud van de maatschappelijke doelstellingen de exploitatie en het beheer te borgen, daarvoor de vier scenario's uit het rapport "Het Biosintrum en haar toekomst" in overweging te nemen en tevens te kiezen voor het scenario 'Verhuur van het Biosintrum aan de Stichting', en daarmee:
   - Het saldo van € 850.000 in de kapitaalreserve in 38 jaar te onttrekken ten gunste van de exploitatie;
   - De begrotingswijziging vast te stellen conform de financiële toelichting;
   - Het college te verzoeken uitvoering te geven aan het verstrekken van een begrotingssubsidie aan de stichting;
   - Het college te verzoeken verdere uitvoering te geven aan de verhuur van het Biosintrum;

Wethouder J. van Weperen beantwoordt de schriftelijke vragen van de fracties Lokaal Sociaal Ooststellingwerf en VPO.

<u>Amendement A-024 – Biosintrum</u>
De fractie Lokaal Sociaal Ooststellingwerf dient een amendement in waarin zij voorstellen:

1. Aan het raadsbesluit het volgende punt toe te voegen:
   - Het college te verzoeken de juridische stukken die worden opgemaakt als gevolg van dit raadsbesluit ter kennisname aan de raad te sturen, alvorens tot ondertekening van de stukken over te gaan.

De raadsleden stellen vragen.

Wethouder J. van Weperen beantwoordt de vragen.

Na goedkeuring van dhr. S. ter Heide/Lokaal Sociaal Ooststellingwerf wordt het amendement gewijzigd. Het laatste gedeelte van het amendement: "*alvorens tot ondertekening van de stukken over te gaan*" zal worden verwijderd. Het gewijzigde amendement zal op deze wijze in stemming worden gebracht.

<u>Gewijzigd Amendement A-024 – Biosintrum</u>

1. Aan het raadsbesluit het volgende punt toe te voegen:
   - Het college te verzoeken de juridische stukken die worden opgemaakt als gevolg van dit raadsbesluit ter kennisname aan de raad te sturen.

Besluit amendement A-024
Het amendement wordt aangenomen met 12 stemmen voor en 8 stemmen tegen. De fracties CDA, ChristenUnie, GroenLinks, VVD, Lokaal Sociaal Ooststellingwerf, D66 en VPO stemmen voor de motie, de fracties OoststellingwerfsBelang en PvdA stemmen tegen.

Besluit:
Het besluit wordt aangenomen met 18 stemmen voor en 2 stemmen tegen. De fracties CDA, ChristenUnie, GroenLinks, VVD, OoststellingwerfsBelang, Lokaal Sociaal Ooststellingwerf, D66 en PvdA stemmen voor, de fractie VPO stemt tegen.

7. Subsidieverordening monumenten Ooststellingwerf 2023
Voorstel:
1. Vast te stellen de 'Subsidieverordening monumenten Ooststellingwerf 2023'

Besluit:
De raad besluit zonder stemming overeenkomstig het voorstel.

8. Erfgoedverordening Ooststellingwerf 2023
Voorstel:
1. Vast te stellen de 'Erfgoedverordening Ooststellingwerf 2023'

Besluit:
De raad besluit zonder stemming overeenkomstig het voorstel.

9. Verordening op de gemeentelijke adviescommissie Omgevingskwaliteit Ooststellingwerf 2023
Voorstel:
1. Met ingang van de dag dat de Omgevingswet in werking treedt de bouwverordening als volgt te wijzigen: hoofdstuk 9 en Bijlage 5 vervallen;
2. Vast te stellen de 'Verordening op de gemeentelijke adviescommissie Omgevingskwaliteit Ooststellingwerf 2023'.

Besluit:
De raad besluit zonder stemming overeenkomstig het voorstel.

10. Extra krediet voor DoarpsSintrum Donkerbroek
Voorstel:
Het borgen van de realisatie van een energieneutraal DoarpsSintrum Donkerbroek. Daarvoor:
1. Een extra krediet van € 1.263.000 beschikbaar te stellen voor de realisatie van het DoarpsSintrum Donkerbroek ten behoeve van:
    a. Een subsidie van € 1.113.000 aan Stichting DoarpsSintrum Donkerbroek;
    b. Een renteloze lening voor zonnepanelen van € 150.000 met een looptijd van 15 jaar aan Stichting DoarpsSintrum Donkerbroek.
2. De jaarlasten van € 35.000 met ingang van 2025 te verwerken in de begroting.

Besluit:
De raad besluit zonder stemming overeenkomstig het voorstel.

11. Ontwerp vvgb voor de bouw en/of het gebruik van (bij)gebouwen en overkappingen aan de Wester Es 6 te Appelscha
Voorstel:

1. Een ontwerp-verklaring van geen bedenkingen af te geven voor de bouw en/of het gebruik van (bij)gebouwen en overkappingen ten behoeve van de woning en camperplaats aan de Wester Es 6 te Appelscha

Besluit:
De raad besluit zonder stemming overeenkomstig het voorstel.

12. Grondexploitatie Boekhorsterweg te Oosterwolde
Voorstel:

1. De grondexploitatie Boekhorsterweg te Oosterwolde vast te stellen.
2. De looptijd van de grondexploitatie vast te stellen op 10 jaar, conform de nieuwe BBV-richtlijn

Besluit:
De raad besluit zonder stemming overeenkomstig het voorstel.

13. Stimuleringsregeling Duurzaam en Leefbaar
Voorstel:

1. Meer inwoners gebruik te laten maken van de mogelijkheden om, door middel van een lening, de woning te verduurzamen, te saneren, langer thuis te blijven wonen of een eerste woning aan te schaffen. Daarvoor:
2. Kennis te nemen van de door het college vastgestelde ‘Subsidieregeling Duurzaam en Leefbaar Ooststellingwerf 2023’.
3. Het bestaande fonds bij de Stichting Volkshuisvesting Nederland op te hogen met € 1.440.000 zodat in totaal € 3.000.000 beschikbaar is.

Besluit:
De raad besluit zonder stemming overeenkomstig het voorstel.

14. Toevoegen artikelen aan de Jeugdverordening i.v.m. toezichthoudende taken
Voorstel:

1. Akkoord te gaan met de onderstaande aanpassingen van artikel 12 van de verordening ‘Hart voor de Jeugd’, zodat de gemeente Ooststellingwerf een juridische basis heeft voor het uitvoeren van rechtmatigheidstoezicht in het kader van de Jeugdwet.

Besluit:
De raad besluit zonder stemming overeenkomstig het voorstel.

15. Sluiting
De voorzitter sluit de vergadering om 22:00 uur en wenst een ieder wel thuis.

Vastgesteld in de openbare vergadering van de raad op 27 juni 2023.

, griffier. , voorzitter.

Raadsvoorstel

Commissievergadering:	**Planning en Control 14 juni 2023**
Titel:	Financiële stukken Veiligheidsregio Fryslân
Onderwerp:	Begroting 2024, jaarstukken 2022 en eerste begrotingswijziging 2023
Portefeuillehouder/Teamleider:	Jack Werkman & Esther Verhagen / Marijke Vreugdenhil & Harry Dekkers
Extern zaak ID (zaakcode):	0085175280

Datum collegevergadering

16 mei 2023

Voorgesteld besluit

Kennis te nemen van:

1. **Jaarstukken 2022 van de Veiligheidsregio Fryslân.**
   a) € 0,569 miljoen te reserveren voor aantal specifieke taken;
   b) € 0,325 miljoen toe te voegen aan de egalisatiereserve.

2. **De eerste begrotingswijziging 2023 van de Veiligheidsregio Fryslân.**
   a) De wijziging heeft geen effect op de reeds vastgestelde bijdrage per programma in de primitieve begroting 2023.

In te stemmen met:

3. **De Programmabegroting 2024 VRF waaronder een bijdrage van Ooststellingwerf van in totaal € 3.075.472,- voor 2024, onderverdeeld in:**
   a) Gezondheid € 1.182.400,-
   b) Crisisbeheer € 121.337,-
   c) Brandweer € 1.771.735,-

4. **De oprichting van de landelijke stichting waarborgfonds veiligheidsregio's en als gemeente Ooststellingwerf deel te nemen aan het fonds.**

5. **Geen nadere zienswijze in te dienen naar aanleiding van de financiële documenten van de Veiligheidsregio Fryslân.**

Openbaar

☐ Ja, passief via openbaar verslag

Bijlagen

1. VRF - Aanbiedingsbrief Veiligheidsregio Fryslân
2. VRF - Jaarstukken 2022
3. VRF - De eerste begrotingswijziging 2023
4. VRF - Programmabegroting 2024
5. Aanbiedingsbrief oprichting stichting Waarborgfonds
6. Memo Stichting Waarborgfonds Veiligheidsregio's
7. Brief antwoord gemeenteraad Ooststellingwerf
8. VRF - Raadsvoorstel
9. VRF - Raadsbesluit
10. VRF - Controleverklaring

Inleiding

De Veiligheidsregio Fryslân (hierna: VRF) heeft de jaarstukken 2022, de eerste begrotingswijziging 2023 en de begroting 2024 aan de gemeenten aangeboden.

De jaarstukken staan wederom voor een groot deel in het teken van diverse crisistaken. De eerste maanden van het jaar betrof dit voornamelijk de rol met betrekking tot de coronacrisis. In het voorjaar nam dit gestaag af, maar door de oorlog in Oekraïne en het haperende opvangbeleid zijn meer coördinerende taken op de veiligheidsregio afgekomen.

De begroting 2024 is gebaseerd op de eerder vastgestelde kaderbrief tijdens de behandeling in de raadsvergadering van 24 januari 2023. Toen is besloten een zienswijze in te dienen. Tijdens de bespreking van de plannen voor de periode 2024-2027 zijn namelijk door meerdere gemeentes de gemaakte afspraken over het vaststellen van de financiële kaders ter discussie gesteld. Als gevolg hiervan is de indexering van de materiële kosten voor 2024 voorlopig beperkt tot 8%, op basis van ‘scenario 3’.

Het Veiligheidsberaad heeft vorig jaar het principebesluit genomen tot het oprichten van ‘stichting waarborgfonds veiligheidsregio’s’. Dit maakt het mogelijk niet-verzekerbare risico’s als veiligheidsregio’s samen te dragen en helpt veiligheidsregio’s aan een alternatief voor verzekeringen en een stevige onderhandelingspositie.

Argumenten

1.1 De jaarrekening 2022

VRF heeft in 2022 een positief resultaat gerealiseerd van € 894.000. Dit wordt deels veroorzaakt doordat een aantal reguliere taken zijn uitgesteld. Er is voor ongeveer € 50 miljoen aan extra taken uitgevoerd door extra crisistaken. Deze extra taken zijn uitgevoerd terwijl bij het bij alle organisatieonderdelen lastig is gebleken om in de huidige arbeidsmarkt de formatie op niveau te houden. Ook 2022 was een bewogen jaar. De coronacrisis speelde in begin 2022 nog volop, vanaf maart werden de gevolgen van de oorlog in Oekraïne hier ook merkbaar. De lasten van de genoemde extra taken werden zo goed als volledig vergoed vanuit het Rijk.

Per programma is het gerealiseerd resultaat als volgt:

Gerealiseerd resultaat per programma	Resultaat
Gezondheid	265
Crisisbeheersing	258
Brandweer	48
Organisatie	323
Gerealiseerd resultaat	**894**
Totaal voorstellen resultaatbestemming	894

Reactie op de jaarrekening 2022

Het dagelijks bestuur van de Veiligheidsregio Fryslân stelt voor om het positieve resultaat als volgt te bestemmen:

Omschrijving		Voorstel tot bestemming	Toelichting
Reserveren voor een aantal specifieke taken		€ 569.000	Er komt een aantal ontwikkelingen op ons af waarop we verwachten extra inzet te moeten plegen. Wij stellen voor om de middelen voor deze ontwikkelingen te reserveren.
Wabo	170.000		
Projecten	135.000		
Kansrijke start	59.000		
Publieke gezondheid sielzoekers	125.000		
Integraal zorgakkoord	80.000		
Resterende deel toevoegen aan de egalisatiereserve		€ 325.000	

1.2 Begrotingswijziging 2023

De wijziging vloeit hoofdzakelijk voort uit het vastgestelde financiële kader 2024-2027
Met de eerste begrotingswijziging van 2023 brengt de VRF de lopende begroting in lijn met begroting van 2023. Denk daarbij aan Versterking Crisisbeheersing en Brandweerzorg, maar ook de effecten van de CAO. De indexering is (nog) niet bekend, dus is er een inschatting gemaakt. Zodra de loonkostenontwikkeling bekend is, wordt deze in het begrotingsjaar zelf gecorrigeerd.

Daarnaast zijn er een aantal incidentele ontwikkelingen die specifiek gelden voor 2023. Conform het voorstel in de jaarrekening 2022 worden de bedragen toegevoegd aan de bestemmingsreserves Publieke Gezondheid Asielzoekers (PGA), kansrijke start en projecten (grotendeel) in 2023 gebruikt. Bovenstaande wijzigingen zijn in de eerste begrotingswijziging 2023 verwerkt.

1.3 Programmabegroting 2024

De begroting is opgesteld op basis van de eerder behandelde kaderbrief. In de kaderbrief worden zowel de reguliere indexatie, de beleidsmatige ontwikkelingen als de overige autonome ontwikkelingen meegenomen.

Beleidsmatige ontwikkelingen

- Binnen het programma gezondheid gaat het om beleidsadvisering voor een stevigere rol te pakken als regisseur en adviseur in de preventieketen op het gebied van diverse landelijke regelingen zoals het IZA, GALA en SPUK vragen om meer coördinatie en afstemming (€ 111.000).
- Nu Niet Zwanger is gericht op het voorkomen van onbedoelde zwangerschap. Het biedt professionals in het sociaal domein ondersteuning en concrete middelen om met cliënten in gesprek te gaan over hun kinderwens en het moment van zwangerschap. We werken samen met het medische domein. Ook in 2022 zijn we de interventie NNZ blijven uitrollen binnen het sociaal en medisch domein. (€165.000).

Autonome ontwikkelingen

- Indexering materiële kosten: In de kaderbrief 2024-2027 is door het bestuur ervoor gekozen om incidenteel af te wijken van de indexatieafspraken die in de financiële verordening zijn opgenomen vanwege de historisch hoge inflatie. Afgesproken is om de indexatie van de materiële kosten voor 2024 af te toppen tot 8%. Dit wordt achteraf op basis van de werkelijke ontwikkeling van het gemeentefonds geëvalueerd. De definitieve gemeentelijke bijdrage bepaald op basis van de werkelijke loonprijscompensatie die gemeenten via het gemeentefonds over de jaren 2022, 2023 en 2024 ontvangen. Deze afspraak staat ook bekend als ‘scenario 3’. Dat is de enige wijziging in de begroting t.o.v. de kaderbrief.

Indexering loonkosten

- Voor de indexering van de loonkosten is uitgegaan van de macro-economische verkenning van het CPB. In de septembercirculaire van het gemeentefonds worden deze cijfers vermeld.

1.4 De oprichting van de landelijke stichting waarborgfonds veiligheidsregio’s & deelname

Het Veiligheidsberaad heeft vorig jaar het principebesluit genomen tot het oprichten van ‘stichting waarborgfonds veiligheidsregio’s’. Dit maakt het mogelijk risico’s die niet verzekerbaar zijn als veiligheidsregio’s samen te dragen. Dit helpt de veiligheidsregio’s aan een alternatief voor verzekeringen en verstevigt het de onderhandelingspositie waar wel een verzekering nodig is en verstevigt het de onderhandelingspositie waar wel een verzekering nodig is. En, niet onbelangrijk, het zorgt ervoor dat we brandweermensen die te maken krijgen met ongevallen tegemoet kunnen komen tegen de laagst mogelijke financiële risico’s.

Er is gekozen voor het oprichten van een stichting, omdat en dan gebruik gemaakt van vrijstelling van de vergunningplicht vanwege de activiteiten ‘verzekeren’. De deelname aan het waarborgfonds is vrijwillig met een minimale periode van deelname van vijf jaar.

De exacte financiële gevolgen voor Veiligheidsregio Fryslân zijn nog niet bekend. De insteek is dat de oprichting van het waarborgfonds op landelijk niveau kostenneutraal gaat zijn. Zodra de financiële gevolgen

bekend zijn, worden die gedeeld. Er wordt nu van uit gegaan dat de impact beperkt en kostenneutraal gaat zijn. Mocht dat niet zo zijn, dan zal de financiële impact beperkt zijn en wordt verwacht dat deze binnen de begroting op te vangen is.

1.5 Geen nadere zienswijze in te dienen naar aanleiding van de financiële documenten van de VRF.

De financiële documenten geven geen aanleiding tot het formuleren van een nadere zienswijze. De VRF heeft invulling gegeven aan de zienswijze bij de kaderbrief.

Kanttekeningen

a. Cao en werkgeverslasten

Op het moment van schrijven zijn de cao-onderhandelingen nog niet afgerond. Dit betekent dat in de tweede begrotingswijziging de effecten van de cao zullen worden verwerkt. De financiële gevolgen worden dan duidelijk, waarbij een stijging van de bijdrage aan de VRF niet uit te sluiten is.

b. Betrokken blijven bij de ontwikkelingen

Indien de afspraken over de begroting niet worden gerealiseerd door de Veiligheidsregio, krijgen de gemeenten achteraf alsnog de rekening gepresenteerd. Het is daarom van belang om contact te blijven houden met Veiligheidsregio en kritisch te blijven op de ontwikkelingen.

c. Inspraak is beperkt

Op basis van de Wet gemeenschappelijke regelingen, kan onze gemeenteraad een zienswijze indienen met betrekking tot voorliggende stukken. Het is echter aan het algemeen bestuur om deze zienswijzen te verzamelen en aan de hand daarvan koers te wijzigen indien nodig.

Financiële toelichting

1. Jaarrekening 2022: resultaat van € 894.000 wordt deels bestemd aan de aangegeven onderwerpen en deels vindt er een toevoeging aan de egalisatiereserve plaats.
2. Begroting 2024: In onderstaande tabel staat de bijdrage van onze gemeente voor de verschillende programma's van de Veiligheidsregio in 2024, ten opzichte van wat wij in de begroting 2023 voor het jaar 2024 hebben opgenomen:

Begrotingsjaar 2024	Begroting VRF	Begroting O'werf 2024	Verschil
GGD	1.182.400	1.108.038	-74.362
Crisis	121.337	109.217	-12.120
Brandweer	1.771.735	1.645.650	-126.085
Totaal	**3.075.472**	**2.862.905**	**-212.567**

Voor 2024 betekent dit met betrekking tot de bijdrage aan de Veiligheidsregio een stijging van in totaal € 212.567. Deze financiële consequenties worden meegenomen bij de programmabegroting 2024. De stijging is onder andere veroorzaakt door een aantal autonome ontwikkelingen en keuzes uit de Kaderbrief, waaronder de indexering op loonkosten en de materiële prijzen op basis van 'scenario 3'.

Extern zaak ID (zaakcode) : nr. 0085175280

De raad van de gemeente Ooststellingwerf;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van ; 16 mei 2023

Besluit

Kennis te nemen van:

1. **De jaarstukken 2022 van de Veiligheidsregio Fryslân.**
   a) € 0,569 miljoen te reserveren voor aantal specifieke taken;
   b) € 0,325 miljoen toe te voegen aan de egalisatiereserve.

2. **De eerste begrotingswijziging 2023 van de Veiligheidsregio Fryslân.**
   a) De wijziging heeft geen effect op de reeds vastgestelde bijdrage per programma in de primitieve begroting 2023.

In te stemmen met:

3. **De Programmabegroting 2024 VRF waaronder een bijdrage van Ooststellingwerf van in totaal € 3.075.472,- voor 2024, onderverdeeld in:**
   a) Gezondheid € 1.182.400,-
   b) Crisisbeheer € 121.337,-
   c) Brandweer € 1.771.735,-

4. **De oprichting van de landelijke stichting waarborgfonds veiligheidsregio's en als gemeente Ooststellingwerf deel te nemen aan het fonds.**

5. **Geen nadere zienswijze in te dienen naar aanleiding van de financiële documenten van de Veiligheidsregio Fryslân.**

Besloten in de openbare vergadering van 27-06-2023

, griffier. , voorzitter.

VEILIGHEIDSREGIO FRYSLÂN

Postbus 612
8901 BK Leeuwarden
T 088 22 99 999
E info@vrfryslan.nl
I www.veiligheidsregiofryslan.nl

Bezoekadres:
Harlingertrekweg 58
Leeuwarden

BTW nr: NL8173.71.072.B01
BIC: BNGHNL2G
IBAN: NL65 BNGH 028.51.28.647
KvK nr: 011 75 778

aan de colleges van burgemeester en wethouders en de gemeenteraden van de Friese gemeenten

Datum	**Uw kenmerk**	**Uw brief van**	**Ons kenmerk**	**Bijlagen**
23 maart 2023			UIT/23014472/DIR	3
			Behandeld door	**Doorkiesnummer**
			A. Julianus	06-11286850
			E-mail	
			a.julianus@vrfryslan.nl	

Onderwerp
Aanbiedingsbrief begroting 2024, jaarstukken 2022 en eerste begrotingswijziging 2023

Geacht college, geachte raad,

Veiligheidsregio Fryslân levert een bijdrage aan een veilig en gezond Fryslân. Wij blijven uw uitvoeringsorganisatie op het gebied van brandweerzorg, publieke gezondheidszorg en crisisbeheersing. Met deze brief en bijlagen maken wij onze bijdrage aan een veilig en gezond Fryslân zichtbaar voor u.

Dat doen we aan de hand van drie documenten. De resultaten die we in 2022 hebben behaald, verantwoorden wij via de *jaarstukken*. Onze plannen voor 2024 staan in de *begroting*. De impact van eerdere besluiten op de lopende begroting zijn vertaald in de eerste *begrotingswijziging* van 2023. Op deze drie stukken ontvangen wij graag uw zienswijze. In de volgende passages lichten wij de drie stukken kort toe.

Jaarstukken 2022
Onze jaarstukken worden voor een groot deel gekleurd door crisis-activiteiten. Onze organisatie werkte in 2022 van crisis naar crisis waardoor de flexibiliteit wederom flink op de proef werd gesteld. Dit ziet u op zowel inhoud als op financieel gebied terug in alle programma's. Het heeft alle onderdelen van de organisatie in meer of mindere mate beïnvloed. Voor 2022 hadden we de ambitie om diverse werkzaamheden, die in de coronacrisis zijn uitgesteld, in te halen. Deze inhaalslag is weliswaar ingezet, maar vanwege de blijvende dynamiek door de crisistaken, niet volledig gerealiseerd.

Eerste begrotingswijziging 2023
Met de eerste begrotingswijziging brengen we de lopende begroting formeel in lijn met de eerder door het bestuur genomen besluiten. Zoals uit de tabel van de begrotingswijziging blijkt, onderscheiden we hier diverse typen van wijzigingen:

- Eerder genomen besluiten over de uitvoering van diverse wettelijke taken. Dit betreft de aanvullende BDUR-middelen die van het Rijk worden ontvangen ter versterking crisisbeheersing en brandweerzorg.
- Actualisatie van eerder genomen besluiten over de uitvoering en dekking van projecten.

- Overige autonome wijzigingen. Dit betreft nu uitsluitend de melding dat de cao niet is verwerkt.

Omdat de eerder genomen besluiten zowel een uitvoeringskant als een financieringskant kennen, ziet u in de begrotingswijziging enerzijds een verhoging van kosten en anderzijds een onttrekking (lees: dekking) uit reserves.

Begroting 2024
De begroting is opgesteld op basis van de eerder in uw raad behandelde kaderbrief. De kaderbrief is ongewijzigd vastgesteld in het algemeen bestuur van 9 maart. Ongewijzigd, omdat gemeenten in hun zienswijze hebben aangegeven in te kunnen stemmen met de kaderbrief.

Bij de behandeling van de kaderbrief 2024 – 2027 werden de bestuurlijke afspraken over het opstellen van de financiële kaders ter discussie gesteld. Dit heeft geleid tot het opstellen van een alternatieve werkwijze, die in de volksmond bekend staat als ‘scenario 3’. In dit scenario 3 wordt de indexatie van de materiële kosten voor 2024 voorlopig afgetopt tot 8%. Deze indexatie wordt achteraf op basis van de werkelijke ontwikkeling van het gemeentefonds over de jaren 2022, 2023 en 2024 geëvalueerd. Deze evaluatie zal eind 2024 starten en in 2025 vindt de verrekening plaats.

Uit de zienswijzen die wij van de gemeenten hebben mogen terugontvangen, is gebleken dat het scenario positief is ontvangen. Door diverse gemeenten is de waardering uitgesproken voor het aanbieden van een werkbaar alternatief in deze lastige tijden. Deze begroting is dan ook opgesteld op basis van scenario 3. Dit scenario bevat uitsluitend afspraken over de materiële kosten. De ontwikkeling van de loonkosten is daar nog niet bij meegenomen.

In de tabel hieronder wordt het verschil ten opzichte van de kaderbrief in beeld gebracht. Dit betreft uitsluitend de indexatie van de materiële kosten, conform scenario 3 van de kaderbrief.

Ontwikkeling kader	Kaderbrief	Begroting 2024	afwijking
Kader 2024 oude begroting	75.695	75.695	-
Nu niet zwanger	165	165	-
Beleidsadviseur preventie	111	111	-
Totaal beleidsontwikkelingen	*276*	*276*	-
Loonkosten ontwikkeling B23: 2,1%, kaderbrief: 4,2%; B24: 4,2%	1.110	1.110	-
Cpi B23: 1,7%; kaderbrief: 14,5% en b24: 8%	3.446	1.647	1.799
Totaal autonome ontwikkelingen	*4.556*	*2.757*	*1.799*
Nieuw kader begroting	**80.527**	**78.728**	**1.799**

Het principeakkoord over de cao is niet verwerkt in deze stukken
De loonkosten worden conform de bestuurlijke afspraken geïndexeerd op basis van de werkelijke ontwikkeling van de CAR-UWO. Op het moment van schrijven zijn de cao-onderhandelingen nog niet afgerond, waardoor er een inschatting is gemaakt. Conform de bestuurlijke afspraken gebruiken wij voor deze inschatting de indexering voor de loonkosten die is aangegeven in de septembercirculaire van het gemeentefonds. Zodra de loonkostenontwikkeling bekend is, wordt deze in het begrotingsjaar zelf gecorrigeerd.

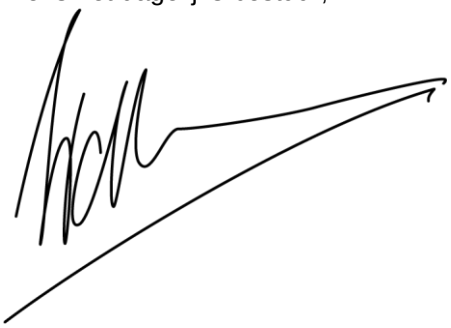
Via de tweede begrotingswijziging 2023 zullen de effecten van de cao op de begroting 2023 worden verwerkt. Middels de eerste begrotingswijziging 2024 zal dit voor de begroting 2024 gedaan worden.

Evaluatie financiële verordening
De evaluatie van de financiële verordening zal worden uitgevoerd door de Auditcommissie en de uitkomsten zullen we delen met de gemeenteraden. De raden kunnen middels een zienswijze hun invloed uitoefenen bij de verwerking in onze financiële verordening.

Zienswijze
Wanneer wij uw zienswijze uiterlijk 22 juni ontvangen, kunnen we deze meenemen in het voorstel aan het Algemeen bestuur. Het definitieve besluit over jaarstukken, begrotingswijziging en begroting vindt plaats op 13 juli a.s.

Mocht u vragen hebben, neemt u dan contact op met Anneree Julianus, beleidsadviseur planning & control. Zij is te bereiken via a.julianus@vrfryslan.nl of via 06-11286850.

Met hartelijke groet,
nmens het dagelijks bestuur,

mr. S. van Haersma Buma

Jaarverslag en Jaarrekening 2022

Veiligheidsregio Fryslân

VEILIGHEIDSREGIO FRYSLÂN

Voorwoord

In de jaarstukken kijken we terug op de bijdrage die Veiligheidsregio Fryslân het afgelopen jaar heeft geleverd aan een veilig en gezond Fryslân. Daarnaast leggen we in deze stukken verantwoording af over het gevoerde beleid en de financiën.

De jaarstukken staan wederom voor een groot deel in het teken van diverse crisistaken. De eerste maanden van het jaar betrof dit voornamelijk onze rol met betrekking tot de coronacrisis. In het voorjaar nam onze rol bij deze crisis gestaag af, maar kwamen er nieuwe crisistaken bij. Door de oorlog in Oekraïne en het haperende opvangbeleid is een aantal extra coördinerende taken op de veiligheidsregio afgekomen. Ook hadden we in 2022 te maken met MPX (monkeypox) en vogelgriep. Onze organisatie werkte in 2022 van crisis naar crisis waardoor de flexibiliteit en het vermogen om meerdere ballen in de lucht te houden daarmee wederom flink op de proef werd gesteld.

Deze inspanning ziet u op zowel inhoud als financieel gebied terug in alle programma's. Het heeft alle geledingen van de organisatie in meer of mindere mate beïnvloed. Voor 2022 hadden we de ambitie om diverse werkzaamheden, die in de coronacrisis zijn uitgesteld, in te halen. Deze inhaalslag is weliswaar ingezet, maar door de blijvende dynamiek door de crisistaken, niet volledig gerealiseerd.

Een bijkomende complicerende factor betreft de huidige financieel-economische tijdsgeest. Vanwege een tekort aan materieel en materiaal kunnen leveranciers niet aan de levertijden voldoen. De krappe arbeidsmarkt maakt het daarbij uitdagend om voldoende en geschikte medewerkers te werven om onze doelstellingen te realiseren. Ondanks deze lastige omstandigheden is de kwaliteit van onze dienstverlening op orde, pakken wij het werk dat bleef liggen op en hebben we diverse successen behaald.

Het afgelopen jaar is bijvoorbeeld het overheidskader voor informatieveiligheid 'Baseline Informatieveiligheid Overheid (BIO)' ingevoerd. De GGD lanceerde 'Mijn Kinddossier', zodat ouders via een online portaal informatie krijgen over de groei en ontwikkeling van hun kinderen. Bij de brandweer is het meerjarenbeleid op het gebied van vakbekwaamheid vastgesteld en gaat de uitvoering van het eerste deel van de bouwagenda continu door. Daarnaast is de vogelgriepaanpak van Crisisbeheersing door het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) overgenomen in een "Landelijke Leidraad Vogelgriep."

De behaalde resultaten geven in deze dynamische tijden veel vertrouwen in de toekomst. Wij kijken dan ook met trots terug op de wijze waarop het personeel van Veiligheidsregio Fryslân op een daadkrachtige en vindingrijke manier invulling heeft gegeven aan een veilig en gezond Fryslân.

Hartelijke groet,

Het Dagelijks Bestuur

Leeswijzer

Voor u liggen de jaarstukken van 2022. Deze bestaan uit twee delen: het jaarverslag en de jaarrekening.

In het jaarverslag vindt u de programmaverantwoording en de paragrafen. De programma-verantwoording is het hart van de jaarstukken. Hierin leggen wij verantwoording af over het gevoerde beleid. In de lijn van de begroting 2022 presenteren wij de vier programma's aan de hand van twee vragen:

- Wat hebben wij gedaan?
- Wat heeft dit gekost?

De paragrafen geven betekenis aan de financiële aspecten van de jaarstukken. Risicobeheersing en resultaatafspraken zijn belangrijke uitgangspunten.

Een apart deel is de jaarrekening. In dit onderdeel bevinden zich de balans, inclusief toelichting, de programmarekening met toelichting, de bijlage met verantwoordingsinformatie over de specifieke uitkeringen (SISA) en de taakvelden.

Bij de overige gegevens staan onder andere de controleverklaring van de accountant en de voorgestelde resultaatbestemming.

VEILIGHEIDSREGIO FRYSLÂN

Inhoudsopgave

Deel I Jaarverslag 2022 5
1. Inleiding en resultaat 2022 6
2. Programmaverantwoording Gezondheid 8
2.1. Algemeen 8
2.2. Pijler 1 - Monitoring, signalering en advies 10
2.3. Pijler 2 - Uitvoerende taken gezondheidsbescherming 13
2.4. Pijler 3 - Bewaken van publieke gezondheid bij rampen en crises 16
2.5. Pijler 4 - Toezicht houden 19
2.6. Wat heeft het gekost? 20
2.7. Feiten en cijfers Programma Gezondheid 21
3. Programmaverantwoording Crisisbeheersing 23
3.1. Algemeen 23
3.2. Behaalde resultaten 23
3.3. Wat heeft het gekost? 26
3.4. Feiten en cijfers Programma Crisisbeheersing 27
4. Programmaverantwoording Brandweer 28
4.1. Algemeen 28
4.2. Speerpunten 29
4.2.1. Samen aantoonbaar vakbekwaam 29
4.2.2. Samen aantoonbaar paraat 29
4.2.3. Risicogericht en risicobewust samenwerken 29
4.3. Overig behaalde resultaten 31
4.3.1. Repressie 32
4.4. Wat heeft het gekost? 34
4.5. Feiten en cijfers Programma Brandweer 35
5. Programmaverantwoording Organisatie 35
5.1. Algemeen 35
5.2. Behaalde resultaten 35
5.3. Wat heeft het gekost? 37
5.4. Feiten en cijfers Programma Organisatie 38
6. Paragrafen 39
6.1. Financiering 39
6.2. Weerstandvermogen en risicobeheersing 40
6.3. Onderhoud kapitaalgoederen 43
6.4 Bedrijfsvoering 44
6.4.1. Inleiding 44
6.4.2. Tevredenheid bestuur 44
6.4.3. Privacy 44
6.4.4. Integriteitsbeleid 44
6.4.5. Gedragscode 45
6.4.6. Betaaltermijn 45
6.4.7. Opbouw personeel 45
6.5 Verbonden partijen 46

Deel II Jaarrekening 2022 47
7. Jaarrekening 48
7.1. Balans per 31 december 2022 49
7.2. Programmarekening 2022 - deel 1 50
Programmarekening 2022 - deel 2 51
7.3. Toelichtingen 52
7.3.1. Waarderings- en resultaatbepalingsgrondslagen 52
7.3.2. Toelichting op de balans 55
7.3.3. Toelichting op de programmarekening 62
7.3.4. Analyse begrotingsafwijkingen en begrotingsrechtmatigheid 71
7.4. Sisa-bijlage 73
7.5. Bijlage taakvelden 75

Deel III Overige gegevens 76
8. Overige gegevens 77
8.1. Controleverklaring 78
8.2. Voorgestelde resultaatbestemming 83
8.3. Vaststelling 84

Bijlagen 82
8.7. Investeringskredieten 85
8.8. Samenstelling bestuur en commissies 86
8.9. Analyse van taken 89

VEILIGHEIDSREGIO FRYSLÂN

Deel I Jaarverslag 2022

Veiligheidsregio Fryslân

1. Resultaat 2022

Veiligheidsregio Fryslân heeft over 2022 een positief resultaat gerealiseerd van € 893.000. Dit saldo wordt, net als in voorgaande jaren, deels veroorzaakt doordat een aantal reguliere taken zijn uitgesteld en vertraagd. Er is voor circa € 50 miljoen aan extra taken uitgevoerd als gevolg van deze crisistaken. Deze extra taken zijn uitgevoerd terwijl wij bij alle organisatie-onderdelen een uitdaging constateren om in deze huidige lastige arbeidsmarkt de formatie op het gewenste niveau te houden.

Nu de invloed van de diverse crises op onze organisatie is afgenomen, zullen wij de in voorgaande jaren uitgestelde taken inhalen. Een groot aantal inhaalprojecten en inhaalacties zijn inmiddels al gestart. Een belangrijke kanttekening daarbij is dat we afhankelijk zijn van een aantal externe partijen. Voorbeelden hier van zijn leveranciers voor materieel en materiaal en Brandweer Opleidingen Noord voor wat betreft de inspanningen op het gebied van Vakbekwaam. Daarnaast is de huidige lastige arbeidsmarkt een complicerende factor.

Per programma is het gerealiseerd resultaat als volgt (bedragen in € 1.000).

Gerealiseerd resultaat per programma	Resultaat
Gezondheid	265
Crisisbeheersing	258
Brandweer	48
Organisatie	323
Gerealiseerd resultaat	**894**

Totaal voorstellen resultaatbestemming	894

De afwijkingen van de operationele resultaten per programma zijn toegelicht in de desbetreffende programmaparagrafen. Wij hebben een aantal ontwikkelingen geconstateerd, waarop we verwachten extra inzet te moeten plegen. Bij de resultaatbestemming hebben we dan ook voorstellen gedaan voor het reserveren van middelen voor deze ontwikkelingen. Hieronder worden de voorstellen tot be-stemming toegelicht. Deze komen eveneens terug in de toelichting per programma voor het deel wat betrekking heeft op het betreffende programma.

- ***Gezondheid***

In de bestemmingsvoorstellen staan voorgestelde reserveringen voor beleidsadvisering gezondheid, Kansrijke Start, Publieke Gezondheid Asielzoekers (PGA) en Integraal Zorg Akkoord (IZA). Deze voorstellen vloeien voort uit eerdere besluitvorming van de Bestuurscommissie Gezondheid.

- ***Brandweer***

Het voorstel van de brandweer betreft de WABO. Nu de inwerkingtreding van de omgevingswet opnieuw is uitgesteld, is een langere overbruggingsperiode nodig. Aangezien de transitie-kosten voor rekening van de Veiligheidsregio zijn, is de huidige bestemmingsreserve daardoor
niet meer toereikend.

- ***Crisisbeheersing***

Voor crisisbeheersing worden geen reserveringen voorgesteld.

- ***Organisatie***

Tijdens de crises zijn een aantal leerpunten geïdentificeerd. Middels een projectmatige aanpak willen wij deze leerpunten in de organisatie implementeren.

Het verloop in de balans is op hoofdlijnen als volgt (x € 1.000):

	31-12-2022	31-12-2021		31-12-2022	31-12-2021
Materiële vaste activa	67.215	64.637	Eigen vermogen	9.527	9.753
Vorderingen	12.992	31.070	Voorzieningen	10.714	9.618
Liquide middelen	467	459	Langlopende schulden	55.775	61.483
Overlopende activa	9.897	1.311	Kortlopende schulden	9.405	10.376
			Overlopende passiva	5.150	6.247
	90.572	**97.477**		**90.572**	**97.477**

Voor een toelichting op de balans wordt verwezen naar paragraaf 7.3.2.

2. Programmaverantwoording Gezondheid

2.1. Algemeen

Begin 2022 stond volop in het teken van de coronapandemie. Toen dit rustiger leek te worden, diende de oorlog in Oekraïne zich aan. Dit leidde tot een vluchtelingenstroom die op allerlei fronten inzet van de GGD vroeg. Zo inspecteerde de GGD de opvang locaties en organiseerde ondersteuning.

Onderstaande 7 vraagstukken speelden in 2022:

- De samenstelling van de bevolking verandert: vergrijzing, ontgroening, ontheemden, asielzoekers, statushouders;
- Toenemende ongelijkheid: verschil tussen arm en rijk, gezondheidsverschillen en (energie)armoede;
- Mensen met tegengestelde meningen komen harder met elkaar in botsing (bijvoorbeeld voor- en tegenstanders van vaccineren);
- Meer jonge mensen met depressieve gedachten en een stijgend aantal jongeren die eraan dacht om een einde aan het leven te maken. Het aantal jongeren dat daadwerkelijke een zelfmoordpoging deed, bleef gelijk.
- Ouderen vitaal houden.
- Meer vragen over een gezonde leefomgeving.
- De zorg wordt duurder, preventie wordt belangrijker en krijgt meer draagvlak.

De samenwerking tussen GGD Drenthe, Groningen en Fryslân werd in 2022 intensiever. We werken samen op het gebied van TBC-bestrijding, Forensische Geneeskunde (FG), Seksuele gezondheid (SOA Sense), Milieu & Gezondheid (M&G) en Infectieziektebestrijding (IZB).

Daarnaast spelen er onderwerpen als krapte op de arbeidsmarkt, functiewaarderingsvraagstukken langer durende crisis. In 2022 werkten wij aan organisatieontwikkeling en toekomstbestendigheid. Er ligt een meerjarenplan dat de continue ontwikkeling en groei van medewerkers borgt.

Een strategisch huisvestingsplan moet in 2023 antwoord geven op gestegen huurprijzen, energiekosten, hybride werken en een andere manier van werken binnen de organisatie (inclusief de jeugdgezondheidzorg).

Met een volle agenda en minder personeel dan we idealiter nodig hadden, hebben we alle zeilen bij moeten zetten. Het deed de organisatie goed dat de inspectie Gezondheidszorg en Jeugd GGD Fryslân in 2022 bezocht en haar waardering over het werk van de GGD uitsprak.

De GGD werkt op basis van het meerjarenbeleidsplan (2019-2022). De verschillende taken die wij uitvoeren staan hieronder beschreven.

De taken van GGD Fryslân

Iedereen verdient een gezond en veilig leven; wij dragen daaraan bij!

Een overzicht van deze taken en hun wettelijke grondslag is opgenomen als Bijlage 8.9. op pagina 88.

2.2. Monitoring, signalering en advies

Jeugdgezondheidszorg (JGZ)

In 2022 hadden we te maken met de nasleep van de coronapandemie, een krappe arbeidsmarkt, hoog ziekteverzuim en de inzet voor ontheemden uit Oekraïne. We kozen ervoor om kinderen zorg op maat aan te bieden, alternatieve werkwijzen toe te passen en extra verpleegkundigen en doktersassistenten in te zetten.

We gaven aandacht aan (mogelijke) kwetsbare kinderen. Denk aan de kansrijke start van jonge kinderen, de mentale gezondheid en het verzuim van schoolgaande kinderen en jongeren vanaf 12 jaar. Deze keuzes gaven ons ook de ruimte om integrale vroeghulp en premature nazorg op peil te houden.

Eind 2022 verbleven er ruim 900 Oekraïense kinderen in Fryslân. We gaven met een speciaal team voorlichting, voerden intakegesprekken en boden de kinderen vaccinaties aan.

JGZ 3.0: Digitaler en klantgerichter werken

In 2022 lanceerden wij Mijn Kinddossier (MKD). Een online portaal waarin ouders van kinderen tot 12 jaar informatie krijgen over de groei en ontwikkeling van hun kinderen. Tegelijkertijd stapten we over op de methode vroeg signalering Gezamenlijk inschatten zorgbehoefte (GIZ).

Waarom Gezamenlijk Inschatten Zorgbehoeften nodig is

De methode moet bijdragen aan een flexibele JGZ die de zorg en steun levert die gezinnen nodig hebben. Zo vroeg, licht en dichtbij mogelijk en zo zwaar als nodig. De professional heeft een cruciale rol en bepaalt samen met het kind of jongere en ouders, welke aanpak nodig is. GIZ is een beproefde methodiek voor vroeg signaleren van problemen en helpt de professional om een goed gesprek met kinderen en/of ouders te kunnen voeren. Door dit gesprek krijgen kinderen en hun ouders meer de regie en de hulp die ze nodig hebben.

Epidemiologie

In 2022 er voor de bestrijding van de coronapandemie extra capaciteit ingezet voor infectieziektebestrijding. Deze is vergoed vanuit de meerkostenregeling corona van VWS.

Met behulp van ZonMw-subsidies doen we extra gezondheidsonderzoek voor de landelijke coronamonitors jeugd, volwassen en ouderen. Hier gaan we mee verder in 2023 en 2024.

Friese Preventieaanpak (FPA)

Meer dan 350 professionals werken inmiddels samen op het online samenwerkingsplatform van de FPA. In 2022 formuleerden we richtinggevende doelen voor de levensfasen ‘lyts, jong, grut en wiis’. We startten met een netwerksamenwerking over onderwerpen binnen de FPA. Voorbeelden hiervan zijn de coalities ouderschap, gezond leven, mentale gezondheid en het lerend netwerk positieve gezondheid.

Leefstijlprogramma's

Nuchter over Gewicht ondersteunt gemeenten bij de uitvoering van hun lokale aanpak gezond gewicht. 16 van de 18 Friese gemeenten werkt volgens de JOGG-aanpak. GGD Fryslân verzorgt de regiocoördinatie hiervoor. De GGD draagt bij aan onderlinge samenwerking, informatie-uitwisseling en kennisdeling. Voorbeelden van projecten waarbij partners in de regio samenwerkten: het drinken van water onder basisschoolleerlingen stimuleren en koppelen aan het project Scoor een Boek! Dit is een samenwerking met de voetbalclub Sc Heerenveen en de Friese bibliotheken. Voor de kinderopvang is Beweeg je Blij! Uitgezet. Met als doel: pedagogisch medewerkers helpen om (nog) meer te bewegen met jonge kinderen (0-4 jaar). Dit sluit aan bij de pilot Beweegstimulering op diverse consultatiebureaus.

GGD voerde onder de vlag Nuchter over alcohol in 2022 het nalevingsonderzoek uit. Op plekken waar jongeren veel komen, onderzochten we met mysteryshoppers hoe vaak ondernemers de leeftijdsgrens voor alcohol naleefden. De mysteryshoppers gingen langs bij cafetaria's, horecagelegenheden, jongerencentra, slijterijen, sportkantines en supermarkten. Ook onderzochten we hoe verkopers de leeftijden checken en wat het effect daarvan is.

We brengen de leeftijdscheck app onder de aandacht en helpen gemeenten deze bij verkoopkanalen onder de aandacht te brengen. Ook stellen wij een handreiking Evenementen beschikbaar. Daarmee kunnen gemeenten tijdens evenementen de leeftijdgrens voor alcohol beter naleven.

In het najaar startte de campagne 'Zien drinken doet drinken' van en de campagne IkPas (Dry Januari) startte opnieuw. Zij bieden gemeenten ondersteuning als zij aan de slag willen met Opgroeien in een Kansrijke omgeving (OKO). Er is financieel en inhoudelijk invulling gegeven aan een regionale samenwerking met Trimbos. Dit maakt het mogelijk om de formatie per 1 januari 2023 met 6 uur uit te breiden. Verschillende gemeenten werkten in 2022 met een nieuwe nota preventie handhaving alcohol en middelen. Het leefstijlprogramma Nuchtere Fries biedt ondersteuning met advies, data en presentaties.

Rookvrije generatie
Het programma Rookvrije generatie geeft de ambitie dat in 2040 geen enkel kind start met roken, dat geen enkele zwangere vrouw rookt en dat het percentage volwassen rokers is teruggedrongen naar minder dan 5%. In 2022 zijn er bijeenkomsten georganiseerd:

- een provinciale bijeenkomst met de uitreiking van de Rookvrije Generatie Award Fryslan en een voorstelling van DE sTOPPERS;
- een webinar voor de kinderopvang/ gastouders;
- online inspiratiesessie 'Bouwt u mee aan een gezonde leefstijl met als thema derdehands rook;
- workshop derdehands rook voor pedagogisch medewerkers.

Tevens draaiden er verschillende publiekscampagnes: Stoptober, Smokefree Challenge, PUUR rookvrij, Wereld Niet Roken Dag, Rookvrije Generatie Award Fryslan, promotievideo De Fryske Marren. Het programma heeft een evaluatierapport over de jaren 2018-2022 opgesteld. Deze overhandigt GGD Fryslân op 9 februari 2023 aan de Bestuurscommissie Gezondheid.

Medische Milieukunde

De beschikbare formatie voor het team is ingevuld. Het afronden van de opleiding voor de arts (profiel medische milieukunde) in 2024 is hierin meegenomen.

We versterken de samenwerking met Drenthe en Groningen. Hiermee zetten we in op kennisdeling, expertiseversterking en een efficiënte taakverdeling.

Sinds dit jaar neemt GGD Fryslân deel aan de Noord-Nederlandse piketpool voor de Gezondheidskundig Adviseur Gevaarlijke Stoffen (GAGS). Deze groep biedt medische milieukundige zorg wanneer acute incidenten plaatsvinden. Ondanks deze aanvulling is deze piketpool nog wel kwetsbaar. De bijdrage vanuit Fryslân is in verhouding klein. Gelet op de kwetsbaarheid van de piketpool, is het wenselijk dat GGD Fryslân een extra medewerker levert.

Beleidsadvisering

Binnen het Integraal Zorgakkoord (IZA) en het Gezond Leven Akkoord (GALA) zijn afspraken gemaakt over gezondheidsdoelen voor de komende jaren. Beide akkoorden vragen om inzet van GGD Fryslân. Daarnaast hebben de gemeenten de GGD gevraagd om een stevigere rol als regisseur en adviseur in de preventieketen te pakken.

De diverse landelijke regelingen zoals het IZA, GALA en SPUK vragen om coördinatie en afstemming, waarin de GGD een rol speelt. Ook vragen de verschillende (zorg-)programma's inhoudelijke expertise van de GGD. Er is in 2022 gestart met het in beeld brengen wat dit van alle partijen vraagt. We verwachten meer inzet van strategische beleidsadvisering door de GGD. In 2023 komen we hiervoor met een voorstel in de bestuurscommissie.

Ouderen

Het expertteam ouderen heeft onderzoek gedaan naar de publieke gezondheidsopgaven voor ouderen. Het bevorderen van vitaliteit en het positief beïnvloeden van beeldvorming over ouderen zijn twee belangrijke taken voor de publieke gezondheid. De resultaten van het onderzoek zijn terug te vinden in het rapport 'Vitaliteit in de derde levensfase; een opgave voor publieke gezondheid'. In 2023 worden hiervoor concrete voorstellen uitgewerkt. Ook valpreventie krijgt hierin een plek.

Gezonde leefomgeving

Gezond blijven en ziekte voorkomen wordt een steeds belangrijker thema. Dit zien we bijvoorbeeld terug in de toenemende aandacht en waardering voor een gezonde leef-omgeving. Tachtig procent van de Friese gemeenten betrok de GGD in 2022 bij haar omgevingsbeleid. De GGD dacht ook mee en adviseerde tijdens de omgevingsintaketafels en is betrokken bij vragen over agrarische bedrijven, wijkinrichting, windturbines en antennemasten.

Om aan deze (extra) adviesaanvragen te voldoen heeft GGD Fryslân van 2021 en tot en met 2024 ruimte voor extra personele inzet. Het benodigde budget is in 2022 - zoals afgesproken met het bestuur - beschikbaar gesteld uit het positieve saldo van het programma Gezondheid.

2.3. Uitvoerende taken gezondheidsbescherming

Indicatoren:

- *Aantal gemeenten waarbij de GGD (een deel van) de uitvoering van de GIDS aanpak op zich neemt: 14*
  De GGD is bij de GIDS aanpak betrokken bij deze gemeentes.

- *Vaccinatiegraad in Fryslân.*
  Het RIVM maakt de vaccinatiecijfers elk jaar in juni bekend. Onderstaande beschrijft de situatie in 2021.
  Net als voorgaande jaren bevindt het aantal vaccinaties in Fryslân zich boven het landelijk gemiddelde. Uitzondering hierop zijn de herhaalprikken DTP en BMR voor 9-jarigen. Als we daar de kinderen bij optellen die na hun negende jaar alsnog deze prikken kregen, dan komen de cijfers alsnog uit boven het landelijk gemiddelde.

  Ook de HPV-vaccinatiegraad onder meisjes die vorig jaar 14 jaar werden is - in lijn met het landelijke beeld - gedaald ten opzichte van 2020 (van 60,2 procent naar 48,9 procent). Wanneer we de meisjes meetellen die na hun 14e verjaardag alsnog een tweede HPV-vaccinatie hebben ontvangen, komt de vaccinatiegraad uit op 67,2% procent.
  GGD Fryslân heeft de bestuurscommissie in november bijgepraat over de actuele situatie van het RVP en de vaccinatiegraad in Friesland. In juni 2023 publiceert het RIVM de definitieve vaccinatiegraadcijfers van 2022.

Provinciale aanpak kansrijke start

In 2022 hebben we een volgende stap gezet in de verbinding met de Friese Preventieaanpak. Ook startte het provinciaal lerend netwerk Kansrijke Start weer en zijn er bijeenkomsten voor lokale coalitietrekkers en provinciale stakeholders geweest. Door personele wisselingen startte de volgende fase van Kansrijke Start later dan gepland.

In 2023 volgt een meerjarenbeleidsplan Kansrijke Start Fryslân voor de periode 2023-2024. Er volgt een voorstel voor de structurele borging. We verwachten dat het Gezond Leven Akkoord en de bijbehorende specifieke uitkering (SPUK) hier aanknopingspunten voor bieden.

Interventie Nu Niet Zwanger (NNZ)
NNZ is gericht op het voorkomen van onbedoelde zwangerschap. Het biedt professionals in het sociaal domein ondersteuning en concrete middelen om met cliënten in gesprek te gaan over hun kinderwens en het moment van zwangerschap. We werken samen met het medische domein. Ook in 2022 zijn we de interventie NNZ blijven uitrollen binnen het sociaal en medisch domein.

'Tot en met het derde kwartaal is er vanuit het NNZ- gedachtegoed met 156 cliënten gesproken over hun kinderwens. Na het gesprek stelden 144 cliënten hun kinderwens uit en 12 koos bewust voor zwanger worden.'

Prenataal huisbezoek (PHB)
De eerste 1000 dagen zijn voor de gezonde ontwikkeling van een kind cruciaal. Zorgwekkende omstandigheden kunnen al tijdens de zwangerschap optreden. Prenatale huisbezoeken door de JGZ aan zwangere vrouwen en gezinnen in kwetsbare situaties zijn dan ook per 1 juli 2022 in de wet publieke gezondheid opgenomen. Dit huisbezoek wordt ingebed in 'het Zorgpad Kwetsbare Zwangeren'.

Infectieziektebestrijding (IZB)

Het bron- en contactonderzoek, testen en vaccineren t.b.v. de corona bestrijding vond ook in 2022 plaats (zie ook hoofdstuk corona). De heropening van de samenleving zorgde voor extra inzet door GGD-professionals van infectieziektebestrijding. Ook hadden we in 2022 te maken met MPX (monkeypox) en vogelgriep wat veel inzet vroeg.

'GGD Fryslân zette op 4 augustus de eerste MPX vaccinatie van het noorden. De campagne eindigde in november.'

'In Friesland is voor de bestrijding van de vogelgriep een goede samenwerking tussen alle betrokken partijen. Dit is te danken aan een duidelijke rolverdeling tussen alle partijen. De GGD richt zich op de zorg voor de boer en zijn gezin.'

Versterking infectieziektebestrijding en pandemische paraatheid
Het Ministerie van VWS stelde in 2022 de beleidsagenda pandemische paraatheid vast. De komende jaren stelt het ministerie extra (financiële) middelen beschikbaar om de infectieziektebestrijding in Nederland op orde te brengen. Voor de periode 2023-2024 is een landelijk programma Versterken Infectieziektebestrijding en Pandemische Paraatheid (VIP) opgesteld. Voor de uitvoering hiervan trof de GGD in 2022 al voorbereidingen.

Regionale samenwerking Antibioticaresistentie (ABR zorgnetwerk)
Dit zorgnetwerk is een Noord-Nederlands samenwerkingsverband tussen verschillende regionale zorginstellingen, organisaties en professionals. Het zorgnetwerk is een initiatief van het Ministerie van VWS en onderdeel van het Regionaal Overleg Acute Zorgketen (ROAZ). De GGD neemt deel aan dit netwerk. Vanuit dit netwerk is de GGD betrokken bij het informatiepunt Bijzonder Resistente Micro Organismen en er is scholingen op thema's gegeven.

Overige ontwikkelingen
- Het college zorgopleidingen (CZO) heeft GGD gecertificeerd om deskundigen infectieziektepreventie op te leiden.
- Schaarste van artsen heeft er o.a. toe geleid dat er arts-assistenten en basisartsen binnen infectieziektebestrijding zijn ingezet.

TBC

Op het gebied van TBC werken we samen met GGD Drenthe en GGD Groningen. Samen met hen zijn we bezig om de drie TBC-teams samen te voegen tot een functionele eenheid. We zijn bezig om één leidinggevende hiervoor aan te stellen, zodat de functionele eenheid kan worden ingericht. Het is nog niet gelukt om deze vacature in 2022 in. Daarom schuift deze actie door naar 2023

Samenvoeging van de TBC-afdelingen zorgt voor meer aandacht voor de kwaliteit en expertise van de medewerkers. Tegelijkertijd biedt het de mogelijkheid om efficiënter en publieksvriendelijker te werken en meer zichtbaar te zijn. Bijvoorbeeld door samen de telefonische bereikbaarheid te regelen, meer aandacht te hebben voor publieksinformatie en door het spreiden van de spreekuren.

Overige informatie uitbraken

Het aantal TBC-patiënten is ten opzichte van 2021 gestegen van 11 naar 22 patiënten. Het RIVM vermoedt dat deze stijging komt doordat patiënten met klachten, door de coronapandemie, langer hebben gewacht met een bezoek aan de dokter.

Reis- en beroepsvaccinaties

Er is in de loop van 2022 weer volop gereisd. Heropstarten van de spreekuren voor reis- en beroepsvaccinaties was dan ook nodig. Er werd veel last-minute gereisd en er was een landelijk een tekort aan reizigersverpleegkundigen. Dit heeft veel flexibiliteit van GGD Fryslân gevraagd. In het tweede halfjaar van 2022 waren we weer op het niveau van vóór Corona. Het totaal aantal reizigersvaccinaties in 2022 was 9200. Hiermee was deze dienstverlening in 2022 kostendekkend.

De beroepsvaccinaties namen in 2022 iets af. Een verklaring kan zijn dat steeds meer zorgpersoneel levenslang volledig gevaccineerd is tegen hepatitis B. De beroepsvaccinaties omvatten ook in 2022 een aanbod van griepvaccinaties voor personeel van gemeenten, instellingen en bedrijven.

Vaccinaties op Maat

In 2020 zijn we gestart met Vaccinaties op Maat. De vraag hiervoor nam in 2022 toe. Lanceren van de landelijke website ggdvaccinatiesopmaat.nl naast de al bestaande ggdreisvaccinaties.nl en ggdberoepsvaccinaties.nl droeg bij aan de bekendheid van de dienstverlening.

We hebben met de maag-, darm- en lever-artsen van Ziekenhuis Nij Smellinghe een samenwerkingsovereenkomst afgesloten. Deze moet een snelle doorverwijzing voor patiënten naar een vaccinatie tegen infectieziekten mogelijk maken; maag- darm- en leverpatiënten hebben een verhoogd risico op infectieziekten. In 2023 onderzoeken we of deze werkwijze kan worden uitgebreid naar andere specialismen en/of ziekenhuizen.

Publieke Gezondheid Asielzoekers (PGA)

Wij verzorgen op de zes Friese locaties van het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA) de jeugdgezondheidszorg (0-18 jaar), gezondheidsvoorlichtingen, infectieziektebestrijding, TBC en hygiënezorg. Dit doen wij ook op de noodopvanglocatie in Leeuwarden. In 2022 zijn er verschillende CrisisNoodOpvang (CNO) locaties ontstaan om vluchtelingen op te vangen. Wij leverden hier de zorg. Als er ook kinderen op deze locaties waren, voerden wij ook de Jeugdgezondheidszorg (JGZ) uit.

Toename van de instroom was in 2022 merkbaar. Naast het tekort aan jeugdartsen doet deze instroom ook een groot beroep op de inzet en flexibiliteit van de medewerkers. Er is een businesscase geschreven voor een toekomstbestendige Jeugdgezondheidszorg PGA. Er wordt (ook) ingezet op taakherziening en een bijbehorend opleidingstraject.

Er is geïnvesteerd in vakmanschap. Het gehele PGA team heeft training en opleiding gevolgd op het gebied van kansrijke start. Ook voerden wij op de AZC's in Drachten en Burgum met Pharos en GGD GHOR Nederland een pilot 'stoppen met roken' uit. Daarnaast nam team PGA deel aan de ontwikkeling van een landelijke Toolbox Vroegsignalering psychosociale problematiek.

Rijksvaccinatie programma (RVP)

In 2022 zijn alle activiteiten binnen het RVP uitgevoerd. Bovendien hebben aantal landelijke wijzigingen binnen het RVP gevonden:

- HPV vaccinaties voor jongens
- Verlaging leeftijd HPV vaccinaties voor meisjes (13 naar 10 jaar) incl. inhaalcampagne
- Aanpassing in het vaccinatieschema voor HPV (3 naar 2 vaccinaties)

Het RIVM stelt in de zomer van 2023 de landelijke en provinciale data over de vaccinatiegraad in 2022 beschikbaar.

Informed consent

Vanaf 1 januari 2022 moeten ouders en/of jeugdigen toestemming geven voor het uitwisselen van vaccinatiegegevens tussen GGD en het RIVM. In 2022 is in 3.2% (bron RIVM) van de dossiers van GGD Fryslân deze toestemming verleend. Het landelijke gemiddelde is 5.4%.
Er wordt op landelijk niveau geprobeerd om deze uitwisseling op te nemen in de Wet Publieke Gezondheid (WPG). Dan hoeft het niet meer per dossier uitgevraagd te worden.

Seksuele Gezondheid

SENSE Noord Nederland - het centrum voor alle vragen over seks, verliefdheid, liefde en alles wat daarbij komt kijken- heeft ingezet op het beschrijven en verdelen van taken die vallen onder de SENSE regeling (de Algemene regeling seksuele gezondheid) en de Wet Publieke Gezondheid (WPG).

In 2022 zijn er door ons tijdelijke medewerkers ingezet om alle spreekuren seksuele gezondheid door te kunnen laten gaan. De vraag is groter dan het aanbod, waardoor niet iedereen terecht kan bij GGD Fryslân. De GGD richt zich daarom op specifieke risico doelgroepen. Anderen kunnen worden doorverwezen naar de eigen huisarts.

PrEP

PrEP is een medicijn dat een HIV-besmetting voorkomt. De GGD voert een PrEP pilot uit (september 2019-september 2024). In 2022 leverde GGD Fryslân aan het maximaal aantal deelnemers van 108 mensen zorg en medicatie.
Door de grens van 108 kon niet iedereen die zich wil beschermen tegen HIV zorg krijgen van de GGD. Zij worden doorverwezen naar hun huisarts. Dit levert problemen op voor de cliënt, omdat de huisarts de zorg niet standaard aanbiedt en weinig tijd heeft voor deze dienstverlening. Huisartsen die deze zorg wel uitvoeren, krijgen steun van de GGD.

2.4. Bewaken van de publieke gezondheid bij rampen en crises

Indicatoren:

- *GROP: 1*
  De GGD heeft in 2022 1 keer opgeschaald en enkele maanden later weer afgeschaald. De opschaling had te maken met de opvang van Oekraïense vluchtelingen.

- *PSH – Ongevallen en Rampen: 3*
  Voor inzet Psychosociale hulpverlening bij ongevallen en Rampen (deelproces GROP) zijn er twee inzetten geweest. Twee hadden te maken met een ongeval op de Waddenzee.

- *PSH - Incidenten 2*
  Voor Casemanagement geweld- en zedendelicten heeft GGD Fryslân vier casussen behandeld. Een zaak uit 2021 liep door tot in 2022, twee zaken waren nieuw en één zaak betrof een advies.

Corona

Geheel 2022 hebben we uitvoering gegeven aan de landelijke opdrachten voor testen, bron- en contactonderzoek en vaccineren. Afhankelijk van het verloop van de pandemie zijn deze opdrachten veranderd. De GGD heeft haar processen en beleid hierop aangepast.
Continue heeft er op- en afschaling van de personele en locatiecapaciteit plaats gevonden. Ook de heropening van de samenleving bracht uitdaging op het gebied van personeel en locaties met zich mee. Steeds is er ingezet op duurzame en efficiënte inzet van medewerkers en middelen. Geheel 2022 was de meerkostenregeling corona van het ministerie VWS van toepassing.

Najaarscampagne

2022 start met de staart van de herhaalprik voor 60+. Waarna op basis van landelijke scenario's voorbereidingen voor een najaarscampagne 2022 volgden. Op 19 september is deze najaars-campagne gestart met het vaccineren van kwetsbare groepen en zorgmedewerkers.
Door vertraging in het landelijk uitnodigingsproces van het RIVM kwam de campagne laat op gang. Om versnelling aan te brengen hebben we regionale afspraken met werkgevers van zorgmedewerkers gemaakt. Begin oktober is de griepprikgroep 60- uitgenodigd. Vanaf 17 oktober zijn de geboortecohorten 60- via sociale media, dus zonder brief van het RIVM, opge-roepen. Op 26 oktober is het laatste geboortejaar 2010 opgeroepen.

In het begin van de campagne is gebruik gemaakt van de vijf vaste vaccinatielocaties. Gedurende de campagne is steeds meer ingezet op het wijk- en doelgroepgericht vaccineren. Zo heeft de GGD in alle Friese gemeenten pop-up locaties georganiseerd. Ook is er gevacci-neerd op opvanglocaties van ontheemden. Voor de Waddeneilanden zijn vaccinatiemomenten op het eiland georganiseerd.

Tijdens de najaarscampagne is er opnieuw intensief en succesvol samengewerkt met de Friese huisartsen, zorginstellingen en de regionale ambulance voorziening. De huisartsen hebben een groot deel van de niet mobiele thuiswonende en instellingen gevaccineerd, waarbij de GGD hen heeft voorzien van vaccins. Wanneer de huisarts hier niet toe in staat was, heeft de GGD de vaccinaties uitgevoerd.

Testen

Het ministerie heeft het afgelopen jaar verschillende beleidswijzigingen doorgevoerd. Aan het begin van het jaar moest een positieve zelftest door de GGD bevestigd worden. In april was alleen een zelftest genoeg. Wel moesten specifieke doelgroepen zich nog bij de GGD laten testen. Vanaf december hoefden ook zorgmedewerkers zich niet meer bij de GGD te laten testen. Dit zorgde voor een verdere daling van het aantal testafspraken.

BCO

Het ministerie heeft ook verschillende beleidswijzigingen voor het bron- en contactonderzoek doorgevoerd. In augustus 2022 is de steekproef voor positief geteste burgers gestopt.
Dit betekende dat de GGD bijna geen bron- en contactonderzoek meer hoefde uit te voeren. Wel is de GGD nog steeds verantwoordelijk voor het geven van advies en antwoord op vragen van inwoners en zorgverleners.

Cijfermatig overzicht		
Maand	**Aantal testafnames**	**Aantal vaccinaties**
januari	100.299	120.835
februari	124.475	14.186
maart	80.061	47.593
april	7.903	26.668
mei	1.295	6.515
juni	3.956	8.913
juli	4.729	14.444
augustus	1.635	4.069
september	1.895	25.194
oktober	2.821	89.997
november	960	21.746
december	792	5.729

Bron: coronIT

GGD Rampen Opvang plan

Het GGD Rampen Opvang Plan (GROP) beschrijft de taakverdeling en samenwerking bij de processen voor Infectieziektebestrijding, Medische Milieukunde, Psychosociale hulpverlening en Gezondheidsonderzoek waar de GGD voor verantwoordelijk is bij een crisis of ramp. Een externe partij heeft in 2022 is onderzoek gedaan naar het functioneren van deze GROP tijdens de Coronapandemie. Op basis van dit onderzoek is besloten om een verkenning te doen naar een integraal crisisplan. Dit wordt in 2023 vervolgd. De vakbekwaamheids-oefeningen zijn dit jaar ook weer gestart. Deze waren in 2021 niet doorgegaan als gevolg van de coronapandemie.

Oekraïense ontheemden

De GGD heeft in maart 2022 een aangepaste GROP voor de Oekraïense ontheemden inge-steld. De Jeugdgezondheidzorg is aan deze crisisstructuur toegevoegd. In april is deze uitge-breid naar de bredere vluchtelingenproblematiek in Friesland.

Aanpak ter Voorkoming van Escalatie (AVE)

De AVE is een op- en afschaalmethode die dreigende escalerende situaties op het gebied van sociale veiligheid helpt voorkomen, beperken en/of beëindigen. GGD Fryslân heeft de opdracht om Friese gemeenten bekwaam te maken en te houden in het werken met de AVE. Ieder jaar wordt door ons de behoefte bij de gemeenten geïnventariseerd. Op basis hiervan zijn in 2022 opleidings-, trainings- en oefenprogramma's georganiseerd. Dit zijn er minder geweest als gevolg van de coronapandemie en de Oekraïnecrisis.

Maatschappelijke zorg

Het Meldpunt Zorgwekkend Gedrag heeft in 2022 in totaal 277 meldingen verwerkt. Dit is een toename ten opzichte van het aantal meldingen in 2021. Waarschijnlijk omdat het meldpunt steeds meer als toegevoegde waarde in de zorgketen wordt gezien.

De GGD kent in het kader van de OGGZ het meldpunt voor problematische woonhygiëne. Dit is een meldpunt waar professionals melding kunnen doen en ondersteuning kunnen krijgen bij zwaar vervuilde en/of verwaarloosde woningen.

Daarnaast kennen we het Meldpunt Zorgwekkend Gedrag. Dit meldpunt biedt mensen de mogelijkheid om op een laagdrempelige wijze een melding te doen over iemand waarover zorgen zijn. Het meldpunt ontvangt, adviseert, trieert en zet de melding waar nodig door naar een passende vervolgorganisatie.

De GGD voert twee taken vanuit de wet verplichte ggz (Wvggz) uit voor de gemeenten. Het gaat hierbij om het horen van de betrokkene in geval van een (voorgenomen) crisismachtiging en het verkennend onderzoek. De Wvggz is landelijk geëvalueerd. Een aanbeveling is om het horen af te schaffen. Hiervoor is een wetswijziging nodig, naar verwachting vindt dit de komende jaren nog niet plaats.

Forensische Geneeskunde

GGD Fryslân, GGD Drenthe en GGD Groningen willen samen Forensische Geneeskunde aanbieden en uitvoeren. Hiermee wordt ingespeeld op de arbeidsmarktproblematiek. Samen werken we verder aan een plan omdat we zien dat de beschikbare capaciteit blijvend van aard is.

2.5. Toezicht houden

Inspecties kinderopvang

De eisen voor gastoudertoezicht nemen toe in 2025. Niet 5 maar minimaal 50% van de gastouders moeten in 2023 geïnspecteerd worden. Om deze extra inspecties uit te kunnen voeren hebben wij in 2022 de formatie uitgebreid en op peil gebracht.

Door de vluchtelingenproblematiek moest de GGD inspecties voor (crisis) noodopvanglocaties uitvoeren. Deze inspecties waren niet begroot. Inzet hiervoor kwam ten laste van de beschikbare uren voor toezichtstaken. Door in overleg met de gemeenten de inspecties bij een minimaal aantal kindercentra af te schalen is de 100% norm aan jaarlijkse onderzoeken bij de kinderopvang gehaald. De Inspectie voor Onderwijs is hiervan op de hoogte gebracht.

WMO toezicht

In 2022 heeft de GGD voor twee gemeenten het kwaliteitstoezicht bij WMO-aanbieders uitgevoerd.

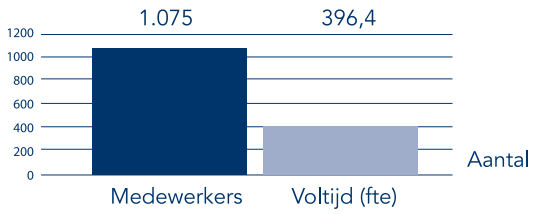
2.6. Wat heeft het gekost?

	Begroting na 2e wijziging			Realisatie 2022		
	Lasten	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
Programma Gezondheid						
Pijler 1	15.371.757	50.770	-15.320.987	18.100.854	3.278.590	-14.822.264
Pijler 2	9.636.428	3.083.675	-6.552.753	11.067.830	4.564.238	-6.503.592
Pijler 3	1.576.947	953.094	-623.853	37.873.492	37.321.744	-551.748
Pijler 4	1.694.982	1.694.982	-	1.658.470	1.580.194	-78.276
	28.280.114	5.782.521	-22.497.593	68.700.646	46.744.766	-21.955.880
Dekkingsmiddelen gezondheid						
Gemeentelijke bijdrage	-	21.614.746	21.614.746		21.614.747	21.614.747
	-	21.614.746	21.614.746	-	21.614.747	21.614.747
Totaal saldo van baten en lasten	28.280.114	27.397.267	-882.847	68.700.646	68.359.513	-341.133
Reservemutaties gezondheid	102.000	984.847	882.847	102.000	707.827	605.827
Gerealiseerd resultaat gezondheid	**28.382.114**	**28.382.114**	**-**	**68.802.646**	**69.067.339**	**264.694**

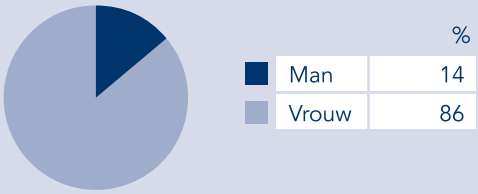
Voor een toelichting op de verschillen wordt verwezen naar bladzijde 62.

2.7. Feiten en cijfers programma Gezondheid

Cijfers medewerkers 2022

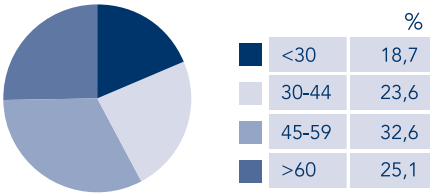

2. Aantal medewerkers	Aantal
Man	152
Vrouw	923

3. Leeftijdsopbouw	Aantal
< 30	201
30-44	254
45-59	350
> 60	270

Gemiddelde leeftijd: 47 jaar

4. Verzuimcijfers	2020	2021	2022
Verzuim	6,04	4,34	7,03
Meldfrequentie	0,62	0,43	1,01

Cijfers per pijler 2022

Pijler 1, Monitoring, signalering en advies

Jeugdgezondheidszorg	
Consulten cb's 0-18	123.078
Telefoontjes naar GGD/JGZ	19.371
Kinderen in beeld bij JGZ	125.226

Aantal consultatiebureaus	45

Pijler 2, Uitvoerende taken gezondheidsbescherming

Reizigersvaccinatie	
Vaccinaties	12.786
Informatieverstrekkingen	2.574
Consulten	9.231

Pijler 3, Bewaken van de publieke gezondheid bij rampen en crises

Forensische geneeskunde	
Lijkschouwingen	396
Letsels verklaringen	163
Totaal aantal verrichtingen	3.833

Pijler 4, Toezicht houden

Technische Hygiëne zorg en Inspecties	
Inspecties KDV/BSO/GOB	805
Scheeps/tattooshops/sexhuizen	118
Inspectie CNO en Oekraïne opvanglocaties	47

3. Programmaverantwoording Crisisbeheersing

3.1. Algemeen

Het reguliere werk, de coronacrisis, een bijdrage aan het bestrijden van de vogelgriep, coördineren van de vluchtelingenopvang voor Oekraïne en de crisisnoodopvang COA. Voor Crisisbeheersing was 2022 het jaar van plannen, benutten van ons sterke netwerk en prioriteiten stellen.

Als gevolg van de toenemende vraag aan de afdeling Crisisbeheersing is het soms noodzakelijk om prioriteiten, uit te besteden of uit te stellen. Dit geldt bijvoorbeeld voor het deelplan Bevolkingszorg en Crisiscommunicatie en het deelplan Geneeskundige Zorg. Deze plannen zijn vanwege de coronacrisis uitgesteld en worden afgemaakt in 2023.

Het Regionaal Risicoprofiel en onze inbreng voor de Meerjarenkoers 2023-2026 rondden we volgens planning af. Het Algemeen Bestuur heeft deze inmiddels goedgekeurd en vastgesteld. Het Regionaal Risicoprofiel is voor ons belangrijke input bij het bepalen van de koers van Crisisbeheersing. Om de nieuwe koers voor de toekomst te bepalen, bespraken wij eerst de plannen die er al liggen. We startten in november 2021 met het evalueren van de huidige beleidsplannen. Daarna voerden we gesprekken met bestuurders, gemeenteraadsleden, ambtenaren en collega's. De nieuwe koers bouwt voort op het beleidsplan Veiligheid 2019 - 2022. Thema's die destijds relevant waren, zijn dat nog steeds. Dit komt mede door het risicobeeld van onze regio.

In 2022 hebben we nieuwe crisisfunctionarissen opgeleid en het huidige team de nodige trainingen en oefeningen aangeboden. We zijn trots op onze bijdrage aan een sterk Fries crisisnetwerk, het opleiden van nieuwe crisisfunctionarissen en de inzet van onze crisisorganisatie. Hieronder vindt u een overzicht van wat wij met elkaar bereikten.

3.2. Dit hebben we bereikt in 2022

Het reguliere werk

Vakbekwame crisisfunctionarissen

- De medewerkers vakbekwaamheid hebben in 2022 het meerjarenbeleidsplan vakbekwaamheid 2022-2025 geschreven. Dit beschrijft onze visie op opleiden, trainen en oefenen van crisisfunctionarissen. Ook helpt het de medewerkers om allemaal op dezelfde manier te werken. Dit plan sluit aan bij de eisen die Inspectie Justitie & Veiligheid stelt. Ook voldoet het plan aan de Wet veiligheidsregio's (artikel 14 lid 2). Die verplicht een oefenbeleidsplan voor crisisbeheersing. De Bestuurscommissie Veiligheid heeft op 23 november 2022 het meerjarenbeleidsplan vakbekwaamheid 2022-2025 voor de crisisorganisatie van VRF vastgesteld.

- We organiseren een aantal keren per jaar opleidingen, trainingen en oefeningen voor crisisfunctionarissen. Zo leiden we nieuwe mensen op en we zorgen er met de trainingen voor dat de crisisfunctionarissen die al een aantal jaren voor ons werken, kunnen oefenen en worden meegenomen in ontwikkelingen. In 2022 trainden we crisisfunctionarissen in omgaan met een cyberaanval, brand in de natuur en een ongeval op vliegbasis Leeuwarden.

- De Waddeneilanden hebben een andere crisisstructuur dan het vaste land. Daarom organiseren we elk jaar een grootschalige oefening op één van de eilanden. Dit jaar zetten wij een natuurbrand tijdens Oerol op Terschelling in scène. Aan deze meerdaagse oefening op Terschelling deden mee: Brandweer Fryslân, Politie Noord-Nederland, Meldkamer Noord-Nederland, Gemeente Terschelling, de Regionale Ambulancevoorziening Fryslân, Wetterskip Fryslân en Defensie

Het mag weer: evenementen

- Het kabinet schafte in maart 2022 de coronamaatregelen af. Gemeenten adviseren over het veilig en gezond organiseren van grote evenementen ging vanaf dat moment weer volop deel uitmaken van ons reguliere werk. Dit waren o.a. de volgende evenementen: Admiraliteitsdagen in Dokkum, het Oerol Festival op Terschelling, BOSK in Leeuwarden en Tall Ships Races in Harlingen.

- Nederland heeft sinds kort nieuwe regels voor evenementenzorg. Crisisbeheersing helpt gemeenten en organisatoren om aan deze regels te voldoen. Zo hebben wij een handreiking "Publieke gezondheid en veiligheid bij evenementen" geschreven. Daarin staat ook de nieuwe veldnorm. In deze norm staan de randvoorwaarden voor goede evenementenzorg beschreven. Op 23 november 2022 heeft de Bestuurscommissie Veiligheid de nieuwe Handreiking "Publieke gezondheid en veiligheid bij evenementen" vastgesteld.

- Wij zien de kans op een Elfstedentocht kleiner worden. Toch is het belangrijk dat wij onze crisisfunctionarissen ieder jaar voorbereiden op de 16e tocht der tochten. In 2022 deden wij dit met een planningsstaf. Een planningsstaf bestaat uit de vaste ROT-leden en draagt zorg voor de multidisciplinaire afstemming van de te nemen voorzorgmaatregelen met betrekking tot de specifieke crisisdreiging. We actualiseerden draaiboeken met alle partners. In de eerste helft van 2023 overleggen de burgemeesters die betrokken zijn bij de Elfstedentocht met elkaar over de voorbereiding.

Planvorming: onze vogelgriepaanpak is een landelijk voorbeeld

- In 2020 hebben we met ons netwerk een "Overleg coördinatie vogelgriep" opgericht. De veiligheidsregio werkt samen met Wetterskip Fryslân, gemeenten, provincie Fryslân en terrein-beherende organisaties Natuurmonumenten, It Fryske Gea en Staatsbosbeheer. Belangrijkste taak: het opruimen van dode wilde vogels. Het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) stelde deze aanpak als een goed voorbeeld. Zij hebben de Friese werkwijze overgenomen in een "Landelijke Leidraad Vogelgriep". De leidraad is onlangs aangeboden aan de Tweede Kamer.

Hoe we ons voorbereiden op overstromingen

- De veiligheidsregio heeft ook een taak in het omgaan met de gevolgen van overstromingen en wateroverlast. Het Veiligheidsberaad heeft alle Veiligheidsregio's gevraagd om een goed beeld te schetsen van de impact van overstromingen op hun regio's. Veiligheidsregio Fryslân heeft daarom de Impactanalyse Hoogwater Fryslân gemaakt. De Bestuurscommissie Veiligheid heeft deze op 9 februari 2022vastgesteld. De inzichten uit de analysegebruiken wij onze plannen om de inwoners van Fryslân te helpen bij een evacuatie.

Inzet van de Friese crisisorganisatie

- De crisisorganisatie komt in actie wanneer een plotselinge gebeurtenis zich ontwikkelt tot een ramp of crisis en er en GRIP wordt afgekondigd. Dit kwam in 2022 vijftien keer voor in Fryslân. GRIP kent vijf fasen die iets zeggen over de aard en omvang. Fryslân had veertien keer de maken met GRIP 1. De aanvaring tussen een watertaxi en veerboot op de Waddenzee bij Terschelling vroeg om GRIP 3.

- Crisisfunctionarissen krijgen ook in de voorbereiding op crises vaker een actieve rol. In 2022 adviseerden zij bij een zware storm en de vogelgriep onder wilde watervogels. Ook bij de boerenprotesten en de extreme droogte in de zomermaanden kwamen crisisfunctionarissen in actie. Deze pro-actieve aanpak helpt crisissituaties te voorkomen of gevolgen te beperken.

- Zonder crisisfunctionarissen is er geen goed functionerende crisisorganisatie. Daarom vinden wij het belangrijk om te weten of onze crisisfunctionarissen tevreden zijn. Door middel van interviews is een tevredenheidsonderzoek uitgevoerd. Gemiddeld geven de crisisfunctionarissen de Friese crisisorganisatie een 7,4 en daar zijn we zeer tevreden mee.

Evaluatie jaarwisseling 2021-2022 en voorbereiding jaarwisseling 2022-2023

- Ieder jaar bereiden wij ons met de hulpdiensten voor op de jaarwisseling. Tijdens de overgang van 2021 naar 2022 hebben de hulpdiensten het erg druk gehad. Er was vooral veel agressie naar hulpverleners. Daarom hebben de Friese burgemeesters de jaarwisseling met elkaar geëvalueerd. Er zijn afspraken gemaakt over de voorbereiding op de jaarwisseling 2022-2023.

Sluimerende en langdurige crises

COVID-19

- In maart 2022 besloot het Kabinet om alle coronamaatregelen af te schaffen. Dit betekende dat de crisisorganisatie niet langer actief hoefde te zijn. De GHOR blijft wel actief want de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) heeft de opdracht tot zorgcontinuïteit aan de Directeur Publieke Gezondheid verlengd tot 31 december 2022. Dat betekent dat de GHOR deelneemt aan landelijke en regionale crisisoverleggen. Met als taak: zicht houden op de continuïteit van de zorg in de regio. En de plannen en afspraken met het Regionaal Overleg Niet Acute Zorg (RONAZ) over het openstellen en de personele bemensing van het coronacentrum moeten worden herzien.

Vluchtelingenopvang: Oekraïne en crisisnoodopvang COA

- Sinds maart heeft de afdeling crisisbeheersing een projectorganisatie voor de coördinatie van de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne. Met deze organisatie ondersteunen wij de gemeenten met de regionale verspreiding van vluchtelingen uit Oekraïne. Later is daar ook de exploitatie van crisisnoodopvang voor het COA bijgekomen.

- De GHOR heeft in 2022 acute- en publieke gezondheidszorgprocessen op elkaar afgestemd. Ook hebben zij actuele beelden gedeeld met de organisaties in Fryslân die zorg leveren. Voor de ontheemden uit Oekraïne heeft de GHOR continu afstemming met de Dokterswacht en apothekers (medische registratie, medicijnen). Samen met Alliade heeft de GHOR in Drachten een Quarantaine- en Isolatiefaciliteit (binnen 24 uur operationeel) ingericht.

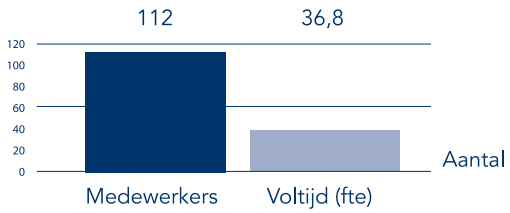
- Voor de asielzoekers in de crisisnoodopvang (Hoekstrahal, Fries Congrescentrum en overige locaties) heeft de GHOR gefaciliteerd dat de medische zorg was geborgd. Dit was niet vanzelfsprekend vanwege de enorme druk op de Friese zorgpartners. Zo werd de medische zorg in de Hoekstrahal overdag verzorgd door een vangnetconstructie van GGD-artsen en in de avonden, nachten en weekenden door de huisartsen. En in het Fries Congrescentrum en de overige locaties werd deze zorg - vanwege coronawerkzaamheden van de GGD - geregeld door particuliere aanbieders.

3.3. Wat heeft het gekost?

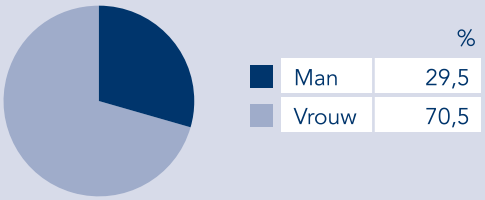
	Begroting na 2e wijziging			Realisatie 2022		
	Lasten	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
Programma Crisisbeheersing						
Producten Crisisbeheersing	4.704.524	189.496	-4.515.027	16.154.731	11.897.756	-4.256.975
Dekkingsmiddelen crisisbeheersing						
Rijksbijdrage BDuR		2.876.334	2.876.334		2.980.950	2.980.950
Gemeentelijke bijdrage		1.760.140	1.760.140		1.760.140	1.760.140
		4.636.474	4.636.474	-	4.741.090	4.741.090
Totaal saldo van baten en lasten	4.704.524	4.825.971	121.447	16.154.731	16.638.846	484.115
Reservemutaties crisisbeheersing	121.447		-121.447	226.063		-226.063
Gerealiseerd resultaat crisisbeheersing	**4.825.971**	**4.825.971**	**-**	**16.380.794**	**16.638.846**	**258.052**

3.4. Feiten en cijfers programma Crisisbeheersing

Cijfers medewerkers 2022

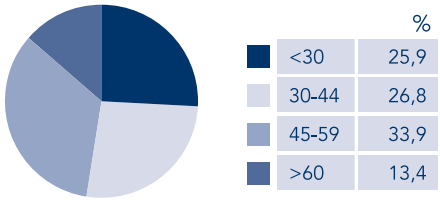

2. Aantal medewerkers	Aantal
Man	33
Vrouw	79

3. Leeftijdsopbouw	Aantal
< 30	29
30-44	30
45-59	38
> 60	15

Gemiddelde leeftijd: 42 jaar

4. Verzuimcijfers	2020	2021	2022
Verzuim	2,34	11,96	6,88
Meldfrequentie	0,24	0,36	0,63

Activiteiten 2022

Feiten en cijfers programma Crisisbeheersing	Aantal
GRIP-inzetten	15
Niet GRIP-inzetten	6

4. Programmaverantwoording Brandweer

4.1. Algemeen

Voor Brandweer Fryslân was 2022 een druk jaar met veel incidenten. Tijdens een aantal specifieke periodes was een toename in het aantal incidenten te zien, bijvoorbeeld storm Eunice in februari of de natuurbranden in de zomer. Dit vroeg veel van onze vrijwilligers. Ondanks de drukte en mindere beschikbaarheid in de vakantieperiode is het is ons gelukt de paraatheid op peil te houden. Daar zijn we trots op.

Brandweer Fryslân eindigde 2022 met een gerealiseerd resultaat van € 48.000. Vooral onderstaande ontwikkelingen geven daarvoor een verklaring. We zien een aantal grote negatieve afwijkingen, maar deze worden gecompenseerd door de positieve saldi op verschillende posten.

Ten eerste hadden de coronamaatregelen als gevolg dat er minder geoefend kon worden (vakbekwaam blijven). Hierdoor is een voordelige afwijking ontstaan op de vrijwilligersvergoedingen. Bovendien is door corona het werven van nieuwe vrijwilligers in het eerste deel van het jaar achtergebleven. Gevolg daarvan is dat de geplande opleidingen (vakbekwaam worden) later zijn gestart en vakbekwaamheid het jaar daarom met een positief saldo eindigde. Voor de voltijd officiersopleiding is wel een succesvolle werving geweest. Onze manier van werven is landelijk een voorbeeld geworden. Twee nieuwe collega's zijn in september gestart met de opleiding. Vanaf 2023 wordt daarvoor een onttrekking gedaan uit de bestemmingsreserve. De komende jaren zal ook sprake zijn van een nog te maken inhaalslag voor de manschapopleidingen.

De post materieelbeheer is met een negatief saldo geëindigd. Met name de fors hogere brandstofkosten zijn hier de oorzaak van. Deze prijsstijgingen zien we ook terug bij de aanschaf van klein materieel. De verwachting is dat prijsstijgingen ook in 2023 impact gaan hebben. Het negatieve saldo wordt voor een deel gecompenseerd door het positief resultaat op een aantal andere gebieden. Zo is er een incidenteel voordeel ontstaan door de verkoop van afgeschreven groot materieel. Ook zijn langere en onvoorspelbare levertijden de oorzaak dat meerdere producten niet geleverd zijn, en dat deze investeringen daardoor doorschuiven.

Bovendien zijn meerdere vacatures het afgelopen jaar niet of later ingevuld. Daardoor is er ruimte ontstaan op de formatie. De soms moeizame invulling van vacatures houdt verband met krapte op de arbeidsmarkt.

Wat tot slot meespeelt is dat er een aanvullende storting in de voorziening voor het FLO-overgangsrecht nodig is van € 1,1 miljoen. Dit is het effect van een hogere indexatie van loonkosten en een voorschot op de CAO. Het gaat hier om een landelijk autonome ontwikkeling waar niet op te sturen is.

4.2. Speerpunten beleidsplan Veiligheid 2019-2022

4.2.1. Samen aantoonbaar vakbekwaam

Meerjarenbeleid Vakbekwaamheid 2023-2026: Reflecteren zit in ons DNA!

Het afgelopen jaar is er meerjarenbeleid op het gebied van vakbekwaamheid vastgesteld. Hierin staat reflectie centraal, want goede zelfkennis is belangrijk voor een veilig en effectief brandweeroptreden. Mede om te zorgen voor betrouwbaarder informatie is ook de registratie van de geoefendheid aangepast. Op deze manier is vakbekwaamheid verder aantoonbaar gemaakt én geven we doel- en behoeftegericht invulling aan de oefenprogramma's.
De implementatie van het nieuwe beleid wordt vervolgd in 2023.

Opleidingen

In 2022 zijn, bij de BON een groot aantal brandweeropleidingen afgenomen. Dat waren er zo veel, dat de BON veel moeite moest doen om alle opleidingen en realistische oefenmomenten te voorzien van voldoende instructeurs. In een aantal gevallen moesten activiteiten aangepast of verplaatst worden. De BON en de brandweerregio's in Fryslân, Groningen en Drenthe ondersteunen elkaar om oefenen en opleiden mogelijk te maken.

4.2.2. Samen aantoonbaar paraat

We hebben nieuwe navigatie voor onze brandweervoertuigen gekocht en geïmplementeerd. Dit zorgt voor betrouwbaardere informatie die de chauffeur zo snel mogelijk naar een incidentlocatie leidt. Daarnaast willen we meer betrouwbare informatie over onze uitruk- en opkomsttijden. 'Automatisch statussen' zorgt ervoor dat het systeem automatisch en dus veel preciezer vastlegt wanneer een voertuig uitrukt. Dit is onderdeel van de aanbesteding van het gehele repressieve informatiesysteem, waar we in 2022 mee startten.

Daarnaast ging post Oudega operationeel. De manschappen waren in 2021 opgeleid en de chauffeurs en bevelvoerders hebben hun opleiding afgerond. De eerste uitrukken van de post zijn een feit.

4.2.3. Risicogericht en risicobewust samenwerken

Omgevingswet

De landelijke overheid heeft de inwerkingtreding van de Omgevingswet opnieuw uitgesteld. We liggen op schema met onze voorbereidingen. Samen met gemeenten hebben we deelgenomen aan meerdere regionale testdagen over de digitale werkprocessen in het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO). Daarnaast hebben we de adviesproducten die we leveren aan het gevoegd gezag voorbereid en aangepast. Tot slot zijn de medewerkers van risicobeheersing/planvorming geschoold.

Het uitstellen van de wet heeft impact op de financiering van onze dienstverlening. In juni 2021 hebben we met het bestuur afgesproken dat we de komende jaren met hetzelfde budget blijven werken. Na inwerkingtreding van de wet worden werkzaamheden en uren twee jaar lang gemonitord. Daarna is bekend wat de impact van de wet is op onze diensten. Om deze periode te overbruggen is voor de periode t/m 2024 incidenteel totaal € 300.000 gereserveerd. Nu de inwerkingtreding opnieuw is uitgesteld, is een langere overbruggingsperiode nodig. De huidige bestemmingsreserve is daardoor niet meer toereikend. Er volgt een nieuw voorstel.

Advisering en toezicht

Een van de kerntaken van Brandweer Fryslân is het adviseren van het bevoegd gezag op terreinen als brandveiligheid, evenementveiligheid en omgevingsveiligheid. Hiervoor hebben we afspraken met gemeenten en provincie over de wijze van aanleveren, termijnen en andere kwaliteitseisen. Het afgelopen jaar is de kwaliteit van onze dienstverlening geëvalueerd onder gemeenten. Hieruit blijkt dat het bevoegd gezag doorgaans tevreden is over onze expertise, service en bereikbaarheid. Verbeterpunten worden geïmplementeerd. Daarnaast stellen we onze adviezen steeds meer risicogericht op en geven we daarmee invulling aan geldende wet- en regelgeving. Zoals te zien in onderstaande tabel komen de aantallen adviesaanvragen weer in de buurt van voor de coronapandemie. Ten aanzien van de uitgevoerde (her)controles in het kader van brandveiligheid is een inhaalslag te zien die te maken heeft met opgelopen achterstanden tijdens de verschillende lockdowns. We konden goed voldoen aan de vraag van het bevoegd gezag.

Advisering Risicobeheersing				
Productgroepen	**Totaal aantal adviezen/producten**			
	2022	**2021**	**2020**	**2019**
Advisering omgevingsveiligheid	320	350	329	276
Advisering brandveiligheid	1.260	1.005	1.159	1.121
Advisering evenementen	221	40	68	234
Toezicht brandveiligheid - controles	820	839	716	767
Toezicht brandveiligheid - hercontroles	413	253	241	369

Energietransitie

De energietransitie is naast de Omgevingswet één van de grootste maatschappelijke ontwikkelingen van de komende jaren. De omschakeling van fossiele brandstoffen naar hernieuwbare bronnen levert meerdere nieuwe vraagstukken op. Bijvoorbeeld over het gebruik van nieuwe technieken en soms nog onbekende effecten en risico's.

Dat betekent dat we actief bezig zijn om onze risicoadvisering opnieuw in te richten. Daarnaast betekent dit ook wat voor onze repressieve collega's. Daarom hebben we de eerste stappen gezet om hen bij te scholen, bijvoorbeeld op het gebied van brandbestrijding van elektrisch aangedreven auto's.

Natuurbrandbeheersing

De afgelopen zomer toonde het belang van onze inspanningen bij natuurbrandbeheersing goed aan. Dit motiveerde ons verder te gaan met de aanpak die we hebben. Op het gebied van natuurbrandbeheersing is er in 2022 zowel regulier- als projectmatig werk verricht. In de reguliere lijn zijn vijf trajecten gestart in het kader van de gebiedsgerichte aanpak (waaronder Ameland, Schiermonnikoog en het Drents Friese Wold). Daarnaast is er projectmatig gewerkt aan een convenant voor afspraken met de betrokken partners.

Project bluswatervoorziening

In 2018 heeft de bestuurscommissie Veiligheid opdracht gegeven een kader te ontwikkelen voor het bepalen, realiseren en borgen van adequate bluswatervoorziening. Aan deze opdracht is samen met netwerkpartners invulling gegeven. In 2022 is deze opdracht bestuurlijk afgerond.

Brandveilig Leven

Een brandveilige samenleving is een taak van ons allemaal. Als brandweer hebben we de hulp van burgers, instellingen en bedrijven nodig. In 2022, na beëindiging de laatste corona-maatregelen (vanaf maart), hebben we de voorlichtingen op locatie langzaamaan weer op kunnen pakken. Ook hebben invulling gegeven aan de landelijke leerlijn "Brandweer op school". In samenwerking met NHL is in 2022 een mobiele Escaperoom gepresenteerd. Deze zetten we vanaf 2023 in bij voorlichtingen aan (met name) studenten.

4.3. Overig behaalde resultaten

Informatievoorziening en datakwaliteit

We hebben onderzocht welke onderwerpen voor onze organisatie belangrijk zijn. Dit zodat we op het gebied van informatievoorziening kunnen focussen. Om te beginnen zijn zes aandachtsgebieden gekozen waarop we gaan verbeteren. Dit traject gaat data beter beschikbaar en meer betrouwbaar maken. Hiermee worden ook de aanbevelingen uit de evaluatie van het dekkingsplan opgepakt. Dit gaat over de kwaliteit van onze uitruktijden. Het onderzoek geeft een goede leidraad voor alle ontwikkelingen over de verbetering van datakwaliteit en -beschikbaarheid. Hier willen we continu op investeren en daarom is het opgenomen als speerpunt in het meerjarenbeleidsplan 2023-2026.

Bouwagenda

De uitvoering van het eerste deel van de bouwagenda gaat continu door. Drie kazernes zijn inmiddels in de ontwerpfase: renovatie Drachten en de nieuwbouw van Langweer en Makkum. Voor Damwoude is gekozen voor een nieuwbouwlocatie. Samen met de gemeente Sûdwest Fryslân startten we een verkenning voor een nieuwbouwlocatie voor de kazerne Sneek; onderdeel hiervan is onderzoek naar huisvestingsmogelijkheden van de beroepsondersteuning in bestaande ruimtes binnen het gebied.

Prijsstijgingen en lange levertijden geven onzekerheid. Dit blijft ook in 2023 het geval. Tussentijds toetsen van plannen aan de financiële ruimte helpt om hierin te sturen. Om kosten te beheersen kijken we ook of we met andere partijen kunnen aanbesteden of ontwerpen compacter kunnen maken.

Taakdifferentiatie: bouwsteen verplichtend karakter

Volgens Europese wetgeving mogen brandweervrijwilligers in de toekomst geen brandweerzorg doen als zij verplicht moeten opkomen bij een melding of al op de kazerne verblijven, wachtend op een melding. Dit heet respectievelijk consignatie en kazernering.

Landelijk wordt een plan opgesteld om te voldoen aan deze regelgeving. In dit plan staan onder andere de benodigde financiering en een wijziging van de arbeidstijdenwet. Tot die tijd blijft de situatie zoals hij is. Voor Fryslân betekent dit dat we op dit moment blijven werken met vrijwillige piketfunctionarissen met verplichte opkomst.

Kazerne Volgorde Tabel

De Kazerne Volgorde Tabel (KVT) moet worden vernieuwd. Deze tabel regelt bij een alarmering dat de snelste brandweerpost met welk brandweermaterieel naar een incident gaat. De meldkamer, beheerd door Groningen, Fryslân en Drenthe, gebruikt deze KVT en daarom pakken we met elkaar projectmatig de vernieuwing op.

Vervanging portofoons

Eind 2022 bleek het nodig om onze portofoons sneller dan gepland en op korte termijn te vervangen. Met deze portofoons communiceren we tijdens een incident. We zijn gestart met het aanbestedingstraject. Het vervangen van de portofoons brengt structurele kosten met zich mee. Deze kosten vangen we binnen de eigen begroting op.

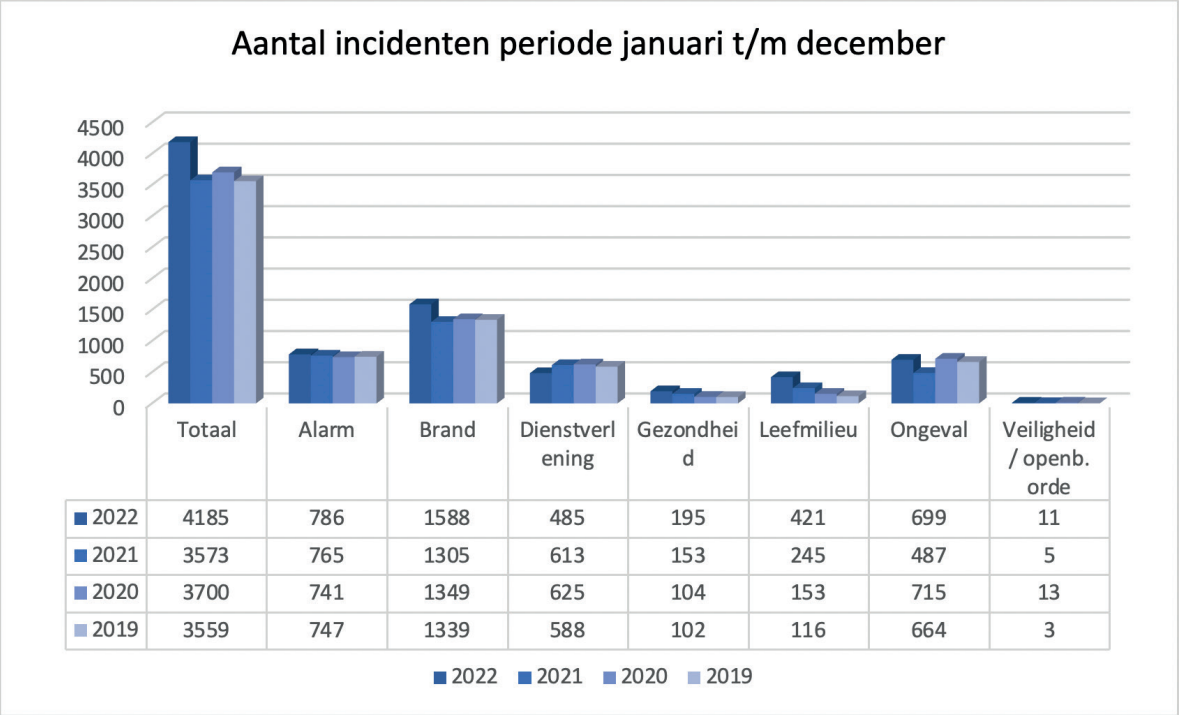
4.3.1. Repressie

2022 was een jaar met impactvolle incidenten die alle facetten van ons verzorgingsgebied raakte; (verkeers)ongevallen, incidenten op het water, (natuur)branden. In totaal zijn we 4.185 keer gealarmeerd en dat is een stijging ten opzichte van voorgaande jaren. Wat onder andere opvalt is een toename van het aantal incidenten met de classificatie leefmilieu en brand. Leefmilieu gaat over de aantasting van de leefomgeving of de dreiging daartoe, bijvoorbeeld wateroverlast of dumpingen van drugsafval. De stijging van het aantal incidenten in Fryslân met deze classificatie is met name te verklaren door storm Eunice die in februari over het land raasde.

Daarnaast was het het hele jaar relatief drukker met brand. Opvallend in de zomerperiode: veel natuurbranden, maar ook (berm)branden ten tijde van de boerenprotesten. Ook waren er in de zomer relatief veel grote branden die gelijktijdig plaatsvonden, waardoor onze posten op verschillende plekken druk waren. Met name onze vrijwillige posten werden in deze periode belast; in de zomer zijn er minder brandweermensen beschikbaar, én het was drukker dan normaal. Hierin hebben we bij uitstek laten zien wat 'samen paraat' inhoudt!

Opvallend is ook de drukte in januari en december; dit valt te verklaren door de schoorsteen-branden en branden met bijvoorbeeld pelletkachels die in deze periode altijd meer voor komen.

Getoetst aan de tijden van het dekkingsplan wordt voor prio 1-brandmeldingen in 90% van de meldingen een opkomsttijd gerealiseerd die binnen de normtijd voor het betreffende risicogebied ligt. Voor de prio 1-meldingen waar technische hulpverlening nodig is, lukt dit in 97% van de gevallen.

	Totaal	Alarm	Brand	Dienstverlening	Gezondheid	Leefmilieu	Ongeval	Veiligheid / openb. orde
2022	4185	786	1588	485	195	421	699	11
2021	3573	765	1305	613	153	245	487	5
2020	3700	741	1349	625	104	153	715	13
2019	3559	747	1339	588	102	116	664	3

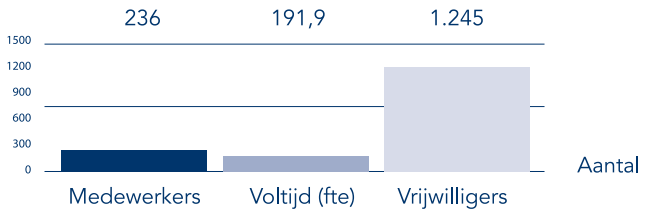
Bron: kerncijfers incidenten NIPV

4.4. Wat heeft het gekost?

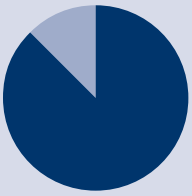
	Begroting na 2e wijziging			Realisatie 2022		
	Lasten	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
Programma Brandweer						
Producten Brandweer	36.544.106	1.051.958	-35.492.148	36.596.291	1.152.057	-35.444.234
Dekkingsmiddelen Brandweer						
Rijksbijdrage BDuR		4.677.064	4.677.064		4.847.173	4.847.173
Gemeentelijke bijdrage		31.997.937	31.997.937		31.997.937	31.997.937
		36.675.001	36.675.001		36.845.110	36.845.110
Totaal saldo van baten en lasten	36.544.106	37.726.959	1.182.853	36.596.291	37.997.167	1.400.876
Reservemutaties Brandweer	1.372.853	190.000	-1.182.853	1.542.962	190.000	-1.352.962
Gerealiseerd resultaat Brandweer	**37.916.959**	**37.916.959**		**38.139.253**	**38.187.167**	**47.914**

4.5. Feiten en cijfers programma Brandweer

Cijfers medewerkers 2022

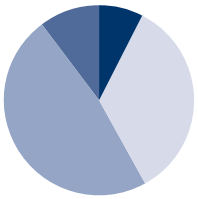
2. Aantal medewerkers	Aantal
Man	207
Vrouw	29

	%
Man	87,7
Vrouw	12,3

3. Leeftijdsopbouw	Aantal
< 30	18
30-44	81
45-59	113
> 60	24

Gemiddelde leeftijd: 46 jaar

	%
<30	7,6
30-44	34,3
45-59	47,9
>60	10,2

4. Verzuimcijfers	2020	2021	2022
Verzuim	1,9	2,33	4,62
Meldfrequentie	0,42	0,38	0,75

5. Programmaverantwoording Organisatie

5.1. Algemeen

In het meerjarenbeleidsplan Organisatie 2019-2022 noemen we als belangrijkste thema's: digitaliseren, duurzaam voorbeeldgedrag en uitstekend werkgeverschap. Het werk dat schuilgaat achter deze thema's zetten we in 2022 volop voort.

5.2. Dit heeft Veiligheidsregio Fryslân in 2022 bereikt

Digitaal diensten verlenen

VRF verbetert haar digitale dienstverlening en spreidt het werk daarvoor uit over meerdere jaren. Daarbij zetten we Informatiemanagement en ICT in de organisatie zo goed mogelijk in.

Informatiemanagement
VRF heeft budget voor informatiemanagement (IM). Daaruit financieren we projecten die bijdragen aan het verbeteren van IM. Begin 2022 hebben we voor de volgende projecten een plan van aanpak opgesteld:

1. Contentintegratie (GGD Fryslân): dit beschrijft het proces van bundelen en toegankelijk maken van alle relevante (vak)informatie via één zoeksysteem. Verderop vertellen we waarom we voor dit onderdeel meer tijd nemen.
2. Digitale transformatie (GGD Fryslân): een belangrijk onderdeel hiervan is realiseren van het digitaal kinddossier. GGD Fryslân werkt vanaf 15 oktober 2022 met Mijn Kinddossier. Een online ouderportaal voor de jeugdgezondheidszorg met informatie over de groei en ontwikkeling van kind(eren) van 0 tot 12 jaar. In Mijn Kinddossier staan alle afspraken, informatie en adviezen op één veilige plek.
3. Navigatie en statussen (Brandweer Fryslân): dit zorgt ervoor dat hulpverleners efficiënt bij een incident arriveren.
4. Paraatheid en alarmering (Brandweer Fryslân): deze manier van werken verzamelt en analyseert informatie over de repressieve prestaties van Brandweer Fryslân.
5. BIO-NEN (VRF-breed): lichten we verderop toe.

Waarom heeft contentintegratie meer tijd nodig? Beoordeling van de plannen van aanpak heeft ons doen besluiten om het project Contentintegratie uit te stellen. Eerst willen we ervoor zorgen dat een belangrijke randvoorwaarde op orde is en dat is dat de informatie up to date is. Daarnaast werken we via het project Toekomstbestendige Gegevensvoorziening aan een technische infrastructuur. Dit is de basis voor de informatievoorziening van VRF.

Doordat we het project Contentintegratie meer tijd geven, vielen er incidenteel middelen vrij. Na de zomer is daarom een aantal kortdurende projecten in gang gezet. Deze hebben bijgedragen aan de vastgestelde bestuurlijke wens: doorontwikkelen van informatie-management binnen VRF.

BIO-NEN en informatieveiligheidsbeleid
Het Veiligheidsberaad heeft in juni 2021 aan de besturen van de Veiligheidsregio's gevraagd zorg te dragen voor een goed veiligheidsniveau van haar informatievoorziening. Eind 2022 moesten de Veiligheidsregio's voldoen aan de Baseline Informatieveiligheid Overheid (BIO). Dit is het overheidskader voor informatieveiligheid.

Om dit snel waar te maken, hebben we een projectgroep ingericht. Wat hebben we hiermee bereikt? We hebben strategisch informatieveiligheidbeleid vastgesteld voor 2023-2025. Dit is volledig toegespitst op alle 140 basisnormen van BIO. Daaraan hebben we ook de NEN 7510-normen voor het GGD Fryslân toegevoegd.

- We hebben een bewustwordingscampagne gedraaid om alle medewerkers zich bewust te maken van hun rol in het veilig bewaren en gebruiken van informatie. Van een click op een phishinglink tot per ongeluk delen van data met mensen die niet bevoegd zijn om dit te bekijken; datalekken en geslaagde hackpogingen vinden vaak plaats door een menselijke fout.
- We hebben 85% van de acties afgerond en voldoen volgens een tussentijdse audit aan ruim 70% van de BIO normen. De NEN 7510 vergt nog wat meer aandacht. Dat we nog niet 100% voldoen, komt omdat er een aantal acties samenhangt met thema's die we in 2023 gaan behandelen.

BIO staat voor Baseline Informatiebeveiliging Overheid. Een baseline is een basisniveau voor informatiebeveiliging met één gezamenlijke taal voor alle overheidsorganisaties.

NEN 7510 (Nederlandse Norm) is het standaard normenkader op het gebied van informatieveiligheid voor zorginstellingen (GGD specifiek). Deze norm komt grotendeels overeen met de BIO, maar kent 33 aanvullingen op bestaande normen en 3 aanvullende nieuwe normen.

Voldoen aan 17 doelen om de wereld een betere plek te maken

Het dagelijks bestuur heeft eind 2020 de ambitie uitgesproken dat de VRF een wezenlijke bijdrage aan de Sustainable Development Goals (SDG's) levert. De SDG's zijn 17 doelen om van de wereld een betere plek te maken in 2030. Deze ambitie willen we waarmaken op drie terreinen: mobiliteit, energietransitie en duurzamer organiseren. VRF wil duurzaam voorbeeldgedrag laten zien.

In deze beleidsperiode zijn er voor de brandweerkazernes blauwdrukken opgesteld. Dit is de leidraad voor onze duurzame bouwagenda. Ook hebben we de duurzaamheidslat ontwikkeld waarlangs we nieuwe leveranciers leggen. Ook werkt VRF samen in 'Fryslân koopt circulair'. In 2022 heeft de aanbesteding voor duurzame mobiliteit geleid tot een volledig elektrisch wagenpark voor VRF. Afgelopen paar jaar hebben we duurzaam thuiswerkmeubilair aangeschaft en er ligt beleid om dit in 2023 voort te zetten.

Uitstekend werkgeverschap

In 2021 kreeg VRF wederom het certificaat Great Place to Work: dé erkenning, op basis van onafhankelijk onderzoek, voor goed werkgeverschap! Uit het onderzoek kwamen ook aandachtspunten. Deze hebben we in 2022 opgepakt.

Hybride werken
Een belangrijk aandachtspunt is samen goed hybride werken. Het afgelopen jaar hebben we gewerkt aan de combinatie van thuiswerken, op kantoor en locatie. De invloed van dit nieuwe werkritme op onze huisvestingsbehoefte onderzoeken we in 2023.

Vitaliteit
Ook het afgelopen jaar was er aandacht voor de vitaliteit van onze medewerkers. Langdurig in de crisisorganisatie werken en thuiswerken hebben impact gehad. Het thema vitaliteit staat daarom hoog op onze agenda.

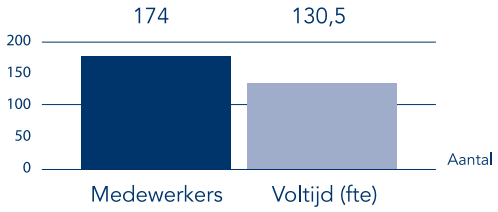
Interne communicatie over het effect van crises
Het platform 'Oekraïne, Corona en jouw werk!' is ook ingericht voor onze medewerkers. Op deze pagina wordt informatie gedeeld over de rol van VRF in het realiseren van vluchtelingenopvang, crisisnoodopvang en het bestrijden en indammen van de coronapandemie. Hiermee is iedereen op de hoogte van de context waarin VRF werkt. Tot slot is er het besef dat het stijgen van de kosten voor levensonderhoud uitdagingen en stress voor medewerkers met zich mee kunnen brengen. Leidinggevenden hebben dit onderwerp onder de aandacht gebracht en zijn alert op signalen bij medewerkers.

5.3. Wat heeft het gekost?

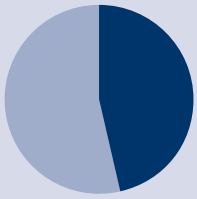
	Begroting na 2e wijziging			Realisatie 2022		
	Lasten	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
Programma Organisatie						
Producten Organisatie	16.463.240	189.881	-16.273.359	18.291.868	2.754.241	-15.537.627
Dekkingsmiddelen Organisatie						
Gemeentelijke bijdrage		15.063.526	15.063.526		15.063.526	15.063.526
		15.063.526	15.063.526		15.063.526	15.063.526
Totaal saldo van baten en lasten	16.463.240	15.253.407	-1.209.833	18.291.868	17.817.767	-474.101
Reservemutaties organisatie		1.209.833	1.209.833		797.201	797.201
Gerealiseerd resultaat Organisatie	**16.463.240**	**16.463.240**	**-**	**18.291.868**	**18.614.968**	**323.100**

5.4. Feiten en cijfers programma Organisatie

Cijfers medewerkers 2022

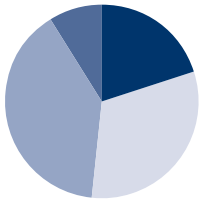
2. Aantal medewerkers	Aantal
Man	81
Vrouw	93

	%
Man	46,5
Vrouw	53,5

3. Leeftijdsopbouw	Aantal
< 30	35
30-44	55
45-59	69
> 60	15

Gemiddelde leeftijd: 42 jaar

	%
<30	20,1
30-44	31,6
45-59	39,7
>60	8,6

4. Verzuimcijfers	2020	2021	2022
Verzuim	4,37	4,46	5,60
Meldfrequentie	0,69	0,61	0,99

6. Paragrafen

6.1. Financiering

Financieringsbeleid en afdekken van risico's

Het financieringsbeleid van Veiligheidsregio Fryslân is erop gericht om de risico's voor langere tijd af te dekken met vastrentende leningen. De omvang en looptijd van deze leningen wordt afgestemd op de omvang en levensduur van de materiële vaste activa en gepland binnen de kaders voor de renterisiconorm. Afhankelijk van de situatie op de kapitaalmarkt en de hoogte van eigen financieringsmiddelen (eigen vermogen, voorzieningen en werkkapitaal) bestaat de mogelijkheid een deel (tot de kasgeldlimiet) kortlopend te financieren. Bij de financiering worden geen zekerheden verstrekt en worden geen afgeleide financiële instrumenten ingezet.

Leningenportefeuille en liquiditeit

In 2022 is geen nieuwe langlopende lening aangetrokken. Het verloop van de lening portefeuille is daarmee als volgt:

Saldo per 1 januari	€	61.482.871	
Opname	€	0	+
Reguliere aflossingen	€	5.707.886	-/-
Saldo per 31 december	**€**	**55.774.985**	

Met ingang van de begroting over 2020 wordt een omslagrente gehanteerd van 2% voor het toerekenen van rente aan de programma's. De werkelijke omslagrente wijkt niet significant af van het begrootte percentage.

Kasgeldlimiet

Bij het begrotingstotaal (primitieve begroting) van € 85,8 miljoen is de kasgeldlimiet voor 2022 uitgekomen op € 7,0 miljoen (8,2%). Gedurende het jaar is geen sprake geweest van een netto vlottende schuld. De kasgeldlimiet werd in 2022 derhalve niet overschreden.

Renterisiconorm

De renterisiconorm voor 2022 is gesteld op 20% van het begrotingstotaal, ofwel € 17,2 miljoen. Dit betekent dat in 2022 voor maximaal € 17,2 miljoen mocht worden afgelost. In 2022 komt het totaal aan aflossingen op € 5,7 miljoen, dat is ruim onder de renterisiconorm. Bij het samenstellen van de lening portefeuille is ervoor gezorgd dat ook in de toekomst de rente-risiconorm niet wordt overschreden.

Schatkistbankieren

Sinds 15 december 2013 is de 'Wet verplicht schatkistbankieren' van toepassing. Met ingang van deze datum dient Veiligheidsregio Fryslân haar overtollige liquide middelen aan te houden in de schatkist. Dit met uitzondering van een saldo tot het geldende drempelbedrag, wat voor 2022 is gesteld op € 1.716.000. De naleving van de regeling voldoet aan het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) opgenomen in de toelichting op de balans, als onderdeel 'kortlopende vorderingen'. Hieruit blijkt dat het drempelbedrag niet wordt overschreden.

Bespaarde rente FLO-overgangsrecht

In juli 2018 heeft gemeente Leeuwarden zijn verplichting inzake het FLO-overgangsrecht afgekocht bij de VRF. Uit de ontvangen afkoopsom van € 7,8 miljoen is een voorziening gevormd voor de contante waarde van de verplichting per 1 januari 2018 (€ 7,1 miljoen), het restant is gestort in een bestemmingsreserve. Conform het besluit van het algemeen bestuur wordt de met de afkoopsom bespaarde rente gebruikt om de voorziening (die gewaardeerd is op contante waarde) op te renten (tegen de contractueel afgesproken 2,5%), en om rente toe te voegen aan de bestemmingsreserve.

6.2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) wordt het weerstandsvermogen omschreven als de relatie tussen de weerstandscapaciteit van de organisatie en de risico's waarvoor geen voorzieningen zijn getroffen. Het weerstandsvermogen kan ook worden omschreven als de mate waarin de organisatie in staat is om omvangrijke tegenvallers op te vangen, zonder dat het beleid hoeft te worden aangepast. De weerstandscapaciteit dient dus om de continuïteit van de organisatie te waarborgen.

Beleid

Het beleid rondom weerstandsvermogen en risicobeheersing is vastgelegd in de beleidsnota 'Weerstandsvermogen 2019-2022'. De hoofdlijnen van dit beleid zijn als volgt.

1. Binnen de gemeenschappelijke regeling wordt (behoudens de egalisatiereserve) geen eigen weerstandscapaciteit aangehouden. In plaats daarvan worden de gemeenten geïnformeerd over de risico's die aanwezig zijn, zodat ze hier rekening mee kunnen houden in hun eigen paragraaf weerstandsvermogen;
2. In de paragraaf weerstandsvermogen worden naast de reguliere risico's ook de risico's opgenomen die mogelijk structurele impact kunnen hebben op de begroting van de VRF (zie kopje 'structurele risico's').
3. De gemeenschappelijke regeling maakt gebruik van een egalisatiereserve. Deze wordt gebruikt om incidentele schommelingen in het resultaat op te vangen. Het saldo van de egalisatiereserve heeft een omvang van tussen de 2% en 5% van het begrotingstotaal.
4. Er wordt geen post onvoorzien aangehouden in de begroting. Het eerder als 'onvoorzien' aangemerkte budget heeft geen relatie met het risicoprofiel, en is daarom omgevormd naar een budget voor bovenmatige personele fricties.

Risico's en weerstandscapaciteit

Sinds de vaststelling van de nota weerstandsvermogen zijn geen wijzigingen opgetreden in de risico's die meewegen voor de weerstandscapaciteit. De destijds vastgestelde risico's zijn nog steeds van toepassing:

- Wegvallen van maatwerk- en markttaken: Veiligheidsregio Fryslân voert diverse taken uit die nauw verbonden zijn met de basistaak, maar niet collectief worden uitgevoerd. Voorbeelden hiervan zijn maatwerk Jeugdgezondheidszorg (JGZ), dienstverlening Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) en reizigersvaccinaties. Op deze taken wordt deels vast personeel ingezet en er wordt een beroep gedaan op overhead. Daarnaast wordt een winstmarge op deze taken gecalculeerd. Deze zorgt ervoor dat de collectieve basistaak goedkoper wordt. Wegvallen van deze taken zorgt voor zowel incidentele fricties als het vervallen van structurele dekking;

- Fysieke en psychische schade door werkzaamheden: het optreden van personeel en vrijwilligers bij incidenten kan fysieke en psychische schade opleveren, die niet altijd goed te verzekeren is. De gevolgen hiervan kunnen verstrekkend zijn, bijvoorbeeld blijvende arbeidsongeschiktheid. Veiligheidsregio Fryslân is voornemens deel te nemen aan de 'stichting waarborgfonds veiligheidsregio's' zodat per 1 januari 2024 de risico's op dit vlak die niet verzekerbaar zijn in gezamenlijkheid met alle veiligheidsregio's worden gedragen.
- Het niet kunnen werven van voldoende kwalitatief personeel, waardoor de taakuitvoering in gevaar komt: bij de huidige arbeidsmarkt is het lastig om voldoen-de kwalitatief personeel te werven. Dit probleem doet zich voor bij alle organisatieonderdelen. Het gevolg kan zijn dat de kwaliteit van de dienstverlening onder druk komt of alleen kan worden gerealiseerd tegen onevenredig hoge kosten.

Risico's met mogelijk structurele effecten op de begroting

De gemeenschappelijke regeling heeft geen eigen weerstandscapaciteit. De risico's die zich voordoen worden daarom in beginsel afgewenteld op de deelnemende gemeenten. Voor de komende jaren zijn enkele grote structurele risico's aangemerkt, dit betreft:

Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (Wnra)
Het Veiligheidsberaad heeft besloten om een werkgeversvereniging voor de veiligheidsregio's op te richten. De werkgeversvereniging samenwerkende veiligheidsregio's (WVSV) is per 1 januari 2022 operationeel. Aanleiding is dat de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (Wnra) voor de veiligheidsregio's nog niet is ingegaan. Daarom moeten we tijdelijk tot een eigen collectieve rechtspositieregeling komen. We weten nu nog niet welke gevolgen dit gaat hebben.

Omgevingswet
De komst van de Omgevingswet bevordert de integrale afweging als het gaat om besluiten in de fysieke leefomgeving. Alle aspecten die van invloed zijn, moeten meegenomen worden. Dit geldt dus zeker ook voor veiligheid en gezondheid. De invoering van de Omgevingswet brengt de nodige onzekerheden met zich mee. Zo is het onduidelijk hoe groot de vraag vanuit de gemeenten echt gaat worden. Verder laten landelijke onderzoeken zien dat de komst van de Omgevingswet meer tijd en geld gaat kosten. De minister van Binnenlandse Zaken heeft dit - en ook de bijzondere positie voor veiligheidsregio's hierin - onderkend. De invoering van de wet is inmiddels wederom uitgesteld, ditmaal tot 1 januari 2024. De onzekerheid zal op korte termijn niet opgelost zijn. De invloed hiervan op de organisatieonderdelen, hebben we bij de individuele programma's uitgewerkt.

Taakdifferentiatie
Als gevolg van Europese wetgeving mag in de toekomst brandweerzorg niet meer worden gedaan door vrijwilligers die verplicht moeten opkomen bij een melding of al op de kazerne verblijven, wachtend op een melding. Dit heet respectievelijk consignatie en kazernering.

Landelijk wordt een plan opgesteld om te komen tot brandweerzorg waarin wordt voldaan aan deze regelgeving. In dit plan staan onder andere de benodigde financiering en een wetswijziging van de arbeidstijdenwet. Tot die tijd blijft de situatie zoals hij is. Het is onduidelijk wie de kosten hiervan gaat dragen.

Algemene prijsontwikkeling
De prijsstijgingen op bijvoorbeeld materieel- en materiaalgebied stijgen ver uit boven de reguliere indexatie op basis van de consumentenprijsindex (CPI) zoals vastgelegd in de financiële verordening. Oorzaken van de prijsstijgingen zijn onder meer: wereldwijde economische ontwikkelingen, schaarste aan grondstoffen en personeel, milieumaatregelen en uiteraard de oorlog in Oekraïne. We kunnen de financiële consequenties op dit moment niet concreet maken.

Langere en onbetrouwbare levertijden
Als gevolg van grondstoftekorten en krapte op de arbeidsmarkt, hebben we ook te maken met problemen bij de tijdige levering van materieel, materiaal en diensten. Daarom moet hier bij aanbestedingen in de planning rekening mee worden gehouden, trajecten vroeg worden begonnen en duidelijke afspraken met leveranciers worden gemaakt. Voor ons regulier onderhoud en de aanschaf van kleiner materiaal is het nodig dat we voldoende aandacht aan het voorraadbeheer besteden. We moeten voorkomen dat er, door problemen met de levertijden, risico's in de uitvoering van de hulpverlening ontstaan. De ontwikkelingen rond levertijden kunnen financiële consequenties hebben (verschuiving van kosten in de tijd).

Effecten crises op regulier werk
Een indirect gevolg van onze rol in de diverse crises, is dat veel reguliere werkzaamheden vertraging hebben opgelopen. Mede door de schaarste op de arbeidsmarkt en de problemen met betrekking tot de levering van goederen door onze leveranciers, zijn deze vertragingen (nog) niet volledig ingehaald. We houden het bestuur via de reguliere P&C-cyclus op de hoogte van hoe wij deze vertraging inhalen.

Verduurzaming gebouwen en materieel
Het verder verduurzamen van onze gebouwen en materieel heeft de aandacht. Veiligheidsregio Fryslân heeft hierin ook al slagen gemaakt en dit op eigen initiatief opgepakt. Op het moment dat er vanuit de Rijksoverheid meer verduurzaming verplicht wordt gesteld zou dit een verhoging van de kosten tot gevolg kunnen hebben. We kunnen de financiële consequenties op dit moment niet concreet maken.

Rente
De afgelopen jaren waren de financieringslasten erg laag, wat een voordeel opgeleverd heeft. Het economisch tij lijkt echter gekeerd. De stijgende rente gaat waarschijnlijk ook voor Veiligheidsregio Fryslân leiden tot hogere kapitaallasten. Dit effect kan worden versterkt doordat de prijsstijgingen mogelijk leiden tot een hogere leningenportefeuille.

Functioneel leeftijdsontslag (FLO)
Door de landelijke netto afspraak hebben wijzingen in diverse wet- en regelgeving, zoals cao-verhogingen, directe financiële gevolgen op het FLO. Ontwikkelingen in de CAO-gemeenten en de afschaffing van de levensloopregeling kunnen ervoor zorgen dat de bestemmings-reserve eerder uitgeput is dan waarmee op het moment van de overname rekening is gehouden.

Financiële kengetallen

Van de in het BBV opgenomen kengetallen zijn vier van toepassing bij Veiligheidsregio Fryslân. Deze kengetallen zijn als volgt uitgewerkt:

Kengetallen	Jaarverslag 2021	Begroting 2022	Jaarverslag 2022
Netto-schuldquote	30,37%	83,27%	33,36%
Netto-schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	30,37%	83,27%	33,36%
Solvabiliteit	10,01%	4,19%	10,52%
Structurele exploitatieruimte	0%	0%	0%

Netto-schuldquote
De netto-schuldquote weerspiegelt het schuldenniveau van de organisatie ten opzichte van de exploitatie. Hoe hoger het getal, des te groter de netto-schuld ten opzichte van het begrotingstotaal. Dat de netto-schuldquote veel lager is dan begroot, wordt vooral veroorzaakt doordat de geplande langlopende lening niet is aangetrokken. Daarnaast is het gerealiseerde totaal van de baten veel hoger dan begroot door de opbrengsten die tegenover de extra kosten voor het coronavirus en de vluchtelingenopvang staan.

Solvabiliteit
De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de organisatie kan voldoen aan haar financiële verplichtingen, en wordt berekend als het aandeel eigen vermogen ten opzichte van het totale vermogen (balanstotaal). In de in de nota's weerstandsvermogen en reserves/ voorzieningen is vastgelegd dat de aangehouden reserves minimaal zijn. Anderzijds leiden de kapitaalintensieve activiteiten tot een hoge mate van externe financiering. De solvabiliteit is als gevolg van deze factoren laag. De solvabiliteit is hoger dan begroot, doordat een lagere onttrekking uit de reserves nodig was dan gepland.

6.3. Onderhoud kapitaalgoederen

In deze paragraaf vertellen we over het beheerbeleid van de gebouwen die Veiligheidsregio Fryslân bezit of huurt. Het gaat om onderstaande gebouwen:

- Het hoofdkantoor aan de Harlingertrekweg.
- 66 Brandweerkazernes, waarvan 48 in eigendom.
- 2 boothuizen waarvan 1 eigendom en 1 huur.
- Een gehuurde opslagloods voor de tijdelijke opslag van afgeschreven materieel met een distributiecentrum voor de bevoorrading van de vaccinatie-, test- en vluchtelingenlocaties.
- 45 huurlocaties voor de Jeugdgezondheidszorg van GGD.
- Het Regionaal Coördinatie Centrum (RCC), ondergebracht bij de meldkamer. Dit huren wij.

Daarnaast heeft VRF tijdens de COVID-pandemie vijf panden en een kantoorpand ten behoeve van vaccineren, testen en backoffice gehuurd. In 2022 hebben we daarnaast 2 panden en 1 boot gehuurd om vluchtelingen op te vangen die niet terecht konden in Ter Apel. Tevens is er een pand gehuurd, met een hubfunctie voor vluchtelingen uit Oekraïne.

Kwaliteitsniveau

Als grondslag voor het beheer en onderhoud van kapitaalgoederen passen wij net als veel andere organisaties de NEN-2767 richtlijnen toe. De NEN-2767 is een breed toegepaste wijze van conditiemeting, waarmee de technische kwaliteit van bouw- en installatiedelen op een objectieve manier wordt vastgelegd. Er zijn zes niveaus, die verschillen in kwaliteit aangeven Niveau 1 is 'uitstekend', niveau 6 is 'zeer slecht'. De bestuurlijke afspraak bij het beheer en onderhoud is net als voorgaande jaren conditiescore 3. Dit betekent dat wij een 'redelijk conditie' nastreven. Plaatselijk zichtbare veroudering vinden wij acceptabel, zolang de functievervulling van bouw- en installatiedelen niet in gevaar komt. Bij de huurlocaties streven wij ernaar om een vergelijkbaar kwaliteitsniveau vast te leggen in de huurovereenkomsten.

Op basis van dit uitgangspunt hebben wij onderhoudsvoorzieningen gevormd. Met een onderhoudsvoorziening worden de lasten van groot onderhoud over de jaren geëgaliseerd. De toevoeging aan de voorziening (met andere woorden: de jaarlijkse lasten) is het gemiddelde bedrag van het groot onderhoud dat we nu redelijkerwijs kunnen voorzien. Wettelijk gezien moet de evaluatie van de voorziening eens in de vijf jaar, in de praktijk hanteren wij een richtlijn van eens per drie jaar.

In 2022 hebben wij een nieuwe schouw gedaan. De uitkomsten hiervan zijn opgenomen in de herijking van de voorziening. Het uitgevoerde onderhoud in 2022 is deels volgens plan verlopen. Er is een inhaalslag geweest naar aanleiding van het niet geheel uitvoeren van het onderhoud in 2021. Reden: ten tijde van de coronacrisis zijn er minder inspanningen verricht op het reguliere werk.

Investeringen

Eerder hebben we grootschalige nieuwbouw- en verbouwplannen uitgesteld, in afwachting van besluiten over taakdifferentiatie. Een aantal brandweerposten bevindt zich in minder goede staat waardoor in overleg met de Bestuurscommissie Veiligheid de bouwagenda weer is opgestart. Op basis van een nieuwe planning en financiële doorrekening is het toekomstperspectief geschetst voor de uitvoering van deze bouwagenda. De komende vijf jaar voeren we de plannen voor meerdere posten uit. De financiële lasten zijn, op basis van het prijspeil medio 2021, tot 2040 gedekt in de meerjaren investeringsplanning. Om te borgen dat de planning, kwaliteit en kosten van de uitvoering van bouwagenda binnen de gestelde kaders blijven, is in 2021 een stuurgroep bouwagenda opgericht, waarin verschillende specialisaties zijn opgenomen. Hiermee willen wij eventuele verassingen tijdig onderkennen, zodat er eventueel gepast en tijdig ingegrepen kan worden.

6.4. Bedrijfsvoering

6.4.1. Inleiding

Het organisatieonderdeel Bedrijfsvoering levert een bijdrage aan een veilig en gezond Fryslân door de kerntaken van VRF te ondersteunen. De teams Communicatie, Informatiemanagement, Huisvesting & Facilitaire zaken, Inkoop, Juridische zaken, Personeel & Organisatie, Financiën & Administratie werken intensief samen met Brandweer, GGD en Crisisbeheersing. Bedrijfsvoering faciliteert, adviseert en helpt grenzen bewaken.

6.4.2 Tevredenheid bestuur

In de periode van november 2020 tot februari 2021 is er een tevredenheidsonderzoek onder bestuurders gehouden. Daaruit blijkt dat zij positief zijn over de bestuurlijke inrichting, de wijze van overleggen, de behandeling, en de voorbereiding van de onderwerpen.
De verbeterwensen hebben wij in 2022 opgepakt.

Zo zijn de vergaderingen van de agendacommissies en het DB zoveel mogelijk digitaal.
De aanbeveling om ambtenaren vooraf te betrekken bij complexe dossiers hebben we toegepast bij het proces rond de Meerjarenkoers VRF 2023-2026. Hierbij hebben we de Ambtenaren Openbare Orde en Veiligheid en de gezondheidsambtenaren uitvoerig betrokken.

Ook aan de aanbeveling om de gemeenteraden te informeren over maatschappelijke effecten hebben we invulling gegeven. We zijn met raadsleden in gesprek gegaan over onze plannen en hebben hun inzichten meegenomen in de uitwerking van de meerjarenkoers.

6.4.3 Privacy

Veiligheidsregio Fryslân heeft organisatorische en technische maatregelen getroffen om de privacy bij de verwerking van persoonsgegevens verder te waarborgen. De functionaris gegevensbescherming en privacy-officer zien toe op de toepassing van de privacywetgeving. VRF heeft op dit terrein in 2022 weer een hoger niveau bereikt.

6.4.4 Integriteitsbeleid

VRF wil een integere organisatie zijn en laat dit terugkomen in haar kernwaarden: betrokken, betrouwbaar en professioneel. Daarom heeft VRFintegriteitsbeleid. Doel van dit beleid is uitleggen wat integriteit is, het bespreekbaar maken, en uitleggen wat medewerkers en management moeten doen als ze misstanden signaleren.

Integriteit is ook een vast onderdeel van de introductiedag voor nieuwe medewerkers.
In deze bijeenkomst neemt de directeur ook bij iedereen de eed of belofte af. Ook vraagt elke nieuwe medewerker zelf een Verklaring Omtrent Gedrag aan.

6.4.5 Gedragscode

De gedragscode is bedoeld om wettelijk vastgelegde rechten en plichten, procedures en sancties te vertalen naar gedragsregels. Het is een middel dat houvast biedt bij de dagelijkse zuivere en professionele omgang met klanten, leveranciers en elkaar. Ook is het een uitwerking van het integriteitsbeleid.

De gedragscode geldt voor alle medewerkers in dienst van VRF, inclusief vrijwilligers en andere personen die werkzaamheden verrichten voor VRF. Zoals stagiaires, uitzendkrachten en ZZP'ers. Van al deze medewerkers verwachten wij dat zij altijd handelen volgens de gedragscode. In 2023 gaan we de vastgestelde code via een interne campagne onder de aandacht brengen bij alle mensen die voor ons werken.

6.4.6 Betaaltermijn

VRF streeft ernaar om facturen snel te betalen. In 2022 is 80% van de facturen binnen 14 dagen betaald. De gemiddelde betaaltermijn van de 26.212 betaalde facturen bedraagt in 2022 11,4 dagen.

6.4.7 Opbouw personeel

In onderstaand overzicht is de formatie van VRF vermeld in fte voor de periode 2022.

Kolom	Personeelslid	Uitzendkracht/ extern	Stagiair	Eindtotaal
Bedrijfsvoering	105,45	15,92	2,78	124,15
Brandweer	186,25	4,22	1,44	191,92
Crisisbeheersing	27,44	9,33	-	36,78
Directie VRF	6,33	-	-	6,33
GGD	359,85	21,39	15,13	396,36
Eindtotaal	**685,33**	**50,86**	**19,35**	**755,54**

6.4.8 Verzuim

Gezonde medewerkers	93,89%
Verzuimpercentage	6,11%
Meldfrequentie	0,65

In 2022 was het verzuimpercentage 1,39% hoger dan in 2021. Het toenemende verzuim is een landelijke ontwikkeling. Dit heeft te maken met maatschappelijke ontwikkelingen (na-Coronatijd, oorlog, energieprijzen); dit alles draagt bij aan de balans tussen belasting en belastbaarheid. De meldingsfrequentie is 0,11 hoger dan in 2021. Concreet betekent dit dat medewerkers zich in 2022 vaker ziekmeldden.

6.5. Verbonden partijen

Definitie Verbonden Partij

Een Verbonden Partij (VP) is een privaat- of publiekrechtelijke organisatie waarin de VRF een financieel én een bestuurlijk belang heeft. Er is sprake van een financieel belang als de VRF aansprakelijk is voor het eventueel niet nakomen van de verplichtingen door de rechtspersoon. Er is sprake van een bestuurlijk belang als de VRF vertegenwoordigd is in het bestuur of zeggenschap daarin kan uitoefenen. Gelet op deze kwalificaties van belang kent de VRF geen verbonden partijen. Hieronder wordt Stichting BON waarmee de VRF een nauwe betrokkenheid heeft genoemd.

Stichting BON

De bestuurlijke deelname, samen met de veiligheidsregio's Groningen en Drenthe, in de Stichting Brandweeropleidingen Noord (BON) benadert de definitie van een verbonden partij. Er is echter volgens de statuten geen sprake van een financieel belang in de stichting. De stichting is aandeelhouder in de BON B.V. De BON B.V. heeft een 100%-deelneming in Oefencentrum Noord B.V. en Brandweeropleidingen Noord B.V. De BON factureert de afgenomen dienstverlening (opleiden of oefenen). Stichting BON is daarom formeel geen verbonden partij.

VEILIGHEIDSREGIO FRYSLÂN

Deel II Jaarrekening 2022

Veiligheidsregio Fryslân

7. Jaarrekening

7.1. Balans per 31 december 2022

ACTIVA	31-12-2022		31-12-2021	
Vaste activa				
Materiële vaste Activa				
Investeringen met een economisch nut		67.215.355		64.637.174
Vlottende activa				
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar				
Vorderingen op openbare lichamen	3.167.071		4.807.458	
Rekening-courant verhouding met het Rijk	9.141.980		24.308.557	
Overige vorderingen	683.226		1.953.523	
		12.992.276		**31.069.538**
Liquide middelen		467.237		459.378
Overlopende activa				
Nog te ontvangen bedragen met een specifiek bestedingsdoel van:				
- het Rijk				
- overige Nederlandse overheidslichamen	52.430		16.226	
Overige nog te ontvangen bedragen en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van de volgende begrotingsjaren komen	9.844.280		1.294.631	
		9.896.710		1.310.857
		90.571.579		**97.476.946**

PASSIVA	31-12-2022		31-12-2021	
Vaste passiva				
Eigen Vermogen				
Algemene reserve				
Egalisatiereserve	2.997.240		2.092.965	
Bestemmingsreserves	5.635.798		4.675.077	
Gerealiseerd resultaat	893.759		2.985.062	
		9.526.798		**9.753.104**
Voorzieningen				
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	8.899.811		8.189.980	
Voorzieningen ter egalisatie van lasten	1.814.223		1.427.620	
		10.714.034		**9.617.599**
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer				
Onderhandse leningen van:				
- Binnenlandse banken en overige financiële instellingen		**55.774.985**		**61.482.871**
Vlottende passiva				
Netto vlottende schulden met een rentetypischelooptijd korter dan 1 jaar				
Kasgeldlening	-		-	
Overige schulden	9.405.334		10.375.945	
		9.405.334		**10.375.945**
Overlopende passiva				
Nog te ontvangen bedragen met een specifiek bestedingsdoel van:				
- het Rijk	817.806		1.769.569	
- overige Nederlandse overheidslichamen	771.069		274.559	
Overige vooruitontvangen bedragen die ten bate van volgend begrotingsjaar komen	3.561.552		4.203.298	
		5.150.428		**6.247.427**
		90.571.578		**97.476.945**

7.2. Overzicht baten en lasten 2022 - deel 1

	Primitieve begroting			Begroting na 2e wijziging			Realisatie 2022			
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Verschil
Programma Gezondheid										
Pijler 1	14.869.288	50.937	-14.818.351	15.371.757	50.770	-15.320.987	18.100.854	3.278.590	-14.822.264	498.723
Pijler 2	9.481.056	3.005.635	-6.475.421	9.636.428	3.083.675	-6.552.753	11.067.830	4.564.238	-6.503.592	49.161
Pijler 3	1.606.066	979.955	-626.111	1.576.947	953.094	-623.853	37.873.492	37.321.744	-551.748	72.105
Pijler 4	1.702.993	1.702.993	-	1.694.982	1.694.982	-	1.658.470	1.580.194	-78.276	-78.276
	27.659.403	5.739.520	-21.919.883	28.280.114	5.782.521	-22.497.593	68.700.646	46.744.766	-21.955.880	541.713
Dekkingsmiddelen Gezondheid										
Gemeentelijke bijdrage		21.366.084	21.366.084		21.614.746	21.614.746		21.614.747	21.614.747	-
		21.366.084	21.366.084		21.614.746	21.614.746		21.614.747	21.614.747	-
Totaal saldo van baten en lasten	27.659.403	27.105.604	-553.799	28.280.114	27.397.267	-882.847	68.700.646	68.359.513	-341.133	541.714
Reservemutaties Gezondheid	102.000	655.799	553.799	102.000	984.847	882.847	102.000	707.827	605.827	-277.020
Gerealiseerd resultaat Gezondheid	**27.761.403**	**27.761.403**	**-**	**28.382.114**	**28.382.114**	**-**	**68.802.646**	**69.067.339**	**264.694**	**264.694**
Programma Crisisbeheersing										
Producten Crisisbeheersing	4.704.230	203.091	-4.501.139	4.704.524	189.496	-4.515.027	16.154.731	11.897.756	-4.256.975	258.052
Dekkingsmiddelen Crisisbeheersing										
Rijksbijdrage BDuR		2.816.402	2.816.402		2.876.334	2.876.334		2.980.950	2.980.950	104.616
Gemeentelijke bijdrage		1.760.140	1.760.140		1.760.140	1.760.140		1.760.140	1.760.140	-
		4.576.542	4.576.542		4.636.474	4.636.474		4.741.090	4.741.090	104.616
Totaal saldo van baten en lasten	4.704.230	4.779.633	75.403	4.704.524	4.825.971	121.447	16.154.731	16.638.846	484.115	362.668
Reservemutaties Crisisbeheersing	75.403		-75.403	121.447		-121.447	226.063		-226.063	-104.616
Gerealiseerd resultaat Crisisbeheersing	**4.779.633**	**4.779.633**	**-**	**4.825.971**	**4.825.971**	**-**	**16.380.794**	**16.638.846**	**258.052**	**258.052**

7.2. Overzicht baten en lasten 2022 - deel 2

	Primitieve begroting			Begroting na 2e wijziging			Realisatie 2022			
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Verschil
Programma Brandweer										
Producten Brandweer	37.334.137	1.093.804	-36.240.333	36.544.106	1.051.958	-35.492.148	36.596.291	1.152.057	-35.444.234	47.914
Dekkingsmiddelen Brandweer										
Rijksbijdrage BDuR		4.580.064	4.580.064		4.677.064	4.677.064		4.847.173	4.847.173	170.109
Gemeentelijke bijdrage		31.997.937	31.997.937		31.997.937	31.997.937		31.997.937	31.997.937	-
		36.578.001	36.578.001		36.675.001	36.675.001		36.845.110	36.845.110	170.109
Totaal saldo baten en lasten	37.334.137	37.671.805	337.668	36.544.106	37.726.959	1.182.853	36.596.291	37.997.167	1.400.876	218.022
Reservemutaties Brandweer	692.668	355.000	-337.668	1.372.853	190.000	-1.182.853	1.542.962	190.000	-1.352.962	-170.109
Gerealiseerd resultaat Brandweer	**38.026.805**	**38.026.805**	**-**	**37.916.959**	**37.916.959**	**-**	**38.139.253**	**38.187.167**	**47.914**	**47.914**
Programma Organisatie										
Producten Organisatie	15.073.819	189.881	-14.883.938	16.463.240	189.881	-16.273.359	18.291.868	2.754.241	-15.537.627	735.732
Dekkingsmiddelen Organisatie										
Gemeentelijke bijdrage		15.063.526	15.063.526		15.063.526	15.063.526		15.063.526	15.063.526	-
		15.063.526	15.063.526		15.063.526	15.063.526	-	15.063.526	15.063.526	-
Totaal saldo baten en lasten	15.073.819	15.253.407	179.588	16.463.240	15.253.407	-1.209.833	18.291.868	17.817.767	-474.101	735.732
Reservemutaties Organisatie	179.588		-179.588		1.209.833	1.209.833		797.201	797.201	-412.632
Gerealiseerd resultaat Organisatie	**15.253.407**	**15.253.407**	**-**	**16.463.240**	**16.463.240**	**-**	**18.291.868**	**18.614.968**	**323.100**	**323.100**
Gerealiseerd resultaat	**85.821.248**	**85.821.248**	**-**	**87.588.284**	**87.588.284**	**-**	**141.614.560**	**142.508.320**	**893.759**	**893.759**

Verantwoording Meerkosten COVID-19 GGD

Kostensoort	Meerkosten 2022
Bron- en contactonderzoek	6.612.372
Bemonstering	11.574.540
COVID-19 vaccinatie	18.420.906
Overige Meerkosten	
Infectieziektebestrijding (IZB)	*333.660*
Ondersteuning	*1.020.366*
Subtotaal	*1.354.026*
Totaal meerkosten 2022	**37.961.845**
Ontvangen voorschot meerkosten 2022	**36.384.679**
Nog te ontvangen meerkosten 2022	**1.577.165**

Verantwoording meerkosten opvang Oekraïne

Kostensoort		Opgave kosten Veiligheidsregio Fryslân
Meerkosten coördinerende gemeente Heerenveen *Betreft huur, personele lasten en randvoorwaardelijkheden*		**805.328**
Overige specifieke meerkosten		**3.045.171**
Regierol per VR	619.617	
Coördinatie op vluchtelingenspreiding	1.678.362	
Communicatie	79.812	
GHOR / GGD	194.126	
Materiële uitgaven	473.256	
Totale kosten 2022		**3.850.499**

Overzicht baten en lasten art 27 BBV

	Lasten	Baten	Saldo
Programma gezondheid	67.410.613	68.201.262	790.649
Programma crisisbeheersing	15.194.536	16.148.313	953.776
Programma brandweer	34.264.007	37.997.167	3.733.160
Programma organisatie	751.538	15.064.003	14.312.465
Algemene dekkingsmiddelen	-102.597	2.867	105.464
Overhead	21.009.704	2.717.202	-18.292.502
Heffing vpb	-	-	-
Onvoorzien	533.256	-	-533.256
Saldo van baten en lasten	139.061.056	140.130.813	1.069.757
Toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves per programma	1.871.025	1.695.028	-175.997
Resultaat	**140.932.081**	**141.825.841**	**893.759**

7.3. Toelichtingen

7.3.1 Waarderings- en resultaatbepalingsgrondslagen

Inleiding

De jaarrekening 2022 van Veiligheidsregio Fryslân is opgesteld in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de nadere aanwijzingen in de Financiële verordening van Veiligheidsregio Fryslân.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, zijn de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde.

De baten en lasten zijn toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten zijn slechts opgenomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden vóór het einde van het begrotingsjaar, zijn in acht genomen indien zij vóór het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

De personeelslasten worden in principe toegerend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende aan arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, zijn sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin de uitbetaling plaatsvindt.

Voor de aan arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming, te weten: vier jaar. Indien er sprake is van (eenmalige) schokeffecten dient er wel een verplichting te worden opgenomen.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa betreffen uitsluitend investeringen met een economisch nut.
De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingprijs of vervaardigingprijs, verminderd met lineaire afschrijvingen. Eventueel wordt rekening gehouden met een restwaarde.

Activa met economisch nut en een verkrijgingsprijs van minder dan € 10.000 worden niet geactiveerd, uitgezonderd gronden en terreinen. Gronden en terreinen worden altijd geactiveerd. Op gronden en terreinen wordt niet afgeschreven, met uitzondering van voorzieningen aan gronden en terreinen. Met afschrijven wordt begonnen vanaf 1 januari van het jaar volgend op het jaar waarin het actief in gebruik is genomen.

Voor de verschillende categorieën van activa worden de volgende afschrijvingstermijnen gehanteerd:

Categorie	**Termijn in jaren**
Bedrijfsgebouwen	50
Grootschalige levensduur verlengende renovaties	50
Ademluchtflessen	30
BZK-materieel (zoals haakarmbakken)	25
Renovatie, restauratie en verbouwing van bedrijfsgebouwen	20
Technische installaties in bedrijfsgebouwen	20
Voorzieningen aan terreinen (zoals parkeerplaatsen)	20
Containers, wasmanden op wielen	20
Redvoertuigen	20
Motorspuitaanhangers	20
Tankautospuiten inclusief standaard bepakking	16

Categorie	Termijn in jaren
Hulpverleningsvoertuigen inclusief standaard bepakking	15
Haakarmvoertuigen	15
Brandweervaartuigen	15
Noodaggregaat	15
Overige brandweervoertuigen	15
Overig brandweermaterieel	15
Oefenmaterieel brandweer	10
Dienstauto's	10
Personeel/materieelwagens	10
Ademluchtapparatuur (niet zijnde ademluchtflessen)	10
Ademlucht certificering	5
Ademlucht spreekmembraan	6
Ademlucht uitademventiel	4
Persoonlijke beschermingsmiddelen (zoals confectie-bluskleding, trainingspak)	10
Kantoormeubilair	10
Overige brandweervoertuigen	10
Overig brandweermaterieel	10
Overige kantoorinventaris	10
Medische apparatuur TBC	10
Redgereedschap en inventaris tankautospuit	8
Redgereedschap hulpverleningsvoertuig	8
Persoonlijke beschermingsmiddelen (zoals 1e bluspak)	8
OVD/Piket-voertuigen	7
Heftrucks en aanhangwagens	7
Alarmeringsmiddelen mobilofoons	7
Persoonlijke beschermingsmiddelen (zoals helmen, gaspakken, enz.)	7
Alarmeringsmiddelen portofoons	6
Monitoren	6
Persoonlijke beschermingsmiddelen (zoals handschoen, laarzen)	5
Overige kantoorinventaris	5
Gebruikerssoftware	5
Werkplek automatisering t/m 2017	5
Overige medische apparatuur	5
PSU GHOR functionarissen	5
Overig brandweermaterieel	5
Werkplek automatisering vanaf 2018	4
Explosiemeters/Warmtebeeldcamera's	4
Mobiele telefoons; tablets; iPads	4
Systeem soft- en hardware	3
Telefooncentrale	3

Indien aan een gebouw waarde vermeerderende aanpassingen worden gedaan, wordt voor de afschrijvingsduur aangesloten bij het restant levensduur van het bestaande actief.

Door het Dagelijks Bestuur zijn in de vergadering van 1 december 2022 nieuwe afschrijvingstermijnen vastgesteld. Conform het voorstel gaan deze termijnen per 1 januari 2023 in.

Vorderingen
De vorderingen worden gewaardeerd op nominale waarde. Bij de vorderingen wordt rekening gehouden met noodzakelijk geachte waarderingscorrecties in verband met oninbaarheid.

Liquide middelen
Deze activa zijn tegen nominale waarde opgenomen.

Voorzieningen
De voorzieningen worden opgenomen op nominale waarde. Vanwege de significante tijdsinvloeden wordt de voorziening FLO gewaardeerd op basis van contante waarde. De voorzieningen groot onderhoud worden bepaald op basis van recente beheersplannen. Deze beheersplannen kennen een looptijd van 30 jaar, waardoor de tijdsinvloeden significant zijn. Vanwege deze significante invloed is een contante waardebepaling een passender methode voor de bepaling van de voorziening. Daarom wordt met ingang van het boekjaar 2022 de voorziening bepaald op basis van contante waarde.

Vaste schulden
Vaste schulden zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde, verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer.

Vlottende passiva
De vlottende passiva zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

7.3.2 Toelichting op de balans

Materiële vaste activa

Het verloop in de materiële vaste activa is als volgt:

Verloopoverzicht materiële vaste activa

	Saldo 01.01.2022	Investeringen	Desinvestering	Afschrijvingen	Saldo 31.12.2022
Gronden en terreinen	1.556.464	-	-	-	1.556.464
Terreininrichting	113.058	-	-	13.280	99.779
Bedrijfsgebouwen	26.357.320	312.693	-	909.303	25.760.710
Vervoermiddelen	22.205.617	5.618.535	5.260	2.332.567	25.486.325
Machines, apparaten, installaties	4.323.416	35.573	-	512.172	3.846.818
Overige materiële vaste activa	9.884.222	2.206.623	-	2.138.780	9.952.065
	64.440.097	**8.173.425**	**5.260**	**5.906.102**	**66.702.160**

	Saldo 01.01.2022	Investeringen	Activeringen	Saldo 31.12.2022
Investeringsprojecten in uitvoering	197.077	9.286.004	8.969.886	513.194
	197.077	**9.286.004**	**8.969.886**	**513.194**

	Saldo 31.12.2022
Materiële vaste activa	66.702.160
Investeringsprojecten in uitvoering	513.194
Totaal materiële vaste activa	**67.215.355**

De belangrijkste investeringen in materiële vaste activa betreffen:

Tankautospuiten incl. standaardbepakking en redgereedschap	€ 5.988.672
Mobiele devices	€ 341.781
PM voertuigen	€ 395.137
Boothuis Echten	€ 287.823
Vervangen meubilair	€ 236.632

Uitzettingen met een looptijd van korter dan 1 jaar

Schatkistbankieren

Veiligheidsregio Fryslân neemt deel aan verplicht schatkistbankieren. Hiertoe is een overeenkomst afgesloten met het Rijk en worden overtollige tegoeden aangehouden in de schatkist. De Veiligheidsregio mag tot een bedrag van € 1.716.425 buiten de schatkist aanhouden. Per kwartaal was dit saldo gemiddeld als volgt:

Eerste kwartaal	€ 463.552
Tweede kwartaal	€ 462.471
Derde kwartaal	€ 460.134
Vierde kwartaal	€ 444.104

Het drempelbedrag is in 2022 niet overschreden.

Overlopende activa

De overlopende activa zijn als volgt te specificeren:

	31.12.2022	31.12.2021
Nog te ontvangen bedragen met een specifiek bestedingsdoel	€ 52.430	€ 16.226
Vooruitbetaalde bedragen	€ 1.458.144	€ 891.453
Overige nog te ontvangen bedragen	€ 8.386.137	€ 386.951
	€ 9.896.710	**€ 1.294.631**

Onder de overige nog te ontvangen bedragen is ultimo 2022 een vordering op het COA opgenomen inzake de Crisisnoodopvang van € 8,0 miljoen

Nog te ontvangen bedragen met een specifiek bestedingsdoel

	Saldo 01.01.2022	Ontvangsten	Gemaakte kosten	Saldo 31-12-2022
Overige Nederlandse overheidslichamen				
SBOH			18.492	18.492
Gezondheidsonderzoek na rampen GGD		62.285	91.971	29.686
Salariscompensatie Verpleeg-kundig specialist in opleiding (VIOS)	4.252	4.252	4.252	4.252
GOR-COVID-19 Gezondheidsmonitor Jeugd 2021	11.974	11.974		-
	16.226	**78.511**	**114.715**	**52.430**

Eigen vermogen

Het verloop van de reserves is als volgt:

	Saldo 01.01.2022	Stortingen	Onttrekkingen	Saldo 31-12-2022
Algemene reserve				
Egalisatiereserve	2.092.965	904.276		2.997.241
	2.092.965	904.276	-	2.997.241
Bestemmingsreserves				
Gezondheidsmonitor	278.676	102.000	76.975	303.701
FLO	532.056	274.725		806.781
Uitwerkingskader Meldkamer	500.000			500.000
JGZ 3.0	673.000		186.423	486.577
Tweede loopbaanbeleid	538.939			538.939
In te halen werkzaamheden	2.252.406		147.412	2.104.994
Gezonde leefomgeving	300.000		100.000	200.000
Kansrijke start	70.000		39.693	30.307
Nu niet zwanger	224.000		90.000	134.000
Wabo	300.000		90.000	210.000
Tijdelijke versterking projecten	195.000		74.500	120.500
Energietransitie	300.000		100.000	200.000
Thuiswerkplekken	200.000		200.000	-
	6.364.077	376.725	1.105.003	5.635.799
Totaal eigen vermogen	**8.457.042**	**1.281.001**	**1.105.003**	**8.633.040**

Egalisatiereserve

Op 19 december 2018 heeft het algemeen bestuur de beleidsnota weerstandvermogen en risicobeheersing vastgesteld. Daarin is besloten om gebruik te maken van een egalisatiereserve, die gebruikt wordt om tussentijdse fluctuaties in het begrotingssaldo op te vangen. Deze reserve heeft een omvang van tussen de 2% en 5% van het begrotingstotaal.
Het saldo van de eerste begrotingswijziging is toegevoegd aan de egalisatiereserve.

Gezondheidsmonitor

De GGD voert in een vierjaarlijkse cyclus verschillende gezondheidsmonitors uit. Gelet op ontwikkelingen in het sociaal domein is besloten om deze monitors dusdanig uit te zetten dat uitkomsten op gebiedsniveau beschikbaar komen. De lasten voor het uitvoeren van de gezondheidsmonitors op gebiedsniveau variëren van € 75.000 tot € 160.000. De reserve gezondheidsmonitors is gevormd om de lasten van de verschillende monitors te egaliseren.

FLO overgangsrecht

Deze reserve wordt aangehouden om mogelijke toekomstige nadelen van de FLO te kunnen financieren. Conform de bestuurlijke afspraken is het overschot op de BDUR aan deze reserve toegevoegd.

Uitwerkingskader Meldkamer

De bestemmingsreserve is bedoeld voor de verdere ontwikkeling van de meldkamer en de overgang van diverse koppelingen naar één landelijk meldsysteem (LMS).

JGZ 3.0

In 2018 heeft de Bestuurscommissie Gezondheid ingestemd met het programma JGZ 3.0 gericht op het toekomstbestendig maken van de JGZ. De uitvoering van de innovatieagenda van dit programma gericht op het aanpassen van de werkwijzen binnen de JGZ leidt tot extra kosten. De bestemmingsreserve JGZ 3.0 is bedoeld om deze extra kosten te dekken. In 2021 heeft de Bestuurscommissie Gezondheid ingestemd met het verlengen van de duur van het programma tot en met 2024.

Tweede loopbaanbeleid

Vanaf 2006 is de FLO afgeschaft en is hiervoor het tweede loopbaanbeleid in de plaats gekomen. Medewerkers die twintig jaar in een repressieve functie zitten kunnen middels deze voorziening gefaciliteerd worden om een tweede loopbaan te starten en uit de repressieve functie te stappen. De loopbaan kan zowel intern als extern worden ingevuld. Hierbij wordt loopbaan coaching ingezet om zo een zo goed mogelijke nieuwe baan te vinden. De kosten die hiermee gemoeid zijn kunnen bestaan uit o.a. loopbaan coaching, studiekosten en afbouwregeling van de ORT-vergoeding.

In te halen werkzaamheden

Bij de jaarrekening 2020 is voorgesteld om een deel van het resultaat van 2020 te bestemmen voor in te halen werkzaamheden. Het bestuur heeft conform besloten en daarom is hiervoor is een bestemmingsreserve gevormd. Vanwege de pandemie zijn de taken nog niet (volledig) ingehaald. Deze taken zullen op basis van een geactualiseerde uitvoeringsplanning worden opgepakt. Bij de bestuursrapportages zullen wij het bestuur informeren over de voortgang van deze uitvoeringsplanning.

Gezonde leefomgeving

De bestemmingsreserve Gezonde leefomgeving is ingesteld voor het dekken van de kosten van de personele capaciteit voor de extra adviesvragen op het terrein van gezonde leefomgeving. Deze extra adviesvragen hangen samen met de invoering van de omgevingswet. De bestemmingsreserve biedt dekking voor de jaren 2022 t/m 2024.

Kansrijke start

De bestemmingsreserve Kansrijke Start is gevormd bij de resultaatbestemming 2021.
Deze reserve is ingesteld ter dekking van de kosten van de provinciale aanjager Kansrijke Start voor de jaren 2022 en 2023.

Nu niet zwanger
De interventie Nu Niet Zwanger richt is gericht op het voorkomen van onbedoelde zwangerschappen bij gezinnen in kwetsbare situaties. Het is de bedoeling om deze interventie in 2024 op te nemen in het basisaanbod van de GGD. Bij de jaarrekening 2021 is ter overbrugging van de jaren 2022 en 2023 de bestemmingsreserve Nu Niet Zwanger gevormd.

Wabo
Op de huidige maatwerkpakketten worden meer kosten gemaakt dan nu aan bijdrage wordt ontvangen. Verwacht wordt dat de nieuwe omgevingswet invloed heeft op de afname van de maatwerkpakketten, de hogere kosten worden vanuit de bestemmingsreserve gedekt.

Tijdelijke versterking projecten
Vanaf 2022 lopen een aantal grootschalige projecten zoals de bouwagenda en de herijking van de inkoopstrategie. Het opzetten van deze projecten wordt uit de bestemminsreserve gefinancierd.

Energietransitie
De energietransitie brengt nieuwe veiligheidsrisico's voor de fysieke leefomgeving met zich mee. Het is moeilijk in te schatten in hoeverre de energietransitie extra inspanningen op hoger tempo van ons vraagt, daarom is een bestemmingsreserve gevormd zodat eventuele effecten voorlopig niet worden doorberekend in de gemeentelijke bijdragen

Thuiswerkplekken
Het hybride werken brengt uitdagingen maar ook kosten met zich mee. Om de thuiswerkplekken aan onze medewerkers te kunnen blijven faciliteren is in 2022 incidenteel budget nodig.

Voorzieningen

	Saldo 01.01.2022	Stortingen	Onttrekkingen	Vrijval	Saldo 31.12.2022
Verplichtingen, verliezen, risico's					
Voorziening opgebouwde spaaruren	128.736	14.278			143.014
Voorziening FLO-overgangsrecht	7.642.680	1.270.998	770.354		8.143.324
Voorziening spaaruren IKB	418.564	203.539		8.630	613.473
	8.189.980	1.488.815	770.354	8.630	8.899.811
Egalisatie van lasten					
Groot onderhoud Harlingertrekweg	205.009	43.567	12.200		236.376
Groot onderhoud brandweerkazernes	1.222.611	449.956	94.719		1.577.848
	1.427.620	493.523	106.919	-	1.814.224
Totaal voorzieningen	**9.617.600**	**1.982.338**	**877.273**	**8.630**	**10.714.035**

Toelichting per voorziening
Voorziening opgebouwde spaaruren
In het verleden konden medewerkers (op grond van de op dat moment geldende CAR/UWO) van de toenmalige HVD Fryslân en van verschillende thuiszorgorganisaties verlofuren sparen op basis van een spaarcontract. De gespaarde verlofuren kunnen in de toekomst door medewerkers worden aangewend om langdurig verlof op te nemen. De mogelijkheid om extra verlof te sparen is enige jaren geleden beëindigd, met als gevolg dat er geen nieuwe spaarcontracten bijkomen. De voorziening is bedoeld voor afwikkeling van het aantal uren dat is gespaard.

Voorziening FLO-overgangsrecht
Na de afkoop van het FLO-overgangsrecht door gemeente Leeuwarden, komen de lasten van deze regeling voor rekening van Veiligheidsregio Fryslân. Per 1 januari 2018 bedroeg de totale resterende verplichting voor deze regeling tot einddatum (thans voorzien in 2042) nog € 9,4 miljoen. Deze verplichting is contant gemaakt tegen een disconteringsvoet van 2,5%, wat leidt tot een voorziening per 1 januari 2018 van € 7,1 miljoen. Dit bedrag is vanuit de ontvangen afkoopsom in de voorziening gestort.

De voorziening wordt bepaald conform de volgende uitgangspunten:

- De rechten van personeelsleden inzake FLO-overgangsrecht zijn gebaseerd op de huidige bepalingen uit hoofdstuk 9a tot en met 9f van de CAR;
- De FLO-rechten zijn gewaardeerd op basis van het bij het opmaken van de jaarrekening bekende cao-loon. In dit geval is dit de cao die geldend voor 2022. Aangezien er nog geen CAO voor 2023 bekend is, is op basis van het meest recente aanbod van de diverse partijen, gerekend met een loonstijging van 8%. De loonsverhoging voor 2024 e.v. is gebaseerd op Macro Economische Verkenning (MEV23). Dit leidt tot een indexering van 4,2% voor 2024, gevolgd door 4,1% voor 2025 en 3,9% voor 2026 e.v.;
- Voor het contant maken van de verplichting en de bespaarde rente wordt gebruik gemaakt van de rente zoals deze is opgenomen in de overeenkomst met gemeente Leeuwarden. De opgenomen rente betreft 2,5%. Het rentepercentage zal voor de loopduur van het contract met de gemeente Leeuwarden worden gehanteerd.
- De rente wordt berekend op de kasstroom per 01-01 in plaats van 31-12 van het betreffende jaar;
- Bij het opnemen van de verplichtingen wordt geen rekening gehouden met de kans op vervallen van rechten door natuurlijk verloop.
- De risico's rondom het stijgen van de AOW-leeftijd, en fiscale risico's rondom de inzet van levensloop komen tot 2022 voor rekening van gemeente Leeuwarden, zoals contractueel overeengekomen.

Gedurende 2022 is de totale onttrekking voor de werkelijke uitgaven per saldo € 0,8 miljoen. Daarnaast is € 1,3 miljoen gedoteerd voor o.a. cao-verhoging en het verhogen van de indexatie en is rente toegevoegd (2,5%/ € 0,2 mln.).

Voorziening spaaruren IKB
Vanuit het Individuele Keuze Budget (IKB) is het mogelijk om verlof uren te kopen en deze uren op te sparen. Dit betreft een arbeidskostengerelateerde verplichting die een niet voorspelbare opbouw en daamee ook onvoorspelbare afbouw kent. Op basis van afstemming met de Commissie BBV hebben wij hiervoor een voorziening gevormd.

Groot onderhoud Harlingertrekweg
Uit het meerjarenonderhoudsplan voor het hoofdkantoor aan de Harlingertrekweg blijkt een gemiddelde last voor groot onderhoud van € 67.701 per jaar. Voor de egalisatie van deze lasten is een voorziening gevormd. De stand van de voorziening sluit aan op het meerjarenonderhoudsplan.

Groot onderhoud brandweerkazernes
Uit het meerjarenonderhoudsplan voor de 48 kazernes in eigendom en 18 huurkazernes blijkt een gemiddelde last voor groot onderhoud van € 531.571 per jaar. Voor de egalisatie van deze lasten is een voorziening getroffen. De stand van de voorziening sluit aan met het meerjarenonderhoudsplan.

Langlopende schulden

De langlopende schulden zijn betrokken bij de Bank Nederlandse Gemeenten en de Waterschapsbank. Het verloop is als volgt:

Stand per 31 januari 2022	€	61.482.871
Nieuw aangetrokken	€	-
Reguliere aflossingen	€	5.707.886
Extra aflossingen	€	-
Stand per 31 december 2022	**€**	**55.774.985**

De rentelast die in 2022 is gemoeid met de langlopende leningen bedraagt € 920.798.

Overlopende passiva

	31.12.2022	31.12.2021
Vooruitontvangen bedragen met een specifiek bestedingsdoel	€ 1.588.877	€ 430.923
Overlopende rente	€ 354.673	€ 386.449
Overige overlopende passiva	€ 3.206.880	€ 3.816.848
	€ 5.150.429	**€ 6.247.427**

De afname van de overige overlopende passiva wordt veroorzaakt doordat ultimo 2021 een schuld was opgenomen inzake nog te betalen bedragen voor de cao-wijziging van € 964K.

Vooruit ontvangen bedragen met een specifiek bestedingsdoel

	Saldo 01.01.2022	Ontvangsten	Besteed/betaald	Saldo 31.12.2022
Rijk				
CTB	1.677.475		931.759	745.716
Therapiefalen bij scabiës	36.156		4.021	32.135
LFR Haakarmbakken	55.938		15.983	39.955
	1.769.569	-	951.763	817.806
Overige Nederlandse overheidslichamen				
CTB		474.848		474.848
Opvoedpunt	25.080	14.676	14.676	25.080
Supranet	6.863			6.863
Tel mee met Taal	33.357		482	32.875
Seker en Sûn 2e fase	105.886		66.633	39.253
JOGG	103.373		31.803	71.570
Beweeg je blij		3.375		3.375
Preventieve activiteiten		64.573		64.573
VVE en Opvoedpunt		52.632		52.632
	274.559	610.104	113.594	771.069
	2.044.128	***610.104***	***1.065.357***	***1.588.875***

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

De niet uit de balans blijkende verplichtingen hebben betrekking op:

- Huurcontracten die zijn aangegaan voor de hoofd-, team- en consultatiebureaulocaties jeugdgezondheidszorg, brandweerkazernes en een aantal overige locaties. De diverse contracten hebben verschillende looptijden, wat resulteert in een jaarlijkse verplichting van € 1,91 miljoen (kale huur en servicekosten) per jaar. Deze verplichtingen hebben een looptijd van langer dan één jaar.
- Voor een contract is een bankgarantie afgegeven van € 11.583.
- Daarnaast is sprake van leaseverplichtingen voor auto's van € 64.472 per jaar.
- De verplichting met betrekking tot het saldo vakantiedagen is in overeenstemming met het BBV niet opgenomen in de balans, aangezien zij een meerjarig gelijkblijvend volume kent. De waarde van de openstaande verlofdagen bedraagt € 1.135.000 ultimo 2022.

7.3.3. Toelichting op de programmarekening

Totstandkoming begroting na wijziging

In het algemeen bestuur van 30 juni 2022 is de eerste begrotingswijziging voor 2022 vastgesteld. Middels de tweede bestuursrapportage is de tweede begrotingswijziging voor 2022 vastgesteld door het algemeen bestuur op 15 december 2022. Dit is tevens de definitieve begroting. Ten opzichte van de primitieve begroting zijn de volgende wijzigingen aangebracht:

- **Eerste wijziging**
  Het Algemeen Bestuur stelde op 10 maart 2022 het meerjarig financieel kader 2023-2026 vast. In deze kaderbrief zijn alle ontwikkelingen opgenomen die van invloed zijn op de begroting van 2023 en verder. Een aantal van deze thema's hadden deels ook effect op 2022. Deze effecten en de effecten van de resultaatbestemming van de jaarrekening 2021 zijn vertaald in een begrotingswijziging welke is vastgesteld in het Algemeen Bestuur van 30 juni 2022.
- **Tweede wijziging**
  Dit betreft de wijziging van de inzet van het IM-budget. Daarnaast is het effect van de geactualiseerde uitvoeringsplanning bestemmingsreserves doorgevoerd.
  Deze wijziging is door het Algemeen Bestuur op 15 december 2022 vastgesteld.

Toelichting afwijkingen per programma ten opzichte van de begroting na wijziging

Programma Gezondheid

Het programma Gezondheid sluit 2022 af met een positief resultaat van ongeveer € 265.000. Dit resultaat is als volgt opgebouwd uit de vier pijlers van de GGD:

Pijler 1	Monitoring, signalering en advies	€	498.723	
Pijler 2	Uitvoerende taken gezondheidsbescherming	€	49.161	
Pijler 3	Bewaken van de publieke gezondheid bij rampen en crises	€	72.105	
Pijler 4	Toezicht houden	€	78.276	-/-
	Reservemutaties	€	277.020	-/-
Totale afwijking t.o.v. de begroting na wijziging		**€**	**264.693**	

De coronacrisis en de instroom van Oekraïense vluchtelingen zijn in 2022 van grote invloed geweest op de uitvoering van de taken van de GGD. Beide ontwikkelingen hebben uiteraard ook een grote impact op de financiën van de GGD. De kosten die de GGD heeft gemaakt in het verband met het bestrijden van de coronacrisis en voor de het leveren van zorg aan Oekraïense vluchtelingen zijn verantwoord binnen pijler 3. Onderstaand worden per pijler de belangrijkste oorzaken van het resultaat toegelicht.

Pijler 1 - Monitoring, signalering en advies

De baten binnen deze pijler zijn ongeveer € 3.228.000 hoger dan begroot tegenover lasten die € 2.729.000 hoger zijn dan begroot. Deze hogere baten en lasten hangen samen met de uitvoering van aanvullende opdrachten voor gezondheidsbevordering, beleidsadvisering en jeugdgezondheidszorg.

Voor de jeugdgezondheidszorg (JGZ) als totaal is sprake van een nadelig saldo van ongeveer € 327.000. Dit nadelig saldo is onder meer een gevolg van het programma JGZ 3.0. Ter dekking van de kosten van het programma JGZ 3.0 is de bestemmingsreserve JGZ 3.0 gevormd. Hierbij is bestuurlijk afgesproken dat vanuit de reguliere begroting van de GGD een bijdrage van € 230.000 wordt geleverd aan dit programma. Deze 'eigen bijdrage' levert een nadeel op bij de JGZ. Daarnaast is het nadelig saldo vooral een gevolg van de gestegen huisvestingskosten. In verband met de gestegen huisvestingskosten is in 2022 gestart met het opstellen van een strategisch huisvestingsplan. Het nadelig saldo van jeugdgezondheidszorg valt voor ongeveer € 229.000 binnen pijler 1.

De hogere baten voor gezondheidsbevordering en beleidsadvisering betreffen de baten voor extra opdrachten en de definitieve afrekening van Vitale Regio. Voorbeelden van extra opdrachten zijn Jong Leren Eten, JOGG regisseur (meerdere gemeenten), Gezonde School, etc. De baten voor deze extra opdrachten bedragen ongeveer € 1.149.000. Rekening houdend met de extra inzet die noodzakelijk is voor de uitvoering van de extra opdrachten is er sprake van een voordeel van € 427.000 voor de taken gezondheidsbevordering en beleidsadvisering.

Voor medische milieukunde is sprake van een voordelig saldo van ongeveer € 151.000. Dit hangt samen met de inschaling van een aantal medewerkers en met de opleidingssubsidie voor de arts. Voor een aantal medewerkers geldt dat zij nog niet zijn ingeschaald op het maximum van de functionele schaal. Voor de arts geldt dat gedurende de opleiding (wordt afgerond in 2024) de helft van de loonkosten voor rekening van GGD Fryslân komen. In 2022 heeft een medewerker de opleiding Geneeskundig Adviseur Gevaarlijke Stoffen (GAGS) afgerond en neemt Fryslân weer actief deel aan het noordelijke piket voor GAGS.

Pijler 2 - Uitvoerende taken gezondheidsbescherming
De uitvoering van de meer individueel gerichte werkzaamheden van de JGZ zoals stevig ouderschap, integrale vroeghulp en voorzorg vormen onderdeel van pijler 2. Evenals bij pijler 1 is ook hier sprake van een nadelig saldo met vergelijkbare oorzaken. Het nadelig saldo bedraagt ongeveer € 98.000.

In 2021 is de financieringssystematiek voor de jeugdgezondheidszorg binnen de publieke gezondheidszorg asielzoekers (PGA) gewijzigd. Gedurende 2021 was mede door problemen met het registratiesysteem onduidelijk wat de impact hiervan zou zijn. Gelet op deze onduidelijkheid zijn de nog te ontvangen vergoedingen over 2021 voorzichtig ingeschat bij de jaarrekening 2021. De vergoedingen over 2021 zijn begin 2022 afgerekend en dit heeft een voordelige afrekening opgeleverd van € 151.000. De verhoogde instroom van asielzoekers en personele krapte resulteren in een positief saldo over 2022. In totaal is er sprake van een voordeel van ongeveer € 310.000. Om de overeengekomen dienstverlening te kunnen garanderen is in 2022 duidelijk geworden dat een oplossing gerealiseerd moet worden voor de krapte aan artsen. Door de krapte aan artsen komt de uitvoering van medische onderzoeken binnen de gestelde termijnen in het geding. Hiervoor is een businesscase opgesteld met als kern om door taakdifferentiatie en inzet van verpleegkundig specialisten te komen tot een toekomstbestendig uitvoering van de jeugdgezondheidszorg binnen de PGA.

Naast de bestrijding van de coronacrisis heeft GGD Fryslân ook werkzaamheden uitgevoerd voor het bestrijden van andere infectieziekten. Bij de uitvoering van deze reguliere infectieziektebestrijding is sprake van een nadelig saldo van ongeveer € 174.000. Het nadelig saldo hangt met name samen met extra inzet van deskundigen infectiepreventie en het opleiden van artsen. Hiermee is enigszins vooruitgelopen op het project Versterking Infectieziektebestrijding en Pandemische Paraatheid GGD'en. Voor dit project komen in 2023 extra middelen beschikbaar vanuit het ministerie van VWS. Daarnaast heeft de bestrijding van een scabiës uitbraak geleid tot extra kosten.

Voor tuberculosebestrijding geldt dat er sprake is van een voordelig saldo van ongeveer € 108.000. Dit voordelig saldo is met name een gevolg van vacatureruimte. Om de kwaliteit op het terrein van tuberculosebestrijding te borgen wordt op noordelijke schaal samengewerkt. Hierbij is in 2022 aandacht geweest voor de vorming van een functionele eenheid van de drie noordelijke TBC-teams. In 2023 zal verder ingezet worden op de vorming van een functionele eenheid.

Voor reizigersadvisering/-vaccinatie geldt dat het aantal consulten en vaccinaties na het eerste kwartaal van 2022 weer sterk is toegenomen. Voor het tweede halfjaar kan gesteld worden dat de uitvoering feitelijk weer op het niveau van voor de coronacrisis ligt.

Uitgangspunt in de begroting is dat de ontvangen vergoedingen naast het dekken van de uitvoeringskosten ook dekking bieden voor de algemene kosten van de GGD.
De ontvangen vergoedingen in 2022 voor consulten en vaccinaties zijn voldoende om de uitvoeringskosten te dekken. De ontvangen vergoedingen leveren echter nog geen dekking op voor de algemene kosten van de GGD. Ten opzichte van de begroting is hierdoor nog sprake van een nadeel van ongeveer € 45.000. Dit financiële nadeel wordt in tegenstelling tot 2021 niet meer gecompenseerd door het ministerie van VWS.

Pijler 3 - Bewaken van de publieke gezondheid bij rampen en crises
De baten binnen deze pijler zijn ongeveer € 36.369.000 hoger dan begroot tegenover lasten die € 36.297.000 hoger zijn dan begroot. Deze sterke afwijking van de begroting heeft met name te maken met de uitvoering van taken voor het bestrijden van het coronavirus.

In opdracht van het Ministerie van VWS heeft GGD Fryslân in 2022 de volgende taken uitgevoerd in het kader van het bestrijden van het coronavirus:

- Testen: voor het testen van inwoners met klachten op besmetting met het coronavirus zijn op verschillende locaties in Fryslân testlocaties ingericht. De kosten hebben betrekking op de personele inzet voor het afnemen van de testen en de hiervoor benodigde materialen.
- Bron- en contactonderzoek: de kosten betreffen de personeelskosten van het personeel dat de bron- en contactonderzoeken uitvoert. GGD Fryslân heeft de personeelscapaciteit in de loop van het jaar afgestemd op de benodigde capaciteit om te voldoen aan de landelijke opdracht voor het aantal uit te voeren onderzoeken. De personeelscapaciteit is in het tweede halfjaar afgebouwd gelet op de daling van het aantal besmettingen en het gewijzigde beleid ten aanzien van bron- en contactonderzoek.
- Vaccineren: de eerste maanden van 2022 waren gericht op de herhaalvaccinatie voor de leeftijdscategorie 60 plus. Vervolgens zijn de voorbereidingen getroffen voor het vaccineren van kwetsbare groepen en zorgmedewerkers in de laatste maanden van 2022. De kosten betreffen in hoofdzaak personeelskosten en locatiekosten (huur, energie, etc.) van de vaccinatielocaties.

De GGD is in 2022 ingezet bij de opvang van Oekraïense ontheemden. Hierbij is voor ruim 900 Oekraïense kinderen de jeugdgezondheidszorg ingeschakeld. Voor de uitvoering van de JGZ zijn eind 2022 extra middelen toegekend aan gemeenten. De GGD zal deze middelen (€ 517 per kind) in 2023 opvragen bij de gemeenten.

De begroting voor GGD Rampen Opvang Plan (GROP) en Aanpak Voorkoming Escalatie (AVE) heeft betrekking op de zogenoemde 'koude fase'. De 'koude fase' omvat onder andere oefeningen voor het trainen van crisisfunctionarissen. Door de coronacrisis en de inzet in verband met de opvang van Oekraïense ontheemden zijn er in 2022 minder oefeningen georganiseerd dan begroot. Totaal levert dit een voordeel op van € 53.000.

Het domein 'zorg en veiligheid' omvat de taken 'meldpunt zorgwekkend gedrag', 'meldpunt problematisch woonhygiëne' en vanuit de wet verplichte GGZ de taken 'horen' en 'verkennend onderzoek'. In 2022 was het niet noodzakelijk om gebruik te maken van de middelen voor de flexibele inzet van sociaal verpleegkundigen. Deze middelen zijn in de loop van 2022 gebruikt om extra beleidsmedewerkers aan te stellen. Deze extra beleidscapaciteit is noodzakelijk om in te spelen op landelijke ontwikkelingen zoals de wet aanpak meervoudige problematiek sociaal domein. Voor het geheel van het domein 'zorg en veiligheid' is sprake van een voordelig saldo van ongeveer € 125.000.

Bij de uitvoering van forensische geneeskunde is in 2022 sprake van een nadelig saldo van ongeveer € 106.000. Het nadelig saldo is onder andere een gevolg van druk op het rooster (24-7 beschikbaarheid) voor forensische diensten. Om de bezetting van het rooster rond te krijgen worden artsen ingehuurd en worden verpleegkundigen ingezet voor het uitvoeren van bloedproeven. Om de uitvoering van de forensische geneeskunde in de toekomst te kunnen borgen is samenwerking in noordelijk verband noodzakelijk. Om deze samenwerking vorm te geven zijn extra kosten gemaakt voor de inzet van een projectleider.

Pijler 4 - Toezicht houden
Deze pijler betreft hoofdzakelijk de uitvoering van de inspecties kinderopvang op grond van de wet kinderopvang. Het toezicht op de gastouderopvang is in lijn met landelijke beleid geïntensiveerd. Met ingang van 2023 is het wettelijk verplicht om bij 50% (was 5%) van de geregistreerde gastouders een inspectie uit te voeren. Het jaar 2022 is hierbij aangewezen als overgangsjaar waarbij de steekproef tussen de 5% en 50% mocht liggen. In verband met de uitbreiding van de steekproef in 2022 en om te beschikken over voldoende ingewerkte inspecteurs per 2023 zijn in 2022 extra inspecteurs aangesteld. Het nadeel binnen deze pijler (van € 78.000) is een gevolg van het aantrekken en inwerken van nieuwe inspecteurs.

Reservemutaties
Aan de verschillende bestemmingsreserves is minder onttrokken dan begroot. In totaal is ongeveer € 277.000 minder onttrokken aan de bestemmingsreserves en dit leidt tot een nadelig saldo bij de reservemutaties.

In de begroting 2022 is rekening gehouden met de uitvoering van het programma JGZ 3.0. Hiervoor is in totaal € 645.000 aan kosten begroot. De coronacrisis en de inzet voor Oekraïense vluchtelingen hebben impact gehad op de uitvoering van het programma JGZ 3.0. De werkelijk kosten over 2022 (ongeveer € 416.000) van het programma zijn lager dan begroot. De lagere kosten leiden tot een lagere onttrekking aan de bestemmingsreserve JGZ 3.0 van ruim € 228.000.

De uitvoeringskosten van de in 2022 uitgevoerde kindmonitor 0-3 en 4-12 jaren waren lager dan begroot. Hierdoor is ongeveer € 18.000 minder onttrokken aan de bestemmingsreserve gezondheidsmonitors dan begroot.

De bestemmingsreserve Kansrijke Start is bij de jaarrekening 2021 gevormd voor het dekken van de kosten van de provinciale aanjager Kansrijke Start. De werkelijke kosten zijn in 2022 onttrokken aan de bestemmingsreserve. In verband met de wisseling van de projectleider, waardoor een aantal maanden de rol van provinciale aanjager Kansrijke Start niet is ingevuld, zijn de werkelijke kosten ongeveer € 30.000 lager dan begroot. De onttrekking aan deze bestemmingsreserve is daarmee ook ongeveer € 30.000 lager dan begroot.

Programma Crisisbeheersing

Het programma Crisisbeheersing sluit 2022 af met een positief resultaat van € 285.000.

Afwijkingen ten opzichte van de begroting:

Formatie	€	33.000
Piket	€	211.000
Overig	€	41.000
Gerealiseerd resultaat	**€**	**285.000**

• *Formatie:*
Het voordelig resultaat op formatie wordt verklaard door een lagere inschaling dan begroot en latere invulling van vacatures. De soms moeizame invulling van vacatures houdt verband met krapte op de arbeidsmarkt. Daarnaast is sprake van een voordelig verschil op piket

Programma Brandweer

Het programma Brandweer sluit 2022 af met een positief resultaat van € 47.000.

Afwijkingen ten opzichte van de begroting:

Formatie	€	507.000
Vrijwilligers	€	404.000
Materieelbeheer	€-	206.000
Vakbekwaamheid	€	242.000
Staf	€	207.000
Meldkamer	€	101.000
FLO	€	-1.070.000
Divers	€	-138.000
Gerealiseerd resultaat	**€**	**47.000**

Afwijkingen ten opzichte van de begroting:

• *Formatie:*
Meerdere vacatures het afgelopen jaar niet of later ingevuld. Daardoor is er ruimte ontstaan op de formatie. De soms moeizame invulling van vacatures houdt verband met krapte op de arbeidsmarkt.

• *Vrijwilligers:*
Door de coronamaatregelen waar we in het begin van het jaar nog mee te maken hadden is de werving van nieuwe vrijwilligers achter gebleven. Hierdoor zijn de geplande opleidingen pas later in het jaar gestart of starten pas in 2023

• *Materieelbeheer:*
Met name de fors hogere brandstofkosten zijn hier de oorzaak van. Deze prijsstijgingen zien we ook terug bij de aanschaf van klein materieel. Het negatieve saldo wordt voor een deel gecompenseerd door de verkoop van materieel en materiaal. Ook de levertijden hebben een effect op het resultaat.

• *Vakbekwaamheid:*
Naast het doorschuiven van de opleidingen hebben de coronamaatregelen ook effect gehad op het realistisch oefenen.

• *Staf:*
De projecten waarvoor incidenteel geld was gereserveerd hebben vertraging (in uitvoering of levering) opgelopen waardoor kosten zijn uitgesteld. Aan de andere kant zijn er projecten i.v.m. onvoldoende capaciteit geannuleerd.

• *Meldkamer:*
In de begroting is rekening gehouden met kosten voor ontwikkeling van de meldkamer. Ditbetreft onder meer de invulling van de CACO functies en implementatie van nieuwe software. Hier is nog geen definitieve invulling aan gegeven. Tevens is er een teruggaaf ontvangen m.b.t. de afwikkeling van de RCC.

• *FLO:*
De voorziening FLO wordt jaarlijks herijkt. Tijdens deze herijking wordt onder meer een inschatting gemaakt van de loonontwikkeling van de betreffende medewerkers. Door de naar verwachting significante CAO-stijging, lopen de kosten (sterk) op. De voorziening bleek daarom niet langer toereikend en is dan ook aangevuld.

Programma organisatie

Het programma Organisatie sluit 2022 af met een positief resultaat van € 323.000.

Afwijkingen ten opzicht van de begroting:

Formatie	€	208.000
Opleidingen	€	62.000
Overig	€	53.000
Gerealiseerd resultaat	**€**	**323.000**

• *Formatie:*
Het voordelig resultaat op formatie wordt verklaard door een lagere inschaling dan begroot en latere invulling van vacatures.

• *Opleidingen:*
Het budget voor concernbrede opleidingen is niet volledig besteed. .

Algemene dekkingsmiddelen en financiering

Rijksbijdrage BDuR
De bijdrage uit de Brede Doeluitkering Rampenbestrijding was begroot op € 7,4 miljoen en gebaseerd op de decembercirculaire 2021. Uiteindelijk valt de uitkering hoger uit, door achteraf toegekende loon- en prijscompensatie. Conform het besluit van het algemeen bestuur inzake het FLO-overgangsrecht, is dit overschot toegevoegd aan de reserve FLO.

Financiering
In 2022 is geen nieuwe langlopende lening aangetrokken.

Bijdrage in het nadelig saldo
De bijdrage in het nadelig saldo is conform de gewijzigde begroting geïnd bij de deelnemende gemeenten.

Benutting van de post personele fricties

De post personele fricties was voor 2022 begroot op € 533.000 en is na vorming van het programma organisatie aldaar ondergebracht. Conform de nota weerstandsvermogen is de post in 2022 alleen besteed aan kosten van personele fricties, waaronder boventalligen en ww-verplichtingen.

Incidentele baten en lasten

Het resultaat voor 2022 bestaat uit een aantal incidentele effecten. Het grootste effect hebben de aanvullende corona kosten en de kosten in het kader van de vluchtelingenopvang. Hier staan opbrengsten van de ministeries van VWS en JenV tegenover.
Onderstaand een overzicht van de overige incidentele baten en lasten van 2022 (x € 1.000):

Incidentele baten en lasten	2022	V/N
Boekwinst verkoop activa	144	V

Informatie Wet Normering Topinkomens (WNT)

De WNT is van toepassing op Veiligheidsregio Fryslân. Het voor Veiligheidsregio Fryslân toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2022 € 216.000 (het algemeen bezoldigingsmaximum).

1. Bezoldiging topfunctionarissen
1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling.

Gegevens 2022	
Bedragen x € 1	**W. K. Kleinhuis**
Functiegegevens	**Algemeen directeur**
Aanvang en einde functievervulling in 2022	01/01 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1
Dienstbetrekking?	Ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 162.801
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 23.361
Subtotaal	*€ 186.162*
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 216.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.
Bezoldiging	**€ 186.162**
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.
Gegevens 2021	
Bedragen x € 1	**W. K. Kleinhuis**
Functiegegevens	**Algemeen directeur**
Aanvang en einde functievervulling in 2021	01/01 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1
Dienstbetrekking?	Ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 159.875
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 23.039
Subtotaal	*€ 182.914*
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 209.000
Bezoldiging	**€ 182.914**

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2022 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

1d. Topfunctionarissen met een totale bezoldiging van € 1.800 of minder:

Gegevens 2022	
NAAM TOPFUNCTIONARIS	**FUNCTIE**
de heer Buma (Leeuwarden)	voorzitter Algemeen Bestuur, voorzitter Dagelijks Bestuur
de heer Brouwer (Achtkarspelen)	lid Algemeen Bestuur
de heer Stoel (Ameland)	lid Algemeen Bestuur
de heer Agricola (Dantumadiel)	lid Algemeen Bestuur
de heer Veenstra (De Fryske Marren)	lid Algemeen Bestuur
mevrouw Sjerps (Harlingen) vanaf 31-5-21	lid Algemeen Bestuur
de heer Van der Zwan (Heerenveen)	lid Algemeen Bestuur
de heer Kramer (Noardeast Fryslân)	lid Algemeen Bestuur
mevrouw Korthuis (Ooststellingwerf)	lid Algemeen Bestuur
mevrouw Van Selm (Opsterland) tot 22-09-2022	lid Algemeen Bestuur
de heer Roolvink (Opsterland) vanaf 22-09-2022	lid Algemeen Bestuur
mevrouw Van Gent (Schiermonnikoog)	lid Algemeen Bestuur
de heer Rijpstra (Smallingerland)	lid Algemeen Bestuur
mevrouw De Vries (Sudwest-Fryslân)	lid Algemeen Bestuur, lid Dagelijks Bestuur
mevrouw Van de Pol (Terschelling)	lid Algemeen Bestuur
de heer Gebben (Tytsjerksteradiel)	lid Algemeen Bestuur lid Dagelijks Bestuur
de heer Schrier (Vlieland)	lid Algemeen Bestuur
mevrouw Waanders (Waadhoeke)	lid Algemeen Bestuur
de heer Van de Nadort (Weststellingwerf)	lid Algemeen Bestuur
de heer Zoetendal (Heerenveen) tot 08-09-2022	lid Dagelijks Bestuur
de heer de Vries (Opsterland) vanaf 08-09-2022	lid Dagelijks Bestuur
mevrouw Zonderland (Weststellingwerf)	lid Dagelijks Bestuur

De leden van het Algemeen en Dagelijks Bestuur ontvangen voor deze functie geen vergoeding van Veiligheidsregio Fryslân.

3. Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT
Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2022 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen

7.3.4. Analyse begrotingsafwijkingen en begrotingsrechtmatigheid

Analyse resultaat 2022 en bepaling begrotingsrechtmatigheid

Zie hieronder voor de uitwerking van de over- en onderschrijdingen per programma.

Overschrijding per programma	Begrotingsover- / onderschrijding bij de jaarrekening	Begrotingsover- / onderschrijding bij de tweede bestuursrapportage	Overschrijding in het kader van begrotings-rechtmatigheid	Overschrijding meetellende in het oordeel van de accountant
Gezondheid	265.000	290.000	40.421.000	-
Crisisbeheersing	258.000	100.000	11.450.000	-
Brandweer	48.000	420.000	52.000	-
Organisatie	323.000	165.000	1.829.000	-
Totaal	**894.000**	**975.000**	**53.752.000**	**-**

In de jaarrekening 2022 is sprake van begrotingsoverschrijdingen. De gerealiseerde lasten zijn voor de programma's Gezondheid, Crisisbeheersing en Organisatie hoger dan begroot. In beginsel zijn dit begrotingsoverschrijdingen en is er derhalve sprake van een begrotings-onrechtmatigheid. Hieronder volgt een toelichting waarom deze begrotingsoverschrijdingen geen effect hebben op het oordeel van de accountant.

Op programma Gezondheid zijn op pijler 1, 2 en 3 overschrijdingen van de lasten ten opzichte van de begroting te zien. Voor pijler 1 betreft dit een overschrijding van € 2.729.000. Dit betreffen aanvullende opdrachten voor jeugdgezondheidszorg, gezond-heidsbevordering en beleidsadvisering. De (direct gerelateerde) baten zijn eveneens hoger voor € 3.228.000 en heffen deze overschrijding op. Op pijler 2 is een overschrijding op de lasten van € 1.431.000, dit betreft onder andere de uitvoering van het rijksvaccinatiepro-gramma, de publieke gezondheidszorg en de algemene infectieziektebestrijding. De (direct gerelateerde) baten binnen pijler 2 zijn eveneens hoger voor € 1.480.563 en heffen deze overschrijding op.

Op pijler 3 is een overschrijding op de lasten van € 36.297.000. Dit betreffen de in verband met de Corona epidemie gemaakte aanzienlijke en niet begrote meerkosten. In de corona-declaratie is een bedrag van € 35.310.000 aan extra kosten opgenomen. De lasten worden volledig vergoed door het ministerie van VWS. Tevens zijn binnen pijler 3 de kosten (€ 386.000) verantwoord van de inzet in verband met de opvang en zorg voor Oekraïense ontheemden. Deze kosten worden vergoed door het ministerie van J&V en het ministerie van VWS (via de gemeenten).

Op programma crisisbeheersing zijn de lasten € 11.540.000 hoger dan begroot. Dit betreft voor € 3.656.000 kosten van de eerste opvang ontheemden Oekraïne en voor € 8.043.000 kosten Crisisnoodopvang. De kosten voor de eerste opvang ontheemden Oekraïne worden volledig vergoed door het Ministerie van JenV. Ook de kosten voor Crisisnoodopvang worden volledig vergoed, deze vergoeding loopt via het COA.

Op programma brandweer zijn de lasten € 222.000 hoger dan begroot. Een belangrijke reden hiervoor betreft de aanvullende storting in de voorziening FLO. Deze storting werd t.t.v. het opstellen van de jaarrekening pas bekend, en vloeit voort uit lopende wet-en regelgeving waarbij de verhoging een direct gevolg is van de CAO onderhandelingen. Deze storting had redelijkerwijs niet kunnen worden voorzien en telt daarom niet mee in het oordeel van de accountant.

Op programma organisatie zijn de lasten € 1.829.000 hoger dan begroot. De totale corona-kosten betreffen € 2.654.000 en verklaren de volledige overschrijding. Ook deze extra lasten worden gecompenseerd door direct gerelateerde extra opbrengsten.

Conform de kadernota rechtmatigheid (hoofdstuk 4.2 begrotingscriterium) is hier sprake van de volgende type begrotingsafwijking: 'budgetoverschrijdingen die geheel of grotendeels worden gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten, bijvoorbeeld via subsidies of kostendekkende omzet". Deze budgetoverschrijdingen (hogere kosten en corresponderende opbrengsten) zijn wel onrechtmatig maar tellen niet mee voor het oordeel van de accountant.

Analyse begrotingsrechtmatigheid investeringskredieten

Zie onderdeel 8.7 Investeringskredieten 2022 voor het overzicht van de begrote en gerealiseerde kredieten. Voor een aantal kredieten is sprake van een begrotingsoverschrijding. In beginsel zijn dit begrotingsoverschrijdingen en is er derhalve sprake van een begrotingsonrechtmatigheid. Hieronder volgt een toelichting waarom deze begrotingsoverschrijdingen geen effect hebben op het oordeel van de accountant.

Dienstvoertuigen en overige brandweervoertuigen (overschrijding € 137.000 en € 51.000)
In de tweede bestuursrapportage is het oorspronkelijke krediet inzake dienstvoertuigen en overige brandweervoertuigen naar beneden bijgesteld omdat de voertuigen niet meer geleverd konden worden in 2022. Aan het einde van het jaar bleek een aantal van de bestelde voertuigen alsnog wel leverbaar. Dit levert een overschrijding op de kredieten in 2022, echter betreft dit uitsluitend een verschuiving in de tijd. De uitgaven zijn conform het beleid van het AB.

Persoonlijke beschermingsmiddelen (overschrijding € 63.000)
Voor het vervangen van de redvesten is bij de aanbesteding gemeld dat de levering niet meer gegarandeerd kon worden in 2022 en de levering in 2023 plaats zou vinden. Daarom is in de tweede bestuursrapportage het oorspronkelijke krediet naar beneden bijgesteld. Eind 2022 bleek een deel van de van de redvesten geleverd te zijn. In 2022 bedraagt de levering € 63.000. Het betreft uitsluitend een verschuiving in de tijd. De uitgaven zijn conform het beleid van het AB.

Gebouwen (overschrijding € 288.000)
Dit betreft het krediet van het boothuis in Echten. In de tweede bestuursrapportage is dit krediet ten onrechte verdwenen. De uitgaven liggen echter wel in lijn met het krediet zoals dit in de begroting en de eerste bestuursrapportage is afgegeven. De uitgaven zijn in overeenstemming met de gestelde eisen aan het gebouw en het beleid van het AB uitgevoerd. Door prijsstijgingen was een overschrijding van € 47.000 niet te voorkomen en is de realisatie op het krediet in totaal € 288.000.

7.4. SiSa-bijlage bij de jaarrekening

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 20-1-2023								
Verstrekker	**Uitkeringscode**	**Specifieke uitkering** **Juridische grondslag** **Ontvanger**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**
JenV	**A2**	**Brede Doeluitkering Rampenbestrijding (BDuR)** **Besluit veiligheids-regio's artikelen 8.1, 8.2 en 8.3** Veiligheidsregio's	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: A2 / 01* € 7.828.123					
JenV	**A12**	**Incidentele bijdrage ondersteuning naleving controle op corona-toegangsbewijzen** Veiligheidsregio's	Besteding in (jaar T) (zelfstandige uitvoering inclusief uitvoering door andere partijen, niet zijnde medeoverheden) *Aard controle R* *Indicator: A12/01* € 931.759	Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A12/02* Nee	Correctie besteding (jaar T-1) Vanaf SiSa 2022 van toepassing i.v.m. SiSa tussen medeoverheden *Aard controle R* *Indicator: A12/03* € 0	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) in inclusief uitvoering door andere medeoverheden vanaf SiSa 2022 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A12/04* € 931.759	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A12/05* Ja	

Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger		Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
JenV	**A18**	**Bekostiging eerste opvang ontheemden Oekraïne door Veiligheidsregio's** Veiligheidsregio's		Naam kostensoort *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A18/01*	Besteding per kostensoort (zelfstandige uitvoering inclusief uitvoering door andere partijen, niet zijnde medeoverheden, jaar T) *Aard controle R* *Indicator: A18/02*	Cumulatieve besteding per kostensoort (t/m jaar T inclusief uitvoering door andere mede-overheden vanaf SiSa 2023) *Aard controle R* *Indicator: A18/03*	
			1	Meerkosten coördinerende gemeente	€ 805.328	€ 805.328	
			2	Hotels/centra			
			3	Overige specifieke meerkosten	€ 3.045.171	€ 3.045.171	
			4	Overige Meerkosten			
				Berekening totale besteding (zelfstandige uitvoering inclusief uitvoering door andere partijen, niet zijnde medeoverheden, jaar T) Som indicator 02 Aard controle n.v.t. Indicator: A18/04	Project afgerond in jaar T? (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: A18/05	Eventuele toelichting als ingevuld bij de vorige indicator "nee" is ingevuld. Aard controle n.v.t. Indicator: A18/06	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: A18/07
				€ 3.850.499	Nee	**Regeling loopt door in 2023**	Ja

7.5. Bijlage Taakvelden

Artikel 24 lid 3c BBV geeft aan dat in de jaarrekening een bijlage met het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld moet worden opgenomen.

#	Taakveld	Lasten	Baten
0.4	Overhead	21.043.399	2.750.897
0.5	Treasury	-102.597	2.867
0.8	Overige baten en lasten	533.256	-
0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)	-	-
0.10	Mutaties reserves	1.871.025	1.695.028
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	49.949.076	60.028.479
1.2	Openbare orde en veiligheid	941.218	623.847
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	1.165.065	1.570.794
7.1	Volksgezondheid	66.214.118	75.429.417
8.3	Wonen en bouwen	-	406.990
Totalen		**141.614.560**	**142.508.320**

Het programma gezondheid wordt voor het grootste gedeelte verantwoord onder taakveld 7.1 volksgezondheid, met uitzondering van Forensisch en Toezicht & Inspecties. Forensisch wordt verantwoord onder taakveld 1.2 Openbare orde en veiligheid. Toezicht & Inspecties wordt verantwoord onder 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie. Het Programma Veiligheid valt grotendeels onder taakveld 1.1 Crisisbeheersing en Brandweer met uitzondering van de WABO welke onder 8.3 Wonen en bouwen wordt verantwoord. Programma organisatie verantwoorden we onder 0.4 overhead, waarbij treasury een apart taakveld is.

Deel III Overig

Veiligheidsregio Fryslân

8. Overige gegevens

8.1. Controleverklaring

8.2. Voorgestelde resultaatbestemming

Het dagelijks bestuur stelt voor het voordelig resultaat over het boekjaar 2022 van € 894.000 als volgt te bestemmen:

Omschrijving		Voorstel tot bestemming	Toelichting
Reserveren voor een aantal specifieke taken		€ 569.000	Er komt een aantal ontwikkelingen op ons af waarop we verwachten extra inzet te moeten plegen. Wij stellen voor om de middelen voor deze ontwikkelingen te reserveren.
Wabo	170.000		
Projecten	135.000		
Kansrijke start	59.000		
Publieke gezondheid sielzoekers	125.000		
Integraal zorgakkoord	80.000		
Resterende deel toevoegen aan de egalisatiereserve		€ 325.000	

8.3. Vaststelling

Hiermee verklaart het dagelijks bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling Veiligheidsregio Fryslân te Leeuwarden dat het jaarverslag en de jaarrekening 2022 van de gemeenschappelijke regeling zijn opgemaakt in overeenstemming met het ter zake vastgestelde "Besluit Begroting en Verantwoording".

Het jaarverslag en de jaarrekening 2022 zijn op 30 juli 2023 vastgesteld door het algemeen bestuur.

Voorzitter	**Secretaris**
De heer Mr. S. van Haersma Buma	De heer W.K. Kleinhuis

Bijlagen

8.7. Investeringskredieten 2022

Investeringskredieten	Primaire begroting	1e begrotings wijziging	2e bestuurs rapportage	Realisatie
Gebruikerssoftware	245.107	245.107	114.421	-
Kantoormeubilair	248.210	248.210	248.211	236.632
Mobiele telefonie, tablets en iPads	124.105	124.105	124.105	126.018
Overige (kantoor)inventaris	24.821	24.821	24.821	32.510
Systeem soft- en hardware	139.618	139.618	124.104	67.301
Telefooncentrale	103.421	103.421	105.000	100.270
Werkplekautomatisering	336.118	336.118	336.118	341.781
Organisatie	**1.221.400**	**1.221.400**	**1.076.780**	**904.512**
Kantoormeubilair	-	56.430	-	-
Overige (kantoor)inventaris	145.220	145.220	145.220	14.396
Systeem soft- en hardware	-	114.000	65.000	-
Crisis	**145.220**	**315.650**	**210.220**	**14.396**
Huisvesting JGZ	100.000	100.000	100.000	95.925
Gebruikerssoftware	80.908	40.000	40.000	-
GGD	**180.908**	**140.000**	**140.000**	**95.925**
Ademlucht	311.408	93.938	67.917	66.549
Alarmeringsmiddelen	181.750	136.085	136.085	38.714
Dienstvoertuigen	221.445	375.725	-	136.583
Gebouwen	2.142.875	241.032	-	287.823
Grond	230.000	-	-	-
Installaties	987.569	-	-	35.574
Kantoormeubilair	40.000	-	-	-
Gebruikerssoftware	-	19.108	19.108	-
Mobiele telefonie, tablets en iPads	91.000	60.808	60.808	68.871
Overige brandweerinventaris	647.398	775.873	-	-
Overige brandweervoertuigen	107.469	186.944	-	51.474
Persoonlijke beschermingsmiddelen	699.560	1.331.201	15.000	77.900
PM voer- en vaartuigen	536.060	634.056	468.000	395.137
Renovatie en verbouwing	158.649	294.803	287.871	24.870
Tankautospuiten	6.958.875	8.004.476	6.155.875	5.975.096
Brandweer	**13.314.058**	**12.154.049**	**7.210.664**	**7.158.591**
Totaal investeringskredieten	**14.861.586**	**13.831.099**	**8.637.664**	**8.173.424**

8.8. Samenstelling bestuur en commissies

Hieronder leest u de samenstelling van ons bestuur in 2022, per gremium.

Agendacommissie Gezondheid

Leden	Gemeente
De heer Zoetendal (voorzitter) tot 08-09-2022	Heerenveen
De heer de Vries (voorzitter) vanaf 08-09-2022	Opsterland
De heer de Groot vanaf 09-06-2022	Harlingen
Mevrouw M. Poelman vanaf 09-06-2022	Súdwest-Fryslân
De heer Wassink tot 08-09-2022	Leeuwarden
Mevrouw N. Kramers vanaf 08-09-2022	Leeuwarden
Mevrouw H. Zondeland	Weststellingwerf

Bestuurscommissie Gezondheid

Lid	Gemeente
Mevrouw Jonker tot 08-09-2022	Achtkarspelen
De heer Vegelin vanaf 08-09-2022	Achtkarspelen
De heer IJnsen	Ameland
De heer Wiersma	Dantumadiel
Mevrouw Boelsma	De Fryske Marren
De heer de Groot	Harlingen
De heer Zoetendal (voorzitter) tot 08-09-2022	Heerenveen
Mevrouw Sijtsma vanaf 08-09-2022	Heerenveen
De heer Wassink tot 08-09-2022	Leeuwarden
Mevrouw Kramers vanaf 08-09-2022	Leeuwarden
De heer de Vries	Noardeast-Fryslân
Mevrouw Verhagen	Ooststellingwerf
De heer de Vries (voorzitter)	Opsterland
De heer Gerbrands tot 08-09-2022	Schiermonnikoog
Mevrouw Zonneveld vanaf 08-09-2022	Schiermonnikoog
De heer Westerink tot 08-09-2022	Smallingerland
De heer van der Zwan vanaf 08-09-2022	Smallingerland
Mevrouw Wielinga tot 09-06-2022	Súdwest-Fryslân
Mevrouw Poelman vanaf 09-06-2022	Súdwest-Fryslân
Mevrouw Hoekstra-Sikkema tot 08-09-2022	Terschelling
Mevrouw van Essen vanaf 08-09-2022	Terschelling
De heer Bouwman tot 08-09-2022	Tytsjerksteradiel
Mevrouw de Pee vanaf 08-09-2022	Tytsjerksteradiel
Mevrouw de Ruijter tot 08-09-2022	Vlieland
Mevrouw Vellinga vanaf 08-09-2022	Vlieland
Mevrouw Tol tot 09-06-2022	Waadhoeke
De heer de Vries vanaf 09-06-2022	Waadhoeke
Mevrouw Zonderland	Weststellingwerf

Agendacommissie Veiligheid

Leden	Gemeente
De heer Brouwer	Achtkarspelen
De heer Buma (voorzitter)	Leeuwarden
De heer Rijpstra	Smallingerland
De heer Gebben	Tytsjerksteradiel
Mevrouw de Vries	Súdwest-Fryslân

Bestuurscommissie veiligheid

Lid	Gemeente
De heer Brouwer	Achtkarspelen
De heer Stoel	Ameland
De heer Agricola	Dantumadiel
De heer Veenstra	De Fryske Marren
Mevrouw Sjerps	Harlingen
De heer van der Zwan	Heerenveen
De heer Buma (voorzitter)	Leeuwarden
De heer de Jong	Leeuwarden
De heer Kramer	Noardeast-Fryslân
Mevrouw Korthuis	Ooststellingwerf
Mevrouw van Selm tot 22-09-2022	Opsterland
De heer Roolvink vanaf 22-09-2022	Opsterland
Mevrouw van Gent	Schiermonnikoog
De heer Rijpstra	Smallingerland
Mevrouw de Vries	Súdwest-Fryslân
Mevrouw van de Pol	Terschelling
De heer Gebben	Tytsjerksteradiel
De heer Schrier	Vlieland
Mevrouw Waanders	Waadhoeke
De heer van de Nadort	Weststellingwerf
Mevrouw Kroon	Wetterskip Fryslân
De heer de Schepper	Politie Noord Nederland
De heer van Rest tot 23-11-2022	Openbaar Ministerie
De heer Stoffels vanaf 23-11-2022	Openbaar Ministerie
De heer Elzinga	Defensie
De heer de Vries	Provincie Fryslân

Auditcommissie

Leden
Mevrouw van Selm (vz) tot 22-09-2022
Mevrouw Waanders (vz) vanaf 22-09-2022
De heer van de Nadort vanaf 05-10-2022
De heer de Vries
Mevrouw Boelsma tot 30-05-2022
De heer IJnsen vanaf 08-09-2022
De heer de Vink
Mevrouw Offringa

8.9. Analyse van taken

Taak	Pijler	Grondslag	Toelichting	Collectief / maatwerk
Jeugdgezondheidszorg	Pijler 1: Monitoring, signalering en advies	Wet publieke gezondheid Art. 5 lid a t/m d, Art. 6b lid 3, Art 14, GR	JGZ incl. RVP. Keuze van B&W om dit onder te brengen bij de GGD.	Collectief
Epidemiologie	Pijler 1: Monitoring, signalering en advies	Wet publieke gezondheid Art. 2, lid 2a, Art. 14, GR	Op grond van de WPG verplicht ondergebracht bij GGD.	Collectief
Beleidsadvisering	Pijler 1: Monitoring, signalering en advies	Wet publieke gezondheid Art. 2, lid 2b, en 2c, Art. 14, GR	Op grond van de WPG verplicht ondergebracht bij GGD.	Collectief
Medische Milieukunde	Pijler 1: Monitoring, signalering en advies	Wet publieke gezondheid Art. 2, lid 2e, Art. 14, GR	Op grond van de WPG verplicht ondergebracht bij GGD.	Collectief
Academische Werkplaats	Pijler 1: Monitoring, signalering en advies	Wet publieke gezondheid Art. 2, lid 2a, 2b en 2c, Art. 14	Ondersteunend aan de taken voor epidemiologie en beleidsadvisering. Invulling van beleid van VWS.	Collectief
Gezondheidsbevordering	Pijler 1: Monitoring, signalering en advies	Wet publieke gezondheid Art.2, lid 2d, GR	Op grond van de WPG verplicht ondergebracht bij GGD.	Collectief, maatwerk per gemeente in aanvullend pakket.
Infectieziektebestrijding	Pijler 2: Uitvoerende taken gezondheidsbescherming	Wet publieke gezondheid Art. 6, GR	Op grond van de WPG verplicht ondergebracht bij GGD.	Collectief
TBC	Pijler 2: Uitvoerende taken gezondheidsbescherming	Wet publieke gezondheid Art. 6, GR	Op grond van de WPG verplicht ondergebracht bij GGD.	Collectief
Soa / Sense	Pijler 2: Uitvoerende taken gezondheidsbescherming	Wet publieke gezondheid Art. 6, GR	Op grond van de WPG verplicht ondergebracht bij GGD.	Collectief
Jeugdgezondheidszorg	Pijler 2: Uitvoerende taken gezondheidsbescherming	Wet publieke gezondheid Art. 5 lid a t/m d, Art. 6b lid 3, Art 14, GR	JGZ incl. RVP. Keuze van B&W om dit onder te brengen bij de GGD.	Overwegend maatwerk (Stevig Ouderschap is collectief maatwerk)
Reizigersvaccinatie	Pijler 2: Uitvoerende taken gezondheidsbescherming	-	Ter ondersteuning van infectieziekten-bestrijding (voorkomen van importziekten).	Particulier
Publieke gezondheidszorg Asielzoekers	Pijler 2: Uitvoerende taken gezondheidsbescherming	Wet COA	Door COA aanbesteed bij GGD GHOR, uitvoering (kostendekkend) door GGD'en.	Collectief, in opdracht van COA
Maatschappelijke crisisondersteuning	Pijler 3: Bewaken van publieke gezondheid bij rampen en crises	Wet Maatschappelijke Ondersteuning	Niet langer een wettelijke taak. Van oorsprong een taak uit de Wet collectieve preventie, hangt samen met THZ.	Collectief

Taak	Pijler	Grondslag	Toelichting	Collectief / maatwerk
Forensische geneeskunde	Pijler 3: Bewaken van publieke gezondheid bij rampen en crises	Wettelijke taak van de politie	Op basis van een overeenkomst met de Nationale Politie ondergebracht bij de GGD.	Collectief, in opdracht van Nationale Politie
Lijkschouw	Pijler 3: Bewaken van publieke gezondheid bij rampen en crises	Wet op de lijkbezorging, GR	Keuze van B&W om deze taak onder te brengen bij de GGD.	Collectief
Jeugdgezondheidszorg	Pijler 3: Bewaken van publieke gezondheid bij rampen en crises	Wet publieke gezondheid Art. 5 lid a t/m e, Art. 6b lid 3, Art 14, GR	JGZ incl. RVP. Keuze van B&W om dit onder te brengen bij de GGD. Art. 5 lid e is verplicht onderdeel van de GGD.	Collectief
Verkennend onderzoek en horen	Pijler 3: Bewaken van publieke gezondheid bij rampen en crises	Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg Art, 5:1	Keuze van B&W om deze taak onder te brengen bij de GGD.	Collectief, maar op factuurbasis naar rato van inwoneraantal
Inspecties kinderopvang	Pijler 4: Toezicht houden	Wet kinderopvang, Art 1.61 lid 2	Op grond van de Wet kinderopvang verplicht ondergebracht bij GGD.	Collectief
Inspecties WMO	Pijler 4: Toezicht houden	Wet Maatschappelijke Ondersteuning, Art. 6.1	Keuze van B&W om deze toezichthoudende taak onder te brengen bij de GGD. Deze taak is nog in ontwikkeling en daarom nog niet collectief.	Maatwerk
Technische hygiënezorg	Pijler 4: Toezicht houden	Wet publieke gezondheid Art, 2 lid 2f	Op grond van de WPG verplicht ondergebracht bij GGD.	Collectief

Eerste Begrotingswijziging 2023

Veiligheidsregio Fryslân

VEILIGHEIDSREGIO FRYSLÂN

VEILIGHEIDSREGIO FRYSLÂN

Eerste begrotingswijziging 2023

Inleiding

Het Algemeen Bestuur stelde op 9 maart 2023 de kaderbrief en daarmee het meerjarig financieel kader 2024-2027 vast. In de kaderbrief zijn alle ontwikkelingen opgenomen die van invloed zijn op de begroting 2024. Een ontwikkeling die in de kaderbrief is opgenomen heeft effect op 2023. Dit betreft de beleidsadvisering gezondheid. Daarnaast is er een aantal incidentele ontwikkelingen die specifiek gelden voor 2023.

Omdat er op het moment van schrijven nog geen CAO- akkoord is bereikt, is het nog niet mogelijk dit in deze begrotingswijziging mee te nemen. Daarmee ontbreekt een belangrijke autonome ontwikkeling. Zodra er meer duidelijkheid bestaat over de CAO, zullen wij het bestuur hiervan op de hoogte brengen.

In deze begrotingswijziging is de resultaatbestemming 2022 verwerkt. Conform het voorstel in de jaarrekening 2022 worden de bedragen zoals deze zijn toegevoegd aan de bestemmingsreserves Publieke Gezondheid Asielzoekers (PGA), kansrijke start en projecten (grotendeel) in 2023 gebruikt. Bovenstaande wijzigingen worden middels deze eerste begrotingswijziging 2023 aan u voorgelegd.

Effecten op 2023

In onderstaande tabel worden de mutaties ten opzichte van de primitieve begroting 2023 inzichtelijk gemaakt en is zichtbaar welke dekking daar tegenover staat.

A. Eerder genomen besluiten over de uitvoering van wettelijke taken	€	Datum bestuursbesluit
Versterking Crisisbeheersing	1.532	Contourennota Versterking Crisisbeheersing en Brandweerzorg van J&V
Totale kosten	**1.532**	
Extra (externe) BDUR-middelen	1.532	Contourennota Versterking Crisisbeheersing en Brandweerzorg van J&V
Totale dekking	**1.532**	

B. Actualisatie van eerder genomen besluiten over de uitvoering en financiering van projecten	€	Datum bestuursbesluit
Beleidsadvisering	111	Kaderbrief AB 09.03.2023
JGZ 3.0	250	Geactualiseerde uitvoeringsplanning
In te halen werkzaamheden	390	
Gezondheidsmonitor	10	
WABO	90	
Energietransitie	100	
Publieke gezondheid Asielzoekers (PGA)	120	Resultaatbestemming 2022 - Dit betreft inzet van een deel van de gereserveerde middelen bij de jaarrekening 2022. Het restant wordt in de komende jaren uitgegeven.
Kansrijke Start	89	
Integraal zorgakkoord (IZA)	80	
Projecten	135	
Totale kosten	**1.375**	
Onttrekken aan de bestemmingsreserves	1.264	
Onttrekken aan de egalisatiereserve	111	
Totale dekking	**1.375**	

C. Autonome ontwikkelingen	€	Datum bestuursbesluit
Cao	NNB	Volgt zodra een akkoord is bereikt.
Totale kosten		
Verhogen financieel kader	NNB	
Totale dekking	**NNB**	

Totaal mutaties	**2.907**	
Totale dekking	**2.907**	
Totaal eerste begrotingswijziging 2023	**-**	

Toelichting effecten 2023

Autonome ontwikkelingen Kaderbrief 2023

- **BDUR**
  Vanuit het ministerie van Justitie en Veiligheid zijn middels de contourennota Versterking Crisisbeheersing en Brandweerzorg extra middelen toegekend aan de veiligheidsregio's. Deze middelen zijn bedoeld om een toekomstbestendig, samenhangend stelsel voor de crisisbeheersing en brandweerzorg te realiseren.

  De volgende kaders zijn hierbij gesteld:
  1. Het toekomstgericht verder professionaliseren van crisisbeheersing als vak door veiligheidsregio's door te werken aan: preparatie op en waarborgen bij langdurige crises, (langdurig) bemensen en ondersteunen van crisisteams, interregionale en Rijk-regio samenwerking en risico- en crisiscommunicatie;
  2. A. De informatiepositie van de veiligheidsregio's te versterken en te waarborgen door het inrichten van gegarandeerde Veiligheids Informatie Knooppunten per veiligheidsregio. Dit stelt veiligheidsregio's in staat om gegarandeerd 24/7 inzicht te hebben in een dynamisch risicobeeld, de besluitvorming tijdens crises te ondersteunen en informatie uit te wisselen met netwerkpartners;
     B. Voor de ontwikkeling en beheer van informatiesystemen is een impuls nodig. Vanwege de verbinding tussen Regio's en Rijk en de behoefte om hier eenheid in te organiseren wordt dit gezamenlijk door de veiligheidsregio's en het Rijk georganiseerd;
  3. Het instellen van een hoogwaardig en gegarandeerd informatie-, actie- en coördinatiepunt voor Rijk, Regio's en partners: KCR2.

- **Cao en werkgeverslasten**
  De loonkosten worden geïndexeerd op basis van de werkelijke ontwikkeling van de CAR-UWO. Indien deze (nog) niet bekend is, wordt er een inschatting gemaakt. Conform de bestuurlijke afspraken gebruiken wij voor deze inschatting de indexering voor de loonkosten die is aangegeven in de septembercirculaire van het gemeentefonds. Zodra de loonkostenontwikkeling bekend is, wordt deze in het begrotingsjaar zelf gecorrigeerd.

  Op het moment van schrijven zijn de cao-onderhandelingen nog niet afgerond. Dit betekent dat in de tweede begrotingswijziging de effecten van de cao zullen worden verwerkt.

Incidentele ontwikkelingen 2023

Naast bovenstaande ontwikkelingen doen er zich in 2023 nog een aantal ontwikkelingen voor:

- **Kansrijke Start**
  In de eerste 1000 dagen van een kind wordt een belangrijke basis gelegd voor de gezondheid. Het 'Actieprogramma Kansrijke Start – Een Friese coalitie' (gestart in 2020) heeft als doel te zorgen dat ieder kind in Fryslân een kansrijke start krijgt. De afgelopen twee jaren is via lokale coalities Kansrijke Start onder aanvoering van een lokale coalitieleider invulling gegeven aan dit actieprogramma. Uit de evaluatie van het actieprogramma komt naar voren dat een vervolg wenselijk is, zodat de opgebouwde samenwerking verder verstevigd kan worden. De bestuurscommissie Gezondheid heeft op 10 februari 2022 besloten om het actieprogramma te verlengen voor twee jaren. Voor de dekking van de kosten is bij de jaarrekening 2021 een bestemmingsreserve gevormd, welke middels de resultaatbestemming 2022 is aangevuld.

- **Publieke Gezondheid Asielzoekers (PGA)**
  Bij de resultaatbestemming 2022 is een bestemmingsreserve PGA gevormd. Deze reserve is bedoeld om de kosten van de businesscase PGA te dekken. Hiermee wordt een toekomstbestendige PGA uitvoering beoogd, waarmee het financieringsrisico kan worden beheerst en waarbij de uitvoering voldoet dan aan de eisen en normen voor doorlooptijd.

  Tevens is bij de resultaatbestemming 2022 besloten om deze bestemmingsreserve en het gereserveerde deel voor 'in te halen werkzaamheden PGA' voortaan separaat te presenteren.

- **Integraal zorgakkoord (IZA)**
  In de GGD Meerjarenkoers hebben gemeenten de GGD gevraagd een stevigere rol te pakken als regisseur en adviseur in de preventieketen bij de uitvoering van de landelijke regelingen IZA. Bij de resultaatbestemming 2022 zijn hier middelen voor beschikbaar gesteld. Deze middelen worden onttrokken uit de egalisatie.

- **Projecten**
  Tijdens de crises zijn een aantal leerpunten geïdentificeerd. Middels een projectmatige aanpak willen wij deze leerpunten in de organisatie implementeren. Bij de resultaatbestemming 2022 zijn hier middelen voor beschikbaar gesteld. Deze middelen zijn toegevoegd aan de bestemmingsreserve 'Tijdelijke versterking projecten.'

Reserves en voorzieningen (inclusief resultaatbestemming 2022)

In onderstaande tabel is de resultaatbestemming 2022 reeds verwerkt. Het geraamde verloop van de reserves en voorzieningen ziet er dan als volgt uit:

Voorzieningen

	1-1-2023	Stortingen	Onttrekkingen	31-12-2023
Verplichtingen, verliezen, risico's				
Voorziening opgebouwde spaaruren	143.014			143.014
FLO	8.143.324	203.651	906.155	7.440.820
Voorziening spaaruren IKB	613.473			613.473
	8.899.811	203.651	906.155	8.197.307
Egalisatie van lasten				
Groot onderhoud Harlingertrekweg	236.376	45.833	45.936	236.273
Groot onderhoud brandweerkazernes	1.577.848	473.354	547.010	1.504.191
	1.814.224	519.187	592.946	1.740.464
Totaal voorzieningen	***10.714.035***	***722.838***	***1.499.101***	***9.937.771***

Reserves

	1-1-2023	Stortingen	Onttrekkingen	31-12-2023
Algemene reserve				
Egalisatiereserve	3.322.000	168.701	111.000	3.379.701
	3.322.000	168.701	111.000	3.379.701
Bestemmingsreserves				
Gezondheidsmonitor	303.701	102.000	80.000	325.701
FLO	806.781			806.781
Uitwerkingskader Meldkamer	500.000			500.000
Jeugdgezondheidszorg/JGZ 3.0	775.922		486.577	289.345
Tweede loopbaanbeleid	538.939			538.939
In te halen werkzaamheden	1.695.649		389.588	1.306.061
Gezonde leefomgeving	200.000		100.000	100.000
Kansrijke start	89.307		89.307	-
Nu niet zwanger	134.000		134.000	-
Publieke Gezondheidszorg Asielzoekers	245.000		120.000	125.000
Integraal Zorgakkoord (IZA)	80.000		80.000	-
Wabo	380.000		90.000	290.000
Tijdelijke versterking projecten	255.500		216.500	39.000
Energietransitie	200.000		100.000	100.000
	6.204.799	102.000	1.885.972	4.420.827
Totaal eigen vermogen	***9.526.799***	***270.701***	***1.996.972***	***7.800.528***

Toelichting op de mutaties

In de begroting 2023 zijn de specifieke reserves reeds toelicht. Daarom wordt in deze begrotingswijziging uitsluitend stilgestaan bij de belangrijke wijzigingen:

Reserve in te halen werkzaamheden
Vanwege de coronapandemie en de aanvullende crisistaken zijn de taken ultimo 2022 nog niet (volledig) ingehaald en lopen deze in 2023 nog door.

Reserve in te halen werkzaamheden GGD
De reserve in te halen werkzaamheden GGD bestond uit een deel in de halen werkzaamheden JGZ en een deel financieringsrisico PGA. Zoals bij de toelichting bij reserve JGZ 3.0 en Publieke gezondheid asielzoekers uiteen is gezet, is door middel van de resultaatbestemming 2022 het deel in te halen werkzaamheden van deze onderdelen toegevoegd aan de reserve JGZ 3.0 en reserves PGA.

Reserve in te halen werkzaamheden onderdeel organisatie
Met deze middelen zijn grote en noodzakelijke stappen gezet om de bedrijfsvoering te verbeteren en toekomstbestendig in te richten. Op dit moment lopen nog een aantal projecten door in 2023, waarna de middelen volledig zijn aangewend.

Reserve in te halen werkzaamheden brandweer
De bestemmingsreserve in te halen werk voor de Brandweer bevat brandweertaken op het gebied van vakbekwaam, projecten en omgevingswet.

Vakbekwaam
Het nog resterende in te halen werk betreft voornamelijk het onderdeel vakbekwaam. Inmiddels zijn de eerste klassen weer opgestart. De planning voor de opleidingen 2023 is afgestemd met de BON. In deze planning is rekening gehouden met diverse aanvullende klassen, zodat de inhaalslag kan worden gestart. Hiermee zal de beoogde inhaalslag op het gebied van vakbekwaamheid de komende 4 jaar worden gerealiseerd

Projecten
Ook op de projecten binnen de Brandweer heeft het opheffen van de coronamaatregelen een positief effect. Diverse projecten zijn inmiddels weer opgepakt. Dit betekent concreet dat de beoogde inhaalslag op projecten de komende jaren wordt afgerond.

Omgevingswet
Omdat de invoering van de omgevingswet wederom vertraging heeft opgelopen zijn de werkzaamheden op het gebied van de omgevingswet in ieder geval tot juni 2023 opgeschort.

Jeugdgezondheidszorg 3.0
De krappe arbeidsmarkt en daarbij vooral de groter wordende schaarste van artsen, maakt dat onderzocht wordt, hoe we op een andere manier kunnen werken zodat de zorg en aandacht voor kinderen en jeugd hoogwaardig blijft. In 2023 wordt verwacht dat op dit onderdeel aanzienlijke stappen zullen worden gezet. Tevens is bij de resultaatbestemming 2022 besloten om de bestemmingsreserve JGZ 3.0 en het gereserveerde deel voor 'in te halen werkzaamheden JGZ' samen te voegen om dit te bewerkstelligen.

Effecten per programma

In onderstaande tabel zijn per programma de effecten van de eerste begrotingswijziging 2023 opgenomen, welke geen effect hebben op de reeds vastgestelde bijdrage per programma in de primitieve begroting 2023.

	Primitieve begroting 2023			1e bestuurlijke wijziging 2023			Begroting 2023 na wijziging		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Programma Gezondheid									
Pijler 1	15.283.542	52.583	15.230.959	201.563	-38.628	240.191	15.485.105	13.955	15.471.150
Pijler 2	10.219.184	3.179.208	7.039.976	202.727	45.778	156.949	10.421.911	3.224.986	7.196.925
Pijler 3	1.619.707	980.126	639.581	5.063	8.393	-3.330	1.624.770	988.519	636.251
Pijler 4	1.743.556	1.743.556	-				1.743.556	1.743.556	-
Toegerekende organisatiekosten	6.249.542	76.905	6.172.637	313.392		313.392	6.562.934	76.905	6.486.029
Bijdrage programma Gezondheid		*28.371.826*	*-28.371.826*		*-19.250*	*19.250*	-	*28.352.577*	*-28.352.577*
Reservemutaties Gezondheid	102.000	813.326	-711.326	257.512	983.965	-726.453	359.512	1.797.291	-1.437.779
Totaal programma Gezondheid	***35.217.531***	***35.217.531***	***-***	***980.257***	***980.258***	***-***	***36.197.788***	***36.197.788***	***-***
Programma Crisisbeheersing									
Producten Crisisbeheersing	4.909.910	216.401	4.693.509	1.532.350		1.532.350	6.442.260	216.401	6.225.859
Toegerekende organisatiekosten	941.489	11.586	929.904	47.212		47.212	988.702	11.586	977.116
BDUR		2.876.334	-2.876.334		1.532.349	-1.532.349	-	4.408.683	-4.408.683
Bijdrage programma Crisis		*2.797.878*	*-2.797.878*		*-2.900*	*2.900*	-	*2.794.979*	*-2.794.979*
Reservemutaties Crisisbeheersing	90.535	39.736	50.799		50.112	-50.112	90.535	89.848	687
Totaal programma Crisis	***5.941.935***	***5.941.935***	***-***	***1.579.562***	***1.579.562***	***-***	***7.521.497***	***7.521.497***	***-***
Programma Brandweer									
Producten Brandweer	38.790.317	1.071.605	37.718.711	82.954	-165.471	248.426	38.873.271	906.134	37.967.137
Toegerekende organisatiekosten	9.041.546	111.263	8.930.282	453.401		453.401	9.494.947	111.263	9.383.684
BDUR		4.677.064	-4.677.064			-	-	4.677.064	-4.677.064
Bijdrage programma Brandweer		*42.362.427*	*-42.362.427*		*22.150*	*-22.150*	-	*42.384.577*	*-42.384.577*
Reservemutaties Brandweer	772.099	381.602	390.497	-8.426	671.251	-679.677	763.673	1.052.853	-289.180
Totaal programma Brandweer	***48.603.961***	***48.603.961***	***-***	527.929	527.930	-	***49.131.891***	***49.131.891***	***-***
Eindtotaal	***89.763.427***	***89.763.427***	***-***	***3.087.749***	***3.087.749***	***-***	***92.851.176***	***92.851.176***	***-***

Bijlage 1.
Investeringskredieten 2023

Investeringskredieten	Krediet 2023
Gebruikerssoftware	215.739
Kantoormeubilair	143.336
Installaties	306.717
Smartphones	130.558
Systeem soft- en hardware	149.054
Renovatie en verbouwing	45.000
Werkplekautomatisering	394.150
Overig kantoorinventaris	102.271
Organisatie	**1.486.825**
Alarmeringsmiddelen	72.600
Kantoormeubilair	56.430
Systeem soft- en hardware	65.000
Crisisbeheersing	**194.030**
Ademlucht	71.520
Alarmeringsmiddelen	1.421.922
Dienstvoertuigen	528.342
Gebouwen	5.408.072
Grond	1.010.585
Hulpverleningsvoertuigen	164.533
Installaties	2.882.332
Mobiele telefonie, tablets en iPads	62.962
Overige (kantoor)inventaris	437.352
Overige brandweerinventaris	1.147.207
Overige brandweervoertuigen	331.958
Persoonlijke beschermingsmiddelen	801.956
PM voer- en vaartuigen	850.094
Renovatie en verbouwing	282.591
Tankautospuiten	5.470.400
Werkplekautomatisering	28.930
Brandweer	**20.900.756**
Totaal investeringskredieten	**22.581.611**

Programmabegroting 2024

Veiligheidsregio Fryslân

VEILIGHEIDSREGIO FRYSLÂN

Voorwoord

In de begroting kijken we vooruit naar welke resultaten Veiligheidsregio Fryslân wil gaan realiseren om zijn bijdrage te leveren aan een veilig en gezond Fryslân. De context waarin Veiligheidsregio Fryslân de laatste jaren opereert, is door alle crises weerbarstig en dynamisch geweest. Onze bijdrage in de bestrijding van Coronacrisis, de opvang van ontheemden uit Oekraïne en ons aandeel in de crisisnoodopvang heeft een grote impact gehad op onze reguliere taken en op onze mensen.

Bij het opstellen van deze begroting zijn we er weliswaar vanuit gegaan dat de crises zijn bezworen, maar de laatste jaren leren ons dat de werkelijkheid altijd anders verloopt. De diverse crises zijn niet de enige uitdagingen waar onze organisatie voor staat. Diverse (landelijke) ontwikkelingen zullen invloed hebben op onze organisatie. Denk hierbij aan de onzekerheden rondom de Omgevingswet, de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (Wnra), de evaluatie van de Wet veiligheidsregio's en de discussie rondom taakdifferentiatie bij de brandweer. Tegelijk spelen er grote vraagstukken als het betaalbaar en beschikbaar houden van de zorg en de toenemende vraag tot inzet op preventie.

In de nieuwe beleidsplannen hebben we reeds uiteengezet hoe wij hier op inspelen. We zetten in op verbinding met gemeenten, bedrijven, instellingen en burgers, om zo elkaars kennis en expertise te benutten. Daarnaast hebben de crises ons nieuwe inzichten verschaft over onze reguliere processen: waar kan het beter, robuuster, eenvoudiger en toekomstbestendiger? Bestaande structuren en werkprocessen zullen met deze nieuwe inzichten worden geëvalueerd en indien nodig herijkt. Hierdoor kunnen we de organisatie schokbestendig en adaptief maken waardoor we beter in staat zijn om ons aan te passen als de situatie daar om vraagt. De extra middelen, die het ministerie van Justitie en Veiligheid via de contourennota Versterking Crisisbeheersing en Brandweerzorg heeft toegekend, helpen daarbij. Deze middelen zijn bedoeld om een toekomstbestendig, samenhangend stelsel voor de crisisbeheersing en brandweerzorg te realiseren.

Een bijkomende complicerende factor betreft de huidige financieel-economische tijdsgeest. Zo is er sprake van een historisch hoge inflatie, kunnen leveranciers vanwege een tekort aan materieel en materiaal niet aan de levertijden voldoen en leidt de krappe arbeidsmarkt tot grote uitdagingen om voldoende en geschikte medewerkers te werven om onze doelstellingen te realiseren.

De huidige omstandigheden leiden tot een herbezinning van eerder gemaakte afspraken. Bij de behandeling van de kaderbrief 2024 – 2027 werden de bestuurlijke afspraken over het opstellen van de financiële kaders dan ook ter discussie gesteld. Dit heeft geleid tot het opstellen van een alternatieve werkwijze, die in de volksmond bekend staat als 'scenario 3'. In dit scenario 3 wordt de indexatie van de materiële kosten voor 2024 voorlopig afgetopt tot 8%. Deze indexatie wordt achteraf op basis van de werkelijke ontwikkeling van het gemeentefonds over de jaren 2022, 2023 en 2024 geëvalueerd. Deze evaluatie zal eind 2024 starten en in 2025 vindt de verrekening plaats.

Uit de zienswijzen die wij van de gemeenten hebben mogen terugontvangen, is gebleken het scenario positief is ontvangen. Door diverse gemeenten is de waardering uitgesproken voor het aanbieden van een werkbaar alternatief in deze lastige tijden. Deze begroting is dan ook opgesteld op basis van scenario 3. Dit scenario bevat uitsluitend afspraken over de materiële kosten. De ontwikkeling van de loonkosten is daar nog niet bij meegenomen.

Een van de belangrijkste lessen van de afgelopen jaren is dat de werkelijkheid altijd anders verloopt. Hoe de vlag er in 2024 ook bijhangt, u kunt in alle situaties erop rekenen dat Veiligheidsregio Fryslân zijn steentje bijdraagt aan een veilig en gezond Fryslân.

Hartelijke groet,

Het Dagelijks Bestuur

De begroting 2024 is op 30 juni 2023 vastgesteld door het algemeen bestuur.

Voorzitter	**Secretaris**
De heer Mr S. van Haersma Buma	De heer W.K. Kleinhuis

VEILIGHEIDSREGIO FRYSLÂN

Inhoudsopgave

1. Algemeen 5
1.1. Meerjarig financieel kader 5

2. Programmaplan Gezondheid 7
2.1. Algemeen 7
2.2. Doel van het programma 7
2.2.1. Agenda Publieke Gezondheid 7
2.2.2. Lyts & JONG: Een gezonde kansrijke start voor ieder kind (Lyts) & Gezond opgroeien in een kansrijke omgeving (Jong) 9
2.2.3. Grut: Gezondheidspotentieel versterken 9
2.2.4. Wiis: gezond en fitaal ouder worden 10
2.2.5. Elkenien; voor alle inwoners van Fryslân 10
2.2.6. Organisatie 12
2.3. Resultaten in 2024 13
2.4. Baten en lasten in 2024 13

3. Programmaplan Crisisbeheersing 16
3.1. Doel van het programma 16
3.2. Speerpunten Crisisbeheersing 16
3.3. Resultaten in 2023 17
3.4. Baten en lasten in 2023 18

4. Programmaplan Brandweer 20
4.1. Doel van het programma 20
4.2. Speerpunten Brandweer Fryslân 20
4.3. Resultaten in 2023 20
4.4. Baten en lasten in 2023 22

5. Financiën en kengetallen 24

6. Algemene dekkingsmiddelen 25

7. Paragrafen 26
7.1. Financiering 26
7.2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing 27
7.3. Bedrijfsvoering 30
7.3.1. Inleiding 30
7.3.2. Personeel 30
7.3.3. Hybride werken 30
7.3.4. Informatie- en risicomanagement 30
7.3.5. Privacy 31
7.3.6. Integriteitsbeleid 31
7.3.7. Gedragscode 31
7.4. Onderhoud kapitaalgoederen 34
7.5. Verbonden partijen 35

8. Financiële begroting 36
8.1. Financiering 36
8.2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing 40

Bijlage 1: Bijdrage per gemeeente 2023-2026 43
Bijlage 2: Investeringskredieten 2023 48

1. Algemeen

1.1. Meerjarenkoers VRF 2023-2026

Het bestuur heeft eind 2022 de Meerjarenkoers VRF 2023-2026 vastgesteld. De inhoudelijke koers voor de programma's Gezondheid en Veiligheid staat beschreven in de hoofdstukken 2 en 3. We hebben daarnaast ook drie organisatiethema's afgesproken, die wij hieronder toelichten.

Procesgericht werken

Aandacht voor kwaliteit is een belangrijke reden om de ontwikkeling van procesgericht werken door te zetten. Meer oog voor efficiëntie en effectiviteit is noodzakelijk. Vooral omdat de organisatie zo groot is geworden dat een organische manier van werken niet meer passend is. Daarnaast leveren processen een bijdrage leveren aan digitale transformatie en zijn het sturingsmiddelen in de naleving van wet- en regelgeving.

Passend personeel bij onze adaptieve opgave

De crises van de afgelopen jaren hebben ons geleerd dat wij ons voortdurend moeten kunnen aanpassen aan dat wat de buitenwereld van ons vraagt. Dit vraagt om aanpassings- en uithoudingsvermogen. Tegelijkertijd hebben wij wettelijke en reguliere taken die juist om stabiliteit vragen. Voor al die verschillende opgaven hebben we passend personeel nodig. Door de schaarste op de arbeidsmarkt, die wordt versterkt door de vergrijzing en pensionering van een deel van ons personeel, staan we voor een uitdaging. Dit vraagt creativiteit, anders denken en maatwerk. Daarom passen we functiedifferentiatie en taakherziening toe en werken we samen met andere grote werkgevers en opleiders in het noorden.

Duurzaamheid

We vinden het belangrijk om een bijdrage te leveren aan de klimaatdoelstellingen en zijn van mening dat we daar als overheidsorganisatie een voorbeeldfunctie in hebben. De Sustainable Development Goals sluiten goed aan bij onze inhoudelijke doelen. Ons streven is om te werken met duurzame materialen, onze locaties klimaatneutraal te laten functioneren en onze mobiliteit slim, efficiënt en duurzaam te organiseren.

In de programmaplannen worden de eventuele effecten van deze thema's op de bedrijfsonderdelen toegelicht.

1.2. Meerjarig financieel kader

Het Algemeen Bestuur stelde op 9 maart 2023 het meerjarig financieel kader vast. In deze kaderbrief worden zowel de reguliere indexatie, de beleidsmatige ontwikkelingen als de overige autonome ontwikkelingen meegenomen.

Beleidsmatige ontwikkelingen

Vanuit kaderbrief
In de begroting zijn binnen het programma gezondheid twee beleidsmatige ontwikkelingen verwerkt. Het betreft beleidsadvisering en Nu Niet Zwanger.

Beleidsadvisering
In de GGD Meerjarenkoers hebben gemeenten de GGD gevraagd een stevigere rol te pakken als regisseur en adviseur in de preventieketen. De diverse landelijke regelingen zoals het IZA, GALA en SPUK vragen om meer coördinatie en afstemming. Ook de verschillende (zorg-)programma's binnen Friesland vragen om een zorgvuldige analyse en advies voor de gemeente. Om invulling te kunnen geven aan deze behoefte is in de begroting voorzien in uitbreiding van de capaciteit voor strategische beleidsadvisering (€ 111.000).

Nu Niet Zwanger
Nu Niet Zwanger is een effectieve interventie gericht op het ondersteunen van kwetsbare mannen en vrouwen bij hun kinderwens en wens voor anticonceptie. Hiermee wordt beoogd om zoveel mogelijk onbedoelde zwangerschappen te voorkomen. In de begroting 2024 zijn de structurele kosten (€ 165.000) van Nu Niet Zwanger opgenomen en hiermee is deze interventie in heel Friesland beschikbaar. Dit is in overeenstemming met het besluit van het Algemeen Bestuur van 10 maart 2022.

Autonome ontwikkelingen

Autonome ontwikkelingen
In de begroting zijn de budgetten voor materiële kosten en loonkosten als volgt geïndexeerd:

- **Indexering materiële kosten**
  In de kaderbrief 2024-2027 is door het bestuur ervoor gekozen om incidenteel af te wijken van de indexatieafspraken die in de financiële verordening zijn opgenomen. De reden hiervoor was de historisch hoge inflatie.

  In de kaderbrief is afgesproken om de indexatie van de materiële kosten voor 2024 voorlopig af te toppen tot 8%. Vervolgens wordt deze indexatie achteraf op basis van de werkelijke ontwikkeling van het gemeentefonds geëvalueerd. Bij deze evaluatie wordt de definitieve gemeentelijke bijdrage bepaald op basis van de werkelijke loonprijscompensatie die gemeenten via het gemeentefonds over de jaren 2022, 2023 en 2024 ontvangen. Deze afspraak staat ook bekend als 'scenario 3'.

  Conform de septembercirculaire van het gemeentefonds is voor het jaar 2025 uitgegaan van een indexering voor materiële kosten van 2,5%, gevolgd door 2% voor 2026 en 2027.

- **Indexering loonkosten**
  Voor de indexering van de loonkosten is uitgegaan van de macro-economische verkenning van het CPB. In de septembercirculaire van het gemeentefonds zijn deze cijfers vermeld.

Effecten op 2023

Van de bovengenoemde punten hebben enkele (deels) ook effect op het jaar 2023.
Deze effecten worden verwerkt in een eerste begrotingswijziging 2023 die separaat zal worden voorgelegd. In deze begrotingswijziging zullen de effecten van de cao uiteen worden gezet.

2. Programmaplan Gezondheid

2.1. Algemeen

Met de nieuwe meerjarenkoers 2023-2026 van programma Gezondheid is gekozen voor een Agenda Publieke Gezondheid. Met deze agenda brengen wij in beeld waar de GGD de komende jaren mee aan de slag gaat. Deze agenda komt voort uit inzichten die wij verzamelen, knelpunten die wij zien, beleidsontwikkelingen en actuele maatschappelijke ontwikkelingen. De focus blijft liggen op preventie. Ieder jaar kan het bestuur de agenda bijstellen en concretiseren.

GGD, gemeenten en andere partners hebben elkaar nodig op het terrein van de publieke gezondheidszorg. De juiste combinatie van kennis over (publieke) gezondheid, de lokale gezondheidssituaties en de verbinding met andere domeinen, wordt steeds belangrijker om de zorg toegankelijk en betaalbaar te houden. Dit zien we terug in het Integraal Zorg Akkoord (IZA) en het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en het geld dat hiervoor beschikbaar komt via de SPUK (Specifieke Uitkering). In 2023 krijgt GGD waarschijnlijk een regierol hierin, namens de gemeenten. Wat dit vraagt voor de komende jaren, wordt in 2023 in beeld gebracht.

2.2. Doel van het programma

Een gezonde basis ‘foar elkenien’! Vanuit de verschillende levensfasen is het onze missie om voor:

- Elkenien, een gezond leven in een gezonde en veilige omgeving
- Lyts, een gezonde kansrijke start voor ieder kind
- Jong, gezond opgroeien in een kansrijke omgeving
- Grut, gezondheidspotentieel versterken
- Wiis, gezond en vitaal ouder worden

De agenda 2023-2026 benoemt voor deze thema’s de vraagstukken voor de publieke gezondheid in Fryslân. Het is een fundament voor de samenwerking tussen de Friese gemeenten onderling en de samenwerking met de GGD.

2.2.1. Agenda Publieke Gezondheid

Leeswijzer

Het programmaplan is opgebouwd uit de levensfasen die GGD Fryslân hanteert: Lyts, Jong, Grut, Wiis en Elkenien. Onder iedere levensfase volgen we de opbouw van de 4 pijlers die ook in de financiële begroting worden gehanteerd: Monitoring, signalering en Advies, Uitvoerende taken gezondheidsbescherming, Bewaken van publieke gezondheid bij rampen en crisis, Toezicht houden. Hiermee doen we recht aan de meerjarenkoers 2023-2026 en aan de traditionele opbouw van de begroting in pijlers, zoals gehanteerd door het ministerie van VWS en bij de benchmarks van de GGD'en in Nederland (zie figuur “De taken van GGD Fryslân).

De taken van GGD Fryslân

Iedereen verdient een gezond en veilig leven; wij dragen daaraan bij!

2.2.2 Lyts & JONG: Een gezonde kansrijke start voor ieder kind (Lyts) & Gezond opgroeien in een kansrijke omgeving (Jong)

Tot 18 jaar

Monitoring, signalering en Advies

Provinciale Aanpak Kansrijke Start
Voor de provinciale aanpak Kansrijke Start in Friesland is voor de periode van 1 augustus 2022 tot 1 augustus 2024 € 70.000 per jaar beschikbaar gesteld door de Bestuurscommissie. Naast het faciliteren van de lokale coalities is de provinciale samenwerking een belangrijk onderwerp. Provinciaal wordt al samengewerkt binnen het lerend netwerk Kansrijke Start, welke wordt aangejaagd vanuit de GGD. Vanaf 2023 zijn er, zoals het nu lijkt, vanuit de landelijke SPUK voor Kansrijke Start middelen beschikbaar voor een structurele inbedding binnen de Friese Preventie Aanpak (FPA). Voor de periode 2023-2024 volgt dit voorjaar een contourenplan. Zodra er meer duidelijkheid is over de SPUK volgt een voorstel voor de structurele borging.

Nu Niet Zwanger: zie 2.2.3. Grut

Uitvoerende taken gezondheidsbescherming

Toekomst Jeugdgezondheidszorg
De afgelopen jaren zien we een toenemende zorgvraag rond kwetsbaarheid, armoede en mentale weerbaarheid. De samenwerking binnen de jeugdketen vraagt steeds meer aandacht. Ook heeft de JGZ te maken met krapte op de arbeidsmarkt. Het programma JGZ 3.0 is gestart met als doel om de JGZ toekomstbestendig te maken. We hebben daarmee ingezet op taakdifferentiatie, digitalisering en meer collectieve preventie. Inmiddels zijn er mooie stappen gezet met onder andere de invoering van het digitale Mijn Kinddossier (MKD) en de implementatie van een methodiek op behoeftegericht te werken. We hebben te maken met stijgende loonkosten en extra kosten voor digitalisering (zoals licentiekosten en invoering digitaal dossier Volwassenen JGZ). Dit leidt vanaf 2024 tot meer kosten voor personeel en digtalisering.

Nieuwe activiteiten
Voor nieuwe programma's, interventies en projecten die een aanvullende bijdrage kunnen leveren op dit domein zoeken we in samenwerking met gemeenten naar financiële mogelijkheden. Vanuit de Specifieke Uitkering preventie (SPUK), Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en het Integraal Zorgakkoord (IZA) verwachten we (deels) additionele financiering te kunnen vinden. Op dit moment is dit echter nog niet duidelijk.

Mentale gezondheid en jongeren: preventieve aanpak STORM
Vanuit GGD Fryslân (penvoerder) zijn we in 2022 gestart met het voorbereidingsjaar van STORM (Strong Resilient Minds). STORM is een aanpak waarbij scholen, GGD, jeugdhulpverlening, GGZ en gemeenten samenwerken om signalen van somberheid bij jongeren snel aan te pakken. Afhankelijk van de behoefte van gemeenten en scholen wordt dit voorjaar meegedaan aan een aanbesteding voor subsidie van VWS voor het implementeren van deze aanpak in Fryslân.

2.2.3 Grut: Gezondheidspotentieel versterken

18 tot ongeveer 67 jaar

Uitvoerende taken gezondheidsbescherming

Nu Niet Zwanger
Het Algemeen Bestuur heeft begin 2022 besloten om het programma voor 2022 en 2023 te financieren uit het bestemmingsresultaat van 2021. Hierbij is de voorwaarde gesteld dat het programma onvoorwaardelijk wordt opgenomen in de kaderbrief 2024-2027. De structurele kosten bedragen vanaf 2024 € 165.000,-- per jaar. Hiermee is het geen project meer, maar geborgd voor heel Fryslân.

2.2.4 Wiis: Gezond en vitaal ouder worden

Vanaf 67 jaar

Monitoring, signalering en Advies

Vitaal ouder worden
In de meerjarenkoers is het bevorderen van vitaliteit en het beïnvloeden van de beeldvorming voor de derde levensfase (Grut vanaf 55 jaar en Wiis) als taak van de GGD Fryslân opgenomen. Om een stevigere rol als adviseur en verbinder te krijgen, wordt een begrotingswijziging voor 2023 voorgesteld. Voor deze rol komt daarmee structureel meer capaciteit beschikbaar. Met de extra formatie wordt kennis over ouderen binnen de GGD duurzaam geborgd, verder ontwikkeld en gedeeld met gemeenten en binnen de FPA. Daarbij wordt vanuit de regionale beleids- en adviesteams van de GGD op maat meegewerkt aan de realisatie van de gemeentelijke plannen (onder andere het meeschrijven, organiseren van het netwerk, delen gezondheidskennis).

2.2.5 Elkenien: voor alle inwoners van Fryslân

Monitoring, signalering en Advies

Beleidsadvisering
Gemeenten hebben de GGD gevraagd een stevigere rol te pakken als regisseur en adviseur in de preventieketen. Dit is opgenomen in de meerjarenkoers. De diverse landelijke regelingen zoals het IZA, GALA en SPUK vragen om meer coördinatie en afstemming. Ook de verschillende (zorg-)programma's binnen Fryslân vragen om zorgvuldige analyses en advies voor de gemeente.
Hiervoor is het noodzakelijk dat we onze capaciteit op strategische beleidsadvisering voor Fryslân vergroten. We gaan deze rol geleidelijk implementeren en vragen hiervoor per 2024 middelen. In de bestuurscommissie gezondheid zullen we hiervoor in 2023 een voorstel doen.

Friese Preventieaanpak
In 2020 zijn we gestart met de uitvoering van het programma de Friese Preventieaanpak (FPA). De programmaleiding en ondersteuning van dit programma wordt nu deels vanuit de subsidie preventiecoalities vanuit het ministerie van VWS gefinancierd. De looptijd van deze subsidie is tot en met 2023. Om de FPA daarna voort te zetten en de rollen in de coalities te blijven vervullen is aanvullende financiering nodig. Op dit moment is de GGD coalitietrekker van de coalities Ouderschap, Mentale gezondheid en Gezond leven. Op termijn komen daar mogelijk nog andere coalities bij. Vanuit IZA en GALA komen er financiële middelen om invulling te geven aan deze regionale preventie-infrastructuur. Medio 2023 zal dit in de Bestuurscommissie geagendeerd worden.

Gezonde leefomgeving, omgevingswet
Gemeenten bevorderen de gezondheid voor hun burgers meer en meer actief in hun omgevingsbeleid. Steeds vaker adviseert de GGD gemeenten aan de voorkant. Hierdoor is inzet achter af, bij onrust of specifieke vragen, minder noodzakelijk. De rol van de GGD is hierbij gericht op:

- advisering over gezondheid in omgevingsvisies, - plannen en - programma's;
- advisering over gezondheid bij omgevingsvergunningen en - ontwikkelingen;
- meedoen en -denken bij het inrichten van processen, kennisontwikkeling en -deling.

De bijdrage van de GGD aan gezonde leefomgeving in het kader van de omgevingswet, voor en binnen gemeenten, heeft vorm gekregen en wordt verder doorontwikkeld. Gemeenten maken gebruik van de expertise van de GGD om gezondheid in hun omgevingsbeleid en bij omgevingsprojecten uit te werken. Na 2024 zal de inzet van beleidsadviseurs publieke gezondheid en specialistische adviseurs hiervoor in de begroting geborgd moeten zijn.

Uitvoerende taken gezondheidsbescherming

Infectieziektebestrijding en pandemische paraatheid

Landelijke ontwikkelingen

VWS heeft de beleidsagenda pandemische paraatheid vastgesteld. De komende jaren zullen diverse plannen worden opgesteld en extra (financiële) middelen beschikbaar gesteld worden om de infectieziektebestrijding in Nederland te versterken.

Het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) is gestart met het inrichten van de Landelijke Functionaliteit Infectieziektebestrijding (LFI). Deze landelijke functionaliteit zal zich bezighouden met het versterken van de medisch operationele processen voor epidemieën die landelijke impact hebben. Zij houden zich zowel met planvorming in de koude fase (de voorbereiding, zoals het opleiden en trainen en oefenen) als uitvoering in de warme fase (wanneer de ziekte rondgaat) bezig. Dit betekent dat de context waarbinnen infectieziektebestrijding plaatsvindt aan het veranderen is.

Het landelijke traject versterking infectieziektebestrijding en pandemische paraatheid GDD'en is erop gericht om de GGD'en voldoende te voorzien om haar rol op het gebied van infectieziektebestrijding kwalitatief goed uit te voeren. Daarnaast is het gericht op de voorbereiding van een infectieziekte-uitbraak met (potentiële) landelijke impact. Dit traject is vertaald in een concreet programma voor 2023-2024. VWS heeft hiervoor financiële middelen beschikbaar gesteld.

Vaccinatiestelsel

Naar aanleiding van de verkenning naar de toekomstbestendigheid van het vaccinatiestelsel door de raad voor volksgezondheid en samenleving is VWS voornemens om een vaccinatievoorziening voor volwassenen bij de GGD'en te beleggen. Het RIVM werkt momenteel aan een uitvoeringstoets hiervoor. Verwachting is dat verdere uitwerking en invulling van deze vaccinatievoorziening voor volwassenen in 2024 zal plaats vinden.

COVID-19

Op dit moment is nog onduidelijk wat de (mogelijke) effecten van coronapandemie voor 2024 zullen zijn.

Bewaken van publieke gezondheid bij rampen en crisis;

Forensische geneeskunde

Sinds 2010 vindt er landelijk een professionaliseringsslag binnen de forensische geneeskunde plaats. De forensisch artsen krijgen steeds meer te maken met complexe casuïstiek waarbij meer expertise van hen wordt gevraagd. Bij de ministeries van J&V en BZK zijn deze ontwikkeling aangekaart en zijn extra financiële middelen gevraagd. GGD GHOR Nederland heeft hierover gesprekken met het ministerie. Op dit moment heeft dit nog niet het gewenste resultaat opgeleverd. Deze ontwikkelingen kunnen voor wat betreft inhoud en kosten de gemeentelijke lijkschouw raken.

Maatschappelijke crisisondersteuning

Suïcidepreventie

Eerder waren er vanuit het Suïcide Preventie Actienetwerk (Supranet Community) financiële middelen beschikbaar voor suïcidepreventie. Na het aflopen van deze subsidie is GGD Fryslân gevraagd om, vooruitlopend op opname van suïcidepreventie in de Wet publieke gezondheid (Wpg), een plan van aanpak op te stellen. Door suïcidepreventie te borgen binnen de organisatie wordt vormgegeven aan de wens van de Rijksoverheid om lokaal en structureel uitvoering te geven aan suïcidepreventiebeleid.

(Openbare) Geestelijke Gezondheidszorg (OGGZ)

Het wetsvoorstel Wet aanpak meervoudige problematiek sociaal domein (Wams) gaat naar verwachting per 1 januari 2024 in. In voorbereiding daarop onderzoekt de GGD in 2023 voor de gemeenten de wijze waarop de WAMS geïmplementeerd kan worden. Afhankelijk van de uitkomsten van dit onderzoek is er mogelijk een rol voor de GGD bij de gecoördineerde aanpak van meervoudige problematiek.

Het meldpunt zorgwekkend gedrag wordt onderdeel van de WAMS en daarmee een gemeentelijk taak. Vanaf 2023 worden, conform landelijke afspraken, bepaalde politie meldingen aan dit meldpunt toegevoegd. Het is onduidelijk wat de impact hiervan op de organisatie en de bestaande formatie is. Uiterlijk eind 2023 zal de Bestuurscommissie Gezondheid hierover geïnformeerd worden. Afhankelijk van de evaluatie in 2023 volgt besluitvorming over het vervolg van het meldpunt. Dit geldt ook voor de dienstverleningsovereenkomst waarin de taken in het kader van de WvGGZ zijn vastgelegd.

Integraal GGD Crisisplan
Het functioneren van de eigen (crisis)organisatie en de interne samenwerking binnen de GGD gedurende de COVID pandemie is geëvalueerd. Doelstelling van deze evaluatie was het in kaart brengen van de wijze waarop de crisis is aangepakt en om inzicht te krijgen in verbeteringen en mogelijk aanpassing van afspraken en procedures. Het Netwerkcentrum heeft deze evaluatie uitgevoerd. Zij hebben geadviseerd om een integraal GGD-crisisplan op te stellen. Hiermee kan in de voorbereiding op rampen en crisis een professionaliseringsslag gemaakt worden. Het betreft een basiswerkwijze met daarin ook de rol van management en bestuur. In 2023 wordt hiervoor een plan opgesteld, welke mogelijk in 2024 zijn uitwerking zal krijgen.

2.2.6 Organisatie

Naast inhoudelijke opgaven, zijn er ook organisatorische speerpunten. In de meerjarenkoers zijn duurzaamheid, personeel, procesgericht werken en de doorontwikkeling van het concept zelforganisatie benoemd. Rand voorwaardelijk bij het realiseren van inhoudelijke doelen, zijn er ook andere organisatorische speerpunten:

Informatiemanagement

Datagedreven werken is een van de speerpunten in de VRF meerjarenkoers en past ook bij de landelijke lijn vanuit de GGD/ GHOR.
Deze data- en kennisgestuurde manier van werken vraagt meer digitalisering van de GGD. Niet alleen in het programma JGZ 3.0, maar ook in overige GGD-dienstverlening, zoals: datauitwisseling met derden, gegevensverwerking en een ander applicatielandschap. Vanuit een toekomstbestendige bedrijfsvoering wordt de GGD hierin ondersteund. GGD zal in ieder geval moeten investeren in beleidsmatige IM-capaciteit om deze manier van werken te realiseren.

Overheidsorganisaties moeten voldoen aan de BIO norm (Baseline Informatieveiligheid Overheid). De GGD heeft daarnaast te maken met de NEN7510 norm (informatiebeveiliging in de zorg). Naast informatieveiligheid vraagt dit om kwaliteit in processen. In 2023 en 2024 zal hier extra aandacht voor moeten komen.
Meer digitalisering vraagt om meer licenties van verschillende programma's.

Huisvestingskosten

Verwachting is dat de kosten voor huisvesting van de GGD de komende jaren zullen stijgen. Dit komt door zowel het regulier onderhoud, de verbouw of soms gedwongen keuze tot andere huisvesting en de stijgende energieprijzen. GGD stelt een strategisch huisvestingsplan op om voor de lange termijn een visie te hebben op onze huisvestingsbehoefte. Een efficiënter gebruik, het verplaatsen van dienstverlening en een vermindering van het aantal GGD-locaties in Fryslân zijn hiervan mogelijke consequenties. Dit zal in 2023 ook voorgelegd worden aan de Bestuurscommissie Gezondheid.

Personeel

In de kaderbrief is geschetst dat de GGD te maken heeft met krapte op de arbeidsmarkt, functiewaarderingsvraagstukken, steeds meer en langere durende crisisopgaven. Om toekomstbestendig te blijven, zijn er in 2023 wijzigingen in de organisatie aangebracht. De GGD moet blijven investeren in strategische personeelsplanning.

Noordelijke samenwerking (3 Noord)

De drie afzonderlijke GGD-organisaties (GGD Fryslân, GGD Groningen en GGD Drenthe) voeren voor hun eigen gemeenten grotendeels dezelfde taken (met vaak een wettelijke verankering) uit.
In 3 Noord werken we samen op het gebied van TBC, Forensische Geneeskunde (FG), Seksuele gezondheid, Milieu & Gezondheid (M&G), Infectieziektebestrijding (IZB) en infectiepreventie. Dit gaat vooral om efficiënte inzet van mensen en geld en dat is noodzakelijk om de zorg beschikbaar te houden.

2.3. Resultaten in 2024

Over de diverse thema's, gezondheidsonderwerpen en ontwikkelingen wordt gerapporteerd, deels in kwalitatieve informatie en waar mogelijk met kwantitatieve indicatoren. Die laatste kunnen zowel gericht zijn op output (wat heeft de GGD gedaan) en waar mogelijk op outcome (welke gezondheidswinst is bereikt).

2.4. Baten en lasten Gezondheid in 2024

Programma Gezondheid	Lasten	Baten	Saldo
Pijler 1	15.353.002	48.525	15.304.477
Pijler 2	11.582.023	3.306.648	8.275.375
Pijler 3	1.701.342	1.029.803	671.539
Pijler 4	1.816.785	1.816.785	-
Toegerekende organisatiekosten	6.583.391	83.057	6.500.334
Bijdrage programma Gezondheid		*30.113.408*	*-30.113.408*
Reservemutaties Gezondheid	164.018	802.335	-638.317
Totaal programma GGD	**37.200.561**	**37.200.561**	**-**

interview

Nu Niet Zwanger: praten over een precair onderwerp en grondrecht

Wat nu als je door problemen in je leven niet bewust bezig bent met zwanger worden en tot de ontdekking komt dat je nieuw leven in je draagt? Programmaleider Marrit van der Hoest van Nu Niet Zwanger vertelt hoe ingewikkeld en belangrijk het is om stil te staan bij de impact van een baby voordat het streepje blauw kleurt.

Interventie plegen op een grondrecht, namelijk het stichten van een gezin, lijkt me best lastig.
Marrit: "Dat is het ook. De naam van het programma Nu Niet Zwanger geeft het gevoel dat het programma inhoudt dat we mensen ervan willen overtuigen dat ze beter niet zwanger kunnen worden. Dat is niet zo. Het programma wil mensen die het overzicht op hun leven kwijt zijn, juist het gevoel geven: jij bepaalt, jij hebt een keuze. Bijvoorbeeld om eerst andere zaken op orde te brengen en dan te kiezen voor een zwangerschap. Met de juiste begeleiding. Vaak wanneer je je kwetsbaar voelt en bent overgeleverd aan instanties, hulpverleners of misschien wel een geweldssituatie, ontbreekt het jou aan de rust om na te denken over je kinderwens. Vervolgens word je erdoor overvallen en dan heb je het recht op een bewuste eigen keuze aan je voorbij laten gaan."

Hoe voer je dan zo'n gesprek?
"Die gesprekken voeren wij als GGD niet zelf. Wij bieden hulpverleners die al in de gebiedsteams van gemeenten werken en hulpverleningsorganisaties in de provincie kennis en middelen aan, die zij kunnen gebruiken. Zij hebben al contact met kwetsbare mensen en kunnen het gesprek aangaan over de keuzes die hun cliënten kunnen maken. Een enkele keer voeren wij zelf een gesprek. Bijvoorbeeld als een arts iemand doorverwijst naar ons of als de hulpverlener vastloopt.

De druk binnen veel organisaties en gebiedsteams is hoog en hulpverleners zien een nieuw programma als werkdrukverhogend. Je moet dus echt iets bieden dat gemakkelijk aansluit op hun werkprocessen. Wij scholen twee medewerkers die vervolgens hun eigen collega's verder helpen, met bijvoorbeeld een e-learning. Onze inhoudelijke coördinatoren helpen om alles goed in te passen in de werkprocessen. Ik werkte in een blijf van mijn lijfhuis, voor de Raad voor de Kinderbescherming, als gezinsvoogd, hulpverlener in een wijkteam en de gevangenis, dus ik kan goed aanvoelen wat teams nodig hebben.

Ik heb als hulpverlener nooit een cliënt expliciet de vraag gesteld 'Heb jij een kinderwens en heb je er over nagedacht wat het betekent als je nu zwanger wordt?' Nu denk ik: 'was ik mij er toen maar van bewust geweest hoe belangrijk het is om dit vaker ter sprake te brengen.'"

Hoe overtuig je die hulpverlener van het nut van Nu Niet Zwanger?
"Ik schets het beeld van een vrouw en om haar heen teken ik bolletjes die symbool staan voor de problemen die zij heeft; schulden, een zoektocht naar huisvesting, gezondheidsproblemen, wellicht een verslaving. Vervolgens kleur ik een bolletje in de buik van de vrouw. Ik stel dan de vraag: 'Welke problemen worden groter of kleiner door de zwangerschap voor de vrouw en hulpverlener?' Het probleem dat groter wordt maak je rood, het probleem dat kleiner wordt, kleur je groen. Je ziet heel snel dat een onbedoelde zwangerschap de situatie in alle opzichten complexer maakt.

En wat is het effect van die overtuiging?
"In totaal zijn er nu 60 professionals die de kennis en de zorg uit het programma toepassen. Die gaat vooral over: hoe stel je open vragen, laat je de keuze bij de cliënt en faciliteer je die keuze? De zorg bestaat bijvoorbeeld uit kosteloos anticonceptie aanbieden aan vrouwen die dit niet kunnen betalen. Ook kunnen we gemakkelijk door-verwijzen naar medici. Tot nu toe zegt 80 procent van de vrouwen in de gesprekken: 'Ik wil nu niet zwanger worden.'"

Waarom pakt GGD het niet zelf op?
"Omdat de impact van de hulpverleners in de hulpverlenende organisaties en wijkteams veel groter is. Hulpverleners kennen de mensen en zijn het eerste en meest laagdrempelige aanspreekpunt in lastige situaties. We pakken als klein team van vier wel eens zelf een casus op, maar dan meer als ondersteuner; je ziet dat we daarmee minder bereiken. We willen juist dat het gesprek over kinderwens een vast onderdeel wordt van ons hulpverlenersnetwerk. Dat netwerk raakt meer overtuigd van het belang, omdat we steeds meer data hebben die het positieve effect laat zien."

Structureel geld voor dit programma en beschikbaarheid in heel Fryslân, dat klinkt fantastisch.
"Dat is het ook. Wat ons in Friesland helpt: alle gemeentes hebben 'Ja' gezegd tegen het programma. In andere provincies moet je als GGD soms met elke beleidsmedewerker in het sociaal domein van een gemeente apart het gesprek aangaan. Dan kan het zo zijn dat inwoners in gemeente X wel van de kosteloze anticonceptie gebruik kan maken en in gemeente Y niet. Zoals Friesland dit gezamenlijk aanpakt, zo ziet het Ministerie van VWS dit het liefst in alle provincies."

3. Programmaplan Crisisbeheersing

3.1. Doel van het programma

Met het programma crisisbeheersing leveren wij een bijdrage aan de veiligheid en gezondheid van de inwoners van Fryslân. Wij richten ons op fysieke veiligheid en de publieke gezondheid (GHOR). Dit betekent dat wij alles in het werk stellen om risico's te verkleinen en crisis en incidenten te beheersen of te bestrijden.

3.2. Speerpunten Veiligheid

Wij zijn 24/7 alert en paraat

Wij beschikken over een robuuste crisis- en brandweerorganisatie, met passend en voldoende personeel. Daarmee staan we 24/7 paraat.

Wij dragen bij aan het voorkomen van crisis

Wij adviseren en informeren inwoners, gemeenten, instellingen en andere partijen in ons netwerk. Met als doel: meer veiligheid en bewustzijn.

Wij werken duurzaam en omgevingsbewust

Wij zijn een wendbare organisatie die alert is op landelijke/maatschappelijke ontwikkelingen, nieuwe risico's/trends en passen deze toe in de praktijk en onze bedrijfsvoering.

Wij zetten de netwerksamenleving centraal

Wij verbinden burgers, gemeenten, bedrijven en instellingen, werken met hen samen en benutten elkaars kennis en expertise voor, tijdens en na een incident of crisis.

Wij werken informatiegestuurd met betrouwbare data

Wij ontwikkelen ons tot informatieknooppunt en werken zoveel mogelijk met betrouwbare en kwalitatief hoogwaardige informatie en data.

3.3. Resultaten in 2024

Speerpunt	Activiteit - Wat gaan we ervoor doen?	Resultaat
Wij zijn 24/7 alert en paraat	**Proces werving en selectie voor de crisisorganisatie inrichten op de huidige arbeidsmarkt.**	We hebben geschikt en passend personeel gevonden voor onze crisisorganisatie. De crisisorganisatie is op sterkte.
	Continuïteit van de crisisorganisatie borgen Het implementeren en actueel houden van het continuïteitsplan voor de crisisorganisatie.	De crisisorganisatie is in staat om na een verstoring diensten te blijven leveren.
	Leertraject voor iedere crisisfunctionaris Iedere crisisfunctionaris volgt een leertraject gebaseerd op de risico's in Fryslân of maatschappelijke ontwikkelingen. We bieden moderne onderwijsvormen aan zoals Microlearning en blended learning.	Crisisfunctionarissen hebben geleerd en zich ontwikkeld, zijn zich bewust van de risico's uit ons risicoprofiel en actuele ontwikkelingen. Bij de leertrajecten zijn nieuwe onderwijsvormen toegepast. Deze sluiten aan bij de behoefte van de crisisfunctionaris.
	Doorontwikkeling Landelijke Meldkamer Samenwerking Drachten Gezamenlijk 3-noord wordt ingezet op de doorontwikkeling en het borgen van de meldkamerfunctie veiligheidsregio's.	De meldkamerfunctie van veiligheidsregio's is adequaat ingevuld.
Wij dragen bij aan het voorkomen van crises en branden	**Opstellen en actualiseren van bestrijdingsplannen en informatiekaarten.**	De crisisfunctionaris wordt bij een inzet ondersteund door actuele plannen. De toepassing van plannen sluit aan bij de behoefte van de crisisfunctionaris.
	Uitvoeren van het programma voor risicocommunicatie Wij communiceren effectief richting onze inwoners over risico's uit ons risicoprofiel, urgente onderwerpen en actualiteiten. Daarbij wordt gebruik gemaakt van middelen die aansluiten bij de doelgroep.	Risicocommunicatie wordt doeltreffend uitgevoerd.
	Veiligheid en gezondheid advies voor evenementen Rekening houdend met de Omgevingswet; bevorderen van regionale samenwerking en stimuleren uniformiteit t.a.v. evenementenveiligheid.	Gemeenten gebruiken ons advies bij de vergunningverlening voor een evenement.
	Adviseren en ondersteunen van zorginstellingen bij hun voorbereiding op rampen en crises.	Wij faciliteren zorginstellingen bij het implementeren van de geleerde lessen tijdens de coronacrisis.

Speerpunt	Activiteit - Wat gaan we ervoor doen?	Resultaat
Wij werken duurzaam en omgevings-bewust	**Implementatie van de evacuatiestrategie voor de Waddeneilanden en de 'vaste wal'.**	Er is en wordt uitvoering gegeven aan de opdrachten in het kader van het Deltaprogramma.
	Toekomstverkenning In 2023 is een toekomstverkenning uitgevoerd om te onderzoeken welke positie, organisatievorm en producten het beste passen bij de toekomstige uitdagingen van crisisbeheersing.	De uitkomsten zijn gebruikt voor toekomstige beleidsopties die van invloed kunnen zijn op de manier waarop we crisisbeheersing in Fryslân vormgeven.
We zetten de netwerk-samenleving centraal	**Uitvoeren van de netwerkstrategie van de afdeling** We maken samenwerkingsafspraken met ketenpartners, zorgen voor kennisdeling en informatie-uitwisseling.	Er zijn netwerk- en themabijeenkomsten georganiseerd. De netwerkstrategie van de afdeling die in 2023 is opgesteld is geïmplementeerd en geborgd.
	Inspelen op spontane burgerinitiatieven op het gebied van veiligheid.	Veerkracht inwoners Fryslân benutten en aandacht voor mensen die minder zelfredzaam zijn. Borgen van de handreiking spontane burgerinitiatieven in onze werkwijze.
We werken informatie gestuurd met betrouwbare data	**Informatieknooppunt (IKP) binnen de VRF.**	Binnen de VRF is een IKP 24/7 operationeel. Conform het plan van aanpak dat in 2023 is opgeleverd. Het IKP is verbreed binnen de Veiligheidsregio naar Brandweer en GGD. De aansluiting op het knooppunt rijk-regio is gerealiseerd.
	BIO NEN beheer op orde.	Wij werken conform de BIO NEN normen die binnen de VRF gelden.

3.4. Baten en lasten Crisisbeheersing in 2024

Programma Crisisbeheersing	Lasten	Baten	Saldo
Producten Crisis	6.688.424	228.794	6.459.630
Toegerekende organisatiekosten	991.784	12.513	979.271
BDUR		4.408.683	-4.408.683
Bijdrage programma Crisis		*3.090.205*	*-3.090.205*
Reservemutaties Crisis	106.287	46.300	59.987
Totaal programma Crisis	***7.786.494***	***7.786.494***	**-**

interview

Grip op ongrijpbare risico's

Kortdurende crises kunnen we aan en de GRIP-structuur in Fryslan staat. Hoofd Crisisbeheersing Gerben van Alst wil 2023 en 2024 gebruiken om te bouwen aan een team en netwerk dat voorbereid is op de ongrijpbare risico's die niet in de eigen achtertuin ontstaan.

Gerben: "Het vak crisisbeheersing bestaat 10 jaar, de ontwikkelingen gaan razendsnel. Een voorbeeld: in onze risicoprofielen stonden tot twee jaar geleden nog 'gewoon' de bedrijven waar de gevolgen van een ongeluk groot zijn voor Friesland of het noorden. Zichtbare gebouwen, met een voordeur waarachter mensen zitten met wie je in gesprek gaat en afspraken maakt. In onze jongste profielen staat nu ook beschreven wat de gevolgen zijn van polarisatie." Dit ontstaat niet in één wijk in Drenthe of Friesland, maar op Twitter en websites. Het is ongrijpbaarder, je hebt niet één gesprekspartner en veel vaker zijn de gevolgen in het hele land te voelen of te zien.

Onze positie in regionale en landelijke ontwikkelingen

"In 2023 gaan we nadrukkelijk voorbereiden op onze positie in regionale en landelijke ontwikkelingen op het gebied van informatie en technologie, sociaal maatschappelijke ontwikkelingen, het klimaat en geopolitiek. Daaruit kunnen crises voortkomen die ongrijpbaarder zijn en langer duren. Om deze veel meer als een dienstverlener en adviseur het hoofd te bieden, kun je niet leunen op de actiematige GRIP-structuur. Die hol je daarmee te veel uit en het is onmogelijk om zo'n kleine groep mensen zo lang op de toppen van hun kunnen te laten werken."

Van droge voeten tot bosbranden en cybercriminaliteit

Hoe? "Door allereerst de contacten met organisaties te verbeteren. Zoals bijvoorbeeld met Het Fries Planbureau en het samenwerkingsverband Data Friesland. Ook kijken wij waar wij het vaste team kunnen uitbreiden. Zo kunnen we langer overeind blijven en hebben wij snel antwoord op de vraag: welke landelijke ontwikkelingen zijn er, wat betekent dit voor Friesland en hoe willen wij daar als Veiligheidsregio Fryslân mee omgaan? Het bestuur kiest waarop wij ons inhoudelijk richten, zoals bijvoorbeeld: droge voeten houden, actie ondernemen op wantrouwen tegen de overheid, cybercriminaliteit aanpakken of natuurbranden voorkomen.

De leiding pakken binnen de provincie

Gerben benadrukt dat de samenwerkingen er op heel veel vlakken al zijn, maar dat we de blik moeten verruimen. "In Sneek kunnen we bedrijven die actief zijn op het water snel inschakelen bij een calamiteit op één van de meren. Rondom het IJsselmeer werken we met aangrenzende Veiligheidsregio's en bedrijven samen. Ook voor de meer ongrijpbare en landelijke ontwikkelingen moeten we netwerken gaan bouwen en gebruik maken van de kennis van inwoners. Veiligheidsregio Fryslan pakt binnen de provincie de leiding in het bestrijden van crises en het beperken van nadelige gevolgen, uitvoeren en vooruitkijken doen wij met elkaar."

4. Programmaplan Brandweer

4.1. Doel van het programma

Het programma Brandweer levert een bijdrage aan de veiligheid van de inwoners van Fryslân. Wij richten ons op voorkomen en beheersen van risico's en bestrijden van brand en hulp bij ongevallen.

4.2. Speerpunten Brandweer Fryslân

In de meerjarenkoers 2023-2026 lichten we toe welke koers we de komende vier jaar varen. Crisisbeheersing en Brandweer hebben gemeenschappelijke speerpunten. Voor een overzicht-in-beeld verwijzen we u naar 3.2. op pagina 15 van deze begroting.

4.3. Resultaten Brandweer in 2024

Naast de basistaken incidentbestrijding en de advies- en controletaken vanuit risicobeheersing, zet Brandweer Fryslân in op de volgende resultaten:

Speerpunt	Doel	Resultaat
Wij zijn 24/7 alert en paraat	**Dekkingsplan**	We hebben een start gemaakt om te komen tot een nieuw dekkingsplan (dat in 2025 vastgesteld moet worden).
	Aantoonbaar vakbekwaam	• In het vakbekwaamheids-managementsysteem registreren we de voortgang. Per persoon en ploeg kunnen we laten zien welke oefeningen zij hebben uitgevoerd, en op welke onderdelen nog oefenbehoefte is. • Voor operationele functies in de repressie hebben we normen vastgesteld. Er is inzichtelijk hoe geoefend deze medewerkers zijn.
	Verbreding oefenaanbod	• Oefeningen spitsen we toe op het gebied waarin brandweermensen werken, en op de risico's die voor dat gebied bekend zijn. • Ook kunnen brandweermensen digitaal kiezen voor oefeningen waar zij behoefte aan hebben. • We gaan les- en leerstof op modernere wijze aanbieden. Zoals virtual reality met 3D-brillen.

Speerpunt	Doel	Resultaat
Wij zijn 24/7 alert en paraat	**Huisvesting**	Deze onderdelen van de bouwagenda (die loopt tot en met 2026) hebben we uitgevoerd: • Grootschalige renovatie kazerne Drachten is afgerond. • Nieuwbouw Langweer en Makkum is afgerond. • Start nieuwbouw Damwoude • Besluitvorming en voorbereiding Parrega,Terschelling-West en Oudega. In 2022 is er een start gemaakt het een strategische doorkijk op de kantoorplekken voor ondersteunend beroepspersoneel. Dit wordt ontwikkeld en uitgerold in 2023/2024. De hybride vorm van werken wordt hier ook in toegepast.
	Taakdifferentiatie: bouwsteen verplichtend karakter	We hebben ontwikkelingen op de voet gevolgd. We zijn voorbereid op implementatie en volgen hierin het landelijke tempo. Het bestuur houden we op de hoogte.
	Ondersteunende middelen paraatheid	Alle posten werken in een paraatheids-monitoringsysteem. Zo kunnen we verbetering en ontwikkeling van de paraatheid goed regisseren.
Wij dragen bij aan het voorkomen van crises en branden	**Risicogericht werken**	We voeren het plan uit (dat in 2023 wordt gemaakt) dat gaat over risicogericht werken. We volgen de landelijke pijlers.
Wij werken duurzaam en omgevings-bewust	**Energietransitie**	We voeren het plan uit dat in 2023 wordt ontwikkeld. Dit gaat over (nieuwe) risico's die horen bij het gebruik van duurzame energiebronnen. We integreren zoveel mogelijk nieuwe kennis in adviezen en incidentbestrijding. Nieuwe ontwikkelingen volgen we op de voet.
	Omgevingswet	Afhankelijk van het moment van inwerkingtreden: • hebben we samen met gemeenten de transitie naar werkprocessen conform de Omgevingswet gemaakt en zijn wij nog meer een netwerkpartner voor de gemeenten. • monitoren wij ons werk en uren om beeld te bij activiteiten en kosten die horen bij werken voor gemeenten. • hebben we een passende aansluiting op het digitaal stelsel gerealiseerd.
	Duurzaamheid	We gaan het duurzaamheidsbeleid dat in 2023 gemaakt wordt, uitvoeren. Duurzamer vastgoed is een belangrijk onderdeel.

Speerpunt	Doel	Resultaat
We zetten de netwerk-samenleving centraal	**Friese Toekomstverkenning**	De beleidsopties voortvloeiend uit de Toekomstverkenning 2023 zijn verder uitgewerkt.
	Natuurbrandbeheersing	Samen met partners hebben we uitvoering gegeven aan de planning voor de Gebiedsgerichte Aanpak en onderdelen uit het convenant. Dit kan per natuurgebied leiden tot specifieke voorlichting, preventie of uitvoering.
	Brandveilig Leven	Er is uitvoering gegeven aan het uitvoeringsprogramma BVL 2023-2026.
We werken informatie-gestuurd met betrouw-bare data	**Verantwoorden en verbeteren**	Zes kritische aandachtsgebieden hebben ervoor gezorgd dat de betrouwbaarheid van onze data verhoogd is. Dit gaat onder andere over opkomsttijden.
	Operationele informatievoorziening	Systemen voor operationele informatie-voorziening (bij incidentbestrijding) zijn verbeterd en sluiten aan op actuele techniek.

4.4. Baten en lasten Brandweer in 2024

Programma Brandweer	Lasten	Baten	Saldo
Producten Brandweer	41.941.637	922.520	41.019.116
Toegerekende organisatiekosten	9.524.542	120.164	9.404.378
BDUR		4.677.064	-4.677.064
Bijdrage programma Brandweer		*45.524.459*	*-45.524.459*
Reservemutaties Brandweer	847.666	1.069.638	-221.972
Totaal programma Brandweer	***52.313.845***	***52.313.845***	**-**

interview

Hoe brandweeroefeningen steeds realistischer worden

Lars van Tongeren is specialist Risicobeheersing bij Brandweer Fryslan. Hij vertelt hoe brandweercollega's met informatie van hem en zijn collega's gerichter kunnen oefenen op gevaarlijke situaties die zich rond hun kazerne kunnen voordoen. "Oefenscenario's worden realistischer, dankzij goede data."

Risicogericht oefenen, hoe ziet dat eruit?
Lars: "De informatie die wij als risicobeheersers verzamelen, koppelen we aan vakbekwaam houden van brandweermensen. Door de brandweerposten informatie te geven over de risico's in hun verzorgingsgebied. In het oefenprogramma oefenen de kazernes een aantal keren op de risico's in hun omgeving. Dat is een verplicht onderdeel. Als afdeling Risicobeheersing komen wij voor adviezen over vergunningsaanvragen of controles vaak bij bedrijven over de vloer. Daardoor hebben wij veel informatie en wij weten van elk gebied welke risico's er zijn of waar kwetsbare groepen mensen wonen. Voor elke brandweerpost hebben wij een overzicht gemaakt van de risico's in hun gebied en een onderverdeling per soort risico gemaakt. Zo is er per gebied een lijst van bedrijven die werken met gevaarlijke stoffen of ze opslaan. Zoals lpg-tankstations of bedrijven met ammoniakkoel-installaties. Ook is er een lijst waarop de locaties staan waar kwetsbare groepen wonen, werken of naar school gaan."

Betekent dit dat je bij elk object in jouw omgeving dan gaat oefenen?
"Het is niet zo dat je periodiek bij elk object moet oefenen. Zo'n lijst maakt je wel heel bewust van waarop je moet letten. Als er bijvoorbeeld veel verzorgingshuizen in jouw gebied zijn, dan kun je tijdens je vakbekwaamheidsoefening naast het bluswerk aandacht besteden aan het evacueren van mensen die slecht ter been zijn of helemaal niet kunnen lopen."

Wat betekent dit voor de brandweer?
"Wij gaan brandweerposten betere informatie geven over waar de risico's zitten. Daarmee kunnen zij hun oefenstof vele malen beter en realistischer maken. Ook kunnen zij gerichter objecten uitzoeken om te oefenen. Wij denken vanuit Risicobeheersing mee over scenario's die zich kunnen voordoen bij een bedrijf."

5. Financiën en kengetallen

Bijdrage per programma	
GGD	30.113.408
Crisisbeheersing	3.090.205
Brandweer	45.524.459
Totaal	**78.728.071**

Inkomstenverdeling	
Bijdrage gemeenten	78.728.071
BDuR	9.085.747
Overig	7.544.945
Totaal	**95.358.763**

Kostenverdeling	
Salariskosten	61.242.546
Kapitaalslasten	9.963.995
Huisvestingskosten	4.977.243
Materiële kosten	19.975.281
Totaal	**96.159.065**

Verdeelsleutel organisatiekosten	
GGD	38,5%
Crisisbeheersing	5,8%
Brandweer	55,7%

Formatie per programma		
Organisatie	112,1	fte
Brandweer	187,0	fte
GGD	281,4	fte
Crisisbeheersing	39,4	fte
Totaal	**619,9**	

6. Algemene dekkingsmiddelen

Gemeentelijk bijdrage in het nadelig saldo

Conform de gemeenschappelijke regeling wordt de vastgestelde bijdrage in het nadelig saldo over de gemeenten voor de programma's Gezondheid en Crisisbeheersing verdeeld naar het inwonertal. Als afwijking hierop heeft het Algemeen Bestuur besloten de bijdrage voor het programma Brandweer te verdelen op basis van de verdeling van het cluster openbare orde en veiligheid (OOV) in het gemeentefonds.

Per programma is de bijdrage als volgt:

GGD	€	30.113.408
Crisisbeheersing	€	3.090.205
Brandweer	€	45.524.459
Totaal	**€**	**78.728.071**

In bijlage 1 staat een overzicht van de verdeling van de bijdrage per taakveld over de gemeenten, inclusief een meerjarenperspectief richting 2027.

Brede doeluitkering rampenbestrijdingen

De bijdrage brede doeluitkering rampenbestrijdingen (BDUR), zoals opgenomen in de begroting is gebaseerd op deze meest recente informatie. Voor de bijdrage BDUR werd tot en met 2019 conform het (bij de regionalisering afgesproken) uitgangspunt voor 35% toegerekend aan het programma Crisisbeheersing, en voor 65% aan het programma Brandweer.
Vanaf 2020 is de bijdrage naar beneden bijgesteld door het Landelijk Meldkamer Systeem. Dit raakt enkel de brandweerbegroting en daarom wordt vanaf 2020 de verdeling 62% Brandweer en 38% Crisisbeheersing aangehouden.

Vanuit het ministerie van Justitie en Veiligheid zijn middels de contourennota Versterking Crisisbeheersing en Brandweerzorg extra middelen toegekend aan de veiligheidsregio's. Deze middelen zijn bedoeld om een toekomstbestendig, samenhangend stelsel voor de crisisbeheersing en brandweerzorg te realiseren. De verdeling van de middelen voor 2024 is nog niet bekend, daarom wordt in deze begroting uitgegaan van het bedrag zoals in 2023 is toegekend.

7. Paragrafen

7.1. Financiering

De kaders voor financiering zijn gebaseerd op de 'Wet Financiering Decentrale Overheden' en de daaruit voortvloeiende uitvoeringsregelingen. Het eigen treasury-beleid van Veiligheidsregio Fryslân is vastgelegd in de financiële verordening.

Beleid financieringsrisico's

Het financieringsbeleid van Veiligheidsregio Fryslân is erop gericht de financieringsrisico's voor langere tijd af te dekken met vastrentende leningen. De omvang en looptijd van deze leningen is afgestemd op de omvang en levensduur van de materiële vaste activa en de aflossing is gepland binnen de kaders voor de renterisiconorm. Afhankelijk van de situatie op de kapitaalmarkt en de hoogte van eigen financieringsmiddelen (eigen vermogen, voorzieningen en werkkapitaal) bestaat de mogelijkheid een deel (tot de kasgeldlimiet) kortlopend te financieren. Bij de financiering worden geen zekerheden verstrekt en worden geen afgeleide financiële instrumenten ingezet.

Rentebeleid

De interne rente/omslagrente wordt bepaald op basis van de volgende elementen:

- Rente bestaande leningenportefeuille (rente die we daadwerkelijk betalen).
- Inschatting rentekosten nieuw aan te trekken financiering.
- Oprenting voorziening FLO.

De interne rente/omslagrente volgt dus zeer nauwgezet de werkelijke rentelasten en bedraagt daarom inmiddels 2%.

Leningenportefeuille en liquiditeit

Het verloop in de financieringsportefeuille is nagenoeg volledig te herleiden tot het investeringsprogramma. Door het geplande investeringsprogramma in 2023 en 2024 neemt de omvang van de langlopende leningen naar verwachting toe tot bijna € 62,2 miljoen per eind 2024.

Kasgeldlimiet en renterisiconorm

Het financieringsbeleid voorziet in een groter beroep op kortlopende leningen, alvorens langlopend wordt gefinancierd. Dit betekent dat de ruimte onder de kasgeldlimiet zal worden benut, gelijk aan voorgaand jaar, waarbij de kasgeldlimiet per kwartaal overigens niet zal worden overschreden. Voor 2024 is de kasgeldlimiet bepaald op 8,2% van het begrotingstotaal, dit is € 8,0 miljoen.

De renterisiconorm voor 2024 is 20% van het begrotingstotaal, of € 19,5 miljoen. Bij het samenstellen van de leningenportefeuille is er rekening mee gehouden dat de jaarlijkse aflossingen en renteherzieningen de renterisiconorm niet overschrijden.

Bespaarde rente FLO-overgangsrecht

De voorziening FLO-overgangsrecht is gewaardeerd op contante waarde. Het jaarlijks toevoegen van rente aan de voorziening is opgenomen in de begroting, en wordt gedekt door de rente die wordt bespaard met de eerder ontvangen afkoopsom. De gehanteerde rekenrente is 2,5%.

7.2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) wordt het weerstandsvermogen omschreven als de relatie tussen de weerstandscapaciteit van de organisatie en de risico's waarvoor geen voorzieningen zijn getroffen. Het weerstandsvermogen kan ook worden omschreven als de mate waarin de organisatie in staat is om omvangrijke tegenvallers op te vangen, zonder dat het beleid hoeft te worden aangepast. De weerstandscapaciteit dient dus om de continuïteit van de organisatie te waarborgen.

Beleid

Het beleid rondom weerstandsvermogen en risicobeheersing is vastgelegd in de beleidsnota 'Weerstandsvermogen 2019-2022'. In 2023 zal deze beleidsnota worden geactualiseerd. Bij de begroting 2024 is de huidige beleidsnota nog als uitgangspunt gehanteerd. De hoofdlijnen van dit beleid zijn als volgt:

1. Binnen de gemeenschappelijke regeling wordt geen eigen weerstandscapaciteit aangehouden. In plaats daarvan worden de gemeenten geïnformeerd over de risico's die aanwezig zijn, zodat ze hier rekening mee kunnen houden in hun eigen paragraaf weerstandsvermogen;
2. In de paragraaf weerstandsvermogen worden naast de reguliere risico's ook de risico's opgenomen die mogelijk structurele impact kunnen hebben op de begroting van de VRF (zie kopje 'structurele risico's').
3. De gemeenschappelijke regeling maakt gebruik van een egalisatiereserve. Deze wordt gebruikt om incidentele schommelingen in het resultaat op te vangen. Het saldo van de egalisatiereserve heeft een omvang van tussen de 2% en 5% van het begrotingstotaal.
4. Er wordt geen post onvoorzien aangehouden in de begroting. Het eerder als 'onvoorzien' aangemerkte budget heeft geen relatie met het risicoprofiel, en is daarom omgevormd naar een budget voor bovenmatige personele fricties.

Risico's die worden afgewenteld op de weerstandscapacitei

Sinds de vaststelling van de nota weerstandsvermogen zijn geen wijzigingen opgetreden in de risico's die meewegen voor de weerstandscapaciteit. De destijds vastgestelde risico's zijn nog steeds van toepassing:

- Wegvallen van maatwerk- en markttaken: Veiligheidsregio Fryslân voert diverse taken uit die nauw verbonden zijn met de basistaak, maar niet collectief worden uitgevoerd. Voorbeelden hiervan zijn maatwerk Jeugdgezondheidszorg (JGZ), dienstverlening Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) en reizigersvaccinaties. Op deze taken wordt deels vast personeel ingezet en er wordt een beroep gedaan op overhead. Daarnaast wordt een winstmarge op deze taken gecalculeerd. Deze zorgt ervoor dat de collectieve basistaak goedkoper wordt. Wegvallen van deze taken zorgt voor zowel incidentele fricties als het vervallen van structurele dekking;
- Fysieke en psychische schade door werkzaamheden: het optreden van personeel en vrijwilligers bij incidenten kan fysieke en psychische schade opleveren, die niet altijd goed te verzekeren is. De gevolgen hiervan kunnen verstrekkend zijn, bijvoorbeeld blijvende arbeidsongeschiktheid. Veiligheidsregio Fryslân is voornemens deel te nemen aan de 'stichting waarborgfonds veiligheidsregio's' zodat per 1 januari 2024 de risico's op dit vlak die niet verzekerbaar zijn in gezamenlijkheid met alle veiligheidsregio's worden gedragen.
- Het niet kunnen werven van voldoende kwalitatief personeel, waardoor de taakuitvoering in gevaar komt: bij de huidige arbeidsmarkt is het lastig om voldoende kwalitatief personeel te werven. Dit probleem doet zich voor bij alle organisatieonderdelen. Het gevolg kan zijn dat de kwaliteit van de dienstverlening onder druk komt of alleen kan worden gerealiseerd tegen onevenredig hoge kosten.

Weerstandscapaciteit

Risico's met mogelijk structurele effecten op de begroting

De gemeenschappelijke regeling heeft geen eigen weerstandscapaciteit. De risico's die zich voordoen worden daarom in beginsel afgewenteld op de deelnemende gemeenten. Voor de komende jaren zijn enkele grote structurele risico's aangemerkt, dit betreft:

Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (Wnra)
Het Veiligheidsberaad heeft besloten om een werkgeversvereniging voor de veiligheidsregio's op te richten. De werkgeversvereniging samenwerkende veiligheidsregio's (WVSV) is per 1 januari 2022 operationeel. Aanleiding is dat de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (Wnra) voor de veiligheidsregio's nog niet is ingegaan. Daarom moeten we tijdelijk tot een eigen collectieve rechtspositieregeling komen. We weten nu nog niet welke gevolgen dit gaat hebben. De incidenteel beschikbare middelen van € 100.000 benodigd voor de invoering blijven wel staan.

Omgevingswet
De komst van de Omgevingswet bevordert de integrale afweging als het gaat om besluiten in de fysieke leefomgeving. Alle aspecten die van invloed zijn, moeten meegenomen worden. Dit geldt dus zeker ook voor veiligheid en gezondheid. De invoering van de Omgevingswet brengt de nodige onzekerheden met zich mee. Zo is het onduidelijk hoe groot de vraag vanuit de gemeenten echt gaat worden. Verder laten landelijke onderzoeken zien dat de komst van de Omgevingswet meer tijd en geld gaat kosten. De minister van Binnenlandse Zaken heeft dit - en ook de bijzondere positie voor veiligheidsregio's hierin - onderkend. De invoering van de wet is inmiddels wederom uitgesteld, ditmaal tot 1 juli 2023. De onzekerheid zal op korte termijn niet opgelost zijn. De invloed hiervan op de organisatieonderdelen, hebben we bij de individuele programma's uitgewerkt.

Taakdifferentiatie
Als gevolg van Europese wetgeving mag in de toekomst brandweerzorg niet meer worden gedaan door vrijwilligers die verplicht moeten opkomen bij een melding of al op de kazerne verblijven, wachtend op een melding. Dit heet respectievelijk consignatie en kazernering.

Landelijk wordt een plan opgesteld om te komen tot brandweerzorg waarin wordt voldaan aan deze regelgeving. In dit plan staan onder andere de benodigde financiering en een wetswijziging van de arbeidstijdenwet. Tot die tijd blijft de situatie zoals hij is. Het is onduidelijk wie de kosten hiervan gaat dragen.

Algemene prijsontwikkeling
De prijsstijgingen op bijvoorbeeld materieel- en materiaalgebied stijgen ver uit boven de reguliere indexatie op basis van de consumentenprijsindex (CPI) zoals vastgelegd in de financiële verordening. Oorzaken van de prijsstijgingen zijn onder meer: wereldwijde economische ontwikkelingen, schaarste aan grondstoffen en personeel, milieumaatregelen en uiteraard de oorlog in Oekraïne. We kunnen de financiële consequenties op dit moment niet concreet maken.

Langere en onbetrouwbare levertijden
Als gevolg van grondstoftekorten en krapte op de arbeidsmarkt, hebben we ook te maken met problemen bij de tijdige levering van materieel, materiaal en diensten. Daarom moet hier bij aanbestedingen in de planning rekening mee worden gehouden, trajecten vroeg worden begonnen en duidelijke afspraken met leveranciers worden gemaakt. Voor ons regulier onderhoud en de aanschaf van kleiner materiaal is het nodig dat we voldoende aandacht aan het voorraadbeheer besteden. We moeten voorkomen dat er, door problemen met de levertijden, risico's in de uitvoering van de hulpverlening ontstaan. De ontwikkelingen rond levertijden kunnen financiële consequenties hebben (verschuiving van kosten in de tijd).

Effecten crises op regulier werk
Een indirect gevolg van onze rol in de diverse crises, is dat veel reguliere werkzaamheden vertraging hebben opgelopen. Mede door de schaarste op de arbeidsmarkt en de problemen met betrekking tot de levering van goederen door onze leveranciers, zijn deze vertragingen (nog) niet volledig ingehaald. We houden het bestuur via de reguliere P&C-cyclus op de hoogte van hoe wij deze vertraging inhalen.

Verduurzaming gebouwen en materieel
Het verder verduurzamen van onze gebouwen en materieel heeft de aandacht. Veiligheidsregio Fryslân heeft hierin ook al slagen gemaakt en dit op eigen initiatief opgepakt. Op het moment dat er vanuit de Rijksoverheid meer verduurzaming verplicht wordt gesteld zou dit een verhoging van de kosten tot gevolg kunnen hebben. We kunnen de financiële consequenties op dit moment niet concreet maken.

Rente
De afgelopen jaren waren de financieringslasten erg laag, wat een voordeel opgeleverd heeft. Het economisch tij lijkt echter gekeerd. De stijgende rente gaat waarschijnlijk ook voor Veiligheidsregio Fryslân leiden tot hogere kapitaallasten. Dit effect kan worden versterkt doordat de prijsstijgingen mogelijk leiden tot een hogere leningenportefeuille.

Functioneel leeftijdsontslag (FLO)
Door de landelijke netto afspraak hebben wijzingen in diverse wet- en regelgeving, zoals cao-verhogingen, directe financiële gevolgen op het FLO. Ontwikkelingen in de CAO-gemeenten en de afschaffing van de levensloopregeling kunnen ervoor zorgen dat de bestemmingsreserve eerder uitgeput is dan waarmee op het moment van de overname rekening is gehouden.

Financiële kengetallen

Van de in het BBV opgenomen kengetallen zijn vier van toepassing bij Veiligheidsregio Fryslân. Deze kengetallen zijn als volgt uitgewerkt:

Kengetallen	Jaarverslag 2022	Begrotingswijziging 2023	Begroting 2024
Netto-schuldquote	33,36%	74,71%	76,60%
Netto-schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	33,36%	74,71%	76,60%
Solvabiliteit	10,53%	8,88%	7,49%
Structurele exploitatieruimte	0%	0%	0%

Toelichting
De netto-schuldquote neemt ten opzichte van de begroting van 2023 toe, door het aantrekken van externe financiering voor de geplande investeringen. Daarnaast was in de jaarrekening het gerealiseerde totaal van de baten veel hoger door de opbrengsten die tegenover de extra kosten voor het coronavirus en de vluchtelingenopvang stonden.

De solvabiliteit neemt af door het invullen van de investeringsplanning in de komende jaren. Daarnaast neemt het saldo van de bestemmingsreserves af door de besteding van de specifiek voor projecten beschikbare gelden.

7.3. Bedrijfsvoering

7.3.1 Inleiding

In dit onderdeel besteden we aandacht aan centrale onderwerpen, die bijdragen aan het inzicht van het bestuur.

7.3.2 Personeel

Voor VRF werken circa 2.800 medewerkers, waarvan er meer dan 1.200 brandweervrijwilliger zijn. Daarnaast zijn er 200 crisisfunctionarissen uit andere organisaties actief voor onze organisatie. Met trainingen en opleidingen bieden we zowel onze crisisfunctionarissen, brandweervrijwilligers als medewerkers de mogelijkheid zich te ontwikkelen en in te spelen op de veranderende samenleving.

Met strategisch personeelsmanagement, door medewerkers geregeld te vragen wat zij van ons als werkgever vinden en via heldere arbeidsmarktcommunicatie willen we mensen werven en lang(er) aan ons binden. We zijn ons bewust van de schaarste op de arbeidsmarkt. Deze versterkt doordat een deel van ons personeel ouder wordt of met pensioen gaat.

We anticiperen hierop door ons te verplaatsen in onze potentiële collega's: wat is voor hen aantrekkelijk om bij ons te komen, of te blijven, werken en op welke plekken kunnen wij met hen ons verhaal delen? Ook passen we functiedifferentiatie en taakherziening toe en werken samen met andere grote werkgevers en opleiders in het noorden.

7.3.3 Hybride werken

In 2024 weten we dankzij de ervaringen en onderzoek hoe hybride werken voor VRF het beste werkt. Hierop hebben we huisvesting en middelen aangepast.

7.3.4 Informatie- en risicomanagement

In 2024 voeren wij diverse informatiemanagementprojecten uit. Binnen deze projecten wordt gewerkt aan het verbeteren van:

- informatieveiligheid & privacybescherming;
- data en datamanagement, gericht op stuurinformatie en datagestuurde veiligheid intern en extern;
- gegevensuitwisseling met burgers en ketenpartners;
- procesgericht werken en het digitaliseren van processen en dienstverlening;
- het verder verhogen van de digitale vaardigheden van onze medewerkers.

Deze projecten dragen ook bij aan het optimaliseren van ons risicomanagement.
Binnen risicomanagement identificeren en kwantificeren we risico's binnen VRF en treffen we maatregelen om deze risico's weg te nemen.

Een voorbeeld hiervan is het Leverancier- en Contractmanagement wat bijdraagt aan het naleven van de afspraken. We zorgen dat we goed in gesprek blijven over indexaties en gaan vroegtijdig in gesprek met leveranciers over schaarste van materialen en levertijden. Door het naleven van de BIO-, NEN7510- en HKZ-normen kunnen we ook risico's inschatten en er op inspelen.

'De BIO is de baseline informatieveiligheid overheid en NEN7510 de informatieveiligheidsnorm voor zorginstellingen. BIO en NEN7510 zijn afgeleid van de ISO27001 en ISO27002 en bevatten een hoeveelheid normen gericht op informatieveiligheid. Beide zijn verplicht om toe te passen. HKZ is de harmonisatie kwaliteitsbeoordelingen in de zorgsector.'

7.3.5 Privacy

VRF treft verschillende maatregelen om de privacy van cliënten te beschermen. Ook in 2024 zien de functionaris gegevensbescherming en privacy-officer toe op de toepassing van de wetgeving. Zij rapporteren hierover aan de directie en het dagelijks bestuur Ook maken we met interne campagnes medewerkers bewust van wat zij zelf kunnen doen om te voorkomen dat gevoelige informatie in verkeerde handen valt.

7.3.6 Integriteitsbeleid

VRF geeft haar integriteitsbeleid vorm door medewerkers bewust te maken van wat betrokken, betrouwbaar en professioneel inhoudt. In 2024 gaan we dit onderwerp nadrukkelijker onder de aandacht brengen. Je als ambtenaar bewust zijn van je integriteit en morele kompas is vast onderdeel van de introductiedag voor nieuwe medewerkers. De directeuren vertellen wat het betekent om ambtenaar te zijn. In deze bijeenkomst neemt directeur Wim Kleinhuis ook bij iedereen de eed of belofte af. Elke medewerker vraagt zelf een Verklaring Omtrent Gedrag (VOG) aan.

7.3.7 Gedragscode

Om integriteit concreter te maken voor de gebruiker, hebben we een gedragscode geschreven die we in 2024 verder voor het voetlicht gaan brengen. In het stuk vertalen we rechten, plichten, procedures en sancties naar gedragsregels. De gedragscode geldt voor alle medewerkers in dienst van VRF, inclusief vrijwilligers en ook voor andere personen die werkzaamheden verrichten voor VRF, zoals stagiaires, crisisfunctionarissen, uitzendkrachten en ZZP’ers.

interview

Privacy, security & control samen in het kader van BIO/NEN

“Ik ben geen privacyridder die altijd Nee roept”

De samenwerking tussen veiligheidsspecialisten en gegevensbeschermers van Veiligheidsregio Fryslân is intens. Dat is volgens Functionaris gegevensbescherming Ana Ilicic niet voor niets: “Onvoldoende beveiliging kan leiden tot misbruik van gegevens of datalekken, te strak beveiligen ook. Met een beveiligingsmaatregel kun je dus ook inbreuk maken op iemand zijn privacy.”

Voordat BIO NEN de norm werd voor veilig omgaan met overheidsinformatie, had Ana op het gebied van privacybeleid al behoorlijk wat paden geëffend. Het was zo’n typisch best-druk-in-je-eentje situatie. Zij schreef de processen die nodig zijn om veilig te werken met gevoelige informatie van mensen, was ondertussen de kwartiermaker van haar zelfgeschreven processen en beantwoordde per dag tientallen privacyvragen. “Qua tijd niet te doen, maar je keurt ook je eigen producten, dus dat is voor de lange termijn niet zuiver.” De komst van Jannie Vennik in oktober 2022 als privacy officer maakte het team compleet en de uitvoering van het privacybeleid volwassen.

Wat heeft het invoeren van de informatiebeveiligingsnormen voor BIO NEN voor jou betekend?
“Van goede pricacyprocessen naar goed gedrag. Dat is een sprong die we volgens Ana deels te danken hebben aan de interne BIO NENcampagnes. “Door BIO NEN besef ik ook dat er een set normen ligt en dit het moment is voor Informatiemanagement en haar beveiligingsspecialisten om die normen in te gaan zetten. Daar is nog een weg in te gaan. Ik realiseer mij dat we met privacybeleid en -gedrag dat punt al hebben bereikt. Er liggen procedures, goede processen en voor heel veel mensen is veilig omgaan met mensen hun informatie de standaard geworden. Daar is dankzij BIO NEN bij gekomen, dat we veel effectiever samenwerken met de beveiligingsspecialisten en veel meer collega’s denken: ‘Oh ja wacht eens even, die privacy, daar moeten we al bij stap 1 bij stilstaan.”

Waarom is samenwerken met veiligheidsspecialisten belangrijk?
Ana: "Data is een goudmijn voor bedrijven en als overheid kun je mensen met die informatie goed helpen. Daar staat tegenover dat burgers kritischer zijn op hoe wij de informatie gebruiken. Op het moment dat jij je kunt onderscheiden door met informatie die je hebt, mensen op een veilige manier te geven wat ze nodig hebben, in plaats van steeds te zeggen: 'volgens de AVG (Algemene Verordening Gegevensbescherming) mag ik u deze informatie niet geven', dan vertrouwen zij op jouw dienstverlening en zijn zij bereid meer met jou te delen. Dat kan als privacy van mensen en de veiligheid van systemen in balans zijn."

Vertrouwen in de overheid komt volgens Ana te voet en gaat te paard. "Een paar uur na de datadiefstal uit coronasystemen kregen wij massaal verzoeken van mensen om hun gegevens te verwijderen of ze in te zien. En er waren zelfs ouders die gingen twijfelen aan de systemen van het Rijksvaccinatieprogramma van hun kinderen. Je zag dat het aantal 'nee' antwoorden op de vraag of mensen vaccinatiegegevens met RIVM wilden delen, groter werd. Dat heeft direct gevolgen. Want het RIVM heeft daardoor een minder goed beeld van de dichtheid van de vaccinaties en de risico's op uitbraken."

Aan de hand van dit voorbeeld wil Ana ook graag onderstrepen dat de AVG in dit soort gevallen geen beperkende wet is, maar juist een dienstverlenende. "De AVG heeft naast bescherming van persoonsgegevens nog één belangrijk doel en dat is: mensen helpen door te zorgen voor optimale gegevensuitwisseling." Het kan volgens Ana dus zo zijn, dat over een aantal jaren mensen bij vaccineren de ja/nee vraag bij doorspelen van informatie aan het RIVM niet meer krijgen en de informatie - weliswaar zonder namen en rugnummers - altijd inzichtelijk is. "Het gaat altijd om de afweging van verschillende belangen." De AVG is hier volgens Ilicic kraakhelder over: "De verwerking van persoonsgegevens moet in dienst staan van de mens. Mensen moeten de AVG in de dagelijkse praktijk steeds met deze gedachte in het achterhoofd gaan toepassen. Ik ben zeker geen privacyridder die altijd maar 'nee roept. Ik kijk altijd of een maatregel in proportie is."

Heb je een voorbeeld van de goede samenwerking met de beveiligingsspecialisten van VRF?
"Gezichtsherkenning op onze laptops was echt een afweging tussen beveiligen en privacy. Die gezichtsherkenning voeren we in om de gegevens van de mensen in Friesland die je via die laptop bereikt, te beschermen. Ondertussen gebruiken wij unieke informatie van medewerkers om toegang tot een systeem te leveren, namelijk de scan van een gezicht. Als iemand met slechte bedoelingen dit in handen krijgt, dan zijn de consequenties immens. Dus je moet voor invoering de privacyrisico's voor collega's onderzoeken. Zoals bijvoorbeeld: worden die scans van gezichten ergens opgeslagen? Het antwoord daarop was 'nee' en daarmee waren alle collega's veel ontvankelijker voor het installeren ervan op hun laptop. Als je een beveiligingsmaatregel invoert, moet je je afvragen of het in verhouding staat tot wat je wilt bereiken. Dat is nu bij elke maatregel, dankzij BIO NEN en de goed vastgelegde privacyprocessen een gezonde discussie over de inhoud.

Daarbij: management en Directie beseffen nu: privacy en informatieveiligheid zijn here to stay. En die volwassenheid zit hem ook in dat je mensen bedient met wetten en normen in plaats van te beperken. Als je een beveiligingsniveau intern te hoog opschroeft, dan weet je – niets menselijks is ons vreemd – dan ontstaan er olifantenpaadjes naar de informatie en dan kun je niet meer monitoren. Dan moet je dus gaan kijken: hoe kan ik een systeem zo beveiligen en vormgeven dat mensen laaiend enthousiast zijn en we tegelijkertijd voldoen aan de wet?" Daar hebben we volgens Ana, die altijd kijkt hoe we de wereld mooier kunnen maken, van dag tot dag een beter antwoord op.

7.4. Onderhoud kapitaalgoederen

In deze paragraaf leggen we het beheerbeleid uit van de gebouwen die Veiligheidsregio Fryslân bezit of huurt. Het gaat om de volgende gebouwen:

- Het hoofdkantoor aan de Harlingertrekweg in eigendom.
- 66 Brandweerkazernes, waarvan 48 in eigendom.
- 2 boothuizen waarvan 1 eigendom en 1 huur.
- Een opslagloods voor de tijdelijke opslag van afgeschreven materieel met daarbij in een distributiecentrum voor de bevoorrading van de vaccinatie, testlocaties en vluchtelingenlocaties.
- 45 huurlocaties voor JGZ.
- Het Regionaal Coördinatie Centrum (RCC), ondergebracht bij de meldkamer dat wordt gehuurd.

Ook huurt VRF ten behoeve van de crisis, bijvoorbeeld voor vluchtelingenopvang en om te vaccineren tijdens een pandemie, tijdelijk panden. Het is niet duidelijk wat hier in 2024 in nodig is.

Kwaliteitsniveau

Om onze gebouwen goed te beheren en onderhouden, hanteren we een NEN-norm. Met NEN-2767 heeft VRF een breed toegepaste wijze van conditiemeting. Hiermee kunnen we de technische kwaliteit van bouw- en installatiedelen op een objectieve manier vastleggen en behouden.

Er zijn zes niveaus, die verschillen in kwaliteit aangeven. Niveau 1 is ‘uitstekend’, niveau 6 is ‘zeer slecht’. Met het bestuur hebben wij afgesproken om in onze onderhoudsplannen en bij afspraken met verhuurders uit te gaan van conditiescore 3; een ‘redelijk conditie’. Zichtbare veroudering vinden wij acceptabel, zolang de functievervulling van bouw- en installatiedelen niet in gevaar komt. Periodiek vindt er een evaluatie plaats van de status van onze onderhoudsplannen.

Investeringen

Ook de bouwagenda voor nieuw- en verbouw is bekend. De komende vijf jaar voeren we de plannen voor meerdere brandweerposten uit. De financiële lasten zijn, op basis van het prijspeil medio 2021, tot 2040 gedekt in de meerjaren investeringsplanning. Een gespecialiseerde stuurgroep bewaakt de planning, kwaliteit en kosten van de uitvoering van de bouwagenda .

7.5. Verbonden partijen

Definitie Verbonden Partij

Een Verbonden Partij (VP) is een privaat- of publiekrechtelijke organisatie waarin de VRF een financieel én een bestuurlijk belang heeft. Er is sprake van een financieel belang als de VRF aansprakelijk is bij het niet nakomen van de verplichtingen door de rechtspersoon. Er is sprake van een bestuurlijk belang als de VRF vertegenwoordigd is in het bestuur of zeggenschap daarin kan uitoefenen. Gelet op deze kwalificaties van belang kent de VRF geen verbonden partijen. Hieronder wordt Stichting BON waarmee de VRF een nauwe betrokkenheid heeft genoemd.

Stichting BON

De bestuurlijke deelname, samen met de veiligheidsregio's Groningen en Drenthe, in de Stichting Brandweeropleidingen Noord (BON) benadert de definitie van een verbonden partij. Er is echter volgens de statuten geen sprake van een financieel belang in de stichting. De stichting is aandeelhouder in de BON B.V. De BON B.V. heeft een 100%-deelneming in Oefencentrum Noord B.V. en Brandweeropleidingen Noord B.V. De BON factureert de afgenomen dienstverlening (opleiden of oefenen). Stichting BON is daarom formeel geen verbonden partij.

8. Financiële begroting

8.1. Overzicht van baten en lasten

Primitieve begroting 2024			
	Lasten	**Baten**	**Saldo**
Programma Gezondheid			
Pijler 1	15.353.002	48.525	15.304.477
Pijler 2	11.582.023	3.306.648	8.275.375
Pijler 3	1.701.342	1.029.803	671.539
Pijler 4	1.816.785	1.816.785	-
Toegerekende organisatiekosten	6.583.391	83.057	6.500.334
Bijdrage programma Gezondheid		*30.113.408*	*-30.113.408*
Reservemutaties Gezondheid	164.018	802.335	-638.317
Totaal programma GGD	***37.200.561***	***37.200.561***	**-**
Programma Crisisbeheersing			
Producten Crisisbeheersing	6.688.424	228.794	6.459.630
Toegerekende organisatiekosten	991.784	12.513	979.271
BDUR		4.408.683	-4.408.683
Bijdrage programma Crisis		*3.090.205*	*-3.090.205*
Reservemutaties Crisis	106.287	46.300	59.987
Totaal programma Crisis	***7.786.494***	***7.786.494***	**-**
Programma Brandweer			
Producten Brandweer	41.941.637	922.520	41.019.116
Toegerekende organisatiekosten	9.524.542	120.164	9.404.378
BDUR		4.677.064	-4.677.064
Bijdrage programma Brandweer		*45.524.459*	*-45.524.459*
Reservemutaties Brandweer	847.666	1.069.638	-221.972
Totaal programma Brandweer	***52.313.845***	***52.313.845***	**-**
Eindtotaal	***97.300.900***	***97.300.900***	**-**

Conform het nieuwe BBV dient vanaf de begroting 2018 eveneens onderstaande opstelling per taakveld te worden opgenomen in de begroting. Deze is opgesteld conform de daarvoor uitgegeven handreikingen van de Commissie BBV.

Overzicht baten en lasten art. 27 BBV

	Lasten	Baten	Saldo
Programma gezondheid	29.538.211	30.122.171	583.960
Programma crisisbeheersing	6.221.887	6.794.711	572.824
Programma brandweer	39.463.607	42.164.303	2.700.696
Programma organisatie	729.459	16.085.708	15.356.249
Algemene dekkingsmiddelen	-	-	-
Overhead	19.648.188	215.734	-19.432.454
Heffing vpb	10.000	-	-10.000
Onvoorzien	571.577	-	-571.577
Saldo van baten en lasten	***96.182.930***	***95.382.627***	***-800.302***
Toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves per programma	1.117.971	1.918.273	800.302
Resultaat	***97.300.900***	***97.300.900***	***-***

VEILIGHEIDSREGIO FRYSLÂN

Meerjarenperspectief 1/2

	Jaarrekening 2022			Primitieve begroting 2023			Begroting 2024		
	Lasten	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
Programma Gezondheid									
Pijler	18.100.854	3.278.590	-14.822.264	15.283.542	52.583	15.230.959	15.353.002	48.525	15.304.477
Pijler 2	11.067.830	4.564.238	-6.503.592	10.219.184	3.179.208	7.039.976	11.582.023	3.306.648	8.275.375
Pijler 3	37.873.492	37.321.744	-551.748	1.619.707	980.126	639.581	1.701.342	1.029.803	671.539
Pijler 4	1.658.470	1.580.194	-78.276	1.743.556	1.743.556	-	1.816.785	1.816.785	-
Toegerekende organisatiekosten				6.249.542	76.905	6.172.637	6.583.391	83.057	6.500.334
Bijdrage programma Gezondheid		*21.614.747*	*21.614.747*		*28.371.826*	*-28.371.826*		*30.113.408*	*-30.113.408*
Reservemutaties Gezondheid	102.000	707.827	605.827	102.000	813.326	-711.326	164.018	802.335	-638.317
Totaal programma GGD	**68.802.646**	**69.067.339**	**264.694**	**35.217.531**	**35.217.531**	**-**	**37.200.561**	**37.200.561**	**-**
Programma Crisisbeheersing									
Producten Crisisbeheersing	16.154.731	11.897.756	-4.256.975	4.909.910	216.401	4.693.509	6.688.424	228.794	6.459.630
Toegerekende organisatiekosten				941.489	11.586	929.904	991.784	12.513	979.271
BDUR		2.980.950	2.980.950		2.876.334	-2.876.334		4.408.683	-4.408.683
Bijdrage programma Crisis		*1.760.140*	*1.760.140*		*2.797.878*	*-2.797.878*		*3.090.205*	*-3.090.205*
Reservemutaties Crisisbeheersing	226.063		-226.063	90.535	39.736	50.799	106.287	46.300	59.987
Totaal programma Crisis	**16.380.794**	**16.638.846**	**258.052**	**5.941.935**	**5.941.935**	**-**	**7.786.494**	**7.786.494**	**-**
Programma Brandweer									
Producten Brandweer	36.596.291	1.152.057	-35.444.234	38.790.317	1.071.605	37.718.711	41.941.637	922.520	41.019.116
Toegerekende organisatiekosten				9.041.546	111.263	8.930.282	9.524.542	120.164	9.404.378
BDUR		4.847.173	4.847.173		4.677.064	-4.677.064		4.677.064	-4.677.064
Bijdrage programma Brandweer		*31.997.937*	*31.997.937*		*42.362.427*	*-42.362.427*		*45.524.459*	*-45.524.459*
Reservemutaties Brandweer	1.542.962	190.000	-1.352.962	772.099	381.602	390.497	847.666	1.069.638	-221.972
Totaal programma Brandweer	**38.139.253**	**38.187.167**	**47.914**	**48.603.961**	**48.603.961**	**-**	**52.313.845**	**52.313.845**	**-**
Programma Organisatie									
Producten Organisatie	18.291.868	2.754.241	-15.537.627						
Bijdrage programma Organisatie		*15.063.526*	*15.063.526*						
Reservemutaties Organisatie		797.201	797.201						
Totaal programma Organisatie	18.291.868	18.614.968	323.100						
Eindtotaal	***141.614.560***	***142.508.320***	***893.759***	***89.763.427***	***89.763.427***	**-**	***97.300.900***	***97.300.900***	**-**

Meerjarenperspectief 2/2

	Begroting 2025			Begroting 2026			Begroting 2027		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Programma Gezondheid									
Pijler 1	15.470.897	50.515	15.420.382	15.958.984	52.484	15.906.500	16.523.009	54.532	16.468.477
Pijler 2	11.747.691	3.436.378	8.311.313	12.121.321	3.563.355	8.557.966	12.551.246	3.695.147	8.856.099
Pijler 3	1.732.953	1.070.013	662.940	1.788.643	1.109.679	678.964	1.852.377	1.150.877	701.500
Pijler 4	1.891.274	1.891.274	-	1.965.033	1.965.033	-	2.041.670	2.041.670	-
Toegerekende organisatiekosten	6.855.101	85.134	6.769.967	7.117.128	86.837	7.030.292	7.347.638	88.574	7.259.065
Bijdrage programma Gezondheid		*31.094.737*	*-31.094.737*		*32.097.749*	*-32.097.749*		*33.202.955*	*-33.202.955*
Reservemutaties Gezondheid	184.572	254.437	-69.865	184.572	260.545	-75.973	184.572	266.757	-82.185
Totaal programma GGD	**37.882.488**	**37.882.488**	**-**	**39.135.681**	**39.135.681**	**-**	**40.500.512**	**40.500.512**	**-**
Programma Crisisbeheersing									
Producten Crisisbeheersing	6.880.235	236.672	6.643.563	7.065.355	244.073	6.821.282	7.257.254	251.727	7.005.527
Toegerekende organisatiekosten	1.032.717	12.825	1.019.891	1.072.191	13.082	1.059.109	1.106.917	13.344	1.093.573
BDUR		4.408.683	-4.408.683		4.408.683	-4.408.683		4.408.683	-4.408.683
Bijdrage programma Crisis		*3.327.997*	*-3.327.997*		*3.544.013*	*-3.544.013*		*3.761.788*	*-3.761.788*
Reservemutaties Crisisbeheersing	111.557	38.331	73.226	111.557	39.251	72.306	111.557	40.187	71.370
Totaal programma Crisis	**8.024.508**	**8.024.508**	**-**	**8.249.102**	**8.249.102**	**-**	**8.475.728**	**8.475.728**	**-**
Programma Brandweer									
Producten Brandweer	43.294.474	1.045.322	42.249.151	44.578.295	1.076.472	43.501.823	45.904.262	1.108.715	44.795.547
Toegerekende organisatiekosten	9.917.640	123.168	9.794.472	10.296.729	125.631	10.171.097	10.630.219	128.144	10.502.075
BDUR		4.677.064	-4.677.064		4.677.064	-4.677.064		4.677.064	-4.677.064
Bijdrage programma Brandweer		*47.856.214*	*-47.856.214*		*49.476.674*	*-49.476.674*		*51.092.389*	*-51.092.389*
Reservemutaties Brandweer	857.762	368.107	489.655	857.762	376.944	480.818	857.762	385.931	471.830
Totaal programma Brandweer	**54.069.875**	**54.069.875**	**-**	**55.732.785**	**55.732.785**	**-**	**57.392.243**	**57.392.243**	**-**
Eindtotaal	***99.976.871***	***99.976.871***	***-***	***103.117.569***	***103.117.569***	***-***	***106.368.482***	***106.368.482***	***-***

Toelichting:

De mutatie van het nadelig saldo per programma ten opzichte van 2023 is als volgt, naar oorzaken:

Analyse mutatie gemeentelijke bijdrage per programma					
Omschrijving	**Gezondheid**	**Crisis**	**Brandweer**	**Organisatie**	**Totaal**
Indexatie cpi	281.690	79.923	1.417.855	479.057	2.258.525
Indexatie loon	757.229	149.109	856.550	418.522	2.181.411
Dekkingsplan			503.910		503.910
Beleidsadviseur	111.000				111.000
SOA/Sense	166.217				166.217
Rente	-651	1.717	-141.028	-12.938	-152.900
Mutatie IM-projecten	51.062		9.098	-120.382	-60.221
Mutatie egalisatiereserve	70.850	15.751	75.567	25.828	187.997
Totaal	**1.437.397**	**246.501**	**2.721.952**	**790.088**	**5.195.938**
Verdeling organisatie	304.184	45.825	440.079		790.088
Incl. organisatie	**1.741.581**	**292.326**	**3.162.031**		**5.195.938**

8.2. Financiële positie

Arbeidsverplichtingen

Conform het besluit 'Begroting en Verantwoording' is het niet toegestaan voorzieningen op te nemen voor jaarlijks terugkerende verplichtingen met een vergelijkbaar volume. Dit gaat vooral om verplichtingen rondom vakantiegeld en het opgebouwde saldo vakantiedagen. Deze lasten zijn structureel gedekt in de begroting.

Investeringskredieten

Als onderdeel van de begroting is het meerjaren-investeringsplan vastgesteld. De geplande investeringen zijn aan te merken als investeringen met economisch nut en worden geactiveerd conform de regels die zijn vastgesteld in de financiële verordening. De effecten hiervan zijn in de kapitaallasten van de programma's verwerkt. De vast te stellen kredieten zijn opgenomen in bijlage 2 bij deze begroting.

Reserves

Het geraamde verloop van de reserves in 2024 is als volgt:

	1-1-2024	Stortingen	Onttrekkingen	31-12-2024
Algemene reserve				
Egalisatiereserve	3.379.701	356.698		3.736.399
	3.379.701	356.698	-	3.736.399
Bestemmingsreserves				
Gezondheidsmonitor	325.701	102.000	145.000	282.701
FLO	806.781			806.781
Uitwerkingskader Meldkamer	500.000			500.000
Jeugdgezondheidszorg/JGZ 3.0	289.345		160.000	129.345
Tweede loopbaanbeleid	538.939			538.939
In te halen werkzaamheden	1.306.061		535.000	771.061
Gezonde leefomgeving	100.000		100.000	-
Publieke Gezondheidszorg Asielzoekers	125.000		90.000	35.000
Wabo	290.000		90.000	200.000
Tijdelijke versterking projecten	39.000		39.000	-
Energietransitie	100.000		100.000	-
	4.420.827	102.000	1.259.000	3.263.827
Totaal eigen vermogen	***7.800.528***	***458.698***	***1.259.000***	***7.000.226***

Voorzieningen

Het geraamde verloop in de voorzieningen in 2024 is als volgt:

	1-1-2024	Stortingen	Onttrekkingen	31-12-2024
Verplichtingen, verliezen, risico's				
Voorziening opgebouwde spaaruren	143.014			143.014
FLO	7.440.820	186.088	988.385	6.638.523
Voorziening spaaruren IKB	613.473			613.473
	8.197.307	186.088	988.385	7.395.010
Egalisatie van lasten				
Groot onderhoud Harlingertrekweg	236.273	49.500	16.552	269.221
Groot onderhoud brandweerkazernes	1.504.191	511.222	275.139	1.740.275
	1.740.464	560.722	291.691	2.009.495
Totaal voorzieningen	***9.937.771***	***746.810***	***1.280.076***	***9.404.505***

Geprognosticeerde balans 2024

	1-1-2024	31-12-2024		1-1-2024	31-12-2024
Materiële vaste activa	83.877	89.446	Eigen vermogen	7.801	7.000
Vorderingen	2.221	2.221	Voorzieningen	9.938	9.405
Liquide middelen	467	467	Langlopende schulden	63.137	62.203
Overlopende activa	1.311	1.311	Kortlopende schulden	4.832	12.669
			Overlopende passiva	2.168	2.168
	87.876	***93.445***		***87.876***	***93.445***

In de voorspelde balans is rekening gehouden met de geplande investeringen voor 2023 en 2024 en een stabiel werkkapitaal. Ook zijn de geplande mutaties in reserves en voorzieningen, zoals in de eerdere paragrafen genoemd, verwerkt. De behoefte aan langlopende financiering is bepaald op basis van het meerjareninvesteringsplan en de vastgelegde financieringsstructuur. De rentelast voor deze financiering is gedekt in de begroting 2024. Bovenstaande balans is de basis voor de berekende financiële kengetallen in de paragraaf weerstandsvermogen.

Bijlage 1.
Bijdrage per gemeente 2024-2027

	2024	2025	2026	2027
Achtkarspelen	€ 3.054.715	€ 3.190.594	€ 3.300.915	€ 3.415.509
Ameland	€ 886.415	€ 929.050	€ 960.816	€ 993.106
Dantumadiel	€ 2.037.421	€ 2.127.820	€ 2.201.419	€ 2.277.919
De Fryske Marren	€ 6.332.494	€ 6.618.852	€ 6.847.189	€ 7.083.340
Harlingen	€ 1.848.366	€ 1.931.328	€ 1.998.025	€ 2.067.140
Heerenveen	€ 5.912.928	€ 6.178.148	€ 6.391.523	€ 6.612.677
Leeuwarden	€ 15.528.247	€ 16.231.191	€ 16.791.050	€ 17.369.903
Noardeast-Fryslân	€ 5.534.832	€ 5.784.755	€ 5.984.358	€ 6.190.872
Ooststellingwerf	€ 3.075.472	€ 3.214.089	€ 3.325.019	€ 3.439.847
Opsterland	€ 3.407.616	€ 3.560.218	€ 3.683.205	€ 3.810.730
Schiermonnikoog	€ 343.790	€ 360.703	€ 372.994	€ 385.404
Smallingerland	€ 6.343.393	€ 6.627.145	€ 6.856.114	€ 7.093.601
Súdwest-Fryslân	€ 10.842.502	€ 11.331.365	€ 11.722.434	€ 12.127.205
Terschelling	€ 1.018.123	€ 1.066.619	€ 1.103.141	€ 1.140.371
Tytsjerksteradiel	€ 3.723.040	€ 3.889.964	€ 4.024.319	€ 4.163.589
Vlieland	€ 356.031	€ 373.387	€ 386.128	€ 399.028
Waadhoeke	€ 5.541.931	€ 5.791.689	€ 5.991.586	€ 6.198.510
Weststellingwerf	€ 2.940.755	€ 3.072.031	€ 3.178.200	€ 3.288.379
	€ 78.728.071	**€ 82.278.948**	**€ 85.118.436**	**€ 88.057.132**

2024

Bijdrage 2024	Gezondheid	Crisisbeheer	Brandweer	Totaal
Achtkarspelen	€ 1.287.104	€ 132.081	€ 1.635.531	€ 3.054.715
Ameland	€ 172.986	€ 17.752	€ 695.677	€ 886.415
Dantumadiel	€ 872.849	€ 89.571	€ 1.075.002	€ 2.037.421
De Fryske Marren	€ 2.375.713	€ 243.793	€ 3.712.988	€ 6.332.494
Harlingen	€ 732.278	€ 75.146	€ 1.040.942	€ 1.848.366
Heerenveen	€ 2.353.704	€ 241.535	€ 3.317.689	€ 5.912.928
Leeuwarden	€ 5.778.660	€ 593.000	€ 9.156.587	€ 15.528.247
Noardeast-Fryslân	€ 2.099.267	€ 215.424	€ 3.220.141	€ 5.534.832
Ooststellingwerf	€ 1.182.400	€ 121.337	€ 1.771.735	€ 3.075.472
Opsterland	€ 1.371.686	€ 140.761	€ 1.895.170	€ 3.407.616
Schiermonnikoog	€ 43.465	€ 4.460	€ 295.864	€ 343.790
Smallingerland	€ 2.573.609	€ 264.101	€ 3.505.684	€ 6.343.393
Súdwest-Fryslân	€ 4.157.740	€ 426.663	€ 6.258.100	€ 10.842.502
Terschelling	€ 228.376	€ 23.436	€ 766.310	€ 1.018.123
Tytsjerksteradiel	€ 1.486.380	€ 152.531	€ 2.084.129	€ 3.723.040
Vlieland	€ 55.022	€ 5.646	€ 295.363	€ 356.031
Waadhoeke	€ 2.132.234	€ 218.808	€ 3.190.889	€ 5.541.931
Weststellingwerf	€ 1.209.934	€ 124.162	€ 1.606.658	€ 2.940.755
	€ 30.113.408	**€ 3.090.205**	**€ 45.524.459**	**€ 78.728.071**

2025

Bijdrage 2025	Gezondheid	Crisisbeheer	Brandweer	Totaal
Achtkarspelen	€ 1.329.047	€ 142.245	€ 1.719.302	€ 3.190.594
Ameland	€ 178.623	€ 19.118	€ 731.310	€ 929.050
Dantumadiel	€ 901.293	€ 96.463	€ 1.130.063	€ 2.127.820
De Fryske Marren	€ 2.453.132	€ 262.553	€ 3.903.167	€ 6.618.852
Harlingen	€ 756.141	€ 80.928	€ 1.094.259	€ 1.931.328
Heerenveen	€ 2.430.406	€ 260.121	€ 3.487.621	€ 6.178.148
Leeuwarden	€ 5.966.973	€ 638.631	€ 9.625.586	€ 16.231.191
Noardeast-Fryslân	€ 2.167.678	€ 232.001	€ 3.385.076	€ 5.784.755
Ooststellingwerf	€ 1.220.932	€ 130.674	€ 1.862.483	€ 3.214.089
Opsterland	€ 1.416.386	€ 151.592	€ 1.992.240	€ 3.560.218
Schiermonnikoog	€ 44.882	€ 4.804	€ 311.018	€ 360.703
Smallingerland	€ 2.657.477	€ 284.424	€ 3.685.244	€ 6.627.145
Súdwest-Fryslân	€ 4.293.231	€ 459.494	€ 6.578.639	€ 11.331.365
Terschelling	€ 235.819	€ 25.239	€ 805.561	€ 1.066.619
Tytsjerksteradiel	€ 1.534.818	€ 164.268	€ 2.190.877	€ 3.889.964
Vlieland	€ 56.815	€ 6.081	€ 310.491	€ 373.387
Waadhoeke	€ 2.201.719	€ 235.645	€ 3.354.325	€ 5.791.689
Weststellingwerf	€ 1.249.364	€ 133.716	€ 1.688.951	€ 3.072.031
	€ 31.094.737	**€ 3.327.997**	**€ 47.856.214**	**€ 82.278.948**

2026

Bijdrage 2026	Gezondheid	Crisisbeheer	Brandweer	Totaal
Achtkarspelen	€ 1.371.918	€ 151.478	€ 1.777.519	€ 3.300.915
Ameland	€ 184.385	€ 20.359	€ 756.072	€ 960.816
Dantumadiel	€ 930.366	€ 102.725	€ 1.168.328	€ 2.201.419
De Fryske Marren	€ 2.532.262	€ 279.595	€ 4.035.332	€ 6.847.189
Harlingen	€ 780.532	€ 86.181	€ 1.131.312	€ 1.998.025
Heerenveen	€ 2.508.803	€ 277.005	€ 3.605.715	€ 6.391.523
Leeuwarden	€ 6.159.448	€ 680.084	€ 9.951.518	€ 16.791.050
Noardeast-Fryslân	€ 2.237.600	€ 247.060	€ 3.499.698	€ 5.984.358
Ooststellingwerf	€ 1.260.315	€ 139.155	€ 1.925.549	€ 3.325.019
Opsterland	€ 1.462.074	€ 161.432	€ 2.059.699	€ 3.683.205
Schiermonnikoog	€ 46.329	€ 5.115	€ 321.550	€ 372.994
Smallingerland	€ 2.743.198	€ 302.885	€ 3.810.030	€ 6.856.114
Súdwest-Fryslân	€ 4.431.716	€ 489.320	€ 6.801.398	€ 11.722.434
Terschelling	€ 243.425	€ 26.877	€ 832.838	€ 1.103.141
Tytsjerksteradiel	€ 1.584.326	€ 174.930	€ 2.265.063	€ 4.024.319
Vlieland	€ 58.648	€ 6.475	€ 321.005	€ 386.128
Waadhoeke	€ 2.272.739	€ 250.940	€ 3.467.906	€ 5.991.586
Weststellingwerf	€ 1.289.664	€ 142.396	€ 1.746.141	€ 3.178.200
	€ 32.097.749	**€ 3.544.013**	**€ 49.476.674**	**€ 85.118.436**

2027

Bijdrage 2027	Gezondheid	Crisisbeheer	Brandweer	Totaal
Achtkarspelen	€ 1.419.157	€ 160.786	€ 1.835.566	€ 3.415.509
Ameland	€ 190.734	€ 21.610	€ 780.763	€ 993.106
Dantumadiel	€ 962.401	€ 109.037	€ 1.206.481	€ 2.277.919
De Fryske Marren	€ 2.619.454	€ 296.776	€ 4.167.110	€ 7.083.340
Harlingen	€ 807.407	€ 91.477	€ 1.168.256	€ 2.067.140
Heerenveen	€ 2.595.187	€ 294.026	€ 3.723.464	€ 6.612.677
Leeuwarden	€ 6.371.533	€ 721.874	€ 10.276.496	€ 17.369.903
Noardeast-Fryslân	€ 2.314.646	€ 262.242	€ 3.613.984	€ 6.190.872
Ooststellingwerf	€ 1.303.711	€ 147.706	€ 1.988.430	€ 3.439.847
Opsterland	€ 1.512.417	€ 171.352	€ 2.126.961	€ 3.810.730
Schiermonnikoog	€ 47.925	€ 5.430	€ 332.050	€ 385.404
Smallingerland	€ 2.837.653	€ 321.497	€ 3.934.451	€ 7.093.601
Súdwest-Fryslân	€ 4.584.312	€ 519.388	€ 7.023.505	€ 12.127.205
Terschelling	€ 251.807	€ 28.529	€ 860.035	€ 1.140.371
Tytsjerksteradiel	€ 1.638.879	€ 185.680	€ 2.339.031	€ 4.163.589
Vlieland	€ 60.667	€ 6.873	€ 331.488	€ 399.028
Waadhoeke	€ 2.350.995	€ 266.360	€ 3.581.155	€ 6.198.510
Weststellingwerf	€ 1.334.070	€ 151.146	€ 1.803.163	€ 3.288.379
	€ 33.202.955	**€ 3.761.788**	**€ 51.092.389**	**€ 88.057.132**

Bijlage 2.
Investeringskredieten

Investeringskredieten	Krediet 2024
Installaties	58.255
Kantoormeubilair	223.255
Mobiele telefonie, tablets en iPads	141.003
Overige (kantoor) inventaris	28.201
Renovatie en verbouwing	700.000
Systeem soft- en hardware	47.001
Telefooncentrale	113.616
Werkplekautomatisering	439.283
Organisatie	**1.750.614**
Dienstvoertuigen	191.160
Crisisbeheersing	**191.160**
Huisvesting JGZ	100.000
Audiometers	90.000
Bloeddrukmeters	20.000
GGD	**210.000**
Ademlucht	27.261
Gebouwen	3.853.671
Grond	278.650
Haakarmvoertuigen	227.232
Installaties	1.943.845
Mobiele telefonie, tablets en iPads	67.999
Overige (kantoor) inventaris	422.859
Overige brandweerinventaris	2.493.964
Persoonlijke beschermingsmiddelen	261.514
PM voer- en vaartuigen	73.851
Renovatie en verbouwing	207.808
Tankautospuiten	2.226.875
Brandweer	**12.085.529**
Totaal investeringskredieten	**14.237.303**

VEILIGHEIDSREGIO FRYSLÂN

Postbus 612
8901 BK Leeuwarden
T 088 22 99 999
E info@vrfryslan.nl
I www.veiligheidsregiofryslan.nl

Bezoekadres:
Harlingertrekweg 58
Leeuwarden

BTW nr: NL8173.71.072.B01
BIC: BNGHNL2G
IBAN: NL65 BNGH 028.51.28.647
KvK nr: 011 75 778

aan de colleges van burgemeester en wethouders en de gemeenteraden van de Friese gemeenten

Datum	**Uw kenmerk**	**Uw brief van**	**Ons kenmerk**	**Bijlagen**
23 maart 2023			UIT/23014472/DIR	1
			Behandeld door	**Doorkiesnummer**
			E. Plantinga	088-2299958
Onderwerp			**E-mail**	
Landelijke stichting waarborgfonds			e.plantinga@vrfryslan.nl	

Geacht college, geachte raad,

Naast de begroting 2024 en het jaarverslag 2022 is er vanuit Veiligheidsregio Fryslân nog een specifiek onderwerp dat om een reactie van u vraagt. In deze aanbiedingsbrief leggen we u kort uit waar het om gaat. De bijlagen zijn toegevoegd voor het geval u meer informatie wilt.

Oprichting en deelname landelijke stichting waarborgfonds veiligheidsregio's
Op 16 december 2022 heeft het Veiligheidsberaad, het overlegorgaan van de voorzitters van de 25 veiligheidsregio's, het principebesluit genomen tot het oprichten van 'stichting waarborgfonds veiligheidsregio's'. Na het realiseren van een landelijke set van aanspraken bij ongevallen en de oprichting van een landelijk expertisebureau is dit een volgende stap in het landelijke verbetertraject rondom het thema 'Goed werkgeverschap na dienstongevallen'.

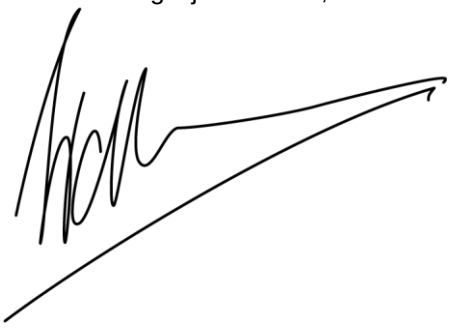
De oprichting van deze stichting maakt het mogelijk om risico's die niet verzekerbaar zijn in gezamenlijkheid te dragen. Dit helpt de veiligheidsregio's aan een alternatief voor verzekeringen. Ook verstevigt het de onderhandelingspositie waar wel een verzekering nodig is. En, niet onbelangrijk, het zorgt ervoor dat we brandweermensen die te maken krijgen met ongevallen tegemoet kunnen komen tegen de laagst mogelijke financiële risico's.

In de bijlage zijn de belangrijkste vragen uitgewerkt met een verdiepend antwoord. Dit om u van voldoende informatie te voorzien om uw wensen en bedenkingen te uiten.

Uw zienswijze
Samengevat: we vragen u om uw wensen en bedenkingen te uiten over de oprichting en deelname aan de landelijke stichting. Uw reactie ontvangen we graag uiterlijk 22 juni 2023. Goed om te weten is dat wij de ambtenaren openbare orde en veiligheid hierover hebben geïnformeerd en de financiële ambtenaren binnenkort gaan bijpraten. Zo zijn zij in staat om u zo goed mogelijk te adviseren.

Uw zienswijze verwerken wij in een voorstel aan het algemeen bestuur. Deze neemt de definitieve besluiten in de vergadering van 13 juli 2023.

Met hartelijke groet,
nmens het dagelijks bestuur,

mr. S. van Haersma Buma

Memo Stichting Waarborgfonds Veiligheidsregio's

Aanleiding voor dit verzoek
Op 16 december 2022 heeft het Veiligheidsberaad, het overlegorgaan van de voorzitters van de 25 veiligheidsregio's, het principebesluit genomen tot het oprichten van 'stichting waarborgfonds veiligheidsregio's'. De oprichting van deze stichting maakt het mogelijk om risico's die niet verzekerbaar zijn in gezamenlijkheid te dragen. Dit helpt de veiligheidsregio's aan een alternatief voor verzekeringen. Ook verstevigt het de onderhandelingspositie waar wel een verzekering nodig is. En, niet onbelangrijk, het zorgt ervoor dat we brandweermensen die te maken krijgen met ongevallen tegemoet kunnen komen tegen de laagst mogelijke financiële risico's.

Het is nu aan iedere veiligheidsregio om het besluit te nemen over deelname aan deze stichting. De bestuurscommissie veiligheid van Veiligheidsregio Fryslân heeft hier op 13 februari 2023 een voorgenomen besluit over genomen dat Veiligheidsregio Fryslân van plan is om medeoprichter en deelnemer van deze stichting te zijn.

Waarom speelt dit onderwerp?
In de jaren na de regionalisering van de brandweer bleek dat de dekking van de ongevallenverzekering die iedere veiligheidsregio heeft niet in alle gevallen (meer) aansloot bij de verwachting van zowel de veiligheidsregio als ook de medewerker. Vaak gaat dit over de definitie van wat een ongeval is, terwijl de medewerker wel evident letsel heeft opgelopen tijdens zijn werk.

Daar komt bij dat er landelijk geen eenduidige set van aanspraken zijn, waardoor medewerkers die een vergelijkbaar ongeval meemaken wisselend gecompenseerd worden. Omdat alle veiligheidsregio's hetzelfde werk doen, en min of meer dezelfde risico's lopen op een bedrijfsongeval, getuigt het van goed werkgeverschap om hier landelijk afspraken over te maken.

Daarnaast is sprake van een 'verharding' van de verzekeringsmarkt. Het aantal aanbieders neemt af, premies stijgen en voorwaarden worden versoberd. De verzekerbaarheid komt daarmee onder druk te staan. Dit alles heeft bijgedragen aan de gedachte dat verzekeren 'slechts' een van de mogelijke opties is om financiële risico's als gevolg van schade bij ongevallen op te vangen. Niet de verzekering, maar de aanspraak dient leidend te zijn voor de medewerker.

Een laatste overweging is dat de verzekeringsfunctie binnen de veiligheidsregio's veelal kwetsbaar is ingevuld. Het betreft vaak 'eenpitters' met beperkte formatie en beperkte kennis en ervaring. Door onderling samen te werken en verbindingen te leggen met externe expertise in bestuurlijke context kan deze kwetsbaarheid worden verminderd.

Om deze uitdagingen het hoofd te bieden heeft de Raad van Commandanten en Directeuren Veiligheidsregio (RCDV) een project gestart rondom risicomanagement en verzekeringen. Kort gezegd is het doel om:

- landelijk te komen tot één set van aanspraken bij dienstongevallen;
- collectief één ongevallenverzekering in te kopen (voor verzekerbare aanspraken);
- een waarborgfonds op te richten om een oplossing te bieden voor (in ieder geval) de niet-verzekerbare aanspraken;
- een landelijk expertisebureau op te richten dat kan adviseren en bemiddelen;
- strategische samenwerkingsverbanden aan te gaan.

Het project is al een eind op streek. De RCDV heeft ingestemd met het voorstel om een landelijke regeling met aanspraken, bij voorkeur verbonden met de rechtspositie (car-uwo/cao), in te voeren. Daarnaast is besloten om deze aanspraken in gezamenlijkheid te financieren in een mix van verzekeren en zelf/samen dragen. Verder is de wens uitgesproken om voor de uitvoering hiervan een expertisebureau op te richten.

In dit kader heeft het Veiligheidsberaad op 1 juli 2022 besloten tot oprichting van een expertisebureau risicobeheer voor de veiligheidsregio's. Het besluit tot oprichting van het expertisebureau vond plaats na een besluitvormingsproces van de algemene besturen van de veiligheidsregio's in de eerste helft van 2022. Voorafgaand aan het besluit zijn de gemeenteraden in de gelegenheid gesteld om hun wensen en bedenkingen te uiten. Als aangekondigd bij het voorstel expertisebureau volgt nu het voorstel voor het inrichten van een waarborgfonds.

Waarom een stichting?
Het waarborgfonds is bedoeld voor het in gezamenlijkheid dragen van risico's, in ieder geval de niet-verzekerbare aanspraken na een dienstongeval. Dit heet 'verzekeren' en is daarmee een activiteit die een vergunning van De Nederlandse Bank (DNB) vereist. Er kan echter voor het fonds een beroep worden gedaan op een vrijstelling van deze vergunningsplicht onder de volgende voorwaarden:

1.) Er is geen winstoogmerk;
2.) De jaarlijkse inleg (voor alle veiligheidsregio's tezamen) bedraagt maximaal 5 miljoen euro per jaar;
3.) De maximale technische reserve bedraagt maximaal 25 miljoen euro;
4.) Er is een Raad van Toezicht (RvT) van tenminste drie personen benoemd door of werkzaam bij de overheid met de volgende expertises: risicomanagement, actuariaat en verzekeringen.

Insteek is om het op te richten waarborgfonds aan bovenstaande voorwaarden te laten voldoen.

Met het oog op de eis dat geen sprake mag zijn van een winstoogmerk is de keuze voor rechtspersonen beperkt. Dat maakt namelijk dat gekozen moet worden tussen de rechtsvorm 'stichting' en de rechtsvorm 'onderlinge waarborgmaatschappij'. Dit laatste is een bijzondere verenigingsvorm. Hierbij is de afweging gemaakt dat de stichting de voorkeur geniet boven de onderlinge waarborgmaatschappij met het oog op de lichte structuur. Het expertisebureau is vooruitlopend op dit besluit ook als een stichting opgericht, zodat activiteiten van beide stichtingen op elkaar aansluiten en er geen zwaardere structuur wordt opgetuigd dan strikt noodzakelijk is.

Deelname
De deelname aan het waarborgfonds is vrijwillig. De minimale periode van deelname aan het waarborgfonds is 5 jaar.

Hoe ziet de governance van de stichting eruit?
De omvang van het waarborgfonds zal zeer beperkt zijn. Het is de bedoeling om de bestuurder van het expertisebureau eveneens aan te stellen als bestuurder van het waarborgfonds. De Raad van Toezicht zal bestaan uit drie leden, die naar verwachting slechts een beperkt aantal momenten per jaar bijeenkomt. Daarnaast zal er ondersteuning nodig zijn bij de inhoudelijke beoordeling van de aanvragen. De benodigde capaciteit is afhankelijk van het aantal aanvragen, waarbij pragmatisch gekeken wordt naar de beoordeling als het om beperkte bedragen gaat.

Past dit binnen de gemeenschappelijke regeling van Veiligheidsregio Fryslân?
Artikel 6a van onze gemeenschappelijke regeling beschrijft dat het algemeen bestuur het besluit mag nemen tot oprichting en deelneming in stichtingen, mits in het bijzonder aangewezen wordt dat

daarmee het openbaar belang gediend wordt. Omdat de stichting ervoor zorgt dat we beter invulling geven aan goed werkgeverschap bij ongevallen, dat we financiële risico's op deze manier zo goedkoop mogelijk afdekken en de kwetsbaarheid van de organisatie op dit gebied weghalen, lijkt er voldoende argumentatie dat hier in dit geval aan voldaan wordt.

Tegelijkertijd beschrijft artikel 6a van onze gemeenschappelijke regeling ook dat het algemeen bestuur niet eerder een besluit kan nemen over deelname aan een privaatrechtelijk rechtspersoon nadat de raden van de deelnemende gemeenten een ontwerp besluit is toegezonden en zij in de gelegenheid zijn gesteld hun wensen en bedenking ter kennis van het algemeen bestuur te brengen.

Wat zijn de financiële gevolgen?
De precieze financiële gevolgen voor Veiligheidsregio Fryslân zijn nog niet bekend. De insteek is dat de oprichting van het waarborgfonds op landelijk niveau kostenneutraal gaat zijn. Maar omdat het vertrekpunt van elke veiligheidsregio ten aanzien van de financiering en de verzekering van schades na ongevallen verschillend is, houdt dit in dat de één iets meer gaat betalen en de ander iets minder. Zodra de financiële gevolgen bekend zijn, delen we die met het bestuur. We gaan ervan uit dat de impact beperkt is, en dat de oprichting van het waarborgfonds voor Veiligheidsregio Fryslân kostenneutraal gaat zijn. Mocht dat niet zo zijn, dan zal de financiële impact beperkt zijn en verwachten we dat deze binnen de begroting op te vangen zijn.

Het is daarnaast de verwachting dat de samenwerking in zowel het expertisebureau als het waarborgfonds behalve een kwaliteitsslag op termijn ook tot financieel voordeel voor de deelnemers leidt. Dit voordeel wordt in eerste aanleg echter gebruikt om het waarborgfonds mee te vullen.

Voor deelname is een entree-inleg vereist gelijk aan de inleg van het eerste jaar met het oog op de te bouwen liquiditeit van het waarborgfonds in geval van een calamiteit in de eerste jaren; deze entree-inleg wordt gerestitueerd zodra de liquiditeit van het waarborgfonds dit toelaat; ook na beëindiging van de deelname geldt dat restitutie plaatsvindt indien en zodra de liquiditeit van het waarborgfonds dit toelaat. Inleg vindt plaats op basis van het inwoneraantal per veiligheidsregio.

Wel goed om te realiseren, is dat de oprichting van deze landelijke stichting de situatie op de verzekeringsmarkt niet wijzigt, en de premies voor verzekeringen nog steeds proportioneel kunnen gaan stijgen. Echter, met dit besluit verzekeren we ons ervan dat we gelet op de krapte op de markt ons voor de goedkoopst mogelijke manier onze verzekering inkopen. Mocht dit niet leiden tot een goedkopere premie, dan op zijn minst tot minder meerkosten.

Hoe verloopt het proces?

16 december 2022	principebesluit Veiligheidsberaad voor het oprichten van de stichting waarborgfonds veiligheidsregio's
13 februari 2023	Bestuurscommissie Veiligheid van Veiligheidsregio Fryslân neemt een voorgenomen besluit tot deelname aan de stichting waarborgfonds veiligheidsregio's
23 maart 2023	Verzoek aan gemeenten om wensen en bedenkingen ter kennis van het algemeen bestuur te brengen
22 juni 2023	Uiterlijke datum voor gemeenten om te reageren
13 juli 2023	Definitief besluit Algemeen Bestuur van Veiligheidsregio Fryslân om deel te nemen aan de stichting waarborgfonds veiligheidsregio's
Nog onbekend	Definitief besluit Veiligheidsberaad voor het oprichten van de stichting waarborgfonds veiligheidsregio's

Contactpersoon : D. van Ruler
Telefoonnummer : 14 0516
Ons kenmerk : ntb

Veiligheidsregio Fryslan
t.a.v. de heer Van Haersma Buma
Postbus 612
8901 BK LEEUWARDEN

Onderwerp: Zienswijze

Oosterwolde, 27 juni 2023

Beste meneer Van Haersma Buma,

Met uw brief van 23 maart 2023 biedt u ons de jaarstukken 2022, de eerste begrotingswijziging 2023 en de begroting 2024 aan. Op grond van de gemeenschappelijke regeling kunnen wij daarop een zienswijze geven.

Zienswijze
Op 27 juni 2023 heeft de gemeenteraad de stukken behandeld en heeft als volgt besloten:
1.De gemeenteraad neemt kennis van de
- Jaarstukken 2022;
- De eerste begrotingswijziging 2023;
- De begroting 2024.

2. De gemeenteraad besluit dat de financiële stukken geen aanleiding geeft voor het indienen van een nadere zienswijze. In de stukken wordt aangegeven hoe er invulling gegeven wordt aan de al eerder ingediende zienswijzen.

Daarnaast heeft op 23 maart 2023 een brief gestuurd in verband met de oprichting en deelname landelijke stichting waarborgfonds veiligheidsregio's. Ik kan u mededelen dat de gemeenteraad van Ooststellingwerf akkoord gaat met de oprichting en als gemeente Ooststellingwerf wenst deel te nemen aan het fonds.

Tot slot
Mocht u naar aanleiding van deze brief nog vragen hebben, dan kunt u daarvoor contact opnemen met Danny van Ruler. Hij is bereikbaar op telefoonnummer (0516) – 56 34 36.

Met vriendelijke groet,
De gemeenteraad van Ooststellingwerf

Anja Hensen
Raadsgriffier

Jack Werkman
Burgemeester

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het algemeen bestuur van de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Fryslân

A. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2022 van de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Fryslân (hierna: Veiligheidsregio Fryslân) te Leeuwarden gecontroleerd.

WIJ CONTROLEERDEN	ONS OORDEEL
De jaarrekening bestaande uit: 1. het overzicht van baten en lasten over 2022 (pagina nr. 49 , 50 en 51); 2. de balans per 31 december 2022 (pagina nr. 48; 3. de toelichting **met** een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving (pagina nr. 52 tot en met pagina nr. 72); 4. de SiSa-bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen (pagina nr. 73 tot en met pagina nr. 74); en 5. Bijlage taakvelden (pagina 75)	Naar ons oordeel geeft de in de jaarstukken op pagina nr. 47 tot en met pagina nr. 75 opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2022 als van de activa en passiva van de Veiligheidsregio Fryslân op 31 december 2022 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Naar ons oordeel zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2022 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder verordeningen, opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het controleprotocol 2020.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het controleprotocol 2020 dat is vastgesteld door het algemeen bestuur op 1 juli 2020 en de Regeling Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2022 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van de Veiligheidsregio Fryslân zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met de Regeling Controleprotocol WNT 2022 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op EUR 1.400.000**.** De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 Bado.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in de Regeling Controleprotocol WNT 2022. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado.

Wij zijn met het algemeen bestuur overeengekomen dat wij aan het algemeen bestuur tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de EUR 70.500 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve, SiSa of WNT-redenen relevant zijn.

B. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij omvatten de jaarstukken andere informatie, die bestaat uit:

- jaarverslag, waaronder de programmaverantwoording en de paragrafen (paginanr. 5 tot en met paginanr. 46);
- Overige gegevens, waaronder 8.2 voorgestelde resultaatbestemming en 8.3 vaststelling
- Bijlagen (paginanr. 85 tot en met paginanr. 89)

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het BBV.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur voor de jaarrekening

Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBV. Het dagelijks bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in opgenomen in het controleprotocol 2020.

In dit kader is het dagelijks bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het dagelijks bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het dagelijks bestuur afwegen of de financiële positie voldoende is om de Veiligheidsregio Fryslân in staat te stellen de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen. Het dagelijks bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

Het algemeen bestuur is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de Veiligheidsregio Fryslân.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, het controleprotocol, de Regeling Controleprotocol WNT 2022, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's
  - dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude,
  - dat baten en lasten alsmede de balansmutaties als gevolg van fouten of fraude niet in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen,

  het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de Veiligheidsregio Fryslân;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het dagelijks bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;

- het vaststellen dat de door het dagelijks bestuur gehanteerde afweging dat de Veiligheidsregio Fryslân in staat is de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de Veiligheidsregio Fryslân haar financiële risico's kan opvangen. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat de Veiligheidsregio Fryslân de financiële risico's niet kan opvangen;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de controle van de jaarrekening van de Veiligheidsregio Fryslân, rekening houdend met de invloed daarop van de aard en de significantie van de activiteiten van uitvoeringsorganisaties ten behoeve van de Veiligheidsregio Fryslân. Op basis hiervan hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden ten aanzien van deze uitvoeringsorganisaties.

Wij communiceren met het algemeen bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Groningen, 27 maart 2023

BDO Audit & Assurance B.V.
namens deze,

w.g. E.J. Jongsma RA

Extern zaak ID (zaakcode) : nr. 0085175280

5

De raad van de gemeente Ooststellingwerf;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van ; 16 mei 2023

Besluit

Kennis te nemen van:

1. **De jaarstukken 2022 van de Veiligheidsregio Fryslân.**
   a) € 0,569 miljoen te reserveren voor aantal specifieke taken;
   b) € 0,325 miljoen toe te voegen aan de egalisatiereserve.

2. **De eerste begrotingswijziging 2023 van de Veiligheidsregio Fryslân.**
   a) De wijziging heeft geen effect op de reeds vastgestelde bijdrage per programma in de primitieve begroting 2023.

In te stemmen met:

3. **De Programmabegroting 2024 VRF waaronder een bijdrage van Ooststellingwerf van in totaal € 3.075.472,- voor 2024, onderverdeeld in:**
   a) Gezondheid € 1.182.400,-
   b) Crisisbeheer € 121.337,-
   c) Brandweer € 1.771.735,-

4. **De oprichting van de landelijke stichting waarborgfonds veiligheidsregio's en als gemeente Ooststellingwerf deel te nemen aan het fonds.**

5. **Geen nadere zienswijze in te dienen naar aanleiding van de financiële documenten van de Veiligheidsregio Fryslân.**

Besloten in de openbare vergadering van 27-06-2023

, griffier.

, voorzitter.

Raadsvoorstel

Commissievergadering	**:**	**Samenleving**
Titel	:	Jaarstukken 2022 en begroting 2024 GR SW Fryslân
Onderwerp	:	Jaarstukken 2022 en begroting 2024 GR SW Fryslân
Portefeuillehouder/Teamleider	:	Jelke Nijboer / Harry Dekkers
Extern zaak ID (zaakcode)	:	0085174236

Datum collegevergadering
16 mei 2023

Voorgesteld besluit
1. De jaarstukken 2022 GR SW Fryslân voor kennisgeving aan te nemen en af te zien van het indienen van een zienswijze.
2. De concept begroting 2024 GR SW Fryslân voor kennisgeving aan te nemen en af te zien van het indienen van een zienswijze
3. Het bestuur van de GR SW Fryslân hiervan op de hoogte te stellen.

Openbaar
Ja, passief via openbaar verslag

Embargo tot
N.v.t.

Inleiding
Het Algemeen Bestuur (AB) van de Gemeenschappelijke Regeling Sociale Werkvoorziening Fryslân (GR) heeft op 24 maart jl. ingestemd de jaarstukken 2022 en de begroting 2024 van de GR SW Fryslân. Voor u liggen deze jaarstukken en begroting. U wordt hiermee in staat gesteld kennis van deze stukken te nemen en uw zienswijze te formuleren.

Argumenten
1.1 en 2.1 Uitvoering geven aan wettelijke procedures
Op grond van de Wet Gemeenschappelijke Regeling en de statuten van de GR heeft de raad de bevoegdheid een zienswijze te geven op de concept jaarstukken en begrotingen. De raad kan door het kenbaar maken van een zienswijze mede sturing geven aan de GR. De inhoud van de jaarstukken 2022 en de begroting 2024 geven geen aanleiding voor het formuleren van een zienswijze. De stukken zijn een weergave van het gevoerde beleid.

1.2 Afleggen verantwoording
Met de jaarstukken 2022 legt de GR aan de deelnemende gemeenten verantwoording af over het gevoerde financiële beleid in dat jaar.

Kanttekeningen
N.v.t.

Financiële toelichting
De bijdrage voor de organisatiekosten van de gemeenschappelijke regeling is op jaarbasis circa € 2.000.

Publicatie voor bekendmaking
De raad heeft besloten geen zienswijze in te dienen op de jaarstukken 2022 en de begroting 2024 van de GR SW Fryslân.

Vervolg
Planning & communicatie
Het AB van de GR SW Fryslân wordt schriftelijk op de hoogte gesteld dat er geen zienswijze is ingediend op de jaarstukken 2022 en de begroting 2024.

Evaluatie
Gedurende het jaar zijn ieder kwartaal evaluatiemomenten tussen Caparis en de gemeente.

Burgemeester en wethouders van Ooststellingwerf,

, secretaris , burgemeester.

Bijlagen
1. Jaarstukken GR SW Fryslân 2022
2. Begroting GR SW Fryslân 2024

Geheime stukken
N.v.t.

Extern zaak ID (zaakcode) : 0085174236

De raad van de gemeente Ooststellingwerf;

nr.

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 16 mei 2023

gelet op Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr).

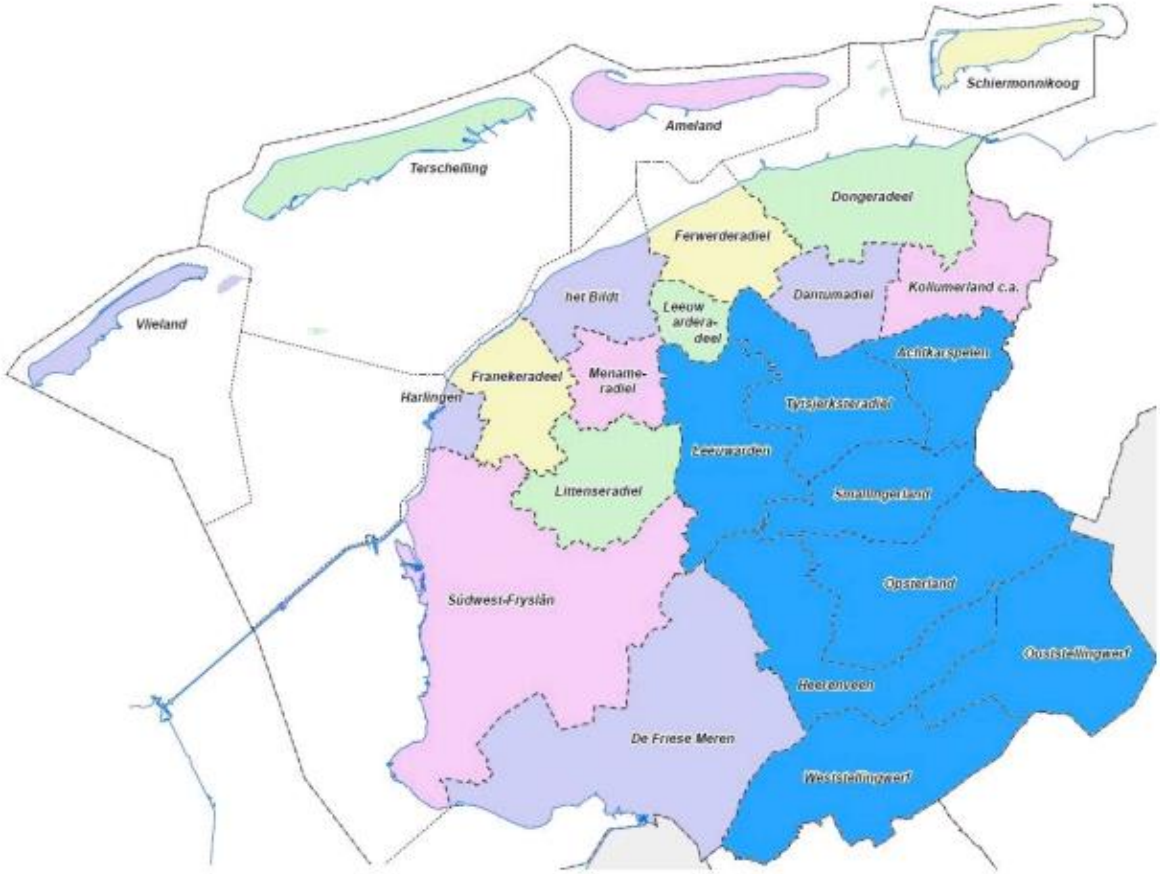
Besluit

1. De jaarstukken 2022 GR SW Fryslân voor kennisgeving aan te nemen en af te zien van het indienen van een zienswijze.
2. De concept begroting 2024 GR SW Fryslân voor kennisgeving aan te nemen en af te zien van het indienen van een zienswijze
3. Het bestuur van de GR SW Fryslân hiervan op de hoogte te stellen.

Besloten in de openbare vergadering van 27 juni 2023.

, griffier. , voorzitter.

Gemeenschappelijke Regeling Sociale werkvoorziening ''FRYSLÂN''

JAARSTUKKEN 2022

INHOUDSOPGAVE

1 ALGEMEEN 4

2 VAN DE VOORZITTER 5

3 BERICHT VAN HET BESTUUR 6

4 JAARVERSLAG 8

4.1 Programmaverantwoording 9

4.1.1 Algemeen 9

4.1.2 Ontwikkeling van binnen naar buiten 9

4.1.3 Personele bezetting 9

4.1.4 Ziekteverzuim 9

4.2 Resultaatanalyse 10

4.2.1 Algemeen 10

4.2.2 Doorbelasting naar Caparis en Bijdrage GR 10

4.2.3 Loon- en personeelskosten Sw 10

4.2.4 Financieringskosten 11

4.3 Verplichte paragrafen BBV 12

4.3.1 Weerstandsvermogen, kengetallen en risicobeheersing 12

4.3.2 Onderhoud kapitaalgoederen 13

4.3.3 Financiering 13

4.3.4 Verbonden partijen 14

4.3.5 Bedrijfsvoering 14

4.3.6 Rechtmatigheid 15

4.3.7 Begrotingsrechtmatigheid 16

5 JAARREKENING 17

5.1 Balans per 31 december 2022 (na resultaatbestemming) 18

5.2.1 Overzicht van baten en lasten 2022 19

5.2.2 Overzicht van baten en lasten per taakveld 2022 20

5.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling 21

5.4 Toelichting op de balans 24

5.5 Toelichting op het overzicht van baten en lasten 28

5.6 Kengetallen 30

6 OPMAAK EN VASTSTELLING 31

7 SAMENSTELLING VAN BESTUUR PER 31 DECEMBER 2022 33

8 CONTROLEVERKLARING 34

BIJLAGE (GEEN ONDERDEEL UITMAKEND VAN DE JAARREKENING) 35

NORMENKADER RECHTMATIGHEID 2023 35

1 Algemeen

De Gemeenschappelijke Regeling Sociale Werkvoorziening 'Fryslân' (GR Sw 'Fryslân') is een samenwerkingsverband van de gemeenten Achtkarspelen, Heerenveen, Leeuwarden, Ooststellingwerf, Opsterland, Smallingerland, Tytsjerksteradiel en Weststellingwerf.

De GR Sw 'Fryslân' heeft tot doel de Wet sociale werkvoorziening (Wsw) en daaruit voortvloeiende voorschriften uit te voeren voor de acht aangesloten gemeenten. De uitvoering van de Wsw heeft het bestuur van de GR opgedragen aan Caparis NV.

Het bestuur van de GR wordt gevormd door leden van de colleges van B&W van de aangesloten gemeenten. Het bestuur voert de regie op de uitvoering van de Wsw. Door de wijziging in de eigendomssituatie van Caparis NV en de daaruit voortvloeiende dienstverleningsovereenkomsten is het beleidsaspect buiten de GR komen te liggen. De overlegvorm van de GR is hiertoe beperkt tot de momenten van financiële besluitvorming aangaande de bedrijfshuishouding van de GR.
Vanwege de gemeenteraadsverkiezingen in maart 2022 is de vertegenwoordiging in het bestuur vanuit een aantal gemeenten gewijzigd. Dit is terug te vinden in de tabel op pagina 30 (H7).

De GR SW ‘Fryslân’ vergadert gemiddeld driemaal per jaar. Hierbij is de algemeen directeur van Caparis NV aanwezig, als adviseur van het bestuur.

2 Van de Voorzitter

Voor u ligt de verantwoording en de jaarrekening 2022 van de GR SW 'Fryslân'.

Op 1 januari 2015 is de Participatiewet in werking getreden. Tegelijkertijd is de Wet sociale werkvoorziening gewijzigd en is instroom in de sociale werkvoorziening niet meer mogelijk. Dit betekent dat de sociale werkvoorziening op termijn zal verdwijnen.
Het stoppen van de instroom heeft niet alleen gevolgen voor de GR, maar ook voor de uitvoeringsorganisatie, Caparis NV. De opdracht van de GR aan Caparis NV zal immers kleiner worden.

Doordat de opdracht van de gezamenlijke gemeenten als gevolg van deze wet afneemt, is voor de continuïteit van de Sociale Werkvoorziening instroom op essentiële plekken binnen Caparis NV van belang. Dit gebeurt buiten het gezichtsveld van de GR en vindt plaats in de verhouding tussen Caparis NV en de individuele gemeenten. Maar het heeft ontegenzeggelijk raakvlakken en invloed op de Sw medewerkers binnen de Gemeenschappelijke Regeling. We volgen deze ontwikkeling met meer dan gemiddelde belangstelling.
In navolging op de oproep in de aandeelhoudersvergadering is de perspectiefgroep in januari 2022 van start gegaan. Vertegenwoordigers van 4 aandeelhoudende gemeenten ontwikkelen een perspectief voor Caparis, waarbij levensvatbaarheid en continuïteit voor de NV én de SW medewerkers cruciaal zijn. De niet aandeelhoudende gemeenten zijn periodiek geïnformeerd over deze ontwikkeling. De uitkomsten worden verwacht in Q2 van 2023. Deze zijn van belang voor alle aan Caparis verbonden gemeenten, opdat SW medewerkers (en mogelijk andere doelgroepen) een werkplek kunnen krijgen, die geschikt is voor hun situatie.

Vanuit Den Haag is nog onvoldoende helder wat de effecten zullen zijn voor de SW-bedrijven. Het programma dat dit moet stimuleren (Breed Offensief) wordt vertraagd en gefaseerd ingevoerd. Het perspectief voor SW bedrijven is nog net bepaald hoopvol. Wel vinden, op initiatief van Cedris, SZW en VNG, onderzoeken plaats om de begeleidingskosten voor bijzondere doelgroepen (beschut werk) te rechtvaardigen. Dit zou gunstig zijn voor SW bedrijven om nadrukkelijk in dit speelveld actief te kunnen zijn. We zien uit naar de uitkomsten van deze onderzoeken.

In het jaar 2022 hebben we praktisch afscheid genomen van Covid-19. Echter binnen het SW bedrijf blijft dit een rol spelen. Voor medewerkers met kwetsbare gezondheid blijven we aandacht houden. Daarnaast hebben ook de SW medewerkers in toenemende mate last van de effecten van de energie crisis. Veel medewerkers kampen met problemen om het hoofd boven water te houden. Op initiatief van enkele medewerkers van Caparis NV is er een hartverwarmende actie gevoerd. In november 2022 was er een grote weggeef beurs waar medewerkers kleding, voeding, etc. konden krijgen. Het hart voor onze medewerkers zit bij iedereen op de goede plek. Dat biedt perspectief voor de toekomst van de GR en Caparis NV.

We zijn verheugd dat alle deelnemende gemeenten hun verantwoordelijkheid en ondersteuning ook in deze periode naar de uitvoeringsorganisatie hebben uitgesproken.

Onomstotelijk staan hierin de borging en aandacht naar onze Sw-werknemers centraal.
Zij verdienen een goede en veilige werkplek.
We hebben geconstateerd dat dat in 2022 opnieuw het geval was.

Drachten,

Abel Reitsma
Voorzitter GR Sw 'Fryslân'

3 Bericht van het bestuur

Bestuur
Met ingang van het jaar 2020 is er volgens de nieuwe bedrijfsvoering regeling alleen nog sprake van een bestuur. Het bestuur wordt gevormd door een lid van de colleges van B&W van alle aangesloten gemeenten. Het bestuur is in 2022 drie keer (digitaal) bij elkaar geweest. In de vergaderingen is aandacht geweest voor onderwerpen als begroting, jaarrekening, rol en positie SW raad.

De dienstverleningsovereenkomsten 2020-2024
Met ingang van 2020 zijn de zgn. tripartite dienstverleningsovereenkomsten toegepast. Deze zijn eind 2019 afgesloten en hebben een looptijd van 5 jaar. De invulling en uitvoering van deze dienstverleningsovereenkomsten vindt met name plaats tussen de individuele gemeente en Caparis NV.

De toekomst van de sociale werkvoorziening
Na gedegen onderzoek is na besluitvorming in december 2019 (de zgn. fair deal) met ingang van het jaar 2020 de governance structuur van de GR en Caparis NV gewijzigd. Dit heeft geleid tot een wijziging in de samenstelling van de aandeelhouders van Caparis NV en een herstructurering van de dienstverlening aan gemeenten die rechtstreeks vanuit Caparis NV naar gemeenten verloopt. Hiermee is voor 5 jaar de dienstverlening vastgelegd en is Caparis NV in staat haar organisatie vorm te geven naar de toekomst.

De beleidstaken die alle acht gemeenten in de GR hadden belegd voor de Wsw is teruggegaan naar de individuele gemeenten. De GR is statutair omgevormd tot een bedrijfsvoering GR die alleen nog tot taak heeft het uitvoeren van de formele werkgeversrol voor Sw - medewerkers. Daarnaast zijn er nog enkele regelingen en verordeningen van kracht. In het voorjaar van 2023 worden deze via colleges en gemeenteraden aangepast.

De veranderende rol van de SW bedrijven staat op de agenda in het programma Breed Offensief. De implementatie hiervan gaat langzaam en stelt het aandachtsgebied ‘Participatie’ landelijk gezien op de proef. Vooralsnog zijn de vooruitzichten gematigd positief en volgen we de landelijke ontwikkelingen op de voet, o.a. via Cedris, Divosa, VNG en SZW.

CLIËNTENRAAD / SW-RAAD
De SW (cliënten) raad Caparis bestaat sinds 2008 en is in 2022 vijf keer bij elkaar geweest. De SW-raad bestaat uit 6 leden, een secretaris en een onafhankelijk voorzitter.

De doelstelling van de SW-Raad is
Op grond van de verouderde verordening was onze taak: het bestuur van de GR gevraagd en ongevraagd adviseren over alle aangelegenheden van beleidsvoorbereiding en beleidsuitvoering die betrekking hebben op - en van invloed zijn op het welzijn van de cliënten. De nieuwe verordening wordt in voorjaar 2023 vastgesteld.

De SW raad en Covid-19
Het jaar 2022 is gestart met corona. De 1,5 meter samenleving, ploegendiensten, kortere werkweken, mondkapjes en verplichte looprichting waren nog steeds van kracht. Voor onze vergaderingen was een grotere zaal nodig, zodat we op 1,5 m konden zitten. Handen schudden was niet meer aan de orde. Een ellebooggroet kwam ervoor in de plaats.

De concrete acties van de SW-raad:

- In juni hebben we de factsheet cliëntenparticipatie WSW uit 2014 samen besproken. In deze factsheet worden een 17 tal punten benoemd, waar we als cliëntenraad aandacht aan kunnen geven richting Caparis.

- De SW-raad heeft een actieve inbreng in de nieuwe verordening die door alle 8 gemeenten wordt vastgesteld. De nieuwe verordening is nodig omdat de verhouding tot de GR is gewijzigd (GR meer richting de financiële kant en beleid en de beleidsuitvoering worden geregeld worden tussen Caparis NV en gemeenten). Vervolgens kan gewerkt worden aan een bijbehorend huishoudelijk reglement.
- Een oproep gedaan bij Mobility om aandacht te vragen voor de meerwaarde van werk (en voor de gezondheid) voor de mensen en of dit herkenbaar is in andere SW-bedrijven.
- We zijn actief in gesprek geweest met de afdelingsleiding om vragen te beantwoorden. Ieder deed positief en actief mee aan de discussies waarbij o.a. de corona perikelen en de loonstrook geregeld aanleiding waren voor mooie discussies.
- N.a.v. de factsheet is gesproken over hoe Caparis zich meer kan profileren richting de gemeenten. Hierover zijn gemeenten en het management actief met elkaar in gesprek.
- De leden van de SW-Raad zijn samen met de ambtelijk secretaris, Anna Nieuwenhout, en de voorzitter dit jaar in mei en in december in overleg geweest met de directie van Caparis NV. Hierbij werd inzicht gegeven in het reilen en zeilen van het bedrijf na de moeilijke corona tijd.
- Een wervingsactie, o.a. via CNAP, van nieuwe leden in de SW-raad heeft 3 nieuwe leden opgeleverd.
- In juni is met de participatieraad Heerenveen gesproken over hoe we elkaar kunnen aanvullen om de belangen van de SW-medewerkers te behartigen richting de gemeente Heerenveen. Ook de vraag naar “wat is passend werk” is uitvoerig besproken.

Bezetting van de SW raad vraagt continue aandacht
Het werven van nieuwe leden is een voortdurend aandachtspunt. In de najaar editie van de CNAP is een oproep gedaan voor nieuwe leden. Hierbij is vermeld dat de SW-raad discussieert over het beleid en actief bezig is met het welzijn van de medewerkers. Zo blijft de SW-Raad Caparis in de picture.
Het blijft belangrijk om van alle vestigingen van het SW bedrijf Caparis NV een vertegenwoordiger in de SW-Raad te hebben.
Er is actief gestart op de locatie Leeuwarden met een flyer. Hieruit zijn 3 nieuwe aanmeldingen gekomen. In 2023 gaan we ook de andere locaties actief benaderen.
Een afvaardiging van de gedetacheerde werknemers in de SW-Raad is van belang. De communicatie tussen de gedetacheerde medewerkers en het bedrijf Caparis NV blijft een punt van aandacht.

De SW raad heeft contact met de interne organisatie en externe omgeving
De afdelingsleider is op uitnodiging in een aantal vergaderingen aanwezig geweest. Om te vertellen over het reilen en zeilen van Caparis in coronatijd, vragen over het contact van het management met de werkvloer en de coronaperikelen toe te lichten. Ook is de loonstrook onderwerp van gesprek geweest.
Door de coronacrisis is er dit jaar geen overleg geweest met de OR van Caparis. In 2023 wordt dit weer geagendeerd. Door het lidmaatschap van Mobility en het deelnemen aan de digitale vergaderingen is er via de landelijke cliëntenraad een stem op het landelijk beleid.

De SW-raad kijkt terug op een bezig jaar waarin zij op zoektocht is geweest om de rol als adviesorgaan voor welzijnszaken namens het SW personeel een goede invulling te geven.
De rol richting de directie van Caparis BV zal nog meer gestalte moeten krijgen; een taak die in 2023 verder opgepakt en uitgewerkt wordt.

4 Jaarverslag

- Programmaverantwoording
- Resultaatanalyse
- Verplichte paragrafen BBV

4.1 Programmaverantwoording

4.1.1 Algemeen

Het bestuur van de GR Sw 'Fryslân' is verantwoordelijk voor één programma binnen de hoofdfunctie van de 'Sociale Voorzieningen en Maatschappelijke Dienstverlening' t.w. de *Sociale Werkvoorziening* (Wsw). Deze activiteit wordt aangeduid als het taakveld *Begeleide Participatie* binnen het *Sociaal Domein*.

De GR heeft de uitvoering van de Wsw voor de acht aangesloten gemeenten opgedragen aan Caparis NV. In dit hoofdstuk wordt de omvang van die opdracht tot uitdrukking gebracht en de mate waarin Caparis NV die opdracht heeft kunnen realiseren. Met ingang van 1 januari 2015 is instroom in de Wsw niet meer mogelijk. Dit heeft er onder andere toe geleid dat er met ingang van 2015 geen sprake meer is van een taakstelling.

4.1.2 Ontwikkeling van binnen naar buiten

Met ingang van 2020 zijn er DVO's (dienstverleningsovereenkomsten) afgesloten tussen, gemeente, GR en Caparis NV. De invulling van deze DVO wordt voornamelijk gedaan tussen de gemeente en Caparis NV, middels een kwartaalrapportage brengt Caparis NV verslag uit over onder andere bezetting, IOP-gesprekken en ziekteverzuim.

4.1.3 Personele bezetting

In de hierna weergegeven tabel is de bezetting van Sw-medewerkers

Personele bezetting		Realisatie 2022	Begroting 2022	Realisatie 2021	Verschil 2022-2021
SW medewerkers in dienst	**Fte**	1.268	1.303	1.356	-88
Aantal begeleid werken	**Fte**	118	112	110	8

Uit het overzicht hierboven blijkt dat het gemiddelde aantal Sw-medewerkers in 2022 is gedaald met 88 Fte. De oorzaak hiervan is dat er met ingang van 2015, als gevolg van wetswijzigingen, geen instroom in de Wsw meer plaatsvindt en er wel sprake is van verloop (pensionering, ontslag, overlijden, enzovoorts). De uitstroom in 2022 is groter dan begroot, doordat meer mensen uit dienst zijn gegaan door ziekte en overlijden. Het aantal Sw-medewerkers geplaatst via een Begeleid Werken-contract is in 2022 licht gestegen t.o.v. 2021. De verlaging van het aantal medewerkers is ook het gevolg van de effecten van de cao Sw. Hierdoor kunnen medewerkers eerder met behoud van salarisrechten minder werken of gebruik maken van uittredingsregelingen.

In 2022 waren er 1.366 SE SW medewerkers in dienst (2021: 1.457 SE). Het aantal medewerkers met een begeleid werkencontract bedroeg in 2022 127 SE (2021: 121 SE).

4.1.4 Ziekteverzuim

In onderstaande tabel is het ziekteverzuim Sw in percentages weergegeven. In deze tabel is onderscheid gemaakt tussen lang en kort ziekteverzuim.

Ziekteverzuim Sw	Realisatie 2022	Realisatie 2021	Begroting 2022
Kort	4,8%	4,3%	6,4%
Lang	14,0%	12,1%	8,2%
Totaal	**18,8%**	**16,4%**	**14,6%**

Het kortdurend ziekteverzuim Sw bedraagt in 2022 4,8% en is 1,6% lager dan begroot en 0,5% hoger dan in 2021. Hier is een kanttekening op zijn plaats: de daling ten opzichte van de begroting komt door de Corona periode. Medewerkers waren meer thuis en hierdoor kwam men minder in aanraking met anderen. Ook de 'gevoelde noodzaak' om verzuim te melden bij ziekte was waarschijnlijk lager. In 2021 was hiervan langer sprake, waardoor het ziekteverzuim in 2021 lager was dan in 2022.

Het lang verzuim is in 2022 5,8% hoger dan begroot en 1,9% hoger dan in 2021. Het langdurend verzuim overschrijdt de doelstelling. Langdurig verzuim is moeilijker te beïnvloeden dan kort verzuim. Vaak liggen er ernstige en langdurige ziektebeelden aan ten grondslag. Hierin speelt mee dat de doelgroep steeds ouder wordt en er geen nieuwe instroom is. Corona speelt ook bij het lang ziekteverzuim een rol. Als gevolg van de langdurige stress en eenzaamheid vallen medewerkers voor langere tijd uit. De effecten van Covid-19 hebben hoge impact op het personeel met als gevolg bovenmatig verzuim. Het begrote verzuimcijfer lag boven de branchecijfers.

4.2 Resultaatanalyse

4.2.1 Algemeen

Het bedrijfseconomische deel van de Wsw is aan Caparis NV uitbesteed. Dat heeft tot gevolg dat een aantal zaken niet in dit jaarverslag opgenomen wordt. Het jaarverslag geeft dus geen beeld van de bedrijfsmatige aspecten van de uitvoering van de Wsw in ons werkgebied; daarvoor is ook kennisname van het jaarverslag van Caparis NV nodig.

De begroting voor het jaar 2022 is door het bestuur van de GR goedgekeurd op 25 juni 2021.

4.2.2 Doorbelasting naar Caparis en Bijdrage GR

Alle kosten die door de GR worden gemaakt en direct samenhangen met de loon- en personeelskosten voor de SW medewerkers worden aan Caparis doorbelast.

Alleen overige kosten gemaakt in de GR, zoals de kosten van het secretariaat, de cliëntenraad en accountants- en (mogelijke) advies- en onderzoekskosten worden doorbelast aan de 8 deelnemende gemeenten.

4.2.3 Loon- en personeelskosten Sw

De loonkosten Sw zijn in absolute zin gedaald met € 1.289.000 ten opzichte van 2021. De gemiddelde loonkosten per Sw-medewerker zijn met 3,9% gestegen (van € 33.042 per fte in 2021 naar € 34.318 per fte in 2022). De gemiddelde loonkosten per SE bedragen in 2021 € 30.751, in 2022 is dit € 31.859.

De GR Sw 'Fryslân' is voor het Sw-personeel aangesloten bij bedrijfstakpensioenfonds Stichting Pensioenfonds Werk en Integratie en past samen met andere rechtspersonen dezelfde pensioenregeling toe. Er is geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen, anders dan het voldoen van hogere toekomstige premies, in het geval van een tekort bij het bedrijfstakpensioenfonds.

4.2.4 Financieringskosten

De rentelasten zijn in 2022 gedaald met € 11.000 (2022: € 7.000, 2021: € 18.000). De lagere rentelasten worden veroorzaakt door aflossingen op de lopende leningen.

4.3 Verplichte paragrafen BBV

4.3.1 Weerstandsvermogen, kengetallen en risicobeheersing

De vakantiegeld- en vakantiedagenverplichtingen van het personeel met een dienstverband in het kader van de Wsw, zijn niet opgenomen in de jaarrekening van de GR Sw 'Fryslân'. In de balans zijn, in overeenstemming met de regelgeving, geen personele verplichtingen tot uitdrukking gebracht van een jaarlijks gelijkblijvend niveau. Dit is op basis van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) niet toegestaan.

In de paragraaf hierna, handelend over de financiering, wordt aangegeven dat de door de GR Sw 'Fryslân' afgesloten leningen worden doorgeleend aan Caparis NV. Het risico voor de GR Sw 'Fryslân' bestaat daarin dat Caparis NV in staat moet zijn aan de vereiste aflossingsverplichtingen te kunnen voldoen. Echter, in praktische zin is dit geen risico omdat 4 gemeenten die participeren in de GR Sw 'Fryslân' ook aandeelhouder van Caparis NV zijn. Bovendien heeft Caparis NV zekerheden verstrekt in de vorm van pandrecht op voorraden en debiteuren en een hypotheek op het onroerend goed van Caparis NV. Het weerstandsvermogen van Caparis NV is op dit moment toereikend om de lopende verplichtingen op korte - en middellange termijn te voldoen.

Hieronder zijn in een tabel de vanuit de BBV verplichte kengetallen weergegeven.

Verloop van de kengetallen

Kengetallen:			Realisatie 2022	Realisatie 2021	Begroting 2022
netto schuldquote	vaste schulden	A	180	660	0
	vlottende schulden	B&C	3.526	5.726	4.561
	fin.vaste act.	D	180	660	0
	uitzettingen < 1jr	E&G	3.336	5.534	4.413
	liquide middelen	F	190	192	148
	saldo baten	H	44.473	45.629	44.775
berekende netto schuldquote	*(A+B+C-D-E-F-G)/H*		*0,0%*	*0,0%*	*0,0%*
netto schuldquote gecorrigeerd	voor alle verstrekte leningen				
berekende netto schuldquote na corr.	*(A+B+C-E-F-G)/H*		*0,4%*	*1,4%*	*0,0%*
solvabiliteitsrisico	eigen vermogen	A	0	0	0
	totaal passiva	B	3.706	6.386	4.561
berekende solvabiliteit	*A/B*		*0,0%*	*0,0%*	*0,0%*
Current ratio					
vlottende activa / kort vreemd vermogen			1,0	1,0	1,0

Er wordt geen weerstandsvermogen opgebouwd omdat jaarlijks een positief of negatief resultaat wordt afgerekend met de (deelnemende) gemeenten. Daarnaast zijn de hiervoor beschreven risico's van dien aard dat geen eigen weerstandsvermogen noodzakelijk is.
Omdat de exploitatie in zijn geheel plaatsvindt bij Caparis NV en de GR Sw Fryslân in die zin slechts als doorgeefluik functioneert, zijn in feite alleen de kengetallen van belang die iets zeggen over de liquiditeit en solvabiliteit van de onderneming. De liquiditeit laat zien in hoeverre de onderneming in staat is om haar (directe) opeisbare verplichtingen te voldoen en wordt uitgedrukt in de current ratio: vlottende activa / kort vreemd vermogen. Per balansdatum bedraagt deze 1,0 (2021: 1,0). Dit betekent dat er op korte termijn voldoende liquiditeit is om aan de kortlopende verplichtingen te voldoen.

De solvabiliteit biedt inzicht in de mate waarin de onderneming aan haar verplichtingen kan voldoen en laat zien in hoeverre de onderneming afhankelijk is van schuldeisers. Het kengetal voor de solvabiliteit staat in bovenstaande tabel weergegeven, deze bedraagt ultimo 2022 0,0 % (2021: 0,0%).
De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de GR ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. De GR heeft inclusief de uitzettingen (verstrekte leningen) aan Caparis, gelijke vorderingen en schulden en tevens zijn de baten in enig jaar zodanig dat de druk van de schuldenlast nagenoeg te verwaarlozen is. Dit blijkt ook uit de berekende netto schuldquote van 0,0 % (waar vanuit de VNG (Vereniging van Nederlandse Gemeenten) een signaalwaarde van 100% wordt gehanteerd). Ook exclusief de uitzettingen aan Caparis, is de berekende schuldquote van 0,4 %, afgezet tegen de baten, van geringe omvang.

4.3.2 Onderhoud kapitaalgoederen

De GR Sw 'Fryslân' beschikt niet over kapitaalgoederen, deze behoren toe aan Caparis NV.

4.3.3 Financiering

De GR Sw 'Fryslân' treedt op als financier van Caparis NV. Dit houdt in dat de GR Sw 'Fryslân' onder gunstige voorwaarden geld aantrekt en dat vervolgens onder dezelfde voorwaarden doorleent aan Caparis NV. Daarmee is Caparis NV verzekerd van externe financiering tegen optimale condities. Voor de leningen van de GR Sw 'Fryslân' aan Caparis NV zijn door Caparis NV zekerheden gesteld in de vorm van pandrecht op voorraden en debiteuren. Begin 2007 is een hypotheek afgesloten op het onroerend goed van Caparis NV.

In de financieringsovereenkomst tussen de GR Sw 'Fryslân' en Caparis NV is een plafond opgenomen voor de maximale leencapaciteit van Caparis NV. De maximale leencapaciteit van Caparis NV bedraagt 130% van de waarde van de vaste activa. Per 31 december 2022 heeft Caparis NV voor 1,45% (2021: 5%) aan financiering aangetrokken via de GR Sw 'Fryslân'. Dit vertegenwoordigt een verstrekte financiering van € 180.000 (2021: € 660.000). Gedurende 2022 is de financiering aan Caparis NV derhalve met € 480.000 gereduceerd.

Omdat de GR Sw 'Fryslân' uitsluitend optreedt als financier van Caparis NV is er geen sprake van een zelfstandig treasurybeleid. Door de integrale doorlening van alle financiering aan Caparis NV zijn de risico's primair verlegd naar Caparis NV. Het belangrijkste risico voor de GR Sw 'Fryslân' betreft de inbaarheid van de aan Caparis NV verstrekte leningen. Dit risico is gering aangezien binnen de GR de aandeelhoudende gemeenten deze rol hebben. Voor de secundaire risico's wordt verwezen naar de paragraaf over het weerstandsvermogen. De gehanteerde financieringsconstructie leidt er toe dat een toetsing aan de kasgeldlimiet en de berekening van de renterisiconorm geen enkele toegevoegde waarde biedt.

*bedragen *1.000*

Renterisico(norm) *berekening met jaarlijks aantrekken*		*Jaar T:*	*2022*	*Jaar T+1:*	*2023*	*Jaar T+2:*	*2024*	*Jaar T+3:*	*2025*
1	Renteherzieningen		*0*		-		-		-
2	Aflossingen		*480*		*180*		-		-
3	*Renterisico (1+2)*		*480*		*180*		-		-
4	*Renterisiconorm*		*8.955*		*8.509*		*8.031*		*7.410*
(5a) = (4>3)	*Ruimte onder renterisiconorm*		*8.475*		*8.329*		*8.031*		*7.410*
(5b) = (3>4)	Overschrijding renterisiconorm								

	Renterisiconorm				
Berekening					
(4a)	Begrotingstotaal jaar T ***)**	44.775	42.543	40.157	37.051
(4b)	Percentage regeling	20%	20%	20%	20%
(4) = (4a x 4b/100)	*Renterisiconorm (van alleen jaar T)*	*8.955*	*8.509*	*8.031*	*7.410*

**) totaal lasten (meerjaren)begroting 2023 o.b.v. vastgestelde begroting 2022*

Caparis NV zal de lening in 2023 volledig af lossen. De GR Sw ‘Fryslân’ zal de langlopende schulden bij de BNG op dat moment volledig aflossen. Er zijn geen voornemens om de komende 5 jaar nieuwe financieringen aan te trekken.

4.3.4 Verbonden partijen

De GR Sw ‘Fryslân’ heeft als uitvoerend Sw-bedrijf Caparis NV te Drachten aangewezen. Hiermee wordt slechts een contractuele relatie onderhouden. Er is geen bestuurlijke verbondenheid. De aandelen van Caparis NV zijn in handen van vier van de in de GR Sw ‘Fryslân’ deelnemende gemeenten, namelijk Heerenveen, Leeuwarden, Opsterland en Smallingerland. De GR Sw 'Fryslân' heeft derhalve geen verbonden partijen in de zin van het BBV.

4.3.5 Bedrijfsvoering

De GR Sw 'Fryslân' heeft geen zelfstandige inhoudelijke bedrijfsvoering, maar is doorgeefluik voor arbeidscapaciteit aan Caparis NV. De feitelijke bedrijfsvoering vindt daar plaats.
De bedrijfsvoering van de GR Sw-Fryslân wordt feitelijk uitgevoerd door Caparis NV. De personeels- en salaris administratie, HR activiteiten en de daaraan gekoppelde processen en systemen worden via Caparis geregeld. Feitelijk is van bedrijfsvoering binnen de GR geen sprake, behalve het beheersen van personele en financiële processen. Deze processen worden extern getoetst door de accountant van Caparis NV.
Met de provincie Fryslan is contact in verband met het nieuwe financieel toezichtkader voor gemeenschappelijke regelingen. De richtlijnen die daarvoor worden afgegeven zijn onderdeel van de systematiek van begroting en jaarrekening van de GR Sw Fryslân.

Wet open overheid

De openbaarheidsparagraaf is een nieuwe verplichte paragraaf in het jaarverslag. De verplichting komt voort uit het besluit tot actieve openbaarmaking van informatie, de plannen ter verbetering van de informatiehuishouding bij de overheid op grond van de Wet open overheid (hierna: Woo) dat bepaalt dat een bestuursorgaan in de jaarlijkse begroting en verantwoording aandacht besteedt aan de beleidsvoornemens en uitvoering van de Woo.
Nadat de GR SW ‘Fryslân’ begin 2022 door het ministerie is geïnformeerd over de invoering van de Woo is een inventarisatie gemaakt wat de nieuwe wetgeving betekent voor de GR. Hieruit zijn een aantal thema’s benoemd die gerealiseerd moeten worden. De voorbereiding hiervoor is gestart in 2022 om deze vervolgens te implementeren in 2023. Het gaat om de volgende thema’s:

- De informatiehuishouding
- Actieve openbaarmaking
- Passieve openbaarmaking.
- Contactpersoon Woo
- Openbaarheidsparagraaf

De informatiehuishouding
Voor het realiseren van een transparante informatiehuishouding t.a.v. bestuurlijke aangelegenheden worden een aantal maatregelen genomen. Informatie wordt overzichtelijk gearchiveerd, is toegankelijk en beschikbaar voor actieve en passieve openbaarmaking.

Actieve openbaarmaking
Informatie m.b.t. bestuursaangelegenheden worden, voor zover deze openbaar gemaakt mogen worden, gepubliceerd op de website van de gemeente Smallingerland. De website zal hiervoor ingericht worden.

Het volgende wordt gepubliceerd:

Openbaarmaking	
Documenten	AB
Vergaderstukken	X
Verslagen	X
Agenda	X
Besluitenlijst	X

Passieve openbaarmaking
Onder passieve openbaarmaking wordt verstaan het openbaar maken van informatie naar aanleiding van een verzoek (Woo-verzoek) uit de samenleving. Voor het indienen van een Woo-verzoek wordt de mogelijkheid geboden op de website. Een Woo-verzoek kan digitaal of per post ingediend worden. Een Woo-verzoek wordt in behandeling genomen en afgehandeld door de contactpersoon.

Contactpersoon Woo
De Woo schrijft voor dat ieder bestuursorgaan één of meer contactpersonen heeft om vragen van burgers te beantwoorden over beschikbaarheid van publieke informatie. Bij de GR SW 'Fryslân' is de ambtelijk secretaris de contactpersoon. De contactpersoon is verantwoordelijk voor de uitvoering van de Woo en verzorgt de afhandeling van de Woo verzoeken.

4.3.6 Rechtmatigheid
De regelgeving over de rechtmatigheid in de jaarrekening vraagt om een scherpe afbakening van het rechtmatigheidsbegrip bij gemeenschappelijke regelingen (GR). Dit betekent dat het noodzakelijk is om te komen tot vastlegging van een normenkader en deze ook ter kennis te brengen aan het bestuur van de GR. Bij de accountantscontrole is de rechtmatigheid gerelateerd aan handelingen in het kader van het financieel beheer en de vaststelling of deze in overeenstemming met de wet- en regelgeving zijn. Het gaat hierbij zowel om externe regelgeving als de eigen regels en verordeningen. In de bijlage 'Normenkader Rechtmatigheid' wordt een overzicht gegeven van de thans bekende, op de GR Sw 'Fryslân' van toepassing zijnde, wet- en regelgeving. Omdat de uitvoering van de activiteiten is opgedragen aan Caparis NV, blijkt het normenkader van de in de GR Sw 'Fryslân' blijvende activiteiten beperkt.

Vanaf begrotingsjaar 2023 vindt er een verandering plaats in de verantwoordelijkheden met betrekking tot de rechtmatigheid van de jaarrekening van gemeenten, provincies en gemeenschappelijke regelingen. Niet langer is het de accountant die vaststelt dat in lijn met wet- en regelgeving wordt gehandeld, maar is het bestuur aan zet. De commissie BBV heeft inmiddels een modeltekst gepubliceerd en tevens de Kadernota Rechtmatigheid 2023 uitgebracht.
Het bestuur krijgt de bevoegdheid om de grenzen vast te stellen waarboven er in de rechtmatigheidsverantwoording melding moet worden gemaakt van intern geconstateerde onrechtmatigheden en onduidelijkheden. De GR gaat een grens hanteren van 3% van de totale omvang van de lasten.

In 2023 worden de vereisten t.b.v. de rechtmatigheidsverantwoording ingevuld.

4.3.7 Begrotingsrechtmatigheid

De GR maakt voor elk begrotingsjaar een primitieve begroting.

Bij de rechtmatigheidscontrole vormt het begrotingscriterium een belangrijk toetsingscriterium. In de toelichting op het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) wordt de begrotingsrechtmatigheid als volgt omschreven:

Financiële beheers handelingen, die ten grondslag liggen aan de baten en lasten, alsmede de balansposten, dienen tot stand te zijn gekomen binnen de grenzen van de geautoriseerde begroting en hiermee samenhangende programma's (begrotingscriterium). In de begroting zijn de maxima voor de lasten vermeld die door de raad zijn vastgesteld. Dit houdt in dat de financiële beheer shandelingen dienen te passen binnen de begroting, waarbij het juiste programma, de toereikendheid van het begrotingsbedrag, evenals het begrotingsjaar van belang zijn.

Binnen dit kader zijn een aantal verschillende begrotingsoverschrijdingen te onderscheiden. Bij de toetsing van begrotingsafwijkingen kunnen, volgens de commissie BBV, ten minste de volgende "soorten" begrotingsafwijkingen worden onderkend:

#	Beschrijving soort onrechtmatigheid	Telt mee voor het oordeel?
1	Kostenoverschrijdingen die geheel of grotendeels worden gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten	Nee
2	Kostenoverschrijdingen bij open einde (subsidie)regelingen	Nee
3	Kostenoverschrijdingen die worden gecompenseerd door extra inkomsten die niet direct gerelateerd zijn	Ja
4	Kostenoverschrijdingen die passen binnen het bestaande beleid, maar waarbij de accountant ondubbelzinnig vaststelt dat die ten onrechte niet tijdig zijn gesignaleerd	Ja
5	Kostenoverschrijdingen inzake activiteiten die niet passen binnen het bestaande beleid en waarvoor tegen beter weten in geen voorstel tot begrotingswijziging is ingediend	Ja
6	Kostenoverschrijdingen inzake activiteiten welke achteraf als onrechtmatig moeten worden beschouwd omdat dit bijvoorbeeld bij nader onderzoek van de subsidieverstrekker, belastingdienst of een toezichthouder blijkt A. Geconstateerd tijdens verantwoordingsjaar B. Geconstateerd na verantwoordingsjaar	Nee Ja Nee
7	Kostenoverschrijdingen op activeerbare activiteiten waarvan de gevolgen voornamelijk zichtbaar worden via hogere afschrijvings- en financieringslasten in het jaar zelf of pas in de volgende jaren A. Jaar van investeren B. Afschrijvings- en financieringslasten in latere jaren	Nee Ja Nee

Er heeft geen overschrijding van de begroting plaatsgevonden. Hierdoor is geen sprake van een formele onrechtmatigheid.

5 Jaarrekening

- Balans
- Overzicht van baten en lasten
- Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling
- Toelichting op de balans
- Toelichting op het overzicht van baten en lasten
- Kengetallen

5.1 Balans per 31 december 2022 (na resultaatbestemming)

x € 1.000

	2022		2021	
ACTIVA				
Vaste activa				
Financiële vaste activa		180		660
- overige langlopende leningen	180		660	
Totaal vaste activa		**180**		**660**
Vlottende activa				
Uitzettingen met een looptijd korter dan één jaar		3.349		5.534
- vorderingen op openbare lichamen	704		512	
- uitzettingen in 's Rijks schatkist (< 1 jaar)	1.985		4.915	
- overige vorderingen	661		107	
Totaal vlottende activa		**3.349**		**5.534**
Liquide middelen		190		192
- banksaldi	190		192	
Totaal liquide middelen		**190**		**192**
Totaal Activa		**3.719**		**6.386**
PASSIVA				
Vaste passiva				
Eigen vermogen		0		0
Vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar		180		660
- onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen	180		660	
Totaal vaste passiva		**180**		**660**
Vlottende passiva				
Netto-vlottende schulden met een looptijd korter dan één jaar		3.539		5.726
- overige schulden	3.539		5.726	
Totaal vlottende passiva		**3.539**		**5.726**
Totaal Passiva		**3.719**		**6.386**

5.2.1 Overzicht van baten en lasten 2022

x € 1.000	**Realisatie 2022**	**begroting 2022**	**Realisatie 2021**
Baten			
Bijdrage GR-gemeenten	16	30	18
Doorbelasting aan Caparis	44.470	44.745	45.611
Totaal baten	***44.486***	***44.775***	***45.629***
Lasten			
Lonen en sociale lasten Sw	43.516	43.812	44.805
Vervoerskosten Sw	544	605	564
Overige CAO gerelateerde kosten Sw	410	328	242
Overige kosten GR	28	30	18
Totaal lasten	***44.499***	***44.775***	***45.629***
Financieringsfunctie			
Rente- en overige kosten	-6	0	18
Doorbelasting rente naar Caparis	-7	0	-18
Totaal financieringsfunctie	***-13***	***0***	***0***
Resultaat baten, lasten en financiering	***0***	***0***	***0***
Resultaatbestemming	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	***0***	***0***	***0***

5.2.2 Overzicht van baten en lasten per taakveld 2022

x € 1.000		Realisatie 2022	begroting 2022	Realisatie 2021
Taakveld 0.	***BESTUUR EN ONDERSTEUNING***			
0.4	Overhead			
	Inkomensoverdrachten - overige overheden	0	0	0
	Inkomensoverdrachten - gemeenten	16	30	18
	totaal baten	**16**	**30**	**18**
	Salarissen en sociale lasten	0	0	0
	Overige goederen en diensten	28	30	18
	totaal lasten	**28**	**30**	**18**
	Totaal overhead	**-13**	**0**	**0**
0.5	Treasury			
	Inkomensoverdrachten - overige overheden	20	0	18
	totaal baten	**20**	**0**	**18**
	Toegerekende reële en bespaarde rente	7	0	18
	totaal lasten	**7**	**0**	**18**
	Totaal treasury	**13**	**0**	**0**
0.10	Mutaties reserves			
	onttrekkingen	0	0	0
	stortingen	0	0	0
	Totaal mutaties reserves	**0**	**0**	**0**
Totaal taakveld 0. BESTUUR EN ONDERSTEUNING		**0**	**0**	**0**
Taakveld 6.	***SOCIAAL DOMEIN***			
6.4	Begeleide participatie			
	Inkomensoverdrachten - overige overheden	44.470	44.745	45.611
	Inkomensoverdrachten - gemeenten	0	0	0
	totaal baten	**44.470**	**44.745**	**45.611**
	Salarissen en sociale lasten	44.470	44.745	45.611
	Inkomensoverdrachten - overige overheden	0	0	0
	totaal lasten	**44.470**	**44.745**	**45.611**
Totaal taakveld 6 SOCIAAL DOMEIN		**0**	**0**	**0**

5.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Algemeen

Het bestuur van het rechtspersoonlijkheid bezittend openbaar lichaam Sw 'Fryslân' heeft in zijn aanwijzingsbesluit van 27 februari 2002 Caparis NV aangewezen als rechtspersoon ten behoeve van de uitvoering van de Wsw in de zin van artikel 2 lid 3 van deze wet.

De kosten die door de GR worden gemaakt en direct samenhangen met de loonkosten voor SW medewerkers worden aan Caparis NV doorbelast. Zoals in de fair deal afgesproken worden alleen de overige kosten gemaakt door de GR evenredig naar de 8 deelnemende gemeenten doorbelast.

GR Sw 'Fryslân' verstrekt eveneens de noodzakelijke financieringsmiddelen aan Caparis NV. Als zekerheidsstelling heeft GR Sw 'Fryslân' een pandrecht op alle inventaris, machines en voorraden van Caparis NV. Ook het onroerende goed dient als onderpand, daartoe is op 27 januari 2007 een hypotheekakte afgesloten. Deze komt in plaats van een positieve hypotheekverklaring van Caparis NV, afgegeven ten behoeve van GR Sw 'Fryslân' voor alle in haar bezit zijnde onroerende zaken.

De jaarrekening is opgesteld in duizenden euro's. In hoofdstuk 6, bij de vaststelling van de jaarrekening, wordt het voorstel tot resultaatbestemming weergegeven. De begroting 2022 is in het overzicht van baten en lasten weergegeven. Er zijn geen wijzigingen geweest in de begroting met betrekking tot 2022.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

1. Continuïteitsveronderstelling

De jaarrekening is opgesteld onder de veronderstelling van continuïteit van de organisatie en diens activiteiten.
De uitvoering van de Wsw wordt door Caparis rechtstreeks met de gemeenten, die in de GR verenigd zijn, geregeld. Hiervoor zijn zgn. dienstverleningsovereenkomsten afgesloten. Afgesproken is dat Caparis alle lasten van de GR gaat betalen, voor personeel uit de gemeenten waarmee een DVO is afgesloten. Hierdoor ontstaat er geen tekort binnen de GR en is de continuïteit gewaarborgd.

2. Schattingen

Om de grondslagen en de regels voor het opstellen van de jaarrekening te kunnen toepassen, is het nodig dat de leiding van de gemeenschappelijke regeling over verschillende zaken zich een oordeel vormt, en dat de leiding schattingen maakt die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het op grond van het BBV vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de betreffende jaarrekeningposten.

3. Vergelijking met voorgaand jaar:
De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd gebleven ten opzichte van het voorgaand jaar.

4. *Stelsel en toerekening*
De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van de voorschriften zoals opgenomen in het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de verordening ex artikel 212 Gemeentewet, waarin door het bestuur op 7 december 2018 de uitgangspunten voor het financiële beleid, alsmede de regels voor het financiële beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie zijn vastgesteld. Aansluitend op dit aanwijzingsbesluit is de bedrijfsvoeringsregeling d.d. 21.08.2019 van toepassing.

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben, voor zover het BBV niet anders voorschrijft. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt; daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden en overlopende verlofaanspraken.

Balans

Financiële vaste activa
Waardering vindt plaats op basis van de verkrijgingsprijs verminderd met eventuele duurzame waardeverminderingen en aflossingen.

Vlottende activa
De uitzettingen en overlopende activa worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, onder aftrek van de noodzakelijk geachte voorzieningen voor het risico van oninbaarheid. Deze voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de vorderingen. De uitzettingen hebben een rente typische looptijd van één jaar of korter. Onder de vlottende activa zijn ook de uitzettingen opgenomen die betrekking hebben op het schatkistbankieren.

Liquide middelen
De liquide middelen worden tegen nominale waarde opgenomen.

Vaste schulden
De vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, verminderd met de reeds gedane aflossingen. Vaste schulden hebben een rente typische looptijd van één jaar of langer.

Netto vlottende schulden
De vlottende schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Overzicht van baten en lasten

Bijdrage GR-Gemeenten
Deze post omvat de doorberekende overige kosten aan de 8 deelnemende gemeenten.

Doorbelasting aan Caparis
Deze post omvat het saldo van alle integraal aan Caparis NV doorberekende loonkosten van het Sw-personeel.

Lonen Wsw
Onder de lonen worden de loonkosten van de Sw-medewerkers verantwoord. Onder loonkosten wordt verstaan het brutobedrag van de aan het boekjaar toe te rekenen lonen, waarvan het vakantiegeld en de eindejaarsuitkering onderdeel uitmaken.

Sociale lasten en pensioenpremies
De sociale lasten betreffen de ter zake van de werknemersverzekeringen verschuldigde werkgeverslasten, alsmede het werkgeversaandeel in de pensioenvoorziening. Eveneens worden de aan het boekjaar toe te rekenen ziekengelden, WAO-uitkeringen e.d. hieronder tot uitdrukking gebracht.

Vervoerskosten
Vervoerskosten Sw betreft de woon-werkvergoeding die uit hoofde van de cao moet worden betaald aan de Sw medewerkers. Deze kosten worden doorbelast aan Caparis NV.

CAO gerelateerde kosten
De overige cao-gerelateerde kosten Sw betreffen kosten die direct uit de cao Sw voortvloeien en hebben betrekking op onder andere jubilea en de vergoeding vakbondscontributie.

Overige kosten GR
De kosten voor het secretariaat, de cliëntenraad, de accountant en de advieskosten, zijn onder de overige kosten GR opgenomen en behoren tot de overhead.

Rente- en overige kosten
De rentekosten worden berekend op basis van werkelijke kosten.

Vennootschapsbelasting
Door de GR is bij de belastingdienst aangegeven dat met geen van de activiteiten structurele overschotten worden behaald en dat er derhalve geen sprake is van winststreven. Op grond daarvan vormt de GR met geen van de activiteiten een onderneming in de zin van de Wet op de Vennootschapsbelasting.
De belastingdienst heeft aangegeven zich met dit standpunt te kunnen vereniging en heeft daarbij verder aangegeven dat de ondernemingstoets, waaronder de toets aan het winststreven, jaarlijks dient plaats te vinden.

5.4 Toelichting op de balans

Vaste activa

Financiële vaste activa *x € 1.000*	2022	2021
Overige langlopende leningen		
Saldo per 1 januari	660	1.140
Aflossingen	-480	-480
Nieuwe leningen	0	0
Saldo per 31 december	**180**	**660**

De financiële vaste activa hebben betrekking op de aan Caparis NV verstrekte langlopende leningen. De looptijden, rentepercentages en leningsvoorwaarden zijn exact gelijk aan de door de GR Sw 'Fryslân' afgesloten onderhandse leningen en eventuele daarop afgesloten derivaten. In 2022 zijn er geen nieuwe langlopende leningen verstrekt. Caparis NV zal in 2023 het volledige bedrag af te lossen.

De waarde van de overige langlopende leningen is weergeven tegen de oorspronkelijk doorgeleende bedragen. De afgesproken aflossingen zijn eveneens daarop gebaseerd. Er is geen andere waarderingsgrondslag en derhalve ook geen (her)waarderingsrisico.

Vlottende activa

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar *x € 1.000*	2022	2021
- vorderingen op openbare lichamen	704	512
- uitzettingen in 's Rijks schatkist (< 1 jaar)	1.985	4.915
- overige vorderingen	661	107
Totaal	**3.349**	**5.885**

De vorderingen op openbare lichamen bestaan uit:

- De van de gemeenten te vorderen bedragen over 2022 ad. € 15.577 (2021: € 18.000) betreffende de nog door te belasten kosten aan de 8 deelnemende gemeenten.
- De over het boekjaar te ontvangen LIV ad. € 689.000 (2021: € 494.000).

De uitzettingen in 's Rijks schatkist ad. € 1.985.000 (2021: € 4.915.000) hebben betrekking op de verplichte deelname van de GR Sw 'Fryslân' aan het zogeheten 'schatkistbankieren'.
Hierbij worden de (tijdelijk) overtollige liquide middelen dagelijks 'gestald' in een rekening-courantfaciliteit met de Rijksoverheid. De Bank Nederlandse Gemeenten biedt de faciliteit dat het saldo dagelijks automatisch wordt afgeroomd. De belangrijkste geldstromen van de GR lopen dan ook via deze bank.
Het is toegestaan om een drempelbedrag aan overtollige middelen buiten de rekening-courantfaciliteit aan te houden.
De hoogte van dit drempelbedrag is afhankelijk van de begrotingsomvang van de GR. De drempel is voor 2022 berekend op € 895.500 (2,0% van € 44.775.000).
De drempel is met ingang van 1 juli 2021 gelijk aan 2,0% van het begrotingstotaal indien het begrotingstotaal lager is dan € 500 miljoen, waarbij het drempelbedrag minimaal € 1 miljoen bedraagt. Het gemiddelde saldo over alle vier kwartalen van 2022 is met € 149.451 lager dan het gestelde drempelbedrag.

De overige vorderingen hebben betrekking op:

- Afrekening Caparis NV over 2022 € 514.000
- Voorschotten met betrekking tot het fietsenplan en FiscFree ad € 121.000 (2021: 90.000)
- vooruitbetaalde kosten voor vervoersabonnementen en overlopende posten per saldo ad € 13.000 (2021: € 17.000).

De overige vorderingen zijn tegen nominale waarden opgenomen. Het betreffen actuele (berekende) vorderingen waarvan op het moment van het opmaken en vaststellen van deze vorderingen, geen risico's bekend zijn over het niet binnenkomen van de bedragen. Bij de waardering van de vlottende activa is derhalve geen risico van oninbaarheid.

Liquide middelen *x € 1.000*	**2022**	**2021**
- banksaldi	190	192
Totaal	**190**	**192**

De liquide middelen van de GR Sw 'Fryslân' worden aangehouden bij de ABN-AMRO (€ 168.000) en bij de BNG (€ 22.000).

Vaste passiva

In 2015 is een bestemmingsreserve gevormd waarmee wordt voorzien in de aanpassing van het beleid rond de herstructurering van Caparis NV als gevolg van de invoering van de Participatiewet met ingang van 1 januari 2015. Dit is in 2020 geeffectueerd. Vanaf dat moment is er geen sprake meer van eigen vermogen.

Langlopende schulden

Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen *x € 1.000*	2022	2021
Saldo per 1 januari	660	1.140
Aflossingen	-480	-480
Nieuwe leningen	0	0
Saldo per 31 december	**180**	**660**
Rentevoet	1,58%	1,99%
Rentelast	7	18
Looptijd van de langlopende schulden		
- Aflossing komend jaar	180	480
- Looptijd korter dan 5 jaar	0	180
- Looptijd langer dan 5 jaar	0	0
Totaal	**180**	**660**

Alle geldleningen zijn verstrekt door binnenlandse banken. Het in 2022 af te lossen bedrag bedroeg € 480.000.

De rente typische looptijd van de schuld is langlopend. Per 31-12-2022 resteert nog één lening, hiervan vervalt in september 2023 de laatste aflossingstermijn. GR Sw 'Fryslân' zal de schuld aan de kredietverstrekker dan volledig aflossen. De verwachte rentelast voor de vaste schulden voor het begrotingsjaar 2023 bedraagt € 3.200.

Vlottende passiva

Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd van korter dan één jaar *x € 1.000*	2022	2021
- overige kasgeldleningen	0	0
- overige schulden	3.539	5.726
Totaal	**3.539**	**5.726**

Bij de overige schulden zijn de volgende bedragen opgenomen:

- te betalen loonheffing, pensioenpremies en personele inhoudingen € 1.159.000 en btw € 2.205.000 (2021 resp. 1.087.000 en € 2.394.000);
- op balansdatum te betalen - en vooruit ontvangen posten, waaronder crediteuren ad € 18.000 (2021 € 15.000) en nog te betalen kosten ad. € 110.000 (2021 € 1.669.000);
- aan Caparis NV door te betalen LIV 2022 ad. € 0 (2021: € 494.000); De LIV 2022 is opgenomen in de afrekening 2022 met Caparis N.V. onder de overige vorderingen.
- aan Caparis NV te betalen (lopende) schuld ultimo 2022 ad. € 47.000 (2021: € 67.000).

Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Dienstverleningsovereenkomsten met de aangesloten gemeenten
Als gevolg van de gemaakte afspraken in de fairdeal tussen de 8 gemeenten en Caparis NV is de relatie tussen de GR en de 8 gemeenten sterk veranderd. Er heeft een herstructurering van de dienstverlening aan de gemeenten plaats gevonden, deze verloopt nu rechtstreeks vanuit Caparis NV. Sinds 2020 is enkel nog Sw-personeel in dienst van de GR Sw 'Fryslân'. De ambtenaren die nog in dienst waren van de GR, zijn per 1 januari 2020 in dienst gekomen bij Caparis NV. Alle kosten die door de GR worden gemaakt en direct samenhangen met de loonkosten voor SW medewerkers worden aan Caparis NV doorbelast. Zoals in de fair deal afgesproken worden alleen de overige kosten gemaakt door de GR evenredig naar de 8 deelnemende gemeenten doorbelast.

Vakantiegeld en –dagen
De opgebouwde rechten met betrekking tot het vakantiegeld bedragen € 1.433.889 (2021: € 1.459.580)
De waarde van de vakantiedagen bedraagt per einde boekjaar € 2.579.000.

Gebeurtenissen na balansdatum

In 2022, maar ook nog steeds in 2023 is de inflatie in West-Europa en ook in Nederland dusdanig hoog dat inwoners met lage inkomens moeite hebben om rond te komen. Hiervoor zijn regelingen vanuit de overheid beschikbaar op gebied van energietoeslagen. Daarnaast wordt in veel Cao's een verhoging afgesproken. In de cao-sw, die een looptijd kent tot eind 2025 is op dit moment de hoogte van de loonaanpassing niet bekend. Branche organisatie Cedris is hierover in gesprek met VNG en ministerie. De effecten rondom WML, die een beperkte groep medewerkers betreft, zijn voor 2023 voorzien in de begroting van de NV. Dit heeft geen effect op de jaarrekening 2022.

5.5 Toelichting op het overzicht van baten en lasten

Overige bedrijfsopbrengsten

Dit betreffen de loonkosten van het gedetacheerde Sw-personeel wat is doorbelast aan Caparis NV en de aan de gemeenten doorberekende overige kosten.

Lonen, salarissen en sociale lasten SW

Lonen, salarissen en sociale lasten SW *x € 1.000*	Realisatie 2022	Begroting 2022	Realisatie 2021
Loonkosten	35.543	34.683	36.661
Sociale lasten	6.135	5.986	6.039
Pensioenpremie	3.221	3.143	3.328
Ontvangen ziekengeld/WAO/LIV	-1.383	0	-1.224
Totaal	**43.516**	**43.812**	**44.805**

De begroting (exclusief Begeleid Werken) is gebaseerd op een realisatie van gemiddeld 1.303 fte's (2021: 1.429 fte's).
Er is een gemiddelde bezetting gerealiseerd van 1.268 fte's (2021: 1.356 fte's). De begrote loonkosten o.b.v. de begroting bedragen € 33.624 per fte. De werkelijke loonkosten bedragen in 2022 € 34.318 per fte en € 31.859 per se. (2021: € 33.042 per fte en € 30.751 per SE). De afwijking ten opzichte van de begroting wordt veroorzaakt, doordat er in de begroting is gerekend met de gemiddelde loonsom van 2020, uitgegaan is van een minder sterke daling van het SW personeel en geen rekening is gehouden met ziekengeld. Een fte is een fulltime arbeidsplaats à 36 uur.

Vervoerskosten

Vervoerskosten *x € 1.000*	Realisatie 2022	Begroting 2022	Realisatie 2021
Vervoerskosten	544	605	564
Totaal	**544**	**605**	**564**

Deze vervoerskosten Sw bestaan uit de vervoerskosten van Sw-medewerkers die zijn aangewezen op collectief vervoer en de woon-werkvergoeding die uit hoofde van de cao moet worden betaald.

CAO gerelateerde kosten

CAO gerelateerde kosten *x € 1.000*	Realisatie 2022	Begroting 2022	Realisatie 2021
CAO gerelateerde kosten	410	328	242
Totaal	**410**	**328**	**242**

De cao gerelateerde kosten hebben betrekking op de verplichte uitgaven op basis van de cao, hieronder vallen onder andere de vergoedingen voor jubilea- en overlijdensuitkeringen. In 1998 is de Wet sociale werkvoorziening is aangepast, waardoor er in 1997 veel meer medewerkers zijn ingestroomd in SW. Deze medewerkers waren in 2022 allemaal 25 jaar in dienst. Als gevolg van een aanpassing in het BBV is in de jaarrekening 2022 een verplichting opgenomen voor het saldo tijd-voor-tijd uren voor € 93.000. Deze post was niet in de begroting opgenomen.

Overige kosten GR

Overige kosten GR *x € 1.000*	**Realisatie 2022**	**Begroting 2022**	**Realisatie 2021**
Overige kosten GR	28	30	18

Onder deze post zijn de direct door de GR Sw 'Fryslân' gemaakte kosten opgenomen, waaronder de kosten van het secretariaat, de cliëntenraad en de accountants- en (mogelijke) advies- en onderzoekskosten. Deze kosten komen ten laste van het resultaat van de GR Sw 'Fryslân'.

Financieringsfunctie

Financieringsfunctie *x € 1.000*	**Realisatie 2022**	**Begroting 2021**	**Realisatie 2021**
Rente leningen	**7**	**0**	**18**
Rente rekening courant	-13	0	0
Doorbelaste rentekosten	-7	0	-18
Totaal	**-20**	**0**	**-18**

Het gemiddelde rentepercentage over de vaste geldleningen bedroeg 1,89% (2021: 2,16%).

De rentekosten € 7.000 (2021: € 18.000) die betrekking hebben op de voor Caparis NV aangetrokken financiering, worden volledig doorbelast aan Caparis NV. Vanaf het 3e kwartaal 2022 is er voor het schatkistbankieren een rentevergoeding ontvangen, het saldo van de financieringsfunctie over 2022 bedraagt € 13.000 positief (2021: € 0).

5.6 Kengetallen

Bezetting	2018	2019	2020	2021	2022
Gemiddeld aantal Sw-ers:					
- in fte's	1.719	1.526	1.560	1.466	1.386
- waarvan begel.werken (fte's)	125	122	117	110	118
- in Se's	1.842	1.769	1.677	1.578	1.493
Opdracht/realisatie t.b.v. deelnemende gemeenten in Se's	***1.785***	***1.719***	***1.630***	***1.529***	***1.444***
Door derden gemeenten geplaatst bij Caparis	57	50	47	49	49
Opdracht incl. derden	***1.842***	***1.769***	***1.677***	***1.578***	***1.493***
Ziekteverzuim Sw	15,60%	15,70%	14,20%	16,40%	18,80%
Ziekteverzuim ambtelijk	5,10%	4,20%	n.v.t	n.v.t	n.v.t

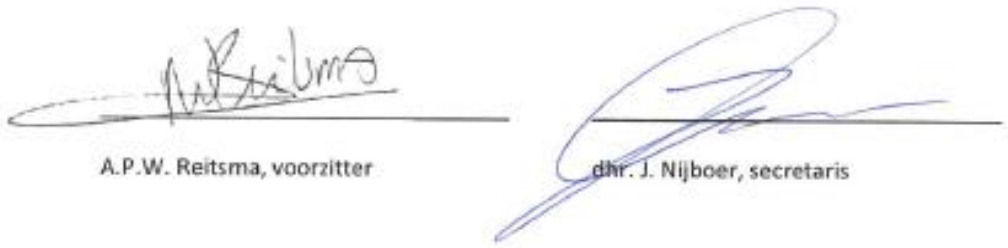
6 Opmaak en Vaststelling

Bestemming resultaat

Conform de uitgangspunten in de afspraken van de fair deal is er geen resultaat en vermogen in de GR.
Een resultaatbestemming vindt derhalve niet plaats.

Opgemaakt op 24 maart 2023

Namens het Bestuur

A.P.W. Reitsma, voorzitter

dhr. J. Nijboer, secretaris

handtekeningenblad

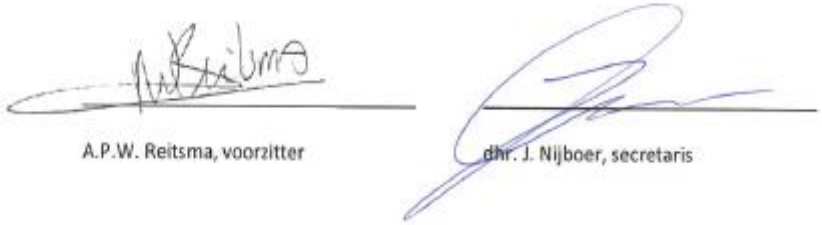
6 Opmaak en Vaststelling

Bestemming resultaat

Conform de uitgangspunten in de afspraken van de fair deal is er geen resultaat en vermogen in de GR.
Een resultaatbestemming vindt derhalve niet plaats.

Opgemaakt op 24 maart 2023

Namens het Bestuur

A.P.W. Reitsma, voorzitter

dhr. J. Nijboer, secretaris

7 Samenstelling van bestuur per 31 december 2022

Het bestuur kent per 31 december 2022 de volgende samenstelling:

Mw. L. van der Tuin-Kuipers	- lid	- Gem. Achtkarspelen
Mw. S. Sijtsma	- lid	- Gem. Heerenveen
Dhr. A. Reitsma	- voorzitter/lid	- Gem. Leeuwarden
Dhr. J. Nijboer	- lid	- Gem. Ooststellingwerf
Dhr. L. de Vries	- lid	- Gem. Opsterland
Dhr. P. van der Zwan	- lid	- Gem. Smallingerland
Mw. C. de Pee	- lid	- Gem. Tytsjerksteradiel
Mw. H. den Hartigh	- lid	- Gem. Weststellingwerf

Het bestuur wordt ondersteund door een ambtelijk secretaris. Deze rol werd geheel 2022 vervuld door dhr. G. Luinstra (Leeuwarden).

Tabel inzake de bezoldiging toezichthoudende topfunctionarissen

Onderstaand wordt in een tabel een overzicht gegeven van de bezoldiging van de toezichthoudende topfunctionarissen over het jaar 2022. Omdat er geen sprake is van beloningen, vergoedingen en/of uitkeringen aan de toezichthoudende topfunctionarissen, is ter vereenvoudiging niet het voorgeschreven format gehanteerd. De bezoldigingstabel betreft bezoldigingen van € 1.800 of minder.

Functie(s)	Voorzitter of lid	Naam	Gemeente	Ingangsdatum lid bestuur	Einddatum lid bestuur	beloning	belastbare vaste en variable onkosten vergoeding	voorzieningen beloning betaalbaar op temrijn	uitkeringen wegens beëindiging van het dienstverband
bestuur	vrz/lid	Dhr. A. Reitsma	Leeuwarden	okt-21	mrt-26	0	0	0	0
bestuur	lid	Dhr. M. Jonker	Achtkarspelen	jun-18	jun-22	0	0	0	0
bestuur	lid	Mw. L. van der Tuin-Kuipers	Achtkarspelen	jun-22	mrt-26	0	0	0	0
bestuur	lid	Mw. H. Rinkes	Heerenveen	sep-20	jun-22	0	0	0	0
bestuur	lid	Mw. S. Sijtsma	Heerenveen	jun-22	mrt-26	0	0	0	0
bestuur	secr/lid	Dhr. M. Bos	Ooststellingwerf	jun-18	jun-22	0	0	0	0
bestuur	lid	Dhr. J. Nijboer	Ooststellingwerf	jun-22	mrt-26	0	0	0	0
bestuur	lid	Dhr. L. de Vries	Opsterland	jun-22	mrt-26	0	0	0	0
bestuur	lid	Dhr. B. Westerink	Smallingerland	jun-20	jun-22	0	0	0	0
bestuur	lid	Dhr. P. van de Zwan	Smallingerland	jun-22	mrt-26	0	0	0	0
bestuur	lid	Mw. G. Hoekstra	Tytsjerksteradiel	jun-18	jun-22	0	0	0	0
bestuur	lid	Mw. C. de Pee	Tytsjerksteradiel	jun-22	mrt-26	0	0	0	0
bestuur	lid	Mw. M. Rikkers	Weststellingwerf	jun-18	jun-22	0	0	0	0
bestuur	lid	Mw. H. den Hartigh	Weststellingwerf	jun-22	mrt-26	0	0	0	0

8 Controleverklaring

Bijlage (geen onderdeel uitmakend van de jaarrekening)

Normenkader rechtmatigheid 2023

Normenkader t.b.v. rechtmatigheidscontrole.

interne controle rechtmatigheid
De rechtmatigheidscontrole is erop gericht vast te stellen dat de in de jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen. Voor de oordeelsvorming over het financieel beheer wordt in ieder geval aandacht besteed aan de volgende criteria:

1. financiële beheershandelingen, die ten grondslag liggen aan baten en lasten, alsmede de balansposten, zijn tot stand gekomen binnen de grenzen van de geautoriseerde begroting;
2. besteding en inning van gelden door de GR voldoen aan de voorwaarden gesteld in van toepassing zijnde wet- en regelgeving (zie hieronder).

Inventarisatie relevante wet- en regelgeving
Ten aanzien van de processen en activiteiten kan het normenkader ten aanzien van de financiële aspecten nader worden geduid:

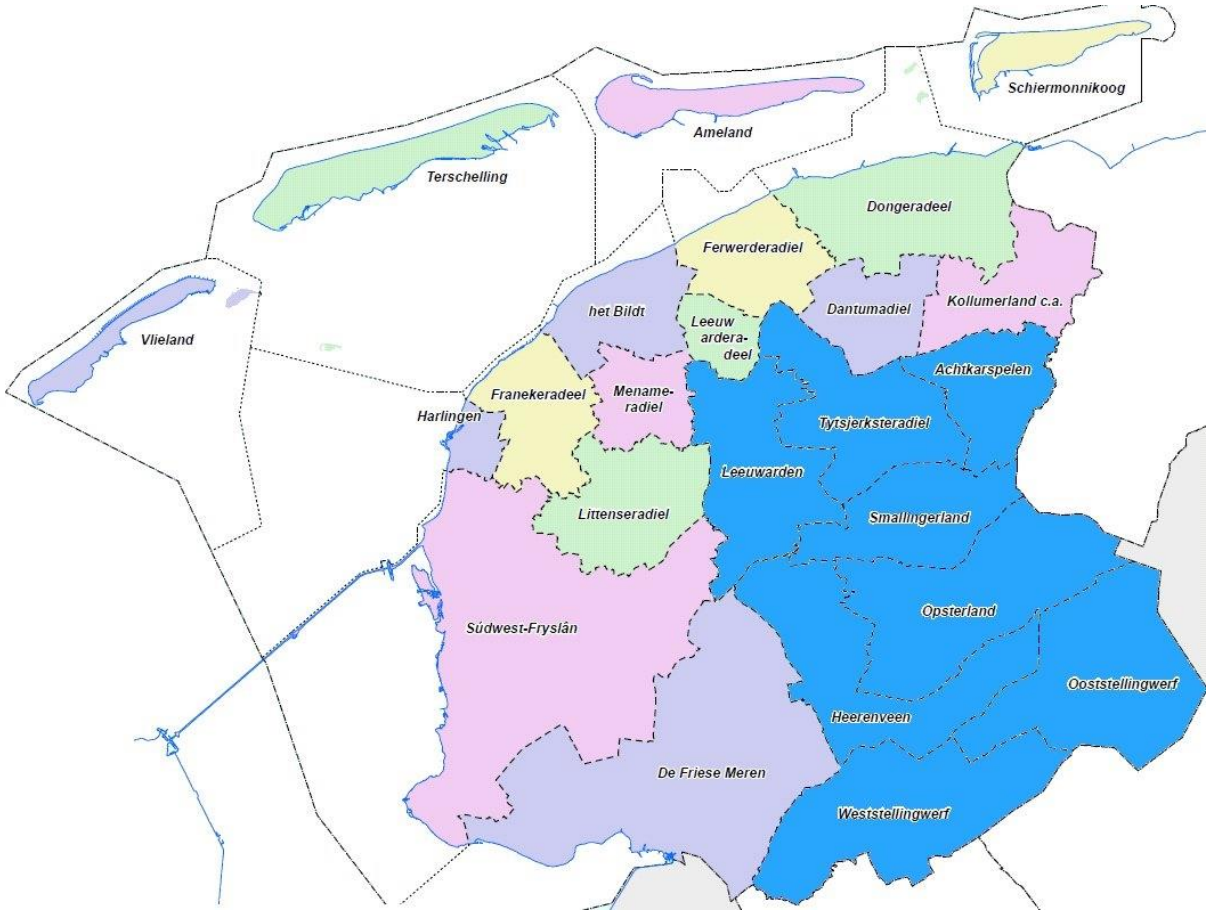
Proces / activiteit	**Interne regelgeving**	**Externe regelgeving**
Salarissen	Gemeenschappelijke Regeling SW Fryslân (GR)	Fiscale wetgeving
	Mandateringsbesluit GR-Caparis NV	Pensioenwetgeving
	Mandaatregeling Caparis NV	Ambtenarenwet
		CAR/UWO
		CAO SW
		Zorgverzekeringswet
		Wet bescherming persoonsgegevens
		Wet Gemeenschappelijke Regelingen
		Wet Sociale Werkvoorziening
		Wet Normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)
Inkopen	Gemeenschappelijke Regeling SW Fryslân (GR)	Besluiten AB en DB GR
	Delegatiebesluit	Fiscale wetgeving

Treasury	Gemeenschappelijke Regeling SW Fryslân (GR)	Wet Financiering Decentrale Overheden (Fido)
	Raamovereenkomst van Geldlening 2002	Ruddo
	Treasurystatuut	
	Mandateringsregeling Caparis NV	
Algemeen en overig	Gemeenschappelijke Regeling GR SW 'Fryslân'	Grondwet
	Samenwerkingsovereenkomst NWSW GR SW 'Fryslân' en Caparis	Burgerlijk Wetboek
	Delegatiebesluit	Algemene Wet Bestuursrecht
	Financiële verordening ex art. 212 Gemeentewet	Gemeentewet
	Controleverordening ex art. 213 Gemeentewet 2013	Wet Gemeenschappelijke Regelingen
	Regels ten aanzien van interne beheersing GR SW 'Fryslân' 2013	Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten
	Begroting GR SW 'Fryslân'	Besluit Accountantscontrole decentrale overheden
	Verordening elektronische bekendmaking 2018	Uitvoeringsregeling financiering decentrale overheden
	besluiten van het Bestuur van de GR SW 'Fryslân'	Besluit leningsvoorwaarden decentrale overheden
		Regeling Uitzettingen en Derivaten Decentrale Overheden (Ruddo)
		Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV
		Wet Open Overheid

Vastgesteld door het Bestuur van de GR SW 'Fryslân', op 24 maart 2023.

de voorzitter, de secretaris,

GR SW "FRYSLÂN"

Begroting 2024

Inhoudsopgave

INHOUDSOPGAVE **2**

1. INLEIDING **3**

2 PERSONELE BEZETTING **4**

3. BATEN EN LASTEN IN DE BEGROTING **5**

3.1 Bijdrage GR-gemeenten **5**

3.2 Doorbelasting naar Caparis **5**

3.3 Lonen en sociale lasten Sw **5**

3.4 Vervoerskosten Sw **5**

3.5 Overige cao-gerelateerde kosten Sw **6**

3.6 Doorverdeling BW-subsidie naar uitvoeringsorganisatie **6**

3.7 Overige kosten GR **6**

3.8 Rente **6**

4 BALANSPROGNOSE **7**

4.1 Toelichting balansprognose **8**

5. OVERIGE ONTWIKKELINGEN **9**

5.1 Wet open overheid **9**

5.2 Wijziging wet gemeenschappelijke regelingen **10**

1. Inleiding

Voor u ligt de begroting 2024 van de Gemeenschappelijke Regeling Sociale Werkvoorziening Fryslân (hierna: GR).

Als gevolg van de gemaakte afspraken in de fairdeal tussen de 8 gemeenten en Caparis NV is de relatie tussen de GR en de 8 gemeenten sterk veranderd. Dit komt sinds 2020 tot uitdrukking in de begroting.

Het veld van de sociale werkvoorziening is in beweging. De terminologie wijst op de ontwikkeling in de richting van een sociaal ontwikkelbedrijf. Vanuit Den Haag komt er op dit moment nog onvoldoende perspectief voor de nabije toekomst. Wel worden onderzoeken gedaan over de toekomstige SW-infrastructuur.

Vanuit de GR volgen we deze ontwikkelingen nauwgezet. Dit doen we omdat het bestuur er continu naar streeft om onze werknemers een goede en passende werkomgeving te bieden.

Drachten,

Abel Reitsma
Voorzitter GR Sw ‘Fryslân’

2 Personele bezetting

In onderstaand overzicht is de begrote/geraamde personele bezetting voor de jaren 2024 tot en met 2027 opgenomen. De gerealiseerde aantallen van 2022 zijn meegenomen en deze zijn geactualiseerd met de huidige kennis en ontwikkelingen Daarnaast worden de BW medewerkers benoemd. Dit wordt alleen getoond, omdat deze medewerkers een terugkeergarantie hebben. Feitelijk worden deze BW medewerkers door Caparis NV betaald.

Bezetting		Realisatie 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
Sw-medewerkers in dienst	fte	1.386	1.261	1.217	1.165	1.107	1.053
	SE	1.493	1.353	1.307	1.252	1.191	1.135
Aantal begeleid werken	fte	118	106	107	106	105	103
	SE	130	117	118	117	116	114

De bezetting van het aantal Sw-medewerkers in dienst van de GR zal jaarlijks dalen door natuurlijk verloop (pensionering), de effecten van de cao-sw. Als gevolg van de wetswijzigingen in 2015 vindt er geen nieuwe instroom van Sw-medewerkers meer plaats.
Naast het verloop als gevolg van pensionering is in de begrote/geraamde bezetting rekening gehouden met een additioneel verloop van voorzichtigheidshalve 1,5% per jaar voor niet voorzienbaar verloop zoals overlijden, ontslag op staande voet, vrijwillige beëindiging van het dienstverband door de medewerker zelf en beeindiging dienstverband na 2 jaar ziekte.
In aantallen medewerkers zal de feitelijke uitstroom hoger zijn, omdat niet alle Sw-medewerkers fulltime werken. In deze begroting is geen rekening gehouden met uitstroom door eventuele indiensttreding bij één van de gemeenten.
Vanaf 2022 zijn er regelingen opgenomen in de cao om voordelig minder te gaan werken vanaf 64 jarige leeftijd of om maximaal twee jaar voor de AOW-gerechtigde leeftijd te stoppen met werken. Deze mensen zijn nog wel in loondienst bij de GR in deze periode en zijn daarom wel volledig meegenomen in de bezetting.

Het aantal Sw-medewerkers geplaatst in een Begeleid Werken (BW) contract, zal eveneens de komende jaren gaan dalen. De exacte omvang van deze daling is niet te bepalen omdat uiteindelijk de werkgever – waar een Sw-medewerker is geplaatst – bepaalt of het contract met de Sw-medewerker wel of niet wordt verlengd. In de begrote en geraamde BW-plaatsingen is verondersteld dat de werkgevers de dienstverbanden zullen voortzetten tot het moment van pensionering van de desbetreffende Sw-medewerker.

3. Baten en lasten in de begroting

x € 1.000	Realisatie 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
Baten						
Bijdrage GR-gemeenten	16	30	30	30	30	30
Doorbelasting aan Caparis	44.470	43.045	43.240	42.834	41.172	39.183
Totaal baten	**44.486**	**43.075**	**43.270**	**42.864**	**41.202**	**39.213**
Lasten						
Lonen en sociale lasten Sw	43.516	42.281	42.449	42.008	40.463	38.497
Vervoerskosten Sw	544	572	574	568	547	521
Overige CAO gerelateerde kosten SW	410	192	217	258	162	165
Overige kosten GR	28	30	30	30	30	30
Totaal lasten	**44.499**	**43.075**	**43.270**	**42.864**	**41.202**	**39.213**
Financieringsfunctie						
Rente- en overige kosten	-6	0	0	0	0	0
Doorbelasting rente naar Caparis	-7	0	0	0	0	0
Totaal financierinsfunctie	**-13**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Resultaat	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

3.1 Bijdrage GR-gemeenten

Zoals in de fair deal afgesproken worden alleen de overige kosten GR naar de 8 deelnemende gemeenten doorbelast en als bijdrage gezien in deze begroting.

3.2 Doorbelasting naar Caparis

Alle kosten die door de GR worden gemaakt en direct samenhangen met de loonkosten voor SW medewerkers worden aan Caparis NV doorbelast (in rekening gebracht).

3.3 Lonen en sociale lasten Sw

In de begroting 2024 is rekening gehouden met de laatst geldende cao voor de SW-medewerkers .Daarnaast is rekening gehouden met een loonstijging van 1,5% per 1 januari en 1 juli per jaar. Met betrekking tot de sociale lasten en pensioenen is uitgegaan van de geldende percentages in 2023 en is met betrekking tot de pensioenlasten een aanpassing gemaakt op de franchise gelijk aan de procentuele stijging van 2%. In de loonkosten is tevens rekening gehouden met de LIV, begroot op 0,97% van de totale loonkosten en ontvangen ziekengeld, begroot op 1,54% van de totale loonkosten. Met ingang van 2025 vervalt de LIV, in de ramingen 2025 tot en met 2027 is geen bijdrage LIV opgenomen.
Voor het ziekengeld is in de ramingen 2025 tot en met 2027 uitgegaan van het dezelfde uitgangspunt als voor 2024.

3.4 Vervoerskosten Sw

Vervoerskosten Sw betreft de woon-werkvergoeding die uit hoofde van de cao moet worden betaald aan de Sw medewerkers. Deze kosten worden doorbelast aan Caparis NV.

3.5 Overige cao-gerelateerde kosten Sw

De overige cao-gerelateerde kosten Sw betreffen kosten die direct uit de cao Sw voortvloeien en hebben onder andere betrekking op jubilea en de vergoeding vakbondscontributie. Er is sprake van een relatief steeds ouder wordende groep Sw-medewerkers met langdurige dienstverbanden. In de begroting 2024 en de verwachtingen in 2025 en 2027 ligt het verwachte gemiddelde bedrag per jaar aan jubileumuitkeringen tussen de € 40.000- € 132.000. Hierbij valt op dat er in 2025 een groot aantal mensen een jubileum van 25 of 40 jaar bereiken en dit in 2026 juist weinig mensen zijn.

3.6 Doorverdeling BW-subsidie naar uitvoeringsorganisatie

Alle BW-plaatsingen worden vanaf 2020 door Caparis NV betaald. Daarom worden de kosten daarvoor niet meer in de begroting van de GR meegenomen.

3.7 Overige kosten GR

Onder de overige kosten GR vallen enkel de secretariskosten, accountantskosten, kosten voor de cliëntenraad, bankkosten en overige lasten. Deze kosten worden doorbelast aan de GR-gemeenten (zie ook 3.1).

3.8 Rente

Omdat er vanaf eind 2023 geen leningen meer zijn in de GR zijn, als gevolg van de fair deal, zijn de rentelasten op € 0 gewaardeerd. Gezien de lage rentestand zijn er nauwelijks rente baten te verwachten.

4 Balansprognose

x € 1.000	Realisatie 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
ACTIVA			
Vaste activa			
Financiële vaste activa			
- overige langlopende leningen	180	0	0
Totaal vaste activa	**180**	**0**	**0**
Vlottende activa			
Uitzettingen met een looptijd korter dan één jaar			
- vorderingen op openbare lichamen	717	481	450
- uitzettingen in 's Rijks schatkist (< 1 jaar)	1.985	3.796	2.715
- overige vorderingen	648	105	105
Totaal kortlopende vorderingen	**3.349**	**3.847**	**3.270**
Liquide middelen			
- banksaldi	190	150	150
Totaal liquide middelen	**190**	**150**	**150**
Totaal activa	**3.719**	**3.997**	**3.420**
PASSIVA			
Vaste passiva			
Eigen vermogen	0	0	0
Vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar			
- onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen	180	0	0
Totaal vaste passiva	**180**	**0**	**0**
Vlottende passiva			
Netto-vlottende schulden met een looptijd korter dan één jaar			
- overige schulden	3.539	3.997	3.420
Totaal vlottende passiva	**3.539**	**3.997**	**3.420**
Totaal Passiva	**3.719**	**3.997**	**3.420**

4.1 Toelichting balansprognose

In deze begroting is naast de realisatie van 2022 de balansprognose opgenomen van 2023 en 2024. Er is rekening gehouden met de volgende ontwikkelingen in de balans:

- Geen financiële vaste activa, aangezien er als gevolg van de fair deal geen leningen meer in de GR zijn vanaf 2022.
- Veranderingen in de vlottende activa zijn:
  - Vorderingen op openbare lichamen betreft een vordering op de GR-gemeenten inzake de overige kosten en de vordering op het UWV voor de nog te ontvangen LIV.
  - De overige vorderingen bestaan uit voorschotten met betrekking tot het fietsplan, FiscFree en de vervoersabonnementen bij Arriva.
- Er zijn geen onderhandse leningen meer in de GR vanaf 2023.
- De vlottende passiva betreffen hoofdzakelijk schulden aan de belastingdienst met betrekking tot BTW en loonheffing en een afrekening voor de loonkosten.

5. Overige ontwikkelingen

5.1 Wet open overheid

In de jaarstukken 2022 is duiding gegeven aan de wet open overheid. De verplichting komt voort uit het besluit tot actieve openbaarmaking van informatie, de plannen ter verbetering van de informatiehuishouding bij de overheid op grond van de Wet open overheid (hierna: Woo) dat bepaalt dat een bestuursorgaan in de jaarlijkse begroting en verantwoording aandacht besteedt aan de beleidsvoornemens en uitvoering van de Woo.
Nadat de GR SW 'Fryslân' begin 2022 door het ministerie is geïnformeerd over de invoering van de Woo is een inventarisatie gemaakt wat de nieuwe wetgeving betekent voor de GR. Hieruit zijn een aantal thema's benoemd die gerealiseerd moeten worden. De voorbereiding hiervoor is gestart in 2022 om deze vervolgens te implementeren in 2023. Het gaat om de volgende thema's:

- De informatiehuishouding
- Actieve openbaarmaking
- Passieve openbaarmaking.
- Contactpersoon Woo
- Openbaarheidsparagraaf

De informatiehuishouding
Voor het realiseren van een transparante informatiehuishouding t.a.v. bestuurlijke aangelegenheden worden een aantal maatregelen genomen. Informatie wordt overzichtelijk gearchiveerd, is toegankelijk en beschikbaar voor actieve en passieve openbaarmaking.

Actieve openbaarmaking
Informatie m.b.t. bestuursaangelegenheden worden, voor zover deze openbaar gemaakt mogen worden, gepubliceerd op de website van Caparis NV. De website zal hiervoor ingericht worden.

Het volgende wordt gepubliceerd:

Openbaarmaking	
Documenten	AB
Vergaderstukken	X
Verslagen	X
Agenda	X
Besluitenlijst	X

Passieve openbaarmaking
Onder passieve openbaarmaking wordt verstaan het openbaar maken van informatie naar aanleiding van een verzoek (Woo-verzoek) uit de samenleving. Voor het indienen van een Woo-verzoek wordt de mogelijkheid geboden op de website. Een Woo-verzoek kan digitaal of per post ingediend worden. Een Woo-verzoek wordt in behandeling genomen en afgehandeld door de contactpersoon.

Contactpersoon Woo
De Woo schrijft voor dat ieder bestuursorgaan één of meer contactpersonen heeft om vragen van burgers te beantwoorden over beschikbaarheid van publieke informatie. Bij de GR SW 'Fryslân' is de

ambtelijk secretaris de contactpersoon. De contactpersoon is verantwoordelijk voor de uitvoering van de Woo en verzorgt de afhandeling van de Woo verzoeken.

Openbaarheidsparagraaf
De openbaarheidsparagraaf wordt jaarlijks opgesteld voor de begroting en de jaarrekening.

De gerealiseerde activiteiten in het kader van de Woo in 2022 vormen de basis voor volgende verbeterstappen in 2023 en de komende jaren.

5.2 Wijziging wet gemeenschappelijke regelingen

Met deze wetswijziging (1-7-2022) worden de mogelijkheden van volksvertegenwoordigers om de eigen controlerende en kaderstellende rol bij gemeenschappelijke regelingen te versterken aangepast en uitgebreid. Ook wordt de democratische legitimatie van de besluitvorming binnen zo'n samenwerkingsverband vergroot. Voorbeelden zijn het recht een zienswijze in te dienen (onder meer bij het treffen van een regeling en bij besluiten), het instellen van een gemeenschappelijke adviescommissie voor raadsleden en afspraken hoe om te gaan met burgerparticipatie. Ook krijgen volksvertegenwoordigers meer invloed op het functioneren van een regeling, bijvoorbeeld via verplichte afspraken over evaluatie van de regeling en de verplichting om afspraken te maken over (financiële) gevolgen van uittreding voor de uittredende deelnemers. Op deze manier bestaat vooraf al duidelijkheid bij alle deelnemers over de (financiële) gevolgen die een eventuele uittreding met zich mee brengt. Daarnaast komen er extra controlebevoegdheden, zoals de mogelijkheid om een gezamenlijke enquête uit te voeren naar het functioneren van de gemeenschappelijke regeling als geheel. Wel moeten alle betrokken raden in meerderheid met deze enquête instemmen.
De ontwikkelingen van deze wet worden gevolgd en waar nodig toegepast op de GR Sw Fryslân.

gemeente ooststellingwerf

Extern zaak ID (zaakcode) : 0085174236

De raad van de gemeente Ooststellingwerf;

nr. 6

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 16 mei 2023

gelet op Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr).

Besluit

1. De jaarstukken 2022 GR SW Fryslân voor kennisgeving aan te nemen en af te zien van het indienen van een zienswijze.
2. De concept begroting 2024 GR SW Fryslân voor kennisgeving aan te nemen en af te zien van het indienen van een zienswijze
3. Het bestuur van de GR SW Fryslân hiervan op de hoogte te stellen.

Besloten in de openbare vergadering van 27 juni 2023.

, griffier.

, voorzitter.

Raadsvoorstel

Commissievergadering	**:**	Ruimte
Titel	:	Jaarstukken Recreatieschap Drenthe
Onderwerp	:	Jaarrekening 2022 en begroting 2024
Portefeuillehouder/Teamleider	:	Jan van Weperen / Walter Buijs
Extern zaak ID (zaakcode)	:	0085175000

Datum collegevergadering
16 mei 2023

Voorgesteld besluit
1. Kennis te nemen van de inhoud van het jaarverslag en de jaarrekening 2022 van Recreatieschap Drenthe;
2. Kennis te nemen van de inhoud van de ontwerpbegroting 2024 van Recreatieschap Drenthe

en daarvoor:

3. In te stemmen met de inhoud van de ontwerpbegroting 2024 en derhalve geen zienswijze in te dienen.

Openbaar
Ja, passief via openbaar verslag

Inleiding
Het Recreatieschap Drenthe heeft de jaarrekening 2022, de ontwerpbegroting 2024 inclusief een meerjarenraming 2025 t/m 2027 ingediend bij de gemeenteraad voor het eventueel indienen van een zienswijze. Op grond van de gemeenschappelijke regeling zendt het bestuur van het Recreatieschap jaarlijks de ontwerpbegroting aan de gemeenteraad en nemen het college en de gemeenteraad kennis van deze stukken. Eventuele opmerkingen en/of zienswijzen van de raad en het college kunnen worden meegenomen in de vergadering van het Algemeen Bestuur van het Recreatieschap op 6 juli 2023.

Argumenten
1.1. Jaarrekening 2022 sluit af met positief resultaat

De jaarrekening is door een onafhankelijke accountant gecontroleerd. De jaarrekening 2022 sluit met een positief resultaat van € 11.267,-. Dit bedrag wordt toegevoegd aan de algemene reserve.

1.2 Effectiviteit fonds

Het budget van het fonds was in 2022 € 311.582,=. Uit de jaarrekening 2022 blijkt dat via het fonds een zeer effectief beleid mogelijk was, waardoor een groot aantal investeringen mogelijk zijn gemaakt (in 2022 voor een totaalbedrag van € 4.905.000,=)..

2.1 De ontwerpbegroting is grotendeels in lijn met de Kadernota 2024.

De ontwerpbegroting 2024 is grotendeels in lijn met de Kadernota 2024, die reeds is vastgesteld door het Algemeen Bestuur en is behandeld in de raadsvergadering van 21 maart 2023. In de kaderbrief werd al aangegeven dat de begroting kan afwijken van de kaderbrief gezien de vele financiële onzekerheden. De begroting werkt inderdaad beperkt af van de kaderbrief door de actualisering van lonen en prijzen. Ten opzichte van de kaderbrief neemt onze bijdrage toe met een bedrag van € 1.704 tot een bedrag van € 92.122.

2.2 Aandachtspunten sluiten aan op ambities voor toerisme en recreatie in Ooststellingwerf
Toerisme is een belangrijke economische sector voor de gemeente Ooststellingwerf. De verwachting is dat de groei van het toerisme en recreatie doorzet. De genoemde acties in de begroting zijn in lijn met de ambities voor de verdere ontwikkeling van deze sector in onze gemeente. De voor ons liggende landelijke opgaven (o.a. stikstof, klimaat, biodiversiteit, brede welvaart) vragen om een gezamenlijke aanpak.

Kanttekeningen

1.1 Gebruik fonds
Het fonds is beschikbaar voor diverse projecten voor alle gemeenten in Drenthe en Ooststellingwerf. De gemeente Ooststellingwerf kan nog beter gebruik maken van het fonds door in overleg met het Recreatieschap Drenthe betere afspraken hierover te maken.

2.2 De situatie blijft onvoorspelbaar
We kunnen niet in de toekomst kijken. De afgelopen jaren is gebleken dat steeds nieuwe ontwikkelingen en opgaven van invloed kunnen zijn op de financiële middelen en uitgaven. Vooralsnog gaan we er vanuit de jaarlijkse bijdrage licht zal stijgen

Financiële toelichting

De begroting 2024 betekent voor de gemeente Ooststellingwerf een bijdrage in de exploitatiekosten van € 75.570,- en een bijdrage aan het Fonds Recreatie en Toerisme van € 16.552,-. De totale bijdrage aan het Recreatieschap Drenthe in 2024 komt daarmee op € 92.122,,-. De hogere bijdrage wordt verwerkt in de begroting 2024.

Publicatie voor bekendmaking

Niet van toepassing.

Vervolg

Op 20 juni 2023 zullen de stukken in de gemeenteraad worden behandeld. Wanneer de Raad akkoord is zullen de stukken op 6 juli 2023 in de vergadering van het Algemeen Bestuur van het Recreatieschap Drenthe worden behandeld en vastgesteld.

Planning & communicatie
De portefeuillehouder Recreatie en Toerisme zal uw besluit meenemen in de vergadering van het Algemeen Bestuur van het Recreatieschap Drenthe op 6 juli 2023 .

Burgemeester en wethouders van Ooststellingwerf,

, secretaris , burgemeester.

Bijlagen

1) Jaarverslag en jaarrekening 2022 Recreatieschap Drenthe
2) Ontwerpbegroting 2024 Recreatieschap Drenthe
3) Brief raad aanbieding jaarrekening 2022 en ontwerpbegroting 2024
4) Raadsbesluit jaarrekening 2022 en ontwerpbegroting 2024 Recreatieschap Drenthe

Extern zaak ID (zaakcode) : 0085175000

De raad van de gemeente Ooststellingwerf;

nr.

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van ; 16 mei 2023

gelet op Wet gemeenschappelijke regeling, artikel 3, lid 2

Besluit

1. Kennis te nemen van de inhoud van het jaarverslag en de jaarrekening 2022 van Recreatieschap Drenthe;
2. Kennis te nemen van de inhoud van de ontwerpbegroting 2024 van Recreatieschap Drenthe

en daarvoor:

3. In te stemmen met de inhoud van de ontwerpbegroting 2024 en derhalve geen zienswijze in te dienen.

Besloten in de openbare vergadering van 27 juni 2023.

, griffier. , voorzitter.

Jaarverslag **2022**

Gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Drenthe

recreatieschap.nl

Recreatieschap **Drenthe**

Inhoudsopgave

Jaarverslag 2022

Recreatieschap Drenthe 4

Kerngegevens 5

Bericht van het Dagelijks Bestuur 8
- A. Voorwoord 8
- B. Ontwikkelingen op bestuurlijk niveau 8
- C. Ontwikkelingen 2022 8
- D. Belang Recreatie en Toerisme 9
- E. Uitwerken nieuw beleid 11
- F. Inzet gemeenten 12
- G. Afstemming 12
- H. Taken 12
- I. Aorta 16
- J. Doelmatigheid en rechtmatigheid 17
- K. Communicatie 18
- L. Resultaat boekjaar 19
- M. Voorstel tot vaststelling van de jaarrekening 19

Programmaverantwoording 20
1. Personeel 20
2. Huisvesting 21
3. Onderhoud 21
4. Overige 21
5. Bestuur 22
6. Stimuleringsfonds 23
7. Projectverantwoording 24
8. Blik vooruit 31

De Bosbergtoren te Appelscha

Jaarrekening 2022

Balans 33

Programmarekening 35

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling 36
- Inleiding 36
- Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening 36

Toelichting op de balans 40

Toelichting op de programmarekening 46

Controleverklaring 56
1. Controleverklaring van de onafhankelijke accountant 57

Verplichte paragrafen 63

Bijlagen 73
1. Bijdrage gemeenten in de exploitatiekosten 74
2. Bijdrage gemeenten in het stimuleringsfonds Recreatie en Toerisme 75
3. Overzicht materiële vaste activa 76
4. a. Onderhanden projecten 78
   b. Toelichting op lopende projecten 80
5. Stimuleringsfonds Recreatie en Toerisme 84
6. Bestemmingsreserve stimuleringsfonds Recreatie en Toerisme 88
7. WNT-verantwoording 2022 89
8. Gebeurtenissen na balansdatum 90

Daarom Recreatieschap Drenthe

Samenwerken aan aantrekkelijk recreatief-toeristisch Drenthe en Ooststellingwerf

Het Recreatieschap is gespecialiseerd in recreatie en toerisme. Het Recreatieschap adviseert bestuurders, overheden en ondernemers. Daarnaast is zij actief bij conceptontwikkeling, realisatie en exploitatie van projecten en routestructuren. Het Recreatieschap snapt hoe bestuurlijke processen verlopen en beweegt zich proactief binnen de recreatiesector. Zo creëert zij kansen voor haar opdrachtgevers, mogelijkheden voor ondernemers en resultaten voor recreanten en toeristen.

Recreatieschap Drenthe

Missie

Het Recreatieschap is gespecialiseerd in recreatie en toerisme; we realiseren, voor het algemeen belang, een breed en gevarieerd aanbod aan recreatiemogelijkheden en ondersteunen onze deelnemers.

We zijn een gemeenschappelijke regeling van alle Drentse gemeenten en de Friese gemeente Ooststellingwerf. De onderlinge samenwerking is een voorwaarde om tot recreatief-toeristisch beleid te komen. Immers de gebruiker, de toerist en recreant, kent geen (gemeente)grenzen.

Wat doen wij?
Het Recreatieschap richt zich op coördinatie, advisering, plan- en projectontwikkeling, uitvoering en beheer. Om deze doelen te bereiken zet het Recreatieschap in op:

- Tevreden deelnemers c.q. opdrachtgevers binnen de GR;
- Gezonde, transparante en duurzame bedrijfsvoering;
- Gemotiveerde medewerkers;
- Integrale aanpak op bovengemeentelijk niveau;
- Stimuleren kennisdeling en -ontwikkeling;
- Samenwerken en lobbyen vanuit gerichtheid op haalbare resultaten;
- Sterk positioneren binnen haar netwerk c.q. haar opdracht.

We werken (nauw) samen met veel organisaties, zoals Marketing Drenthe, provincies, HISWA-RECRON Drenthe, KHN afdeling Drenthe, NTFU, ANWB, IVN, Nivon, Wandelnet, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, Het Drentse Landschap, Fietsplatform, Wielerplatform en vele anderen. Juist deze samenwerking is belangrijk binnen het speelveld van de recreatief-toeristische sector.

Het Recreatieschap ontwikkelt, ondersteunt en voert uit in de wetenschap dat recreatie en toerisme van groot belang zijn voor de vitaliteit van Drenthe en Ooststellingwerf. Niet alleen de toerist, maar ook zeker de inwoner is gebaat bij een aantrekkelijk recreatief gebied. Immers, voorzieningen in het gebied zijn vaak beschikbaar dankzij de toerist/ recreant.

N.B.: Voor de leesbaarheid wordt in dit jaarverslag en -rekening gesproken over Drenthe en Drentse ontwikkelingen maar dit betreft ook de gemeente Ooststellingwerf.

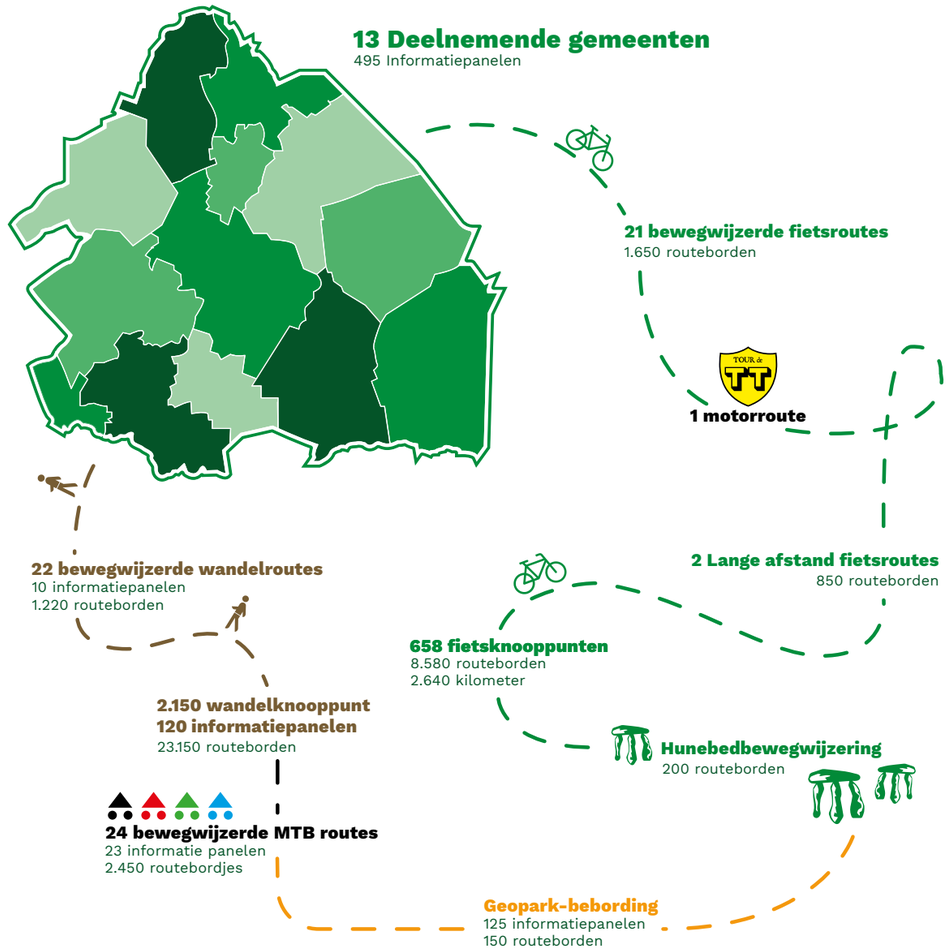

Kerngegevens

Aantal deelnemende gemeenten	13
Aantal bewegwijzerde fietsroutes	21 (1.650 routebordjes)
Aantal LF (lange afstand) routes	2 (850 routebordjes)
Aantal bewegwijzerde wandelroutes	22 (10 informatiepanelen met 1.220 routebordjes)
Aantal bewegwijzerde MTB routes	24 (23 informatiepanelen en 2.450 routebordjes)
Fietsknooppuntennetwerk	658 knooppunten en 8.580 routebordjes = 2.640 kilometer
Wandelknooppuntennetwerk	2.150 knooppunten en 23.150 routebordjes
Informatiepanelen	495
Geopark-bebording	125 informatiepanelen en 150 routebordjes
Hunebedbewegwijzering	200 routebordjes

Personeelsgegevens (situatie per 31 december 2022)

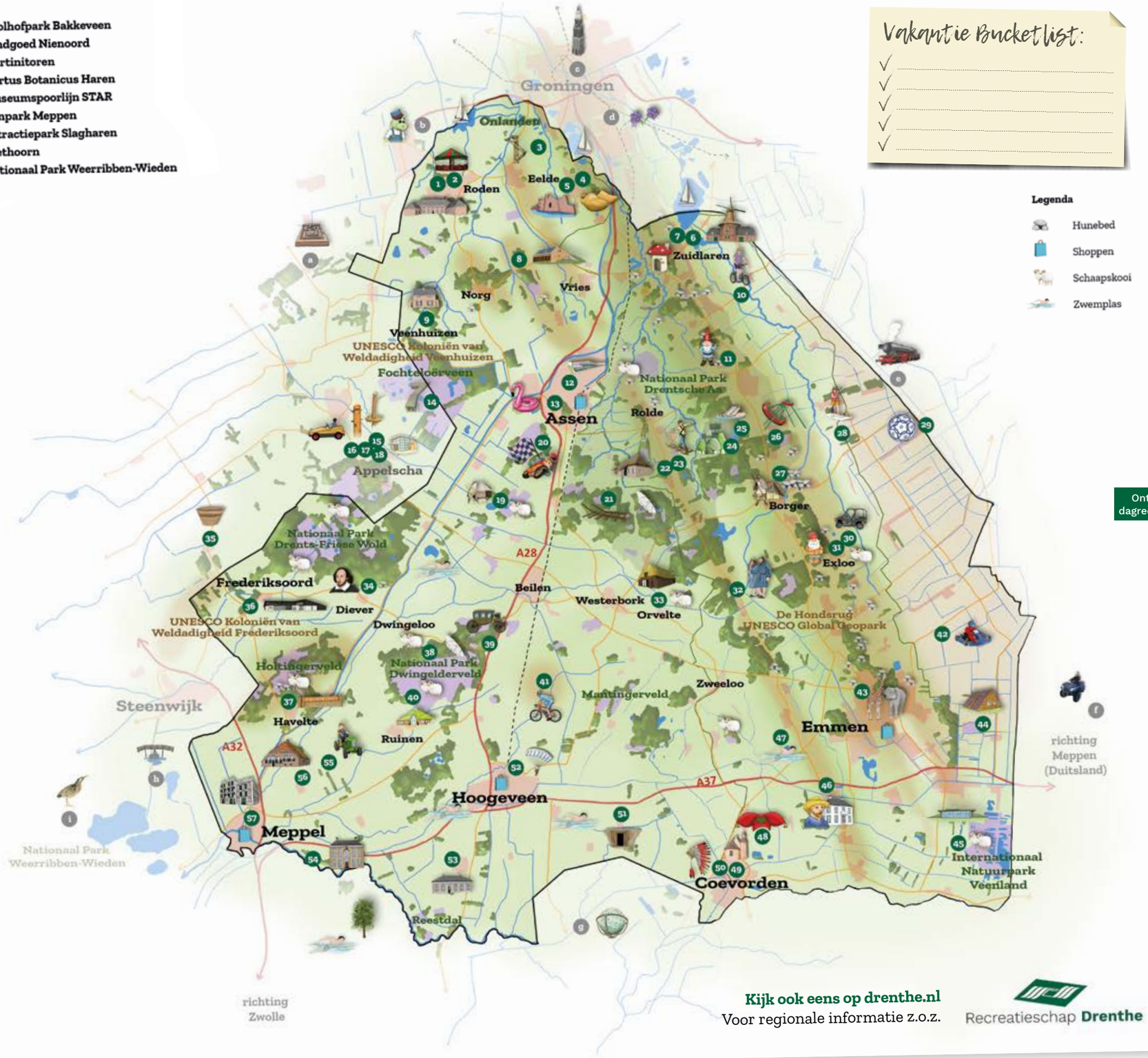
Aantal fte beleidsadvisering	3,3 fte
Aantal fte routebureau	5,2 fte
Aantal fte ondersteunend	2,3 fte
Aantal medewerkers	14 personen

1. Havezate Mensinge
2. Speelgoedmuseum Kinderwereld
3. Uitkijktoren Onlanden
4. Internationaal Klompenmuseum
5. Museum de Buitenplaats
6. Museum De Wachter
7. Sprookjeshof Zuidlaren
8. Natuurplaats Noordsche Veld
9. Nationaal Gevangenismuseum
10. Breeland Recreatie
11. Rijk der Kabouters
12. Drents Museum
13. De Bonte Wever
14. Uitkijktoren De Zeven
15. Klimbos Appelscha
16. Verkeers- en attractiepark Duinen Zathe
17. Bosbergtoren
18. Buitencentrum Drents-Friese Wold
19. Vogelkijkhut
20. TT Circuit
21. Herinneringscentrum Kamp Westerbork
22. C+B Museum
23. Joytime Vrijetijdsrecreatie
24. Boomkroonpad
25. DX Adventures
26. Attractiepark Drouwenerzand
27. Hunebedcentrum
28. 25° Noord Recreatie
29. Keramisch museum Goedewaagen
30. Eko-Tours
31. Kabouterland
32. Openluchtmuseum Ellert en Brammert
33. Monumentendorp Orvelte
34. Shakespearetheater Diever
35. Nationaal Vlechtmuseum
36. Museum De Proefkolonie
37. Toegangspoort Holtingerveld
38. Radiotelescoop
39. The Nature Game Drenthe
40. Bezoekerscentrum Dwingelderveld
41. Col du VAM
42. Kartcircuit Pottendijk
43. Wildlands Adventure Zoo
44. Veenpark
45. Veenloopcentrum Weiteveen
46. Van Gogh Huis Drenthe
47. Ermerstrand
48. Plopsa Indoor
49. Kasteel Coevorden
50. Speelparadijs Cowboys en indianen
51. Onderduikersmuseum De Duikelaar
52. Vliegveld + Skydive Hoogeveen
53. Museum De Wemme
54. Beeldenpark De Havixhorst
55. Speel- en ijsboerderij De Drentse Koe
56. Museumboerderij de Karstenhoeve
57. Drukkerijmuseum Meppel

a. Doolhofpark Bakkeveen
b. Landgoed Nienoord
c. Martinitoren
d. Hortus Botanicus Haren
e. Museumspoorlijn STAR
f. Funpark Meppen
g. Attractiepark Slagharen
h. Giethoorn
i. Nationaal Park Weerribben-Wieden

Vakantie Bucketlist:

- ✓ .....
- ✓ .....
- ✓ .....
- ✓ .....
- ✓ .....

Legenda

- Hunebed
- Shoppen
- Schaapskooi
- Zwemplas

Ontwikkelde dagrecreatiekaart

Kijk ook eens op drenthe.nl
Voor regionale informatie z.o.z.

Recreatieschap **Drenthe**

Bericht van het **Dagelijks bestuur**

A. Voorwoord

Wij bieden u het jaarverslag en de jaarrekening 2022 van de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Drenthe aan. De jaarrekening is gecontroleerd en voorzien van een goedkeurende controleverklaring van UNP accountants adviseurs te Assen.

B. Ontwikkelingen op bestuurlijk niveau

Het Algemeen Bestuur geeft sturing aan de organisatie en komt daarvoor jaarlijks meerdere keren bijeen. Elke gemeente heeft één zetel in het Algemeen Bestuur. In 2022 zijn een deel van de bestuurszetels, a.g.v. de gemeenteraadsverkiezingen, ingevuld door nieuwe bestuurders. Hierdoor is ook de invulling van het Dagelijks Bestuur gewijzigd.

Het team van het Recreatieschap werkt continue aan het verbeteren, versterken en de efficiency/doelmatigheid van de organisatie. Zo blijft het Recreatieschap een organisatie die de sector en de deelnemende gemeenten ontzorgt maar bovenal meebeweegt in een sterk veranderende tijd en omgeving. Naast schaalvoordelen leidt de bundeling van krachten regelmatig tot langdurige vruchtbare samenwerkingen.

C. Ontwikkelingen 2022

De afgelopen jaren kenmerken zich door sterke veranderingen. In 2022 konden we gelukkig gaan werken aan afbouw van de benodigde coronamaatregelen. De toeristisch recreatieve ondernemers, beter gezegd de hele samenleving heeft beroep moeten doen op het uithoudingsvermogen. De flexibiliteit werd keer op keer op proef gesteld. In de loop van 2022 konden we gelukkig zeggen dat de maatregelen tot het verleden behoren.

Deze periode heeft een aantal ontwikkelingen in gang gezet. Veel mensen hebben de groene ruimte dichtbij huis (her)ontdekt en zoeken daar ontspanning en vermaak. Ieder op zijn of haar eigen manier; je zou kunnen zeggen ‘buiten kom je tot leven’. Hierbij sluiten de netwerken die we hebben ontwikkeld (wandel- en fietsknooppunten) goed aan. Wandelen is inmiddels volkssport nummer 1 en al lang niet meer alleen voor de oudere generaties. Daarbij vullen mensen de periode na hun werkzame leven steeds actiever in. Bewegen is een essentieel onderdeel van een gezonde levensstijl.

De maatregelen die nodig waren om de coronacrisis te bestrijden, hebben vooral veel invloed gehad op het personeelsbestand in de horeca- en recreatiesector. In de horecasector was de krimp in 2021 relatief het hoogst. In deze sector nam het aantal banen landelijk af met ruim 17.000, een krimp van 3,9 procent (LISA, 2021). Deze daling is grotendeels te verklaren door de verplichte sluiting van horecagelegenheden gedurende grote delen van 2020 en het begin van 2021. In de sector wordt ook relatief veel in deeltijd gewerkt. De vrijetijdsarbeidsmarkt is heel beweeglijk. Elk jaar stroomt ruim 30% in, maar ook weer uit. Die flexibiliteit wordt door veel mensen op prijs gesteld; zowel werkgevers als werknemers. Daarnaast wordt de sector gekenmerkt door een hoog aandeel flexibele contracten waarvan het dienstverband werd stopgezet wegens de verplichte sluitingen.

De afgelopen periode waren vooral de nadelen dominant. Veel personeel heeft werk gevonden in andere sectoren en is niet teruggekeerd na de versoepelingen (m.n. in de horeca). Bovendien is inmiddels is de arbeidsmarktsituatie sterk veranderd en is er in het algemeen sprake van krapte op de arbeidsmarkt. Een punt van aandacht is al langere tijd het perspectief om je door te ontwikkelen in de recreatiesector (carrièreperspectieven). Ook staat de horeca- en recreatiesector bekend om de vrij lage lonen (Pretwerk, mei 2022).

Voor nieuw talent en professioneel personeel is de recreatiesector sterk afhankelijk van de uitstroom uit de diverse vakopleidingen. In het vakblad ‘Recreactie’ van branchevereniging HISWA-RECRON werd daar aandacht aan besteed. De conclusie is alarmerend: ‘De terugloop van het aantal eerstejaars bij recreatie-opleidingen is groot. Er is sprake van bijna een halvering van de nieuwe aanwas.’ Samen met andere overheden, onderwijsinstellingen en ondernemers heeft het Recreatieschap het congres ‘Goed Werkgeverschap’ georganiseerd en staan we nu aan de vooravond van een Noord-Nederlandse versie van het ‘Hospitality Pact’.

Het nieuws in 2022 werd helaas gedomineerd door de oorlog in Oekraïne; o.a. onzekerheid en tekorten aan grondstoffen zijn het gevolg. Energieprijzen rijzen de pan uit en we zitten in een periode van hoge inflatie. Mensen hebben minder te besteden en, zoals het nu lijkt, gaan vakantiegangers met name minder ver, korter op vakantie of besteden minder tijdens hun vakantie.

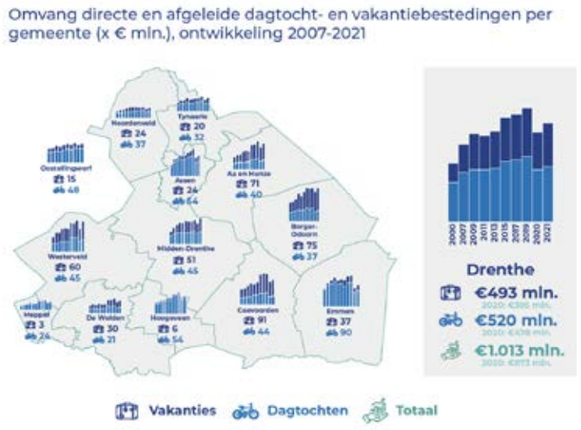
Nederlanders hebben vooral ook vakantie gevierd in eigen land. Mede door de ‘Oer’-campagne van Marketing Drenthe is Drenthe gepromoot als provincie waar fantastisch de vrije tijd kan worden doorgebracht. Prachtige gebieden met de mogelijkheid om te recreëren, zowel voor de toeristen als zeker ook de eigen inwoners. Voldoende bewegen heeft meer aandacht gekregen en ook daarvoor is Drenthe bij uitstek geschikt.

D. Belang Recreatie en Toerisme

De sector recreatie & toerisme is van grote economische en sociaal maatschappelijke waarde, zowel voor de eigen inwoner als inkomstenbron als voor de recreant als gast. De toerist/recreant betekent voor een aanzienlijke hoeveelheid Drenten een boterham met beleg. De vrijetijdssector draagt bij aan de leefbaarheid van het platteland.

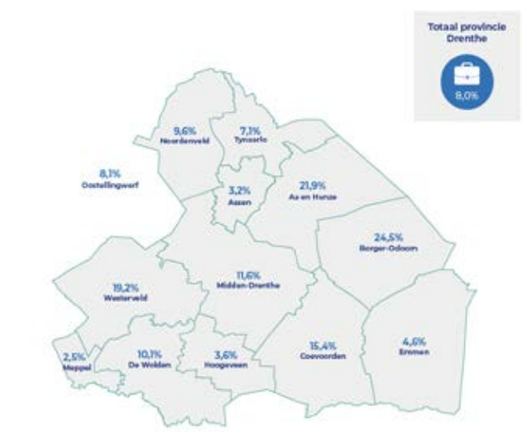
De sector zorgt voor veel werkgelegenheid en heeft een positief effect op het welzijn van de inwoners. Om Drenthe nog aantrekkelijker te maken voor inwoners en bezoekers en bestedingen en werkgelegenheid in de sector te vergroten, investeren de provincie en gemeenten in routenetwerken, zichtbaarheid (wat heeft Drenthe te bieden), wandelen en fietsen, (recreatieve) infrastructuur, ondernemerschap en innovatie. Drenthe streeft daarbij naar een toegankelijk landelijk gebied en biedt ruimte voor recreatie.

Voor het maken van ons beleid zijn goede inzichten over toerisme en recreatie belangrijk. Het belang wordt jaarlijks in beeld gebracht via het zgn. Ecorys-rapport dat het Recreatieschap laat uitvoeren. We maken de economische betekenis op gemeentelijk niveau van de vrijetijdseconomie zichtbaar door te kijken naar werkgelegenheid en bestedingen.

Ecorys, Monitor Toerisme 2021

Omzet
In 2021 is de omzet binnen de recreatief-toeristische sector in Drenthe gegroeid naar € 1.013 miljoen (2020: € 873 miljoen). In de Friese gemeente Ooststellingwerf werd € 63 miljoen omzet (2020: 56 miljoen) gegenereerd (dit is excl. de coronasteun die de sector heeft ontvangen van de overheid). Dagtochten, zoals bestedingen in de dierentuin, bij de TT, bij de Nationale Parken, in de gezellige brinkdorpen ed. zijn verantwoordelijk voor het grootste deel van de omzet, circa 51%. De overige 49% is toe te schrijven aan de verblijfsmarkt (bron: Ecorys 'Toerisme in Drenthe', januari 2023).

Ecorys, Monitor Toerisme 2021

Werkgelegenheid
De recreatieve sector draagt substantieel bij aan de provinciale economie. Uit het onderzoek kunnen we aflezen dat zowel de bestedingen (direct en indirect) als de werkgelegenheid die de sector oplevert belangrijk is. Ongeveer 1 op de 13 banen komt voort uit de toeristische bestedingen. Hiermee behoort het tot de top-5 van de sectoren qua werkgelegenheid. Circa 17.000 werkzame personen zijn actief in de recreatief-toeristische sector. Het gaat hierbij zowel om de directe als de afgeleide werkgelegenheid bij toeristische bedrijven. Te denken valt onder andere aan werkgelegenheid bij verblijfsaccommodaties, attracties en de lokale middenstand en horeca.

Door corona is het drukker geworden in de natuurgebieden, vooral met toeristen die de 'huisregels' in deze gebieden nog niet kennen. Ook is het binnenlands toerisme toegenomen. Dat is natuurlijk goed voor de bestedingen en de werkgelegenheid in Drenthe, maar het is ook belangrijk om oog te hebben voor de beleving van onze inwoners.

E. Uitwerken nieuw beleid

Het draagvlak onder de inwoners voor recreatie en toerisme brengen we in beeld door aanvullend onderzoek (Dashboard Impactmodel). De rode draad van de uitkomsten is dat de inwoners van de genoemde gemeenten de aanwezigheid van toerisme in hun directe (woon)omgeving waarderen met een 8 of hoger.

Duitsland is het populairste vakantieland onder Nederlanders. Andersom is Nederland het populairste vakantieland onder Duitsers. Niet alleen voor verblijfsrecreatie, maar ook voor dagrecreatie steken veel toeristen de Nederlandse-Duitse grens over.

Daarmee draagt het grensoverschrijdend toerisme voor een groot deel bij aan de economie van de grensregio. Op termijn hopen we dat ook kortere vakanties en vakanties buiten de piekperioden doorgebracht gaan worden in Drenthe. Marketing Drenthe richt haar aandacht hierop én ook op de Duitse doelgroep.

In 2020 heeft het Recreatieschap, samen met Marketing Drenthe, Provincie Drenthe en de recreatief-toeristische sector een visie ontwikkeld. Dit Perspectief 2030 geeft focus en richting aan het te ontwikkelen beleid, zowel op provinciaal als op gemeentelijk niveau.

Deze visie sluit aan op de visie van het NBTC over het perspectief voor de bestemming Nederland. De visie gebruiken we als basis voor beleidsplannen voor de recreatief-toeristische sector. Het doel is de kracht te benutten van de vrijetijdssector voor bestemming Drenthe, waarbij bezoekers zich verbonden voelen met Drenthe, bedrijven zich kunnen ontwikkelen en bewoners hun trots delen.

Belangrijk is het besef dat toerisme ook een middel is om grotere maatschappelijke vraagstukken op te lossen die bijdragen aan het algemeen en gedeeld belang (welzijn en welvaart) van Nederland. De investeringen in onze netwerken (fietsen en wandelen) zijn mooie voorbeelden van investeringen voor zowel de inwoners van Drenthe als de 'gasten' van Drenthe.

F. Inzet gemeenten

Het economische belang van toerisme voor de Drentse economie in het algemeen en voor de eigen inwoners in het bijzonder vraagt een actief beleid van de gemeenten. Het behoud c.q. zorgen voor groei van de toeristische bedrijvigheid gaat niet vanzelf.

Zeker na de Covid-19 periode is het nog belangrijker dat gemeenten met nadruk een actief economisch beleid voeren ten aanzien van de recreatief-toeristische sector om daarmee de werkgelegenheid en de vitaliteit van de regionale economie te waarborgen en een steuntje in de rug te geven. Het is en blijft van belang dat de politiek sterk blijft focussen op recreatie en toerisme in de provincie Drenthe en de gemeente Ooststellingwerf en vooral, waar dat kan, de samenwerking opzoekt.

Publieke investeringen die het toerisme stimuleren, zullen noodzakelijk zijn en blijven om de vitaliteit van de sector te behouden.

Belangrijk is ook om te noemen de inzet van de provincie Drenthe; zij ontwikkelt en stimuleert recreatief-toeristische ontwikkelingen welke gekoppeld kunnen worden aan de initiatieven van de gemeenten.

G. Afstemming

De basis voor effectief beleid stoelt op afstemming en samenwerking. Via het Recreatieschap kunnen gemeenten hun recreatief-toeristisch beleid op elkaar afstemmen, vooral daar waar het gemeentegrensoverschrijdende activiteiten betreft.

Ook de samenwerking met de diverse andere spelers binnen het werkveld, met name de ondernemers, is de basis voor effectief beleid. Via het Recreatieschap kunnen gemeenten (bestuurlijk en ambtelijk) actief en adequaat inspelen op de wensen en behoeften van de sector en daardoor het sociaal-economische belang versterken.

H. Taken

Het Recreatieschap is een beleidsvormende en uitvoerende schakel binnen de ontwikkeling van recreatie en toerisme. De kerntaken van het Recreatieschap zijn:

Beleidsontwikkeling en -ondersteuning

Het Recreatieschap behartigt de belangen van de Drentse gemeenten en de Friese gemeente Ooststellingwerf op het gebied van recreatie en toerisme.

Hiertoe wordt door de bestuursleden, de directeur en de medewerkers in een groot aantal organisaties, werkgroepen, stuurgroepen en andere overlegplatforms, geparticipeerd. Indien noodzakelijk en gewenst wordt beleid ontwikkeld. Zo hebben we meegedacht bij de ontwikkeling van diverse Omgevingsvisies (Ooststellingwerf en De Wolden), Visie op de fysieke leefomgeving (Meppel), gemeentelijke recreatievisies (Emmen, Aa en Hunze, Assen en Coevorden), visie op informatievoorziening etc.

Op veel verschillende terreinen en in veel organisaties wordt beleid ontwikkeld. Het Recreatieschap heeft als taak om coördinatie in het ontwikkelen hiervan na te jagen. Zij zoekt de verbinding tussen de recreatief-toeristische beleidsplannen van de gemeenten. Ook wordt actief meegedacht met gebiedsontwikkelingsplannen.

Uiteraard is er ook aandacht voor de afstemming tussen provinciaal en gemeentelijk beleid en beleid en ontwikkelingen van derden, zoals natuurbeschermingsorganisaties, Gastvrij Drenthe, HISWA-RECRON, KHN, Koloniën van Weldadigheid en De Hondsrug UNESCO Global Geopark. Het Recreatieschap zoekt daarbij de verbinding.

Ook de afstemming van grensoverschrijdende beleidsplannen hoort hierbij met Emsland Touristik, Grafschaft Bentheim en de buurprovincies Groningen, Fryslân en Overijssel.
Het Recreatieschap treedt adviserend op richting de gemeenten. Naast algemene adviezen en onderzoeken (Ecorys, Dashboard Impact Toerisme) voor alle gemeenten worden ook individuele gemeenten, natuurbeschermingsorganisatie en ondernemers geadviseerd.
De communicatie, verspreiding van kennis en de verbinding binnen de sector is van belang. Hiervoor heeft het Recreatieschap een aantal instrumenten ontwikkeld, zoals het jaarlijkse Recreatiecongres, periodieke nieuwsbrieven en de eigen website van het Recreatieschap (www.recreatieschap.nl).

Routebureau

Het routebureau van het Recreatieschap ontwikkelt, beheert en onderhoudt bewegwijzerde routes en routenetwerken op het gebied van wandelen en fietsen zodat de recreant actief kan genieten van Drenthe en Ooststellingwerf.

Daarnaast ondersteunen we gebruikersgroepen in het onderhouden van MTB en hippische routes. De behoefte aan kwalitatief goede recreatieve netwerken is groot. Men wil graag in de eigen omgeving recreëren en zo voldoen aan de behoefte om er op uit te trekken. Zowel inwoners als gasten maken volop gebruik van de routestructuren.

Het onderhoud van het Fietsknooppuntennetwerk wordt uitgevoerd door het routebureau. Via het ‘doelgroepen-beleid’ van de gemeente Ooststellingwerf is een medewerker aangetrokken om, in een prikkelarme omgeving, mee te werken aan het instandhouden van het fietsknooppuntennetwerk.

In 2022 hebben we volop gewerkt aan het verder uitrollen van het wandelnetwerk; dit is mogelijk door de goede samenwerking met inwoners, dorpsbelangen, terrein beherende organisaties (TBO’s), agrariërs en andere grondeigenaren die met veel enthousiasme mee hebben gewerkt om de netwerken tot stand te brengen. De Provincie heeft besloten om 50% van de kosten van het wandelknooppuntennetwerk te financieren. Deze financiële bijdrage maakt het mogelijk om het wandelknooppuntennetwerk versneld over alle gemeenten in Drenthe uit te rollen. Het jaar 2022 heeft vooral in het teken gestaan van zowel het verkrijgen van toestemming van de vele grondeigenaren als van de aanbestedingsprocedure voor het bestek en het aanleggen van het netwerk. We werken eraan om begin 2024 geheel Drenthe te hebben voorzien van het wandelnetwerk.

Met het doel om een provincie dekkend netwerk te realiseren, groeit het wandelnetwerk in Drenthe en neemt de populariteit en het gebruik ervan toe. De netwerken maken het voor de wandelaar op een eenvoudige wijze mogelijk zelf een kortere of langere wandelroute op maat samen te stellen. Het netwerk leidt de wandelaar bovendien langs de minder bekende, maar schitterende plekjes van Drenthe en Ooststellingwerf.

Naast het ontwikkelen en realiseren van routestructuren is het routebureau ook een vraagbaak voor initiatieven in het gebied. Daardoor kunnen we zorgen voor afstemming in het soort bewegwijzering en waar mogelijk bebording combineren (verschillende aanduidingen op eenzelfde drager). Zo hebben we geadviseerd bij projecten als Van Gogh fiets- en wandelroutes, WMD-themaroutes, TT-(wandel)route, Liberation Route en het Drenthepad.

Een deel van de vrijwilligers tijdens een vrijwilligersbijeenkomst

Vrijwilligers
Routenetwerken zijn fijnmazig aangelegd. De aangebrachte bewegwijzering wordt tweemaal per jaar gecontroleerd, schoongemaakt en indien nodig hersteld. Het behouden en versterken van de routenetwerken vraagt continue aandacht. Het wandelnetwerk wordt, onder regie van het Recreatieschap, met behulp van een poule van ruim 80 vrijwilligers gecontroleerd en onderhouden. Door hun inzet kunnen we de wandelnetwerken kwalitatief goed op peil houden. Het wandelnetwerk is een ‘levend’ netwerk en vraagt continue aanpassingen, zowel in het veld als digitaal.

Het werkveld van het routebureau bestaat uit:

- Bewegwijzerde wandel- en fietsroutes;
- Fietsknooppuntennetwerk;
- Wandelknooppuntennetwerk;
- Onderhoud en beheer van vier toiletvoorzieningen voor de recreatievaart bij Havelte, Rogat, Echten en Hoogersmilde. Bij deze toiletvoorzieningen zijn informatiepanelen en verhalenpalen rond de cultuurhistorie van de Drentse Hoofdvaart en de Hoogeveense Vaart geplaatst. Verder doet het Recreatieschap een bijdrage in de kosten van een toiletvoorziening in Appelscha;
- Hippische en MTB routes. Het Recreatieschap werkt samen met de Stichting Paardenroutes Drenthe en het Wielerplatform Drenthe; het onderhoud en beheer van de routes wordt via gebruikersgroepen uitgevoerd. Alle routes en netwerken worden digitaal aangeboden via diverse mediakanalen.

Projectontwikkeling en beheer stimuleringsfonds

Projectontwikkeling
Op verzoek van de gemeenten initieert, stimuleert en/of administreert het Recreatieschap projecten die tot doel hebben de recreatieve sector in Drenthe te versterken. Alle projecten waarbij het Recreatieschap op enige wijze betrokken is, hebben een stevige relatie met recreatie en toerisme, bijvoorbeeld het ontwikkelen en onderhouden van fiets-, wandel-, MTB- en hippische netwerken alsook themaroutes, zowel fysiek met bebording als digitaal. Ook projecten ter versterking van de sector zoals Vitale Vakantieparken en het Recreatie Expert Team zijn onderdeel van onze portfolio (voor verder uitleg zie onderdeel Projectverantwoording).

Beheer stimuleringsfonds

Ontstaan
Sinds 1998 heeft het Recreatieschap een fonds voor recreatie en toerisme, ook wel het stimuleringsfonds genoemd (dit is ook opgenomen in de gemeenschappelijke regeling).

Jaarlijks stellen de deelnemende gemeenten een bedrag voor dit fonds beschikbaar gebaseerd op een vaste bijdrage en een bedrag in samenhang met de toeristische overnachtingen. Ongeveer 3% van de toeristenbelasting wordt zo via het Recreatieschap direct weer ingezet ter stimulering van de sector. De omvang van het fonds fluctueert daardoor. In 2022 was het fonds € 311.582,- groot.

Doelstelling
De doelstelling van het fonds is het op een doelmatige, effectieve en efficiënte wijze zorgdragen voor vernieuwing en stimulering van recreatie en toerisme in Drenthe in brede zin. Projecten die in aanmerking komen voor ondersteuning zijn bij voorkeur gemeentegrens overschrijdend qua impact.

Met een toezegging van een bijdrage uit het fonds kunnen op snelle wijze andere subsidiegelden worden verkregen. Zo kan snel worden ingespeeld op wensen vanuit overheden en bedrijfsleven. Projecten die niet of slechts met veel moeite zouden zijn gerealiseerd, zijn door inzet van het fonds toch uitvoerbaar gebleken. De opzet was dan ook in de afgelopen jaren zeer succesvol. De fondsmiddelen zorgen voor een grote multiplier in relatie tot de inzet van andere (subsidie)middelen.

Inzet
In de afgelopen periode van 5 jaar (2018 - 2022) is via de inzet van het stimuleringsfonds een investering in het Drentse/ Ooststellingwerfse recreatief-toeristisch product van circa € 11.800.000,- gerealiseerd. Met een bijdrage van € 1,- vanuit het stimuleringsfonds werd € 4,- aan mede-investeringen uitgelokt in 2022; een multipliereffect van 4.

I. Aorta

Het Recreatieschap organiseert periodiek (ongeveer één keer in de zes weken) overleg tussen de recreatief-toeristische beleidsadviseurs van de Drentse gemeenten en de Friese gemeente Ooststellingwerf. Dit Algemeen Overleg Recreatie en Toerisme Ambtenaren (AORTA) staat onder voorzitterschap van het Recreatieschap. Tijdens dit overleg delen de beleidsadviseurs hun kennis en ervaringen met elkaar. Regelmatig worden sprekers uitgenodigd voor het toelichten van onderwerpen. Onderlinge kennisuitwisseling blijkt inspirerend en effectief.

Naar gelang de actualiteit worden, vanuit het AORTA, soms kleinere werkgroepen gevormd voor het werken aan adviezen voor gemeenten. Daarnaast worden in het overleg de plannen en projecten van het Recreatieschap getoetst en waar nodig de ambtenaren van gemeenten hierbij betrokken.

Regelmatig spelen dezelfde dossiers bij meerdere gemeenten. Het blijkt dan effectief onderling ervaringen uit te wisselen. Het Recreatieschap organiseert ook cursussen voor de leden van het AORTA. Op deze wijze versterkt het Recreatieschap de kennisontwikkeling van de beleidsadviseurs binnen de gemeenten.

J. Doelmatigheid en rechtmatigheid

De aard en omvang van het Recreatieschap laten drie kenmerken zien:
- **Kleinschaligheid;**
- **Effectiviteit;**
- **Intensiviteit (veel projecten).**

Doelmatigheid

Het Recreatieschap werkt voortdurend aan de verbetering van de bedrijfsvoering en de administratieve opzet, waarbij mede de aanbevelingen van de accountant worden betrokken.

Nieuwe ontwikkelingen, verdergaande digitalisering e.d. worden gesignaleerd en waar mogelijk doorgevoerd. De invordering van rekeningen, het verrichten van betalingen en het zorgen voor tijdige en juiste bevoorschotting van subsidiemiddelen heeft ook in het afgelopen jaar aandacht gehad.

Rechtmatigheid

In het kader van de rechtmatigheidscontrole en het speelveld waarbinnen het Recreatieschap zich beweegt, zijn volgens de van toepassing zijnde interne en externe regelgeving de volgende zaken onder de aandacht:

- Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV), inclusief notities van de commissie BBV;
- Besluit accountantscontrole decentrale overheden (BADO);
- Wet Gemeenschappelijke Regelingen;
- Gemeenschappelijke Regeling Recreatieschap Drenthe;
- Regeling schatkistbankieren decentrale overheden;
- Verordening op de uitgangspunten voor het financieel beleid, voor het financieel beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie van het Recreatieschap;
- Verordening op de controle van het financieel beheer en op de inrichting van de financiële organisatie van het Recreatieschap;
- Rechtspositionele regelingen personeel en regelgeving belastingwetgeving;
- Regelgeving BTW;
- Wet Fido en treasurystatuut;
- Regelgeving Europees aanbesteden en staatssteun;
- Regelingen betreffende projectfinanciering (subsidievoorwaarden provincie Drenthe, Samenwerkingsverband Noord-Nederland, Interreg programma en dergelijke);
- Gemeentewet;
- Directiestatuut;
- Ambtenarenwet;
- Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semi publieke sector (WNT);
- Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (WNRA);
- CAO Samenwerkende Gemeentelijke Organisaties (SGO);
- Kadernota rechtmatigheid;
- Regeling vaststelling wijze waarop kengetallen worden vastgesteld en opgenomen in begroting en jaarverslag provincies en gemeenten.

K. Communicatie

Belangrijk is goede informatie-uitwisseling met onze opdrachtgevers en andere belanghebbenden. Het Recreatieschap heeft een goede naamsbekendheid. Bij de toeristen en inwoners van Drenthe en de gemeente Ooststellingwerf is het Recreatieschap minder direct in beeld.

Communicatie verloopt via verschillende mediakanalen, onder andere: website, Twitter, Facebook, Instagram en LinkedIn. Hierop is informatie te vinden over de organisatie, de lopende en afgeronde projecten, kennisbijeenkomsten en actuele rapporten en verslagen van de vergaderingen van het Algemeen Bestuur. Ook via persberichten worden nieuwe ontwikkelingen onder de aandacht gebracht.

Netwerken/samenwerken

Het Recreatieschap heeft namens de gemeenten een spilfunctie binnen het recreatief-toeristisch werkveld. Met vele organisaties zoekt zij de verbinding vanuit de gedachte ‘koppelkansen moeten we benutten’. Zo werkt het Recreatieschap onder andere intensief samen met:

- Provincie Drenthe binnen het project Vitale Vakantieparken Drenthe, ontwikkeling toeristisch-recreatieve (infra)netwerken, visieontwikkeling (MTB- en Wandelvisie, hippische recreatie, Wandelplatform, Koppelkansen N34, Fietspad van de Toekomst), Perspectief op Bestemming Drenthe 2030 en vele andere projecten.
- Marketing Drenthe. Het gezamenlijke doel is de marketing van en de informatievoorziening over Drenthe effectiever op elkaar af te stemmen. Hierbij gaat het ook om het bevorderen van de samenwerking binnen de verschillende regio’s op het gebied van marketing. Vanaf 2021 zijn we gezamenlijk gehuisvest hetgeen de samenwerking en afstemming versterkt. Samen ontwikkelen we de ‘Drenthe gids’ en waar het Recreatieschap eigenaar is van de database achter ‘Drenthe.nl’ zorgt Marketing Drenthe voor het up-to -date houden van de database.
- Diverse ondernemersorganisaties binnen projecten met als doel de sector te versterken; die mede door het Recreatieschap zijn geïnitieerd.
- Natuurorganisaties om binnen het palet van ‘beschermen, beleven en benutten’ een goede balans te vinden. Met als doel de toegankelijkheid van de natuurgebieden te borgen en daar waar mogelijk de recreatief-toeristische voorzieningen op een kwalitatief hoog peil te houden.

L. Resultaat boekjaar

Het boekjaar 2022 wordt afgesloten met een positief resultaat van € 11.267,=

M. Voorstel tot vaststelling van de jaarrekening

Onder verwijzing naar het vorenstaande stelt het Dagelijks Bestuur u voor:

a. Over te gaan tot vaststelling van de jaarrekening van het Recreatieschap 2022;

b. Het resultaat over 2022 te weten € 11.267,= als volgt te bestemmen:
   - € 11.267,= ten gunste te brengen van de algemene reserve.

Programma-**verantwoording**

1. Personeel

Deskundig personeel dat werkt vanuit betrokkenheid is onmisbaar bij het uitvoeren van de taken van het Recreatieschap. Hun kennis en inzet is essentieel; medewerkers die de thema's kennen die spelen bij de opdrachtgevers van het Recreatieschap.

Binnen het Recreatieschap zijn verschillende disciplines aanwezig; beleidsadvisering (2,3 fte), routebureau (5,2 fte), ondersteuning bedrijfsvoering (2,3 fte) en directie (1 fte). De bezetting van het routebureau is tijdelijk met 1,6 fte uitgebreid (inhuur voor de aanleg van de wandelknooppuntennetwerken). Binnen de organisatie bieden we ook plaats aan een collega vanuit het doelgroepenbeleid van gemeenten.

Jaarlijks worden functionerings- en beoordelingsgesprekken gehouden met de medewerkers. Wederzijdse verwachtingen worden uitgesproken met als doel de dienstverlening van het Recreatieschap continue te laten aansluiten bij de vraag van de gemeenten. En gemotiveerde en enthousiaste medewerkers binnen de organisatie werkzaam te laten zijn.

Het hybride werken (deels thuis en deels op kantoor) vergt passende oplossingen op het gebied van ICT, kantoor- en werkplekinrichting en vergoedingsregelingen voor reis- en thuiswerkkosten. Ons kantoor biedt verschillende ruimtes voor verschillende functies, zoals samenwerken, overleggen, geconcentreerd werken, bellen en digitaal vergaderen.

In 2022 is, vanuit afspraken binnen de CAO WSGO, het salaris verhoogd met 2,4% per 1 april 2022. Daarnaast kregen alle medewerkers die op 1 december 2022 een arbeidsovereenkomst hadden op grond van de Cao SGO een eenmalige uitkering van € 375 of € 750, afhankelijk van het inkomen. Deze verhogingen zijn binnen de begroting opgevangen.

In 2022 heeft 1 medewerker van het Recreatieschap, aanvullend op haar Recreatieschap taken, middels een detacheringscontract voor acht maanden ondersteuning geboden aan de gemeenten De Wolden en Hoogeveen.

2. Huisvesting

Het Recreatieschap, samen met Marketing Drenthe en Vitale Vakantieparken Drenthe een kantoorruimte in Dwingeloo. Voor de opslag van de materialen (bebording, bevestigingsmaterialen e.d.) wordt daarnaast een opslagruimte gebruikt op het industrieterrein van Dwingeloo.

3. Onderhoud

Het Recreatieschap initieert ieder jaar diverse projecten. De gerealiseerde eindproducten gaan vaak over in eigendom naar de grondeigenaar. Een aantal eindproducten (themaroutes) blijft echter in onderhoud van het Recreatieschap.

Het onderhoudsbudget van het Recreatieschap is niet groot. Hierdoor dient het Recreatieschap alert te zijn als zij nieuwe producten ontwikkelt waar onderhoud aan verbonden is. Daarom vraagt het Recreatieschap bij de opstart van een nieuw project, bijv. het wandelknooppuntennetwerk, structureel financiële middelen vrij te maken voor het jaarlijkse onderhoud. Hiermee wil zij voorkomen dat nieuwe producten na enkele jaren te maken krijgen met achterstallig onderhoud en blijven de netwerken volledig en toekomstbestendig.

4. Overige

Toeristische informatievoorziening

Het Recreatieschap ontwikkelt samen met de TIP-organisaties in Drenthe producten die de kwaliteit van de informatievoorziening op een hoger plan brengt. Zo ontwikkelt en financiert het Recreatieschap cursussen voor TIP-medewerkers op bijvoorbeeld het gebied van Gastheerschap of Drenthe-kennis. Ook de ontwikkeling van een dagrecreatieve kaart, doorontwikkeling van de routemodule binnen Drenthe.nl en het up-to-date houden van de database van Drenthe.nl zijn opgepakt.

Bestuursexcursie 2022 'Rondje Drenthe'

Het delen van ontwikkelingen in de sector, ter inspiratie en vergroting van kennis, is één van de aandachtspunten van het Recreatieschap. Zo organiseren we jaarlijks een bestuursexcursie. Aan de excursie nemen ambtenaren, raadsleden en wethouders deel. De excursie van 2022 richtte zich op ontwikkelingen binnen de provincie Drenthe. In 2022 zijn er nieuwe raden geïnstalleerd; vaak een goed moment om eerst goed de lopende initiatieven in eigen provincie op het netvlies te krijgen.

Recreatiecongres

In 2022 hebben we, voor het eerst tijdens het bestaan van het Recreatieschap, tweemaal het recreatiecongres georganiseerd. Als gevolg van de corona-maatregelen is het congres van 2021 uitgesteld naar 19 mei 2022. Deze had als thema "Licht op Drenthe" en vond plaats in het Atlastheater in Emmen; centraal stond de vraag hoe we omgaan met kansen in de toekomst. Het (reguliere) recreatiecongres stond gepland voor 1 december, dit congres had als thema "omdenken en verandering". In vakantiepark Westerbergen nam Jan Rotmans ons mee in zijn visie over transitie. En met de Omdenkshow werden we gestimuleerd om te denken in mogelijkheden i.p.v. denken in problemen. Beide dagen waren succesvol en goed voor de onderlinge contacten, inspiratie en het opdoen van ideeën.

5. Bestuur

Het Algemeen Bestuur van het Recreatieschap wordt gevormd door bestuursleden die worden aangewezen door de colleges van de deelnemende gemeenten (13). Daarnaast is er een Dagelijks Bestuur dat wordt verkozen uit het Algemeen Bestuur.

De bestuurders krijgen geen vergoeding voor hun inzet in de betreffende besturen. Op 16 maart 2022 vonden de verkiezingen plaats van de gemeenteraden. Na de verkiezingen en de formatie zijn ook nieuwe bestuurders beschikbaar gekomen voor onze besturen. De invulling van ons Dagelijks Bestuur is vervuld door het doorlopen van de stemmingsprocedure.

Het **Dagelijks Bestuur** werd tot 16 maart 2022 gevormd door:
- Voorzitter: de heer R.E. Kleine (wethouder gemeente Emmen);
- Penningmeester: de heer J. Westendorp (wethouder gemeente Noordenveld);
- Mevrouw G. Hempen-Prent (wethouder gemeente De Wolden);
- De heer J. Batelaan (gemeente Midden-Drenthe);
- De heer D.B. Dijkstra (directeur Recreatieschap Drenthe).

Sinds de vergadering van het Algemeen Bestuur op 7 juli 2022 wordt, middels een stemprocedure, het **Dagelijks Bestuur** gevormd door:
- Voorzitter: de heer B. Luinge (wethouder gemeente Aa en Hunze);
- Penningmeester: de heer J. Westendorp (wethouder gemeente Hoogeveen);
- Mevrouw G. Hempen-Prent (wethouder gemeente De Wolden);
- De heer J. Darwinkel (wethouder gemeente Noordenveld);
- De heer D.B. Dijkstra (directeur Recreatieschap Drenthe).

Het Dagelijks Bestuur bereidt de vergaderingen voor van het Algemeen Bestuur en vertegenwoordigt het Recreatieschap naar buiten toe en regelt spoedeisende en wettelijke zaken.

Het **Algemeen Bestuur** werd tot 16 maart gevormd door:
- De heer R.E. Kleine (voorzitter/ wethouder gemeente Emmen);
- De heer J. Westendorp (wethouder gemeente Noordenveld);
- Mevrouw G. Hempen-Prent (wethouder gemeente De Wolden);
- De heer J. Batelaan (wethouder gemeente Midden-Drenthe);
- De heer S. Stegen (wethouder gemeente Coevorden;
- De heer J. Zwiers (wethouder gemeente Hoogeveen);
- De heer B. Luinge (wethouder gemeente Aa en Hunze);
- De heer B. Bergsma (wethouder gemeente Assen);
- Mevrouw N. Houwing (wethouder gemeente Borger-Odoorn);
- De heer R. van Ulzen (wethouder gemeente Meppel);
- Mevrouw M. Jager-Wöltgens (wethouder gemeente Ooststellingwerf);
- De heer R. Kraaijenbrink (wethouder gemeente Tynaarlo);
- De heer J. de Haas (wethouder gemeente Westerveld);
- De heer D.B. Dijkstra (directeur Recreatieschap Drenthe).

Sinds de gemeenteraadsverkiezingen 2022 hebben zitting in het **Algemeen Bestuur:**
- De heer B. Luinge (voorzitter/ wethouder gemeente Aa en Hunze);
- De heer J. Westendorp (wethouder gemeente Hoogeveen);
- Mevrouw G. Hempen-Prent (wethouder gemeente De Wolden);
- De heer J. Darwinkel (wethouder gemeente Noordenveld);
- De heer J. Schipper (wethouder gemeente Midden-Drenthe);

- Mevrouw B. Meppelink (wethouder gemeente Coevorden);
- De heer M. Rasker (wethouder gemeente Assen);
- De heer J. Hartsuiker (wethouder gemeente Borger-Odoorn);
- De heer R. van Ulzen (wethouder gemeente Meppel);
- De heer J. van Weperen (wethouder gemeente Ooststellingwerf);
- De heer H. de Graaf (wethouder gemeente Tynaarlo);
- De heer J.T. Boonstra (wethouder gemeente Westerveld);
- De heer D.B. Dijkstra (directeur Recreatieschap Drenthe).

6. Stimuleringsfonds

De bijdragen van de deelnemende gemeenten aan het stimuleringsfonds bedroegen in totaliteit in 2022 € 311.582,-. Mede dankzij het fonds is in 2022 een investeringsvolume van € 4.905.494,- gerealiseerd. Voor een compleet projectenoverzicht van het stimuleringsfonds over het jaar 2022 verwijzen wij u naar bijlage 5.

Jaarlijks worden de bijdragen van de deelnemende gemeenten ontvangen. Gedurende het jaar worden projectvoorstellen ontvangen van derden. Na zorgvuldige afweging worden toezeggingen gedaan aan verschillende initiatieven. Veelal vindt uitbetaling van de toegezegde bijdrage gedurende c.q. na afronding van de projecten plaats. De nog niet uitbetaalde toezeggingen worden aangehouden in de bestemmingsreserve stimuleringsfonds Recreatie en Toerisme.

7. Projectverantwoording

In 2022 heeft het Recreatieschap een groot aantal projecten gecoördineerd of heeft in projecten van derden geparticipeerd. Naast een uitvoerende rol heeft zij zowel een financiële als actief participerende rol. Hieronder vindt u een overzicht van de projecten die in 2022 zijn uitgevoerd.

Projecten onder coördinatie van het Recreatieschap

Project Duurzaam toerisme Drents-Friese Grenssteek 2021-2023
Het Recreatieschap is bezig met de uitvoer van het project Duurzaam Toerisme in de Drents-Friese grensstreek. De studie naar bezoekersstromen in de Drents-Friese grensstreek loopt en geeft inzicht in aantallen bezoekers in het gebied en de spreiding ervan. Door middel van het afnemen van enquêtes wordt de beleving van de bezoeker in beeld gebracht. Onderzoeksbureau Ginder voert dit uit. Aan de hand van deze aanbevelingen (welke naar verwachting begin 2023 worden opgeleverd) zal vervolgens gewerkt worden aan het opstellen van een investeer- en beheerplan.

Penvoerder en trekker van dit project is Stichting Cultuurtoerisme Drenthe waarbij door Recreatieschap wordt gestuurd op de inhoud. Het project wordt bekostigd met subsidiebijdragen vanuit het Rijk (Ministerie LNV) en de provincie om te werken aan de invulling van de Standaard voor Nationale Parken Nieuwe Stijl.

Project Regionaal Landschap
Gewerkt is aan onder meer de verbetering van de bewegwijzering naar de diverse natuurgebieden/nationale parken, de informatiepunten, toeristische dagattracties en parkeerplaatsen. Het Recreatieschap heeft gebiedsborden geplaatst. Als laatste onderdeel wordt nog gewerkt aan routebewegwijzering rond het Holtingerveld.

Project Duurzaam toerisme Nationaal Park Drentsche Aa 2021-2023
Hoe kunnen we toerisme (en recreatie) duurzaam ontwikkelen? Dit vraagstuk werken we uit in Nationaal Park Drentsche Aa, op verzoek van het Overlegorgaan. Duurzaam toerisme betekent een vorm van toerisme die bezoekers een hoogwaardige en betekenisvolle beleving levert, bijdraagt aan behoud en bescherming van de natuur- en cultuurwaarden, de lokale gemeenschap ondersteunt, bijdraagt aan de kwaliteit van leven en de lokale economie. Hiertoe hebben we het afgelopen jaar sessies met stakeholders georganiseerd waarbij de interesses en natuurbeleving van de belangrijkste doelgroepen van de Drentsche Aa nader zijn verkend. En hoe daar per doelgroep zo goed mogelijk op in te spelen met het recreatief aanbod, bezoekersmanagement en marketingcommunicatie, rekening houdend met de waarden en leefbaarheid in het gebied. In 2023 leveren we aan het Overlegorgaan een advies op over deze onderwerpen.

Ook hier is Stichting Cultuurtoerisme Drenthe penvoerder en trekker waarbij door Recreatieschap wordt gestuurd op de inhoud, ondersteund door adviesbureau Sweco. Het project wordt bekostigd met subsidiebijdragen vanuit het Rijk (Ministerie LNV) en de provincie om te werken aan de invulling van de Standaard voor Nationale Parken Nieuwe Stijl.

Project Buitensportfonds
Dit fonds heeft tot doel recreatief-toeristische routes, die door vrijwilligers worden onderhouden, op een kwalitatief goed basisniveau te houden. Het buitensportfonds ondersteunt (financieel) verenigingen en stichtingen die fiets-, wandel-, MTB- of hippische routes in beheer hebben en het onderhoud door vrijwilligers laten verrichten. Inmiddels weten de MTB- en hippische organisaties dit fonds goed te vinden.

Project Vitale Vakantieparken
Dit project is bedoeld om vakantieparken en campings in Drenthe, die er op dit moment recreatief en economisch gezien minder goed voorstaan, te ondersteunen om weer recreatief en economisch gezond (aantrekkelijk) te worden. Die ondersteuning is er ook voor vakantieparken en campings die er goed voor staan; zij worden de mogelijkheid geboden zich verder door te ontwikkelen (excelleren). Daarnaast worden parkeigenaren en/of verenigingen van eigenaren van terreinen zonder recreatieve mogelijkheden en kansen voor de toekomst begeleid naar een passende andere bestemming (transformeren). Voorlichting en nieuwe informatie wordt ook via webinars aangeboden. Het Recreatieschap is als grondlegger zowel financieel, bestuurlijk (2 bestuurders in de stuurgroep) als ambtelijk betrokken bij dit belangrijke project voor de toekomst van de sector in Drenthe. Het Recreatieschap richt zich, vanuit haar kennis en kunde met name op het spoor ‘Excelleren’.

Vitale Vakantie-parken Drenthe

Advies na tussenevaluatie: ‘En nu doorpakken!’

In 2022 heeft een tussentijdse evaluatie plaatsgevonden waarbij de conclusie was dat de koers weliswaar goed is, maar dat met enkele aanpassingen het programma nóg slagvaardiger gemaakt kan worden. Een nieuwe lijn is ontwikkeld, ‘Drentse Uitblinkers’. Deze lijn voorzien in maatwerk voor ondernemers met vernieuwingsplannen die niet konden voldoen aan de Excelleren-norm.

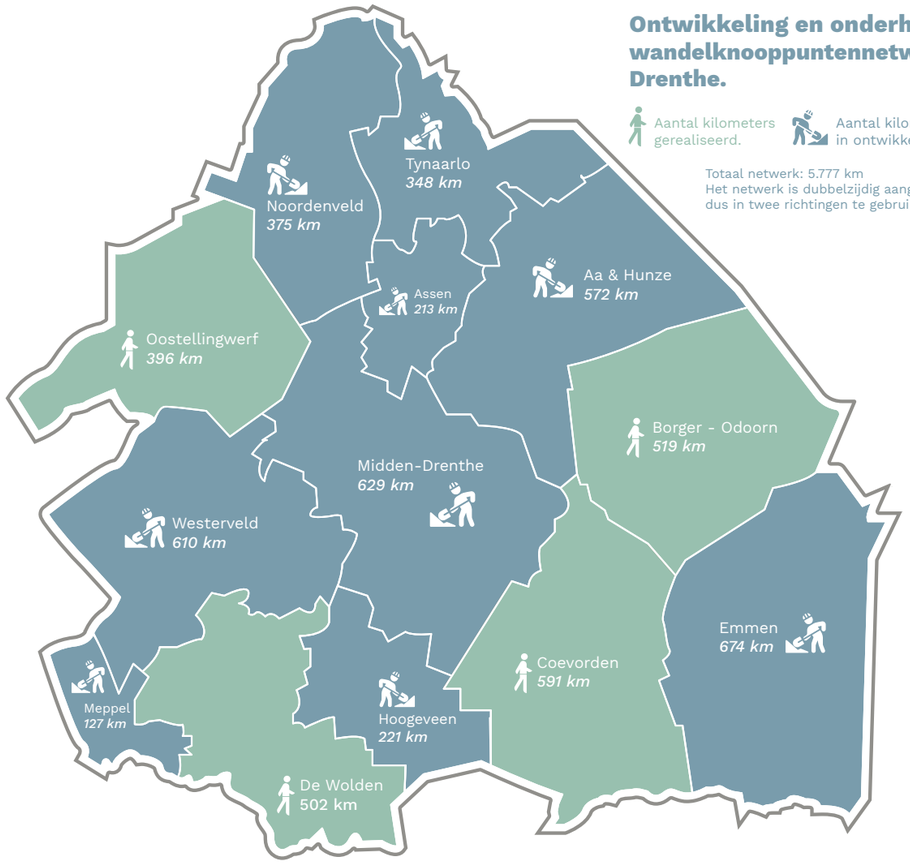
Project Ontwikkeling wandelknooppuntennetwerk Drenthe en project wandelknooppunten onderhoud
Het Recreatieschap is al een aantal jaren bezig met het ontwikkelen en plaatsen van het wandelknooppunten-systeem in haar deelnemende gemeenten. Via de Stichting Wandelnet weten we uit onderzoek dat wandelen de laatste jaren steeds populairder is geworden. Vandaag de dag zijn er namelijk maar liefst 11 miljoen Nederlanders die regelmatig voor hun plezier wandelen (ongeveer 65% van de bevolking).

In Drenthe wordt de ontwikkeling van dit netwerk per gemeente opgepakt, deels mogelijk gemaakt door subsidie van de Provincie Drenthe. Het wandelnetwerk geeft wandelaars een optimale vrijheid om via bewegwijzerde routes te wandelen. Een ieder kan hierdoor zelf eenvoudig zijn route bepalen en, indien gewenst, tijdens de wandeling de route verlengen of inkorten.

Het Recreatieschap heeft de regie op de realisatie van het wandelknooppuntennetwerk (ontwikkeling tracé, regelen vergunningen, plaatsen bebording en financiële afwikkeling). De ontwikkeling van een wandelknooppuntennetwerk vergt veel tijd. In de voorbereiding is namelijk veel overleg nodig zodat, met medewerking van verschillende (ook particuliere) eigenaren, de mooiste tracés gekozen kunnen worden. De aanleg vindt in nauw overleg plaats met lokaal georganiseerde groepen zoals dorpsbelangenverenigingen. De aanleg vindt gefaseerd plaats.

De netwerken in de gemeenten De Wolden, Coevorden, Ooststellingwerf en Borger-Odoorn zijn helemaal afgerond. In Westerveld, Midden-Drenthe, Meppel, Noordenveld en Emmen is een deel afgerond.

Na de zomer 2021 is bekend gemaakt dat Provincie Drenthe het wandelaanbod extra wil stimuleren. Het subsidiepercentage dat wordt toegekend is verhoogd naar 50% (voorheen 33%). Hierdoor is het mogelijk om met extra vaart geheel Drenthe te voorzien van dit gebruikersvriendelijke netwerk. Alle Drentse gemeenten hebben het besluit genomen om nu versneld het netwerk over heel Drenthe uit te rollen. Begin 2024 zal het wandelnetwerk aanwezig zijn in de gehele provincie. Voor de uitvoering van een deel van het project (opnemen bestek en leveren en plaatsen van bebording) is een externe partij aangehaakt. Deze partij is aangetrokken middels het doorlopen van een Europese openbare aanbesteding.

Inmiddels is het onderhoud aan de reeds aanwezige netwerken ook geregeld; hierbij maakt het Recreatieschap gebruik van een enthousiast team van vrijwilligers. Financieel wordt het noodzakelijke onderhoud bekostigd door de deelnemende gemeenten. Jaarlijks betalen zij een percentage van de investeringssom aan het Recreatieschap zodat de netwerken gecontroleerd, schoongemaakt en waar nodig hersteld kunnen worden.

Project Wandelplatform

Het Wandelplatform richt zich op het versterken van de aantrekkelijkheid en vitaliteit van Drenthe en Ooststellingwerf als wandelbestemming. Hiervoor zijn drie speerpunten geformuleerd:

- bouwen en borgen van een goede kwalitatieve infrastructuur;
- productontwikkeling: gastvrij onthaal en gevarieerde beleving;
- communiceren en profileren.

Het platform zorgt voor afstemming over de speerpunten; voor het uitvoeren ervan zijn de platformleden zelf verantwoordelijk. In 2022 heeft Recreatieschap samen met het platform o.a. de kansen verkend van het Drenthepad. Het geven van een impuls aan dit pad, samen met pad-eigenaar Nivon, om het langeafstandswandelen te bevorderen (een beoogd project voor 2023) komt dan ook mede voort uit het Wandelplatform. De oprichting van het platform is een actiepunt uit het Wandelkompas Drenthe (2018), een wandelvisie die op initiatief van provincie en Recreatieschap Drenthe in samenwerking met Wandelnet is opgesteld. Recreatieschap faciliteert het Wandelplatform.

Project Paardrijden en mennen op de kaart

Met dit project investeert Recreatieschap in de vindbaarheid en zichtbaarheid van paardenroutes om de hippische recreatie in Drenthe en Ooststellingwerf te bevorderen. Hiertoe is in 2022 de routeinformatie op drenthe.nl en de landelijke website buitenrijden.nl verbeterd. Ook zijn er informatiepanelen geplaatst op de Hondsrug en zijn er routeflyers gemaakt. Deze worden verspreid via de Tourist Info Punten, (toeristische) bedrijven en maneges.

Nu de informatievoorziening op orde is, kan de volgende stap worden gemaakt. Dit is investeren in promotie zodat de zichtbaarheid van de paardenroutes verbetert. Dit wordt opgepakt in 2023, in afstemming met Marketing Drenthe, Stichting Paardenroutes Drenthe en de hippische sportbond (KNHS). Dit project is een vervolg op de impuls die de afgelopen jaren is gegeven aan herstel van paardenroutes in de drukstbezochte gebieden tot een aanvaardbaar en verantwoord basisniveau.

Onthulling fietsbankje Drentse stijl met voorzitter Bas Luinge en directeur Dick Dijkstra.

Project Bankjes in Drenthe

Drenthe kent vele mooie fiets- en wandelpaden waar recreanten en toeristen volop gebruik van maken. In samenspraak met de gemeentelijke TIP-medewerkers zijn interessante plekjes gevonden waar de bankjes geplaatst zijn. Met behulp van een provinciale subsidie hebben we zo'n 70 bankjes kunnen plaatsen in de provincie; een mooie coproductie. Het is de bedoeling om in 2023 een vervolg te geven aan het project door bijzondere wandelbankjes te plaatsen langs het Drenthepad.

Project Perspectief op bestemming Drenthe 2030

Toerisme en recreatie zijn van grote waarde voor bezoekers, bedrijven, bewoners en bestemming Drenthe. Vanuit deze overtuiging hebben we in 2020 samen met de sector, provincie en Marketing Drenthe het Perspectief op bestemming Drenthe 2030 gepresenteerd: een vrijetijdsagenda waarin we ook de belangen van Ooststellingwerf meenemen.

De ambitie van de visie is dat elke Drent profiteert van toerisme en recreatie waarbij er een balans is tussen economie, leefbaarheid en omgevingswaarden. Met onze projecten, beleidsadviezen, inzet van het stimuleringsfonds en informatievoorziening dragen we bij aan het in de praktijk brengen van deze visie. Zo maken we het Drentse DNA meer zichtbaar en beleefbaar; de positionering als dé oerprovincie van Nederland blijft daarin leidend. Dit moet leiden tot een divers aanbod en een bestemming die inspeelt op de veranderende eisen van de markt met tevens een lange termijn gebiedsbelang.

Project Risicobeheersing Natuurbranden

Binnen de werkgroep 'Droogte' van de Veiligheidsregio Drenthe (VRD) is aandacht gevraagd voor de impact van natuurbranden op de recreatieve sector. Dit leidde tot een samenwerking tussen de VRD en het Recreatieschap met het doel een handleiding 'Risicobeheersing Natuurbranden' voor de recreatieve sector te ontwikkelen. In de loop van 2023 moet de handleiding klaar zijn.

Project Recreatieve oversteek Drentse hoofdvaart Paradijssluis Meppel
Samen met Provincie Drenthe, gemeente Meppel en ondernemers (Villa Kalkovens en camping de Kikkerije) onderzoeken we koppelkansen van recreatieve routes voor zowel ondernemers als voor de inwoners van de toekomstige nieuwbouwwijk Nieuwveense Landen. Hierbij denken we aan een oversteek, voor fietsers en wandelaars, over de Paradijssluis in Meppel.

Project Kwaliteitsimpuls MTB-routes Emmen
Samen met de gemeente Emmen, FTC Emmen, Staatsbosbeheer, Sport Drenthe is een visie met uitvoeringsprogramma gemaakt om de MTB-routes binnen de gemeente Emmen duurzaam en toekomstbestendig te maken waarbij FTC Emmen zich verantwoordelijk gaat voelen voor de instandhouding van de MTB-routes door het onderhoud van de routes voor haar rekening te nemen.

Project Van Gogh Drenthe
Het Routebureau heeft in 2022 drie Van Gogh-fietsroutes, waarvoor we de bewegwijzering realiseren, voorbereid. De uitvoer is onderdeel van het project 'Van Gogh Drenthe', een initiatief van Marketing Drenthe en de provincie. Naast deze themafietsroutes worden er ook bewegwijzerde Van Gogh-wandelroutes gemaakt. De routes worden opgeleverd in 2023 en worden toegevoegd aan het vaste aanbod van themaroutes van Recreatieschap.

Doel van het project is om de culturele erfenis van Van Gogh in Drenthe zichtbaar en beleefbaar te maken. De routes laten bezoekers het landschap dat Van Gogh vastlegde, al fietsend of wandelend laten ervaren. Daarnaast verbinden ze de 'erfgoedlocaties Van Gogh' in Hoogeveen, Coevorden en Emmen met elkaar. De belangrijkste projectpartners van de initiatiefnemers Marketing Drenthe en provincie zijn: gemeenten Coevorden, Emmen en Hoogeveen, Drents Museum, Van Gogh Huis Veenoord-Nieuw Amsterdam, historische verenigingen, Kunstenaarsdorp Zweeloo, ondernemers en Recreatieschap.

Projecten die in 2022 zijn afgerond

Project Vernieuwing fietsknooppuntensysteem
Het fietsknooppuntennetwerk was toe aan een opfrisbeurt, zodat we weer beschikken over een aantrekkelijk, toekomstbestendig en up-to-date netwerk. Het Recreatieschap heeft inwoners, recreanten en de gemeenten gevraagd tips en ideeën aan te leveren hoe het netwerk versterkt zou kunnen worden. Hierbij is extra aandacht geweest voor het meer laten aansluiten van het netwerk op de dorpen en steden in Drenthe.

Daarnaast hebben we door middel van het aanbrengen van onderborden bij de informatiepanelen, lokale informatie aangeboden betreffende bezienswaardigheden, omgeving en overige wetenswaardigheden. Deze informatieborden zijn samen met de Tourist Info organisaties en gemeenten ontwikkeld.

Als laatste onderdeel hebben we onze 30 themafietsroutes opnieuw bekeken. Vaak stonden deze al langdurig in het veld. Input is opgehaald bij onze vrijwilligers, ambtenaren en regiocoördinatoren. De themaroutes zijn verbeterd, bijvoorbeeld aangepast aan nieuwe infrastructuur. Ook zijn enkele nieuwe routes toegevoegd (Rondje Knoal in Emmen) en enkele routes verwijderd (aangezien deze minder goed passen bij de verhaallijnen die men in de omgeving kent. Alle bebording is voorzien van een nieuw, fris beeldmerk zodat ook de themafietsroutes er weer netjes bij staan.

Project Ontwikkeling Hünenweg
Op 12 november 2021 is de internationale lange afstandswandelroute geopend. Het Hondsrugpad en de Hünenweg zijn twee wandelroutes die in Emmen samenkomen en bij het Rathaus van Osnabrück en het stadhuis van Groningen eindigen dan wel beginnen. Het is de verbinding tussen het Duitse Geopark Terra Vita en de Nederlandse evenknie De Hondsrug UNESCO Global Geopark. Naast de fysieke bewegwijzering is een routeboekje, website en app gemaakt en zijn routekaarten/ flyers ontwikkeld zodat informatie betreffende de route kan worden geraadpleegd.

Project Expertteam fase 5
Met het project Expertteam fase 5 gaven we een kwaliteitsimpuls aan de sector door ondernemers met een vakantiepark, camping, groepsaccommodatie of dagrecreatiebedrijf in Drenthe te adviseren. 'Recreatiebedrijven moeten innoveren; je leest het overal. Maar hoe pak je dat aan? Waar moet je beginnen met het updaten van je bedrijf en de marketing?' In Drenthe helpt het Recreatie Expert Team ondernemers met advies en begeleiding. De unieke kracht van het Recreatie Expert Team is de expertsessie, gevolgd door de inzet van een coach. Tijdens de sessie kijkt een op maat samengesteld multidisciplinair team vanuit verschillende invalshoeken naar het bedrijf of plan. Vanuit de voorgaande projectfases zijn al veel bedrijven actief gestimuleerd en ter zijde gestaan door een betrokken coach. Met de afronding van deze fase 5 is het gehele project afgerond.

Project Recreatie Expert Team Vitale Vakantieparken
Het Expertteam is binnen dit project in 2022 ondergebracht bij het programma Vitale Vakantieparken. Met de uitvoer van dit project hebben een tiental bedrijven in het middensegment van de verblijfsrecreatie een kwaliteitsimpuls gekregen. Dit in aanvulling op de sporen Excelleren en Transformeren van het programma Vitale Vakantieparken. Na de intake werd een multidisciplinair team ingezet om, na de intake, een adviesrapport met een plan van aanpak te maken. De ondernemer werd vervolgens ook geholpen om de adviezen in de praktijk te brengen.

Vitale Vakantieparken Drenthe

Project Koppelkansen N34
In 2022 zijn de kansen verkend om recreatieve plannen op de Hondsrug in samenhang uit te voeren met infrastructurele werken rond de N34. Denk aan aanpassingen aan de weg om de verkeersveiligheid en de doorstroming te verbeteren en het inrichten van hubs (vervoersknooppunten langs de N34).

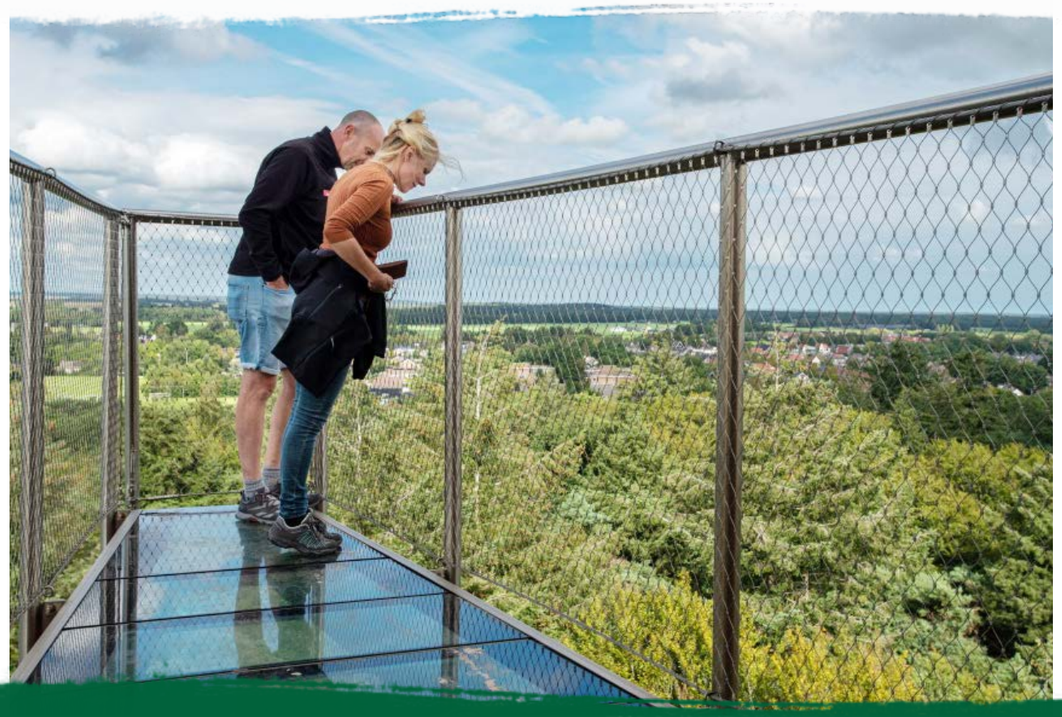
Uitkomst van de verkenning is dat de aanpassingen rond de N34 kansen bieden om meer beleving te creëren voor bezoekers. Zo kunnen langs de weg de aspecten die de Hondsrug kenmerken worden versterkt in het landschap en beter worden aangeduid. Daarnaast kunnen de hubs ook worden ingericht als overstappunten die recreanten verleiden het gebied te verkennen met vooral duurzame vervoersmiddelen (onder andere fietsen en wandelen).

Project Update Fietsknooppunten Overijssel
In 2019 is het fietsknooppuntennetwerk Drenthe aangepast. Door de uitvoer van dit project is gezorgd voor een goede overgang naar de netwerken in Overijssel. Hierdoor kan de gebruiker ‘geruisloos’ de provinciegrens oversteken aangezien de netwerken goed op elkaar aansluiten.

Naast uitvoer van projecten participeert het Recreatieschap in 2022 ook in een groot aantal andere projecten c.q. overleggen:

De Hondsrug UNESCO Global Geopark
Het Recreatieschap is zowel bestuurlijk (via ons AB-lid, wethouder de heer J. Hartsuiker), als adviserend (via onze directeur) betrokken bij deze organisatie. De samenwerking met het Hunebedcentrum is, als poort van het Geopark, goed. Dit heeft er toe geleid dat het kantoor van het Geopark nu gehuisvest is in het Hunebedcentrum. Deze huisvesting bevalt dusdanig goed, dat er nu onderzocht wordt of er nog intensiever kan worden samengewerkt.

Verder zit het Recreatieschap in de volgende overleggen/ overlegorganen om met haar kennis en kunde bij te dragen aan versterking van de recreatieve sector:
- Overlegorgaan Nationaal Park Drentse Aa;
- Projectgroep Hunze;
- Crisisteam Droogte VRD;
- Projectgroep Fochteloërveen;
- Overleggroep Holtingerveld;
- Kenniscentrum Events;
- Stuurgroep Regionaal landschap Drents-Friese Grensstreek;
- Leader Zuidwest Drenthe;
- Gebiedscoöperatie Zuidwest Drenthe;
- Hunebed Highway Business Club;
- Toeristisch Platform Westerveld.

8. Blik vooruit

In het kader van de jaarrekening 2022 past het stil te staan bij de ontwikkelingen in 2023 en volgende jaren. Vanaf 2019 wordt zowel nationaal als regionaal actief gewerkt aan een lange termijn visie betreffende de veranderende rol van toerisme. Het streven is dat iedere Nederlander profiteert van toerisme.

De verwachting was dat het aantal internationale toeristen dat Nederland bezoekt, in 2030 zou stijgen met 50 procent. Inmiddels hebben we een onstuimige periode achter ons door de intrede van Covid-19. Belangrijk is om nu het gezamenlijke belang van bezoekers, bedrijven en inwoners voorop te stellen, zodat we kunnen werken aan versterken van een veerkrachtige sector die klaar is voor nieuwe ontwikkelingen.

Hiervoor is het nodig dat overheden prioriteit geven aan de bezoekerseconomie en samenwerken met bedrijven en inwoners. Nieuwe initiatieven en kansen moeten gezocht worden en nog meer gezamenlijk (publiek en privaat) worden omarmd.

Jaar**rekening**

Balans per 31 december 2022

(bedragen in euro's)

ACTIVA		31-12-2022		31-12-2021
Vaste activa				
Immateriële vaste activa				
Auteursrechten Drenthe-kaart	1		1	
Materiële vaste activa				
Investeringen met economisch nut	16.187		20.485	
		16.188		**20.486**
Vlottende activa				
Voorraad	3.839		2.768	
Uitzettingen met een rente-typische looptijd korter dan één jaar				
Vorderingen op openbare lichamen	146.556		116	
Overige vorderingen	8.913		3.948	
Overige uitzettingen	2.259.695		1.952.839	
		2.419.003		**1.959.671**
Liquide middelen				
Bank		**27.959**		**254.137**
Totaal		**2.463.150**		**2.234.294**

PASSIVA		31-12-2022		31-12-2021
Vaste passiva				
Eigen vermogen				
Algemene reserve	148.756		148.013	
Nog te bestemmen resultaat boekjaar	11.267		743	
Bestemmingsres. recr.& toerisme	895.436		882.660	
Bestemmingsres. personele inzet	7.148		35.602	
Bestemmingsres. onderhoud	43.569		43.569	
Bestemmingsres. ontw. infrastructuur	50.696		50.696	
Bestemmingsres. toiletgebouwen	13.000		0	
		1.169.872		**1.161.283**
Vlottende passiva				
Netto-vlottende schulden met een rente-typische looptijd korter dan één jaar				
Overige schulden	122.670		140.010	
Overlopende passiva	1.170.608		933.001	
		1.293.278		**1.073.011**
Totaal		**2.463.150**		**2.234.294**

Programmarekening 2022

(bedragen in euro's)

	Werkelijk	Begroting	Werkelijk
BATEN	2022	2022	2021
Personeel	39.470	0	3.420
Huisvesting	6.419	0	5.469
Overige opbrengsten	64.602	18.610	39.063
Bijdrage gemeenten in exploitatie	931.953	931.953	895.739
Fonds recreatie en toerisme	311.582	311.582	309.442
Projecten	375.090	p.m.	339.368
Totaal baten	**1.729.116**	**1.262.145**	**1.592.501**
LASTEN			
Personeel	681.244	622.237	586.627
Huisvesting	52.523	64.600	61.794
Onderhoud	78.603	57.500	52.486
Overige uitgaven	42.228	11.050	26.617
Overige uitgaven toeristische informatie	117.407	117.480	114.619
Bestuur	1.438	560	395
Bureau	76.575	64.490	88.791
Afschrijvingen	4.298	5.498	4.471
Fonds recreatie en toerisme	298.807	311.582	267.806
Projecten	375.090	p.m.	339.368
Totaal lasten	**1.728.213**	**1.254.997**	**1.542.974**
Resultaat voor bestemming	**903**	**7.148**	**49.527**
Saldo financieringsfunctie	7.686	0	0
Onttrekkingen aan reserves			
Bestemmingsres. fonds recr. & toerisme	0	0	0
Bestemmingsres. personele inzet	51.454	15.852	54.852
Toevoegingen aan reserves			
Bestemmingsres. fonds recr. & toerisme	12.776	0	41.636
Bestemmingsres. personele inzet	23.000	23.000	23.000
Bestemmingsres. toiletgebouwen	13.000	0	0
Algemene reserve	0	0	39.000
Resultaat na bestemming	**11.267**	**0**	**743**

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Inleiding
Onderstaande grondslagen, waarop de waardering van activa en passiva en de resultaat bepaling is gebaseerd, zijn bedoeld als leidraad voor een juiste interpretatie van de financiële overzichten. De jaarrekening voldoet aan het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en gemeenten.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening
De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij de desbetreffende balanspost anders vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde. Voor zover het BBV niet anders voorschrijft, zijn de baten en lasten toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Winsten worden slechts opgenomen voorzover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Balans

Activa

Vaste activa

Immateriële vaste activa en materiële vaste activa
De waardering van de materiële vaste activa is gebaseerd op de verkrijgings- of vervaardigingsprijs verminderd met de afschrijvingen. Bij de waardering van de materiële vaste activa wordt rekening gehouden met een vermindering van hun waarde indien deze naar verwachting duurzaam is. In het begrotingsjaar heeft een dergelijke vermindering niet plaatsgevonden.
Op de auteursrechten van de VVV-kaart Drenthe wordt niet afgeschreven. Voor het overige vindt afschrijving plaats op basis van de historische aanschafprijs volgens een stelsel dat is afgestemd op de verwachte toekomstige gebruiksduur, rekening houdend met een eventuele restwaarde. Er wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikname van het actief.

De afschrijvingstermijnen volgens de lineaire methode bedragen in jaren:

Vervoermiddelen	5
Automatisering	5
Kantoorinventaris	10

Vlottende activa

Voorraden
De voorraden worden gewaardeerd tegen de aanschafwaarde verminderd met eventuele afwaarderingen vanwege incourantheid.

Uitzettingen en overige vorderingen
De uitzettingen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt bepaald op basis van individuele beoordeling. Onderhanden projecten worden in de balans gepresenteerd als vordering dan wel schuld uit hoofde van de verkregen subsidies dan wel aangenomen projecten. Er is sprake van een vordering indien het bedrag van de verwachte respectievelijk (subsidie) opbrengst lager is dan de gemaakte kosten. Indien het bedrag van de verwachte respectievelijk gerealiseerde (subsidie) opbrengst hoger is dan de dan de gemaakte kosten, is sprake van een schuld. Een project wordt niet meer als onderhanden project beschouwd indien eindbeschikking van de subsidieverstrekker is verkregen dan wel alle kosten zijn afgerekend.

Liquide middelen
De liquide middelen worden tegen nominale waarde opgenomen, deze bevatten alleen banksaldi.

Passiva

Vaste passiva

Eigen vermogen
Het eigen vermogen bestaat uit de algemene reserve en de bestemmingsreserves.

Algemene reserve
De algemene reserve dient als algehele buffer om toekomstige tegenvallers te kunnen opvangen.

Bestemmingsreserves
Onder een bestemmingsreserve wordt verstaan een reserve waaraan door het bestuur een bepaalde bestemming is gegeven. Het gehele bedrag van de bestemmingsreserve ultimo het jaar dient onderbouwd te zijn met bestuursbesluiten van het Algemeen Bestuur dan wel opgenomen te zijn in het voorliggende voorstel tot resultaatbestemming.

Resultaat na bestemming
Het resultaat na bestemming is het resterende resultaat na reeds bestemde mutaties in de reserves. Het resultaat na bestemming wordt onttrokken of toegevoegd aan de algemene reserve of de bestemmingsreserve onderhoud.

Voorzieningen
Voorzieningen worden gevormd wegens:
- verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten;
- op de balansdatum bestaande risico's voor bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten;
- kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken begrotingsjaar zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren.

Vlottende passiva

Vlottende schulden
De vlottende schulden en de overlopende passiva worden tegen nominale waarde opgenomen.

Programmarekening

Baten

Personeel:	opbrengsten van personeel dat werk voor projecten of derden uitvoert; per jaar is dit sterk afhankelijk van de aard van de uitgevoerde projecten.
Huisvesting:	opbrengst van erfpachtcanon en onderverhuur van een deel van het pand.
Overige opbrengsten:	opbrengsten van werkzaamheden uitgevoerd door het Recreatieschap.

De gemeentelijke bijdrage omvat de in de gemeenschappelijke regeling overeengekomen bijdrage in het exploitatieresultaat en het fonds Recreatie en Toerisme.

Lasten
De exploitatiekosten worden berekend op basis van historische kosten. Met betrekking tot de personeelskosten voor de uitvoering van de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen in de (semi)publieke sector (WNT) heeft het Recreatieschap zich gehouden aan de Beleidsregels toepassing WNT.

Vergelijkende cijfers
De cijfers voor 2021 zijn, waar nodig, opnieuw gerubriceerd teneinde vergelijkbaarheid met 2022 mogelijk te maken.

Toelichting op de balans per 31 december 2022

(bedragen in euro's)

ACTIVA

Vaste Activa

Immateriële vaste activa

	31-12-2022	31-12-2021
Auteursrechten Drenthe-kaart	**1**	**1**

Op de auteursrechten van de Drenthe-kaart wordt niet afgeschreven.

Materiële vaste Activa

	31-12-2022	31-12-2021

Het betreft uitsluitend activa met een economisch nut.

Cumulatieve aanschafwaarde	67.602
Afschrijving begin van het jaar	-47.117
	20.485
Investeringen	0
	20.485
Aanschafw. desinvesteringen	0
	20.485
Afschrijvingen 2022	-4.298
Afschrijvingen desinvesteringen	0
Boekwaarde per 31 december	**16.187**

		20.485

In bijlage 3 wordt nader ingegaan op het verloop van de materiële vaste activa.

Vlottende activa

	1-12-2022	31-12-2021
Voorraad	**3.839**	**2.768**

Het betreft de voorraad kaarten en folders.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

Vorderingen op openbare lichamen

	31-12-2022	31-12-2021
Deelnemende gemeenten	146.556	116
Overige openbare lichamen	0	0
	146.556	**116**

Overige vorderingen	31-12-2022	31-12-2021
Handelsdebiteuren	**8.913**	**3.948**

Overige uitzettingen	31-12-2022	31-12-2021
Nog te ontvangen bedragen		
Waarborgsommen	11.625	11.425
Omzetbelasting	9.830	19.999
Kruisposten	0	381
Landkreis	8.143	0
Rente	6.942	0
Diversen	2.686	0
Voorziening oninbare vordering	-8.566	

Aan de verhuurder van het pand, Planetron B.V., is bij aanvang een waarborgsom betaald (€ 10.625).
Nog te ontvangen Duitse BTW.
Voor de tankpassen zijn waarborgsommen betaald.

Vooruitbetaalde bedragen		
Onderhanden projecten	26.126	123.663
Verzekeringen	14.209	12.340
Huur	15.169	12.125
Vooruitontvangen facturen	909	5.407

De onderhanden projecten worden toegelicht in bijlage 4a en b.

Schatkistbankieren		
Uitzettingen in 's Rijksschatkist	2.172.622	1.767.499
Een groot deel van dit bedrag betreft vooruitontvangen subsidiegelden van lopende projecten.		
	2.259.695	**1.952.839**

Drempelbedrag 2022

Het bedrag aan middelen dat buiten 's Rijksschatkist is aangehouden:

	1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.
Buiten schatkist aangehouden	196.522	151.313	172.957	138.026
Ruimte onder drempelbedrag	803.478	848.687	827.043	861.974
Overschrijding drempelbedrag	0	0	0	0

Een groot deel van dit bedrag betreft vooruitontvangen subsidiegelden van lopende projecten.

Liquide middelen	31-12-2022	31-12-2021
Bank Nederlandse Gemeenten	19.089	249.519
Rabobank	8.870	4.618
	27.959	**254.137**

PASSIVA

Vaste passiva

Eigen vermogen

	31-12-2022	31-12-2021
Algemene reserve & resultaat boekjaar		
Saldo per 1 januari	148.013	102.658
Toevoegingen	743	6.355
Toevoegingen	0	39.000
Onttrekkingen	0	0
Saldo per 31 december	**148.756**	**148.013**
Resultaat huidig boekjaar	**11.267**	**743**

Conform het besluit van het Algemeen Bestuur is het resultaat 2021 ten gunste gebracht van de algemene reserve.

	31-12-2022	31-12-2021
Bestemmingsreserve stimuleringsfonds recreatie & toerisme		
Saldo per 1 januari	882.660	543.936
Toevoegingen	12.776	41.636
Toevoegingen	0	297.088
Onttrekkingen	0	0
Saldo per 31 december	**895.436**	**882.660**

Conform het begrotingsbesluit zal het saldo van de bijdragen minus de uitgaven ten laste c.q. ten gunste van deze reserve worden geboekt. In de bestemmingsreserve is sprake van fondsbedragen die bestemd zijn voor lopende projecten. De bestemming van deze reserve is uitgewerkt in bijlage 6. In de vergadering van het Algemeen Bestuur d.d. 21 januari 2021 is inzake de incidentele bate verkoop Pottendijk besloten om in 2021 € 297.088 toe te voegen aan de bestemmingsreserve stimuleringsfonds Recreatie en Toerisme.

	31-12-2022	31-12-2021
Bestemmingsreserve personele inzet		
Saldo per 1 januari	35.602	67.454
Toevoegingen	23.000	23.000
Onttrekkingen	-35.602	-39.000
Onttrekkingen	-15.852	-15.852
Saldo per 31 december	**7.148**	**35.602**

De bestemmingsreserve wordt gebruikt als er sprake is van inzet van additioneel personeel ten gevolge van hoge werkdruk bij projecten en/of administratieve druk. Het Dagelijks Bestuur heeft in de vergadering van 8 september 2021 besloten om de bestemmingsreserve personele inzet (€ 35.602) in te zetten ter dekking van de extra kosten ter vervanging van een langdurig zieke medewerker.

	31-12-2022	31-12-2021
Bestemmingsreserve onderhoud		
Saldo per 1 januari	43.569	43.569
Toevoegingen	0	0
Onttrekkingen	0	0
Saldo per 31 december	**43.569**	**43.569**

De bestemmingsreserve wordt gebruikt voor het opvangen van de onderhoudskosten.

	31-12-2022	31-12-2021
Bestemmingsreserve ontwikkeling infrastructuur recreatie		
Saldo per 1 januari	50.696	50.696
Toevoegingen	0	0
Onttrekkingen	0	0
Saldo per 31 december	**50.696**	**50.696**

De bestemmingsreserve wordt gebruikt ten behoeve van nieuwe ontwikkelingen met betrekking tot fietsen, wandelen en paardrijden.

	31-12-2022	31-12-2021
Bestemmingsreserve toiletgebouwen		
Saldo per 1 januari	0	0
Toevoegingen	13.000	0
Onttrekkingen	0	0
Saldo per 31 december	**13.000**	**0**

Voor de sloop van het toiletgebouw is een bedrag van € 13.000 gereserveerd.
Het slopen van de toiletvoorziening in Havelte zou plaatsvinden in 2022. In verband met drukte bij het uitvoerende bedijf is dit verschoven naar week 9 in 2023.

Vlottende passiva

Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

	31-12-2022	31-12-2021
Overige schulden		
Salarissen	5.404	0
Wandelnetwerk	3.494	5.675
Overige	113.772	134.335
	122.670	**140.010**

Bij de afronding van het wandelnetwerk De Wolden is een restantbedrag gereserveerd voor het plaatsen van frames en bewegwijzeringsborden.

Overlopende passiva

	31-12-2022	31-12-2021
Onderhanden projecten	1.140.528	862.977
Accountantskosten	12.500	7.350
Kruisposten	0	80
Voorziening ww	1.323	834
Omzetbelasting	2.410	0
CAO wijzigingen	0	18.274
Bijdrage Koloniën	0	19.000
Energieafrekening	6.050	6.000
Salarisverwerking	0	5.363
Diversen	7.797	13.123
	1.170.608	**933.001**

De onderhanden projecten worden nader toegelicht in bijlage 4a + b.

Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen ultimo 2022.

Het kopieerapparaat is in gebruik middels een operationale leaseovereenkomst. Deze overeenkomst loopt af per 15 december 2026; de leasetermijn bedraagt per kwartaal € 535,26 (excl. btw). Naast de leaseovereenkomst loopt er een onderhoudscontract, waarin een standaard afname-aantal van kopieën is inbegrepen. Dit contract bedraagt € 362,70 per kwartaal. Deze overeenkomst loopt tot 31 december 2026.

De kantoorruimte Planetron (Drift 11c, Dwingeloo) wordt gehuurd. Het contract loopt af per 31 december 2025. De huurprijs bedraagt per jaar € 48.676,-- (excl. btw); hierbij vindt een jaarlijkse indexering plaats vanaf 1 januari 2022.

Jaarlijks wordt een bijdrage (€ 1.500,--) betaald aan de Stichting Watersportvoorzieningen Appelscha. Deze bijdrage komt ten goede aan het onderhoud van het sanitairgebouw te Appelscha. De looptijd van deze vergoeding is voor onbepaalde tijd.

Gebruik woord en beeldmerk Tour de TT. Gedurende 10 jaar een abonnementsbedrag voor merkbewaking € 142,--. Loopt af in het jaar 2023.

Recreatieschap Drenthe heeft een meerjarig contract lopen voor het ontwikkelen van cartografische bestanden (fiets- en wandelcartografie). Deze samenwerking heeft een looptijd van minimaal 4 jaar (ingaande 1 juli 2021). Hiervoor is een jaarlijkse vergoeding verschuldigd van € 1.000,-- per jaar (jaarlijks te indexeren).

Voor de automatisering heeft Recreatieschap Drenthe een leveringsovereenkomst met RSE Telecom en ICT B.V. afgesloten, dit betreft een gebruikerscontract. De maandelijkse kosten bedragen € 453,33. Het contract loopt af per 31 december 2021, hierna geldt een opzegtermijn van 1 kalendermaand.

Voor de telefonie heeft Recreatieschap Drenthe met RSE Telecom en ICT B.V. een contract afgesloten.
De maandelijkse kosten bedragen € 95,50. Het contract loopt af per 1 januari 2026. Er zijn diverse losse telefooncontracten afgesloten met wisselende aflooptermijnen.

Voor de schoonmaakwerkzaamheden heeft Recrecatieschap Drenthe een overeenkomst met TDS schoonmaakservice. De maandelijkse kosten bedragen € 592,35. Het contract liep af per 3 februari 2022. Deze overeenkomst wordt na afloop stilzwijgend verlengd voor één jaar.

Voor het koffieapparaat heeft Recreatieschap Drenthe een huurovereenkomst afgesloten met Peeze. De maandelijkse kosten bedragen € 127,--. Het contract loopt af per 2 maart 2026.

Voor de beveiliging heeft Recreatieschap Drenthe een onderhoudscontract afgesloten bij All Inn beveiligingssystemen. De jaarlijkse kosten bedragen € 150,--. Het contract loopt af per 1 juni 2026.

Voor de aanschaf van een elektrische auto is een leasecontract afgesloten met Stern. De maandelijkse kosten bedragen € 619,-- Het contract loopt af op 1 december 2027.

Ultimo boekjaar is er een schuld aan opgebouwde vakantiedagen van personeel (€ 17.498,--).

In 2022 was er een Europese aanbesteding aanleg wandelknooppunten gegund, werkzaamheden nog uit te voeren (€ 749.997,--).

Er zijn verplichtingen (ww-uitkeringen) met betrekking tot ex-werknemers.

EMU-saldo
Het EMU-saldo is het saldo van inkomsten en uitgaven van de overheid op transactiebasis in een bepaalde periode (boekjaar). Kortweg geeft het EMU-saldo aan of er in een bepaald jaar meer geld is uitgegeven dan er in dat jaar is binnengekomen, of dat er netto geld is overgehouden. Het EMU-saldo is daarmee een indicatie voor de ontwikkeling van de liquiditeits- en financiële positie (eigen vermogen en schulden). Tevens heeft het EMU-saldo een vergelijkbare functie als het kasstroomoverzicht.

Om de overheidsfinanciën in de Eurozone robuust te houden, zijn in Europees verband afspraken gemaakt over het toegestane maximale tekort van het EMU-saldo op nationaal niveau. Omdat het EMU-saldo van alle decentrale overheden onderdeel uitmaakt van het EMU-saldo op nationaal niveau is het voor decentrale overheden (en dus voor gemeenschappelijke regelingen verplicht gesteld om het eigen EMU-saldo te vermelden in de begroting en de jaarrekening.

Berekening EMU-saldo
Het EMU-saldo van Recreatieschap Drenthe komt op basis van de realisatie 2022 uit op €11.817,--. Dit betekent dat in EMU-termen de uitgaven € 11.817,-- euro lager zijn dan de inkomsten.

Hieronder volgt een overzicht van de berekening van het EMU-saldo:

Berekening EMU-saldo	Realisatie 2022	Begroting 2022	Realisatie 2021
Exploitatiesaldo voor mutaties reserves	8.588	7.148	49.527
Mutatie materiële vaste activa	4.298	-10.127	4.470
Mutatie voorzieningen	0	0	-15.685
Mutatie voorraden	-1.071	0	-1.096
Uitbetaling verkoop Pottendijk	0		-274.000
Gerealiseerde boekwinst verkoop MVA	0	0	0
Berekend EMU-saldo	**11.815**	**-2.979**	**-236.784**

Toelichting op de programmarekening 2022

(bedragen in euro's)

BATEN

Personeel

	Werkelijk 2022	Begroting 2022	Werkelijk 2021
Detachering	28.700	0	0
Ondersteuning	10.770	0	3.420
	39.470	**0**	**3.420**

Een medewerker heeft middels een detacheringscontract, aanvullend op de taken bij het Recreatieschap, ondersteuning geboden aan de gemeente De Wolden en de gemeente Hoogeveen.

Een medewerker heeft ondersteuning geboden aan de Stichting Cultuurtoerisme, Drenthe ten behoeve van 2 projecten, namelijk Drentsche AA en Drents-Friese grensstreek.

De personele vergoedingen zijn variabel en worden niet opgenomen in de begroting.

Huisvesting

	Werkelijk 2022	Begroting 2022	Werkelijk 2021
Huurinkomsten	**6.419**	**0**	**5.469**

Een deel van het pand werd onderverhuurd aan Vitale Vakantieparken.

Overige opbrengsten

	Werkelijk 2022	Begroting 2022	Werkelijk 2021
Recreatiecongres	30.204	7.730	0
Recreatiesociëteit	0	8.670	0
Excursie	5.565	2.210	3.334
Verkoop kaarten e.d.	10.953	0	19.939
Cursus R&T-ambtenaren e.a.	0	0	4.900
Overige ontvangsten	17.880	0	10.890
	64.602	**18.610**	**39.063**

Jaarlijks wordt er in het najaar een Recreatiecongres georganiseerd. Vanwege Covid-19 was er geen congres in 2021 en in 2020 was het online. Om deze reden werd in 2022 het congres tweemaal georganiseerd op 20 mei 2022 en op 1 december 2022.

Jaarlijks wordt er een bestuursexcursie georganiseerd (21 september 2022).

De verkoop van kaarten e.d. is niet opgenomen in de begroting.

De verkoop van de kaarten is lager dan in 2021 omdat toen door vernieuwing fietsnetwerk en aanleg wandelnetwerk er een stijging van de verkoop was.

Indien er vraag naar is worden door het Recreatieschap cursussen georganiseerd. In 2022 werd er geen cursus georganiseerd.

De overige ontvangsten zijn o.a. bebording, frames en aanleg routes derden, deze inkomsten zijn variabel en worden niet opgenomen in de begroting.

Bijdrage gemeenten

	Werkelijk 2022	Begroting 2022	Werkelijk 2021
Bijdrage gemeenten	**931.953**	**931.953**	**895.739**

De gemeentelijke bijdrage omvat de in de gemeenschappelijke regeling overeengekomen bijdrage in de exploitatiekosten (zie bijlage 1).

Bijdrage gemeenten fonds Recreatie en Toerisme

	Werkelijk 2022	Begroting 2022	Werkelijk 2021
Bijdrage gemeenten	**311.582**	**311.582**	**309.442**

De gemeentelijke bijdrage omvat de in de gemeenschappelijke regeling overeengekomen bijdrage in het fonds Recreatie en Toerisme (zie bijlage 2).

Projecten

	Werkelijk 2022	Begroting 2022	Werkelijk 2021
Toegerekende projectontvangsten	**375.090**	**p.m.**	**339.368**

Het mutatiesaldo voor de projecten verschilt per jaar (zie bijlage 4a).

Toelichting op de programmarekening 2022

(bedragen in euro's)

LASTEN

Personeel	Werkelijk 2022	Begroting 2022	Werkelijk 2021
Bruto salarissen	647.869	458.837	563.343
Sociale lasten	183.315	196.645	168.014
Uren naar projecten	-184.821	-45.000	-160.793
Loonkostensubsidie	-13.251	0	0
Inlenen van personeel	15.810	0	2.983
Ziekengeld	-437	0	0
Kosten salarisverwerking	4.921	4.133	5.363
Opleiding	1.349	6.101	1.055
Overige kosten	26.489	1.521	6.662
	681.244	**622.237**	**586.627**

In het jaar 2022 waren er 11,17 fte in dienst en in het jaar 2021 was dat 9,24 fte. 10 medewerkers (7,91 fte), 1 oproepkracht en 4 tijdelijke medewerkers (3,26 fte). De 4 tijdelijke medewerkers waren niet opgenomen in de begroting.

De bruto salarissen laten een verhoging zien van € 84.526 ten opzichte van 2021. Dit is te verklaren door:
* CAO onderhandelingen en de normale doorgroei van medewerkers;
* de beleidsmedewerkers hebben extra gewerkt voor ondersteuning van projecten
* en ter ondersteuning van gemeenten;
* een tijdelijke medewerker ter vervanging van een langdurig zieke medewerker;
* een tijdelijke medewerker vanuit het doelgroepenbeleid;
* twee tijdelijke medewerkers voor de aanleg van het wandelnetwerk projecten.

Recreatieschap voert diverse projecten uit. Afhankelijk van de projectopzet en het subsidieregime kunnen incidentele uren die projectmatig gemaakt zijn door interne medewerkers doorbelast worden naar projecten. Afhankelijk van het project kunnen de uren tegen een brutosalaris uurtarief dan wel met een opslag geboekt worden. Dit geeft geen garantie voor de komende jaren. Ten tijde van het opstellen van de begroting waren de door te belasten uren nog niet bekend.

Voor een tijdelijke medewerker, vanuit het doelgroepenbeleid, ontvangen wij een loonkostensubsidie van de gemeente Ooststellingwerf.

De kosten voor inlenen personeel waren hoger door een nieuwe medewerker eerst een detacheringscontract aan te bieden. Na afloop kwam de medewerker in dienst.

De overige kosten waren hoger ten opzichte van het jaar 2021. Er waren kosten voor gerechtelijke procedures € 5.000 en voor het UWV € 10.000 (ww-uikeringen).

Het Dagelijks Bestuur heeft in de vergadering van 8 september 2021 besloten om de bestemmingsreserve personele inzet (€ 35.602) in te zetten ter dekking van de extra kosten ter vervanging van een langdurig zieke medewerker.

Huisvesting	Werkelijk 2022	Begroting 2022	Werkelijk 2021
Huur kantoorruimte	42.500	43.350	42.500
Energie kantoorruimte	11.325	10.000	12.000
Onderhoud pand	0	700	0
Huurkosten loods	-5.000	5.000	5.000
Schoonmaakkosten	3.046	3.300	2.040
Overige huisvestingskosten	652	2.250	254
	52.523	**64.600**	**61.794**

Recreatieschap huurt een gedeelte van het Planetron, Drift 11c te Dwingeloo. Een deel hiervan wordt onderverhuurd aan Vitale Vakantieparken. De huurinkomsten zijn opgenomen onder de baten.

De energielasten zijn gestegen door verhoogde tarieven (wereldwijd).

Voor de opslag van gereedschap en bewegwijzeringsborden wordt een loods gehuurd op het industrieterrein in Dwingeloo. Bij nader inzien zijn de huurkosten van de loods opgenomen in de huur van het Planetron, daarom heeft er een tegenboeking van het jaar 2021 plaatsgevonden.

Onderhoud	Werkelijk 2022	Begroting 2022	Werkelijk 2021
Autokosten	17.355		12.373
Lease auto	784		0
Kosten vrijwilligers	0		1.800
Onderhoud algemeen	33.165		13.830
Bewegwijzering	15.164		13.838
Toiletvoorzieningen onderhoud e.d.	10.319		8.466
Toiletvoorzieningen energie	1.816		2.179
	78.603	**57.500**	**52.486**

De gestegen autokosten zijn een gevolg van een verouderd wagenpark.

Sinds november 2022 wordt er een elektrische bedrijfsauto geleased.

In 2021 werd er voor een medewerker (vanuit het doelgroepenbeleid), niet volledig inzetbaar, een vrijwilligers-vergoeding betaald. Deze medewerker is gedurende het het jaar 2022 in tijdelijke dienst geweest.

De kosten voor onderhoud algemeen kunnen per jaar fluctureren. In 2022 werd er ten opzichte van 2021 voor Qgis een bedrag van € 6.000 extra betaald voor aanpassingen. Tevens werden er meerdere kleine machines vervangen.

Overige uitgaven	Werkelijk 2022	Begroting 2022	Werkelijk 2021
Recreatiecongres	30.204	7.750	0
Recreatiesociëteit	0	1.100	0
Inkoop kaarten e.d.	6.459	0	16.383
Cursus R&T-ambtenaren e.a.	0	0	6.900
Kosten excursie	5.565	2.200	3.334
	42.228	**11.050**	**26.617**

We hebben in het voorjaar en in het najaar een receatiecongres georganiseerd in samenwerking met Marketing Drenthe.

De Recreatiesociëteit is een netwerkgroep met deelnemers uit verschillende organisaties, 3x per jaar wordt er een thema-bijeenkomst georganiseerd. Maart 2020 was de laatste bijeenkomst.

Er werden minder kaarten verkocht, hierdoor ook minder kaarten ingekocht.

In 2022 werd er geen cursus georganiseerd door het Recreatieschap.

Jaarlijks wordt er een bestuursexcursie georganiseerd (21 september 2022).

Overige uitgaven toeristische informatievoorzieningen	Werkelijk 2022	Begroting 2022	Werkelijk 2021
Toeristische informatievoorziening	65.407	66.480	63.119
Drenthe.nl	52.000	51.000	51.500
	117.407	**117.480**	**114.619**

De uitgaven ten laste van toeristische informatievoorziening betreffen uitgaven voor de produktie van divers (gratis) foldermateriaal (o.a. Drenthe gids). Daarnaast ontvangt Marketing Drenthe jaarlijks een bijdrage voor het up-to-date houden van de database die gebruikt wordt als basis voor www.drenthe.nl.

Bestuur	Werkelijk 2022	Begroting 2022	Werkelijk 2021
Vergaderkosten en dergelijke	**1.438**	**560**	**395**

In 2022 vond er een bestuurswisseling plaats. Hierdoor werden er extra bijeenkomsten georganiseerd.

Bureau	Werkelijk 2022	Begroting 2022	Werkelijk 2021
Portikosten	1.215	1.100	1.754
Telefoonkosten	3.620	2.760	4.167
Reiskosten	7.214	10.000	2.788
Reiskosten woon- werk	2.519	0	1.096
Representatiekosten	1.406	1.000	3.942
Kantoorbenodigdheden	1.895	1.100	3.502
Kopieer- en leasekosten	1.944	2.900	2.059
Kantinekosten	1.961	2.100	1.834
Automatiseringskosten	12.368	14.800	16.918
Documentatie en voorlichting	3.940	1.100	7.173
Abonnementen	3.163	1.550	2.934
Bankkosten	263	780	583
Verzekeringskosten	13.621	14.000	10.961
Accountantskosten	12.880	10.700	10.500
Voorziening oninbare vorderingen	8.566		
Overige kosten	0	600	18.580
	76.575	**64.490**	**88.791**

Recreatieschap heeft vele contacten met haar opdrachtgevers en met projectbetrokkenen. Dit brengt reiskosten met zich mee. In 2021 waren de reiskosten laag omdat de meeste overleggen online waren.

De kopieer en leasekosten zijn samengevoegd ten opzichte van voorgaande jaren. De totale kosten zijn lager dan begroot door gezamenlijk gebruik met Marketing Drenthe en Vitale Vakantieparken.

Recreatieschap Drenthe heeft een aansprakelijkheidsverzekering overheid. De te betalen verzekeringspremie is afhankelijk van de exploitatie. Deze fluctueert jaarlijks met name door het verloop van de financiën binnen de meerjarige projecten.

In 2021 waren er overige kosten voor de overdracht en instandhouding van het archief.

Afschrijvingen

	Werkelijk 2022	Begroting 2022	Werkelijk 2021
Afschrijvingen	**4.298**	**5.498**	**4.471**

Zie bijlage 3.

Recreatie en Toerisme

	Werkelijk 2022	Begroting 2022	Werkelijk 2021
Uitgaven projecten in fonds	**298.807**	**311.582**	**267.806**

De uitgaven aan projecten in het fonds Recreatie en Toerisme zijn per jaar verschillend. De toezegging en de daadwerkelijke afronding vindt niet altijd in hetzelfde jaar plaats (zie bijlage 5).

Projecten

	Werkelijk 2022	Begroting 2022	Werkelijk 2021
Projectuitgaven	**375.090**	**p.m.**	**339.368**

Het mutatiesaldo voor de projecten verschilt per jaar (zie bijlage 4a).

Algemeen
De begrotingsoverschrijdingen worden gecompenseerd door direct gerelateerde inkomsten of komen pas tot uitdrukking bij het opmaken van de jaarrekening.

Saldo financieringsfunctie
(bedragen in euro's)

Rente

	Werkelijk 2022	Begroting 2022	Werkelijk 2021
Rente Schatkistbankieren	**7.686**	**0**	**0**

Door ontwikkelingen binnen de rentevergoeding van de bank is er sinds jaren weer een rentevergoeding.

Reserves

(bedragen in euro's)

Onttrekking bestemmingsreserve stimuleringsfonds Recreatie en Toerisme	Werkelijk 2022	Begroting 2022	Werkelijk 2021
Saldo	**0**	**0**	**0**

Onttrekking bestemmingsreserve personele inzet	Werkelijk 2022	Begroting 2022	Werkelijk 2021
Conform begroting	15.852	15.852	15.852
Besluit Algemeen Bestuur	35.602	0	39.000
	51.454	**15.852**	**54.852**

Zoals in de begroting is opgenomen heeft er een onttrekking plaatsgevonden van € 15.852,-- ten gunste van de brutosalarissen. Dit is een bestuursbesluit geweest bij toetreding van de gemeente Ooststellingwerf. In de vergadering van 8 september 2021 heeft het Dagelijks Bestuur besloten de reserve in te zetten voor dekking van extra kosten gemaakt ter vervanging van een langdurig zieke medewerker.

Toevoeging bestemmingsreserve stimuleringsfonds Recreatie en Toerisme	Werkelijk 2022	Begroting 2022	Werkelijk 2021
Saldo	**12.776**	**0**	**41.636**

Het saldo betreft het verschil tussen ontvangsten en uitgaven in het boekjaar. Niet alle toezeggingen worden uitbetaald in het jaar van toezegging. De uitbetaling zal dan plaatsvinden in volgende ja(a)r(en). Bepaalde toezeggingen worden pas uitbetaald bij afronding van het project.

Toevoeging bestemmingsreserve personele inzet	Werkelijk 2022	Begroting 2022	Werkelijk 2021
Conform begroting	**23.000**	**23.000**	**23.000**

Zoals in de begroting is opgenomen heeft er een toevoeging plaatsgevonden van € 23,000,-- ten gunste van de brutosalarissen. Dit is een bestuursbesluit geweest bij toetreding van de gemeente Ooststellingwerf.

Toevoeging bestemmingsreserve toiletgebouwen	Werkelijk 2022	Begroting 2022	Werkelijk 2021
Reservering voor sloop	**13.000**	**0**	**0**

Voor de sloop van het toiletgebouw Havelte is een bedrag van € 13.000 gereserveerd. Het slopen van de toiletvoorziening zou plaatsvinden in 2022. In verband met drukte bij het uitvoerende bedijf is dit verschoven naar week 9 in 2023.

	Werkelijk 2022	Begroting 2022	Werkelijk 2021
Besluit Algemeen Bestuur	**0**	**0**	**39.000**

Volgens besluit van het Dagelijks Bestuur d.d. 24 maart 2021 is in 2021 een bedrag van € 39.000 aan de algemene reserve toegevoegd, vanuit de bestemmingsreserve personele inzet, om het weerstandsvermogen op peil te brengen.

Controle**verklaring**

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het bestuur van de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Drenthe

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2022

Ons oordeel
Wij hebben de jaarrekening 2022 van de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Drenthe te Dwingeloo gecontroleerd. Naar ons oordeel:

- geeft de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2022 als van de activa en passiva van de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Drenthe te Dwingeloo op 31 december 2022 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV);
- zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2022 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen.

De jaarrekening bestaat uit:

- de balans per 31 december 2022;
- de programmarekening over 2022; en
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel
Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) en de Regeling Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2022 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Drenthe zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel
Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en de rechtmatigheid van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden bezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Materialiteit
Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de getrouwheid van de jaarrekening als geheel bepaald op € 17.000. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 Bado.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in de Regeling Controleprotocol WNT 2022. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado.

Controleaanpak frauderisico's
Wij hebben risico's geïdentificeerd en ingeschat op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening, die het gevolg zijn van fraude. Wij hebben tijdens onze controle inzicht verkregen in de organisatie en haar omgeving, de componenten van het interne beheersingssysteem, waaronder het risico-inschattingsproces, de wijze waarop het bestuur inspeelt op frauderisico's en het interne beheersingssysteem monitort, alsmede de uitkomsten daarvan.

De door ons geïdentificeerde frauderisico's zijn als volgt:
- Het in de controlestandaarden veronderstelde risico met betrekking tot het doorbreken van interne beheersingsmaatregelen door het bestuur, inclusief of er indicaties zijn voor tendenties bij het bestuur van de organisatie die mogelijk een risico vormen op een afwijking van materieel belang die het gevolg is van fraude;
- Het risico op het onrechtmatig onttrekken van liquide middelen aan de organisatie;
- Het risico van frauduleuze verslaggeving als gevolg van een onvolledige verantwoording van de opbrengsten.

Onze controlewerkzaamheden ten aanzien van deze frauderisico's bestaan uit een evaluatie van de opzet en de implementatie van de relevante interne beheersingsmaatregelen om deze risico's te beperken. Hierbij hebben wij kennis genomen van de door het bestuur van Recreatieschap Drenthe opgestelde frauderisicoanalyse. Hierbij verwijzen wij ook naar het onderdeel Interne beheersing in de Verplichte paragrafen in de jaarrekening, waarin het bestuur zijn (fraude)risicoanalyse heeft opgenomen. Onze controlewerkzaamheden bestaan mede uit het vragen om inlichtingen terzake bij het bestuur.

Wij hebben door middel van systeemgerichte controlewerkzaamheden onderzocht of de functiescheiding tussen de eerste en tweede autorisatie van betalingen via Bank Nederlandse Gemeenten effectief heeft gewerkt.

Wij hebben gegevensgerichte werkzaamheden uitgevoerd, waaronder het controleren van de doorlopende nummering van zowel inkoop- als verkoopfacturen, het vaststellen van de fiattering door de directie van alle inkomende facturen en het controleren van geselecteerde journaalposten, waaronder memoriaalboekingen, met brondocumenten. Een groot deel van de baten bestaat uit jaarlijkse bijdragen van gemeenten, wij hebben onderzocht of deze conform de begroting zijn verantwoord. Baten uit de detachering van medewerkers zijn aangesloten met de onderliggende contracten. Ten aanzien van overige opbrengsten hebben wij een detailcontrole uitgevoerd.

Tevens hebben wij schattingen gecontroleerd op mogelijke tendenties (inclusief een retrospectieve beoordeling van significante schattingen uit het vorige boekjaar) en de onderbouwing van de tijdens het opstellen van de jaarrekening aangebrachte aanpassingen met brondocumenten.

Daarnaast zijn wij tijdens de controle alert gebleven op indicaties voor signalen van fraude en hebben de uitkomst van andere controlewerkzaamheden geëvalueerd en overwogen of er bevindingen zijn die aanwijzing geven voor fraude. Indien daar sprake van was, hebben wij onze evaluatie van het risico van fraude en de gevolgen daarvan voor onze controlewerkzaamheden opnieuw geëvalueerd.

In onze controle bouwen wij een element in van onvoorspelbaarheid. Ook hebben wij de uitkomst van andere controlewerkzaamheden beoordeeld en overwogen of er bevindingen zijn die aanwijzing geven voor fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving.

Uit de door ons geïdentificeerde frauderisico's, ontvangen inlichtingen en andere beschikbare informatie volgen geen signalen van feitelijke, vermeende of vermoede fraude die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang.

Controleaanpak veronderstellingen inzake financiële risico's in relatie tot de financiële positie
In het onderdeel Weerstandsvermogen en risicobeheersing in de Verplichte paragrafen in de jaarrekening heeft het bestuur de veronderstellingen inzake de financiële risico's in relatie tot de financiële positie onderbouwd, en afgewogen of de gemeenschappelijke regeling in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Er is sprake van een gemeenschappelijke regeling, wanneer de financiële middelen van het Recreatieschap ontoereikend blijken te zijn, dienen de deelnemende gemeenten de tekorten aan te vullen.

Onze werkzaamheden in het kader van de door het bestuur gehanteerde afweging dat de gemeenschappelijke regeling in staat is de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen omvatten onder andere:
- overwegen of de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing in de Verplichte paragrafen alle relevante informatie bevat waarvan wij als gevolg van onze controle kennis hebben en het bestuur bevragen over de belangrijkste veronderstellingen en uitgangspunten;
- het evalueren van de begroting 2023: nagaan of sprake is van een sluitende begroting;
- nagaan of er zienswijzen ten aanzien van de begroting 2023 zijn ingediend door de deelnemende gemeenten.

Onze controlewerkzaamheden hebben geen informatie opgeleverd die strijdig is met de veronderstellingen en aannames van het bestuur over het vermogen van de gemeenschappelijke regeling om de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd
In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2022 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leiding-gevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie
Het jaarverslag omvat andere informatie, naast de jaarrekening en onze controle-verklaring daarbij. De andere informatie bestaat uit:
- Bericht van het Dagelijks Bestuur;
- Programmaverantwoording;
- Verplichte paragrafen; en
- Bijlagen (Bijdrage gemeenten in de exploitatiekosten, Bijdrage gemeenten in het fonds Recreatie en Toerisme, Overzicht materiële vaste activa, Onderhanden projecten en Toelichting op lopende projecten, Stimuleringsfonds Recreatie en Toerisme, Bestemmingsreserve stimuleringsfonds Recreatie en Toerisme en WNT-verantwoording 2022).

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:
- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de bepalingen van en krachtens de WNT is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het Bericht van het Dagelijks Bestuur, de Programmaverantwoording, de Verplichte paragrafen en de Bijlagen in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening
Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Het bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen.

In dit kader is het bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur de veronderstellingen inzake de financiële risico's in relatie tot de financiële positie onderbouwen en afwegen of de gemeenschappelijke regeling in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de financiële risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de gemeenschappelijke regeling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening
Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controle-opdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.
Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

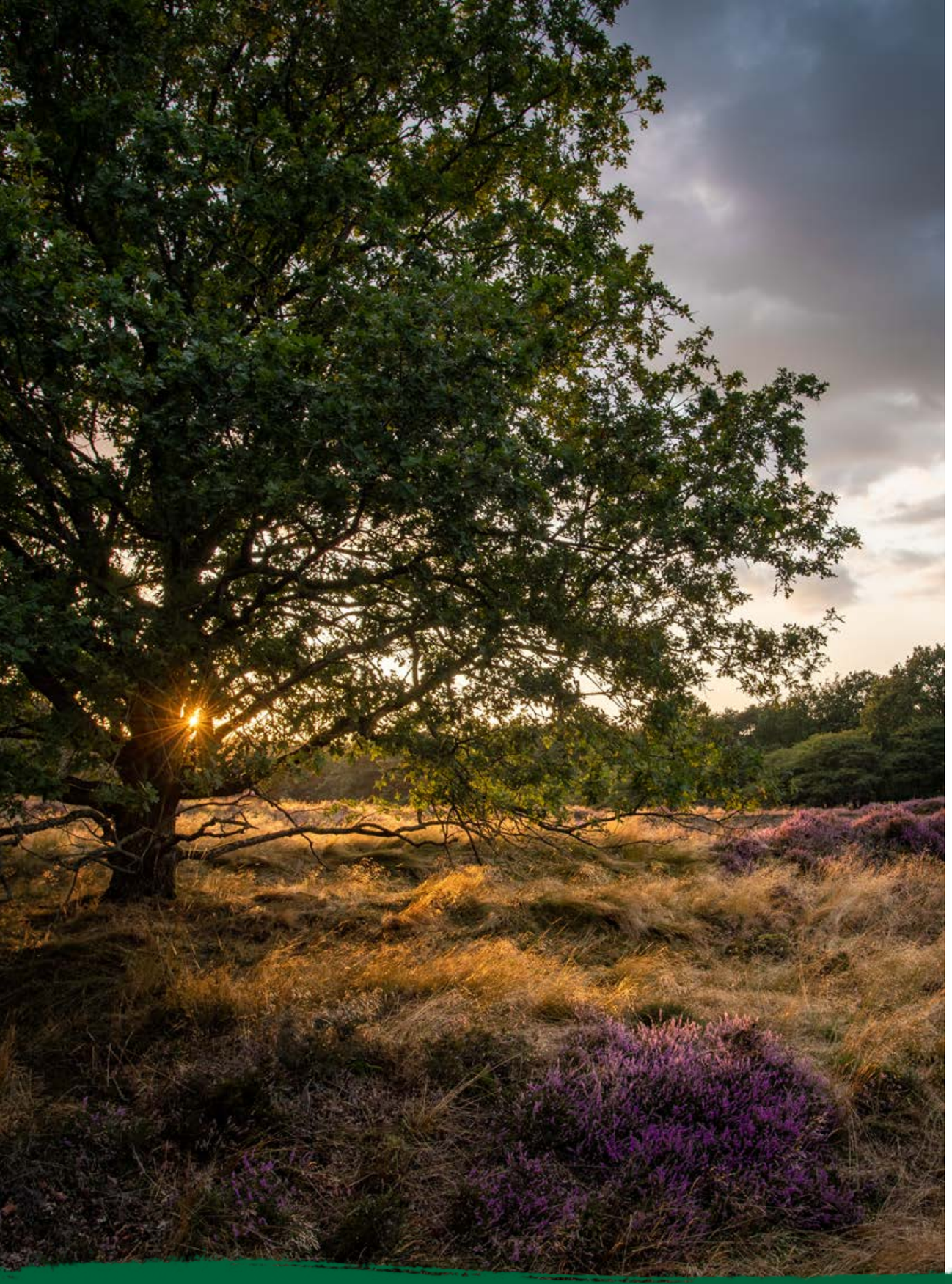
Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), de Regeling Controleprotocol WNT 2022, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's
    * dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude,
    * dat baten en lasten alsmede de balansmutaties als gevolg van fouten of fraude niet in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerk-zaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeenschappelijke regeling;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde veronderstellingen aanvaardbaar zijn inzake de afweging dat de gemeenschappelijke regeling in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de gemeenschappelijke regeling haar financiële risico's kan opvangen. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat de gemeenschappelijke regeling de financiële risico's niet kan opvangen;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Assen, 9 maart 2023
UNP accountants adviseurs B.V.
namens deze

drs. M.R. Heins RA

Verplichte **paragrafen**

Verplichte paragrafen

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Algemeen; externe risico's
Recreatieschap Drenthe is een gemeenschappelijke regeling die zich bezig houdt met het stimuleren van recreatie en toerisme. Het afgelopen jaar stond in het teken van de oorlog in Oekraïne en ook het Covid-19 virus is nog steeds aanwezig. Dit had grote gevolgen (inflatie, energiecrisis) voor de samenleving en ook voor de sector waarvoor het Recreatieschap actief is.

De meervoudige (mondiale) crisissen kunnen op lange termijn doorwerken in de investeringscapaciteit van de sector en de groeipotentie. Uiteraard hoopt het Recreatieschap dat de sector een spoedig herstel tegemoet kan zien, maar hier is geen garantie voor.

Het kan betekenen dat het economisch klimaat voor langere tijd in een aantal sectoren te maken krijgt met een terugslag. Dit kan resulteren in minder investeringscapaciteit (toekomstige projecten komen moeizamer van de grond vangwege geringe cofinancieringscapaciteit).

Financiële risico's
Het huidige risicomanagement is met name gebaseerd op de bepalingen van de BBV. (Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten). Op 1 januari 2004 is het Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) in werking getreden. Twee keer per jaar, bij de begroting en bij de jaarrekening, moeten de belangrijkste financiële risico's worden geactualiseerd en doorgerekend. Recreatieschap moet een eigen vermogen, een weerstandsvermogen, hebben om deze financiële risico's af te kunnen dekken, mochten ze zich voordoen.

De paragraaf weerstandsvermogen dient volgens artikel 11 van het Besluit Begroting
Verantwoording (BBV) ten minste de volgende inhoud te bevatten:

A. Een inventarisatie van de weerstandscapaciteit, zijnde de middelen en mogelijkheden waarover de regeling beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken;
B. Een inventarisatie van risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis zijn in relatie tot de financiële positie;
C. Het beleid betreffende de weerstandscapaciteit en de risico's en de realisatie daarvan.

Tegenover de weerstandscapaciteit staan de risico's die het Recreatieschap loopt. Reguliere risico's – risico's die zich regelmatig voordoen en die veelal vrij goed meetbaar zijn – maken geen deel uit van deze paragraaf. Hiervoor zijn immers verzekeringen afgesloten of voorzieningen gevormd.

De risico-inschatting is gestoeld op diverse aannames. De globale inschatting van kans en omvang is tijdsgebonden, waarbij het (voortschrijdend) inzicht sterk afhankelijk is van vele onzekere toekomstige factoren. Onder dergelijke risico's wordt derhalve verstaan: alle redelijk voorzienbare onzekerheden die niet direct vooraf kwantificeerbaar zijn. Daarom kunnen er geen voorzieningen voor worden gevormd.

Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, moet de benodigde weerstandscapaciteit die uit de risico-inventarisatie voortkomt, worden afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. Dit biedt een beter inzicht welke tegenvallers kunnen worden gevangen, zonder dat dit impact heeft op de reeds bestaande plannen. De uitkomst van die berekening vormt het weerstandsvermogen. Voor deze zogenoemde ratio geldt in zijn algemeenheid dat een relatie van 1 tot 1,4 gezien wordt als voldoende (beneden de 1 is onvoldoende tot matig). Het Recreatieschap streeft naar een ratio van 1 hetgeen gezien mag worden als " voldoende".

Om een goed beeld te geven van de structurele exploitatie en de projecten zijn een aantal gegevens over de afgelopen jaren opgenomen (bedragen in euro's).

	2022	2021	2020
Algemene reserve	148.756	148.013	102.658
Stimuleringsfonds Recreatie en Toerisme	895.436	882.660	543.936
Bestemmingsreserve personele inzet	7.148	35.603	67.455
Bestemmingsreserve onderhoud	43.569	43.569	43.569
Bestemmingsreserve ontwikkeling infrastructuur	50.696	50.696	50.696
Bestemmingsreserve toiletgebouwen	13.000	0	0
Resultaat boekjaar na bestemming	11.267	743	6.355
Totale exploitatie (excl. Projecten)	1.353.123	1.203.606	1.149.465
Totaal projecten	375.090	339.368	221.997

De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen om niet begrote kosten op te kunnen vangen. De weerstands-capaciteit is het bedrag van het eigen vermogen dat vrij aanwendbaar is. Dit betreft de algemene reserve.

Personeel
Een kleine organisatie als het Recreatieschap is kwetsbaar voor wat de personele bezetting betreft. Voor veel functies is de beschikbaarheid van vervanging op hetzelfde kwalitatieve niveau niet haalbaar. Dit betekent al snel dat een beroep gedaan moet worden op externe ondersteuning. Een interim-functionaris zal uit het weerstands-vermogen bekostigd moeten worden.

Ook heeft het Recreatieschap te maken met een werknemer die gebruik maakt van politiek verlof, met aansluitend langdurig (onbetaald) verlof. Deze werknemer heeft een 'terugkeer garantie'; dit betekent dat de kans bestaat dat op termijn deze werknemer weer terugkeert binnen het personeelsbestand.

De geringe omvang en opbouw van de organisatie evenals de werkdruk kunnen financiële risico's tot gevolg hebben. De ontwikkelingen worden door het bestuur en management nauwlettend gevolgd. Periodiek vinden beoordelings-gesprekken plaats waarin aandacht is voor werkdruk en het gewenste ontwikkelperspectief van het personeel.

Op basis van onze inschattingen (kans en impact) komen we tot:
- vervanging bij ziekte en calamiteit (directie); 6 maanden, dagtarief € 1.100, 2 dagen per week € 57.200;
- vervanging bij ziekte en calamiteit (administratie/routebureau); 6 maanden, dagtarief € 550, 2 dagen per week € 28.600;
- risico leeftijdsopbouw/uitval/politiek verlof, 12 maanden, € 55.000.

In totaal betreft het financieel risico voor Personeel hiermee € 140.800.

Onroerende zaken
Het Recreatieschap heeft sinds eind 2020 geen onroerende zaken in eigendom. Waardedaling of hiermee samenhangende risico's zijn er derhalve niet.

Materieel
Het Recreatieschap heeft geen gebouwen in eigendom en geen omvangrijke investeringen in materiële vaste activa gedaan. Er bestaan derhalve geen significante risico's omtrent waardering, vervanging en onderhoud.

Interne beheersing
Het Recreatieschap kent, net als iedere andere organisatie, mee- en tegenvallers in de sfeer van organisatie en overige kosten. Dit kan bijvoorbeeld betrekking hebben op overschrijding van budgetten voor huisvesting, communicatie, kantoor en overige kosten.

Dergelijke tegenvallers dienen opgevangen te kunnen vanuit het weerstandsvermogen. Het budget voor dit type kosten is bij het Recreatieschap ongeveer € 220.000 per jaar. Indien een tegenvaller blijkt in het verslagjaar zal dit, bij continuïteit van de tegenvaller, door middel van een begrotingswijziging in het daarop volgende jaar dienen te worden voorgelegd aan de deelnemers van de regeling.

	Kans en impact	Financieel risico
Budgetoverschrijding	10 % van geraamde kosten	€ 22.000 gedurende 1 jaar

Frauderisico's vormen een onderdeel van risicobeheersing van het Recreatieschap. Risico's zoals financiële fraude, cybercriminaliteit en corruptie worden door het bestuur en management onderkend. Maatregelen zoals risicobeoordeling, interne controlemaatregelen, fraudebewustzijn en monitoring en rapportage kunnen worden genomen om frauderisico's te beheersen. Het blijft van vitaal belang dat bestuur en management zich bewust is van de mogelijke risico's en passende maatregelen neemt om deze te beheersen.

Projecten
De projecten staan bij het Recreatieschap feitelijk buiten de exploitatie. Ter financiering van de projecten wordt een beroep gedaan op externe subsidiegevers. Daarnaast wordt aan een aantal projecten een bijdrage vanuit het stimuleringsfonds Recreatie en Toerisme toegekend. Het saldo van het stimuleringsfonds vormt feitelijk een buffer om de projecten te financieren en de eventuele mee- en tegenvallers op te vangen.

Tegenvallers zullen de mogelijkheden in de toekomst om projecten uit te voeren beperken maar zullen in de basis de weerstandscapaciteit van het Recreatieschap niet aantasten. De stand van de projecten wordt periodiek scherp beoordeeld zodat mogelijke afwijkingen tijdig in beeld komen. In de berekening van het weerstandsvermogen wordt om vorenstaande redenen dan ook met de projecten geen rekening gehouden.

Wederom zijn in 2022 projecten uitgevoerd en in uitvoering genomen. Deze projecten worden administratief en financieel verantwoord via een projectenadministratie. Regelmatig vindt overleg plaats tussen de projectverantwoordelijke en de projectuitvoerende. Aandacht wordt hierbij gevestigd op de juiste toepassing van de subsidievoorwaarden en de actualiteit van de projectadministratie. Hierdoor worden de financiële risico's tot een minimum beperkt.

Balansrisico's
Dit betreft o.a. openstaande vorderingen, afschrijvingsmethodiek op activa etc. Gezien het bedrag en bij welke organisatie c.q. bedrijf wij een vordering hebben openstaan, zullen deze vorderingen in 2023 daadwerkelijk worden ontvangen (het zijn vorderingen met een legitieme basis). Betreffende de gehanteerde afschrijvingsmethodiek is grotendeels aansluiting gezocht bij gemeentelijke uitgangspunten. Derhalve is er geen sprake van een financieel risico.

Gerechtelijke procedures
Op dit moment worden geen juridische procedures door of tegen de gemeenschappelijke regeling gevoerd. Derhalve is er geen sprake van een financieel risico.

Mogelijke invoer vennootschapsbelastingplicht
Per 1 januari 2016 is de wet modernisering Vpb-plicht overheidsondernemening van kracht geworden. De organisatie kent een gering aantal kleinschalige commerciële activiteiten. Het risico dat deze wet op het Recreatieschap van toepassing is, acht zij beperkt.

Samenvatting en afweging
Resumerend kan tot de volgende opstelling gekomen worden met betrekking tot het gewenste niveau van het benodigde weerstandsvermogen op basis van de geformuleerde uitgangspunten (bedragen in euro's):

Totaaloverzicht	**Financieel risico**
Personeel	€ 140.800
Materieel	0
Interne beheersing	22.000
Overige opbrengsten	0
Projecten	0
Totaal	**€ 162.800**

Afgewogen kan worden dat de risico's zich meestal niet tegelijkertijd voordoen. Dit betekent dat de omvang van het benodigde weerstandsvermogen niet per se de optelsom van de samenstellende delen (kans en impact) behoeft te vormen. Verder kan opgemerkt worden dat het Recreatieschap een gemeenschappelijke regeling is. Deze rechtsvorm betekent uiteindelijk dat mochten de financiële middelen van het Recreatieschap ontoereikend blijken te zijn, de deelnemende gemeenten de tekorten dienen aan te vullen.

De huidige omvang van de weerstandscapaciteit is per 31 december 2022 € 148.756.
De ratio weerstandsvermogen bedraagt € 148.756 / € 162.800 = 0,91.
Dit is gezien de omvang van de activiteiten en huidige inzichten door het bestuur als als voldoende geacht. Als tegenvallers niet gedekt kunnen worden zullen de deelnemende gemeenten tekorten moeten aanvullen.

Financiele kengetallen	**Realisatie 2022**	**Begroting 2022**	**Realisatie 2021**	**Norm**
Netto schuldquote	-66,50%	-62,99%	-71,46%	< 130 %
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle leningen	-66,50%	-62,99%	-71,46%	< 130 %
Solvabiliteitsratio	47,49%	50,74%	51,98%	> 25 %
Structurele exploitatieruimte	0,80%	1,13%	4,51%	> 0%
Overhead	24%	30%	26%	

Netto schuldquote
De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van Recreatieschap ten opzichte van de eigen middelen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Hoe lager het percentage, hoe beter. Ten opzichte van het voorgaande boekjaar is een verbetering van netto schuldquote te zien.

Solvabiliteitsratio
Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin Recreatieschap in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Het gerealiseerde percentage van 47,49% ligt ruimschoots boven de norm van 25% of hoger. Het stimuleringsfonds recreatie & toerisme draagt met name bij aan de solvabiliteit.

Structurele exploitatieruimte
Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele baten en lasten. Bij incidentele baten en lasten gaat het om eenmalige gebeurtenissen die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen. De structurele exploitatieruimtewordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves gedeeld door de totale baten (exclusief de mutatie van de reserves) en uitgedrukt in een percentage. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten te dekken. Met het gerealiseerde percentage van 0,80% is sprake van een positieve exploitatieruimte in 2022. Het percentage is lager dan vorig jaar, dit wordt veroorzaakt door een minder sterke toename van de structurele baten ten opzichte van de structurele lasten, wat verklaard wordt doordat er in 2022 meer aanspraak is gemaakt op het stimuleringsfonds recreatie & toerisme dan vorig jaar.

Overhead
Dit kengetal geeft inzicht in de kosten die zoveel mogelijk direct worden toegerekend aan de betreffende taken/activiteiten. De ondersteunende taken van secretariaat, financiële administratie, directie, huisvesting en bestuurskosten behoren, wettelijk gezien, binnen het Recreatieschap tot de overhead. Hierbij de kanttekening dat het Recreatieschap een echte uitvoeringsorganisatie is en alle medewerkers zowel directie, secretariaat als financiële administratie ook projectmatig ingezet worden.

Overzicht van incidentele baten en lasten
Volgens het BBV is het verplicht om een overzicht te presenteren van de incidentele baten en lasten. Op die manier kan worden beoordeeld of en in hoeverre er sprake is van een sluitende begroting. Recreatieschap hanteert hierbij de volgende uitgangspunten:

- Als bestaand structureel beleid, niet zijnde een tijdelijk geldstroom, binnen de termijn van drie jaar een wijziging ondergaat dan worden daarmee de samenhangende lasten of baten in het begrotingsjaar niet als incidenteel aangemerkt. Budgetverschillen op activiteiten inzake structureel bestaand beleid kwalificeren wij dus als “structureel”;
- Toevoegingen aan en onttrekkingen uit de reserves worden als incidenteel beschouwd als het gaat om niet-structurele toevoegingen aan een bestemmingsreserve of dekking van incidentele lasten;
- Meerjarige tijdelijke geldstromen waarvan de eindigheid vastligt vanwege een bestuursbesluit kwalificeren wij als incidentele baten en lasten, ook als de geldstroom (nog) langer duurt dan drie jaar. Hiervan is sprake bij bijvoorbeeld projecten die langer dan drie jaar duren, maar waarvan wel bekend is dat die bijdrage op termijn stopt.

De over 2022 gerealiseerde incidentele baten en lasten zijn als volgt te specificeren:

Incidentele baten en lasten
(bedragen in euro’s)

Incidentele baten	Realisatie 2022	Begroting 2022	Realisatie 2021
Personeel-detachering	39.470	-	3.420
Onttrekking best. res. personele inzet	51.454	15.852	15.852
Onttrekking best. res. personele inzet t.b.v. A.R.		-	39.000
Totaal incidentele baten	**90.924**	**15.852**	**58.272**

Incidentele lasten	Realisatie 2022	Begroting 2022	Realisatie 2021
Tijdelijke medewerker doelgroepenbeleid	20.375	-	-
Gerechtelijke procedures	5.301	-	-
UWV ww-uitkeringen	11.006	-	-
Voorziening oninbare vordering	8.566	-	-
Bureau - overdragen archief	-	-	18.554
Dotatie best. res. fonds recreatie & toerisme	12.776		41.636
Dotatie best. res. personele inzet	23.000	23.000	23.000
Dotatie algemene reserve uit BR personele inzet	-	-	39.000
Vorming best. res. sloop toiletvoorziening	13.000	-	-
Totaal incidentele lasten	**94.024**	**23.000**	**122.190**
Saldo incidentele baten en lasten	**-3.100**	**-7.148**	**-63.918**

Financiering

Algemeen
Het belangrijkste thema van de wet financiering decentrale overheden (wet Fido) is het inzicht geven in de treasuryfunctie bij decentrale overheden. De doelstellingen, richtlijnen en limieten van het voorgestane beleid zijn vastgelegd in het treasurystatuut. De treasuryparagraaf is één van de onderdelen waarmee de wetgever beoogt de transparantie en bestuurlijke beheersbaarheid van deze functie te bevorderen.

De wet Fido schrijft voor dat samen met de jaarstukken ook de overzichten met betrekking tot de renterisiconorm en de kasgeldlimiet bij Gedeputeerde Staten moeten worden ingediend. Evenals in 2021 is er geen sprake van een vaste schuld (langlopende lening), een overzicht betreffende de renterisiconorm is voor 2022 derhalve niet van toepassing.

Om praktische redenen is ervoor gekozen het model ‘kasgeldlimiet’ in deze paragraaf op te nemen. De kasgeldlimiet (de ruimte voor korte financiering) wordt volgens de wet Fido bij aanvang van het kalenderjaar 2022 gesteld op 8,2%. Van het begrotingstotaal van € 1.262.145 is dat € 103.496.

Recreatieschap heeft in 2022 geen gebruik gemaakt van kasgeldleningen.
(bedragen in euro’s)

	1e kw 2022	2e kw 2022	3e kw 2022	4e kw 2022
Omvang begroting per 1 januari (=grondslag)	1.262.145	1.262.145	1.262.145	1.262.145
Toegestane kasgeldlimiet				
in procenten van de grondslag	8,2	8,2	8,2	8,2
in een bedrag	103.496	103.496	103.496	103.496

Berekening netto-vlottende schuld
Vlottende schuld -/- vlottende middelen: € 122.670 -/- € 2.259.695 = -€ 2.137.025

Toetsing kasgeldlimiet
Kasgeldlimiet -/- netto vlottende schuld: € 103.496 -/- -€ 2.137.025 = € 2.240.521

Verbonden partijen

Algemeen
Een verbonden partij is een privaat dan wel publiekrechtelijke organisatie, waarin Recreatieschap een bestuurlijk en een financieel belang heeft. In 2022 was er geen sprake van een verbonden partij.

Bedrijfsvoering

Zie jaarverslag.

Ondertekening

De heer B. Luinge (voorzitter)

De heer D.B. Dijkstra (directeur Recreatieschap Drenthe)

Bijlagen

Bijlage 1

(bedragen in euro's)

Bijdragen gemeenten in de exploitatiekosten (bijdrageregeling) 2022

Gemeente	in %	Werkelijk 2022	Begroting 2022	Nog te ontvangen in 2023
Aa en Hunze	7,75	67.187	67.187	0
Assen	7,50	65.020	65.020	0
Borger-Odoorn	8,00	69.355	69.355	0
Coevorden	9,25	80.191	80.191	0
De Wolden	6,75	58.518	58.518	0
Emmen	18,00	156.048	156.048	0
Hoogeveen	8,00	69.355	69.355	0
Meppel	4,00	34.677	34.677	0
Midden-Drenthe	10,00	86.693	86.693	0
Noordenveld	7,25	62.853	62.853	0
Ooststellingwerf	7,50	65.020	65.020	0
Tynaarlo	6,25	54.183	54.183	0
Westerveld	7,25	62.853	62.853	0
Totaal	**107,5**	**931.953**	**931.953**	**0**

Bijlage 2

(bedragen in euro's)

Bijdragen gemeenten 2022 in het fonds Recreatie en Toerisme ter stimulering van projecten in het kader van Recreatie en Toerisme (bijdrageregeling).

Gemeente		Werkelijk 2022	Begroting 2022	Nog te ontvangen in 2023
Aa en Hunze		45.346	45.346	0
Assen		18.226	18.226	0
Borger-Odoorn		38.936	38.936	0
Coevorden		49.629	49.629	0
De Wolden		16.592	16.592	0
Emmen		14.644	14.644	0
Hoogeveen		14.103	14.103	0
Meppel		14.617	14.617	0
Midden-Drenthe		23.494	23.494	0
Noordenveld		15.464	15.464	0
Ooststellingwerf		15.875	15.875	0
Tynaarlo		17.994	17.994	0
Westerveld		26.662	26.662	0
Totaal		**311.582**	**311.582**	**0**

Bijlage 3

Overzicht materiële vaste activa

Omschrijving	Aanschaf-datum	Afschrijv. %	Aanschaf-waarde begin boekjaar	Vermeer-deringen	Vermin-deringen	Aanschaf-waarde einde boekjaar	Totale afschrijving begin boekjaar	Afschrijving desinves-teringen	Boek-waarde begin boekjaar	Afschrijving boekjaar	Boek-waarde einde boekjaar	Rest-waarde begin boekjaar	Rest-waarde einde boekjaar
Vervoermiddelen													
Bedrijfsauto's													
Volkswagen 3-VLX-11	01-03-2011	20,00	19.708	0	0	19.708	16.708	0	3.000	0	3.000	3.000	3.000
Volkswagen 5-VZK-31	16-10-2012	20,00	20.250	0	0	20.250	17.250	0	3.000	0	3.000	3.000	3.000
Aanhanger + wijzer	30-04-2015	20,00	3.597	0	0	3.597	3.597	0	0	0	0	0	0
Volkswagen 6-VXS-11	02-12-2019	20,00	9.950	0	0	9.950	3.730	0	6.220	1.791	4.429	995	995
Peugeot V-325-K	25-11-2020	20,00	7.000	0	0	7.000	1.365	0	5.635	1.260	4.375	700	700
Subtotaal			60.505	0	0	60.505	42.650	0	17.855	3.051	14.804	7.695	7.695
Automatisering													
HP Pavilion computer	03-04-2017	20,00	1.147	0	0	1.147	1.090	0	57	57	0	0	0
Beeldschermen 3x	18-04-2018	20,00	3.975	0	0	3.975	2.982	0	993	795	198	0	0
Plotter	22-12-2020	20,00	1.975	0	0	1.975	395	0	1.580	395	1.185	0	0
			7.097	0	0	7.097	4.467	0	2.630	1.247	1.383	0	0
Totaal			**67.602**	**0**	**0**	**67.602**	**47.117**	**0**	**20.485**	**4.298**	**16.187**	**7.695**	**7.695**

Bijlage 4a

Onderhanden projecten
(bedragen in euro's)

Naam project	Project nummer	Saldo per 1-1-2022 Vordering	Saldo per 1-1-2022 Schuld	Lasten 2022	Baten 2022	Saldo per 31-12-22 Vordering	Saldo per 31-12-22 Schuld
Regionaal Landschap	790		17.113	0	0		17.113
Buitensportfonds	802		41.470	10.996	0		30.474
Vitale Vakantieparken	811		10.920	1.395	0		9.525
Wandelkn. Deel 3 Meppel/Westerveld/Noordenveld	845		248.327	79.207	0		169.120
Wandelknooppunten onderhoud	850		77.834	8.277	59.626		129.183
Paardrijden en mennen	851		6.788	13.183	5.559	836	
Bankjes in Drenthe	852	19.903		0	0	19.903	
Perspectief 2030	853		5.833	13.333	25.000		17.500
Ruiterroute De Wolden	855		2.303	0	0		2.303
Wandelkn. Deel 4 Borger-O/Coevorden/Midden-Dr.	856		187.881	66.084	52.000		173.797
Wandelplatform	857	539		4.236	0	4.775	
Wandelkn. Deel 5 rest van Drenthe	858		165.000	116.057	542.571		591.514
Wandelroutes WMD	861			612	0	612	
Afgeronde projecten in 2022			-3.714	176.699	180.413		
Mutatie projectsaldo				375.090			
Totaal		**20.442**	**759.755**	**867.191**	**867.191**	**26.126**	**1.140.529**

Bijlage 4b

Toelichting op lopende projecten
(bedragen in euro's)

Naam project:	**Regionaal Landschap**	
Totale kosten:	44.600	
Subsidie:	40.000	
Bijdrage derden:	4.600	
Startdatum:	1 augustus 2015	
Einddatum:	31 december 2021	gewijzigd naar 31 december 2023
	Saldo per 31 december 2022	17.113
	Nog te verwachten kosten	-17.113
	Nog te verwachten inkomsten	0
	Per saldo	**0**

Naam project:	**Buitensportfonds**	
Totale kosten:	59.923	
Subsidie:	0	
Bijdrage derden:	12.500	
Recreatieschap:	47.423	
Startdatum:	1 december 2016	
Einddatum:	31 december 2021	gewijzigd naar 31 december 2023
	Saldo per 31 december 2022	30.474
	Nog te verwachten kosten	-2.500
	Nog te verwachten inkomsten	0
	Per saldo	**27.974**

Naam project:	**Vitale Vakantieparken**	
Totale kosten:	247.028	
Subsidie:	0	
Bijdrage derden:	32.028	
Recreatieschap:	215.000	
Startdatum:	1 januari 2017	
Einddatum:	31 december 2024	
	Saldo per 31 december 2022	9.525
	Nog te verwachten kosten	-159.525
	Nog te verwachten inkomsten	150.000
	Per saldo	**0**

Naam project:	**Wandelknooppunten deel 3 Meppel/W'veld/N'veld**	
Totale kosten:	367.858	
Subsidie:	130.000	
Bijdrage derden:	205.858	
Recreatieschap:	32.000	
Startdatum:	1 november 2019	
Einddatum:	31 december 2022	gewijzigd naar 1 juni 2024
	Saldo per 31 december 2022	169.120
	Nog te verwachten kosten	195.120
	Nog te verwachten inkomsten	26.000
	Per saldo	

Naam project:	**Wandelknooppunten onderhoud**	
Totale kosten:	n.t.b.	
Subsidie:	0	
Bijdrage derden:	n.t.b.	
Recreatieschap:	0	
Startdatum:	1 oktober 2020	
Einddatum:	n.v.t.	
	Saldo per 31 december 2022	129.183
	Nog te verwachten kosten	-129.183
	Nog te verwachten inkomsten	0
	Per saldo	**0**

Naam project:	**Paardrijden en mennen in Drenthe op de kaart**	
Totale kosten:	35.298	
Subsidie:	0	
Bijdrage derden:	2.000	
Recreatieschap:	33.298	
Startdatum:	1 november 2020	
Einddatum:	31 december 2022	gewijzigd in 1 juli 2023.
	Saldo per 31 december 2022	-836
	Nog te verwachten kosten	-23.164
	Nog te verwachten inkomsten	24.000
	Per saldo	**0**

Naam project:	**Bankjes in Drenthe**	
Totale kosten:	100.000	
Subsidie:	75.000	
Bijdrage derden:	0	
Recreatieschap:	25.000	
Startdatum:	1 december 2020	
Einddatum:	1 april 2022	verlenging project 31 dec. 2024
	Saldo per 31 december 2022	-19.903
	Nog te verwachten kosten	-20.097
	Nog te verwachten inkomsten	40.000
	Per saldo	**0**

Naam project:	**Perspectief 2030**	
Totale kosten:	25.000	
Subsidie:	0	
Bijdrage derden:	0	
Recreatieschap:	25.000	
Startdatum:	1 december 2020	
Einddatum:	31 december 2029	
	Saldo per 31 december 2022	17.500
	Nog te verwachten kosten	-17.500
	Nog te verwachten inkomsten	0
	Per saldo	**0**

Naam project:	**Ruiterroute De Wolden**	
Totale kosten:	3.839	
Subsidie:	0	
Bijdrage derden:	0	
Recreatieschap:	3.839	
Startdatum:	1 juli 2021	
Einddatum:	1 juli 2022	gewijzigd in 1 juli 2023
	Saldo per 31 december 2022	2.303
	Nog te verwachten kosten	-2.303
	Nog te verwachten inkomsten	0
	Per saldo	**0**

Naam project:	**Wandelknooppunten deel 4 Borger-O/Coev/Mid-Dr**	
Totale kosten:	390.737	
Subsidie:	195.000	
Bijdrage derden:	165.737	
Recreatieschap:	30.000	
Startdatum:	1 juli 2021	
Einddatum:	1 juni 2024	
	Saldo per 31 december 2022	173.797
	Nog te verwachten kosten	-294.797
	Nog te verwachten inkomsten	121.000
	Per saldo	**0**

Naam project:	**Wandelplatform**	
Totale kosten:	10.000	
Subsidie:	0	
Bijdrage derden:	0	
Recreatieschap:	10.000	
Startdatum:	1 december 2020	
Einddatum:	1 september 2024	
	Saldo per 31 december 2022	-4.775
	Nog te verwachten kosten	-5.225
	Nog te verwachten inkomsten	10.000
	Per saldo	**0**

Naam project:	**Wandelknooppunten deel 5 rest van Drenthe**	
Totale kosten:	1.338.813	
Subsidie:	766.217	
Bijdrage derden:	482.596	
Recreatieschap:	90.000	
Startdatum:	1 december 2020	
Einddatum:	31 december 2024	
	Saldo per 31 december 2022	591.514
	Nog te verwachten kosten	-1.222.755
	Nog te verwachten inkomsten	631.241
	Per saldo	**0**

Naam project:	**Wandelroutes WMD**	
Totale kosten:	6.323	
Subsidie:	0	
Bijdrage derden:	6.323	
Recreatieschap:	0	
Startdatum:	1 september 2022	
Einddatum:	1 augustus 2023	
	Saldo per 31 december 2022	-612
	Nog te verwachten kosten	-5.711
	Nog te verwachten inkomsten	6.323
	Per saldo	**0**

Bijlage 5

Fonds Recreatie en Toerisme

2022

Projectnr.	AB/DB-besluit	Project	Bestemd	Totale project kosten	Uitg. eerdere jaren	Uitgaven	Nog uit te geven	"Vrijval/ over-schrijding"	Fin. afw.	Status
887	DB: 11-01-2017	Vitale vakantieparken	50.000,00	zie 2017		0,00	0,00	50.000,00	nee	
888	DB: 04-04-2018	Vitale vakantieparken taskforce	60.000,00	zie 2018		60.000,00	0,00	0,00	nee	klaar
889	DB 14-11-2018	Hünenweg	16.907,00	zie 2019		-3.255,08	20.162,08	0,00	ja	klaar
890	Directie	St. De Hondsrug UNESCO Global Geopark	20.000,00	zie 2014		20.000,00	0,00	0,00	nee	klaar
891	Directie	Congres 2022 en 2021	10.000,00	10.000,00		9.830,08	169,92	0,00	ja	klaar
892	Directie	Bestuursexcursie	6.000,00	6.000,00		5.565,40	434,60	0,00	ja	klaar
893	Directie	NP Drentse-Friese grensstreek nieuwe stijl	6.000,00	500.740,00		0,00	6.000,00	0,00	nee	
894	DB 08-09-2021	Bezoekerscentrum Orvelte 'De Bruntingerhof'	17.500,00	1.127.700,00		0,00	17.500,00	0,00	nee	
895	DB 08-09-2021	Van Gogh in Drenthe	25.000,00	1.300.000,00		25.000,00	0,00	0,00	nee	klaar
896	Directie	Visie recreatief varen in Drenthe	5.000,00	10.000,00		0,00	5.000,00	0,00	nee	
897	Directie	Ontw. vrijetijdssector Drenthe/Perspectief 2030	25.000,00	Zie 2020		25.000,00	0,00	0,00	nee	klaar
898	Directie	Marketingagenda Zuidwest Drenthe	5.000,00	100.000,00		0,00	5.000,00	0,00	nee	
899	Directie	Ontw. wandelnetwerk Aa en Hunze	15.000,00	1.430.000,00		15.000,00	0,00	0,00	ja	
900	Directie	Ontwikkeling wandelnetwerk Assen	15.000,00	0,00		15.000,00	0,00	0,00	ja	
901	Directie	Ontwikkeling wandelnetwerk Hoogeveen	15.000,00	0,00		15.000,00	0,00	0,00	ja	
902	Directie	Ontwikkeling wandelnetwerk Emmen	15.000,00	0,00		15.000,00	0,00	0,00	ja	
903	Directie	Ontwikkeling wandelnetwerk Tynaarlo	15.000,00	0,00		15.000,00	0,00	0,00	ja	
904	Directie	Gem. Ooststellingwerf Toer. Overstappunten	7.000,00	30.000,00		0,00	7.000,00	0,00	nee	
905	Directie	BOCE-gemeenten Energy Game	12.500,00	38.500,00		6.166,67	6.333,33	0,00	nee	klaar
906	Directie	Landgoed Dickninge	1.000,00	17.500,00		1.000,00	0,00	0,00	nee	klaar
907	Directie	TB onderz Wveld/Midden-Drenthe/Borger-Odoorn	3.500,00	27.500,00		2.950,00	0,00	550,00	nee	klaar
908	directie	HHW Express	1.000,00	11.000,00		1.000,00	0,00	0,00	nee	klaar
909	Directie	Congres goed werkgeverschap	1.000,00	20.000,00		0,00	1.000,00	0,00	nee	
910	Directie	Stichting Paardrijroutes	5.000,00	10.000,00		5.000,00	0,00	0,00	nee	klaar
911	Directie	European Week of cycle tourism 2022	7.500,00	7.500,00		7.500,00	0,00	0,00	nee	klaar
912	Directie	Dorpsbel Drouwen picknickbank	250,00	250,00		0,00	250,00	0,00	nee	
913	Directie	Toegankelijk Westerveld	1.000,00	1.000,00		500,00	500,00	0,00	nee	klaar
914	Directie	Nationaal Park Drentse AA duurzaam toerisme	5.000,00	201.300,00		5.000,00	0,00	0,00	nee	klaar

Bijlage 5

Fonds Recreatie en Toerisme

2022

Projectnr.	AB/DB-besluit	Project	Bestemd	Totale project kosten	Uitg. eerdere jaren	Uitgaven	Nog uit te geven	"Vrijval/ over-schrijding"	Fin. afw. rsd.	Status
915	Directie	HVP	7.500,00	50.000,00		7.500,00	0,00	0,00	nee	klaar
916	Directie	RET5 afloop	-996,70	0,00		-996,70	0,00	0,00	ja	klaar
917	Directie	Vernieuwing FKNP afloop	-2.300,00	0,00		-2.300,00	0,00	0,00	ja	klaar
918	Directie	Koppelkansen N34	3.252,07	6.504,14		3.252,07	0,00	0,00	ja	klaar
Totaal			**373.612,37**	**4.905.494,14**		**253.712,44**	**69.349,93**	**50.550,00**		
Afloop 2021										
868	Directie	Ecorys	20.000,00	20.000,00		14.050,00	5.950,00	0,00	ja	klaar
869	Directie	NP Drentse-Friese grensstreek nieuwe stijl	16.000,00	500.740,00		0,00	10.000,00	6.000,00	nee	klaar
870	Directie	Bankjes in Drenthe	25.000,00	100.000,00		0,00	25.000,00	0,00	ja	
871	Directie	Org. Wandelplatform Dr. 2021-23	10.000,00	10.000,00		0,00	10.000,00	0,00	ja	
877	Directie	Recreatieve voorzieningen Oude Willem	16.045,00	100.000,00		16.045,00	0,00	0,00	nee	klaar
884	Directie	Staatsbosbeheer beleven en benutten natuur	5.000,00	33.140,50		0,00	5.000,00	0,00	nee	
885	Directie	Ellert en Brammert film	5.000,00	80.000,00		0,00	5.000,00	0,00	nee	
886	Directie	Ont. vrijetijdssector Drenthe Perspectief 2030	25.000,00	Zie 2020		0,00	0,00	25.000,00	nee	
Afloop 2020										
829	Directie	Marketingagenda Zuidwest Drenthe	5.000,00	zie 2019		0,00	5.000,00	0,00	nee	
837	Directie	Stellingenpad	750,00	35.150,00		0,00	750,00	0,00	nee	
840	Directie	Continu Vrije Tijd Onderzoek (CVO) 2020	5.751,00	17.253,00	2.875,50	0,00	2.875,50	0,00	nee	
843	Directie	Wandelnetwerk Noordenveld (fase 2)	15.000,00	0,00		15.000,00	0,00	0,00	ja	
859	Directie	Paardrijden en mennen in Drenthe op de kaart	24.000,00	24.000,00		0,00	24.000,00	0,00	ja	
Afloop 2019										
777	Directie	St. Het Dr. Landschap knapzakroutes 3.0	15.000,00	114.000,00		0,00	15.000,00	0,00	nee	
780	Directie	Wandelnetwerk fase 3 De Wolden	21.000,00	141.667,00		0,00	21.000,00	0,00	ja	
804	Directie	Kwaliteitsimpuls Ruiterw-Zeegse Drentsche Aa	10.000,00	233.635,00		0,00	10.000,00	0,00	nee	
Totaal			**592.158,37**	**6.315.079,64**	**2.875,50**	**298.807,44**	**208.925,43**	**81.550,00**		

Bijlage 6

Bestemmingsreserve fonds Recreatie en Toerisme
(bedragen in euro's

	stand per 1 januari	bijdragen gemeenten	verkoop Pottendijk	uitgaven fonds	stand per 31 december	investeringen mogelijk gemaakt door het fonds
verslagjaar 2018	438.732	289.597	0	-306.939	421.390	1.682.533
verslagjaar 2019	421.390	290.615	0	-272.594	439.411	2.719.790
verslagjaar 2020	439.411	303.606	0	-199.081	543.936	1.227.385
verslagjaar 2021	543.936	309.442	297.088	-267.806	882.660	1.288.720
verslagjaar 2022	882.660	311.582	0	-298.807	895.435	4.905.494
Totaal						**11.823.922**

De middelen welke per 31 december aanwezig zijn in de bestemmingsreserve zijn reeds toegezegd.
Veelal betreffen dit bijdragen aan langjarige projecten. De uitbetaling van de gelden vindt veelal achteraf plaats (nadat verantwoording van het project is ontvangen).

Bijlage 7

Wet Normering Topinkomens - Verantwoording 2022 Recreatieschap Drenthe
Per 1 januari 2013 is de Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze regelgeving verplicht om de bezoldiging van topfunctionarissen toe te lichten.
De topfunctionarissen betreffen de leden van het Algemeen Bestuur, het Dagelijks Bestuur en de directeur.
De WNT is van toepassing op Recreatieschap. Het voor Recreatieschap toepasselijke algemeen bezoldigingsmaximum is in 2022 € 216.000.

2022

Naam	D.B. Dijkstra
Functiegegevens	Directeur
Functievervulling 2022	1/1-31/12
Omvang dienstverband	1,0
Dienstbetrekking	ja
Beloning	100.933
Onkostenvergoeding	1.610
Beloningen betaalb. op termijn	17.687
Subtotaal	120.230
Individueel WNT-maximum	216.000
Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	n.v.t.
Bezoldiging	**120.230**
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t.

2021

Naam	D.B. Dijkstra
Functiegegevens	Directeur
Functievervulling 2021	1/1-31/12
Omvang dienstverband	1,0
Dienstbetrekking	ja
Beloning	90.574
Onkostenvergoeding	0
Beloningen betaalb. op termijn	16.427
Subtotaal	107.001
Individueel WNT-maximum	209.000
Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	n.v.t.
Bezoldiging	**107.001**

Recreatieschap Drenthe kent een Algemeen Bestuur en een Dagelijks Bestuur.
De bestuurders krijgen geen vergoeding voor hun inzet in de betreffende besturen.

Voor de samenstelling van het Algemeen Bestuur en het Dagelijks bestuur verwijzen wij u naar het jaarverslag.

Bijlage 8

Gebeurtenissen na balansdatum
In het tijdspad van opstellen en vaststellen van de rekening moeten gunstige en ongunstige gebeurtenissen, die nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum, altijd in de jaarrekening worden verwerkt als deze onontbeerlijk zijn voor het inzicht van het bestuur bij de vastelling van de jaarstukken. Het gaat dan om gebeurtenissen met materiële bedragen ten opzichte van het totaal van baten en/of lasten.

Wij verwachten vooralsnog geen financiële impact op gebeurtenissen die na balansdatum gespecificeerd moeten worden.

Recreatieschap **Drenthe**

Recreatieschap Drenthe | Drift 11c | 7991 AA | Dwingeloo | **recreatieschap.nl**
KvK-nr.: 52124479 | BTW-nr.: NL003828591B01

Begroting **2024**

(inclusief meerjarenraming 2025-2027)

Zoeken naar nieuw evenwicht

recreatieschap.nl

Recreatieschap **Drenthe**

Inhoudsopgave

Aanbiedingsbrief 2024 5
Verplichte paragrafen 18
Programmabegroting 24
Toelichting programmabegroting 26
Bijlagen 31
Bijlage I: Bijdragen gemeenten exploitatiekosten 32
Bijlage II: Fonds Recreatie en Toerisme 33
Bijlage III: Totale bijdragen gemeenten 2024 34
Bijlage IV: Investeringsstaat 36
Bijlage V: Meerjarenraming 2025-2027 38
Bijlage VI: Meerjarenraming 2025-2027 per gemeente 40
Bijlage VII: Begrotingsgegevens ten behoeve van het BBV 42
Bijlage VIII: Geprognosticeerde begin- en eindbalans 43
Bijlage IX: EMU-saldo 44
Bijlage X: Financiële kengetallen 45
Bijlage XI: Overzicht van incidentele baten en lasten 45

Aanbiedingsbrief **2024**

Aanbiedingsbrief 2024

ALGEMEEN

Begroting

Met het opstellen van deze begroting (inclusief meerjarenraming 2025-2027) geven we de belangrijkste doelstellingen en activiteiten aan welke Recreatieschap Drenthe in 2024 verwacht te realiseren en de daarbij behorende financiën. De ontwerpbegroting 2024 van Recreatieschap Drenthe zal, conform de afspraken binnen de nota 'Samen werken aan Drenthe', aan de deelnemende gemeenten voor 15 april 2023 worden aangeboden.

De begroting 2024 dient al vroeg te worden opgesteld en voorgelegd aan de deelnemers. Het Dagelijks Bestuur van het Recreatieschap is van mening dat deze begroting niet een statisch gegeven hoort te zijn. Mocht later het takenpakket nog substantieel wijzigen of de toegepaste indexering significant afwijken, dan zal een begrotingswijziging worden aangeboden.

Gemeenschappelijke regeling
Het Recreatieschap is, als gemeenschappelijke regeling van de twaalf Drentse gemeenten en de Friese gemeente Ooststellingwerf, één van dé instrumenten die de deelnemende gemeenten inzetten om snel, effectief, daadkrachtig en succesvol de toegevoegde waarde van de recreatief-toeristische sector te vergroten. De onderlinge samenwerking is een voorwaarde om tot effectief beleid te komen. Immers de doelgroep, toeristen en recreanten, kent geen grenzen. We werken aan het creëren van kansen voor onze opdrachtgevers, mogelijkheden voor de ondernemers en resultaten voor de recreanten en toeristen.

Gemeenten hebben een groot aantal publieke taken die verschillend van aard en omvang zijn. Sommige van deze taken worden gemeenschappelijk door een andere partij uitgevoerd. Dit is efficiënter, effectiever, er is meer expertise, men kan van elkaar leren en er is sprake van een grotere bestuurlijke kracht.

Het Recreatieschap levert door haar reguliere werkzaamheden en projecten een directe bijdrage aan deze opgaven. Dit uit zich in het bijdragen aan het uitwisselen en combineren van kennis, leggen en/of verbeteren van onderlinge contacten, adviseren, ontwikkelen van beleid, ontwikkelen en in stand houden van de toeristische infrastructuur, participatie in en coördinatie van projecten en inzet en beheer van financiële middelen van het fonds voor Recreatie en Toerisme.

N.B.: De deelnemers aan de regeling Recreatieschap Drenthe zijn de Drentse gemeenten en de Friese gemeente Ooststellingwerf. Voor de leesbaarheid wordt in deze nota gesproken over Drenthe en Drentse ontwikkelingen maar dit betreft uiteraard ook gemeente Ooststellingwerf.

1. Inleiding

Het Recreatieschap zorgt voor Drenthe-brede afstemming van beleid tussen de diverse gemeenten. En zij behartigt de belangen van de Drentse gemeenten en Ooststellingwerf.

Het Recreatieschap levert door haar reguliere werkzaamheden en projecten een directe bijdrage aan deze opgaven. Dit uit zich in het bijdragen aan het uitwisselen en combineren van kennis, leggen en/of verbeteren van onderlinge contacten, adviseren, ontwikkelen van beleid, ontwikkelen en in stand houden van de toeristische infrastructuur, participatie in en coördinatie van projecten en inzet en beheer van financiële middelen van het fonds voor Recreatie en Toerisme.

2. Ontwikkelingen 2022

Onzekerheid

De sector Recreatie en Toerisme was in 2022 herstellende van de gevolgen van de Covid-19 pandemie. Met name de horeca, groepsaccommodaties, dagrecreatie en musea kwamen door de grote beperkingen uit zware, in ieder geval zakelijke, tijden. Campings, en in mindere mate de bungalowparken, lieten betere bezettingen zien.

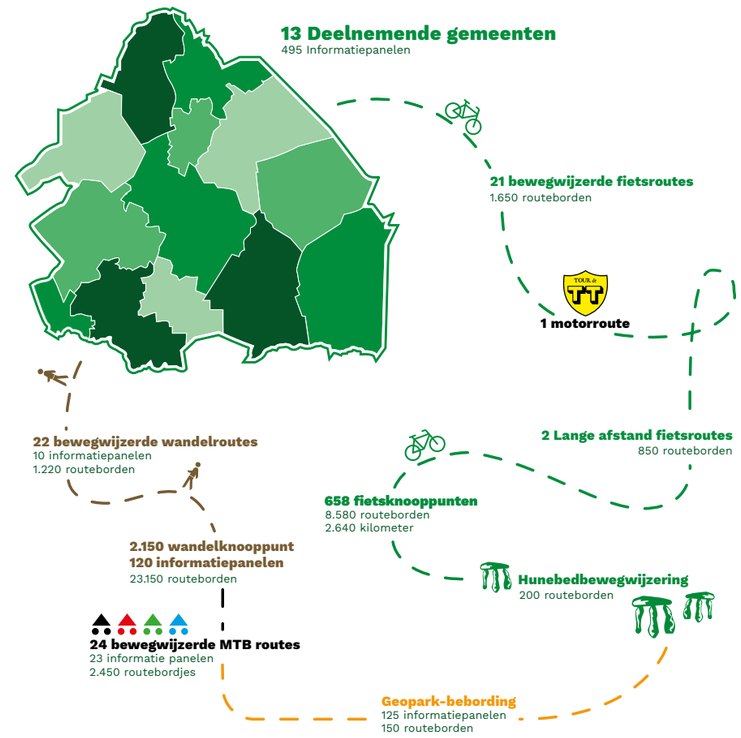
Dankzij de pandemie hebben heel veel Nederlanders Drenthe (her)ontdekt en hun waardering voor de kwaliteiten van Drenthe zijn hoog; daar mogen we met elkaar trots op zijn. De lockdown zorgde daarnaast ook dat eigen inwoners de recreatieve voorziening (wandel- en fietsnetwerken) in hun directe omgeving waarderen.

De sector kreeg ook te maken met andere maatschappelijke uitdagingen. We hebben de inval van Rusland in het buurland Oekraïne. De impact is groot op ons sociale en maatschappelijke leven, ons gevoel van veiligheid en de vraag is of dit ook blijvend is. Daarnaast leidt de oorlog ook tot verstoring van het aanbod van producten en grondstoffen. De energieprijzen worden opgedreven en dit drukt de groei van de wereldhandel.

De verstoring komt tot uiting door inflatie. In eerste instantie dus vooral veroorzaakt door de ontwikkeling van de energieprijzen, maar inmiddels verbreedt zich dit naar andere goederen en diensten. De hoge inflatie en economische onzekerheid zorgen ervoor dat de consument minder uitgeeft.

Daarnaast zien veel sectoren zich nog steeds geconfronteerd met personeelstekorten die de groei beperken, van zorg tot horeca en zakelijke dienstverlening. Het duurzaam aan je bedrijf binden van arbeidskrachten in een periode van onzekere bedrijfsvoering en een krappe arbeidsmarkt is geen geringe opgave. Door de krapte op de arbeidsmarkt (en de hogere inflatie) neemt de loonstijging toe.

Bovendien zien we een aanzienlijke terugloop van de instroom van studenten én denkt zo'n 18 procent van de medewerkers erover om de sector te verlaten. Om de sector aantrekkelijker te maken, moet er worden ingezet op het verbeteren van goed werkgeverschap en arbeidsvoorwaarden, meer vaste dienstverbanden en doorgroeimogelijkheden. De gastvrijheidssector zucht na de coronacrisis onder de personeelscrisis.

Ruimtelijke ontwikkelingen

De Nederlandse bevolking is in 2022 bijna twee keer zo snel gegroeid als een jaar eerder, meldt het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). De groei wordt vooral verklaard door het hoge aantal immigranten, ongeveer 402.000 mensen zijn naar Nederland verhuisd. Op de woningmarkt is meer nieuwbouw nodig om aan de gestegen vraag tegemoet te komen.

Vanuit 'Den Haag' worden plannen ontwikkeld die vergaande gevolgen zullen hebben voor de agrarische sector. De agrarische sector is onder ander vanwege de grote hoeveelheid land essentieel voor het realiseren van veel maatschappelijke opgaven. Hoe de vrijkomende ruimte wordt ingevuld is belangrijk voor de aantrekkelijkheid van het landelijk gebied en dus zeker ook voor de recreatieve sector.

Het stikstofprobleem beperkt ook de ontwikkelruimte van bedrijven. In of dichtbij Natura-2000 gebieden zijn bijna geen mogelijkheden voor het aanpassen van toeristische bedrijven. Ook het organiseren van evenementen is lastig en staat onder druk.

We zitten in een periode met veranderende weerssituaties; denk hierbij aan perioden van extreme droogte, hitte en regenval. Hoe kun je de natuurwaarde op je park versterken? Hoe komt jouw park van het gas af? Hoe gaan we zo zorgvuldig om met onze grondstoffen en beperken we het afval?

Verduurzaming

Verduurzaming is een onderwerp waarop we de komende jaren actief willen gaan stimuleren en ondersteunen. Zodat de parken kunnen bijdragen aan een mooiere, gezondere en vitaler Drenthe.

De behoefte aan vakantie is groot. Recreatie en toerisme is én blijft belangrijk voor de brede welvaart van Drenthe en Ooststellingwerf.

Voorkeur die zichtbaar is, zijn vakanties in zelfstandige accommodaties en vakanties in een natuurlijke/ ruimtelijke omgeving. De terugkeer van de internationale reiziger is nog wat matig. De maatschappelijke behoefte aan recreatie neemt toe en zal ook in de komende jaren blijven groeien (ook gelet op de toename van de bevolking). Ook vanuit het oogpunt van gezondheid en welzijn wordt een steeds groter belang gehecht aan een actieve leefstijl, waarvan recreatie deel uitmaakt. Met name in de corona-periode heeft men de eigen directe leefomgeving opnieuw ontdekt en opnieuw leren waarderen.

Samenwerking is en blijft het sleutelwoord naar de toekomst toe. Een toekomst waar het ook aankomt op creativiteit. Het Recreatieschap biedt vanuit haar taak, opdracht en sleutelpositie hulp en ondersteuning aan daar waar het nodig is om recreatie en toerisme in Drenthe en Ooststellingwerf weer op het peil te brengen van voor de crisis.

3. Economische impact

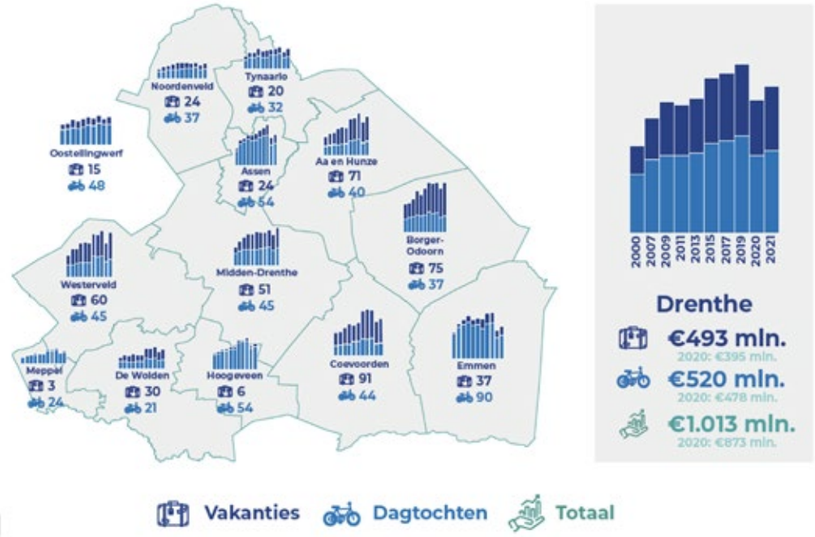
De recreatief-toeristische sector is een belangrijke sector; deze zorgt voor omzet én werkgelegenheid en bevordert de leefbaarheid. Met 9,1 miljoen overnachtingen, ruim 1 miljard aan (directe en indirecte) bestedingen én 17.000 banen (1 op de 13 banen) is deze sector een belangrijke motor van de Drents economie.

De impact van de sector is breed; die gaat verder dan economische effecten als bestedingen en werkgelegenheid. Recreatie en toerisme draagt bij aan het behoud van voorzieningen. Daarnaast biedt het inwoners plezier en vertier in hun woon- en leefomgeving en draagt recreatie bij aan hun gezondheid. De vrijetijdssector versterkt de trots van inwoners en geeft ook de gelegenheid om via vrijwilligerswerk deel te blijven nemen aan de maatschappij. Naast belangrijk voor de toerist, dus ook zeker belangrijk voor de eigen inwoner. De klandizie voorkomt dat winkels hun deuren moeten sluiten. Het geeft ook inwoners meer plezier en vertier in hun directe woonomgeving. Voorzieningen hebben naast een praktische waarde voor mensen ook een sociale en emotionele waarde.

Het aantal bestedingen en de werkgelegenheid (het jaar 2021 vergeleken met het jaar 2020) is, als gevolg van de corona-maatregelen, gestegen met 16%. De werkgelegenheid is gestegen van 7,5% naar 8,0%. Hierbij is overigens geen rekening gehouden met de steunmaatregelen van de Rijksoverheid en de steun van Provincie en gemeenten.

Ecorys rapport Monitor Toerisme Drenthe (directe en indirecte bestedingen per gemeente; 2021)

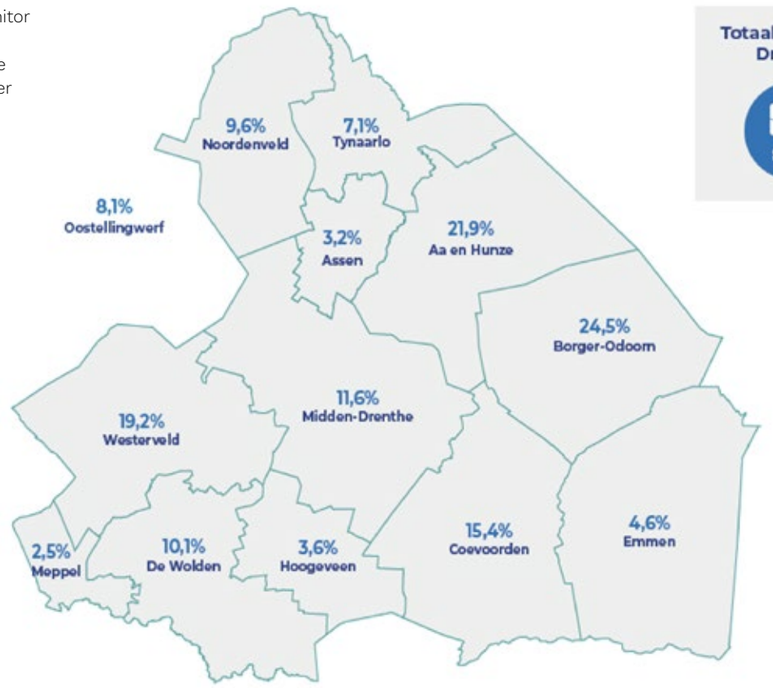

Omvang directe en afgeleide dagtocht- en vakantiebestedingen per gemeente (x € mln.), ontwikkeling 2007-2021

Ecorys rapport Monitor Toerisme Drenthe (aantal overnachtingen; 2021)

Ecorys rapport Monitor Toerisme Drenthe (directe en indirecte werkgelegenheid per gemeente; 2021)

Het Recreatieschap voert jaarlijks (om zo de ontwikkelingen frequenter in beeld te krijgen) een onderzoek uit naar de ontwikkelingen in de sector in Drenthe (en Ooststellingwerf). Eind 2022 is het onderzoek gepresenteerd ten aanzien van de ontwikkelingen in 2021.

4. Recreatieschap Drenthe, de basis

Het Recreatieschap kent een aantal kerntaken:

BELEIDSONTWIKKELING EN ONDERSTEUNING
Ontwikkelen beleidsvisies en kennisuitwisseling (cursussen en overleggen voor o.a. de recreatieambtenaren (het AORTA), excursies, recreatiecongres, recreatiesociëteit, open colleges en studiereizen) ter inspiratie en ondersteuning van de deelnemers. Het Recreatieschap is een kleine, pragmatisch ingestelde uitvoeringsorganisatie. Door periodiek georganiseerde bijeenkomsten zorgen we voor onderling contact tussen beleidsmakers, bestuurders en de (recreatie-)ondernemers. In de praktijk blijkt dat deze werkvorm efficiënt en prettig werkt (zie ook Eindrapportage ‘Bestuurlijk Regionale Ecosystemen in Drenthe’). We voorkomen het onnodig opnieuw uitvinden van wielen en dragen bij aan afstemming op Drents niveau. Immers, veel recreanten en toeristen oriënteren zich op Drenthe als bestemming; daarom is het van belang om een groot aantal projecten en activiteiten op een Drents schaalniveau af te stemmen.

PROJECTONTWIKKELING EN BEHEER STIMULERINGSFONDS
Recreatieschap Drenthe voert veel projecten uit. Deze zijn veelal gemeentegrens overschrijdend. Vaak probeert het Recreatieschap de uitvoer van projecten mogelijk te maken door aan te sluiten bij subsidieprogramma’s (provinciaal, landelijk en Europees).

Vanuit de deelnemende gemeenten wordt ook jaarlijks een bijdrage ontvangen die wordt gestort in het zgn. stimuleringsfonds. De hoogte van de bijdrage is voor een deel gebaseerd op de opbrengst toeristenbelasting . Dit fonds maakt het mogelijk om snel en efficiënt financiële middelen ter beschikking te kunnen stellen aan nieuwe, gemeentegrensoverschrijdende ontwikkelingen in recreatie en toerisme. Hierbij zien we dat, via de inzet van het fonds, ook andere subsidiegelden worden gegenereerd. We creëren al jaren een multiplier van minimaal 4.

ROUTEBUREAU
Recreatieschap Drenthe ontwikkelt en onderhoudt routes (schoonmaak en herstel toeristische bebording). De routes zijn zowel bewegwijzerde routes als ook routesystemen (wandel- en fietsknooppunten). Door de introductie van het wandelknooppuntennetwerk in Drenthe zien we een forse toename binnen de pijler onderhoud.

De door-ontwikkeling van de pijler onderhoud is van belang voor het kwalitatief goed op peil houden van de netwerken. Bij het onderhoud van de wandelknooppunten en themaroutes kunnen we inmiddels rekenen op de inzet van ruim 80 vrijwilligers. Zij doen dat met veel passie en zorg. Toerist én bewoner beschikken daardoor over talloze mogelijkheden om, goed bewegwijzerd, de provincie te (ver)kennen.

Het betreft hier bewegwijzerde fietsroutes, fietsknoop-puntensysteem, wandelroutes, wandelknoop-puntensysteem, de TT-route voor motoren en fietsers, kanosteigers en onderhoud van enkele toiletgebouwen voor de recreatievaart. Daarnaast ondersteunen we gebruikersgroepen van ruiters, menners en MTB-ers in het beheer en onderhoud van hun routes.

Een goed op orde zijnde routestructuur is het visitekaartje dat de ondernemers mee kunnen geven aan hun gasten. Daarnaast leiden de routestructuren langs de kleine en grote verhalen van Drenthe, bezienswaardigheden en ondernemers, perfecte afstapmomenten voor de recreant.

Naast het fysiek verzorgen van routenetwerken draagt Recreatieschap Drenthe ook zorg voor het digitaal aanbieden van routeinformatie (zie drenthe.nl) en geeft zij advies; richting andere partijen die routes ontwikkelen.

De recreant/gebruiker staat ook binnen het Routebureau van Recreatieschap Drenthe altijd centraal. Wat is zijn/haar behoefte en hoe kan het Recreatieschap deze het beste invullen? Op basis hiervan ontwikkelt en digitaliseert het Recreatieschap het aanbod.

5. Recreatieschap Drenthe, acties 2024

Provincie Drenthe, Marketing Drenthe en het Recreatieschap hebben in 2021 samen met de vrijetijdssector het 'Perspectief op bestemming Drenthe 2030' ontwikkeld. Meer dan 200 ondernemers en andere partijen uit de sector waren erbij betrokken.

Ambitie van de visie is toerisme en recreatie te laten bijdragen aan de samenleving door van waarde te zijn voor bezoekers, bedrijven, bewoners én de bestemming Drenthe. Het doel is om Drenthe te laten bloeien. Duurzame groei van toerisme en recreatie met oog voor de balans tussen economie (bestedingen en banen), maatschappij (leefbaarheid, levendigheid en voorzieningenniveau) en omgeving (cultuur/erfgoed, natuur en landschap). Om dit te realiseren heeft het Perspectief drie ontwikkelstrategieën:

- Trots en respect voor onze cultuur en identiteit versterken én uitdragen.
- De natuurlijke waarden optimaal benutten en Drenthe profileren als dé Oerprovincie.
- Een aantrekkelijke bestemming creëren voor Drenten, young professionals en pionierende gezinnen

We bekijken onze werkzaamheden vanuit het Perspectief Drenthe 2030. Projecten en beleid die opgestart worden, laten we aansluiten bij de geformuleerde ontwikkelrichting.

Het Recreatieschap werkt jaarlijks met een motto. In 2024 is ons motto: 'Zoeken naar nieuw evenwicht'. Het Recreatieschap wil gemeenten en de sector ondersteunen om de nu voor ons liggende landelijke en provinciale opgaven gezamenlijk aan te pakken. Als we naar het jaar 2024 kijken willen we onze organisatie (binnen onze basistaken) inzetten op:

INTEGRALE AANPAK
Om een aantrekkelijke omgeving voor recreërende inwoners en toeristen (ook wel vrijetijdslandschap) te behouden en te versterken is het belangrijk recreatie in combinatie op te pakken met andere opgaven. Immers een bezoeker komt niet vanwege één product, maar vanwege het samenspel tussen verblijf, horeca, vermaak, landschap, winkels en vervoer, in combinatie met de natuurlijke en/of culturele omgeving. De natuurlijke en culturele omgeving, de fysieke inrichting en de sociale structuur van plekken zijn bepalend voor het goed functioneren van de vrijetijdseconomie – ook al zijn deze plekken niet louter bedoeld voor toerisme en recreatie (Bron: Agenda Bewuste Bestemmingen, CELTH, 2022)

Hoe de toekomst van het vrijetijdslandschap in Drenthe er uit ziet hangt af van de strategische keuzes die komende tijd gemaakt worden. Recreatieschap zet zich in om samen met de organisaties die betrokken zijn bij de verschillende opgaven, gezamenlijke visies en strategieën te ontwikkelen op het omgaan met recreatie in gebieden. Denk aan opgaven op het gebied van stikstof, klimaat, waterkwaliteit, biodiversiteit en brede welvaart.

Dit om te bepalen welke gebiedsdelen zich lenen voor intensief gebruik (zonering) en om bezoekers te faciliteren met voorzieningen. We streven naar een goede balans tussen de gebruikswaarde, belevingswaarde en toekomstwaarde van gebieden.

Verder zien we dat de natuurwetgeving (grote) invloed heeft op de toeristisch-recreatieve sector. Het is zoeken naar mogelijkheden om evenementen te organiseren, gelet op de complexe eisen vanuit stikstof. Daarnaast zijn veel ondernemers werkzaam in of tegen Natura-2000 gebieden. Een uitbreiding en/of verandering van je onderneming is niet meer alleen een economische afweging, maar tevens moeten er complexe berekeningen worden opgeleverd.

DUURZAAM ONDERNEMERSCHAP
Het streven naar een duurzame groei van toerisme, met een balans tussen economie, ecologie en leefbaarheid, staat centraal in het Perspectief op bestemming Drenthe 2030. Het streven gaat als een satéprikker door het werkveld toerisme en recreatie heen. Immers, het is van belang om het verbruik van fossiele energie terug te brengen, zowel voor het klimaat als vanuit bedrijfseconomisch perspectief. In vrijwel alle sectoren is het mogelijk om de CO2-voetafdruk te beperken.

Maatregelen om zorgvuldig om te gaan met grondstoffen zijn toepasbaar in de sector. Denk aan zorgvuldige inkoop van levensmiddelen, mogelijk recyclen van meubilair, goede afvalscheiding. Duurzaam personeelsbeleid (binden van arbeid) en omgaan met klimaatverandering zijn belangrijke items waarbij (een deel van) de ondernemers hulp kan gebruiken. Het Recreatieschap wil actief ondernemers hierbij ondersteunen, bijvoorbeeld door bestaande regelingen makkelijker toegankelijk te maken, evt. nieuwe regelingen te helpen ontwikkelen, kennissessies te organiseren en dergelijke.

BENUTTEN WANDELKNOOPPUNTENSYSTEEM
Heel Drenthe zal eind 2023 / begin 2024 voorzien zijn van het wandelnetwerk. In 2024 willen we meer economische spin-off voor Drenthe vanuit het wandelnetwerk ontwikkelen. We willen ondernemers en andere organisaties stimuleren om bij productontwikkeling van het wandelnetwerk gebruik te maken. Daarnaast gaan we het netwerk ook meer onder de aandacht brengen bij recreanten en inwoners van Drenthe. Het systeem past namelijk ideaal bij de trend naar meer keuzevrijheid (men kan zelf zijn route bepalen) en de verdere toename en spreiding van het aantal wandelende toeristen in Drenthe;

INZET WANDELPLATFORM DRENTHE
Het doel van het platform is het wandeltoerisme in Drenthe op een hoger plan te brengen. Het Recreatieschap is één van de drijvende krachten in dit platform. Vertegenwoordigers van wandelclubs, terreinbeheerders, horeca- en recreatiebedrijven, gemeenten en provincie e.a. komen hiervoor regelmatig bij elkaar. Doel is het wandelen in de etalage van Drenthe te zetten en de mogelijkheden en kwaliteiten van de wandelvoorzieningen Drenthe te promoten. Het platform zorgt voor afstemming. De organisaties in het platform zorgen zelf voor de uitvoering van projecten. Een voorbeeld is het project Impuls Drenthepad: dit project is ontstaan vanuit het Wandelplatform en wordt in 2023-2024 uitgevoerd onder regie van Nivon en Recreatieschap;

BELEIDSONTWIKKELING GERICHT OP DE NIEUWE FIETSRECREANT (E-BIKER)
Beleidsadvies en projecten ontwikkelen om de bestaande infrastructuur om te buigen naar de gewijzigde vraag (bredere fietspaden / passend en veilig wegdek e.d.) van de gebruiker. Samen met terrein beherende organisaties (TBO's), gemeenten en Provincie de fietsinfrastructuur écht toekomstbestendig maken en zorgen voor een goede onderhoudsstructuur.
Dit is belangrijk om ook in de toekomst Drenthe als fietsprovincie te kunnen blijven promoten;

ONTWIKKELING / INTERPRETATIE DATA
Data wordt steeds belangrijker en kan helpen bij het bepalen van je koers. Het Recreatieschap ziet hierin een taak voor het uitvoeren van een vertaalslag; van kwantitatieve cijfers naar kwalitatieve cijfers om gemeenten en ondernemers op basis van cijfers de juiste beslissingen te laten nemen (Ecorys-rapport/ Dashboard Impactmodel). We willen meer aansluiting zoeken bij de systematiek van de Landelijke Data Alliantie. Daarnaast willen we inzicht geven in gebruiksgegevens van ontwikkelde (route)infrastructuur. Zodat we ook cijfermatig het effect van bepaalde investeringen kunnen monitoren.

VERSTERKEN KWALITEIT SECTOR
In 2024 loopt het project Vitale Vakantieparken (VVP) af. We hopen dat dit project in de nog resterende looptijd kan bijdragen aan versterking van de sector, door middel van transformeren of vitaliseren. In 2024 willen we samen met gemeenten, ondernemers/ HISWA-RECRON, provincie Drenthe en ondernemers bekijken hoe we de impuls van VVP verder kunnen doorzetten naar toekomstige jaren.

De sector verdient de positieve impuls zoals deze is ontstaan door uitvoer van dit project. Het Recreatieschap draagt zowel financieel als met bestuurlijke inzet bij aan de uitvoering van VVP.

GEVRAAGD EN ONGEVRAAGD (PROACTIEF) DE DEELNEMENDE GEMEENTEN ONDERSTEUNEN
Middels een aantal adviezen en onderzoeken (sociaal-economische impact rapportages / onderzoek lokale lasten / adviezen t.a.v. trends en ontwikkelingen). Het doel is de ondersteuning van colleges en raden met de juiste kennis zodat de beste besluiten kunnen worden genomen binnen de gemeenten.

GEVRAAGD EN ONGEVRAAGD (PROACTIEF) DE ONDERNEMERS EN HET ONDERWIJS ONDERSTEUNEN
De verwachting is dat de krapte op de arbeidsmarkt een structureel probleem zal zijn. We willen meedenken met vraagstukken zoals 'hoe bind ik werknemers aan mijn bedrijf?' en 'het bevorderen van bijv. stageplaatsen de toekomstige werknemers', 'hoe zorgen we voor seizoensverlenging zodat arbeidskrachten langdurig kunnen worden aangetrokken', 'hoe zorgen we voor een goede aansluiting tussen scholing en werk'. We kijken hierbij ook om in Noord-Nederlands verband een hospitality pact op te richten samen met andere overheden, het onderwijs en ondernemers.

6. Financieel

Deze begroting bestaat uit het overzicht van de ontwikkelingen in de sector en van de baten en lasten (de uiteenzetting van de financiële positie). De begroting bevat tevens de verplichte paragrafen. De begroting is op 22 maart 2023 in de vergadering van het Dagelijks Bestuur behandeld. De vaststelling in het Algemeen Bestuur staat gepland tijdens de vergadering op 6 juli 2023.

Uitgangspunt is met deze begroting zo dicht mogelijk bij de werkelijkheid van 2024 te komen, in de wetenschap dat we zo nu en dan achterhaald worden door veranderingen in de tijd. Financieel gezien is de begroting 2024 een actualisering van de begroting 2023.

Naast de voornoemde onzekerheden kent het begrotingsjaar 2024 een aantal mutaties t.o.v. de begroting 2023 (mutaties op jaarbasis). Deze mutaties zijn (structurele) wijzigingen op de begroting 2023 en zullen derhalve in de conceptbegroting 2024 worden opgenomen

We houden rekening met de volgende nieuwe ontwikkelingen:

ONDERHOUD;
Voor het onderhoud van de routenetwerken hebben we gekozen voor een leasecontract van een elektrische auto. In verband met de risico's samenhangend met het onderhoud en in te schatten restwaarde is gekozen voor een leaseconstructie.
- stijging € 7.400

BUREAU;
De accountantskosten zijn gestegen. Het contract met de accountant liep af; onderhandelingen t.b.v. een nieuw contract zijn uitgekomen op een hogere prijs
- stijging € 4.000

Het Recreatieschap heeft in het najaar van 2022 een ziektekostenverzekering afgesloten. Hiertoe is besloten omdat kosten van langdurig ziekte dusdanig hoog zijn dat dit voor een kleine organisatie als het Recreatieschap leidt tot te grote risico's.
- stijging € 18.000

AFSCHRIJVINGEN
De afschrijvingen dalen doordat er in plaats van de aanschaf van 2 dienstauto's (zie begroting 2023)1 dienstauto middels een leaseconstructie aangeschaft.
- daling € 8.660

Verder verwerken we in deze begroting de afspraken voor gemeenschappelijke regelingen die gemaakt zijn (Drenthe brede afspraken) op advies van de VDG:
Het te hanteren prijsindexcijfer voor de prijsontwikkeling 2024 is afkomstig uit de cijfers van het Centraal Economisch Plan (CEP). Hierbij komen we uit op een gewogen prijsindex van 4,2%.

De inflatie laat (na jaren waarin deze in de pas liep met de loon- en prijscorrectie) vanaf de 2e helft van 2021 een behoorlijke trendbreuk zien. Inmiddels weten we dat de gehanteerde indexcijfers bij het opstellen van de begroting 2022 (en 2023) achterhaald zijn. Bij ontwikkelingen als gevolg van veranderingen in het loon- en prijspeil wordt de deelnemersbijdrage in het komende begrotingsjaar (T+2) wel aangepast. Dit betekent dat de afwijking van het gebruikte indexcijfer (2,1%) bij het opstellen van de begroting 2022 wordt vergeleken met het nu (daadwerkelijke) indexcijfer over het jaar 2022 (6,8%); dus een afwijking van 4,7%. Opgeteld bij de gewogen prijs-indexatie van het jaar 2024 komen we daarbij uit op een stijging van 8,9% (= begroting 2023 € 992.650,00 x 8,9% = € 88.346 = € 1.080.996,=) .

De onttrekkingen uit de reserveringen zijn overeenkomstig eerdere besluiten van het Dagelijks Bestuur. De in de begroting opgenomen bedragen zijn de maximale onttrekkingen. Mocht overschrijding hiervan noodzakelijk blijken dan zal hier toestemming voor worden gevraagd middels een bestuursbesluit.
In 2024 zal de vaste kern van de organisatie van het Recreatieschap, evenals voorgaande jaren, bestaan uit ongeveer 9 fte. De bezetting bestaat uit de volgende disciplines:

- directie 1 fte;
- beleid, advisering, projectuitvoering 2,2 fte;
- toeristische bewegwijzering 4 fte;
- ondersteuning (secretariaat, communicatie, financiële administratie) 2 fte.

Het Recreatieschap initieert, geeft leiding aan en administreert veel projecten ter stimulering van recreatie en toerisme. Het Recreatieschap opereert met een vaste kern medewerkers. Indien noodzakelijk wordt tijdelijk extra menskracht ingehuurd ter uitvoering van een bepaald project. De kosten van deze inhuur zullen altijd gedekt moeten worden vanuit de projecten.

Het Recreatieschap dient van toegevoegde waarde te zijn voor haar gemeenten en voor de sector. Dit kan alleen met betrokken, ontwikkelingsgerichte en goed passende medewerkers. Het kapitaal van het Recreatieschap zijn deze medewerkers. Blijvend investeren in de ontwikkelkracht van de medewerkers is daarom van essentieel belang.

Stimuleringsfonds Recreatie en Toerisme
Jaarlijks wordt door de Drentse gemeenten en gemeente Ooststellingwerf een bedrag voor dit fonds beschikbaar gesteld. Dit bedrag is gebaseerd op een – in de gemeenschappelijke regeling verankerde – vaste component in samenhang met de dagrecreatie en een variabele component gebaseerd op de toeristische overnachtingen in een gemeente. Dus een deel (ongeveer 3%) van de toeristenbelasting wordt feitelijk direct via het Recreatieschap ingezet ten behoeve van verdere ontwikkeling van de sector.

De toezeggingen uit het fonds maken het mogelijk snel andere subsidiemiddelen te generen (het fonds maakt het mogelijk om projecten in gang te zetten die anders niet, in beperktere omvang of met een veel langere aanlooptijd zouden zijn gerealiseerd). De inzet van het fonds is al jaren succesvol en de fondsmiddelen zorgen voor een grote multiplier (is vaak aanjager om andere middelen beschikbaar te krijgen).

Het budget van het fonds was in 2022 € 311.582,=. Uit de jaarrekening 2022 blijkt dat via het fonds een zeer effectief beleid mogelijk was, waardoor een groot aantal investeringen mogelijk zijn gemaakt (in 2022 voor een totaalbedrag van € 4.905.000,=).

Dankzij het fonds zijn onder andere de volgende projecten op een actieve en snelle wijze ondersteund: ondersteuning programma Vitale Vakantieparken, Horeca Vakpunt, ontwikkeling Visie Hippische Recreatie, organisatie congres, verdere uitrol wandelknooppunten, Van Gogh project, Geopark, Ecorys onderzoek, koppelkansen N34, bezoekerscentrum Orvelte, Energy game, ontwikkeling Hünenweg etc.

Het fonds blijft krachtig en succes vanuit de afgelopen jaren is bewezen. € 1 uit het fonds lokt € 4 van derden uit voor investeringen op het gebied van recreatie en toerisme in Drenthe en Ooststellingwerf.

Toeristische Informatievoorzieningen
Sinds 2018 is een afzonderlijke begrotingspost beschikbaar voor het ontwikkelen van gemeentegrens overstijgende productontwikkeling (Drenthe brochure, fiets- en wandelbrochures en gratis te verstrekken materialen), versterken gastheerschap, meertaligheid van het informatieaanbod, samenwerking met regio's en een betere aansluiting tussen marketing en informatievoorziening.

Daarnaast is het Recreatieschap eigenaar van de database die achter de website drenthe.nl hangt. Met Marketing Drenthe is een opdrachtgever/opdrachtnemer relatie ingericht waarbij Marketing Drenthe verantwoordelijk is voor het volledig en up-to-date houden van deze database. Jaarlijks wordt een activiteitenplan afgesproken (met jaarlijkse evaluatie) zodat één loket voor de ondernemers en evenementenorganisatoren kan worden aangeboden. Het Recreatieschap verzorgt uiteraard zelf het aanbod aan routes op drenthe.nl.

Tot slot
Het bestuur van het Recreatieschap blijft inspelen op de ontwikkelingen binnen het recreatief en toeristisch product. Zij ziet in het Recreatieschap een uniek instrument om de gemeenschappelijke doelen te bereiken. Voor het Recreatieschap is samenwerking een vanzelfsprekendheid. De belangrijkste partners om de gezamenlijke doelen te bereiken zijn daarbij natuurlijk de gemeenten, Provincie Drenthe, Marketing Drenthe, brancheorganisaties, terrein beherende organisaties, recreatieparken, dagattracties, horeca en musea, sport- en evenementenorganisaties en cultuur- en natuurorganisaties.

Het Recreatieschap heeft een belangrijke spilfunctie en speelt al een groot aantal jaren een aanjagende en uitvoerende rol bij de nieuwe ontwikkelingen in de vrijetijdseconomie van Drenthe. Doel is de ontwikkeling van een vitale sector; Recreatieschap is initiator, (mede-)regisseur en coördinator voor alle Drentse gemeenten en Ooststellingwerf. Het project 'Vitale Vakantie Parken' is hiervan een mooi voorbeeld.

Recreatie en toerisme spelen zich in hoofdzaak op gemeentelijk niveau af. Hierbij valt te denken aan het ontwikkelen van voorzieningen, zoals fietspaden, dagrecreatieterreinen, parkeervoorzieningen, stimuleren van evenementen en natuurbeheer. Juist recreatie en toerisme zijn beleidsterreinen waarbinnen gemeenten gezamenlijk kunnen optreden en het verschil kunnen maken.

Als er een duidelijke samenhang is én afstemming tussen de diverse gemeenten, is er sprake van een goed ontwikkeld toeristisch product Drenthe. Een toerist kent immers geen grenzen en ziet niet waar gemeente- en provinciegrenzen ophouden. Bovengemeentelijke beleidsontwikkeling is hier zeker een voorwaarde voor succes.

VASTSTELLING
Wij verzoeken u de begroting 2024 vast te stellen.

Dagelijks Bestuur Recreatieschap Drenthe

Verplichte **paragrafen**

Verplichte paragrafen

1. Weerstandsvermogen en risicobeheersing
2. Financiering
3. Verbonden partijen
4. Grondbeleid

1. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Algemeen
Onder dit begrip verstaat het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) het verband tussen weerstandscapaciteit en de risico's, waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn voor onze financiële positie. Twee keer per jaar, bij de begroting en bij de jaarrekening, moeten de belangrijkste financiële risico's worden geactualiseerd en doorgerekend. Recreatieschap Drenthe moet een eigen vermogen, een weerstandsvermogen, hebben om deze financiële risico's af te kunnen dekken, mochten ze zich voordoen.

De risico-inschatting is gestoeld op diverse aannames. De globale inschatting van kans en omvang is tijdsgebonden, waarbij het (voortschrijdend) inzicht sterk afhankelijk is van vele onzekere toekomstige factoren. Onder dergelijke risico's wordt derhalve verstaan: alle redelijk voorzienbare onzekerheden die niet direct vooraf kwantificeerbaar zijn. Daarom kunnen er geen voorzieningen voor worden gevormd.

Reguliere risico's – risico's die zich regelmatig voordoen en die veelal vrij goed meetbaar zijn – maken geen deel uit van deze paragraaf. Hiervoor zijn immers verzekeringen afgesloten of voorzieningen gevormd.

De paragraaf weerstandsvermogen dient volgens artikel 11 van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) ten minste de volgende inhoud te bevatten:

- A. Een inventarisatie van de weerstandscapaciteit, zijnde de middelen en mogelijkheden waarover de regeling beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken;
- B. Een inventarisatie van risico's, waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis zijn in relatie tot de financiële positie;
- C. Het beleid betreffende de weerstandscapaciteit en de risico's en de realisatie daarvan.

Ad.A
De huidige omvang van de algemene reserve (per 31-12-2022 € 148.756,=) is gezien de omvang van de activiteiten en huidige inzichten (ingeschatte risico's) voldoende.

Ad.B
De inventarisatie en risico-inschatting is gestoeld op diverse aannames. De globale inschatting van kans en omvang is tijdsgebonden, waarbij het (voortschrijdend) inzicht sterk afhankelijk is van vele onzekere toekomstige factoren. We kunnen de volgende onderdelen onderscheiden:

Personeel
Een kleine organisatie als het Recreatieschap is kwetsbaar voor wat de personele bezetting betreft. Voor veel functies is de beschikbaarheid van vervanging op hetzelfde kwalitatieve niveau niet haalbaar. Dit betekent al snel dat een beroep gedaan moet worden op externe ondersteuning. Een interim-functionaris zal uit het weerstandsvermogen bekostigd moeten worden.

Periodiek vinden beoordelingsgesprekken plaats waarin aandacht is voor werkdruk en het gewenste ontwikkelperspectief van het personeel. Hierbij is m.n. ook aandacht voor het fysiek zwaardere werk van de medewerkers van het routebureau. Hierbij is zeker een risico denkbaar van meer ziekteverzuim en/of uitval. Ook heeft het Recreatieschap te maken met een werknemer die gebruik maakt van politiek verlof. Deze werknemer heeft een ‘terugkeergarantie’; dit betekent dat de kans bestaat dat op termijn deze werknemer weer terugkeert binnen het personeelsbestand.
Op basis van onze inschattingen (kans en impact) komen we tot:

- Vervanging bij ziekte en calamiteit (directie); 6 maanden, € 52.000,=.
- Vervanging bij ziekte en calamiteit (administratie/routebureau); 6 maanden, € 26.000,=.
- Risico leeftijdsopbouw/ uitval/ politiek verlof;12 maanden, € 50.000,=.

In totaal betreft het ingeschatte financieel risico voor Personeel hiermee € 128.000,=.

Interne beheersing
Het Recreatieschap kent, net als iedere andere organisatie, mee- en tegenvallers in de sfeer van organisatie en overige kosten. Dit kan bijvoorbeeld betrekking hebben op overschrijding van budgetten voor huisvesting, communicatie, kantoor en overige kosten. Dergelijke tegenvallers dienen opgevangen te kunnen vanuit het weerstandsvermogen.

	Kans en impact	Financieel risico
Budgetoverschrijding	10 % van geraamde kosten	€ 20.000,= gedurende 1 jaar

Projecten
De projecten staan bij het Recreatieschap feitelijk buiten de exploitatie. Ter financiering van de projecten wordt een beroep gedaan op externe subsidiegevers. Daarnaast wordt aan een aantal projecten een bijdrage vanuit het stimuleringsfonds Recreatie en Toerisme toegekend. Het saldo van het stimuleringsfonds vormt feitelijk een buffer om de projecten te financieren en de eventuele mee- en tegenvallers op te vangen.

Balansrisico’s
Dit betreft o.a. openstaande vorderingen, afschrijvingsmethodiek op activa etc. Gezien het bedrag en van welke organisatie c.q. bedrijf wij een vordering hebben openstaan, zullen deze vorderingen niet lang “openstaan” (het zijn vorderingen met een legitieme basis).

Gerechtelijke procedures
Op dit moment worden geen juridische procedures door of tegen de gemeenschappelijke regeling gevoerd.

Garanties
Op dit moment garanderen wij geen geldleningen die aan derden zijn verstrekt.

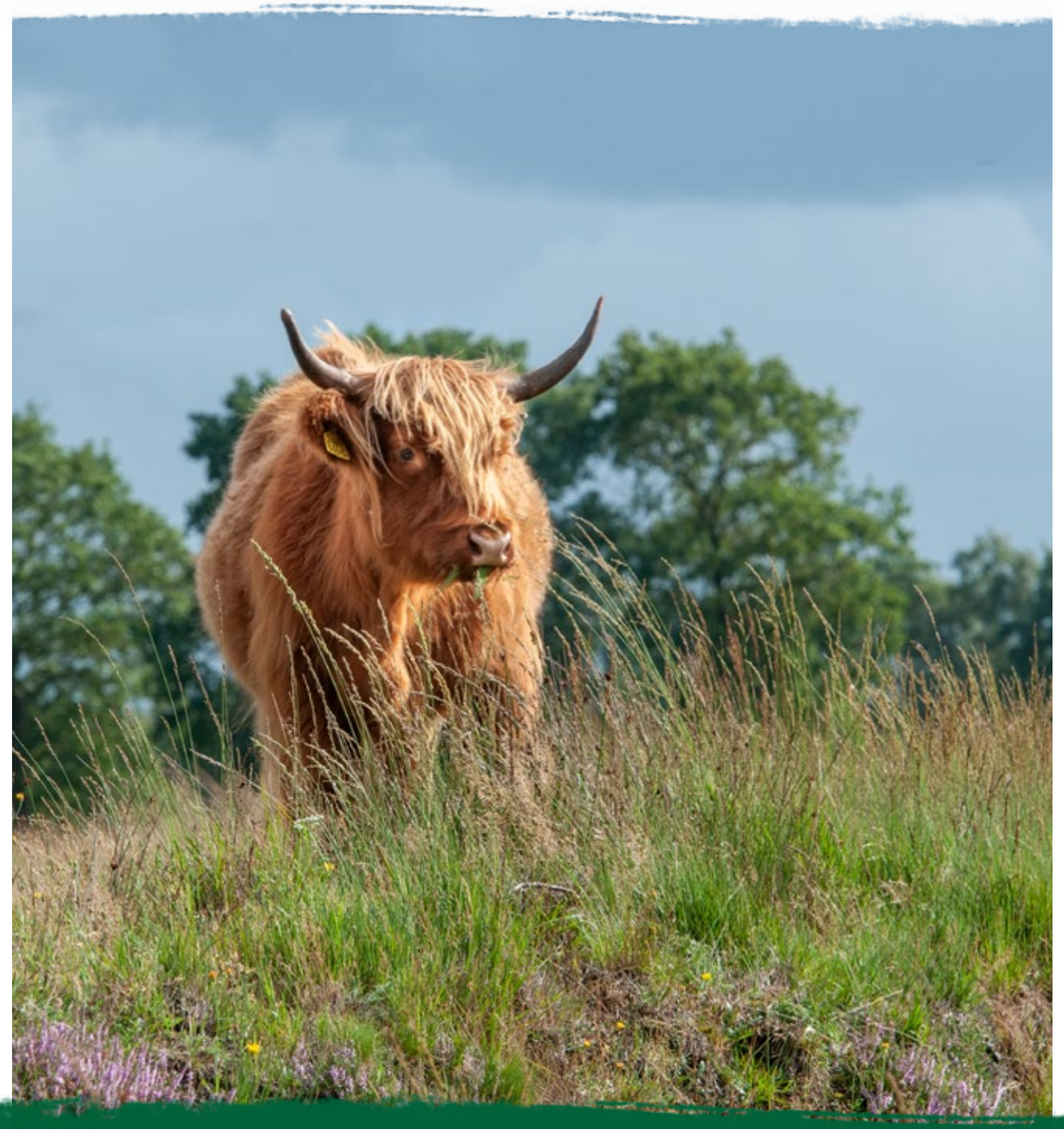
Onderhoud sanitaire voorzieningen
Ten behoeve van de recreatievaart hebben we enkele toiletvoorzieningen in beheer. In het kader van de bestrijding van de legionellabacterie vindt in het seizoen periodieke controle plaats. De fysieke toestand van de gebouwen is matig.

Coördinatie/projectverantwoording en uitvoering recreatief-toeristische projecten
Ook in 2024 en volgende jaren zullen projecten in uitvoering worden genomen. Deze projecten worden administratief en financieel verantwoord via een projectenadministratie. Door regelmatig overleg tussen de projectverantwoordelijke en de projectuitvoerende (juiste toepassing van de subsidievoorwaarden en de actualiteit van de projectadministratie) worden de financiële risico’s tot een minimum beperkt.

Ad.C
Resumerend kan tot de volgende opstelling gekomen worden met betrekking tot het gewenste niveau van het benodigde weerstandsvermogen op basis van de geformuleerde uitgangspunten:

Totaaloverzicht	Financieel risico
Personeel	€ 128.000,=
Materieel	0,=
Interne beheersing	20.000,=
Overige opbrengsten	0,=
Projecten	0,=
Totaal	**€ 148.000,=**

De huidige omvang van de weerstandscapaciteit is per 31 december 2022 € 148.756,=. De ratio weerstandsvermogen bedraagt € 148.756 / € 148.000 = 1.
Dit is gezien de omvang van de activiteiten en huidige inzichten door het bestuur als toereikend geacht.

2. Financiering

Algemeen
Het belangrijkste thema van de wet financiering decentrale overheden (wet Fido) is het inzicht geven in de treasuryfunctie bij decentrale overheden. De doelstellingen, richtlijnen en limieten van het voorgestane beleid zijn vastgelegd in het treasurystatuut. De treasuryparagraaf is één van de onderdelen waarmee de wetgever beoogd de transparantie en bestuurlijke beheersbaarheid van deze functie te bevorderen.

De wet Fido schrijft voor dat samen met de jaarstukken ook de overzichten met betrekking tot de renterisiconorm en de kasgeldlimiet bij Gedeputeerde Staten moeten worden ingediend. Vanaf 2004 is geen sprake meer van een vaste schuld (langlopende lening), een overzicht betreffende de renterisiconorm is dan ook niet van toepassing.

De kasgeldlimiet (de ruimte voor korte financiering) wordt volgens de wet Fido bij aanvang van het kalenderjaar 2023 gesteld op 8,2%. Wij streven door een actief treasurymanagement (bevoorschotting subsidies etc.) onder de kasgeldlimiet te blijven.

Omschrijving (bedragen x € 1.000,-)	**1e kw 2024**	**2e kw 2024**	**3e kw 2024**	**4e kw 2024**
Omvang begroting per 1 januari (=grondslag)	1.404.968	1.404.968	1.404.968	1.404.968
Toegestane kasgeldlimiet				
in procenten van de grondslag	8,2	8,2	8,2	8,2
in een bedrag	115.207	115.207	115.207	115.207

De bijdragen van de gemeenten worden in het 1e kwartaal ontvangen. Gedurende het jaar vindt er monitoring plaats aan de hand van tussentijdse cijfers.

3. Verbonden partijen
Het Recreatieschap kent geen verbonden partijen.

4. Grondbeleid
In het verslagjaar 2020 zijn de gronden, welke het Recreatieschap in bezit had te Emmer-Compascuum, verkocht aan beide pachters. De verkoop heeft plaatsgevonden op basis van de getaxeerde waarde. De verkoopopbrengst bestaat uit een eenmalige verkoopopbrengst en een 16-jarige toekomstige opbrengst. De toekomstige opbrengst zal ontvangen worden zodra de exploitatie van het geplande windmolenpark in productie wordt genomen. Naar verwachting zal deze opbrengst nog niet in 2024 van toepassing zijn.

Programma **begroting**

Programmabegroting

(in Euro's)

	Categorie omschrijving	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
BATEN	Personeel	39.470	0	0
	Huisvesting	6.419	6.300	6.860
	Overige opbrengsten	64.602	18.900	11.000
	Projecten	375.090	p.m.	p.m.
	subtotaal	*485.581*	*25.200*	*17.860*
	Bijdrage gemeenten in exploitatie	931.953	974.598	1.083.165
	Fonds Recreatie en Toerisme	311.582	270.964	303.943
	subtotaal	*1.243.535*	*1.245.562*	*1.387.108*
	Totaal baten	**1.729.116**	**1.270.762**	**1.404.968**
LASTEN	Personeel	681.244	652.900	711.008
	Huisvesting	52.523	67.750	68.225
	Onderhoud	78.603	58.400	71.000
	Overige uitgaven	42.228	11.170	12.165
	Overige uitgaven toer. info voorz.	117.407	117.480	127.935
	Bestuur	1.438	570	620
	Bureau	76.575	72.080	99.625
	Afschrijvingen	4.298	12.300	3.299
	Projecten	375.090	p.m.	p.m.
	subtotaal	*1.429.406*	*992.650*	*1.093.877*
	Fonds Recreatie en Toerisme	298.807	270.964	303.943
	Totaal lasten	**1.728.213**	**1.263.614**	**1.397.820**
	Resultaat voor bestemming	**903**	**7.148**	**7.148**
	Saldo financieringsfunctie	7.686	0	0
	Onttrekkingen aan reserves:			
	Bestemmingsres. fonds R&T	0	0	0
	Bestemmingsres. personele inzet	51.454	15.852	15.852
	Bestemmingsres. onderhoud	0	0	0
	Bestemmingsres. infrastructuur	0	0	0
	Toevoegingen aan reserves:			
	Bestemmingsres. fonds R&T	12.776	0	0
	Bestemmingsres. personele inzet	23.000	23.000	23.000
	Bestemmingsres. toiletgebouwen	13.000	0	0
	Bestemmingsres. infrastructuur	0	0	0
	Algemene reserve	0	0	0
	Resultaat na bestemming	**11.267**	**0**	**0**

Toelichting **Programma begroting**

Toelichting programmabegroting

	Omschrijving	Raming excl. BTW		Raming excl. BTW
BATEN				
	Personeel		**Totaal**	**0**
	Huisvesting		**Totaal**	**6.860**
	Een deel van het kantoorpand wordt onderverhuurd aan het provinciale programma Vitale Vakantieparken.			
	Overige opbrengsten		**Totaal**	**11.000**
	Recreatiecongres	8.550		
	Excursie	2.450		
	Recreatieschap Drenthe organiseert jaarlijksv verschillende bijeenkomsten. Enerzijds voor de deelnemende gemeenten (bestuurders, raadsleden e.d.) in de vorm van een jaarlijkse bestuursexcursie. Anderzijds worden netwerkbijeenkomsten georganiseerd voor betrokkenen uit de recreatie- en toerismesector, voor zowel overheid als ondernemers.			
	Bijdrage gemeenten in exploitatie		**Totaal**	**1.083.165**
	De deelnemende gemeenten betalen jaarlijks aan de Gemeenschappelijke Regeling, volgens verdeelsleutels zoals vastgelegd in de regeling, een bijdrage aan de exploitatie van de organisatie. In bijlage I staan de bedragen per gemeente vermeld.			
	Fonds Recreatie en Toerisme		**Totaal**	**303.943**
	De deelnemende gemeenten betalen jaarlijks aan de Gemeenschappelijke Regeling, volgens de bestaande bijdrageregeling, een bijdrage aan het Fonds Recreatie en Toerisme. De hierdoor beschikbare middelen worden ingezet ter stimulering van projecten in de recreatie- en toerismesector. In bijlage II staan de bedragen per gemeente.			

LASTEN

Omschrijving	Raming excl. BTW	Raming excl. BTW
Personeel		**Totaal 711.008**
Brutosalarissen	591.632	
Sociale lasten	253.555	

Het vaste personeel bestaat uit 11 medewerkers en 1 oproepkracht (8,87 fte's).

Ten gunste van deze post vindt jaarlijks een onttrekking plaats vanuit de bestemmingsreserve personele inzet van maximaal € 15.852.

Overige personeelskosten:

Geraamd wordt:		
Brutosalarissen naar projecten (1)	-49.000	
Brutosalarissen naar projecten onderhoud wandelknp (2)	-99.224	
Kosten P&O; administratie door gemeente Tynaarlo	5.555	
Opleidingen/cursussen	6.750	
Overige personeelskosten	1.740	

(1) Gezien de doorloop van de huidige projecten tot en met 2024 kunnen er uren (salariskosten) geboekt worden op bepaalde projecten; dit is een raming.
(2) 2 medewerkers houden zich bezig met het onderhoud wandelknooppunten; de salariskosten kunnen geboekt worden ten laste van onderhoud wandelknooppunten.

Omschrijving	Raming excl. BTW	Raming excl. BTW
Huisvesting		**Totaal 68.225**
Huurkosten kantoorpand	47.915	
Energiekosten	14.155	
Schoonmaakkosten	3.650	
Overige huisvestingskosten	2.505	

Het Recreatieschap huurt een gedeelte van het kantoorpand aan de Drift (11c) te Dwingeloo.

Onderhoud	**Totaal 71.000**

Betreft onderhoud aan diverse routestructuren (w.o. wandel- en fietsroutes, fietsknooppunten- en wandelknooppuntennetwerk, MTB-bebording, Geopark, ruiterroutesstructuur) kosten wandelvrijwilligers en onderhoud toiletvoorzieningen recreatievaart.
Recreatieschap heeft via vele projecten een groot aantal voorzieningen gerealiseerd in de openbare ruimte. Het onderhoud van een aantal daarvan komt voor rekening van het Recreatieschap.
De onderhoudskosten zijn inclusief leasekosten voor een electrische auto. Ten opzichte van de begroting 2023 zijn hierdoor de afschrijvingen € 8.660 lager.

Omschrijving	Raming excl. BTW	Raming excl. BTW
Overige uitgaven		**Totaal 12.165**
Recreatiecongres	8.495	
Recreatiesociëteit	1.220	
Excursie	2.450	

Omschrijving	Raming excl. BTW	Raming excl. BTW
Overige uitgaven toeristische informatievoorzieningen		**Totaal 127.935**
Toeristische informatievoorzieningen	72.397	
Toeristische informatievoorzieningen Drenthe.nl	55.538	

Bestuur	**Totaal 620**

Omschrijving	Raming excl. BTW	Raming excl. BTW
Bureau		**Totaal 99.625**
Portikosten	1.307	
Telefoonkosten	3.049	
Reis-, verblijf- en autokosten	11.108	
Representatiekosten	1.111	
Kantoorbenodigdheden	1.198	
Kopieerkosten	1.884	
Leasekosten	1.329	
Kantinekosten	2.287	
Automatiseringskosten	21.780	
Documentatie en voorlichting	2.723	
Abonnementen/lidmaatschappen	1.742	
Bankkosten	871	
Verzekeringen	15.573	
Verzekeringen ziekteverzuim	18.000	
Accountantskosten	15.000	
Overige kosten	663	

Kapitaal	**Totaal 3.299**

In bijlage IV staan de afschrijvingen.

Fonds Recreatie en Toerisme	**Totaal 303.943**

Door inzet van dit fonds worden diverse projecten mogelijk gemaakt door een financiële bijdrage.

Onttrekkingen aan reserves

Bestemmingsreserve personele inzet	**Totaal 15.852**

Jaarlijks wordt een bedrag van maximaal € 15.852 onttrokken aan deze bestemmingsreserve (conform besluit Algemeen Bestuur).

Toevoegingen aan reserves

Bestemmingsreserve personele inzet	**Totaal 23.000**

Jaarlijks wordt een deel van de bijdragen van de gemeenten toegevoegd aan de bestemmingsreserve personele inzet, maximaal € 23.000, conform besluit Algemeen Bestuur. Hierdoor kan flexibel worden ingespeeld op nieuwe projecten/ontwikkelingen en wordt de mogelijkheid geboden om gebruik te maken van een flexibele schil aan personeel.

Bijlagen

Bijlage I

Bijdragen gemeenten 2024 in de exploitatiekosten volgens bestaande bijdrageregeling

Gemeente:	in %	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Aa en Hunze	7,75%	67.187	70.261	78.085
Assen	7,50%	65.020	67.995	75.570
Borger-Odoorn	8,00%	69.355	72.528	80.608
Coevorden	9,25%	80.191	83.861	93.203
De Wolden	6,75%	58.518	61.196	68.013
Emmen	18,00%	156.048	163.189	181.367
Hoogeveen	8,00%	69.355	72.528	80.608
Meppel	4,00%	34.677	36.264	40.304
Midden-Drenthe	10,00%	86.693	90.660	100.760
Noordenveld	7,25%	62.853	65.729	73.051
Ooststellingwerf	7,50%	65.020	67.995	75.570
Tynaarlo	6,25%	54.183	56.663	62.975
Westerveld	7,25%	62.853	65.729	73.051
Totaal	**107,50%**	**931.953**	**974.598**	**1.083.165**

Bijlage II

Fonds Recreatie en Toerisme van Recreatieschap Drenthe per 1 januari 2024

Gemeente	Overnachtingen	Dagrecreatie	Verblijfsrecr.	Vast bedrag	Subtotaal	Aanpassing	Begroting 2024
Aa en Hunze	1.281.666	9.303	30.333	10.000	49.636	7.163	42.473
Assen	339.396	9.303	3.841	10.000	23.144	6.043	17.101
Borger-Odoorn	1.287.767	9.303	30.638	10.000	49.941	6.973	42.968
Coevorden	1.079.332	9.303	21.923	10.000	41.226	7.903	33.323
De Wolden	311.346	9.303	3.420	10.000	22.723	5.743	16.980
Emmen	405.379	9.303	4.831	10.000	24.134	9.596	14.538
Hoogeveen	96.041	9.303	960	10.000	20.263	6.075	14.188
Meppel	0	9.303	0	10.000	19.303	4.686	14.617
Midden-Drenthe	845.651	9.303	14.120	10.000	33.423	7.174	26.249
Noordenveld	170.986	9.303	1.710	10.000	21.013	5.871	15.142
Ooststellingwerf	299.081	9.303	3.236	10.000	22.539	5.987	16.552
Tynaarlo	306.988	9.303	3.355	10.000	22.658	5.581	17.077
Westerveld	1.024.873	9.303	19.745	10.000	39.048	6.313	32.735
Totaal	**7.448.506**	**120.939**	**138.112**	**130.000**	**389.051**	**85.108**	**303.943**

Vaste bijdrage dagrecreatie	120.939
Staffel aantal overnachtingen (verblijfsrecreatie)	
1e 250.000	0,010
2e 250.000	0,015
3e 250.000	0,020
4e 250.000	0,030
5e 250.000	0,040
6e 250.000	0,050
7e 250.000	0,060
Vast bedrag besloten in AB vergadering d.d. 12 maart 2008	130.000

De aanpassing is een voortvloeisel uit voorgaande begrotingen (vanaf het jaar 2011) waarbij sprake was van bezuinigingen. Deze bezuinigingen werken nog steeds deels door, ook in de begroting 2024.

Bijlage III

Totale bijdragen gemeenten 2024

Gemeente:	Exploitatiekosten	Bijdrage Fonds R&T	Bijdrage 2024
Aa en Hunze	78.085	42.473	120.558
Assen	75.570	17.101	92.671
Borger-Odoorn	80.608	42.968	123.576
Coevorden	93.203	33.323	126.526
De Wolden	68.013	16.980	84.993
Emmen	181.367	14.538	195.905
Hoogeveen	80.608	14.188	94.796
Meppel	40.304	14.617	54.921
Midden-Drenthe	100.760	26.249	127.009
Noordenveld	73.051	15.142	88.193
Ooststellingwerf	75.570	16.552	92.122
Tynaarlo	62.975	17.077	80.052
Westerveld	73.051	32.735	105.786
Totaal	**1.083.165**	**303.943**	**1.387.108**

Bijlage IV

Investeringsstaat

Omschrijving	Datum	Aanschaf					Afschrijving					
		bedrag	vermeer-deringen	vermin-deringen	totaal	%	totaal per 1 januari	boek-jaar 2024	boek-waarde 1 januari	boek-waarde 31 dec.	rest-waarde 1 januari	rest-waarde 31 dec.
Vervoermiddelen												
Volkswagen 3-VLX-11	1-03-11	19.708			19.708	20,00	16.708	0	3.000	3.000	3.000	3.000
Volkswagen 5-VZK-31	16-10-12	20.250			20.250	20,00	17.250	0	3.000	3.000	3.000	3.000
Volkswagen 6-VXS-11	2-12-19	9.950			9.950	20,00	7.311	1.644	2.639	995	995	995
Peugeot V-325-K	25-11-20	7.000			7.000	20,00	3.885	1.260	3.115	1.855	700	700
Automatisering												
Plotter	22-12-20	1.975			1.975	20,00	1.185	395	790	395	0	0
Totaal		**58.883**	**0**		**58.883**		**46.339**	**3.299**	**12.544**	**9.245**	**7.695**	**7.695**

Bijlage V

Meerjarenraming 2025-2027

	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
BATEN						
Personeel	39.470	0	0	0	0	0
Huisvesting	6.419	6.300	6.860	7.175	7.462	7.723
Overige opbrengsten	64.602	18.900	11.000	11.506	11.966	12.385
Projecten	375.090	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Subtotaal	*485.581*	*25.200*	*17.860*	*18.681*	*19.428*	*20.108*
Bijdrage gemeenten in exploitatie	931.953	974.598	1.083.165	1.129.212	1.174.096	1.214.939
Fonds Recreatie en Toerisme	311.582	270.964	303.943	303.943	303.943	303.943
Subtotaal	*1.243.535*	*1.245.562*	*1.387.108*	*1.433.155*	*1.478.039*	*1.518.882*
Totaal baten	**1.729.116**	**1.270.762**	**1.404.968**	**1.451.836**	**1.497.467**	**1.538.990**
Personeel	681.244	652.900	711.008	743.714	773.463	800.534
Huisvesting	52.523	67.750	68.225	71.363	74.218	76.816
Onderhoud	78.603	58.400	71.000	74.266	77.237	79.940
Overige uitgaven	42.228	11.170	12.165	12.725	13.234	13.697
Overige uitgaven toer. info. voorz.	117.407	117.480	127.935	133.820	139.173	144.044
Bestuur	1.438	570	620	649	675	699
Bureau	76.575	72.080	99.625	104.208	108.376	112.169
Afschrijvingen	4.298	12.300	3.299	0	0	0
Projecten	375.090	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Fonds Recreatie en Toerisme	298.807	270.964	303.943	303.943	303.943	303.943
Totaal lasten	**1.728.213**	**1.263.614**	**1.397.820**	**1.444.688**	**1.490.319**	**1.531.842**
Resultaat voor bestemming	**903**	**7.148**	**7.148**	**7.148**	**7.148**	**7.148**
Saldo financieringsfunctie	7.686	0	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves:						
Bestemmingsreserve fonds R&T	0	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve personele inzet	51.454	15.852	15.852	15.852	15.852	15.852
Bestemmingsreserve onderhoud	0	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve infrastructuur	0	0	0	0	0	0
Toevoegingen aan reserves:						
Bestemmingsreserve fonds R&T	12.776	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve personele inzet	23.000	23.000	23.000	23.000	23.000	23.000
Bestemmingsreserve onderhoud	13.000	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve infrastructuur	0	0	0	0	0	0
Algemene reserve	0	0	0	0	0	0
Resultaat na bestemming	**11.267**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Bijlage VI

Meerjarenraming 2025-2027 per gemeente

Gemeente:	in %	Begroting Exploitatie 2025	Begroting Fonds 2025	Begroting Totaal 2025	Begroting Exploitatie 2026	Begroting Fonds 2026	Begroting Totaal 2026	Begroting Exploitatie 2027	Begroting Fonds 2027	Begroting Totaal 2027
Aa en Hunze	7,75%	81.410	42.473	123.883	84.644	42.473	127.117	87.588	42.473	130.061
Assen	7,50%	78.782	17.101	95.883	81.914	17.101	99.015	84.763	17.101	101.864
Borger-Odoorn	8,00%	84.034	42.968	127.002	87.375	42.968	130.343	90.414	42.968	133.382
Coevorden	9,25%	97.165	33.323	130.488	101.027	33.323	134.350	104.541	33.323	137.864
De Wolden	6,75%	70.904	16.980	87.884	73.722	16.980	90.702	76.287	16.980	93.267
Emmen	18,00%	189.077	14.538	203.615	196.593	14.538	211.131	203.432	14.538	217.970
Hoogeveen	8,00%	84.034	14.188	98.222	87.375	14.188	101.563	90.414	14.188	104.602
Meppel	4,00%	42.017	14.617	56.634	43.687	14.617	58.304	45.207	14.617	59.824
Midden-Drenthe	10,00%	105.043	26.249	131.292	109.218	26.249	135.467	113.018	26.249	139.267
Noordenveld	7,25%	76.156	15.142	91.298	79.183	15.142	94.325	81.938	15.142	97.080
Ooststellingwerf	7,50%	78.782	16.552	95.334	81.914	16.552	98.466	84.763	16.552	101.315
Tynaarlo	6,25%	65.652	17.077	82.729	68.261	17.077	85.338	70.636	17.077	87.713
Westerveld	7,25%	76.156	32.735	108.891	79.183	32.735	111.918	81.938	32.735	114.673
Totaal	**107,50%**	**1.129.212**	**303.943**	**1.433.155**	**1.174.096**	**303.943**	**1.478.039**	**1.214.939**	**303.943**	**1.518.882**

- In de meerjarenraming is bij de exploitatie uitgegaan van een prijsindex van 2025-4,6%; 2026-4,0%; 2027-3,5%.

De werkelijke cijfers zullen wijzigen omdat dit bedrag voor een deel is gebaseerd op de daadwerkelijk geïnde toeristenbelasting, deze gegevens zijn nog niet bekend.

Bijlage VII

Begrotingsgegevens ten behoeve van het BBV

Statutaire naam	Recreatieschap Drenthe
Vestigingsplaats	Diever
Rechtsvorm	Publiekrechtelijke Rechtspersoon: Openbaar Lichaam op basis van gemeenschappelijke regeling
Activiteit	Het behartigen van de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van recreatie en toerisme.
Geraamd Eigen Vermogen 1-1-2024	€ 1.175.580
Geraamd Eigen Vermogen 31-12-2024	€ 1.184.168
Geraamd Vreemd Vermogen 1-1-2024 (kortlopend Vreemd Vermogen)	€ 1.050.636
Geraamd Vreemd Vermogen 31-12-2024 (kortlopend Vreemd Vermogen)	€ 1.286.336
Geraamd resultaat 2024	€ 0

Bijlage VIII

Geprognosticeerde begin- en eindbalans

Prognose **meerjarenbalans** standen per 31/12	**Realisatie 2022**	**Begroting 2023**	**Begroting 2024**	**Begroting 2025**	**Begroting 2026**	**Begroting 2027**
ACTIVA						
Vaste activa						
Immateriële vaste activa	1	1	1	1	1	1
Materiële vaste activa	16.187	51.411	9.245	7.695	7.695	7.695
Totaal vaste activa	**16.188**	**51.412**	**9.246**	**7.696**	**7.696**	**7.696**
Vlottende activa						
Voorraad	3.839	2.768	3.839	3.839	3.839	3.839
Overlopende activa	155.469	4.064	155.469	155.469	155.469	155.469
Uitzettingen	2.259.695	1.952.839	2.259.695	2.259.695	2.259.695	2.259.695
Liquide middelen	27.959	215.133	42.255	49.403	56.551	63.699
Totaal vlottende activa	**2.446.962**	**2.174.804**	**2.461.258**	**2.468.406**	**2.475.554**	**2.482.702**
Totaal activa	**2.463.150**	**2.226.216**	**2.470.504**	**2.476.102**	**2.483.250**	**2.490.398**
PASSIVA						
Vaste passiva						
Reserves	1.158.605	1.175.580	1.184.168	1.191.316	1.198.464	1.205.612
Resultaat boekjaar	11.267	0	0	0	0	0
Totaal vaste passiva	**1.169.872**	**1.175.580**	**1.184.168**	**1.191.316**	**1.198.464**	**1.205.612**
Vlottende passiva						
Vlottende schuld	122.670	170.009	122.670	122.670	122.670	122.670
Overlopende passiva	1.170.608	880.627	1.163.666	1.162.116	1.162.116	1.162.116
Totaal vlottende passiva	**1.293.278**	**1.050.636**	**1.286.336**	**1.284.786**	**1.284.786**	**1.284.786**
Totaal passiva	**2.463.150**	**2.226.216**	**2.470.504**	**2.476.102**	**2.483.250**	**2.490.398**

Bijlage IX

EMU-saldo

Het EMU-saldo is het saldo van inkomsten en uitgaven van de overheid op transactiebasis in een bepaalde periode (boekjaar). Kortweg geeft het EMU-saldo aan of er in een bepaald jaar meer geld is uitgegeven dan er in dat jaar is binnengekomen, of dat er netto geld is overgehouden. Het EMU-saldo is daarmee een indicatie voor de ontwikkeling van de liquiditeits- en financiële positie (eigen vermogen en schulden). Tevens heeft het EMU-saldo een vergelijkbare functie als het kasstroomoverzicht.

Om de overheidsfinanciën in de Eurozone robuust te houden, zijn in Europees verband afspraken gemaakt over het toegestane maximale tekort van het EMU-saldo op nationaal niveau. Omdat het EMU-saldo van alle decentrale overheden onderdeel uitmaakt van het EMU-saldo op nationaal niveau is het voor decentrale overheden (en dus voor gemeenschappelijke regelingen) verplicht gesteld om het eigen EMU-saldo te vermelden in de begroting en de jaarrekening.

Berekening EMU-saldo

	Realisatie 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Exploitatiesaldo voor mutaties reserves	8.588	7.148	7.148
Mutatie materiële vaste activa	4.298	12.300	3.299
Mutatie voorzieningen	0	4.979	0
Mutatie voorraden	-1.071	0	0
Gerealiseerde boekwinst verkoop MVA	0	0	0
Berekend EMU-saldo	**11.815**	**24.427**	**10.447**

Bijlage X

Financiële kengetallen

	Realisatie 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Norm
Netto schuldquote	-66,50%	-88,25%	-83,35%	-81,26%	-79,26%	-77,59%	< 130%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle leningen	-66,50%	-88,25%	-83,35%	-81,26%	-79,26%	-77,59%	< 130%
Solvabiliteitsratio	47,49%	52,81%	47,93%	48,11%	48,26%	48,41%	> 25%
Structurele exploitatieruimte	0,80%	1,12%	1,02%	0,98%	0,95%	0,93%	> 0%
Overhead	26%	25%	27%	27%	28%	28%	

Netto schuldquote
De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van het Recreatieschap ten opzichte van de eigen middelen.

Solvabiliteitsratio
Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin het Recreatieschap in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen.

Structurele exploitatieruimte
Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele baten en lasten. Bij incidentele baten en lasten gaat het om eenmalige gebeurtenissen die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen.

Overhead
Dit kengetal geeft inzicht in de kosten die zoveel mogelijk direct worden toegerekend aan de betreffende taken/activiteiten. De ondersteunende taken van secretariaat, financiële administratie, directie, huisvesting en bestuurskosten behoren wettelijk gezien, binnen het Recreatieschap tot de overhead. Hierbij de kanttekening dat het Recreatieschap een echte uitvoeringsorganisatie is en alle medewerkers zowel directie, secretariaat als financiële administratie ook projectmatig ingezet worden.

Bijlage XI

Overzicht van incidentele baten en lasten
Volgens de BBV is het verplicht om een overzicht te presenteren van de incidentele baten en lasten. Op die manier kan worden beoordeeld of en in hoeverre er sprake is van een sluitende begroting. Recreatieschap hanteert hierbij de uitganspunten:

- Als bestaand structureel beleid, niet zijnde een tijdelijke geldstroom, binnen de termijn van drie jaar een wijziging ondergaat dan worden de daarmee samenhangende lasten of baten in het begrotingsjaar niet als incidenteel aangemerkt. Budgetverschillen op activiteiten inzake structureel bestaand beleid kwalificeren wij dus als structureel.
- Toevoegingen aan en onttrekkingen uit de reserves worden als incidenteel beschouwd als het gaat om niet structurele toevoegingen aan een bestemmingsreserve of dekking van incidentele lasten.
- Meerjarige tijdelijke geldstromen waarvan de eindigheid vastligt vanwege een bestuursbesluit kwalificeren wij als incidentele baten en lasten, ook als de geldstroom (nog) langer duurt dan drie jaar. Hiervan is sprake bij bijvoorbeeld projecten die langer dan drie jaar duren, maar waarvan wel bekend is dat die bijdrage op termijn stopt.

Incidentele baten en lasten

	Realisatie 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Incidentele baten						
Personeel - detachering	39.470	0	0	0	0	0
Huisvesting	0	0	0	0	0	0
Overige	0	0	0	0	0	0
Reserves - best. res. pers. inzet	51.454	15.852	15.852	15.852	15.852	15.852
Totaal incidentele baten	**90.924**	**15.852**	**15.852**	**15.852**	**15.852**	**15.852**
Incidentele lasten						
Personeel - doelgroepenbeleid	20.375	0	0	0	0	0
Personeel - gerechtelijke proc.	5.301	0	0	0	0	0
Personeel - UWV ww uitkeringen	11.006	0	0	0	0	0
Huisvesting	0	0	0	0	0	0
Onderhoud	0	0	0	0	0	0
Overige - voorz. oninb. vordering	8.566	0	0	0	0	0
Bestuur	0	0	0	0	0	0
Bureau	0	0	0	0	0	0
Afschrijvingen	0	0	0	0	0	0
Reserves - best. res. fonds R&T	12.776	0	0	0	0	0
Reserves - best. res. pers. inzet	23.000	23.000	23.000	23.000	23.000	23.000
Reserves - toiletvoorziening	13.000	0	0	0	0	0
Totaal incidentele lasten	**94.024**	**23.000**	**23.000**	**23.000**	**23.000**	**23.000**
Saldo incidentele baten en lasten	**-3.100**	**-7.148**	**-7.148**	**-7.148**	**-7.148**	**-7.148**

Toelichting per programma

Personeel
De komende jaren wordt er een onttrekking van € 15.852 uit de bestemmingsreserve personele inzet gedaan ten gunste van de salariskosten. De komende jaren wordt er een toevoeging van € 23.000 aan de bestemmingsreserve personele inzet gedaan.

Huisvesting
Niet van toepassing.

Onderhoud
Niet van toepassing.

Overige
Niet van toepassing.

Bestuur
Niet van toepassing.

Bureau
Niet van toepassing.

Afschrijvingen
Niet van toepassing.

Recreatieschap **Drenthe**

Recreatieschap Drenthe | Drift 11c | 7991 AA | Dwingeloo | **recreatieschap.nl**
KvK-nr.: 52124479 | BTW-nr.: NL003828591B01

Recreatieschap Drenthe

Drift 11c | 7991 AA | Dwingeloo | 0521 593 210

info@recreatieschap.nl

recreatieschap.nl

Aan:

Raden Drentse gemeenten en gemeente Ooststellingwerf
T.a.v. raadsgriffiers

Datum:	13 april 2023
Behandeld door:	D.B. Dijkstra / d.dijkstra@recreatieschap.nl
Ons kenmerk:	UR2023.020
Onderwerp:	Aanbieding jaarrekening 2022 en ontwerpbegroting 2024
Bijlagen:	Jaarrekening 2022 en ontwerpbegroting 2024

i.a.a.: colleges van B en W

Geachte gemeenteraad,

Aanleiding
Hierbij bieden wij u de jaarrekening 2022 en de ontwerpbegroting 2024 van Recreatieschap Drenthe aan. De jaarrekening bevat, naast het jaarverslag, ook de controleverklaring van de accountant. De ontwerpbegroting leggen we aan u voor met het verzoek uw zienswijze op deze begroting aan ons kenbaar te maken. Graag ontvangen wij uw reactie zo spoedig mogelijk.

Toelichting op de jaarrekening 2022

Controleverklaring
De jaarrekening (inclusief jaarverslag) 2022 is gecontroleerd door UNP accountants adviseurs te Assen. Op 9 maart jl. heeft UNP een goedkeurende controleverklaring afgegeven bij de jaarrekening van Recreatieschap Drenthe over het boekjaar 2022.

Resultaat 2022
Het boekjaar 2022 wordt afgesloten met een positief resultaat van € 11.267,=.

Toelichting op de ontwerpbegroting 2024

Begroting 2024
Tijdens het opstellen van de ontwerpbegroting Drenthe en Ooststellingwerf zijn de gevolgen van zowel de oorlog in Oekraïne als de nasleep van de Covid-19 pandemie merkbaar. De (consumenten)prijzen stijgen fors, is sprake van krapte op de arbeidsmarkt met forse loonstijgingen en toch verwachten we een stijging van het aantal overnachtingen binnen de volle breedte van de sector.
Recreatieschap Drenthe biedt vanuit haar taak, opdracht en verbindende rol nu en in de toekomst hulp en ondersteuning daar waar nodig is. Het Dagelijks Bestuur van Recreatieschap Drenthe is van mening dat in deze situatie de ontwerpbegroting geen statisch gegeven is. De situatie in 2023 en 2024 is en blijft onvoorspelbaar.

Stimuleringsfonds Recreatie en Toerisme
Het stimuleringsfonds heeft tot doel om projecten ter versterking van het toerisme in Drenthe te versnellen. Het stimuleringsfonds wordt gevoed door de inkomsten toeristenbelasting waardoor dit kan fluctueren. In de meerjarenbegroting verwachten we dat het stimuleringsfonds weer op niveau zal komen van voor de Covid-19 crisis.

Vaststelling
De genoemde stukken zullen ter vaststelling worden geagendeerd voor de vergadering van het Algemeen Bestuur van Recreatieschap Drenthe op 6 juli 2023. Uw ingediende zienswijze op de ontwerpbegroting zal in deze vergadering meegenomen worden. U wordt vervolgens geïnformeerd over de vaststelling. De jaarstukken zullen wij ook voorleggen aan Gedeputeerde Staten van provincie Drenthe in het kader van het preventief toezicht.

Toelichting
Uiteraard zijn wij bereid om de inhoud van de jaarstukken waar nodig extra toe te lichten. Voor vragen of opmerkingen kunt u zich wenden tot ondergetekende.

Met vriendelijke groet,
Namens Dagelijks Bestuur
Recreatieschap Drenthe

D.B. Dijkstra

directeur

gemeente ooststellingwerf

Extern zaak ID (zaakcode) : 0085175000

De raad van de gemeente Ooststellingwerf;

nr. 7

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van ; 16 mei 2023

gelet op Wet gemeenschappelijke regeling, artikel 3, lid 2

Besluit

1. Kennis te nemen van de inhoud van het jaarverslag en de jaarrekening 2022 van Recreatieschap Drenthe;
2. Kennis te nemen van de inhoud van de ontwerpbegroting 2024 van Recreatieschap Drenthe

en daarvoor:

3. In te stemmen met de inhoud van de ontwerpbegroting 2024 en derhalve geen zienswijze in te dienen.

Besloten in de openbare vergadering van 27 juni 2023.

, griffier.

, voorzitter.

Raadsvoorstel

Commissievergadering	**:**	**P&C**
Titel	:	Jaarstukken 2022
Onderwerp	:	Jaarstukken 2022
Portefeuillehouder/Teamleider	:	Jan van Weperen / Froukje de Wit
Extern zaak ID (zaakcode)	:	

Datum collegevergadering

Dinsdag 25 april 2023

Voorgesteld besluit

1. De beslispunten op pagina 7 t/m 10 uit de nota reserves en voorzieningen 2022 en 2023-2025 **(bijlage 1)** vast te stellen
2. De reserve Sociaal Domein op te heffen en het resterende saldo over te brengen naar de algemene reserve.
3. Geen bedrag uit de reserve Grondexploitatie te laten vrijvallen

4. De jaarstukken 2022 vast te stellen **(bijlage 2)**

En daarmee:

5. Het voordelig resultaat 2022 € 5.129.000 vast te stellen
6. Het voordelige resultaat toe te voegen aan de algemene reserve en dit als volgt te bestemmen:
    a. Energietoeslag € 606.000
    b. Bijzondere bijstand/vroegsignalering € 42.000
    c. Implementatie breed offensief € 13.000
    d. GIDS / kansrijke start € 12.000
    e. Versterken sociale basis € 20.000
    f. Reserve organisatieontwikkelingen € 30.000
    g. Veilige fietsverbinding Waskemeer € 220.000
    h. Algemene middelen € 4.186.000
7. Kennis te nemen van het verslag van bevindingen Jaarrekeningcontrole 2022 van Eshuis accountants **(bijlage 3)**

Openbaar

Ja, passief via openbaar verslag

Inleiding

Hierbij ontvangt u de nota reserves en voorzieningen en de Jaarstukken over 2022. Het jaar waarin deze raadsperiode is begonnen en vrijwel een volledig nieuw college is gestart. Een nieuwe werkwijze was de samenwerkingsagenda, die door een groot deel van de fracties is opgesteld en vastgesteld. Daarnaast kwam het college in juli met een collegeakkoord, dat ook in de begroting is verwerkt. Zoals ook bij de begroting werd aangegeven willen we de komende jaren, samen met de gemeenteraad, verder werken aan een duurzaam en ondernemend Ooststellingwerf.

Gelukkig ging de samenleving weer open in de eerste maanden van 2022 en konden de meeste activiteiten weer doorgaan. Tegelijkertijd kwamen er nieuwe uitdagingen op ons af. Zo hebben we als gemeente en samenleving de handen uit de mouwen gestoken om vluchtelingen uit Oekraïne een plek te bieden.

Daarnaast is het een moeilijke tijd voor veel mensen door de inflatie en hoge energiekosten. Bij de begroting werd door de gemeenteraad besloten om € 1,25 miljoen beschikbaar te stellen om huishoudens te ondersteunen. Dit resulteerde aan het eind van het jaar in een initiatiefvoorstel. Voor dit voorstel is raadsbreed samengewerkt aan een noodpakket van maatregelen. Niet alleen voor hulp aan onze inwoners, maar ook voor organisaties en bedrijven in deze moeilijke tijd. Zoals een noodfonds voor inwoners en subsidie voor maatschappelijke initiatieven.

Financieel gezien startten we voor 2022 met een heroverweging, omdat het financieel perspectief er niet goed uit zag. Er zijn toen een aantal bezuinigingen voorgesteld waarvan een deel bij de begrotingsbehandeling weer is teruggedraaid, zoals de verhoging van de OZB. De komende jaren staan wij er financieel gezien goed voor, vanaf 2026 is het nog onzeker. Daarnaast worden wij en met ons de inwoners en bedrijven geconfronteerd met hoge prijzen door onder andere de energiecrisis. Ook de stikstofcrisis brengt veel onzekerheid met zich mee.

In alle opzichten een bijzondere en ook ingewikkelde tijd waarin we voor onze inwoners en bedrijven klaar willen staan. Tegelijkertijd hebben we de afgelopen jaren ook veel gerealiseerd. De belangrijkste ontwikkelingen van het afgelopen jaar vindt u in de samenvatting in de jaarstukken.

De jaarstukken bestaan uit twee delen, het jaarverslag en de jaarrekening. De plannen staan in de programmabegroting 2022 die in november 2021 door u is vastgesteld. Met het jaarverslag leggen wij verantwoording af over de belangrijkste beleids- en financiële resultaten. In de jaarrekening geven we de volledige financiële verantwoording en de balans met toelichting.

Argumenten

1.1 Om de Jaarstukken vast te stellen moet eerst de nota reserves en voorzieningen worden vastgesteld.
De beslispunten in de nota reserves en voorzieningen zijn verwerkt in de jaarstukken 2022. Ze moeten voor het vaststellen van de jaarstukken worden vastgesteld om zo de mutaties in de reserves en voorzieningen in de jaarstukken rechtmatig te laten zijn. Bij de programmabegroting 2022-2025 zijn door de raad de toevoegingen en onttrekkingen (reserves) en dotaties en aanwendingen (voorzieningen) 2022 vastgesteld. Deze hoeven in feite niet nogmaals te worden vastgesteld, maar om duidelijkheid te verstrekken over de mutaties van de komende jaren worden ze wel bij de beslispunten genoemd. Afwijkingen tussen begroting en realisatie moeten wel middels deze nota worden vastgesteld.

2.1 De omvang van de reserve Sociaal Domein is beperkt
De reserve sociaal domein is in 2006 ingesteld om de overschotten of tekorten ten gunste of ten laste van de reserve te laten komen. Voor de drie decentralisaties zijn we overgegaan naar een uitgaven-raming. Dit betekent dat voor- of nadelen ten gunste of ten laste van het resultaat komen. Voor het komende jaar staan nog twee onttrekkingen geraamd. We stellen voor om het saldo in de reserve sociaal domein per 31

december 2022 (€ 238.691) over te brengen naar de algemene reserve en de twee geraamde onttrekkingen ten laste van de algemene reserve te brengen in 2023. Daarmee kunnen we de reserve sociaal domein opheffen.

3.1 Gezien de huidige ontwikkelingen en de verwachting van openen nieuwe exploitaties kunnen we de reserve grondexploitatie beter op een bepaald niveau brengen
Voor het bepalen van tussentijdse winst bij de complexen moet de POC-methode (percentage of completion) worden toegepast. De POC methode houdt rekening met de fase waarin de grondexploitatie, zowel wat betreft de opbrengsten, als de kosten verkeert. De totale winst over de individuele grondexploitatie wordt opgedeeld/toegerekend aan de reeds verkochte kavels. Dit heeft er in 2022 toe geleid dat we een winst moesten nemen van € 1.051.734. De hoogte van de reserve wordt jaarlijks geactualiseerd op basis van verwachtingen van de huidige complexen. We stellen voor deze actualisatie voor 2022 achterwege te laten. De komende tijd zullen er een aantal nieuwe exploitaties worden geopend. Het lijkt om goed om de reserve grondexploitatie op een bepaald niveau te brengen.

4.1 Het is de bevoegdheid van de raad om de jaarstukken vast te stellen
Dit hoort bij de controlerende rol van de raad. De jaarstukken moeten binnen twee weken na vaststelling en voor 15 juli bij de provincie ingeleverd zijn.

5 en 6 Ten opzichte van het begrote resultaat na de najaarsrapportage 2022 is het een verschil van € 2.069.000
De toelichting op de verschillen staat bij de programma's. In het hoofdstuk 'algemeen' van de jaarstukken staat een analyse op hoofdlijnen. We stellen voor het resultaat op de volgende manier te bestemmen (zie ook pagina 14 van de jaarstukken):

a) € 606.000 voor de energietoeslag 2023. Deze middelen hebben we via de decembercirculaire 2022 ontvangen, de uitgaven vallen in 2023.
b) € 42.000 om zowel via vroegsignalering als via de bijzondere bijstand gericht hulp aan te bieden m.b.t. de energierekening. Deze middelen hebben we via de decembercirculaire 2022 ontvangen, de uitgaven vallen in 2023.
c) € 13.000 voor de implementatie van het Breed offensief. Dit wetsontwerp beoogt processen te stroomlijnen en te harmoniseren om meer mensen met een arbeidsbeperking aan het werk te krijgen. Deze middelen hebben we via de decembercirculaire 2022 ontvangen, de uitgaven vallen in 2023.
d) € 12.000 voor GIDS/kansrijke start. In het kader van het actieprogramma Kansrijke Start zijn de afgelopen jaren via diverse circulaires middelen aan het gemeentefonds toegevoegd om een lokale coalitie te vormen, versterken en behouden rondom de eerste 1.000 dagen van kinderen, zodat gemeenten erkende interventies rondom een kansrijke start kunnen inzetten. Deze middelen hebben we via de decembercirculaire 2022 ontvangen, de uitgaven vallen in 2023.
e) € 20.000 voor het versterken van de sociale basis. Vanuit het programma Wonen, Ondersteuning en Zorg voor Ouderen werkt het ministerie van VWS samen met partijen in het veld aan een samenleving waar (toekomstige) ouderen waardig oud kunnen worden, zelf de regie hebben en met hun netwerk hun leven kunnen leiden. De norm van deze beweging is 'zelf als het kan; thuis als het kan; digitaal als het kan'. Een belangrijk onderdeel hiervan is dat ouderen een beroep kunnen doen op een sterke sociale basis. Dit bevordert de vitaliteit en gezondheid van ouderen, waardoor zij beter, langer en meer kunnen participeren in de samenleving. Gemeenten spelen hier een belangrijk rol in. Zo kunnen gemeenten het 'omzien naar elkaar in de wijk' faciliteren door een breed, laagdrempelig en vindbaar aanbod van activiteiten en ondersteuning in de eigen buurt of wijk. Deze middelen hebben we via de decembercirculaire 2022 ontvangen, de uitgaven vallen in 2023.
f) € 30.000 toevoegen aan de reserve organisatieontwikkelingen. Het geraamde tekort over de periode 2023-2026 is € 30.000. We stellen voor dit bedrag toe te voegen aan de reserve.

g) € 220.000 voor Veilige fietsverbinding Waskemeer. Bij de begrotingsbehandeling in november 2021 is voor het jaar 2022 door het aannemen van amendement 186 € 220.000 beschikbaar gesteld voor het aanleggen van een veilige fietsverbinding in Waskemeer. Dit is in 2022 niet uitgevoerd. De werkzaamheden worden doorgeschoven naar het jaar 2023. We stellen voor het budget voor 2023 beschikbaar te houden via resultaatbestemming.
h) Het resterende resultaat toe te voegen aan de algemene reserve.

7.1 De accountant heeft de controle uitgevoerd
Verslag van bevindingen is op dit moment nog niet beschikbaar, en wordt daarom nagezonden.

Kanttekeningen

Het verslag van bevindingen volgt later
De accountantscontrole is nog niet volledig afgerond. Het verslag van bevindingen volgt daarom later. De bevindingen kunnen ertoe leiden dat we nog aanpassingen in de Jaarstukken moeten doen.

Onderhoudsvoorzieningen
Recent hebben wij de onderhoudsplannen van een 7-tal sport-, welzijnsaccommodaties en MFA's afgerond. De nieuwe onderhoudsplannen geven aan dat de huidige dotaties in de onderhoudsvoorzieningen veel te laag zijn om de toekomstige onderhoudsbehoefte te dekken. Er moet eenmalig en structureel budget aan de voorzieningen worden toegevoegd. Wij leggen de nieuwe onderhoudsplannen en de financiële consequenties in juni via een raadsvoorstel aan u voor. Hierdoor kunt u dit meenemen in de integrale afweging bij de voorjaarsrapportage 2023 en de kaderbrief.

Financiële toelichting

Zie Jaarstukken.

Publicatie voor bekendmaking

Zie aanbieding. De Jaarstukken zijn beschikbaar via Ooststellingwerf.begrotingsapp.nl.

Burgemeester en wethouders van Ooststellingwerf,

, secretaris , burgemeester.

Bijlagen

1. Nota reserves en voorzieningen 2022
2. Jaarstukken 2022
3. Concept verslag van bevindingen (wordt nagezonden)

Extern zaak ID (zaakcode) :

De raad van de gemeente Ooststellingwerf;

nr.

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 25 april 2023;

Besluit

1. De beslispunten op pagina 7 t/m 10 uit de nota reserves en voorzieningen 2022 en 2023-2025 **(bijlage 1)** vast te stellen
2. De reserve Sociaal Domein op te heffen en het resterende saldo over te brengen naar de algemene reserve.
3. Geen bedrag uit de reserve Grondexploitatie te laten vrijvallen

4. De jaarstukken 2022 vast te stellen **(bijlage 2)**

En daarmee:

5. Het voordelig resultaat 2022 € 5.129.000 vast te stellen
6. Het voordelige resultaat toe te voegen aan de algemene reserve en dit als volgt te bestemmen:
    a. Energietoeslag € 606.000
    b. Bijzondere bijstand/vroegsignalering € 42.000
    c. Implementatie breed offensief € 13.000
    d. GIDS / kansrijke start € 12.000
    e. Versterken sociale basis € 20.000
    f. Reserve organisatieontwikkelingen € 30.000
    g. Veilige fietsverbinding Waskemeer € 220.000
    h. Algemene middelen € 4.186.000
7. Kennis te nemen van het verslag van bevindingen Jaarrekeningcontrole 2022 van Eshuis accountants **(bijlage 3)**

Besloten in de openbare vergadering van 27 juni 2023

, griffier. , voorzitter.

Nota reserves en voorzieningen 2022

gemeente ooststellingwerf

Inhoud

Algemeen en beslispunten 4
Algemeen 4
Beslispunten reserves 6
Beslispunten voorzieningen 8
Verloopoverzichten 11
Verloopoverzichten reserves 11
Verloopoverzichten voorzieningen 12
Toelichting per reserve 13
Algemene reserve 13
Toelichting algemene reserve 16
Algemene reserve grondexploitatie 17
Reserve lastenverlichting 19
Reserve strategische projecten 20
Reserve organisatieontwikkeling 21
Reserve sociaal domein 22
Reserve riolering 23
Reserve overhevelingsbudgetten 24
Reserve monumenten 26
Reserve kapitaal 27
Toelichting per voorziening 28
Voorziening oninbare debiteuren 28
Voorziening oninbare debiteuren SoZaWe 29
Voorziening onderhoud gymzalen 30
Voorziening onderhoud de Kompaan 31
Voorziening onderhoud Steegdenhal 32
Voorziening onderhoud sportaccommodatie 3 B's 34
Voorziening onderhoud gebouwen 36
Voorziening bodemsanering 38
Voorziening onderhoud MFS de Boekebeam 39
Voorziening onderhoud Bosbergtoren 40
Voorziening onderhoud de Bongerd 41
Voorziening riolering 43
Voorziening kostendekking leges omgevingsvergunning 45
Voorziening lopend pensioen bestuurders 46
Voorziening pensioen vm/huidige wethouders 47
Voorziening verlofsparen 48

Algemeen en beslispunten

Algemeen

Verloop reserves en voorzieningen

Het belangrijkste doel van de nota reserves en voorzieningen 2022 is het herijken van de reserves en voorzieningen. De nota is bij uitstek een kaderstellend instrument voor u. Het doel van de nota is immers het bepalen en vaststellen van de kaders rondom de reserves en voorzieningen. De nota moet de uitgangspunten voor de te vormen reserves en voorzieningen helder maken, de scheiding tussen reserves en voorzieningen consequent doorvoeren en bevoegdheden waar nodig definiëren. Dit alles uiteraard in het kader van de BBV-regelgeving. Voor het opstellen van de nota reserves en voorzieningen en het daaraan gekoppelde verloop van de reserves en voorzieningen zijn uitgangspunten benoemd. Deze uitgangspunten zijn nodig om ervoor te zorgen dat de beoordeling van de reserves en voorzieningen eenduidig wordt uitgevoerd. Het college heeft de uitgangspunten vastgesteld, zoals hieronder weergegeven.

Uitgangspunten

Voor een transparante, éénduidige verwerking van reserves en voorzieningen zijn onderstaande uitgangspunten van belang. Hierbij is rekening gehouden met bestaande nota's over reserves en voorzieningen, BBV-regelgeving en nieuwe inzichten. De uitgangspunten zijn onderverdeeld in een drietal categorieën namelijk: bevoegdheden college/raad, verloop reserves en voorzieningen en voorwaarden die van toepassing zijn bij de uitvoering van een correcte beoordeling reserves en voorzieningen.

Bevoegdheden

1. Vorming en opheffing van reserves en voorzieningen vindt plaats met expliciete toestemming van de raad. Daarbij wordt onder meer vastgelegd: het doel, de reden, functie, minimum en maximum hoogte, periode, wijze van voeding, bestedingsraming en budgethouder.
2. De raad heeft de bevoegdheid tot het wijzigen van een bestemming van een reserve.
3. De raad stelt door middel van vaststelling van de begroting de jaarlijkse toevoegingen en onttrekkingen van de reserves en voorzieningen vast. Binnen dit kader kan het college op grond van de noodzakelijke onderbouwing aanwendingen doen.
4. De raad kan de bestemming van een (bestemmings-)reserve wijzigen. Bij een voorziening kan de raad de bestemming niet zonder meer wijzigen. Veelal liggen er wettelijke verplichtingen (BBV-wetgeving) aan een voorziening ten grondslag.
5. De verantwoordelijkheid van de aanwending van voorzieningen ligt bij het college.

Verloop

1. Jaarlijks, ten tijde van de opstelling van de jaarrekening, vindt er een evaluatie van bestemmingsreserves en voorzieningen plaats. Reserves en voorzieningen met een specifiek doel of een concrete aflooptermijn waarbij de realisatie uitblijft, worden heroverwogen.
2. De nota reserves en voorzieningen geeft de raad de mogelijkheid van integrale afweging bij resultaatbestemming.
3. De nota reserves en voorzieningen moet een beter inzicht opleveren in de samenhang tussen de exploitatie enerzijds en de reserves en voorzieningen anderzijds. Vermeden moet worden dat het verschil tussen resultaat voor en na bestemming sterk afwijkt. Ter bevordering van de transparantie is het noodzakelijk om meer baten en lasten in het resultaat voor bestemming te begroten en te verantwoorden.
4. Aan alle onderhoudsvoorzieningen moeten beheersplannen ten grondslag liggen. Deze beheersplannen (t.b.v. onderhoud) moeten minimaal eens in de 4 jaar geactualiseerd worden. De (deel-)PVM-ers stellen de beheersplannen op. Indien er geen beheersplan aanwezig is, is er volgens de BBV-regels geen sprake van een voorziening, maar van een reserve. Daarbij wordt het geld "geparkeerd" in een bestemmingsreserve en is dus nog steeds beschikbaar.

Voorwaarden

1. Negatieve reserves en voorzieningen zijn niet toegestaan.
2. Overschrijdingen van lasten in het kader van de begrotingsonrechtmatigheid zijn relevant zodra deze overschrijdingen van de lasten op het totale programma veroorzaken. De raad is verplicht hierover een begrotingswijziging vast te stellen.

3. Op een investering met een economisch en maatschappelijk nut moet volgens de BBV-voorschriften altijd worden afgeschreven. Er moet 'bruto' geactiveerd worden. De bestemmingsreserves kunnen hierbij gebruikt worden als dekkingsmiddel voor de jaarlijkse kapitaalslasten.
4. Er vindt geen rentetoerekening plaats aan voorzieningen en reserves, met uitzondering van in de BBV voorgeschreven mogelijkheden (bijv. voorzieningen die op basis van contante waarde zijn berekend).
5. Het onderscheid tussen een reserve en een voorziening is in overeenstemming met de regelgeving opgenomen in het BBV. De BBV regelgeving wordt hierbij gevolgd.
6. Indien gebruik wordt gemaakt van een egalisatiereserve moet worden voldaan aan kostendekkendheid. Per egalisatiereserve zal een minimumbedrag en een maximum bedrag genoemd moeten worden, indien de raad daarover besloten heeft. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het hanteren van een maximale omvang van de reserve dat een bepaald percentage bedraagt van de geraamde opbrengst.
7. De omvang van de reservepositie die aangehouden wordt past bij de risico's, schaalgrootte en ambitieniveau van de gemeente en maakt onderdeel uit van de weerstandscapaciteit.
8. De algemene reserve en de algemene reserve grondexploitatie worden jaarlijks aangevuld/afgeroomd, waarbij het weerstandsvermogen van zodanige omvang is dat (on)verwachte risico's en (niet) kwantificeerbare verliezen kunnen worden opgevangen.
9. Vrijgevallen bedragen door herschikking van reserves en voorzieningen worden toegevoegd aan de algemene reserve.
10. Voorzieningen worden onafhankelijk van het resultaat gevormd.
11. Aan de vorming, aanwending en opheffing van reserves en voorzieningen moet een bestendige gedragslijn ten grondslag liggen. De onderbouwing van de reserves en voorzieningen kunnen niet jaarlijks een 100% andere invalshoek hebben; d.w.z. een ander doel krijgen.
12. Behaalde resultaten bij verkoop van gemeentelijke eigendommen, die niet zijn opgenomen in de grondexploitatie, vallen vrij ten gunste van de algemene reserve dan wel worden ten laste van de algemene reserve gebracht (bij boekverlies).
13. Reserves beneden de € 25.000 worden niet gevormd.
14. Het bedrag boven het maximale saldo van de algemene reserve wordt aangewend voor het op peil brengen van de bestemmingsreserves.

Waardering voorzieningen

Voorzieningen bestaande risico's (art 44 1b)

Hieronder vallen de voorzieningen voor oninbare debiteuren (algemeen en SozaWe). De voorziening wordt als volgt gevormd:

- Belastingdebiteuren:
  - Ouder dan 2 jaar: 80% oninbaar
  - Tussen 1 en 2 jaar: 50% oninbaar
  - Ouder dan 6 maanden: 10% oninbaar

Voor de overige vorderingen wordt een voorziening gevormd op basis van beoordeling op inbaarheid van de openstaande vorderingen ouder dan drie maanden.

- Bij SoZaWe vindt deze beoordeling per debiteur plaats met uitzondering van debiteuren met een saldo < € 1.500 en vorderingen waarvan de vordering is ontstaan in het lopende boekjaar en vorderingen waarvan er een ontvangst heeft plaatsgevonden in het lopende boekjaar. Voor posten > € 50.000 gelden de uitzonderingen niet, deze worden meegenomen in de beoordeling. Naast de individuele bepaling geldt dat de vorderingen WWB voor 75% als oninbaar worden beschouwd.

Voorziening bestaande risico's (art 44 1c)

Hieronder vallen de onderhoudsvoorzieningen. De hoogte van de voorzieningen worden bepaald aan de hand van de aanwezige (meerjarige) onderhoudsplannen.

Voorziening m.b.t. van derden verkregen middelen (art 44.2)

Hieronder valt de voorziening riolering. De hoogte wordt bepaald aan de hand van het (vastgestelde) gemeentelijke rioleringsplan.

Voorziening arbeidskosten gerelateerde verplichtingen
Hieronder vallen de voorzieningen van de lopende pensioenverplichtingen (oftewel de voorziening van de (oud)bestuurders die een pensioenuitkering krijgen) en die van de verwachte pensioenverplichtingen voor voormalige en huidige wethouders (oftewel de voorziening van de (oud) bestuurders die de pensioengerechtigde leeftijd nog niet hebben bereikt). Deze voorzieningen worden bepaald aan de hand van actuariële berekeningen van RAET.

Uitvoering
In samenwerking tussen de PVM-ers (= productverantwoordelijke medewerkers) en financieel consulenten van het cluster planning en control zijn de reserves en de voorzieningen voor 2021 en voor 2022-2025 beoordeeld. Bij de beoordeling is rekening gehouden met de door het college vastgestelde uitgangspunten.

Bij de jaarlijkse beoordeling van de reserves en voorzieningen is het noodzakelijk om te inventariseren of de hoogte van de reserve in overeenstemming is met de door de raad bepaalde bestemming. Op deze manier wordt inzichtelijk of de gewenste omvang van de reserves in relatie is tot het gewenste bestaande beleid. De uitkomsten van de beoordeling 2021 en 2022-2025 worden meegenomen bij de kaderbrief 2023-2026. Bij de behandeling van de kaderbrief kunnen wensen en prioriteiten afgezet worden tegen eventuele overschotten binnen het eigen vermogen (reserves).

Gevolgen beoordeling reserves en voorzieningen jaarrekening 2022
Als uitgangspunt voor de beoordeling reserves en voorzieningen jaarrekening 2022 is de eindstand van de reserves en voorzieningen in de jaarrekening 2021 genomen. De beoordeling 2022 heeft de volgende instellingen/opheffingen voor de reserves, voorzieningen en schulden tot gevolg:

- Het instellen van een voorziening verlofsparen
- Het instellen van een voorziening onderhoud Bosbergtoren
- Het instellen van een voorziening onderhoud sporthal de Bongerd
- Het opheffen van de voorziening leges
- Het opheffen van de reserve sociaal domein

De raad heeft de bevoegdheid om onttrekkingen en toevoegingen tot en met 31 december van het betreffende boekjaar met tijdige begrotingswijzigingen te autoriseren.

Beslispunten reserves

Bij de programmabegroting 2022-2025 zijn door de raad de toevoegingen en onttrekkingen 2022 vastgesteld. Deze hoeven in feite niet nogmaals te worden vastgesteld, maar om duidelijkheid te verstrekken over de mutaties van de komende jaren worden ze wel bij de beslispunten genoemd. Afwijkingen tussen begroting en realisatie moeten wel middels deze nota worden vastgesteld.

9211600 Algemene Reserve

1. Reserve handhaven per 31-12-2022
2. Toevoeging in 2022 van € 5.271.830, bestaande uit rekeningsresultaat 2021 € 4.038.719, klimaatmiddelen € 336.702, omgevingswet € 449.000, wet kwaliteitsborging bouw € 74.000, overheveling saldo reserve Sociaal Domein € 238.961 en MOP wegen € 134.448.
3. Onttrekking 2022 van € 1.218.461 (zie specificatie)
4. Onttrekkingen 2023 € 4.880.593, 2024 € 53.600, 2025 € 20.000 en 2026 € 20.000 (zie specificatie)

9211601 Algemene reserve grondexploitatie

1. Reserve handhaven per 31-12-2022
2. Toevoeging in 2022 € 1.051.734
3. Onttrekking in 2022 € 0
4. Toevoeging 2023 € 1.207.628, 2024 € 222.262, 2025 € 132.212 en 2026 € 0

9231602 Reserve Lastenverlichting

1. Reserve handhaven per 31-12-2022
2. Toevoeging 2022 € 17.480
3. Onttrekking 2023 € 69.000

9231707 Reserve strategische projecten

1. Reserve handhaven per 31-12-2022
2. Onttrekkingen 2022 € 25.000
3. Onttrekkingen 2023 € 2.025.000, 2024 € 13.380

9231708 Reserve organisatieontwikkeling

1. Reserve handhaven per 31-12-2022
2. Toevoeging in 2023 van € 30.000 uit het resultaat 2022
3. Onttrekking in 2022 € 60.654
4. Onttrekking in 2023 € 105.000

9231709 Reserve Sociaal Domein

1. Instemmen met de onttrekking in 2022 van € 38.000
2. Het resterende saldo van de reserve sociaaldomein € 238.691 per 31 december 2022 over te brengen naar de algemene reserve.
3. Reserve opheffen per 31-12-2022

9231710 Reserve riolering

1. Reserve handhaven per 31-12-2022

9231711 Reserve overheveling budgetten

1. Reserve handhaven per 31-12-2022
2. Toevoeging 2022 van € 386.000 conform raadsbesluit 20 december 2022
3. Onttrekking 2022 van € 273.000 conform raadsbesluit 21 december 2021
4. Onttrekking 2023 van € 386.000 conform raadsbesluit 20 december 2022

9231712 Reserve Monumenten

1. Reserve handhaven per 31-12-2022
2. Toevoeging 2022 € 15.653

3. Onttrekking 2023 t/m 2026 € 2.500 (Stichting Fryske Mole) min/plus eventuele onder- of overschrijding subsidie gemeentelijke monumenten.

9231718 Kapitaalreserve

1. Handhaven reserve per 31-12-2022
2. Onttrekking 2022 € 182.810 ter dekking van de afschrijving
3. Onttrekkingen 2023 en verder € 319.000 per jaar

Beslispunten voorzieningen

Bij de programmabegroting 2022-2025 zijn door de raad de dotaties en aanwendingen 2022 vastgesteld. Deze hoeven in feite niet nogmaals te worden vastgesteld, maar om duidelijkheid te verstrekken over de mutaties van de komende jaren worden ze wel bij de beslispunten genoemd. Afwijkingen tussen begroting en realisatie moeten wel middels deze nota worden vastgesteld.

9121800 Voorziening oninbare debiteuren

1. Handhaven voorziening per 31-12-2022
2. Dotatie aan de voorziening in 2022 € 9.643
3. Aanwending van de voorziening in 2022 € 32.540

9131801 Voorziening oninbare debiteuren SoZaWe

1. De voorziening handhaven per 31-12-2022
2. Dotatie in 2022 € 20.059
3. Aanwending 2022 € 146.084

9151900 Voorziening gymlokalen

1. Voorziening handhaven per 31-12-2022
2. Dotatie in 2022 € 15.000
3. Aanwending in 2022 € 17.939
4. Dotatie 2023-2027 jaarlijks € 15.000
5. Aanwending in 2023 € 65.029, 2024 € 12.823, 2025 € 39.218, 2026 € 11.986, 2027 € 16.154

9151901 Voorziening onderhoudsgelden De Kompaan

1. Voorziening handhaven per 31-12-2022
2. Dotatie in 2022 € 20.000
3. Aanwending in 2022 € 5.197
4. Dotatie 2023-2027 jaarlijks € 20.000
5. Aanwending 2023 € 29.193, 2024 € 42.787, 2025 € 49.764, 2026 € 30.603, 2027 € 33.333

9151902 Voorziening onderhoudsgelden Steegdenhal

1. Voorziening handhaven per 31-12-2022
2. Dotatie in 2022 € 15.500
3. Aanwending in 2022 € 16.856
4. Dotatie 2023-2027: jaarlijks € 15.500
5. Aanwending 2023 € 31.824, 2024 € 4.551, 2025 € 31.801, 2026 € 8.499 en 2027 € 55.616

9151903 Voorziening onderhoud Bosbad – Boekhorst

1. Voorziening handhaven per 31-12-2022
2. Dotatie in 2022 € 25.000
3. Aanwending in 2022 € 82.683 (Bosbad € 70.326 en Boekhorst € 12.357)
4. Vrijval in 2022 € 130.000
5. Dotatie 2023-20276: jaarlijks € 25.000
6. Aanwending 2023 € 93.929, 2024 € 112.459, 2025 € 113.905, 2026 € 90.465, 2027 € 62.683

9151904 Voorziening onderhoud gebouwen

1. Voorziening handhaven per 31-12-2022
2. Dotatie aan de voorziening 2022 € 75.000
3. Jaarlijkse dotatie aan de voorziening 2023 en verder: € 75.000 (conform begroting)
4. Aanwending 2022 € 45.897
5. Aanwending 2023 € 159.238, 2024 € 371.800, 2025 € 65.370 en 2026 € 5.000.

9151905 Voorziening Bodemsanering

1. De voorziening handhaven per 31-12-2022

9151906 Voorziening Onderhoud MFS de Boekebeam

1. Voorziening handhaven per 31-12-2022
2. Dotatie in 2022 € 16.000
3. Aanwending in 2022 € 0
2. Dotatie 2023-2027 jaarlijks € 16.000
5. Aanwending 2023 € 31.417, 2024 € 0, 2025 € 121.524, 2026 € 37.784, 2027 € 47.548

9151907 Voorziening onderhoud Bosbergtoren

1. Voorziening handhaven per 31-12-2022
2. Dotatie in 2022 € 26.000
3. Aanwending in 2022 € 0
4. Dotatie 2023-2027: jaarlijks € 13.500
5. Aanwending 2023 € 0, 2024 € 0, 2025 € 0, 2026 € 12.500 en 2027 € 0

9151908 Voorziening onderhoud de Bongerd

1. Voorziening handhaven per 31-12-2022
2. Dotatie in 2022 € 140.000
3. Aanwending in 2022 € 24.015
4. Dotatie 2023-2027: jaarlijks € 10.000
5. Aanwending 2023 € 0, 2024 € 38.950, 2025 € 58.800, 2026 € 16.963, 2027 € 36.750

9161940 Voorziening riolering

1. Voorziening handhaven per 31-12-2022
2. Aanwending voorziening 2022 € 441.251
3. Dotatie aan de voorziening 2022 € 485.087
4. Dotatie voorziening 2023 € 323.749, 2024 € 336.128, 2025 € 305.506, 2026 € 307.887

5. Aanwending in 2023 € 354.129 vanuit 2022 en daarnaast voor de periode 2023-2027: jaarlijkse investeringen vrijverval riolering op basis van het huidige GRP 2020-2024: 2024 € 650.000, en in 2025, 2026 en 2027 is dit € 818.000.

9161641 Voorziening kostendekking leges omgevingsvergunning

1. Voorziening opheffen per 31-12-2022
2. Dotatie in 2022: geen
3. Aanwending in 2022: geen

9151950 Voorziening lopende pensioenverplichtingen bestuurders

1. Voorziening handhaven per 31-12-2022
2. Dotatie 2022 aan de voorziening € 0
3. Vrijval 2022 voorziening € 92.598
4. Aanwending 2022 van de voorziening € 107.568
5. Jaarlijkse dotatie aan de voorziening 2023 en verder € 25.000
6. Jaarlijkse aanwending van de voorziening 2023 en verder € 100.000

9151951 Voorziening pensioenverplichtingen voormalige en huidige wethouders

1. Voorziening handhaven per 31-12-2022
2. Vrijval voorziening 2022 € 158.157
3. Jaarlijkse dotatie 2023 en verder aan voorziening € 50.000

9151953 Voorziening verlof sparen

1. Voorziening vormen per 31-12-2022
2. Dotatie 2022 aan de voorziening € 56.715

Verloopoverzichten

Verloopoverzichten reserves

x € 1.000

Reserves	Nummer	Saldo per 31-dec-21	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Saldo per 31-dec-22
1.2 Algemene reserves						
Algemene reserve	9211600	22.738	5.272	-1.218	-	26.791
Totaal algemene reserves		**22.738**	**5.272**	**-1.218**	**-**	**26.791**
1.3 Bestemmingsreserves opvangen schommelingen tarieven						
Reserve lastenverlichting	9231602	573	17	-	-	591
Totaal bestemmingsreserves opvangen schommelingen tarieven		**573**	**17**	**-**	**-**	**591**
1.4 Bestemmingsreserves						
1.4.1 Bestemmingsreserves grondexploitatie						
Algemene reserve grondexploitatie	9211601	1.007	1.053	-	-	2.060
Totaal bestemmingsreserves grondexploitatie		**1.007**	**1.053**	**-**	**-**	**2.060**
1.4.2 Overige bestemmingsreserves						
Reserve strategische projecten	9231707	2.063	-	-25	-	2.038
Reserve organisatieontwikkelingen	9231708	136	-	-61	-	75
Reserve Sociaal Domein	9231709	277	-	-277	-	-
Reserve riolering	9231710	-	-	-	-	-
Reserve overheveling budgetten	9231711	273	386	-273	-	386
Reserve kapitaallasten	9231718	2.751	-	-183	-	2.568
Reserve monumenten	9231712	84	16	-	-	100
Totaal overige bestemmingsreserves		**5.584**	**402**	**-818**	**-**	**5.168**
Totaal bestemmingsreserves		**7.165**	**1.472**	**-818**	**-**	**7.819**
Totaal reserves		**29.903**	**6.744**	**-2.037**	**-**	**34.610**

gemeente ooststellingwerf

Verloopoverzichten voorzieningen

x € 1.000

Voorzieningen	Nummer	Saldo per 31-dec-21	Dotatie	Vrijval	Aanwending	Saldo per 31-dec-22
1. Voorzieningen Verplichtingen, verliezen en risico's(art. 44 1a)						
Voorziening bodemsanering	9111905	475	-	-	-	475
Totaal voorzieningen Verplichtingen, verliezen en risico's(art. 44 1a)		**475**	**-**	**-**	**-**	**475**
2. Voorzieningen bestaande risico's (art. 44 1b)						
Voorziening oninbare debiteuren	9121800	82	10	-	-33	59
Voorziening oninbare debiteuren SoZaWe	9131801	524	20	-	-146	398
Totaal voorzieningen bestaande risico's (art. 44 1b)		**605**	**30**	**-**	**-179**	**456**
3. Voorzieningen bestaande risico's (art. 44 1c)						
Voorziening onderhoud onderwijsgeb. en gymlok.	9151900	117	15	-	-18	114
Voorziening onderhoudsgelden De Kompaan	9151901	114	20	-	-5	129
Voorziening onderhoudsgelden Steegdenhal	9151902	74	16	-	-17	73
Voorziening onderhoud sportaccommodaties 3 B's	9151903	625	25	-130	-83	437
Voorziening onderhoud gebouwen	9151904	592	75	-	-46	622
Voorziening onderhoud MFS de Boekebeam	9151906	180	16	-	-	196
Voorziening onderhoud Bosbergtoren	9151907	-	26	-	-	26
Voorziening onderhoud sporthal de Bongerd	9151908	-	140	-	-24	116
Totaal voorzieningen bestaande risico's (art. 44 1c)		**1.703**	**333**	**-130**	**-193**	**1.713**
4. Voorzieningen mbt van derden verkregen middelen (art 44.2)						
Voorziening riolering	9161940	5.628	485	-	-441	5.672
Voorziening kostendekking leges	9161941	-	-	-	-	-
Totaal voorzieningen mbt van derden verkregen middelen (art 44.2)		**5.628**	**485**	**-**	**-441**	**5.672**
5. Voorzieningen arbeidskosten gerelateerde verplichtingen						
Voorziening lopende pensioenverplichtingen bestuurders	9151950	1.821	-	-93	-108	1.621
Voorziening pens.verplichtingen vm. + huidige wethouders	9151951	1.382	-	-158	-	1.224
Voorziening verlofsparen	9151953	-	57	-	-	57
Totaal voorzieningen arbeidskosten gerelateerde verplichtingen		**3.204**	**57**	**-251**	**-108**	**2.902**
Totaal voorzieningen		**11.615**	**904**	**-381**	**-920**	**11.218**

Toelichting per reserve

Algemene reserve

1.	Algemene reserve	9211600
2.	Naam (deel-) PVM-er	Peter Roos
3.	Afdeling	Klant en Organisatie
4.	Naam portefeuillehouder	Jan van Weperen
5.	Relatie met (deel-) productnummer	Programma: Bestuur en dienstverlening
		Product: Algemene inkomsten en uitgaven
		Deelproduct: Algemene uitkering, deelnemingen en overig
6.	Ingesteld bij Raadsbesluit d.d.	n.v.t. Artikel 43 van het BBV schrijft de algemene reserve voor.
7.	Reden/bestemmingsdoel reserve	De algemene reserve heeft een algemeen karakter en is vrij aanwendbaar. Voor het gebruik van de algemene reserve is, zoals voor alle reserves, altijd een expliciet raadsbesluit vereist. De algemene reserve is het vrij besteedbare eigen vermogen van de gemeente. Deze reserve heeft als belangrijkste functie het vormen van een buffer voor financiële tegenvallers (het opvangen van onvoorzienbare risico's en calamiteiten). Tekorten en overschotten op de jaarrekening komen ten laste respectievelijk ten gunste van de algemene reserve. De noodzakelijke hoogte van de algemene reserve wordt mede bepaald aan de hand van het weerstandsvermogen van de gemeente. De provincie toetst of de algemene reserve het gewenste niveau heeft.
8.	Soort reserve	Algemene reserve
9.	Motief vorming reserve	Risicomotief
10.	Wijze van voeding van reserve/ wijze van beschikking van de reserve	De voeding van de reserve vindt plaats door toevoeging van een positief rekeningresultaat. Een eventueel negatief rekeningresultaat komt ten laste van de algemene reserve.
11.	Looptijd	Startdatum: onbekend
		Einddatum: onbepaald
12.	Gewenste/ noodzakelijke omvang	Bij de algemene reserve wordt uitgegaan van een ondergrens van € 3.000.000. Daarnaast wordt elk jaar de benodigde weerstandscapaciteit berekend.
13.	Bijzonderheden	Jaarrekening 2022
		Het voordelige rekeningsaldo 2021 van € 4.038.719 is toegevoegd aan de algemene reserve. Er wordt voorgesteld de reserve Sociaal Domein op te heffen per 31-12-2022 en het saldo van de reserve toe te voegen aan de algemene reserve.
14.	Bijlagen welke ten grondslag liggen:	N.v.t.
15.	Verklaren mutaties in reserve in 2022	**Toevoeging:**
		1. Rekeningsresultaat 2021 € 4.038.719
		2. Klimaatmiddelen € 336.702
		3. Omgevingswet € 449.000
		4. Wet kwaliteitsborging bouw € 74.000
		5. Saldo reserve Sociaal Domein € 238.691
		6. MOP wegen € 134.448

		Onttrekking:
		1. Inzet op zorgeconomie € 55.000
		2. Het Fonds (rekeningresultaat 2021) € 145.000
		3. Kleding-/schoenenbonnen (rekeningresultaat 2021) € 15.000
		4. Project Mader € 11.600
		5. Omgevingswet € 77.325
		6. Biodiversiteitsplan € 3.347
		7. Biobased Economy € 52.000
		8. Resterend budget BBE naar duurzaamheid € 6.296
		9. Vervolge coöperatie Appelscha 3.0 € 50.000
		10. Projectleider taskforce (bestemming resultaat 2020) € 81.202
		11. Taskforce Woningbouw € 151.749
		12. Verkeersveiligheid € 106.500
		13. Onderzoek (subsidioloog/accommodatiebeleid) € 0
		14. Friese projectenmachine € 10.529
		15. Tijdelijke formatie ruimtelijke ordening € 75.000
		16. Concerncontrol € 16.150
		17. Corona (bestemming resultaat 2021) € 361.763
16.	Verklaren afwijkingen begroting 2022 met realisatie 2022	**Toevoegingen:**
		2. Bij de najaarsrapportage 2022 is aangegeven dat de niet bestede klimaatmiddelen worden toegevoegd aan de algemene reserve. De toevoeging is inclusief de middelen € 206.000, ontvangen bij de meicirculaire 2022, voor uitvoeringskosten.
		3. Bij de septembercirculaire 2022 zijn middelen (€ 449.000) ontvangen voor de invoering van de omgevingswet. In de mededeling aan de raad hierover is aangegeven dat deze middelen worden toegevoegd aan de reeds beschikbare middelen omgevingswet en dat dit loopt via de algemene reserve.
		4. Wet kwaliteitsborging bouw: ook hiervoor zijn middelen (€ 74.000) bij de septembercirculaire 2022 ontvangen. Hetzelfde geldt hier als bij het punt omgevingswet hiervoor.
		5. Er is voorgesteld om de reserve Sociaal Domein op te heffen. Het restantsaldo ad € 238.691 wordt dan overgeheveld naar de algemene reserve.
		6. MOP wegen: Om de werkzaamheden zo efficiënt mogelijk uit te voeren zijn de werkzaamheden voor 2022 en 2023 gezamenlijk uitgezet. Dit kan betekenen dat in het eerste jaar het budget wordt onder- dan wel wordt overschreden. Deze onder- of overschrijding loopt dan via de algemene reserve en wordt dan weer in het opvolgende jaar recht getrokken. Deze werkwijze is ingezet in 2018. Hiermee wordt het beschikbare budget beter ingezet (zie ook raadsmededeling 472). Dit betekent dat nu de onderschrijding over 2022 ad € 134.448 wordt toegevoegd aan de algemene reserve en in 2023 wordt ditzelfde bedrag weer onttrokken en aan het budget mop wegen 2023 toegevoegd.
		Onttrekkingen:
		3. Onttrekking voor kleding en schoenenbonnen is lager omdat de bonnen ook in 2023 nog ingeleverd mogen worden.
		5. Omgevingswet: de werkelijke lasten zijn lager. Het resterende budget, aangevuld met de middelen uit de septembercirculaire 2022 voor de invoering omgevingswet en wet kwaliteitsborging bouw, blijft beschikbaar voor 2023 en verder.
		6. Biodiversiteitsplan: de werkelijke lasten zijn lager. Het resterende budget wordt in 2023 benut.
		7. Biobased economy: Dit betreft het budget voor de nog lopende projecten vanuit BBE, zoals benoemd in het raadsvoorstel van 2 maart 2021. De afronding, verantwoording en afrekening van een tweetal projecten vindt plaats in 2023. Het budget blijft daarom beschikbaar voor 2023.

		8. Resterend budget BBE naar duurzaamheid: Dit betreft het budget voor nieuwe projecten BBE. Dit budget kan tot en met 2024 worden ingezet en blijft daarom beschikbaar.
		10. Projectleider taskforce (bestemming resultaat 2020): Het resterende budget blijft beschikbaar voor 2023.
		11. Taskforce woningbouw: in 2022 is het project gestart en het wordt voortgezet in 2023.
		12. Verkeersveiligheid: in de raadsvergadering van 15 februari 2022 is € 500.000 beschikbaar gesteld voor het verbeteren van de verkeersveiligheid. Op grond van een plan van aanpak zijn in 2022 de eerste maatregelen uitgevoerd. In 2023 wordt het project voortgezet.
		13. Onderzoek subsidioloog/accommodatiebeleid: Het budget is in 2022 niet aangesproken, maar wordt benut in 2023 voor het opstellen van het rapport accommodatiebeleid en ihp.
		16. Concerncontrol: in 2022 is dit budget ingezet voor begeleiden/opleiden van de concerncontroller en dit wordt voortgezet in 2023.
		17. Bij de bestemming van het resultaat 2021 is € 596.000 beschikbaar gesteld voor diverse maatregelen. De werkelijke lasten waren lager. Zie ook het aparte onderdeel Corona in de jaarstukken.
17.	Verklaren mutaties in reserve komende jaren (2023-2027)	Onttrekking (zie specificatie hierna)
		2023 € 4.902.593
		2024 € 53.600
		2025 € 20.000
		2026 € 20.000
18.	Beslispunten	1. Reserve handhaven per 31-12-2022
		2. Toevoeging in 2022 van € 5.271.830, bestaande uit rekeningsresultaat 2021 € 4.038.719, klimaatmiddelen € 336.702, omgevingswet € 449.000, wet kwaliteitsborging bouw € 74.000, overheveling saldo reserve Sociaal Domein € 238.961 en MOP wegen € 134.448.
		3. Onttrekking 2022 van € 1.218.461 (zie specificatie)
		4. Onttrekkingen 2023 € 4.880.593, 2024 € 53.600, 2025 € 20.000 en 2026 € 20.000 (zie specificatie)

Toelichting algemene reserve

Specificatie algemene reserve	Begroting	Werkelijk	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
Onttrekkingen/verminderingen dekking afschrijving	2022	2022	2023 oud	2023 nieuw	2024	2025	2026
Onttrekkingen							
Programma 1							
Het Fonds (rekeningsresultaat 2020)	145.000	145.000					
Inzet op zorgeconomie	55.000	55.000	55.000	55.000			
Kleding-/schoenenbonnen (rekresultaat 2021)	45.000	15.000		30.000			
Project Mader	11.600	11.600	11.600	11.600	11.600		
Subsidie Vrijstaat en stg Kortsluiting (A012)			20.000	20.000	20.000	20.000	20.000
Pilot menstruatieproducten (A020a)			20.000	20.000			
Energietoeslag 140% norm			700.000	700.000			
Programma 3							
Omgevingswet	314.208	77.325		759.883			
Biodiversiteitsplan (resultaat 2017)	6.341	3.347		2.967			
Biobased Economy	253.150	52.000		201.150			
Resterend budget BBE naar duurzaamheid	20.198	6.296		13.902			
Vervolg coöperatie Appelscha 3.0	50.000	50.000	50.000	50.000			
Taskforce woningbouw	1.500.000	151.749		1.348.251			
Verkeersveiligheid	500.000	106.500		393.500			
Klimaatmiddelen				336.702			
Lastenverlichting bedrijven, rioolheffing gebruiker niet-woningen			135.000	135.000			
MOP Wegen				134.448			
Programma 6							
Onderzoek (subsidioloog/accommbeleid)	14.542	-		14.542			
Friese projectenmachine	11.000	10.529	17.000	17.000	22.000		
Tijdelijke formatie Ruimtelijke Ordening	75.000	75.000	75.000	75.000			
Concerncontrol	75.000	16.150	75.000	133.850			
Projectleid taskforce woningbouw (resultaat 2020)	159.000	81.202		77.798			
Corona (resultaat 2021)	596.000	361.763					
Lastenverlichting bedrijven, OZB gebruiker niet-woningen			265.000	265.000			
Herinrichting GBT (res SD)				60.000			
Pilot Leerwerkcentrum (res SD)				25.000			
Totaal onttrekkingen	3.831.039	1.218.461	1.423.600	4.880.593	53.600	20.000	20.000

Algemene reserve grondexploitatie

1.	Nummer reserve	9211601
2.	Naam (deel-) PVM-er	Henri Jonker
3.	Afdeling	Mens en Omgeving
4.	Naam portefeuillehouder	Jelke Nijboer
5.	Relatie met (deel-) productnummer	Programma: Ruimtelijke en economische ontwikkeling
		Product: Planontwikkeling
		Deelproduct: Ontwikkelplannen incl. Grondexploitatie (P54.100.1)
6.	Ingesteld bij Raadsbesluit d.d.	Onbekend
7.	Reden/bestemmingsdoel reserve	Het opvangen van verliezen, bijvoorbeeld van niet kostendekkende complexen, rente van nog niet in exploitatie genomen complexen, en verlaging van verkoopprijzen.
8.	Soort reserve	Bestemmingsreserve
9.	Motief vorming reserve	Opvangen van risico's en tegenvallers. Deze reserve dient alleen ter dekking van de risico's in de grondexploitatie
10.	Wijze van voeding van reserve/ wijze van beschikking van de reserve	De reserve wordt gevoed door winsten van complexen.
11.	Looptijd	Startdatum: Onbekend
		Einddatum: Permanent
12.	Gewenste/ noodzakelijke omvang	Voorstel is de hoogte van de reserve grondexploitatie te baseren op een bedrag voor mogelijke risico's en een bedrag voor grondaankopen. De hoogte van het risicobedrag is gebaseerd op de notitie Gemeente Governance Grond(ig) beleid van Deloitte uit september 2007. Vanaf 2007 wordt 10% buffer aangehouden voor risico's m.b.t. toekomstige verkopen voor de komende 5 jaar.
13.	Bijzonderheden	Met ingang van 1 januari 2016 is de regelgeving in het BBV (Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten) ten aanzien van gronden, waarvoor nog geen reëel en stellig voornemen is om deze in de nabije toekomst te bebouwen, gewijzigd. Deze 'NIEGG' gronden zijn in 2016 voor marktwaarde overgebracht naar materiële vaste activa. Dit houdt in dat er geen aanwendingen meer zullen plaatsvinden ten behoeve van de NIEGG.
		Jaarrekening 2022
		Met ingang van 2016 moet de gemeente vennootschapsbelasting gaan afdragen over winsten die in de complexen worden behaald. Dit wordt niet ten laste van de complexen gebracht, maar ten laste van de reserve grondexploitatie.
		Voor het bepalen van tussentijdse winst bij de complexen moet de POC-methode (percentage of completion) worden toegepast. De POC methode houdt rekening met de fase waarin de grondexploitatie, zowel wat betreft de opbrengsten, als de kosten verkeert. De totale winst over de individuele grondexploitatie wordt opgedeeld/toegerekend aan de reeds verkochte kavels. Dit heeft er in 2022 toe geleid dat we een winst moesten nemen van € 1.051.734. De hoogte van de reserve wordt jaarlijks geactualiseerd op basis van verwachtingen van de huidige complexen. We stellen voor deze actualisatie voor 2022 achterwege te laten. De komende tijd zullen er een aantal nieuwe exploitaties worden geopend. Het lijkt goed om de reserve grondexploitatie op een bepaald niveau te brengen.

		Het bedrag ontvangen van het Rijk voor het Masterplan Venekoten centrum-Venekoten noord is in deze reserve geparkeerd. Door de gewijzigde BBV-regels kunnen investeringen maatschappelijk nut niet meer in een keer ten laste worden gebracht van de reserve.
		Als de diverse projecten gereed zijn wordt er op afgeschreven, dekking van de afschrijvingslast zal dan plaatsvinden van de rijksmiddelen gedurende de looptijd. Hiervoor worden dan deze middelen overgeheveld naar de kapitaalreserve.
		De stand van de reserve per 31 december voor het Masterplan is € 581.415 (€ 5 miljoen minus € 4.418.585). De stand van de reserve, onderdeel grondexploitatie, per 31 december 2022 is € 1.478.971.
14.	Bijlagen welke ten grondslag liggen	Woonvisie 2017-2022
		Nota grondprijzen 2022
15.	Mutaties in reserve in 2022	**Toevoeging:**
		Toevoeging van € 1.051.734 als winstneming i.v.m. POC-methode
		Toevoeging aan de reserve van € 1.503 vennootschapsbelasting (terugontvangen 2020 € 16.087. Betaald voorlopige aanslag 2022 € 14.584)
16.	Verklaren afwijkingen begroting 2022 met realisatie 2022	Zie bij 13. Bijzonderheden
17.	Verklaren mutaties in reserve komende jaren (2023-2027)	Toevoegingen
		2023: € 1.207.628
		2024: € 222.262
		2025: € 132.212
		2026: € 0
18.	Beslispunten	1. Reserve handhaven per 31-12-2022
		2. Toevoeging in 2022 € 1.051.734
		3. Onttrekking in 2022 € 0
		4. Toevoeging 2023 € 1.207.628, 2024 € 222.262, 2025 € 132.212 en 2026 € 0

Reserve lastenverlichting

1.	Reserve lastenverlichting	9231602
2.	Naam (deel-) PVM-er	Aly Pol
3.	Afdeling	Openbare Ruimte
4.	Naam portefeuillehouder	Gerben But
5.	Relatie met (deel-) productnummer	Programma: Ruimtelijke en economische ontwikkeling
		Product: Afvalinzameling
		Deelproduct: Huishoudelijk afval (P56.140.1/6730010 - 6730070)
6.	Ingesteld bij Raadsbesluit d.d.	Onbekend
7.	Reden/bestemmingsdoel reserve	Een eventueel voordelig saldo van de afvalverzameling te reserveren voor teruggave aan de inwoners en investeringen milieustraat (raadsbesluit november 2006).
8.	Soort reserve	Bestemmingsreserve voor egalisatie van tarieven (niet specifiek te besteden)
9.	Motief vorming reserve	Egalisatiemotief
10.	Wijze van voeding van reserve/ wijze van beschikking van de reserve	Exploitatievoordeel reiniging
11.	Looptijd	Startdatum: onbekend
		Einddatum: doorlopend
12.	Gewenste/ noodzakelijke omvang	De omvang van de reserve is voldoende om de doelstelling te kunnen verwezenlijken. Voor een minimumniveau van de reserve is besloten 10% van de lasten te hanteren = € 250.000 (afgerond). Het meerdere in de reserve kan verder ingezet worden voor tarief egalisatie dan wel voor teruggave aan de inwoner.
13.	Bijzonderheden	Jaarrekening 2022: Eind 2020 heeft de raad besloten een toevoeging aan de reserve te doen (€ 446.000) om toe te kunnen groeien naar een kostendekkend tarief voor afval vanaf 2024.
14.	Bijlagen welke ten grondslag liggen:	Excelsheet berekening reserve
15.	Verklaren mutaties in reserve in 2022	Begrote onttrekking 2022 € 130.000 realisatie toevoeging van € 17.480
16.	Verklaren afwijkingen begroting 2022 met realisatie 2022	De verklaring van de toevoeging aan de reserve in plaats van een onttrekking van € 130.000 zit in een aantal factoren. Ten eerste zijn de baten € 92.000 hoger dan begroot, reden is dat het aantal ledigingen en ingezamelde tonnages hoger ligt dan begroot. Verder liggen de papieropbrengsten door een ver bovengemiddelde papierprijs € 112.000 hoger dan begroot. Er was een voordeel van € 61.000 op de inzameling van grof huishoudelijke afval, tuin en hout door met name lagere hoeveelheden en lagere verwerkingsprijzen. Hogere lasten waren er bij het huishoudelijk afval, met name doordat de vergoedingen van 2020 en 2021 vanuit de Wastetool in die jaren niet waren benut, en dit alsnog is ingehaald in 2022, met een overschrijding van € 41.000. Op de afvoer van huishoudelijke afval zit een nadeel van € 76.000, waarvan € 44.000 door de financiele afwikkeling van de nascheiding 2020 en meer ingezamelde tonnages restafval (376 ton).
17.	Verklaren mutaties in reserve komende jaren (2023-2027)	De onttrekking in 2023 is geraamd op € 69.000
18.	Beslispunten	1. Reserve handhaven per 31-12-2022
		2. Toevoeging 2022 € 17.480
		3. Onttrekking 2023 € 69.000

Reserve strategische projecten

1.	Reserve strategische projecten	9231707
2.	Naam (deel-) PVM-er	Gerda Hensen
3.	Afdeling	Klant & Organisatie
4.	Naam portefeuillehouder	Jan van Weperen
5.	Relatie met (deel-) productnummer	Programma: 4. Strategische projecten
6.	Ingesteld bij Raadsbesluit d.d.	Raad 17 juni 2008 (Herijking R+V 2007-2008)
7.	Reden/bestemmingsdoel reserve	Deze reserve is in 2008 in eerste instantie gekoppeld aan de Structuurvisie 2009. In de structuurvisie komen thema's voor. Op 9 november 2010 heeft de raad zich uitgesproken over de prioritering van de grote strategische projecten. Deze zijn enerzijds algemeen beschrijvend. Anderzijds wordt ook de meerjarige ambitie verwoord; hiervan maken planning en middelen onderdeel uit. Het is wenselijk dat de planning en middelen vertaald kunnen worden naar de toekomstige beleidsdocumenten.
8.	Soort reserve	Bestemmingsreserve
9.	Motief vorming reserve	Spaar- en bestedingsfunctie
10.	Wijze van voeding van reserve/ wijze van beschikking van de reserve	Voeding vindt plaats als er nieuwe strategische projecten worden benoemd. Beschikking op basis van de werkelijke kosten van de als strategisch project benoemde projecten.
11.	Looptijd	Startdatum: 17 juni 2008
		Einddatum: onbepaald
12.	Gewenste/ noodzakelijke omvang	Voor de benoemde strategische projecten wordt jaarlijks beoordeeld of de reserve toereikend is voor de verwachte kosten.
13.	Bijzonderheden	n.v.t.
14.	Bijlagen welke ten grondslag liggen:	Actualisatie R+V 2010-2011 (RB 24-4-2012)
15.	Verklaren mutaties in reserve in 2022	Begrote toevoeging nihil, realisatie nihil.
		Begrote onttrekking € 2.025.000, realisatie € 25.000
16.	Verklaren afwijkingen begroting 2022 met realisatie 2022	Wijkvernieuwing Haerenkwartier. Bouw woningen is afgerond. O.a. vanwege lange levertijd materialen is later met de realisatie van de openbare ruimte gestart dan verwacht. Verwachting is nu dat dit eind 2023 wordt afgerond. De investeringslasten 2022 bedragen € 203.747. Deze worden in 2023 betrokken bij de verantwoording van de investering.
17.	Verklaren mutaties in reserve komende jaren (2023-2027)	Onttrekkingen 2023 totaal € 2.025.000:
		Wijkvernieuwing Haerenkwartier € 2.000.000
		Centrale proceskosten Regio Deal € 25.000
		Onttrekking 2024 € 13.380 voor centrale proceskosten Regio Deal.
18.	Beslispunten	1. Reserve handhaven per 31-12-2022
		2. Onttrekkingen 2022 € 25.000
		3. Onttrekkingen 2023 € 2.025.000, 2024 € 13.380

Reserve organisatieontwikkeling

1.	Reserve organisatieontwikkelingen	9231708
2.	Naam (deel-) PVM-er	Marion Verbeek
3.	Afdeling	Klant en Organisatie
4.	Naam portefeuillehouder	Jack Werkman
5.	Relatie met (deel-) productnummer	Kostenplaats personeelsbudgetten (KPLS101)
		Personeelsbudgetten Directie (6004110/4110000)
6.	Ingesteld bij Raadsbesluit d.d.	2004
7.	Reden/bestemmingsdoel reserve	Het opvangen van verplichtingen in de personele sfeer als gevolg van organisatieontwikkelingen.
8.	.Soort reserve	Bestemmingsreserve
9.	Motief vorming reserve	Bestedingsfunctie
10.	Wijze van voeding van reserve/ wijze van beschikking van de reserve	Elk jaar bij de actualisatie wordt de reserve opnieuw berekend.
11.	Looptijd	Startdatum: 2004
		Einddatum: onbepaald
12.	Gewenste/ noodzakelijke omvang	In 2004 is een voorziening ingesteld voor het opvangen van de personele kosten organisatieontwikkelingen (notitie 'Risico in beeld'). Volgens het BBV is het niet mogelijk voor boventallig personeel - die nog niet non-actief zijn en waarvoor geen afvloeiingsregeling is getroffen - een voorziening in te stellen. Daarom is besloten voor het opvangen van de kosten - 'oude gevallen' tot 2011 - een reserve in te stellen (besluit vaststelling jaarrekening 2005).
		Bij de behandeling van de jaarstukken 2012 is besloten het doel van de reserve te wijzigen, hierdoor wordt de omvang van de reserve jaarlijks bepaald.
13.	Bijzonderheden	Jaarrekening 2022
		De onttrekking voor 2022 bedraagt € 60.654. Dit is € 12.454 hoger dan begroot.
		Elk jaar bij de actualisatie van reserves wordt een nieuwe doorrekening gemaakt. De berekening die is uitgevoerd voor de periode 2023-2026. De berekening is gemaakt op basis van de bekende verplichtingen en een inschatting hoe de kansen van de betrokkenen liggen op de arbeidsmarkt. De omvang van de reserve is voor deze periode ontoereikend. Er wordt voorgesteld om bij de bestemming van het resultaat 2022 € 30.000 toe te voegen aan de reserve.
14.	Bijlagen welke ten grondslag liggen:	Memo bovenformatieven financiële zaken 2022
15.	Verklaren mutaties in reserve in 2022	Onttrekking in 2022 € 60.654
16.	Verklaren afwijkingen begroting 2022 met realisatie 2022	De afwijking is minimaal, in 2022 zijn nog lasten uit 2021 verantwoord.
17.	Verklaren mutaties in reserve komende jaren (2023-2027)	Onttrekking 2023 € 105.000
18.	Beslispunten	1. Reserve handhaven per 31-12-2022
		2. Toevoeging in 2023 van € 30.000 uit het resultaat 2022
		3. Onttrekking in 2022 € 60.654
		4. Onttrekking in 2023 € 105.000

Reserve sociaal domein

1.	Reserve Sociaal Domein	9231709
2.	Naam (deel-) PVM-er	Arjen Bouland
3.	Afdeling	Mens en Omgeving
4.	Naam portefeuillehouder	Esther Verhagen
5.	Relatie met (deel-) productnummer	Programma: Samenleven
		Product: Jeugd, WMO en Participatie
		Deelproduct:
6.	Ingesteld bij Raadsbesluit d.d.	2006
7.	Reden/bestemmingsdoel reserve	Opvangen tekorten of overschotten bij de uitvoering van de 3 decentralisatietaken (Jeugd, Wmo en Participatie).
8.	Soort reserve	Bestemmingsreserve
9.	Motief vorming reserve	Bestedingsfunctie
10.	Wijze van voeding van reserve/ wijze van beschikking van de reserve	Jaarrekening 2020: Deze reserve is in 2006 ingesteld om de overschotten of tekorten ten gunste of ten laste van de reserve te laten komen. We zijn voor de 3 decentralisaties overgegaan naar een lastenraming. Voor- of nadelen komen dan ook ten gunste of ten laste van het resultaat. Voor de komende jaren staan nog een aantal onttrekkingen geraamd, daarna is de stand van de reserve nog minimaal.
11.	Looptijd	Startdatum: 2006
		Einddatum: onbepaald
12.	Gewenste/ noodzakelijke omvang	Jaarrekening 2022: N.v.t.
13.	Bijzonderheden	Jaarrekening 2022: we stellen voor om het saldo in de reserve sociaal domein per 31 december 2022 over te brengen naar de algemene reserve en de twee geraamde onttrekkingen ten laste van de algemene reserve te brengen in 2023.
14.	Bijlagen welke ten grondslag liggen:	N.v.t.
15.	Verklaren mutaties in reserve in 2022	1. Bibliotheek op de school begroot € 21.000, realisatie € 21.000
		2. Herinrichting Gebiedsteam, begroot € 60.000, Realisatie € 0
		3. Pilot leerwerkcentrum, begroot € 25.000, realisatie € 0
		4. Communicatiestrategie Sociaal Domein, begroot € 17.000, realisatie € 17.000
16.	Verklaren afwijkingen begroting 2022 met realisatie 2022	2. Herinrichting Gebiedsteam: het budget voor herinrichting kantoorruimte is niet uitgegeven. Deze middelen blijven binnen de reserve specifiek voor het Gebiedsteam beschikbaar en worden in 2023 ingezet voor de spreekkamers.
		3. Pilot leerwerkcentrum: in 2022 is wel georiënteerd m.b.t. dit onderwerp, er zijn nog geen lasten voor geweest. We stellen voor het bedrag beschikbaar te houden voor 2023.
17.	Verklaren mutaties in reserve komende jaren (2023-2027)	N.v.t.
18.	Beslispunten	1. Instemmen met de onttrekking in 2022 van € 38.000
		2. Het resterende saldo van de reserve sociaaldomein € 238.691 per 31 december 2022 over te brengen naar de algemene reserve.
		3. Reserve opheffen per 31-12-2022

Reserve riolering

1.	Reserve Riolering	9231710
2.	Naam (deel-) PVM-er	Gertjan Warrink
3.	Afdeling	Openbare Ruimte
4.	Naam portefeuillehouder	Gerben But
5.	Relatie met (deel-) productnummer	Programma: P8 Inrichting Leefomgeving
		Product: P58.160 Riolering
		Deelproducten: P58.160.1 Rioleringen, P58.160.2 Rioolheffing en P58.160.3 Baatbelasting
6.	Ingesteld bij Raadsbesluit d.d.	15 december 2009, verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan 2010-2014 (vGRP 2010-2014)
7.	Reden/bestemmingsdoel reserve	Efficiencyresultaten riolering
8.	Soort reserve	Bestemmingsreserve
9.	Motief vorming reserve	Egalisatiemotief
10.	Wijze van voeding van reserve/ wijze van beschikking van de reserve	Op basis van het vastgestelde Gemeentelijk Rioleringsplan vinden er toevoegingen en onttrekkingen plaats. Efficiencyresultaten worden verrekend met deze reserve.
11.	Looptijd	Startdatum: 31 december 2009 Eindtijd onbepaald
12.	Gewenste/ noodzakelijke omvang	N.v.t.
13.	Bijzonderheden	In maart 2015 is het GRP 2015-2019 vastgesteld. Een onderdeel hiervan is dat er op 31-12-2014 een voorziening is ingesteld en dat deze is gevoed met het saldo van deze reserve per 31-12-2014. Deze reserve blijft gehandhaafd en wordt gevoed met efficiencyresultaten van de riolering.
14.	Bijlagen welke ten grondslag liggen:	GRP 2020-2024
		Raadsvoorstel en -besluit 1 juli 2020
15.	Verklaren mutaties in reserve in 2022	Geen mutaties in 2022
16.	Verklaren afwijkingen begroting 2022 met realisatie 2022	Geen mutaties in 2022
17.	Verklaren mutaties in reserve komende jaren (2023-2027)	N.v.t.
18.	Beslispunten	Reserve handhaven per 31-12-2022

Reserve overhevelingsbudgetten

1.	Reserve budgetoverheveling	9231711
2.	Naam (deel-) PVM-er	Annie van de Boer
3.	Afdeling	Klant en Organisatie
4.	Naam portefeuillehouder	Jan van Weperen
5.	Relatie met (deel-) productnummer	Diverse deelproducten
6.	Ingesteld bij Raadsbesluit d.d.	Onbekend
7.	Reden/bestemmingsdoel reserve	Overheveling van budgetten naar een eerstvolgend begrotingsjaar.
8.	Soort reserve	Bestemmingsreserve
9.	Motief vorming reserve	Bestedingsfunctie
10.	Wijze van voeding van reserve/ wijze van beschikking van de reserve	De reserve wordt jaarlijks gevoed, nadat besluitvorming door de raad in december heeft plaatsgevonden. De omvang wordt bepaald aan de hand van een inventarisatie.
11.	Looptijd	Startdatum: onbekend
		Einddatum: onbepaald
12.	Gewenste/ noodzakelijke omvang	Deze reserve is jaren geleden ingesteld voor het reguleren van niet bestede budgetten in het lopende begrotingsjaar. Wanneer besteding van beschikbare budgetten in het begrotingsjaar onmogelijk is en uitvoering pas in het volgende begrotingsjaar kan plaatsvinden, dan fungeert deze reserve als een administratieve schakel om dat mogelijk te maken. De budgetten worden in het lopende dienstjaar verlaagd en toegevoegd aan de reserve. Aan het begin van het nieuwe begrotingsjaar worden de budgetten weer toegevoegd aan de desbetreffende (deel-)producten, zodat de reserve weer op nul staat.
13.	Bijzonderheden	In de raad van 15 december 2009 is besloten dat aan het overhevelen van budgetten de volgende voorwaarden zijn verbonden: · Contractuele afspraken zijn gemaakt, maar waarvan nog geen levering of dienst in het oorspronkelijke jaar heeft plaatsgevonden · Er wordt voldaan aan de criteria Onvoorzien, Onuitstelbaar en Onvermijdbaar ‘) · College- of directiebesluit: bijvoorbeeld in geval van vertraging in de uitvoering.
		‘) Wat wordt hieronder verstaan?: · Onvoorzien: Omstandigheden, die ten tijde van het beschikbaar stellen van het budget niet bekend waren. · Onvermijdbaar en Onuitstelbaar: o Er zou niet worden voldaan aan een wettelijke verplichting o Er zou onrechtmatig worden gehandeld o Er zou een (onverantwoorde) onveilige situatie ontstaan o Er zou niet worden voldaan aan contractuele verplichtingen o Er zijn bestuurlijk concrete afspraken gemaakt of concrete toezeggingen gedaan.

		Daarnaast is budgetoverheveling in principe maar voor één jaar toegestaan. Budgetten kunnen dus niet jarenlang achtereen worden overgeheveld. Het minimumbedrag voor overheveling is € 5.000. Bedragen beneden de € 5.000 worden dus niet overgeheveld. Tevens geldt de budgetoverheveling alleen voor exploitatiebudgetten. Niet afgesloten investeringsbudgetten van projecten worden automatisch overgeheveld. Dat geldt eveneens voor budgetten, die worden gedekt uit reserves en voorzieningen of waartegenover middelen van derden staan met een specifieke bestedingsverplichting. De beoordeling en verwerking daarvan vindt plaats bij de eerstkomende nota herziening reserves en voorzieningen bij de jaarrekening. Overzichten van de overgehevelde budgetten zijn te vinden bij de begrotingswijzigingen.
14.	Bijlagen welke ten grondslag liggen:	N.v.t.
15.	Verklaren mutaties in reserve in 2022	Onttrekking:
		De raad heeft op 21 december 2021 besloten om € 273.000 over te hevelen van 2021 naar 2022. Het gaat om de volgende budgetten:
		1. € 27.000 – Doe agenda uitvoering Visie op samenleving
		2. € 135.000 – Klimaatmiddelen
		3. € 20.000 – Pilot MDA++
		4. € 50.000 – Brede aanpak dak- en thuisloosheid.
		5. € 30.000 - Uitvoering JOGG.
		6. € 11.000 - Uitvoering nota preventie en alcohol
		Toevoeging:
		De raad heeft op 20 december 2022 besloten om € 386.000 over te hevelen van 2022 naar 2023. Het gaat om de volgende budgetten:
		1. € 26.000 – Europese aanbesteding nieuw meubilair
		2. € 16.000 – Buitenschilderwerk molen De Weijert
		3. € 229.000 – Verbetering dienstverlening
		4. € 30.000 – Specialistische jeugdhulp
		5. € 35.000 - Bruisplek.
		6. € 50.000 – Projectleider inclusie
16.	Verklaren afwijkingen begroting 2022 met realisatie 2022	N.v.t.
17.	Verklaren mutaties in reserve komende jaren (2023-2027)	Onttrekking in 2023 van € 386.000
18.	Beslispunten	1. Reserve handhaven per 31-12-2022
		2. Toevoeging 2022 van € 386.000 conform raadsbesluit 20 december 2022
		3. Onttrekking 2022 van € 273.000 conform raadsbesluit 21 december 2021
		4. Onttrekking 2023 van € 386.000 conform raadsbesluit 20 december 2022

Reserve monumenten

1.	Reserve monumenten	9231712
2.	Naam (deel-) PVM-er	Ruben Roemeling
3.	Afdeling	Mens en Omgeving
4.	Naam portefeuillehouder	Esther Verhagen
5.	Relatie met (deel-) productnummer	Programma: 3-Ruimtelijke en economische ontwikkelingen
		Product: Bouwen en Wonen
		Deelproduct: Omgevingsvergunningen
		P56.110.1 Monumenten vergunningen (6550030)
6.	Ingesteld bij Raadsbesluit d.d.	13 november 2012 (Amendement)
7.	Reden/bestemmingsdoel reserve	Jaarlijks wordt € 25.000 beschikbaar gesteld in de exploitatiebegroting ten behoeve van subsidie, waardoor provinciale middelen kunnen worden verkregen. Hierdoor wordt het monumentenbeleid weer gestimuleerd en kunnen aanvragers financiële ondersteuning krijgen.
8.	Soort reserve	Bestemmingsreserve
9.	Motief vorming reserve	Spaar- en bestedingsfunctie
10.	Wijze van voeding van reserve/ wijze van beschikking van de reserve	Deze reserve is ingesteld bij de behandeling van de Programmabegroting 2013-2016 via een amendement. Met ingang van de exploitatiebegroting 2013 is een structureel budget opgevoerd van € 25.000 voor subsidies monumenten. Het niet bestede deel van deze subsidie wordt toegevoegd aan deze reserve. Eventuele overschrijdingen van het exploitatiebudget wordt ten laste van de reserve gebracht.
11.	Looptijd	Startdatum: 1 januari 2013
		Einddatum: onbepaald
12.	Gewenste/ noodzakelijke omvang	De maximale omvang van deze reserve is vastgesteld op € 100.000 (vier maal het jaarbudget) (besluit jaarrekening 2013)
13.	Bijzonderheden	Op 15 december 2020 heeft u ingestemd met de wijziging gemeentelijke verordening monumenten. Hierbij is het mogelijk geworden ook jonge monumenten onder de subsidieregeling te laten vallen. Om aan de vraag naar subsidie voor monumenten te voldoen heeft u ingestemd met verlaging van de maximale subsidie per monument van € 10.000 naar € 7.500 per aanvraag en het jaarlijks inzetten van maximaal € 25.000 van de reserve monumenten. Tevens heeft u ingestemd met de financiering van een jaarlijkse bijdrage van € 2.500 aan de Stichting Fryske Mole met ingang van 2021 uit de reserve Gemeentelijke Monumenten.
14.	Bijlagen welke ten grondslag liggen:	Amendement d.d. 13 november 2012
15.	Verklaren mutaties in reserve in 2022	€ 15.163
16.	Verklaren afwijkingen begroting 2022 met realisatie 2022	Er is in 2022 € 6.873 aan subsidie monumenten uitgekeerd. Het budget bedraagt € 25.000. Van het resterende budget van € 18.127 wordt € 15.653 toegevoegd aan de reserve monumenten. Na toevoeging bedraagt de reserve € 100.000. Dit is conform uw besluit van 15 december 2020.
17.	Verklaren mutaties in reserve komende jaren (2023-2027)	Jaarlijks is € 25.000 voor subsidie beschikbaar in de begroting. Eventuele onder- of overschrijdingen worden ten laste of ten bate van de reserve gebracht. Daarnaast wordt vanaf 2021 jaarlijks € 2.500 van de reserve gebruikt voor de financiering van de bijdrage aan stichting Fryske Mole.
18.	Beslispunten	1. Reserve handhaven per 31-12-2022
		2. Toevoeging 2022 € 15.653
		3. Onttrekking 2023 t/m 2026 € 2.500 (Stichting Fryske Mole) min/plus eventuele onder- of overschrijding subsidie gemeentelijke monumenten.

Reserve kapitaal

1.	Reserve kapitaallasten	9231718
2.	Naam (deel-) PVM-er	Peter Roos
3.	Afdeling	Klant en Organisatie
4.	Naam portefeuillehouder	Jan van Weperen
5.	Relatie met (deel-) productnummer	Programma: alle
		Product: diverse
6.	Ingesteld bij Raadsbesluit d.d.	18 juni 2019 (behandeling Jaarstukken 2018)
7.	Reden/bestemmingsdoel reserve	Dekking van de afschrijvingslasten investeringen
8.	Soort reserve	Bestemmingsreserve
9.	Motief vorming reserve	Dekking jaarlijkse afschrijvingslasten
10.	Wijze van voeding van reserve/ wijze van beschikking van de reserve	Voor 2017 werden investeringen met een maatschappelijk nut direct afgeschreven ten laste van een reserve. Met ingang van 2017 moeten alle investeringen worden geactiveerd. Volgens de financiële verordening worden investeringen met een maatschappelijk nut boven € 250.000 geactiveerd.
		De reserve wordt gevoed met het geactiveerde bedrag van de investering. Dit gebeurt door overheveling van de middelen uit de oorspronkelijke reserve die als dekking fungeerde.
		Ook investeringen met economisch nut die gedekt worden uit een reserve kunnen via deze reserve lopen.
		Onttrekking uit deze reserve gebeurt conform de gekozen afschrijvingstermijn.
11.	Looptijd	Startdatum: 31 december 2018
		Einddatum: onbekend
12.	Gewenste/ noodzakelijke omvang	Voldoende om gedurende de looptijd van de geactiveerde investeringen de afschrijving te dekken.
13.	Bijzonderheden	De voeding van de Kapitaalreserve geschiedt in de komende jaren.
		De huidige investeringen Masterplan Oosterwolde, Wijkvernieuwing Haerenkwartier, gebouw Biosintrum, Kuipenstreek 8, brug Molenweg en uitbreiding Sportaccommodatie Waskemeer komen in aanmerking voor deze reserve.
14.	Bijlagen welke ten grondslag liggen:	
15.	Verklaren mutaties in reserve in 2022	Voor de volgende investeringen is de afschrijving gedekt via deze reserve: brug Molenweg € 14.307, Biosintrum € 74.621, sportcomplex Waskemeer € 7.176, masterplan Oosterwolde € 76.691 en Kuipenstreek 8 € 10.015.
16.	Verklaren afwijkingen begroting 2022 met realisatie 2022	De begrote onttrekking van € 133.000 voor de wijkvernieuwing Haerenkwartier is niet gerealiseerd. Het project wordt naar verwachting in 2023 opgeleverd.
17.	Verklaren mutaties in reserve komende jaren (2023-2027)	Onttrekking vanaf 2023 en verder € 319.000 (conform de primitieve begroting 2023-2026).
18.	Beslispunten	1. Handhaven reserve per 31-12-2022
		2. Onttrekking 2022 € 182.810 ter dekking van de afschrijving
		3. Onttrekkingen 2023 en verder € 319.000 per jaar

Toelichting per voorziening

Voorziening oninbare debiteuren

1.	Voorziening oninbare debiteuren	9121800
2.	Naam (deel-) PVM-er	Peter Roos
3.	Afdeling	Klant en Organisatie
4.	Naam portefeuillehouder	Jan van Weperen
5.	Relatie met (deel-) productnummer	Programma:
		Deelproduct: IP 1001
6.	Ingesteld bij Raadsbesluit d.d.	Onbekend
7.	Reden/bestemmingsdoel voorziening	Oninbare vorderingen van debiteuren
8.	Soort voorziening	Concrete verplichtingen en/of verliezen en/of bestaande risico's
9.	Motief vorming voorziening	Risicofunctie
10.	Wijze van voeding/beschikking van de voorziening	Exploitatie
11.	Looptijd	Startdatum: onbekend
		Einddatum: onbepaald
12.	Gewenste/ noodzakelijke omvang	De voorziening wordt als volgt gevormd:
		Belastingdebiteuren:
		Ouder dan 2 jaar: 80% oninbaar
		Tussen 1 en 2 jaar: 50% oninbaar
		Ouder dan 6 maanden: 10% oninbaar
		Voor de overige vorderingen wordt een voorziening gevormd op basis van beoordeling op inbaarheid van de openstaande vorderingen ouder dan drie maanden.
13.	Bijzonderheden	Jaarrekening 2022
		Er is in 2022 een bedrag van € 32.540 aangewend. Volgens de berekeningen dient de voorziening per ultimo 2022 € 58.672 te zijn. Uitgesplitst naar handelsdebiteuren (€ 6.860) en belastingdebiteuren (€ 51.812). Dat houdt in dat er in 2022 € 9.643 wordt gedoteerd aan de voorziening.
		De verhouding in percentages voor de handelsdebiteuren en belastingdebiteuren zijn per 31-12-2022 12% en 88%.
14.	Bijlagen welke ten grondslag liggen:	Excelsheet berekening voorziening
		Stukken betreffende aanwendingen voorziening
15.	Verklaren mutaties in voorziening in 2022	Aanwending van de voorziening in 2022 € 32.540
		Dotatie aan de voorziening in 2022 € 9.643
16.	Verklaren afwijkingen begroting 2022 met realisatie 2022	De berekeningen zijn conform de regels uitgevoerd.
17.	Verklaren mutaties in voorziening komende jaren (2023-2027)	2023-2027: nog niet bekend.
18.	Beslispunten	1. Handhaven voorziening per 31-12-2022
		2. Dotatie aan de voorziening in 2022 € 9.643
		3. Aanwending van de voorziening in 2022 € 32.540

Voorziening oninbare debiteuren SoZaWe

1.	Voorziening oninbare debiteuren SoZaWe	9131801
2.	Naam (deel-) PVM-er	Arjen Bouland
3.	Afdeling	Mens en Omgeving
4.	Naam portefeuillehouder	Jelke Nijboer
5.	Relatie met (deel-) productnummer	Programma: Samenleven
		Product: Inkomensverstrekking
		Deelproduct: WWB, Ioaw, Ioaz en bijzondere bijstand
6.	Ingesteld bij Raadsbesluit d.d.	Bij jaarrekening 2004
7.	Reden/bestemmingsdoel voorziening	Oninbare vorderingen cliënten SoZaWe
8.	Soort voorziening	Concrete verplichtingen en/of verliezen en/of bestaande risico's
9.	Motief vorming voorziening	Risicofunctie
10.	Wijze van voeding/beschikking van de voorziening	Ten laste van de exploitatie
11.	Looptijd	Startdatum: 2004
		Einddatum: onbepaald
12.	Gewenste/ noodzakelijke omvang	Op basis van een individuele inschatting van debiteuren > € 1.500 en waarvan de vordering niet ontstaat/muteert in verantwoordingsjaar wordt de vereiste stand van de voorziening berekend. Daarnaast geldt dat voor vorderingen WWB de vorderingen (niet ontstaan in het boekjaar) voor 75% worden voorzien.
13.	Bijzonderheden	
14.	Bijlagen welke ten grondslag liggen:	Berekening stand voorziening
15.	Verklaren mutaties in voorziening in 2022	Dotatie in 2022 € 20.059
		Aanwending in 2022 € 146.084
16.	Verklaren afwijkingen begroting 2022 met realisatie 2022	Er wordt geen dotatie of aanwending geraamd. De benodigde dotatie is het verschil tussen de stand van de voorziening per 01-01-2022, de aanwending in 2022 en de benodigde stand van de voorziening op 31-12-2022 (conform de bovenstaande voorwaarden, punt 12).
17.	Verklaren mutaties in voorziening komende jaren (2023-2027)	N.v.t
18.	Beslispunten	1. De voorziening handhaven per 31-12-2022
		2. Dotatie in 2022 € 20.059
		3. Aanwending 2022 € 146.084

Voorziening onderhoud gymzalen

1.	Voorziening onderhoud gymzalen	9151900
2.	Naam (deel-) PVM-er	Jan Willem van Vaals
3.	Afdeling	Mens en Omgeving
4.	Naam portefeuillehouder	Jelke Nijboer
5.	Relatie met (deel-) productnummer	P53.300.2 Gymnastieklokalen
6.	Ingesteld bij Raadsbesluit d.d.	23 oktober 2007 (Integraal Huisvesting Plan Onderwijs 2008-2011)
7.	Reden/bestemmingsdoel voorziening	Uitvoeren onderhoud gymlokalen
8.	Soort voorziening	Onderhoudsegalisatie
9.	Motief vorming voorziening	Egalisatie onderhoudsbedragen
10.	Wijze van voeding/beschikking van de voorziening	Een jaarlijkse dotatie op basis van het meest actuele MOP.
11.	Looptijd	Startdatum: 1 januari 2008
		Einddatum: onbepaald
12.	Gewenste/ noodzakelijke omvang	In 2019 is een nieuwe MOP 2019-2048 opgesteld voor gymnastieklokalen. Deze MOP is de basis voor aanwendingen en dotaties aan deze voorziening.
13.	Bijzonderheden	De nieuwbouw van het Doarpssintrum duurt langer van verwacht. Het gymlokaal Donkerbroek blijft hierdoor ook in 2023 in gebruik. De onderhoudskosten van het gymlokaal Donkerbroek worden zoveel mogelijk beperkt.
		Per 1 januari 2019 is de sportvrijstelling in de Wet om de omzetbelasting verruimd. Door deze wetswijziging vervalt het recht op aftrek van btw voor gemeenten en niet-winstbeogende exploitanten van sportaccommodaties. Er is een Specifieke uitkering sport (SPUK) voor gemeenten om het btw nadeel (grotendeels) te compenseren. Voor het sportgebruik van de gymlokalen heeft onze gemeente een SPUK aanvraag ingediend.
		De voorziening is tot 2030 toereikend voor het groot onderhoud.
14.	Bijlagen welke ten grondslag liggen:	Excelsheet MOP 2020-2029 (totaalcijfers) en MOP 2019-2048.
15.	Verklaren mutaties in voorziening in 2022	Begrote dotatie € 15.000, realisatie € 15.000
		Begrote aanwending € 10.523, realisatie € 17.939
16.	Verklaren afwijkingen begroting 2022 met realisatie 2022	De lasten zijn hoger dan begroot doordat de regelingen voor de gymzalen zijn vervangen waardoor de temperatuur op afstand gestuurd kan worden en er efficiëntievoordeel qua energie en ambtelijke capaciteit gerealiseerd kan worden. In de begroting was hier geen rekening mee gehouden.
17.	Verklaren mutaties in voorziening komende jaren (2023-2027)	2023: Aanwending € 65.029
		2024: Aanwending € 12.823
		2025: Aanwending € 39.218
		2026: Aanwending € 11.986
		2027: Aanwending € 16.154
18.	Beslispunten	1. Voorziening handhaven per 31-12-2022
		2. Dotatie in 2022 € 15.000
		3. Aanwending in 2022 € 17.939
		4. Dotatie 2023-2027 jaarlijks € 15.000
		5. Aanwending in 2023 € 65.029, 2024 € 12.823, 2025 € 39.218, 2026 € 11.986, 2027 € 16.154

Voorziening onderhoud de Kompaan

1.	Voorziening onderhoud de Kompaan	9151901
2.	Naam (deel-) PVM-er	Jan Willem van Vaals
3.	Afdeling	Mens en Omgeving
4.	Naam portefeuillehouder	Jelke Nijboer
5.	Relatie met (deel-) productnummer	Programma 1, thema 1.2 samenleven
		Product: P12.A accommodaties bv sportaccommodaties en dorpshuizen
		Deelproduct: SP12.A accommodaties bv sportaccommodaties en dorpshuizen
6.	Ingesteld bij Raadsbesluit d.d.	19 mei 2009 (Jaarrekening 2008 en herijking reserves en voorzieningen 2008-2009)
7.	Reden/bestemmingsdoel voorziening	Onderhoudsegalisatie
8.	Soort voorziening	Onderhoudsegalisatie
9.	Motief vorming voorziening	Egalisatie onderhoudsbedragen
10.	Wijze van voeding/beschikking van de voorziening	Jaarlijkse dotatie op basis van MOP inclusief BTW
11.	Looptijd	Startdatum: 1-1-2008
		Einddatum: onbepaald
12.	Gewenste/ noodzakelijke omvang	Zie Meerjarenonderhoudsplanning 2017-2026. De jaarlijkse dotatie bedraagt met ingang van 2020 € 20.000.
13.	Bijzonderheden	
14.	Bijlagen welke ten grondslag liggen:	MOP 2017-2026.
15.	Verklaren mutaties in voorziening in 2022	Begrote dotatie € 20.000, realisatie € 20.000
		Begrote aanwending € 31.522, realisatie € 5.197
16.	Verklaren afwijkingen begroting 2022 met realisatie 2022	De gerealiseerde lasten zijn lager dan begroot, omdat het schilderwerk is uitgesteld naar 2023 i.v.m. gebrek aan personeel bij de opdrachtnemer.
17.	Verklaren mutaties in voorziening komende jaren (2023-2027)	2023: Aanwending € 29.193 (inclusief € 24.000 uitgesteld onderhoud 2022)
		2024: Aanwending € 42.787
		2025: Aanwending € 49.764
		2026: Aanwending € 30.603
		2027: Aanwending € 33.333
18.	Beslispunten	1. Voorziening handhaven per 31-12-2022
		2. Dotatie in 2022 € 20.000
		3. Aanwending in 2022 € 5.197
		4. Dotatie 2023-2027 jaarlijks € 20.000
		5. Aanwending 2023 € 29.193, 2024 € 42.787, 2025 € 49.764, 2026 € 30.603, 2027 € 33.333

Voorziening onderhoud Steegdenhal

1.	Voorziening onderhoud Steegdenhal	9151902
2.	Naam (deel-) PVM-er	Jan Willem van Vaals
3.	Afdeling	Mens en Omgeving
4.	Naam portefeuillehouder	Jelke Nijboer
5.	Relatie met (deel-) productnummer	Programma 1, thema 1.2 samenleven
		Product: P12.A accommodaties bv sportaccommodaties en dorpshuizen
		Deelproduct: SP12.A accommodaties bv sportaccommodaties en dorpshuizen (6520020)
6.	Ingesteld bij Raadsbesluit d.d.	19 mei 2009 (Jaarrekening 2008 en herijking reserves en voorzieningen 2008-2009)
7.	Reden/bestemmingsdoel voorziening	Uitvoeren toekomstig onderhoud
8.	Soort voorziening	Onderhoudsegalisatie
9.	Motief vorming voorziening	Egalisatie onderhoudsbedragen
10.	Wijze van voeding/beschikking van de voorziening	Jaarlijkse dotatie.
11.	Looptijd	Startdatum: 1 januari 2008
		Einddatum: onbepaald
12.	Gewenste/ noodzakelijke omvang	Zie MOP 2017-2026. De jaarlijkse dotatie bedraagt met ingang van 2017 € 15.500.
13.	Bijzonderheden	Per 1 januari 2019 is de sportvrijstelling in de Wet om de omzetbelasting verruimd. Door deze wetswijziging vervalt het recht op aftrek van btw voor gemeenten en niet-winstbeogende exploitanten van sportaccommodaties. Er is een Specifieke uitkering sport (SPUK) voor gemeenten om het btw nadeel (grotendeels) te compenseren. In 2021 is duidelijk geworden dat de Steegdenhal wordt aangemerkt als winstbeogende instelling. M.i.v. 2021 worden de Steegdenhal daarom niet meer meegenomen in de SPUK aanvraag.
		De voorziening is tot 2030 toereikend voor het groot onderhoud.
14.	Bijlagen welke ten grondslag liggen:	MOP 2017-2031
15.	Verklaren mutaties in voorziening in 2022	Begrote dotatie € 15.500, realisatie € 15.500
		Begrote aanwending € 41.000, realisatie € 16.856
16.	Verklaren afwijkingen begroting 2022 met realisatie 2022	De gerealiseerde kosten zijn lager dan begroot, omdat na inspectie is besloten om de luchtverhitters nog niet te vervangen. De luchtverhitters kunnen nog wel enige tijd gebruik worden. I.c.m. de verduurzamingsopgave wordt bekeken wat wijsheid is qua vervanging.
17.	Verklaren mutaties in voorziening komende jaren (2023-2027)	2023 Aanwending € 31.824 (inclusief € 24.000 uitgesteld onderhoudswerk 2022)
		2024: Aanwending € 4.551
		2025: Aanwending € 31.801
		2026: Aanwending € 8.499
		2027: Aanwending € 55.616

18.	Beslispunten	1. Voorziening handhaven per 31-12-2022
		2. Dotatie in 2022 € 15.500
		3. Aanwending in 2022 € 16.856
		4. Dotatie 2023-2027: jaarlijks € 15.500
		5. Aanwending 2023 € 31.824, 2024 € 4.551, 2025 € 31.801, 2026 € 8.499 en 2027 € 55.616

Voorziening onderhoud sportaccommodatie 3 B's

1.	Voorziening onderhoud Bosbad - Boekhorst	9151903
2.	Naam (deel-) PVM-er	Jan Willem van Vaals
3.	Afdeling	Mens en Omgeving
4.	Naam portefeuillehouder	Jelke Nijboer
5.	Relatie met (deel-) productnummer	Programma: 1
		Product: P12.A accommodaties bv sportaccommodaties en dorpshuizen
		Deelproduct: SP12.A accommodaties bv sportaccommodaties en dorpshuizen (Boekhorst en Bosbad - 6520000)
6.	Ingesteld bij Raadsbesluit d.d.	Raadsvoorstel 24 mei 2011 (Jaarrekening 2010), splitsing voorziening 21 juni 2022 (Voorjaarsrapportage 2022)
7.	Reden/bestemmingsdoel voorziening	Uitvoeren toekomstig onderhoud Boekhorst en Bosbad
8.	Soort voorziening	Onderhoudsegalisatie
9.	Motief vorming voorziening	Egalisatie onderhoudsbedragen
10.	Wijze van voeding/beschikking van de voorziening	Jaarlijkse dotatie op basis van MOP exclusief BTW
11.	Looptijd	Startdatum: 1 januari 2010
		Einddatum: onbepaald
12.	Gewenste/ noodzakelijke omvang	Zie MOP 2019-2033.
13.	Bijzonderheden	Tot en met 2021 werd jaarlijks € 35.000 gedoteerd aan de gezamenlijke onderhoudsvoorziening voor de 3 B's (Bongerd, Boekhorst, Bosbad). Vanaf 2022 wordt de Bongerd door stichting de Bongerd geëxploiteerd. De dotatie voorziening en onderhoudsvoorziening dient derhalve gesplitst te worden in een deel dat betrekking heeft op de Boekhorst en het Bosbad en een deel dat betrekking heeft op de Bongerd. Bij de voorjaarsrapportage 2022 is hier op basis van het bestaande MOP een inschatting van gemaakt waarbij voor de Boekhorst en het Bosbad is uitgegaan van een jaarlijkse dotatie van € 25.000. In Q4 2022 is er een nieuw onderhoudsplan voor de Boekhorst en het Bosbad opgesteld. Voorstel is om met ingang van 2023 jaarlijks € 25.000 te doteren aan de onderhoudsvoorziening.
		In 2017 is een budgetovereenkomst getekend met stichting Bosbad Appelscha voor een periode van 2017 t/m 2026. Per 2022 geldt een nieuwe exploitatieovereenkomst voor het beheer en de exploitatie van sportcomplex de Boekhorst met Laco voor een periode van vijf jaar.
		Per 1 januari 2019 is de sportvrijstelling in de Wet om de omzetbelasting verruimd. Door deze wetswijziging vervalt het recht op aftrek van btw voor gemeenten en niet-winstbeogende exploitanten van sportaccommodaties. Er is een Specifieke uitkering sport (SPUK) voor gemeenten om het btw nadeel (grotendeels) te compenseren. In 2021 is duidelijk geworden dat Laco wordt aangemerkt als winstbeogende instelling. M.i.v. 2021 worden de Boekhorst en het Bosbad daarom niet meer meegenomen in de SPUK aanvraag.
14.	Bijlagen welke ten grondslag liggen:	De MOP 2019-2033 ligt aan deze voorziening ten grondslag.
15.	Verklaren mutaties in voorziening in 2022	Begrote aanwending € 95.038, realisatie totaal € 82.683 waarvan € 70.326 voor Bosbad en € 12.357 voor de Boekhorst.
		Begrote vrijval € 0, realisatie € 130.000. Dit bedrag wordt gedoteerd aan de onderhoudsvoorziening de Bongerd.

16.	Verklaren afwijkingen begroting 2022 met realisatie 2022	De onderhoudskosten van de Boekhorst zijn lager dan begroot doordat buitenschilderwerk niet is uitgevoerd door gebrek aan personeel. De vrijval hangt samen met de splitsing van de voorzieningen van de Bongerd enerzijds en de Boekhorst/het Bosbad anderzijds.
17.	Verklaren mutaties in voorziening komende jaren (2023-2027)	2023: Aanwending € 93.929
		2024: Aanwending € 112.459
		2025: Aanwending € 113.905
		2026: Aanwending € 90.465
		2027: Aanwending € 62.683
18.	Beslispunten	1. Voorziening handhaven per 31-12-2022
		2. Dotatie in 2022 € 25.000
		3. Aanwending in 2022 € 82.683 (Bosbad € 70.326 en Boekhorst € 12.357)
		4. Vrijval in 2022 € 130.000
		5. Dotatie 2023-20276: jaarlijks € 25.000
		6. Aanwending 2023 € 93.929, 2024 € 112.459, 2025 € 113.905, 2026 € 90.465, 2027 € 62.683

Voorziening onderhoud gebouwen

1.	Voorziening onderhoud gebouwen	9151904
2.	Naam (deel-) PVM-er	Ivo van der Reijnst
3.	Afdeling	Klant en Organisatie
4.	Naam portefeuillehouder	Jack Werkman
5.	Relatie met (deel-) productnummer	Onderhoud gemeentehuis (6004010)
		Onderhoud buitendienstaccommodatie (6004020)
		Onderhoud overslagstation Omrin (6730080)
6.	Ingesteld bij Raadsbesluit d.d.	Mei 2016 (bij behandeling jaarstukken)
7.	Reden/bestemmingsdoel voorziening	Uitvoeren van onderhoud aan gebouwen
8.	Soort voorziening	Onderhoudsegalisatie
9.	Motief vorming voorziening	Egalisatie onderhoudsbedragen
10.	Wijze van voeding/beschikking van de voorziening	De omvang van de voorziening bestaat uit het saldo van de reserve onderhoud gebouwen per 31-12-2015. De jaarlijkse dotatie aan de voorziening is € 75.000 (m.i.v. 2020).
11.	Looptijd	Startdatum: 1 januari 2016
		Einddatum: onbepaald
12.	Gewenste/ noodzakelijke omvang	De jaarlijkse dotatie is € 75.000, dit is gelijk aan de in de vorige jaren toevoegingen aan de reserve. Het gaat niet alleen om de planning van het bouwkundig- en installatietechnisch onderhoud (Planon), maar ook om de toekomstige vervanging van de losse inventaris; bijvoorbeeld inrichting keukenapparatuur, zonwering, meubilair etc.
13.	Bijzonderheden	Op 31-12-2015 is de reserve onderhoud gebouwen omgevormd naar een voorziening onderhoud gebouwen. Het saldo van de reserve is toen overgegaan naar de voorziening. De MJOP van de buitendienst en het overslagstation worden geactualiseerd na de ver- en nieuwbouw van locatie. Bij het gemeentehuis wordt in 2023 een nieuwe MJOP opgesteld waarin ook de verduurzaming wordt meegenomen.
14.	Bijlagen welke ten grondslag liggen:	Collegebesluit MOP huisvesting inclusief bijlagen
15.	Verklaren mutaties in voorziening in 2022	Toevoeging: € 75.000 conform begroting
		Aanwending: € 45.897
16.	Verklaren afwijkingen begroting 2022 met realisatie 2022	De aanwending is ca. € 83.000 lager dan begroot. Dit komt door:
		De geplande werkzaamheden in 2022 aan het gebouw van de buitendienst/overslagstation zijn uitgesteld in verband met de ontwikkeling nieuw-/verbouw Buitendienstlocatie. Op 30 november 2021 heeft de raad besloten ver-/nieuwbouw te realiseren.
		Een aantal werkzaamheden bij het gemeentehuis zijn niet in 2022 uitgevoerd: vervangen van een CV-keten en hydrofoor. Dit wordt nu uitgevoerd in 2023.
17.	Verklaren mutaties in voorziening komende jaren (2023-2027)	In 2023 is de aanwending bedoeld voor de volgende werkzaamheden:
		Gemeentehuis:
		Gepland onderhoud MJOP € 15.188 en werkzaamheden voorgaande jaar € 21.000.
		Buitendienst en overslagstation:
		Gepland onderhoud conform MJOP overslagstation € 12.250 en werkzaamheden voorgaand jaar € 32.800, buitendienst € 65.500 en uitgestelde werkzaamheden € 12.500.

18.	Beslispunten	1. Voorziening handhaven per 31-12-2022
		2. Dotatie aan de voorziening 2022 € 75.000
		3. Jaarlijkse dotatie aan de voorziening 2023 en verder: € 75.000 (conform begroting)
		4. Aanwending 2022 € 45.897
		5. Aanwending 2023 € 159.238, 2024 € 371.800, 2025 € 65.370 en 2026 € 5.000.

Voorziening bodemsanering

1.	Voorziening bodemsanering	9111905
2.	Naam (deel-) PVM-er	Pyt Liemburg
3.	Afdeling	Klant en Organisatie
4.	Naam portefeuillehouder	Gerben But
5.	Relatie met (deel-) productnummer	Programma: 3 Ruimtelijke en economische ontwikkeling
		Product: P561202 Milieubeleid
6.	Ingesteld bij Raadsbesluit d.d.	Jaarrekening 2019
7.	Reden/bestemmingsdoel voorziening	Kosten voor bodemsanering voldoen niet aan artikel 59, het zijn geen investeringen met een economisch of maatschappelijk nut. Kosten voor bodemsanering moeten behandeld worden als een verlies, onafhankelijk of de kosten verbonden zijn aan investeringen (nieuwe bouwlocatie) of aan bestaande activa (vervuiling onder gemeentelijke gebouwen) met een economisch nut of een maatschappelijk nut. Vanaf het moment dat een eventuele bijdrage van VROM en/of de provincie bekend is zal de gemeente de resterende gemeentelijke kosten als verlies moeten nemen ten laste van de (meerjarige) exploitatie. Indien de sanering in een volgend begrotingsjaar afgerond wordt en complex is waardoor er onzekerheden over de uiteindelijke kosten kan bestaan, dan dient een voorziening getroffen te worden uit hoofde van artikel 44, eerste lid onder a. De kosten voor onderzoek voor de saneringsaanpak zullen als regel niet voldoen aan alle voorwaarden van artikel 60. Deze kosten dienen als een onderdeel gezien worden van de totale kosten van de sanering. De gemeente zal zodoende de begrote saneringskosten ofwel direct als last moeten verwerken (onder aftrek van een eventuele bijdrage van bijvoorbeeld VROM of de provincie) of wel in de grondexploitatie moeten meenemen. In het laatste geval zal de gemeente als de grondexploitatie negatief uitvalt daarvoor eveneens een voorziening moeten treffen, uit hoofde van artikel 44, lid 1a.
8.	Soort voorziening	Concrete verplichtingen en bestaande risico's
9.	Motief vorming voorziening	Bestedingsfunctie
10.	Wijze van voeding/beschikking van de voorziening	Exploitatie
11.	Looptijd	Startdatum: 1-1-2020
		Einddatum: onbepaald
12.	Gewenste/ noodzakelijke omvang	Op basis van onderzoek door derden in 2020 zijn de kosten voor sanering ingeschat op € 475.000
13.	Bijzonderheden	Betreft jaar van vormen van de voorziening
14.	Bijlagen welke ten grondslag liggen:	Onderzoek derde
15.	Verklaren mutaties in voorziening in 2022	N.v.t.
16.	Verklaren afwijkingen begroting 2022 met realisatie 2022	N.v.t.
17.	Verklaren mutaties in voorziening komende jaren (2023-2027)	2023-2027: nog niet bekend.
18.	Beslispunten	1. De voorziening handhaven per 31-12-2022

Voorziening onderhoud MFS de Boekebeam

1.	Voorziening onderhoud MFS de Boekebeam	9151906
2.	Naam (deel-) PVM-er	Jan Willem van Vaals
3.	Afdeling	Mens en Omgeving
4.	Naam portefeuillehouder	Jelke Nijboer
5.	Relatie met (deel-) productnummer	P53.300.1 Huisvesting onderwijs
6.	Ingesteld bij Raadsbesluit d.d.	22 juni 2021 (Jaarrekening 2020 en herijking reserves en voorzieningen 2020-2025)
7.	Reden/bestemmingsdoel voorziening	Onderhoudsegalisatie
8.	Soort voorziening	Onderhoudsegalisatie
9.	Motief vorming voorziening	Egalisatie onderhoudsbedragen
10.	Wijze van voeding van voorziening/ wijze van beschikking van de voorziening	Jaarlijkse dotatie op basis van MOP inclusief BTW
11.	Looptijd	Startdatum: 31-12-2020
		Einddatum: onbepaald
12.	Gewenste/ noodzakelijke omvang	Zie Meerjarenonderhoudsplanning 2021 t/m 2037 d.d. 14-01-2021.
13.	Bijzonderheden	Door de fusie van obs Mst van Hasselt met obs de Trede te Haule per 1 augustus 2016 kampt MFS de Boekebeam vanaf 2016 met een structurele leegstand en een exploitatietekort. Stichting Beheer Multifunctioneel Vastgoed Waskemeer heeft geprobeerd om nieuwe huurders te vinden, maar dit is niet gelukt. Hierdoor heeft het bestuur in 2019 de beheerovereenkomst opgezegd en is de stichting in 2020 opgeheven. Het College heeft in 2019 ingestemd met de overname van het beheer en de exploitatie door de gemeente. Het batig saldo van MFS de Boekebeam van € 163.995 is in 2020 overgeboekt naar de gemeente, zodat dit gebruikt kan worden voor groot onderhoud.
		Begin 2021 is een nieuw MOP opgesteld. Bij de nota reserves en voorzieningen 2021 heeft u ingestemd met een jaarlijkse dotatie van € 16.000 vanaf 2021.
14.	Bijlagen welke ten grondslag liggen:	MOP 2021 t/m 2037 d.d. 14-01-2021.
15.	Verklaren mutaties in voorziening in 2022	Begrote aanwending € 0, realisatie € 0
16.	Verklaren afwijkingen begroting 2022 met realisatie 2022	n.v.t.
17.	Verklaren mutaties in voorziening voor de komende jaren (2023-2027)	2023: Aanwending € 31.417
		2024: Aanwending € 0
		2025: Aanwending € 121.524
		2026: Aanwending € 37.784
		2027: Aanwending € 47.548

18.	Beslispunten	1. Voorziening handhaven per 31-12-2022
		2. Dotatie in 2022 € 16.000
		3. Aanwending in 2022 € 0
		2. Dotatie 2023-2027 jaarlijks € 16.000
		5. Aanwending 2023 € 31.417, 2024 € 0, 2025 € 121.524, 2026 € 37.784, 2027 € 47.548

Voorziening onderhoud Bosbergtoren

1.	Voorziening onderhoud Bosbergtoren	9151907
2.	Naam (deel-) PVM-er	Lidia Huisman
3.	Afdeling	Mens en Omgeving
4.	Naam portefeuillehouder	Jan van Weperen
5.	Relatie met (deel-) productnummer	Programma: 3
		Product: P51070
		Deelproduct: P510701
6.	Ingesteld bij Raadsbesluit d.d.	15-feb-22
7.	Reden/bestemmingsdoel voorziening	Uitvoeren toekomstig onderhoud
8.	Soort voorziening	Onderhoudsegalisatie
9.	Motief vorming voorziening	Egalisatie onderhoudsbedragen
10.	Wijze van voeding/beschikking van de voorziening	Jaarlijkse dotatie.
11.	Looptijd	Startdatum: 1 januari 2022
		Einddatum: onbepaald
12.	Gewenste/ noodzakelijke omvang	Zie MOP 2021-2033.
13.	Bijzonderheden	Op 15 februari 2022 heeft de raad ingestemd met het scenario 'Verhuur aan de Coöperatie bij samenwerking tussen lokale partijen'. Onderdeel van dit scenario is het vormen van een voorziening voor groot onderhoud
14.	Bijlagen welke ten grondslag liggen:	MOP 2017-2033
15.	Verklaren mutaties in voorziening in 2022	Begrote dotatie € 13.500, realisatie € 26.000
		Begrote aanwending € 0, realisatie € 0
16.	Verklaren afwijkingen begroting 2022 met realisatie 2022	Op 15 februari 2022 heeft de raad ingestemd met verhuur aan Coöperatie Appelscha en budget beschikbaar gesteld voor groot onderhoud. Naast groot onderhoud is een extra budget gereserveerd voor risico's m.b.t. de lift en het ticketsysteem. In 2022 is dit extra budget slechts beperkt nodig geweest. We stellen voor om het resterende saldo van € 12.500 aanvullend te doteren aan de voorziening Bosbergtoren.
17.	Verklaren mutaties in voorziening komende jaren (2023-2027)	2023: Aanwending € 0
		2024: Aanwending € 0
		2025: Aanwending € 0
		2026: Aanwending € 12.500
		2027: Aanwending € 0
18.	Beslispunten	1. Voorziening handhaven per 31-12-2022
		2. Dotatie in 2022 € 26.000
		3. Aanwending in 2022 € 0
		4. Dotatie 2023-2027: jaarlijks € 13.500
		5. Aanwending 2023 € 0, 2024 € 0, 2025 € 0, 2026 € 12.500 en 2027 € 0

Voorziening onderhoud de Bongerd

1.	Voorziening onderhoud de Bongerd	9151903
2.	Naam (deel-) PVM-er	Jan Willem van Vaals
3.	Afdeling	Mens en Omgeving
4.	Naam portefeuillehouder	Jelke Nijboer
5.	Relatie met (deel-) productnummer	Programma 1, thema 1.2. samenleven
		P12.A – Accommodaties bv sportaccommodaties en dorpshuizen
		Deelproduct: SP12.A – Accommodaties bv sportaccommodaties en dorpshuizen
6.	Ingesteld bij Raadsbesluit d.d.	Raadsvoorstel 24 mei 2011 (Jaarrekening 2010), splitsing voorziening 21 juni 2022 (Voorjaarsrapportage 2022)
7.	Reden/bestemmingsdoel voorziening	Uitvoeren toekomstig onderhoud sporthal de Bongerd
8.	Soort voorziening	Onderhoudsegalisatie
9.	Motief vorming voorziening	Egalisatie onderhoudsbedragen
10.	Wijze van voeding/beschikking van de voorziening	Een jaarlijkse dotatie op basis van de meest actuele MOP en onttrekking op basis van onderhoudslasten gemaakt in het kader van de MOP inclusief het BTW nadeel.
11.	Looptijd	Startdatum: 1 januari 2010
		Einddatum: onbepaald
12.	Gewenste/ noodzakelijke omvang	Zie MOP 2019-2033.
13.	Bijzonderheden	Tot en met 2021 werd jaarlijks € 35.000 gedoteerd aan de gezamenlijke onderhoudsvoorziening voor de 3 B's (Bongerd, Boekhorst, Bosbad). Vanaf 2022 wordt de Bongerd door stichting de Bongerd geëxploiteerd. De dotatie voorziening en onderhoudsvoorziening dient derhalve gesplitst te worden in een deel dat betrekking heeft op de Boekhorst en het Bosbad en een deel dat betrekking heeft op de Bongerd. Bij de voorjaarsrapportage 2022 is hier op basis van het oude MOP een inschatting van gemaakt waarbij voor de Bongerd is uitgegaan van een jaarlijkse dotatie van € 10.000.
		Sporthal de Bongerd is in eigendom van de gemeente. Voor het beheer en de exploitatie van sporthal de Bongerd is vanaf 2022 een exploitatieovereenkomst voor vijf jaar overeengekomen met Stichting Sporthal De Bongerd in vervolg op het burgerinitiatief "Doarpsskûte Haulerwijk".
		Per 1 januari 2019 is de sportvrijstelling in de Wet om de omzetbelasting verruimd. Door deze wetswijziging vervalt het recht op aftrek van btw voor gemeenten en niet-winstbeogende exploitanten van sportaccommodaties. Er is een Specifieke uitkering sport (SPUK) voor gemeenten om het btw nadeel (grotendeels) te compenseren.
14.	Bijlagen welke ten grondslag liggen:	De voorziening is gebaseerd op de MOP 2019-2033.
15.	Verklaren mutaties in voorziening in 2022	Begrote aanwending € 3.729, realisatie totaal € 24.015
		Begrote dotatie € 10.000, realisatie € 140.000
16.	Verklaren afwijkingen begroting 2022 met realisatie 2022	De onderhoudslasten zijn hoger dan begroot door de technische noodzaak van het vervangen van 2 boilers op gas door 1 boiler die met zonnepanelen werkt. De hogere dotatie hangt samen met de splitsing van de voorzieningen van de Bongerd enerzijds en de Boekhorst/het Bosbad anderzijds.

17.	Verklaren mutaties in voorziening komende jaren (2023-2027)	2023: Aanwending € 0
		2024: Aanwending € 38.950
		2025: Aanwending € 58.800
		2026: Aanwending € 16.963
		2027: Aanwending € 36.750
18.	Beslispunten	1. Voorziening handhaven per 31-12-2022
		2. Dotatie in 2022 € 140.000
		3. Aanwending in 2022 € 24.015
		4. Dotatie 2023-2027: jaarlijks € 10.000
		5. Aanwending 2023 € 0, 2024 € 38.950, 2025 € 58.800, 2026 € 16.963, 2027 € 36.750

Voorziening riolering

1.	Voorziening riolering	9161940
2.	Naam (deel-) PVM-er	Gert-Jan Warrink
3.	Afdeling	Openbare Ruimte
4.	Naam portefeuillehouder	Gerben But
5.	Relatie met (deel-) productnummer	Programma: 3 Ruimtelijke en Economische ontwikkelingen
		Product: P58.160 Riolering
		Deelproduct: P58.160.1 Rioleringen, P58.160.2 Rioolheffing
6.	Ingesteld bij Raadsbesluit d.d.	17-mrt-15
7.	Reden/bestemmingsdoel voorziening	Investeringen vrijverval rioleringen
8.	Soort voorziening	Investeringen vrijverval rioleringen
9.	Motief vorming voorziening	Spaarfunctie
10.	Wijze van voeding/beschikking van de voorziening	De voorziening is gevoed met het saldo per 31-12-2014 van de Rioleringsreserve en de voorziening wordt aangewend voor investeringen in vrijverval riolering.
11.	Looptijd	Startdatum: 31 december 2014
		Einddatum: onbepaald
12.	Gewenste/ noodzakelijke omvang	De gewenste omvang wordt bepaald bij de vaststelling van het Gemeentelijk RioleringsPlan
13.	Bijzonderheden	Bij de behandeling van de Begroting 2020 en notitie “Samen Waarmaken” is besloten een deel van de kosten voor het straatvegen en onderhoud aan watergangen (totaal € 133.000) ten laste te brengen van de rioleringsbegroting. Deze zijn gedekt vanuit de voorziening.
		In 2020 is het GRP 2020-2024 opgesteld en door u vastgesteld.
14.	Bijlagen welke ten grondslag liggen:	Raadsvoorstel en -besluit 1 juli 2020
		GRP 2020-2024 inclusief kostendekkingsplan. Raadsvoorstel en besluit 1 juli 2020
15.	Verklaren mutaties in voorziening in 2022	Dotatie: € 485.087 begroot was een dotatie van € 371.167
		Aanwending: € 441.251 voor investering in vrijverval riolering 2022. Begroot was een aanwending van € 745.380.
16.	Verklaren afwijkingen begroting 2022 met realisatie 2022	Hogere dotatie door een positief exploitatieresultaat. De belangrijkste oorzaak hiervoor is een lagere toerekening van de compensabele BTW en lagere toerekening van rente vanwege het niet uitvoeren van alle geplande investeringen.
		De aanwending geraamd € 745.380 was voor investering in vrijverval riolering 2022. In de realisatie is de aanwending lager. In 2022 is voor € 441.251 geïnvesteerd. Dit wordt veroorzaakt dat een deel van de projecten die in 2022 gestart zijn een doorloop hebben in 2023, waarbij de lasten in dat jaar vallen.

17.	Verklaren mutaties in voorziening komende jaren (2022-2025)	Dotatie meerjarenbegroting:
		2023: € 323.749
		2024: € 336.128
		2025: € 305.506
		2026: € 307.887
		Onttrekking 2023:
		1. In 2022 doorgeschoven werkzaamheden: € 354.129. Op basis van huidige calculaties is het de verwachting dat hiervan in 2023 een totaal van € 901.000 daadwerkelijk benodigd is.
		2. Aanwending 2023 en verder regulier op basis van plan.
18.	Beslispunten	1. Voorziening handhaven per 31-12-2022
		2. Aanwending voorziening 2022 € 441.251
		3. Dotatie aan de voorziening 2022 € 485.087
		4. Dotatie voorziening 2023 € 323.749, 2024 € 336.128, 2025 € 305.506, 2026 € 307.887
		5. Aanwending in 2023 € 354.129 vanuit 2022 en daarnaast voor de periode 2023-2027: jaarlijkse investeringen vrijverval riolering op basis van het huidige GRP 2020-2024: 2024 € 650.000, en in 2025, 2026 en 2027 is dit € 818.000.

Voorziening kostendekking leges omgevingsvergunning

1.	Voorziening leges	9161941
2.	Naam (deel-) PVM-er	Marloes Rutten
3.	Afdeling	Mens en Omgeving
4.	Naam portefeuillehouder	Jan van Weperen
5.	Relatie met (deel-) productnummer	Programma: Bestuur en dienstverlening
		Product: Bouwen en wonen (P56.110)
		Deelproduct: Omgevingsvergunningen (P56.110.1)
6.	Ingesteld bij Raadsbesluit d.d.	21-mei-19
7.	Reden/bestemmingsdoel voorziening	Op begrotingsbasis bestaat de eis dat de leges maximaal kostendekkend mogen zijn. Een incidenteel zeer hoge legesinkomst zal het tarief bouwleges zeer doen schommelen. Dat is ongewenst. Het BBV geeft ruimte om de piekleges te egaliseren via een art. 44.2 voorziening (BBV).
8.	Soort voorziening	Egalisatievoorziening
9.	Motief vorming voorziening	Egalisatiemotief: In verband met incidenteel hoge opbrengsten wordt een deel geëgaliseerd, om grote tariefschommelingen te voorkomen.
10.	Wijze van voeding/beschikking van de voorziening	Exploitatievoordeel opbrengst omgevingsvergunningen.
		Het voordeel wordt verspreid over een aantal jaren ten gunste van de exploitatie leges gebracht.
11.	Looptijd	Startdatum: 21 mei 2019
		Einddatum: 2022
12.	Gewenste/ noodzakelijke omvang	€ 500.000
13.	Bijzonderheden	Er wordt voorgesteld om de voorziening per 31 december 2022 op te heffen. Er is geen saldo in de voorziening, dus dan ook geen vrijval.
14.	Bijlagen welke ten grondslag liggen:	Kostendekking titel 2 begroting 2019 - gewijzigd
15.	Verklaren mutaties in voorzieningen in 2022	Er is geen voorziening gevormd, dus ook geen vrijval.
16.	Verklaring afwijkingen begroting 2022 met realisatie 2022	Zie punt 15.
17.	Verklaren mutaties in voorzieningen komende jaren (2023-2027)	
18.	Beslispunten	1. Voorziening opheffen per 31-12-2022
		2. Dotatie in 2022: geen
		3. Aanwending in 2022: geen

Voorziening lopend pensioen bestuurders

1.	Voorziening lopende pensioenverplichtingen bestuurders	9151950
2.	Naam (deel-) PVM-er	Maura Schilperoort
3.	Afdeling	Klant en Organisatie
4.	Naam portefeuillehouder	Jack Werkman
5.	Relatie met (deel-) productnummer	Programma: 6
		Deelproduct: P59.020.1 (6001010)
6.	Ingesteld bij Raadsbesluit d.d.	
7.	Reden/bestemmingsdoel voorziening	Pensioenverplichtingen aan voormalige bestuurders. Dit is een voorziening voor ingegaan pensioen.
8.	Soort voorziening	Concrete verplichtingen
9.	Motief vorming voorziening	Bestedingsfunctie
10.	Wijze van voeding/beschikking van de voorziening	Bij de vorming van de voorziening zijn algemene dekkingsmiddelen toegevoegd.
11.	Looptijd	Startdatum: 2007
		Einddatum:
12.	Gewenste/ noodzakelijke omvang	Omvang wordt gebaseerd op actuariële berekening
13.	Bijzonderheden	Geen
14.	Bijlagen welke ten grondslag liggen aan:	Ten grondslag aan deze voorziening ligt een jaarlijkse actuariële berekening van Raet.
15.	Verklaren mutaties in voorziening in 2022	Dotatie: € 0
		Vrijval: € 92.598
		Aanwending: € 107.568
16.	Verklaren afwijkingen begroting 2022 met realisatie 2022	Begrote dotatie is € 25.000. Er hoeft geen dotatie aan de voorziening plaats te vinden. De voorziening is per 31-12-2022 te hoog daarom kan een bedrag van € 92.598 vrijvallen. Dit komt door de verhoging van de rekenrente van 0,528% naar 2,472%. Daarnaast konden bedragen vrijvallen door een aantal overlijdens van (partners van) oud-wethouders. In de berekening van de pensioenen is rekening gehouden met een indexatie per 1-1-2023 van 11,96%.
		De gerealiseerde aanwending van € 107.568 is licht hoger dan de raming (€ 100.000).
17.	Verklaren mutaties in voorziening komende jaren (2023-2027)	Jaarlijkse aanwending van € 100.000 en jaarlijkse dotatie van € 25.000 (conform huidige begroting).
18.	Beslispunten	1. Voorziening handhaven per 31-12-2022
		2. Dotatie 2022 aan de voorziening € 0
		3. Vrijval 2022 voorziening € 92.598
		4. Aanwending 2022 van de voorziening € 107.568
		5. Jaarlijkse dotatie aan de voorziening 2023 en verder € 25.000
		6. Jaarlijkse aanwending van de voorziening 2023 en verder € 100.000

Voorziening pensioen vm/huidige wethouders

1.	Voorziening pensioenverplichting voormalige en huidige wethouders	9151951
2.	Naam (deel-) PVM-er	Maura Schilperoort
3.	Afdeling	Klant en Organisatie
4.	Naam portefeuillehouder	Jack Werkman
5.	Relatie met (deel-) productnummer	Programma: 6
		Deelproduct: P59.020.1 (6001010)
6.	Ingesteld bij Raadsbesluit d.d.	31-12-2011
7.	Reden/bestemmingsdoel voorziening	Pensioenverplichtingen aan voormalige wethouders en huidige wethouders waarvan de pensioenen in eigen beheer worden gevoerd. Dit is een voorziening voor nog niet ingegaan pensioen.
8.	Soort voorziening	Concrete verplichtingen
9.	Motief vorming voorziening	Bestedingsfunctie
10.	Wijze van voeding/beschikking van de voorziening	Jaarlijkse dotatie o.b.v. actuariële berekening.
11.	Looptijd	Startdatum: 31-12-2011
		Einddatum: n.v.t.
12.	Gewenste/ noodzakelijke omvang	Berekening is op basis van de actuariële berekening.
13.	Bijzonderheden	
14.	Bijlagen ten grondslag liggend aan deze voorziening:	De pensioenen zijn onderbouwd met een jaarlijkse actuariële berekening van Raet.
15.	Verklaren mutaties in voorziening in 2022	Dotatie € 0
		Vrijval: € 158.157
16.	Verklaren afwijkingen begroting 2022 met realisatie 2022	De begrote dotatie is € 50.000. Deze dotatie hoeft niet plaats te vinden. De voorziening is per 31-12-2022 te hoog en daarom kan een bedrag van € 158.157 vrijvallen. Dit komt doordat de rekenrente verhoogd is van 0,528% naar 2,472%. In de berekening van de pensioenen is rekening gehouden met een indexatie per 1-1-2023 van 11,96%.
17.	Verklaren mutaties in voorziening komende jaren (2023-2027)	Jaarlijkse dotatie € 50.000 (conform huidige raming).
18.	Beslispunten	1. Voorziening handhaven per 31-12-2022
		2. Vrijval voorziening 2022 € 158.157
		3. Jaarlijkse dotatie 2023 en verder aan voorziening € 50.000

Voorziening verlofsparen

1.	Voorziening verlofsparen	9151953
2.	Naam (deel-) PVM-er	Marion Verbeek
3.	Afdeling	Klant en Organisatie
4.	Naam portefeuillehouder	Jack Werkman
5.	Relatie met (deel-) productnummer	Programma: 6
		Deelproduct: IP0301 (6004060)
6.	Ingesteld bij Raadsbesluit d.d.	Nota reserves en voorzieningen jaarrekening 2022
7.	Reden/bestemmingsdoel voorziening	Verlofsparen medewerkers.
8.	Soort voorziening	Concrete verplichtingen
9.	Motief vorming voorziening	Bestedingsfunctie
10.	Wijze van voeding/beschikking van de voorziening	Jaarlijks wordt op basis van het overzicht medewerkers die hebben aangegeven te willen verlofsparen een toevoeging gedaan aan de voorziening.
11.	Looptijd	Startdatum: 31 december 2022
		Einddatum:
12.	Gewenste/ noodzakelijke omvang	Omvang wordt gebaseerd op actueel overzicht medewerkers die hebben aangegeven te willen verlofsparen.
13.	Bijzonderheden	Geen
14.	Bijlagen welke ten grondslag liggen aan:	Ten grondslag aan deze voorziening ligt een jaarlijkse overzicht van PSA.
15.	Verklaren mutaties in voorziening in 2022	Dotatie: € 56.715
		Vrijval: 0
16.	Verklaren afwijkingen begroting 2022 met realisatie 2022	Deze voorziening wordt per 31 december 2022 nieuw gevormd, dus er is geen raming.
17.	Verklaren mutaties in voorziening komende jaren (2023-2027)	
18.	Beslispunten	1. Voorziening vormen per 31-12-2022
		2. Dotatie 2022 aan de voorziening € 56.715

Jaarstukken 2022

gemeente ooststellingwerf

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave 3
Inleiding jaarstukken 5
Bestuur en organisatie 9
Leeswijzer 9
Algemeen 10
Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten 10
Analyse gerealiseerd resultaat 11
Bestemming gerealiseerd resultaat 13
Actualisatie reserves en voorzieningen 16
Programma 1 | Samenleven 17
Thema 1.1 Meedoen 18
Thema 1.2 Samenleven 23
Thema 1.3 Gezondheid 28
Thema 1.4 Goed Opgroeien 33
Belangrijkste afwijkingen programma 1 38
Programma 2 | Welzijn en educatie 42
Thema 2.2 Onderwijs (huisvesting) 42
Belangrijkste afwijkingen programma 2 42
Programma 3 | Ruimtelijke en economische ontwikkeling 44
Thema 3.1.1 Recreatie en Toerisme 44
Thema 3.1.2 BioBased Economy 44
Thema 3.1.3 Werkgelegenheid 45
Thema 3.2 Verkeer, wegen en groen 46
Thema 3.3.1 Milieu 2030 CO2 neutraal, zonneweides 47
Thema 3.3.2 Afval 49
Thema 3.4 Bouwen en wonen (inclusief volkshuisvesting) 50
Belangrijkste afwijkingen programma 3 51
Programma 4 | Strategische projecten en ontwikkelingen 55
Thema 4.1 Venekoten Centrum Oosterwolde 55
Thema 4.2 Masterplan regio Appelscha 55
Thema 4.3 Biosintrum 56
Thema 4.5 Het Fonds 2018-2022 57
Thema 4.6 Visie op Samenleven (inclusief adviesraad) 57
Thema 4.9 Omgevingswet, bestemmingsplannen 58
Thema 4.10 Regio Deal Zuidoost Friesland 60
Thema 4.11 Haerenkwartier 61
Programma 5 | Openbare orde en veiligheid 62
Thema 5.1 Openbare orde en veiligheid 62
Belangrijkste afwijkingen programma 5 63
Programma 6 | Bestuur en dienstverlening 65

Thema 6.1 Bestuur 65
Thema 6.2 Dienstverlening 66
Thema 6.3 Financiën 67
Belangrijkste afwijkingen programma 6 69
Paragrafen 73
Paragraaf 1 | Lokale Heffingen 73
Paragraaf 2 | Weerstandsvermogen en risicobeheersing 80
Paragraaf 3 | Onderhoud kapitaalgoederen 87
Paragraaf 4 | Financiering 91
Paragraaf 5 | Bedrijfsvoering 94
Paragraaf 6 | Verbonden partijen 97
Paragraaf 7 | Grondbeleid 104
Paragraaf 9 | Duurzaamheid 108
Paragraaf 10 | OWO-Samenwerking 110
Paragraaf 11 | Wet Open Overheid 114
Paragraaf 12 | Corona 115
Jaarrekening 116
Balans 116
Overzicht baten en lasten 118
Waarderingsgrondslagen 120
Toelichting op de balans activa 123
Toelichting op de balans passiva 130
Toelichting op de balans niet uit balans blijkende verplichtingen 134
Toelichting overzicht baten en lasten 135
Overzicht onvoorzien 136
Overzicht algemene dekkingsmiddelen 137
Overzicht incidentele baten en lasten 138
Bijlagen 141
Verantwoordingsinformatie specifieke uitkeringen 141
Overzicht wet normering bezoldiging topfunctionarissen 162
Overzicht schatkistbankieren 164
Begrotingsrechtmatigheid 165
Kerngegevens 167
Overzicht taakvelden 169
Beleidsindicatoren 173

Inleiding jaarstukken

Aanbieding

Hierbij ontvangt u de Jaarstukken over 2022. Het jaar waarin deze raadsperiode is begonnen en vrijwel een volledig nieuw college is gestart. Een nieuwe werkwijze was de samenwerkingsagenda, die door een groot deel van de fracties is opgesteld en vastgesteld. Daarnaast kwam het college in juli met een collegeakkoord, dat ook in de begroting is verwerkt. Zoals ook bij de begroting werd aangegeven willen we de komende jaren, samen met de gemeenteraad, verder werken aan een duurzaam en ondernemend Ooststellingwerf.

Gelukkig ging de samenleving weer open in de eerste maanden van 2022 en konden de meeste activiteiten weer doorgaan. Tegelijkertijd kwamen er nieuwe uitdagingen op ons af. Zo hebben we als gemeente en samenleving de handen uit de mouwen gestoken om vluchtelingen uit Oekraïne een plek te bieden.

Daarnaast is het een moeilijke tijd voor veel mensen door de inflatie en hoge energiekosten. Bij de begroting werd door de gemeenteraad besloten om € 1,25 miljoen beschikbaar te stellen om huishoudens te ondersteunen. Dit resulteerde aan het eind van het jaar in een initiatiefvoorstel. Voor dit voorstel is raadsbreed samengewerkt aan een noodpakket van maatregelen. Niet alleen voor hulp aan onze inwoners, maar ook voor organisaties en bedrijven in deze moeilijke tijd. Zoals een noodfonds voor inwoners en subsidie voor maatschappelijke initiatieven.

Financieel gezien startten we voor 2022 met een heroverweging, omdat het financieel perspectief er niet goed uit zag. Er zijn toen een aantal bezuinigingen voorgesteld waarvan een deel bij de begrotingsbehandeling weer is teruggedraaid, zoals de verhoging van de OZB. De komende jaren staan wij er financieel gezien goed voor, vanaf 2026 is het nog onzeker. Daarnaast worden wij en met ons de inwoners en bedrijven geconfronteerd met hoge prijzen door onder andere de energiecrisis. Ook de stikstofcrisis brengt veel onzekerheid met zich mee.

In alle opzichten een bijzondere en ook ingewikkelde tijd waarin we voor onze inwoners en bedrijven klaar willen staan. Tegelijkertijd hebben we de afgelopen jaren ook veel gerealiseerd. De belangrijkste ontwikkelingen van het afgelopen jaar vindt u hieronder in de samenvatting.

Samenvatting

De Jaarstukken bestaan uit twee delen, het jaarverslag en de jaarrekening. De plannen staan in de programmabegroting 2022 die in november 2021 door u is vastgesteld. Met het jaarverslag leggen wij verantwoording af over de belangrijkste beleids- en financiële resultaten. In de jaarrekening geven we de volledige financiële verantwoording en de balans met toelichting.

We beschrijven hieronder, op hoofdlijnen, een aantal belangrijke ontwikkelingen van het afgelopen jaar.

Sociaal Domein

Levensloopbestendig wonen

We hebben overeenstemming bereikt met de corporaties om de komende jaren 130-145 zorggeschikte woningen te gaan bouwen. Hiermee verwachten we ook voor doorstroming te zorgen, waardoor weer meer mensen levensloopbestendig kunnen wonen.

Aantal uitkeringsgerechtigden gedaald

In 2022 zagen we, in lijn met de landelijke ontwikkelingen, dat het aantal uitkeringsgerechtigden (P-wet) is gedaald. Daarnaast was de instroom in de bijstand relatief laag door de gunstige arbeidsmarktsituatie. Er zijn nu voor het vierde jaar op rij minder inwoners waaraan we bijstand verstrekken. Wel is sprake van een categorie uitkeringsgerechtigden die een grote afstand tot de arbeidsmarkt heeft en waarbij de begeleiding arbeidsintensief is.

Regelingen

De inkomensgrenzen voor de kindregelingen zijn verhoogd, waardoor meer gezinnen in aanmerking komen en daardoor mee kunnen doen. Daarnaast is de eenmalige energietoeslag uitgekeerd aan inwoners met een inkomen tot 120% van het wettelijk sociaal minimum.

Dagbesteding
We hebben bereikt dat inwoners inmiddels op meerdere locaties naar dagbesteding kunnen zonder daarvoor een indicatie nodig te hebben. Het gaat om Oldeberkoop WODS, Haulerwijk De Buurthaven, Appelscha de dorpskamer en Stellinghaven Oosterwolde (voor mensen met dementie). Met Liante, Stichting Welzijn aan Huis en De Fochtel zijn voorbereidende gesprekken gevoerd over het inrichten van meer plekken voor indicatievrije dagbesteding.

Maatregelen effecten corona
De dorpen hebben in 2022 extra financiële middelen gekregen van de gemeente om corona-effecten in het dorp op te vangen. Hiermee zijn diverse verenigingen en andere organisaties ondersteund om deze lastige tijd door te komen. Deze steunmaatregel was een mogelijke aanvulling op de ondersteuning vanuit het Rijk.

Mantelzorgers
Het aantal bij ons bekende mantelzorgers neemt toe. In 2022 zijn er als waardering uitjes en presentjes geweest voor mantelzorgers. In september kon een aantal mantelzorgers er even uit tijdens het Respijtweekend. Ook voor jonge mantelzorgers was er een uitje en een presentje.

Weerbaarheid
We zien dat het iets beter gaat met de mentale weerbaarheid van kinderen tussen de 4 en 12 jaar. We zien ook dat psychosociale problemen in die leeftijdsgroep iets zijn verminderd ten opzichte van 2019. We zitten nu op het Friese gemiddelde, terwijl we daar in 2019 nog boven zaten. Kinderen tussen de 4 en 12 jaar bewegen in 2022 meer dan in 2019. Ouders beoordelen de gezondheid van hun kinderen van 4-12 jaar beter dan in 2019.

Bereik jonge kinderen kwetsbare gezinnen
We kunnen tevreden zijn over het bereiken van jonge kinderen in kwetsbare gezinnen (bereik VVE en consultatiebureau), hoewel het natuurlijk altijd nog beter kan.

Preventie
We hebben een uitgebreid ‘pakket’ aan preventieve inspanningen om te voorkomen dat jonge inwoners (zware en dus duurdere) hulp nodig hebben. Dat is voor henzelf en voor hun omgeving belangrijk. Ook om de uitgaven te beheersen. We slagen er in om preventief te werken. We zijn zichtbaar aanwezig op vindplekken, door inzet van de consulent jeugd bij de huisarts en op een aantal scholen. Zij verlenen regelmatig zelfhulp waardoor we verwijzingen naar specialistische jeugdhulp en daardoor hogere kosten kunnen voorkomen.

Ruimtelijke en economische ontwikkelingen
Recreatie en toerisme en economie
De promotie en marketing van Ooststellingwerf als toeristische bestemming is een doorlopend proces. Daar wordt hard aan gewerkt door Coöperatie Appelscha 3.0, Recreatieschap Drenthe en de regionale marketingorganisatie Toerisme Regiomarketing Zuidoost Friesland (TRZF). De werkgelegenheid is flink aangetrokken na de coronaperiode en verschillende ondernemers hebben moeite de vacatures in te vullen vanwege de krapte op de markt.

Om het centrum van Oosterwolde te versterken en de draagkracht met de eigenaren en ondernemers te versterken is er een detailhandelsvisie opgesteld en vastgesteld.

Openbare ruimte
Onder andere de bermen zijn verbeterd en er is extra onderhoud aan de bomen uitgevoerd. We hebben inmiddels (in de periode 2019 t/m 2022) in ons gehele gebied openbare verlichting vervangen door LED. Tegelijk met het vervangen is voor een groot deel van de verlichting ook een dim-regime ingesteld. Hierdoor branden de lampen maar op 30% gedurende een groot deel van de nacht (23:00uur – 06:00uur).

De eikenprocessierups was ook in 2022 volop aanwezig. We hebben dit in de gaten gehouden en de rups bestreden om de overlast te beperken. Daarnaast hebben we in 2022 een start gemaakt met de proef paringsverstoring van de eikenprocessierups om de plaag beheersbaar te houden. We hebben plantvakken en bermen aangepast om daarmee de biodiversiteit te verhogen.

Met behulp van de 1/3-systematiek is in 2022 krediet beschikbaar gesteld en subsidie verleend voor de realisatie van een 2e padelbaan op sportpark Oostenburg, het aanpassen en uitbreiden van de kleedaccommodatie van Sv Oosterwolde en voor vervangende nieuwbouw van het clubgebouw van Sv Haulerwijk.

U heeft in uw vergadering van november 2022 besloten amateursportverenigingen te ondersteunen en heeft daarvoor kredieten beschikbaar gesteld.

Duurzaamheid
We hebben projecten ondersteund die bijdragen aan een Biobased Economy (BBE), zoals een biobased brug op het Ecomunitypark. Het afgelopen jaar hebben we veel met ondernemers gesproken over de kansen die liggen in circulaire economie en BBE. We hebben ondernemers geholpen om deze kansen te verzilveren, o.a. door te verbinden met onderwijs en kennisinstellingen en onderzoeks- en innovatietrajecten te starten.

Steeds meer mensen zijn bezig met het besparen op energiegebruik en treffen verduurzamingsmaatregelen, zoals isolatie of de aanleg van warmtepomp en zonnepanelen. De bewustwording over duurzame energie en energiebesparing is gestimuleerd door uitvoering van het project 'Thuisbesparen & wonen'. Binnen dit project zijn cadeaubonnen uitgegeven waarmee verduurzamende artikelen konden worden gekocht bij de lokale bouwmarkten. Er zijn inwoners opgeleid als energiecoaches. Deze coaches kunnen op verzoek een gratis energiescan van een woning maken.

We zijn bezig met het uitvoeren van lopende projecten en acties binnen het programma duurzaamheid zoals onder andere: de Regionale energietransitie, de uitvoeringsagenda Transitievisie Warmte, het Pilotproject SmartGrid en Waterstof en het plaatsen van laadpalen in de openbare ruimte.

In mei 2022 is in onze gemeente het zwerfafval gemonitord, met een score van 8,9. Deze goede score is mede te danken aan de diverse jaarlijkse zwerfafval opruimacties en de vrijwilligers (inmiddels 175) die het zwerfafval in hun leefomgeving opruimen. Mede door het gebruik van de afvalapp is het scheidingspercentage op de milieustraat gestegen.

Omgevingswet en bestemmingsplannen
De datum van de inwerkingtreding van de Omgevingswet is opnieuw verschoven. De invoeringsdatum is het afgelopen jaar niet van invloed geweest op de voorbereidingen die nodig zijn voor een adequate en brede invoering van de Omgevingswet. Er is in algemene zin een flinke inspanning verricht in de voortgang en soms ook afronding van de vele acties en projecten die genoemd staan in het Uitvoeringsprogramma Omgevingswet 2020-2024.

In het afgelopen jaar zijn diverse bestemmingsplanprocedures doorlopen, die verschillende ontwikkelingen mogelijk maken. Sommige procedures richtten zich op woningbouw, anderen op bedrijfsontwikkeling. Het bestemmingsplan ‘Motorcrossterrein De Prikkedam’ is door de uitspraak van de Raad van State van 9 november 2022 onherroepelijk geworden. Het bestemmingsplan ‘woningbouw Herenweg te Donkerbroek’ is opnieuw vastgesteld naar aanleiding van een uitspraak van de Raad van State. Tegen het vaststellingsbesluit is beroep bij de Raad van State ingesteld.

Wonen
In 2022 was sprake van een turbulente woningmarkt, zo ook in Ooststellingwerf. Net als in 2021 was er veel druk op de woningmarkt, met name in de koopsector. Door het opstarten van nieuwe woningbouwprojecten is er voor gezorgd dat ook in de toekomst een bijdrage geleverd kan worden aan de leefbaarheid in onze dorpen.

De nieuwe woonzorgvisie is door u vastgesteld. We zijn gestart met de acties die hierin benoemd zijn. We hebben regionale woningbouwafspraken tot 2030 gemaakt met de provincie. Hierin is ruimte voor woningbouw passend bij de behoefte die blijkt uit het woningmarktonderzoek. Daarnaast hebben we nieuwe meerjarige prestatieafspraken met woningcorporaties en huurders gemaakt. We zijn ook gestart met de planvorming van verschillende woningbouwlocaties onder de noemer van Taskforce woningbouw. Het gaat dan om zowel gemeentelijke locaties als locaties van derden.

Veiligheid, bestuur en dienstverlening

Veiligheid

Wat betreft ondermijning is er in 2022 veel gebeurd. Er zijn integrale controles uitgevoerd bij diverse bedrijven met de politie, VTH, douane en OOV. Daarnaast is een intern meldpunt opgestart. Er loopt een overlegtafel met de politie, VTH en OOV. We zijn aangemeld bij 'meld misdaad anoniem' en we werken nauw samen met Heerenveen en de OWO gemeenten op het gebied van ontwikkeling en kennisoverdracht.

Er is een projectgroep opgericht om het natuurbrandrisico tussen de N381 en Appelscha te verkleinen. Hiervan verwachten we in 2023 fysiek resultaat te zien en hopen we een oefening te kunnen draaien.

De gevolgen van enkele nare incidenten zijn in goede banen geleid, zoals de stalbranden in Elsloo en Oldeberkoop en de ontploffing van een drugslab in Haule.

Oekraïne/vluchtelingen

Met een beroep op het staatsnoodrecht zijn de burgemeesters in Nederland vanaf 1 april 2022 verplicht de opvang van Oekraïense vluchtelingen (ontheemden) te organiseren. Burgemeesters moeten in hun gemeente zorgen voor fatsoenlijke opvang, registratie in de Basisregistratie Personen, leefgeld, onderwijs en zorg. Door de gemeente Ooststellingwerf is hierop snel gehandeld. We creëerden een centrale opvang in hotel Appelscha waar we 53 ontheemden opvangen. In het najaar van 2022 is een tweede (tijdelijke) centrale opvang gecreëerd in RCN de Roggeberg in Appelscha. Op deze locatie kunnen 72 ontheemden worden opgevangen. Daarnaast worden door particulieren ook ontheemden opgevangen. De gemeente moet ook deze groep registreren en voor hen leefgeld, onderwijs en zorg organiseren. De kosten die door de gemeente worden gemaakt worden door het Rijk gecompenseerd vanuit de Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne.

In oktober 2022 kregen we een vraag vanuit het COA om bij te dragen aan het opvangen van minderjarige vreemdelingen. Wij zijn hier in alle zorgvuldigheid mee aan de slag gegaan. Tot onze spijt heeft het COA vervolgens afgezien van opvang Hotel Aan de Vaart Appelscha.

Participatie

Inwoners en andere belanghebbenden worden steeds beter en vaker betrokken bij onderwerpen die hen aan gaan (inwonersparticipatie). Er zijn diverse maatschappelijke initiatieven mogelijk gemaakt onder andere via het Fonds. Leden van ons (online) inwonerpanel hebben in 2022 regelmatig hun mening gegeven over een actueel onderwerp, zodat we ons beleid hier beter op af kunnen stemmen.

Voorstellen

De kwaliteit van de raadsvoorstellen is verbeterd, maar blijft een continu aandachtspunt. Dit komt door de wisseling van bezetting en de instroom van nieuwe medewerkers. We hebben ambassadeurs opgeleid die medewerkers kunnen begeleiden bij het opstellen van voorstellen en we meten periodiek hoe u de kwaliteit van de voorstellen waardeert.

OWO

De implementatie van de visie op de OWO-samenwerking was een belangrijk agendapunt in het afgelopen jaar. Net als de ontwikkelagenda Fit voor de Toekomst die gemaakt is op basis van de adviezen uit de organisatiescan.

Dienstverlening

Informatievoorziening in de publiekshal naar de inwoners is verbeterd. Zowel fysiek als op afstand. Sinds we op afspraak werken is de informatievoorziening een stuk beter. Inwoners kunnen zich goed voorbereiden op hun afspraak, omdat wij vooraf een duidelijke informatiemail sturen. Inwoners die zonder afspraak binnenkomen worden ook nog steeds geholpen.

Doordat minstens 80% van al onze diensten digitaal kan neemt het fysieke bezoek af. De dienstverlening verschuift van fysiek naar digitaal contact. We zien dit effect niet terug bij onze telefonische dienstverlening. Het bezoek wat nog wel langs komt bij de balie betreft complexe(re) zaken. Oorzaak hiervan zit vaak in toenemende druk van wet- en regelgeving. Privacy en identiteit waren afgelopen jaar belangrijke onderwerpen die veel aandacht vragen.

Tot slot de financiële doorkijk
De Jaarrekening 2022 sluit met een positief saldo van € 5,129 miljoen. Op het totale budget van € 89,645 miljoen (totaal begrote lasten inclusief toevoeging reserves) van 2022 betekent dit een afwijking van 5,7%. Ten opzichte van de actuele begroting is het een afwijking van € 2,069 miljoen.

Bestuur en organisatie

Het college van burgemeester en wethouders is het dagelijks bestuur van de gemeente en bestaat naast de burgemeester uit vier wethouders en de gemeentesecretaris. De samenstelling is als volgt:

- Jack Werkman, burgemeester
- Esther Verhagen, wethouder Sociaal Domein en Accommodatiebeleid
- Gerben But, wethouder Duurzaamheid en Mobiliteit
- Jelke Nijboer, wethouder Wonen, Onderwijs en Sport
- Jan van Weperen, wethouder Financiën en Economie
- Willem Mutter, gemeentesecretaris

Leeswijzer

De Jaarstukken bestaan uit twee onderdelen: het jaarverslag en de jaarrekening. In het jaarverslag staat per programma de vraag centraal of de gestelde doelen uit de programmabegroting 2022 gerealiseerd zijn in 2022. We geven antwoord op de vragen ‘wat hebben we bereikt?, ‘wat hebben we daarvoor gedaan?’ en ‘wat heeft de inwoner daarvan gemerkt?’. Daarnaast tonen we de inzet van middelen door de 4e W-vraag ‘wat heeft het gekost?’ te beantwoorden en geven we een toelichting op afwijkingen. In de jaarrekening staan de balans, de programmarekening en de toelichting op de balans. De controleverklaring van de accountant gaat over de jaarrekening en in beperkte mate over het jaarverslag.

Algemeen

Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten

Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten 2022

x € 1.000

Saldo jaarrekening	Rekening 2021	Primitieve Begroting	Actuele Begroting	Rekening 2022	Verschil
Saldo van baten en lasten					
Lasten	-76.470	-78.336	-87.018	-83.715	3.304 V
Baten	78.338	76.746	85.954	89.512	3.558 V
Saldo van baten en lasten	**1.868**	**-1.590**	**-1.064**	**5.798**	**6.862 V**
Mutatie reserves					
Toevoegingen	-3.745	-1.129	-2.627	-2.705	- 78 N
Onttrekkingen	5.916	4.297	6.752	2.037	- 4.715 N
Mutatie reserves	**2.171**	**3.169**	**4.125**	**-669**	**- 4.794 N**
Resultaat	**4.039**	**1.579**	**3.061**	**5.129**	**2.069 V**
Waarvan incidentele baten en lasten (saldo)	**-719**	**153**	**628**	**873**	**245 V**
Structureel resultaat	**3.320**	**1.732**	**3.689**	**6.002**	**2.314 V**

Mutaties geraamd resultaat

In onderstaand overzicht zijn de mutaties in het begrotingssaldo (geraamd resultaat) in kaart gebracht.

x € 1.000

Mutaties geraamd resultaat	2022
Primitief begrotingsperspectief	1.579
Gevolgen 'Samen Verder' en amendementen	-669
Begrotingsperspectief na Samen Verder en amendementen	**910**
Gevolgen voorjaarsrapportage 2022	-966
Gevolgen septembercirculaire 2021	1.340
Gevolgen decembercirculaire 2021	-326
Gevolgen meicirculaire 2022	1.977
Gevolgen najaarsrapportage 2022	126
Geraamd resultaat	**3.061**

Toelichting

De Jaarrekening 2022 sluit met een positief saldo van € 5,129 miljoen. Op het totale budget van € 89,645 miljoen (totaal begrote lasten inclusief toevoeging reserves) van 2022 betekent dit een afwijking van 5,7%. Ten opzichte van de actuele begroting is het een afwijking van € 2,069 miljoen.

Hierna beschrijven we het gerealiseerde resultaat op hoofdlijnen. Bij de programma's geven we per programma een nadere specificatie van de verschillenanalyse.

Analyse gerealiseerd resultaat

Analyse gerealiseerd resultaat 2022 op hoofdlijnen

In onderstaand overzicht treft u een analyse op hoofdlijnen aan van de belangrijkste financiële verschillen tussen de begroting 2022 na wijziging en de jaarstukken 2022. We geven verschillen aan die groter zijn dan € 100.000 en die bijdragen aan het resultaat. Het is in dit onderdeel nadrukkelijk niet de bedoeling een limitatieve opsomming te geven die per programma aansluit op onderstaand overzicht. In de programmaonderdelen, bij de 4e W-vraag 'wat heeft het gekost?', treft u een nadere gedetailleerde specificatie aan, waar we per programma de realisatie vergelijken met het geraamde resultaat.

x € 1.000

Analyse gerealiseerd resultaat	Actuele Begroting	Rekening 2022	Verschil
1. Samenleven	-25.940	-27.169	- 1.229 N
2. Welzijn & educatie	-1.198	-926	271 V
3. Ruimtelijke & economische ontwikk.	-1.929	-1.530	399 V
5. Openbare orde en veiligheid	-2.214	-2.101	113 V
6. Bestuur & Dienstverlening	34.342	36.856	2.514 V
Resultaat	**3.061**	**5.129**	**2.068 V**

Analyse

Programma 1

- Een nadeel van € 313.000 op de energietoeslag. In 2022 is € 1.983.000 aan energietoeslag uitbetaald. Hiermee zijn 1.536 huishoudens bereikt. De compensatie daarvan van het rijk is gebaseerd op 1.285 huishoudens. Daardoor hebben we een tekort van € 313.000. We gaan er vanuit dat we hier alsnog voor gecompenseerd worden in 2023. Een deel van de compensatie is via de septembercirculaire gekomen. Dit is niet in de begroting verwerkt. Dat zorgt hier voor een nadeel van € 842.000 en komt in programma 6 terug als voordeel.
- Een voordeel van € 160.000 op levensonderhoud. Dit komt hoofdzakelijk doordat de aantallen WWB lager zijn dan begroot (50 cliënten lager). De lasten per cliënt zijn wel hoger dan verwacht. Daarnaast is ook meer loonkostensubsidie toegekend dan begroot. Het budget dat we van het rijk ontvangen ligt in lijn met wat we hadden begroot. In deze begroting hebben we voor het eerst de lasten en baten gelijk aan elkaar geraamd. Dit is een uitkomst van de heroverwegingen 2022. Het voordeel betekent dan ook dat we meer van het rijk hebben ontvangen dan we aan lasten voor levensonderhoud hebben gehad.
- Een voordeel van € 450.000 op beschermd wonen. Vanuit de centrumgemeente Leeuwarden hebben we een afrekening beschermd wonen ontvangen. Hier hadden we geen rekening mee gehouden.
- Een voordeel op woningaanpassingen van € 104.000. Er zijn in 2022 geen grote woningaanpassingen geweest. We hadden in de begroting rekening gehouden met twee grote woningaanpassingen en meerdere kleine. Er zijn wel drie grote aanpassingen aangevraagd en voorbereid in 2022, maar deze starten in 2023. Verder is er sprake van het uitstellen van woningaanpassingen (drukte bij bouwbedrijven) en uitstel van verhuizing omdat inwoners er tegenop zien.
- Een voordeel van € 190.000 op hulp bij het huishouden. Ondanks de stijging van het aantal cliënten waarmee we in de begroting ook rekening hadden gehouden zijn de lasten niet evenredig gestegen. Oorzaken zijn dat in de vakantieperiode geen of minder hulp is verleend en hulp is soms later gestart wegens personeelstekort.
- Een voordeel op Wmo begeleiding van € 123.000. Er zijn lagere lasten voor Wmo begeleiding. Dit komt door verschuiving van zware naar lichte zorg. Het aantal cliënten begeleiding plus was 19 in 2022 en 41 in 2021. Het aantal cliënten in dagbesteding plus was 9 in 2022 en 13 in 2021.
- Een voordeel bij de opvang van Oekraïense vluchtelingen van € 254.000. Voor een deel zijn de lasten lager geweest dan de vergoeding, bijvoorbeeld de uitvoeringslasten voor het verstrekken van de uitkeringen.

- Een voordeel van € 194.000 bij gezondheid. Er waren middelen gereserveerd voor de bloeizone. De lasten hiervan zijn uit de Regio Deal middelen betaald. Dat zorgt hier voor een voordeel. Daarnaast was de subsidieaanvraag voor VraagElkaar lager dan begroot. Een deel van de GIDSmiddelen is niet ingezet omdat de doe-agenda positieve gezondheid in juni 2022 is vastgesteld waardoor niet alle hiervoor bestemde middelen zijn besteed. Voor het onderwerp 'ouder worden' is minder uitgegeven dan begroot.
- Een nadeel van € 1.265.000 op Jeugdhulp. De overschrijding bij jeugdhulp komt voornamelijk door hogere lasten voor herstel en maatwerktrajecten. Wat betreft herstelprojecten heeft er voor € 270.000 nabetaling plaatsgevonden over voorgaande jaren (voornamelijk door het woonplaatsbeginsel). Ook zijn profielen tussentijds opgehoogd, dit zorgde voor hogere lasten van € 250.000. Daarnaast zijn in de laatste maanden een aantal dure trajecten afgegeven. Wat betreft maatwerk was er ook een afrekening over voorgaande jaren (€ 65.000) en zijn er een aantal maatwerktrajecten afgegeven die we niet konden voorzien. Overall zien we dat de duurdere (herstel)trajecten gemiddeld minder lang duren dan waar we in de prognose rekening mee hadden gehouden, wat betekent dat er meer lasten op 2022 drukken. Ook is het aantal cliënten in zorg toegenomen ten opzichte van 2021 (voor hersteltrajecten en duurzame trajecten). Bij de Voorjaarsrapportage 2023 en de Kaderbrief 2024 worden de structurele gevolgen in beeld gebracht.
- Een nadeel van € 115.000 bij lokaal onderwijsbeleid. Dit komt hoofdzakelijk door hogere lasten leerlingenvervoer. Er is een toenemend aantal leerlingen dat gebruik heeft gemaakt van het leerlingenvervoer in 2022.

Programma 2

- Een voordeel van € 260.000 op onderwijshuisvesting. Het voordeel wordt veroorzaakt doordat we een lager omslagrentepercentage moesten hanteren. Daarnaast hanteren we sinds 2022 een hogere restwaarde bij afschrijving van gemeentelijke gebouwen. Het voordeel bij de onderwijsgebouwen hierdoor is hoger dan in eerste instantie berekend.

Programma 3

- Veilige fietsverbinding Waskemeer, voordeel € 220.000. Bij de begrotingsbehandeling in november 2021 is voor het jaar 2022 door het aannemen van amendement 186 € 220.000 beschikbaar gesteld voor het aanleggen van een veilige fietsverbinding in Waskemeer. Dit is in 2022 niet uitgevoerd. De werkzaamheden worden doorgeschoven naar het jaar 2023. We stellen voor het budget voor 2023 beschikbaar te houden via resultaatbestemming.

Programma 5

- Een voordeel van € 102.000 doordat we een positieve afrekening hadden op de individuele taken die de FUMO voor ons uitvoert.

Programma 6

- Een voordeel van € 250.000 door vrijval van de voorzieningen lopende pensioenverplichtingen voormalige bestuurders en pensioenverplichtingen voormalige en huidige wethouders. De rekenrente is verhoogd van 0,528% naar 2,472% en er is ook rekening gehouden met 11,96% voor indexatie.
- Een nadeel van € 214.000 op saldo financieringsfunctie. Hogere ontvangen rente € 44.000, dit is grotendeels een gevolg van de ontvangen rente voor schatkistbankieren. Met ingang van het derde kwartaal vergoedt het rijk nu rente over de tegoeden. Nadeel van € 263.000 bij de toegerekende rente. Het betreft hier een nadeel, maar bij de programma's is het een voordeel. Het heeft dus geen resultaatconsequentie.
- Algemene uitkering, voordeel € 2.547.000. Ontvangen verrekeningen eerdere jaren, € 296.000 voordeel. De gevolgen van de september- en de decembercirculaire 2022 zijn niet via een begrotingswijziging verwerkt in de begroting 2022. De financiële gevolgen van beide circulaires zijn € 2.251.000 positief. Dit is via mededelingen aan u gecommuniceerd.
- Bij de septembercirculaire 2022 zijn middelen (€ 449.000) ontvangen voor de invoering van de omgevingswet. In de mededeling aan de raad hierover is aangegeven dat deze middelen worden toegevoegd aan de reeds beschikbare middelen omgevingswet en dat dit loopt via de algemene reserve en zorgt voor een nadeel in 2022.

Corona, voordeel € 260.000
In 2022 is in totaal via de circulaires nog € 260.000 ontvangen voor corona gerelateerde zaken. Daarnaast is minder onttrokken aan de algemene reserve(€ 234.000). Per saldo resteert er in 2022 een bedrag van € 494.000. In het initiatiefvoorstel deel B is in de raadsvergadering van 20 december 2022 besloten vanuit deze beschikbare coronamiddelen € 400.000 in te zetten om geen OZB te heffen voor gebruikers niet-woningen (€ 265.000) voor belastingjaar 2023 en om het tarief rioolheffing Gebruikersdeel niet-Woningen 0 tot en met 200m3 waterverbruik per jaar (€ 135.000) voor het belastingjaar 2023 te verlagen naar € 0. Het restant van de coronamiddelen valt vrij ten gunste van de algemene middelen. Er is geen specifiek corona gerelateerd budget meer beschikbaar voor 2023.

Bestemming gerealiseerd resultaat

Meerjarig beslag

Het bepaalde bodembedrag van de algemene reserve is € 3 miljoen. In de paragraaf weerstandsvermogen is berekend dat de benodigde weerstandscapaciteit € 2,6 miljoen bedraagt. Er wordt een netto meerjarig beslag (2023-2026) gelegd op de algemene reserve van in totaal € 4,97 miljoen. Het meerjarig beslag bestaat uit de volgende onttrekkingen:

- Zorgeconomie € 55.000 (2023)
- Kleding-/schoenenbonnen € 30.000 (2023)
- Project Mader € 23.200 (verdeeld over 2023 en 2024)
- Subsidie Vrijstaat en stichting Kortsluiting (A012) € 80.000 (2023)
- Pilot menstruatieproducten (A020a) € 20.000 (2023)
- Energietoeslag 140% norm € 700.000 (2023)
- Omgevingswet € 759.883 (2023)
- Biodiversiteitsplan (resultaat 2017) € 2.967 (2023)
- Biobased Economy € 20.198 (2023)
- Resterend budget BBE naar duurzaamheid € 201.150 (2023)
- Vervolg coöperatie Appelscha 3.0 € 50.000 (2023)
- Taskforce woningbouw € 1.348.251 (2023)
- Verkeersveiligheid € 393.500 (2023)
- Klimaatmiddelen € 336.702 (2023)
- Lastenverlichting bedrijven, rioolheffing gebruiker niet-woningen € 135.000 (2023)
- MOP Wegen € 134.448 (2023)
- Onderzoek (subsidioloog/accommodatiebeleid) € 14.542 (2023)
- Friese projectenmachine € 39.000 (verdeeld over 2023 en 2024)
- Tijdelijke formatie Ruimtelijke Ordening € 75.000 (2023)
- Concerncontrol € 133.850 (2023)
- Projectleider taskforce woningbouw (resultaat 2020) € 77.798 (2023)
- Lastenverlichting bedrijven, OZB gebruiker niet-woningen € 265.000 (2023)
- Herinrichting GBT € 60.000 (2023)
- Pilot Leerwerkcentrum € 25.000 (2023)

Een uitgebreide specificatie van het meerjarig beslag vindt u in de nota reserves en voorzieningen.

Minimale niveau algemene reserve

Het minimale niveau van de algemene reserve voor de komende jaren is € 10,6 miljoen. De stand van de algemene reserve bedraagt per ultimo 2022 € 26,8 miljoen. Na toevoeging van het gerealiseerde resultaat over 2022 (zie tabel voorstel bestemming gerealiseerd resultaat), stijgt de algemene reserve naar € 31 miljoen.

x € 1.000

Minimale niveau Algemene reserve	Rekening 2022
Bodembedrag	3.000
Benodigde weerstandscapaciteit	2.627
Meerjarig beslag	4.974
Minimale niveau algemene reserve	**10.601**
Algemene reserve per ultimo 2022	26.791
Afwijking t.o.v. minimale niveau	**16.191**

Voorstel bestemming gerealiseerd resultaat

We stellen u voor het resultaat op onderstaande wijze te bestemmen:

- € 606.000 voor de energietoeslag 2023. Deze middelen hebben we via de decembercirculaire 2022 ontvangen, de uitgaven vallen in 2023.
- € 42.000 om zowel via vroegsignalering als via de bijzondere bijstand gericht hulp aan te bieden m.b.t. de energierekening. Deze middelen hebben we via de decembercirculaire 2022 ontvangen, de uitgaven vallen in 2023.
- € 13.000 voor de implementatie van het Breed offensief. Dit wetsontwerp beoogt processen te stroomlijnen en te harmoniseren om meer mensen met een arbeidsbeperking aan het werk te krijgen. Deze middelen hebben we via de decembercirculaire 2022 ontvangen, de uitgaven vallen in 2023.
- € 12.000 voor GIDS/kansrijke start. In het kader van het actieprogramma Kansrijke Start zijn de afgelopen jaren via diverse circulaires middelen aan het gemeentefonds toegevoegd om een lokale coalitie te vormen, versterken en behouden rondom de eerste 1.000 dagen van kinderen, zodat gemeenten erkende interventies rondom een kansrijke start kunnen inzetten. Deze middelen hebben we via de decembercirculaire 2022 ontvangen, de uitgaven vallen in 2023.
- € 20.000 voor het versterken van de sociale basis. Vanuit het programma Wonen, Ondersteuning en Zorg voor Ouderen werkt het ministerie van VWS samen met partijen in het veld aan een samenleving waar (toekomstige) ouderen waardig oud kunnen worden, zelf de regie hebben en met hun netwerk hun leven kunnen leiden. De norm van deze beweging is ‘zelf als het kan; thuis als het kan; digitaal als het kan’. Een belangrijk onderdeel hiervan is dat ouderen een beroep kunnen doen op een sterke sociale basis. Dit bevordert de vitaliteit en gezondheid van ouderen, waardoor zij beter, langer en meer kunnen participeren in de samenleving. Gemeenten spelen hier een belangrijk rol in. Zo kunnen gemeenten het ‘omzien naar elkaar in de wijk’ faciliteren door een breed, laagdrempelig en vindbaar aanbod van activiteiten en ondersteuning in de eigen buurt of wijk. Deze middelen hebben we via de decembercirculaire 2022 ontvangen, de uitgaven vallen in 2023.
- € 30.000 toevoegen aan de reserve organisatieontwikkelingen. Het geraamde tekort over de periode 2023-2026 is € 30.000. We stellen voor dit bedrag toe te voegen aan de reserve.
- € 220.000 voor Veilige fietsverbinding Waskemeer. Bij de begrotingsbehandeling in november 2021 is voor het jaar 2022 door het aannemen van amendement 186 € 220.000 beschikbaar gesteld voor het aanleggen van een veilige fietsverbinding in Waskemeer. Dit is in 2022 niet uitgevoerd. De werkzaamheden worden doorgeschoven naar het jaar 2023. We stellen voor het budget voor 2023 beschikbaar te houden via resultaatbestemming.
- Het resterende resultaat toe te voegen aan de algemene reserve.

x € 1.000

Voorstel bestemming gerealiseerd resultaat	Rekening 2022
Energietoeslag	606
Bijzondere bijstand / vroegsignalering	42
Implementatie breed offensief	13
GIDS / kansrijke start	12
Versterken sociale basis	20
Reserve organisatieontwikkelingen	30
Veilige fietsverbinding Waskemeer	220
Toevoeging algemene reserve	4.186
Totaal voorstel resultaatbestemming	**5.129**

Actualisatie reserves en voorzieningen

Op basis van artikel 9 van de verordening ex. Artikel 212 (financiële verordening) is uitgesproken dat het college een nota reserves en voorzieningen opstelt in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Volgens de financiële verordening wordt het beleid ten aanzien van de reserves en voorzieningen jaarlijks herzien. Daarbij worden onder meer het doel, de heroverwegingen en de bestedingen van de gevormde reserves en voorzieningen opnieuw beoordeeld. In de nota reserves en voorzieningen zijn alle reserves en voorzieningen opgenomen. Hieronder volgt een samenvatting van de beoordeling van de reserves en voorzieningen ultimo 2022.

Als uitgangspunt voor de beoordeling reserves en voorzieningen jaarrekening 2022 is de eindstand van de reserves en voorzieningen in de jaarrekening 2021 genomen. De beoordeling 2022 heeft de volgende instellingen/opheffingen voor de reserves, voorzieningen en schulden tot gevolg:

- Het instellen van een voorziening verlofsparen
- Het instellen van een voorziening onderhoud Bosbergtoren
- Het instellen van een voorziening onderhoud sporthal de Bongerd
- Het opheffen van de voorziening leges
- Het opheffen van de reserve sociaal domein

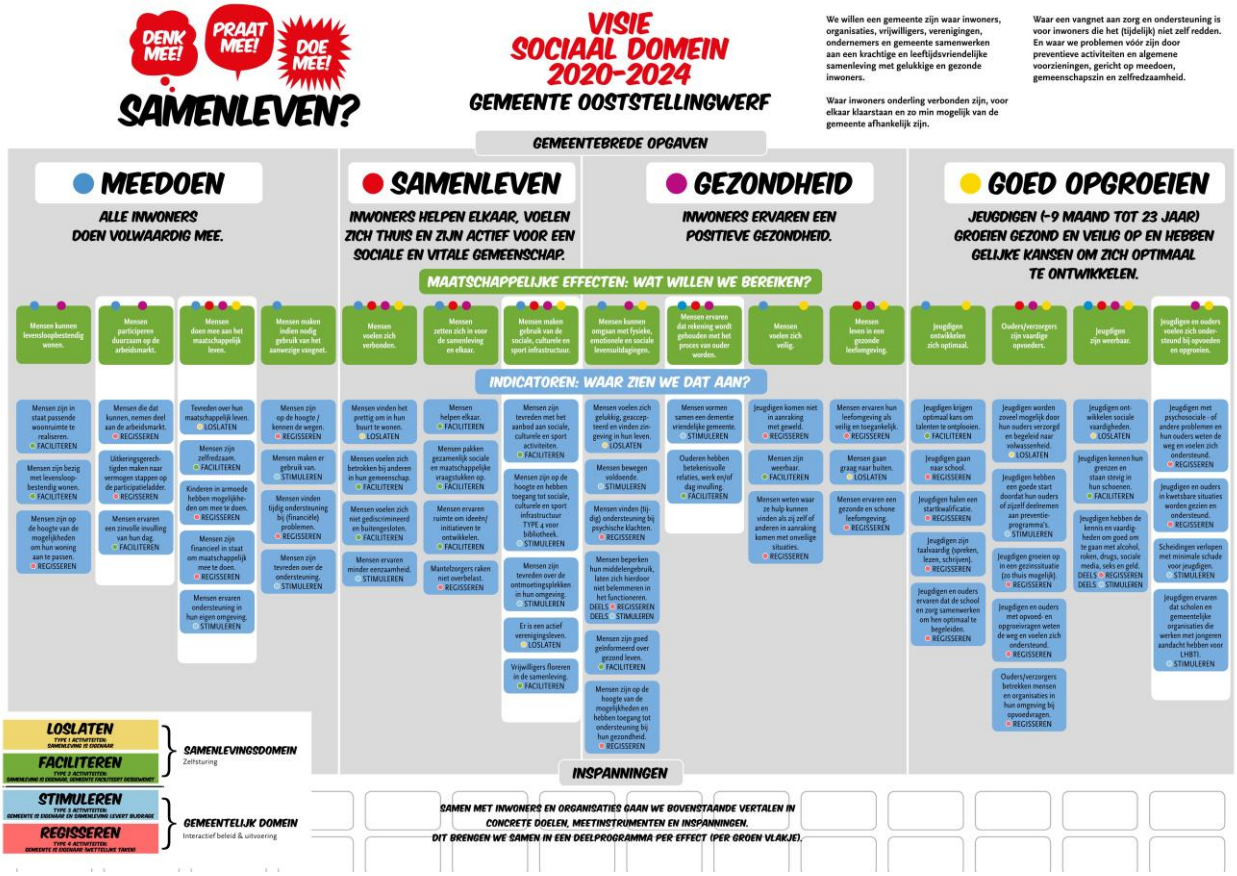
U heeft de bevoegdheid om onttrekkingen en toevoegingen tot en met 31 december van het betreffende boekjaar met tijdige begrotingswijzigingen te autoriseren. Voor een verdere toelichting verwijzen we naar de ‘Nota reserves en voorzieningen’.

Programma 1 | Samenleven

Dit programma ‘Samenleven’ gaat over de Visie op Samenleven 2020-2024 (vastgesteld in oktober 2019). Het programma bestaat uit de vier thema’s/opgaven Meedoen, Samenleven, Gezondheid en Goed Opgroeien die in de visie centraal staan. Voor elke opgave noemen we, in lijn met de doelenboom uit de visie, welke maatschappelijke effecten we willen behalen. De doelenboom vindt u hieronder en in groter formaat op https://www.ooststellingwerf.nl/visie-samenleven. Zie ook programma 4.

Er zijn gemeenschappelijke regelingen die bijdragen aan de vier thema's:

- Sociaal Domein Fryslân (SDF): Binnen de Centrumregeling SDF werken Friese gemeenten samen aan beleidsvoorbereiding en de inkoop van specialistische jeugdhulp en het bijbehorende contractbeheer. Het algemene doel is, om waar nodig, specialistische jeugdhulp en ondersteuning te leveren aan inwoners van alle Friese gemeenten.
- Veiligheidsregio Fryslân (VRF): Binnen de VRF werken Friese gemeenten, Brandweer Fryslân, GGD Fryslân en andere partners samen aan brandweerzorg, publieke gezondheidszorg, rampenbestrijding en crisisbeheersing. De VRF werkt op het gebied van gezondheidszorg aan het beschermen en bevorderen van de gezondheid van de Friese inwoner.
- GR SW Fryslân: GR SW Fryslân en Caparis NV dragen bij aan het aanbieden van arbeidsplaatsen voor onze inwoners in het kader van de voormalige wet sociale werkvoorziening. Per 1 januari 2020 is de herstructurering van Caparis afgerond. De GR is aangepast. Alle SW-medewerkers zijn daarin administratief ondergebracht. Wij zijn geen aandeelhouder meer van Caparis en hebben een Dienstverleningsovereenkomst gesloten met Caparis voor de begeleiding en ontwikkeling van onze inwoners met een SW-indicatie.

Thema 1.1 Meedoen

Inleiding

Alle inwoners doen volwaardig mee

In dorpsgesprekken, maar ook tijdens de hackathons, in gesprekken met mensen die met weinig geld rond moeten komen en in contacten met het Gebiedsteam, Scala en andere maatschappelijke organisaties is het onderwerp 'Meedoen' een belangrijk thema. Daarnaast hebben we wettelijke taken op dit terrein. Het gaat om de Wet Maatschappelijke Ondersteuning, de Participatiewet en de Wet gemeentelijke Schuldhulpverlening. Voor de Opgave Meedoen zijn in de Visie op Samenleven (oktober 2019) vier maatschappelijke effecten benoemd waar gemeente, organisaties, bedrijven en inwoners samen aan willen werken. Als eerste werkten we in 2020 doe-agenda's (concrete doelen) uit voor het maatschappelijk effect 'Mensen participeren duurzaam op de arbeidsmarkt' en het effect 'Mensen doen mee aan het maatschappelijk leven'. Deze doe-agenda's zijn in maart 2021 door de raad vastgesteld. De komende jaren werken we de andere maatschappelijk effecten uit in een doe-agenda.

Per 1 januari 2022 is de nieuwe inburgeringswet van kracht. Ook hier is 'meedoen' het centrale thema, vandaar dat we deze oppakken binnen de opgave 'Meedoen' uit de Visie op Samenleven.

Wat willen we bereiken

Maatschappelijk effect A. Mensen kunnen levensloopbestendig wonen

A1. Mensen zijn in staat passende woonruimte te realiseren (faciliteren)
A2. Mensen zijn bezig met levensloopbestendig wonen (faciliteren)
A3. Mensen zijn op de hoogte van de mogelijkheden om hun woning aan te passen (regisseren)

Maatschappelijk effect B. Mensen participeren duurzaam op de arbeidsmarkt

B1. Mensen die dat kunnen, nemen deel aan de arbeidsmarkt en alle statushouders doen snel en volwaardig mee, waar mogelijk via betaald werk (regisseren)
B2. Uitkeringsgerechtigden maken naar vermogen stappen op de Participatieladder (regisseren)
B3. Mensen ervaren een zinvolle invulling van hun dag (*1) (faciliteren)
(Voor maatschappelijk effect B stelde de gemeenteraad twee doe-agenda's vast met concrete doelen en interventies - dit is een concrete vertaling van wat er nu staat onder de kopjes 'wat willen we bereiken' en 'wat gaan we er voor doen'. Het gaat om doe-agenda B Mensen Participeren duurzaam op de arbeidsmarkt en de doe-agenda specifiek over de nieuwe Wet Inburgering.)

Maatschappelijk effect C. Mensen doen mee aan het maatschappelijk leven

C1. Mensen zijn tevreden over hun maatschappelijk leven (loslaten)
C2. Mensen zijn zelfredzaam (faciliteren)
C3. Kinderen in armoede hebben mogelijkheden om mee te doen (regisseren)
C4. Mensen zijn financieel in staat om maatschappelijk mee te doen (regisseren)
C5. Mensen ervaren ondersteuning in hun eigen omgeving (stimuleren)
(Voor maatschappelijk effect C stelde de gemeenteraad de doe-agenda vast met concrete doelen en interventies - dit is een concrete vertaling van wat er nu staat onder de kopjes 'wat willen we bereiken' en 'wat gaan we er voor doen').

Maatschappelijk effect D. Mensen maken indien nodig gebruik van het vangnet

D1. Mensen zijn op de hoogte/kennen de wegen (regisseren)
D2. Mensen maken gebruik van de wegen (stimuleren)
D3. Mensen vinden tijdig ondersteuning bij (financiële) problemen (regisseren)
D4. Mensen zijn tevreden over de ondersteuning (stimuleren)

(*1) Hieronder verstaan we: alle inwoners conform definitie CBS behalve inwoners die de AOW-gerechtigde leeftijd hebben bereikt. Voor inwoners die de AOW-gerechtigde leeftijd hebben bereikt komt een zinvolle dag invulling aan de orde bij opgave Positieve Gezondheid.

Wat hebben we bereikt

De cijfers uit de monitor sociaal domein over 2022 illustreren wat we hebben bereikt.

A. Mensen kunnen levensloopbestendig wonen

A1. Mensen zijn in staat passende woonruimte te realiseren

Mensen zijn in de toekomst beter in staat passende woonruimte te realiseren, onder andere doordat we overeenstemming hebben bereikt met de woningcorporaties om de komende jaren 130 tot 145 woningen te gaan bouwen. Hierdoor verwachten we doorstroming mogelijk te maken, waardoor weer meer mensen levensloopbestendig kunnen wonen. De doorstroom is op dit moment helaas nog beperkt. Oorzaak is de overspannen woningmarkt.

A2. Mensen zijn bezig met levensloopbestendig wonen & A3. Mensen zijn op de hoogte van de mogelijkheden om hun woning aan te passen

Steeds meer inwoners zijn bezig met levensloopbestendig wonen en op de hoogte van de mogelijkheden om hun woning aan te passen. Dit blijkt bijvoorbeeld uit het gebruik van de Wmo-regelingen die we hiervoor hebben. Voorbeelden zijn de mogelijkheden voor woningaanpassingen (trapliften, aangepaste keukens of badkamers, een aanbouw om beneden te kunnen slapen) en de verhuiskostenvergoeding om te verhuizen naar een leeftijdsvriendelijker huis. Ook maken steeds meer oudere huurders (70+) met een fysieke beperking gebruik van het Langer Thuis Pakket van Actium, waarmee zij kosteloos kleine woningaanpassingen kunnen aanvragen.

B. Mensen participeren duurzaam op de arbeidsmarkt

B1. Mensen die dat kunnen, nemen deel aan de arbeidsmarkt en alle statushouders doen snel en volwaardig mee, waar mogelijk via betaald werk (regisseren).

- Het aantal uitkeringsgerechtigden (P-wet) is gedaald. De instroom in de bijstand was relatief laag door de gunstige arbeidsmarktsituatie. Er zijn nu voor het vierde jaar op rij minder inwoners waaraan we bijstand verstrekken. Dat betekent dat mensen, die dat kunnen, deelnemen aan de arbeidsmarkt.
- Het percentage mensen dat minimaal een half jaar uit de bijstand blijft na het vinden van werk groeit. Er zijn dus minder ‘draaideurcliënten’ dan in vorige jaren.
- We zijn klaar voor de nieuwe Wet Inburgering die in 2022 in werking trad. We kunnen statushouders leerroutes aanbieden, ondersteuning bieden bij het voeren van een financiële huishouding en participatie-activiteiten organiseren. We hebben in 2022 beperkt ervaring opgedaan omdat er nog weinig statushouders waren die onder het nieuwe ‘regime’ vielen.

B2. Uitkeringsgerechtigden maken naar vermogen stappen op de Participatieladder

Via de participatieladder hebben we goed in beeld welke stappen mogelijk zijn en gezet worden door inwoners in de bijstand. We zien echter dat inwoners die nu in de bijstand zitten een grotere afstand tot de arbeidsmarkt hebben. Daardoor is het voor hen moeilijker om stappen te zetten op de participatieladder. In 2022 is de mismatch tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt groter geworden.

B3. Mensen ervaren een zinvolle invulling van hun dag

Op steeds meer plekken kunnen mensen terecht voor dagbesteding zonder daarvoor een indicatie nodig te zijn. Het gaat om Oldeberkoop WODS, Haulerwijk De Buurthaven en Appelscha de dorpskamer) en Stellinghaven Oosterwolde (voor mensen met dementie).

Opvang ontheemden Oekraïne

We zorgden dat een groep ontheemden uit Oekraïne veiligheid en opvang ontving en dat zij zich dagelijks kunnen redden.

C. Mensen doen mee aan het maatschappelijk leven

C2. Mensen zijn zelfredzaam & C3. Kinderen in armoede hebben mogelijkheden om mee te doen & Mensen zijn financieel in staat om maatschappelijk mee te doen & C4. Mensen ervaren ondersteuning in hun eigen omgeving

- We bereiken steeds meer mensen met onze schulden- en armoederegelingen (inclusief energietoeslag), wat bijdraagt aan zelfredzaamheid en mogelijkheden om mee te doen.
- Door de nieuwe taken op het gebied van vroegsignalering van schulden bereiken we mensen met (beginnende) schulden in een vroeg stadium.

- Via Geldfit is de route voor inwoners met vragen over geld helderder geworden en werken de partijen achter de schermen samen om de ondersteuning op elkaar af te stemmen. We hebben daarmee bereikt dat we 'erger voorkomen'.
- Er is eind 2022 een pakket aan maatregelen tot stand gekomen om de gevolgen van de energiecrisis en de inflatie te verzachten, waardoor we in 2023 (meer) inwoners kunnen ondersteunen in deze voor velen financieel zware tijd en mensen elkaar kunnen ondersteunen.

D. Mensen kunnen gebruik maken van het vangnet

D1. Mensen zijn op de hoogte/kennen de wegen en D2. Mensen maken gebruik van de wegen

- De route voor inwoners met vragen over zorg, welzijn, werk, opvoeden, geldzaken etc. is zo helder mogelijk, waardoor inwoners of verwijzers makkelijk de weg kunnen vinden en inwoners zo nodig tijdig ondersteuning kunnen krijgen.
- We hebben een start gemaakt met een nieuwe sociale kaart voor onze gemeente (www.socialekaartooststellingwerf.nl) waarop inwoners zelf kunnen zoeken naar (indicatievrije) voorzieningen in en om onze gemeente, waar zij mogelijk baat bij hebben. De sociale kaart is ook bedoeld voor professionals en maatschappelijke organisaties die regelmatig vragen krijgen van inwoners over zorg, welzijn, opvoeden, geldzaken etc. Organisaties zijn uitgenodigd om hun diensten op de sociale kaart te vermelden. Desgewenst helpen we ze daarbij. Momenteel loopt dit nog, de sociale kaart is op dit moment deels 'gevuld'.
- Oudere inwoners hebben steeds meer mogelijkheden om gebruik te maken van indicatievrije dagbesteding, wat de drempel om daar gebruik van te maken lager maakt, mantelzorgers kan ontlasten en een beroep op (duurdere) geïndiceerde dagbesteding uit kan stellen.
- De beweging van zware naar lichte zorg is verder doorgezet.
- We anticiperen op het toenemend gebruik van huishoudelijke hulp. Dit is nodig, met name door de vergrijzing.
- Inwoners die contact opnemen met ons Gebiedsteam zijn in staat gesteld zelfredzaam te zijn en eigen regie te hebben en te houden, waar nodig met behulp van ondersteunende voorzieningen uit de Wmo (hulpmiddelen, vervoer, dagbesteding en huishoudelijke hulp) of voorliggende voorzieningen (voorzieningen die zonder indicatie beschikbaar zijn).
- Inwoners kunnen makkelijker dan voorheen gebruik maken van onafhankelijke cliëntondersteuning en hebben meer keuze hierin. Dit verhoogt de kans dat zij zich uiteindelijk beter ondersteund voelen.
- De uitstroom uit beschermd wonen is beter geregeld.
- De begeleiding die we vanuit de Wmo aan inwoners bieden voldoet aan de kwaliteitseisen en het toezicht en de handhaving hiervan is goed geregeld.

D3. Mensen vinden tijdig ondersteuning bij (financiële) problemen

Zie C.

D4. Mensen zijn tevreden over de ondersteuning

In ons cliënt ervaringsonderzoek (Gebiedsteam) zegt 89% van de respondenten dat zij de kwaliteit van de ontvangen ondersteuning goed vinden.

Wat hebben we daarvoor gedaan

A. Mensen kunnen levensloopbestendig wonen

A1. Mensen zijn in staat passende woonruimte te realiseren

- We maakten prestatieafspraken met de corporaties over het bouwen van geschikte huurwoningen.
- Al aangepaste huurwoningen die vrijkwamen boden we opnieuw aan aan inwoners die met beperkingen te maken hebben.
- We voer(d)en gesprekken over de invulling van het terrein Rikkingahof.
- We zetten de Blijverslening en de Verzilverlening in voor huishoudens die hun huis levensloopbestendiger willen maken.

A2. Mensen zijn bezig met levensloopbestendig wonen & A3. Mensen zijn op de hoogte van de mogelijkheden om hun woning aan te passen (regisseren)

- De werkgroep preventief huisbezoek neemt levensloopbestendig wonen sinds 2022 als onderwerp mee hun contacten zodat bewustwording wordt gestimuleerd en mensen weten wat er allemaal mogelijk is.

- De SlimoTheek is ingericht, met daarin (digitale) voorzieningen/hulpmiddelen om mensen in staat te stellen langer thuis te blijven wonen. Met name inwoners met dementie.
- We zetten Wmo-voorzieningen in. Bijvoorbeeld verhuiskostenvergoedingen, aanpassingen van de woning of het plaatsen van een mantelzorgunit.
- We publiceerden periodiek artikelen over langer thuis wonen, meestal interviews met inwoners. Deze zijn goed ontvangen en leidden na iedere publicatie tot contactmomenten tussen inwoners en Gebiedsteam.

B. Mensen participeren duurzaam op de arbeidsmarkt
We investeerden in nog beter ontschot werken in het Gebiedsteam (verbindingen Wmo, Participatiewet, Jeugd) waardoor we onze inwoners (onder andere degenen die gebruik van maken van de Participatiewet) nog beter kunnen helpen.

B1. Mensen die dat kunnen, nemen deel aan de arbeidsmarkt en alle statushouders doen snel en volwaardig mee, waar mogelijk via betaald werk (regisseren).

- We bleven maatwerk leveren en verbindingen leggen tussen de capaciteiten van de bijstandsgerechtigde en werkgevers in kansrijke sectoren. We bleven werken met een vaste contactpersoon, het toepassen van de omgekeerde toets, het uitbreiden van het netwerk van ondernemers en het waar nodig op maat inkopen van scholing en ondersteuning om bijstandsgerechtigden stappen te laten zetten op de participatieladder.
- We hebben het bieden van nazorg bij uitstroom naar werk sinds 2022 structureel ingebed in de werkprocessen.
- We namen concrete maatregelen om te voorkomen dat inwoners met een WW-uitkering doorstromen naar de bijstand. Denk aan een regionale website waar deze inwoners informatie kunnen vinden over werk, een leven lang ontwikkelen en de specifieke gemeentelijke informatie over het aanvragen van bijstand. Daarnaast besteedt het UWV de maanden voor einde WW extra aandacht aan de betreffende inwoners om te voorkomen dat zij naar de bijstand doorstromen.
- Er is een digitale instrumentengids gerealiseerd waar professionals die inwoners begeleiden naar werk alle instrumenten kunnen vinden die ingezet kunnen worden.
- We begeleidden statushouders bij hun integratie en boden hen een woonplek.

B2. Uitkeringsgerechtigden maken naar vermogen stappen op de Participatieladder

- In Zuidoost verband (OWO-gemeenten, Smallingerland en Heerenveen) stelden we een gezamenlijk jaarplan op en werkten we samen om de mismatch tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt te verkleinen.
- We bleven gebruik maken van bestaande activiteiten die bijdragen aan het bevorderen van meedoen. Voor de stap naar werk valt te denken aan de inzet van Stichting Werk Ooststellingwerf en Wijknet, maar ook door het ondersteunen van initiatieven die helpen bij het vinden van een zinvolle daginvulling zoals 'Welzijn Op Dorpse Schaal', 'Plek voor Talent' (vrijwilligersvacaturebank), 'Welzijn op Recept' (huisartsen verwijzen door naar bestaande creatieve of sportieve activiteiten en vrijwilligerswerk) en diverse activiteiten gericht op ontmoeten en activering. Ook blijven we actief samenwerken in de regio, zodat ook onze inwoners en ondernemers kunnen profiteren van kansen die dit biedt.
- Er loopt een pilot waarbij we met alle inwoners die vanuit de Wmo een indicatie dagbesteding hebben en tevens een uitkering vanuit de Participatiewet spreken. Doel is onderzoeken of en hoe zij stappen kunnen zetten naar meer activerende of arbeidsmatige activiteiten in plaats van steeds een voortzetting van de Wmo-indicatie dagbesteding. Zo zetten zij stappen op de participatieladder.

B3. Mensen ervaren een zinvolle invulling van hun dag

- Met Liante, stichting Welzijn aan Huis en De Fochtel zijn voorbereidende gesprekken gevoerd over het inrichten van nog meer plekken voor indicatievrije dagbesteding.
- We bekostigden indicatievrije dagbesteding op vier plekken in onze gemeente.

Opvang ontheemden Oekraïne

- We organiseerden opvang voor Oekraïners in hotel Appelscha en later ook in de Roggeberg. Daarnaast waren Gebiedsteam en Scala present om hen te ondersteunen bij vragen en vrijetijdsbesteding. Verder zorgden we dat zij leefgeld kregen uitbetaald.

- We onderhielden contacten met Oekraïense ontheemden en de gastgezinnen waarin zij verblijven. Ook voor deze mensen betaalden we leefgeld uit.

C. Mensen doen mee aan het maatschappelijk leven

C2. Mensen zijn zelfredzaam & C3. Kinderen in armoede hebben mogelijkheden om mee te doen & Mensen zijn financieel in staat om maatschappelijk mee te doen & C4. Mensen ervaren ondersteuning in hun eigen omgeving

- We hielpen inwoners met voorzieningen op het gebied van schulden en armoede. Deze voorzieningen staan allemaal vermeld in de Regelingenwijzer (https://www.ooststellingwerf.nl/regelingenwijzer)
- We zetten flink in op communicatie rondom verschillende regelingen en het aanbod van partners.
- We vragen input van inwoners die zelf in armoede leven om zo ons minimabeleid te verbeteren.
- De inkomensgrenzen voor de kindregelingen zoals het Jeugdfonds Sport en Cultuur en de kleding- en schoenenbonnen zijn verhoogd van 120% naar 130% van het wettelijk sociaal minimum, waardoor meer gezinnen in aanmerking komen en daardoor mee kunnen doen.
- De eenmalige energietoeslag 2022 is uitgekeerd aan inwoners met een inkomen tot 120% van het wettelijk sociaal minimum.
- We zorgden dat in 2023 meer inwoners in aanmerking komen voor de energietoeslag door de norm hiervoor van 120% naar 140% te brengen.
- We voerden de vroegsignalering uit (contact opnemen met inwoners met beginnende schulden en hen hulp aanbieden).
- Eind 2022 is extra capaciteit gerealiseerd voor vroegsignalering en budgetadvies.
- Eind 2022 startten we een traject om het proces van schuldhulpverlening te versnellen en te verbeteren zodat inwoners tijdig en goed ondersteund worden en daardoor sneller weer mee kunnen doen.
- We sloten ons aan bij Geldfit en betrokken hier lokale samenwerkingspartijen bij die ook ondersteuning bieden op financieel gebied.
- We hebben een energieteam in het leven geroepen om op de korte termijn inwoners 'warm de winter' door te helpen. Dit energieteam heeft diverse acties uitgevoerd om inwoners te informeren en te ondersteunen om minder energie te verbruiken. Het team heeft de raad begeleid om te komen tot een pakket van maatregelen om de gevolgen van de energiecrisis en de inflatie te verzachten. We vragen input van inwoners die zelf in armoede leven om zo ons minimabeleid te verbeteren.
- Er zijn verschillende subsidies verleend aan organisaties voor materiele ondersteuning.

D Mensen maken gebruik van het vangnet

D1. Mensen zijn op de hoogte/kennen de wegen en D2. Mensen maken gebruik van de wegen

- We sloten ons aan bij Geldfit (heldere route bij geldvragen).
- We startten een publiekscampagne over het Gebiedsteam.
- We bekostigden indicatievrije dagbesteding op vier plekken in onze gemeente.
- Met Liante, stichting Welzijn aan Huis en De Fochtel zijn voorbereidende gesprekken gevoerd over het inrichten van nog meer plekken voor indicatievrije dagbesteding.
- Diverse inwoners met een indicatie dagbesteding en begeleiding zijn doorgestroomd van de plus naar de gewone variant (lichtere zorg).
- De SlimoTheek is ingericht, met daarin (digitale) voorzieningen/hulpmiddelen om mensen in staat te stellen langer thuis te blijven wonen. Met name inwoners met dementie.
- We maakten afspraken met de aanbieders van huishoudelijke hulp om te zorgen dat we deze kunnen blijven bieden en betaalbaar houden (personeelstekorten en door vergrijzing meer vraag).
- Waar nodig boden we inwoners ondersteunende voorzieningen uit de Wmo (hulpmiddelen, vervoer, dagbesteding en huishoudelijke hulp) of voorliggende voorzieningen (voorzieningen die zonder indicatie beschikbaar zijn).
- Specifiek voor inwoners in beschermd wonen hebben we een provinciaal convenant 'Weer Thuis' afgesloten. Hierin maken gemeenten, corporaties en aanbieders afspraken over uitstroom beschermd wonen.

D3. Mensen vinden tijdig ondersteuning bij (financiële) problemen

Zie C.

D4. Mensen zijn tevreden over de ondersteuning

- Om inwoners beter te kunnen ondersteunen is (met subsidie van VWS) extern onderzoek uitgevoerd naar onafhankelijke cliëntondersteuning en is deze breder ingericht.
- Voor toezicht en handhaving hebben we een sociaal domein breed beleidsplan opgesteld en is het toezicht en de handhaving in het sociaal domein (in het bijzonder voor Wmo) opnieuw ingericht.
- We investeerden in nog beter ontschot werken in het Gebiedsteam (verbindingen Wmo, Participatiewet, Jeugd) waardoor we onze inwoners nog beter kunnen helpen.

Wat heeft de inwoner daarvan gemerkt

A. Mensen kunnen levensloopbestendig wonen
Mensen zijn in staat passende woonruimte te realiseren, zijn bezig met levensloopbestendig wonen en zijn op de hoogte van de mogelijkheden om hun woning aan te passen. In de monitor sociaal domein wordt hier nader op ingegaan.

B. Mensen participeren duurzaam op de arbeidsmarkt
Mensen participeren duurzaam op de arbeidsmarkt. Voor cijfers verwijzen we naar de monitor sociaal domein.

C. Mensen doen mee aan het maatschappelijk leven
Betere, laagdrempelige en toegankelijke ondersteuning op het gebied van financiële vragen. Daarnaast meer mogelijkheden om in aanmerking te komen voor ondersteuning, zowel advies als materiele ondersteuning. Voor cijfers verwijzen we naar de monitor sociaal domein.

D. Mensen maken gebruik van het vangnet
Uitgebreide informatie hierover is per regeling (P-wet, Jeugdwet, Wmo) opgenomen in de monitor sociaal domein.

Beleidskaders

- Visie op samenleven 2020-2024
- Doe-agenda B Mensen participeren duurzaam op de arbeidsmarkt 2021
- Doe-agenda C Mensen doen mee aan het maatschappelijk leven 2021
- Re-integratieverordening Participatiewet 2017
- Verordening Tegenpresentatie 2015
- Maatregelenverordening 2018
- Verordening Individuele Inkomenstoeslag 2015
- Verordening Individuele Studietoeslag 2015
- Handhavingsverordening 2015
- Verordening Verrekening Bestuurlijke Boete bij Recifice 2015
- Verordening adviesraad sociaal domein gemeente Ooststellingwerf 2015

Thema 1.2 Samenleven

Inleiding

Inwoners helpen elkaar, voelen zich thuis en zijn actief voor een sociale en vitale gemeenschap
Samenleven is een onderwerp dat erg leeft in de gemeente. Inwoners vinden ‘elkaar ontmoeten’, ‘elkaar ondersteunen’ en activiteiten en verenigingen in de dorpen en in de buurten belangrijk. We staan in contact met de dorpen, met clubs en verenigingen om de gevolgen van corona en de energiecrisis zo goed mogelijk op te vangen. Voor de Opgave Samenleven zijn in de Visie op Samenleven (oktober 2019) drie maatschappelijke effecten benoemd waar gemeente, organisaties, bedrijven en inwoners samen aan willen werken. Als eerste hebben we in 2020 plannen uitgewerkt voor het maatschappelijk effect *‘Mensen maken gebruik van de sociale-, culturele- en sportinfrastructuur’*. Deze doe-agenda is in maart 2021 vastgesteld door de gemeenteraad. In juni 2022 stelde de gemeenteraad de doe-agenda voor het effect *'Mensen voelen zich verbonden'* vast. Ook aan het effect *'Mensen zetten zich in voor de samenleving en elkaar'* werken inwoners hard, waar nodig ondersteund door bijvoorbeeld het opbouwwerk.

Wat willen we bereiken

Maatschappelijk effect E. Mensen voelen zich verbonden
E1. Mensen vinden het prettig om in hun buurt te wonen (loslaten)
E2. Mensen voelen zich betrokken bij anderen in hun gemeenschap (faciliteren)
E3. Mensen voelen zich niet gediscrimineerd en buitengesloten (faciliteren)
E4. Mensen ervaren minder eenzaamheid (stimuleren)

Maatschappelijk effect F. Mensen zetten zich in voor de samenleving en elkaar
F1. Mensen helpen elkaar (faciliteren)
F2. Mensen pakken gezamenlijk sociale en maatschappelijke vraagstukken op (faciliteren)
F3. Mensen ervaren ruimte om ideeën/initiatieven te ontwikkelen (faciliteren)
F4. Mantelzorgers raken niet overbelast (regisseren)

Maatschappelijk effect G. Mensen maken gebruik van de sociale, culturele en sportinfrastructuur
G1. Mensen zijn tevreden met het aanbod aan sociale, culturele en sportactiviteiten (faciliteren)
G2. Mensen zijn op de hoogte en hebben toegang tot sociale, culturele en sportinfrastructuur (stimuleren)
G3. Mensen zijn tevreden over de ontmoetingsplekken in hun omgeving (stimuleren)
G4. Er is een actief verenigingsleven (loslaten)
G5. Vrijwilligers floreren in de samenleving (faciliteren)

Wat hebben we bereikt

De cijfers uit de monitor sociaal domein over 2022 illustreren wat we hebben bereikt.

Maatschappelijk effect E: Mensen voelen zich verbonden
De dorpen hebben in 2022 extra financiële middelen gekregen van de gemeente om corona-effecten in het dorp op te vangen. Hiermee zijn diverse verenigingen en andere organisaties ondersteund om deze lastige tijd door te komen. Deze steunmaatregel was een mogelijke aanvulling op de ondersteuning vanuit het Rijk.

E2. Mensen voelen zich betrokken bij anderen in hun gemeenschap
Steeds meer initiatieven voor ontmoeten en verbinden komen tot stand in de dorpen.

E3. Mensen voelen zich niet gediscrimineerd en buitengesloten
Bij conflicten in de buurt wordt bemiddeld.

E4. Mensen ervaren minder eenzaamheid
Mensen met kans op eenzaamheid kunnen nieuwe contacten opdoen.

Maatschappelijk effect F: Mensen zetten zich in voor de samenleving en elkaar
F1. Mensen helpen elkaar & F2. Mensen pakken gezamenlijk sociale en maatschappelijke vraagstukken op & F3. Mensen ervaren ruimte om ideeën/initiatieven te ontwikkelen

- De kracht van de samenleving blijkt uit het grote aantal inwoners dat zich vrijwillig inzet in het verenigingsleven en bij maatschappelijke organisaties.
- Er zijn vele (nieuwe en bestaande) maatschappelijke initiatieven die bijdragen aan het welbevinden van mensen en de leefbaarheid van onze gemeente.

F4. Mantelzorgers raken niet overbelast
Het aantal mantelzorgers dat contact heeft met de mantelzorgconsulent van het Gebiedsteam stijgt. Hierdoor hebben we mantelzorgers beter in beeld en kunnen we hen (preventief) ondersteunen en regelmatig een blijk van waardering geven in de vorm van een uitje of presentje.

Maatschappelijk effect G: Mensen maken gebruik van de sociale, culturele en sportinfrastructuur
G1. Mensen zijn tevreden met het aanbod aan sociale, culturele en sportactiviteiten

- Organisaties voor kunst- en cultuur, welzijn en sport zijn ondanks coronalockdowns overeind gebleven.
- Er is een divers aanbod van culturele activiteiten en instellingen. Daarbinnen is er aandacht voor verschillende doelgroepen zoals jongeren, ouderen en nieuwkomers.
- Partijen zijn in gesprek over het realiseren van een Bruisplek.
- Er is een divers aanbod van sport- en beweegmogelijkheden, waaronder ook specifiek voor kinderen.

- De motorische vaardigheden van basisschoolleerlingen worden gemonitord, gestimuleerd en ontwikkeld.
- Inwoners (oud en jong) ondervinden stimulans bij sporten en bewegen en gezonde leefstijl.

G2. Mensen zijn op de hoogte en hebben toegang tot sociale, culturele en sportinfrastructuur

- Inwoners kunnen makkelijk vinden wat er te doen is in onze gemeente via de activiteitenagenda www.uutgaon.nl.
- Inwoners kunnen makkelijk vinden welke sport- en beweegactiviteiten er zijn in Ooststellingwerf via www.beweegplein.nl.
- We bieden regelingen voor inwoners met weinig geld zodat zij kunnen deelnemen aan sport en cultuur (denk aan Stichting Leefgeld, Jeugdfonds Sport en Cultuur).

G3. Mensen zijn tevreden over de ontmoetingsplekken in hun omgeving

- Inwoners kunnen elkaar ontmoeten op diverse plekken bijvoorbeeld in de dorpshuizen.
- Er zijn nieuwe ontmoetingsruimten ontstaan, bijvoorbeeld dorpskamer De Den in Appelscha.

G5. Vrijwilligers floreren in de samenleving

- Er zijn vele vrijwilligers actief in onze lokale samenleving en er is een rijk verenigingsleven.

Wat hebben we daarvoor gedaan

Maatschappelijk effect E: Mensen voelen zich verbonden

We stelden samen met inwoners en partners een doe-agenda op om dit maatschappelijk effect dichterbij te brengen.

E2. Mensen voelen zich betrokken bij anderen in hun gemeenschap

- Steeds meer initiatieven voor ontmoeten en verbinden komen tot stand in de dorpen.
- Dorpencoördinatoren en opbouwwerkers ondersteunen initiatieven in de dorpen voor ontmoeten, verbinden en leefbaarheid.
- De gemeente subsidieert de Plaatselijke Belangen en Bewonerscommissies via het wijk- en dorpenbudget. Er is in 2022 per dorp en wijk een extra basisbudget beschikbaar gesteld.
- De gemeente heeft een 'corona noodfonds maatschappelijke organisaties' beschikbaar gesteld in 2022. Hiermee zijn diverse verenigingen en andere organisaties op dorpsniveau ondersteund.

E3. Mensen voelen zich niet gediscrimineerd en buitengesloten

- Buurtbemiddeling ondersteunt inwoners bij conflicten in de buurt.
- We betalen mee aan Tûmba, het kenniscentrum discriminatie en diversiteit.
- We voeren ons Inclusiebeleid uit.
- We besteden aandacht aan speciale dagen bijvoorbeeld Paarse Vrijdag, Coming Out Day et cetera.

E4. Mensen ervaren minder eenzaamheid

- Het Gebiedsteam deed deskundigheidsbevordering rond eenzaamheidsproblematiek.
- De gemeente subsidieert VraagElkaar om mensen met dezelfde behoeften en interesses met elkaar in contact te brengen om eenzaamheid te voorkomen of verminderen.

Maatschappelijk effect F: Mensen zetten zich in voor de samenleving en elkaar

F1. Mensen helpen elkaar & F2. Mensen pakken gezamenlijk sociale en maatschappelijke vraagstukken op & F3. Mensen ervaren ruimte om ideeën/initiatieven te ontwikkelen

- De dorpencoördinatoren bieden ondersteuning aan de structuren in de dorpen en wijken en zijn verbinders tussen de dorpen en de gemeente.
- Er is afstemming tussen de dorpencoördinatoren en de opbouwwerkers om elkaar te ondersteunen en op deze wijze nog meer gezamenlijk de dorpen en wijken te kunnen ondersteunen.
- Via het Fonds 2022 zijn 10 nieuwe maatschappelijke initiatieven financieel ondersteund.
- Het wijk- en dorpenbudget 2022 is uitbetaald aan de besturen van de Plaatselijke Belangen / Bewonerscommissies. Zij zetten dit in voor leefbaarheidsinitiatieven in hun dorpen en wijken. NB Het wijk- en dorpenbudget is in 2022 eenmalig verhoogd voor de dorpen en wijken. Dit extra budget voor de dorpen en wijken wordt door de dorpen en wijken ingezet voor leefbaarheidsinitiatieven om de gevolgen van de coronamaatregelen te beperken.
- We verlenen sinds 2022 structureel subsidie voor opbouwwerk. Opbouwwerkers helpen inwoners om initiatieven verder te brengen en de burgerkracht en samenredzaamheid te vergroten.

- De dorpencoördinatoren bezochten de besturen van Plaatselijke Belangen / Bewonerscommissies. Er vonden bezoeken plaats van het nieuwe college aan de dorpen.
- Er is overleg tussen de dorpencoördinatoren en de opbouwwerkers van Stichting Scala om hun werkzaamheden op elkaar af te stemmen en gezamenlijk projecten/initiatieven te ondersteunen.
- De nieuwsbrief 'Dorpen en wijken Ooststellingwerf' zorgt voor informatie-uitwisseling tussen gemeente en dorpen.

F4. Mantelzorgers raken niet overbelast

- De mantelzorgconsulent van het Gebiedsteam had in 2022 contact met vele inwoners in een mantelzorgrol. Zij kunnen bij de consulent terecht voor informatie en advies en voor het regelen van ondersteuning. Ook regelt de mantelzorgconsulent de mantelzorgwaardering.
- In 2022 organiseerden we als waardering uitjes en presentjes voor de bij ons bekende mantelzorgers. In september kon een aantal mantelzorgers er even uit tijdens het respijtweekeind.
- Ook voor jonge mantelzorgers was er een uitje en een presentje.
- In oktober werkten we mee aan het Friese 'Symposium Jonge Mantelzorgers'.
- Er is een training voor mantelzorgers van mensen met dementie in de maak. Deze zal in 2023 klaar zijn om gegeven te worden.
- Er is een start gemaakt met het vullen van de sociale kaart Ooststellingwerf met diensten die voor mantelzorgers relevant kunnen zijn. Binnen de sociale kaart kan gefilterd worden op mantelzorg, waardoor zij (en ook verwijzers) deze informatie makkelijk kunnen vinden.
- Beleid voor (pre)mantelzorg wonen is in de maak. Daarop vooruitlopend zijn (in overleg met de wethouders) al verschillende mantelzorgverklaringen afgegeven.
- In 2022 is een onderzoek gestart naar de overbelasting van mantelzorgers en de mogelijkheden om hier als gemeente iets aan te doen of dit te voorkomen.

Maatschappelijk effect G: Mensen maken gebruik van de sociale, culturele en sportinfrastructuur

G1. Mensen zijn tevreden met het aanbod aan sociale, culturele en sportactiviteiten

- We hebben verenigingen en organisaties met geld gesteund tijdens de coronaperiode.
- We hebben diverse maatschappelijke organisaties gesubsidieerd (bv De Kortsluiting) om o.a. voor jongeren een aantrekkelijk aanbod van cultuur te bieden.
- We subsidiëren tal van kunst- en cultuurorganisaties, dorpshuizen, dorpsbelangen et cetera.
- In het jaarlijkse subsidieproces voor culturele instellingen besteedden we extra aandacht aan verschillende doelgroepen als subsidievoorwaarde.
- We faciliteerden de werkgroep die bezig is met de plannen voor een (culturele) Bruisplek in de gemeente. Zij maakten een start met het schrijven van een programma van wensen / projectplan voor de Bruisplek.
- Er zijn resultaatafspraken gemaakt met de bibliotheek specifiek op de onderwerpen educatie en participatie.
- De regeling Stellingwerfs heeft een andere invulling gekregen. We gaan nu uit van lokale regie en stellen de subsidie die met de regeling gemoeid was, weer beschikbaar aan SSR. SSR gaat in haar subsidieaanvraag meer focussen op het bereik van haar activiteiten.
- Met het Fonds hebben we 10 nieuwe initiatieven op diverse onderwerpen ondersteund.
- We bekostigen de buurtsportcoaches die voor diverse groepen (o.a. mensen met een smalle beurs) beweegactiviteiten organiseren in samenwerking met verenigingen en sportaanbieders. Zij voeren ook de MQ scan uit voor het beoordelen van de motorische vaardigheden van kinderen.

G2. Mensen zijn op de hoogte en hebben toegang tot sociale, culturele en sportinfrastructuur

- We organiseerden samen met vrijwilligers en organisaties dat de activiteitenagenda www.uutgaon.nl er kwam en we bekostigen deze website.
- We ondersteunden en faciliteerden de sportverenigingen en Scala om gezamenlijk te komen tot www.beweegplein.nl.

G3. Mensen zijn tevreden over de ontmoetingsplekken in hun omgeving

- We bekostigen opbouwwerk.
- We verlenen vergunningen om nieuwe ontmoetingsplekken mogelijk te maken.
- Onze dorpencoördinatoren dachten en denken mee om tot nieuwe ontmoetingsplekken te komen.
- We subsidiëren dorpshuizen en dorpsbelangen.

G5. Vrijwilligers floreren in de samenleving

- We bekostigen Scala om via de lokale vrijwilligersvacaturebank Plek voor Talent inwoners en vrijwilligersvacatures te matchen.
- De bestuurscoach van Scala is er om vrijwilligersorganisaties desgewenst te ondersteunen met informatie, advies en ondersteuning.
- Er is een denktank gevormd voor het versterken van de vrijwilligersondersteuning. In overleg met de doelgroep willen we komen tot het verder investeren in het vrijwilligerswerk.
- We waarderen vrijwilligers(organisaties) door de jaarlijkse vrijwilligersawards en –prijzen.
- We verzamelen verhalen over vrijwilligers(werk) en schrijven hierover op social media en in de kranten.
- We maakten begin 2022 een lichtpuntjeskrant waarin we alle vrijwilligersinitiatieven in coronatijd in de schijnwerpers zetten.
- We maakten een huis-aan-huis magazine over positieve gezondheid, waarin ook vrijwilligerswerk een belangrijk onderdeel was.

Wat heeft de inwoner daarvan gemerkt

Maatschappelijk effect E: Mensen voelen zich verbonden

- Inwoners in de dorpen kunnen deelnemen aan laagdrempelige activiteiten.
- Mensen hebben via VraagElkaar nieuwe contacten opgedaan.
- Bij een conflict in de buurt kunnen inwoners bemiddeling inschakelen.

Maatschappelijk effect F: Mensen zetten zich in voor de samenleving en elkaar

- Inwoners kunnen deelnemen aan activiteiten die door initiatieven van dorpsgenoten zijn ontstaan.
- Inwoners weten zich ondersteund door dorpencoördinatoren en opbouwwerkers.
- Nieuwe initiatieven zijn opgepakt door inwoners van de dorpen, veelal met financiële of personele ondersteuning vanuit de gemeente.
- Aanvragers wiens projecten zijn gehonoreerd vanuit het Fonds hebben in december 2022 het geld ontvangen.
- Inwoners kunnen voor (hulp) vragen over mantelzorg terecht bij de mantelzorgconsulent van het Gebiedsteam

Maatschappelijk effect G: Mensen maken gebruik van de sociale, culturele en sportinfrastructuur

- Verenigingen en organisaties hebben dankzij overheidssteun de coronamaatregelen overleefd.
- Inwoners in verschillende dorpen kunnen terecht in nieuwe ontmoetingsruimten.
- Inwoners vinden het aanbod aan sport- en beweegactiviteiten in Ooststellingwerf op www.beweegplein.nl.
- Inwoners en organisaties hebben overzicht over wat er allemaal georganiseerd wordt in Ooststellingwerf aan activiteiten via activiteitenagenda www.uutgaon.nl.
- De motorische vaardigheden van basisschoolleerlingen worden gemonitord, gestimuleerd en ontwikkeld.
- Inwoners (oud en jong) ondervinden stimulans bij sporten en bewegen en gezonde leefstijl door de inzet van de buurtsportcoaches in samenwerking met verenigingen en sportaanbieders.
- Inwoners kunnen gebruik maken van een divers aanbod van culturele activiteiten.
- Inwoners kunnen bij (hulp) vragen over vrijwilligerswerk terecht bij Scala/Plek voor talent.

Beleidskaders

- Visie op samenleven 2020 -2024
- Doe-agenda 'Iedereen doet en ontmoet' 2021
- Doe-agenda 'Mensen voelen zich verbonden' 2022
- Lokaal Sport- en beweegakkoord (2020-2022)
- Ontwikkelrichting wijkvernieuwing Haerenkwartier

Thema 1.3 Gezondheid

Inleiding

In het Gebiedsteam, de hackathon Armoede, de hackathon Eenzaamheid en in de gesprekken met huisartsen komt het onderwerp gezondheid naar voren als belangrijk. Ook de feiten en cijfers over gezondheid in onze gemeente gaven aanleiding om dit te kiezen als één van de vier centrale opgaven in De Visie op Samenleven. Daarnaast hebben we een wettelijke taak op dit terrein en moeten we lokaal invulling geven aan de landelijke gezondheidsnota (2020). Verder is een Fries Preventie Plan opgesteld, met ambities die we in de doe-agenda's verwerken. Overigens zien we gezondheid niet alleen als doel op zich, maar ook als een middel om andere doelen (opgaven) te bereiken. Voor de Opgave Gezondheid benoemen we in de Visie op Samenleven (oktober 2019) vier maatschappelijke effecten waar gemeente, organisaties, bedrijven en inwoners samen aan willen werken.

Er zijn inmiddels twee doe-agenda's vastgesteld ter uitwerking van de opgave gezondheid namelijk doe-agenda I *'Mensen ervaren dat er rekening gehouden wordt met het proces van ouder worden' en HK 'Mensen kunnen omgaan met fysieke, emotionele en sociale levensuitdagingen' (positieve gezondheid)*.

Wat willen we bereiken

Maatschappelijk effect H. Mensen kunnen omgaan met fysieke, emotionele en sociale levensuitdagingen
H1. Mensen voelen zich gelukkig, geaccepteerd en vinden zingeving in hun leven (loslaten)
H2. Mensen bewegen voldoende (stimuleren)
H3. Mensen vinden (tijdig) ondersteuning bij psychische klachten (regisseren)
H4. Mensen beperken hun middelengebruik, laten zich hierdoor niet belemmeren in het functioneren (deels regisseren, deels stimuleren)
H5. Mensen zijn goed geïnformeerd over gezond leven (faciliteren)
H6. Mensen zijn op de hoogte van de mogelijkheden en hebben toegang tot ondersteuning bij hun gezondheid (regisseren)

Maatschappelijk effect I. Mensen ervaren dat rekening wordt gehouden met het proces van ouder worden
I1. Mensen vormen samen een dementievriendelijke gemeente (stimuleren)
I2. Ouderen hebben betekenisvolle relaties, werk en/of daginvulling (faciliteren)

Maatschappelijk effect J. Mensen voelen zich veilig
J1. Jeugdigen komen niet in aanraking met geweld (regisseren)
J2. Mensen zijn weerbaar (faciliteren)
J3. Mensen weten waar ze hulp kunnen vinden als zij zelf of anderen in aanraking komen met onveilige situaties (regisseren)

Maatschappelijk effect K. Mensen leven in een gezonde leefomgeving
K1. Mensen ervaren hun leefomgeving als veilig en toegankelijk (regisseren)
K2. Mensen gaan graag naar buiten (loslaten)
K3. Mensen ervaren een gezonde en schone leefomgeving (regisseren)

Wat hebben we bereikt

De cijfers uit de monitor sociaal domein over 2022 illustreren wat we hebben bereikt.

Maatschappelijk effect H. Mensen kunnen omgaan met fysieke, emotionele en sociale levensuitdagingen
H2. Mensen bewegen voldoende

- Kinderen tussen de 4 en 12 jaar bewegen in 2022 iets meer dan in 2018 (kindmonitor 2022, GGD).
- Ouders beoordelen de gezondheid van hun kinderen van 4-12 jaar in 2022 beter dan in 2018 (kindmonitor 2022, GGD).
- Het percentage inwoners (inclusief kinderen) met overgewicht is meer dan het Fries gemiddelde (gezondheidsmonitor GGD 2018 en kindmonitor 2022 GGD).

H3. Mensen vinden (tijdig) ondersteuning bij psychische klachten

- We zien dat het iets beter gaat met de mentale weerbaarheid van kinderen tussen de 4 en 12 jaar en we zien ook dat psychosociale problemen in die leeftijdsgroep iets zijn verminderd ten opzichte van 2018. We zitten in 2022 op het Fries gemiddelde, terwijl we daar in 2018 nog boven zaten (kindmonitor 2022, GGD).
- De cijfers van de GGD van begin 2022 laten zien dat de weerbaarheid van jongeren vanaf 12 jaar aandacht vraagt. Van alle leeftijdsgroepen zijn jongeren tot 25 jaar het minst weerbaar ('problemen de baas zijn'). Ook zijn jongeren tot 25 jaar het minst mentaal fit en positief over het leven. Deze cijfers komen uit de corona-periode, mogelijk zouden de cijfers op dit moment gunstiger uitvallen. Het landelijke beeld is ook dat mentale klachten bij jongeren toenemen. Met het oog hierop is er meer aandacht voor mentale problemen onder de groep jongeren dan voor corona.

H4. Mensen beperken hun middelengebruik, laten zich hierdoor niet belemmeren in het functioneren

- Het middelengebruik (met name alcohol) onder jongeren tot 18 jaar is iets afgenomen ten opzichte van voorgaande jaren (GGD).
- Het percentage inwoners dat rookt is iets lager dan het Fries gemiddelde (gezondheidsmonitor 2018 GGD).

H5. Mensen zijn goed geïnformeerd over gezond leven & H6. Mensen zijn op de hoogte van de mogelijkheden en hebben toegang tot ondersteuning bij hun gezondheid

- We zien dat de 'beweging' naar positieve gezondheid in onze lokale samenleving begint te komen.
- Het aantal scholen, sportverenigingen etc. dat het predicaat 'gezond' en/of 'rookvrij' draagt stijgt. Hierdoor wordt de dagelijkse leefomgeving van veel kinderen en volwassen inwoners gezonder en kan bewustwording toenemen.
- Ouders beoordelen de gezondheid van hun kinderen van 4-12 jaar in 2022 beter dan in 2018, terwijl dit Friesland-breed juist iets is verslechterd (GGD 2022).

Maatschappelijke effect I. Mensen ervaren dat rekening wordt gehouden met het proces van ouder worden

I1. Mensen vormen samen een dementievriendelijke gemeente

- Het aantal bij ons bekende mantelzorgers van o.a. ouderen neemt toe. Zij weten de mantelzorgconsulent steeds beter te vinden.
- Het aantal vragen dat binnen komt bij ons Gebiedsteam over ouderen neemt toe.
- Er zijn inwoners van Ooststellingwerf bereid om een stichting Dementie- inclusief Ooststellingwerf op te richten die eigenaar wordt van een website over dementie en van een training voor mantelzorgers.
- We zien steeds meer voorbeelden van ondernemers en organisaties die hun medewerkers en vrijwilligers bewust maken van leeftijdsvriendelijke dienstverlening (en specifiek omgaan met mensen met dementie).

I2. Ouderen hebben betekenisvolle relaties, werk en/of daginvulling

- Het aantal ouderen dat deelneemt aan indicatievrije dagbesteding nam toe doordat er een locatie bij kwam. Er zijn nu geen drie, maar vier locaties in onze gemeente. In 2022 kwam er een extra locatie bij in Oosterwolde, specifiek voor mensen met dementie.
- In bijna alle kernen van Ooststellingwerf zijn inloopactiviteiten voor ouderen.

Maatschappelijke effect J. Mensen voelen zich veilig

J1. Jeugdigen komen niet in aanraking met geweld, J2. Mensen zijn weerbaar en J3. Mensen weten waar ze hulp kunnen vinden als zij zelf of anderen in aanraking komen met onveilige situaties

- We droegen bij aan het voorkomen en terugdringen van huiselijk geweld en kindermishandeling in het gezin.
- Inwoners hebben beter in beeld waar ze zich kunnen melden (Veilig thuis) als er sprake is van huiselijk geweld en kindermishandeling.
- Inwoners konden hulp krijgen geïndiceerd door verwijzers zoals het Gebiedsteam, de gecertificeerde instellingen en de huisartsen als er sprake was van huiselijk geweld of kindermishandeling.
- Zie ook Thema 1.4 'Goed opgroeien' maatschappelijk effect N. 'Jeugdigen zijn weerbaar'.
- Zie ook programma 5 'Openbare orde en veiligheid'.

Maatschappelijke effect K. Mensen leven in een gezonde leefomgeving

K1. Mensen ervaren hun leefomgeving als veilig en toegankelijk en K3. Mensen ervaren een gezonde en schone leefomgeving

- Inwoners zijn over het algemeen positief over de veiligheid en gezondheid van de leefomgeving (Burgerpeiling 2020).
- Er zijn 100 AED's geplaatst in de gemeente.
- Vergeleken met 2019 zijn kinderen vaker buiten gaan spelen (kindmonitor 2022 GGD).
- In de coronatijd nam het aantal meldingen van huiselijk geweld toe, maar het lijkt er op dat er nu weer een daling is (CBS 2022). De stijging was waarschijnlijk het gevolg van corona.

Wat hebben we daarvoor gedaan

Maatschappelijk effect H. Mensen kunnen omgaan met fysieke, emotionele en sociale levensuitdagingen

H2. Mensen bewegen voldoende

- Bekostigen van het 6 weeks beweegprogramma van Scala (voor mensen met weinig geld en/of grote drempel om te gaan bewegen), met daarna toeleiding naar reguliere sportverenigingen.
- Er is een boekje uitgebracht met het beweegaanbod voor kinderen van 0-6 jaar.
- De buurtsportcoaches bieden tal van sport- en beweegactiviteiten voor jong en oud, in samenwerking met verenigingen en sportaanbieders.

H3. Mensen vinden (tijdig) ondersteuning bij psychische klachten

- Bekostigen van het project welzijn op recept, uitgevoerd door Scala.
- Subsidiëren van VraagElkaar, organisatie gericht op het verbinden van mensen (tegengaan eenzaamheid).
- Het Gebiedsteam zit op vindplekken (scholen, VVE-locaties).
- Scala gaf Happylessen bij het Stellingwerf college vanuit de NPO middelen. Deze zijn gericht op het bevorderen van welbevinden en geluk en ter preventie van depressieklachten bij jongeren.
- In het primair onderwijs zijn er preventielessen. In overleg met de school wordt bepaald waar de focus ligt in deze lessen (weerbaarheid alcohol, roken, drugs, sociale media, seks en geld).
- Individuele begeleiding vanuit het jongerenwerk geeft jongeren kansen om sociale vaardigheden te ontwikkelen en leren meer stevig in hun schoenen te staan.
- Ons Gebiedsteam helpt mensen die bij hen aankloppen met psychische klachten.
- Er is een campagne gestart om inwoners te wijzen op ons Gebiedsteam en de ondersteuning die dit team kan bieden.

H4. Mensen beperken hun middelengebruik, laten zich hierdoor niet belemmeren in het functioneren

- Onze BOA's handhaven de regel Nix 18 (alcoholgebruik onder de 18 jaar tegengaan).
- Mystery guests onder de 18 checken of horecagelegenheden zich houden aan de regel Nix18.
- We deden onderzoek naar de kansen die het zogenaamde 'IJslands model' (OKO) biedt om middelengebruik onder jongeren te beperken.
- Kinderen en jongeren krijgen preventielessen op school die o.a. gaan over middelengebruik.
- We voerden preventieve activiteiten uit, bijvoorbeeld Gezonde school, start JOGG, NIX18.
- Via diverse relevante kanalen (GGD, verslavingszorginstellingen, lokale media, ouderavonden op scholen en bij sportverenigingen) zijn ouders voorgelicht over een adequate opvoedstijl en worden zij gewezen op ondersteunende websites als https://www.helderopvoeden.nl/ en www.nix18.nl.
- Scala heeft preventielessen verzorgd op de basisscholen over groepsdruk, LHBTIQ+, sociale media en omgaan met geld.
- VNN heeft trainingen gegeven aan professionals zodat problematiek rondom alcohol eerder gesignaleerd wordt en casuïstiek eerder opgepakt kan worden door VNN.
- Het jongerenwerk van Scala is opgetrokken met de jongerenwerkers van VNN om hun kennis op peil te houden.
- Halt is in 2022 meer onder de aandacht gebracht bij de politie en dat zal het aankomende jaar ook nog gebeuren. Doel hiervan is om jongeren onder de 18 jaar die zijn aangehouden met alcohol bij Halt aan te brengen.

H5. Mensen zijn goed geïnformeerd over gezond leven & H6. Mensen zijn op de hoogte van de mogelijkheden en hebben toegang tot ondersteuning bij hun gezondheid

- Project gezonde huiskamer (check positieve gezondheid in de dorpen) met aandacht voor leefstijl.

- Voorbeelden van positieve gezondheid zichtbaar maken via het magazine 'Dit is Ooststellingwerf' (uitgebracht en huis aan huis verspreid in het najaar van 2022).
- Het Kindermenu 2.0 op scholen (gericht op gezond eten).
- We zijn JOGG-gemeente. Met deze lokale integrale aanpak maken we samen de omgeving waarin kinderen en jongeren opgroeien structureel gezonder. Er zijn nu vier gezonde basisscholen, 4 gezonde sportkantines, en 3 gezonde kinderopvanglocaties met een coach gezonde kinderopvang in onze gemeente. De coach is het aanspreekpunt voor een gezonde leefstijl binnen de organisatie en schoolt en coacht de eigen collega's structureel in de scholing 'Een Gezonde Start'.
- We bieden ondersteuning voor maatschappelijke initiatieven gericht op gezonde leefstijl bijvoorbeeld de bloeizones Appelscha en Haulerwijk.
- Onze buurtsportcoaches hebben specifieke programma's voor ouderen en inwoners met een minder gunstige sociaal economische status.
- We bekostigen de Buurthuiskamer Haerenkwartier met professionele begeleiding gericht op meedoen, welzijn en gezondheid.
- Gebiedsteammedewerkers begeleiden naar werk en zorg, mede vanuit het gedachtengoed positieve gezondheid.

Maatschappelijke effect I. Mensen ervaren dat rekening wordt gehouden met het proces van ouder worden

I1. Mensen vormen samen een dementievriendelijke gemeente

- In samenspraak met inwoners en organisaties is een plan gemaakt voor dementie vriendelijkere gemeente.
- We organiseerden diverse informatiebijeenkomsten dementie voor professionals en inwoners.
- We begeleidden een werkgroep van deskundige vrijwilligers die een training ontwikkelde voor mantelzorgers van mensen met dementie. Deze training bieden we in 2023 aan.
- We dragen financieel bij aan het Alzheimercafé.
- We faciliteren en organiseren debat over de verhouding tussen informele en formele zorg/dagbesteding. Nu mensen langer thuis blijven wonen is het extra belangrijk dat formele zorg (bv thuiszorg) en informele zorg (bv een inloop, een maatjesproject of rouwverwerking met hulp van vrijwilligers) soepel op elkaar aansluiten en dat we informele zorg faciliteren en waarderen.
- We verkenden de mogelijkheden om een project 'DemenTalent' op te zetten. Dit is een project waarbij inwoners met vergeetachtigheid of (beginnende) dementie vrijwilligerswerk doen bijvoorbeeld op een school, bij een bedrijf, bij een organisatie of bij een vereniging. In 2023 gaan we hier mee verder.
- We gaven een nieuwe impuls aan de huisbezoeken aan inwoners 75+ en zorgden dat de vrijwilligers die dit uitvoeren breder en beter worden toegerust dan voorheen.
- We investeerden in de bekendheid van het Gebiedsteam en de mantelzorgconsulent.
- We sloten aan bij de SlimoTheek. Hier kunnen ouderen, hun mantelzorgers en professionals in zorg en welzijn gratis slimme technologie lenen om uit te proberen.
- We bieden Verzilver- en Blijversleningen zodat mensen zo lang mogelijk thuis kunnen blijven wonen. Zie ook Thema 1.1 Meedoen.

I2. Ouderen hebben betekenisvolle relaties, werk en/of daginvulling

- We bekostigen diverse vormen van indicatievrije dagbesteding en inloopactiviteiten in onze gemeente.
- We denken desgewenst mee met nieuwe initiatiefnemers die indicatievrije dagbesteding of inloopactiviteiten willen gaan bieden.
- We bekostigen het project 'welzijn op recept', uitgevoerd door Scala.
- We subsidieerden VraagElkaar, organisatie gericht op het verbinden van mensen (tegengaan eenzaamheid).

Maatschappelijke effect J. Mensen voelen zich veilig

J1. Jeugdigen komen niet in aanraking met geweld, J2. Mensen zijn weerbaar en J3. Mensen weten waar ze hulp kunnen vinden als zij zelf of anderen in aanraking komen met onveilige situaties

- Pilot MDA (voluit: Multidisciplinaire Aanpak ++), gericht op het voorkomen en terugdringen van huiselijk geweld en kindermishandeling in het gezin. Een aantal gezinnen uit onze gemeente nam hieraan deel.
- We dragen financieel bij aan Veilig thuis.
- We dragen financieel bij aan het actieprogramma 'Geweld hoort Nergens' thuis.

- Inzet Gebiedsteam en gecertificeerde instellingen waardoor zij hulp kregen als er sprake was van huiselijk geweld of onveilige situatie.
- Zie ook Thema 1.4 'Goed opgroeien' maatschappelijk effect N. 'Jeugdigen zijn weerbaar'.
- Zie ook programma 5 'Openbare orde en veiligheid'.

Maatschappelijk effect K. Mensen leven in een gezonde leefomgeving
K1. Mensen ervaren hun leefomgeving als veilig en toegankelijk en K3. Mensen ervaren een gezonde en schone leefomgeving

- We zetten acties op om kinderen te stimuleren om water te drinken (watertappunten).
- Er is een inspiratiebijeenkomst georganiseerd voor sportverenigingen inzake gezonde kantine en coaching op bestuurlijke activiteiten.
- Het project 10 hapjes in gezonde stapjes (jong leren groente eten) is uitgevoerd.
- We faciliteren de Stichting Hartveilig Ooststellingwerf.
- We zetten ons netwerk in en/of verstrekken subsidies aan maatschappelijke initiatieven gericht op gezonde leefomgeving en gezonde leefstijl, bijvoorbeeld een initiatief om een moestuin te ontwikkelen waar inwoners van kunnen eten en kunnen leren.
- We investeren op allerlei manieren in een gezonde leefomgeving (denk aan speelvoorzieningen, groene schoolpleinen, fietspaden et cetera).
- We zijn JOGG-gemeente (zie onder H5 en H6).
- Project gezonde huiskamer (check positieve gezondheid in de dorpen) met aandacht voor leefstijl).
- Voorbeelden van positieve gezondheid zichtbaar maken via het magazine 'Dit is Ooststellingwerf' (uitgebracht en huis aan huis verspreid in het najaar van 2022).
- Faciliteren Bloeizones in Appelscha en Haulerwijk, zie hierboven.

Wat heeft de inwoner daarvan gemerkt

Maatschappelijke effect H. Mensen kunnen omgaan met fysieke, emotionele en sociale levensuitdagingen

- Inwoners hebben meer inzicht in eigen leefstijl en fitheid.
- Inwoners hebben vouchers ontvangen om invulling te geven aan gezonde leefstijl activiteiten zoals yoga, bewegen en werken in moestuinen.
- Inwoners nemen deel aan werkgroepen voor bijvoorbeeld de Bloeizones.
- Inwoners raken geïnspireerd door verbinding tussen verschillende generaties binnen het Atelier Sociaal Domein.
- Inwoners nemen deel aan beweegprogramma's en krijgen hulp bij toeleiding naar een sportvereniging.
- Inwoners kunnen deelnemen aan sociale activiteiten en bouwen aan sociale contacten.
- Inwoners hebben meer kennis van aanbod bewegen voor kinderen van 0-6 jaar.
- Inwoners hebben meer kennis van gezonde voeding.

Maatschappelijke effect I. Mensen ervaren dat rekening wordt gehouden met het proces van ouder worden

- Inwoners worden betrokken bij de beleidvorming voor ouderen en dementie.
- Inwoners zijn zelf actief in werkgroepen of vrijwilligerswerk voor ouderen.
- Inwoners hebben meer kennis van dementie.
- Inwoners weten beter het Gebiedsteam te vinden bij vragen over ouder worden en/of dementie.
- Inwoners ervaren dat er een start gemaakt is met het dementievriendelijker maken van onze gemeente.

Maatschappelijke effect J. Mensen voelen zich veilig

- Gezinnen konden in het eerste half jaar van 2022 deelnemen aan de pilot MDA waarmee zij handvaten kregen om de cirkel van geweld te doorbreken. In pilot MDA (voluit: Multidisciplinaire Aanpak ++) werd samengewerkt tussen partners en onze gemeente om huiselijk geweld en kindermishandeling te voorkomen en te stoppen.
- Inwoners kregen informatie over waar ze zich kunnen melden (Veilig thuis) als er sprake is van huiselijk geweld en kindermishandeling en wat signalen waren van huiselijk geweld en kindermishandeling.
- Inwoners ervaarden dat zij er niet alleen voor stonden en hulp konden ontvangen als er sprake was van huiselijk geweld en/of kindermishandeling bijvoorbeeld bij het Gebiedsteam.

- Inwoners konden kennis nemen van de ervaringen van een ervaringsdeskundige die de cirkel van geweld heeft kunnen doorbreken, om hiervan te leren en konden zelf ervaringen uitwisselen tijdens een lezing. Deze was georganiseerd door een samenwerkingspartner die zich inzet tegen geweld tegen vrouwen.
- Inwoners konden merken dat de gemeente initiatieven van partijen die zich inzetten tegen geweld ondersteunde en stimuleerde.
- Met het Actieprogramma 'Geweld hoort Nergens' thuis werken we regionaal samen aan het terugdringen van huiselijk geweld en kindermishandeling. We willen de schade ervan beperken en de vicieuze cirkel van geweld doorbreken. We zetten lokaal acties uit om de doelstelling uit dit programma te bereiken. We hebben bijvoorbeeld afgelopen jaar extra aandacht gehad in de media voor huiselijk geweld en kindermishandeling. Daarnaast hebben we initiatieven van partijen gesteund die zich inzetten tegen geweld en we hebben extra aandacht gehad voor traumasensitief werken en ouderenmishandeling bij o.a. het Gebiedsteam.
- Zie ook Thema 1.4 'Goed opgroeien' maatschappelijk effect N. 'Jeugdigen zijn weerbaar'.
- Zie ook programma 5 'Openbare orde en veiligheid'.

Maatschappelijke effect K. Mensen leven in een gezonde leefomgeving

- Inwoners hebben meer kennis over de positieve invloed van het drinken van water.
- Sportverenigingen hebben tools om de gezonde keuze makkelijker te maken voor inwoners.
- Inwoners hebben meer kennis van gezonde keuzes op gebied van voeding.
- Inwoners hebben meer kans om te overleven wanneer reanimatie nodig is.

Beleidskaders

- Visie op samenleven 2020 -2024
- Doe-agenda 'Positieve Gezondheid' 2022
- Doe-agenda 'Gelukkig en gezond ouder worden' 2021
- Doe-agenda 'Iedereen doet en ontmoet' 2021
- Sport- en beweegnota zuidoost Friesland 2017-2021
- Lokaal sportakkoord (2020)
- Preventie en handhavingsplan Alcohol en Middelen 2021-2024
- Gemeenschappelijke regelingen GGD, binnen VRF.
- Herstelnota Corona
- Doe-agenda Goed opgroeien 2020-2024
- Visie op samenleven 2020-2024
- Preventie- en handhavingsplan Alcohol en Middelen 2021-2024
- Regiovisie "Geweld in afhankelijkheidsrelaties'

Thema 1.4 Goed Opgroeien

Inleiding

Jeugdigen (-9 maand tot 23 jaar) groeien gezond en veilig op en hebben gelijke kansen om zich optimaal te ontwikkelen

Voor een fijne jeugd is het nodig dat kinderen opgroeien onder goede omstandigheden. Ouders, familie, buren, kinderopvang, scholen, verenigingen en andere organisaties spelen hierin allemaal een rol. De gemeente heeft veel wettelijke taken rond de ontwikkeling van kinderen. Ook in het raadsprogramma is veel aandacht voor jeugd en preventie, zodat kinderen een goede start maken in het leven. Voor de Opgave Goed Opgroeien zijn in de Visie op Samenleven vier maatschappelijke effecten benoemd waar gemeente, organisaties, bedrijven en inwoners samen aan willen werken.

Wat willen we bereiken

Per maatschappelijk effect zijn in de doelenboom uit de Visie op Samenleven indicatoren benoemd, die een indicatie geven van de mate waarin het maatschappelijk effect wordt behaald. Voor de opgave Goed Opgroeien zijn dat de volgende maatschappelijke effecten (L t/m O) en indicatoren (L1 t/m O4). Per indicator staat vermeld voor welke rol de gemeente kiest bij het betreffende onderwerp.

Maatschappelijk effect L. Jeugdigen ontwikkelen zich optimaal
L1. Jeugdigen krijgen optimaal kans om talenten te ontplooien (faciliteren)
L2. Jeugdigen gaan naar school (regisseren)
L3. Jeugdigen halen een startkwalificatie (regisseren)
L4. Jeugdigen zijn taalvaardig (spreken, lezen, schrijven) (regisseren)
L5. Jeugdigen en ouders ervaren dat de school en zorg samenwerken om hen optimaal te begeleiden (regisseren)

Maatschappelijk effect M. Ouders/verzorgers zijn vaardige opvoeders
M1. Jeugdigen worden zoveel mogelijk door hun ouders verzorgd en begeleid naar volwassenheid (loslaten)
M2. Jeugdigen hebben een goede start doordat hun ouders of zijzelf deelnemen aan preventieve programma's (stimuleren)
M3. Jeugdigen groeien op in een gezinssituatie (zo thuis mogelijk) (regisseren)
M4. Jeugdigen en ouders met opvoed- en opgroeivragen weten de weg en voelen zich ondersteund (regisseren)
M5. Ouders/verzorgers betrekken mensen en organisaties bij hun opvoedvragen (regisseren)

Maatschappelijk effect N. Jeugdigen zijn weerbaar
N1. Jeugdigen ontwikkelen sociale vaardigheden (loslaten)
N2. Jeugdigen kennen hun grenzen en staan stevig in hun schoenen (faciliteren)
N3. Jeugdigen hebben de kennis en vaardigheden om goed om te gaan met alcohol, roken, drugs, sociale media, seks en geld (deels regisseren, deels stimuleren)

Maatschappelijk effect O. Jeugdigen en ouders voelen zich ondersteund bij opvoeden en opgroeien
O1. Jeugdigen met psychosociale of andere problemen en hun ouders weten de weg en voelen zich ondersteund (regisseren)
O2. Jeugdigen en ouders in kwetsbare situaties worden gezien en ondersteund (regisseren)
O3. Scheidingen verlopen met minimale schade voor jeugdigen (stimuleren)
O4. Jeugdigen ervaren dat scholen en gemeentelijke organisaties die werken met jongeren aandacht hebben voor LHBTI (stimuleren)

Wat hebben we bereikt

De cijfers uit de monitor sociaal domein over 2022 illustreren wat we hebben bereikt.

Maatschappelijk effect L: Jeugdigen ontwikkelen zich optimaal
L1. Jeugdigen krijgen optimaal kans om talenten te ontplooien, L2. Jeugdigen gaan naar school & L3. Jeugdigen halen een startkwalificatie

- Ongeveer 93% van onze kinderen gaat naar het consultatiebureau (GGD, 2020). Dit is gunstig, want daardoor heeft de GGD jonge kinderen goed in beeld en kunnen eventuele ontwikkelingsproblemen of opvoedingsvragen vroegtijdig worden gesignaleerd en opgepakt.
- Het schoolverzuim is iets lager dan we in de jaren vóór corona zagen (cijfers RMC medio 2022).
- Het bereik van de Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE) stijgt al enkele jaren (cijfers Scala). Dit betekent dat elk jaar meer kinderen een VVE-indicatie krijgen en deelnemen aan deze programma's, gericht op het voorkomen en verminderen van ontwikkelings- en taalachterstanden. Dit is waarschijnlijk het gevolg van een andere methode van indiceren.
- We zien meer vroegtijdige schoolverlaters in het MBO (cijfers RMC medio 2022). Dit is een direct gevolg van corona. Landelijk zien we hetzelfde beeld.
- Jeugdigen kunnen gebruik maken van een diversiteit aan sport- en cultuurvoorzieningen en activiteiten (zie ook opgave 1.2 Samenleven).
- Zie ook Hoofdstuk Gezondheid over de ontwikkelingen rondom bewegen en mentale gezondheid van kinderen.

L4. Jeugdigen zijn taalvaardig (spreken, lezen, schrijven)

- De taalvaardigheid van kinderen neemt landelijk gezien af en het aantal laaggeletterden in onze gemeente (alle leeftijden) is relatief hoog (cijfers ROA, 2022).
- We zien gelukkig dat het aantal ouders dat hun kind van 4-12 jaar voorleest iets hoger is dan het gemiddelde in Friesland (cijfers GGD, 2022).

Maatschappelijk effect M: Ouders/verzorgers zijn vaardige opvoeders
M2. Jeugdigen hebben een goede start doordat hun ouders of zijzelf deelnemen aan preventieve programma's
We constateerden hiervoor al dat het bereik van onze preventieprogramma's goed is (zie L).

M3. Jeugdigen groeien op in een gezinssituatie (zo thuis mogelijk)
We zien geen toename van het aantal jeugdigen dat niet kan opgroeien bij de eigen ouders. Ten opzichte van de andere OWO-gemeenten is dit aantal relatief laag, hoewel elk kind dat niet bij de eigen ouders opgroeit natuurlijk 1 teveel is.

M4. Jeugdigen en ouders met opvoed- en opgroeivragen weten de weg en voelen zich ondersteund & M5. Ouders/verzorgers betrekken mensen en organisaties bij hun opvoedvragen
We zien dat ouders in onze gemeente met kinderen tussen de 4-12 jaar iets minder vaak hulp of advies vragen bij de opvoeding dan in Friesland gemiddeld (63% ten opzichte van 71% Friesland, GGD 2022).

Maatschappelijk effect N: Jeugdigen zijn weerbaar
Zie thema 1.3 Gezondheid, H3 (mentale weerbaarheid) en H4 (middelengebruik).

Maatschappelijk effect O: Jeugdigen en ouders voelen zich ondersteund bij opvoeden en opgroeien
O1. Jeugdigen met psychosociale of andere problemen en hun ouders weten de weg en voelen zich ondersteund & O2. Jeugdigen en ouders in kwetsbare situaties worden gezien en ondersteund

- We zien dat steeds meer ouders de weg naar de Consulent Jeugd in de huisartsenpraktijk en op scholen weten te vinden. Dit is een medewerker van het Gebiedsteam met kennis van het hele spectrum van opvoed- en opgroeiproblematiek. Door deze samenwerking kan de consulent zelf vragen oppakken, waarvoor de huisarts voorheen een doorverwijzing zou geven voor (duurdere) specialistische jeugdhulp. Het werkt dus preventief.
- Het aantal doorverwijzingen door specialisten neemt af.
- Het aantal jeugdigen in zorg ligt iets hoger dan in 2021. In 2020 was nog geen sprake van een grotere vraag naar ondersteuning als gevolg van corona. In 2021 hadden wij hier al wel mee te maken. Deze trend zette zich in 2022 voort.

O3. Scheidingen verlopen met minimale schade voor jeugdigen
Gebiedsteammedewerkers en medewerkers van Scala passen methoden toe die helpen om de impact van een scheiding op kind te verkleinen.

O4. Jeugdigen ervaren dat scholen en gemeentelijke organisaties die werken met jongeren aandacht hebben voor LHBTI
We zien dat er steeds meer aandacht is voor diversiteit en inclusie.

Wat hebben we daarvoor gedaan

Maatschappelijk effect L: Jeugdigen ontwikkelen zich optimaal
L1. Jeugdigen krijgen optimaal kans om talenten te ontplooien, L2. Jeugdigen gaan naar school & L3. Jeugdigen halen een startkwalificatie

- Door de hele gemeente is er een aanbod van peuterspeelgroepen, ook voor kinderen wiens ouders niet aanmerking komen voor kinderopvangtoeslag.
- Door de hele gemeente bestaat een aanbod van Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE) voor peuters die een ontwikkelingsachterstand hebben of hier een groter risico op lopen.
- We maakten een flinke slag in ons naschoolse aanbod voor basisschoolleerlingen in Oosterwolde en Haulerwijk met als doel de kansengelijkheid te vergroten.
- We stimuleren de fysieke ontwikkeling van jeugdigen door naschoolse (sport)activiteiten.
- We bieden een diversiteit aan sport- en cultuurvoorzieningen en activiteiten voor jeugdigen (zie opgave 1.2 Samenleven).
- Via Leergeld kunnen ook kinderen van ouders met weinig geld meedoen aan sportieve en culturele activiteiten.
- We besteedden in 2022 meer aandacht aan bewegen en mentale gezondheid van jeugdigen (zie opgave 1.3 Gezondheid).
- We verzorgen leerlingenvervoer voor leerlingen die ver moeten reizen naar de meest nabije toegankelijke school.

- In samenwerking met scholen, onze leerplichtambtenaar, het Gebiedsteam, zorgpartijen en het Regionale Meld- en Coördinatiepunt StartWijzer proberen we te voorkomen we dat leerlingen thuis komen te zitten (in het basisonderwijs en voortgezet onderwijs) of zonder startkwalificatie (in het voortgezet onderwijs en MBO) van school gaan. Als dit wel gebeurt, proberen we hen weer naar school te begeleiden.

L4. Jeugdigen zijn taalvaardig (spreken, lezen, schrijven)

- Taalonderwijs is een primaire verantwoordelijkheid van het onderwijs, maar wij dragen bij aan preventie in de vorm van VVE, Boekstart, Boekstart op de peuterspeelzaal, De Bibliotheek op School (leesonderwijs) et cetera.
- Taalvaardigheid kreeg in 2022 extra aandacht dankzij twee subsidies vanuit de NPO-middelen (Nationaal Programma Onderwijs, aanpak van corona achterstanden). In schooljaar 2021/2022 is het programma Bouw! gestart op de meeste basisscholen. Dit programma is bewezen effectief in het voorkomen van dyslexieverklaringen.
- We hebben via centrumgemeente Leeuwarden een aanbod van formele en non-formele cursussen voor laaggeletterden. Waar mogelijk vinden deze cursussen in de gemeente Ooststellingwerf zelf plaats.
- Onze bibliotheek biedt allerlei trainingen en cursussen en hulp voor mensen die laaggeletterd zijn of niet overweg kunnen met digitale middelen.

Maatschappelijk effect N: Jeugdigen zijn weerbaar

Zie thema 1.3 Gezondheid, H3 (mentale weerbaarheid) en H4 (middelengebruik).
Aanvullend hierop:

- In regionaal verband zetten we in op het online seksueel veilig opgroeien door materiaal en programma's aan te bieden op de scholen. Ook de scholen in onze gemeente konden hier gebruik van maken zoals bijvoorbeeld van een voorlichtingsfilm.
- We voerden de activeringsprogramma's Young leaders en Maatschappelijke DienstTijd uit voor jeugd in Haulerwijk, Appelscha, Oldeberkoop en Oosterwolde. Doel was jongeren te stimuleren in hun ontwikkeling tot zelfbewuste personen die verantwoordelijkheid willen nemen in hun buurt.

Maatschappelijk effect O: Jeugdigen en ouders voelen zich ondersteund bij opvoeden en opgroeien

O1. Jeugdigen met psychosociale of andere problemen en hun ouders weten de weg en voelen zich ondersteund &
O2. Jeugdigen en ouders in kwetsbare situaties worden gezien en ondersteund

- Door de aanwezigheid van een medewerker van het Gebiedsteam bij de huisartsen en ook bij zeven scholen (zie L) wordt de drempel om hulp te vragen lager en voorkomen we doorverwijzing naar zwaardere hulp. Hiermee kan dreigende problematiek eerder worden gesignaleerd zodat we preventief kunnen werken.
- Door de nieuwe communicatiestrategie van het Gebiedsteam proberen we de bekendheid van de mogelijkheden voor hulp bij het algemene publiek te vergroten.
- De opzet van de sociale kaart (gestart in 2022) draagt eraan bij dat inwoners makkelijk hulp kunnen zoeken als daar behoefte aan bestaat. Op deze sociale kaart zijn ook allerlei vormen van (indicatievrije) opvoedingsondersteuning te vinden.
- We hebben speciale aandacht voor jonge mantelzorgers, bijvoorbeeld via de scholen (zie ook Thema 1.3 Gezondheid).
- We werken met een inkoopondersteuner die ons helpt (onnodig) dure zorg te voorkomen.
- In 2022 startten we de opzet van een sociale kaart, waar ook alle mogelijke vormen van opvoedingsondersteuning te vinden zijn.

O3. Scheidingen verlopen met minimale schade voor jeugdigen

- We hebben de begeleide omgangsregeling waarbij we met ouders toewerken naar een zelfstandige omgangsregeling, waarbij de ouders zelf vorm geven aan de wijze waarop het kind het contact behoudt met hen beiden.
- Medewerkers van het Gebiedsteam begeleiden ouders en kinderen die te maken krijgen met een scheiding. Zij werken hierin met de SCHIP methode, waarbij ouders begeleid worden om zo goed mogelijk uit elkaar te gaan.
- In 2022 zijn medewerkers van Scala getraind in de preventieve scheidingsaanpak Dappere dino's, Stoere schildpadden en de Scheidingsatlas.

O4. Jeugdigen ervaren dat scholen en gemeentelijke organisaties die werken met jongeren aandacht hebben voor LHBTI

- In 2021 begeleidden we jongeren om met ideeën te komen hoe er meer aandacht en begrip kan komen voor LHBTIQ+. In 2022 is deze groep zelfstandig geworden en hebben we als gemeente een stap terug kunnen nemen. We monitoren op afstand.
- We werken samen met partners op het gebied van veiligheid zoals Veilig Thuis om huiselijk geweld en kindermishandeling terug te dringen.
- Zie ook thema 1.3 Gezondheid, (J. 'Mensen voelen zich veilig').

Algemeen
We geven actief vorm aan jongerenparticipatie door middel van Quests & Chats over actuele onderwerpen. Er is in 2022 gestart met een doorontwikkeling van jongerenparticipatie.

Wat heeft de inwoner daarvan gemerkt

L. Jeugdigen ontwikkelen zich optimaal
Ouders merken dat we er alles aan doen om kinderen een goede start te geven en kansen te bieden om hun talenten te ontdekken en te ontplooien. Dit merken ze bijvoorbeeld door de aandacht die er vanaf het begin is als ze zwanger zijn en begeleiding aangeboden krijgen.

M. Ouders/verzorgers zijn vaardige opvoeders
Ouders merken dat er veel mogelijkheden zijn om ondersteuning te krijgen bij de opvoeding en dat we die ook proactief aanbieden. Bijvoorbeeld via kinderopvang, peuterspeelzaal en jeugdgezondheidszorg.

N. Jeugdigen zijn weerbaar
Jonge inwoners merken dat weerbaarheidsthema's concreet worden besproken in de klas. Professionals die met jonge inwoners werken krijgen hulp om de weerbaarheid te versterken.

O. Jeugdigen en ouders voelen zich ondersteund bij opvoeden en opgroeien
Zij merken dat we steeds meer op 'vindplekken' (school, huisarts) aanwezig zijn, waardoor ze makkelijker een vraag stellen of hulp vragen.

Beleidskaders

- Visie op samenleven 2020-2024
- Doe-agenda 'Kwetsbare jonge inwoners en ouders' 2021
- Preventie- en handhavingsplan Alcohol en Middelen 2021-2024
- Beleidsplan Hart voor de Jeugd, Verordening Hart voor de Jeugd en Beleidsregels Hart voor de Jeugd
- Regiovisie 'Geweld in afhankelijkheidsrelaties'
- Verordening Leerlingenvervoer Ooststellingwerf en Aanvullende beleidsregels Verordening Leerlingenvervoer
- Toezicht en handhaving kinderopvang en peuterspeelzalen
- Lokale Educatieve Jeugd Agenda (dynamisch)
- Subsidieregeling peuterspeelgroepen
- Doe-agenda 'Positieve Gezondheid' 2022
- Centrumregeling Sociaal Domein Fryslân
- Fryske regiovisie Jeugdhulp

Belangrijkste afwijkingen programma 1

Wat heeft het gekost

x € 1.000

Wat heeft het ons gekost?	Rekening 2021	Primitieve Begroting	Actuele Begroting	Rekening 2022	Verschil
Saldo van baten en lasten					
Lasten					
1.1 Thema Meedoen	-20.651	-20.616	-21.994	-22.216	-222
1.2 Thema Samenleven	-3.905	-3.602	-4.059	-5.801	-1.742
1.3 Thema Gezondheid	-365	-482	-608	-516	92
1.4 Thema Goed opgroeien	-10.238	-9.643	-10.679	-11.854	-1.175
Totaal Lasten	**-35.159**	**-34.343**	**-37.340**	**-40.387**	**- 3.047 N**
Baten					
1.1 Thema Meedoen	10.381	9.186	9.890	9.761	-129
1.2 Thema Samenleven	561	418	547	2.713	2.166
1.3 Thema Gezondheid	20	-	20	22	2
1.4 Thema Goed opgroeien	536	415	642	450	-192
Totaal Baten	**11.498**	**10.019**	**11.099**	**12.947**	**1.848 V**
Saldo van baten en lasten	**-23.661**	**-24.324**	**-26.241**	**-27.440**	**-1.199**
Mutatie reserves					
Totaal Toevoegingen	**-378**	**-**	**-115**	**-115**	**-**
Totaal Onttrekkingen	**1.061**	**76**	**416**	**386**	**-30**
Mutatie reserves	**683**	**76**	**301**	**271**	**-30**
Resultaat	**-22.978**	**-24.248**	**-25.940**	**-27.169**	**- 1.229 N**

Tabel belangrijkste afwijkingen

x € 1.000

Belangrijkste afwijkingen Programma 1	Verschil
Energietoeslag	- 1.115 N
Armoede	27 V
Algemene reserve	- 30 N
Levensonderhoud	163 V
Participatiewet	- 120 N
Wmo	819 V
(Sport) accommodaties	69 V
Opvang Oekraïense vluchtelingen	363 V
Gezondheid	194 V
Jeugdhulp	- 1.265 N
Lokaal onderwijsbeleid	- 115 N
Corona	- 268 N
Overige kleine afwijkingen	49 V
Totaal afwijkingen	**- 1.229 N**

Toelichting belangrijkste afwijkingen

In onderstaand overzicht lichten we afwijkingen > € 25.000 toe.

Thema 1.1 Meedoen

*Energietoeslag, nadeel € 1.115.000**

In 2022 is € 1.983.000 aan energietoeslag uitbetaald. Hiermee zijn 1.536 huishoudens bereikt. De compensatie daarvan van het rijk is gebaseerd op 1.285 huishoudens. Daardoor hebben we een tekort van € 313.000. We gaan er vanuit dat we hier alsnog voor gecompenseerd worden in 2023. Een deel van de compensatie is via de septembercirculaire gekomen. Dit is niet in de begroting verwerkt. Dat zorgt hier voor een nadeel van € 842.000 en komt in programma 6 terug als voordeel.

Armoede, voordeel € 27.000

Dit voordeel komt hoofdzakelijk door:

- Bijzondere bijstand, nadeel € 55.000. Dit komt door hogere lasten bewindvoering en kinderopvang.
- Schuldhulpverlening, voordeel € 35.000. Dit komt door lagere lasten voor de kredietbank. We konden vaker in eigen trajecten de financiële problemen oplossen. Bij problematische schulden ligt dit anders, hiervan zijn de schulden te hoog om zelf (met hulp) op te lossen. Dan is een schuldhulptraject bij de kredietbank het meest passend. Hiervan hoefden we in 2022 minder gebruik te maken. Daarnaast zijn er wat hogere lasten geweest omdat er meer ondernemers geholpen zijn.
- Armoede, voordeel € 102.000. Er zijn een aantal subsidies lager vastgesteld. Daarnaast is bij amendement € 40.000 beschikbaar gesteld voor energiebesparende maatregelen. Dit budget was niet nodig omdat er dekking vanuit andere (rijks) middelen was. Het extra budget voor kleding- en schoenenbonnen vanuit de algemene reserve was niet volledig nodig in 2022. Dit komt omdat de bonnen ook in 2023 nog ingeleverd kunnen worden. Dit zorgt voor een lagere onttrekking in 2022. De onttrekking van het restant vindt plaats in 2023.

*Algemene reserve, nadeel € 30.000**

Lagere onttrekking voor kleding- en schoenenbonnen. Het budget schuift door naar 2023. Zie hierboven bij armoede.

Levensonderhoud, voordeel € 163.000
Dit komt hoofdzakelijk doordat de aantallen WWB lager zijn dan begroot (50 cliënten lager). De lasten per cliënt zijn wel hoger dan verwacht. Daarnaast is ook meer loonkostensubsidie toegekend dan begroot. Het budget dat we van het rijk ontvangen ligt in lijn met wat we hadden begroot. In deze begroting hebben we voor het eerst de lasten en baten gelijk aan elkaar geraamd. Dit is een uitkomst van de heroverwegingen 2022. Het voordeel betekent dan ook dat we meer van het rijk hebben ontvangen dan we aan lasten voor levensonderhoud hebben gehad.

Participatiewet, nadeel € 120.000
Een deel van dit nadeel wordt gecompenseerd door de septembercirculaire (€ 73.000), dit bedrag komt als voordeel terug in programma 6. Het resterende nadeel van € 47.000 komt voornamelijk doordat st. Werk Ooststellingwerf in 2022 meer is ingezet om zo inwoners met een bijstandsuitkering de stap te laten zetten naar (regulier) werk. Ook heeft de doelgroep participatiewet een steeds grotere afstand tot de arbeidsmarkt. Dit vraagt intensiever en langere trajecten om deze inwoners stappen te laten zetten zodat ze mee kunnen doen.

Wmo, voordeel € 819.000
- Beschermd wonen, voordeel € 450.000. Vanuit de centrumgemeente Leeuwarden hebben we een afrekening beschermd wonen ontvangen. Hier hadden we geen rekening mee gehouden.
- Woningaanpassingen, voordeel € 104.000. Er zijn in 2022 geen grote woningaanpassingen geweest. We hadden in de begroting rekening gehouden met twee grote woningaanpassingen en meerdere kleine. Er zijn wel drie grote aanpassingen aangevraagd en voorbereid in 2022, maar deze starten in 2023. Verder is er sprake van het uitstellen van woningaanpassingen (drukte bij bouwbedrijven) en uitstel van verhuizing omdat inwoners er tegenop zien.
- Hulpmiddelen, nadeel € 51.000. Er zijn in 2022 meer hulpmiddelen verstrekt dan verwacht. Dat betekent ook hogere lasten voor onderhoud van de hulpmiddelen.
- Hulp bij het huishouden, voordeel € 190.000. Ondanks de stijging van het aantal cliënten waarmee we in de begroting ook rekening hadden gehouden zijn de lasten niet evenredig gestegen. Oorzaken zijn dat in de vakantieperiode geen of minder hulp is verleend en hulp is soms later gestart wegens personeelstekort.
- Wmo begeleiding, voordeel € 123.000. Er zijn lagere lasten voor Wmo begeleiding. Dit komt door verschuiving van zware naar lichte zorg. Het aantal cliënten begeleiding plus was 19 in 2022 en 41 in 2021. Het aantal cliënten in dagbesteding plus was 9 in 2022 en 13 in 2021.

Thema 1.2 Samenleven
(Sport)accommodaties, voordeel € 69.000
De lagere lasten komen voornamelijk doordat er nog geen kapitaallasten zijn voor het DoarpsSintrum Donkerbroek.

Opvang Oekraïense vluchtelingen, voordeel € 363.000
We hebben een voordeel van € 363.000 voor de opvang van Oekraïense vluchtelingen. Een deel van dit voordeel komt als nadeel terug in programma 6, er staan lasten inhuur personeel tegenover. Deels zijn de lasten ook lager geweest dan de vergoeding, bijvoorbeeld de uitvoeringslasten voor het verstrekken van de uitkeringen. Per saldo is het voordeel € 254.000*.

Thema 1.3 Gezondheid
Gezondheid, voordeel € 194.000
Er waren middelen gereserveerd voor de bloeizone. De lasten hiervan zijn uit de Regio Deal middelen betaald. Dat zorgt hier voor een voordeel. Daarnaast was de subsidieaanvraag voor VraagElkaar lager dan begroot. Een deel van de GIDSmiddelen is niet ingezet omdat de doe-agenda positieve gezondheid in juni 2022 is vastgesteld waardoor niet alle hiervoor bestemde middelen zijn besteed. Voor het onderwerp 'ouder worden' is minder uitgegeven dan begroot.

Thema 1.4 Goed opgroeien

Jeugdhulp, nadeel € 1.265.000

De overschrijding bij jeugdhulp komt voornamelijk door hogere lasten voor herstel en maatwerktrajecten. Ook is het aantal cliënten in zorg toegenomen ten opzichte van 2021 (voor hersteltrajecten en duurzame trajecten). Met name in het laatste kwartaal van 2022 zien we deze stijging.

Wat betreft hersteltrajecten heeft er voor € 270.000 nabetaling plaatsgevonden over voorgaande jaren (voornamelijk vanuit het woonplaatsbeginsel en betreft 8 jeugdigen). In de laatste maanden zijn er meerdere dure trajecten afgegeven waaronder 4 trajecten waarbij er zeer korte en intensieve zorg is ingezet met een waarde van € 120.000. Deze trajecten zijn met terugwerkende kracht ingezet waardoor deze kosten niet waren te voorzien in de prognose van augustus 2022. Van de toegekende profielen is ongeveer 10% tussentijds opgehoogd, dit zorgde voor hogere lasten van € 250.000.

Wat betreft maatwerk was er ook een afrekening van € 65.000 over voorgaande jaren en zijn er een aantal maatwerktrajecten afgegeven die we niet konden voorzien. De Jeugdwet bepaalt dat de gemeente een jeugdhulpplicht heeft en daarmee verantwoordelijk is voor jeugdhulp. Overall zien we dat de duurdere (herstel)trajecten gemiddeld minder lang duren dan waar we in de prognose rekening mee hadden gehouden, wat betekent dat er meer lasten op 2022 drukken.

We hebben te maken gehad met een prijsstijging van 2,01% per 1 januari 2022 en van 1,132% per 1 mei 2022. Bij de Voorjaarsrapportage 2023 en de Kaderbrief 2024 worden de structurele gevolgen in beeld gebracht. De gemeente is verplicht om jeugdhulp te leveren.

Lokaal onderwijsbeleid, nadeel € 115.000

Dit komt hoofdzakelijk door hogere lasten leerlingenvervoer. Er is een toenemend aantal leerlingen dat gebruik heeft gemaakt van het leerlingenvervoer in 2022.

Corona, nadeel € 268.000

- Er is € 82.000 betaald als coronacompensatie aan Caparis.
- Er is € 43.000 uitgegeven aan coronagerelateerde lasten voor vervoer, waaronder AutoMaatje.
- Er is € 44.000 uitgegeven als noodsteun aan het verenigingsleven.
- Er is € 99.000 uitgegeven aan coronagerelateerde lasten voor gezondheid.

* Maakt onderdeel uit van de incidentele baten en lasten.

Programma 2 | Welzijn en educatie

Thema 2.2 Onderwijs (huisvesting)

Wat willen we bereiken

Handhaven van de kwaliteit, bereikbaarheid en betaalbaarheid van het onderwijs. Verbeteren en borgen van de samenwerking tussen zorg en onderwijs. Dit binnen de (financiële) kaders van het Rijk.

Wat hebben we bereikt

In samenwerking met de schoolbesturen is de kwaliteit, bereikbaarheid en betaalbaarheid van de huisvesting van het onderwijs ook in 2022 gehandhaafd.

Wat hebben we ervoor gedaan

Het uitvoeren van de wettelijk taak op het terrein van de huisvesting van het onderwijs.

Wat heeft de inwoner daarvan gemerkt

Prima bereikbare scholen die kwalitatief goed onderwijs geven.

Beleidskaders

- Beleidsnota VVE 'Spelenderwijs' (2020)
- Omvormingsplan peuterspeelzaalwerk Ooststellingwerf (juni 2016)
- Verordening Leerlingenvervoer Ooststellingwerf 2022

Belangrijkste afwijkingen programma 2

Wat heeft het gekost

x € 1.000

Wat heeft het ons gekost?	Rekening 2021	Primitieve Begroting	Actuele Begroting	Rekening 2022	Verschil
Saldo van baten en lasten					
Lasten					
2.2 Thema Onderwijs	-1.383	-1.244	-1.244	-980	264 V
Totaal Lasten	**-1.383**	**-1.244**	**-1.244**	**-980**	**264 V**
Baten					
2.2 Thema Onderwijs	48	46	46	53	7 V
Totaal Baten	**48**	**46**	**46**	**53**	**7 V**
Saldo van baten en lasten	**-1.335**	**-1.198**	**-1.198**	**-926**	**271 V**
Mutatie reserves					
Totaal Toevoegingen	-	-	-	-	-
Totaal Onttrekkingen	**31**	**12**	-	-	-
Mutatie reserves	**31**	**12**	-	-	-
Resultaat	**-1.304**	**-1.186**	**-1.198**	**-926**	**271 V**

Tabel belangrijkste afwijkingen

x € 1.000

Belangrijkste afwijkingen Programma 2	Verschil
Huisvesting onderwijs	271 V
Overige kleine afwijkingen	0 V
Totaal afwijkingen	**271 V**

Toelichting belangrijkste afwijkingen

In onderstaand overzicht lichten we afwijkingen > € 25.000 toe.

Thema 2.2 Onderwijs

Huisvesting onderwijs, voordeel € 271.000

Het voordeel wordt veroorzaakt doordat we een lager omslagrentepercentage moesten hanteren. Daarnaast hanteren we sinds 2022 een hogere restwaarde bij afschrijving van gemeentelijke gebouwen. Het voordeel bij de onderwijsgebouwen hierdoor is hoger dan in eerste instantie berekend.

Programma 3 | Ruimtelijke en economische ontwikkeling

We blijven inzetten op een kwalitatief goede en toekomstbestendige woningvoorraad en toegang tot nieuwe bedrijfslocaties. Daarnaast willen we inzetten op het versterken en verduurzamen van recreatie en toerisme, bij voorkeur in regionale samenwerking en verbinding. Ook blijven we zorgen voor veilige fietspaden, wegen en kruisingen en hebben aandacht voor groen in de dorpen.

De datum van inwerkingtreding van de Omgevingswet is opnieuw verschoven. Met de komst van de Omgevingswet wordt het huidige omgevingsrecht overzichtelijker, worden regels eenvoudiger en kunnen we procedures veel sneller doorlopen. Met de nieuwe instrumenten zoals de Omgevingsvisie, het Omgevingsplan en het Programma kan de gemeente straks in beleid en uitvoering sturen en monitoren om een gezonde en veilige fysieke leefomgeving richting haar inwoners te waarborgen.

Thema 3.1.1 Recreatie en Toerisme

Wat willen we bereiken

- We willen de promotie en marketing van onze gemeente als toeristische bestemming voortzetten.
- We willen inzetten op het ontwikkelen van nieuwe werkgelegenheid in de sector toerisme en recreatie.
- We willen inzetten op versterking van het bestaande recreatie en toerisme, passend bij de aard en schaal van de gemeente en de ruimtelijke kwaliteit.
- We willen inzetten op regionale samenwerking, waarbij we effectief samenwerken met buurgemeenten.

Wat hebben we bereikt

- De promotie en marketing van Ooststellingwerf als toeristische bestemming is een doorlopend proces en daar wordt hard aan gewerkt door zowel Coöperatie Appelscha 3.0 als de regionale marketingorganisatie Toerisme Regiomarketing Zuidoost Friesland (TRZF).
- De werkgelegenheid is flink aangetrokken na de coronaperiode, en verschillende ondernemers hebben moeite de vacatures in te vullen vanwege de krapte op de markt.
- Ondernemers worden gestimuleerd om zich te blijven ontwikkelen op het gebied van gastheerschap. Daarnaast worden initiatiefnemers van nieuwe vestigingen of uitbreiding van recreatieve ondernemingen actief geadviseerd gebruik te maken van provinciale adviesorganisaties voor professioneel advies.
- De huidige samenwerking met Zuidoost Friesland en het Recreatieschap Drenthe is zeer waardevol.

Wat hebben we er voor gedaan

De gemeente is actief op lokaal, regionaal en provinciaal niveau om projecten (mede) uit te voeren en ondernemers te ondersteunen met advies.

Wat heeft de inwoner daarvan gemerkt

De recreatieve voorzieningen worden aangevuld of verbeterd waardoor de woonomgeving prettiger wordt.

Beleidskaders

- Masterplan Regio Appelscha (2017-2021)
- Structuurvisie Ooststellingwerf 2010-2020-2030 (2009)

Thema 3.1.2 BioBased Economy

Wat willen we bereiken

- We willen de ingezette koers van BioBased Economy (BBE) en de stimulerende rol van de gemeente voortzetten.
- We willen ondernemers faciliteren om de kansen van een BioBased Economy te verzilveren.
- We willen kennisdeling en kennisontwikkeling stimuleren over biobased materialen en producten tussen ondernemers, onderwijs, kennisinstellingen.

- We realiseren met onze partners een Leer- en kenniscentrum Bodem als onderdeel van de Regio Deal.

Wat hebben we bereikt

We hebben projecten ondersteund die bijdragen aan een BioBased Economy (BBE), zoals een biobased brug op het Ecomunitypark. Daarnaast is het thema circulaire economie en BBE beter ingebed in het onderwijs. Door projecten zoals 'Techniek op zijn kop' waarbij leerlingen van basisscholen uit Ooststellingwerf, samen met leerlingen van het Stellingwerf College en leerlingen van Mbo-instellingen hebben samengewerkt aan het opwaarderen van afval naar nieuwe producten.

Wat hebben we ervoor gedaan

Het afgelopen jaar hebben we veel met ondernemers gesproken over de kansen die liggen in circulaire economie en BBE. We hebben ondernemers geholpen om deze kansen te verzilveren, o.a. door te verbinden met onderwijs en kennisinstellingen en onderzoeks- en innovatietrajecten te starten.

We hebben inzet gepleegd op beter aanbesteden en dan met name het goede voorbeeld geven als overheid door meer circulair aan te besteden. Dit wil zeggen dat wij aan marktpartijen vragen om in het werk meer hergebruik van materiaal toe te passen. Zo zijn wij in gesprek met producenten van betonverharding over het verhogen van het hergebruik van materialen in betonproducten die wij toepassen in de openbare ruimte.

Wat heeft de inwoner daarvan gemerkt

Op de lange termijn draagt BBE bij aan meer banen. Zowel voor praktijkgerichte opgeleiden als voor hoger opgeleiden. Vanuit de diverse projecten in en rondom het Biosintrum zijn meerdere leerlijnen bij Mbo-scholen in ontwikkeling, zoals de leerlijn Natuurlijk Bouwen, leerlijnen ten behoeve van een waterstof hub, opleidingsprojecten voor onderhoudsmonteurs elektrolyseapparaten, monteurs- en onderhoudsopleidingen voor diverse type zonnepanelen, etc.

Beleidskaders

- Roadmap NOM: De biobased economy in Noord – Nederland (2011)
- Innovatiecontract BBE, topsectorenbeleid (2011)
- Innovating for sustainable growth a bioeconomy for Europe (2012)
- Structuurvisie Ecomunitypark 2012 - 2022 (2012)
- The Biobased economy in the Northeast – Netherlands (2013)
- Beleidsvisie biobased economy Ooststellingwerf (2016)
- Uitvoeringsprogramma BBE Ooststellingwerf 2016-2020 (sept 2016)
- Nota van uitgangspunten Programma Duurzaam Ooststellingwerf 2021-2025
- Programma Duurzaam Ooststellingwerf 2021-2025

Thema 3.1.3 Werkgelegenheid

Wat willen we bereiken

- We richten onze energie op gevestigde bedrijven, met het ondernemersloket zorgen we voor een goede dienstverlening aan de bedrijven en we besteden aandacht aan de kwaliteit van bedrijventerreinen.
- We willen dat er aandacht is voor de (her)ontwikkeling van alle bedrijventerreinen in onze gemeente.
- We willen voldoende ruimte hebben om de groei van bedrijven te kunnen faciliteren.
- We willen een gunstig ondernemersklimaat bevorderen.
- We willen verkennen wat nodig is (acquisitieplan) om nieuwe bedrijven aan te trekken.
- We willen blijven investeren in de rol van het ondernemersloket en de bedrijvencontactfunctionaris.
- We willen startende ondernemers en zzp-ers stimuleren en de weg wijzen.
- We willen het lokale inkoop- en aanbestedingsbeleid continueren.
- We willen de samenwerking tussen bedrijfsleven en onderwijs bevorderen mede met hulp van het Biosintrum.

Wat hebben we bereikt

- Door met een nieuwsbrief ondernemers te informeren en het invoeren van een ondernemersloket op vaste tijden in het gemeentehuis kunnen ondernemers laagdrempelig vragen stellen over het starten van een bedrijf.
- We hebben een detailhandelsvisie opgesteld die kan dienen als toetsingskader voor het vestigen van nieuwe bedrijven.

Wat hebben we ervoor gedaan

- Inrichten van een ondernemerstafel in het gemeentehuis.
- We hebben een detailhandelsvisie opgesteld. We hebben actief deelgenomen aan het samenwerkingsverband 'Friesland Werkt'.
- De werkgeversinstrumentengids Dennis is geïntroduceerd. Op basis van dit pakket kan een ondernemer eenvoudig inzien welke werkgeversinstrumenten en maatregelen er zijn en op welke wijze die benut kunnen worden.

Wat heeft de inwoner daarvan gemerkt

De inwoner kon geheel vrijblijvend binnenlopen voor overleg, advies en informatie. De ondernemers kunnen beter gebruik maken van de regelingen om medewerkers aan te trekken.

Beleidskaders

- Actieplan Oosterwolde De Nieuwe Winkelstraat
- Samenwerken aan een Krachtig en prachtig winkelgebied van Oosterwolde
- detailhandelsvisie Ooststellingwerf 2022-2025

Thema 3.2 Verkeer, wegen en groen

Wat willen we bereiken

- We willen de extra investeringen op onderhoud wegen, zoals in de Meerjaren-Onderhouds-Planning (MOP) wegen is vastgesteld, structureel doorzetten en uitvoeren.
- We zorgen voor veilige fietspaden, wegen en kruisingen.

Wat hebben we bereikt

De gemeente heeft de openbare ruimte (groen, kunstwerken, riolering en wegen) onderhouden. De levensduur van de wegen is zo lang mogelijk verlengd zonder dat dit tot (meer) onveilige situaties en mogelijke aansprakelijkheidsstellingen leidde. Onder andere de bermen zijn verbeterd en er is extra onderhoud aan de bomen uitgevoerd. In 2022 is gestart met de uitvoering van het Strategisch Plan Verkeersveiligheid (SPV). Wat betreft klimaatadaptatie (riolering en water) stond 2022 in het teken van de planvoorbereiding en de aanvraag van landelijke subsidies.

Wat hebben we daarvoor gedaan

Onderhoud wegen en bruggen

- De MOP wegen 2022-2026, planjaar 2022 is uitgevoerd.
- De MOP civieltechnische kunstwerken 2018-2022, planjaar 2022, is uitgevoerd.
- De MOP civieltechnische kunstwerken 2023-2027 is vastgesteld.
- Er zijn maatregelen uitgevoerd (planjaar 3 van 3) om de bermen langs A-routes die tevens landbouwroute zijn structureel te verbeteren. Dit is uitgevoerd in combinatie met de MOP wegen.
- Er zijn diverse maatregelen uit het SPV uitgevoerd. Hiermee hebben we gezorgd voor veiligere wegen.
- We hebben ook in 2022 weer ingezet op gedragsverandering door het inzetten van verkeerseducatie en veiligheidsbewustzijn.
- We vervangen in de periode 2019 tot en met 2022 alle traditionele openbare verlichting door LED verlichting. We hebben inmiddels ons gehele areaal openbare verlichting vervangen door LED.

Openbaar Groen

- We hebben zoveel mogelijk bomen, die voor onveilige situaties zorgden, gesnoeid volgens de methode 'categorisch boombeheer'.

- De eikenprocessierups was ook in 2022 volop aanwezig. We hebben dit in de gaten gehouden en de rups bestreden om de overlast te beperken. Daarnaast hebben we in 2022 een start gemaakt met de proef paringsverstoring van de eikenprocessierups om de plaag beheersbaar te houden. We hebben plantvakken en bermen aangepast om daarmee de biodiversiteit te verhogen.
- In het plantseizoen 2022-2023 zijn we begonnen met het 1 op 1 herplanten van bomen. De raad heeft hiervoor in de begrotingsvergadering van november 2021 extra middelen beschikbaar gesteld.

Riolering & Stedelijk water
We hebben doelmatig, efficiënt en rechtmatig invulling gegeven aan de afvalwater-, hemelwater- en grondwaterzorgplicht. De wijze waarop dat is gedaan is omschreven in het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP). Het GRP is in 2020 vastgesteld en terug te vinden via: https://ooststellingwerf.rioolplan.nl.

Wat heeft de inwoner daarvan gemerkt

Wegen & Verkeersveiligheid
- De gebruikers hebben gemerkt en gezien dat de kwaliteit behouden blijft.
- De verkeersdeelnemers hebben gemerkt en gezien dat de verkeersonveilige situaties zijn aangepakt en verkeersveiliger zijn geworden.
- De weggebruikers hebben gemerkt en gezien dat de bermen verbeterd zijn.
- De gebruikers hebben gemerkt en gezien dat bruggen en oevervoorzieningen onderhouden zijn.
- De weggebruikers hebben gemerkt en gezien dat de fietsroutes veiliger zijn geworden.
- Inwoners hebben gemerkt dat er verkeerseducatieprojecten zijn aangeboden. Bij deze projecten is aandacht besteed aan voorlichting, educatie, veiligheidsbewustzijn en verkeersveiligheid.

Openbaar Groen
- Op diverse locaties in de gemeente zijn werkzaamheden uitgevoerd om onveilige situaties met bomen te voorkomen.
- De gebruikers van de openbare ruimte zijn gewaarschuwd voor de aanwezigheid van de eikenprocessierups.
- Er zijn meer bloem- en kleurrijke plantvakken en bermen.

Riolering & Stedelijk water
Inwoners konden gebruik maken van een veilig, functioneel, heel en schoon afvalwaterafvoersysteem en hebben zo weinig mogelijk overlast en schade gehad door extreme neerslag en/of de grondwaterstand.

Beleidskaders

- Gemeentelijk verkeer- en vervoerplan (GVVP) 2013-2018: Dit plan is nog steeds actueel. We zijn bezig met een mobiliteitsprogramma, dat dit plan vervangt.
- Notitie Groenbeleid 2011 (Raad januari 2012)
- Beleidsnotitie biodiversiteit gemeente Ooststellingwerf Versie 10 maart 2021, vastgesteld 20 april 2021
- Gemeentelijk Rioleringsplan 2020 - 2024
- Notitie 'Het behoud van veilige bomen' 2020

Thema 3.3.1 Milieu 2030 CO2 neutraal, zonneweides

Wat willen we bereiken

- We zijn in 2030 een duurzame CO2-neutrale gemeente.
- We willen de koers voor het bevorderen en faciliteren van duurzaamheid doorzetten.
- We willen de bewustwording over duurzaamheid vergroten.
- We willen inwoners betrekken bij het vormgeven van projecten.
- We willen in 2030 een energieneutrale gemeente zijn.
- We willen klimaatbestendig zijn in 2030.
- We willen meer kringlopen sluitend maken.

Wat hebben we bereikt

Steeds meer mensen zijn bezig met het besparen op energiegebruik en treffen verduurzamingsmaatregelen, zoals isolatie of de aanleg van warmtepomp en zonnepanelen. De bewustwording over duurzame energie en energiebesparing is gestimuleerd door uitvoering van het project 'Thuisbesparen & wonen'. Binnen dit project zijn cadeaubonnen uitgegeven waarmee verduurzamende artikelen konden worden gekocht bij de lokale bouwmarkten. Er zijn inwoners opgeleid als energiecoaches. Deze coaches kunnen op verzoek een gratis energiescan van een woning maken. Ook is een actie 'junior energiecoach' onder leerlingen van basisscholen uitgevoerd. De kinderen werden gestimuleerd om samen met hun ouders het energieverbruik binnen het huishouden onder de loep te nemen. Daarnaast is er een energiefestival georganiseerd in Appelscha.

Het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NLPG) geeft de opgaven op het gebied van water, natuur, stikstof, klimaat, de energietransitie, delen van de woningbouwopgave, het natuurherstel en moet zorgen voor een gecombineerde aanpak voor een vitaal landelijk gebied met doelstellingen die onontkoombaar gehaald moeten worden. Ruimtelijke, economische en sociale vraagstukken hangen nauw met elkaar samen. Hier ligt ook een verantwoordelijkheid bij lokale overheden. Per gebied wordt gekeken wat de mogelijkheden zijn. Doelstelling is om in juli 2023 in elk gebied duidelijk te hebben wat de doelen per gebied zijn en hoe die gehaald worden.

Wat hebben we ervoor gedaan

Uitvoeren van lopende projecten en acties binnen Programma Duurzaamheid, waaronder:

- Regionale energiestrategie (RES)
- Uitvoeringsagenda Transitievisie Warmte
- Pilotproject SmartGrid en Waterstof
- Plaatsen laadpalen in de openbare ruimte
- Uitvoering klimaatadaptatie-projecten uit het gemeentelijk rioleringsplan
- Handboek openbare ruimte
- Duurzaamheidseducatie
- Uitvoering projecten Biodiversiteitsplan, waaronder het opstellen van dorpsprofielen.

Wat heeft de inwoner daarvan gemerkt

- Inwoners zijn via de gemeentelijke website en sociale media geïnformeerd over de gemeentelijke projecten en over de mogelijkheden voor een duurzaamheidslening.
- Woningeigenaren zijn geïnformeerd over de mogelijkheden om een gratis bespaarbox of bespaarkaart aan te schaffen.
- Basisschoolkinderen krijgen structureel les over duurzaamheid. Daarnaast zijn de basisscholen en hun leerlingen geïnformeerd over het project junior energiecoach.
- Inwoners zijn betrokken bij het maken en de uitvoering van het biodiversiteitsplan, bijvoorbeeld via het project wildcamera's en het roekenbeheer.
- Voor de uitvoering van het roekenbeheer maken we gebruik van vrijwilligers voor het verjagen van de roeken.
- Onze inwoners merken dat de leefomgeving steeds schoner wordt. Daarnaast wordt het aanbod van milieuprojecten steeds breder en laagdrempeliger. Zo krijgen de inwoners meer mogelijkheden om hun bijdrage aan een schonere leefomgeving te leveren.
- Ook is samen met alle Friese gemeenten een digitaal duurzaam bouwloket ingericht. Hier kunnen bedrijven en inwoners terecht met al hun vragen op het gebied van energiebesparing en duurzame energie.

Beleidskaders

- Versnellingsagenda Duurzaam Ooststellingwerf 2030
- Infographic Versnellingsagenda Duurzaam Ooststellingwerf 2030
- Beleid zonnepaneelvelden gemeente Ooststellingwerf (vastgesteld in 2021)
- Nota van uitgangspunten Programma Duurzaam Ooststellingwerf 2021 - 2025
- Programma Duurzaam Ooststellingwerf 2021 - 2025
- Biodiversiteitsplan

Thema 3.3.2 Afval

Wat willen we bereiken

- Voldoen aan de VANG-doelstelling 2020 van het Rijk (VANG = Van Afval Naar Grondstof). Met de invoering van Diftar+ en het verder optimaliseren van de nascheiding van restafval in 2021 is het doel om in 2022 te kunnen voldoen aan de landelijke richtlijn om 75% van het huishoudelijk afval te scheiden en maximaal 100 kg per inwoner per jaar aan te verbranden restafval te hebben. We richten ons verder op het realiseren van de VANG-doelstelling 2025 van 30 kg restafval per inwoner per jaar.
- Inwoners hebben steeds minder huishoudelijk afval en bieden dit afval nog beter gescheiden aan.
- Zwerfafval in de openbare ruimte verder terugdringen en daarmee de mooie score van de zwerfafvalmonitoring in 2020 van 8,8 punten vasthouden, dan wel verbeteren.
- Samen met ondernemers het zwerfafval in de winkelgebieden terugdringen.

Wat hebben we bereikt

- De Van Afval Naar Grondstof (VANG)-doelstelling 2022: In het afgelopen jaar is er 110 kg restafval per inwoner verbrand (2021: 127kg). Daarmee is de VANG-doelstelling van 100 kg te verbranden restafval per inwoner per jaar nog niet gehaald. Overigens worden de installaties bij Omrin steeds beter afgesteld, waardoor het restafval steeds beter wordt nagescheiden. Ooststellingwerf staat in 2022 op de 4e plaats van de Friese gemeenten die hun afval laten nascheiden door Omrin. Wat opvalt in de cijfers is dat de inzameling van huis aan huis restafval verder gedaald is en daar scoren we in Friesland als één na beste. Grof huishoudelijk afval is ook iets gedaald, maar de kilo's voor Bouw- en Sloopafval zijn toegenomen. Daar is vooral de winst te behalen.
- In mei 2022 is in de gemeente Ooststellingwerf het zwerfafval gemonitord. Met een score van 8,9, oftewel een ruime A-beoordeling. Deze goede score is mede te danken aan de diverse jaarlijkse zwerfafval opruimacties en de vrijwilligers (inmiddels 175), die het zwerfafval in hun leefomgeving opruimen.
- Mede door het gebruik van de afvalapp is het scheidingspercentage op de Milieustraat gestegen.

wat hebben we ervoor gedaan

- We nemen deel aan de provinciale communicatiecampagne 'Samen Halen We Alles Eruit'. Met deze campagne worden onze inwoners via de sociale media geïnformeerd over afvalpreventie, afvalscheiding en over de nascheiding van het restafval en kunststoffen bij onze afvalverwerker Omrin.
- De gemeente is Supporter van Schoon en roept haar inwoners voortdurend op dit ook te worden. De gemeente faciliteert vrijwilligers met inzamelmiddelen. Het aantal vrijwilligers is toegenomen ten opzichte van 2021.
- Het project met als doel het gescheiden aanbieden van afval in de grijze container (sortibak) en groene container (biobak) te verbeteren is afgerond.
- Op het basis en voortgezet onderwijs zijn projecten rondom (zwerf)afval uitgevoerd.
- Samen met ondernemers en Nederland Schoon hebben we winkelgebieden gemonitord op zwerfafval en zijn gezamenlijk opruimacties gehouden.
- Het reserveringssysteem op de Milieustraat is in de afvalapp ingevoerd.

Wat heeft de inwoner daarvan gemerkt

- De inwoner, die z'n afval goed scheidt en daardoor minder afval heeft, betaalt minder afvalstoffenheffing.
- Inmiddels zijn er ruim 175 vrijwilligers, die (wekelijks of maandelijks) zwerfafval in hun leefomgeving opruimen.
- Er is een afvalapp waarmee bezoekers zich vooraf aanmelden voor een bezoek aan de Milieustraat.

Beleidskaders

- Programma Duurzaamheid 2021-2025
- Beleids- en uitvoeringsplan zwerfafval 2014-2022
- Wet milieubeheer
- Landelijk Afval Plan (LAP)
- Afvalstoffenverordening Ooststellingwerf

Thema 3.4 Bouwen en wonen (inclusief volkshuisvesting)

Wat willen we bereiken

- We willen een aantrekkelijke woongemeente zijn voor onze huidige en toekomstige inwoners.
- We willen de leefbaarheid in de dorpen behouden en ontwikkelen.
- Onze inwoners wonen in een huur- of koopwoning die past bij hun financiële situatie, gezinssamenstelling of zorgbehoefte. Daarnaast willen we dat deze woning energieneutraal en digitaal ontsloten is.
- We blijven inzetten op inbreiding, maar we staan op sommige plekken ook nadrukkelijk open voor uitbreiding.
- We kiezen daarbij voor het behoud van ruimtelijke kwaliteit.
- We willen aandacht voor sociale woningbouw.
- We staan open voor innovatieve woningbouw zoals knarrenhofjes of tijdelijke woningen.

Wat hebben we bereikt

In 2022 was sprake van een turbulente woningmarkt, zo ook in Ooststellingwerf. Net als in 2021 was er veel druk op de woningmarkt, met name de koopsector. Binnen deze context was Ooststellingwerf ook in 2022 een aantrekkelijke woongemeente voor onze inwoners, ongeacht of er werd gewoond in een huur- of koopwoning. Door het opstarten van nieuwe woningbouwprojecten is er voor gezorgd dat ook in de toekomst een bijdrage geleverd kan worden aan de leefbaarheid in onze dorpen.

Wat hebben we ervoor gedaan

- We hebben een nieuwe woon(zorg)visie inclusief woningmarktonderzoek door uw raad laten vaststellen, en zijn gestart met de uitvoering van de acties die hier benoemd zijn.
- We hebben nieuwe regionale woningbouwafspraken tot 2030 gemaakt met de provincie met ruimte voor woningbouw passend bij de behoefte blijkend uit het woningmarktonderzoek.
- We hebben nieuwe meerjarige prestatieafspraken met woningcorporaties en huurders gemaakt.
- We zijn gestart met de planvorming van verschillende woningbouwlocaties, zowel gemeentelijke locaties als locaties van derden, onder de noemer van Taskforce Woningbouw. Uw raad is in 2022 tweemaal geïnformeerd over de stand van zaken van alle woningbouwprojecten die onder deze Taskforce vallen.

Wat heeft de inwoner daarvan gemerkt

- Dat het goed wonen is in Ooststellingwerf in een aantrekkelijke woningvoorraad.
- Dat er kwaliteitsslagen in de woningvoorraad plaatsvinden. Dit zijn zowel kwaliteitsverbeteringen (door woningcorporaties) als nieuwbouw.
- Dat er verschillende plannen in voorbereiding zijn. Hierover zijn inwoners geïnformeerd door bewonersavonden en gesprekken met plaatselijk belang.
- Maar in 2022 zullen inwoners ook geconfronteerd zijn met stijgende woningprijzen in alle segmenten van de voorraad. Deze trend beperkt de doorstroming en heeft tot gevolg dat specifieke groepen niet slagen in het vinden van een passende woning. Door de acties die benoemd staan in de woon(zorg)visie uit te voeren, dragen we bij aan het vergroten van deze slaagkans.

Beleidskaders

- Woon(zorg)visie Ooststellingwerf 2022-2026

Belangrijkste afwijkingen programma 3

Wat heeft het gekost

x € 1.000

Wat heeft het ons gekost?	Rekening 2021	Primitieve Begroting	Actuele Begroting	Rekening 2022	Verschil
Saldo van baten en lasten					
Lasten					
3.1 Thema Economische ontwikk.	-700	-491	-948	-785	163 V
3.2 Thema Openbare ruimte	-3.673	-4.649	-5.511	-2.647	2.864 V
3.3 Thema Milieu	-5.015	-4.795	-5.892	-5.926	- 33 N
3.4 Thema Bouwen en wonen	-740	-2.006	-5.115	-2.356	2.760 V
Totaal Lasten	**-10.127**	**-11.942**	**-17.467**	**-11.713**	**5.754 V**
Baten					
3.1 Thema Economische ontwikk.	544	417	500	590	90 V
3.2 Thema Openbare ruimte	503	122	122	118	- 4 N
3.3 Thema Milieu	5.987	6.255	6.891	7.405	513 V
3.4 Thema Bouwen en wonen	888	3.011	5.357	3.029	- 2.328 N
Totaal Baten	**7.921**	**9.805**	**12.870**	**11.142**	**- 1.727 N**
Saldo van baten en lasten	**-2.206**	**-2.137**	**-4.597**	**-571**	**4.026 V**
Mutatie reserves					
Totaal Toevoegingen	**-2.229**	**-1.129**	**-2.241**	**-1.542**	**699**
Totaal Onttrekkingen	**3.213**	**3.550**	**4.909**	**582**	**-4.327**
Mutatie reserves	**984**	**2.421**	**2.668**	**-960**	**-3.628**
Resultaat	**-1.223**	**285**	**-1.929**	**-1.530**	**399 V**

Tabel belangrijkste afwijkingen

x € 1.000

Belangrijkste afwijkingen Programma 3	Verschil
Economische aangelegenheden	228 V
Algemene reserve	- 215 N
Recreatie en toerisme	26 V
Verhardingen	2.911 V
Algemene reserve, mop wegen	- 134 N
Algemene reserve, verkeersveiligheid	- 394 N
Reserve strategische projecten, Haerenkwartier	- 2.000 N
Straatreiniging	- 80 N
Milieubeleid	337 V
Algemene reserve	- 337 N
Afvalinzameling	168 V
Reserve lastenverlichting	- 147 N
Riolering	- 27 N
RO, Vhv en Bestemmingsplannen	1.599 V
Algemene reserve, omgevingswet	- 254 N
Algemene reserve, taskforce woningbouw	- 1.348 N
Grond en gebouwen	40 V
Overige kleine afwijkingen	26 V
Totaal afwijkingen	**399 V**

Toelichting belangrijkste afwijkingen

In onderstaand overzicht lichten we afwijkingen > € 25.000 toe.

Thema 3.1 Economische ontwikkelingen

*Economische ontwikkelingen, voordeel € 228.000**

Het voordeel komt hoofdzakelijk door lage uitgaven voor Biobased Economy. De afronding, verantwoording en afrekening van een tweetal projecten vindt plaats in 2023. Voor de besteding van het resterende budget van BBE is een Uitvoeringsstrategie Circulaire Economie in voorbereiding.

*Algemene reserve, nadeel € 215.000**

Lagere lasten voor Biobased Economy. Zie hierboven.

Recreatie en Toerisme, voordeel € 26.000

Voor de aanpak van vitale logies is budget gereserveerd binnen het uitvoeringsprogramma Recreatie en Toerisme van de Regio Deal. Daardoor was het reguliere budget niet nodig. Dit zorgt voor een voordeel.

Thema 3.2 Openbare ruimte

Verhardingen, voordeel € 2.911.000

- MOP wegen, voordeel € 134.000*. Om de werkzaamheden voor de MOP wegen zo efficiënt mogelijk uit te voeren zijn de werkzaamheden voor 2022 en 2023 gezamenlijk uitgezet. Dit kan betekenen dat in het eerste jaar het budget wordt onder- dan wel wordt overschreden. Deze onder- of overschrijding loopt dan via de algemene reserve en wordt dan weer in het volgende jaar recht getrokken. Deze werkwijze is ingezet in 2018. Hiermee wordt het beschikbare budget beter ingezet (zie ook raadsmededeling 472). Dit betekent dat nu de onderschrijding over 2022 van € 134.000 wordt toegevoegd aan de algemene reserve en in 2023 wordt ditzelfde bedrag weer onttrokken en aan het budget mop wegen 2023 toegevoegd.

- Verkeersveiligheid, voordeel € 393.500*. In de raadsvergadering van 15 februari 2022 is € 500.000 beschikbaar gesteld voor het verbeteren van de verkeersveiligheid. Op grond van een plan van aanpak zijn in 2022 de eerste maatregelen uitgevoerd. In 2023 wordt het project voortgezet. Dit zorgt voor een lagere onttrekking aan de algemene reserve.
- Haerenkwartier, voordeel € 2.000.000*. De geraamde onttrekking uit de reserve strategische projecten voor het Haerenkwartier vindt niet in 2022 plaats. De bouw van de woningen is afgerond. Vanwege onder andere de lange levertijd van de materialen is later met de realisatie van de openbare ruimte gestart dan verwacht.
- Veilige fietsverbinding Waskemeer, voordeel € 220.000*. Bij de begrotingsbehandeling in november 2021 is voor het jaar 2022 door het aannemen van amendement 186 € 220.000 beschikbaar gesteld voor het aanleggen van een veilige fietsverbinding in Waskemeer. Dit is in 2022 niet uitgevoerd. De werkzaamheden worden doorgeschoven naar het jaar 2023. We stellen voor het budget voor 2023 beschikbaar te houden via resultaatbestemming.
- Daarnaast is er een voordeel op kapitaallasten omdat een aantal investeringen later gereed zijn. De kapitaallasten starten dan een jaar later. Ook is er een voordeel door lagere toegerekende rente.

*Algemene reserve, nadeel € 134.000**
Toevoeging aan de algemene reserve. Zie hierboven bij MOP wegen.

*Algemene reserve, nadeel € 393.500**
Lagere onttrekking aan de algemene reserve. Zie hierboven over verkeersveiligheid.

*Reserve strategische projecten, nadeel € 2.000.000**
Lagere onttrekking aan de reserve strategische projecten. Zie hierboven over het Haerenkwartier.

Straatreiniging, nadeel € 80.000
Dit komt voornamelijk doordat een geplande investering van een gladheidmeldsysteem lager was dan de activeringsgrens waardoor de lasten volledig in het jaar 2022 vallen. Daarnaast was er meer noodzakelijk onderhoud van het materieel dan gepland. Daarbij lagen de prijzen ook hoger door de inflatie. Gecombineerd met een aantal incidentele uitgaven zoals het opruimen van vlaggen en aanschaf van een aanhangwagen maakt dat er een overschrijding is.

Thema 3.3 Milieu
*Milieubeleid, voordeel € 337.000**
In 2022 is de Transitievisie Warmte vertaald naar een uitvoeringsprogramma met een aanpak vanuit de OWO samenwerking. Het uitvoeringsprogramma bevat een 10-tal concrete uitvoeringsprojecten waaraan de komende periode (2022-2026) gewerkt wordt. De beschikbare klimaatmiddelen worden ingezet voor de uitvoering van deze projecten. Gezien de looptijd van het programma stellen we voor om de resterende middelen ultimo 2022 van € 337.000 toe te voegen aan de algemene reserve en hieruit gedurende de looptijd van het programma de lasten te dekken.

*Algemene reserve, nadeel € 337.000**
Toevoeging aan de algemene reserve. Zie hierboven bij milieubeleid.

Afvalinzameling, voordeel € 168.000
Er was een onttrekking aan de algemene reserve begroot van € 130.000. Deze onttrekking is niet nodig. Er kan een bedrag toegevoegd worden aan de reserve van € 17.000. Dit komt doordat de baten € 92.000 hoger zijn dan begroot doordat het aantal ledigingen en ingezamelde tonnages hoger is dan begroot. Verder zijn de papieropbrengsten € 112.000 hoger door een ver bovengemiddelde papierprijs. Er was een voordeel van € 61.000 op de inzameling van grof huishoudelijk afval, tuin en hout door met name lagere hoeveelheden en lagere verwerkingsprijzen. Hogere lasten waren er bij het huishoudelijk afval, met name doordat de vergoeding van 2020 en 2021 vanuit de Wastetool in die jaren niet was benut en dit alsnog is ingehaald in 2022, met een overschrijding van € 41.000. Op de afvoer van huishoudelijke afval zit een nadeel van € 76.000, waarvan € 44.000 door de financiële afwikkeling van de nascheiding 2020 en meer ingezamelde tonnages restafval (376 ton). Afval beschouwen we in de begroting als één geheel. Het verschil wordt gemuteerd in de reserve, zie ook hieronder. Per saldo is er een voordeel van € 21.000. Dit komt doordat er meer salarislasten konden worden toegerekend dan begroot.

Reserve lastenverlichting, nadeel € 147.000
De geraamde onttrekking van € 130.000 komt te vervallen. De toevoeging is € 17.000.

Riolering, nadeel € 27.000
De riolering beschouwen we in de begroting als één geheel. Het verschil wordt gemuteerd in de voorziening. Het resterende verschil komt doordat er meer salarislasten konden worden toegerekend aan de riolering (€ 50.000). Dit zorgt voor een voordeel voor de exploitatie. Door uitgestelde investeringen kon minder btw worden toegerekend (€ 76.000), dit zorgt voor een nadeel in de exploitatie. Per saldo komen we op een nadeel van € 27.000.

Thema 3.4 Bouwen en Wonen
Ontwikkelplannen inclusief grondexploitatie, € 0 (resultaat neutraal)
Dit bestaat uit twee onderdelen: één ervan heeft invloed op het rekeningsresultaat en de ander niet. Invloed op het rekeningsresultaat is de jaarlijkse actualisatie van de omvang van de reserve grondexploitatie. De omvang van de reserve is gebaseerd op de risico's met betrekking tot de toekomstige verkopen voor de komende vijf jaar en de huidige boekwaarde van de complexen. Dit jaar stellen wij voor om de omvang van de reserve niet via de gebruikelijke actualisatie te bepalen. De taskforce draait op volle toeren. Naar verwachting zullen er de komende tijd nieuwe exploitatieplannen aan u worden voorgelegd. Dan is het goed om de reserve grondexploitatie op niveau te hebben.

De grondexploitatie is in administratief opzicht een sluitend systeem. Het saldo van de baten en lasten, na winstneming via de reserve, wordt verrekend met de boekwaarde op de balans. De afname (de lasten waren lager dan de baten) van de boekwaarde is € 1.615.000:

- Resultaat uit reguliere baten en lasten € 2.792.000 (afname boekwaarde). Bij de woningbouwcomplexen zijn er twee kavels verkocht bij Elsloo. En er zijn twee industriekavels, waarvan één grote zichtkavel, in 2022 verkocht.
- Toevoeging aan de reserve (toename boekwaarde) in verband met winstneming volgens de POC-methode (percentage of completion) € 1.052.000. Door de hogere opbrengsten wordt de winstneming ook hoger.

RO, Vhv en Bestemmingsplannen, voordeel € 1.599.000

- Omgevingswet, voordeel € 254.000*. Voor de implementatie van de Omgevingswet werken we met een programmabudget. Elke jaar wordt het restantbudget via de algemene reserve overgeboekt naar het nieuwe jaar om uitvoering te kunnen blijven geven aan de projecten binnen het programma. In 2022 zijn met name kosten gemaakt voor opleidingen, pilot omgevingsplan en regels ruimtelijke kwaliteit en fysieke leefomgeving. De kosten in 2022 bedroegen € 77.325. Het resterende budget ultimo 2022 bedraagt € 253.853.
- Taskforce woningbouw, voordeel € 1.348.000*. De taskforce is in 2022 gestart en wordt voortgezet in 2023. Het resterende budget uit de algemene reserve blijft beschikbaar in 2023.

*Algemene reserve, nadeel € 254.000**
Lagere onttrekking, zie hierboven bij omgevingswet.

*Algemene reserve, nadeel € 1.348.000**
Lagere onttrekking, zie hierboven bij Taskforce woningbouw.

Grond en gebouwen, voordeel € 40.000
Dit voordeel is te danken aan verschillende kleinere verkopen (bijvoorbeeld voor transformatorstations) en verhuur.

* Maakt onderdeel uit van de incidentele baten en lasten.

Programma 4 | Strategische projecten en ontwikkelingen

Naast de strategische projecten Venekoten-Centrum in Oosterwolde, het Masterplan Regio Appelscha en het Biosintrum in Oosterwolde stellen we in dit programma de strategische ontwikkelingen binnen onze gemeente centraal.

De baten en lasten van Programma 4 worden in de overige programma's verantwoord.

Thema 4.1 Venekoten Centrum Oosterwolde

Wat willen we bereiken

- We willen dat de uitvoering van het centrumplan Oosterwolde volgens plan wordt afgerond om te werken aan een toekomst bestendig centrum.
- We willen dat inwoners, ondernemers en vastgoedeigenaren een duidelijke stem krijgen bij de herinrichting en planontwikkeling van winkelgebied.
- Uitvoering te geven aan de in 2020 vastgestelde Bedrijven Investering zone Oosterwolde (BizO) en met behulp van dit meerjarig beleidsplan (2020-2025) samen met ondernemers en vastgoedeigenaren de economie en het centrum van Oosterwolde te versterken en aantrekkelijk te maken voor de inwoners van (en buiten) Ooststellingwerf.

Wat hebben we bereikt

De samenwerking tussen gebruikers en eigenaren van het centrum gaat goed. De partijen weten elkaar goed te vinden, met als resultaat een krachtig en prachtig dorpscentrum. Deze goede samenwerking heeft In de afgelopen periode geleid tot diverse ingrepen in de openbare ruimte die de beleving, gezelligheid, en het aantrekkelijk maken voor het winkelende publiek en de inwoners positief heeft beïnvloed.

Wat hebben we ervoor gedaan

Door regelmatige overlegstructuren in te voeren, een detailhandelsvisie vast te stellen en resultaat gericht te werken ontstaat er een door gemeente en eigenaren/winkelhouders gedragen opdracht om te komen tot een levendig centrum Oosterwolde.

Tussen gemeente en ondernemers/vastgoedeigenaren vindt maandelijks overleg plaats waarbij nieuwe toekomstige initiatieven worden besproken, lopende werkzaamheden worden doorgenomen, en gedane zaken worden afgevinkt. Om dit alles in goede banen te leiden en kosten in beeld te brengen is een centrummanager aangesteld.

Wat heeft de inwoner daarvan gemerkt

Aankleding van het centrum, gezelligheid van het centrum dus beleving is wat de inwoner hier van merkt. De genomen voorzieningen maakt dat de inwoner het als plezierig moet ervaren om te winkelen. Daarnaast zorgen de acties en het aantrekkelijk maken van het centrum dat ook mensen van buiten Oosterwolde terug komen om te winkelen.

Beleidskaders

- Structuurvisie 2010-2020-2030 Ooststellingwerf
- Eindrapport 'Samenwerken aan een Krachtig en prachtig winkelgebied in Oosterwolde'
- Masterplan Oosterwolde-centrum Venekoten-noord
- BizO 2020-2025

Thema 4.2 Masterplan regio Appelscha

Wat willen we bereiken

- We willen dat de uitvoering van het Masterplan Appelscha volgens plan wordt afgerond.
- We willen dat er een integrale visie wordt ontwikkeld op de ruimtelijke ontwikkeling van Appelscha waarin lopende projecten een plek krijgen.
- We willen onderzoeken in hoeverre toeristenbelasting kan terugvloeien naar de sector.

Wat hebben we bereikt

- Het project Bosbergtoren en het project Boerenstreek is afgerond.
- Appelscha 3.0 en TRZF werken beiden aan de promotie van Appelscha en omgeving.

Wat hebben we er voor gedaan

- We hebben subsidie verleend.
- Via de Regio Deal is een ontwikkelagenda opgesteld voor de regio Zuid-Oost.
- In de omgevingsvisie is het onderwerp Recreatie en toerisme uitgebreid opgenomen.
- Er wordt momenteel gewerkt aan het Omgevingsplan Appelscha waarin de ruimtelijke ontwikkelingen in samenspel met de bewoners worden beschreven.
- We hebben de Bosbergtoren verhuurd aan Appelscha 3.0.

Wat heeft de inwoner daarvan gemerkt

De regionale aantrekkingskracht van het dorp Appelscha is vergroot en daarmee ook de recreatieve aantrekkelijkheid.

Beleidskaders

- Raadsbesluit Coöperatie Appelscha regio 3.0
- Masterplan Regio Appelscha (2017)
- Structuurvisie 2010-2020-2030 Ooststellingwerf
- Omgevingsvisie Ooststellingwerf 2021

Thema 4.3 Biosintrum

Wat willen we bereiken

- We willen dat het Biosintrum als uniek voorbeeld de verdere ontwikkeling van de BioBased Economy in Ooststellingwerf aanjaagt.
- We willen dat door de komst van het Biosintrum Mbo-studenten en Hbo-studenten naar Ooststellingwerf komen om onderwijs te volgen.
- We willen dat het Biosintrum ook een plek is voor toeristen en recreanten in onze gemeente.

Wat hebben we bereikt

Door contact te zoeken met het bedrijfsleven en daarbij te stimuleren en verbindingen te leggen ontstaat er een nieuwe dynamiek. Bedrijven weten daardoor het onderwijs beter te vinden. Het creëren van een plek voor toeristen en recreanten is niet van toepassing gebleken.

Wat hebben we ervoor gedaan

- Met bedrijven het gesprek voeren en de mogelijke kennisoverdracht te bespreken.
- We hebben ateliers ingericht rondom het thema zorgeconomie samen met het onderwijs en maatschappelijke instellingen.
- De overdracht van het Biosintrum is enigszins vertraagd doordat de projectleider Biosintrum rond de zomer van 2022 is vertrokken. Na de zomervakantie is met een hogere inzet en een nieuwe projectleider gestat met de gesprekken om te komen tot het meest gewenste scenario. Met name het BTW regime bezorgt zowel de stichting als de gemeente het nodige werk. Er moet overlegd worden met de partners van het Biosintrum om het juridisch kader, waaronder verhuur van de ruimten plaats vindt, op een correcte manier uit te voeren.

Wat heeft de inwoner daarvan gemerkt

Tenzij de inwoner een student is, merkt hij/zij daar weinig van. Dit ligt meer op het vlak van kennis en economische versterking.

Beleidskaders

- Structuurvisie Ecomunitypark 2012-2022
- Bestemmingsplan Ecomunitypark
- Raadsbesluiten d.d. 17 oktober 2017 (Opzet Biosintrum), 25 januari 2020 (Projectplan Biosintrum) en 30 juni 2020 (Randvoorwaarden en scenario's toekomst Biosintrum)

Thema 4.5 Het Fonds 2018-2022

Wat willen we bereiken

We zien Het Fonds als onderdeel van de ontwikkeling van participatie in onze gemeente en willen het proces en de resultaten jaarlijks evalueren. Het Fonds maakt initiatieven uit de samenleving mogelijk en geeft veel initiatiefnemers de mogelijkheid om elders cofinanciering aan te vragen.

Wat hebben we bereikt

- In 2022 hebben 10 initiatieven een subsidie uit Het Fonds ontvangen. Vijf grote en vijf kleine projecten kregen een subsidie. In totaal is € 144.015 aan subsidies aan deze leefbaarheidsinitiatieven toegekend.
- Op basis van de evaluatie wordt Het Fonds voortgezet en is voor de periode 2023-2026 jaarlijks € 225.000 beschikbaar gesteld.

Wat hebben we ervoor gedaan

- Er is een tender georganiseerd waar initiatiefnemers hun project konden indienen voor subsidie. De adviescommissie heeft de aanvragen beoordeeld en gerangschikt waarna de subsidies zijn toegekend en uitgekeerd.
- Het Fonds 2018-2021 is uitgebreid geëvalueerd.

Wat heeft de inwoner daarvan gemerkt

- Inwoners merken dat leefbaarheidsinitiatief vanuit de gemeente wordt ondersteund en dat ze met behulp van het Fonds hun wensen en ideeën kunnen realiseren.
- Inwoners merken dat er initiatief wordt genomen en kunnen gebruik maken of deelnemen aan de gerealiseerde projecten.
- Samen dragen ze bij aan een leefbaarder Ooststellingwerf.

Beleidskaders

- Algemene subsidieverordening Ooststellingwerf 2018
- De gewijzigde Subsidieregeling Het Fonds 2018-2021 is op 12 mei 2020 vastgesteld.

Thema 4.6 Visie op Samenleven (inclusief adviesraad)

Wat willen we bereiken

- We willen de Visie op Samenleven 2020-2024 uitwerken in doe-agenda's per maatschappelijk effect waar concrete doelen in staan en een concreet en samenhangend 'pakket' aan inspanningen waarmee we de doelen willen realiseren.
- We willen het Gebiedsteam doorontwikkelen en positioneren zodat inwoners weten waarvoor en hoe ze bij het Gebiedsteam terecht kunnen.
- We willen onze grip op de uitgaven in het Sociaal Domein verder versterken en sturen op de uitgaven.
- Wij willen datagedreven handelen en goed monitoren waardoor gerichte interventies uitgezet worden.
- We willen de Adviesraad Sociaal Domein in stand houden.

Wat hebben we bereikt

In 2021 stelde de gemeenteraad de eerste vijf doe-agenda's vast ter uitwerking van de Visie op Samenleven en in 2022 kwamen er nog twee bij.

De doorontwikkeling van het Gebiedsteam is een belangrijk onderdeel bij de implementatie van de Visie op Samenleven. Deze doorontwikkeling kreeg sinds 2020 steeds beter handen en voeten en leidt tot één (voldoende laagdrempelige) toegang voor inwoners, zoveel mogelijk één aanspreekpunt per inwoner/huishouden, zo eenvoudig en snel mogelijke processen en versterking van het ontschot werken. In 2022 is een nieuwe communicatiecampagne over het Gebiedsteam gestart zodat inwoners de weg weten en optimaal geïnformeerd zijn.

Grip op uitgaven Sociaal Domein. We monitoren de uitgaven en beleidsresultaten in de Monitor Sociaal Domein waarin we een dashboard bieden dat per onderwerp aangeeft in hoeverre onze doelen dichterbij komen, wat er goed gaat en wat aandacht behoeft. Dat geeft grip op de uitgaven, maar ook zicht op onze resultaten.

We werken steeds meer integraal en ontschot en op basis van data. We denken niet meer vanuit beleidsterreinen maar vanuit de effecten die we voor inwoners willen bereiken. En wat de verschillende invalshoeken en betrokkenen daaraan kunnen bijdragen.

De Adviesraad Sociaal Domein is ook in 2022 weer actief geweest en heeft over diverse beleidsonderdelen gevraagd en ongevraagd advies gegeven.

Wat hebben we ervoor gedaan

- We hebben gesproken met vele belanghebbenden om te komen tot de nieuwe doe-agenda's en overlegd met de adviesraad sociaal domein om tot goede doe-agenda's te komen die aansluiten bij de leefwereld van inwoners.
- We hebben de doe-agenda's mede op basis van data over onze inwoners en 'wat-werkt-informatie' samengesteld.
- We werkten verder aan de doorontwikkeling van het Gebiedsteam (bv ontschot werken) en integrale toegang.
- Er is met input van professionals én inwoners een nieuwe communicatiestrategie opgesteld voor het Gebiedsteam en de uitvoering daarvan is gestart.
- We hebben meerdere keren per jaar een monitor Sociaal Domein gemaakt.
- We hebben de Adviesraad Sociaal Domein faciliteiten geboden om hun taak goed uit te kunnen voeren.
- Met stichting Scala maakten we voor 2022 voor het eerst outcome-gerichte subsidie-afspraken (over te bereiken effecten voor inwoners en niet meer over activiteiten (input of output)). Expertisecentrum Movisie hielp ons hierbij.
- We lieten via verhalen uit de praktijk zien wat er in de Ooststellingwerfse samenleving gebeurt en hoe dit past bij de Visie op Samenleven.

Wat heeft de inwoner daarvan gemerkt

- Het Gebiedsteam is bereikbaar, zichtbaar en toegankelijk voor onze inwoners. Met een doorontwikkeling verbeteren we de kwaliteit van het aanbod en servicegerichtheid. Inwoners merken dat we meer integraal en ontschot werken, bijvoorbeeld als zij aankloppen bij het Gebiedsteam.
- Diverse inwoners en andere partners in onze gemeente merken dat we hen actief betrekken bij het maken van beleid en luisteren naar wat ze inbrengen.
- Inwoners zien artikelen in de krant en op social media waarin ze kunnen lezen over de thema's die centraal staan in de Visie op Samenleven bijvoorbeeld onderlinge verbondenheid en gezondheid.
- Doordat wij cijfers en feiten over het Sociaal Domein goed op orde hebben kunnen we beter beleid maken en bijsturen. Daar plukken inwoners de vruchten van.
- De inwoner kan zich laten vertegenwoordigen door de Adviesraad.

Thema 4.9 Omgevingswet, bestemmingsplannen

Wat willen we bereiken

We zorgen voor een adequate- en brede invoering (intern en extern) van de nieuwe Omgevingswet die op 1 januari 2024 in werking zal treden.

Wat hebben we bereikt

In 2022 is de datum van inwerkingtreding van de Omgevingswet opnieuw verschoven van naar 1 januari 2024.

De invoeringsdatum is het afgelopen jaar niet van invloed geweest op de voorbereidingen die nodig zijn voor een adequate en brede invoering van de Omgevingswet. Er is in algemene zin een flinke inspanning verricht in de voortgang en soms ook afronding van de vele acties en projecten die genoemd staan in het Uitvoeringsprogramma Omgevingswet 2020-2024. Hieronder geven we een opsomming van de bereikte resultaten.

- De kennis van en bekendheid met de Omgevingswet is onder medewerkers en bestuur nog meer toegenomen.
- We hebben naast de vakinhoudelijke opleidingen ook een start gemaakt met de voorbereiding van de organisatie op het Anders Werken onder de Omgevingswet.
- We hebben nagenoeg alle acties, genoemd in het geactualiseerde Uitvoeringsprogramma Omgevingswet 2021-2024, als organisatie opgepakt of gaan die op korte termijn oppakken. We blijven ons daarbij in ieder geval richten op de minimale wettelijke verplichtingen.
- We hebben flinke stappen gezet ten aanzien van de digitale vereisten van de Omgevingswet.
- We hebben voortgang geboekt ten aanzien van het nieuwe juridische instrumentarium van de Omgevingswet.
- De OWO-samenwerking is nog intensiever geworden met als ultiem resultaat dat er OWO-breed, in het kader van de Omgevingswet, verplichte raadsbesluiten gezamenlijk zijn voorbereid met een uniforme inhoudelijke insteek.

Vanaf de zomer 2019 is gestart met de voorbereidingen voor de Omgevingsvisie Ooststellingwerf en dit proces is in 2021 afgerond. Nu ligt er een brede visie die voldoet aan de vereisten van de Omgevingswet.

Wat hebben we ervoor gedaan

- We hebben de basistraining Omgevingswet en vakinhoudelijke trainingen voor alle OWO-medewerkers afgerond. We hebben daarnaast een aantal themasessies over de Omgevingswet voor de gemeenteraad georganiseerd.
- We hebben OWO-breed het omgevingsspel aangeschaft en dit ook een aantal keren gespeeld. Door het spelen van dit spel wordt op een laagdrempelige en speelse manier nader kennis gemaakt met de Omgevingswet en de achterliggende intenties bekeken vanuit de nieuwe manier van werken (integraal kijken, gericht op samenwerken, denken vanuit de ja-mitsgedachte).
- We hebben OWO-breed een participatiewijzer voor inwoners opgesteld.
- We zijn met onze nieuwe systemen inmiddels aangesloten op het DSO-LV (Digitale Stelsel Omgevingswet, landelijke voorziening). We hebben de systemen gevuld en ingeregeld en we doorlopen regelmatig oefensessies, ook met de ketenpartners.
- We hebben na een uitvoerig en breed participatieproces op 23 november 2021 onze nieuwe Omgevingsvisie vastgesteld.
- We hebben mooie (inhoudelijke) stappen gezet ten aanzien van de pilot omgevingsplan Appelscha.
- We hebben de gemeenteraad een aantal verplichte besluiten in het kader van de Omgevingswet laten nemen (over het bindend adviesrecht, verplichte participatie, delegatiebesluit en de verordening nadeelcompensatie).
- We hebben in OWO verband grote stappen gezet op weg naar een gezamenlijke Legesverordening.
- We hebben vanuit de OWO-beleidstafel Omgevingswet een gezamenlijke OWO-raad georganiseerd over de Omgevingswet.
- Vanuit de Omgevingswet-samenwerking in Fries verband zijn er definitieve afspraken met de ketenpartners gemaakt.
- We hebben met succes een omgevingstafel doorgelopen.

Wat heeft de inwoner daarvan gemerkt

Veel van de acties rondom de Omgevingswet zijn nu nog in hoofdzaak intern gericht. Wanneer er meer zekerheid is over de definitieve datum van inwerkingtreding wordt ook de externe communicatie veel intensiever opgepakt.

Inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en anderen zijn wel nadrukkelijk betrokken geweest bij de totstandkoming van de Omgevingsvisie Ooststellingwerf. Deze strategische lange termijnvisie voor de fysieke leefomgeving is via een uitgebreid participatieproces opgesteld en geeft onder andere duidelijke kaders voor nieuwe initiatieven en ontwikkelingen binnen onze gemeente.

Beleidskaders

- Uitvoeringsprogramma Omgevingswet 2021-2024
- Nota van Uitgangspunten Omgevingsvisie Ooststellingwerf
- Omgevingsvisie Ooststellingwerf (23 november 2021 vastgesteld in de gemeenteraad)

Thema 4.10 Regio Deal Zuidoost Friesland

Wat willen we bereiken

Regio Deal Zuidoost Friesland
In juli 2020 heeft de regio Zuidoost Friesland een Regio Deal gesloten met het Rijk. Het Rijk investeert € 15 miljoen in deze Regio Deal en daar tegenover zorgt de regio voor minimaal € 15 miljoen aan cofinanciering. De regio doet dit primair vanuit bestaande projecten en programma's die aansluiten bij de ambities van de Regio Deal. Met de Rijksbijdrage kunnen deze projecten en programma's versneld en/of uitgebreider uitgevoerd worden.

Alle betrokken partners in de regio trekken een aantal projecten. In dit thema beschrijven we uitsluitend de projecten waarvoor de gemeente Ooststellingwerf projecttrekker is. De projecttrekker is primair verantwoordelijk voor de inhoud, organisatie, planning, communicatie, financiën en verantwoording. Daarbij altijd rekening houdend met de regionale context.

Zorgeconomie
Met het project Zorgeconomie willen we als regio inzetten op een leefbare regio waar onze inwoners prettig kunnen (blijven) wonen en werken. Prettig wonen heeft niet alleen te maken met een goed onderhouden huis, een toegankelijk winkelcentrum of voldoende ontmoetingsplekken. Dit gaat erover wat we als regio kunnen doen om de sociaal maatschappelijke uitdagingen tegemoet te treden.

Masterplan Oosterwolde
De regionale kernen hebben een belangrijke voorzieningenfunctie voor de vele kleine dorpen in de regio. Deze voorzieningen staan zowel qua omvang als kwaliteit onder druk. We willen de sociale cohesie vergroten en het voorzieningenfunctie van Oosterwolde behouden en versterken. Om die reden werken we aan een Masterplan Oosterwolde waarin een structurele versterking van het centrum centraal staat.

Uitvoeringsprogramma Recreatie & Toerisme
Het project beoogt een slimme groei van het toerisme in deze regio. Dit betekent dat we een optimale balans willen ontwikkelen tussen een toenemende toeristische druk en de draagkracht van onze leefomgeving. De route naar die balans bepalen we met het opstellen van een regionale toeristische ontwikkelstrategie. Dit project bouwt voort op een reeds bestaande regionale samenwerking. Het moet een impuls te geven aan de doorontwikkeling van de ontwikkellijnen en projecten uit het uitvoeringsprogramma Zuidoost Friesland (UPZOF) en aan de verdere versterking van een professionele organisatie voor promotie en marketing van Zuidoost Friesland (TRZF).

Leer- en kenniscentrum Bodem
Het LKC-Bodem sluit met name aan op het veerkrachtig landschap en daarmee op maatschappelijke vraagstukken die gerelateerd zijn aan bodemgesteldheid, waterkwaliteit en biodiversiteit. Het Rijk wil dat in 2030 alle landbouwgronden duurzaam worden beheerd. Om dat te realiseren moeten we meer innoveren, nieuwe verdienmodellen ontwikkelen, kennis over duurzaam bodembeheer verspreiden en meer bewustwording creëren. Het LKC-Bodem draagt bij aan al deze terreinen. Het LKC-Bodem wordt onderdeel van een breder in Noord-Nederland opgezette strategie en samenwerking voor praktijkgericht onderzoek naar duurzaam beheerde bodems.

Wat hebben we bereikt

De regionale ontwikkelstrategie is afgerond. Om het centrum te versterken en de draagkracht met de eigenaren en ondernemers te versterken is er intussen een detailhandelsvisie opgesteld en vastgesteld.

Wat hebben we ervoor gedaan

Op basis van de ontwikkelstrategie is een Uitvoeringsagenda opgesteld welke bestaat uit verschillende projecten en activiteiten.

Wat heeft de inwoner daarvan gemerkt
Daar waar mogelijk zijn bewoners betrokken bij de ontwikkeling van de strategie.

Beleidskaders
- Dealtekst Regio Deal Zuidoost Friesland juni 2020

Thema 4.11 Haerenkwartier

Wat willen we bereiken
De wijk Haerenkwartier wordt een moderne toekomstbestendige wijk, waarbij de gemeente rekening heeft gehouden met het inrichten van de wijk op een klimaatrobuuste en duurzame wijze. Het woningaanbod past bij de demografische ontwikkelingen en draagt bij aan de verbetering en verduurzaming van het woningbestand in Ooststellingwerf. De bewoners van de wijk ontmoeten elkaar en zijn trots op hun wijk en medebewoners. Ze voelen eigenaarschap en dragen naar vermogen actief bij aan een nette, gezellige en leefbare wijk. Professionals zijn zichtbaar en bekend en bieden ondersteuning aan bewoners die dit nodig hebben. Ze kennen de wijk en de bewoners waardoor vroegsignalering mogelijk wordt en vormen een sluitende keten van zorg en ondersteuning.

Wat hebben we bereikt
- Alle 170 gasloze, energieneutrale nieuwbouwwoningen zijn verhuurd.
- Er is gestart met de aanleg van de nieuwe openbare ruimte en riolering.
- De Buurthuiskamer Het Ketelhuis wordt steeds beter bezocht en gebruikt. Er worden vanuit deze locatie veel (kinder-)activiteiten georganiseerd. Er zijn steeds meer buurtbewoners die hier vrijwilligerswerk doen en samen bijdragen aan een mooie buurt.

Wat hebben we ervoor gedaan
- We overleggen structureel met de bewoners van het Haerenkwartier.
- We werken continu samen met onze partners Actium, Scala en het Leger des Heils.
- De openbare ruimte is aanbesteed.

Wat heeft de inwoner daarvan gemerkt
- Bewoners merken dat ze gezien en gehoord worden en zelf invloed hebben op hun buurt.
- Bewoners zien een gezellig en actief buurthuis ontstaan en voelen zich vrij daar hun steentje aan bij te dragen.
- Bewoners zien de openbare ruimte ontstaan waaraan ze zelf hebben meegedacht en ontworpen.

Beleidskaders
- Ontwikkelrichting Wijkvernieuwing Haerenkwartier, vastgesteld 20 februari 2018
- Raadvoorstel Regenwater Haerenkwartier, vastgesteld 18 juni 2019
- Plan van aanpak Aandachtsgebieden Ooststellingwerf 2020-2023, vastgesteld 15 oktober 2019

Programma 5 | Openbare orde en veiligheid

In de gemeente Ooststellingwerf willen we wonen, werken en naar school gaan in een veilige en schone omgeving. Dit realiseren we samen met alle betrokken partijen. We werken samen met partners om risico's te beheersen. Samen coördineren we ook de voorbereiding op hulpverlening bij incidenten en crises.

Thema 5.1 Openbare orde en veiligheid

Wat willen we bereiken

- We willen een veilige woon- en leefomgeving.
- We willen meer bewustwording rondom het thema ondermijning.
- We beheersen risico's en coördineren hulpverlening bij incidenten en crises.
- We willen de bluswatervoorzieningen in onze gemeente in beeld hebben.

Wat hebben we bereikt

Veilige woon- en leefomgeving

Bij openbare orde en veiligheid staat een veilige woon- en leefomgeving centraal. Samen met de diverse ketenpartners geven we hier uitvoering aan. Openbare orde en veiligheid is in deze de spin in het web en brengt de partijen bij elkaar waar dat nodig is. In 2022 zijn we uit corona gekomen en is vooral in de eerste maanden veel ingezet op veiligheid in de uitgaanswereld en bij evenementen. Ook zijn er demonstraties geweest die dusdanig zijn begeleid en voorbereid met de organisatoren dat de demonstraties veilig zijn verlopen voor zowel omstanders als demonstranten.

Ondermijning

Op het stuk ondermijning is in 2022 veel gebeurd. Er zijn integrale controles uitgevoerd bij diverse bedrijven met de politie, VTH, douane en OOV. Daarnaast is er een intern meldpunt opgestart met een bijbehorende intranet website. Tweewekelijks wordt er op het intranet aandacht gevraagd voor ondermijning met de verwijzing naar de intranet website en de afdeling OOV. Er loopt een overlegtafel met politie, VTH en OOV. We zijn aangemeld bij 'Meld Misdaad Anoniem' en we werken nauw samen met Heerenveen en de OWO-gemeenten op het gebied van ontwikkeling en kennisoverdracht. Wat betreft drugsaanpak zijn er 2 woningen gesloten en hebben 2 woningeigenaren een waarschuwing gekregen in het kader van 13b Opiumwet.

Crisisbeheersing

Nu we uit corona zijn gekomen wordt de crisisorganisatie weer wakker gemaakt met trainingen en testen. Er is een eerste opkomsttest uitgevoerd en daar scoorden we buitengewoon goed met een hoog opkomst percentage. Daarnaast is er een projectgroep opgericht om het natuurbrandrisico tussen de N381 en Appelscha te verkleinen. Hiervan verwachten we in 2023 fysiek resultaat te zien en hopen we een oefening te kunnen draaien. De piketdiensten van de Officieren van Dienst van de gemeente zijn wel gewoon door gegaan. Via deze lijn zijn de gevolgen van enkele incidenten in goede banen geleid, zoals de stalbranden in Elsloo en Oldeberkoop en de ontploffing van een drugslab in Haule.

Bluswater

De bluswatervoorzieningen zijn in kaart gebracht.

Wat hebben we ervoor gedaan

Veilige woon- en leefomgeving

- Bij zorgelijke signalen rondom personen is samenwerking gezocht met keten partners in de zorg en bij de politie. Afhankelijk van de casuïstiek wordt hierbij gebruik gemaakt van het escalatieplatform (Lokaal) of het Friese Zorg- en Veiligheidshuis.
- De post-corona problematiek in de uitgaanswereld en bij evenementen zijn opgepakt middels een nauwe samenwerking tussen politie, Boa's, OOV, organisatoren en uitbaters.

Ondermijning
In 2022 is er veel gebeurd op het stuk ondermijning. Er zijn integrale controles uitgevoerd bij diverse bedrijven met de politie, Vergunning en Toezichthouders (VTH), Douane en OOV. Daarnaast is er een meldpunt opgestart met een bijbehorende intranet website. Regelmatig wordt er op het intranet aandacht gevraagd voor ondermijning met de verwijzing naar de intranet website en de afdeling OOV. Er loopt een overleg tafel met politie, VTH en OOV om ondermijning aan te pakken op casus niveau. We zijn aangemeld bij Meld Misdaad Anoniem en we werken nauw samen met Heerenveen en de OWO gemeenten op het gebied van ontwikkeling en kennis overdracht.

Crisisbeheersing
Er is een eerste opkomsttest uitgevoerd en daar scoorden we buitengewoon goed op met een bijna 100% opkomst percentage. Daarnaast is er een projectgroep opgericht om het natuurbrandrisico tussen de N381 en Appelscha te verkleinen. Hiervan verwachten in 2023 resultaat te kunnen zien.

Bluswater
Naast het in kaart brengen van de bluswatervoorzieningen zijn de extra geslagen putten in het Drents Friese Wold ook getest.

Wat heeft de inwoner daarvan gemerkt
Door intensief samen te werken met de partners wordt er ingespeeld op signalen van inwoners. De inwoner ziet en merkt dat de overheid adequaat reageert en ook handhaaft.

Beleidskaders
- Integraal veiligheidsbeleid 2017–2021
- Beleidsplan Crisisbeheersing 2019-2022

Belangrijkste afwijkingen programma 5

Wat heeft het gekost

x € 1.000

Wat heeft het ons gekost?	Rekening 2021	Primitieve Begroting	Actuele Begroting	Rekening 2022	Verschil
Saldo van baten en lasten					
Lasten					
5.1 Thema Openbare orde en veiligheid	-1.687	-1.757	-1.692	-1.683	8
5.2 Thema Handhaving	-435	-523	-523	-443	80 V
Totaal Lasten	**-2.122**	**-2.279**	**-2.214**	**-2.126**	**88 V**
Baten					
5.1 Thema Openbare orde en veiligheid	-	-	-	3	3
5.2 Thema Handhaving	-	-	-	22	22
Totaal Baten	**-**	**-**	**-**	**25**	**25 V**
Saldo van baten en lasten	**-2.122**	**-2.279**	**-2.214**	**-2.101**	**113 V**
Resultaat	**-2.122**	**-2.279**	**-2.214**	**-2.101**	**113 V**

Tabel belangrijkste afwijkingen

x € 1.000

Belangrijkste afwijkingen Programma 5	Verschil
Handhaving	102 V
Overige kleine afwijkingen	11 V
Totaal afwijkingen	**113 V**

Toelichting belangrijkste afwijkingen

In onderstaand overzicht lichten we afwijkingen > € 25.000 toe.

Thema 5.2 Handhaving

Handhaving, voordeel € 102.000

Het voordeel is ontstaan doordat we een positieve afrekening hadden op de individuele taken die de FUMO voor ons uitvoert.

Programma 6 | Bestuur en dienstverlening

Kenmerkend voor Ooststellingwerf is dat de gemeente open en transparant wil besturen richting zijn inwoners, bedrijven en maatschappelijke instellingen; vertrouwen en ruimte geven om hen eigen verantwoordelijkheid te laten nemen en initiatief te ontplooien. De faciliterende rol van ons als 'eerste overheid' vraagt steeds meer aandacht. Dit houdt ook in dat de gemeente continu de dienstverlening verbetert, zowel in kwaliteit als in begrijpelijkheid en toegankelijkheid. Verdere digitalisering staat het persoonlijke karakter van onze dienstverlening niet in de weg. 'Ja, mits' is hierbij altijd ons vertrekpunt.

Thema 6.1 Bestuur

Wat willen we bereiken

- Het college zet in op sturing van de organisatie vanuit de principes:
  - Programmatisch werken
  - Integrale advisering
  - Sturing op effecten
  - Voortdurende afstemming tussen ambitie en capaciteit
- We trekken gezamenlijk met u en de ambtelijke organisatie op bij alle onderwerpen.
- We willen inzetten op minder regelgeving daar waar het niet effectief is en daardoor meer verantwoordelijkheid neerleggen bij inwoners en bedrijven.
- We willen de OWO-samenwerking optimaliseren, met als doel efficiëntie en kwaliteit.
- We willen staan voor een open en transparante gemeentelijke overheid die in samenspraak met inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties beleid ontwikkelt en uitvoert en initiatieven mogelijk maakt.
- We hanteren het uitgangspunt dat we vertrouwen en ruimte willen geven aan inwoners, ondernemingen en maatschappelijke organisaties om zelf verantwoordelijkheden op zich te nemen.
- We stimuleren en ondersteunen initiatieven uit de samenleving.
- We willen actief, in samenspraak met u en de ambtelijke organisatie, werken aan burger- en overheidsparticipatie.
- We willen goed leesbare raadsvoorstellen met daarin verwerkt de bijbehorende context (raadsprogramma, beleid, moties, amendementen etc.).
- We organiseren in maart 2022 de gemeenteraadsverkiezingen.

Beleidsindicatoren

De formatie bestaat uit het begrote aantal formatieplaatsen op 1 januari 2022 per 1.000 inwoners. Bezetting is het aantal fte's dat werkzaam is per 1.000 inwoners op 1 januari 2022 (formatie minus vacatureruimte).

Beleidsindicatoren thema Bestuur	Eenheid	Begroting 2022	Jaarrekening 2022
Formatie	Fte per 1.000 inwoners	9,4	9,3
Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	8,6	8,8

2022

Wat hebben we bereikt

- De projecten van de Ontwikkelagenda Fit voor de Toekomst die voor 2022 gepland stonden zijn afgerond of gestart. Voor meer details hierover zie de paragraaf bedrijfsvoering.
- De ontwikkeling van programmatisch werken is voortgezet in 2022 waarbij het accent lag op de rol en plek van de programmamanager in de organisatie. Als gevolg daarvan is de positionering van de programmamanager gewijzigd.
- De uitvoering van de keuzes uit het heroverwegingsproces met effecten op de formatie is komen te vervallen, omdat de bezuiniging op de formatie bij de begrotingsbehandeling is geschrapt.
- Inwoners en andere belanghebbenden worden steeds beter en vaker betrokken bij onderwerpen die hen aan gaan (inwonersparticipatie).
- Er zijn diverse maatschappelijke initiatieven mogelijk gemaakt, onder andere via Het Fonds (zie thema 4.5).
- De kwaliteit van de raadsvoorstellen is verbeterd, maar blijft een continu aandachtspunt door wisseling van bezetting en instroom van nieuwe medewerkers.

- De implementatie van de visie op de OWO-samenwerking was een belangrijk agendapunt in het afgelopen jaar. Voor meer details zie paragraaf 10.

Wat hebben we ervoor gedaan

- In 2022 hebben we de ontwikkelagenda Fit voor de Toekomst gemaakt op basis van de adviezen uit de organisatiescan. De uitvoering vindt gespreid plaats in de komende jaren.
- In 2022 hebben leden van ons (online) inwonerspanel (waarin ongeveer 1000 inwoners meedoen) regelmatig hun mening gegeven over een actueel onderwerp zodat we ons beleid hier beter op af kunnen stemmen.
- Op diverse andere manieren en op diverse momenten hebben we de mening van inwoners en andere belanghebbenden gevraagd over nieuw beleid, evaluatie van beleid of concrete initiatieven en projecten. Denk aan quests and chats met jongeren, enquêtes en inloopbijeenkomsten.
- Eind 2022 is de nieuwe Burgerpeiling verspreid onder volwassen inwoners. Hierin staan vragen over allerlei onderwerpen die gaan over bijvoorbeeld de ontmoetingsmogelijkheden en de activiteiten in de dorpen, maar ook over (geld)zorgen en vrijwilligerswerk. De resultaten zijn in februari 2023 beschikbaar.
- De voorbereidingen voor nieuw beleid op het terrein van inwonersparticipatie zijn gestart. Eind 2022 is hierover een thema-avond verzorgd.
- We hebben meegedacht en -geholpen om maatschappelijke initiatieven mogelijk te maken. Onder andere door inzet van onze dorpencoördinatoren, de opbouwwerkers van Scala en Het Fonds (4.5).
- Om de kwaliteit van de raadsvoorstellen te borgen hebben we ambassadeurs opgeleid die medewerkers kunnen begeleiden bij het opstellen van voorstellen en meten we periodiek hoe u de kwaliteit van de voorstellen waardeert.
- In december 2022 kwam de OWO-klankbordgroep voor het eerst bij elkaar.

Opvang Oekraïense vluchtelingen

Met een beroep op het staatsnoodrecht zijn de burgemeesters in Nederland vanaf 1 april 2022 verplicht de opvang van Oekraïense vluchtelingen (ontheemden) te organiseren. Burgemeesters moeten in hun gemeente zorgen voor fatsoenlijke opvang, registratie in de Basisregistratie Personen, leefgeld, onderwijs en zorg. Door de gemeente Ooststellingwerf is hierop snel gehandeld. We creëerden een centrale opvang in hotel Appelscha waar we 53 ontheemden opvangen. In het najaar van 2022 is een tweede (tijdelijke) centrale opvang gecreëerd in RCN de Roggeberg in Appelscha. Op deze locatie kunnen 72 ontheemden worden opgevangen. Daarnaast worden door particulieren ook ontheemden opgevangen. De gemeente moet ook deze groep registreren en voor hen leefgeld, onderwijs en zorg organiseren. De kosten die door de gemeente worden gemaakt worden door het Rijk gecompenseerd vanuit de Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne.

Wat heeft de inwoner daarvan gemerkt

- De inwoners merken dat de gemeente hen regelmatig vraagt om hun mening over actuele onderwerpen.
- De inwoners merken dat de gemeente hen zo goed mogelijk ondersteunt als zij een maatschappelijk initiatief willen starten.
- De inwoner merkt dat we een benaderbare lokale overheid zijn die weet wat er speelt en oplossingen biedt die ertoe doen.

Beleidskaders

- Strategische samenwerking OWO-gemeenten
- Bestuursovereenkomst OWO
- Rapportage evaluatie OWO-samenwerking
- Visiedocument Ooststellingwerf (2016)

Thema 6.2 Dienstverlening

Wat willen we bereiken

We bieden goede, menselijke en open (digitale) dienstverlening, waarbij iedere medewerker het verschil maakt. Het programma dienstverlening is erop gericht uiterlijk in 2024 onderstaande te bereiken:

- De klant is tevreden over de dienstverlening (minimaal een 7,5 in 2024).

- We voldoen aan de vereisten van het VN-verdrag.
- We richten processen in vanuit de klantketen.
- We handelen 90% af binnen de servicenorm.
- We hebben 30% minder onnodige telefonische contacten.
- We hebben een integraal klantbeeld (omnichannel dienstverlening).
- We voldoen aan wet- en regelgeving.
- 80% van onze dienstverlening is mogelijk via MijnOoststellingwerf (zowel voor inwoners als bedrijven).

Wat hebben we bereikt

We hebben onderzoek gedaan naar de telefonische bereikbaarheid van de organisatie. Ook hebben we onderzoek gedaan naar bereikbaarheid van het kanaal: e-mail. We hebben deze resultaten met de gehele organisatie gedeeld. In 2023 zetten we het onderzoek voort. Waar aanleiding tot verbetering is zullen we deze doorvoeren in onze dienstverlening.

Informatievoorziening in de publiekshal naar de inwoners is verbeterd. Zowel fysiek als op afstand. Sinds we op afspraak werken is de informatievoorziening een stuk beter. Inwoners kunnen zich goed voorbereiden op hun afspraak omdat wij vooraf een duidelijke informatiemail sturen. Inwoners die zonder afspraak binnenkomen worden ook nog steeds geholpen.

We werken aan een integraal klantbeeld. Hierdoor kunnen wij onze dienstverlening optimaliseren.

We volgen de regels van het VN-verdrag.

Doordat minstens 80% van al onze diensten digitaal kan neemt het fysieke bezoek af. De dienstverlening verschuift van fysiek naar digitaal contact. We zien dit effect niet terug bij onze telefonische dienstverlening. Het bezoek wat nog wel langs komt bij de balie betreft complexe(re) zaken. Oorzaak hiervan zit vaak in toenemende druk van wet- en regelgeving. Privacy en identiteit waren afgelopen jaar belangrijke onderwerpen die veel aandacht vragen.

Wat hebben we ervoor gedaan

- Een objectief bereikbaarheidsonderzoek laten uitvoeren door een onderzoeksbureau (Telan).
- We hebben de informatievoorziening beter gemaakt in samenspraak met alle leveranciers.
- We investeren in scholing van al onze medewerkers.
- We hebben werkprocessen aangepast zodat deze voldoen aan de nieuwste wet- en regelgeving. Privacy en identiteit zijn steeds belangrijker hierin.

Wat heeft de inwoner daarvan gemerkt

- Informatievoorziening is goed. Dit komt onder andere door het werken op afspraak. Wij geven onze inwoners vooraf informatie op maat.
- Bereikbaarheid van alle afdelingen is verbeterd dankzij het bereikbaarheidsonderzoek. Servicelevel van het KCC is 95%.
- Doordat wij nog meer aandacht besteden aan het opleiden van de medewerkers merken onze inwoners dat wij extra professioneel omgaan met hun vragen.

Beleidskaders

- Visie Dienstverlening in Ooststellingwerf (augustus 2019)
- Programmaplan en uitvoeringsprogramma dienstverlening (juni 2020)

Thema 6.3 Financiën

Wat willen we bereiken

- We willen de komende periode blijven sturen op een meerjarige, structurele en een reëel sluitende begroting.
- We willen dat gemeentelijke tarieven in principe kostendekkend zijn.
- We willen in de komende periode mogelijke financiële overschotten riolering, passend in de meerjarenprognose, terug laten vloeien naar de inwoner.

- We willen in de komende periode het bestaande kwijtscheldingsbeleid continueren.

Wat hebben we bereikt

- Het meerjarenperspectief is positief.
- De gemeentelijke tarieven zijn in principe kostendekkend.
- In december 2022 is een nieuwe verordening kwijtschelding door de raad vastgesteld, waarbij de maximale wettelijke ruimte is genomen.

Beleidsindicatoren

Apparaatskosten zijn alle personele en materiële kosten die verbonden zijn aan het functioneren van de organisatie (o.a. loonkosten, ICT, huisvesting, facilitair etc.). Onder overhead verstaan we alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces.

Beleidsindicatoren thema Financiën	Eenheid	Begroting 2022	Jaarrekening 2022
Apparaatskosten	In euro´s per inwoner	872	893
Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	1,2%	9,5%
Overhead	% van totale lasten	12,3%	11,2%
2022			

Wat hebben we ervoor gedaan

- Ook in het afgelopen jaar hebben we weer een begroting opgesteld die in evenwicht is, hierin is ook het collegeakkoord verwerkt. Hoewel het financieel perspectief er voor de komende jaren goed uit ziet, blijft er onzekerheid bestaan over het 'ravijn' vanaf 2026. Daarnaast hebben stijgende prijzen invloed op ons financieel perspectief.
- We hebben de afgelopen periode veel voorbereidingen getroffen voor een geactualiseerde nota leges. Door uitstel van de omgevingswet en de wet kwaliteitsborging was het echter niet mogelijk om de nota leges al volledig te herzien.
- Voor de afvalstoffenheffing groeien we steeds meer naar een tarief waarbij geen onttrekking uit de reserve meer nodig is.

Deelneming: N.V. Bank Nederlandse gemeenten (BNG)
De BNG verstrekt tegen lage tarieven krediet aan Nederlandse overheden. Daarmee speelt de bank een essentiële rol in de financiering van gewenste maatschappelijke investeringen.

Wat heeft de inwoner daarvan gemerkt

- Een financieel gezonde gemeente.
- Onze financiën zijn voor iedereen te bekijken.
- Onze belastingen, diensten en producten zijn betaalbaar.

Beleidskaders

- Financiële verordening 2020 (art 212)
- Controleverordening 2019 (art. 213 Gemeentewet)
- Doelmatigheid- en doeltreffendheidsverordening 2017 (art. 213a Gemeentewet)

Belangrijkste afwijkingen programma 6

Wat heeft het gekost

x € 1.000

Wat heeft het ons gekost?	Rekening 2021	Primitieve Begroting	Actuele Begroting	Rekening 2022	Verschil
Saldo van baten en lasten					
Lasten					
6.1 Thema Bestuur	-1.766	-1.869	-1.876	-2.088	- 212 N
6.2 Thema Dienstverlening	-334	-314	-364	-349	15 V
6.3 Thema Financiën	-25.363	-26.344	-26.513	-26.071	442 V
Totaal Lasten	**-27.463**	**-28.528**	**-28.753**	**-28.509**	**245 V**
Baten					
6.1 Thema Bestuur	98	-	-	285	285 V
6.2 Thema Dienstverlening	915	780	945	920	- 26 N
6.3 Thema Financiën	57.770	56.096	60.993	64.140	3.146 V
Totaal Baten	**58.784**	**56.876**	**61.939**	**65.344**	**3.406 V**
Saldo van baten en lasten	**31.321**	**28.349**	**33.186**	**36.836**	**3.650 V**
Mutatie reserves					
Totaal Toevoegingen	**-1.138**	**-**	**-271**	**-1.048**	**- 777 N**
Totaal Onttrekkingen	**1.611**	**660**	**1.427**	**1.069**	**- 358 N**
Mutatie reserves	**473**	**660**	**1.156**	**20**	**-1.136**
Resultaat	**31.795**	**29.008**	**34.342**	**36.856**	**2.514 V**

Tabel belangrijkste afwijkingen

x € 1.000

Belangrijkste afwijkingen Programma 6	Verschil
Algemeen bestuur	- 99 N
Dagelijks bestuur	250 V
Huisvesting	128 V
Reserve Sociaal Domein	- 60 N
Advies en ondersteuning	- 6 N
Automatisering	42 V
Algemene overheadkosten	83 V
Saldo financieringsfunctie	- 214 N
Organisatorische kostenplaatsen en OWO-kostenplaatsen	55 V
Algemene reserve	- 151 N
Belastingen en Wet WOZ	- 59 N
Deelnemingen/dividend	58 V
Algemene uitkering	2.547 V
Nagekomen/buitengewone posten	58 V
Toevoeging algemene reserve omgevingswet	- 449 N
Toevoeging algemene reserve wet kwaliteitsbouw	- 75 N
Toevoeging reserve monumenten	- 16 N
Corona	685 V
Algemene reserve, corona	- 234 N
Overige kleine afwijkingen	- 29 N
Totaal afwijkingen	**2.514 V**

Toelichting belangrijkste afwijkingen

In onderstaand overzicht lichten we afwijkingen > € 25.000 toe.

Thema 6.1 Bestuur

Algemeen bestuur, nadeel € 99.000

Op grond van circulaires zijn de raadsvergoedingen aangepast, deze aanpassingen zijn niet in de raming van 2022 verwerkt, nadeel € 21.000. Daarnaast zijn er extra kosten gemaakt voor afscheid oude raad en inwerking nieuwe raad. Wegens het vertrek van de griffier in 2022 is er inhuur gepleegd, nadeel € 35.000. Ook is de afrekening 2021 van de rekenkamercommissie in 2022 verantwoord, nadeel € 9.000.

*Dagelijks bestuur, voordeel € 250.000**

Vrijval van de voorzieningen lopende pensioenverplichtingen voormalige bestuurders en pensioenverplichtingen voormalige en huidige wethouders voor totaal € 250.000. De rekenrente is verhoogd van 0,528% naar 2,472% en er is ook rekening gehouden met 11,96% voor indexatie.

Thema 6.3 Financiën

Huisvesting, voordeel € 128.000

Lagere afschrijvingslasten van € 66.000 doordat geplande vervangingen inventaris/meubilair niet zijn uitgevoerd in 2022. Dit is uitgesteld in verband met een Europese aanbesteding. Uitvoering vindt plaats in 2023 en 2024. Als het project Hybride werken is uitgevoerd wordt er een nieuw aanschaf- en vervangingsschema opgesteld. Voor de herinrichting Gebiedsteam is het budget van € 60.000 niet uitgegeven. Dit houdt verband met de verhuizing naar het gemeentehuis in 2023. Dit betekent ook een lagere onttrekking aan de reserve sociaal domein.

*Reserve sociaal domein, nadeel € 60.000**

Het budget voor de herinrichting is niet uitgegeven, dus lagere onttrekking. Zie hiervoor.

Advies en ondersteuning, nadeel € 6.000
Het budget voor generatiegericht maatwerk is hier verantwoord, de lasten staan bij de afdelingskostenplaatsen, voordeel € 30.000. En er is een voordeel van € 21.000 bij de vorming- en opleidingsbudget voor organisatie brede opleidingen. Er wordt een voorziening voor het verlofsparen gevormd (verplichting BBV), de dotatie hiervan is € 57.000*.

Automatisering, voordeel € 42.000
Dit voordeel komt vooral doordat niet het volledige investeringsniveau in owo-verband conform de planning is gehaald, hierdoor zijn er lagere afschrijvingslasten.

Algemene overheadkosten, voordeel € 83.000
Centrale personeelsbudgetten voor vervanging wegens zwangerschap-, ouderschapsverlof, ondernemingsraad en knelpunten staan hier opgenomen. De werkelijke lasten zijn bij de organisatorische kostenplaatsen vermeld.

Saldo financieringsfunctie, nadeel € 214.000
Hogere ontvangen rente € 44.000, dit is grotendeels een gevolg van de ontvangen rente voor schatkistbankieren. Met ingang van het derde kwartaal vergoedt het rijk nu rente over de tegoeden. Nadeel van € 263.000 bij de toegerekende rente. Het betreft hier een nadeel, maar bij de programma's is het een voordeel. Het heeft dus geen resultaatconsequentie.

Organisatorische kostenplaatsen en OWO-kostenplaatsen, voordeel € 55.000
- Voor een aantal specifieke zaken zoals projectleider taskforce bouwen, concerncontrol, subsidie-onderzoek en accommodatiebeleid zijn budgetten beschikbaar die worden gedekt door een bijdrage uit de algemene reserve. Hier zijn de lasten € 151.000 lager. Dit betekent ook een lagere onttrekking uit de reserve.
- Per saldo is er een voordeel van € 294.000 bij de organisatorische kostenplaatsen. Het grootste voordeel zit bij de loon/inhuur. Mede door de moeilijke arbeidsmarkt is het niet altijd mogelijk om vacatures gelijk op te vullen door vast personeel dan wel door inhuur.
- Verder zijn er inhuurkosten gemaakt voor hulp/ondersteuning vluchtelingen uit Oekraïne, nadeel € 109.000. Deze kosten worden gecompenseerd door de rijksbijdrage, deze is in programma 1 verantwoord.
- Bij de OWO-kostenplaatsen is er een nadeel van € 130.000. Zoals al gemeld bij de rapportages was er sprake van ziekteverzuim. Daarnaast zijn er ook extra lasten geweest voor de voorbereiding in owo-verband van de invoering van de omgevingswet.

Algemene reserve, nadeel € 151.000
Lagere onttrekking. Zie hierboven bij organisatorische kostenplaatsen.

Belastingen en Wet WOZ, nadeel € 59.000
Lagere opbrengsten ozb € 45.000. Wegens verminderingen van woz-waarden bijvoorbeeld als gevolg van bezwaren is de opbrengst lager. De opbrengst forensenbelasting is € 4.000 lager dan geraamd. En de vergoeding als gevolg van invorderingsmaatregelen zijn € 10.000 lager.

Deelnemingen/dividend, voordeel € 58.000
In het jaar 2022 wordt het ontvangen dividend over het jaar 2021 verantwoord. Het betreft het ontvangen dividend van NV Fryslân Miljeu. Voor een groot deel is dit te danken aan een incidenteel resultaat gerealiseerd in 2021.

Algemene uitkering, voordeel € 2.547.000
Ontvangen verrekeningen eerdere jaren, € 296.000 voordeel. De gevolgen van de september- en de decembercirculaire 2022 zijn niet via een begrotingswijziging verwerkt in de begroting 2022. De financiële gevolgen van beide circulaires zijn € 2.251.000 positief. Dit is via mededelingen aan u gecommuniceerd.

Nagekomen/buitengewone posten, voordeel € 58.000
Bij de jaarrekening 2020 hebben we een nog te betalen post meegenomen voor de gevolgen van het onjuiste BTW-onderdeel bij het Biosintrum, Bosbergtoren en Afvalfonds. Inmiddels is dit verrekend met de fiscus. Onderdeel van de verrekening met de fiscus was ook het onderzoek naar het gebruik van de juiste compensabele BTW-codes de afgelopen jaren. Per saldo betekent dit een deel van de opgenomen nog te betalen post (€ 73.000) kan vrijvallen. En de dotatie aan de voorziening oninbare debiteuren € 10.000 is hier verantwoord.

*Algemene reserve, nadeel € 449.000**
Bij de septembercirculaire 2022 zijn middelen (€ 449.000) ontvangen voor de invoering van de omgevingswet. In de mededeling aan de raad hierover is aangegeven dat deze middelen worden toegevoegd aan de reeds beschikbare middelen omgevingswet en dat dit loopt via de algemene reserve.

*Algemene reserve, nadeel € 74.000**
Wet kwaliteitsborging bouw: ook hiervoor zijn middelen (€ 74.000) bij de septembercirculaire 2022 ontvangen. Hetzelfde geldt hier als bij het punt omgevingswet hiervoor. Het bedrag is toegevoegd aan de algemene reserve.

Reserve monumenten, nadeel € 16.000
Er is in 2022 € 7.000 aan subsidie monumenten uitgekeerd. Het budget bedraagt € 25.000. Van het resterende budget van € 18.127 wordt € 16.000 toegevoegd aan de reserve monumenten. Na toevoeging bedraagt de reserve € 100.000. Dit is conform uw besluit van 15 december 2020.

Corona, voordeel € 685.000
- De lasten voor verkiezingen waren € 77.000 hoger door corona.
- Er is in programma 1 € 268.000 aan lasten verantwoord voor corona, dat is hier een voordeel.
- Het resterende voordeel is € 494.000. € 260.000 hebben we in 2022 via de circulaires ontvangen en € 234.000 lagere onttrekking aan de algemene reserve. In het initiatiefvoorstel deel B is in de raadsvergadering van 20 december 2022 besloten vanuit deze beschikbare coronamiddelen € 400.000 in te zetten om geen OZB te heffen voor gebruikers niet-woningen (€ 265.000) voor belastingjaar 2023 en om het tarief rioolheffing Gebruikersdeel niet-Woningen 0 tot en met 200m3 waterverbruik per jaar (€ 135.000) voor het belastingjaar 2023 te verlagen naar € 0.

*Algemene reserve, nadeel € 234.000**
In de algemene reserve was € 596.000 beschikbaar voor coronagerelateerde lasten. Hiervan wordt in 2022 € 362.000 onttrokken. Het resterende saldo blijft in de algemene reserve. Per saldo is € 400.000 beschikbaar in de algemene reserve voor de belastingverlaging in 2023, zie hierboven.

* Maakt onderdeel uit van de incidentele baten en lasten.

Paragrafen

Paragraaf 1 | Lokale Heffingen

De gemeente stuurt rekeningen (aanslagen) voor een aantal belastingen en heffingen. Denk aan o.a. de onroerendezaakbelasting, rioolheffing en afvalstoffenheffing. Deze lokale heffingen zijn een belangrijk onderdeel van onze inkomsten. Deze paragraaf laat de hoogte van de inkomsten zien en geeft een overzicht van de diverse heffingen.

Algemene beleidslijn

Het fiscale beleid voeren we uit in overeenstemming met de fiscale wetgeving, de gevormde jurisprudentie en de algemene beginselen van behoorlijk bestuur, zoals die gelden voor het belastingrecht. Daarnaast zijn rechtvaardigheid, redelijkheid en billijkheid zowel bij de heffing als bij de invordering de bepalende elementen.

Bijzonderheden en ontwikkelingen

De Wet Waardering Onroerende Zaken (Wet WOZ)

Zoals elk jaar, worden de nieuwe WOZ-waarden gebruikt voor o.a. de heffing van de onroerendezaakbelasting en forensenbelasting, gebaseerd op het prijspeil van het voorliggende jaar. De waardepeildatum ligt steeds één jaar voor het belastingjaar en blijft daardoor actueel. Door de actualiteit van de waarde wordt deze mede voor andere doeleinden, zoals de belastingdienst voor de erfbelasting en eigen woningforfait, forensenbelasting, waterschapslasten en door notarissen gebruikt.

Tot en met 2021 werden de woningen getaxeerd op basis van de inhoud, maar per 2022 gebeurt dit op basis van de oppervlakte van een woning (een nieuwe ontwikkeling en wettelijke verplichting). Landelijk waren er verschillen in waarderingsmethodiek waardoor ervoor gekozen is om alle gemeenten de woningen te laten taxeren op oppervlakten. De Landelijke Voorziening WOZ is openbaar voor vele afnemers zoals notarissen, het CBS, de burgers etc. Als er niet wordt overgegaan op oppervlakten ontstaan er problemen bij de verplichte levering aan de afnemers.

Basisregistraties

Vanaf 1 juli 2011 geldt het verplicht gebruik van de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG) en de Wet Waardering Onroerende Zaken (WOZ). Aangezien de WOZ de overgang naar de oppervlakten van de woningen heeft gerealiseerd volgt nu de afstemming met de oppervlakten in de BAG. De BAG/WOZ koppeling speelt hierbij een belangrijke rol als het gaat om de onderlinge afstemming. Deze afstemming tussen basisregistraties is het begin van de Samenhangende objectenregistratie (SOR).

Het ministerie van BZK is gestart met Doorontwikkeling in Samenhang van de GEO-basisregistraties (DisGeo). Doelstelling daarvan is om meer samenhang te creëren in de Geo informatie Infrastructuur. Onderdeel is de doorontwikkeling van enkele bestaande geo basisregistraties tot een Samenhangende Objectenregistratie. Dit betreft een objectenregistratie met daarin basisgegevens van objecten in de fysieke werkelijkheid zoals o.a. gebouwen, wegen, water, spoorlijnen, bomen, terreindelen en gemeentegrenzen. Er wordt nu gewerkt door het Ministerie aan een roadmap voor de vervolgstappen. Het betreft een intensief traject en zal de komende jaren verder ingevuld worden. Ook de BGT en de BRK gaan onderdeel uitmaken van de SOR.

Omgevingswet

De Omgevingswet bundelt en moderniseert de wetten voor de leefomgeving. Hierbij gaat het onder meer om wet- en regelgeving over bouwen, milieu, water, ruimtelijke ordening en natuur. De Omgevingswet staat voor een goed evenwicht tussen het benutten en beschermen van de leefomgeving. Met de Omgevingswet wil de overheid de regels voor ruimtelijke ontwikkeling vereenvoudigen en samenvoegen. Zodat het straks bijvoorbeeld makkelijker is om bouwprojecten te starten. De invoeringsdatum van de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging bouwen (Wkb) is al diverse keren uitgesteld. De Eerste Kamer stemde op 14 maart in met de inwerkingtreding van de Omgevingswet op 1 januari 2024. Hiermee is er duidelijkheid gekomen over de invoeringsdatum en ook geborgd dat gemeenten voldoende voorbereidingstijd hebben. In OWO verband gaan we daarom onverminderd door met de voorbereiding voor de invoering van de omgevingswet, de Wet kwaliteitsborging (Wkb) en de hiermee samenhangende aangepaste legesverordening. In het tweede kwartaal 2023 wordt hierover een themabijeenkomst voor de OWO raden georganiseerd.

Bij de implementatie van de Omgevingswet werkt het team BVI nauw samen met andere vakafdelingen. Het team draagt zorg voor de actualiteit, betrouwbaarheid en compleetheid van de gegevens in de basisregistraties BAG en BGT en stelt overige ruimtelijke Geo data beschikbaar die via het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) wordt ontsloten. Daarnaast leveren de Adviseur Geo-informatie en de Gis-medewerker ieder vanuit hun een eigen rol een bijdrage in de projectgroep 'pilot Omgevingsplan gemeente Ooststellingwerf'.

Belastingsoorten

Onroerendezaakbelasting (OZB)
De hoogte van de OZB is een percentage van de WOZ-waarde van een pand. Het percentage wordt ieder jaar opnieuw vastgesteld. Eigenaren van woningen en eigenaren en gebruikers van niet-woningen (bedrijfspanden voornamelijk) betalen OZB. De opbrengst OZB is voor een gemeente vrij te besteden.

Benchmark: vergelijking gemeentelijke woonlasten per provincie. Vanaf 2020 is de macronorm OZB vervangen door deze benchmark. De benchmark beoogt, door middel van meer vergelijking, de informatievoorziening over de ontwikkeling van de lokale lasten te bevorderen, zodat hiermee door de gemeenten ten aanzien van de keuzes omtrent de ontwikkeling van de lokale lasten rekening gehouden kan worden. De benchmark vergelijkt voor alle gemeenten binnen een provincie de hoogte van de woonlasten voor meerpersoonshuishoudens met een koopwoning. De woonlasten zijn de som van de gemiddeld betaalde ozb, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing minus een eventuele heffingskorting (= eenmalige korting die sommige gemeenten geven). De benchmark moet het lokale debat over de keuzes voor ontwikkelingen, zoals stijging van de lasten, bevorderen.

Rioolheffing
Eigenaren en gebruikers van woningen en niet-woningen (voornamelijk bedrijfspanden) die aangesloten zijn op het riool betalen rioolheffing. Met de opbrengsten hiervan betalen we het beheer en onderhoud van de riolering, drainage, een aantal sloten binnen de bebouwde kom en andere zaken die nodig zijn voor de inzameling en het transport van afval-, grond- en regenwater.

In 2020 heeft u het nieuwe Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) 2020 - 2024 vastgesteld. Het plan is een voortzetting van het vorige GRP op gebied van beheer en onderhoud. Aangevuld met beleid over klimaatadaptatie en -mitigatie. Uitgangspunt bij het opstellen van het nieuwe GRP is dat de rioolheffing met niet meer dan de inflatiecorrectie stijgt. In het kostendekkingsplan behorende bij het GRP is weergegeven hoe de heffing zich ontwikkelt in de periode 2020 - 2024.

Leges
Leges zijn retributies voor diensten die door de gemeente worden verleend. Het gaat bijvoorbeeld om bouwvergunningen en paspoorten. De leges zijn in 2022 conform het algemeen uitgangspunt verhoogd met het bij de kaderbrief vastgestelde inflatiecijfer. Daar waar sprake is van een maximum- of wettelijk tarief vindt geen correctie plaats.

De invoering van de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) is een paar keer uitgesteld, maar staat nu gepland op 1 januari 2024. Hier wordt waarschijnlijk begin maart 2023 over gestemd door de Eerste Kamer. Gelijktijdig met het invoeren van de wet, moet ook de legesverordening worden aangepast om aan te sluiten op de nieuwe wetgeving. Tot op heden zitten er aanzienlijke verschillen in activiteiten en tarieven tussen de legesverordeningen van de OWO gemeenten, die door de afdeling OWO-VTH worden uitgevoerd (omgevingsvergunningen en APV-gerelateerde onderwerpen). Bestuurlijk is de ambitie uitgesproken om zowel beleidsinhoudelijk als qua financiën (zoveel mogelijk) in te zetten op harmonisatie binnen de OWO gemeenten. Voor de bouwactiviteiten wijzigt er door de Wkb veel doordat voor bouwwerken in gevolgklasse I de vergunningsplicht voor het bouwtechnische deel vervalt en er daardoor ook legesinkomsten wegvallen.

Toeristenbelasting
In de raadsvergadering van 30 maart 2021 is besloten om een tariefdifferentiatie toe te passen op de toeristenbelasting. Dit betekent dat het tarief 2022 per persoon per overnachting voor overnachtingen in kampeermiddelen op kampeerterreinen en in kampeerboerderijen € 1,10 was en vanaf 2022 het tarief per persoon per overnachting voor overnachtingen in andere verblijfsaccommodaties € 1,50 was. Vanaf 2020 geldt voor kinderen tot en met de leeftijd van 4 jaren een vrijstelling voor de heffing toeristenbelasting.

Het onderzoek naar de forfaitaire berekening van standplaatsen op campings is afgerond. In het tweede kwartaal 2023 informeren wij u over de uitkomsten en doen wij een voorstel voor het vervolg.

Forensenbelasting
Onder de naam 'forensenbelasting' heffen we een belasting van personen die (voor meer dan 90 dagen per jaar) een gemeubileerde woning als bedoeld in artikel 223 van de Gemeentewet voor zichzelf en/of hun gezin beschikbaar houden. De belasting heffen we naar de heffingsmaatstaf voor de onroerendezaakbelastingen (de WOZ-waarden). Bij de programmabegroting 2020-2023 heeft u besloten om de opbrengsten van de forensenbelasting vanaf 2020 tot en met 2023 jaarlijks te verhogen met € 15.000.

Afvalstoffenheffing
Voor het ophalen en verwerken van afval vraagt de gemeente aan inwoners een vergoeding. Dit noemen we afvalstoffenheffing. De afvalstoffenheffing bestaat uit een vast bedrag per woning (vastrecht), een bedrag voor het aantal keren dat afval wordt aangeboden en het aantal kilo's restafval (Diftar+). Het vastrecht moet altijd worden betaald, ook als er geen afval wordt aangeboden. Om het vaste tarief afvalstoffenheffing voor 2022 op een laag niveau te houden is een onttrekking uit de reserve Lastenverlichting nodig. Vanaf 2021 wordt het vastrecht vermeld op de belastingaanslag met daarbij het aantal ledigingen over het hele voorafgaande jaar.

Reclamebelasting
Met de invoering van de BIZ (Bedrijven Investeringszone) is deze belasting komen te vervallen.

BIZ (Bedrijven Investeringszone)
Op 20 oktober 2021 heeft u ingestemd met de verordening Bedrijveninvesteringszone Oosterwolde Centrum 2021 (BIZ). De opbrengsten van de BIZ worden als subsidie uitgekeerd aan de stichting BIZO. Met de stichting is een uitvoeringsovereenkomst gesloten waarin de activiteiten zijn opgenomen die zij met de subsidie gaan verwezenlijken.

Kwijtschelding
We voeren de kwijtschelding uit volgens de Uitvoeringsregeling van de Invorderingswet 1990. Als inkomenstoets voor de kwijtschelding wordt de 100% bijstandsnorm gehanteerd. Dit betekent dat, afgezien van vermogen cum annexis, aanvragers met een inkomen op bijstandsniveau in principe voor kwijtschelding in aanmerking komen. Kwijtschelding geldt niet voor alle belastingsoorten alleen voor de afvalstoffenheffing vast deel (+ Diftar tot € 100) en rioolheffing (alleen gebruikersdeel). Sinds begin 2018 is er een versnelde en vereenvoudigde toets om te bepalen of iemand in aanmerking komt voor kwijtschelding. Vanaf 1 januari 2023 is de vermogensgrens voor mensen met een AOW opgehoogd, vastgesteld in de kwijtscheldingsverordening in december 2022. Hierdoor is kwijtschelding voor meer mensen mogelijk.

De kosten voor kwijtschelding worden uiteindelijk vertaald in het tarief voor rioolheffing en vastrecht van de afvalstoffenheffing.

Inkomsten

Lokale heffingen en leges

x € 1.000

Lokale heffingen en leges	Rekening 2021	Primitieve Begroting	Actuele Begroting	Rekening 2022	Verschil
lokale heffingen	10.593	9.117	8.900	8.974	74 V
leges	1.012	842	992	945	- 47 N
Totaal	**11.605**	**9.959**	**9.892**	**9.919**	**28 V**

Lokale heffingen

x € 1.000

Lokale heffingen	Rekening 2021	Primitieve Begroting	Actuele Begroting	Rekening 2022	Verschil
3.1 Thema Economische ontwikk.					
Toeristenbelasting	358	319	319	322	2 V
Bedrijven investeringszone	-	66	66	63	- 3 N
3.3 Thema Milieu					
Rioolheffing (gecombineerd)	2.556	2.826	2.826	2.858	32 V
Reinigingsrechten en afvalstoffenheffing	2.444	2.630	2.500	2.593	93 V
6.3 Thema Financiën					
Onroerende zaakbelasting eigenaren	2.757	2.874	2.811	2.777	- 34 N
Precariobelasting	2.128	-	-	-	-
Onroerende zaakbelasting gebruikers	250	281	256	245	- 11 N
Forensenbelasting	100	122	122	117	- 4 N
Totaal	**10.593**	**9.117**	**8.900**	**8.974**	**74 V**

Leges

x € 1.000

Leges	Rekening 2021	Primitieve Begroting	Actuele Begroting	Rekening 2022	Verschil
1.1 Thema Meedoen					
Overige voorzieningen WMO materieel	-	5	5	-	- 5 N
3.2 Thema Openbare ruimte					
Verharding	52	27	27	17	- 10 N
3.4 Thema Bouwen en wonen					
Bestemmingsplannen	41	30	30	19	- 11 N
6.2 Thema Dienstverlening					
Omgevingsvergunningen, baten	633	500	600	568	- 32 N
Burgerlijke stand / huwelijk	11	13	13	17	4 V
Burgerzakenleges	265	252	302	306	3 V
Overige leges	7	15	15	13	- 2 N
6.3 Thema Financiën					
Afdeling buitendienst	-	-	-	1	1 V
IP Bedrijfsvoering algemeen	4	-	-	2	2 V
IP Buitendienst acc. Nanningawerf	-	-	-	3	3 V
Totaal	**1.012**	**842**	**992**	**945**	**- 47 N**

Kostendekking

Berekening van kostendekkendheid riolering en reiniging

In onderstaande tabellen staan de berekeningen van kostendekkendheid van de heffingen riolering en reiniging. Het uitgangspunt bij deze heffingen is volledige kostendekking. Naast de baten en lasten verantwoord op het taakveld mogen we een aantal lasten toerekenen, waaronder overhead. De overhead is berekend als opslagpercentage over de directe salarislasten die op het taakveld verantwoord zijn. Daarbij is onderscheid gemaakt in een opslagpercentage voor de salarislasten van de buitendienst (57%) en van de binnendienst (79%). Een deel van de begrote opbrengst van de reinigingsheffing wordt gerealiseerd door een onttrekking aan de egalisatiereserve (reserve lastenverlichting). De dotatie aan de rioleringsvoorziening voor de exploitatie is verwerkt in de lasten van het taakveld.

Berekening van kostendekkendheid leges

In onderstaande tabellen staan de berekeningen van kostendekkendheid van de heffingen leges. Hieruit blijkt dat per titel van de algemene legesverordening de heffingen onder de 100% kostendekkendheid blijven. Bij de netto lasten zijn de directe personeelskosten en de materiële kosten opgenomen die samenhangen met het verstrekken van de dienstverlening. Bij directe kosten gaat het bijvoorbeeld om de uren van baliemedewerkers en van de uren van de medewerkers bij Vergunningen, Toezicht en Handhaving (VTH) en Ruimtelijke Ordening (RO). De basis voor de toerekening van deze kosten zijn de teamplannen en historische cijfers. Materiële kosten zijn bijvoorbeeld de kosten die samenhangen met bijvoorbeeld de afdracht aan het Rijk voor rijbewijzen en de afdracht aan het RDW voor rijbewijzen. We hanteren een opslag van 79% voor overhead over de directe loonkosten. De begrote totale kostendekkendheid van de Algemene Legesverordening komt uit op 71%.

Toelichting overhead

In de bijlage van de begroting is een overzicht met taakvelden opgenomen. Op de taakvelden verantwoorden we alle baten en lasten die direct betrekking hebben op het taakveld, waaronder salarislasten. De lasten die we niet direct aan de taakvelden kunnen toerekenen, zijn de overheadkosten. Overhead is 'alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces'. Het gaat hier dan om onder andere personele kosten, huisvesting, ICT, etc.

Omdat alle directe kosten al rechtstreeks zijn toegerekend aan de taakvelden, passen we een opslagpercentage toe voor overhead voor taakvelden waarvoor we kostendekkende tarieven mogen berekenen. Bijvoorbeeld afval, riolering en leges.

Berekening van kostendekkendheid	Begroting Rioolheffing (taakveld 7.2)	Realisatie Rioolheffing (taakveld 7.2)	Begroting Reinigingsheffing (taakveld 7.3)	Realisatie Reinigingsheffing (taakveld 7.3)
Lasten				
Lasten	2.112	2.188	2.874	2.904
Baten	-57	-39	-617	-715
Netto lasten taakveld	**2.055**	**2.149**	**2.257**	**2.189**
Toe te rekenen lasten				
Overhead	296	315	111	122
Kwijtschelding	49	46	90	92
Rente			-1	-1
Dubieuze debiteuren	7	7	10	10
Watergangen	140	138		
BTW	279	202	163	163
Totaal toe te rekenen lasten	**771**	**708**	**373**	**386**
Totale lasten	**2.826**	**2.857**	**2.630**	**2.575**
Opbrengst heffingen	**-2.826**	**-2.858**	**-2.630**	**-2.592**
Dekkingspercentage	**100%**	**100%**	**100%**	**101%**

x € 1.000

Berekening van kostendekkendheid	Begroting titel 1 Algemene dienstverlening	Begroting titel 2 Fysieke leefomgeving/ omgevingsvergunningen	Begroting titel 3 Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn	Totaal begroting	Realisatie titel 1 Algemene dienstverlening	Realisatie titel 2 Fysieke leefomgeving/ omgevingsvergunningen	Realisatie- titel 3 Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn	Totaal realisatie
Lasten								
Lasten	325	393	41	759	358	409	41	808
Baten	0	0	0	0	0	0	0	0
Netto lasten	**325**	**393**	**41**	**759**	**358**	**409**	**41**	**808**
Toe te rekenen lasten								
Overhead	162	242	24	428	162	242	24	428
Totaal toe te rekenen lasten	**162**	**242**	**24**	**428**	**162**	**242**	**24**	**428**
Totale lasten	**487**	**635**	**65**	**1.187**	**520**	**651**	**65**	**1.236**
Opbrengst heffingen	**-297**	**-530**	**-15**	**-842**	**-345**	**-587**	**-13**	**-945**
Dekkingspercentage	**61%**	**83%**	**23%**	**71%**	**66%**	**90%**	**20%**	**76%**

Paragraaf 2 | Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Deze paragraaf laat zien hoe solide onze begroting is en in hoeverre we financiële tegenvallers kunnen opvangen. Het gaat om de relatie tussen de (financiële) weerstandscapaciteit en alle risico's die de gemeente loopt die niet zijn afgedekt door reserves, voorzieningen en verzekeringen. Door het vormen van een weerstandsvermogen hoeven we bij een financiële tegenvaller in de begrotingsuitvoering niet direct te anticiperen. Het weerstandsvermogen is op dit moment voldoende om de risico's af te dekken.

Conclusie weerstandsvermogen

De beschikbare weerstandscapaciteit is per 1 januari 2022 € 26,982 miljoen. Dit bestaat uit de Algemene reserve van € 23,791 miljoen (exclusief het bodembedrag van € 3 miljoen) en de bestemmingsreserves van € 3,191 miljoen. Het totaal van de bestemmingsreserves is € 7,819 miljoen. Voor de weerstandscapaciteit halen we hier de reserve Kapitaallasten € 2,568 miljoen en de Algemene reserve grondexploitatie € 2,060 miljoen vanaf.

De benodigde weerstandscapaciteit is € 2,627 miljoen (zie overzicht bij kwantificeerbare risico's). Het weerstandsvermogen is voldoende om de risico's af te dekken. Naast de beschikbare weerstandscapaciteit van € 26,982 miljoen is er nog de algemene buffer van € 3 miljoen (als onderdeel van de Algemene reserve). Deze beide gecombineerd maakt dat in relatie tot de omvang van de activiteiten er ruim voldoende buffer aanwezig is voor het opvangen van de risico's.

Risico's die zich regelmatig voordoen en die vrij goed meetbaar zijn, maken geen onderdeel uit van de risico's binnen het weerstandsvermogen. Hiervoor zijn verzekeringen afgesloten of reserves en voorzieningen gevormd. We gaan op de volgende manier om met de risico's rondom grondexploitatie, openeinderegelingen, verbonden partijen en decentralisaties:

Grondexploitatie
Hiervoor is de Algemene reserve grondexploitatie ingesteld. Deze reserve is bestemd voor het opvangen van verliezen (bijvoorbeeld van niet-kostendekkende complexen), planschadeclaims en verlaging van verkoopprijzen. We beoordelen ieder jaar opnieuw of de reserve toereikend is.

Openeinderegelingen
De belangrijkste openeinderegelingen zijn de regelingen Sociaal Domein en WWB. De risico's binnen het Sociaal Domein (Wmo, jeugd en participatie) kunnen niet meer worden gedekt uit de reserve Sociaal Domein. Deze risico's nemen we mee in de bepaling van de weerstandscapaciteit.

Verbonden Partijen
Jaarlijks beoordelen we de jaarrekeningen, begrotingen en tussentijdse rapportages van de verbonden partijen en leggen die aan u voor. We nemen deel aan aandeelhoudersvergaderingen en bij de meeste verbonden partijen ook aan tussentijdse overleggen. Net als bij de grondexploitatie geldt dat er geen extra financiële buffer noodzakelijk is, omdat er geen risico's zijn die een gevaar vormen voor de financiële positie. Als dit wel het geval is, nemen we dat risico mee in deze paragraaf. Dat beoordelen we ieder jaar opnieuw.

Projecten
De risico's bij projecten worden per project geïnventariseerd en maken onderdeel uit van het projectplan.

Algemene beleidslijn

Om het weerstandsvermogen te beoordelen zetten we de beschikbare weerstandscapaciteit af tegen de benodigde weerstandscapaciteit. De weerstandscapaciteit is een optelsom van middelen die beschikbaar zijn om de gevolgen van risico's die niet begroot zijn te dekken.

Benodigde weerstandscapaciteit
De benodigde weerstandscapaciteit stellen we vast aan de hand van een risico-inventarisatie. Per risico is een inschatting gemaakt van de kans dat het risico zich voordoet. Daarnaast zijn de financiële gevolgen van deze risico's zo veel mogelijk weergegeven.

Beschikbare weerstandscapaciteit
De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en de mogelijkheden waarover de gemeente beschikt om niet-begrote kosten, die onverwachts en substantieel zijn, te dekken. Het gaat dan vooral om de reservecapaciteit (algemene- en bestemmingsreserves), de onbenutte begrotingscapaciteit, de onbenutte investeringscapaciteit en de stille reserves. We bepalen de beschikbare weerstandscapaciteit aan de hand van de algemene reserve en bestemmingsreserve. We willen een beschikbare weerstandscapaciteit met minimaal de omvang van de benodigde weerstandscapaciteit.

Risicobeheersing
Risicobeheersing is de manier waarop we risico's beheersen, inclusief de processen en systemen waarmee we dat doen. Onze organisatie heeft tal van beheersmaatregelen getroffen om de doelstellingen in de programma's te realiseren. Er is een grote verscheidenheid aan maatregelen, die we als volgt indelen:

- Juridische beheersmaatregelen (inkoopvoorwaarden, contractbepalingen, leveringsvoorwaarden, juridische kwaliteitszorg);
- Financiële beheersmaatregelen (financial control, verzekeringen, bankgaranties, financieringsfunctie artikel 13 Financiële verordening);
- Organisatorische beheersmaatregelen (AO/IC, procedures, 4-ogen-principe, audits);
- Materiële beheersmaatregelen en informatiebeveiligingsbeheersmaatregelen (gemeentelijk informatiebeveiligingsplan).

Twee keer per jaar, als onderdeel van de P&C-cyclus, actualiseren we het overzicht met de belangrijkste risico's. Dit doen we op basis van dossieronderzoek en interviews met management en medewerkers. Na identificatie van het risico brengen we de oorzaak en het gevolg van het risico in beeld. We kwantificeren ieder risico (als dat mogelijk is). En we maken een inschatting van de kans dat het risico zich voordoet, evenals het financiële gevolg. Dit resulteert in het risicoprofiel voor onze gemeente. Vervolgens inventariseren we voor elk risico de getroffen beheersmaatregelen.

Bij de kwantificeerbare risico's staat een opsomming van de risico's. Per risico is een inschatting gemaakt van de kans dat het risico zich voordoet, evenals de financiële gevolgen. Bij deze inschattingen gebruiken we onderstaande tabel:

Categorie	Kans op voorkomen	Kwantitatief	Financieel gevolg
1.	< of 1 keer per 10 jaar	10%	Geen geld gevolgen
2.	1 keer per 5-10 jaar	30%	< € 25.000
3.	1 keer per 2-5 jaar	50%	> € 25.000 - € 100.000
4.	1 keer per 1-2 jaar	70%	> € 100.000 - € 500.000
5.	1 keer per jaar of meerdere keren per jaar	90%	> € 500.000

Kwantificeerbare risico's
De benodigde weerstandscapaciteit is ten opzichte van de Begroting 2023 € 40.000 hoger. Dit heeft voornamelijk de volgende oorzaken:

- Een iets hogere Algemene Uitkering dan begroot (+ € 24.000)
- Hogere ingeschatte kosten t.a.v. de huidige stand van zaken lopende procedures en/of te verwachten claims/procedures (+ € 16.000)

Nr.	Risico en beheersmaatregel	Kans op voorkomen risico	Financieel gevolg	Benodigde weerstands-capaciteit
1	**Risico: vangnet-uitkering wordt niet toegekend**	1	-	-
	Toelichting risico: Het risico is dat we niet voldoen aan de voorwaarden waardoor we geen vangnetuitkering ontvangen. Voor 2023 is dit risico nihil omdat we verwachten dat we geen aanspraak op de vangnetuitkering behoeven te doen.			
2	**Risico: afwijking op WWB I-deel budgetten, waardoor beroep op algemene middelen onvermijdelijk is**	2	4	€ 177.503
	Toelichting risico: Bij een tekort van 10% van het WWB I-deel budget moeten wij 7,5% betalen uit eigen middelen. Het risico gaat over dit mogelijke tekort.			
	Beheersmaatregel: Eén keer per maand ontvangen we managementcijfers met de stand van zaken. Hierdoor kan op financieel gebied bijgestuurd worden. Ook zijn er procesmaatregelen aan de poort en ten aanzien van uitstroom. Beïnvloeding van klantaantallen is niet of zeer marginaal mogelijk.			
3	**Risico: Rijksmiddelen voor jeugdhulp structureel geraamd**	3	5	€ 978.000
	Toelichting risico: We hebben in 2022 extra middelen van het Rijk voor de jeugdhulp ontvangen. In augustus 2022 is bekend geworden dat we de verwachte jeugdmiddelen vanaf 2024 voor 100% mogen ramen. Dit was 75%. Daarnaast is in het regeerakkoord een besparing van € 500 miljoen afgesproken op de jeugdzorg. Het rijk is verantwoordelijk voor de invoering. In de gemeentelijke begroting kunnen we dan een lagere raming opnemen voor de uitgaven. Dat hebben we in deze begroting verwerkt. Omdat nog steeds niet zeker is of we de 100% vergoeding structureel mogen ramen, nemen we een risico op. Het bedrag dat we in 2024 hebben opgenomen is € 1.856,000 aan baten en 100.000 aan lagere lasten. Het totale risico komt daarmee op € 1.956.000.			
	Beheersmaatregel: nb			
4	**Risico: Bijstelling Algemene uitkering gemeentefonds (au)**	5	5	€ 576.000
	Toelichting risico: De ontwikkeling van de algemene uitkering wordt voor een belangrijk deel bepaald door de ontwikkeling van de totale rijksuitgaven, de zogenaamde “trap op, trap af systematiek”. Als na afloop van een jaar blijkt dat de rijksuitgaven lager zijn dan gepland, wordt de algemene uitkering naar beneden aangepast. Dit vertaalt zich in een aanpassing van het accres. We nemen 1% van de algemene uitkering op als benodigd weerstandsvermogen.			
	Beheersmaatregel: Drie keer per jaar verschijnt er een circulaire. Deze circulaires beoordelen we en rekenen we door.			
5	**Risico: extra lasten door invoering WMO abonnementstarief**	3	-	PM
	Toelichting risico: De invoering van het abonnementstarief leidt aantoonbaar tot een aanzuigende werking op Wmo-ondersteuning, vooral huishoudelijke hulp. Toch weigert het kabinet gemeenten volledig te compenseren voor de extra kosten. Gemeenten moeten volledig worden gecompenseerd voor de effecten van de invoering van het abonnementstarief. Niet volledig compenseren zal er aan bijdragen dat gemeenten, gezien de grote tekorten in het sociaal domein, verder moeten bezuinigingen en zij de Wmo niet kunnen blijven uitvoeren zoals beoogd. Vanaf 1 januari 2025 komt een aanpassing in de eigen bijdrage voor huishoudelijke hulp via de Wmo, waarbij meer rekening wordt gehouden met de draagkracht van huishoudens. Wie meer dan 185 procent van het sociaal minimum verdient, betaalt een hogere eigen bijdrage. Voor huishoudens met een inkomen boven 185 procent van het sociaal minimum stijgt de eigen bijdrage geleidelijk naarmate het inkomen hoger wordt. Voor een huishouden met een inkomen van duizend euro boven dat grensbedrag zal de maandelijkse eigen bijdrage ongeveer 6,70 euro hoger zijn. Vanaf een inkomen van ongeveer 66.000 gaat een maximum van de eigen bijdrage gelden, van 255 euro per maand.			
	Beheersmaatregel: Er wordt al scherp gekeken naar de uitvoeringskosten op dit vlak. Daarbij is de gemeente afhankelijk van de VNG, die onderhandelt over aanpassing van de zogenaamde 'openeinderegeling'. De (financiele) gevolgen hiervan zijn nog niet bekend, daarom wordt dit punt vooralsnog als PM aangemerkt.			
6	**Risico: terugbetaling verstrekte geldleningen**	1	2	€ 6.000
	Toelichting risico: Er zijn leningen verstrekt aan instellingen op het terrein van volkshuisvesting, veiligheid, sport en dorpshuizen. Het is niet in alle gevallen duidelijk of er voldoende opstallen, installaties e.d. aanwezig zijn, om in geval van het uitblijven van betaling de restant schuld te voldoen.			
	Beheersmaatregel: bij eventuele achterstanden in aflossingen ondernemen we meteen actie.			
7	**Risico: garanties woningbouwcorporaties**	1	3	€ 50.000
	Toelichting risico: het waarborgfonds Sociale Woningbouw heeft de bestaande directe risico’s op geldleningen overgenomen. De gemeente kan op basis van de ‘achtervangregeling’ worden aangesproken.			
	Beheersmaatregel: Het door het Waarborgfonds verstrekte overzicht wordt beoordeeld en daarnaast wordt bij een individuele aanvraag de situatie beoordeeld. Per 1 augustus 2022 is het 'meetekenen' met nieuwe leningen vervallen en wijzigt de wijze van berekening van de achtervangpositie op nieuwe leningen. De impact hiervan op het risico voor de gemeente is zeer beperkt.			

Nr.	Risico en beheersmaatregel	Kans op voorkomen risico	Financieel gevolg	Benodigde weerstands-capaciteit
8	**Risico: National Hypotheek Garantie**	1	2	€ 19.000
	Toelichting risico: vanaf 2011 heeft het Rijk de achtervang voor alle nieuwe hypotheekgaranties op zich genomen. De gemeente blijft echter wel garant staan voor de vóór 1 januari 2011 verleende garanties.			
	Beheersmaatregel: we beoordelen het jaarlijks verstrekte overzicht van hypotheekgaranties.			
9	**Risico: overige garanties**	1	3	€ 50.000
	Toelichting risico: er zijn garanties verleend aan instellingen op het terrein van gezondheid, volkshuisvesting en onderwijs.			
	Beheersmaatregel: we beoordelen het overzicht garanties.			
10	**Leegstand in M.F.A.'s in eigendom van de gemeente met overwegend een onderwijsfunctie**	5	3	€ 90.000
	Toelichting risico: Per 1 januari 2020 heeft de gemeente het beheer & de exploitatie van MFS Waskemeer overgenomen van de Stichting Beheer Multifunctioneel Vastgoed Waskemeer; de Stichting is opgeheven. De leegstand is in 2022 gelijk gebleven. Hier is in de begroting rekening mee gehouden. MFA Haulerwijk (= de Samensprong) heeft een groot normatief overschot aan bruto vloeroppervlak c.q. leegstand wat gedeeltelijk is opgevuld door het inhuizen van kinderopvang. Desondanks is de accommodatie niet meer kostendekkend te exploiteren door de Stichting Beheer Multifunctioneel Vastgoed Haulerwijk. De Stichting heeft het beheer & de exploitatie per 2023 teruggeven aan de gemeente. De financiële gevolgen hiervan worden verwerkt bij de voorjaarsrapportage 2023. MFA Oosterwolde Zuid heeft ook een normatief overschot aan bruto vloeroppervlak wat vooralsnog opgevangen wordt door afname van extra bruto vloeroppervlak door één van de vaste gebruikers. Door deze extra afname en een andere wijze van dekking van investeringen is de exploitatie vooralsnog redelijk in evenwicht.			
	Beheersmaatregel: De notitie Platteland aanzet en de daaraan voorliggende Structuurvisie worden vervangen door de Omgevingsvisie.			
11	**Risico: diverse gerechtelijke procedures**	4	3	€ 98.308
	Toelichting risico: op basis van de huidige stand van zaken lopende procedures en/of te verwachten claims/procedures is een inschatting gemaakt.			
	Beheersmaatregel: juridische kwaliteitszorg en inhuur van externe juristen bij lopende procedures en/of te verwachten claims.			
12	**Risico: veiligheidsmaatregelen politieke ambtsdragers**	2	-	PM
	Toelichting risico: in rechtspositionele besluiten is uitdrukkelijk bepaald dat het betreffende bestuursorgaan verantwoordelijk is voor de bekostiging van voorzieningen ten behoeve van de politieke ambtsdrager, welke in het Stelsel bewaken en beveiligen worden aangemerkt als werkgeverskosten. In deze lijn past dat beveiliging op het werk maar ook daarbuiten voor zover die een werkgeverszorg is, voor rekening komt van de gemeente en door de gemeente geregeld wordt.			
13	**Risico: invoering omgevingswet**	5	-	PM
	Toelichting risico: Invoering van de Omgevingswet en Wet kwaliteitsborging (Wkb) brengt onzekerheden met zich mee aangaande de invoeringskosten en de financiële gevolgen. In 2022 hebben we compensatie gekregen voor de invoeringskosten. Ook voor 2023 tot en met 2025 is compensatie aangekondigd. Daarnaast is een stelselevaluatie aangekondigd.			
	Beheersmaatregel: kosten invoering wetgeving en de financiële gevolgen worden gemonitord, zodat we de raad hierover kunnen informeren en input hebben voor de stelselevaluatie.			
14	**Risico: SPUK**	3	-	PM
	Toelichting risico: In 2019 is de SPUK regeling in werking getreden waarbij middels een jaarlijkse SiSa verantwoording van BTW plaatsvindt. Dit bedrag is gemaximeerd waardoor het risico aanwezig is dat de daadwerkelijke vaststelling lager kan zijn dan de aanvraag.			
15	**Risico: Fraude**	5	-	PM
	Toelichting risico: het risico dat de gemeente financiele schade loopt door onrechtmatige handelingen door medewerkers op het gebied van fraude, corruptie, bedreiging en beïnvloeding			
	Beheersmaatregel: Er wordt vanaf 2019 periodiek een fraude risico-analyse uitgevoerd door IC. Daarbij komen de risico's jaarlijks aan bod in een separate bespreking met het MT. Daarbij worden zowel interne risico's (functiescheiding e.d.) als externe risico's (cybercrime, ransomware e.d.) besproken			
16	**Verduurzaming gemeentelijk onroerend goed**	5	-	PM

Nr.	Risico en beheersmaatregel	Kans op voorkomen risico	Financieel gevolg	Benodigde weerstands-capaciteit
	Toelichting risico: Er is een sectorale routekaart vastgesteld om invulling te geven aan het landelijke beleid en de wet- en regelgeving rondom de verduurzaming van maatschappelijk vastgoed. In de kern gaat het om 49% CO2-reductie in 2030 en 95% CO2-reductie in 2050 ten opzichte van 1990. In de themaraad van 8 februari 2022 is dit besproken. Hierin is aangegeven dat de indicatieve investering € 38 miljoen bedraagt en de indicatieve structurele toename van de kapitaallasten tussen de € 1,3 en € 1,6 miljoen bedraagt. Indicatieve kapitaallasten en investering zijn gebaseerd op het verduurzamen van zowel de gebouwen in juridische eigendom gemeente, onderwijsgebouwen en gebouwen met economisch claimrecht. Beheersmaatregel: het onderwerp ligt op tafel en is bij iedereen top-of-mind. Op 13 december 2022 is een thema avond aan het onderwerp gewijd. Uiteindelijke investering en kapitaallasten zijn afhankelijk van diverse factoren zoals het eventueel slimmer inzetten van accommodaties, verdeling verantwoordelijkheden investering onderwijsgebouwen en gebouwen economisch claimrecht en bijdrages rijksoverheid. Voor de investering in het verduurzamen van (sport)accommodaties zijn geen middelen beschikbaar.			
17	**Risico: Informatiebeveiliging risico datalekken**	5	-	PM
	Toelichting risico: het risico dat de gemeente financiele schade loopt door datalekken, cybercrime e.d. Beheersmaatregel: Er is een informatieveiligheids- en privacy beleid opgesteld. Alle (nieuwe) medewerkers volgen een e-learning privacy en informatieveiligheid. Daarbij zijn beheersmaatregelen verwerkt in processen en systemen.			
18	**Risico: Verbonden partijen**	2	-	PM
	Toelichting risico: Ten aanzien van de verbonden partijen blijft extra aandacht noodzakelijk voor de uitvoeringsorganisatie FUMO en de Veiligheidsregio Fryslân (VRF). Deze samenwerkingsverbanden zijn van rijkswege verplicht gesteld en gelden dus voor de 18 Friese gemeenten. De invloed die als individuele gemeente kan worden uitgeoefend is (zeer) beperkt. Beheersmaatregel: De OWO-samenwerking heeft een positief effect als vanuit een gezamenlijk belang kan worden opgetrokken. Ook in de overige samenwerkingsverbanden zien we dat gemeenten elkaar steeds beter vinden, maar dat er lang niet altijd een eensluidende visie is binnen de 18 Friese gemeenten. Daarbij is de gemeente altijd vertegenwoordigd in de gezamenlijke overleggen. Verder is onze gemeente sinds kort betrokken bij het controllers overleg voor Friese gemeentes inzake verbonden partijen. Gezamenlijk optrekken t.a.v. verbonden partijen heeft als voordeel om gezamenlijk vanuit hetzelfde afwegingskader de acteren richting de verbonden partij. Mogelijke beheersing van risico's van verbonden partijen is kansrijker als dit namens alle/meer deelnemers worden gedaan. Daarnaast is het ook efficiënter. Zowel voor de gemeente als voor de verbonden partij. Vooralsnog is de financiele impact lastig in te schatten, dus voor nu op PM gezet.			
19	**Risico: OWO bedrijfsvoering**	1	-	PM
	Toelichting risico: het risico bestaat dat er vanuit de samenwerking extra lasten naar voren komen die of onvermijdelijk zijn, danwel grote voorkeur genieten van 2 van de 3 gemeentes. Beheersmaatregel: Er is structureel overleg en tot op heden is er nog geen sprake van 2 tegen 1 besluiten. De financiele impact is lastig op geld te zetten, daarom op PM gezet.			
20	**Risico: afschrijvingen bedrijfsgebouwen met restwaarde (60% van de WOZ waarde)**	1	5	€ 581.731
	Toelichting risico: Bij de heroverwegingen in 2021 is besloten om m.i.v. 2022 de bedrijfsgebouwen i.p.v. 50%, af te schrijven tot 60% van de WOZ-waarde. Risico: Als het bedrijfsgebouw niet meer de maatschappelijke functie vervult is er het risico dat de resterende boekwaarde hoger is dan de eventuele verkoop c.q. vervanging. Beheersmaatregel: Het percentage ligt in lijn met het percentage van de WOZ bij verkopen de laatste jaren (59%). De kans dat dit de komende jaren fors verslechterd is beperkt.			
			TOTAAL	**€ 2.626.542**

Overige ontwikkelingen

Prijsstijgingen

De prijsstijgingen zijn enorm, ook voor onze gemeente. De index die we bij de begroting hebben gehanteerd zal naar alle waarschijnlijkheid niet voldoende zijn. We komen hier in de Kaderbrief 2024 en de voorjaarsrapportage 2023 bij u op terug.

Financieel perspectief na 2026

Het financieel perspectief na 2026 is onzeker. De omvang van het gemeentefonds neemt dan aanzienlijk af. Het rijk heeft nog geen duidelijkheid geboden over oplossingen.

Financiële kengetallen

Kengetallen drukken de verhouding uit tussen bepaalde onderdelen van de begroting of de balans en kunnen ons helpen bij de beoordeling van de financiële positie van onze gemeente. De kengetallen geven informatie over hoeveel (financiële) ruimte onze gemeente heeft om structurele en incidentele lasten te kunnen dekken of opvangen. Ze geven inzicht in de financiële weerbaarheid en wendbaarheid. Ook geeft het mogelijkheden om onze gemeente te vergelijken met andere gemeenten. Er is ook een geprognosticeerde balans opgenomen in de begroting. De kengetallen komen voort uit deze balans.

Kengetallen	Rekening 2021	Rekening 2022
Netto schuldquote	30%	20%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	24%	14%
Solvabiliteitsratio	41%	46%
Structurele exploitatieruimte	4%	6%
Grondexploitatie	3%	1%
Belastingcapaciteit	90%	89%
EMU saldo (bedrag x € 1.000)	1.388	8.126

Beoordeling onderlinge verhouding kengetallen in relatie tot de financiële positie

Het is niet mogelijk om een individueel kengetal te gebruiken voor de beoordeling van de financiële positie. De kengetallen moeten we altijd in samenhang bekijken. Ze geven alleen gezamenlijk en in hun onderlinge verhouding een goed beeld van de financiële positie van onze gemeente. Op basis van de kengetallen concluderen we dat de financiële positie van onze gemeente goed is.

Netto schuldquote en Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

De netto schuldquote is de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen en afgezet tegen de totale baten. We geven de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weer. Zo brengen we duidelijk in beeld wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast. Normaal bevindt de netto schuldquote van een gemeente zich tussen de 0% en 100%. Voor een gemeente geldt dat als de netto schuldquote uitkomt boven de 130% er sprake is van een zeer hoge schuld. Boven de 100% blijft er weinig leencapaciteit over om de gevolgen van financiële tegenvallers (door bijvoorbeeld een economische recessie) op te vangen. Onze netto schuldquote is normaal.

Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in hoeverre de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Het is het eigen vermogen (de reserves) als percentage van het balanstotaal. Een solvabiliteit tussen de 20% en 50% voor gemeenten is gemiddeld. Hoe hoger het solvabiliteitsratio, hoe hoger de weerbaarheid van de gemeente. Uit de tabel blijkt dat onze solvabiliteit gemiddeld is.

Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal geeft aan welke structurele ruimte een gemeente heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. Onze structurele exploitatieruime is 6%.

Grondexploitatie

Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) baten (exclusief mutaties reserves). Hoe lager het kengetal, hoe lager de grondpositie ten opzichte van de totale geraamde baten. De grondexploitatie kan een behoorlijke invloed hebben op de financiële positie van een gemeente. De boekwaarde van de voorraden grond is belangrijk, deze moeten we weer terugverdienen bij de verkoop. Ieder jaar beoordelen we of de gronden tegen een actuele waarde op de balans staan. Het kengetal van 1% ligt ruim onder de signaleringswaarde van 20% en geeft aan dat het risico voor ons laag is.

Belastingcapaciteit
De belastingcapaciteit geeft inzicht in hoeverre we een financiële tegenvaller in het volgende begrotingsjaar kunnen opvangen en of er ruimte is voor nieuw beleid. De gemiddelde woonlasten (OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing) voor een gezin worden afgezet tegen het landelijk gemiddelde. Na de algemene uitkering uit het Gemeentefonds zijn de belastinginkomsten de belangrijkste inkomsten voor een gemeente. Het Centrum van Onderzoek van de Lagere Overheden (Coelo) publiceert jaarlijks de Atlas van de lokale lasten. Deze publicatie is de basis voor de berekening van dit kengetal. De woonlasten in onze gemeente zijn lager dan het landelijk gemiddelde. Het kengetal van 89% geeft aan dat er ruimte is om financiële tegenvallers op te vangen door het verhogen van de woonlasten.

Economische en Monetaire Unie (EMU)-saldo
De EMU-systematiek (kosten en opbrengsten) die het Rijk hanteert werkt anders dan het baten-lastenstelsel dat we (als decentrale overheid) hanteren. Investeringen en uitgaven bijvoorbeeld die we dekken uit reserves tellen wel door in het EMU-saldo, maar hebben geen gevolg voor de uitkomst in het baten-lastenstelsel. Dus bij een sluitende begroting kan het EMU-saldo negatief zijn. Tussen het Rijk en de decentrale overheden zijn afspraken gemaakt voor de beheersing van het EMU-saldo. Het tekort voor de decentrale overheid mag niet hoger uitkomen dan 0,4% van het bruto binnenlands product. Ons EMU-saldo voor 2022 is positief.

Paragraaf 3 | Onderhoud kapitaalgoederen

Kapitaalgoederen zijn goederen waarvoor investeringen nodig zijn. Het gaat om zaken die daarna regelmatig onderhoud vergen. Bijvoorbeeld wegen, gebouwen, riolering en groen. Het onderhoud van kapitaalgoederen is van groot belang voor een goede kwalitatieve instandhouding van het openbare voorzieningenniveau. Dit onder meer op het gebied van leefbaarheid, veiligheid, vervoer en recreatie. In deze paragraaf gaan we per kapitaalgoed in op het beleidskader en de daaruit voortvloeiende financiële consequenties.

Financiële consequenties

x € 1.000

Onderhoud kapitaalgoederen	Rekening 2021	Primitieve Begroting	Actuele Begroting	Rekening 2022	Verschil
1. Samenleven					
Welzijn- en sportaccommodaties	-1.093	-1.124	-1.217	-1.148	69
2. Welzijn & educatie					
Huisvesting onderwijs	-1.335	-1.198	-1.198	-926	271 V
3. Ruimtelijke & economische ontwikk.					
Verhardingen	-1.877	-3.317	-4.037	-1.126	2.911 V
Bruggen en oevervoorzieningen	-66	-63	-63	-65	- 3 N
Verkeersvoorzieningen	-246	-255	-255	-235	20 V
Openbaar Groen	-688	-623	-765	-751	13 V
Rioleringen	-1.647	-1.601	-1.601	-1.668	- 67 N
Rioolheffing	2.508	2.765	2.765	2.805	40 V
6. Bestuur & Dienstverlening					
Automatisering	-1.183	-1.370	-1.404	-1.362	42 V
Totaal onderhoud kapitaalgoederen	**-5.626**	**-6.784**	**-7.773**	**-4.477**	**3.296**

Wegen, kunstwerken en verlichting

Wegen

Beleidskader

De onderhouds- en vervangingswerkzaamheden aan de wegen worden op basis van de vastgestelde MOP uitgevoerd. Periodiek inspecteren we alle verhardingen voor het actualiseren van de MOP. Voor het beheer van de wegen is een beheersysteem operationeel. De gegevens die in het beheersysteem zitten actualiseren we regelmatig.

Financiële gevolgen voor de jaarstukken

De werkzaamheden voeren we binnen de financiële kaders uit.

Civieltechnische kunstwerken

Beleidskader

De onderhouds- en vervangingswerkzaamheden aan de civieltechnische kunstwerken worden op basis van de MOP uitgevoerd. De MOP actualiseren we periodiek, aan de hand van inspecties. Voor het beheer van de civieltechnische kunstwerken (met name bruggen) is een beheersysteem operationeel. De gegevens die in het beheersysteem zitten actualiseren we regelmatig.

Financiële gevolgen voor de jaarstukken

De werkzaamheden voeren we binnen de financiële kaders uit.

Openbare verlichting
Beleidskader
De onderhoud- en vervangingswerkzaamheden aan de openbare verlichting worden op basis van de MOP uitgevoerd. De MOP actualiseren we periodiek. Voor het beheer en onderhoud van de openbare verlichting participeren we, samen met de meeste andere Friese gemeenten en de provincie Fryslân, in de 'Coöperatie Openbare Verlichting & Energie Fryslân U.A.' De Coöperatie ondersteunt in het beheer en onderhoud van de openbare verlichting. In 2018 is besloten om de traditionele lichtpunten versneld te vervangen door led lichtpunten. Hiervoor heeft u een investeringskrediet beschikbaar gesteld waar ook voor 2022 investeringen zijn gedaan.

Financiële gevolgen voor de jaarstukken
De werkzaamheden voeren we binnen de financiële kaders uit.

Groen, riolering en gebouwen

Groen
Beleidskader
Op 24 januari 2012 is de Notitie Groenbeleid 2011 door u vastgesteld. Hierin is de groenstructuur voor de 13 dorpen van onze gemeente vastgelegd. Met het groenstructuurplan is inzichtelijk gemaakt welk belangrijk groen in de leefomgeving aanwezig is. Ook is aangegeven welke grond door de gemeente kan worden afgestoten.

Het Biodiversiteitsplan, inclusief uitvoeringsagenda, (vastgesteld in april 2021) is de basis voor de uitvoering van het groenbeheer. Hierbij wordt gebruik gemaakt van een beheersysteem. Dit systeem wordt gebruikt om op basis van landelijke normen (IMAG-normen) te bepalen hoeveel uren nodig zijn en welk budget nodig is om het onderhoud aan de groenvoorzieningen uit te voeren. Het gemiddelde onderhoudsniveau in Ooststellingwerf is in overeenstemming met kwaliteitsniveau B van de Landelijke ‘CROW-kwaliteitscatalogus openbare ruimte’.

Het onderhoud van bomen vindt plaats op basis van de in 2020 door de Raad vastgestelde notitie 'Het behoud van veilige bomen'.

Financiële gevolgen voor de jaarstukken
De werkzaamheden voeren we binnen de financiële kaders uit.

Riolering
Beleidskader
Het Gemeentelijk RioleringsPlan 2020 - 2024 (GRP) is medio 2020 vastgesteld. In het GRP is vastgesteld dat:

- a. alle kwaliteitsprofielen op “basis” staan (met uitzondering van het profiel: transport van afvalwater op “hoog”).
- b. er nader onderzoek wordt gedaan naar de wijze waarop de gemeentelijke afvalwaterketen bij kan dragen aan het CO2 neutraal maken van de gemeente.
- c. er invulling wordt gegeven aan het onderwerp klimaatadaptatie op gebied van regenwateroverlast.
- d. er nader wordt gekeken waar besparing mogelijk is door te zoeken naar duurzame oplossingen.

Financiële gevolgen voor de jaarstukken
In het GRP is vastgesteld dat de rioolheffing met niet meer dan de inflatiecorrectie stijgt. In het kostendekkingsplan behorende bij het GRP is weergegeven hoe de heffing zich ontwikkelt in de periode 2020 - 2024. In de Verordening Rioolheffing wordt jaarlijks het exacte tarief vastgesteld.

Gymnastieklokalen
Beleidskader
De instandhouding van gymnastieklokalen is een gemeentelijke verantwoordelijkheid. Voor het onderhoud aan de gymlokalen is een voorziening gevormd. In 2019 is een nieuwe MOP 2019-2048 opgesteld voor gymnastieklokalen. Deze MOP is de basis voor aanwendingen en dotaties aan deze voorziening.

Financiële gevolgen voor de jaarstukken
De werkzaamheden zijn binnen de financiële kaders uitgevoerd. In 2023 wordt een nieuwe MOP opgesteld.

Overige gebouwen

Beleidskader

Het onderhoud van gemeentelijke gebouwen is in verschillende meerjarenonderhoudsplannen (MOP's) opgenomen. Het betreft de volgende gebouwen: het gemeentehuis, de gemeentewerf, het overslagstation, de Kompaan, molen 'De Weijert', gemeentelijke monumenten, woningen en MFS de Boekebeam. De gemeentelijke gebouwen inspecteren we periodiek voor het actualiseren van de MOP's.

Financiële gevolgen voor de jaarstukken

De werkzaamheden zijn binnen de financiële kaders uitgevoerd.

Sport en ICT

Sportaccommodaties

Beleidskader

Per 2017 gold een nieuwe exploitatieovereenkomst voor het beheer en de exploitatie van de 2 B's (sportcomplex de Boekhorst te Oosterwolde en sporthal de Bongerd te Haulerwijk) met dezelfde exploitant voor een periode van 5 jaar. Voor de andere B (= het Bosbad) is per 2017 Stichting Bosbad Appelscha (SBA) verantwoordelijk voor het beheer en de exploitatie. De gemeente en SBA hebben hiervoor een budgetovereenkomst getekend voor een periode van 10 jaar. SBA heeft het beheer en de exploitatie uitbesteed aan een exploitant. Per 2018 geldt een nieuwe exploitatieovereenkomst voor het beheer en de exploitatie van de Steegdenhal te Appelscha voor een periode van 10 jaar.

Per 2022 geldt een nieuwe exploitatieovereenkomst voor het beheer en de exploitatie van sportcomplex Boekhorst met dezelfde exploitant voor een periode van vijf jaar. Voor het beheer en de exploitatie van sporthal de Bongerd is een exploitatieovereenkomst voor vijf jaar overeengekomen met Stichting Sporthal De Bongerd in vervolg op het burgerinitiatief 'Doarpsskûte Haulerwijk'.

S.V. Haulerwijk

Het nieuwe energie neutrale clubgebouw is in 2022 opgeleverd en in gebruik genomen.

S.V. Oosterwolde

De ruilovereenkomst tussen de gemeente en s.v. Oosterwolde is getekend (= gemeente eigenaar van het perceel met opstal van voormalig v.v. Griffioen en s.v. Oosterwolde eigenaar van een stuk grond voor de uitbreiding); de vernieuwbouw inclusief uitbreiding van de was- en kleedaccommodatie is in uitvoering en wordt begin 2023 opgeleverd. S.V. Oosterwolde maakt gebruik van het voormalig korfbalveld. K.V. Dio is gehuisvest in het clubgebouw van voormalig v.v. Griffioen en maakt gebruik van het voormalig hoofdveld. Op dit veld is in opdracht van k.v. DIO een lichtinstallatie gerealiseerd met behulp van Fonds Ooststellingwerf en andere fondsen.

Financiële gevolgen voor de jaarstukken

In 2019 is een nieuwe MOP opgesteld voor de 3 B's voor de periode 2019 tot en met 2033. Op basis daarvan ontstaat een tekort vanaf 2026. Bij de jaarrekening 2019/2020 heeft u daarom besloten om vanaf 2021 € 35.000 per jaar te doteren aan de voorziening, zodat deze tot en met 2028 toereikend is voor het geplande onderhoud. De jaarlijkse dotatie aan de voorziening voor de Steegdenhal bedraagt met ingang van 2017 € 15.500. De basis hiervoor is de MOP 2017-2026. In 2022 zijn nieuwe MOP's opgesteld omdat de huidige niet meer voldoen.

Per 1 januari 2019 is de sportvrijstelling in de Wet om de omzetbelasting verruimd. Door deze wetswijziging vervalt het recht op aftrek van btw voor planmatig onderhoud voor gemeenten en niet-winstbeogende exploitanten van sportaccommodaties. Er is een Specifieke uitkering sport (SPUK) voor gemeenten om het btw nadeel (grotendeels) te compenseren. Voor een aantal exploitanten was niet duidelijk of zij als winstbeogende exploitanten worden aangemerkt. Voorzichtigheidshalve hebben wij voor 2019 en 2020 een SPUK aanvraag ingediend. Vanaf 2021 is er door aanpassing van de afspraken duidelijkheid omtrent de winstbeogendheid van deze exploitanten en wordt de btw op het planmatig onderhoud van het betreffende onroerend goed gecompenseerd via het btw-aangifte.

Sportterreinen

Beleidskader

Het specialistische onderhoud aan de grasvelden van de gemeentelijke sportterreinen wordt in opdracht van ons uitgevoerd. De basis van de onderhoudswerkzaamheden zijn de kwaliteitscriteria van de KNVB. Op basis hiervan voeren we planmatig onderhoud aan de sportvelden uit. Dit is vastgelegd in de notitie 'Planmatig onderhoud grassportvelden'. Per jaar renoveren we de toplaag van één veld. Het overige onderhoud voeren de sportverenigingen zelf uit. Hier krijgen de sportverenigingen een jaarlijkse vergoeding voor. U heeft in 2016 besloten het sportcomplex Waskemeer met een wetra-veld uit te breiden en het bestaande (halve) trainingsveld uit te breiden naar een volledig oefenveld; deze uitbreiding is in 2021 gerealiseerd. Bij de vaststelling van de Programmabegroting 2020 en 2021 is voor de jaren 2020 tot en met 2023 per jaar € 100.000 beschikbaar gesteld om de sportvelden te voorzien van automatische beregening.

Financiële gevolgen voor de jaarstukken

De aard en omvang van het planmatig onderhoud aan de grassportvelden is afgestemd op de beschikbare middelen. Per jaar renoveren we de toplaag van één veld. Elk jaar wordt er bekeken welk sportveld aan een toplaag renovatie toe is. De weersomstandigheden, bespelingsdruk, grasbezetting, vlakheid, beschikbaarheid overige velden op een complex zijn afwegingsfactoren die de basis vormen van een toplaagrenovatie. De jaarlijkse kosten voor de renovatie van 1 grassportveld wordt gedekt uit de exploitatie. In 2022 is het planmatig onderhoud, inclusief het jaarlijks renoveren van de toplaag van 1 veld, Europees aanbesteed voor een periode van 4 jaar met de mogelijkheid om het twee keer met 1 jaar te verlengen.

Conform planning is er een toplaag vervangen zijn 9 velden voorzien van automatische beregening.

ICT

Zie OWO paragraaf.

Overzicht beheerplannen

	Naam beheerplan	Vastgesteld in de raad	Looptijd	Lasten	Is er achterstallig onderhoud?
Wegen	MOP wegen	21-9-2021 MadR	2022 t/m 2026	1.156.000	Nee
Kunstwerken	MOP Civieltechnische Kunstwerken 2018-2022	tkn maart 2022	2023 t/m 2027	69.000	Nee
Gebouwen	MOP gemeentelijke vastgoed		2016 t/m 2025	176.500	Nee
Water	N.v.t.				nvt
Riolering	Gemeentelijk RioleringsPlan 2020-2024	1-7-2020	2020 t/m 2024	2.919.000	Nee
Openbare verlichting	MOP OV 2018-2022	tkn maart 2018	2018 t/m 2022	235.956	Nee

Paragraaf 4 | Financiering

De paragraaf Financiering gaat over het aantrekken, beheren en uitzetten van gelden. Ook het garanderen en verstrekken van geldleningen aan derden valt hieronder. Deze activiteiten vormen een onderdeel van de treasuryfunctie van de gemeente. Een adequate sturing op de geldstroom is noodzakelijk. In deze paragraaf gaan we in op de vraag hoe we gelden zo optimaal mogelijk beleggen dan wel aantrekken.

Algemene beleidslijn en Risicobeheer

Algemene beleidslijn

De financiële verordening Ooststellingwerf 2022 is door u op 20 december 2022 vastgesteld. In artikel 13 van deze verordening is de financieringsfunctie beschreven. De verordening berust op de bepalingen in de Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido). Het uitgangspunt van de Wet Fido is het beheersen van risico's. Het doel is om doelmatig en doeltreffend om te gaan met de beschikbare financiële middelen.

Risicobeheer

Op grond van de Wet Fido moeten gemeenten zich houden aan de zogenaamde kasgeldlimiet en de renterisiconorm.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet bedraagt 8,5% van het begrotingstotaal. De uitkomst van die berekening is het maximale bedrag dat rente typisch 'kort' gefinancierd mag worden. De kasgeldlimiet voor 2022 bedraagt € 6,65 miljoen (8,5% van het begrotingstotaal 2022 van afgerond € 78,3 miljoen). Uit de onderstaande tabel blijkt dat de kasgeldlimiet in 2022 niet is overschreden.

Renterisiconorm

De renterisiconorm is gesteld op 20% van het begrotingstotaal per 1 januari. Daar wordt het berekende renterisico op de vaste schuld tegen afgezet. Het renterisico op de vaste schuld mag de renterisiconorm niet overtreffen. Navolgend schema (in bedragen x € 1.000) laat zien dat de renterisiconorm in de jaren 2023-2025 naar verwachting niet wordt overschreden.

x € 1.000

Kasgeldlimiet	Rekening 2022
Kasgeldlimiet aanvang begrotingsjaar	**-6.655**
Omvang netto vlottend schuld	
1e kwartaal	5.107
2e kwartaal	7.323
3e kwartaal	9.065
4e kwartaal	10.101

x € 1.000

Rente risiconorm	Rekening 2022	Begroting 2023	Mjb 2024	Mjb 2025
Rente risiconorm	**15.660**	**15.507**	**15.285**	**14.942**
Aflossingen en renteherzieningen				
Reguliere aflossingen geldleningen	3.569	1.300	3.800	5.000
Geldleningen met renteherzieningen	-			
Totaal Aflossingen en renteherzieningen	**3.569**	**1.300**	**3.800**	**5.000**
Ruimte (+) / Overschrijding (-)	**12.091**	**14.207**	**11.485**	**9.942**

Leningenportefeuille

Opgenomen gelden

De onderstaande tabel geeft inzicht in de samenstelling, grootte en rentegevoeligheid van de opgenomen geldleningen. De leningen zijn onderverdeeld in leningen opgenomen voor onze eigen huishouding en leningen opgenomen ten behoeve van woningcorporaties. Deze leningen zijn met een renteopslag weer doorgeleend naar de corporaties (sinds 1999 zijn we hiermee gestopt).

x € 1.000

Leningenportefeuille opgenomen gelden	Eigen leningen		Woningbouw leningen	
	Bedrag	Rente	Bedrag	Rente
Stand per 1 januari	**27.600**	**0,59%**	**2.507**	**4,38%**
Nieuwe leningen	-			
Reguliere aflossingen	-3.500		-69	
Vervroegde aflossingen				
Stand per 31 december	**24.100**	**0,54%**	**2.437**	**4,43%**

Het gemiddelde rentepercentage begin 2022 is als volgt berekend: rente 2022 / stand 1-1-2022. Het gemiddelde rentepercentage eind 2022: rente 2023 / stand per 31-12-2022. In 2022 zijn geen nieuwe leningen aangetrokken.

Uitgezette gelden

De gemeente loopt met betrekking tot de verstrekte geldleningen beperkt risico. Veelal zijn er opstallen, installaties en dergelijke aanwezig die naar verwachting voldoende zijn om, in geval van het uitblijven van betaling, de restantschuld te voldoen. We voeren ten aanzien van overige debiteuren een actief beleid. Waar nodig nemen we tijdig de gebruikelijke invorderingsmaatregelen. Wanneer invordering niet (meer) mogelijk is, boeken we vordering af ten laste van het lopende boekjaar.

x € 1.000

Leningenportefeuille uitgezette gelden	Bedrag
Leningen aan woningbouwcorporaties	2.437
MFC Oldeberkoop	218
Volkskredietbank	119
Sportverenigingen	578
Dorpshuizen	10
Vereniging Toeristisch Recreatie Belang	20
Stichting Stimuleringsfonds (verzilverleningen)	300
Stichting Stimuleringsfonds (stimuleringsleningen)	200
Stichting Stimuleringsfonds (blijversleningen)	60
Stichting Stimuleringsfonds (duurzaamheidsleningen)	700
Stichting Stimuleringsfonds (startersleningen)	300
Stand per 31 december 2021	**4.943**

Overig

Schatkistbankieren

Vanaf 1 januari 2014 zijn alle decentrale overheden verplicht om te schatkistbankieren. Dit betekent dat we alle overtollige liquide middelen, het saldo liquide middelen boven een bepaald drempelbedrag van de begroting, moeten stallen bij het Rijk. Vanaf 1 juli 2021 wordt voor gemeenten (en provincies, waterschappen en hun gemeenschappelijke regelingen) met een begrotingstotaal tot € 500 miljoen de drempel voor het verplicht schatkistbankieren verhoogd naar 2% (was 0,75%) van het begrotingstotaal met een minimum van € 1 miljoen. Zie de tabel in de bijlage voor het overzicht schatkistbankieren.

Liquiditeitsprognose
Twee keer per jaar onderzoeken we aan de hand van een liquiditeitsprognose in hoeverre we de huidige leningenportefeuille de komende jaren verder kunnen afbouwen door het aantrekken van deels fix en/of lineaire leningen.

Renteschema
Elk jaar moet bij de jaarrekening de werkelijke doorbelaste rentelasten worden vergeleken met de voorgecalculeerde doorbelaste rentelasten. Als de afwijking meer dan 25% is dan moeten we overgaan tot correctie.

x € 1.000

Renteschema werkelijk 2022		Bedrag
a. Werkelijke lasten over de korte en lange financiering		277
b. Werkelijke externe rentebaten (idem)		176
Saldo rentelasten en rentebaten		**102**
c1. Werkelijke rente die aan de grondexploitatie moet worden doorgerekend	15	
c2. Werkelijke rente van projectfinanciering	110	
c3. Werkelijke rentebaat van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken (=projectfinanciering)	111	
		14
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente		**88**
d1. Werkelijke rente over eigen vermogen		-
d2. Werkelijke rente over voorzieningen		-
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente		**88**
e. De aan taakvelden werkelijke toegerekende rente		123
Verschil		**-35**

Paragraaf 5 | Bedrijfsvoering

De gemeente Ooststellingwerf wil met lef en passie werken aan duurzame en toekomstbestendige initiatieven. Groot en klein, van binnen en van buiten de organisatie. Met een mentaliteit die gebaseerd is op daadkracht, op 'meer doen, minder praten'. Vertrouwen in de kracht van medewerkers én inwoners is de basis onder het (samen)werken. We willen meer faciliteren dan regisseren, initiatief van buitenaf omarmen en zo het woon- werk-, en leefklimaat in Ooststellingwerf op continue basis verbeteren.

Interbestuurlijk toezicht

Via het IBT houdt de provincie toezicht op correcte uitvoering van de medebewindstaken. Dit zijn: Omgevingsrecht/Wabo, Ruimtelijke Ordening, Water en Riolering, Friese taal, Archief en Informatiestromen, Monumenten en Archeologie. In samenspraak met de gemeente wordt een toezichtsplan opgesteld over de prioritering en beheersing van risico's.

Human Resource Management

In 2022 is gestart met de aanpassing van de kantoren aan hybride werken. De proeftuin die gepland stond voor dit jaar is helaas vertraagd als gevolg van de aanbesteding - en levertijd van meubilair. Om tijd te winnen zijn andere onderdelen van het plan naar voren gehaald. Dit project loopt en zal nog geruime tijd in beslag nemen. Medewerkers worden op allerlei manieren betrokken bij het project via kennisspellen en creatieve sessies.

Het vervallen van de taakstelling op de formatie die onderdeel was van het heroverwegingsproces betekende een positief signaal richting medewerkers.

De afgelopen periode zijn de acties uit de organisatiescan Fit voor de Toekomst opgepakt die voor 2022 gepland stonden. Zo zijn de missie en visie vernieuwd en gedeeld met college, leidinggevenden en medewerkers. Dit en andere adviezen uit de organisatiescan vormen de basis voor de vernieuwing van het strategisch personeelsbeleid die de komende tijd zijn beslag gaat krijgen. Hierbij staat de medewerker centraal omdat hij/zij het verschil maakt als het gaat om de kwaliteit van de dienstverlening.

Belangrijk is dat in 2022 de weg vrij is gemaakt voor de start van de OWO-trainees. Zo zetten we werken bij de OWO-gemeenten op de kaart.

Het besluit om per 2023 een vergoeding van de reiskosten woonwerk-verkeer in te voeren voor medewerkers is in dit moeilijke jaar de kers op de taart, het wordt zeer gewaardeerd en verstevigt ook onze positie op de (krappe)arbeidsmarkt.

Tenslotte zijn in 2022 voorbereidingen getroffen voor een nieuwe meting van het Medewerkertevredenheidsonderzoek en is het OWO onlineleerplatform OLGA in gevoerd met een keur aan online trainingen die medewerkers in hun eigen tijd kunnen volgen. Een belangrijke stap als het gaat om flexibel leren.

Financiën, Planning & Control

De financiële functie voorziet de gemeenteraad, het college en de organisatie van actuele en volledige financiële informatie voor de ondersteuning van de gemeentelijke beleidsontwikkeling en uitvoering. Deze functie is gericht op een duurzame en gezonde financiële positie van de gemeente. Kwaliteit, snelheid en toegankelijkheid spelen in deze processen een belangrijke rol. In 2022 zijn we gestart met het organiseren voor trainingen voor de commissie P&C en de auditcommissie. Hierna komt binnen de auditcommissie de indeling van de programmabegroting, en ook mogelijk andere onderwerpen, aan de orde.

Continuïteit

Financien

Financieel gezien stond de gemeente er in het jaar 2022 goed voor. Ook voor de komende jaren sluit de begroting. Financieel gezien is de continuïteit van onze gemeente gewaarborgd.

ICT
De complexiteit en kwetsbaarheid van systemen, netwerken en applicatielandschap zijn verder toegenomen. In 2022 is dit nog eens gesignaleerd. Vanaf 2023 komen er aanzienlijk meer middelen vrij om dit het hoofd te bieden en daarmee de bedrijfscontinuïteit van de OWO gemeenten verder te borgen. In 2022 zijn er een aantal storingen geweest, maar bij geen van deze is de bedrijfscontinuïteit in het geding geweest. De grootste storing viel in de kerstperiode. Ook zijn er geen veiligheidsrisico's met een impact op de continuïteit geweest. Aan verdere bewustwording op dit vlak is in 2022 ingezet.

Juridische kwaliteitszorg (JKZ)
Het MT stelt jaarlijks de JKZ-jaarplanning voor vast. Met juridische kwaliteitszorg kunnen we de juridische kwaliteit van het handelen van de gemeente verbeteren. We investeren in kennis en vaardigheden door bijvoorbeeld juridische informatie te delen, standaardbrieven op te stellen, opleidingen en trainingen te verzorgen. Daarnaast zetten we in op het in een vroeg stadium betrekken van de juridisch adviseurs van het cluster Bestuurlijk Juridische Zaken bij dossiers.

Rechtmatigheid
Betrouwbaarheid en rechtmatig handelen binnen wet- en regelgeving is een belangrijk punt voor de gemeente. Jaarlijks leggen we in het Interne Controle plan de uitvoering van de verbijzonderde interne rechtmatigheidscontrole vast. De gemeente blijft zichtbaar werken aan de verbetering van processen zodanig dat afwijkingen gesignaleerd en gecorrigeerd worden. In 2022 zijn er al acties ondernomen vooruitlopend op de aankomende wijziging van de wetgeving met betrekking tot de accountantscontrole en het opnemen van een rechtmatigheidsverantwoording in de jaarrekening.

Fraude
Jaarlijks stellen we vast of we binnen onze algehele bedrijfsvoering in voldoende mate effectieve technische en organisatorische maatregelen hebben getroffen om misbruik, oneigenlijk gebruik en fraude te voorkomen, dan wel op te sporen. Hierbij houden we ook rekening met invloeden van buiten de organisatie, zoals corruptie, omkoping, bedreiging en cybercrime. In 2022 hebben we geen fraude geconstateerd.

Informatiebeveiliging en privacy
Inwoners, ondernemingen en instellingen moeten erop kunnen vertrouwen dat we zorgvuldig omgaan met (persoons)gegevens. Het is daarom van groot belang dat gegevens alleen onder strikte voorwaarden gebruikt worden en goed beveiligd zijn tegen onbevoegd gebruik. In 2020 is de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) in werking getreden, waarmee er één normenkader is ontstaan voor gemeenten, provincies, waterschappen en rijk. Ons informatiebeveiligingsbeleid is in 2022 geactualiseerd en continu gebaseerd op het treffen van technische en organisatorische beveiligingsmaatregelen in het kader van dit normenkader.

De beveiligingsfunctionaris (CISO) zorgt voor de coördinatie en toezicht op de naleving van beveiligingsmaatregelen en -procedures, voor elk onderdeel van het informatiebeveiligingsbeleid. Beveiliging van onze gegevens en sturen op houding en gedrag vragen continu aandacht en investeringen. De gemeente heeft diverse instrumenten ingezet om de informatiebeveiligings- en privacybewustzijn te optimaliseren. De gemeente heeft in 2022 zichtbaar voldaan aan de normen die noodzakelijk zijn voor de voortzetting van onze dienstverlening via DigiD en aan de specifiek normen welke gelden voor de BRP en de waardedocumenten, Suwinet, BAG, BGT, WOZ en BRO.

Burgers hebben op grond van de AVG het recht te weten welke gegevens van hen worden verwerkt, voor welk doel en met wie deze worden gedeeld. De privacyrechten van burgers zijn daarmee uitgebreid en de eisen waaraan persoonsgegevens moeten voldoen zijn verscherpt. Gegevensbescherming en privacy dringen door in alle processen binnen onze gemeentelijke organisatie. Privacy heeft een direct raakvlak met informatiebeveiliging en vraagt continue aandacht en investeringen. In 2022 is het privacybeleid van de gemeente geactualiseerd en hebben we zichtbaar gewerkt aan de verdere inrichting van onze processen, systemen en interne organisatie conform deze privacywetgeving. De gemeente beschikt over een register van verwerkingsactiviteiten en houdt deze actueel om daarmee te kunnen voldoen aan de verantwoordingsplicht en inzicht te kunnen geven aan burgers wanneer zij hun privacyrechten uitoefenen. De Functionaris Gegevensbescherming houdt onafhankelijk toezicht op de naleving van de privacyregels.

Communicatie

We zetten communicatie op verschillende manieren in om inwoners, ondernemers en stakeholders te informeren en te betrekken bij ons beleid en diensten. We gebruiken daarvoor offline en online kanalen. Voor de herkenbaarheid en betrokkenheid interviewen we inwoners over hun verhaal. Deze verhalen delen we via de gemeentepagina in de krant en onze online kanalen. We monitoren onze website en sociale media. Op basis van die data kunnen we onze kanalen en middelen zo effectief mogelijk inzetten en zo veel mogelijk mensen bereiken. Daarnaast is onze gemeentegids vernieuwd naar een gemeentemagazine, waarin ook verhalen centraal staan. Onze wekelijke gemeentepagina blijft, naast de online kanalen, een belangrijke communicatiekanaal. We versturen diverse nieuwsbrieven, zoals de dorpennieuwsbrief en de ondernemersnieuwsbrief.

Naast uitvoerende communicatieactiviteiten richten we ons op het stimuleren, coachen en ondersteunen van de organisatie om communicatiebewustzijn en -vaardigheden te vergroten. Want communiceren doen we allemaal. We adviseren bij de organisatieontwikkelingen en de bestuurlijke dossiers zoals in de programma's Omgevingswet, Samenleven, Duurzaamheid en Dienstverlening.

Paragraaf 6 | Verbonden partijen

Verbonden partijen zijn organisaties waarin de gemeente een bestuurlijk én financieel belang heeft. Een bestuurlijk belang betekent dat de gemeente zeggenschap heeft. Een financieel belang betekent dat de gemeente financiële middelen beschikbaar heeft gesteld die ze kwijt is in geval van faillissement van de partij. De gemeente heeft ook een financieel belang als de verbonden partij haar financiële problemen kan verhalen op de gemeente. Elke verbonden partij draagt direct of indirect bij aan de beleidsdoelen van de gemeente. De verbonden partijen bestaan uit Gemeenschappelijke Regelingen, deelnemingen en overige verbonden partijen.

Algemene beleidslijn

Elke verbonden partij draagt direct of indirect bij aan de beleidsdoelen van de gemeente. In de programma's geven we aan op welke wijze de verbonden partij aansluit op het eigen beleid, de activiteiten en welke risico's er zijn met betrekking tot de samenwerking. Deze paragraaf is vereenvoudigd tot een totaalbeeld van participaties in verbonden partijen en van de financiële aspecten.

Deelname in een verbonden partij is een alternatief voor enerzijds het zelf uitvoeren van gemeentelijke taken of anderzijds het uitbesteden van deze taken. Het uitgangspunt is dat we alleen deelnemen in een verbonden partij als we daarmee een publiek belang dienen. Er kunnen verschillende redenen zijn om deel te nemen in een verbonden partij, bijvoorbeeld:

- Efficiencyvoordelen: kostenvoordeel door samenwerking
- Risicospreiding: het delen van (financiële) risico's met andere partijen
- Kennisvoordeel: gebruik maken van elkaars kennis en expertise
- Bestuurlijke kracht/effectiviteit: deelnemers staan samen sterker
- Katalysatorfunctie: de gemeente als belangrijke initiërende factor

We streven naar het efficiënt uitvoeren van gemeentelijke taken op basis van samenwerking. Waarbij de sturingselementen zoals transparantie, kaderstelling, verantwoording en controle voldoende gewaarborgd zijn.

SDF

Verband	Gemeenschappelijke Regeling Centrumregeling samenwerking sociaal domein Friese gemeenten te Leeuwarden
Gemeenschappelijke regeling	
Deelnemers	Alle 18 Friese gemeenten nemen deel in deze GR. Er vindt ambtelijk en bestuurlijk overleg plaats tussen gemeenten over (de uitvoer van) deze regeling.
Gemeentelijk belang en openbaar belang	Binnen de Centrumregeling Sociaal Domein Friese Gemeenten (uitvoeringsorganisatie Sociaal Domein Friesland (SDF)) werken de Friese gemeenten samen aan de inkoop van specialistische jeugdhulp en het bijbehorende contractbeheer. Het algemene doel van de regeling is specialistische zorg en ondersteuning leveren aan inwoners van alle Friese gemeenten.
Financieel belang	De centrumgemeente berekent de integrale kosten voor haar dienstverlening door aan gemeenten. De kosten voor de dienstverlening bestaan uit kosten voor instandhouding en kosten voor taakuitvoering. De kosten voor instandhouding worden onder gemeenten verdeeld op basis van inwoneraantal van elke gemeente met peildatum 1 januari van jaar t-1. De kosten voor uitvoering van taken worden verdeeld onder gemeenten op basis van het percentuele aandeel dat een gemeente toekomt in het totaal van aantallen cliënten op basis van de Jeugdwet. Onze bijdrage voor 2022 is begroot op € 113.000. Op dit moment is de afrekening nog niet bekend.
Omvang van het vermogen x € 1.000	Het resultaat wordt verrekend met de bijdragen van de gemeente. Er is daarom geen sprake van vermogen.
Resultaat x € 1.000	€ 0
Risico's	Als het SDF de afspraken over de begroting niet haalt, krijgen de gemeenten achteraf alsnog de rekening gepresenteerd. Dit risico beheersen we intern door periodiek de uitgaven te monitoren en bij bestuurlijk en ambtelijk overleg input te leveren. Daarnaast bespreken we de begroting van het SDF in de planning- en controlcyclus van het SDF.

VRF

Verband	Veiligheidsregio Fryslân te Leeuwarden	
Gemeenschappelijke regeling		
Deelnemers	Een gemeenschappelijke regeling met de 18 Friese gemeenten. Zowel bestuurlijk als ambtelijk bestaan er gremia waarin (één van de) OWO-gemeente(n) vertegenwoordigd is/zijn: · Deelname in Algemeen Bestuur (AB) van de VRF (drie burgemeesters); · Deelname in Dagelijks Bestuur (DB) van de VRF (burgemeester Werkman); · Deelname in Bestuurscommissie Veiligheid van de VRF (drie burgemeesters); · Deelname in Agendacommissie Veiligheid van de VRF (burgemeester Werkman); · Deelname in Bestuurscommissie Gezondheid (drie portefeuillehouders); · Deelname in Agendacommissie Gezondheid (Heerenveen); · Deelname in POOK (Plenair Overleg Oranje Kolom) drie gemeentesecretarissen; · Deelname in ambtelijk regionaal overleg (zowel VRF-breed als in district Zuidoost) (3 Ambtenaren Openbare Orde en Veiligheid (AOV'ers).	
Gemeentelijk belang en openbaar belang	Veiligheidsregio Fryslân (VRF) is een samenwerkingsverband van de Friese gemeenten, Brandweer Fryslân, GGD Fryslân en andere partners. In de VRF wordt samengewerkt aan brandweerzorg, publieke gezondheidszorg, rampenbestrijding en crisisbeheersing. Zo worden (gezondheids)risico's zo veel mogelijk beperkt en het beleid van gemeenten op het gebied van gezondheid en veiligheid bevordert.	
Financieel belang	Bijdrage 2022 € 2.726.316: 1. Gezondheid € 196.240 2. Jeugdgezondheidszorg € 943.190 3. Veiligheid € 103.686 4. Brandweer € 1.553.200	
Omvang van het vermogen x € 1.000	Eigen vermogen: 1-1-2021 € 6.075 31-12-2021 € 9.753	Vreemd vermogen: 1-1-2021 € 72.001 31-12-2021 € 87.724
Resultaat x € 1.000	€ 2.985(2021)	
Risico's	Als de VRF zich niet houdt aan afspraken over de begroting, krijgen de gemeenten achteraf alsnog de rekening. Dit risico beheersen we intern door periodiek de uitgaven te monitoren en bij bestuurlijk en ambtelijk overleg input te leveren. Daarnaast bespreken we de begroting en de jaarrekening van de VRF in de planning- en controlcyclus van de VRF.	

SW Fryslân

Verband	Gemeenschappelijke Regeling Sociale Werkvoorziening Fryslân te Drachten	
Gemeenschappelijke regeling		
Deelnemers	Er nemen naast Ooststellingwerf nog 7 gemeenten deel. sociale werkvoorziening drachten. Vertegenwoordiging in dagelijks en algemeen bestuur: wethouder Nijboer	
	Gemeentelijk belang en openbaar belang	De taken vanuit de voormalige Wet sociale werkvoorziening (WSW) moeten door ons als gemeente worden uitgevoerd. Op basis van efficiency en financiële redenen zijn deze taken uitbesteed aan de GR. Vanaf 1 januari 2015 is nieuwe instroom in de WSW niet meer mogelijk. Dit heeft tot gevolg dat de WSW alleen nog van kracht blijft voor de huidige werknemers met een vaste aanstelling. Voor de toekomst heeft de GR besloten de WSW verantwoord en versneld af te bouwen, met aandacht voor de positie van de huidige werknemers. Dit doen we door een gezamenlijk beschutwerkbedrijf (met 8 deelnemende gemeenten) in stand te houden. Nieuwe activiteiten van Caparis N.V. komen niet voor rekening van de aandeelhouders. Verder streeft de GR naar het terugdringen van het subsidie- en exploitatietekort bij Caparis N.V. Vanaf 1-1-2020 zijn de activiteiten van de GR veranderd waarbij er geen sprake meer is van de uitvoering van de WSW. Door de gemeente is een dienstverleningsovereenkomst (DVO) afgesloten met Caparis voor de uitvoering van deze activiteiten. Vanaf 2020 is daarom ook geen bijdrage aan de GR meer.
Financieel belang	Onze exploitatiebijdrage voor de GR SW Fryslân voor 2021 bedraagt € 0	
Omvang van het vermogen x € 1.000	Eigen vermogen: 01-01-2021 € 0 31-12-2021 € 0	Vreemd vermogen: 01-01-2021 € 7.172 31-12-2021 € 6.386
Resultaat x € 1.000	€ 0 (2021)	
Risico's	Als gemeente lopen we het risico dat het subsidietekort oploopt in de komende jaren. Daarnaast zijn we verantwoordelijk voor uitstaande geldleningen van de GR.	

Recreatieschap

Verband	Recreatieschap Drenthe te Diever	
Gemeenschappelijke regeling		
Deelnemers	Alle 12 Drentse gemeenten nemen deel. Vertegenwoordiging in algemeen bestuur: wethouder Jan van Weperen	
Gemeentelijk belang en openbaar belang	Het samenwerkingsverband heeft tot taak de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten te behartigen op het gebied van recreatie & toerisme. Het Recreatieschap heeft primair een ondersteunende en verbindende taak. Het is het instrument waarmee gezamenlijke acties kunnen worden ondernomen, beleidszaken kunnen worden afgestemd en gemeentegrens-overschrijdende zaken kunnen worden opgepakt. Individuele vraagstukken kunnen bovengemeentelijk (en daardoor in breder verband) worden opgepakt. “Samen is meer dan de som der delen”.	
Financieel belang	Bijdrage 2022: € 80.895	
Omvang van het vermogen x € 1.000	Eigen vermogen: 1-1-2021 € 1.387 31-12-2021 € 1.161	Vreemd vermogen: 1-1-2021 € 813 31-12-2021 € 1.073
Resultaat x € 1.000	€ 1 (2021)	
Risico's	De financiële risico's voor de Gemeenschappelijke Regeling zijn gering. De regeling heeft een financieel gezonde positie.	

FUMO

Verband	Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing (FUMO) te Grouw	
Gemeenschappelijke regeling		
Deelnemers	Alle Friese gemeenten, de provincie Fryslân en het Wetterskip Fryslân. Vertegenwoordiging in algemeen bestuur door: wethouder Gerben But	
Gemeentelijk belang en openbaar belang	Deelname aan de FUMO is wettelijk verplicht gesteld voor alle Friese gemeenten. Hiermee wordt beoogd de uitvoering van de milieuregelgeving te professionaliseren, te uniformeren en de afstemming met andere handhavingspartners (Justitie) te verbeteren. In het basistakenpakket is vastgelegd voor welke activiteiten (van bedrijven en instellingen) de FUMO haar werkzaamheden moet uitvoeren. De gemeente blijft het bevoegd gezag. De FUMO voert voor de gemeente gedeeltelijk het omgevingsrecht uit: de vergunningverlening en het toezicht van het milieucomponent van grote en complexe bedrijven en instellingen.	
Financieel belang	Bijdrage 2022 € 467.027	
Omvang van het vermogen x € 1.000	Eigen vermogen: 1-1-2021 € 1.626 31-12-2021 € 1.422	Vreemd vermogen: 1-1-2021 € 5.572 31-12-2021 € 5.280
Resultaat x € 1.000	€ 121 (2021)	
Risico's	De Gemeenschappelijke Regeling brengt een inherent risico mee, dat alle deelnemers moeten bijspringen bij eventuele tekorten. In de ontwerpbegroting 2022 is melding gemaakt van een belangrijke verandering ten opzichte van voorgaande jaren. Dit is dat deze ontwerpbegroting is opgesteld volgens de nieuwe sturings- en financieringssystematiek. Kern hiervan was dat de kosten voor de deelnemers eerlijk worden verdeeld; elke deelnemer betaalt voor de producten/diensten die worden afgenomen. Voor Ooststellingwerf betekende dat een toename van de bijdrage van ongeveer € 100.000. We voeren toezicht op de uitvoering van de taken door de FUMO. Op bestuurlijk niveau in het Algemeen Bestuur. Op ambtelijk niveau door deelname aan de Controllersgroep en het Opdrachtgeversoverleg. We hebben enkel de wettelijk verplichte basistaken in de FUMO ondergebracht. Niet de plustaken. Daarmee zijn we niet aansprakelijk voor de risico's die met de uitvoering van plustaken gepaard gaan.	

Lokale Adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit

Verband	Adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit (voorheen Hûs en Hiem) te Leeuwarden	
Gemeenschappelijke regeling		
Deelnemers	Een Gemeenschappelijke Regeling van deelnemende gemeenten op het gebied van de bouwkundige, stedenbouwkundige en landschappelijke schoonheid in de provincie Fryslân. Vertegenwoordiging in het dagelijks bestuur door: wethouder Jelke Nijboer	
Gemeentelijk belang en openbaar belang	De commissie Ruimtelijke Kwaliteit Hûs en Hiem, welstandadvisering en monumentenzorg heeft als doel de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeente te behartigen op het gebied van de bouwkunstige, stedenbouwkundige en landschappelijke schoonheid in de provincie Friesland. Betrokken gemeenten moeten op grond van de nieuwe Omgevingswet een onafhankelijke commissie benoemen die zich uitspreekt over verbouwingen, sloop of verplaatsing van rijksmonumenten. Daarnaast adviseert deze commissie ook over meer kwaliteitsvragen dan monumenten alleen.	
Financieel belang	Voor de dienstverlening biedt de gemeente geen vergoeding aan deze GR. Leges die de GR - Hûs en Hiem bij de gemeente in rekening brengt worden één op één doorberekend naar de aanvrager. De Gemeenschappelijke Regeling is budgetneutraal.	
Omvang van het vermogen x € 1.000	Eigen vermogen: 1-1-2021 € 350 31-12-2021 € 455	Vreemd vermogen: 1-1-2021 € 81 31-12-2021 € 136
Resultaat x € 1.000	€ 96 (2021)	
Risico's	In feite loopt de gemeente geen risico. Kosten gemaakt door de commissie worden één-op-één in rekening gebracht bij de aanvrager. Daarnaast is de financiële positie van de regeling gezond. Wel is het zaak alert te blijven bij maatschappelijke ontwikkelingen. Bijvoorbeeld het teruglopen van de bouwactiviteiten in relatie tot de financiële crisis zoals we die in de afgelopen jaren hebben ervaren. Dit risico kunnen we verminderen door in te spelen en actief te reageren op ontwikkelingen en toekomstprognoses in de begroting. Zo kunnen we daar waar nodig bijsturen of zelfs maatregelen afdwingen om de leges kostendekkend te maken voor de komende jaren. Dit alles conform de eisen en voorschriften zoals die zijn gesteld in de Gemeenschappelijke Regeling Hûs en Hiem. Gezien de huidige ontwikkelingen in de woningmarkt, zullen inkomsten naar verwachting de komende periode toenemen.	

Omrin

Verband	Omrin: a. Afvalsturing Friesland N.V. (OMRIN) te Leeuwarden b. N.V. Fryslân Miljeu te Leeuwarden	
Vennootschappen en Coöperaties		
Invloed	Gemeente is vertegenwoordigd in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders door wethouder Gerben But	
Gemeentelijk belang en openbaar belang	Omrin (Afvalsturing en Fryslân Miljeu) is het bedrijf van en voor gemeenten voor de reinigingstaken. Zij verwerkt het ingezamelde huishoudelijke afval en exploiteert de gemeentelijke milieustraat. Het bedrijf wil als totaaloplosser de gehele afvalketen bestrijken (van kringloop tot storten). Samen met de aandeelhouders wordt het beleid bepaald.	
Financieel belang	Aandelenkapitaal: a. € 54.457 b. € 46.807 Het bruto dividend over 2021 bedraagt € 60.077 (Afvalsturing) en € 57.858 (NV Fryslan Miljeu)	
Omvang van het vermogen x € 1.000	a. Eigen vermogen: 1-1-2021 € 61.055 31-12-2021 € 64.757 b. Eigen vermogen: 1-1-2021 € 9.426 31-12-2021 € 11.485	a. Vreemd vermogen 1-1-2021 € 132.770 31-12-2021 € 128.437 b. Vreemd vermogen 1-1-2021 € 20.912 31-12-2021 € 25.406
Resultaat x € 1.000	a. € 4.936 (2021) b. € 2.834 (2021)	
Risico's	De risico's zijn beperkt. Op beleidsniveau is voor ons voldoende vertegenwoordiging en beslissingsbevoegdheid aanwezig. De onderneming heeft een gezonde financiële positie.	

BNG

Verband	N.V. Bank Nederlandse gemeenten te Den Haag	
Vennootschappen en Coöperaties		
Gemeentelijk belang en openbaar belang	De kerntaak van de BNG is om tegen lage tarieven krediet te verstrekken aan of onder garantie van Nederlandse overheden. Daarmee speelt de bank een essentiële rol in de financiering van door overheden gewenste maatschappelijke investeringen. De aandeelhouders van de BNG zijn uitsluitend overheden. De Staat is houder van de helft van de aandelen. De andere helft is in handen van gemeenten, provincies en een hoogheemraadschap. De burgemeester van Ooststellingwerf vertegenwoordigt de gemeente.	
Financieel belang	18.720 aandelen a € 2,50 nominaal. Het dividend over 2021 is € 42.682	
Vermogen x € 1.000	Eigen vermogen: 1-1-2021 € 5.097.000 31-12-2021 € 5.062.000	Vreemd vermogen: 1-1-2021 € 155.262.000 31-12-2021 € 143.995.000
Resultaat x € 1.000	€ 236.000 (2021)	
Risico's	De onderkende risico's voor de verbonden partij zijn minimaal. BNG publiceert op hun website het risicoprofiel. Daaruit blijkt dat door de topratings de bank in staat is tegen lage prijzen geld aan te trekken op de geld- en kapitaalmarkt. De BNG hanteert een strak kapitalisatiebeleid. De bank heeft een gezonde financiële positie.	

SBMVO

Verband	Stichting Beheer Multifunctioneel Vastgoed Oosterwolde	
Stichtingen en Verenigingen		
Gemeentelijk belang en openbaar belang	De stichting Beheer Multifunctioneel Vastgoed beheert en exploiteert en houdt de voorziening (= de Kampus) in stand voor de huidige gebruikers (= het Stellingwerf College, Kunst & COO en de Openbare Bibliotheek). Maar ook voor culturele evenementen en overige activiteiten in het openbaar belang en voor de inwoners van Ooststellingwerf. De Stichting is volle eigenaar en is verantwoordelijk voor de meerjarige instandhouding van de Kampus.	
Financieel belang	De gemeente staat garant voor een lening van € 1 miljoen.	
Vermogen x € 1.000	Eigen vermogen: 1-1-2021 € 71 31-12-2021 € 68	Vreemd vermogen: 1-1-2021 € 1.058 31-12-2021 € 1.029
Resultaat x € 1.000	€ -2 (2021)	
Risico's	Een risico is dat de Stichting door onvoorziene omstandigheden zijn taak niet meer kan uitvoeren (bijvoorbeeld als een van de huidige gebruikers ophoudt te bestaan). Dit risico wordt beperkt doordat indien nodig bestuurlijk overleg plaatsvindt. Daarnaast ontvangen wij als gemeente jaarlijks het jaarverslag van de Stichting, dat we aan de gemeenteraad ter decharge voorleggen. Ooststellingwerf staat garant voor de lening van € 1.000.000. Uit de jaarrekening van de Stichting blijkt dat de stand van de liquide middelen samen met de activa ongeveer 1,7 keer de hoogte van de lening is. Daarom is het financiële risico voor ons gering.	

Paragraaf 7 | Grondbeleid

De druk op de woningmarkt is hoog gebleven. De gemeente voert weer actief regie op (haar eigen) grond ten behoeve van woningbouw. Daarnaast benutten we ook de woningbouwinitiatieven van derden. Om hier nader inhoud en vorm aan te geven is de ambtelijk Taskforce Wonen druk bezig versnelling te brengen in de realisatie van woningbouw. Verder is het grondbeleid gericht op, en voldoet aan, de wettelijke taken: volkshuisvesting en ruimtelijke ordening (RO). Ook staat het grondbeleid ten dienste van algemene maatschappelijke taken gericht op het gebied van economie, werkgelegenheid, natuur, cultuur, zorg en onderwijs. Het grondbeleid dient sturing te geven aan de inzet en het gebruik van grond om zodoende de door de gemeente nagestreefde doelen te realiseren. Grondbeleid is daarmee een middel en geen doel op zich.

Actief grondbeleid betekent het op- en inrichten van nieuwe grondexploitaties waarbij de uitgifte van de grond als ook het bouw- en woonrijp maken door de gemeente gedaan wordt. Maar het kan eveneens voorkomen dat woningbouwontwikkelingen volledig door private ontwikkelaars worden uitgevoerd of waarbij de gemeente regie voert op het gewenste woningbouwprogramma en de ontwikkeling/realisatie hiervan door een private partij laat uitvoeren. In die gevallen faciliteren wij dan door het uitvoeren van onze wettelijke taken, zoals het maken van een nieuw bestemmingsplan. Maar we kunnen ook faciliteren door het treffen van voorzieningen in de openbare ruimte of het aanleggen van nutsvoorzieningen. De kosten hiervan moeten we vervolgens op de ontwikkelende partij verhalen (Hfd 6.4 Wro). Dit doen we door het sluiten van een anterieure overeenkomst. Met de komst van de Didam-uitspraak is ook de uitgifte van bouwgrond, waaronder de kaveluitgifte, nader gereguleerd.

Algemene beleidslijn

Het grondbeleid wordt uitgevoerd aan de hand van de Nota Grondbeleid 2022. De Nota Grondbeleid schetst de uitgangspunten van het te voeren grondbeleid van de gemeente Ooststellingwerf. Het beschrijft onder andere de diverse grondbeleidsinstrumenten die de gemeente tot haar beschikking heeft en er worden concrete grondbeleidskeuzes gemaakt. Ook geeft het richtlijnen voor het “in de markt zetten” van in exploitatie te brengen gronden. De methoden van prijsbepaling voor de toekomstige functie van de te verkopen grond staan beschreven, met als doel een zo marktconform mogelijke prijs. De Nota grondprijzen geeft aan wat de grondprijzen zijn, welke manier van berekenen kan worden gehanteerd en wat de bijbehorende parameters zijn.

Het grondbeleid vindt de grondslag in de volgende wettelijke landelijke/internationale regelgeving:

- Wet ruimtelijke ordening (Wro)
- Besluit ruimtelijke ordening (Bro)
- Besluit Begroting en Verantwoording (BBV)
- Wet voorkeursrecht Gemeenten (Wvg)
- Wet Markt en Overheid
- Gemeentewet (Gemw)
- Staatssteunregeling Verdrag betreffende de Werking van de Europese Unie (VWEU).

Een belangrijke rechterlijke uitspraak is het Didam-arrest. Door deze uitspraak is de verkoop van onroerend goed door een overheid onlosmakelijk verbonden met de Algemene beginselen van behoorlijk bestuur. Wij hebben in de Nota Grondbeleid 2022 en ons Uitgifteprotocol de vereiste aanpassingen gedaan.

Het ontwikkelen en realiseren van woningbouw in relatie tot onze volkshuisvestelijke opgave vraagt om een op maat gesneden aanpak. Deze aanpak sluit aan bij de Woon(zorg)visie 2022-2026.

Doelstelling

Het gemeentelijk grondbeleid heeft tot doel de bestuurlijke en maatschappelijk gewenste ruimtelijke ontwikkelingen van de gemeente Ooststellingwerf mogelijk te maken door aankoop, exploitatie en uitgifte van gronden dan wel door medewerking te verlenen aan ontwikkeling van plannen door private personen, bedrijven en instellingen.

De wijze waarop we het grondbeleid uitvoeren

Extern: het grondbeleid is gericht op:

- Ruimtelijke kwaliteit.

- Het stimuleren van plaatselijke economie.
- Het inzetten op duurzaamheid.
- Het opstellen van economisch beleid.
- Het verbeteren van veiligheid en leefbaarheid.
- Vraaggerichte aansluiting bij lokale initiatieven.

Intern: Het grondbeleid aanpassen aan de trends en ontwikkelingen in de samenleving.

- Richt grondzaken zich primair op de volkshuisvestelijke en wettelijke taken uit de Wro.
- Voldoet grondzaken aan de recente relevante jurisprudentie (Didam-uitspraak)
- Voldoet grondzaken aan de kwaliteitscriteria van het BBV.
- Heeft grondzaken een interne bezetting (fte) met voldoende kennis en kunde (functies) om de regie goed uit te kunnen voeren.
- Is grondzaken robuust, toekomstbestendig, gericht op continuïteit en in staat om te anticiperen op conjuncturele ontwikkelingen.
- Is grondzaken financieel transparant en gezond (inzet op maximale terugverdiencapaciteit).
- Heeft grondzaken nieuwe dwarsverbanden met de leefbaarheid.

Uitvoering

Met de komst van de Omgevingswet is de Nota Grondbeleid 2022 vastgesteld. De consequenties voor het grondbeleid vloeien met name voort uit de Aanvullingswet Grondeigendom van de Omgevingswet. In de Aanvullingswet worden de instrumenten voor grondbeleid geïntegreerd in het stelsel van het omgevingsrecht. Het gaat om de volgende instrumenten: voorkeursrecht, onteigening. Herverkaveling en kavelruil in landelijk en stedelijk gebied worden toegevoegd aan het instrumentarium. Verder wordt de bestaande regeling voor het kostenverhaal bij gebiedsontwikkeling gewijzigd. De Didam-uitspraak reguleert de uitgifte van bouwgrond en bouwkavels, hiervoor hebben we in "het Uitgifteprotocol voor bouwkavels in de gemeente Ooststellingwerf" de werkwijze beschreven.

Woningbouwopgave

Wonen in Ooststellingwerf

De Woon(zorg)visie 2022-2026 is op 25 januari 2022 vastgesteld door de raad. Als input hiervoor is onder andere woningmarktonderzoek gedaan. Wonen en zorg is een belangrijk thema voor het wonen de komende jaren, evenals betaalbaarheid en de beschikbaarheid van zowel koop als huurwoningen. We gaan voor een kwalitatieve toekomstbestendige woningvoorraad.

Nieuwbouw

De druk op de woningvoorraad is groot en vraagt om creatief denken en handelen om de voorraad te vergroten. De gebouwen en panden worden herbestemd tot woningen. Daarnaast zorgt de Taskforce Wonen voor een versnelling van nieuwbouw, zowel door de uitgifte van gemeentelijke bouwgrond als het faciliteren van initiatieven van derden. Hiervoor blijven we in gesprek met initiatiefnemers, corporaties, bouwers en de provincie om alle mogelijkheden te benutten. We hebben hierbij aandacht voor innovatieve woningbouw. Daarnaast zetten we in op intensievere samenwerking met en tussen zorgpartijen om ervoor te zorgen dat ouderen zo lang mogelijk thuis kunnen wonen.

Complexen grondexploitatie

Woningbouw in Exploitatie Genomen Gronden (IEGG)

- Langedijke: 1 kavel resteert
- Elsloo: de laatste kavel is in 2022 verkocht
- Donkerbroek-West: de laatste 2 kavels zijn in 2022 verkocht
- De Kromten Waskemeer: fase 1 afgesloten 2018; fase 2 zal bestaan uit drie (3) kavels, de grondexploitatie hiervoor is op 29 november 2022 vastgesteld door de raad. De uitgifte van deze kavels staat beschreven in de verkoopbrochure en zal begin 2023 plaatsvinden.

Woningbouw niet in Exploitatie Genomen Gronden (NIEGG)

- Aan de Boekhorsterweg in Oosterwolde is ruimte gecreëerd voor in totaal 6 rijwoningen, type drie-onder-één-kap, start bouw wordt in 2023 verwacht. De grondexploitatie zal hiervoor in 2023 worden geactiveerd.

Bedrijventerreinen

- Oosterwolde Venekoten: prognose € 270.000 per jaar aan verkopen. Resterende looptijd 2025. Haulerwijk De Turfsteker: uitgifte prognose: 1 kavel per jaar, resterende looptijd 2023.

Grondexploitatie

Winstnemingen grondexploitatie

Voor de lopende complexen hebben we geen hoog risico. In overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) zijn de winsten die genomen konden worden toegevoegd aan de Algemene Reserve Grondexploitatie (ARG). Dit overeenkomstig het in het BBV dwingend voorgeschreven systeem van de POC (percentage of completion).

Bij verkoop van gronden (kaveluitgifte) is de gemeente ook geconfronteerd met de vennootschapsbelasting. Tot dusver hebben we nog geen vennootschapsbelasting hoeven te betalen, maar bij nieuwe en re-activering van grondexploitaties verwachten we dat we in de sfeer van de VPB terecht gaan komen.

Algemene reserve grondexploitatie (ARG)

Het doel van de ARG is om de winsten van de complexen toe te voegen en over deze reserve te beschikken indien een complex niet kostendekkend is (een soort vereveningsfonds). Ook renteverliezen ten gevolge van een langere looptijd van een complex komen ten laste van de reserve. Om nu en in de toekomst verzekerd te zijn van een gezonde basis voor grondexploitatie is het op peil houden van de reserve van essentieel belang. We hebben de regels van het BBV de POC-methodiek toegepast. Er wordt nu gekeken naar het 'percentage of completion'. De stand van de reserve is per 1-1-2023 € 2.060.000. Naast een bedrag van € 1.479.000 als ARG, is voor Masterplan ‘Oosterwolde Centrum – Venekoten Noord’ € 581.000 beschikbaar.

Eerdere jaren is de hoogte van de reserve (ex onderdeel Masterplan Oosterwolde) gekoppeld aan het berekende minimale niveau. Voor 2022 is dit niveau berekend op € 204.000. Bij de Nota Reserves en voorzieningen per 2022 stellen wij u voor deze koppeling voor nu los te laten. In de nabije toekomst zullen er nieuwe exploitatieplannen worden vastgesteld. Om eventuele verliezen te kunnen opvangen is een betere reservepositie noodzakelijk.

Budget strategische aankopen

Het budget strategische aankopen is feitelijk een jaarlijks mandaat van de gemeenteraad aan het college om snel strategische aankopen te kunnen doen. Het college kan strategische aankopen verrichten tot een bedrag van € 1.000.000 per jaar. De voorwaarden om het krediet aan te mogen spreken staan in de ‘Nota Grondbeleid 2022’. (zie financiële verordening 2022 Ooststellingwerf ex artikel 212 Gemeentewet, artikel 16, derde lid).

Meerjarenbegroting grondexploitatie

Per complex (woningbouwgronden en industriegrond) houdt de gemeente een exploitatie bij waarin de huidige stand van zaken is opgenomen en een prognose wordt gegeven over de verdere looptijd van de exploitatie (doorgaans 10 jaar).

PAS en PFAS

PAS

Het kabinet heeft als doel geformuleerd om voor het jaar 2030 de hoeveelheid stikstof op minimaal de helft van de hectares met stikstofgevoelige natuur in Natura 2000-gebieden te verminderen, tot een voor de natuur veilig niveau. Tot op heden zijn er in onze gemeente geen bouwprojecten als gevolg van de PAS komen te vervallen, wat niet wegneemt dat we de ontwikkelingen aandachtig blijven volgen.

PFAS

Sinds 2021 voldoen we aan de wettelijke verplichting om een recente bodemkwaliteitskaart inclusief PFAS voor het grondgebied van de gemeente Ooststellingwerf te hebben. Deze bodemkwaliteitskaart dient als toetsingskader dienen bij grondverzet.

Verschillende lidstaten, met Nederland als koploper, willen dat alle schadelijke PFAS-stoffen worden verboden. Er is hiervoor een Europese verordening in voorbereiding die in de komende 5 jaar van kracht zou moeten worden. Wat de impact van het verbod op onder andere de bouw heeft wordt uitgezocht door de Europese wetenschappelijke comités.

Particuliere ontwikkelingen

Particuliere ontwikkeling woningbouw

Onder meer:

- Aan de Meester van Ekstraat in Haulerwijk zijn 7 rijwoningen gerealiseerd in de koopsector.
- In Oosterwolde is op het terrein waar voorheen de coöperatieve zuivelindustrie “De Zuid-Oost-Hoek” was gelegen, het woningbouwproject De Wrongel in ontwikkeling. Er komen vrijstaande, half vrijstaande, rijwoningen en ook zorgappartementen voor ouderen. Van deze ontwikkeling moet alleen 'de kop' van het plan nog worden gerealiseerd.
- Het plan aan de Dertien Aprilstraat in Oosterwolde is onherroepelijk. Daar zullen 55 appartementen gerealiseerd worden.
- Er wordt een bestemmingsplanprocedure doorlopen voor een woon(zorg)complex aan het Oost 60 in Oosterwolde. Het gaat om een plan met 6 koopappartementen die geschikt zijn voor wonen met zorg.
- Aan de Vaart ZZ 41 in Appelscha wordt een ruimtelijke procedure doorlopen voor de realisatie van 12 woningen (een 2^1 kap woning en een appartementengebouw)
- Wolvegasterweg 10 (Willinghe prinsstraat) in Oldeberkoop. Het bestemmingsplan biedt de mogelijkheid voor 6 appartementen en twee vrijstaande woningen (8 in totaal), hiervan is de eerste vrijstaande woning gebouwd en in gebruik.

Particuliere ontwikkeling niet-woningbouw

- Oosterwolde Venekoten Noord; In 2020 heeft een grote brand een groot terrein verwoest in de kop Venekoten-Noord. Dit particuliere terrein zal heringericht worden.
- Oosterwolde Ecomunity: dit is een particulier initiatief, gericht op de realisatie van een hoogwaardig duurzaam bedrijvenpark met een kenniscentrum.

Paragraaf 9 | Duurzaamheid

In september 2017 heeft u de Versnellingsagenda Duurzaam Ooststellingwerf 2030 vastgesteld. Voor de periode 2021 – 2025 zijn de ambities van de Versnellingsagenda Duurzaam Ooststellingwerf 2030 vertaald in het Programma Duurzaam Ooststellingwerf 2021 - 2025. Met dit programma gaan we verder met de lijn die we hebben ingezet met de Versnellingsagenda duurzaam Ooststellingwerf 2030 en het Uitvoeringsprogramma Biobased Economy 2016 – 2020. De focus ligt op drie thema's:

1. Energietransitie
2. Klimaatadaptatie
3. Circulaire economie

Voor de opgaven binnen deze thema's hebben we de samenleving nodig. Door middel van participatie betrekken we onze inwoners en geven we ze een grote rol in het bedenken en uitvoeren van projecten en acties die bijdragen aan de opgaven. Hiervoor willen we aansluiten bij wat er leeft en speelt in de wijken en dorpen in onze gemeente. De uitvoeringsagenda van het Programma Duurzaamheid bevat concrete projecten en een financiële onderbouwing die aan is voorgelegd ter besluitvorming. De voortgang wordt gerapporteerd via de P&C-cyclus.

Energietransitie

Doel: Ooststellingwerf energieneutraal in 2030
Opgaven:

- Energiebesparing
- Duurzame energieopwekking
- Duurzame mobiliteit

Om energieneutraal te zijn mogen we in 2030 niet meer energie gebruiken dan we zelf duurzaam opwekken. Om dit te bereiken gebruiken we zo weinig mogelijk energie door energiebesparing. Als we energie gebruiken doen we dat zo efficiënt mogelijk. Het opwekken van energie doen we duurzaam en met zo laag mogelijke uitstoot van CO2. Hiervoor stellen we onder andere in 2021 een Warmtetransitieplan op. Daarnaast zetten we in op duurzame vormen van mobiliteit.

Klimaatadaptatie

Doel: klimaatbestendig Ooststellingwerf in 2030
Opgaven:

- Vergroten klimaatbestendigheid
- Verbeteren van bodemgezondheid
- Vergroten van de biodiversiteit

Door de klimaatverandering is er meer kans op weersextremen met wateroverlast, hitte en droogte. Eén van de risico's hiervan is een afname van de biodiversiteit. We zetten in op het afkoppelen van hemelwaterafvoer van het riool en het verminderen van de hoeveelheid verhard oppervlakte. We willen het regenwater langer vasthouden zodat het de tijd krijgt om te infiltreren in de bodem. Dit komt ten goede aan het grondwater en daarmee aan de watervoorraad voor de natuur, de biodiversiteit en de landbouw.

Circulaire economie

Doel: meer gesloten kringlopen in Ooststellingwerf in 2030
Opgaven:

- Biobased produceren
- Afvalstoffen en grondstoffen
- Kringlooplandbouw en voedsel

In een circulaire economie zetten we in op hergebruik van: allereerst producten, vervolgens materialen en ten slotte grondstoffen. In een circulaire economie worden producten zo gemaakt dat ze gemakkelijk zijn te hergebruiken en de samenstelling van producten zoveel mogelijk biologisch afbreekbaar is.

x € 1.000

Financiën paragraaf 9 Duurzaamheid	
Incidentele middelen	
Thema Energietransitie	
Reductie Regeling Energiegebruik Woningen (RREW)	341
Transitievisie warmte	9
Thema Klimaatadaptatie	
Leer- en onderzoekscentrum Bodem	530
Roekenbeheer	26
Thema Circulaire economie	
BBE	6
Structurele middelen (beschikbaar voor alle thema's)	
Milieubeleid	62
Uitvoeringsbudget programma duurzaamheid	97

Paragraaf 10 | OWO-Samenwerking

Inleiding

OWO is het antwoord van de gemeenten Ooststellingwerf, Weststellingwerf en Opsterland op nauwer samenwerken tussen de gemeenten. Door krachten en kennis te bundelen, kunnen we de kwaliteit verhogen, de kwetsbaarheid verminderen en kosten besparen. OWO bestaat uit drie samenwerkende gemeenten die naast de eigen afdelingen drie gezamenlijke afdelingen hebben. Hier werkt ongeveer één derde van alle medewerkers. De OWO-visie is begin 2021 door de drie gemeenteraden vastgesteld en bevat 10 topprioriteiten, waarvan in deze OWO-paragraaf de voortgang wordt beschreven.

We kijken terug op een goed en ook intensief OWO jaar. Een jaar waarin het elkaar live opzoeken weer normaal is geworden. Na de gemeentelijke verkiezingen, zijn nieuwe samenstellingen van de raden en colleges ontstaan, die zich opnieuw dienden te verhouden tot de OWO samenwerking. Tijdens de twee besprekingen in 2021 over de in datzelfde jaar vastgestelde OWO visie, is door de drie raden verzocht om een klankbordgroep OWO raden op te richten. Bedoeld om de voortgang van de samenwerking in brede zin te kunnen bespreken, daar waar de raden via de P&C cyclus op hooflijnen worden geïnformeerd en indien wenselijk via speciale themabijeenkomst over speciale gezamenlijke samenwerkingsonderwerpen. In december 2022 is deze klankbordgroep OWO raden voor het eerst bijeen gekomen. De OWO-colleges hebben hun eerste bijeenkomst in de nieuwe samenstelling in oktober 2022 gehad en er hebben al themabijeenkomsten plaatsgevonden voor de OWO raden. Het OWO Directie en Managementoverleg (DMO) heeft meerdere besprekingen gehad over de doorontwikkeling van de OWO samenwerking en hoe deze het beste kan aansluiten bij wat onze omgeving van ons vraagt.

Er zijn in september 2022 zes OWO-trainees gestart, twee per gemeente. Zij doorlopen een traineetraject van twee jaar, waarbij ze na elk half jaar hun opdracht afronden en een nieuwe starten. Daarnaast doen ze mee aan het gehele aanbod aan trainingen dat in OWO verband wordt gegeven. Er is gestart met het opstellen van een OWO HR agenda, waarvan de inzet is om na vaststelling ervan, de uitwerking vanaf 2023 start.

Binnen het sociaal domein, onderdeel jeugd, is een drietal projecten ingericht op grip op de financiën, samenwerking en verdeling van werk. Daarvoor is een structuur neergezet en wordt er gebruik gemaakt van elkaars deskundigheid en de verbinding tussen drie gemeenten.

Voor wat betreft de omgevingswet zijn in 2022 de interne opleidingen opgepakt en is verder gewerkt aan de minimaal noodzakelijke acties voor de invoering. Er is hard gewerkt aan de voorbereiding van het laatste te nemen raadsbesluit in dit kader, namelijk een legesverordening die Omgevingswet-proof is. Inmiddels is de invoeringsdatum weer uitgesteld naar 1 januari 2024.

In het kader van de energietransitie is eind vorig jaar in OWO samenwerking door de drie gemeenteraden de transitievisie warmte vastgesteld. De drie raden zijn gedurende het proces in een aantal gezamenlijke bijeenkomsten over de voortgang geïnformeerd. De besluitvorming heeft plaatsgevonden in de afzonderlijke raden. Bestuurlijke afstemming heeft plaatsgevonden in het bestuurlijk overleg van de OWO beleidstafel duurzaamheid.

Onderstaande informatie is een inhoudelijke verantwoording over het jaar 2022 en is afkomstig van de drie OWO afdelingen (Beheer en Registratie, Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving en Bedrijfsvoering) en bestaat uit twee onderdelen. In deel 1 ‘Algemeen’ worden de onderwerpen benoemd die gelden voor alle drie OWO-afdelingen en/of OWO-gemeenten, in deel 2 ‘Topprioriteiten’ wordt een actualisatie gegeven van de stand van zaken van de uitvoering

Algemeen

Hybride werken

De afgelopen paar jaren is gebleken dat digitaal werken en digitale informatievoorziening belangrijke en onmisbare pijlers zijn voor het functioneren van onze drie OWO-gemeenten. Het als gevolg van Covid-19 in 2021 ontstane hybride werken, heeft zijn effecten op de kantoorwerkplek inrichting, zowel thuis als op kantoor. Op elke gemeentelijke locatie is/wordt gewerkt aan het inrichten van flexibele werkplekken en werkruimten, zoals centrale werkcafés.

Strategisch personeelsbeleid
Het invullen van nieuwe specifieke functies is in de huidige arbeidsmarkt niet gemakkelijk. Dit geldt ook voor de bestaande specialistische functies en de komende jaren komen hiervan meerdere posities vrij. In het afgelopen jaar hebben we het verloop in juist deze waardevolle functies op zien lopen. Dit maakte ons kwetsbaarder dan ooit. Rekening houdend met toekomstige ontwikkelingen en de wettelijk verplichtingen in alle inhoudelijke gemeentelijke domeinen, maar ook kijkend naar een efficiëntere procesvoering, zijn veranderingen in de processen nodig. Dit vraagt andere competenties van de medewerkers. Efficiëntie en dus de veranderende procesvoering, helpt ook bij vraagstukken van de teams voor de toekomst, als het gaat over de invulling van functies n.a.v. natuurlijke verlopen, zoals bijvoorbeeld pensionering.

Er wordt kritisch gekeken naar de ontwikkelingen in het werk, de pensioneringen etc. om te blijven voldoen aan de vier kernwaarden van de OWO samenwerking. De verwachting is echter dat we vanaf heden én de komende jaren meer moeten (blijven) investeren, om nieuwe en bestaande functies in te vullen en ingevuld te houden door middel van opleidingen, talentontwikkeling stimuleren, zij-, in-/uitstroom bevorderen, een OWO-traineeprogramma en het herijken van functies.

Los van bovengenoemde ontwikkelingen wordt ook onderzocht of bepaalde taken/functies waarvoor wordt ingehuurd, beter zelf uitgevoerd kunnen worden. En om daarnaast actief in te zetten op strategisch personeelsbeleid en de werving van nieuwe medewerkers met een ontwikkelpotentieel. Wij sluiten hierbij graag aan bij hetgeen hierover gezamenlijk wordt opgepakt vanuit HRM in de drie organisaties in het kader van vinden, boeien en binden.

Aanbestedingen
De aanbesteding van ICT-applicaties is begin 2022 afgerond. In de periode 2022 - 2026 wordt het ICT applicatielandschap gefaseerd geïmplementeerd. In 2022 zijn de voorbereidingen gestart. Vanwege onder andere migratie naar de Cloud en een Multitenant omgeving (met één user in drie verschillende omgevingen kunnen werken), vraagt de implementatie de nodige voorbereiding qua opleidingen, veranderingen in processen, gebruikershandleidingen, migratie van systemen, ingerichte beheerorganisatie et cetera.

Topprioriteiten
In de herijkte visie op de OWO samenwerking zijn onder de noemer ‘uitbouwen en doorontwikkelen’ 10 topprioriteiten opgenomen. De prioriteiten dragen nadrukkelijk bij aan de doelen van de samenwerking: doorontwikkeling, verdieping en optimalisatie. De regiegroep heeft zich uitgesproken met deze prioriteiten aan de slag te willen. De vraag is of deze 10 topprioriteiten nog actueel genoeg zijn. Hierover wordt in 2023 verder gesproken op zowel ambtelijk als bestuurlijk niveau.

1a. OWO 2.0 – herijken OWO-afdelingen
In 2022 is gestart met een analyse van de afdeling OWO BV, wat heeft geleid tot een verbeterplan dat is vastgesteld en waarvoor de drie gemeenteraden middelen beschikbaar hebben gesteld. Het doel is ‘de basis op orde’ richting een toekomstbestendige afdeling OWO BV, oftewel voldoen aan de minimale eisen die ons werk stelt aan digitale informatievoorziening en archivering, personeels-, salaris- en financiële administratie en centraal en verantwoord inkopen en aanbesteden. Eind 2022 hebben zowel de OWO-colleges als de klankbordgroep OWO raden gevraagd om een dergelijke analyse óók uit te voeren voor de OWO afdelingen VTH en B&R. Dit zal in 2023 worden opgestart.

1b. OWO 2.0 – zoektocht OWO-identiteit
Met het herijken van de visie in 2021 is een hernieuwde solide basis gelegd onder de samenwerking.’ Samen zelfstandig’ is het motto. De OWO-samenwerking heeft daarmee opnieuw “smoel” gekregen. Deze visie en de uitwerking van onder andere de prioriteiten, geven koers en identiteit en vormen de start van OWO 2.0. In een continu ontwikkelproces is het belangrijk de doelen van de OWO-afdelingen scherp te houden. Drie afdelingen in drie verschillende huizen die samenwerken: welke overeenkomsten en welke verschillen zien we? De invulling van de OWO-identiteit is nog volop gaande.

2. Ambities en inrichting dienstverleningsconcept
Het richting geven aan de OWO ambities en het dienstverleningsconcept is een continu proces dat we zijn opgestart na vaststelling van de herijkte visie in 2021.

3. Door ontwikkelen inkoop- en aanbestedingsbeleid
In het in 2022 opgestarte ontwikkeltraject van OWO BV is het inkoop- en aanbestedingsbeleid een integraal onderdeel. Het team inkoop is verder versterkt met een tweetal trainees.

4. Datagedreven werken
In 2021 en 2022 is gestart met het project Datagedreven werken binnen de OWO-gemeenten. Tevens is onderzocht of aansluiting bij DataFryslân interessant kan zijn voor de gemeenten. In september 2022 zijn twee voorstellen voorgelegd aan de OWO-directie, de eerste ging over het opstellen van een uitvoeringsplan voor het datagedreven werken binnen de OWO-gemeenten en het tweede was het advies om voor een jaar aan te sluiten bij DataFryslân. De kosten voor het datagedreven werken en aansluiten bij DataFryslân zijn vanaf begrotingsjaar 2022 al structureel opgenomen in de programmabegrotingen van de gemeenten. De directie heeft ingestemd met beide voorstellen Deelname aan de coöperatie DataFryslân vraagt om formele besluitvorming door de drie colleges. Daarbij krijgen de drie gemeenteraden gelegenheid hun wensen en bedenkingen kenbaar te maken. Deze definitieve besluitvorming vindt plaats in 2023.

Eind 2022 is het uitvoeringsplan opgesteld en in januari 2023 wordt deze getoetst door een extern bureau. Na deze toetsing wordt het uitvoeringsplan ter vaststelling aangeboden aan de OWO-directie.

5. Positioneren verzekeringen
Bij het samengaan is het duidelijk geworden dat er bij de verzekeringsfunctie kansen zijn voor kostenbesparing en kwaliteitsverbetering. In de afgelopen twee jaren zijn de verzekeringsportefeuilles van de drie gemeenten op het moment van opnieuw moeten afsluiten, samengevoegd en op de inhoud op elkaar afgestemd. Hiermee zijn betere marktcondities in combinatie met verbeterde verzekeringscondities gerealiseerd. Dit blijven we doen. Daarnaast is het beleid geschreven waarmee wij de centrale adviespositie in de drie organisaties met de verschillende afdelingen verder kunnen gaan uitwerken en rollen.

6. Harmonisatie APV
De invoeringsdatum voor de Omgevingswet is ook in 2022 weer opgeschoven. Reden om de herziening van de APV op te schuiven naar 2023. Daarmee wordt de APV Omgevingswetproof en kijken we ook naar verdergaande harmonisatie.

7. Actualiseren VTH-beleidsplan
Eind 2019 is voor de periode 2020-2024 een OWO-breed beleidsplan vastgesteld. Daarmee is ook deze prioriteit gerealiseerd. De drie gemeenteraden hebben kaders meegegeven voor dit beleidsplan. In 2022 is op basis van de college en coalitieakkoorden van de OWO-gemeenten gekeken of de doelstellingen uit het VTH-beleidsplan nog aansluiten bij de bestuurlijke wensen. Hierbij springen de Omgevingswet en Ondermijning eruit. Verder zij verwezen naar wat er staat onder 1a.

8a. Omgevingswet
Het motto van de Omgevingswet is ‘Ruimte voor ontwikkeling, waarborgen voor kwaliteit’. Met de beoogde oorspronkelijke invoeringsdatum 1-1-2022 voor ogen, is hard gewerkt om tijdig te voldoen aan de minimaal gestelde eisen. Onder regie van OWO-VTH zijn in de drie gemeenteraden noodzakelijke besluiten genomen. Diverse projectgroepen werken in OWO-verband aan de implementatie van de Omgevingswet zoals leges, Omgevingsplan, procesinrichting en inrichting van de applicaties en aansluiting op de landelijke Digitale Stelsel Omgevingswet (DSO). Met name dit stelsel is er oorzaak van dat de invoeringsdatum wederom is uitgesteld. Van 1 juli 2022 naar 1 januari 2023 en via 1 juli 2023 recentelijk naar 1 januari 2024. Niet alleen de DSO zorgt voor invoeringsproblemen. Er is nog steeds onduidelijkheid over taken die overgaan naar de omgevingsdienst FUMO. Voor zowel gemeenten als voor de FUMO is het daardoor nog niet mogelijk geweest een goede inschatting te maken van taken en financiële gevolgen. Binnen VTH wordt waar mogelijk wel voorbereiding getroffen voor de implementatie en overdracht van taken.

8b. Ondermijning
Het thema ondermijning heeft meer bestuurlijke prioriteit gekregen en in 2022 zijn er meerdere dagen geweest waarop gemeente, politie en andere organisaties brancheonderzoek hebben gedaan om ondermijning onder de aandacht te brengen en/of op te sporen. Er wordt ook ingezet op smart-solutions op dit vlak. Denk daarbij aan de inzet van een drone en data-onderzoek Dit beleid en deze acties worden in 2023 voortgezet.

9. Informatieveiligheidsbeleid en privacy
De beveiligingsvraagstukken/cybercriminaliteit zijn een steeds groter risico geworden. In het afgelopen jaar is de kwetsbaarheid gebleken om inbraakpogingen te kunnen signaleren en daarmee ook deels te kunnen voorkomen. In het formatieplan voor 2023 is hierin verder voorzien. Daarop vooruitlopend is al in 2022 een verschuiving van taken naar systeem- en netwerkbeveiliging doorgevoerd. Het is zeker dat dit de komende jaren een nóg groter deel van het takenpakket rondom onze ICT omgeving zal gaan innemen. Daarnaast zijn er nieuwe vraagstukken en verplichtingen uit bijvoorbeeld nieuwe wetgevingen bij gekomen, zoals de Omgevingswet.

10. Innovatie
Hierbij gaat het om het in een kort tijdsbestek ontwikkelen van nieuwe oplossingen voor actuele problemen, gekenmerkt door een experimenteel en innovatief karakter. Innovatiedrang en –behoefte vraagt om een andere aansturing, anders denken en anders werken. Het is zoeken naar een nieuwe balans tussen beheer en innovatie met consequenties voor cultuur, werkzaamheden en competenties van medewerkers. Voorbeelden zijn het digitaliseren van archieven en poststromen en het digitaliseren van facturering e.d.

Paragraaf 11 | Wet Open Overheid

Per 1 mei 2022 is de Wet open overheid (Woo) inwerking getreden. De wet is bedoeld om overheidsorganisaties transparanter te maken. De wet moet ervoor zorgen dat overheidsinformatie beter vindbaar en uitwisselbaar is. De Woo vervangt de Wob (Wet openbaarheid van bestuur) en kent drie doelstellingen:

1. Actieve openbaarmaking. Hieronder valt het actief openbaar maken van informatie. Dit zal via een landelijke voorziening (PLOOI) verlopen, deze treedt medio 2023 in werking. Daarnaast bevat de Woo een inspanningsverplichting, waarbij overheidsorganisaties gevraagd worden om meer openbaar te maken dan de verplichte categorieën.
2. Passieve openbaarmaking. De Woo volgt de Wob op en daarmee is de reactietermijn van overheden op Woo-verzoeken verkort van 4 naar 2 weken. Feitelijk betekent dit dat Woo-verzoeken binnen 6 weken afgehandeld moeten worden in plaats van 8 weken.
3. Duurzame informatiehuishouding. Overheidsorganisaties dragen de zorgplicht om maatregelen te treffen voor het duurzaam toegankelijk maken van digitale documenten en het daarmee verbeteren van hun informatiehuishouding. De Woo heeft daardoor impact op de organisatieprocessen en de werkwijzen van de medewerkers. Medewerkers moeten zich bewust zijn van het feit dat in beginsel alle informatie die zij creëren openbaar is. Dit vraagt om een gedragsverandering binnen de OWO-gemeenten.

Wat hebben we gedaan?

De voorbereiding op de Wet open overheid heeft in 2022 geresulteerd in het aanstellen van een projectleider. De website is aangepast met informatie over deze wet. Een impactanalyse en nulmeting zijn gestart in 2022. Met de impactanalyse brengen we op het niveau van de organisatie in kaart wat de gevolgen zijn van de invoering van de Woo. Vervolgens bepalen we wat er nodig is om te voldoen aan de wettelijke minimale eisen van de Woo en achterhalen we in gesprekken met de professionals van de gemeenten wat dit betekent voor de organisatie, de processen, de mensen en de middelen. Met een nulmeting wordt inzicht gecreëerd in waar de organisatie staat als het gaat om de mate waarin medewerkers zich de doelstelling van de wet eigen hebben gemaakt, de bekwaamheid van de medewerkers in relatie tot de actieve openbaarmaking en de staat van de informatiehuishouding vanuit het perspectief van de medewerkers en de managers.

De resultaten van de impactanalyse en de nulmeting komen in 2023 beschikbaar.

Ook is er anonimiseringssoftware aangeschaft. Met deze software worden documenten of hele dossiers automatisch geanonimiseerd. Deze software helpt ons op een snellere manier te werken in het proces van anonimiseren bij openbaarmaking. Wij zitten samen met andere gemeentes in een “koplopers groep” waarin wij samen met de leverancier de software verder te ontwikkelen.

Op dit moment zijn er al diverse kanalen waar informatie openbaar gemaakt wordt:

- Vergunningen via officiële bekendmakingen.
- Ruimtelijke plannen, zoals bestemmingsplannen via ruimtelijkeplannen.nl.
- Raadsstukken en door het college aan de gemeenteraad gestuurde stukken. Deze zijn te vinden in het raadsinformatiesysteem.
- Beleid en regelgeving via overheid.nl.
- Informatie over perceelgrenzen, woningwaardes, akten en eigendomsgegevens van woningen en gebouwen via het Kadaster.
- Informatie over bedrijven via de Kamer van Koophandel.

Conclusie

In 2022 hebben we een aantal stappen gezet die de Woo van gemeenten vraagt. We voldoen daarmee aan de wettelijke verplichtingen.

Paragraaf 12 | Corona

Inleiding

In 2020 zijn we wereldwijd getroffen door het coronavirus. Deze pandemie heeft de afgelopen jaren een enorme impact op ieders leven gehad. Ook de gemeente Ooststellingwerf kreeg hier uiteraard mee te maken. Gelukkig verbeterde de situatie in 2022. De coronamaatregelen werden langzaam versoepeld na een harde lockdown. Uiteindelijk vervielen de laatste maatregelen in maart 2022. In deze paragraaf geven wij een overzicht van de financiële effecten die corona in 2022 nog voor Ooststellingwerf heeft gehad en geven we verantwoording over de ontvangen coronamiddelen.

Vanuit de ontvangen corona middelen is bij de jaarrekening 2021 besloten een bedrag van € 596.000 te reserveren in de algemene voor diverse corona gerelateerde onderwerpen, zoals weergegeven in onderstaande tabel. Van deze middelen is in 2022 in totaal € 362.000 uitgegeven:

- Gezondheid € 99.000 (programma1)
- Vervoer (o.a. ANW AutoMaatje), € 43.000 (programma 1)
- Noodsteun verenigingsleven, € 44.000 (programma 1)
- Bijdrage Caparis, € 82.000 (programma 1)
- Verkiezingen, € 77.000 (programma 6)
- Overig, € 17.000

In 2022 is in totaal via de circulaires nog € 260.000 ontvangen voor corona gerelateerde zaken. Per saldo resteert er in 2022 een bedrag van € 494.000. In het initiatiefvoorstel deel B is in de raadsvergadering van 20 december 2022 besloten vanuit deze beschikbare coronamiddelen € 400.000 in te zetten om geen OZB te heffen voor gebruikers niet-woningen (€ 265.000) voor belastingjaar 2023 en om het tarief rioolheffing Gebruikersdeel niet-Woningen 0 tot en met 200m3 waterverbruik per jaar (€ 135.000) voor het belastingjaar 2023 te verlagen naar € 0.

Het restant van de coronamiddelen valt vrij ten gunste van de algemene middelen. Er is geen specifiek coronagerelateerd budget meer beschikbaar voor 2023.

x € 1.000

Reservering coronagerelateerde lasten 2022		
Activiteit	**Bedrag**	**Toelichting**
ANWB AutoMaatje (2022)	-24	College voorstel 1 juni 2021
Huisbezoek ouderen/overbelaste mantelzorgers	-15	Corona herstelplan, raadsmededeling #916
Stimulans positieve gezondheid	-216	Corona herstelplan, raadsmededeling #916
Actieve benadering van zelfstandig ondernemers	-5	Corona herstelplan, raadsmededeling #916
Kwijtschelding huur i.v.m. geen gebruik Boekhorst/Bongerd	-14	Noodsteun, raadsmededeling #971
Wijk- en dorpsbudgetten 2022	-16	Amendement #183
Medipoint 2022	-3	Overleg college 23-11-2021
Bijdrage toegang voor testen Oosterwolde	-3	Overleg college 23-11-2021
Noodsteun verenigingsleven	-300	Noodsteun, raadsmededeling #1064
Totale reservering 2021	**-596**	
5e coronacompensatiepakket 2022 (septembercirculaire 2021)	-141	Diverse
6e coronacompensatiepakket 2022 (decembercirculaire 2021)	-54	Verkiezingen
overige compensatie	-65	wsw, inkomstenderving en continuïteit van zorg
Totale ruimte 2022	**-856**	
gerealiseerde lasten vanuit reservering compensatie 2022	**362**	**o.a. verkiezingen en bijdrage Caparis**
Restant over 2022	**-494**	

gemeente ooststellingwerf

Jaarrekening

Balans

Balans activa

x € 1.000

Activa	31-dec-21	31-dec-22
Vaste Activa		
Immateriele vaste activa	**1.430**	**2.361**
Bijdrage activa derden	1.430	2.361
Materiele vaste activa	**59.845**	**59.875**
Invest. Met een economisch nut	37.477	37.482
Invest. Met een economisch nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	19.033	18.410
Invest. In de openbare ruimte maatschappelijk nut	3.335	3.983
Financiele vaste activa	**9.775**	**13.347**
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	148	148
Leningen aan woningcorporaties	2.506	2.437
Overige langlopende leningen	1.943	2.505
Uitzettingen in `s Rijks schatkist met een rente typische looptijd van èèn jaar of langer	3.360	7.473
Overige uitzettingen met een typische looptijd van een jaar of langer	1.818	784
Totaal Vaste Activa	**71.050**	**75.583**
Vlottende activa		
Voorraden	**2.415**	**800**
Niet in exploitatie opgenomen bouwgrond	2.415	800
Onderhanden werk, waaronder bouwgrond	-	
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan een jaar	**7.053**	**4.708**
Vorderingen openbaar lichaam	3.216	2.839
Overige vorderingen	3.837	1.869
Liquide middelen (kas, bank)	**457**	**426**
Liquide middelen (kas, bank)	457	426
Overlopende activa	**2.284**	**4.688**
Overig nog te ontvangen bedragen en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	2.284	4.688
Totaal Vlottende activa	**12.209**	**10.622**
Totaal Activa	**83.259**	**86.205**

gemeente ooststellingwerf

Balans passiva

x € 1.000

Passiva	31-dec-21	31-dec-22
Vaste passiva		
Eigen vermogen	**33.942**	**39.740**
Algemene reserve	22.738	26.792
Bestemmingsreserves	7.165	7.819
Het gerealiseerde resultaat volgend uit het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening	4.039	5.129
Voorzieningen	**11.010**	**10.762**
Voorzieningen	11.010	10.762
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer		
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer	**30.107**	**26.537**
Onderhandse leningen van binnenlandse banken	30.107	26.537
Totaal Vaste Passiva	**75.059**	**77.039**
Vlottende passiva		
Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar	**2.562**	**2.909**
Kasgeldlening	-	
Banksaldi	-	
Overige schulden	2.562	2.909
Overlopende passiva	**5.639**	**6.257**
Vooruitontvangen bedragen van openbare lichamen	1.066	1.923
Overige vooruitbetaalde bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	4.573	4.334
Totaal Vlottende passiva	**8.201**	**9.166**
Totaal Passiva	**83.259**	**86.205**
Gewaarborgde geldleningen en garantstellingen	1.313	1.038

gemeente ooststellingwerf

Overzicht baten en lasten

Het overzicht met de structurele mutaties in de reserves is opgenomen bij de toelichting op de balans, onderdeel eigen vermogen. De algemene dekkingsmiddelen en de overhead vallen bij de programmaverantwoording onder programma 6. De vennootschapsbelasting valt bij de programmaverantwoording onder programma 3. Het voordeel op overhead is te verklaren door diverse voordelen gepresenteerd in programma 6. Het saldo per programma staat in de tabel begrotingsrechtmatigheid in de bijlage.

bedragen x € 1.000

Programmarekening	Rekening 2021	Primitieve Begroting	Actuele Begroting	Rekening 2022	Verschil
Saldo van baten en lasten					
Programma's					
Lasten					
1. Samenleven	-35.289	-34.343	-37.340	-40.387	-3.047
2. Welzijn & educatie	-1.383	-1.244	-1.244	-980	264
3. Ruimtelijke & economische ontwikk.	-10.217	-11.942	-17.467	-11.715	5.752
5. Openbare orde en veiligheid	-2.122	-2.279	-2.214	-2.126	88
6. Bestuur & Dienstverlening	-15.343	-15.064	-15.268	-16.445	-1.176
Totaal Lasten	-64.354	-64.872	-73.534	-71.652	1.881
Baten					
1. Samenleven	11.498	10.019	11.099	12.947	1.848
2. Welzijn & educatie	48	46	46	53	7
3. Ruimtelijke & economische ontwikk.	8.008	9.805	12.870	11.142	-1.727
5. Openbare orde en veiligheid	-	-	-	25	25
6. Bestuur & Dienstverlening	1.318	1.179	1.345	1.682	337
Totaal Baten	20.872	21.050	25.360	25.850	490
Totaal Programma's	**-43.482**	**-43.823**	**-48.174**	**-45.802**	**2.371**
Algemene dekkingsmiddelen					
Lasten algemene dekkingsmiddelen					
Algemene uitkering					
Deelnemingen	-1	-1	-1	0	1
Lokale heffingen	-82	-50	-50	-83	-33
Saldo financieringsfunctie	-48	64	229	-29	-258
Onvoorzien		-1	-1	-	1
Overige algemene dekkingsmiddelen		-1.535	-770	-6	763
Totaal lasten algemene dekkingsmiddelen	-131	-1.523	-593	-119	474

Baten algemene dekkingsmiddelen					
Algemene uitkering	49.239	50.066	54.830	57.637	2.807
Deelnemingen	152	31	103	161	58
Lokale heffingen	5.366	3.276	3.189	3.139	-50
Saldo financieringsfunctie	75	20	20	64	44
Onvoorzien	-	-	-	-	-
Overige algemene dekkingsmiddelen	7	9	9	73	64
Totaal baten algemene dekkingsmiddelen	54.839	53.402	58.151	61.074	2.923
Totaal algemene dekkingsmiddelen	**54.708**	**51.879**	**57.558**	**60.955**	**3.398**
Overhead					
Totaal lasten overhead	-11.989	-11.941	-12.892	-11.945	947
Totaal baten overhead	2.627	2.294	2.443	2.589	145
Totaal overhead	**-9.362**	**-9.646**	**-10.449**	**-9.357**	**1.092**
Vennootschapsbelasting					
Lasten vennootschapsbelasting	4	-	-	2	2
Baten vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-
Totaal vennootschapsbelasting	**4**	**-**	**-**	**2**	**2**
Saldo van baten en lasten	**1.868**	**-1.590**	**-1.064**	**5.798**	**6.862**
Mutatie reserves					
Mutatie reserves					
Toevoegingen	**-3.745**	**-1.129**	**-2.627**	**-2.705**	**-78**
Onttrekkingen	**5.916**	**4.297**	**6.752**	**2.037**	**-4.715**
Totaal Mutatie reserves	**2.171**	**3.169**	**4.125**	**-669**	**-4.794**
Mutatie reserves	**2.171**	**3.169**	**4.125**	**-669**	**-4.794**
Resultaat	**4.039**	**1.579**	**3.061**	**5.129**	**2.069**

Waarderingsgrondslagen

Algemene grondslagen
De jaarrekening is opgesteld op basis van de voorschriften Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het gerealiseerde resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij anders vermeld, worden activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden. Kosten en opbrengsten worden verantwoord op basis van het baten en lasten stelsel. Winsten worden alleen in aanmerking genomen als ze gerealiseerd zijn. Verliezen en risico`s die hun oorsprong hebben voor het einde van het boekjaar, worden opgenomen als zij bekend zijn geworden voor opstelling van de cijfers.

Schattingen
Om de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening te kunnen toepassen, is het nodig dat de leiding van de instelling over verschillende zaken zich een oordeel vormt en dat de leiding schattingen maakt die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Inherent aan het maken van schattingen is dat de werkelijke uitkomst kan afwijken.

Continuïteit
De jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling. Er zijn geen zaken die het voortbestaan van de gemeente in de weg staan. Daarnaast sluit de begroting en meerjarenraming waardoor er geen sprake is van preventief toezicht.

Immateriële vaste activa
Bijdragen aan activa in eigendom van derden worden geactiveerd als aan de volgende vereisten is voldaan:

- Er is sprake van een investering door een derde.
- De investering draagt bij aan de publieke taak.
- De derde heeft zich verplicht tot het daadwerkelijk investeren op een wijze zoals is overeengekomen.
- De bijdrage kan door de gemeente worden teruggevorderd indien de derde in gebreke blijft of de gemeente anders recht kan doen gelden op de activa die samenhangen met de investering.
  Op de geactiveerde bijdragen aan activa in eigendom van derden wordt afgeschreven als was het actief waarvoor de bijdrage wordt verstrekt in bezit van de gemeente.

Materiële vaste activa
De vaste activa worden onderscheiden in activa met economisch nut, activa met maatschappelijk nut en activa met een economisch nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven. Activa met economisch nut en een verkrijgingsprijs van minder dan € 25.000 worden niet geactiveerd, uitgezonderd gronden en terreinen. Activa met een maatschappelijk nut en verkrijgingsprijs van minder dan € 250.000 worden niet geactiveerd.

Activa met een economisch en maatschappelijk nut zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs onder aftrek van daarvoor ontvangen subsidies en bijdragen van derden. Vanaf 2020 wordt bij investeringen in bedrijfsgebouwen een restwaarde gehanteerd. Deze restwaarde bedraagt vanaf 2022 maximaal 60% van de WOZ waarde na investering. Bij activering wordt het actief lineair afgeschreven, hier kan bij raadsbesluit van worden afgeweken qua afschrijvingsmethode en afschrijvingstermijn. De eerste afschrijving vindt plaats in het jaar na het gereedkomen van het actief. Activa met een meerjarig maatschappelijk nut zijn investeringen in aanleg en onderhoud van waterwegen, waterbouwkundige werken, wegen, straten, pleinen, fietspaden, voetpaden, bruggen, viaducten, tunnels, verkeerslichtinstallaties, openbare verlichting, straatmeubilair, reconstructie openbare ruimte en openbaar groen. Ten aanzien van investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven, geldt dat vanuit de spaarcomponent van heffingen gevormde voorzieningen voor toekomstige vervangingsinvesteringen met economisch nut in mindering zijn gebracht op de in het boekjaar gepleegde investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing is geheven. Het resterende wordt in één keer afgeschreven.

Afschrijvingstermijnen
In de Financiële verordening 2020 Ooststellingwerf ex. artikel 212 Gemeentewet zijn de te hanteren afschrijvingstermijnen vastgelegd. Vaste activa wordt lineair afgeschreven, tenzij de raad in voorkomend geval anders besluit. Onderstaande tabel geeft de belangrijkste afschrijvingstermijnen weer.

Financiële vaste activa
Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en leningen u/g zijn opgenomen tegen nominale waarde. Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's ('kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen' in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Als de waarde van de aandelen structureel daalt tot onder de verkrijgingsprijs zal afwaardering plaatsvinden.

Vlottende activa
Voorraden
De als 'onderhanden werken' opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs, dan wel de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijp maken), evenals een redelijk aandeel in de rentekosten en de administratie- en beheerskosten.

De inschattingen rondom de opbrengsten van de grondexploitatie kennen een inherente onzekerheid die groter wordt naarmate de te verwachten opbrengsten verder weg in de tijd liggen. Daarom maken we voor het realiteitsgehalte van de verwachte opbrengsten een knip tussen de eerste vijf jaar en de periode daarna. Voor de bepaling van de tussentijdse winstneming nemen we de gerealiseerde opbrengsten alsmede de verwachte opbrengsten voor de eerste vijf jaren mee. In het geval die lijn zou leiden tot een tekort, terwijl gedurende de periode daarna nog voldoende opbrengsten worden verwacht, nemen we een deel van de opbrengsten in de restant periode mee, zodat per saldo geen verlies hoeft te worden genomen. Dat zou niet reëel zijn bij voldoende winstpotentie.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar
Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. Deze voorziening wordt statisch bepaald.

Reserves
In het BBV worden reserves omschreven als vermogensbestanddelen die als eigen vermogen zijn aan te merken en die vanuit bedrijfseconomisch oogpunt vrij te besteden zijn. De vaststelling van de noodzakelijke omvang van reserves is een zaak van de gemeenteraad. Daarom worden reserves ook wel onderverdeeld in algemene en bestemmingsreserves. Zodra de raad aan een reserve een bepaalde bestemming heeft gegeven, is er sprake van een bestemmingsreserve.

Voorzieningen
Voorzieningen behoren tot het vreemd vermogen (schulden). Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. De pensioenverplichting voor de wethouders wordt op de contante waarde van de (al opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen gewaardeerd. De vorming van een voorziening, dan wel een dotatie aan een reeds bestaande voorziening, is als een last in het betreffende boekjaar verantwoord. Alle aanwendingen aan voorzieningen zijn rechtstreeks ten laste van de voorziening gebracht en in het verslagjaar niet ten laste van de exploitatie verantwoord. Aan voorzieningen ter egalisatie van (onderhouds)lasten van kapitaalgoederen over meerdere begrotingsjaren ligt een actueel (beheer)plan ten grondslag. Uitgevoerd achterstallig onderhoud is daarbij ten laste van de exploitatie verantwoord. Deze lasten zijn niet ten laste van de gevormde voorziening gebracht

Afschrijvingstermijnen

Omschrijving	Afschrijvingstermijn
Gronden en terreinen, hierop wordt niet afgeschreven. Als een investering inclusief grond is en de grondkosten niet afzonderlijk tot uitdrukking kunnen worden gebracht, wordt afgeschreven volgens de voor de opstallen geldende waarderingsmethodiek. Investeringen met een economisch nut worden niet geactiveerd met een verkrijgingsprijs kleiner dan € 25.000. Investeringen met een maatschappelijk nut worden niet geactiveerd met een verkrijgingsprijs kleiner dan € 250.000.	
1. Immateriële activa	
1.1 Kosten voor onderzoek en ontwikkeling (niet toe te rekenen aan een actief)	5
1.2 Bijdrage activa in eigendom van derden	Divers, conform 2 tot en met 6, afhankelijk van het soort actief.
2. Gebouwen	
2.1 Nieuwbouw gebouwen (inclusief onderwijs)	40
2.2 Renovatie, restauratie, aankoop woonruimten en bedrijfsgebouwen	25
2.3 Ingrijpende bouwkundige aanpassingen	40
2.4 Uitbreidingen/verbouwingen bestaande activa	20
2.5 Kantoorinventaris, schoolmeubilair, onderwijsleerpakketten, gebruiksduur verlengend groot onderhoud woonruimten en bedrijfsgebouwen	10
3. Grond-, weg-, en waterbouwkundige werken	
3.1 Rioleringen en milieumaatregelen	50
3.2 Bouwkundige delen van gemalen, persleidingen	45
3.3 Mechanisch/elektrisch gedeelte pompen en gemalen riolering	25
3.4 Aanleg begraafplaatsen en vaarten	40
3.5 Oevervoorzieningen	15
4. Vervoer- en hulpmiddelen	
4.1 Zware vrachtauto`s, minikraan, aanhangers	10
4.2 Zware tractoren, grote houtversnipperaars	9
4.3 Sneeuwploegen, schaftwagens, aanhangstrooiers	15
4.4 Maaimachines	6
4.5 Lichte bestelauto`s	5
4.6 Zwaardere bestelauto`s	7
4.7 Opzetstrooiers	10
5. Machines, apparaten en installaties	
5.1 Telefooninstallaties, veiligheidsvoorzieningen	10
5.2 Technische installaties bedrijfsgebouwen (lift, c.v.)	15
5.3 Automatiseringsapparatuur (hardware en software)	5
6. Grond-, weg- en waterbouwkundige werken (maatschappelijk nut)	
6.1 Wegen, bruggen, viaducten, walbeschoeiing	15
6.2 Betonnen wegen, betonnen fietspaden, betonnen en kunststof bruggen	50
6.3 Stalen bruggen	25
6.4 Houten (fiets-) bruggen	25
6.5 Verkeersinstallaties	10
6.6 Armaturen straatverlichting	20
6.7 Lichtmasten	40

Toelichting op de balans activa

Immateriele vaste activa

x € 1.000

Immateriële vaste activa	Boekwaarde 31-dec-2021	Vermeerderingen	Verminderingen	Afschrijvingen	Bijdragen van derdern	Boek waarde 31-dec-2022
Bijdragen activa aan derden						
Bijdragen activa aan derden	1.430	976	-	-45		2.361
Totaal Bijdragen activa aan derden	**1.430**	**976**	**-**	**-45**	**-**	**2.361**
Totaal	**1.430**	**976**	**-**	**-45**	**-**	**2.361**

Investeringen immateriële vaste activa

x € 1.000

Investeringen Immateriele vaste activa	Beschikbaar gesteld krediet	Werkelijk besteed in 2022	Werkelijk besteed t/m 2022
Sportaccommodatie SV Haulerwijk	690	690	690
DoarpsSintrum Donkerbroek	2.000	55	55
Padelbaan Tennis Club Oosterwolde	38	20	20
Sportaccommodatie SV Oosterwolde	212	212	212
Totaal investeringen Immateriele vaste activa	**2.940**	**977**	**977**

Materiele vaste activa

x € 1.000

Materiële vaste activa	Boekwaarde 31-dec-2021	Vermeerderingen	Verminderingen	Afschrijvingen	Duurzame waardeverminderingen	Bijdragen van derden	Boekwaarde 31-dec-2022
Invest.met een economisch nut							
Bedrijfsgebouwen	34.483	979	-20	-973			34.469
Grond en terreinen	1.991						1.991
Machines en apparaten	652	230	-26	-117			739
Overige materiele vaste activa	92			-10			82
Vervoermiddelen	260	42		-101			201
Totaal Materiele Vaste activa Ec.nut	**37.477**	**1.252**	**-46**	**-1.201**	**-**	**-**	**37.482**
Invest.met een econ.nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven.							
Riolering	19.033	441		-1.064			18.410
Tot.invest.met een econ.nut waarv.ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	**19.033**	**441**	**-**	**-1.064**	**-**	**-**	**18.410**
Invest.in de openbare ruimte maatschappelijk nut							
Grond- weg- en waterbouwkundige werken	3.335	887		-239			3.983
Totaal Materiele Vaste Activa MTS nut	**3.335**	**887**	**-**	**-239**	**-**	**-**	**3.983**
Totaal	**59.845**	**2.580**	**-46**	**-2.504**	**-**	**-**	**59.875**

Investeringen materiele vaste activa

Bij een aantal investeringen is het krediet overschreden. De uitgaven passen binnen het beleid en binnen het doel waarvoor het krediet beschikbaar is gesteld. Wij verzoeken u de overschrijdingen in onderstaande kredieten alsnog te autoriseren door middel van het vaststellen van de Jaarstukken 2022.

Pand Dertien Aprilstraat: dit maakt onderdeel uit van de afwikkeling Masterplan Oosterwolde, ontwikkeling supermarktlocatie. Eind februari 2023 is alles omtrent de panden Dertien Aprilstraat financieel afgewikkeld met de betrokken ondernemer. Met deze afwikkeling wordt ook dit pand gesloopt en wordt dus in 2023 afgeschreven.

Pand Houtwal: dit pand is een aantal jaren geleden, via een Groninger akte, verkocht aan een ondernemer. In 2022 bleek dat de financiering niet rond was te krijgen. Hierdoor is het pand weer in ons bezit gekomen. Op dit moment zijn wij ons aan het oriënteren over de mogelijkheden van dit pand.

Vrijverval riolering: bij beschikbaar gestel krediet staat nul, maar de investering is conform het door u vastgestelde GRP.

SPV I drempels: dit maakt onderdeel uit van het door u beschikbaar gestelde bedrag van € 500.000 voor verkeersveiligheid.

x € 1.000

Investeringen Materiële vaste activa	Beschikbaar gesteld krediet	Werkelijk besteed in 2022	Werkelijk besteed t/m 2022
Invest.met een economisch nut			
OLP/meubilair Boekhorst	27	27	27
Aanschaf inventaris 2018	108	2	40
Aanschaf inventaris 2019	199		41
DoarpsSintrum Donkerbroek	2.000		-
Pand Dertien Aprilstraat		300	300
Pand Houtwal		650	650
Beregeningsinstallatie 2022	116	150	150
Trekker	42	42	42
Maaimachine	80	80	80
Totaal invest.met een economisch nut	**2.572**	**1.251**	**1.330**
Invest.met een econ.nut waarvoor ter bestrijding v.d.kosten een heffing kan worden geheven			
Vrijverval riolering 2021	-	441	441
Invest.met een econ.nut waarvoor ter bestrijding v.d.kosten een heffing kan worden geheven	**-**	**441**	**441**
Invest.in de openbare ruimte maatschappelijk nut			
Wijkvernieuwing Haerenkwartier	2.000	204	532
Openbare verlichting naar LED armatuur	488	53	447
Openbare verlichting naar LED armatuur vanaf 2021	129	-	-
Openbare verlichting naar LED mast vanaf 2021	373	183	372
Fietspad Waskemeer	220	7	7
Aanleg graskeien II	326	26	330
Aanleg graskeien III	326	307	307
SPV I - drempels	-	107	107
Totaal invest.in de openbare ruimte maatschappelijk nut	**3.862**	**887**	**2.102**
Totaal	**6.434**	**2.579**	**3.873**

Financiële vaste activa

Het verloop van de financiële vaste activa gedurende het jaar 2022 wordt in onderstaand overzicht weergegeven:

x € 1.000

Financiële vaste activa	Boekwaarde 31-dec-2021	Vermeer-deringen	Vermin-deringen	Aflos-singen	Boekwaarde 31-dec-2022
Kapitaalverstrekking aan deelnemingen					
Kapitaalverstrekking aan deelnemingen	148				148
Totaal Kapitaalverstrekking aan deelnemingen	**148**	**-**	**-**	**-**	**148**
Leningen aan					
Woningbouwcorporaties	2.506	-		-69	2.437
Totaal Leningen aan woningcorporaties	**2.506**	**-**	**-**	**-69**	**2.437**
Overige langlopende leningen					
Overige langlopende leningen	1.943	588	-26		2.505
Uitzettingen in `s Rijks schatkist met een rentetypische looptijd van èèn jaar of langer	3.360	4.113			7.473
Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van een jaar of langer	1.818		-1.034		784
Totaal Overige langlopende leningen	**7.121**	**4.701**	**-1.060**	**-**	**10.762**
Totaal	**9.775**	**4.701**	**-1.060**	**-69**	**13.347**

Deelnemingen

x € 1.000

Deelnemingen	Boekwaarde 31-dec-2021	Boekwaarde 31-dec-2022
Deelnemingen kapitaalverstrekkingen		
Aandelen Afvalsturing Friesland N.V.	54	54
Aandelen Enexis + alle B.V.s die uit de verkoop van Essent zijn ontstaan	4	4
Aandelen Fryslân Miljeu	47	47
Aandelen N.V. Bank Ned. Gemeenten	42	42
Totaal deelnemingen kapitaalverstrekking	**148**	**148**
Totaal	**148**	**148**

Overige langlopende geldleningen

De volgende geldleningen zijn verstrekt:

x € 1.000

Overige langlopende geldleningen	Boekwaarde 31-dec-2021	Boekwaarde 31-dec-2022
Overige langlopende leningen		
Leningen sportverenigingen	3	578
Leningen dorpshuizen	13	10
Stichting MFC Oldeberkoop	228	218
Stichting Stimuleringsfonds	1.560	1.560
Vereniging Toeristisch Rec. Belang	20	20
Stichting Kredietbank Nederland	119	119
Totaal nieuwe leningen	**1.943**	**2.505**

Voorraden

x € 1.000

Voorraden	31-dec-21	31-dec-22
Onderhanden werk incl. expl. bouwgrond voorraad		
Onderh. Werk incl. expl.bouwgr.voorraad	2.415	800
Totaal Onderhanden werk incl.expl.bouwgrond voorraad	**2.415**	**800**
Totaal	**2.415**	**800**

Bouwgrond in exploitatie 1

x € 1.000

Bouwgronden in exploitatie	Boek-waarde 31-dec-21	Investe-ringen	Inkomsten	Winst- uitname	Voor-ziening	Balans-waarde 31-dec-22
Grondexploitatie						
38 Industrieterrein Venekoten geheel	2.308	42	2.575	884		658
46 Haulerwijk Industrieterrein Beute	291	2	-	11		303
47 Haulerwijk Industrieterrein Beute 2e fase	159	3	-	14		176
104 De Kromten Waskemeer	55	3	-	1		59
111 Langedijke Melman II	-245	17	-	134		-93
117 Elsloo	26	25	216	25		-139
128 Donkerbroek-west	-178	34	-	-19		-163
Totaal	**2.416**	**125**	**2.791**	**1.051**	**0**	**801**

Bouwgrond in exploitatie 2

De waardering van de in exploitatie genomen gronden is gebaseerd op de huidige inzichten en de daarbij behorende inschatting van uitgangspunten, parameters en risico's. Uiteraard betreft dit een inschatting die omgeven is van onzekerheden, die periodiek wordt herzien en waarbij de waardering in het komende jaar zowel positief als negatief kan uitvallen.

x € 1.000

Bouwgronden in exploitatie	Boek-waarde 31-dec-22	Geraamde nog te maken kosten	Geraamde nog te realiseren opbreng-sten	Geraamd resultaat (eind-waarde)	Genomen verliezen tm. 2022
Grondexploitatie					
38 Industrieterrein Venekoten geheel	658	74	1.348	-615	298
46 Haulerwijk Industrieterrein Beute	303	6	724	-415	1
47 Haulerwijk Industrieterrein Beute 2e fase	176	-	944	-768	87
104 De Kromten Waskemeer	59	48	162	-56	
111 Langedijke Melman II	-93	82	110	-121	
117 Elsloo	-139	118	-	-22	
128 Donkerbroek-west	-163	129	-	-34	
Totaal	**801**	**457**	**3.288**	**-2.030**	**386**

Uitzettingen korter dan 1 jaar

x € 1.000

Uitzettingen korter dan één jaar	31-dec-21	31-dec-22
Vorderingen openbaar lichaam		
Debiteuren Openbaar lichaam	50	56
BCF belastingdienst	3.166	2.784
Totaal Vorderingen openbaar lichaam	**3.216**	**2.840**
Overige vorderingen		
Debiteuren	687	921
Debiteuren belastingen	2.362	222
Debiteuren SoZaWe/uitkeringen	1.394	1.184
Totaal Overige vorderingen	**4.444**	**2.327**
Voorzieningen oninbaarheid		
Voorz. oninbare (belasting)debiteuren	-82	-59
Voorz. oninbare debiteuren SoZaWe	-524	-399
Totaal Voorzieningen oninbaarheid	**-606**	**-458**
Totaal	**7.053**	**4.709**

Liquide middelen en overlopende activa

Met de Bank Nederlandse Gemeenten is een kredietfaciliteit van € 4,5 miljoen afgesproken.

x € 1.000

Liquide middelen (kas, bank)	31-dec-21	31-dec-22
Banksaldo	457	426
Totaal	**457**	**426**

x € 1.000

Overlopende activa	31-dec-21	31-dec-22
Vooruitbetaalde bedragen	511	1.520
Nog te ontvangen bedragen	1.773	3.168
Totaal	**2.284**	**4.688**

Toelichting op de balans passiva

Reserves

De specifieke toelichting over het verloop, de aard en de reden van de reserves en voorzieningen is in de bijlage 'Nota reserves en voorzieningen per 31-12-2022' opgenomen. In de kolom 'toevoegingen' is het resultaat over dienstjaar 2021, een bedrag van € 4.039.000 volgens het besluit over de resultaatbestemming verwerkt. Daarnaast is het restant van de reserve Sociaal Domein (€ 239.000) overgebracht naar de algemene reserve.

x € 1.000

Reserves	Boekwaarde 31-dec-2021	Toevoegingen	Onttrekkingen	Boekwaarde 31-dec-2022
Algemene reserves				
Algemene reserve vrij aanwendbaar	22.738	5.272	-1.218	26.791
Totaal Algemene reserves	**22.738**	**5.272**	**-1.218**	**26.791**
Bestemmingsreserves grondexploitatie				
Algemene reserve grondexploitatie	1.007	1.053	-	2.060
Totaal Bestemmingsreserves grondexploitatie	**1.007**	**1.053**	**-**	**2.060**
Bestemmingsreserves opvang schommeling tarieven				
Lastenverlichting	573	17	-	591
Totaal Bestemmingsreserves opvang schommeling tarieven	**573**	**17**	**-**	**591**
Overige bestemmingsreserves				
Reserve strategische projecten	2.063		-25	2.038
Reserve monumenten (2013)	84	16		100
Reserve sociaal domein	277		-277	-
Reserve organisatieontwikkelingen	136		-61	75
Reserve rioleringen	-	-	-	-
Reserve overheveling budgetten	273	386	-273	386
Reserve kapitaallasten	2.751		-183	2.568
Totaal Overige bestemmingsreserves	**5.584**	**402**	**-818**	**5.168**
Totaal	**29.903**	**6.744**	**-2.037**	**34.610**

Structurele toevoegingen en onttrekkingen

De structurele onttrekkingen komen uit de kapitaalreserve.

x € 1.000

Structurele toevoegingen en onttrekkingen	Actuele Begroting	Rekening 2022	Verschil
Structurele toevoegingen		-	-
Totaal structurele toevoegingen	**-**	**-**	**-**
Structurele onttrekkingen	319	183	136 V
			-
Totaal structurele onttrekkingen	**319**	**183**	**136 V**
Totaal structurele toevoegingen en onttrekkingen	**319**	**183**	**136 V**

Reserve overheveling budgetten

In het volgende overzicht volgt een nadere uiteenzetting van de reserve overheveling budgetten.

x € 1.000

Reserve overheveling budgetten	31-dec-22
Europese aanbesteding nieuw meubilair	26
Buitenschilderwerk molen de Weijert	16
Verbetering dienstverlening	229
Inkoop specialistische jeugdhulp	30
Bruisplek	35
Projectleider inclusie	50
Totaal	**386**

Voorzieningen

x € 1.000

Voorzieningen	Boekwaarde 31-dec-2021	Toevoegingen	Vrijval	Onttrekkingen	Boekwaarde 31-dec-2022
Voorz. Verplichtingen, verliezen en risico (art 44, 1a)					
Voorziening bodemsanering	475	-	-	-	475
Totaal Voorz. Verplichtingen, verliezen en risoco (art 44, 1a)	**475**	**-**	**-**	**-**	**475**
Voorz.tbv gelijkm. verd.lst (art 44. 1c)					
Voorz.onderh.geld de Kompaan	114	20	-	-5	129
Voorz.onderh.geld Steegdenhal	74	16	-	-17	73
Vz. Ond. Sportacc. 3 B`s	625	25	-130	-83	437
Voorz. Onderhoud gymlokalen	117	15	-	-18	114
Voorziening Onderhoud MFS de Boekebeam	180	16	-	-	196
Voorz.onderhoud gebouwen	592	75	-	-46	622
Voorziening onderhoud Bosbergtoren	-	26	-	-	26
Voorziening onderhoud sporthal de Bongerd	-	140	-	-24	116
Totaal Voorz.tbv gelijkm. verd.lst (art 44. 1c)	**1.703**	**333**	**-130**	**-193**	**1.713**
Voorz. Van derden verkregen middelen (art 44, lid 2)					
Voorziening riolering	5.628	485	-	-441	5.672
Voorziening kostendekking leges	-	-	-	-	-
Totaal Voorz. Van derden verkregen middelen (art 44, lid 2)	**5.628**	**485**	**-**	**-441**	**5.672**
Voorz.arb.kst gerel.verpl. ongel.verl.					
Voorz. lopende pens. bestuurders	1.821	-	-93	-108	1.621
Voorz.pensioen vm./huidige wethouders	1.382		-158	-	1.224
Voorziening verlofsparen	-	57	-	-	57
Totaal Voorz.arb.kst gerel.verpl. ongel.verl.	**3.204**	**57**	**-251**	**-108**	**2.903**
Totaal	**11.010**	**875**	**-381**	**-741**	**10.762**

Vaste schulden

In onderstaande tabel staat het verloop van de vaste schulden over het jaar 2022.

x € 1.000

Vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar	31-dec-21	Opname	Aflossing	31-dec-22	Rente 2022
Onderhandse leningen					
Opgen.onderhands leningen van bin.landse banken	131.383			131.383	
Aflos.onderhands leningen van bin.landse banken	-101.276		-3.569	-104.845	
Totaal	**30.107**	**-**	**-3.569**	**26.538**	**302**

Netto vlottende schulden met rente typische looptijd korter dan 1 jaar en overlopende passiva

Onder de tabel overlopende passiva is een verloopoverzicht toegevoegd van de uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel.

x € 1.000

Kortlopende schulden korter dan één jaar	31-dec-21	31-dec-22
Kasgeldlening	-	-
Overige schulden	2.562	2.909
Totaal	**2.562**	**2.909**

x € 1.000

Overlopende passiva	31-dec-21	31-dec-22
Vooruitontvangen bedragen van openbare lichamen	1.066	1.923
Overige vooruitbetaalde bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	4.573	4.334
Totaal	**5.639**	**6.257**

x € 1.000

Vooruit ontvangen doeluitkeringen		31-dec-21	Toevoegingen	Uitgaven	Vrijval	31-dec-22
Inhalen onderwijsvertraging door corona	D14	85	205	0	0	290
SPUK Sportakkoord	H8	45	0	-45	0	0
SPUK Sportakkoord	H8	0	38	0	0	38
RREW	C43	358	0	-341	-17	0
Vliegwielbudget laaggeletterdheid (Gem L'den)		15	0	-15	0	0
Manifest verkeersveiligheid (provincie)		20	0	-5	0	15
Aandachtsgebieden		313	0	-104	0	209
Inburgering	G10	0	164	0	0	164
Onderwijsroute	G13	0	22	0	0	22
Regio Deal Winkelgebied Oosterwolde	C75B	0	25	0	0	25
Regio Deal Uitvoering R&T	C75B	24	0	-24	0	0
Regio Deal LKC	C75B	0	220	0	0	220
SPUK Stimulering Verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023	E84	0	224	0	0	224
Aanpak energiearmoede	C55	0	716	0	0	716
Totaal		**860**	**1.614**	**-534**	**-17**	**1.923**

Toelichting op de balans niet uit balans blijkende verplichtingen

Waarborgen en garanties

Het in de balans opgenomen bedrag voor verstrekte waarborgen aan natuurlijke- en rechtspersonen kunnen we als volgt specificeren:

x € 1.000

Waarborgen en garanties	Aard/ Omschrijving	Oorspronk. bedrag	Percentage borgstelling	Restant eind 2021	Restant eind 2022
Stg. Beheer multifunctioneel vastgoed Oosterwolde	aankoop/afbouw gebouw en financiering overdrachtsbelasting + aanloopkosten	1.600	100%	1.000	1.000
Gemeente Smallingerland	verdubbeling N381 Drachten-Donkerbroek	250	100%	250	-
Coöperatieve Vereniging Fryslân	aanleg breedband in Langedijke	125	100%	63	38
Totaal		**1.975**		**1.313**	**1.038**

Toelichting

In 2022 is niets betaald wegens verleende borg- en garantiestellingen voor geldleningen. De woningbouwcorporaties, actief in onze gemeente, maken gebruik van het Waarborgfonds voor de Sociale Woningbouw (WSW). De corporaties kunnen door het WSW geborgde leningen afsluiten. Het schuldrestant van deze leningen bedraagt per 31 december 2022 € 49,902 miljoen, hiervoor staan we gezamenlijk met het Rijk garant. Voor Stichting WoonFriesland is het € 16,0 miljoen, Stichting Woonzorg Nederland € 1,921 miljoen en als laatste Stichting Actium € 31,4 miljoen. De gemeente kan als gevolg van de 'achtervangregeling' nog in beperkte mate worden aangesproken.

Vóór 1 augustus 2021 stonden gemeenten rechtstreeks in de achtervang voor individuele leningen. Voor leningen na 1 augustus 2021 worden leningen achteraf aan gemeenten toegerekend naar rato van het DAEB-bezit van de betreffende corporatie dat zich in de gemeente bevindt.

Contractuele verplichtingen

De gemeente heeft meerjarige contractuele verplichtingen afgesloten. Op basis van geregistreerde contracten uit de contractenbank blijkt dat dit € 5,2 miljoen bedraagt. Overigens moet hierbij wel worden vermeld dat de contractenbank op dit moment nog niet volledig up-to-date is. De updates (vanuit de contractmanagers via Izaak) worden na rechtzetten van het systeem (Vendorlink) met terugwerkende kracht hersteld en doorgevoerd.

Gebeurtenissen na balansdatum

Alle ten tijde van het opmaken van de jaarrekening beschikbare informatie omtrent de feitelijke situatie per balansdatum is bij het opmaken van de jaarrekening in aanmerking genomen en verwerkt.

Recent hebben wij de onderhoudsplannen van een 7-tal sport-, welzijnsaccommodaties en MFA's afgerond. De nieuwe onderhoudsplannen geven aan dat de huidige dotaties in de onderhoudsvoorzieningen veel te laag zijn om de toekomstige onderhoudsbehoefte te dekken. Er moet eenmalig en structureel budget aan de voorzieningen worden toegevoegd. Wij leggen de nieuwe onderhoudsplannen en de financiële consequenties in juni via een raadsvoorstel aan u voor. Hierdoor kunt u dit meenemen in de integrale afweging bij de voorjaarsrapportage 2023 en de kaderbrief.

Toelichting overzicht baten en lasten

De toelichting op de afwijkingen baten en lasten tussen rekening en begroting is in overeenstemming met artikel 28 lid a BBV opgenomen in de programmaverantwoording. Per programma geven we bij de 4e W-vraag antwoord op de vraag 'Wat heeft het gekost'. Afwijkingen > € 25.000 zijn daar toegelicht.

Overzicht onvoorzien

x € 1.000

Onvoorziene uitgaven	Algemeen	College	Totaal
Primitieve begroting			
Budget onvoorzien	1		1
Totaal Primitieve begroting	**1**	**-**	**1**
Begrotingswijzigingen			-
Totaal begrotingswijzigingen	**-**	**-**	**-**
Restant onvoorziene uitgaven	**1**	**-**	**1**

Overzicht algemene dekkingsmiddelen

Zie de 'toelichting belangrijkste afwijkingen' bij de programma's.

x € 1.000

Algemene dekkingsmiddelen	Rekening 2021	Primitieve Begroting	Actuele Begroting	Rekening 2022	Verschil
Lasten Algemene dekkingsmiddelen					
Algemene uitkering	-	-	-	-	-
Deelnemingen	-1	-1	-1	0	1 V
Lokale heffingen	-82	-50	-50	-83	- 33 N
Saldo financieringsfunctie	-48	64	229	-29	- 258 N
Onvoorzien	-	-1	-1	-	1 V
Overige algemene dekkingsmiddelen	-	-1.535	-770	-6	763 V
Totaal Lasten Algemene dekkingsmiddelen	**-131**	**-1.523**	**-593**	**-119**	**474 V**
Baten Algemene dekkingsmiddelen					
Algemene uitkering	49.239	50.066	54.830	57.637	2.807 V
Deelnemingen	152	31	103	161	58 V
Lokale heffingen	5.366	3.276	3.189	3.139	- 50 N
Saldo financieringsfunctie	75	20	20	64	44 V
Onvoorzien	-	-	-	-	-
Overige algemene dekkingsmiddelen	7	9	9	73	64 V
Totaal Baten Algemene dekkingsmiddelen	**54.839**	**53.402**	**58.151**	**61.074**	**2.923 V**
Totaal	**54.708**	**51.879**	**57.558**	**60.955**	**3.398 V**

Overzicht incidentele baten en lasten

In het overzicht staan per programma de incidentele baten en lasten hoger dan € 100.000. De toelichting op de verschillende posten uit het onderstaand overzicht staat bij de diverse programma's.

x € 1.000

Incidentele lasten en baten 2022	Lasten			Baten		
	Actuele begroting	Rekening 2022	Verschil	Actuele begroting	Rekening 2022	Verschil
1 Sociaal Domein						
Energietoeslag, dekking rijksbijdrage	-	-1.983	- 1.983 N	-	1.670	1.670 V
Het Fonds, dekking algemene reserve	-145	-145	-	145	145	-
Zorgeconomie, dekking algemene reserve	-55	-55	-	55	55	-
Kleding en schonenbonnen, dekking algemene reserve	-45	-15	30 V	45	15	- 30 N
Opvang Oekraïense vluchtelingen	-	-1.935	- 1.935 N	-	2.189	2.189 V
3 Ruimtelijke & Economische ontwikkelingen						
Biobased Economy/programma duurzaamheid, dekking algemene reserve	-273	-58	215 V	273	58	- 215 N
Toevoeging budget MOP wegen aan algemene reserve	-	-134	- 134 N	-	-	-
Verkeersveiligheid, dekking algemene reserve	-500	-107	394 V	500	107	- 394 N
Haerenkwartier, dekking reserve strategische projecten	-2.000	-	2.000 V	2.000	-	- 2.000 N
Veilige fietsverbinding Waskemeer	-220	-	220 V	-	-	-
Klimaatmiddelen	-341	-4	337 V	-	-	-
Klimaatmiddelen, toevoeging algemene reserve	-	-337	- 337 N	-	-	-
Omgevingswet, dekking algemene reserve	-314	-77	237 V	314	77	- 237 N
Omgevingswet, toevoeging algemene reserve	-	-449	- 449 N	-	-	-
Wet kwaliteitsborging bouw, toevoeging algemene reserve	-	-74	- 74 N	-	-	-
Taskforce woningbouw, dekking algemene reserve	-1.500	-152	1.348 V	1.500	152	- 1.348 N
Vervolg Coöperatie Appelscha 3.0, dekking Algemene Reserve	-50	-50	-	50	50	-
Centrale proceskosten regiodeal, dekking reserve strategische projecten	-25	-25	-	25	25	-
6 Bestuur en Dienstverlening						
Tijdelijke formatie ruimtelijke ordening, dekking Algemene Reserve	-75	-75	-	75	75	-
Concerncontrolrol, dekking Algemene Reserve	-75	-16	59 V	75	16	- 59 N
Organisatieontwikkelingen, dekking reserve Organisatieontwikkelingen	-53	-61	- 8 N	53	61	8 V
Projectleider Taskforce woningbouw, dekking algemene reserve	-159	-81	78 V	159	81	- 78 N
OWO kwaliteitsborging proces zaakgericht werken	-67	-67	-	-	-	-
Vrijval voorziening pensioenen bestuurders	-	-	-	-	251	251 V
Herinrichting Gebiedsteam, dekking reserve sociaal domein	-60	-	60 V	60	-	- 60 N
Corona, dekking algemene reserve/rijksbijdrage	-596	-362	234 V	596	362	- 234 N
Totaal incidentele lasten en baten	**-6.553**	**-6.262**	**292 V**	**5.925**	**5.388**	**- 537 N**
Saldo incidentele lasten en baten	**-628**	**-873**	**- 245 N**			

Lijst verschillen incidentele lasten en baten	
Energietoeslag	-313
Opvang Oekraïense vluchtelingen	254
Toevoeging budget MOP wegen aan algemene reserve	-134
Veilige fietsverbinding Waskemeer	220
Toevoeging budget omgevingswet aan algemene reserve	-449
Toevoeging budget wet kwaliteitsborging aan algemene reserve	-74
Vrijval voorziening pensioenen bestuurders	251
	-245

Bijlagen

Verantwoordingsinformatie specifieke uitkeringen

In 2006 heeft de Rijksoverheid haar besluitvorming rondom de wet Single Information/Single Audit (SISA) voor specifieke uitkeringen afgerond. Hiermee wordt beoogd het grote aantal specifieke uitkeringen van ministeries aan gemeenten en hiermee samenhangende afzonderlijke verantwoordingen te verminderen. Dit betekent dat de Rijksoverheid voldoende heeft aan de jaarrekening van de gemeente en er geen afzonderlijke verantwoording per specifieke uitkering wordt gevraagd. Daarvoor in de plaats wordt bij de jaarrekening een bijlage gevoegd waarin alleen de voor de Rijksoverheid noodzakelijke verantwoordingsinformatie per specifieke uitkering wordt opgenomen.

Op grond van artikel 24 lid 3 van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) maakt de bijlage met verantwoordingsinformatie specifieke uitkeringen onderdeel uit van de jaarrekening van de gemeente. Hieronder volgt een overzicht van de regelingen waarover verantwoording wordt afgelegd aan het ministerie.

Tabel Sisa

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 9-3-2023								
Verstrekker	**Uitkeringscode**	**Specifieke uitkering** **Juridische grondslag** **Ontvanger**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**
JenV	**A16**	**Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne** Gemeenten	Vul in totaal cumulatief te ontvangen normbedrag per gerealiseerde plek per dag (GOO) 1 maart tot en met 14 oktober 2022 *Aard controle R* *Indicator: A16/01*	Vul in totaal cumulatief te ontvangen normbedrag per gerealiseerde plek per dag (GOO) met ingang van 15 oktober 2022 (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: A16/02*	Vul in verschil werkelijke bestedingen ten opzichte van de gecombineerde uitkomst van A16/01 en A16/02 (jaar T) - uitzonderingsbepaling (GOO) *Aard controle R* *Indicator: A16/03*	Besteding (jaar T) tbv de transitie - uitgezonderd uitvoeringkosten *Aard controle R* *Indicator: A16/04*	Besteding (jaar T) uitvoeringskosten tbv de transitie *Aard controle R* *Indicator: A16/05*	Besteding (jaar T) uitgekeerde verstrekkingen (POO) *Aard controle R* *Indicator: A16/06*
			€ 1.208.400	€ 528.378	€ 0	€ 0	€ 0	€ 302.810
			Totaal bedrag vorderingen uitgekeerde verstrekkingen (jaar T) POO *Aard controle R* *Indicator: A16/07*	Vul in totaal te ontvangen normbedrag uitvoeringskosten per geregistreerde persoon waaraan in een maand een verstrekking is gedaan (POO) in (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: A16/08*	Berekening totale besteding (jaar T) Som indicatoren 01 t/m 08 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A16/09*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A16/10*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A16/11*	
			€ 0	€ 149.730	€ 2.189.318	€ 2.189.318	Nee	

FIN	**B2**	**Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek** Gemeenten	Aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: B2/01*	Cumulatief aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/02*	Aantal uitgewerkte plannen van aanpak in (jaar T) *Aard controle D2* *Indicator: B2/03*	Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpak (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/04*	Normbedragen voor a, b, d en f (ja/nee) (vanaf 2021) Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/05*	Normbedragen voor e (ja/nee) (vanaf 2021) Nee: reeks 1/ Ja: reeks 2 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/06*
			0	17	0	3	Ja	Ja
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/07*	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a, b, d en f (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/08*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen a, b, d en f (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/09*			
			Nee					
			Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/10*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/11*	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/12*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/13*	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/14*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/15*
			Reeks 2	**Reeks 2**	**Reeks 2**	**Reeks 2**	**Reeks 2**	**Reeks 2**

			Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/16*	Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerde cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/17*	Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/18*	Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/19*	Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/20*	Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/21*
			€ 0	€ 6.460	€ 0	€ 10.404	€ 0	€ 0
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/22*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/23*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/24*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/25*	**Totaal** Totale verantwoording (jaar T) voor de SPUK B2 regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/26*	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
BZK	**C43**	**Regeling reductie energiegebruik woningen** Gemeenten	Beschikkingsnummer/naam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C43/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C43/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C43/03*	Aantal bereikte woningen *Aard controle D1* *Indicator: C43/04*	Toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C43/05*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C43/06*
			RREW2020-00449626	€ 341.074	€ 382.966	4.000		Ja

			Totaal aantal bereikte huurwoningen *Aard controle D1* *Indicator: C43/07*	Is minstens 70% van de uitgekeerde specifieke uitkering bestemd voor activiteiten als bedoeld in artikel 4, eerste lid, onder a, b of c van de regeling (Ja/Nee)? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C43/08*				
			2.000	Ja				
BZK	**C55**	**Aanpak energiearmoede**	Het aantal huishoudens in huurwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/ de energierekening *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/01*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten *Aard controle R* *Indicator: C55/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/03*	Het aantal huishoudens in koopwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/ de energierekening *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/04*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten *Aard controle R* *Indicator: C55/05*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/06*
			0	€ 0	€ 0	0	€ 0	€ 0

			Het aantal huishoudens dat ondersteuning –bijvoorbeeld via advies aan huis- heeft gekregen in de vorm van advies over vermindering van het energiegebruik voor zijn specifieke woningen waar de bewoner direct zijn/haar energieverbruik mee heeft kunnen verminderen. *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/07*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten *Aard controle R* *Indicator: C55/08*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/09*			
			0	€ 0	€ 0			
			Het aantal kleine gasbesparende maatregelen (w.o. radiatorfolie en tochtstrips) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/10*	Het aantal kleine elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. LED-lampen) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/11*	Het aantal grote(re) gasbesparende maatregelen (w.o. dakisolatie, vloerisolatie, spouwmuurisolatie etc.) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/12*	Het aantal grote(re) elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. vervangen koelkasten, wasmachines etc.) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/13*	Het aantal gegeven adviezen met directe verlaging energieverbruik/energierekening tot gevolg. *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/14*	Het aantal overige energierekening verlagende maatregelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/15*
			0	0	0	0	0	0
BZK	**C62**	**Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire**	Gederfde opbrengsten (jaar T) die voortvloeien uit het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen	Eindverantwoording (Ja/Nee)				

			Aard controle R *Indicator: C62/03*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: C62/04*				
			€ 6.838	Ja				
BZK	**C75B**	**Regiodeals 3e tranche** SiSa tussen medeoverheden	Hieronder per regel één code selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoording sinformatie voor die medeoverheid invullen	Kenmerk/ beschikkingsnummer	Betreft pijler Een pijler per regel	Besteding per pijler (jaar T)	Cofinanciering per pijler (jaar T)	
			Aard controle n.v.t. *Indicator: C75B/01*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: C75B/02*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: C75B/03*	*Aard controle R* *Indicator: C75B/04*	*Aard controle R* *Indicator: C75B/05*	
		1	060086 Gemeente Opsterland	DGNVLG/20208478	Vitale kernen	€ 266.755	€ 203.746	
		2	060086 Gemeente Opsterland	DGNVLG/20208478	Veerkrachtig landschap	€ 655.177	€ 167.454	
		100						
			Hieronder verschijnt de code conform de keuzes gemaakt bij indicator C75B/01 In de kolommen hiernaast de verantwoording sinformatie voor die medeoverheid invullen	Totale cumulatieve besteding per pijler (t/m jaar T)	Totale cumulatieve cofinanciering per pijler (t/m jaar T)	Toelichting		
			Aard controle n.v.t. *Indicator: C75B/06*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: C75B/07*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: C75B/08*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: C75B/09*		

			1	*060086 Gemeente Opsterland*	€ 274.926	€ 651.330		
			2	*060086 Gemeente Opsterland*	€ 1.539.227	€ 504.228		
			100					
				Totale cumulatieve uitvoeringskosten (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C75B/10*	Totale compensabele BTW (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C75B/11*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C75B/12*		
				€ 58.333	€ 7.993	Nee		
OCW	**D8**	**Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB)** Gemeenten		Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 159, eerste lid WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/01*	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 158 WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/02*	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 160 WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/03*	Correctie besteding (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D8/04*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D8/05*
				€ 474.320	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
				Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordinginformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag**	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag**	In 2022 opgebouwde reserve om mee te nemen naar volgende vierjarige periode **Bedrag**

			Aard controle n.v.t. *Indicator: D8/06*	*Aard controle R* *Indicator: D8/07*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: D8/08*	*Aard controle R* *Indicator: D8/09*	*Aard controle R* *Indicator: D8/10*	
		1						
		2						
		100						
OCW	**D14**	**Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen**	Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a t/m e samen opgeteld	Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra huur van bestaande huisvesting indien deze extra huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregelen die scholen of gemeenten in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs nemen	Besteding (jaar T) voor ambtelijke capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs	Correctie besteding (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	
			Aard controle R *Indicator: D14/01*	*Aard controle R* *Indicator: D14/02*	*Aard controle R* *Indicator: D14/03*	*Aard controle R* *Indicator: D14/04*	*Aard controle R* *Indicator: D14/05*	
			€ 12.655	€ 0	€ 0	€ 0	€ 277.063	
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs		
			Aard controle n.v.t. *Indicator: D14/06*	*Aard controle R* *Indicator: D14/07*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: D14/08*	*Aard controle R* *Indicator: D14/09*		
		1						
		2						
		10						

IenW	E20	**Regeling stimulering verkeersmaatregelen 2020-2021** Provincies en Gemeenten	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E20/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/02*	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E20/03*	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/04*	
			€ 0	€ 0	€ 0	Ja	
			Naam/nummer per maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/05*	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/06*	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheids-maatregelen per type maatregel (stuks, meters) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/07*	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/08*	
		1					
		2					
		100					
IenW	E84	**Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023** Provincies en Gemeenten	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E84/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/02*	Cumulatieve eigen bijdrage en externe financiering (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E84/03*	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/04*	
			€ 104.403	€ 104.403	€ 52.202	Ja	
			Naam/nummer per maatregel	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheids-maatregelen per type maatregel (stuks, meters)	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk	

				Aard controle n.v.t. *Indicator: E84/05*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/06*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/07*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/08*
			1	361 Aanleg van verticale elementen voor korte rechtstanden (rekening houdend met landbouwverkeer)|aantal in Stuks	Ja	1	
			2	361 Aanleg van verticale elementen voor korte rechtstanden (rekening houdend met landbouwverkeer)|aantal in Stuks	Ja	1	
			3	361 Aanleg van verticale elementen voor korte rechtstanden (rekening houdend met landbouwverkeer)|aantal in Stuks	Ja	1	
			4	361 Aanleg van verticale elementen voor korte rechtstanden (rekening houdend met landbouwverkeer)|aantal in Stuks	Ja	1	

		5	361 Aanleg van verticale elementen voor korte rechtstanden (rekening houdend met landbouwverkeer)|aantal in Stuks	Ja	1				
		6	361 Aanleg van verticale elementen voor korte rechtstanden (rekening houdend met landbouwverkeer)|aantal in Stuks	Ja	1				
		7	361 Aanleg van verticale elementen voor korte rechtstanden (rekening houdend met landbouwverkeer)|aantal in Stuks	Ja	1				
		8	361 Aanleg van verticale elementen voor korte rechtstanden (rekening houdend met landbouwverkeer)|aantal in Stuks	Ja	1				
		50							
SZW	**G2**	**Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2022**	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente	

		Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	I.1 Participatiewet (PW)	I.1 Participatiewet (PW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)
			Aard controle R *Indicator: G2/01*	*Aard controle R* *Indicator: G2/02*	*Aard controle R* *Indicator: G2/03*	*Aard controle R* *Indicator: G2/04*	*Aard controle R* *Indicator: G2/05*	*Aard controle R* *Indicator: G2/06*
			€ 6.966.101	€ 152.350	€ 588.768	€ 792	€ 86.375	€ 149
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk)	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
			I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004)	I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004)	I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)	I.7 Participatiewet (PW)	I.7 Participatiewet (PW)	Participatiewet (PW)
			Aard controle R *Indicator: G2/07*	*Aard controle R* *Indicator: G2/08*	*Aard controle R* *Indicator: G2/09*	*Aard controle R* *Indicator: G2/10*	*Aard controle R* *Indicator: G2/11*	*Aard controle R* *Indicator: G2/12*
			€ 59.438	€ 8.866	€ 0	€ 559.070	€ 0	€ 0

			Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (PW) *Aard controle D2* *Indicator: G2/13*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G2/14*				
			€ 0	Ja				
SZW	**G3**	**Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking) _gemeentedeel 2022** **Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/01*	Baten (jaar T) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/02*	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/03*	Besteding (jaar T) Bob Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/04*	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/05*	Besteding (jaar T) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/06*
			€ 0	€ 0	€ 27.967	€ 0	€ 0	€ 0

			BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/07*	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/08*	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekkingen (BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in (jaar T) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/09*	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstrekking Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/10*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G3/11*	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	
SZW	**G4**	**Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_gemeentedeel 2022** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Welke regeling betreft het? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/01*	Besteding (jaar T) levensonderhoud Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/02*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/03*	Baten (jaar T) levensonderhoud Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/04*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (aflossing) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/05*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (overig) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/06*
		1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 12.966	€ 265
		2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 263	€ 26

			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 2.758	€ 0	€ 0
			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 211	€ 0	€ 0
			6	Totaal	€ 0	€ 0	€ 2.969	€ 13.229	€ 291
				Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/07*	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/08*	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/09*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/10*		
			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)					
			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)					
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)					
			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)					
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)					
			6	Totaal	0	0			
				Kopie regeling *Aard controle n.v.t.*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht) *Aard controle R*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing *Aard controle R*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig *Aard controle R*	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht) *Aard controle R*	

	Indicator: G4/11	Indicator: G4/12	Indicator: G4/13	Indicator: G4/14	Indicator: G4/15
1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)				
2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)				
3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)				
4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)				
5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)				
6	Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0

	Kopie regeling	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire	Levensonderhoud- Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire	Kapitaalverstrekkingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekkingen Tozo in jaar T i.v.m. kinderopvantoeslagaffaire
		Gemeente	Gemeente	Gemeente
	Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle D2*	*Aard controle R*
	Indicator: G4/16	*Indicator: G4/17*	*Indicator: G4/18*	*Indicator: G4/19*
1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0
2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0
3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0

		4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	
		5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	
		6	Totaal	0	0	0	
SZW	**G10**	**Wet inburgering 2021_ gemeentedeel 2022** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Wet inburgering 2021 (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G10/01*	Baten (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G10/02*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G10/03*		
			€ 0	€ 0	Ja		
SZW	**G12**	**Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein herstelloperatie kinderopvangtoeslag affaire_ gemeentedeel** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T) Gemeente *Aard controle R*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in (jaar T) Gemeente *Aard controle R*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.*		

			Indicator: G12/01	*Indicator: G12/02*	*Indicator: G12/04*				
			€ 0	€ 0	Ja				
SZW	**G13**	**Onderwijsroute 2022_ deel gemeente** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T),ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Bestedingen onderwijsroute (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/01*	Baten onderwijsroute (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/02*	Bestedingen overige voorzieningen (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/03*	Baten overige voorzieningen (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/04*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: G13/05		
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Ja		
VWS	**H4**	**Regeling specifieke uitkering stimulering sport** Gemeenten	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H4/01*	Totale werkelijke berekende subsidie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/02*					
			€ 49.733	€ 82.524					
			Activiteiten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/03*	Totale werkelijke berekende subsidie per project (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H4/04*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) Onroerende zaken *Aard controle R* *Indicator: H4/05*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) roerende zaken *Aard controle R* *Indicator: H4/06*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) overige kosten *Aard controle R* *Indicator: H4/07*	Toelichting - Verplicht als het een activiteit betreft welke NIET in de toekenning meegenomen is *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/08*	
		1	Beregeningsinstallatie	€ 26.257	€ 26.257				

			2	Onderhoud sportterreinen	€ 43.706	€ 43.706			
			3	Bongerd	€ 4.203	€ 4.203			
			4	Gymnastieklokalen	€ 1.510	€ 1.510			
			5	Gymnastieklokalen	€ 2.282		€ 2.282		
			6	Gymnastieklokalen	€ 4.566			€ 4.566	
VWS	**H8**	**Regeling Sportakkoord 2020-2022**		Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/01*	Totaal bedrag volgens beschikking *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/02*	Besteding aanstellen sportformateur (jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle R* *Indicator: H8/03*	Besteding uitvoering sportakkoord (jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle R* *Indicator: H8/04*	Cumulatieve besteding aanstellen sportformateur (t/m jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/05*	Cumulatieve besteding uitvoering sportakkoord (t/m jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/06*
			1	1032667	€ 85.142	€ 0	€ 45.142	€ 0	€ 85.142
			2	1042196	€ 37.716	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			3						
			4						
				Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/07*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/08*				
			1	1032667	Ja				
			2	1042196	Nee				
			3						
			4						
VWS	**H12**	**Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken**		Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H12/01*	Is voldaan aan de uitvoering van het lokale preventieakkoord of aanpak? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H12/02*	Eindverantwoording? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H12/03*			

			€ 26.989	Ja	Ja			
VWS	**H25**	**Regeling Specifieke uitkering ijsbanen en zwembaden (ronde 3)**	Beschikkingsnummer / kenmerk *Automatisch berekend* *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H25/01*	Ontvangen Rijksbijdrage (Jaar T) *Automatisch berekend* *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H25/02*	Totale definitieve exploitatietekort *Automatisch berekend* *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H25/03*	Totale cumulatieve besteding *Automatisch berekend* *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H25/04*	Eindverantwoording *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H25/05*	
		1	SPUKIJZ21-22084	€ 5.356	€ 5.356	€ 5.356	Ja	
			Naam locatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H25/06*	Betreft periode Nov + dec 2021 of Jan 2022? *Aard controle R* *Indicator: H25/07*	Totale toezegging per locatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H25/08*	Hoogte definitief exploitatietekort per locatie *Aard controle R* *Indicator: H25/09*	Besteding per locatie *Aard controle R* *Indicator: H25/10*	Cumulatieve besteding per locatie (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H25/11*
		1	*Laco Sportcentrum Oosterwolde*	*jan-22*	€ 5.356	€ 5.356	€ 5.356	€ 5.356
		2						
		50						

Overzicht wet normering bezoldiging topfunctionarissen

WNT verantwoording 2022

De WNT is van toepassing op Gemeente Ooststellingwerf. Het voor Gemeente Ooststellingwerf toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2022 € 216.000. Naast de hieronder vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2022 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking

WNT 2022	W. Mutter	S. van Hemmen	A. Hensen
Functie(s)	**Gemeentesecretaris**	**Griffier**	**Griffier**
Aanvang en einde functievervulling in 2021	1-1 t/m 31-12	1-1 t/m 31-3	1-12 t/m 31-12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	1	1
Dienstbetrekking?	ja	ja	ja
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	**€ 216.000**	**€ 53.260**	**€ 18.345**
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 113.852	€ 23.978	€ 10.405
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 20.741	€ 3.385	€ 936
Subtotaal	**€ 134.593**	**€ 27.363**	**€ 11.341**
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	-	-	
Totaal bezoldiging	**€ 134.593**	**€ 27.363**	**€ 11.341**
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.

Gegevens 2021	**W. Mutter**	**S. van Hemmen**
Aanvang en einde functievervulling in 2020	1-1 t/m 31-12	1-1 t/m 31-12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	1
Dienstbetrekking?	Ja	Ja
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 105.505	€ 74.620
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 19.228	€ 13.200
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	*€ 209.000*	*€ 209.000*
Totaal bezoldiging 2021	**€ 124.733**	**€ 87.820**

Leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking

WNT 2022	M. van Bergen
Functie(s)	**Interim Griffier**
Kalenderjaar	**2022**
Periode functievervulling in het kalenderjaar (aanvang – einde)	1-4 t/m 30-11
Aantal kalendermaanden functievervulling in het kalenderjaar	8
Omvang van het dienstverband in uren per kalenderjaar	960
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	
Maximum uurtarief in het kalenderjaar	€ 206
Maxima op basis van de normbedragen per maand	€ 215.000
Individueel toepasselijke maximum gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	€ 197.760
Bezoldiging	
Werkelijk uurtarief lager dan het (gemiddeld) maximum uurtarief?	Ja, € 95
Bezoldiging in de betreffende periode	€ 91.200
Totale bezoldiging gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	€ 91.200
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.
Totaal bezoldiging, exclusief BTW	**€ 91.200**
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.

Overzicht schatkistbankieren

x €
1.000

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren		2022			
	-1 **Drempelbedrag**				
		Kwartaal 1	**Kwartaal 2**	**Kwartaal 3**	**Kwartaal 4**
	-2 Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	**411**	**441**	413	385
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	199	169	197	225
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag				
(1) Berekening drempelbedrag					
		2022			
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	81.366			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan 500 miljoen	81.366			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de 500 miljoen te boven gaat	-			
(1) = (4b)*0,0075 + (4c)*0,002 met een minimum van €250.000	Drempelbedrag	610			
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kwartaal 1	**Kwartaal 2**	**Kwartaal 3**	**Kwartaal 4**
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	36.997	40.109	38.033	35.448
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	411	441	413	385

Begrotingsrechtmatigheid

De door u vastgestelde begroting en begrotingswijzigingen zijn de norm voor de begrotingsrechtmatigheid. Bestedingen boven het vastgestelde begrotingsbedrag (lasten) per programma die niet door u zijn geautoriseerd zijn strikt genomen onrechtmatig. Er kunnen verschillende soorten begrotingsafwijkingen worden onderkend. Het hangt dan van de reden af of de overschrijding meetelt in het oordeel van de accountant.

Uit onderstaande tabel blijkt dat er bij programma 1 en programma 6 overschrijdingen zijn bij de lasten. We hebben geconstateerd dat deze overschrijdingen passen binnen het bestaande beleid en niet eerder bekend waren. De overschrijdingen vallen daarmee in de categorie “onrechtmatig, maar telt niet mee voor het oordeel”.

Wij verzoeken u deze overschrijdingen alsnog te autoriseren door middel van het vaststellen van de Jaarstukken 2022.

x € 1.000

	Actuele Begroting			Rekening 2022			Afwijking		
	Baten	Lasten	saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Saldo van baten en lasten									
Programma									
1. Sociale Domein	11.099	-37.340	-26.241	12.947	-40.387	-27.440	1.848 V	- 3.047 N	- 1.199 N
2. Welzijn & educatie	46	-1.244	-1.198	53	-980	-926	7 V	264 V	271 V
3. Ruimtelijke & economische ontwikk.	12.870	-17.467	-4.597	11.142	-11.715	-572	- 1.727 N	5.752 V	4.025 V
5. Openbare orde en veiligheid	-	-2.214	-2.214	25	-2.126	-2.101	25 V	88 V	113 V
6. Bestuur & Dienstverlening	1.345	-15.268	-13.924	1.682	-16.445	-14.763	337 V	- 1.176 N	- 839 N
Totaal programma	**25.360**	**-73.534**	**-48.174**	**25.850**	**-71.652**	**-45.802**	**490 V**	**1.881 V**	**2.371 V**
Algemene dekkingsmiddelen									
Algemene uitkering	54.830	-	54.830	57.637	-	57.637	2.807 V	-	2.807 V
Deelnemingen	103	-1	102	161	0	160	58 V	1 V	58 V
Lokale heffingen	3.189	-50	3.139	3.139	-83	3.056	- 50 N	- 33 N	- 82 N
Saldo financieringsfunctie	20	229	249	64	-29	35	44 V	- 258 N	- 214 N
Onvoorzien	-	-1	-1	-	-	-	-	1 V	1 V
Overige algemene dekkingsmiddelen	9	-770	-761	73	-6	67	64 V	763 V	828 V
Totaal algemene dekkingsmiddelen	**58.151**	**-593**	**57.558**	**61.074**	**-119**	**60.955**	**2.923 V**	**474 V**	**3.398 V**
Overhead									
Overhead	2.443	-12.892	-10.449	2.589	-11.945	-9.357	145 V	947 V	1.092 V
Totaal overhead	**2.443**	**-12.892**	**-10.449**	**2.589**	**-11.945**	**-9.357**	**145 V**	**947 V**	**1.092 V**
Vennootschapsbelasting									
Vennootschapsbelasting	-	-	-	-	2	2	-	2 V	2 V
Totaal vennootschapsbelasting	**-**	**-**	**-**	**-**	**2**	**2**	**-**	**2 V**	**2 V**
Saldo van baten en lasten	**85.954**	**-87.018**	**-1.064**	**89.512**	**-83.715**	**5.798**	**3.558 V**	**3.304 V**	**6.862 V**
Mutatie reserve									
Toevoegingen en onttrekkingen									
Toevoegingen		-2.627	-2.627		-2.705	-2.705	-	- 78 N	- 78 N
Onttrekkingen	6.752		6.752	2.037		2.037	- 4.715 N	-	- 4.715 N
Totaal toevoegingen en onttrekkingen	**6.752**	**-2.627**	**4.125**	**2.037**	**-2.705**	**-669**	**- 4.715 N**	**- 78 N**	**- 4.794 N**
Resultaat	**92.706**	**-89.645**	**3.061 V**	**91.549**	**-86.420**	**5.129 V**	**-1.157**	**3.225**	**2.069 V**

Kerngegevens

Fysieke kerngegevens

Peildatum gegevens: 1 januari van het begrotings- en rekeningjaar.

Fysieke kerngegevens	Rekening 2019	Rekening 2020	Rekening 2021	Begroting 2022	Rekening 2022
Sociale structuur					
Aantal inwoners	25.479	25.460	25.464	25.440	25.680
• van 0 - 18 jaar	4.595	4.625	4.551	4.469	4.529
• van 0 - 19 jaar					
• van 19 - 64 jaar	14.312	14.705	14.641	14.577	14.699
• van 20 - 64 jaar					
• van 65 jaar en ouder	6.572	6.130	6.272	6.394	6.452
Aantal periodiek bijstandsgerechtigden	538	547	533	560	516
• WWB	494	503	492	518	475
• IOAW / IOAZ	44	44	41	42	41
Fysieke structuur					
Oppervlakte in hectare 1)	22.611	22.611	22.611	22.611	22.611
• binnenwater	264	264	282	278	278
• land	22.347	22.347	22.329	22.333	22.333
Aantal woonruimten voor de algemene uitkering	11.873	11.910	11.993	12.034	12.019
Lengte van de wegen (km)	387	387	387	387	387
• binnen de bebouwde kom	132	132	132	132	132
• buiten de bebouwde kom	255	255	255	255	255
Lengte van recreatieve fiets-, ruiter- en wandelpaden (km)	79	79	79	79	79
Lengte van waterwegen (km)	32	32	32	32	32
Openbaar groen in hectare	306	306	306	306	306
• beplanting	87	87	87	87	87
• gras	219	219	219	202	202
• bloemrijke/kruidenrijke bermen/gras				17	17
Aantal bomen langs wegen en openbaar groen	36.000	36.000	36.100	36.100	36.400
Aantal rioolaansluitingen voor rioolbelastingen	12.403	12.403	12.852	12.608	12.755

Peildatum gegevens: 1 januari van het begrotings- en rekeningjaar

gemeente ooststellingwerf

Financiële kerngegevens

x € 1.000

Financiële kerngegevens	Rekening 2019	Rekening 2020	Rekening 2021	Begroting 2022	Rekening 2022
Exploitatielasten	73.052	74.359	76.470	78.336	83.715
Opbrengst belastingen	5.263	5.473	5.593	3.595	3.461
Opbrengst onroerendezaakbelasting	2.834	2.982	3.007	3.155	3.022
Algemene uitkering gemeentefonds	43.828	46.218	49.239	50.066	57.367
Boekwaarde vaste activa	68.109	75.713	80.829	70.091	71.050
Vaste schuld	25.304	43.240	38.874	30.107	30.107
Eigen financieringsmiddelen:	40.117	38.938	39.062	38.610	41.660
Reserves	29.412	27.386	27.488	27.400	29.903
Voorzieningen	10.705	11.552	11.574	11.210	11.757
Loonkosten	14.687	15.385	16.095	17.607	17.322
Bijdragen en subsidies	3.281	4.643	4.027	3.829	4.919

Bedrag per inwoner

Bedrag per inwoner	Rekening 2019	Rekening 2020	Rekening 2021	Begroting 2022	Rekening 2022
Exploitatielasten	2.870	2.920	3.000	3.080	3.260
Opbrengst belastingen	210	210	220	140	130
Opbrengst onroerendezaakbelasting	110	120	120	120	120
Algemene uitkering gemeentefonds	1.720	1.820	1.930	1.970	2.230
Boekwaarde vaste activa	2.670	2.970	3.170	2.760	2.770
Vaste schuld	990	1.700	1.530	1.180	1.170
Eigen financieringsmiddelen:					
Reserves	1.150	1.080	1.080	1.080	1.160
Voorzieningen	420	450	450	440	460
Loonkosten	580	600	630	690	670
Bijdragen en subsidies	130	180	160	150	190

gemeente ooststellingwerf

Overzicht taakvelden

x € 1.000

	Begroting 2022 na wijziging			Jaarrekening 2022			
Taakvelden	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Verschil saldo
0-1.22 Bestuur	-1.839	0	-1.839	-1.970	280	-1.690	-149
0-10.22 Mutaties reserves	-2.627	6.752	4.125	-2.705	2.037	-669	4.794
0-2.22 Burgerzaken	-657	345	-312	-776	357	-419	107
0-3.22 Beheer overige gebouwen en gronden	-156	1	-155	-169	54	-115	-40
0-4.22 Overhead	-12.892	2.443	-10.449	-11.945	2.589	-9.357	-1.092
0-5.22 Treasury	228	123	351	-30	225	195	156
0-61.22 OZB woningen	-229	2.500	2.271	-370	2.525	2.155	116
0-62.22 OZB niet-woningen	-214	720	506	-245	694	449	57
0-64.22 Belastingen overig	-74	135	60	-109	157	48	12
0-7.22 OOS.uitkeringen en ov. uitkeringen GF	0	54.830	54.830	0	57.637	57.637	-2.807
0-8.22 Overige baten en lasten	-770	9	-761	-6	73	67	-829
0-9.22 Vennootschapsbelasting (VpB)	0	0	0	2	0	2	-2
1-1.22 Crisisbeheersing en brandweer	-1.715	0	-1.715	-1.703	0	-1.703	-12
1-2.22 Openbare orde en veiligheid	-603	0	-603	-699	3	-696	93
2-1.22 Verkeer en vervoer	-5.596	58	-5.538	-2.811	58	-2.753	-2.784
2-4.22 Economische havens en waterwegen	-8	0	-8	-8	0	-8	1
3-1.22 Economische ontwikkeling	-192	83	-109	-136	52	-84	-25
3-2.22 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-2.839	4.828	1.989	-1.662	2.576	914	1.075
3-3.22 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-222	0	-222	-262	0	-262	39
3-4.22 Economische promotie	-196	441	245	-322	563	241	4
4-2.22 Onderwijshuisvesting	-1.428	67	-1.361	-1.181	72	-1.109	-251
4-3.22 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-1.902	642	-1.260	-1.835	450	-1.385	125
5-1.22 Sportbeleid en activering	-313	87	-226	-315	45	-270	44
5-2.22 Sportaccommodaties	-1.363	185	-1.178	-1.374	221	-1.153	-25
5-3.22 Cult.presentatie, -productie en -partic.	-437	0	-437	-422	0	-422	-14
5-5.22 Cultureel erfgoed	-121	13	-107	-100	17	-83	-24
5-6.22 Media	-588	20	-568	-587	20	-567	-1
5-7.22 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-2.922	95	-2.826	-3.038	86	-2.952	125
6-1.22 Samenkracht en burgerparticipatie	-1.513	394	-1.119	-3.069	2.409	-660	-459
6-2.22 Wijkteams	-2.329	0	-2.329	-2.488	0	-2.488	160
6-3.22 Inkomensregelingen	-12.066	9.147	-2.919	-12.669	8.748	-3.921	1.002
6-4.22 Begeleide participatie	-3.694	0	-3.694	-3.755	0	-3.755	60
6-5.22 Arbeidsparticipatie	-560	2	-557	-754	0	-754	196
6-6.22 Maatwerkvoorziening (WMO)	-603	5	-598	-563	50	-513	-86
6-71.22 Maatwerkdienstverlening 18+	-6.864	576	-6.288	-6.549	963	-5.586	-702
6-72.22 Maatwerkdienstverlening 18-	-7.066	0	-7.066	-8.512	0	-8.512	1.447
6-81.22 Geëscaleerde zorg 18+	-667	0	-667	-659	0	-659	-7
6-82.22 Geëscaleerde zorg 18-	-912	0	-912	-796	0	-796	-116

7-1.22 Volksgezondheid	-1.642	20	-1.622	-1.541	22	-1.519	-103
7-2.22 Riolering	-2.112	2.883	771	-2.188	2.898	710	61
7-3.22 Afval	-2.874	3.117	243	-2.889	3.293	403	-161
7-4.22 Milieubeheer	-2.205	891	-1.314	-2.132	1.235	-897	-418
8-1.22 Ruimte en leefomgeving	-3.239	137	-3.102	-1.487	175	-1.311	-1.791
8-2.22 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreine	-104	373	270	-54	216	162	107
8-3.22 Wonen en bouwen	-1.519	781	-738	-1.536	749	-786	49
Resultaat na bestemming	**-89.645**	**92.706**	**3.061**	**-86.420**	**91.549**	**5.129**	**-2.068**

Verdelingsprincipe taakvelden

In onderstaand overzicht staat het verdelingsprincipe van de taakvelden. De taakvelden sluiten niet 1 op 1 aan op de programma's (en thema's) in de jaarstukken. Dit komt hoofdzakelijk doordat in de jaarstukken de salarislasten in programma 6 worden verantwoord, terwijl bij het overzicht van de taakvelden de (directe) salarislasten zijn verdeeld over de diverse taakvelden.

Programma/Thema	Taakvelden
Programma 1	
1.1 Thema Meedoen	6.1 Samenkracht en burgerparticipatie
	6.3 Inkomensregelingen
	6.4 Begeleide participatie
	6.5 Arbeidsparticipatie
	6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)
	6.71 Maatwerkdienstverlening 18+
1.2 Samenleven	4.2 Onderwijshuisvesting
	4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken
	5.1 Sportbeleid en activering
	5.2 Sportaccommodaties
	5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie
	5.5 Cultureel erfgoed
	5.6 Media
	6.1 Samenkracht en burgerparticipatie
	6.81 Geëscaleerde zorg 18+
1.3 Thema Gezondheid	6.1 Samenkracht en burgerparticipatie
	7.1 Volksgezondheid
1.4 Thema Goed opgroeien	4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken
	6.1 Samenkracht en burgerparticipatie
	6.72 Maatwerkdienstverlening 18-
	6.82 Geëscaleerde zorg 18-
	7.1 Volksgezondheid
1.9 Thema Reserves programma 1	0.10 Mutaties reserves
Programma 2	
2.2 Thema onderwijshuisvesting	4.2 Onderwijshuisvesting
2.9 Thema Reserves programma 2	0.10 Mutaties reserves

Programma 3	
3.1 Thema Economische ontwikk.	0.64 Belastingen Overig
	1.2 Openbare orde en veiligheid
	3.1 Economische ontwikkeling
	3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen
	3.4 Economische promotie
	5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie
	8.1 Ruimtelijke ordening
3.2 Thema Openbare ruimte	2.1 Verkeer en vervoer
	5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie
3.3 Thema Milieu	6.3 Inkomensregelingen
	7.2 Riolering
	7.3 Afval
	7.4 Milieubeheer
3.4 Thema Bouwen en wonen	0.3 Beheer overige gebouwen en gronden
	0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)
	3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur
	5.5 Cultureel erfgoed
	8.1 Ruimtelijke ordening
	8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)
	8.3 Wonen en bouwen
3.9 Thema Reserves programma 3	0.10 Mutaties reserves
Programma 5	
5.1 Thema Openbare orde en veiligheid	1.1 Crisisbeheersing en brandweer
	1.2 Openbare orde en veiligheid
5.2 Thema Handhaving	7.4 Milieubeheer
5.9 Thema Reserves programma 5	0.10 Mutaties reserves
Programma 6	
6.1 Thema Bestuur	0.1 Bestuur
	0.2 Burgerzaken
6.2 Thema Dienstverlening	0.2 Burgerzaken
	5.5 Cultureel erfgoed
	8.3 Wonen en bouwen
6.3 Thema Financiën	0.1 Bestuur
	0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten
	0.2 Burgerzaken
	0.4 Overhead
	0.5 Treasury
	0.61 OZB woningen
	0.62 OZB niet-woningen
	0.64 Belastingen Overig
	0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds
	0.8 Overige baten en lasten
	1.1 Crisisbeheersing en brandweer

	1.2 Openbare orde en veiligheid
	2.1 Verkeer en vervoer
	2.4 Economische havens en waterwegen
	3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur
	3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen
	3.4 Economische promotie
	4.2 Onderwijshuisvesting
	4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken
	5.1 Sportbeleid en activering
	5.2 Sportaccommodaties
	5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie
	5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie
	6.1 Samenkracht en burgerparticipatie
	6.2 Wijkteams
	6.3 Inkomensregelingen
	6.4 Begeleide participatie
	6.5 Arbeidsparticipatie
	6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)
	6.71 Maatwerkdienstverlening 18+
	6.72 Maatwerkdienstverlening 18-
	6.81 Geëscaleerde zorg 18+
	6.82 Geëscaleerde zorg 18-
	7.1 Volksgezondheid
	7.2 Riolering
	7.3 Afval
	7.4 Milieubeheer
	8.1 Ruimtelijke ordening
	8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)
	8.3 Wonen en bouwen
6.9 Thema Reserves programma 6	0.10 Mutaties reserves

Beleidsindicatoren

Het is voor gemeenten verplicht om een vaste lijst van beleidsindicatoren op te nemen in de begroting en jaarstukken. Als bijlage voor deze jaarstukken zijn twee overzichten opgenomen waarin de prestaties van de gemeente Ooststellingwerf worden vergeleken met het landelijk gemiddelde en met alle Friese gemeenten.

- Vergelijking beleidsindicatoren gemeente Ooststellingwerf vs Nederland
- Vergelijking beleidsindicatoren gemeente Ooststellingwerf vs Friese gemeenten

Deze cijfers komen van de website waarstaatjegemeente.nl en hebben als peildatum 2 maart 2023. Op de website waarstaatjegemeente.nl vindt u meer uitleg over deze indicatoren en kan naar behoefte met elke gemeente in Nederland een vergelijking gemaakt worden.

In programma 6 Bestuur en Dienstverlening zijn een 5-tal beleidsindicatoren opgenomen die op basis van eigen informatie zijn berekend.

Besluit Begroting en Verantwoording

Gemeenten nemen een uniforme basisset beleidsindicatoren op in hun begroting en jaarverslag. De set behandelt een breed spectrum van onderwerpen, van misdrijven en afval tot bijstandsuitkeringen en nieuwbouwwoningen. Zo kunt u zich een helder beeld vormen van de beleidsresultaten van de gemeente.

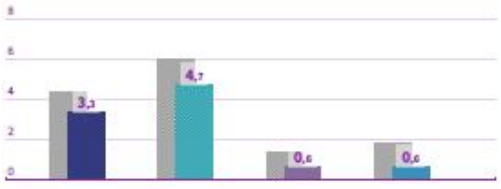
Veiligheid

Verwijzingen Halt
per 1.000 jongeren

Halt | 2017 - 2021

Misdrijven
Ooststellingwerf, per 1.000 inwoners

Gewelddsmisdrijven | Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte) | Diefstallen uit woning | Winkeldiefstallen | Nederland | Voorlopig

meerdere bronnen | 2021

Economie

Functiemenging

45,4% Ooststellingwerf
53,3% Nederland

Meerdere bronnen | 2021

Vestigingen (van bedrijven)
per 1.000 inw.15 t/m 64jr

169,7 Ooststellingwerf
165,1 Nederland

LISA | 2021

Onderwijs

Absoluut verzuim
per 1.000 leerlingen

0,0 Ooststellingwerf

2,7 Nederland

DUO/Ingrado | 2020

Relatief verzuim
per 1.000 leerlingen

21 Ooststellingwerf

20 Nederland

DUO/Ingrado | 2021

Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)

1,8% Ooststellingwerf

1,9% Nederland

DUO/Ingrado | 2021

Sport, cultuur en recreatie

Sociaal domein

gemeente ooststellingwerf

Niet-sporters

56,8% Ooststellingwerf

49,3% Nederland

Meerdere bronnen | 2020

Banen

per 1.000 inwoners van 15-64 jaar

613,7 Ooststellingwerf

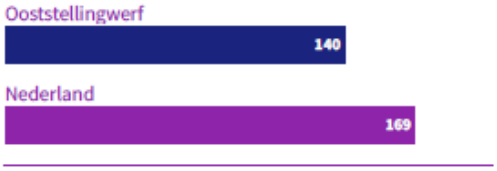
805,5 Nederland

Meerdere bronnen | 2021

Volksgezondheid en Milieu

Omvang huishoudelijk restafval

kg per inwoner

CBS statistiek Huishoudelijk afval | 2021

Percentage bekende hernieuwbare elektriciteit

58,2% Ooststellingwerf

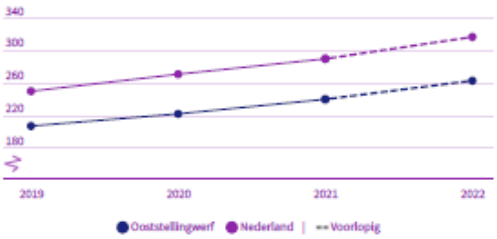
26,8% Nederland

berekening | 2020

Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Gemiddelde WOZ-waarde

x €1.000

CBS - WOZ | 2019 - 2022

Nieuw gebouwde woningen

per 1.000 woningen

2,3 Ooststellingwerf

9,3 Nederland

BAG/ABF | 2022

Jongeren met een delict voor de rechter

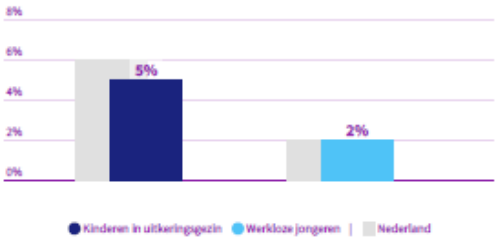
1% Ooststellingwerf

1% Nederland

CBS Jeugd | 2020

Achterstand onder jeugd

Ooststellingwerf

CBS Jeugd | 2021

Netto arbeidsparticipatie

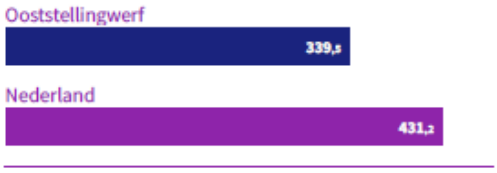
70,0% Ooststellingwerf

72,2% Nederland

CBS | 2022

Personen met een bijstandsuitkering

per 10.000 inwoners

CBS | 2021

Lopende re-integratievoorzieningen

per 10.000 inwoners van 15-64 jaar

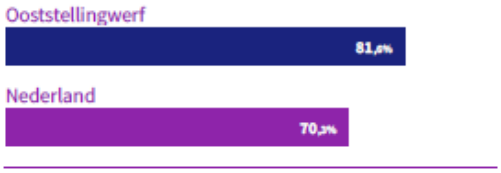
231,2 Ooststellingwerf

202,0 Nederland

CBS | 2020

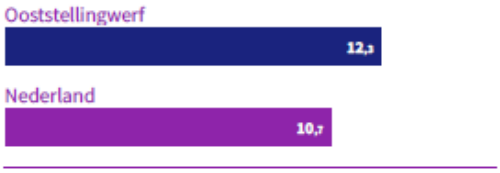
gemeente ooststellingwerf

Demografische druk

CBS | 2022

Jongeren met jeugdhulp
% van alle jongeren tot 18 jaar

CBS Jeugd | 2022

Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishouden

€ 615 Ooststellingwerf

€ 823 Nederland

COELO | 2022

Jongeren met jeugdbescherming

2,0% Ooststellingwerf

1,1% Nederland

CBS Jeugd | 2022

Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden

€ 801 Ooststellingwerf

€ 905 Nederland

COELO | 2022

Jongeren met jeugdreclassering

Geen data Ooststellingwerf

0,3% Nederland

CBS Jeugd | 2022

Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo
per 10.000 inwoners

740 Ooststellingwerf

640 Nederland

CBS MSD WMO | 2022

gemeente ooststellingwerf

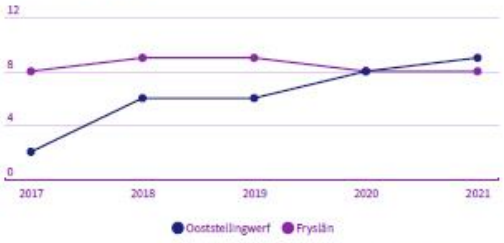

Besluit Begroting en Verantwoording

Gemeenten nemen een uniforme basisset beleidsindicatoren op in hun begroting en jaarverslag. De set behandelt een breed spectrum van onderwerpen, van misdrijven en afval tot bijstandsuitkeringen en nieuwbouwwoningen. Zo kunt u zich een helder beeld vormen van de beleidsresultaten van de gemeente.

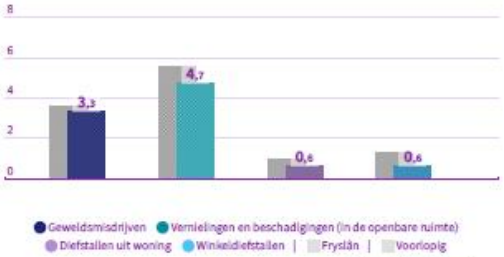
Veiligheid

Verwijzingen Halt
per 1.000 jongeren

Halt | 2017 - 2021

Misdrijven
Ooststellingwerf, per 1.000 inwoners

meerdere bronnen | 2021

Economie

Functiemenging

45,4% Ooststellingwerf
50,3% Fryslân

Meerdere bronnen | 2021

Vestigingen (van bedrijven)
per 1.000 inw.15 t/m 64jr

169,7 Ooststellingwerf
163,8 Fryslân

LISA | 2021

Onderwijs

Absoluut verzuim
per 1.000 leerlingen

0,0 Ooststellingwerf

2,6 Fryslân

DUO/Ingrado | 2020

Relatief verzuim
per 1.000 leerlingen

21 Ooststellingwerf

16 Fryslân

DUO/Ingrado | 2021

Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)

1,8% Ooststellingwerf

1,7% Fryslân

DUO/Ingrado | 2021

Sport, cultuur en recreatie

Sociaal domein

gemeente ooststellingwerf

Niet-sporters

56,8% Ooststellingwerf

53,9% Fryslân

Meerdere bronnen | 2020

Banen
per 1.000 inwoners van 15-64 jaar

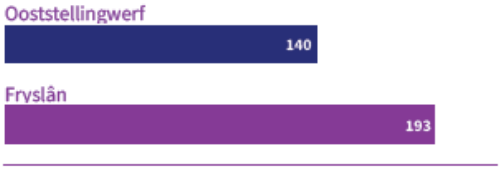
613,7 Ooststellingwerf

759,4 Fryslân

Meerdere bronnen | 2021

Volksgezondheid en Milieu

Omvang huishoudelijk restafval
kg per inwoner

CBS statistiek Huishoudelijk afval | 2021

Percentage bekende hernieuwbare elektriciteit

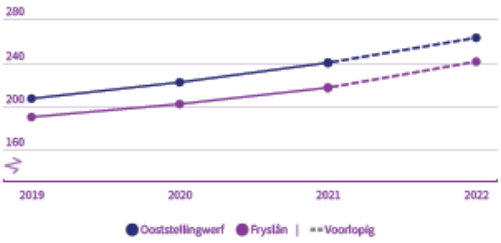
58,2% Ooststellingwerf

36,3% Fryslân

berekening | 2020

Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Gemiddelde WOZ-waarde
x €1.000

CBS - WOZ | 2019 - 2022

Nieuw gebouwde woningen
per 1.000 woningen

2,3 Ooststellingwerf

7,4 Fryslân

BAG/ABF | 2022

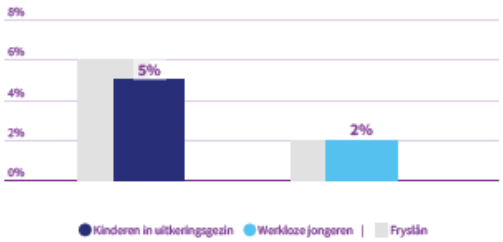
Jongeren met een delict voor de rechter

1% Ooststellingwerf

1% Fryslân

CBS Jeugd | 2020

Achterstand onder jeugd
Ooststellingwerf

CBS Jeugd | 2021

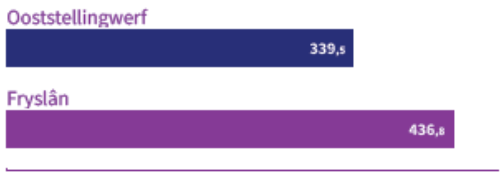
Netto arbeidsparticipatie

70,0% Ooststellingwerf

71,6% Fryslân

CBS | 2022

Personen met een bijstandsuitkering
per 10.000 inwoners

CBS | 2021

Lopende re-integratievoorzieningen
per 10.000 inwoners van 15-64 jaar

231,2 Ooststellingwerf

309,7 Fryslân

CBS | 2020

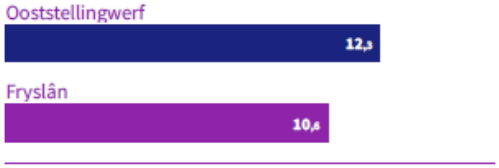
gemeente ooststellingwerf

Demografische druk

CBS | 2022

Jongeren met jeugdhulp
% van alle jongeren tot 18 jaar

CBS Jeugd | 2022

Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishouden

€ 615
Ooststellingwerf

Geen data
Fryslân

COELO | 2022

Jongeren met jeugdbescherming

2,0%
Ooststellingwerf

1,5%
Fryslân

CBS Jeugd | 2022

Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden

€ 801
Ooststellingwerf

Geen data
Fryslân

COELO | 2022

Jongeren met jeugdreclassering

Geen data
Ooststellingwerf

0,2%
Fryslân

CBS Jeugd | 2022

Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo
per 10.000 inwoners

740
Ooststellingwerf

683
Fryslân

CBS MSD WMO | 2022

Monitor Sociaal Domein 2022

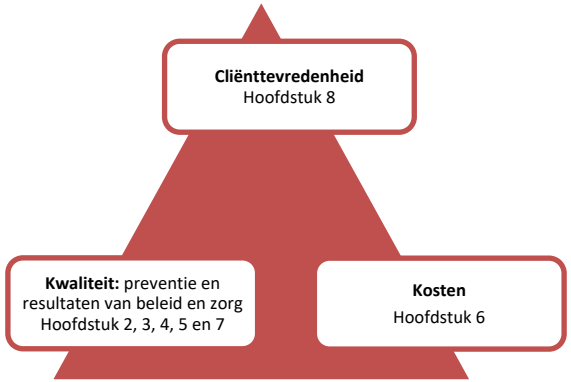
1. Doel en inhoud van deze monitor

Doel van deze monitor is:

a) Inzicht geven in de **effecten van ons beleid** op het gebied van Samenleven (komen onze doelen dichterbij) door betrouwbare en actuele gegevens. Zowel kwantitatief als kwalitatief.
b) Inzichtelijk maken van de **financiële stand van zaken** (komen we uit met onze budgetten)?
c) Mogelijkheden geven om **op tijd bij te sturen** en keuzes te maken over hóe we bijsturen (‘aan welke knoppen kunnen we draaien’):
    a. als we zien dat we onvoldoende voortgang boeken en/of
    b. zich trends of ontwikkelingen voordoen waar we op in moeten springen en/of
    c. als we zien dat we met het budget niet uit komen.
d) Alle betrokkenen **motiveren** door te laten zien hoe de voortgang is.

Deze monitor gaat over het jaar 2022 en is ingedeeld naar de vier opgaven uit de Visie op Samenleven (oktober 2019) namelijk Meedoen, Samenleven, Gezondheid en Goed Opgroeien.

In de monitor komen de onderwerpen uit onderstaande driehoek aan bod.

Leeswijzer: de monitor is zeer uitgebreid. Destijds koos de (toenmalige) raad voor deze opzet en inhoud. Om de lezer met weinig tijd tegemoet te komen is de analyse steeds in een ander **lettertype** en is de tekst zwart omkaderd, waardoor het makkelijker is de hoofdzaken door te nemen.

Hoofdstuk 2 - Meedoen

2.1 Maatschappelijk effect A – Mensen kunnen levensloopbestendig wonen: cijfers

Doel A1 Mensen zijn in staat passende woonruimte te realiseren

Doel A2 Mensen zijn bezig met levensloopbestendig wonen

Doel A3 Mensen zijn op de hoogte van de mogelijkheden om hun woning aan te passen

Tabel 1 Levensloopbestendig wonen	*2019*	*2020*	*2021*	*Geheel 2022*
Aantal woningaanpassingen[1] (indicator 1, 2, 3)	25	49	46[2]	37
Uitgaven voor woningaanpassingen (indicator 1, 2, 3)	€ 142.000	€ 218.000	€ 141.000	€ 46.000
Aantal toegekende verhuiskostenvergoedingen (i.p.v. traplift of verbouwing) (indicator 1, 2, 3)	1	10[2]	6[3]	8
Aantal toekenningen uit Langer Zelfstandig Thuis pakket Actium[4] (indicator 1, 2, 3)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	100

[1] Het gaat om aanpassingen om langer in de woning te blijven wonen, bijvoorbeeld trapliften, aangepaste keukens of badkamers, een aanbouw om beneden te kunnen slapen etc. [2] Bron: Rapportage Taskforce Grip op sociaal domein (Wmo). Maar ook kleine aanpassingen zoals een drempelhulp of douche- en toilethulpmiddelen.

[2] In 2020 is 10 keer een verhuiskostenvergoeding toegekend. Er is slechts 4 keer uitbetaald omdat de inwoners daadwerkelijk verhuisd zijn en 6 keer niet omdat de inwoners nog niet zijn verhuisd, maar andere oplossingen hebben gevonden. Bij 9 van deze 10 gevallen ging het om een huurwoning.

[3] In 2021 is 6 keer een verhuiskostenvergoeding toegekend. Er is slechts 1 vergoeding uitgekeerd omdat de inwoners daadwerkelijk verhuisd zijn. De overige 5 kunnen alsnog in 2022 worden uitgekeerd als de aanvrager in 2022 alsnog verhuist en een kopie van het ondertekende huur- of koopcontract inlevert bij de gemeente. De beschikking blijft max. 1 jaar geldig. In 2022 zijn er 2 uitgekeerd.

[4] Zij biedt haar huurders het Langer Zelfstandig Thuis-pakket. Oudere huurders (70+) met een fysieke beperking kunnen kosteloos kleine woningaanpassingen aanvragen uit dit pakket. In 2022 zijn de meeste aanpassingen beugels voor het toilet en verhoogde toiletten geweest.

2.2 Maatschappelijk effect A – Mensen kunnen levensloopbestendig wonen: analyse

Wat gaat goed?

Uit de uitgaven blijkt dat er in 2022 minder woningaanpassingen vanuit de Wmo zijn vergoed. De kosten fluctueren per jaar. Inwoners hebben meer aanpassingen in eigen beheer gedaan door middel van de Blijvers- en Verzilverlening. Hieruit is voor € 60.000 aan aanpassingen gedaan die anders (grotendeels) uit de Wmo betaald zouden worden. Verder zijn een aantal grote aanpassingen in 2022 in voorbereiding gegaan maar die starten pas in 2023. Vanuit het “Langer zelfstandig thuis” pakket zijn er door Actium 100 aanpassingen vergoed. Uit de burgerpeiling eind 2022 blijkt dat 90% van de 55+ers in een woning woont die bij hun past. Van de 10% die aangeeft dat het huis niet (meer) past geven mensen diverse redenen aan. Bijvoorbeeld omdat het huis te groot is, dat het niet levensloopbestendig is (geen slaapkamer beneden), te duur, niet duurzaam, te ver van voorzieningen of dat er juist de wens is meer tuin te hebben en/of meer buitenaf (in de rust en de natuur) te wonen. De meeste 55+ers vinden dat zij op dit moment een woning hebben die bij hun past.

Wat zijn aandachtspunten en hoe anticiperen we daar op?

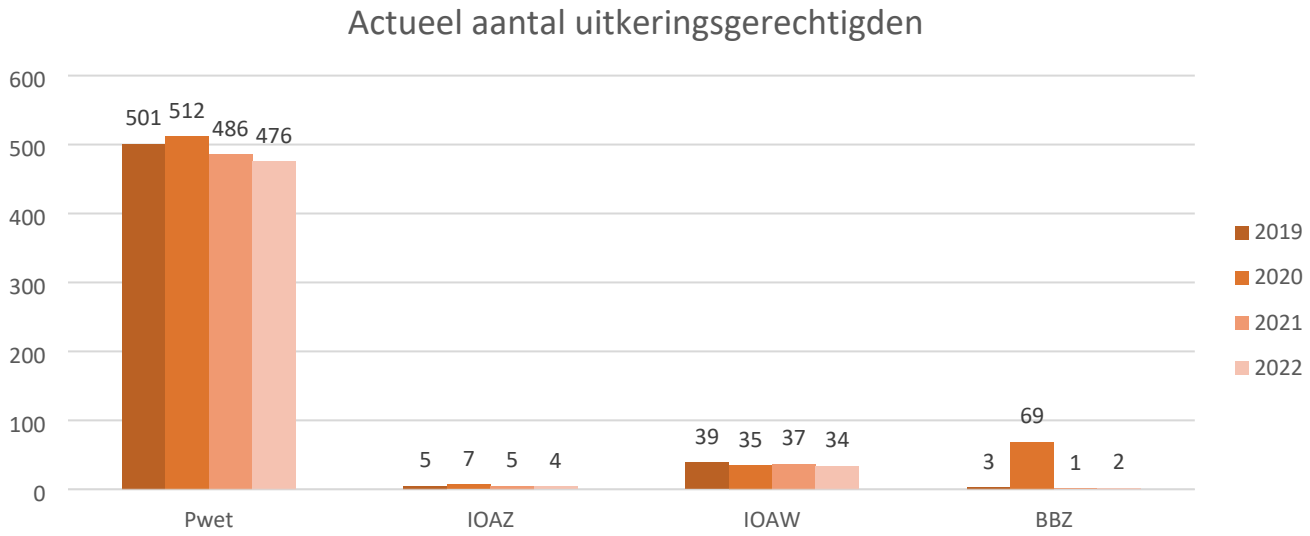
Uit dezelfde burgerpeiling blijkt dat 16% van de 55+ers aangeeft dat ze niet in hun huis kunnen blijven wonen als ze lichamelijk achteruit zouden gaan. Dit is veel aangezien ongeveer 10.000 mensen in onze gemeente in die leeftijdscategorie 55+ zitten. Als we voor het gemak rekenen met twee 55+ers per woning, dan gaat het om ruwweg 800 woningen die op den duur niet meer passend zijn. Om deze reden blijven we inzetten op bewustwording rondom toekomstbestendig maken van woningen (inclusief instrumenten als Blijvers- en Verzilverlening) en seniorvriendelijke woningen bijbouwen.
Er is aandacht voor generatiewoningen en pre-mantelzorg woningen.
In het project Domein Overstijgende Samenwerking slaan we de handen ineen om langer thuis wonen mogelijk te maken. We starten hiermee in Oosterwolde Noord en doen dit met o.a. bewoners, zorgpartijen, corporaties, zorgkantoor en zorgverzekeraar. Er is met de corporaties afgesproken dat zij de komende jaren nieuw gaan bouwen én dat er bij nieuwbouw levensloopbestendig wordt gebouwd (wat ook het uitgangspunt in onze Woon(zorg)visie is). Bij de planontwikkeling van Rikkingahof zetten we in op een toename van levensloopbestendige en 24uurszorg woningen ten opzichte van de huidige situatie.
Daarnaast blijven we inspanningen doen om een leeftijds- en dementievriendelijke lokale samenleving te creëren (doe-agenda Ouder Worden, maart 2021). Zo blijkt uit onderzoek van ZuidOostZorg dat dagbesteding zonder indicatie voor inwoners met dementie direct bijdraagt aan langer thuis wonen.

2.3 Maatschappelijk effect B – Mensen participeren duurzaam op de arbeidsmarkt: cijfers

Doel B1: We plaatsen jaarlijks minimaal 20 kansrijken, 50 doorstromers en 30 uit de aandacht groep uit en creëren minimaal 15 werkervaringsplekken binnen onze eigen organisatie.

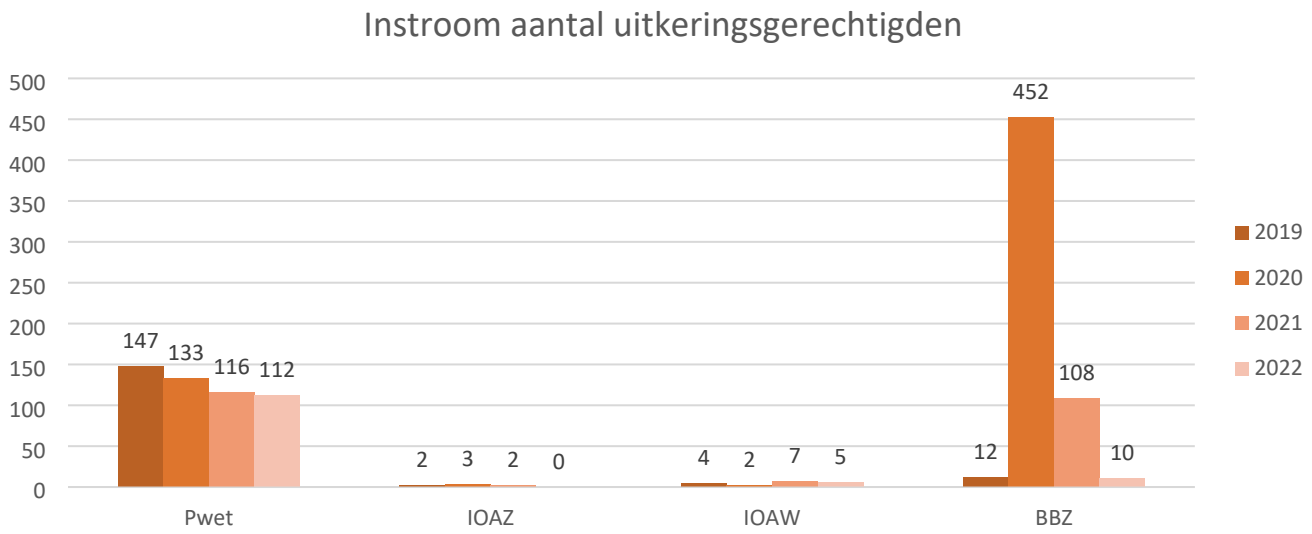
Figuur 1: Aantal uitkeringsgerechtigden in de participatiewet (peildatum 16-01-2023)

Pwet: Participatiewet
IOAZ: Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen
IOAW: Inkomensvoorziening voor oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers
BBZ: Bijstand voor zelfstandigen

Doel B2: In de jaren 2020-2024 is er jaarlijks 10% minder instroom naar de bijstand.

Figuur 2: Aantal inwoners dat instroomt in de participatiewet (peildatum 16-01-2023)

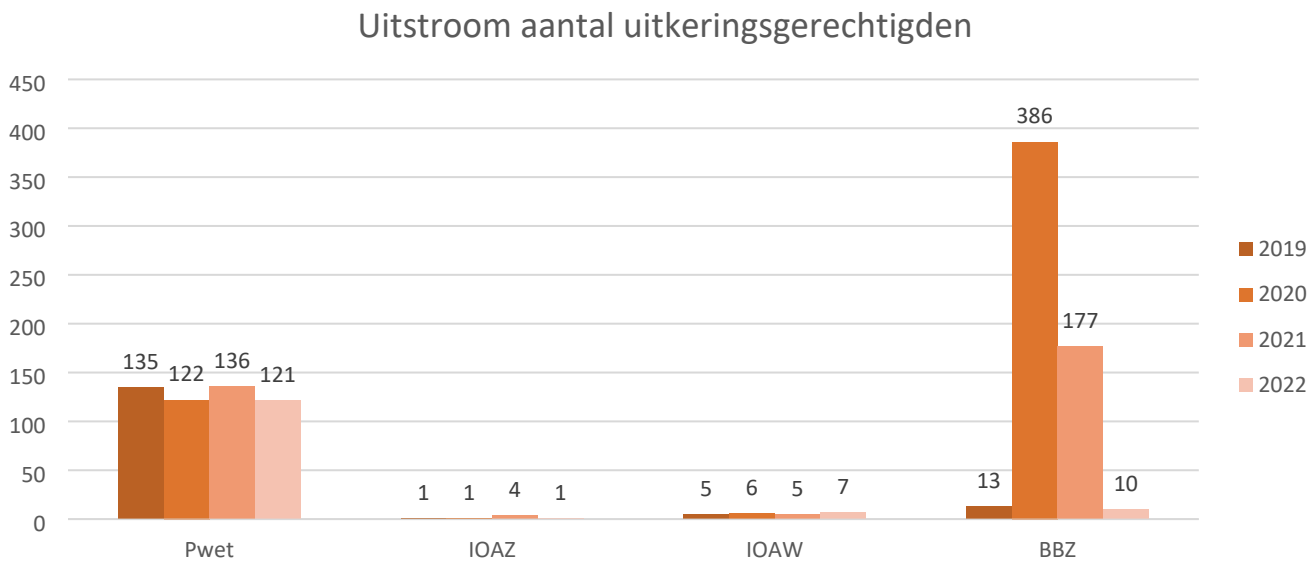

Tabel 2: Redenen nieuwe instroom (aantallen)	*2019*	*2020*	*2021*	*2022*
Ander inkomen	27	17	14	9
WW gestopt	26	45	21	19
Bijstand vorige gemeente	15	19	16	20
Beëindiging relatie	25	16	11	12
Overig[5]	54	36	54	64

- ***Aantal mensen dat een aanvraag indient, maar uiteindelijk geen uitkering krijgt (Poortwachtersfunctie):*** Geheel 2022: 31 (2021: 31 personen, 2020: 50 personen).

[5] Overig heeft betrekking op het aantal instromers met andere redenen van instroom zoals; beëindiging studie, inkomensvoorziening asielzoekers en arbeid in dienstbetrekking/ziekte

Figuur 3: Aantal inwoners dat uitstroomt uit de participatiewet (peildatum 16-01-2023)

Tabel 3: Redenen uitstroom (aantallen)	*2020*	*2021*	*2022*
Arbeid in dienstbetrekking	44	46	35
Verhuizing naar andere gemeente	30	24	30
Bereiken AOW-gerechtigde leeftijd	17	14	16
Oorzaak bij partner	7	14	9
Overig[6]	425	38	47

[6] Overig heeft betrekking op het aantal uitstromers met andere redenen van uitstroom zoals; aanvang studie, zelfstandig beroep of bedrijf en overlijden

Doel B3: Van de inwoners die uitstromen uit de bijstand naar werk blijft 90% minimaal een half jaar uit de bijstand.

Tabel 4*: Poortwachtersfunctie en minimaal half jaar uit bijstand*	*2019*	*2020*	*2021*	*2022*
Het percentage uitstromers naar werk dat minimaal een half jaar uit de bijstand blijft (voorkomen draaideurcliënten).[7][8]	90,1%	92,1%	96%	100%

Doel B4: Werkgevers weten met één druk op de knop alle arbeid gerelateerde regelingen en voorzieningen te vinden.

De acties om dit doel te bereiken zijn afgerond, werkgevers kunnen de regelingen met één druk op de knop vinden. Naar aanleiding van het onderzoek van de rekenkamercommissie zijn ruim 80 werkgevers gevraagd naar de ervaringen met onze dienstverlening vanuit de P-wet. De resultaten hiervan worden in het voorjaar 2023 verwacht.

Doel B5: Alle klanten zijn in beeld en we kennen hun positie op de participatieladder.

Tabel 5	*2018*	*2021*[9]	*Geheel 2022*
Samenstelling van het totale bestand (P-wet) - aantal kansrijken, doorstromers en aandachtsgroep ten opzichte van gehele groep mensen in de bijstand.	Kansrijk: trede 5&6 - 6% Doorstromer: trede 3&4 - 25% Aandachtsgroep: trede 1&2 - 69%	Kansrijk: trede 5&6 - 28% (136) Doorstromer: trede 3&4 - 34% (165) Aandachtsgroep: trede 1&2 - 38% (185)	Kansrijk: trede 5&6 - 31% (162) Doorstromer: trede 3&4 - 29% (152) Aandachtsgroep: trede 1&2 - 40% (210)

[7] Het betreft het percentage inwoners dat uitstroomt naar werk en minimaal een half jaar uit de bijstand blijft. Mensen kunnen ook om heel andere redenen uitstromen (bv relatie krijgen, verhuizing naar een andere gemeente, studie beginnen et cetera), maar is dus niet meegenomen in deze cijfers.

[8] Het percentage is gebaseerd op een looptijd van anderhalf jaar (bv. iemand die in het laatste half jaar van 2019 uitstroomde, en begin 2021 weer instroomt, telt niet meer mee).

[9] We kunnen helaas nog geen cijfers genereren waarbij alleen de uitkeringsgerechtigden in beeld zijn. De cijfers over 2021 omvatten ook alle mensen die gesubsidieerd aan het werk zijn. Die verstrekken we geen uitkering en waren in de cijfers over 2018 niet meegerekend. Omdat de gemeente verantwoordelijk is en blijft voor deze mensen én omdat we loonkostensubsidie verstrekken, staan ze in ons bestand. Dit worden steeds meer mensen en zij zitten allemaal aan de bovenkant van de participatieladder. Vandaar het grote verschil tussen 2021 en 2018.

Doel B6: Alle klanten hebben een voorziening richting sociale activering en/of werk.

Doel B7: Alle klanten maken, naar vermogen, stappen op de participatieladder.

Zichtbaar uit de cijfers (figuur 5) is dat er meer mensen met een loonkostensubsidie aan het werk zijn gegaan. Deze mensen zijn voornamelijk doorgestroomd uit trede 3 en 4. Dat is een mooie ontwikkeling. De nieuwe instroom in de bijstand is veelal trede 1 en 2. Opvallend is dat de problematiek van mensen die instromen in de bijstand beduidend complexer was dan in 2021.

In 2022 hebben zeven medewerkers een **werkervaringsplaats** gehad en negen medewerkers een werkervaring via de Stichting Werk. Reguliere stageplaatsen (zes plaatsingen) zijn hierin niet meegenomen.

Het concreter duiden van doelen B6 en B7 wordt opgenomen als aandachtspunt voor 2023.

Doel B8: Alle inwoners in de leeftijd van 18 - 67 jaar ervaren hun dag invulling als passend bij hun wens, talenten en eventuele ontwikkeldoelen.

- 84% van de inwoners is het eens met de stelling: **'Ik ervaar een zinvolle invulling en structuur in de dag'** (Burgerpeiling, 2022)[10].
- 61% van de inwoners vindt dat er **voldoende sportactiviteiten** zijn waar zij aan deel kunnen nemen (Burgerpeiling 2022).
- 57% van de inwoners vindt dat er voldoende mogelijkheden zijn om mensen te **ontmoeten** (Burgerpeiling 2022).
- 37% van de inwoners zou graag iets **nieuws willen leren** (Burgerpeiling 2022).

Doel B9: Bij dagbesteding behaalt minimaal 75% van de Wmo-aanbieders de doelen uit het ondersteuningsplan van de inwoner.

Bij Wmo-aanbieders vragen we dit niet op deze manier uit. Wel voert het gebiedsteam op cliënt niveau gesprekken met aanbieders hierover. Als er signalen zijn dat doelen opvallend vaak niet worden behaald wordt de reden hiervan achterhaald en worden afspraken gemaakt om verbetering te realiseren.

Doel B10: We geven prioriteit aan het faciliteren en organiseren van informele dag invulling (indicatie vrij) boven formele dag invulling.

Op steeds meer plekken kunnen mensen terecht voor vrijwilligerswerk en/of indicatievrije dagbesteding. In 2021 namen de uitgaven voor indicatievrije dagbesteding toe doordat er een extra locatie bij kwam in Haulerwijk, in 2022 zijn de uitgaven hiervoor niet gewijzigd. De uitgaven voor geïndiceerde dagbesteding namen af. **Per saldo kostte dagbesteding daardoor in 2022 minder dan in 2021** (in 2019 totaal € 705.000, in 2020 totaal € 723.000 in 2021 totaal € 719.000) en in 2022 €260.000. Daar komt bij dat we er meer mensen mee helpen en we verwachten de komende jaren een preventief effect. Niet alleen wat betreft het voorkomen of uitstellen van een beroep op geïndiceerde zorg, maar ook vermindering van eenzaamheid onder thuiswonende ouderen. Zie ook figuur 10 en maatschappelijk effect D.

[10] Dit is in de Burgerpeiling uitgevraagd onder inwoners met een leeftijd vanaf 18 jaar

2.4 Maatschappelijk effect B – Mensen participeren duurzaam op de arbeidsmarkt: analyse

Wat gaat goed?

We zien in lijn met de landelijke ontwikkelingen dat het aantal uitkeringsgerechtigden (P-wet) weer is gedaald en de instroom in de bijstand is relatief laag door de gunstige arbeidsmarktsituatie. Er zijn nu voor het vierde jaar op rij minder inwoners waaraan we bijstand verstekken. Dat betekent dat mensen die dat kunnen, deelnemen aan de arbeidsmarkt.

We zien binnen de groep uitkeringsgerechtigden de gewenste verschuiving op de participatieladder. De aandachtsgroep (trede 1 en 2) daalt gestaag en zit eind 2022 op 40% (eind 2021 nog 38 %). De groep die naar vermogen participeert groeit. 29% van de bijstandsgerechtigden neemt deel aan maatschappelijke activiteiten of doet vrijwilligerswerk (doorstromers) en 31% heeft betaald werk met of zonder begeleiding (kansrijken). In deze laatste groep zitten ook de mensen die gesubsidieerd aan het werk zijn. Die verstrekken we geen uitkering maar wel een loonkostensubsidie.

Deze verschuiving vertaalt zich in de positieve trend van uitstroom uit de bijstand vanwege aanvaarden werk. In 2020 waren dit er 44, in 2021 waren dit 46 en in 2022 35 inwoners. De uitstroom naar werk is hiermee weliswaar lager dan voorgaande jaren, maar gezien het lagere volume bijstandsgerechtigden en de complexiteit van de doelgroep is een uitstroom naar werk van 35 inwoners een mooi resultaat. Ook zien we de duurzame uitstroom ieder jaar gestaag doorgroeien (langer dan een half jaar uit de bijstand als ze eenmaal zijn uitgestroomd). In 2022 is dat 100% geweest.

Samengevat behalen we de meeste doelen aantoonbaar (doelen B1-3 en B5-8).

Wat zijn aandachtspunten en hoe anticiperen we daar op?

- Het lukt weliswaar om bijstandsgerechtigden stappen te laten maken op de Participatieladder richting het (naar vermogen) meedoen in onze samenleving, maar tegelijkertijd zien we dat inwoners die nu in de bijstand zitten een grotere afstand tot de arbeidsmarkt hebben en dus meer investering vragen om deze stappen te zetten. Het doel blijft waar dit haalbaar is uitstroom te realiseren, maar voor deze groep komt de focus steeds meer te liggen op het mee laten doen (dagbesteding, vrijwilligerswerk). Daarnaast bieden we ook nazorg aan klanten die succesvol uitgestroomd zijn en de werkgevers die ze in dienst hebben genomen. Dit met als doel de uitstroom duurzaam te laten zijn zodat ze werk behouden en niet terug hoeven in de bijstand.
- Het laten maken van stappen richting naar vermogen meedoen, bij voorkeur via betaald werk, wordt steeds complexer. Het vraagt meer en andere inzet van re-integratie instrumenten. De medewerkers in de uitvoering faciliteren we hierin door per 2023 een digitale

instrumentengids in te voeren. Deze biedt inzicht in lokale, regionale en landelijke instrumenten en ondersteunt het proces van zoeken en vinden van de best passende instrumenten.

- Voor de groep in de bovenste treden van de Participatieladder is het belangrijk dat ze zonder (financiële) nadelige gevolgen stappen kunnen maken richting dagbesteding, activerende en arbeidsmatige dagbesteding, beschut werk, werken met loonkostensubsidie of regulier werk. Ook moet een eventuele stap terug gemakkelijk te regelen zijn. De praktijk leert dat dit door allerhande regelgeving en processen niet altijd het geval is. Om die reden gaan we onderzoeken wat we kunnen inzetten van wat er binnen het landelijk project ‘Simpel Switchen’ geleerd is om deze ‘switches’ zo soepel mogelijk te laten verlopen.
- In het afgelopen jaar is de Wet inburgering 2021 in werking getreden. Deze wet brengt extra wettelijke taken met zich mee in de dienstverlening aan statushouders en (gezins)migranten. Een groot deel van deze doelgroep heeft een uitkering in het kader van de Participatiewet en dit vraagt dus extra investering vanuit het casemanagement. De instroom onder de nieuwe wet is in 2022 nog beperkt geweest, maar de geraamde instroom is hoog en de ervaring moet leren wat dit aan extra personele inzet vraagt.
- Na het coronajaar 2020 waarin we een hoge instroom zagen in de BBZ als gevolg van de TOZO-regeling (Corona ondersteuning voor ondernemers) zagen we in 2021 nauwelijks gebruik van de BBZ. Deze trend zet zich door in 2022. Doordat er in 2022 geen sprake meer is van TOZO gaan we weer terug naar het niveau van voor corona (zie ook de aantallen 2019).
- Gezien de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt en de record lage stand WW-gerechtigden verwachten we een lage nieuwe instroom. In 2022 was de instroom van bijstandsgerechtigden vanuit andere gemeenten wel opvallend hoog. Het is afwachten of zich dit doorzet. Als dit het geval is vraagt het onderzoek wat hiervan de oorzaken zijn.
- Zowel de nieuwe mensen die instromen in de bijstand als de huidige bijstandsgerechtigden gaan veel tijd en energie vragen om de mismatch tussen vraag en aanbod weg te nemen. We blijven maatwerk leveren en leggen steeds de verbinding tussen de capaciteiten van de bijstandsgerechtigde en werkgevers in kansrijke sectoren. We blijven werken aan een aanpak waarbij we werken met een vaste contactpersoon, het toepassen van de omgekeerde toets, het uitbreiden van het netwerk van ondernemers en het waar nodig op maat inkopen van scholing en ondersteuning om bijstandsgerechtigden stappen te laten zetten op de participatieladder. Ook werken we steeds meer ontschot. Dit bijvoorbeeld tussen Wmo en Participatiewet op het gebied van doorstroom van dagbesteding naar meer arbeidsmatige en activerende dagbesteding. Dit zetten we in 2023 voort waarbij we ook streven naar gebruik van de Participatieladder voor de doelgroep Wmo waar dit van toegevoegde waarde is, zodat we ook daar inzichtelijk krijgen welke stappen gezet zijn richting naar vermogen meedoen.
- We willen een lerende organisatie zijn. Hiervoor is o.a. het van belang om bij inwoners op te halen wat men vindt van de dienstverlening. Dit is voor de Wmo en Jeugd geregeld door klantonderzoek te doen bij inwoners die op deze gebieden diensten hebben afgenomen. Voor de Participatiewet is dan nog niet het geval. In 2022 zijn hiervoor de voorbereidingen getroffen en in 2023 gaan we in de vorm van een pilot starten met een
  continumeting klanttevredenheid.

Als gemeenten staan we voor veel uitdagingen. Binnen de opgave Meedoen bijv. de nieuwe taken vanuit de Wet inburgering, de krapte op de arbeidsmarkt en de mismatch tussen vraag en aanbod. Samenwerking kan bijdragen bij het aangaan van deze uitdagingen. Hier liggen kansen

en deze grijpen we aan. Zo hebben we in Zuidoost Friesland de samenwerking gezocht en schrijven we gezamenlijk een jaarplan waarin we gezamenlijk thema's vaststellen waaraan we gaan werken en ook gezamenlijk activiteiten organiseren. Daarnaast zoeken we naar mogelijkheden om in OWO-verband samen op te trekken in de inkoop van re-integratiediensten.

- Een aantal doelen (B4, B8 en B9) kunnen we nog niet kwantitatief monitoren, maar wel kwalitatief.

Financiële stand van zaken werkdeel Participatiewet

Participatiewet, nadeel € 120.000

De afgelopen jaren hebben we voor het werkdeel Participatiewet minder middelen beschikbaar gesteld gekregen. Daar waar we het daar de afgelopen jaren mee konden redden blijkt dat in 2022 moeilijker te zijn geweest. Zoals eerder benoemd zien we in lijn met de landelijke ontwikkelingen het aantal uitkeringsgerechtigden verder dalen en verwachten we de komende tijd een laag aantal instromers.

De uitkeringsgerechtigden die het verst van de arbeidsmarkt afstaan vragen de meeste tijd door langere trajecten, energie en daarmee ook kosten om hen in daar waar mogelijk in beweging te krijgen. Zo is stichting Werk Ooststellingwerf in 2022 meer ingezet om bewoners met een bijstandsuitkering de stap te laten zetten naar regulier werk. Er blijft ingezet worden op het leveren van ondersteuning om bijstandsgerechtigden stappen te laten zetten op de participatieladder.

Een deel van dit nadeel wordt gecompenseerd door de septembercirculaire (€ 73.000). Het resterende nadeel van € 47.000 komt voornamelijk doordat st. Werk Ooststellingwerf in 2022 meer is ingezet om zo inwoners met een bijstandsuitkering de stap te laten zetten naar (regulier) werk. Ook heeft de doelgroep participatiewet een steeds grotere afstand tot de arbeidsmarkt. Dit vraagt intensiever en langere trajecten om deze inwoners stappen te laten zetten zodat ze mee kunnen doen.

2.5 Maatschappelijk effect C – Mensen doen mee aan het maatschappelijk leven: cijfers

Doel C1: We zetten onze minimaregelingen maatwerkgericht in voor kinderen en volwassenen.

We onderzoeken de huidige vormen van ondersteuning aan minima zoals de kleding- en schoenenbonnen, Kindpakket, collectieve zorgverzekering en SUN Friesland op effectiviteit en aansluiting bij de vraag die er ligt en passen deze desgewenst aan naar het maatwerkbudget. Het maatwerkbudget is een vrij te besteden budget waarin het gebiedsteam de ruimte krijgt om te doen wat nodig is in een bepaalde situatie. Er wordt vraaggericht gewerkt in plaats van aanbodgericht. De verkenning van het maatwerkbudget levert vooralsnog de bevinding op dat we vanuit de bijzondere bijstand voldoende mogelijkheden hebben én benutten om kinderen en volwassenen maatwerkgericht te ondersteunen.

Daarnaast gaan we onderzoeken of een 'meedoen-pas' een instrument is dat we kunnen gaan inzetten om te komen tot een meer vraaggerichte aanpak. Met een 'Meedoen-pas' ontvangen inwoners met een laag inkomen een (digitaal) tegoed op de pas waarmee ze bijvoorbeeld musea kunnen bezoeken, lid worden van een vereniging of bijv. de ouderbijdrage kunnen betalen. Inwoners kunnen zelf kiezen waar ze gebruik van willen maken.

Doel C2: We blijven inwoners diverse vormen van ondersteuning bieden op financieel gebied.

Zie doel C7 en C8.

Doel C3: We stemmen met elkaar af wie wat doet als het gaat om het ondersteunen van minima in onze gemeente.

In juni 2022 zijn we als gemeente aangesloten bij Geldfit. Daarmee is de route voor inwoners helderder geworden en werken de partijen achter de schermen samen om de ondersteuning op elkaar af te stemmen. De budgetadviseurs voeren casusregie en hebben zicht op de trajecten die uitgevoerd worden, zowel bij de vrijwilligersorganisaties (Humanitas Thuisadministratie, Budgetmaatjes Scala) als partijen zoals de Kredietbank en bewindvoeringsbureaus. Daarnaast is overleg met zowel lokale als bovenlokale partijen die een aanbod hebben in onze gemeente zodat we een goed overzicht hebben op het ondersteuningsaanbod.

Doel C4: We investeren nog meer in overzichtelijke en heldere informatie over alle minimaregelingen die er zijn en zorgen dat inwoners en verwijzers deze informatie krijgen of vinden.

- 18% van de ondervraagden geeft aan het niet te weten dat de gemeente regelingen heeft voor mensen die rond moeten komen van een laag inkomen (bron: Burgerpeiling 2022). Er liggen duidelijk nog kansen om de bekendheid met minimaregelingen onder inwoners te vergroten, ook onder inwoners met een laag inkomen.
- Onze **regelingenwijzer** met alle minimaregelingen is weer geactualiseerd en verspreid. Mensen met een bijstandsuitkering of die kwijtschelding van de gemeentelijke belastingen hebben gekregen, hebben de regelingenwijzer thuisgestuurd gekregen. De regelingenwijzer wordt verspreid via diverse

kanalen zoals Scala, de huisartsenpraktijken, plaatselijk belangen en verschillende bedrijven. Zij kunnen inwoners wijzen op de mogelijkheden en daarbij ondersteuning bieden. Ook het GBT gebruikt de Regelingenwijzer actief in de contactmomenten met inwoners.

Doel C5: We zorgen dat werken loont en ontzorgen de mensen die een stap zetten van bijstand naar werk.

De cijfers over het aantal mensen dat **de stap zet van bijstand naar werk** (zie onderdeel Maatschappelijk effect B) laten zien dat dit lukt.

Doel C6: Inwoners en professionals ervaren het aanvraagproces voor gemeentelijke financiële regelingen als snel, eenvoudig en toegankelijk.

Het klanttevredenheidsonderzoek van het gebiedsteam wordt op dit moment uitgevoerd onder inwoners die aanklopten voor Wmo en Jeugd. Voor alles rondom werk, inkomen en budgetadvies is er nog geen klanttevredenheidsonderzoek. Er is continu aandacht voor goede dienstverlening.

De gemeentelijke organisatie wordt getraind in heldere, inclusieve en bruikbare overheidscommunicatie en dienstverlening. In de communicatie rondom armoede en schulden aan de doelgroep worden teksten afgestemd met leden / ervaringsdeskundigen van de werkgroep ‘Arm in Arm’. In 2023 gaan we starten met de inzet van ervaringsdeskundigen binnen de gemeentelijke organisatie, waar bereikbaarheid, toegankelijkheid en duidelijke communicatie belangrijke aandachtspunten zijn.

Doel C7: Bewindvoering en budgetbeheer alleen als het nodig is.

Tabel 6	*2019*	*2020*	*2021*	*2022*
Totaalbedrag dat we aan bewindvoering uitgeven. Aantal unieke cliënten dat van bewindvoering gebruik maakt.	€ 341.044 246	€ 367.449 258	€ 338.051 228	€ 384.166 240
Aantal inwoners dat een positieve beschikking kreeg voor hulp van de Kredietbank Nederland (KBNL), cijfers KBNL[11].	48	31	35	36
De kosten voor bewindvoering bestaan sinds 2022 uit de volgende onderdelen*	Bewindvoering Curatele/Mentorschap Schuldenbewind			€ 205.364 € 58.737 € 120.065

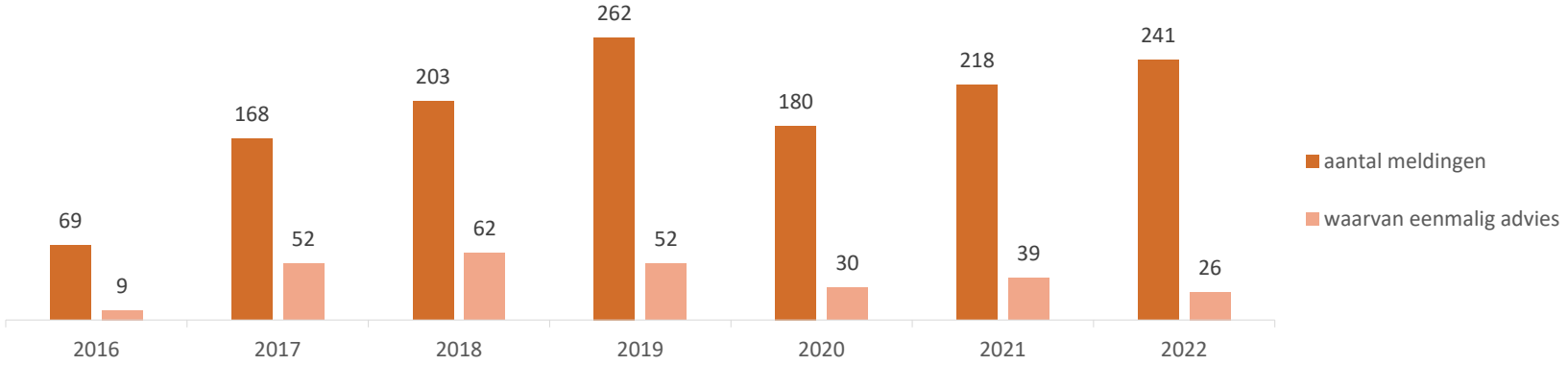
We zien dat door de gestegen (energie- en inflatie)kosten er in 2022 meer mensen in financiële problemen zijn gekomen (zie aantallen in tabel 6).

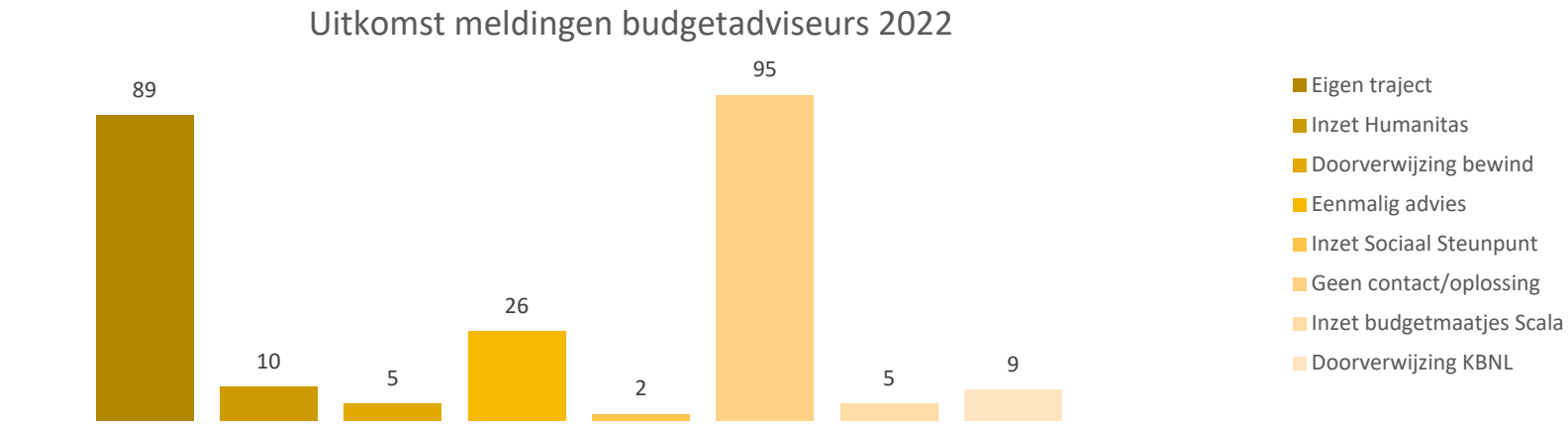
*Vanaf 2022 zijn de kosten voor bewindvoering onderverdeeld in bewindvoering, curatele/mentorschap en schuldenbewind. Dit onderscheid werd eerder niet gemaakt. Het verschil tussen bewindvoering en schuldenbewind is de grondslag waarop het bewind wordt uitgesproken. Bij schuldenbewind is het hebben van een problematische schuldsituatie de grondslag terwijl bij bewindvoering een medische indicatie de grondslag is.

[11] Dienstverlening door KBNL zien we als 'zware' hulpverlening. Het cijfer betreft de inwoners die een positieve beschikking hebben gehad en hulp (gaan) ontvangen van de KBNL. Het kan bijvoorbeeld gaan om een aanvraag schuldregeling, budgetbeheer en bewindvoering.

Doel C8: We ontdekken financiële problemen op tijd.

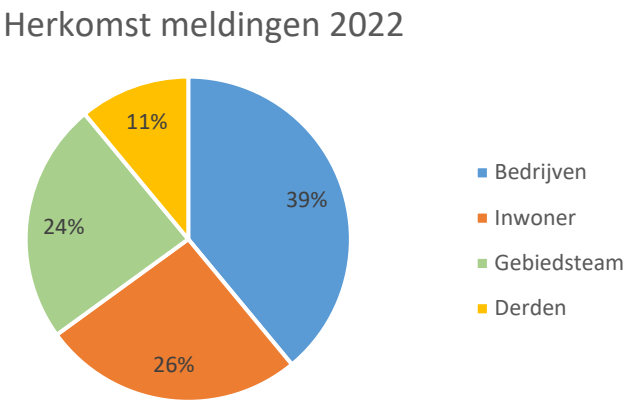
Figuur 4 Overzicht van het aantal meldingen bij de budgetadviseurs en de uitkomsten

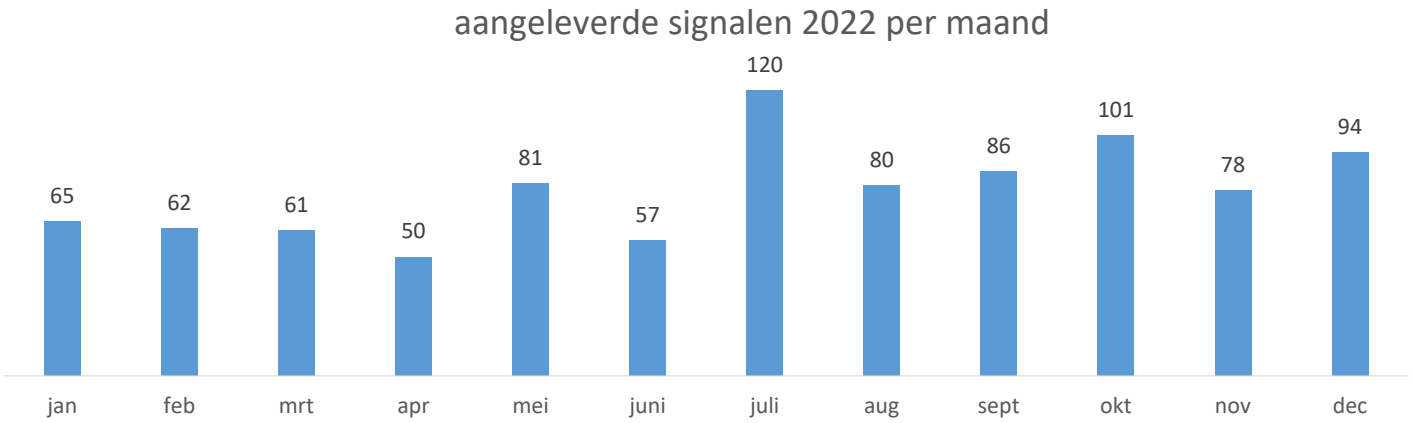

Onder ‘meldingen’ wordt verstaan:

- Inwoners die zichzelf melden voor hulp bij hun financiën.
- Derden (bijv. bewindvoerder) die melding maken over een inwoner.
- Inwoners die al hulp krijgen vanuit het Gebiedsteam op een ander vlak en door een gebiedsteammedewerker worden aangemeld.
- Signalen van bedrijven in het kader van vroegsignalering (achterstanden nutsvoorzieningen) die niet via BKR VPS worden gemeld.
- Bedrijven maken melding in het kader van ontruiming huurwoning of afsluiting water.

Figuur 5 Aantal aangeleverde signalen vroegsignalering (2022)

Op alle signalen wordt actie ondernomen. Afhankelijk van de status (enkelvoudig, opeenvolgend en meervoudig) wordt bekeken op welke manier dit opgepakt wordt. Dat kan via een brief, app, telefoontje of huisbezoek. Eind 2022 is de formatie budgetadvies uitgebreid met specifieke aandacht voor de vroegsignalering.

Doel C9: De gemeente en samenwerkingspartners zijn medio 2021 klaar voor de nieuwe Wet op de Inburgering, waar onder andere het ontzorgen van statushouders op financieel gebied een item is.

De nieuwe wet is per 1 januari 2022 ingegaan. Op dit moment zijn er nog weinig statushouders die onder dit nieuwe regime vallen. In een volgende monitor zullen we monitoren aan de hand van bijvoorbeeld het aantal inburgeraars dat gebruik maakt van financiële ontzorging en het aantal dat dit na een half jaar niet meer nodig heeft.

2.6 Maatschappelijk effect C – Mensen doen mee aan het maatschappelijk leven: analyse

Wat gaat goed?

In 2022 is er geïnvesteerd in vroegsignalering. Zo zijn we als gemeente aangesloten bij Geldfit en steeds meer partijen sluiten zich aan bij het VPS portaal voor vroegsignalering. Om hier beter op te kunnen anticiperen is er eind 2022 meer capaciteit budgetadvies gerealiseerd. Dit zal in 2023 zijn vruchten gaan afwerpen. We krijgen steeds meer inwoners 'in beeld' als het gaat om financiële vragen en kunnen daarop anticiperen. Vanuit budgetadvies wordt samengewerkt met diverse professionele- en vrijwilligersorganisaties, waarbij de casusregie waar mogelijk bij de budgetadviseurs ligt. Zo houden we beter overzicht over (lopende) trajecten.

Voor de verschillende kindregelingen is besloten om de inkomensgrens te verhogen naar 130% van het wettelijk sociaal minimum. Dit betekent dat meer kinderen gebruik kunnen maken van voorzieningen op het gebied van welzijn, sport en cultuur.

Er wordt meer ingezet op diverse vormen van communicatie rondom 'geldzaken' zodat we meer inwoners kunnen bereiken. Daarbij betrekken we inwoners uit de doelgroep via de werkgroep Arm in Arm.

Eind 2022 zijn er diverse besluiten genomen rondom energiearmoede waarbij we de doelgroepen die hiermee te maken hebben tijdelijk ondersteuning kunnen bieden. Met name het bereik van de energietoeslag was erg hoog.

Wat zijn aandachtspunten en hoe anticiperen we daar op?

Het jaar 2022 stond na corona voor een groot deel in het teken van gestegen prijzen (inflatie, energiearmoede etc.). Dit betekent dat meer mensen in de financiële problemen zijn gekomen. Het betreft ook andere 'doelgroepen', die we eerder niet in beeld hadden. Deze 'crisis' heeft ertoe geleid dat er maatregelen zijn getroffen, zowel vanuit het Rijk als vanuit de gemeente, om zoveel mogelijk leed te voorkomen. Deze aanpak was nodig om een snelle financiële ondersteuning te geven om de extreem verhoogde energiekosten en inflatie op te vangen maar is niet een structurele oplossing voor het probleem want dat is gelieerd aan onder andere het verduurzamen van de woningen. Uit de burgerpeiling 2022 blijkt dat inwoners nog onvoldoende weet hebben van bestaande gemeentelijke regelingen die er zijn. Dat houdt wellicht ook in dat er minder gebruik van gemaakt wordt (niet-gebruik). Dat is een belangrijk aandachtspunt en een focuspunt voor 2023. Eén van de manieren waarop we hierop willen inzetten is via de inzet van ervaringsdeskundigen en de tool 'Voorzieningenwijzer'. Daarnaast zorgen voor een goede verspreiding van de regelingen door het gericht op naam sturen, via lokale huis-aan-huis bladen en social media.

Er is een divers 'aanbod' van regelingen en subsidies voor inwoners die van weinig geld moeten leven en/of schulden hebben. We willen kijken of we ons armoede/minima beleid eenvoudiger en meer vraaggericht (maatwerk) kunnen inrichten, bijvoorbeeld door het introduceren van een Meedoen-pas. De Meedoen-pas is een vervoerspas van Arriva die we vergoeden voor statushouders, zodat zij met het openbaar vervoer kunnen reizen naar bijv. taallessen en participatie activiteiten.

2.7 Maatschappelijk effect D – Mensen maken indien nodig gebruik van het aanwezige vangnet: cijfers

Doel D1 Mensen zijn op de hoogte en kennen de wegen.
Zie Maatschappelijk effect HK doel 8 voor resultaten uit de Burgerpeiling 2022.

Doel D2 Mensen maken er gebruik van.

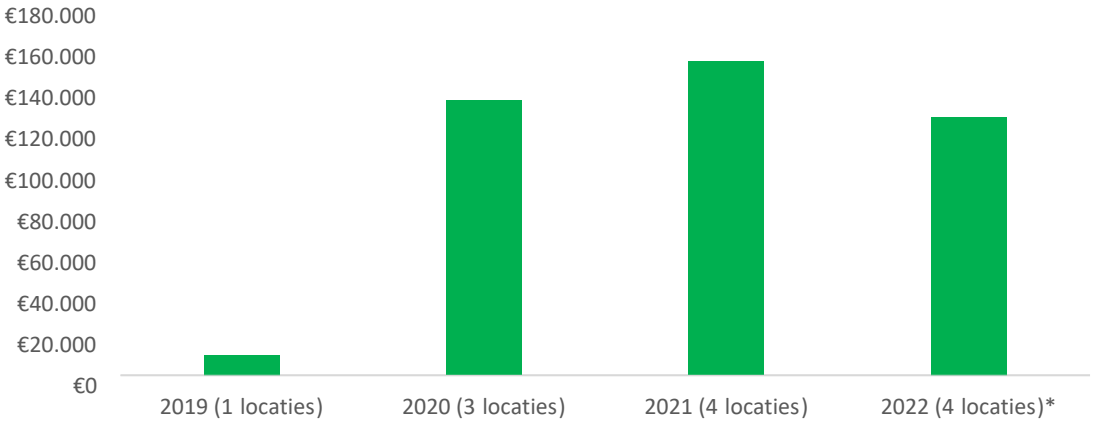
Tabel 7	*2019*	*2020*	*2021*[12]	*2022 (peildatum 31-12-2022)*
Aantal inwoners met een Wmo voorziening[13]	445	447	453	434
Uitgaven voor huishoudelijke hulp	€ 1.886.000	€ 2.022.000	€ 2.343.000	€ 2.400.000
Aantal inwoners (unieke cliënten) met een voorziening voor huishoudelijke hulp	763	853	911[14]	773[15]
Uitgaven voor begeleiding (individueel en groep)	€ 3.707.000	€ 3.037.000[16]	€ 2.485.000[17]	€ 2.075.000
Aantal inwoners (unieke cliënten) met een voorziening voor begeleiding			335	296
Uitgaven voor hulpmiddelen[18]	€ 173.000	€ 281.000	€ 339.000	€ 316.000
Aantal unieke cliënten met een nieuwe indicatie voor hulpmiddel	45	47	67	49
Uitgaven Wmo taxivervoer	€ 887.000	€ 903.000	€ 840.000	€ 700.000

[12] Dit is op basis van het declaratiegedrag van zorgaanbieders.
[13] Het gaat om individuele voorzieningen (zorg in natura) op grond van de Wmo. Dit is begeleiding, dagbesteding/groepsbegeleiding, vervoer, kortdurend verblijf en persoonlijke verzorging.
[14] Het gaat hier om het aantal unieke cliënten over het gehele jaar
[15] Aantal unieke cliënten op peildatum 31-12-2022
[16] Het lagere bedrag in 2020 komt onder meer door voorschot en afrekening MOVO van € 175.000.
[17] Er is een positieve afrekening Beschermd Wonen 2021 (€ 301.095), daar was in de begroting geen rekening mee gehouden. Daarnaast nog een positieve afrekening MOVO 2021 (€ 70.000), daar is wel rekening mee gehouden in de begroting. Zie ook hoofdstuk kosten zorg en ondersteuning
[18] Dit betreft uitgaven voor uitstaande hulpmiddelen (onderhoudskosten per maand) en uitgaven voor hulpmiddelen buiten de standaard overeenkomst (maatwerk hulpmiddelen).

Aantal inwoners (unieke cliënten) met een voorziening voor taxivervoer			976	988

We kennen inmiddels 4 locaties waar, met ondersteuning van de gemeente, indicatie vrije dagbesteding wordt georganiseerd. In Oldeberkoop kennen we Wel-zijn op dorpse schaal, hier vangen dorpsbewoners 2 dagen in de week rond de 40-45 inwoners op. In Haulerwijk is De Buurthaven, hier komen rond de 25 bezoekers één ochtend, gesprekken over uitbreiding zijn gaande. In Appelscha is de dorpskamer, het aantal bezoekers fluctueert. Met Liante worden er gesprekken gevoerd over het inrichten van de indicatievrije dagbesteding. En in Stellinghaven Oosterwolde gaan inwoners met dementie naar dagbesteding zonder indicatie. Hier worden 2 dagen in de week rond de 14 unieke bezoekers vanuit de Wmo opgevangen en 8 vanuit de Wet Langdurige zorg. In de volgende monitor kunnen we een update geven over het aantal gebruikers van indicatievrije dagbesteding. Deze cijfers worden medio 2023 bekendgemaakt.

Figuur 6 Het totaal volume aan gemeentelijke uitgaven voor informele dagbesteding in de dorpen[19]

Het verschil in uitgaven met voorgaande jaren heeft te maken met de uitgaven aan ZuidOostZorg. ZuidOostZorg heeft voorgesteld het verschil tussen subsidie en de te verwachte kosten van 2021 door te zetten 2022. Dat betekent dat wij in 2022 in plaats van € 87.500 nu € 59.500 uit hebben gegeven.

[19] Het gaat om activiteiten voor oudere mensen die (nog) geen indicatie voor dagbesteding hebben/kunnen krijgen, maar die ter voorkoming van eenzaamheid en/of overbelasting van mantelzorgers wel baat hebben bij een of meer dagdelen ontmoeting en begeleide activiteiten. Het bedrag voor geheel 2022 is € 125.355, waarvan € 31.133 voor Welzijn op Dorpse Schaal (Oldeberkoop), € 24.722 voor Liante (Oosterwolde), € 59.500 voor ZuidOostZorg en € 10.000 voor de Buurthaven (Haulerwijk). Haulerwijk is in 2021 gestart. De Buurtkamer Appelscha heeft in 022 geen subsidie ontvangen maar is dat voor 2023 wel van plan.

Doel D3 Mensen vinden tijdig ondersteuning bij (financiële) problemen.

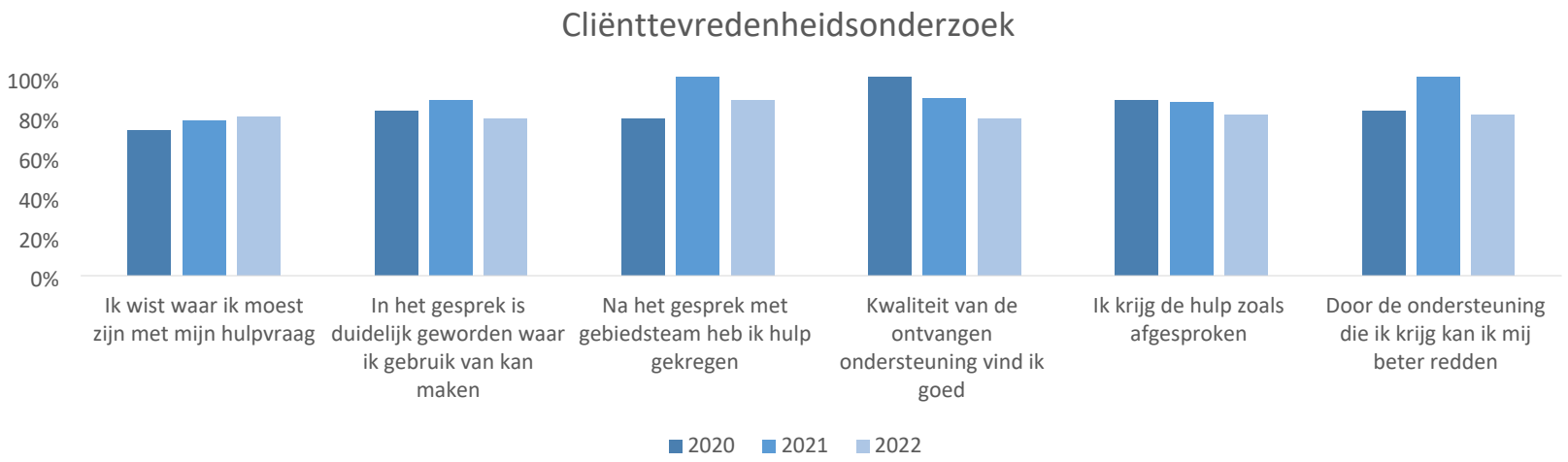
Zie doel C8.

Doel D4 Mensen zijn tevreden over de ondersteuning.

Figuur 7 Cliënttevredenheidsonderzoek gebiedsteam

Aantal respondenten 2022: 48

2.8 Maatschappelijk effect D – Mensen maken indien nodig gebruik van het aanwezige vangnet: analyse

Wat gaat goed?

Ondanks (landelijke) personeelstekorten in de zorg konden inwoners toch zonder (wezenlijke) wachtlijsten in 2022 een beroep doen op Wmo voorzieningen zoals dagbesteding, begeleiding, vervoer en hulp bij het huishouden. De uitgaven voor dagbesteding vertonen een dalende lijn doordat we sinds 2020 inzetten op normalisering; van zware naar lichte zorg. Daardoor ontvangen minder inwoners de dure 'plus variant' van dagbesteding en begeleiding maar de gewone variant zonder dat er geluiden komen dat deze afschaling ten koste gaat van de ondersteuning.

Voor Wel-zijn op dorpse schaal Oldeberkoop geldt dat van de 40-45 deelnemers er zo'n 5 normaliter een beschikking dagbesteding zouden ontvangen. Voor ZuidOostZorg kunnen we een inschatting van de besparing maken; alle deelnemers hebben een gevorderde vorm van dementie. Hier hadden we normaal gesproken individuele beschikkingen voor afgegeven; nu wordt het betaald uit de lumpsum. Daarmee zijn we goedkoper uit en bereiken we meer deelnemers. Daarnaast draagt de dagbesteding zonder indicatie voor inwoners met dementie direct bij aan langer thuis wonen, zo blijkt uit interviews van ZuidOostZorg eerder dit jaar.

De relatie tussen besparing van uitgaven op individuele dagbesteding door inzet van dagbesteding zonder indicatie is lastig te maken; voor De Buurthaven is niet bepaald of deelnemers een individuele beschikking zouden ontvangen als ze daar niet heen zouden gaan en voor de dorpskamer Appelscha ook niet. Zij komen daar voor de sociale contacten en de gezelligheid.

Wat zijn aandachtspunten en hoe anticiperen we daar op?

De beweging om langer thuis te blijven wonen, het beperken van de intramurale capaciteit (in combinatie met een tekort aan zorgpersoneel en geschikte woningen) zijn overkoepelende vraagstukken voor nu en in de toekomst. Dit kan niet door één partij alleen worden opgelost. Door domein overstijgende samenwerking proberen we deze vraagstukken gezamenlijk aan te pakken.

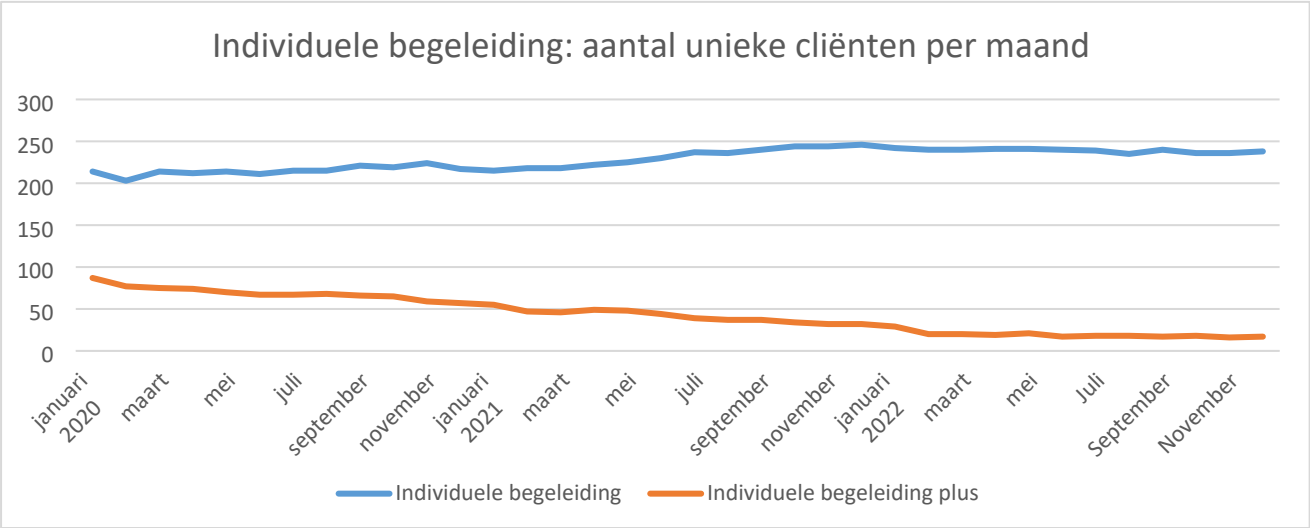
- In 2022 zagen we toenemende uitgaven voor hulpmiddelen. De aantallen gebruikers hulp bij het huishouden zijn gestegen maar de uitgaven stabiliseren. Dit komt voornamelijk door lagere inzet van hulp in de vakantieperiode. En soms de iets latere start van de hulp. Vanaf 2025 wordt verwacht dat de eigen bijdrage voor hulp bij het huishouden weer inkomensafhankelijk wordt. Daarmee hebben we opnieuw een belangrijk sturingsinstrument in handen.
- We gebruiken een landelijke rekentool om de verwachte stijging te berekenen. 'Aan de poort' leggen we de nadruk op eigen kracht waar dat kan. En zijn we een onderzoek gestart om inwoners via Powerful Ageing letterlijk meer in eigen kracht te zetten voordat het tot een

- toekenning komt. Dit niet vanuit het oogpunt om te bezuinigen maar om inwoners zelf weer actief te maken. Daarna wordt gekeken of de inzet van in de vorm van huishoudelijke hulp nodig is.
- Wat Wmo begeleiding betreft is het aantal deelnemers redelijk stabiel alleen zijn de uitgaven gedaald doordat we een beweging van zware naar lichte zorg ingezet hebben. Dit blijven we doen.
- Voor vervoer gaan we voorzichtig weer richting de uitgaven zoals dat voor corona het geval was.
- We zien per saldo een onderschrijding van het Wmo-budget.
- We zien een positieve ontwikkeling in het aantal dorpen waar indicatievrije dagbesteding bestaat.
- Verwachting is dat de vraag naar andere vormen van Wmo-ondersteuning in de komende jaren verder gaat stijgen. Oorzaken liggen in de extramuralisering, de dubbele vergrijzing en (daardoor) de toename van dementie. Door de toename van het aantal inwoners met dementie verwachten we in de toekomst vooral een grotere druk op Wmo dagbesteding. De uitgaven nemen daarnaast sowieso toe door prijsstijgingen en CAO-ontwikkelingen.
- Inzicht krijgen in het profiel van de bezoekers indicatievrije dagbesteding; dit kan door in overleg met de initiatiefnemers te kijken naar wat er in de jaarlijkse verantwoording wordt opgenomen.

Financiële stand van zaken werkdeel Wmo

Hulpmiddelen: nadeel € 51.000
Begeleiding: voordeel € 123.000

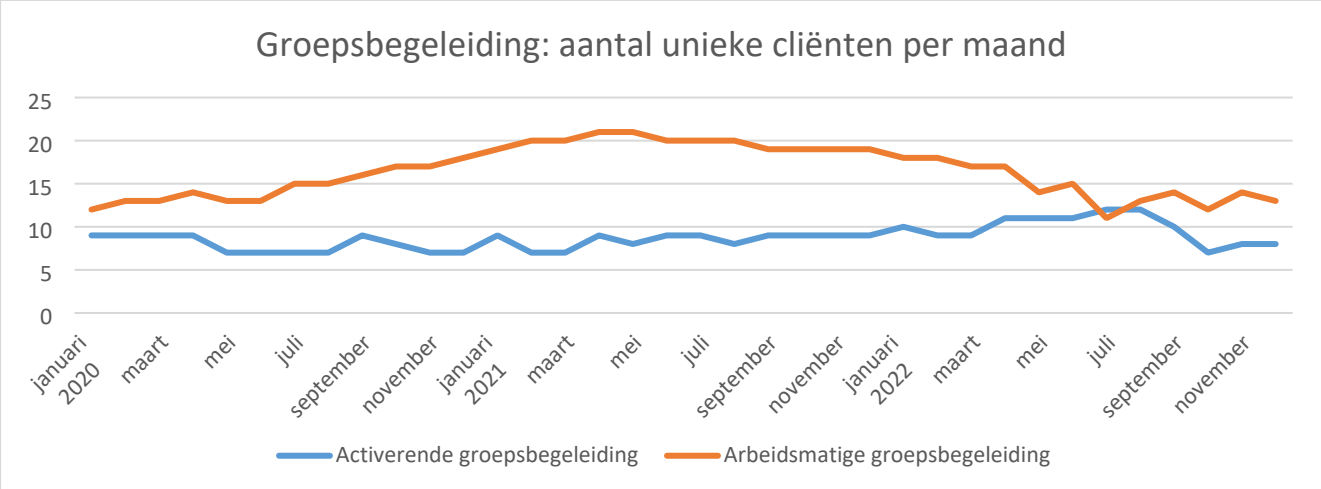
Voor 2022 was de verwachting dat we een toename van het aantal inwoners dat gebruik maakt van de Wmo zouden gaan zien. We geven hier een inkijkje in het verloop van het aantal unieke cliënten per Wmo product voor begeleiding.

Sinds de invoering van de **individuele begeleiding** en de (duurdere) **individuele begeleiding plus**[20] zien we een verschuiving van het aantal unieke cliënten tussen de 2 producten. Waar er in januari 2020 nog 87 cliënten met een indicatie voor individuele begeleiding plus waren is dat aantal in 2022 gedaald naar gemiddeld slechts **19**. Tegelijkertijd zien we dat het aantal cliënten met de standaard individuele begeleiding iets is gestegen. In januari 2020 waren dat er 214 en in december 2022 234.

2022: uitgaven individuele begeleiding: € 1.122.000
2022: uitgaven individuele begeleiding plus: € 166.800

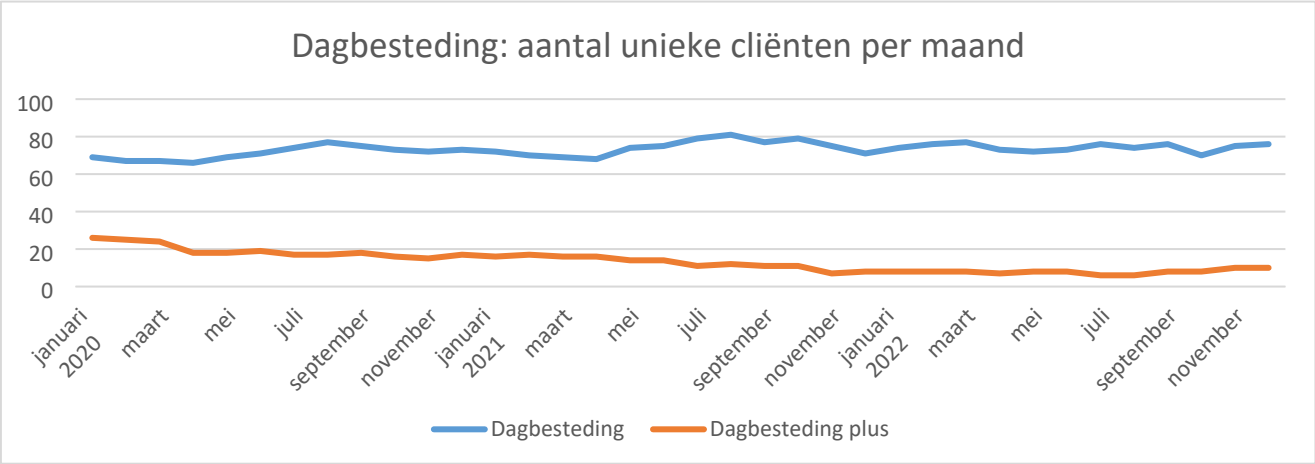
[20] Dit uurtarief ligt hoger t.o.v. individuele begeleiding vanwege de cliëntkenmerken (zwaar probleemgedrag en/of ernstige problemen met denken en waarnemen).

Voor de **arbeidsmatige groepsbegeleiding**[21] zien we in 2022 een afname in het aantal unieke cliënten terwijl aantallen bij de **activerende groepsbegeleiding**[22] juist iets oploopt. De afname zou als positief gezien kunnen worden en kan er op duiden dat er cliënten zijn uitgestroomd naar een opleiding of beschut werk.

2022: uitgaven activerende groepsbegeleiding: *€ 86.400*
2022: uitgaven arbeidsmatige groepsbegeleiding: *€ 107.900*

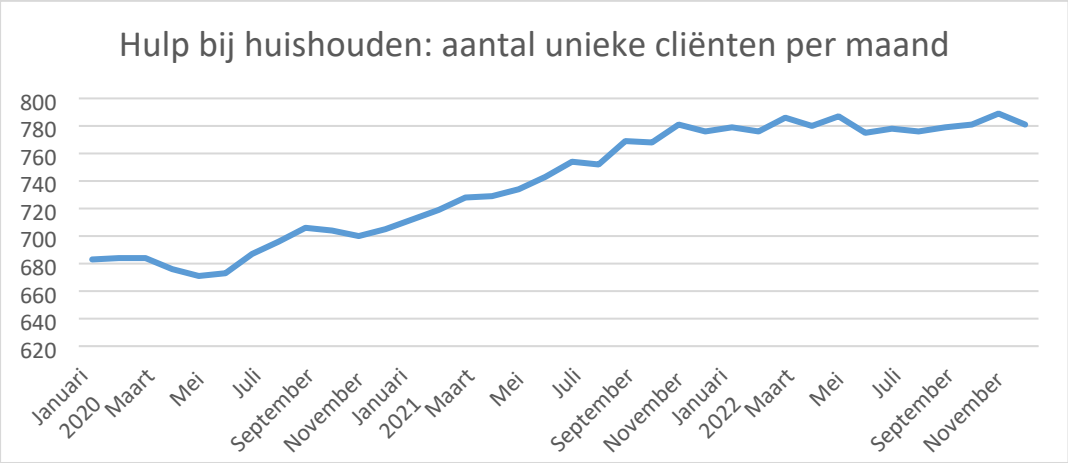
[21] Arbeidsmatige groepsbegeleiding: is bedoeld voor die doelgroep die beperkt in staat is om zelfstandig een besteding van de dag in te vullen. Deze doelgroep kan met aansturing nuttige werkzaamheden voor de maatschappij verrichten in een veilige omgeving
[22] Activerende groepsbegeleiding: richt zich op het overdragen of aanleren van kennis en/of vaardigheden gericht op zelfredzaamheid en maatschappelijke participatie van de cliënt

Het aantal unieke cliënten met **dagbesteding** is sinds de start van de meting (januari 2020) stabiel gebleven en schommelt vanaf dat moment tussen de 65 en 80 cliënten met een indicatie.

Het aantal unieke cliënten met een indicatie voor **dagbesteding plus** is sinds 2020 afgenomen en blijft in 2022 stabiel met gemiddeld 9 cliënten.

2022: uitgaven dagbesteding:	*€ 418.550*
2022: uitgaven dagbesteding plus:	*€ 110.860*

Voordeel € 190.000

Voor 2022 hebben we rekening gehouden met een stijging van het aantal cliënten en de kosten voor **hulp bij het huishouden**. De kosten zijn niet zo hard gestegen omdat er sprake is geweest van personeelstekorten waardoor hulp pas later kon worden opgestart en er in de vakantieperiodes (geen of) minder hulp is ingezet. We hebben daarom een voordeel van € 190.000 in de kosten. In 2023 houden we de ontwikkeling van de maandelijkse uitgaven nauwlettend in de gaten.

2022: uitgaven hulp bij het huishouden: *€ 2.400.000*

Hulpmiddelen:
nadeel € 51.000

Er zijn in 2022 meer hulpmiddelen verstrekt dan verwacht. Dat betekent ook hogere lasten voor onderhoud van de hulpmiddelen. Naast de kosten voor deze hulpmiddelen hebben we kosten gehad in de vorm van verrekening van hulpmiddelen met andere gemeenten vanwege bijvoorbeeld verhuizingen van inwoners. Dit betrof in 2022 € 30.000.

Beschermd wonen:
Voordeel € 450.000

Vanuit de centrumgemeente Leeuwarden hebben we een afrekening beschermd wonen ontvangen. Hier hadden we geen rekening mee gehouden.
Op 1 januari 2021 is een grote groep overgestapt naar de Wlz en er is een groep geleidelijk in 2021 van BW naar de Wlz gegaan. Er waren landelijk en ook in Friesland al meer cliënten overgegaan naar de Wlz dan was voorzien. Ook in 2022 was er sprake van een verhoogde aanvraagstroom en toelating tot de WLZ. In Friesland hadden we op 1 januari 2022 590 geïndiceerde bewoners. Op 31 december 2022 waren dit er nog 540.

Hoofdstuk 3 - Samenleven

In 2020 en 2022 is onder de inwoners een Burgerpeiling gehouden, waarin veel vragen werden gesteld die informatie geven over de stand van zaken bij de *Opgave Samenleven*. Hieronder presenteren we per beoogd maatschappelijk effect de relevante Burgerpeilingresultaten, aangevuld met een duiding van de cijfers en hier en daar met informatie uit andere bronnen. Als u verder wilt inzoomen op de resultaten van de Burgerpeiling (er zijn verdiepingsvragen gesteld en er zijn mogelijkheden om de resultaten per vraag te filteren op bv dorp, inkomensgroep of leeftijdsgroep) bekijk dan de rapportage of het online dashboard op Burgerpeiling | Gemeente Ooststellingwerf

3.1 Maatschappelijk effect E – Mensen voelen zich verbonden: cijfers

Indicator E1: Mensen vinden het prettig om in hun buurt te wonen

Burgerpeiling vraag/stelling	*2020*	*2022*
Ik voel me veilig in mijn dorp	(andere vraagstelling en daardoor niet vergelijkbaar met 2022)	Ja **83%** Neutraal **14%** Nee **2%**

Indicator E2: Mensen voelen zich betrokken bij anderen in hun gemeenschap

Burgerpeiling vraag/stelling	*2020*	*2022*
Heeft u contact met mensen die in uw dorp wonen?	(anders uitgevraagd en daardoor niet vergelijkbaar met 2022)	Ja, met sommigen of de meesten **74%** Nee, weinig of met (bijna) niemand **27%**
Heeft u behoefte aan meer contact met mensen in uw dorp?	Niet uitgevraagd	Ja, regelmatig **5%** Ja, soms **33%** Nee **62%**

Indicator E3: Mensen voelen zich niet gediscrimineerd of buitengesloten

Burgerpeiling vraag/stelling	*2020*	*2022*
Ik heb weleens last van discriminatie (oneerlijk behandeld te worden)	4%	**7%**
Ik heb weleens last van het gevoel 'er niet bij te horen'? (buitengesloten voelen)	13%	**16%**
In mijn omgeving worden mensen geaccepteerd ongeacht hun geloof, afkomst of seksuele voorkeur	(helemaal) eens 77%	(helemaal) eens **75%**

- Opgesplitst naar inkomensgroep:

Burgerpeiling vraag/stelling	*2022 totaal*	*Laag inkomen*	*Midden inkomen*	*Hoog inkomen*
Ik heb weleens last van discriminatie (oneerlijk behandeld te worden)	**7%**	**12%**	**4%**	**3%**
Ik heb weleens last van het gevoel 'er niet bij te horen'? (buitengesloten voelen)	**16%**	**22%**	**13%**	**12%**
In mijn omgeving worden mensen geaccepteerd ongeacht hun geloof, afkomst of seksuele voorkeur	**75%**	**70%**	**76%**	**85%**

Indicator E4: Mensen ervaren minder eenzaamheid

Burgerpeiling vraag/stelling	*2020*	*2022*
Hoe vaak voelt u zich eenzaam?	Vaak 3% Soms 18%	Vaak **3%** Soms **18%**

- Opgesplitst naar inkomensgroep:

Burgerpeiling vraag/stelling	*2022* *totaal*	*Laag inkomen*	*Midden inkomen*	*Hoog inkomen*
Hoe vaak voelt u zich eenzaam?	Vaak **3%** Soms **18%**	**7%** **25%**	**1%** **17%**	**1%** **10%**

- Opgesplitst naar leeftijdscategorie:

Burgerpeiling vraag/stelling	*2022 totaal*	*18 t/m 35 j*	*36t/m 55j*	*56 t/m 70 j*	*>70 j*
Hoe vaak voelt u zich eenzaam?	Vaak **3%** Soms **18%**	**6%** **21%**	**3%** **21%**	**3%** **16%**	**2%** **13%**

3.2 Maatschappelijk effect E – Mensen voelen zich verbonden: analyse

Wat gaat goed?

De meeste mensen voelen zich veilig in hun dorp en verreweg de meeste mensen hebben contact met anderen in het dorp: 18% met veel mensen in het dorp, 56% met enkele dorpsgenoten.
Het aantal inwoners dat zich soms of vaak eenzaam voelt is gelijk gebleven.

Wat zijn aandachtspunten en hoe anticiperen we daar op?

Eenzaamheid

Voor het effect 'Mensen voelen zich verbonden' is tot nu toe met name ingezoomd op tegengaan van eenzaamheid. Er is geïnvesteerd in professionalisering in het gebiedsteam wat betreft eenzaamheids-problematiek.

- De gemeente subsidieert VraagElkaar om inwoners, die daaraan behoefte hebben 1 op 1 met elkaar in contact te brengen op basis van gedeelde interesses en coacht hen waar nodig bij het aangaan van contacten. Door haar activiteiten maakt VraagElkaar eenzaamheid bespreekbaar in de Mienskip.
- Dorpen of wijken die (bv n.a.v. de burgerpeilingresultaten) meer willen gaan doen aan de onderlinge verbondenheid in het dorp of aan bestrijding van eenzaamheid kunnen rekenen op de steun van de gemeente.
- Jonge mensen (18-35j) en mensen met een laag inkomen, vooral als zij niet (kunnen) deelnemen aan werk, voelen zich vaker eenzaam. Dit zijn duidelijke aandachtspunten voor de komen de jaren.

Inclusie
In vergelijk met de Burgerpeiling 0-meting in 2020 geven meer mensen aan weleens last te hebben van discriminatie (7%) of het gevoel er niet bij te horen (16%). Het Fries discriminatiemeldpunt Tumba meldt al een paar jaar een stijging van het aantal meldingen van discriminatie. Mensen ervaren ook dat er wat minder tolerantie is t.a.v. geloof, afkomst of seksuele voorkeur (Burgerpeiling van 77% in 2020 naar 75% nu). Mensen met een laag inkomen hebben significant vaker het gevoel er niet bij te horen of te worden gediscrimineerd.

Uit onderzoek van dit jaar door Planbureau Fryslân blijkt dat de meeste Friezen positief denken over diversiteit en inclusie. Leden van 'minderheidsgroepen' zijn minder optimistisch, zij ervaren ongelijke kansen en hebben wel eens te maken met uitsluiting en discriminatie en agressie. Per 1 februari is een nieuwe 'beleidsmedewerker inclusie' gestart. Zij gaat zich inzetten voor de inclusie-agenda en antidiscriminatiebeleid.

3.3 Maatschappelijk effect F – Mensen zetten zich in voor de samenleving en elkaar: cijfers

Indicator F1: Mensen helpen elkaar

Burgerpeiling vraag/stelling	*2020*	*2022*
Heeft u het afgelopen jaar tijd besteed aan hulp en aandacht aan buren die dit nodig hebben?	Ja, 55%	Ja, **52%**
Bent u bereid uw buren te helpen?	Jazeker 52% Ja, maar hangt af van wat ik moet doen 43% Nee 5%	Jazeker **56%** Ja, maar hangt af van wat ik moet doen **40%** Nee **4%**

Indicator F2: Mensen pakken gezamenlijk sociale en maatschappelijke vraagstukken op

Over deze indicator is geen vraag gesteld in de Burgerpeiling.
De opbouwwerkers hebben in 2022 15 initiatieven van inwoners ondersteund. Hierbij waren 110 actieve inwoners betrokken.
In 2022 vroegen dertien Initiatieven subsidie aan bij Het Fonds, waarvan er tien binnen de regeling pasten en zijn gesubsidieerd. Er was 145.000 euro subsidiegeld beschikbaar.
In Haulerwijk en Appelscha namen inwoners het initiatief tot een ‘Bloeizone’, een project gericht op gezond oud worden.

Indicator F3: Mensen ervaren ruimte om ideeën/initiatieven te ontwikkelen

Burgerpeiling vraag/stelling	*2020*	*2022*
Ik krijg ruimte om ideeën te bedenken en ontwikkelen voor mijn dorp	(helemaal) eens 32%	(helemaal) eens **28%**

3.4 Maatschappelijk effect F – Mensen zetten zich in voor de samenleving en elkaar: analyse

Wat gaat goed?

- 96% van de inwoners is bereid om hun buren te helpen, 56% helpt onvoorwaardelijk en voor 40% hangt het af van wat voor hulp nodig is. Onderlinge hulp wordt, met de toenemende vergrijzing, langer thuis wonen en minder beschikbare professionele hulp, steeds belangrijker. Dat de inwoners van Ooststellingwerf zo voor elkaar klaar staan is bemoedigend.
- Het opbouwwerk ondersteund diverse projecten waarmee ideeën van inwoners, om de leefbaarheid in de dorpen te vergroten, verder worden gebracht.
- Ook uit de subsidieaanvragen bij Het Fonds blijkt dat inwoners initiatieven nemen die een positieve invloed hebben op de leefbaarheid . In 2022 werd de periode 2018-2021 van Het Fonds geëvalueerd. In die periode werden 75 van de 104 aanvragen gesubsidieerd voor in totaal 781.470 euro. Initiatieven haalden daarnaast 1.267.773 euro aan cofinanciering naar Ooststellingwerf.

Wat zijn aandachtspunten en hoe anticiperen we daar op?

- Het groeiende belang van informele onderlinge hulp is een aandachtspunt in gesprek met de dorpen.
- Het percentage inwoners dat ‘(helemaal) eens’ antwoordt op de stelling ‘Ik krijg ruimte om ideeën te bedenken en ontwikkelen voor mijn dorp’ is gedaald van 32% naar 28%. De verschillen tussen de dorpen zijn groot, de percentages fluctueren van 15% in Oosterwolde tot 60% in Langedijke en Makkinga. In Oosterwolde, Haulerwijk en Appelscha zijn de percentages onder het gemiddelde. In deze drie grootste dorpen wordt extra geïnvesteerd ihkv het programma ‘aandachtsgebieden’ en door opbouwwerkers en dorpencoördinatoren om initiatieven van inwoners verder te helpen.

3.5 Maatschappelijk effect G – Mensen maken gebruik van de sociale, culturele en sport infrastructuur: cijfers

Indicator G1: Mensen zijn tevreden met het aanbod aan sociale, culturele en sport activiteiten

Burgerpeiling vraag/stelling	*2020*	*2022*
Percentage inwoners dat vindt dat er voldoende activiteiten zijn in hun omgeving	Sport 55% Cultuur 33%	Sport **61%** Cultuur **37%**
Percentage inwoners dat aangeeft mee te doen aan sociale, culturele en/of sport- of beweegactiviteiten in de omgeving.	Sport/bewegen 38% Cultureel 36% Sociaal 49%	Sport/bewegen **41%** Cultureel **40%** Sociaal **54%**

Indicator G2: Mensen zijn op de hoogte van het sociale, culturele en sport aanbod

Burgerpeiling vraag/stelling	*2020*	*2022*
Percentage inwoners dat weet welke activiteiten er zijn in hun dorp	60%	**64%**

Indicator G3: Mensen hebben toegang tot de sociale, culturele en sport infrastructuur

Burgerpeiling vraag/stelling	*2020*	*2022*
Percentage inwoners dat aangeeft dat bepaalde zaken een beetje of veel invloed hebben op hun leven	Lichamelijke gezondheid 36% Niet genoeg geld 18% Geestelijke gezondheid 17%	Lichamelijke gezondheid **38%** Niet genoeg geld **23%** Geestelijke gezondheid **21%**

- Opgesplitst naar inkomenscategorie:

Burgerpeiling vraag/stelling	*2022 totaal*	*Laag inkomen*	*Midden inkomen*	*Hoog inkomen*
Percentage inwoners dat aangeeft dat onderstaande zaken een beetje of veel invloed hebben op hun leven :				
Minder goede lichamelijke gezondheid	**38%**	**49%**	**39%**	**24%**
Niet genoeg geld hebben	**23%**	**39%**	**18%**	**10%**
Minder goede geestelijke gezondheid	**21%**	**30%**	**18%**	**12%**

Indicator G4: Mensen zijn tevreden over de ontmoetingsplekken in hun omgeving

Burgerpeiling vraag/stelling	*2020*	*2022*
Percentage inwoners dat aangeeft dat er voldoende mogelijkheden zijn om andere mensen te ontmoeten	49%	**57%**

Indicator G5: Mensen zetten zich als vrijwilliger in voor activiteiten, verenigingen en organisaties

Burgerpeiling vraag/stelling	*2020*	*2022*
Percentage inwoners dat vrijwilligerswerk doet	33%	**37%**

3.6 Maatschappelijk effect G – Mensen maken gebruik van de sociale, culturele en sport infrastructuur: analyse

Wat gaat goed?

- De tevredenheid van inwoners over het aanbod van culturele- en sport/beweegactiviteiten is licht gestegen. Vooral het sport- en beweegaanbod wordt als voldoende ervaren (61%).
- Meer inwoners zijn deel gaan nemen aan activiteiten in hun omgeving.
- Nieuw is het Buurtsport leefstijltraject. Mensen die fitter en gezonder willen worden, krijgen 6 weken gratis ondersteuning. Na het traject blijven veel deelnemers deelnemen aan reguliere sportieve activiteiten.
- Ook zijn inwoners wat meer op de hoogte van wat er te doen is. De investeringen in de sport/beweeg-website www.beweegplein.nl en activiteitenagenda www.uutgaon.nl hebben hier mogelijk aan bijgedragen.
- De tevredenheid over mogelijkheden om andere mensen te ontmoeten is ook gestegen. Bijvoorbeeld dorpshuizen en dorpskamers en laagdrempelige inloopactiviteiten dragen hier aan bij.
- Het percentage inwoners dat vrijwilligerswerk doet is gestegen van 33% naar 37%. Vrijwilligers dragen belangrijk bij aan bloeiende verenigingen en leefbaarheid in de dorpen.

Wat zijn aandachtspunten en hoe anticiperen we daar op?

- Een groeiende groep mensen geeft aan dat zij weleens belemmeringen ervaren in hun dagelijks leven en dus ook bij deelname aan het maatschappelijk leven. Met name minder financiële middelen en slechtere gezondheid beperken mensen. Dit zijn aandachtspunten voor álle beleidsontwikkeling en -uitvoering op het gebied van ‘Samenleven’. In de DOE-agenda ‘Meedoen aan het maatschappelijk leven’ staan bijvoorbeeld maatregelen om mensen met minder financiële middelen te ondersteunen. Via de DOE-agenda’s ‘Positieve gezondheid’ en ‘Gezond en gelukkig ouder worden’ versterken we gezondheidsvaardigheden en ‘zo veel mogelijk mee blijven doen’, ondanks beperkingen.
- Jongere inwoners (18-35j) geven aan geschikte activiteiten en uitgaansmogelijkheden te missen. Deze info geven we mee aan de verenigingen en organisaties die activiteiten organiseren.
- Vrijwilligerswerk blijft ontzettend belangrijk voor de leefbaarheid in de dorpen, daarom werken we aan betere ondersteuning van vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties.

Financiële stand van zaken werkdeel Samenleven

(Sport)accommodaties, voordeel € 69.000
De lagere lasten komen voornamelijk doordat er nog geen kapitaallasten zijn voor het DoarpsSintrum Donkerbroek.

Maatschappelijke opvang, voordeel € 363.000
We hebben een voordeel van € 363.000 voor de opvang van Oekraïense vluchtelingen. Een deel van dit voordeel komt als nadeel terug in programma 6, er staan lasten inhuur personeel tegenover. Deels zijn de lasten ook lager geweest dan de vergoeding, bijvoorbeeld de uitvoeringslasten voor het verstrekken van de uitkeringen. Per saldo is het voordeel € 254.000

Hoofdstuk 4 - Gezondheid

4.1 Maatschappelijk effect HK – Positieve gezondheid en gezonde leefomgeving: cijfers

Doel HK1 Inwoners, organisaties en ondernemers voelen zich gesteund om initiatieven te ontwikkelen die bijdragen aan de positieve gezondheid van inwoners.

Het **aantal initiatieven van onderop dat bijdraagt aan positieve gezondheid** neemt toe. In Haulerwijk en Appelscha wordt bijvoorbeeld gewerkt aan het realiseren van bloeizones. Er zijn vele andere initiatieven zoals bijvoorbeeld ´de kleine boerderij´ in Oosterwolde, ´Welzijn op dorpse schaal´ in Oldeberkoop en het project ´de stelling neemt stelling voor groen´ in Makkinga. We brengen een aantal daarvan in beeld in een magazine Positieve Gezondheid. Daarmee steunen en waarderen we initiatiefnemers en hopen we inspiratie en kennisdeling te stimuleren.

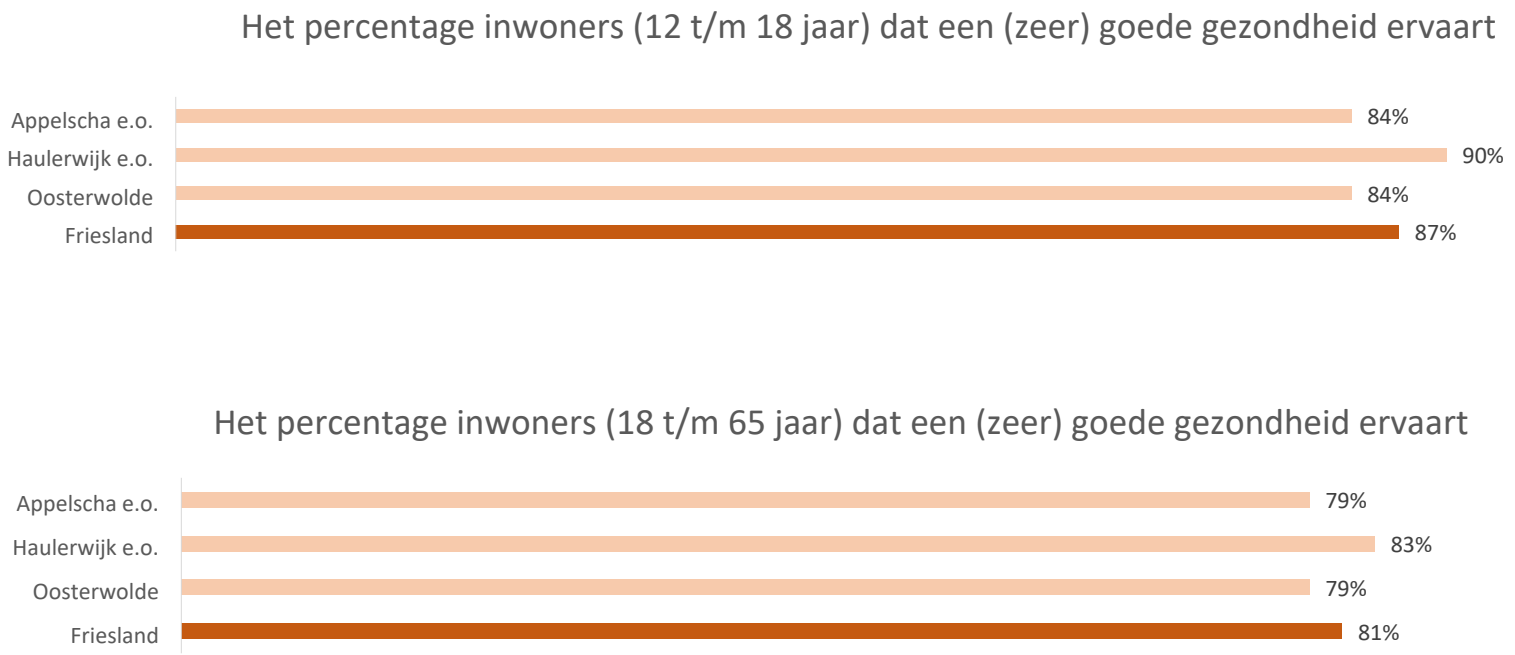
- 28% van de inwoners is het (helemaal) eens met de stelling '*Ik krijg ruimte om ideeën te bedenken en te ontwikkelen voor mijn dorp'* (Burgerpeiling 2022). In 2020 lag het percentage (helemaal) eens op 32%.
- Veel mensen reageren neutraal op deze stelling (41%), 10% is het (helemaal) oneens met de stelling en 21% weet het niet.
- Het relatief lage percentage van 28% wordt veroorzaakt door negatieve uitschieters in Appelscha (22%) en Oosterwolde (15%). De andere dorpen zitten op (veel) hogere percentages.

Doel HK2 De professionals van de gemeente hebben de informatie en de mogelijkheden om bij te dragen aan een duurzame verbetering van de positieve gezondheid van inwoners.

- In de gemeentelijke organisatie **trainen we medewerkers** in het gedachtengoed positieve gezondheid.
- **We bieden inwoners mogelijkheden om hun positieve gezondheid duurzaam te verbeteren**. Denk aan het 6-weken programma van Scala (buurtsport). In 2021 deden hier ruim 30 inwoners aan mee. Een groot percentage hiervan blijft duurzaam bewegen bij reguliere sportaanbieders.
- Scala meet het gebruik van de QR-codes die zijn te scannen bij diverse speelveldjes en sporttoestellen. Tijdens de lockdown zijn die soms wel 100x per week gescand. In mei ontvangen wij de recente metingen van het aantal scans in 2022.
- De HANNN (Healthy Aging Network Noord Nederland) heeft met de **Gezonde Huiskamer**, in de vorm van een bus, de afgelopen periode alle dorpen in onze gemeente bezocht. De inwoners konden daar gratis de leefstijlcheck laten doen. **900 inwoners** hebben een leefstijl check gedaan. Elke organisatie, stichting, bedrijf, zzp'er, sport- en buurtverenging die iets doet op het gebied van gezondheid kon een aanbod doen.

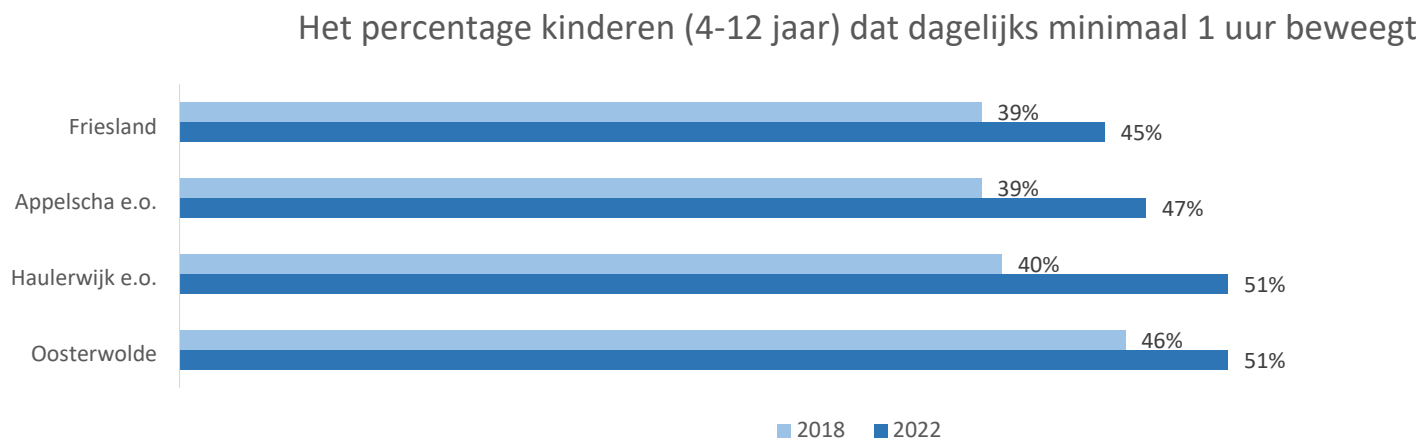
- **Het percentage kinderen 4-12 jaar dat een goede of zeer goede gezondheid ervaart (Bron: GGD):**
  - 2018: 95% (Friesland 97%)
  - 2022: 96% (Friesland 95%)

Figuur 8: Het percentage inwoners vanaf 12 jaar dat een goede of zeer goede gezondheid ervaart (Bron: cijfers GGD)

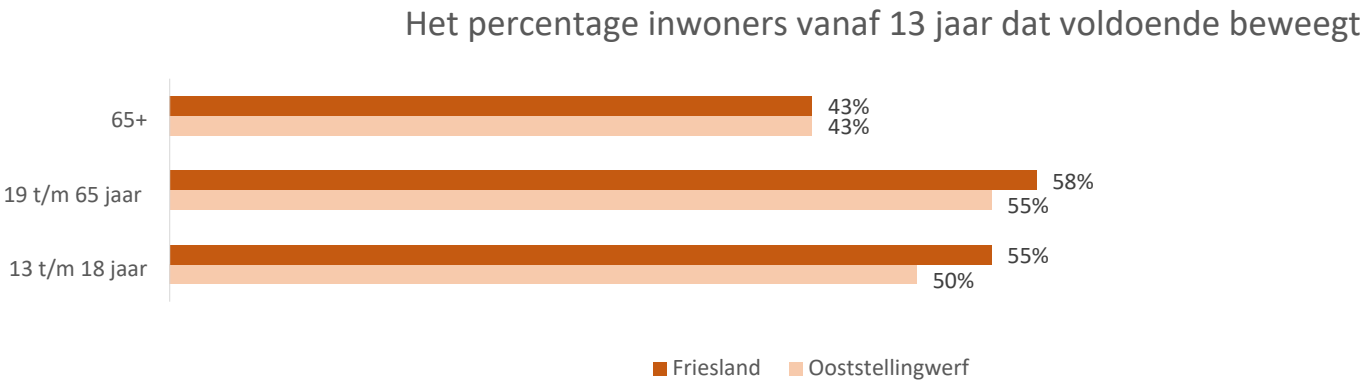

Doel HK 3 Meer inwoners hebben een gezonde leefstijl doordat gezonde keuzes vanzelfsprekender zijn en makkelijker om te maken

Figuur 9: Het percentage kinderen 4-12 jaar dat dagelijks minimaal 1 uur beweegt ten opzichte van 2018 (Bron: GGD kindmonitor 2022):
Opgedeeld in gebieden Oosterwolde, Haulerwijk e.o. (noord) en Appelscha e.o. (zuid)

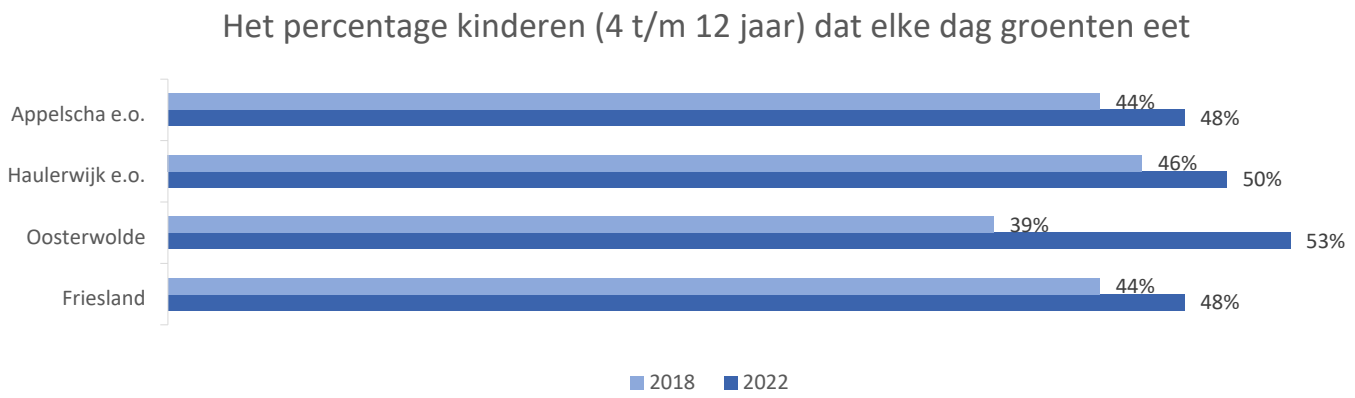

Figuur 10: Het percentage inwoners vanaf 13 jaar en ouder dat voldoende beweegt (Bron: GGD monitor 2019)

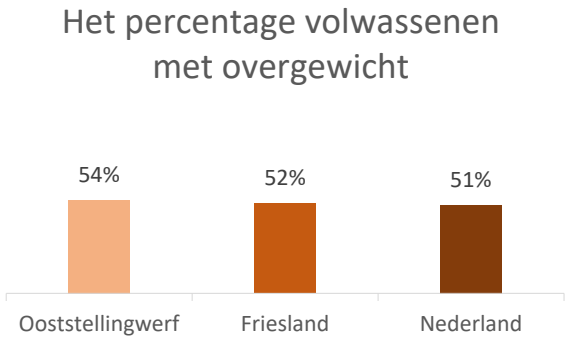

Figuur 11: Het percentage kinderen 4-12 jaar dat voldoet aan de voedingsnorm groente (Bron: GGD kind 2022)

Opgedeeld in gebieden Oosterwolde, Haulerwijk e.o. (noord) en Appelscha e.o. (zuid).

Figuur 12: Het percentage inwoners met overgewicht (Bron: GGD 2020):

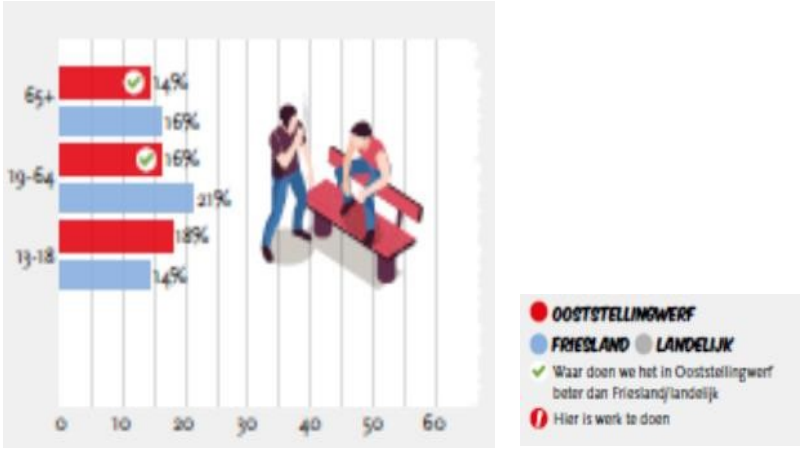

- Het percentage inwoners met ernstig overgewicht is 16,4%. Landelijk ligt het percentage mensen met ernstig overgewicht op 15,6%. (Bron: Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen 2020 van GGD, CBS en RIVM).

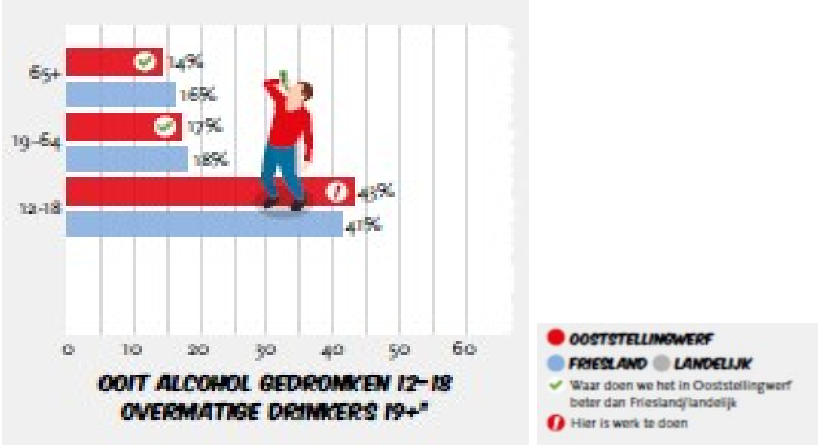
Figuur 13: Het percentage inwoners dat rookt (Bron: GGD 2019).

Figuur 14: Het percentage kinderen 12-18 dat ooit alcohol heeft gedronken en het percentage overmatige drinkers (Bron: GGD 2019)

Figuur 13

Figuur 14

- Van het aantal alcohol drinkende jongeren in Friesland zegt;
  26% dat zij drinken in de horeca
  54% dat zij vooral thuis drinken
- Van het aantal jongeren dat alcohol drinkt zegt 47% dat hun ouders dat goed vinden

Op dit moment hebben we mede door JOGG (Jongeren op gezond gewicht)[23] **4 gezonde basisscholen[24], 4 gezonde sportkantines, en 3 gezonde kinderopvanglocaties** met een coach gezonde kinderopvang in onze gemeente. Een coach is het aanspreekpunt voor een gezonde leefstijl binnen de organisatie en schoolt en coacht de eigen collega's structureel in de scholing 'Een Gezonde Start'. Eén school voor voortgezet onderwijs en 3 basisscholen deden mee aan het project **Jong leren eten[25]** van de GGD.

Doel HK4: Inwoners en verwijzers zijn op de hoogte van de bestaande mogelijkheden om lichamelijke gezondheid te versterken waardoor het bereik onder met name jeugd en mensen met een ongunstige sociaal economische status toeneemt[26].

In de vorige monitor hebben we een weergave van de uitkomsten van de MQ-scan gegeven (=meting motorische ontwikkeling). Per oktober 2022 wordt deze MQ scan niet meer gebruikt en worden de leerlingen gescreend aan de hand van de 4-Sen test. Hiermee worden 4 vaardigheden van grove motoriek in beeld gebracht; Springen-Kracht, **S**pringen-Coördinatie, **S**tuiten en **S**tilstaan. Deze test wordt alleen bij de kinderen van groep 2 en 3 afgenomen.

- **Uitkomst 4-Sen test motorische ontwikkeling van kinderen in de basisscholen, groep 2 en 3:**

	Ooststellingwerf schooljaar 2022-2023	*Friesland schooljaar 2022-2023*
Ruim onder gemiddeld	3%	10%
Onder gemiddeld	7%	18%
Gemiddeld	47%	52%
Boven gemiddeld	20%	10%
Ruim boven gemiddeld	27%	6%

Uitslag o.b.v. aantal afgenomen testen in Ooststellingwerf: 177

[23] JOGG is een lokale integrale aanpak die in onze gemeente door de GGD wordt uitgevoerd. Doel is de omgeving waarin kinderen en jongeren opgroeien structureel gezonder te maken.

[24] OBS De Tjongeling (Themacertificaat bewegen en sport en Themacertificaat voeding), OBS De Riemsloot (Themacertificaat welbevinden), OBS De Toekan (Themacertificaat welbevinden), SBO De Kampingerhof (Themacertificaat welbevinden).

[25] Het programma Jong Leren Eten brengt kinderen en jongeren structureel in aanraking met kennis en activiteiten over voeding en duurzaamheid. Het programma is opgezet om preventief op jonge leeftijd kinderen te leren welke voedselkeuzes gezond en duurzaam zijn, zodat zij op latere leeftijd zelf de juiste keuzes maken. Dit schooljaar doen het Stellingwerfcollege en OBS Buttinga mee. Vorig jaar OBS De Tjongeling en CBS De Paadwizer.

[26] Op dit moment hebben we nog geen cijfers waaruit blijkt dat verwijzers op de hoogte zijn. We verwachten wel te kunnen kijken naar het zoekgedrag van inwoners en verwijzers in de sociale kaart.

- 64% van de volwassen inwoners is het eens met de stelling **'Ik weet welke activiteiten er in mijn dorp zijn'** (Burgerpeiling 2022). In 2020 was dit 60%.
- 61% van de volwassen inwoners vindt dat er voldoende sportmogelijkheden zijn in hun dorp (Burgerpeiling 2022). In 2020 was dit 60%.
- Zie ook cijfers bij doel HK3 over beweging.
- 84% van de inwoners vindt dat er voldoende andere beweegmogelijkheden zijn (naast sporten) in hun dorp (Burgerpeiling 2022). In 2020 is dit niet uitgevraagd.
- 16% van de inwoners doet niet mee aan sport- of beweegactiviteiten omdat deze **activiteiten niet aanspreken**. In 2020 is dit niet uitgevraagd.
- 5% doet niet mee omdat ze het **niet kunnen betalen**.
- 33% van de inwoners die aangeven dat gebrek aan geld hun leven soms of regelmatig beïnvloedt geven aan dat zij door gebrek aan geld moeite hebben om gezonde keuzes te maken (sporten, voeding etc.). In 2020 was dit 22%.
- 65% van deze groep is op de hoogte van de regelingen die de gemeente heeft voor mensen die moeten rondkomen van weinig geld.

Doel HK 5: De openbare ruimte stimuleert inwoners om (meer) te gaan bewegen en de omgeving is veilig en gezond.

Het percentage inwoners dat voldoende beweegt: zie doel HK3.

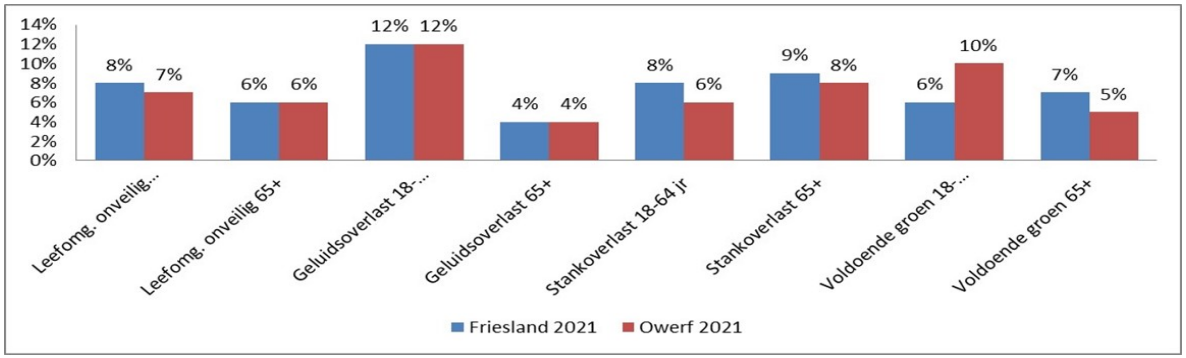
Het percentage ouders dat aangeeft dat er voldoende speelvoorzieningen zijn (Bron: GGD):

2018: 79% (87% Friesland) 2022: 74% (86% Friesland)

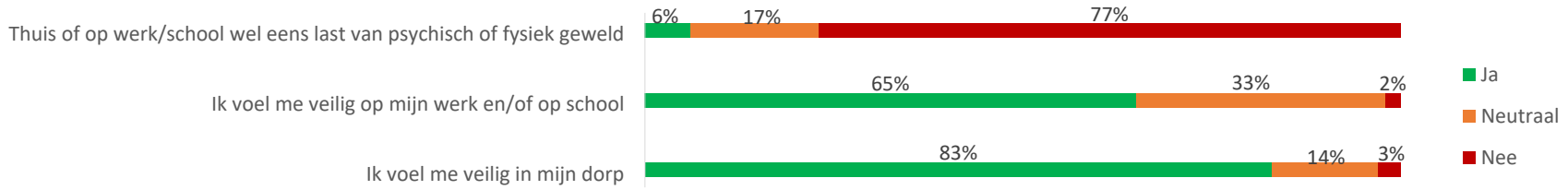
Het percentage kinderen dat dagelijks buiten speelt (Bron: GGD):

2018: 52% (49% Friesland) 2022: 72% (63% Friesland)

Figuur 15: Het percentage inwoners dat een veilige en gezonde leefomgeving ervaart (Bron: GGD)

Aanvullende gegevens uit de Burgerpeiling 2022:

Het aantal rookvrije sportterreinen en scholen dat rookvrij is (JOGG): Sinds augustus 2020 is een rookvrij schoolplein verplicht, dus alle schoolpleinen zijn in principe rookvrij. Verder staat op rookvrijegeneratie.nl een kaart met daarin rookvrije locaties in Friesland. De locaties moeten zich hier zelf voor aanmelden, wat betekent dat de kaart zeer waarschijnlijk niet volledig is. De informatie uit de kaart is hieronder samengevat.

Figuur 16

Locatie	**Straat + huisnummer**	**Stad**	**GGD regio**	**Initiatief**	**Sector**	**Sub sector**	**Sub sector categorie**
TCA Appelscha	Boerestreek 20A 8426 BP	Appelscha	GGD Fryslân	Gedeeltelijk rookvrij	Sport en spel	Sportterrein	Tennis
Stal Rosanne Klaver	Moskoureed 1A 8435 TH	Donkerbroek	GGD Fryslân	Geheel rookvrij	Sport en spel	Sportterrein	Paardrijden
SV Donkerbroek – afdeling voetbal	Vaart Westzijde 1A 8435 WB	Donkerbroek	GGD Fryslân	Gedeeltelijk rookvrij	Sport en spel	Sportterrein	Voetbal
SV Donkerbroek – afdeling korfbal	Vaart Westzijde 1A 8435 WB	Donkerbroek	GGD Fryslân	Gedeeltelijk rookvrij	Sport en spel	Sportterrein	Korfbal
Gemeente Ooststellingwerf	’t Oost 11 8431 LE	Appelscha	GGD Fryslân	active	Organisaties	Gemeente	
Verkeers- en Attractiepark Duinen Zathe	Noorder Es 1 8426 GW	Appelscha	GGD Fryslân	Gedeeltelijk rookvrij	Vrije tijd	Dag attractie	
Golfclub de Hildenberg	Gruun 3 8426 NA	Appelscha	GGD Fryslân	Gedeeltelijk rookvrij	Vrije tijd	Sportterrein	

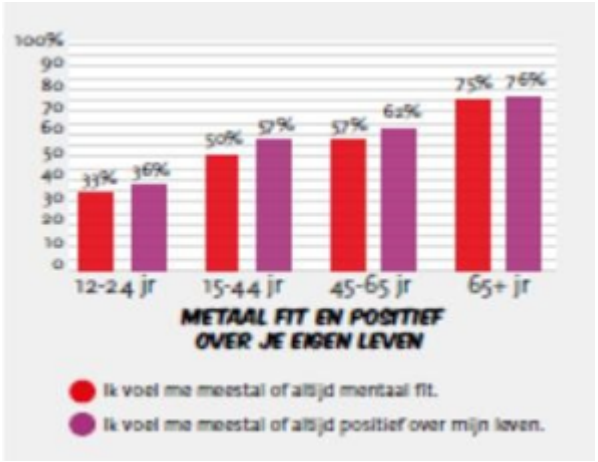
Doel HK6: De mentale weerbaarheid en ervaren zingeving bij jongeren neemt toe (zie ook Goed Opgroeien)

Het percentage kinderen 4-12 met matige of ernstige psychosociale problematiek (Bron: GGD 2022)[27]:
2018: 20% (17% Friesland)
2022: 18% (18% Friesland)

Het percentage kinderen 4-12 dat onvoldoende weerbaar is (Bron: GGD 2022):
2018: 9% (Friesland 8%)
2022: 7% (Friesland 7%)

Het percentage kinderen 4-12 jaar waarvan de ouders vindt dat ze onvoldoende weerbaar zijn (Bron: GGD 2022):
2018: 8% (Friesland 6%)
2022: 6% (Friesland 6%)

- 64% van de jongeren (12-24 jaar) voelt zich niet altijd positief over zijn/haar leven
- 67% van de jongeren (12-24 jaar) voelt zich niet altijd mentaal fit

Bron: GGD januari 2022

[27] De verschillen binnen onze gemeente zijn groot. In Oosterwolde komt relatief meer psychosociale problematiek voor bij kinderen van 4 tot 12 jaar dan in de rest van de gemeente.

Doel HK7: Iedereen heeft toegang tot passende (bij)scholing om gezondheidsvaardigheden te vergroten en hiervan wordt gebruik gemaakt.

Het percentage inwoners met beperkte gezondheidsvaardigheden dat we bereiken (bijvoorbeeld via deelname aan cursussen rekenen, taal en digitaal) (cijfers bibliotheek): nog niet bekend. We hebben afspraken met de bibliotheek en Scala hoe we deze gegevens inzichtelijk maken.

De bibliotheek monitort het volgende:

- Aantal deelnemers Klik & Tik en digisterker (cursussen digivaardigheid) en info over het afronden van die trainingen (meten resultaten leerdoelen),
- Aantal hulpvragen Informatieloket Digitale Overheid en bevragen van de tevredenheid inzake afhandelen hulpvragen,
- Jaarlijkse evaluatie van de keten aanpak laaggeletterdheid door de deelnemers van het ketenoverleg te bevragen.

33% van onze peuters neemt deel aan onze programma's Voor- en Vroegschoolse Educatie (cijfers jaarverslag Scala 2021). In 2020 was dit 28%. Zie ook Hoofdstuk Goed Opgroeien.

Doel HK8: De informatie van de gemeente en zorgaanbieders is toegankelijk (Bron: fase 1 Wmo cliënttevredenheidsonderzoek 2022)

82% van de respondenten is het eens met de stelling 'ik wist waar ik moest zijn met mijn hulpvraag'. In 2021 was dit 80%
78% van de respondenten geeft aan het contact met het Gebiedsteam als prettig te hebben ervaren. In 2021 was dit 74%
64% van de respondenten geeft aan dat het hen weinig moeite heeft gekost om hulp aan te vragen. In 2021 was dit 58%
87% van de respondenten is het eens met de stelling 'de gebiedsteammedewerker heeft mij duidelijke informatie gegeven'. In 2021 was dit 89%

- Het aantal mensen bij wie het wel moeite heeft gekost om hulp aan te vragen geven daarbij als reden op; '*schaamte*', '*mijn problematiek draait om contact leggen*' en '*aanvraag heeft lang geduurd'*.
- Bij 85% van de respondenten is de hulp binnen één maand (na aanvraag of ontvangen van de beschikking) gestart.

Inwoners weten waar zij terecht kunnen als zij problemen tegen komen in hun leven (Bron: Burgerpeiling 2022).

- 95% van de inwoners zou om hulp vragen wanneer zij langere tijd niet goed in hun vel zitten.
- De meesten zouden hulp vragen bij familie en vrienden (83%) of bij de huisarts (50%) of bij het gebiedsteam (7%).
- Mensen die niet om hulp zouden vragen, geven aan dat zij het niet prettig vinden om andere te betrekken bij hun privézaken en/of dat zij vinden dat zij vragen over hun eigen geluk zelf moeten oplossen. Een andere reden die vaker genoemd is, is slechte ervaringen met hulpverleners.

4.2 Maatschappelijk effect HK – Positieve gezondheid en gezonde leefomgeving: analyse

Wat gaat goed?

- Alle inwoners van Ooststellingwerf hebben kennis kunnen maken met positieve gezondheid. Door het magazine vol met ervaringen van inwoners die vertellen over hun leefstijl, een ingrijpende levensgebeurtenis of hoe zij zich inzetten voor andere inwoners van Ooststellingwerf. Ook door de inzet van de gezondheidsbus hebben zo'n 900 inwoners hun leefstijl gecheckt en een gesprek kunnen voeren hoe zij hun gezondheidsvaardigheden kunnen vergroten. Door middel van de vouchers is het ook mogelijk gemaakt om gratis bij lokale ondernemers te werken aan een gezonde leefstijl zoals yogalessen of het inrichten van een eigen moestuin.
- Er kunnen in Appelscha gratis fittesten worden afgenomen.
- Initiatieven van inwoners die bijdragen aan positieve gezondheid komen vaker voor. Een mooie bijdrage aan het bouwen aan sociale structuren in de dorpen. We zien dat ondersteuning vanuit de regiodeal (Bloeizones) aan deze beweging bijdraagt.
- Ook binnen de fysieke leefomgeving is steeds meer aandacht voor gezondheid beschermende factoren en gezondheid bevorderende factoren.
- Door het programma JOGG (Samen maken we jeugd gezond) groeit het aantal scholen, sportverenigingen etc. dat het predicaat 'gezond' en/of 'rookvrij' draagt. Hierdoor wordt de dagelijkse leefomgeving van veel kinderen en volwassen inwoners gezonder en kan bewustwording toenemen.
- De minimale beweging van kinderen tussen 4-12 jaar is toegenomen ten opzichte van 2021.
- Ook het eten van groenten is in de leeftijdscategorie 4-12 jaar toegenomen.
- De motorische ontwikkeling van kinderen uit groep 2 en 3 in Ooststellingwerf is aanzienlijk beter dan in de andere gemeenten in Friesland.

Wat zijn aandachtspunten en hoe anticiperen we daar op?

- De beweging van jongeren in de leeftijd van 13-18 jaar in Ooststellingwerf blijft achter ten opzichte van andere gemeenten in Friesland. Met het programma Opgroeien in een Kansrijke Omgeving kunnen we beweging van jongeren een extra impuls geven door inzet op vrijetijd.
- Volwassenen in Ooststellingwerf hebben vaker overgewicht. Afgelopen jaar en ook in 2023 wordt verder ingezet op bewustwording van leefstijl. O.a. fittesten in diverse dorpen kunnen een verandering teweeg brengen bij volwassenen. Het gesprek voeren over leefstijl en de mogelijkheden om gezondheidsvaardigheden te vergroten is mogelijk.
- 33% van de inwoners geeft aan dat ze vanwege financiën belemmerd worden in het maken van gezonde keuzes. Binnen de gemeente zijn diverse voorzieningen opgezet om financiële knelpunten op te lossen en te werken aan bestaanszekerheid.
- Het percentage jongeren dat rookt of alcohol gebruikt blijft nagenoeg gelijk. De eerder ingezette daling zet niet door. Extra inzet is nodig om gezondheid van jongeren duurzaam te verbeteren.

4.3 Maatschappelijk effect I – Mensen ervaren dat rekening wordt gehouden met het proces van ouder worden: cijfers

Doel I1 Er zijn flexibele mogelijkheden voor ouderen om, samen met jongere generaties, actief te zijn in het maatschappelijk leven en zingeving te ervaren

- Mijn dorp is goed bereikbaar voor mensen die slecht ter been zijn: 34% ja (59% ja in 2020), 21% nee (11% nee in 2020) en 45% neutraal (30% neutraal in 2020). Mensen geven aan dat de bereikbaarheid beter kan worden wanneer de trottoirs worden verbeterd (geen obstakels bv auto's, kliko's of ongelijke stoeptegels en te steile afritjes van de stoeprand).
- Vrijwel alle inwoners van 68 jaar en ouder geven aan dat zij structuur in hun dag hebben (92%). 84% van hen ervaren ook een zinvolle daginvulling (14% neutraal en 3% ervaart dit (helemaal) niet).
- Mensen zijn tevreden over de mogelijkheden om andere mensen te ontmoeten. 57% van alle respondenten uit de burgerpeiling vindt dit genoeg (ten opzichte van 47% in 2020). 12% vindt het (helemaal) niet genoeg (dit zijn vooral 18-35 jarigen, ouderen zijn tevredener hierover). 26% antwoordt 'neutraal'.

Doel I2 Professionals, winkeliers, het verenigingsleven en maatschappelijke organisaties wisselen kennis uit over leeftijdsvriendelijke dienstverlening, herkennen signalen van dementie en weten hoe daarmee om te gaan.

Diverse bedrijven en organisaties hebben al trainingen voor hun medewerkers georganiseerd via het programma Samen Dementievriendelijk van o.a. Alzheimer Nederland.
Er is een campagne rond dementie in voorbereiding om de beeldvorming over dementie beter te krijgen. De (dunne) lijn tussen voorlichting en stigmatisering wordt hierbij goed in de gaten gehouden. Daarnaast zal er de komende periode met veel bedrijven/organisaties contacten worden opgebouwd over vrijwilligerswerk bij hen te laten doen door mensen met dementie. Uiteraard leidt dit ook tot gesprekken over de omgang met mensen met dementie.

Doel I3 Kwetsbare ouderen vinden (liefst in hun nabije omgeving) een zinvolle dagbesteding.

Het aantal ouderen dat deelneemt aan indicatievrije dagbesteding: zie Onderdeel Meedoen.
Het aantal dorpen waar indicatievrije dagbesteding is: 3 (Oosterwolde, Haulerwijk, Oldeberkoop)
Het aantal plekken waar indicatievrije dagbesteding wordt geboden: 4 (twee in Oosterwolde, de andere in Haulerwijk en Oldeberkoop).

Doel I4 Ouderen en mantelzorgers vragen tijdig hulp

Doel I5 Er is één plek waar inwoners, mantelzorgers en professionals terecht kunnen met vragen die gerelateerd zijn aan ouder worden en/of mantelzorg en waar snel een duidelijk antwoord komt en/of de goede hulp wordt geregeld

De plek waar inwoners, mantelzorgers en professionals terecht kunnen is de mantelzorgconsulent of het Gebiedsteam Ooststellingwerf.

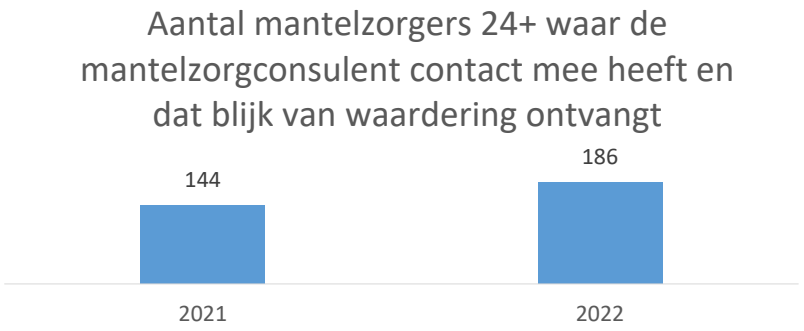
Doel I6 Mantelzorgers (o.a. van mensen met dementie) krijgen desgewenst ondersteuning die past bij hun behoeften en ervaren waardering voor hun mantelzorgrol.

- 42% van de inwoners heeft (mantel)zorg verleend in het afgelopen jaar. In 2020 was dit 60% (corona-effect?). Mantelzorgers zitten vooral in de leeftijdsgroep van 36-55 jaar (48%) en boven de 55 (47%). Onder 18-35 jarigen gaat het om 21%.
- Meer vrouwen (51%) dan mannen (33%) verlenen mantelzorg.
- 14% van de mantelzorgers geeft aan overbelast te zijn in het privéleven door de mantelzorg. In 2020 was dit 9%.
- Deze overbelasting komt meer voor bij vrouwen (17%) dan mannen (9%). Ook komt overbelasting meer voor bij mensen met een laag inkomen (19%) van midden- en hogere inkomens (11%).
- 80% van de mantelzorgers geeft aan geen hulp of ondersteuning van anderen nodig te hebben op het gebied van mantelzorg.
- Dingen die volgens mantelzorgers helpen om (op tijd) aandacht en hulp te vragen voor zichzelf zijn:
- Duidelijkheid over waar men terecht kan met vragen (46%)
- Vertrouwde zorgverleners die duidelijke tips geven over mogelijke hulp (37%)
- Een vast aanspreekpunt die op de hoogte is van de situatie (37%).

(Bron: Burgerpeiling 2022)

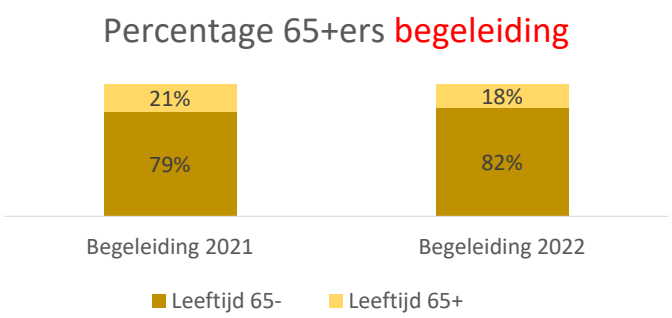
Figuur 17: Aantal mantelzorgers waar de mantelzorgconsulent contact mee heeft en dat blijk van waardering ontvangt

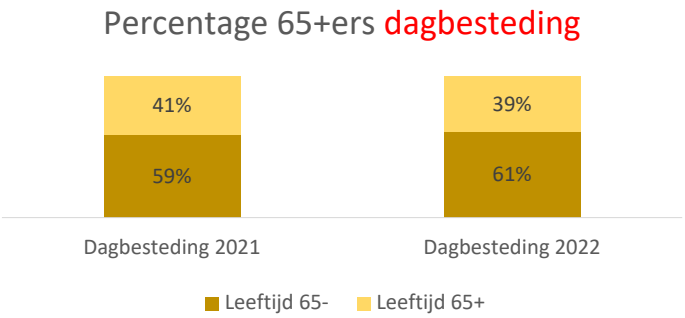

Het percentage 65+ers met een indicatie dat begeleiding of dagbesteding krijgt

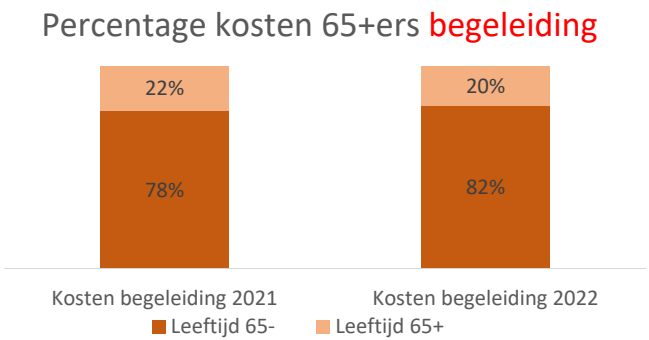
Figuur 18 Het percentage 65+ers met een indicatie voor begeleiding of dagbesteding ten opzichte van het totaalbestand aan cliënten.

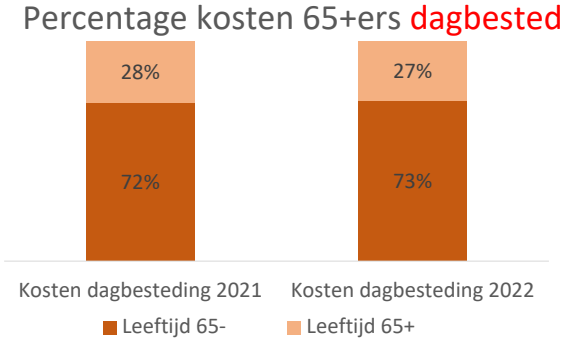

Bovenstaand figuur geeft het percentage van het aantal 65+ cliënten weer dat een indicatie voor begeleiding en dagbesteding heeft.
Begeleiding: In 2022 zien we een daling van 3% t.o.v. 2021 in het aantal 65+ cliënten.
Dagbesteding: In 2022 zien we een daling van 2% t.o.v. 2021 in het aantal 65+ cliënten.

Het percentage aan gemaakte kosten ten behoeve van 65+ers met een indicatie voor begeleiding of dagbesteding ten opzichte van het totaalbestand.

De daling in het aantal 65+ cliënten zien we terug in het percentage gemaakte kosten voor deze doelgroep. We weten nog niet of deze daling in verband staat met het aanbod tot indicatievrije dagbesteding (zie onderdeel Meedoen, figuur 6).

Cijfers huisbezoek 75+

Inwoners van Ooststellingwerf worden rond hun 75e verjaardag bezocht door daartoe opgeleide vrijwilligers, om met hen in gesprek te gaan over wat er nodig is om zo lang mogelijk zelfstandig thuis te kunnen blijven wonen. Per jaar zijn dit gemiddeld zo'n 400 mensen. De huisbezoekers attenderen inwoners ook op de diverse gemeentelijke regelingen en voorzieningen waarop zij een beroep kunnen doen en 'geleiden' zo nodig kwesties door naar het gebiedsteam. Deze huisbezoeken zijn net weer opgestart na Corona, dus we hebben hierover geen cijfers over 2022.

Financiële stand van zaken werkdeel Gezondheid

Gezondheid
voordeel € 194.000

Er waren middelen gereserveerd voor de bloeizone. De lasten hiervan zijn uit de Regio Deal middelen betaald. Dat zorgt hier voor een voordeel. Daarnaast was de subsidieaanvraag voor VraagElkaar lager dan begroot. Een deel van de GIDSmiddelen is niet ingezet omdat de doe-agenda positieve gezondheid in juni 2022 is vastgesteld waardoor niet alle hiervoor bestemde middelen zijn besteed. Voor het onderwerp 'ouder worden' is minder uitgegeven dan begroot.

4.4 Maatschappelijk effect I – Mensen ervaren dat rekening wordt gehouden met het proces van ouder worden: analyse

Wat gaat goed?

- Het aantal ouderen dat deelneemt aan indicatievrije dagbesteding neemt toe. In werkelijkheid is het aantal inwoners dat aan dit soort informele voorzieningen deelneemt nog groter. Denk aan betrokkenen bij de Bosgroep Oldeberkoop en het Beweegcafé Haulerwijk.
- We zien steeds meer voorbeelden van ondernemers en organisaties die hun medewerkers en vrijwilligers bewust maken van leeftijdsvriendelijke dienstverlening (en specifiek omgaan met mensen met dementie). We horen dit van onze samenwerkingspartners en van ondernemers. We hebben hier geen cijfers over.
- Het aantal bij ons bekende mantelzorgers neemt toe. Zij weten de mantelzorgconsulent steeds beter te vinden. De vragen die bij de mantelzorgconsulent terecht komen, zijn logischerwijs vaak relatief complexe vragen.

Uit de burgerpeiling blijkt dat 42% van onze volwassen inwoners aangeven dat zij in het afgelopen jaar (mantel)zorg voor anderen heeft verleend. We hebben ongeveer 20.600 inwoners vanaf 18 jaar. Dus dan zouden ruim 8600 volwassen mantelzorgers hebben (gezorgd voor anderen). We hebben geen definitie van mantelzorg gegeven, dus het is wat inwoners zelf interpreteren. Volgens cijfers van het CPB (2020) zouden er 7683 mantelzorgers van 15 jaar en ouder zijn waarvan er 1259 langdurig en intensieve mantelzorg verlenen. Van deze groep zouden er 699 zwaarbelast zijn. Volgens de statistieken zijn 1 op de 3 inwoners mantelzorger.

- Het aantal vragen dat binnen komt bij ons gebiedsteam over ouderen neemt ook toe. Gezien de vergrijzing is dit een logische ontwikkeling. Zie ook tabel 1.

Wat zijn aandachtspunten en hoe anticiperen we daar op?

Veel mantelzorgers weten ons nog onvoldoende te vinden daarom zetten we volop in om onze bekendheid te vergroten. Zo worden er op dit moment flyers en posters gedrukt t.b.v. “vindplaatsen” waar vaak mantelzorgers komen zoals huisartsenpraktijken/gezondheidscentra, buurthuizen, spreekkamers gemeentehuis, etc. Daarnaast wordt er ingezet op relatieontwikkeling en kennisvergroting bij doorverwijzers t.b.v. hun signaleringsfunctie. We leggen contacten en geven presentaties aan o.a. huisartsen, wijkverpleegkundigen, het gebiedsteam, Werk & inkomen, onze WMO partners en anderen die achter de voordeur komen bij onze inwoners.

We blijven bewustwording creëren bij ondernemers, verenigingen en professionals bij het herkennen van dementie. Zie ook doel I2 waarin we beschrijven hoe we de basis voor deze voorlichting gaan leggen.

De inrichting van de openbare ruimte gericht op leeftijdsvriendelijke gemeente is een ingewikkeld vraagstuk. Met name rond het thema bewegen worden momenteel mogelijke pilots verkend.

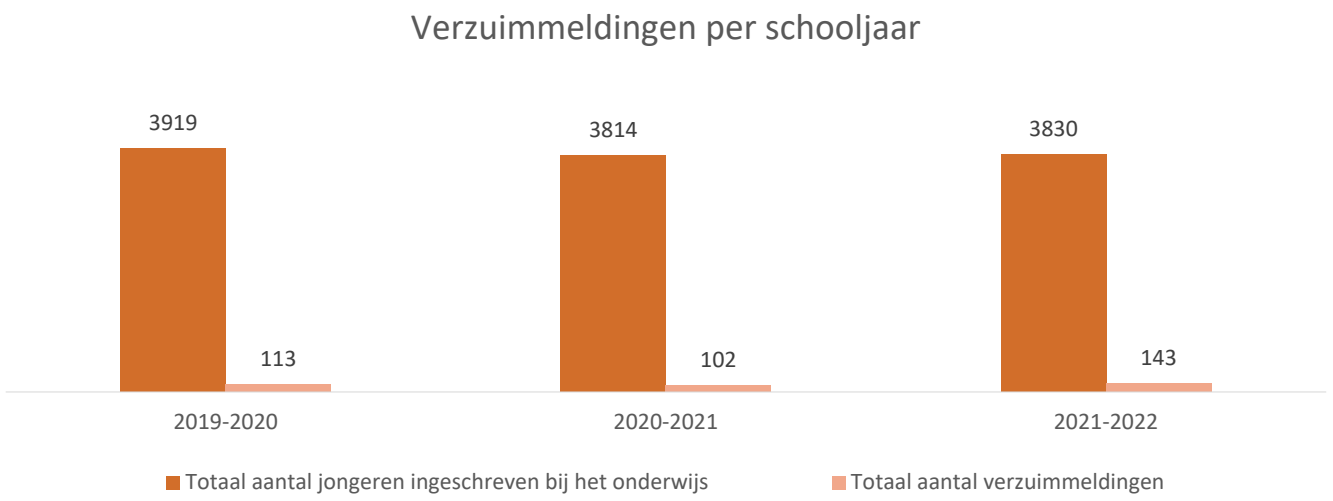
Hoofdstuk 5 - Goed Opgroeien

5.1 Maatschappelijk effect L - Jeugdigen ontwikkelen zich optimaal: cijfers

Indicator L1 jeugdigen krijgen optimaal kans om talenten te ontplooien
Indicator L2 Jeugdigen gaan naar school
Indicator L3 Jeugdigen halen een startkwalificatie

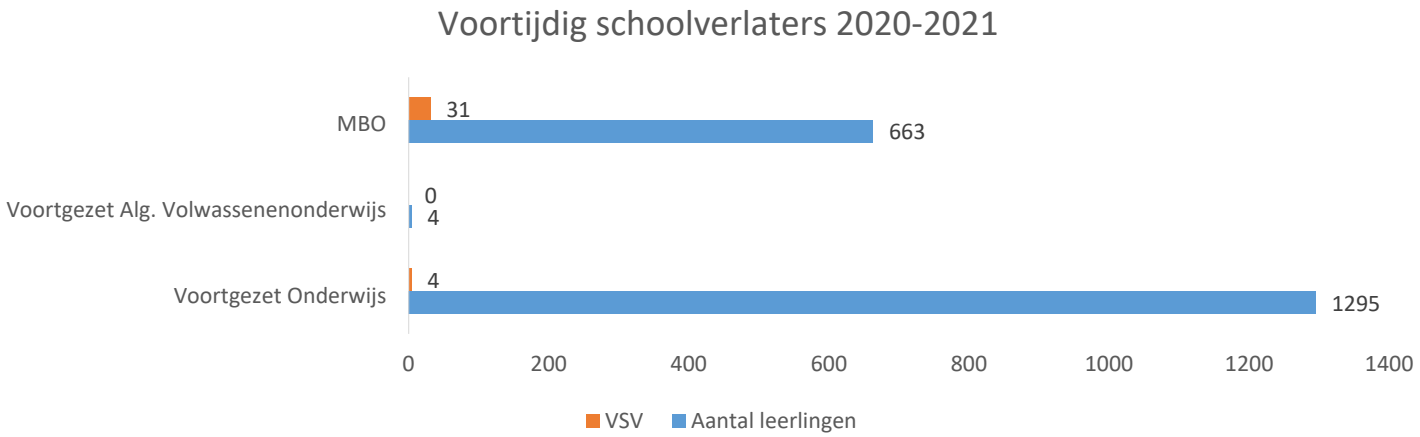
- Het percentage kinderen waarvan **ouders naar consultatiebureau** gaan (0 tot 4 jaar) (GGD, 2021): 93%. Nieuwe cijfers over 2022 zijn nog niet bekend.
- 65% van de peuters **bezoekt een peuterspeelgroep** (cijfers jaarverslag Scala 2021). In 2020 was dit 56%.

Figuur 19: Cijfers schoolverzuim (speciaal) basisonderwijs, (speciaal) voortgezet onderwijs en MBO tot 23 jr. (Bron: Regio Jaarverslag 2021-2022)

Figuur 20: Vroegtijdig schoolverlaters (geen startkwalificatie). **Bron: www.duo.nl**
In het 2e kwartaal van 2023 komen de voorlopige cijfers voor het schooljaar 2021/2022 beschikbaar

Schooljaar	2016-2017	2017-2018	2018-2019	2019-2020	2020-2021
Aantal voortijdig schoolverlaters (VSV)	34	24	26	35	35

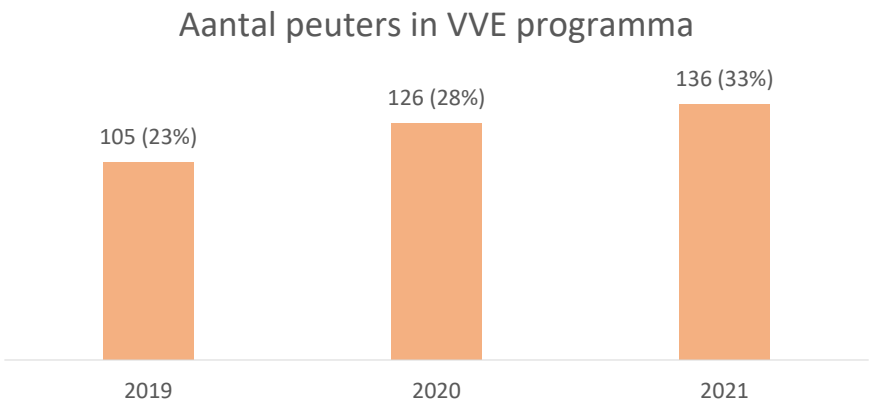
Indicator L4 Jeugdigen zijn taalvaardig

- **Bereik tutoring:** 18% van de peuters neemt deel aan onze programma's voor Tutoring (cijfers jaarverslag Scala 2021). In 2020 was dit 14%.
  De cijfers over 2022 zullen in mei/juni bekend worden gemaakt.

- 55% van de ouders **leest kind(eren) 0 – 3 jaar dagelijks voor (Friesland 56%).** *Bron: GGD kindmonitor 2022*
- 25% van de kinderen 0-3 jaar loopt het risico op een taalachterstand. *Bron: GGD kindmonitor 2022*

- 31% van de ouders **leest kind(eren) 4-12 jaar dagelijks voor (Friesland: 29%).** *Bron: GGD kindmonitor 2022*
- 26% van de kinderen 4 – 12 jaar **leest dagelijks buiten schooltijd (Friesland: 28%).** *Bron: GGD kindmonitor 2022*

Figuur 21: Bereik Voor- en Vroegschoolse Educatie [28] [29]

[28] De percentages geven aan hoeveel peuters er deelnamen aan VVE ten opzichte van het totaal aantal peuters in onze gemeente dat naar een peuterspeelgroep ging in het betreffende jaar. Data 2022 is nog niet bekend.
[29] Een VVE-indicatie wordt afgegeven wanneer kinderen een ontwikkelingsachterstand hebben of wanneer dit dreigt. Dit geldt bijvoorbeeld ook voor kinderen met een normale intelligentie die Friestalig worden opgevoed en daardoor nog minder gevorderd zijn in het Nederlands. Dankzij VVE lopen zij die achterstand (sneller) in.

5.2 Maatschappelijk effect L - Jeugdigen ontwikkelen zich optimaal: analyse

Wat gaat goed?

Om de taalvaardigheid van kinderen te vergroten is het belangrijk om lezen voor zowel ouders als kind aantrekkelijk te maken. Dit doen we al door ouders bij de aangifte van hun pasgeboren kindje een bon voor een boekstartkoffertje mee te geven. Dit kunnen ze gratis ophalen bij de bibliotheek en stimuleert ouders om hun kind in te schrijven bij de bibliotheek. In samenwerking met de kinderopvang (VVE-groepen), krijgen kinderen voorleesboeken mee naar huis.

In 2021 hebben er 136 kinderen deelgenomen aan een VVE programma. Dat is 89% van het totaal aantal kinderen dat hier voor in aanmerking kwam. De redenen dat de overige 11% uiteindelijk niet heeft deelgenomen aan het programma kan te maken hebben met de geloofsovertuiging van de ouder(s) of dat ouder(s) de visie over taal- en spraakontwikkeling niet deelt.

We zijn tevreden over het percentage kinderen dat bereikt wordt en meedoet aan een VVE programma maar aan de andere kant zien we een stijging van het aantal kinderen dat een VVE indicatie krijgt.

Stichting Comprix biedt op dit moment op 3 scholen naschoolse activiteiten aan. Naschools aanbod heeft als doel de (talent)ontwikkeling van kinderen te bevorderen. Met het aanbod willen we die kinderen bereiken die het vanuit huis minder meekrijgen of voor wie deelname aan sport, cultuur en andere activiteiten niet vanzelfsprekend is. Het aanbod is erg wisselend en bestaat uit activiteiten gericht op sport, muziek, natuur, techniek tot creatief. De kwaliteit van het aanbod wordt zowel via vragenlijsten als mondeling gemonitord.

Bewegen op (basis)scholen;
Scala kijk hoe het gesteld is met de motorische ontwikkeling van basisschoolkinderen. In kleine groepen wordt er gewerkt aan verbetering. Doel hiervan is om kinderen tussen de 4 en 12 jaar meer te laten bewegen waardoor bewegingsachterstanden worden verminderd.
Bij jongeren tussen de 12 en 18 jaar is het doel om hen een positieve ervaring te bieden in het uitvoeren en organiseren van beweegactiviteiten.
Vanuit MDT (Maatschappelijke DienstTijd) organiseren jongeren regelmatig sportactiviteiten

Jongerenwerk (10 t/m 23 jaar)
Jongerenwerkers bezoeken plekken waar jongeren samenkomen en zijn aanwezig in de jongerencentra in onze gemeente. Ook geven zij voorlichting over verschillende thema's zoals middelengebruik, groepsdruk en sociale media.

Wat zijn aandachtspunten en hoe anticiperen we hier op?

Jongeren met een startkwalificatie hebben meer kans op een baan. Een startkwalificatie is een diploma havo, vwo of tenminste mbo-2. Een leerling die het onderwijs zonder startkwalificatie verlaat wordt een voortijdig schoolverlater genoemd. In het schooljaar 2020-2021 zien we dat

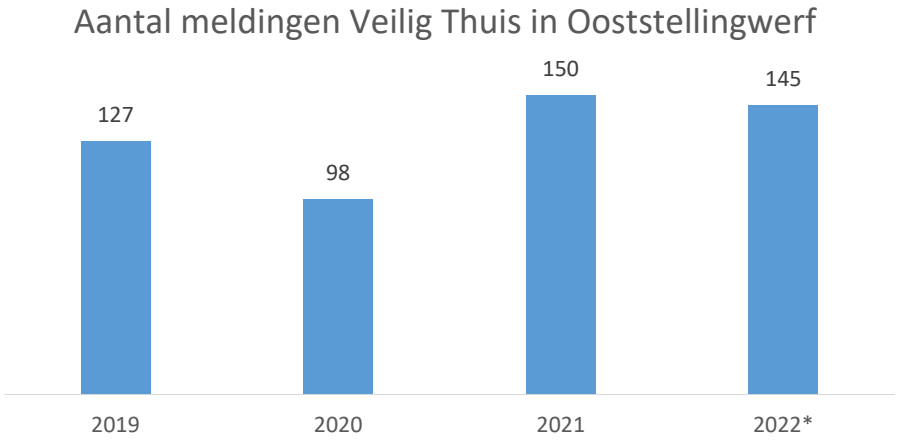
1,8% van de scholieren het onderwijs zonder startkwalificatie heeft verlaten. Dat percentage ligt iets hoger dan het Friese gemiddelde van 1,7%. Landelijk gezien zijn er in het schooljaar 2021-2022 ruim 30.000 jongeren met hun MBO opleiding gestopt zonder een startkwalificatie te behalen. Een reden die hiervoor wordt gegeven is dat zij door de coronapandemie gedemotiveerd zijn geraakt en door de krapte op de arbeidsmarkt zijn verleid om te stoppen met hun opleiding en aan het werk te gaan.

Volgens de uitkomsten van de GGD monitor is het percentage jonge kinderen dat kampt met fysieke of mentale problemen volgens de ouders sinds 2018 gedaald (zie pag. 43). Aan de andere kant zien we als aandachtspunt dat de jeugdzorgkosten in de afgelopen jaren zijn gestegen en er meer kinderen en jongeren zijn ingestroomd. De keuze om in te zetten op preventie vanaf jonge leeftijd draagt bij aan de ontwikkeling van gezondsheidsvaardigheden, taalvaardigheden en uitdrukkingsvaardigheden van kinderen en de weerbaarheid in de toekomst.
Met de start van het project OKO (Opgroeien in een kansrijke omgeving) kunnen we door middel van goede monitoring beter zicht krijgen op wat werkt. De domeinen ouders, peergroup, school en vrije tijd zullen daarin centraal staan. Aan de hand van de monitoringsuitkomsten zullen keuzes gemaakt worden over waar de focus qua uitvoering op komt te liggen.

5.3 Maatschappelijk effect M - Ouders/verzorgers zijn vaardige opvoeders: cijfers

Indicator M1 Jeugdigen worden zoveel mogelijk door hun ouders verzorgd en begeleid naar volwassenheid en Doel M3 Jeugdigen groeien op in een gezinssituatie

- Totaal aantal jeugdbeschermingsmaatregelen (Onder toezichtstelling OTS, voogdij) die zijn gestart in 2022: 23.
  Over geheel 2022 is dat 48 ten opzichte van 45 in 2021.
- In de eerste helft van 2022 zijn er 35 jeugdigen met volledige pleegzorg die onder de verantwoordelijkheid van de gemeente Ooststellingwerf vallen. **Op peildatum 31 december 2022 zijn dat 34 jeugdigen.**
- In vergelijking met de andere OWO-gemeenten zijn deze cijfers relatief laag.

Bron: CBS Statline

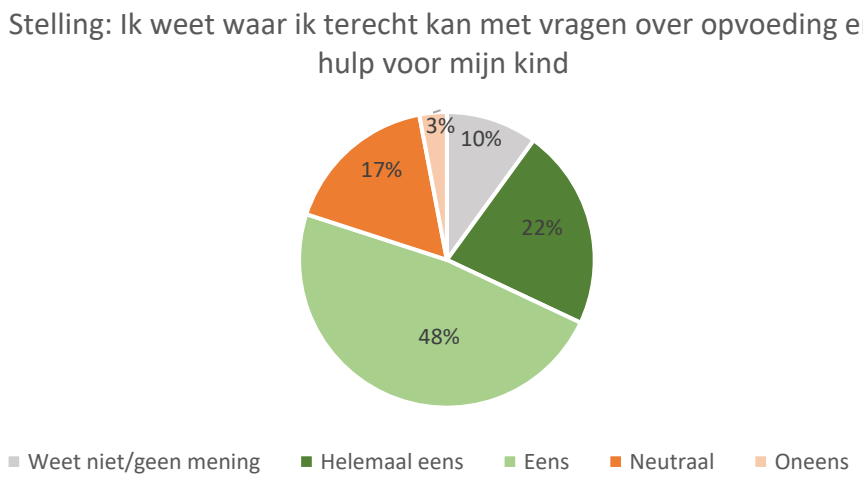
* dit zijn voorlopige cijfers

Meldingen worden gedaan door professionals (bv politie) en door inwoners. De meeste meldingen gaan over kindermishandeling, maar er zijn ook meldingen over (ex)partnergeweld en ander huiselijk geweld. In 2022 zijn er in geheel Friesland 4505 meldingen gedaan.

Indicator M2 Jeugdigen hebben een goede start doordat hun ouders en zijzelf deelnemen aan preventieprogramma's

Zie figuur 26 (% kinderen dat consultatiebureau bezoekt en bereik voor- en vroegschoolse educatie).

Indicator M4 Jeugdigen en ouders weten de weg en voelen zich ondersteund

Bron: Burgerpeiling 2022

Indicator M5 Ouders/verzorgers betrekken mensen en organisaties in hun omgeving bij opvoedvragen

Percentage ouders met kind 4 – 12 jaar dat **familie/vrienden heeft gevraagd om hulp of advies bij de opvoeding:**

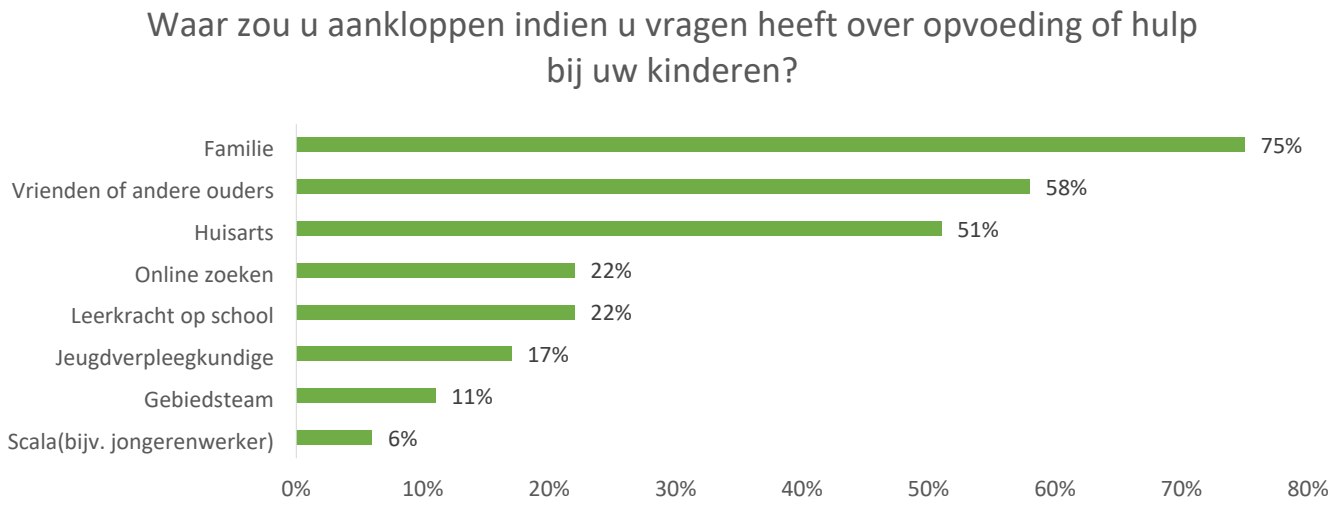
- 2018: Ooststellingwerf 76% (Friesland 74%)
- 2022: Ooststellingwerf 63% (Friesland 71%)

Percentage ouders met kind 4-12 jaar dat een **professional gevraagd heeft om hulp of advies bij opvoeding**:

- 2018: Ooststellingwerf 52% (Friesland 50%)
- 2022: Ooststellingwerf 42% (Friesland 45%)

In geval van vragen/advies zou een groter percentage van de ouders eerder hulp vragen bij familie dan bij een professional; 75% van de ondervraagden zou in geval van hulp of advies bij familie aankloppen en 51% zou dat bij de huisarts doen.

Bron: GGD kindmonitor 2022

Bron: Burgerpeiling 2022

- Uit de burgerpeiling komt naar voren dat gezinnen met lagere inkomens een grotere behoefte hebben aan ondersteuning bij de opvoeding en dan vooral ouders van jongeren in de middelbare school leeftijd.

5.4 Maatschappelijk effect M - Ouders/verzorgers zijn vaardige opvoeders: analyse

Wat gaat goed?

We bereiken met de VVE programma's bijna alle kinderen die hier voor in aanmerking komen.
Het grootste deel van de ouders weet waar zij terecht kunnen bij vragen over opvoeding en hulp van hun kind. Een meerderheid van de ouders met thuiswonende kinderen geeft aan dat zij de opvoeding goed zonder hulp aankunnen en dat zij genoeg mensen om zich heen hebben wanneer er wel hulp nodig is. Naast familie en vrienden staat het inschakelen van hulp via de huisarts op de 3e plek.
Om ouders te ondersteunen in de opvoeding (en zo problemen en een beroep op jeugdhulp te voorkomen) zetten we veel in op **preventie van opvoedingsproblemen** en dit blijven we doen.

Wat zijn aandachtspunten en hoe anticiperen we hier op?

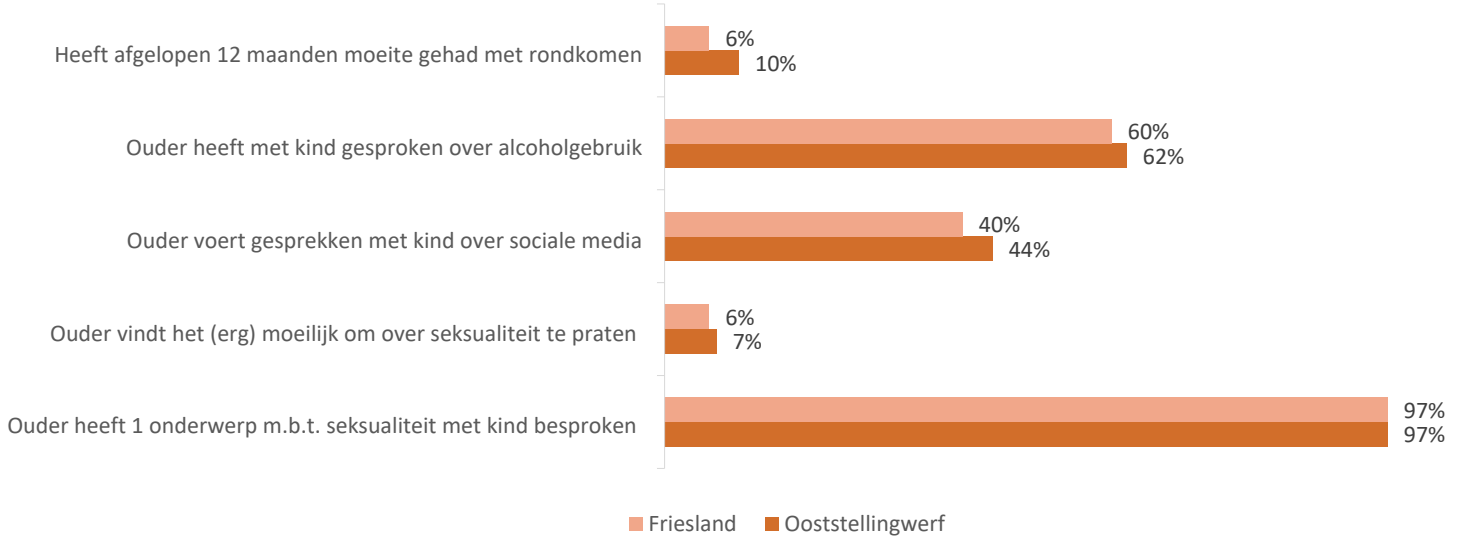
Het aantal ouders van kind(eren) tussen 4 en 12 jaar oud dat hulp en/of advies zou vragen bij vrienden, familie of een professional is in de afgelopen jaren gedaald. Dit kan een gevolg zijn van de coronaperiode maar het kan er ook op duiden dat ouders anderen niet tot last willen zijn of denken dat ze het allemaal alleen moeten kunnen. Uit de burgerpeiling maken we op dat ouders van kinderen in de middelbare school leeftijd juist een grotere behoefte hebben aan ondersteuning.
Ouders kunnen bij het consultatiebureau, hulplijnen van de GGD, VVE aanbieders (peutergroepen, kinderopvang) en het gebiedsteam terecht voor opvoed- en opgroeivragen. Voorbeelden van ondersteuningsmogelijkheden voor ouders[30] zijn verder pedagogische thuisbegeleiding (25 trajecten), prenatale voorlichting (2 voorlichtingen), preventieve pedagogische opvoedondersteuning (23 trajecten),
stevig ouderschap (4 trajecten), zorgpad kwetsbare zwangeren, jongerenwerk, Home Start en het gebiedsteam (op school).

[30] De hierna genoemde aantallen gaan over de eerste helft van 2022.

5.5 Maatschappelijk effect N – Jeugdigen zijn weerbaar: cijfers

Indicator N1 jeugdigen ontwikkelen sociale vaardigheden en Doel N2 jeugdigen kennen hun grenzen en staan stevig in hun schoenen
Zie ook hoofdstuk Gezondheid.

Indicator N3 Jeugdigen hebben de kennis en vaardigheden om goed om te gaan met alcohol, roken, drugs, sociale media, seks en geld.

Bron: GGD kindmonitor 2022

- 44% van de ouders uit de gemeente Ooststellingwerf geeft aan gesprekken met hun kind te voeren over social media (48% in 2018). Dat percentage ligt iets hoger dan het Friese gemiddelde van 40%. *Bron: GGD kindmonitor 2022*
- 7% van de ouders uit de gemeente Ooststellingwerf vindt het (erg) moeilijk om over seksualiteit te praten met hun kind. *Bron: GGD kindmonitor 2022*

5.6 Maatschappelijk effect N – Jeugdigen zijn weerbaar: analyse

Wat gaat goed?

Aan alle scholen binnen het primair onderwijs worden preventielessen aangeboden. Op het voorgezet onderwijs zijn Happylessen aangeboden aan de tweede klassen van het Stellingwerf college. Happylessen zijn gericht op de bevordering van welbevinden en geluk en ter preventie van depressieklachten bij jongeren. De lessen zijn ontwikkeld door het Trimbosinstituut. Andere voorbeelden van preventielessen zijn Young Leaders en MDT divers (Maatschappelijke DienstTijd). Deze hebben als uitgangspunt talentontwikkeling, nieuwe ontmoetingen en keuzes maken voor de toekomst.

Uit de cijfers die we in het hoofdstuk Gezondheid zien, blijkt dat het **iets beter gaat met de mentale weerbaarheid van kinderen tussen de 4 en 12 jaar** en we zien ook dat **psychosociale problemen in die leeftijdsgroep iets zijn verminderd** ten opzichte van 2018. We zitten nu op het Fries gemiddelde terwijl we daar in 2018 nog boven zaten.

Jongerenwerk is actief op vele plekken door zichtbaarheid op scholen, jeugdaccomodaties, op straat, activiteitengericht en voor bijzondere doelgroepen (zoals LHBTIQ+).

We zien uit de resultaten van de GGD kindmonitor dat de meeste respondenten het niet (erg) moeilijk vinden om onderwerpen rondom seksualiteit te bespreken met hun kind. Het percentage ouders dat gesprekken over social media voert ligt in Ooststellingwerf hoger dan het Fries gemiddelde.

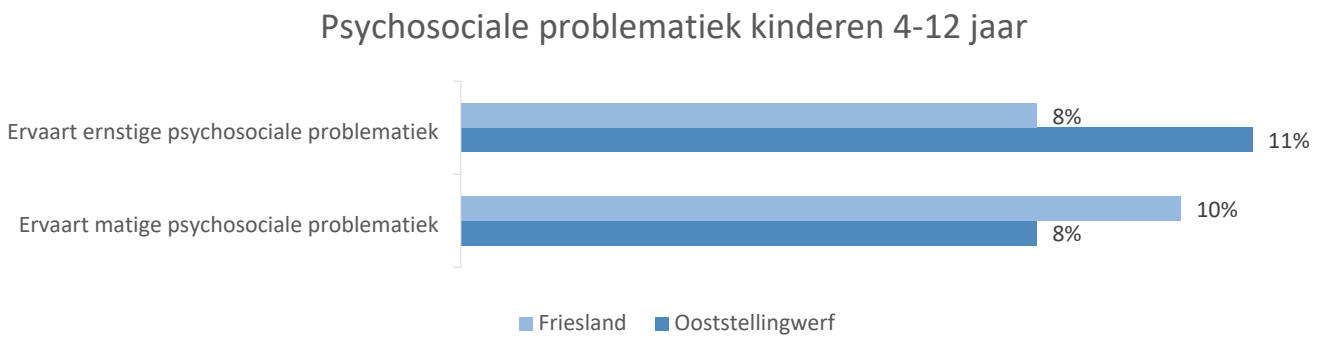
Wat zijn aandachtspunten en hoe anticiperen we hier op?

Daar waar de risico's rond bijvoorbeeld sexting toenemen is het belangrijk om de mentale weerbaarheid van kinderen/jongeren te (blijven) vergroten. Preventielessen worden hierop ingericht, zodat zij meegaan in de actualiteit van problematiek die speelt. In overleg met de school wordt bepaald waar de focus ligt in deze lessen (weerbaarheid alcohol, roken, drugs, sociale media, seks en geld).

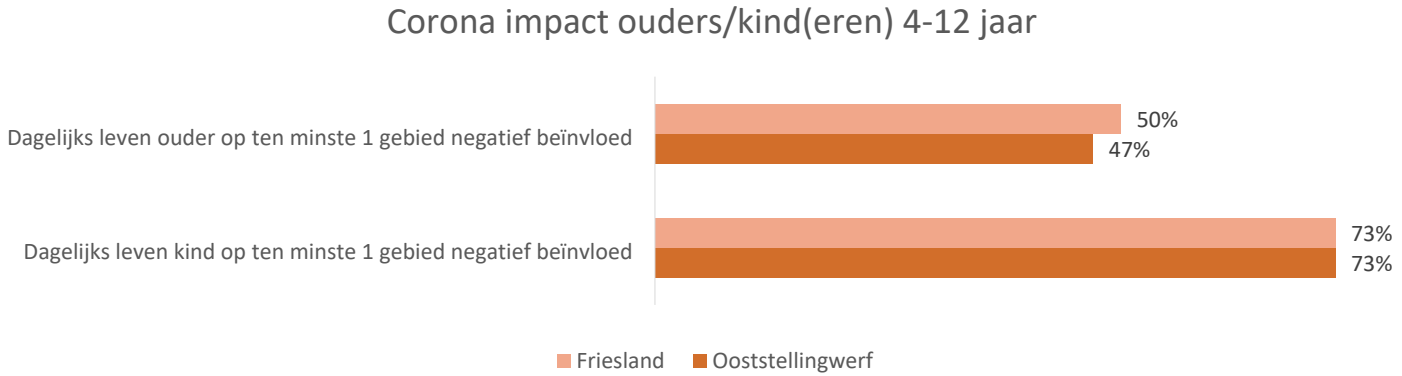
Wat opvallend is uit de gegevens van de kindmonitor is dat 10% van de respondenten uit Ooststellingwerf in de afgelopen 12 maanden moeite heeft gehad met rondkomen. Dat is het hoogste percentage in Friesland. In hoofdstuk Meedoen; maatschappelijk effect C beschrijven we hoe we onze inwoners nog beter willen bereiken en informeren over bestaande regelingen zodat de inwoners die daar voor in aanmerking komen er ook daadwerkelijk gebruik van kunnen maken.

5.7 Maatschappelijk effect O – Kwetsbare jeugdigen/ouders voelen zich ondersteund bij opvoeden en opgroeien: cijfers

Doel O1: Professionals signaleren (dreigende) problemen preventief en we zijn zichtbaar aanwezig op plaatsen waar ouders en jonge inwoners zijn en Doel O2: We sluiten aan bij kwetsbare gezinnen en hun omgeving en zijn vindbaar voor hen.

Bron: GGD Kindmonitor

Bron: GGD Kindmonitor 2022

- **Verwijzingen naar specialistische jeugdhulp die zijn voorkomen, uitgedrukt in € [31] (effect consulent jeugd bij de huisarts).**
  - 2020: € 102.000
  - 2021: € 117.711
  - 2022: € 103.000

- **Aantal doorverwijzingen naar specialistische jeugdhulp door huisartsen.**
  Geheel 2021: 294 doorverwijzingen Geheel 2022: 195 doorverwijzingen

- **Aantal doorverwijzingen naar specialistische jeugdhulp door specialisten zoals jeugdartsen en medisch specialisten[32].**
  Geheel 2021: 55 doorverwijzingen Geheel 2022: 49 doorverwijzingen

- **Aantal doorverwijzingen naar specialistische jeugdhulp door gecertificeerde instellingen en rechterlijke uitspraak.**
  Geheel 2021: 103 doorverwijzingen Geheel 2022: 90 doorverwijzingen

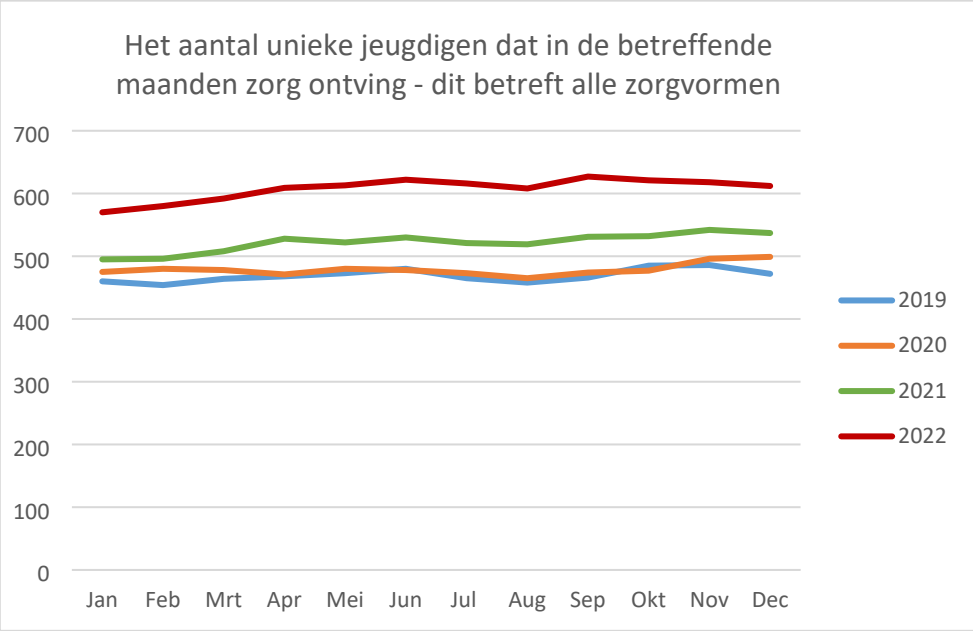
- Aantal **doorverwijzingen naar specialistische jeugdhulp door Gebiedsteam**
  Geheel 2021: 301 doorverwijzingen Geheel 2022: 294 doorverwijzingen

Dat er in 2022 minder doorverwijzingen zijn wil niet zeggen dat dit direct zichtbaar is in de kosten. Zo zijn er jeugdigen die vóór 2022 al in zorg waren en dat blijven en kunnen de doorwijzingen die zijn gedaan zwaardere (en mogelijk duurdere) trajecten betreffen.
Vanaf 2022 moeten wij als gemeente ook de jeugdigen die een OTS (onder toezichtstelling) of voogdij ontvangen administratief opnemen in ons systeem. Deze jeugdigen worden daardoor meegeteld als instroom.

[31] Dit gaat om de trajecten in het betreffende jaar die zijn voorkomen door de inzet van de consulent jeugd bij de huisarts. Dus door gesprekken met een jeugdige te houden hebben zij kunnen voorkomen dat de huisarts een doorverwijzing heeft moeten doen naar specialistische jeugdhulp. De kosten die anders gemaakt zouden zijn (inschatting), staan hier vermeld. Dit is op basis van de inschatting van de consulenten; welke inzet van ingekochte zorg is voorkomen door inzet van de gebiedsteammedewerker minus het aantal uren dat de gebiedsteammedewerker hieraan heeft besteed. Overigens zijn er naast kwantificeerbare effecten ook kwalitatieve effecten van de consulent jeugd bij de huisarts bv kortere lijnen en verbeterde samenwerking.
[32] Naast huisartsen zijn er ook specialisten zoals jeugdartsen en medisch specialisten die naar specialistische jeugdzorg kunnen doorverwijzen.

- **Effect inkoopondersteuner: bedrag dat als gevolg van de inkoopondersteuner minder is uitgegeven of is teruggehaald.**
  - 2020: € 519.000
  - 2021: € 583.800
  - 2022: € 523.500
  -
- **Aantal inwoners dat op de gemeentelijke website zoekt naar informatie over opvoeden, opgroeien, kinderen of onderwijs.**
  - 2021: 5868 keer
  - 2022: 5231 keer

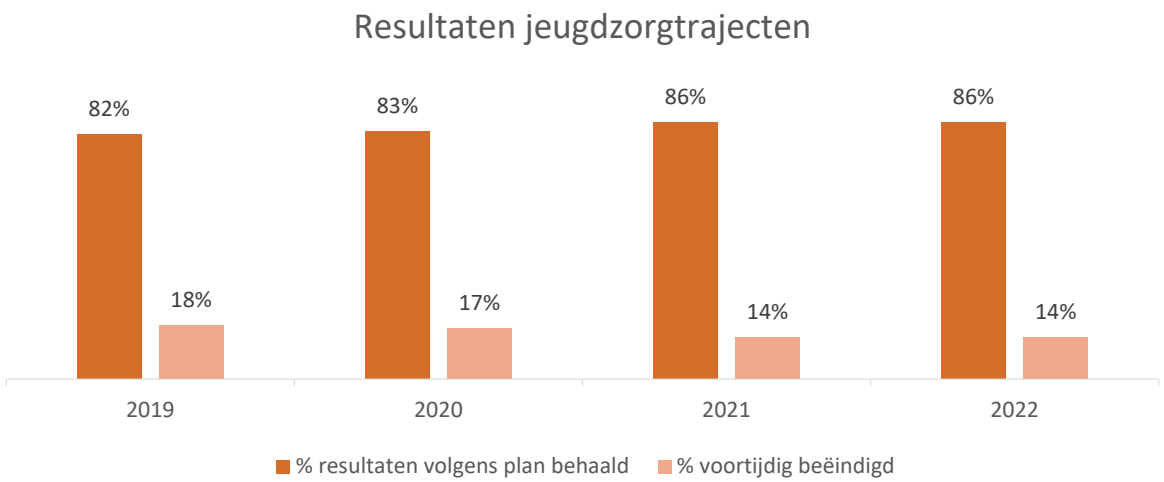
Figuur 22: Aantal unieke jeugdigen in zorg

NB: Het aantal cliënten staat niet 1 op 1 in relatie tot de kosten. Het aantal zegt bijvoorbeeld niets over de soort jeugdhulp. We zijn januari 2022 gestart met 568 unieke jeugdigen in zorg. Het gaat voornamelijk om trajecten uit 2021 die doorlopen in 2022.

Aan het einde of bij onderbreking van een traject stuurt de zorgaanbieder de gemeente een stop-zorgbericht. Hiermee is het duidelijk dat een jeugdige en/of gezin niet meer in zorg is. De zorgaanbieder geeft hierbij ook de reden op waarom de zorg is gestopt. Als de reden is dat de resultaten zijn behaald is dat natuurlijk gunstig. Figuur 28 is een weergave van het percentage jeugdzorgtrajecten dat volgens plan zijn beëindigd en het percentage dat voortijdig is beëindigd.

Figuur 23: Resultaten jeugdzorg[33]

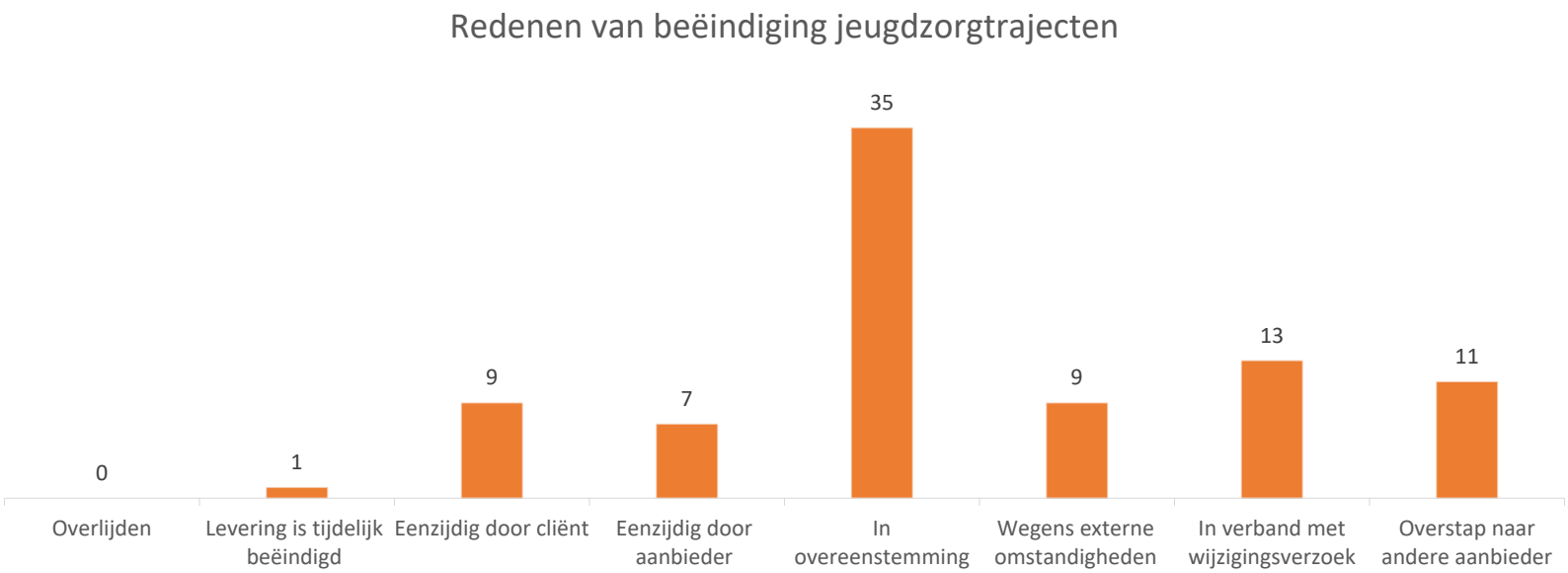

- **Reden beëindiging zorg**

De zorgaanbieder kiest bij de reden van beëindiging zorg uit onderstaande opties (landelijke standaard). In figuur 29 staat welke redenen van beëindiging er in 2022 aan onze gemeente zijn doorgegeven. Wanneer er een consulent van het Gebiedsteam betrokken is bij de casus zal er samen met jeugdige/ouders gekeken worden naar een eventueel vervolg. Bij een beëindiging van zorg middels een directe verwijzing is er geen contact met de jeugdige/ouders.

[33] Voor elke jeugdige die jeugdhulp ontvangt, wordt afgesproken welke resultaten er moeten worden behaald. Na een bepaalde periode kijken we dan of deze resultaten inderdaad bereikt zijn. Verder kijken we naar het percentage jeugdigen waarvoor de zorg vroegtijdig stopt.

Figuur 24: Redenen van beëindiging jeugdhulp

- **Cliënttevredenheidsonderzoek Jeugd**

Uitkomsten van ons eigen cliënttevredenheidsonderzoek namens het Gebiedsteam uitgevoerd door MAGIS. In 2022 zijn er 29 respondenten in fase 1. Bij 91% van deze respondenten is de ouder(s) degene die het onderzoek heeft ingevuld.

	(beetje) eens	oneens
➢ *Ik wist hoelang het zou duren voordat de hulp zou starten*	88%	12%
➢ *Ik ben tevreden over de snelheid waarmee ik ben geholpen*	89%	11%
➢ *De medewerker heeft mij duidelijk uitgelegd hoe het nu verder gaat*	96%	4%

Doel O3 We bieden een integraal en laagdrempelig aanbod van opvoedingsondersteuning en laagdrempelige activiteiten voor kinderen en jongeren in kwetsbare buurten.

- **Het bereik en deelname van jonge kwetsbare inwoners aan buitenschoolse activiteiten buurtsport en jongerenwerk** *(Bron: Jaarverslag Scala 2021).*
  - Jongerenwerk Haulerwijk: 156 jongeren
  - Jongerenwerk Oosterwolde: 83 jongeren
  - MDT Divers: 97 jongeren
  - Jongeren preventief geholpen met hulpvraag
  - Jongerenwerk heeft preventielessen gegeven aan de kinderen van groep 8 op 15 basisscholen
  - Deelname buitenschoolse activiteiten De Samensprong Haulerwijk: 156 kinderen
  - Deelname buitenschoolse activiteiten MFS Zuid Oosterwolde: 83 kinderen

Er is door Stichting Scala tijdens de lockdowns en het werken in Coronatijd ook aandacht besteed aan het digitaal organiseren van activiteiten. Nieuwe aantallen over geheel 2022 worden in het jaarverslag van Scala opgenomen en naar verwachting eind mei 2023 met ons gedeeld.

Doel O5: Iedereen hoort erbij en mag zichzelf zijn

Geen cijfers, zie analyse.

5.7 Maatschappelijk effect O – Kwetsbare jeugdigen/ouders voelen zich ondersteund bij opvoeden en opgroeien: Analyse

Wat gaat goed?

We zien dat het aantal doorverwijzingen door huisartsen en medisch specialisten naar specialistische jeugdhulp vanaf 2021 flink is afgenomen. Onze aanwezigheid bij de huisartsen levert op dat we meer zicht hebben op de verwijzingen bij de huisarts en op de problematiek die hier speelt. Doordoor kunnen we makkelijker inspelen op trends die zich daar voordoen.

Bijna alle respondenten van het cliënttevredenheidsonderzoek zijn tevreden over het contact dat zij met het gebiedsteam hebben gehad.

Er is een werkgroep LHBTIQ+ die door een jongerenwerker van Stichting Scala wordt begeleid. De jongeren hebben via WhatsApp contact met elkaar en komen regelmatig samen om met elkaar in gesprek te gaan wat hen bezighoudt, waar zij tegenaan lopen en bedenken ideeën op welke manier inclusie vergroot kan worden. Hier komen regelmatig acties uit die ze vervolgens zelf oppakken, zo nodig met hulp van de jongerenwerker. Er wordt op school aandacht besteed aan paarse vrijdag en de jongerenwerkers van Scala gaven vorig jaar ook een voorlichting over LHBTIQ op school.

Wat zijn aandachtspunten en hoe anticiperen we hier op?

De landelijke trend dat het aantal jongeren dat gebruik maakt van jeugdzorg stijgt zien wij ook terug in onze gemeente. Het leven van kinderen, jongeren en opvoeders wordt beïnvloed door veranderingen in de samenleving, zoals de gegroeide prestatiedruk, individualisering en uitdagingen op het gebied van klimaat, wonen en levenskosten maar mogelijk ook door de impact die corona heeft gehad op het mentaal welbevinden van jongeren.

We zetten in 2023 naast preventief jeugdbeleid meer in op normaliseren. Dit zal bijvoorbeeld gedaan worden door effectiever te beoordelen of er sprake is van opvoedproblematiek of niet. Het is nog onduidelijk wat hiervan de effecten zijn op de inzet van specialistische jeugdhulp.
We proberen beter in beeld te krijgen welke jongeren precies worden bereikt en wat het effect is voor hen.
We zien dat het aantal inwoners dat onze website bezoekt om informatie te vinden over onderwijs en opvoeden iets daalt ten opzichte van vorig jaar. Door de nieuwe communicatiestrategie van het gebiedsteam proberen we de bekendheid van de mogelijkheden voor hulp bij het algemene publiek te vergroten. Ook de opzet van de sociale kaart draagt eraan bij dat inwoners makkelijk en gericht hulp kunnen zoeken. We verwachten in de volgende monitor een overzicht van de (zoek)resultaten weer te kunnen geven.
In 2023 zal het huidige aanbod van opvoedingsondersteuning en activiteiten voor jeugdigen en jongeren bekeken worden.

Financiële stand van zaken werkdeel Jeugdwet

Jeugdhulp: nadeel € 1.265.000

De Jeugdwet bepaalt dat de gemeente een jeugdhulpplicht heeft en daarmee verantwoordelijk is voor de levering van jeugdhulp.

De overschrijding bij jeugdhulp komt voornamelijk door hogere lasten voor herstel en maatwerktrajecten*. Ook is het aantal cliënten in zorg toegenomen ten opzichte van 2021 (voor hersteltrajecten en duurzame trajecten). Met name in het laatste kwartaal van 2022 zien we deze stijging. Wat betreft hersteltrajecten heeft er voor € 270.000 nabetaling plaatsgevonden over voorgaande jaren (voornamelijk vanuit het woonplaatsbeginsel* en betreft 8 jeugdigen). In de laatste maanden zijn er meerdere dure trajecten afgegeven waaronder 4 trajecten waarbij er zeer korte en intensieve zorg is ingezet met een waarde van € 120.000. Deze trajecten zijn met terugwerkende kracht ingezet waardoor deze kosten niet waren te voorzien in de prognose van augustus 2022. Van de toegekende profielen is ongeveer 10% tussentijds opgehoogd, dit zorgde voor hogere lasten van € 250.000.
Wat betreft maatwerk was er ook een afrekening van € 65.000 over voorgaande jaren en zijn er een aantal maatwerktrajecten afgegeven die we niet konden voorzien. Overall zien we dat de duurdere (herstel)trajecten gemiddeld minder lang duren dan waar we in de prognose rekening mee hadden gehouden, wat betekent dat er meer lasten op 2022 drukken.
Daarnaast hebben we te maken gehad met een prijsstijging van 2,01% per 1 januari 2022 en van 1,132% per 1 mei 2022.

Verdeling kosten 2022 over de verschillende zorgcategorieën:

- Herstel € 2.415.000
- Duurzaam € 1.940.000
- Maatwerk € 440.000
- Pleegzorg € 542.000
- Verblijf laag € 460.500
- Verblijf middel € 440.600
- Verblijf hoog € 119.500
- Dyslexie € 133.500
- Crisis € 84.000

***Maatwerktrajecten**
In 2022 hebben we meer (dure) maatwerkovereenkomsten af moeten geven. Verwijzingen van gecertificeerde instellingen, een rechterlijke uitspraak of simpelweg geen beschikbare plek in de buurt kunnen er voor zorgen dat een jeugdige bij een instelling of zorgaanbieder wordt geplaatst die niet binnen de regio Fryslân is gecontracteerd. In sommige gevallen blijkt de zorgvraag van de jeugdige zo intensief dat de kosten voor het behandeltraject niet vanuit de reguliere inkoopsystematiek kan worden geïndiceerd.

***Wet wijziging woonplaatsbeginsel**;
Het oude woonplaatsbeginsel binnen de Jeugdwet was gebaseerd op de woonplaats van de gezagsdrager van een jeugdige. Het nieuwe woonplaatsbeginsel dat 1 januari 2022 in is gegaan gaat uit van de woonplaats waar de jeugdige staat ingeschreven op moment van de zorgvraag. Dat betekent dat er op 1 januari 2022 jeugdigen administratief van en naar de gemeente Ooststellingwerf zijn verhuisd. In 2022 hebben we hier de 'naschokken' nog van gehad. Een aantal jeugdigen is later in jaar alsnog aan ons overgedragen. Dat betekent dat de gemaakte kosten met terugwerkende kracht moesten worden verrekend.

Hoe gaat het in het Gebiedsteam?

Het gebiedsteam is er voor inwoners die een ondersteuningsvraag hebben op het gebied van financiën, wonen, zorg en/of gezin. We hebben een belangrijke taak als het gaat om ondersteuning van inwoners en toegang tot voorzieningen. Daarom informeren we u in deze monitor ook standaard over de meest in het oog springende actualiteiten in het Gebiedsteam zelf.

In de 2e helft van 2022 is het gebiedsteam door gegaan met waar het mee was gestart. De ondersteuning aan de Oekraïense vluchtelingen in de gemeentelijke opvanglocatie is richting het einde van het jaar afgebouwd en overgedragen aan coördinatie door Scala. De regeling rondom uitbetaling leefgeld liep door, net als de afhandeling van de aanvraag energietoeslag 2022. Door extra inzet en focus op de instroom, is het gelukt om gedurende de het najaar toe te werken aan een forse vermindering van de werkvoorraden. Inwoners worden hierdoor snel en ruim binnen de gestelde termijn geholpen met hun hulpvraag.

Het nieuwe communicatieconcept is afgerond en wordt veelvuldig gebruikt in diverse communicatie uitingen van het gebiedsteam. De laatste maanden van 2022 stonden in het teken van voorbereidingen rondom de verhuizing. Begin 2023 heeft eerst het toegangsloket en aansluitend de consulenten, de beweging richting huisvesting binnen het gemeentehuis ingezet. Acties zijn uitgezet om ervoor te zorgen dat het laagdrempelige karakter van het gebiedsteam behouden blijft en dat er voor inwoners geen verwarring ontstaat in waar het gebiedsteam zich fysiek bevindt.
We merken de waardering van de inwoner over ons persoonlijke contact, temeer omdat we steeds meer in staat zijn om gedurende langere periodes één vast gezicht voor de inwoner te bieden. De aandacht die we hebben voor de continuïteit van ons eigen personeelsbestand werpt zijn vruchten af.

Eshuis

ACCOUNTANTSVERSLAG 2022

Gemeente Ooststellingwerf

24 mei 2023

Eshuis REGISTERACCOUNTANTS

Laan Corpus den Hoorn 200

9728 JS Groningen

Postbus 8006

9702 KA Groningen

Tel. 088-500 95 00

E-mail info@eshuis.com

Aan de raad van de gemeente Ooststellingwerf
T.a.v. mevrouw A. Hensen, griffier
Postbus 38
8430 AA OOSTERWOLDE

Ons kenmerk: 2023.
Datum: 24 mei 2023
Betreft: Controle jaarrekening 2022

Geachte raad,

In uw opdracht hebben wij de jaarrekening over 2022 gecontroleerd. In dit accountantsverslag kunt u onze bevindingen lezen alsmede ons oordeel over de jaarrekening als geheel en een onderbouwing daarvan. Ons oordeel verwoorden wij ook in de controleverklaring die wordt opgenomen in de jaarrekening. Deze verklaring dateren wij op 27 juni 2023, wanneer de jaarrekening in uw raad wordt behandeld. Op dat moment waarmerken wij ook de jaarstukken.

In deze brief gaan wij in op de strekking van onze controleverklaring, mogelijke geconstateerde afwijkingen, de bestuurlijke afhandeling van de jaarstukken en rapporteren wij, voor zover dit noodzakelijk of vereist is, over onze bevindingen en adviezen. Onze bevindingen en opmerkingen daarbij zijn bedoeld om de raad te ondersteunen in de controlerende taak.

De indeling van dit rapport is als volgt:
1. Actuele ontwikkelingen
2. De hoofdlijnen van onze controle
3. Bestuurlijke afhandeling en publicatie
4. Resultaat en weerstandsvermogen
5. Controlebevindingen
6. Verantwoording specifieke uitkeringen
7. Goedkeuringstoleranties en niet-gecorrigeerde controleverschillen
8. Dataveiligheid en de automatiseringsomgeving
9. Verantwoordelijkheden in het controleproces
10. Onafhankelijkheid gewaarborgd
11. Afsluiting

Bijlage: Verplichte rapportage inzake de SiSa-bijlage

Wij benadrukken dat verspreiding van de controleverklaring met handtekening en de gewaarmerkte jaarrekening niet is toegestaan. In hoofdstuk 3 leggen wij uit waarom dat belangrijk is en hoe u op de juiste wijze aan de publicatieverplichtingen kunt voldoen.

Wij bedanken de organisatie voor de medewerking die we bij de uitvoering van onze werkzaamheden hebben gekregen.

1. Actuele ontwikkelingen

Het jaar 2022 was een bijzonder jaar voor gemeenten, zo ook voor de gemeente Ooststellingwerf. We noemen in dit hoofdstuk een aantal ontwikkelingen in het kort omdat die in gezamenlijkheid stevige impact hebben gehad op uw organisatie, dan wel de cijfers over 2022. De talrijke korte termijn uitdagingen zorgen ervoor dat de nadruk noodgedwongen heeft gelegen op crisisaanpak en het overeind houden van de reguliere processen. Dat is in de meeste gevallen goed gelukt maar heeft invloed gehad op de tijd en aandacht die u hebt kunnen besteden aan organisatieontwikkeling en de lange termijndoelstellingen.

In 2022 verdween de coronapandemie naar de achtergrond, ging de maatschappij als het ware weer open en konden tal van maatschappelijke activiteiten weer min of meer normaal plaatsvinden. Dat is goed nieuws. Na een, soms lange, soms minder lange periode van stilstand is her en der de routine echter verdwenen en lopen projecten, evenementen en andere activiteiten minder soepel dan gepland. Niet alleen heeft dat binnen de gemeentelijke organisatie effect maar bijvoorbeeld ook (al dan niet gesubsidieerde) instellingen zoals musea, poppodia, sportclubs en dergelijke hebben een deel van de activiteiten moeten uitstellen en in de loop van het voorjaar van 2022 ingehaald. Ook na corona blijven dit soort instellingen druk houden op hun exploitatie, bijvoorbeeld door tegenvallende bezoekersaantallen, personeelsgebrek en gestegen kosten.
Dat heeft financiële impact maar roept ook zorgen op over de haalbaarheid en betaalbaarheid van sommige maatschappelijke initiatieven. Beleidsmatig gezien zou dan de vraag op tafel kunnen komen of de lokale overheid het gat dat valt moet opvangen.

Actie door gemeenten was ook nodig vanwege de oorlog in Oekraïne. Het organiseren, creëren en beheren van opvangplekken bleek niet altijd eenvoudig. Discussies over financiering, de uitbetaling van leefgeld en nu de afrekening van deze operatie zorgen voor onzekerheid. Anderzijds zien we op diverse plekken dat gemeenten overhouden op de normvergoeding die het Rijk verstrekt voor de opvang.
We gaven in onze managementletter al aan, dat onder andere de oorlog, de gevolgen die de oorlog heeft op de markten voor brandstof en energie, de schaarste aan materialen en personeel in 2022 hebben geleid tot een ongekend hoge inflatie. Dit hakt er bij veel van uw inwoners hard in.
Soms heel zichtbaar, met een toegenomen beroep op de voedselbank of bij uitbetaling van de energietoeslag, maar vaker veel minder zichtbaar doordat kinderen zonder ontbijt naar school moeten of mensen in de kou komen te staan. Als gemeente doet u er veel aan om deze problematiek bespreekbaar te maken. In de samenwerking met partners in bijvoorbeeld het onderwijs, welzijnswerk en de sociale werkvoorziening probeert u gezamenlijk daar waar mogelijk deze problematiek aan te pakken. De nadruk ligt veelal op het voorkomen van excessen en het ontstaan van schulden. U heeft hiervoor van het rijk ook meer armslag gekregen om maatwerk te leveren.

Het jaar 2022 was ook het jaar van de gemeenteraadsverkiezingen en het aantreden van een nieuw college. In het Collegeakkoord 2022 (Duurzaam, Ondernemend, Dichtbij) worden ambities geformuleerd op het vlak van wonen, duurzaamheid en het bevorderen van verbinding in de samenleving.

Al deze lijnen komen samen in een ambtelijke organisatie die blijvend te maken heeft met verandering. Dat geldt zowel voor de taken als voor de wijze waarop die worden uitgevoerd. Weer meer op kantoor werken, de verbinding zoeken, een hoger dan gebruikelijk verzuim en personele tekorten op sommige terreinen zijn een flinke uitdaging. Ook de discussie over de lange termijn financiering van gemeenten is nog niet afgerond en dat betekent dat de onzekerheden in uw meerjarenbegroting toenemen en het belang van risicomanagement groeit. Vanuit beheersingsperspectief komt daar dan ook de voorbereiding van de rechtmatigheidsverantwoording bij en blijft nieuwe wetgeving zoals de Wet open overheid en de Omgevingswet de nodige aandacht vragen.

In dat licht bezien is het prettig te constateren dat wij de jaarrekeningcontrole min of meer volgens plan hebben kunnen uitvoeren en dat organisatie in dat opzicht voldoende robuust is gebleken.

2. De hoofdlijnen van onze controle

Onderwerp	Bevindingen
Strekking van de controleverklaring	Wij verstrekken een goedkeurende controleverklaring. Dit betreft zowel de getrouwheid van de jaarrekening als de rechtmatige totstandkoming van de baten, lasten en balansmutaties. Vanaf het boekjaar 2023 zal het rechtmatigheidsoordeel niet langer door de accountant worden afgegeven maar zal het college hierover verantwoording afleggen door middel van de rechtmatigheidsverantwoording.
Resultaat 2022 en vermogenspositie	Over 2022 is een resultaat gerealiseerd van € 5,1 miljoen positief. Over 2021 is een positief resultaat gerealiseerd van € 4,0 miljoen. Het totale eigen vermogen ultimo 2022 komt daarmee uit op € 39,7 miljoen (ultimo 2021: € 33,9 miljoen). Dit betekent een solvabiliteit van 46% (ultimo 2021 was dat 41%).
Verslaggeving en WNT	Uit onze controle blijkt dat de jaarrekening overeenkomstig het BBV is opgesteld. Wij hebben verder geconcludeerd dat de overige informatie die in de jaarverslaggeving is opgenomen consistent is met de informatie in de jaarrekening en de door ons verkregen controle-informatie. Tevens hebben wij vastgesteld dat is voldaan aan de WNT. Wij hebben vastgesteld dat u in het jaarverslag een extra paragraaf heeft opgenomen over de nieuwe wet open overheid.
Controleverschillen	In hoofdstuk 7 vindt u een overzicht van de controleverschillen. Het totaal ervan blijft beneden onze grens voor een goedkeuring.
Kwaliteit van de interne beheersing	Wij hebben tijdens de jaarrekeningcontrole geen significante gebreken in de administratieve organisatie of interne beheersing aangetroffen die van invloed zijn op ons oordeel. In onze managementletter van 22 december 2022 hebben we onze bevindingen uit de interimcontrole meer in detail beschreven.
Dataveiligheid en IT	In overeenstemming met artikel 2:393 van het Burgerlijk Wetboek delen wij u mee dat er naar aanleiding van de controle van de jaarrekening geen zaken betreffende de betrouwbaarheid en de continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking zijn op te merken. Uw IT-omgeving vraagt steeds meer aandacht en krijgt die ook. In onze managementletter hebben wij geadviseerd om periodiek een zichtbare review uit te voeren op de rechten binnen de key-applicaties en om beleid te ontwikkelen rondom wijzigingenbeheer.
Belangrijke schattingen in de jaarrekening	Iedere jaarrekening bevat schattingen bijvoorbeeld in de waardering van vaste activa, vorderingen, de grondexploitatie, voorzieningen en het afgrenzen van verplichtingen. De schattingsmethoden zijn ongewijzigd ten opzichte van voorgaand jaar en wij aanvaarden de door u gekozen methoden. Wij adviseren u om achteraf na te gaan hoe de schattingen hebben uitgepakt zodat u hiervan kunt leren voor de toekomst.
Signalen van fraude, misbruik en oneigenlijk gebruik	Tijdens de controle hebben wij met u gesproken over frauderisico's, fraudesignalen en uw interne beheersing. U heeft ons onder meer bevestigd dat er in de organisatie geen gevallen zijn gemeld van fraude, misbruik en oneigenlijk gebruik. Wij hebben tijdens de controle geen aanwijzingen verkregen dat bij u sprake is van fraude, misbruik of oneigenlijk gebruik in de organisatie.

Onderwerp	Bevindingen
Verplichte rapportering over fraude en continuïteit	Op grond van de beroepsvoorschriften voor accountants dienen wij in onze controleverklaring vanaf 2022 actief te rapporteren over de werkzaamheden die wij doen met betrekking tot deze onderwerpen. Daarbij is het belangrijk dat de gemeente zelf ook een analyse maakt en een standpunt inneemt met betrekking tot de mate waarin de risico's in beeld zijn, maatregelen zijn getroffen om de risico's te verkleinen en wat de beoordeling is over eventuele resterende risico's. U hebt deze beide onderwerpen meegenomen in de paragraaf Bedrijfsvoering. Het thema "ondermijning" is benoemd in de paragraaf OWO Samenwerking. Wij benadrukken dat de passages in de controleverklaring zijn toegevoegd op grond van wettelijke verplichtingen en niet omdat we specifieke bevindingen hebben.
Verantwoording specifieke uitkeringen	Wij hebben de SiSa-bijlage gecontroleerd met inachtneming van de Nota Verwachtingen Accountantscontrole die hierover regels bevat. De gemeente Ooststellingwerf kent diverse specifieke uitkeringen. Het aantal neemt de laatste jaren snel toe. Dat betekent niet alleen dat de financiering van gemeenten meer en meer incidenteel plaatsvindt maar ook de verantwoordingsdruk en controledruk nemen toe. Dat vraagt extra inspanning van de organisatie en van ons. In gezamenlijkheid zijn we erin geslaagd om de benodigde informatie tijdig te verwerken en te controleren. De verplichte tabel waarin wij onze bevindingen moeten rapporteren is in de bijlage opgenomen. Wij hebben bij de voor u van toepassing zijnde specifieke uitkeringen geen fouten of onzekerheden geconstateerd die de rapporteringstoleranties voor SiSa overschrijden.

3. Bestuurlijke afhandeling en publicatie

De bestuurlijke afhandeling van de jaarstukken bestaat uit de volgende stappen: Het college van burgemeester en wethouders behandelt in de betreffende vergadering de jaarstukken, met inbegrip van de jaarrekening, stelt de jaarstukken daarmee vervolgens op. Op dat moment ontstaan formeel de jaarstukken.

De gemeenteraad behandelt vervolgens de jaarstukken en stelt deze vast. Mochten in de periode tot de vaststelling van de jaarrekening omstandigheden blijken die aanpassing van de jaarrekening noodzakelijk maken, dan moet een dergelijke aanpassing nog worden gemaakt.
Dat geldt ook in geval de jaarrekening om andere redenen gewijzigd wordt alvorens tot vaststelling wordt overgegaan. Wij verzoeken de gemeente in deze gevallen met ons in contact te treden om gezamenlijk de noodzakelijke vervolgstappen te bespreken.

Openbaarmaking

Bij de jaarstukken hoort de controleverklaring die is gedateerd op 27 juni 2023, de datum van de behandeling in uw raad. Wij hebben één exemplaar van de controleverklaring voorzien van een originele handtekening. Dit exemplaar is ten behoeve van uw eigen archief en mag niet worden gepubliceerd. Het andere exemplaar van de controleverklaring is voorzien van de naam van onze accountantspraktijk en de naam van de accountant, echter zonder persoonlijke handtekening. Deze mag openbaar gemaakt worden.
Het is niet toegestaan de origineel getekende verklaring openbaar te maken.

Deze werkwijze is van belang om misbruik van onze handtekening te voorkomen. Indien wij constateren dat toch gebruik gemaakt is van een controleverklaring met onze handtekening zullen wij u verzoeken dit te herstellen, bijvoorbeeld door de jaarstukken van het internet af te halen, dan wel de fysieke verspreiding ongedaan te maken. Vanzelfsprekend treden wij in die situaties met u in overleg over de manier waarop dit moet plaatsvinden.

Er zit enige tijd tussen de verzending van de conceptstukken aan de raad en de vergadering waarin de vaststelling van de jaarstukken plaatsvindt. Mochten in die periode omstandigheden blijken die aanpassing van de jaarstukken noodzakelijk maken, dan moet een dergelijke aanpassing nog worden gemaakt.

Wij bevestigen u ermee akkoord te gaan dat het afschrift van onze controleverklaring zonder persoonlijke handtekening, wordt openbaar gemaakt in de jaarrekening, mits de opgemaakte jaarrekening ongewijzigd blijft. Openbaarmaking van de controleverklaring is slechts toegestaan tezamen met de jaarstukken. Hiervoor gebruikt u een exemplaar zonder ons waarmerk. De gewaarmerkte versie van de jaarrekening is uitsluitend voor uw eigen archief. Indien u de jaarstukken en de controleverklaring opneemt op internet, dient u te waarborgen dat de jaarstukken goed zijn afgescheiden van andere informatie op de internetsite. Afscheiding kan bijvoorbeeld plaatsvinden door de jaarstukken in niet-bewerkbare vorm als een afzonderlijk bestand op te nemen of door een waarschuwing op te nemen indien de lezer de jaarstukken verlaat ("u verlaat de beveiligde, door de accountant gecontroleerde jaarrekening").

Dit accountantsverslag brengen wij uit in een versie met en zonder handtekening. De versie zonder handtekening kan in het kader van de bestuurlijke behandeling worden verspreid. De versie met handtekening is alleen bestemd voor uw archief. Verspreiding daarvan is niet toegestaan.

4. Resultaat en weerstandsvermogen

4.1 Resultaat 2022

Het boekjaar 2022 is afgesloten met een positief resultaat van € 5,1 miljoen. De begroting na wijziging sluit met een positief resultaat van € 3,1 miljoen. Het boekjaar 2021 heeft u afgesloten met een positief resultaat van € 4,0 miljoen. Het positieve resultaat is als “gerealiseerd resultaat” afzonderlijk zichtbaar in de balans.

Een resultaat is het verschil tussen het totaal aan baten enerzijds (bij u over 2022 € 89,5 miljoen) en het totaal aan lasten van (€ 83,7 miljoen). Dat komt bij u neer op € 5,8 miljoen aan gerealiseerd resultaat voor de mutatie reserves.
Daarnaast heeft uw raad goedkeuring verstrekt aan een aantal mutaties op de reserves. Het saldo van de dotaties en de onttrekkingen komt uit op € 0,7miljoen . De som van het saldo van de baten en lasten (€ 5,8 miljoen) en deze mutaties (€ 0,7 miljoen) is het jaarrekeningresultaat 2022 van € 5,1 miljoen.

Bij analyse van uw positieve resultaat over 2022 blijkt dat incidentele factoren een belangrijke rol hebben gespeeld. In uw jaarstukken is in het onderdeel “Analyse gerealiseerd resultaat” in het jaarverslag toegelicht hoe het resultaat tot stand is gekomen. Voorbeelden van dergelijke incidentele factoren zijn een hogere uitkering uit het gemeentefonds, het restant van de Coronabijdrage, vrijval voorziening pensioenen wethouders (vanwege hogere rekenrente) een voordeel op beschermd wonen en incidentele onderbesteding op diverse budgetten. Er waren ook nadelen, zo is er bijvoorbeeld meer aan energietoeslag uitgekeerd dan er van het rijk is ontvangen en ook op de jeugdhulp waren er hogere kosten met name voor hersteltrajecten en maatwerk.

4.2 Vermogenspositie

De ontwikkeling van uw vermogenspositie hebben we in onderstaande tabel weergegeven in zowel een solvabiliteitspercentage als in een absoluut bedrag. Hoewel het hebben van een stevige vermogenspositie niet uw primaire doelstelling is, heeft eigen vermogen ook een functie als financieringsmiddel voor activa en het genereren van liquiditeit voor transacties. Een minimumbuffer is dan ook wenselijk.

In het navolgende overzicht vatten we uw vermogenspositie samen, zowel vanuit de balans als vanuit uw exploitatie (bedragen * € 1.000).

Vermogenspositie	Realisatie 2022	Realisatie 2021	Realisatie 2020
Algemene reserve	26.792	22.738	19.062
Bestemmingsreserves	7.819	7.165	8.426
Gerealiseerd resultaat	5.129	4.039	4.586
Totaal eigen vermogen	**39.740**	**33.942**	**32.074**
Solvabiliteit in %	46	41	36

De positieve resultaten brengen een toename van het eigen vermogen en een toename van de solvabiliteit met zich mee. In de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing is bent u ingegaan op de risico's die de gemeente signaleert en het daarvoor benodigde en beschikbare weerstandsvermogen. U constateert dat uw weerstandscapaciteit voldoende is om de gesignaleerde risico's te kunnen afdekken.

Positief is verder dat het aandeel grondexploitatie ten opzichte van de totale baten verder is verbeterd. Een grondwaarde van € 0,8 miljoen op een balanstotaal van ruim 86 miljoen is een bevestiging dat de grondexploitatie bij u op dit moment niet als een groot risico moet worden gezien.
De quick ratio (vlottende activa minus voorraden/vlottende passiva) ligt ultimo 2022 op 1,1 (ultimo 2021 was deze ratio 1,2).

5. Controlebevindingen

5.1 Algemeen

In onze managementletter zijn we ingegaan op enkele aspecten van interne beheersing en was de conclusie dat u de basis op orde hebt. Gezien de relatief korte periode tussen die bespreking en de jaarrekeningcontrole hebben wij niet specifiek gekeken naar de opvolging van de meer procesmatige adviezen uit de managementletter.

5.2 Specifieke aandachtspunten van de raad

Bij Eshuis is het gebruikelijk dat de raad gedurende het controleproces aandachtspunten kan meegeven voor onze controle. De raad heeft dat voor het controlejaar 2022 niet gedaan.

5.3 Rapporteren over fraude

Van de accountant wordt op grond van de regels van de beroepsorganisatie (NBA) een professioneel-kritische houding verwacht ten aanzien van afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude in de jaarrekening maar ook met betrekking tot omkoping, corruptie, ondermijning en de naleving van andere wet- en regelgeving. De aandacht voor het thema fraude en integriteit neemt de laatste jaren steeds verder toe. Het zorgt ervoor dat organisaties steeds vaker gevraagd wordt transparant te zijn in de visie, het beleid en het toezicht op het integer handelen in alle geledingen van de organisatie.

Dat gaat dus niet alleen over fraude maar ook over misbruik en oneigenlijk gebruik, het hanteren van gedragscodes en de naleving van andere regelgeving bijvoorbeeld op het gebied van arbeidsomstandigheden en milieu. Dit geldt niet alleen op de werkvloer, maar vraagt ook iets van organisatie, college en raad.

Met ingang van 2022 wordt ook van gemeenten verwacht dat zij in het jaarverslag rapporteren over de fraudegevoeligheid van de organisatie. De kadernota rechtmatigheid is hierop aangepast. Rapporteren over fraude voelt in veel gevallen als een spannend onderwerp, zeker voor bestuurders. U beschikt vanuit het perspectief van verbijzonderde interne controle over een frauderisicoanalyse en u bent in de paragraaf bedrijfsvoering nader ingegaan op dit onderwerp en in de paragraaf OWO-samenwerking is het onderwerp ondermijning aangesneden.

De accountant maakt zelf ook een inschatting van de frauderisico's binnen een organisatie, en vormt zich een beeld van de maatregelen van interne beheersing die de organisatie heeft getroffen om mogelijke fraudes van materieel belang te voorkomen en te bezien of deze maatregelen effectief zijn. Datzelfde geldt ook voor integriteitsrisico's en mogelijke niet-naleving van andere regelgeving.
In onze controleverklaring voegen wij dit jaar voor het eerst een extra paragraaf toe waarin we de hoofdlijnen van de risicoanalyse en onze werkzaamheden vermelden.

In iedere organisatie bestaat een risico op het doorbreken van de interne beheersing door het management bij de totstandkoming van schattingen. We beoordelen in het kader van onze controle de interne processen op deze schattingen en doen detailcontroles op de uitgangspunten en aannames die aan significante schattingen ten grondslag liggen. Ook zijn we alert op ongebruikelijke transacties, samenwerkingsrelaties en de naleving van procedures die mede tot doel hebben transparantie en integer handelen te bevorderen. Elementen daaruit zijn controles op de prestatielevering bij inkooptransacties, het naleven van het inkoopbeleid en aanbestedingsregels. Daarnaast onderkennen we risico's in bepaalde delen van de opbrengstverantwoording.

Wanneer sprake is van een aanwijzing voor fraude, dan communiceren wij dit, afhankelijk van de aard van de fraude, met de directie en, in sommige gevallen, bij fraude in de top van de organisatie, of wanneer onvoldoende herstelwerkzaamheden worden ondernomen, met de raad. In dat geval rapporteren wij daar veelal separaat over. Tijdens onze werkzaamheden besteden wij ook aandacht aan elementen van beïnvloeding en druk die kunnen leiden tot een aantasting van de integriteit van het bestuurlijk handelen binnen de organisatie.

Tijdens de controle hebben wij een professioneel-kritische houding betracht ten opzichte van risico's van fraude in de jaarrekening, maar daarbij merken wij op dat onze controle niet specifiek gericht is op het ontdekken van fraude. Tijdens de uitvoering van onze controle van de jaarrekening 2022 hebben wij geen aanwijzingen verkregen dat er sprake is geweest van materiële fraude.

5.4 Continuïteitsbeoordeling

In het kader van de jaarrekeningcontrole beoordelen wij ook het vermogen van de organisatie om de activiteiten in de komende twaalf maanden voort te zetten.

Elementen die we in deze beoordeling betrekken zijn onder meer de vermogenspositie, de begroting voor het komende boekjaar, de afhankelijkheid van eigen inkomsten, de risico's die u zelf identificeert en uiteraard ook de risico's die wij als uw accountant signaleren.
Net als ten aanzien van het onderwerp fraude is ook rapportering in de controleverklaring over continuïteit met ingang van 2022 verplicht.
Hoewel vanwege de wettelijke waarborgen feitelijke discontinuïteit van uw gemeente als geheel niet aan de orde is, kan onder omstandigheden de financiële positie wel aanleiding zijn tot het schrappen van taken of het afstoten van activa. Ook externe ontwikkelingen zoals de coronapandemie en de energieprijsontwikkeling zijn van invloed op de manier waarop naar uw financiële positie gekeken wordt. In onze controleverklaring is meer informatie dan voorheen opgenomen over de continuïteitsbeoordeling die wij uitvoeren. Om die reden vragen wij uw aandacht voor deze beoordeling. Ons werk begint immers met uw eigen inschattingen over de toekomst. U hebt in de paragraaf Bedrijfsvoering aangegeven dat er geen voornemens bestaan om op korte termijn taken of activiteiten te beëindigen en u bent van mening dat de continuïteit gezekerd is. Dat zijn wij met u eens.

5.5 Grondexploitatie

De balanswaarde van de voorraad gronden bedraagt ultimo 2022 € 0,8 miljoen, waar dat ultimo 2021 € 2,4 miljoen betrof. Industrieterrein Venekoten is in financieel opzicht het belangrijkste complex. Mede dankzij de bijna € 2,6 miljoen aan inkomsten op dit complex is de totale balanswaarde teruggelopen naar € 0,8 miljoen.

Een relatief gering bedrag, zowel ten opzichte van het balanstotaal als ten opzichte van de totale baten van de gemeente (minder dan 1%).

Het is onze rol en verantwoordelijkheid om op basis van de beschikbare informatie, documentatie en verwachtingen van betrokkenen een oordeel te vormen over uw balanswaardering. De controle geeft ons verder geen aanleiding tot het maken van opmerkingen in deze rapportage.

5.6 Europees aanbesteden

In onze managementletter zijn wij uitgebreid ingegaan op de regels rondom het Europees aanbesteden. We hebben voorbeelden gegeven van maatregelen die “aan de voorkant” kunnen helpen om naleving meer te borgen, zoals een verplichtingenregistratie, een contractenregister en inkoopstartformulieren.
De organisatie heeft over 2022 en voorgaande jaren een spend analyse gemaakt, om inzichtelijk te maken welke transacties mogelijk ten onrechte niet Europees zijn aanbesteed. Wij hebben kennis genomen van deze analyse en de onderliggende documentatie en daar met de organisatie over gesproken.

Onze gezamenlijke conclusie is, dat voor een totaal bedrag van € 304.000 de Europese aanbestedingsregels niet zijn gevolgd waar dit wel had gemoeten. De betreffende transacties zijn in de organisatie bekend. Wij nemen dit bedrag mee in onze foutenevaluatie in hoofdstuk 7.

5.7 Sociaal domein

De grote decentralisaties uit 2015, waardoor gemeenten de verantwoordelijkheid hebben voor het hele sociaal domein, Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo), Jeugdwet en Participatiewet, leggen al jaren een fors beslag op de gemeentelijke organisatie en de gemeentelijke financiën. Ook op het gebied van verantwoording en controle komt dit onderwerp de laatste jaren steeds terug in veel gemeentelijke jaarrekeningen, alsmede in de oordelen en rapportages van de accountants daarbij.

5.7.1 Uitvoering PGB Wmo en Jeugdwet door de SVB

Er is ten aanzien van de PGB’s nog steeds sprake van “gedwongen winkelnering” voor gemeenten. De uitvoering van de PGB’s geschiedt door de Sociale VerzekeringsBank (SVB). De controle op de uitvoering en de financiële verantwoording aan de gemeenten wordt gedaan door de interne accountant van de SVB. Bij de verantwoordingen over 2022 heeft deze accountantsdienst een verklaring met beperking afgegeven.

Hoewel de SVB de administratieve uitvoering van de PGB’s verzorgt, doet zij zelf geen onderzoek naar de prestatielevering. Bestedingen uit hoofde van WMO en Jeugd (zowel ZiN als PGB) worden intern gecontroleerd op rechtmatigheid binnen de toewijzing. Dit is onderdeel van het reguliere controleplan. Daarnaast doet de gemeente gericht cliëntonderzoek naar de prestatielevering. Daaruit komen geen signalen dat de prestaties niet zijn geleverd.

Omdat de gemeente deze eigen controles heeft uitgevoerd houdt dit per saldo in dat wij als accountant van gemeente Ooststellingwerf kunnen uitgaan van de door de SVB gemelde projectie van de “ meest waarschijnlijke fout” in de uitvoering zoals opgenomen in de projectiebrieven Wmo en Jeugd. Bij de “meest waarschijnlijke fout” gaat het bij gemeente Ooststellingwerf om bedragen die onder de grens van onze rapporteringstolerantie liggen.

5.7.2 CAK verantwoordelijk voor de inning van de eigen bijdragen

In verschillende gevallen zijn de mensen aan wie ondersteuning wordt toegekend een eigen bijdrage verschuldigd. Stichting Centraal Administratie Kantoor AWBZ (CAK) is de instantie die de berekening en inning van de eigen bijdrage verzorgt en deze doorbetaalt aan de gemeente. Net als bij de uitvoering van de PGB’s zijn gemeenten verplicht het CAK in te schakelen en heeft men niet de keuze om het zelf ter hand te nemen.

Gemeenten hebben geen inzicht in de berekening van de hoogte van de eigen bijdrage en kunnen daar dus ook geen verantwoordelijkheid voor dragen.

Systeemtechnisch betekent dit dat gemeenten alleen verantwoordelijk zijn voor de aanmelding van cliënten bij het CAK. In de Kadernota rechtmatigheid is aangegeven dat de juistheid en de volledigheid van de eigen bijdrage niet vallen onder de verantwoordelijkheid van de gemeente en daarmee ook niet onder de reikwijdte van de rechtmatigheidscontrole die wij moeten uitvoeren in het kader van onze jaarrekeningcontrole bij uw gemeente.

Gemeente Ooststellingwerf heeft op basis van een interne analyse van het klantenbestand aangetoond dat de daarvoor in aanmerking komende cliënten zijn aangemeld bij het CAK. Tevens is een analyse opgesteld waarbij de gerealiseerde eigen bijdragen zijn vergeleken met de begroting.

5.7.3 Jeugdwet, Wmo, zorg in natura
Voor de daadwerkelijke uitvoering van de zorg heeft gemeente Ooststellingwerf zelf, dan wel samen met andere opdrachtgevers, tal van zorgaanbieders gecontracteerd om de feitelijke zorg te leveren.

De gemeente verstrekt zorg op basis van door de gemeente zelf vast te stellen indicaties (Wmo), dan wel op basis van doorverwijzingen door daartoe bevoegde professionals (Jeugdwet). Er is uiteraard in de loop van het jaar het nodige contact tussen gemeente en zorgaanbieders, en tussen gemeente en cliënten, in belangrijke mate via elektronisch berichtenverkeer.

Intern worden controles uitgevoerd om de rechtmatigheid van de bestedingen en verstrekkingen uit hoofde van WMO en Jeugdwet vast te stellen. Controles op WMO en Jeugdzorg bestedingen hebben niet tot bevindingen geleid.

Als sluitstuk ontvangt de gemeente na afloop van het boekjaar van de zorg productieverantwoordingen, waarbij boven een afgesproken grens een controleverklaring van de accountant van de zorgaanbieder vereist is. De gemeente analyseert de ontvangen verantwoordingen en controleverklaringen, legt verbanden met de eigen gemeentelijke administratie, klachtenregistraties, contacten met zorgaanbieders en cliënten en vormt zich op basis van het totaal van deze informatie een oordeel over de vraag of de zorg in voldoende mate is geleverd en daarmee de zorgkosten rechtmatig zijn betaald.
Wij hebben deze analyses van de gemeente beoordeeld en constateren dat als gevolg van administratieve verschillen, eer sprake is van onzekerheden tot een maximum van € 134.000. Dit bedrag nemen we mee in de evaluatie in hoofdstuk 7.

5.7.4 Uitvoering TOZO en TONK
Als reactie op de Corona-pandemie zijn diverse steunmaatregelen ingesteld door het rijk, waarbij gemeenten een belangrijke rol hebben in de uitvoering. Het betreft de Tijdelijke Overbruggingsregelingen Zelfstandige Ondernemers (TOZO) en de Tijdelijke Ondersteuning Noodzakelijke Lasten (TONK). U geeft opvolging aan de signalen van het inlichtingenbureau. We hebben daarmee geconstateerd dat de beheersing van deze processen in orde is en hebben geen verdere bevindingen die wij in dit verslag moeten melden. De regeling is aflopend, daar waar in tegenstelling tot 2021, in 2022 geen bestedingen meer zijn geweest.

5.7.5 Participatiewet
Onze controlewerkzaamheden ten aanzien van de uitvoering van de Participatiewet brengen geen fouten en onzekerheden boven rapporteringstoleranties naar voren. Noch ten aanzien van de dossiercontroles, noch ten aanzien van de baten, lasten en balansmutaties zijn er zaken geconstateerd die in dit verslag onder uw aandacht moeten worden gebracht. Onze bevindingen sluiten aan op de uitkomsten van de interne controle.

5.8 Begrotingsrechtmatigheid

Het stelsel van begroten en de bewaking hiervan moet waarborgen dat de baten en lasten binnen de (gewijzigde) begroting blijven en dat belangrijke wijzigingen of dreigende overschrijdingen tijdig worden gemeld aan de raad, zodat deze tijdig (binnen het begrotingsjaar) een besluit kan nemen.

Wij constateren dat de totale gerealiseerde lasten over 2022 de totale lasten van de gewijzigde begroting niet overschrijden. Per programma is het beeld meer wisselend, namelijk voor 2 programma's zijn de begrote lasten overschreden. Het betreft 1. Samenleven (€ 3.047.000) en 6 Bestuur en dienstverlening (€ 1.176.000).
De overschrijdingen op deze programma's zijn toereikend toegelicht in de jaarrekening in het hoofdstuk Begrotingsrechtmatigheid. Het betreft overschrijdingen die voortvloeien uit open einde regelingen, dan wel passen binnen het bestaande beleid en niet eerder bekend waren. Daarmee vallen deze overschrijdingen volgens de Kadernota rechtmatigheid in de categorie ''onrechtmatig, maar telt niet mee voor het oordeel van de accountant''.

Een ander aspect van begrotingsrechtmatigheid betreft de investeringen. Voor het doen van investeringen dient de raad kredieten ter beschikking te stellen voor met name investeringen in wegen, riolering, gebouwen en dergelijke. De besteding van deze kredieten is vaak verdeeld over meerdere jaren. In de jaarrekening wordt de stand van zaken met betrekking tot de kredieten toegelicht. U heeft in de jaarrekening aangegeven bij een aantal investeringen de kredieten zijn overschreden, maar dat de uitgaven passen binnen het doel waarvoor het krediet beschikbaar is gesteld. Daarmee vallen deze overschrijdingen volgens de Kadernota rechtmatigheid in de categorie ''onrechtmatig, maar telt niet mee voor het oordeel van de accountant''.

5.9 Het maken van schattingen

Bij het opmaken van een jaarrekening is het noodzakelijk dat u schattingen en oordelen toepast om te komen tot betrouwbare cijfers. Niet zelden worden schattingen niet als zodanig onderkend, omdat ze een vast onderdeel van uw administratieve proces zijn.
Tijdens onze controle besteden wij nadrukkelijk aandacht aan de belangrijke schattingen omdat deze, bedoeld of onbedoeld, het resultaat kunnen beïnvloeden.
Binnen uw gemeente hebben de belangrijkste schattingen betrekking op het inschatten van (de waarde van) de materiele vaste activa, de grondvoorraad, de vorderingen en de kortlopende schulden en de noodzaak tot het treffen van voorzieningen. Tijdens onze werkzaamheden hebben wij geen tekortkomingen aangetroffen in de schattingsmethoden en vastgesteld dat de wijze waarop deze tot stand komen niet is gewijzigd ten opzichte van vorig jaar. Wij aanvaarden uw schattingen, maar wij melden volledigheidshalve dat inherent is aan schattingen dat de uiteindelijke uitkomst kan afwijken.
Daarnaast vinden wij het belangrijk dat u in de periode na afloop van het boekjaar de uitkomsten van de gemaakte schattingen evalueert. Op die manier maakt u beter inzichtelijk hoe schattingen in de praktijk zijn uitgepakt. Deze informatie kunt u vervolgens gebruiken om de gehanteerde schattingsmethoden en uitgangspunten voor de komende jaren te verbeteren.

5.10 Voorzieningen

Onder de voorzieningen bevinden zich de voorzieningen voor gelijkmatige verdeling van kosten voor groot onderhoud. De stand van deze onderhoudsvoorzieningen bedraagt per 31 december 2022 € 1,7 miljoen.
Eind 2022 zijn nieuwe meerjarige onderhoudsplannen van sport- en welzijnsaccommodaties en een 2 tal mulitfunctionele accommodaties opgesteld. Deze onderhoudsplannen geven aan dat de voorzieningen voor groot onderhoud (veel) te laag zijn om de toekomstige onderhoudsbehoefte te dekken. Conform het BBV moet er een voorziening worden gevormd in het geval sprake is van achterstallig onderhoud waarbij sprake is van kapitaalvernietiging en/of onveilige situaties. Uit een nadere analyse is gebleken dat weliswaar voor ruim € 2 miljoen sprake is van dringend uit te voeren onderhoud maar dat geen sprake is van het voldoen aan deze criteria voor achterstallig onderhoud. Daarmee is geen sprake van directe noodzaak of plicht om dit bedrag per

31 december 2022 op te nemen in de onderhoudsvoorzieningen. Wel zullen de voorzieningen, na vaststelling van de nieuwe meerjarenonderhoudsplannen door de raad, dienen te worden opgehoogd. Naar verwachting zal dit plaatsvinden in boekjaar 2023. Voorzover het dringend uit te voeren onderhoud nog niet in 2023 wordt uitgevoerd en in 2023 ten laste van de exploitatie is gebracht zullen ook deze kosten in de onderhoudsvoorzieningen per 31 december 2023 dienen te worden opgenomen.
Deze aangelegenheid is toegelicht in het hoofdstuk gebeurtenissen na balansdatum.

5.11 Subsidieverantwoording, achterstanden afrekening en prestatielevering

De gemeente verstrekt tal van subsidies aan instellingen in de gemeente om maatschappelijke activiteiten en andere initiatieven te ondersteunen die u belangrijk vindt. De doelstellingen in verordeningen, beleidsstukken en beschikkingen zijn meestal zodanige ruim geformuleerd dat de subsidieontvanger een zekere mate van ruimte heeft in de besteding. Tegelijkertijd betekent dat ook dat er meestal geen eenduidige en harde norm is waartegen de prestaties van de subsidieontvanger (moeten) worden afgezet. Veelal is de verantwoording financieel ingestoken en wordt voor het inzicht in activiteiten en prestaties naast het jaarverslag ook gebruik gemaakt van ambtelijk en bestuurlijk overleg.
Wij hebben detailcontroles verricht op verstrekte subsidies over 2022 en vastgesteld dat de subsidieaanvragen tijdig zijn ingediend en de subsidies door de gemeente tijdig zijn beschikt en verantwoord in het boekjaar 2022.

6. Verantwoording specifieke uitkeringen

6.1 Algemeen

Ter voorkoming van onnodige verantwoordingdruk verstrekt het Rijk een groot aantal specifieke geldstromen die via het systeem van Single Information Single Audit, moeten worden verantwoord. Sinds 2020 loopt het aantal specifieke uitkeringen fors op, door onder andere toevoeging van de Tozo-regeling, de gemeentelijke hulp aan gedupeerden van de toeslagenproblematiek en tal van regelingen op het terrein van duurzaamheid.

De toename van het aantal regelingen zorgt bij u voor een toenemende druk op het jaarrekeningproces en onze controle. Dit vraagt om projectmatige aansturing om het proces van de SiSa-verantwoording te versterken.

De verantwoordingsgegevens voor deze regeling worden opgenomen in de zogeheten SiSa-bijlage bij de jaarrekening. De controleverklaring bij de jaarrekening 2022 geldt ook voor de informatie die in deze bijlage is opgenomen. Dit betreft vrijwel alleen financiële gegevens.

De controlevoorschriften voor de SiSa-bijlage zijn opgenomen in de Nota verwachtingen accountantscontrole. Hierin staan onder meer de wijze waarop de controle moet worden ingestoken en zijn specifieke rapporteringsgrenzen voorgeschreven, te weten per specifieke uitkering:

- € 12.500 als de omvangsbasis kleiner dan of gelijk aan € 125.000 is.
- 10% indien de omvangsbasis groter is dan € 125.000 en kleiner dan of gelijk aan € 1,0 mln.
- € 125.000 indien de omvangsbasis groter is dan € 1,0 mln.

Wij hebben geen fouten of onzekerheden geconstateerd met betrekking tot de SiSa-bijlage 2022 van de gemeente Ooststellingwerf die deze grenzen overschrijden. In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de bevindingen, ook als er geen fouten en onzekerheden zijn aangetroffen. In de bijlage bij dit accountantsverslag nemen we de verplichte tabel op. Deze tabel dient aan het ministerie van BZK ter beschikking te worden gesteld.

6.2 Tozo

Op grond van de voorschriften dienen wij in de tabel in de bijlage specifiek in te gaan op de interne beheersingsmaatregelen die u getroffen heeft rondom de verschillende Tozo-regelingen. De gemeente neemt

o.a. kennis van de signalen van het Inlichtenbureau en geeft daar opvolging aan. Onze werkzaamheden geven geen aanleiding tot het maken van nadere opmerkingen.

7. Goedkeuringstoleranties en niet-gecorrigeerde controleverschillen

De jaarrekeningcontrole voeren wij uit met een bepaalde marge. Deze marge wordt in het Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden (Bado) de goedkeuringstolerantie genoemd. De raad heeft de bevoegdheid om de goedkeuringstoleranties scherper te stellen dan het wettelijk maximum van 1% (fouten) respectievelijk 3% (onzekerheden) alsmede om rapporteringstoleranties vast te stellen.
Op grond van onze eigen vaktechnische regels rapporteren wij afwijkingen van meer dan 5% van de goedkeuringstolerantie. Ook kunnen wij vanwege specifieke omstandigheden deze tolerantie bij de uitvoering van onze werkzaamheden verlagen.
De bij u gehanteerde goedkeuringstolerantie bedraagt afgerond € 864.000 voor fouten en € 2.592.000 voor onzekerheden. Mochten we niet-gecorrigeerde controleverschillen onderkennen die dit bedrag overschrijden dan kunnen we geen goedkeurende verklaring afgeven. We merken op dat in veel gevallen rechtmatigheidstekortkomingen naar hun aard niet te corrigeren zijn.

In het kader van de bestuurlijke afhandeling en het dechargeproces melden wij eventuele geconstateerde afwijkingen die niet meer gecorrigeerd zijn in de jaarrekening. Deze zijn vanaf een lager bedrag dan de goedkeuringstolerantie mogelijk voor u relevant. Wij melden alleen afwijkingen boven een bepaalde grens. Deze bedraagt bij u ongeveer € 37.300.

Niet gecorrigeerde controleverschillen	Bedrag	Invloed eigen vermogen ultimo jaar	Invloed resultaat
Totaal verschillen getrouwheid	**NVT**	**NVT**	**NVT**
Onvoldoende controleinformatie om de juistheid van de prestatielevering vast te stellen inzake verstrekkingen in natura op grond van de Wmo	€ 134.000	€ 134.000	€ 134.000
Totaal onzekerheden getrouwheid	**€ 134.000**	**€ 134.000**	**€ 134.000**
Aanbestedingsfouten (zie 5.6)	€ 304.000	NVT	NVT
Totaal verschillen rechtmatigheid	**€ 304.000**	**NVT**	**NVT**
Totaal onzekerheden rechtmatigheid	**€ 134.000**	**NVT**	**NVT**

Daarnaast informeren wij u over gecorrigeerde controleverschillen of andersoortige afwijkingen die het gevolg zijn van significante tekortkomingen in de interne beheersing, frauderisico's met zich meebrengen of naar onze mening onder uw aandacht zouden moeten worden gebracht.
Er zijn in het controleproces geen afwijkingen geconstateerd die op grond van het bovenstaande gerapporteerd zouden moeten worden.

8. Dataveiligheid en de automatiseringsomgeving

8.1 Continuïteit en betrouwbaarheid van de geautomatiseerde gegevensverwerking

In overeenstemming met artikel 2:393 van het Burgerlijk Wetboek delen wij u mee dat er naar aanleiding van de controle van de jaarrekening geen zaken betreffende de betrouwbaarheid en de continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking zijn op te merken.
Onze jaarrekeningcontrole is gericht op het geven van een oordeel omtrent de jaarrekening zelf en is niet primair gericht op het doen van uitspraken omtrent de betrouwbaarheid en de continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking als geheel of van onderdelen daarvan.
Onze bevindingen daaromtrent raken dan ook slechts díe onderdelen die wij onderzocht hebben in het kader van de jaarrekening, wat wil zeggen dat wij ter zake geen volledigheid pretenderen. Hiervoor is een specifiek daarop gericht onderzoek noodzakelijk.
Gelet op de beperkte mate van geautomatiseerde beheersmaatregelen in uw organisatie is een dergelijk onderzoek niet noodzakelijk voor de uitvoering van onze werkzaamheden. Uit onze controle zijn geen bijzonderheden gebleken waarop wij u via deze rapportage willen attenderen.

8.2 AVG

Dataveiligheid wordt steeds belangrijker en de eisen die aan organisaties gesteld worden steeds hoger. Wij hebben geconstateerd dat bij u in huis de processen zijn ingeregeld conform de voorschriften en dat u bij incidenten valide afwegingen maakt omtrent aard, oorzaak en gevolgen, waaronder de meldingsplicht indien van toepassing.

9. Verantwoordelijkheden in het controleproces

In de controleverklaring wijzen wij op de verdeling van de verantwoordelijkheden van de gemeente Ooststellingwerf en de accountant in het controleproces.
Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarstukken in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten. Het is, en dat beschrijven we ook in de controleverklaring, onze verantwoordelijkheid om de controle van deze jaarrekening uit te voeren met in achtneming van Nederlands recht waaronder het besluit accountantscontrole decentrale overheden en uw eigen controleprotocol. Het voldoen aan gedragsnormen, waar onafhankelijkheid zoals in de vorige paragraaf een onderdeel van is, hoort daarbij.
Onze controle plannen wij zodanig dat we een redelijke mate van zekerheid bereiken dat de jaarrekening geen materiele onjuistheden bevat als gevolg van fouten of fraude. Doordat we werken met steekproeven en andere technieken, bestaat de kans dat fouten ondanks het naar behoren uitvoeren van de controle niet ontdekt worden.
Het is overigens de primaire verantwoordelijkheid van het college om, onder toezicht van de raad, voldoende maatregelen te nemen om fouten en fraude te voorkomen. Daarbij hoort eveneens dat maatregelen ter opsporing in de organisatie worden getroffen. In onze controle besteden wij om die reden uitgebreid aandacht aan deze maatregelen en voeren wij zelf werkzaamheden uit op posten en stromen die, in zijn algemeenheid of bij u, meer dan gemiddeld risicovol zijn.
Dat betreft onder andere schattingsposten, correctieboekingen, memoriaalboekingen en de beoordeling van de zakelijkheid van (mogelijk) ongebruikelijke transacties.
Ter afsluiting van het controleproces verstrekt het college aan ons de bevestiging bij de jaarrekening. Hierin geeft het college aan dat zij alle door ons benodigde gegevens hebben verstrekt en dat de jaarrekening naar de laatste inzichten is opgemaakt. Wij hebben, behoudens de in hoofdstuk 7 opgenomen controleverschillen, geen specifieke elementen aan de bevestiging toegevoegd.

Wel hebben wij in de bevestiging bij de jaarrekening de aandacht voor continuïteit van de organisatie en de activiteiten. Hoewel de continuïteit bij decentrale overheden door het Rijk gegarandeerd is, kunnen wel degelijk

effecten in de jaarrekening ontstaan als gevolg van keuzes in de activiteiten van de gemeente. De toevoeging behelst de bevestiging dat daar bij u geen sprake van is.

10. Onafhankelijkheid gewaarborgd

De beroepsorganisatie van accountants NBA heeft de voorschriften in het kader van de onafhankelijkheid opgenomen in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO). De naleving van de beroepsregels, waaronder de ViO is in de organisatie van Eshuis Registeraccountants ingebed. Op basis van onze toetsing aan deze verordening concluderen wij dat onze onafhankelijkheid als certificerend accountant bij de gemeente Ooststellingwerf voldoende is gewaarborgd. Wij hebben het afgelopen jaar geen andere opdrachten voor u uitgevoerd dan de controle van de jaarrekening en de direct daarmee samenhangende werkzaamheden.

11. Afsluiting

Het accountantsverslag is naar zijn aard bedoeld om u als te ondersteunen in de beoordeling van de jaarrekening 2022. De bevindingen en beschouwingen in dit verslag komen voort uit onze controlewerkzaamheden. Ten overvloede wijzen wij u erop dat de controlerende taak van uw raad uiteraard verder gaat dan uitsluitend het financieel getinte perspectief vanuit de accountantscontrole.

Wij danken de medewerkers van de gemeente Ooststellingwerf voor de samenwerking in de afgelopen periode. Wij vertrouwen er op u met dit rapport voldoende te hebben geïnformeerd. Natuurlijk zijn wij graag bereid tot het verstrekken van nadere toelichting en het beantwoorden van vragen.

Hoogachtend,
Eshuis Registeraccountants B.V.

drs. S. Hofsteenge RA
06 - 52 89 40 85
s.hofsteenge@eshuis.com

Bijlagen:
1. Getekende controleverklaring
2. Ongetekende controleverklaring in enkelvoud
3. Gewaarmerkte jaarrekening in enkelvoud

Bijlage bij accountantsverslag 2022 SiSa gemeente Ooststellingwerf

Hierna volgt de door het ministerie van BZK voorgeschreven rapporteringstabel.

Nummer specifieke uitkering conform SiSa-bijlage 2022	Specifieke uitkering	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout / onzekerheid
JenV: A16	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne	NVT	NVT	NVT
FIN: B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek	NVT	NVT	NVT
BZK: C43	Regeling reductie energiegebruik woningen	NVT	NVT	NVT
BZK: C55	Aanpak energiearmoede			
BZK: C62	Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire	NVT	NVT	NVT
BZK: C75B	Regiodeals 3e tranche	NVT	NVT	NVT
OCW: D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB)	NVT	NVT	NVT
OCW: D14	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen	NVT	NVT	NVT
IenW: E20	Regeling stimulering verkeersmaatregelen 2020-2021	NVT	NVT	NVT
IenW: E80	Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023	NVT	NVT	NVT
SZW: G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2022	NVT	NVT	NVT
SZW: G3	Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_gemeentedeel 2022	NVT	NVT	NVT
SZW: G4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)-gemeentedeel 2022	NVT	NVT	NVT
SZW: G10	Wet inburgering 2021_gemeentedeel 2022	NVT	NVT	NVT

SZW: G12	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_gemeentedeel	NVT	NVT	NVT
SZW: G13	Onderwijsroute 2022_gemeente	NVT	NVT	NVT
VWS: H4	Regeling specifieke uitkering stimulering Sport	NVT	NVT	NVT
VWS: H8	Regeling sportakkoord 2020-2022	NVT	NVT	NVT
VWS: H12	Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken	NVT	NVT	NVT
VWS: H25	Regeling specifieke uitkering ijsbanen en zwembaden (ronde 3)	NVT	NVT	NVT
		NVT	NVT	NVT
		NVT	NVT	NVT
		NVT	NVT	NVT
		NVT	NVT	NVT
		NVT	NVT	NVT

Aspect controleverklaring	Oordeel
Strekking controleverklaring getrouwheid	Goedkeurend
Strekking controleverklaring rechtmatigheid	Goedkeurend

Beantwoording technische vragen jaarstukken 2022

31 mei 2023

Nr	**Partij**	**Hoofdstuk (tegel)**	**Paragraaf (onderdeel)**	**Titel (subonderdeel)**	**Pag nr**	Vraag
1	PvdA				Alge meen	Wie is Jan Post die te boek staat als schrijver van dit document? **Antwoord:** De P&C stukken worden opgesteld in de applicatie Pepperflow (de begrotingsapp) en vervolgens wordt hieruit een download gemaakt en opgeslagen als een pdf-bestand. De applicatie geeft automatisch deze naam mee als auteur. We vermoeden dat dit een werknemer is van Pepperflow.
2	CDA				5	Er is toestemming voor bouwen levensloopbestendig wonen. Kunt u vertellen hoe de ontwikkelingen hieromtrent zijn? **Antwoord:** Actium heeft als eis voor woningen toevoegen dat ze levensloopbestendig zijn. Dit betekent dat deze woningen een specifieke maatvoering hebben, te weten een breedte van 6,5m en een diepte van 11m. We hebben momenteel concreet 35 woningen levensloopbestendig in de planning (Donkerbroek, Makkinga en Oldeberkoop). Er wordt gekeken naar grondgebonden woningen, maar ook naar invulling in de vorm van appartementen.
3	CDA				5	Hoe groot is het aantal personen wat niet meer aan het werk komt gezien de grote afstand tot de arbeidsmarkt? **Antwoord:** Uit de meest recente Monitor Sociaal Domein, over geheel 2022, blijkt dat 40% (210 inwoners) in de aandacht groep zit.
4					5	Op pagina 5 en verder staan een paar korte “hoofdlijnen”. Wij vinden die niet erg behulpzaam. Voor de snelle lezer misschien leuk, maar wij hebben er niet veel aan omdat we direct zoeken naar cijfers die uitspraken staven. En die staan elders. Niet handig. We moeten nu twee keer door de tekst. **Antwoord:** De samenvatting kan helpen om snel een totaalbeeld te krijgen van de inhoud van de jaarstukken.
5	PvdA	Sociaal domein			6	Preventie (pag 6): in hoeverre kun je op scholen aanwezig zijn als een groot deel van de scholen heel erg klein is? Maw: hoe geven we uitvoering aan de preventieve taken buiten de grotere kernen? **Antwoord:** Met 7 scholen hebben we de afspraak dat het gebiedsteam 4 uur per week op school aanwezig is. Niet elke week is de aanwezigheid op elke school van 4 uur noodzakelijk terwijl soms op een andere school meer aanwezigheid gewenst is. Hierover worden dan passende afspraken gemaakt. Scholen waar wij niet aanwezig zijn hebben een contactpersoon bij het gebiedsteam waar scholen met vragen terecht kunnen.

Nr	**Partij**	**Hoofdstuk (tegel)**	**Paragraaf (onderdeel)**	**Titel (subonderdeel)**	**Pag nr**	Vraag
6	D66	Inleiding jaarstukken	Bestuur en organisatie	Samenstelling	9	De weergegeven samenstelling van het college betreft de actuele samenstelling vanaf 17 april 2023. Waarom is de samenstelling in 2022 hier niet weergegeven? **Antwoord:** Omdat we weergeven wie op dit moment verantwoording aflegt over deze jaarstukken.
7	D66	Algemeen	Gerealiseerd saldo van baten en lasten	Mutatie reserves	10	Op basis van deze cijfers constateren wij dat er iets meer aan de reserves is toegevoegd dan begroot. Ook constateren wij dat er fors minder aan reserves is onttrokken dan begroot. Dat leidt ons naar de vraag wat is uitgesteld en/of niet gedaan? **Antwoord:** De mutaties in de reserves zijn toegelicht per programma. En in de nota Reserves en Voorzieningen is dit per reserve en voorziening toegelicht.
8	LSO			Analyse programma 1: punt 3	11	een voordeel van 450.000 euro op beschermd wonen ontvangen. Hier hadden we geen rekening mee gehouden. Waar komt dit vandaan en hoe zit dit ? **Antwoord:** In zijn algemeenheid: de middelen voor Beschermd Wonen worden voor alle Friese gemeenten aan centrumgemeente Leeuwarden uitgekeerd. Leeuwarden bekijkt na afloop van een jaar hoeveel er is uitgegeven en maakt dan per gemeente de balans op.
9	LSO			Analyse programma 1 : punt 4	11	Een voordeel op woningaanpassingen van 104.000 euro . Dan het hele stuk wat er achter staat . Staat dit verhaal in verhouding met de duurdere materialen anno 2023 ? Alles wordt duurder, hebben we de komende jaren wel voldoende budget gereserveerd voor dergelijke zaken ? **Antwoord:** De uitgaven voor woningaanpassingen fluctueren per jaar. De laatste jaren is er een structureel overschot geweest. Op basis van dat meerjarenbeeld vonden wij het niet reëel om het budget op te hogen ondanks prijsstijgingen.
10	D66	Analyse gerealiseerd resultaat	Analyse gerealiseerd resultaat 2022 op hoofdlijnen	Analyse programma 1	11	De energietoeslag is per saldo budgettair neutraal in de jaarrekening 2022 opgenomen? Anders gevraagd: Het tekort van € 313.000 verwachten wij nog van het Rijk te ontvangen? **Antwoord:** Het tekort is niet budgettair neutraal opgenomen in de Jaarstukken. Per saldo is het in het jaar 2022 een tekort. In de raadsmededeling 4174 – Compensatie tekort energietoeslag 2022 is aangegeven dat VNG de verwachting heeft uitgesproken dat 'tekort' gemeenten worden gecompenseerd. De wijze waarop was niet bekend. Een daaropvolgende navraag bij de VNG leert dat er op bestuurlijk niveau gesprekken gevoerd worden met het ministerie. Gekeken wordt of er bij de uitkering van de Rijksmiddelen 2023 op basis van een nieuwe verdelingssystematiek 'tekort' gemeenten (gedeeltelijk) worden gecompenseerd voor 2022. Deze nieuwe systematiek zorgt er daarnaast voor dat er in 2023 geen tekorten bij gemeenten meer kunnen ontstaan. Mocht er toch sprake van een tekort zijn, wordt dit via een vangnetconstructie opgevangen.

Nr	**Partij**	**Hoofdstuk (tegel)**	**Paragraaf (onderdeel)**	**Titel (subonderdeel)**	**Pag nr**	Vraag
11	D66	Analyse gerealiseerd resultaat	Analyse gerealiseerd resultaat 2022 op hoofdlijnen	Analyse programma 1	11	Wordt het voordeel op Beschermd Wonen ook meegenomen in de eerste rapportage voor 2023? **Antwoord:** De resultaten Beschermd Wonen komen pas later in het jaar of zelf het jaar daarop in beeld (zie ook het antwoord bij vraag 8), wat reden geeft om nog geen voordeel (of nadeel) op te nemen in de eerste rapportage.
12	D66	Analyse gerealiseerd resultaat	Analyse gerealiseerd resultaat 2022 op hoofdlijnen	Analyse programma 1	11	De regeling voor de opvang van Oekraïners gaat uit van kostendekkendheid of budgettair neutraal. Waarom presenteert de gemeente hier dan een voordeel? **Antwoord:** De gemeente krijgt een vergoeding vanuit het Rijk voor wat betreft de aangedragen opvang plaatsen voor Oekraïners. Dit is een vast bedrag per opvangplek. Als de gemeente meer kosten maakt dan de vergoeding bekostigd dan kan de gemeente een beroep doen op een extra bijdrage (kostendekkendheid). Als de gemeente meer vergoeding heeft gekregen dan uitgegeven is dan mag de gemeente deze dit behouden.
13	PvdA	Sociaal domein			11	Er is 254K voordeel bij opvang Oekraïense vluchtelingen. Wij horen van vrijwilligers dat bijvoorbeeld niet wordt meebetaald aan extra gaskosten(?). Waarom niet? **Antwoord:** Momenteel is in onderzoek of en hoe we kunnen bijdragen aan de opvang van Oekraïners bij particulieren. De particulieren zijn middels een brief hiervan op de hoogte gebracht. De brief is 1 mei 2023 verstuurd.
14	LSO				11	Waarom worden hier de verschillen groter dan 100000 euro verplaatst en niet de 25000 euro die de financiële verordening aangeeft? **Antwoord:** Dit is een analyse op hoofdlijnen. Onder de programma's worden de verschillen boven de 25.000 verklaard.
15	LSO				11	Is er reden om in 2023 de budgetten van de participatiewet te verlagen gezien de afname de gerechtigden op een uitkering? **Antwoord:** Nee, de doelgroep wordt steeds complexer. Het vraagt dus meer inspanning om deze te begeleiden naar participatie of re-integratie. Hiermee gaan vanzelfsprekend de nodige kosten gepaard waarvoor het huidige budget meer dan nodig is.
16	LSO				11	Is er in 2023 een lagere raming mogelijk van huishoudelijke hulp in verband met de structurele personeelskostentekorten en de op handen zijnde verhoging van de eigen bijdrage? **Antwoord:** Inmiddels is de situatie zo dat een algemeen personeelstekort in de zorg bij ons niet (meer) leidt tot wachtlijsten bij hulp bij het huishouden. Alleen in de vakantie periode moeten aanbieders alle zeilen bijzetten om hulp te garanderen. De huishoudelijke hulp zal in de vakantie periode indien nodig qua uren minder ingezet worden bij huishoudens waar het kan, om alle huishoudens tijdens de vakantieperiode te kunnen blijven bedienen. Om die reden blijven we op het peil van voorgaande begroten. De verwachtte verhoging van de eigen bijdrage gaat naar

Nr	**Partij**	**Hoofdstuk (tegel)**	**Paragraaf (onderdeel)**	**Titel (subonderdeel)**	**Pag nr**	Vraag
						verwachting pas in 2025 in.
17	LSO				11	Kunnen we het voordeel van de opvang van de Oekraïners niet beschikbaar houden voor een verglijkbaar doel? **Antwoord:** De ontvangen middelen vanuit de Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne zijn vrij te besteden middelen. Resterende middelen hoeven niet te worden terug betaald en hebben daarom een 'vrij karakter'.
18	LSO				11	Waarom zijn bepaalde posten zoals het fietspad Waskemeer niet geregeld via de budgetoverheveling in december? **Antwoord:** Dat was een mogelijkheid geweest. Omdat niet helemaal duidelijk was of er nog (voorbereidings)kosten in 2022 zouden worden gemaakt, is dit niet in de overheveling opgenomen maar via resultaatbestemming.
19	CDA				12	Waarom is het fietspad bij Waskermeer nog steeds niet aangelegd? Door uitstel zullen immers de kosten toenemen? Door prijsstijging materiaal, arbeid en rente. **Antwoord:** Door middel van de mededeling aan de Raad "Uitvoering amendement Veilig fietsen in Waskemeer A189"(collegebesluit van 11 oktober 2022; Ibabs Ingekomen stukken: ID 1205) bent u hierover geïnformeerd.
20	CDA				12	Hebben we al in kaart wat de structurele gevolgen zijn door toename van de jeugdhulp? **Antwoord:** De structurele gevolgen zijn € 550.000. Zie ook de voorjaarsrapportage 2023.
21	LSO			Analyse programma 1: punt 9	12	Een nadeel van 1.265.000 euro op jeugdhulp. Nabetaling van voorgaande jaren- 270.000 euro- Over hoeveel jaren terug wordt hier gesproken ? Een boekjaar is toch een boekjaar en er kan toch niet vanuit jaren gelegen nu nog worden verrekend ? **Antwoord:** Dit betrof kosten over 2020 en 2021. De wet geeft aan dat zorgaanbieders de geleverde zorg tot 5 jaar na levering met terugwerkende kracht nog mogen declareren.
22	LSO			Programma 5-punt 1	12	een voordeel van 102.000 euro doordat we een positieve afrekening hadden op de individuele taken die de FUMO voor ons uitvoert . Hoe kan het dan toch zo zijn dat de FUMO telkens duurder wordt ? Waar zit dit in ? **Antwoord:** Elk jaar wordt door u de begroting van de FUMO beoordeeld en eventueel voorzien van een zienswijze. In het algemeen kunnen we stellen dat er vele ontwikkelingen omtrent de FUMO zijn. In april 2023 is door u de begroting 2024 van de FUMO vastgesteld. In het raadsvoorstel is een analyse van de verschillen opgenomen.

Nr	**Partij**	**Hoofdstuk (tegel)**	**Paragraaf (onderdeel)**	**Titel (subonderdeel)**	**Pag nr**	Vraag
23	D66	Analyse gerealiseerd resultaat	Analyse gerealiseerd resultaat 2022 op hoofdlijnen	Analyse programma 1	12	Dat er een voordeel ontstaat op de GIDS-gelden vanwege uitstel kunnen wij begrijpen. Waarom wordt er dan geen geld meegenomen naar 2023 via resultaatsbestemming? Deze gelden zijn geoormerkt? **Antwoord:** De regel is dat een financieel voordeel terug vloeit naar algemene reserve. Voor 2023 zijn er weer nieuwe (spuk)middelen beschikbaar om gewenst beleid uit te voeren.
24	D66	Analyse gerealiseerd resultaat	Analyse gerealiseerd resultaat 2022 op hoofdlijnen	Analyse programma 1	12	De hogere kosten voor leerlingenvervoer. Zijn deze inclusief of exclusief de kosten voor leerlingenvervoer van Oekraïense leerlingen? **Antwoord:** De hogere kosten voor leerlingenvervoer zijn inclusief de kosten voor leerlingenvervoer van Oekraïense leerlingen.
25	D66	Analyse gerealiseerd resultaat	Analyse gerealiseerd resultaat 2022 op hoofdlijnen	Analyse programma 2	12	Heeft het voordeel op onderwijshuisvesting een incidenteel of structureel karakter? In het laatste geval, hoeveel is dit dan? **Antwoord:** Het voordeel op onderwijshuisvesting komt deels door lagere rentelasten en deels door lagere afschrijvingen dan begroot. Jaarlijks wordt bij de begroting een inschatting gemaakt van de renteomslag. Indien de werkelijke renteomslag materieel afwijkt van de begrote renteomslag moet de gemeente deze corrigeren. Dit was in 2022 het geval. Sinds 2022 hanteren we een hogere restwaarde bij afschrijving van gemeentelijke gebouwen. Het voordeel hierdoor was in 2022 hoger dan in eerste instantie berekend. In de begroting 2023 is rekening gehouden met het structureel hogere voordeel op de afschrijvingen.
26	CDA				14	In de algemene reserve moet minimaal 3 miljoen beschikbaar zijn. Dit is al jaren hetzelfde bedrag. Is dit bedrag nog relevant gezien de sterke stijging van de begroting in de loop der jaren? **Antwoord:** De algemene reserve heeft een algemeen karakter en is deels vrij aanwendbaar. Deze reserve heeft als belangrijkste functie het vormen van een buffer voor financiële tegenvallers (het opvangen van onvoorzienbare risico's en calamiteiten). De discussie over het minimum niveau van de algemene reserve willen we graag als onderwerp in de auditcommissie bespreken.
27	PvdA	Sociaal domein			16	Wij lezen in Actualisatie reserves en voorzieningen: "Het opheffen van de reserve sociaal domein". Daar is vast goed over nagedacht maar waarom? Hoe gaat dit nu lopen (nu nadeel € 60.000)? Alles in de algemene reserves? (Vinden wij prima). **Antwoord:** Er stonden nog een aantal onttrekkingen geraamd. Die lopen dan inderdaad via de algemene reserve.
28	PvdA	Sociaal domein			18	Er wordt in het algemeen heel positief gerapporteerd (in het kader van 'wat hebben we daarvoor gedaan?' en 'wat heeft de inwoner daarvan gemerkt?'" (en wat hebben we ermee bereikt)), maar we vragen ons af welke keuzes er zijn gemaakt om zaken NIET te doen. Je kunt nooit alles, waar zetten we in op vermindering, waar kiezen we om NIET te doen. Dat is hier niet terug te vinden. Ook is de rapportage wel weinig cijfermatig, waarbij overigens goed

Nr	**Partij**	**Hoofdstuk (tegel)**	**Paragraaf (onderdeel)**	**Titel (subonderdeel)**	**Pag nr**	Vraag
						wordt verwijzen naar de monitor sociaal domein. Onze vraag: graag meer cijfermatig en ook waarom NIET vermelden. **Antwoord:** In de jaarstukken rapporteren we op basis van de voornemens in de begroting. De keuzes wat we wel en niet doen, vinden plaats bij de vaststelling van beleid (doe-agenda's). Het beleid verwerken we in de begroting. Vandaar dat deze keuzes niet in de begroting en de jaarstukken staan. De cijfers zijn te vinden in de monitor sociaal domein. Om te voorkomen dat de jaarstukken nog omvangrijker worden én we dubbelingen krijgen met de monitor nemen we die niet op in de jaarstukken. De andere hoofdstukken van de jaarstukken bevatten ook geen cijfers dus is voor één lijn gekozen.
29	VPO	Algemeen	Inzet participatie	Break even point	19	Hoe wordt beslist wanneer participatie niet meer kan worden verwacht van een bijstandsgerechtigde? Tot hoever gaan wij als gemeente om mensen die niet geholpen willen worden te helpen? **Antwoord:** Uitgangspunt is inwoners naar vermogen mee te laten doen in onze samenleving. Iedere bijstandsgerechtigde en zijn situatie is uniek. We passen dus maatwerk toe om te bepalen wat maximaal haalbaar is. Uitgangspunt is zoeken naar de intrinsieke motivatie van de persoon en hier de dienstverlening op aanbieden.
30	LSO				19	Wanneer gaan de corporaties bouwen en met welke snelheid? **Antwoord** Ontwikkeling van flexwoningen is opgepakt, deze mogelijkheid kan tot snelle bouw leiden, realisatie in 2024. Oldeberkoop, Makkinga en Donkerbroek (gemeentelijke plannen) zullen spoedig daarna volgen. Dit is echter wel afhankelijk van hoe snel het bestemmingsplan onherroepelijk is vastgesteld. We zijn tweemaandelijks met WoonFriesland en Actium in gesprek om het woningbouwprogramma in te vullen. Actium kan in haar begroting de komende jaren nog veel regelen. Bij WoonFriesland is er vanaf 2028 weer meer mogelijk (los van het plan in Donkerbroek want die staan al in de begroting).
31	D66	Programma 1 Samenleven	Thema 1.1 Meedoen	B. mensen participeren duurzaam op de arbeidsmarkt	19	Geconstateerd wordt dat het percentage mensen dat minimaal een half jaar uit de bijstand blijft na het vinden van werk groeit. Hoe zit het met het aantal Banen Afspraak Banen (BAB) en de inzet op Beschut Werk? **Antwoord:** Voor Beschut Werk hebben we een jaarlijkse taakstelling die rond 10 plaatsingen ligt. In de praktijk plaatsen we alle werkzoekenden met een indicatie Beschut Werk. Met betrekking tot Banen Afspraak Banen (BAB) sturen we hier niet specifiek op. Waar de casemanager inschat dat er sprake is van verminderde loonwaarde wordt hier een onderzoek naar gedaan om dit vast te stellen. Als er sprake is van verminderde loonwaarde plaatsen we deze werkzoekende via de meest passende constructie. Dit kan een BAB-baan zijn, maar ook een werkplek met inzet van Loonkostensubsidie.
32	PvdA	Sociaal domein			19	B1: Participatie op de arbeidsmarkt: Granieten bestand. Ons lijkt het dat je juist nu de arbeidsmarkt zo goed is, met creatieve plannen wel e.e.a. meer kan dan eerder met deze groep. Daar is op de lange termijn veel winst te maken.

Nr	**Partij**	**Hoofdstuk (tegel)**	**Paragraaf (onderdeel)**	**Titel (subonderdeel)**	**Pag nr**	Vraag
						Wat doet de gemeente nu? En zijn er uit andere gemeentes ideeën te halen? Dit natuurlijk een langdurig en lastig probleem. **Antwoord:** We bieden begeleiding op maat ongeacht de afstand tot de arbeidsmarkt. We zoeken naar de intrinsieke motivatie van de persoon en bieden ondersteuning bij het naar vermogen participeren. Dit door inzet eigen personeel, inkoop re-integratie en participeren in projecten binnen de regio.
33	PvdA	Sociaal domein			19	Dagbesteding zonder indicatie: goed nieuws. Maar ik denk ook aan bv. De Herberg in Waskemeer, zonder overheidsgeld opgezet, maar bereikt ook veel mensen in armoede, met groot aantal vrijwilligers. Is er iets van te leren hoe zij het doen, om te kijken wat we op lange termijn qua kosten kunnen doen? **Antwoord:** De Herberg Heeft een ander doel dan Dagbesteding zonder indicatie. Het aanbod is minder uitgebreid dan bij de reguliere dagbesteding. De initiatieven in de dorpen zijn zich aan het ontwikkelen. Het ene dorp is daar verder in dan het andere. Wij zijn voornemens om deze initiatieven bijeen te brengen om er zelf van te leren en om initiatiefnemers onderling van elkaars ontwikkelingen te laten leren.
34	PvdA	Sociaal domein			19	Wij vinden doelstelling A2 op pagina 19 vreemd/onvolledig - moeten we niet (OOK) gaan stimuleren om door te stromen naar kleinere huizen? **Antwoord:** De doelstelling om door te stromen naar kleinere/andere woningen is inmiddels ook in de woon(zorg)visie opgenomen en door vertaald naar de prestatie afspraken met de corporaties. De tekst van A2 dateert nog van voor de woon(zorg)visie. Doorstroming is ook nadrukkelijk benoemd in de jaarstukken, op pagina 5, onder 'levensloopbestendig wonen'.
35	PvdA	Sociaal domein			19	Geloven we punt C (Mensen doen mee aan het maatschappelijk leven) op pagina 19/20? Wij vinden het wel erg positief geformuleerd - dat we meer mensen bereiken, kan ook betekenen dat de doelgroep is gegroeid. Overigens horen wij recentelijk van het college dat aan regelingen slechts beperkt wordt deelgenomen. Wat is hier de werkelijkheid? **Antwoord:** We bereiken meer mensen als het gaat om preventie en vroegsignalering. Bijvoorbeeld via Geldfit en ons meldingssysteem vroegsignalering. Het kan inderdaad zo zijn dat de doelgroep is gegroeid of dat we deze nu beter in beeld hebben. Aan de andere kant zien we inderdaad dat het gebruik van regelingen, of de bekendheid daarvan nog niet optimaal is. Ook hierin proberen we drempels weg te nemen en het voor de inwoner zo makkelijk mogelijk te maken.
36	LSO				19	Het gaat goed met de woningaanpassingen maar we lezen ook dat het budget niet wordt opgebruikt. Hoe rijmt dit met elkaar? **Antwoord:** Door inzet van het Langer Zelfstandig Thuis pakket van Actium worden (met name kleine) aanpassingen door de

Nr	Partij	Hoofdstuk (tegel)	Paragraaf (onderdeel)	Titel (subonderdeel)	Pag nr	Vraag
						corporatie en niet langer door ons als gemeente betaald. Verder stimuleren we de inzet van leningen als de Blijvers-lening en de Verzilverlening zodat inwoners hun eigen aanpassingen kunnen financieren. Deze zijn in 2022 voor 60k ingezet. Hetgeen anders (grotendeels) uit het Wmo budget zou zijn betaald. En we kopen trapliften in OWO verband goedkoop in. En tenslotte zijn er in 2022 wel meerdere kleine aanpassingen geweest maar geen grote. Dat heeft allemaal drukkende gevolgen voor het budget terwijl de bewustwording over langer thuis wonen toeneemt.
37	LSO				19	Hoeveel statushouders heeft Ooststellingwerf? **Antwoord:** De afgelopen 5 jaar hebben we 154 statushouders gehuisvest. We weten niet hoeveel statushouders nu in de gemeente wonen.
38	GL	Programma 1: Samenleven	Thema 1.1 Meedoen	B. Mensen participeren duurzaam op de arbeidsmarkt	19	Minder draaideurcliënten, dat is positief. Ligt de reden voor deze afname in hoe de gemeente en de werkcoaches cliënten begeleiden, is daar een verandering in geweest, of komt het voornamelijk door de arbeidsmarkt? **Antwoord:** Meer uitstroom naar werk dat langer dan 6 maand duurt ligt deels in de wijze waarop we de dienstverlening hebben aangepast. De gunstige omstandigheden op de arbeidsmarkt zullen hier vanzelfsprekend een positief effect op hebben gehad.
39	GL	Programma 1: Samenleven	Thema 1.1 Meedoen	B. Mensen participeren duurzaam op de arbeidsmarkt	19	Ondersteunt de gemeente initiatieven met indicatie vrije dagbesteding of zijn deze volledig zelfstandig? **Antwoord:** Wij ondersteunen deze initiatieven financieel (of zijn in gesprek daarover). Daarnaast is het mogelijk om op andere wijze te ondersteunen bijvoorbeeld door professionals (uit het gebiedsteam of anders) aan het initiatief te koppelen mocht daar vraag naar zijn. En door partijen aan elkaar te koppelen om van elkaar te leren.
40	D66	Programma 1 Samenleven	Thema 1.1 Meedoen	D. Mensen kunnen gebruik maken van het vangnet	20	In hoeverre is de nieuwe sociale kaart (www.socialekaartoostellingwerf.nl) te vergelijken met een instrument als de voorzieningenwijzer? **Antwoord:** De VoorzieningenWijzer helpt mensen met inkomens tot modaal bij het kiezen en aanvragen van allerlei voorzieningen die in belangrijke mate de koopkracht kunnen verbeteren. Daarmee verminderen de risico's van huurachterstanden, armoede en problematische schulden. In Ooststellingwerf kennen we ook de Regelingenwijzer waarin staat wat organisaties kunnen betekenen en welke (financiële) regelingen er zijn als je weinig geld hebt en wanneer en hoe je daarvoor een aanvraag kunt doen. De sociale kaart is gericht op alle inwoners met een vraag op sociaal gebied. Bijvoorbeeld over zorg, welzijn, werk, opvoeden, geldzaken of vrije tijd.
41	LSO				20	Het invoeren van een sociale kaart is al vele jaren item en nog steeds niet afgerond. Hoe zit dit? **Antwoord:** De kaart is inmiddels in de lucht. Zie www.socialekaartooststellingwerf.nl. De promotie hiervan vindt in 2023 plaats.

Nr	**Partij**	**Hoofdstuk (tegel)**	**Paragraaf (onderdeel)**	**Titel (subonderdeel)**	**Pag nr**	Vraag
42	GL	Programma 1: Samenleven	Thema 1.1 Meedoen	D. Mensen kunnen gebruik maken van het vangnet	20	Inwoners kunnen makkelijker gebruik maken van onafhankelijke cliëntenondersteuning. Waardoor is dit gemakkelijker geworden dan voorheen? **Antwoord:** Wij hebben onderzoek uit laten voeren naar de inzet van cliënt ondersteuning in onze gemeente. De aanbevelingen daaruit hebben er toe geleid dat we breder in het sociaal domein communiceren over cliëntondersteuning (bijvoorbeeld ook in brieven van Werk en Inkomen). En hebben ertoe geleid dat we meerdere partijen gaan contracteren (de aanbesteding loopt zodat inwoners keuze vrijheid hebben). En we hebben de toegang ontsloten via www.ocodenktmee.nl waardoor inwoners laagdrempeliger kunnen kiezen tussen cliënt- ondersteuners.
43	LSO				21	Geldt het beter ontschot werken ook in financiële zin? **Antwoord:** We gaan werken met budgetten per opgave. Door te werken per opgave laten we de bestaande schotten tussen beleidsterreinen zoveel mogelijk los. Integraal werken en ontschotting zijn uitgangspunten van de visie. De budgetten die gekoppeld zijn aan wettelijk taken zijn hiervoor geoormerkt. De budgetten die niet gekoppeld zijn aan wettelijke taken kunnen binnen de doe agenda en thema's indien nodig anders besteed worden om de inspanningen en doelen te halen die opgenomen staan in de door de raad vastgestelde doe agenda's.' Dit is vastgelegd in de visie op Samenleven en vastgesteld door de Raad oktober 2019.
44	LSO				21	Wie zitten er in het bestuur van de Stichting Werk en hoeveel arbeidskrachten heeft deze Stichting in dienst? **Antwoord:** Deze vraag is meest recent al beantwoord bij de technische vragen voor de programmabegroting 2023. In het bestuur zitten: een lokale ondernemer, een wethouder en een ambtenaar. Op dit moment heeft de stichting 3 medewerkers in dienst. Dit aantal is wisselend. Een dienstverband bij de stichting altijd tot doel heeft om aansluitend te leiden tot een dienstverband bij een reguliere werkgever.
45	GL	Programma 1: Samenleven	Thema 1.1 Meedoen	Wat hebben we daarvoor gedaan A2 en A3	21	Waarom staat een mooi initiatief als de SlimoTheek niet genoemd in de voorzieningenwijzer? **Antwoord:** De Slimotheek staat vermeld op onze sociale kaart Steunwijzer (socialekaartooststellingwerf.nl). In de Regelingenwijzer staat welke (financiele regelingen er zijn als je weinig geld hebt en wanneer en hoe je daarvoor een aanvraag kunt doen (zie ook beantwoording vraag 40).
46	D66	Programma 1 Samenleven	Thema 1.1 Meedoen	Opvang ontheemde Oekraïners	22	Hoe groot is de groep in de particuliere opvang? Hoe groot is deze groep in vergelijking met de groep in de gemeentelijke opvang? **Antwoord:** Gemeentelijke Opvang: Hotel Appelscha 53 plaatsen beschikbaar gesteld Gemeentelijke Opvang: RCN Roggeberg 72 plaatsen beschikbaar gesteld tot 17 mei 2023. Vanaf september weer 72 plaatsen beschikbaar. Particuliere Opvang: 85 personen opgevangen

Nr	**Partij**	**Hoofdstuk (tegel)**	**Paragraaf (onderdeel)**	**Titel (subonderdeel)**	**Pag nr**	Vraag
47	VPO	Programma 1: Samenleven	F4	Stijging aantal mantelzorgers bij mantelzorgconsulent	24	Gaarne een gedetailleerde uitwerking van deze stijging (in procenten). Wat is de financiële consequentie van deze stijging zowel op korte als op lange termijn? **Antwoord:** Sinds de komst van de mantelzorgconsulent weten mantelzorgers ons beter te vinden en stijgt derhalve het aantal bij ons bekende mantelzorgers dat contact met ons opneemt. In 2021 waren dit er 178 en in 2022 waren dat er 224.
48	PvdA	Sociaal domein			24	Hoe zit het met eenzaamheid? We lezen over wat we ter preventie doen, maar wat zijn de cijfers in de gemeente? Kunnen jullie een link sturen waar we cijfers kunnen vinden die de beweringen onder Maatschappelijk effect E (4) staven? **Antwoord:** De cijfers in onze gemeente zijn dat 3% van de inwoners zich vaak eenzaam voelt en 18% soms. Dit is gelijk aan 2020. Vaak eenzaam voelen komt het meest voor bij mensen met lagere inkomens (7%) en mensen tussen de 18 en 35 jaar (6%). Onder 55+ is het 2%. Meer informatie is te vinden in de monitor sociaal domein 2022 en in de rapportage over de burgerpeiling (https://www.ooststellingwerf.nl/burgerpeiling). Wat betreft buurtbemiddeling: Scala bemiddelde in 2022 bij 31 situaties.
49	VPO	Programma 1: Samenleven	G3	Mensen zijn tevreden over ontmoetingsplaatsen in hun omgeving	25	In hoeverre is deze tevredenheid (al) kloppend? De raad heeft meerdere indicatoren ontvangen dat mensen meer behoefte hebben aan ontmoetingsplekken **Antwoord:** In de burgerpeiling antwoordde 11% van de 2064 respondenten '(helemaal) oneens' op de stelling 'Er zijn genoeg mogelijkheden in mijn dorp om andere mensen te ontmoeten'. 89% antwoordde '(helemaal) eens' of 'neutraal' of 'weet ik niet'. Dit neemt niet weg dat er (ook) behoefte kan zijn aan meer of andere ontmoetingsplekken.
50	D66	Programma 1 Samenleven	Thema 1.1 Meedoen	G2 Mensen zijn op de hoogte en hebben toegang tot sociale, culturele en sportinfrastructuur	25	Hoe goed weten mensen de digitale activiteitenagenda www.uutgoan.nl te vinden (aantal bezoekers)? **Antwoord:** Er zijn sinds de lancering (najaar 2022) van de site bijna 4000 bezoekers geweest op uutgaon.nl. In totaal zijn er 138 organisaties actief op uutgaon.nl en er staan 448 activiteiten op de site.
51	D66	Programma 1 Samenleven	Thema 1.1 Meedoen	Maatschappelijk effect F: Mensen zetten zich in voor de samenleving en elkaar	25	Via het Fonds zijn 10 nieuwe maatschappelijke initiatieven ondersteund. Zijn er ook aanvragen afgewezen? Zo ja hoeveel, en waarom? **Antwoord:** In 2022 is één project afgewezen op basis van de puntentelling. Een andere aanvraag is afgewezen voor Het Fonds omdat deze vanuit andere middelen (Aandachtsgebieden) kon worden gefinancierd.

Nr	**Partij**	**Hoofdstuk (tegel)**	**Paragraaf (onderdeel)**	**Titel (subonderdeel)**	**Pag nr**	Vraag
52	D66	Programma 1 Samenleven	Thema 1.1 Meedoen	G5: Vrijwilligers floreren in de samenleving.	27	Hoe goed weten organisaties de bestuurscoach van Scala te vinden? Hoeveel organisaties hebben hiervan gebruik gemaakt? **Antwoord:** Er deden 4 organisaties individueel een beroep op de bestuurscoach en er waren 34 deelnemers bij bijeenkomsten georganiseerd door de bestuurscoach.
53	LSO				27	Wat doet de Stichting Geldfit precies? **Antwoord:** In juni 2022 zijn we als gemeente aangesloten bij Geldfit. Inwoners krijgen een passend advies of worden in contact gebracht met iemand die met ze meedenkt. Daarmee is de route voor inwoners helderder geworden en werken de (lokale) vrijwilligers- en professionele partijen achter de schermen samen om de ondersteuning op elkaar af te stemmen.
54	PvdA	Sociaal domein			28	Stuk gezondheid op pagina 28 – wij vinden dat er veel staat, maar ook hier weinig benchmark. Hoeveel dikker zijn? Hoeveel meer/minder bewegen we dan anderen? Graag ook links naar de cijfers. **Antwoord:** Het aantal kinderen met ernstig en matig overgewicht is in Ooststellingwerf vergeleken met 2018 afgenomen. Friesland breed is het aantal kinderen met overgewicht gelijk gebleven. Kinderen in heel Friesland zijn in 2022 vergeleken met 2018, vaker met de fiets of lopend naar school gegaan. (Waarschijnlijk) hierdoor komen meer kinderen dan in 2018 aan hun dagelijkse beweging van minstens een uur, want sporten/bewegen in de vrije tijd is bij alle kinderen in Friesland afgenomen.
55	LSO				28	Waarom is er gekozen voor steeds meer verwijzingen naar het Monitor Sociaal domein? Zeer storend toch? **Antwoord:** We verwijzen naar de monitor sociaal domein om te voorkomen dat de jaarstukken nog omvangrijker worden én we dubbelingen krijgen met de monitor. De andere hoofdstukken van de jaarstukken bevatten ook geen cijfers, dus is voor één lijn gekozen.
56	VPO	Programma 1: Samenleving	H3	Mensen vinden (tijdige) ondersteuning bij psychische klachten	29	Welke programma's naast de Happylessen aangeboden voor de doelgroep vanaf 12 jaar. Wat zijn de financiële gevolgen hiervan geweest in 2022? **Antwoord:** Happyles € 18.000 Bouw! € 5.250 Jongerenwerk € 252.000 Preventielessen € 8.000 YoungLeaders + NBT € 25.000
57	D66	Programma 1	Thema 1.1 Meedoen	I2: Ouderen hebben	29	In bijna alle kernen van Ooststellingwerf zijn inloopactiviteiten voor ouderen. Hoe is het gebruik van deze voorzieningen?

Nr	Partij	Hoofdstuk (tegel)	Paragraaf (onderdeel)	Titel (subonderdeel)	Pag nr	Vraag
		Samenleven		betekenisvolle relaties, werk en/of daginvulling		**Antwoord:** In de burgerpeiling staat in 'hoofdstuk 3 Activiteiten' hoeveel inwoners, per dorp, aan activiteiten meedoen, ook 55+ ers. Daaruit blijkt in ieder geval dat meer 55+ers dan jongere inwoners meedoen aan (culturele) activiteiten. In de monitor sociaal domein 2022 vind u onder '2.7 maatschappelijk effect D de aantallen bezoekers van de dagbesteding zonder indicatie. Verder zijn er inderdaad in veel dorpen activiteiten voor ouderen. Meestal ligt daar geen directe subsidie aan ten grondslag maar gaat dit via verenigingen (bijvoorbeeld de Onafhankelijke Seniorenvereniging) of Plaatselijk Belang. Initiatiefnemers leggen daar geen verantwoording over af aan ons.
58	PvdA	Sociaal domein			29	H4: middelengebruik - daar maken wij ons zorgen over. Het gebruik op het platteland is volgens ons hoger dan in de stad (?) (qua alcohol en softdrugs). Wat wordt er op het Stellingwerf College gedaan, wat in Waskemeer? En moeten we ons niet vooral richten op al die ouders die een keet in hun achtertuin zetten? (Persoonlijk aanspreken?) Daar wordt het meeste gedronken uiteindelijk... Of zit het anders? **Antwoord:** Voor wat betreft de aanpak op de VO's ligt de primaire verantwoordelijkheid bij de schoolbesturen. De signalen zijn ons bekend. Met de OKO-aanpak denken wij hier een adequate oplossing voor te hebben.
59	PvdA	Sociaal domein			30	Er wordt op verschillende plekken over discriminatie tegen LHBTQI+ gesproken (modewoord/thema), maar hoe zit het met discriminatie tegen bv. niet-blanke medebewoners? Juist omdat dat percentage lokaal laag is, zijn wij bang dat discriminatie op grond van huidskleur veel te normaal wordt gevonden. Laten wij dat vooral niet vergeten! Hoe zouden wij dat in de toekomst kunnen doen (of over rapporteren)? **Antwoord:** Tûmba voert namens de Friese gemeenten de wettelijke taak Antidiscriminatievoorzieningen uit. Daarnaast doen wij mee aan de monitor discriminatie Noord Nederland. Op de website van de gemeente is sinds 2 maanden een duidelijke button te vinden om discriminatie breed te melden. Signalen die wij krijgen pakken we op.
60	LSO				30	Klopt het dat er scholen zijn die de voorlichting over drugs krijgen? **Antwoord:** VNN verzorgt op Stellingwerf college programma Helder op school. Betreft Training aan docenten gedurende meerdere jaren. Op het Stellingwerf college is een informatieavond voor ouders georganiseerd met voorlichting over middelengebruik. Op het voortgezet onderwijs is (laagdrempelig) contact met jongerenwerk, preventiewerk VNN, jeugdverpleegkundige en jeugdarts van de GGD en het gebiedsteam. Hier wordt aandacht besteed aan voorlichting maar ook aan weerbaarheid. Basisscholen richten zich met name op voorlichting aan ouders.
61	GL	Programma 1: Samenleven	Thema 1.3 Gezondheid	Wat hebben we bereikt. Maatschappelijk effect K. Mensen leven	30	Aantal meldingen huiselijk geweld neemt af. Stijging was het gevolg van corona. Neemt huiselijk geweld daadwerkelijk af of word wat meer zichtbaar is geworden door corona weer onzichtbaar? **Antwoord:** Het lijkt dat de spanningen thuis afnemen o.a. doordat inwoners weer buitenshuis werken.

Nr	**Partij**	**Hoofdstuk (tegel)**	**Paragraaf (onderdeel)**	**Titel (subonderdeel)**	**Pag nr**	Vraag
				in een gezonde leefomgeving		
62	PvdA	Sociaal domein			31	JOGG-gemeente pag 31 - 4 gezonde basisscholen vinden wij nog niet heel erg veel? Mooi is dat er hierover wordt gerapporteerd. Maar ir is dus nog wel werk aan de winkel? **Antwoord:** Met alle scholen worden gesprekken gevoerd om gezonde school te bespreken. 9 Scholen hebben voor het nieuwe seizoen ondersteuning (budget) aangevraagd voor gezonde school.
63	GL	Programma 1: Samenleven	Thema 1.3 Gezondheid	Wat hebben we ervoor gedaan, I2. Ouderen hebben betekenisvolle relaties, werk en/of daginvulling	31	De gemeente bekostigd welzijn op recept door Scala. Is welzijn op recept in elke dorp, of in ieder geval de kernen, beschikbaar, of alleen in Oosterwolde en Appelscha? Huisarts in Haulerwijk geeft aan het niet te kennen. **Antwoord:** In 2022 is er voor het laatst subsidie voor welzijn op recept verstrekt aan Scala. Dit omdat wij niet tevreden waren over de resultaten. Scala is met eigen middelen hiermee doorgegaan. In 2022 waren er 12 nieuwe casussen Welzijn op Recept bij Scala.
64	D66	Programma 1 Samenleven	Thema 1.1 Meedoen	Maatschappelijk effect K: Mensen leven in een gezonde leefomgeving.	32	Een gezonde leefomgeving is o.i. ook een toegankelijke leefomgeving. Op welke wijze wordt dit meegenomen? **Antwoord:** In (de uitvoering van) beleid wordt inclusie als uitgangspunt meegenomen. Vanuit gelijkheidsbeginsel dienen voorzieningen beschikbaar te zijn voor alle inwoners indien van toepassing.
65	D66	Programma 1 Samenleven	Thema 1.4 Goed opgroeien	Maatschappelijk effect L: Jeugdigen ontwikkelen zich optimaal	34	Het bereik van VVE, de bekostiging loopt via de rijksregeling onderwijsachterstandenbeleid? **Antwoord:** Ja
66	D66	Programma 1 Samenleven	Thema 1.4 Goed opgroeien	O3: Scheidingen verlopen met minimale schade voor jeugdigen	36	Hoe word je een dappere Dino of een Stoere schildpad? **Antwoord:** Betreft een groepsprogramma om emotionele en gedragsproblemen bij kinderen te voorkomen of beperken na een scheiding
67	GL	Programma 1: Samenleven	Thema 1.4 Goed Opgroeien	Wat hebben we daarvoor gedaan, N: Jeugdigen zijn weerbaar	36	Activeringsprogramma's Youngleaders en Maatschappelijke DienstTijd. Zijn hiervan resultaten beschikbaar, of deze programma's hun werking hebben? **Antwoord:** Young Leaders: er zijn in totaal 40 jongeren die het project hebben gevolgd en afgerond. MDT-divers: Maatschappelijke diensttijd is voor jongeren/jongvolwassenen tussen de 14 en 30 jaar die zich willen ontwikkelen in de breedste zin van het woord. Momenteel loopt met een vijftal meiden uit Donkerbroek een traject welke

Nr	Partij	Hoofdstuk (tegel)	Paragraaf (onderdeel)	Titel (subonderdeel)	Pag nr	Vraag
						gericht is in het leren organiseren van activiteiten. Op de door hun georganiseerde avond kwamen 30 kinderen op af. In totaal hebben in 2022 35 mensen deelgenomen aan MDT.
68	LSO				37	"We zijn in 2022 gestart met jongerenparticipatie". Hoe? **Antwoord:** Met het oog op het nieuwe beleid inwonersparticipatie spraken we o.a. met kinderen, jongeren, jongerenwerkers, experts (bv NJi, ProDemos) en andere gemeenten over jeugdparticipatie en wat daarin wel/niet werkt. Ook organiseerden we een themabijeenkomst met de raad over inwonersparticipatie, waaronder jeugdparticipatie.
69	GL	Programma 1: Samenleven	Thema 1.4 Goed Opgroeien	Wat hebben we daarvoor gedaan. Algemeen	37	Wat zijn Quests en Chats en hoe word dit uitgevoerd? **Antwoord:** Om de mening van jongeren te horen houden we Quests and Chats met ze. Eerst vullen jongeren (online) een korte vragenlijst in. En daarna vertellen ze ons er meer over via een digitale groepschat. Deelnemers zijn jongeren van 12 tot en met 23 jaar, dus van brugklas tot en met MBO. De resultaten van de afgelopen keren zijn te vinden op https://www.ooststellingwerf.nl/quests-and-chats.
70	VPO	Programma 1: Samenleving	Thema 1.1 Meedoen. Armoede	Kinderopvang gratis	39	Wat zijn de financiële consequenties op langere termijn van de gratis kinderopvang voor de gemeente? Wie gaan deze kosten dragen: Rijk, Provincie, Gemeente? Is het verstandig hiervoor alvast geld te reserveren indien de gemeente deze kosten zal moeten dragen? **Antwoord:** Het landelijk programma kinderopvang is door het Rijk uitgesteld. De inhoud en het plan van aanpak zijn nog onbekend. Het is niet reëel te verwachten dat het nieuwe beleid kinderopvang bekostigd moet gaan worden vanuit de (huidige) gemeentelijke middelen.
71	VPO	Programma 1: Samenleving	Jeugdhulp	Tekort op begroting	39	Sinds de overheveling van de jeugdhulp is er geen adequate begroting geweest van de kosten. Hoe is het mogelijk dat na 8 jaar dit nog niet goed is gelukt/niet onder controle is? **Antwoord:** De begroting is adequaat, er is hier sprake van een open einde regeling waardoor elke jongere recht heeft op jeugdhulp. Sinds de overheveling van de jeugdhulp is de inkoopsystematiek veranderd, zijn er tussentijdse prijsindexaties gedaan en is de wet woonplaatsbeginsel ingevoerd. Deze wijzigingen brachten onzekerheden in het uitgavenpatroon met zich mee. We zien dat er in 2022 vaker naar niet gecontracteerde zorgaanbieders werd doorverwezen waardoor er meer maatwerkcontracten nodig waren. In het laatste kwartaal van 2022 zijn er een aantal dure hersteltrajecten afgesloten.
72	LSO				39	"Niet gebruikt geld - amendement" Wordt dit niet teruggekoppeld aan de raad? **Antwoord:** In de loop van 2022 werd duidelijk dat we voor energiebesparende maatregelen ook de RREW middelen voor dit doel konden inzetten, met als voordeel dat dit geld niet hoeft te worden terug betaald en we onze eigen middelen

Nr	Partij	Hoofdstuk (tegel)	Paragraaf (onderdeel)	Titel (subonderdeel)	Pag nr	Vraag
						dus niet uit hoeven te geven. De terugkoppeling vindt nu plaats via de jaarrekening.
73	VPO	Programma 1: Samenleving	Voordeel WMO	WMO voordeel	40	Kunnen de WMO gelden die in 2022 zijn overgebleven (819.000 euro) worden geoormerkt zodat deze bij de toekomstige ontwikkelingen WMO weer kunnen worden ingezet? **Antwoord:** Dat is niet gebruikelijk. Bij nieuwe toekomstige ontwikkelingen die meer geld kosten komt een voorstel (separaat of via de P&C cyclus) om budget te verhogen.
74	LSO				40	Kan het college uitleggen hoe het kan dat er geen kapitaalslasten zijn voor het Doarpssintrum Donkerbroek? **Antwoord:** In 2019 heeft u een krediet beschikbaar gesteld van € 2 miljoen voor realisatie van het DoarpsSintrum Donkerbroek in het jaar 2021. Conform de financiële verordening vindt de eerste afschrijving plaats in het jaar na het gereedkomen van het actief. Daarom zijn er destijds kapitaallasten opgenomen vanaf 2022. Het DoarpsSintrum is in 2021 echter niet gerealiseerd. Daarom zijn er in 2022 ook geen kapitaallasten. In de raadsvergadering van juni 2023 wordt er een voorstel aan u voorgelegd voor een kredietuitbreiding in verband met de gestegen stichtingskosten.
75	D66	Programma 1 Samenleven	Thema 1.4 Goed opgroeien	Jeugdhulp, nadeel € 1.265.000	41	Doordat hersteltrajecten gemiddeld korter duren, drukken meer lasten op 2022. Is dit een incidentele kostenpost? In hoeverre wordt gecontroleerd dat herstel daadwerkelijk heeft plaats gevonden? **Antwoord:** De verwachting is dat het korter duren van hersteltrajecten blijvend is. Wanneer het Gebiedsteam betrokken is bij een casus vindt er bij afsluiting van de zorg een evaluatie plaats om te beoordelen of de resultaten zijn behaald. Bij doorverwijzing door een gecertificeerde instelling doen de inkoopondersteuners navraag bij de voogd of de resultaten zijn behaald en de beëindiging akkoord is. Wanneer er een opvallend korte looptijd is doen de inkoopondersteuners navraag bij de zorgaanbieder.
76	PvdA	Sociaal domein			41	Jeugdhulp: daar ging & gaat zo veel geld heen, maar daar hebben we zo weinig vat op. Wij vinden de rapportage erover wat mager(?) Wij denken specifiek aan de structurele middelen die recent werden vastgelegd voor de behandeling van 10 kinderen in totaal 800K€. Dat is natuurlijk heel veel geld per kind. Kun je in principe niets aan doen behalve preventie. Hoe kunnen wij uitvinden hoe zoiets verloopt/afloopt? Het is toch ook niet logisch dat ieder jaar 10 kinderen de behandelingen moeten volgen? **Antwoord:** In veel gevallen is het Gebiedsteam betrokken bij het verloop van de casus. In andere gevallen ligt de regie en het verloopt van de casus bij een gecertificeerde instelling. Wij kijken kritisch naar (dure) zorgaanvragen en denken daar waar mogelijk mee in oplossingen. In sommige gevallen is de enige passende zorg een (zeer) intensief zorgtraject.
77	LSO				41	Wordt jeugdhulp niet onbetaalbaar? **Antwoord:**

Nr	Partij	Hoofdstuk (tegel)	Paragraaf (onderdeel)	Titel (subonderdeel)	Pag nr	Vraag
						Ja, de jeugdhulp wordt onbetaalbaar en de gemeenten krijgen onder andere structureel te weinig financiële middelen vanuit het Rijk om zorg aan de jeugd te kunnen leveren. Dat is ook de aanleiding dat het Rijk samen met de gemeenten (VNG) de hervormingsagenda 2023 hebben ontwikkeld. Hervormingen in de jeugdzorg zijn hard nodig om jeugdigen en gezinnen die dat nodig hebben, zo snel mogelijk passende zorg te bieden. Tegelijkertijd moet het hele jeugdzorgstelsel financieel houdbaar worden. Het gaat daarbij om een combinatie van maatregelen en middelen. Alle gemeente in de provincie Friesland zijn bezig met de transformatie binnen de jeugdzorg dat aansluit bij de uitgangspunten van de hervormingsagenda.
78	D66	Programma 1 Samenleven	Thema 1.4 Goed opgroeien	Corona	42	De dekking van dit nadeel loopt via een ander programma/via verrekening met de reserve? **Antwoord:** De dekking van dit nadeel loopt via programma 6, en is daar als voordeel verantwoord.
79	GL	Programma 2	Algemeen		42	We zien uitgebreide programma's en thema's. Waarom is programma 2 zo kort? Hoe wordt bijvoorbeeld ingezet op bereikbare scholen? Hoe is ingezet op samenwerking tussen scholen? **Antwoord:** Programma 2 is kort omdat het onderwijsinhoudelijke gedeelte overgeheveld is naar Programma 1 in verband met de Visie op Sociaal Domein. De scholen zijn zo verspreid over de gemeente dat ze goed bereikbaar zijn. Samenwerking tussen scholen ligt op het onderwijsinhoudelijke vlak. Op het terrein van de huisvesting zijn met de schoolbesturen gesprekken gevoerd. Mede op basis daarvan wordt in 2023 een Integraal Huisvesting Plan opgesteld.
80	OB	Programma 3	Thema 3.1.1. Recreatie en Toerisme	beleidskaders	44	Hier staat de versie van Masterplan Regio Appelscha (2017- 2021). Vraag: Zijn de beleidskaders nog wel actueel? **Antwoord:** Het Masterplan is het basisdocument waaruit nog steeds acties uit voortvloeien oa de verbinding Dr Friese Wold – Fochteloerveen.
81	CU		Programma 3	Bij wat hebben we bereikt, eerste punt	44	In hoeverre wordt ook Recreatieschap Drenthe ingezet voor promotie en marketing? **Antwoord:** TIP Appelscha heeft een aantal acties uitgezet met Marketing Drenthe/Recreatieschap.
82	CU		Programma 3	Bij wat hebben we bereikt, eerste punt	44	Op welke wijze worden de ondernemers gestimuleerd om zich te blijven ontwikkelen op het gebied van gastheerschap? **Antwoord:** Er worden o.a. Workshops gastheerschap aangeboden door TRZF en Marketing Drenthe.
83	OB	Programma 3	Thema 3.1.2.	Wat heeft de inwoner	45	Vraag: Tekst lezende geeft het geen herkenningspunten van de bewoners. Wat maakt dat het antwoord zo is geformuleerd.

Nr	Partij	Hoofdstuk (tegel)	Paragraaf (onderdeel)	Titel (subonderdeel)	Pag nr	Vraag
			BioBased Economy	daarvan gemerkt		**Antwoord:** De spin-off van onze inzet in een BioBased Economy heeft voor een deel een indirect (werkgelegenheids-) effect. Dit is niet altijd direct zichtbaar voor onze inwoners. Het beter zichtbaar maken van het belang en de spin-off van een BioBased Economy richting onze inwoners is nadrukkelijk insteek voor de uitvoeringsstrategie Circulaire Economie de komende jaren.
84	VPO	Programma 3: Ruimtelijke en economische ontwikkeling	Thema 3.1.2	Biobased economy	45	BBE creëert meer banen, in hoeverre klopt dit met de werkelijkheid gezien BBE 2-3 x zoveel kost als normaal. Hoe is de haalbaarheidskaart dan ingevuld? Op langere termijn creëert BBE een hogere levensonderhoud voor de inwoners, hoe denkt de gemeente dit te ondervangen? **Antwoord:** Er staan in deze vraag veronderstellingen. Daarmee is het een politieke vraag.
85	LSO				45	Welke biobased projecten zijn er in 2022 daadwerkelijk gerealiseerd? **Antwoord:** Projecten die in 2022 daadwerkelijk zijn gerealiseerd met subsidie vanuit programma BBE zijn: • Op het Ecomunitypark in Oosterwolde is een biobased brug gerealiseerd en geopend. • Daarnaast is in 2022 het project Biodivers Cultuurland afgerond door de Gebiedscoöperatie Zuidoost Friesland. • Ook is er een project gerealiseerd voor meer biodiversiteit op de boerderij door Agrarische Natuur- en Milieuvereniging Gagelvenne in samenwerking met Cruydt-Hoeck. Daarnaast hebben er in 2022 tal van activiteiten plaatsgevonden binnen het thema biobased economy, voornamelijk in het Biosintrum. Zoals: • Symposium 'Boeren voor de Bouw' • Opening Onderzoekstuin Leer- en Kenniscentrum Bodem • Congres: "Prefab bouwen met biocomposieten" • Congres: "Inko(p)pen Biobased" • Congres: "Als ik kan, koop ik biobased"
86	LSO				45	Welke bedrijven zijn er nu actief op het Ecomunity Park en hoeveel werkgelegenheid gaat hiermee gepaard? **Antwoord:** Op het bedrijvenpark zijn aanwezig, Ecostyle, Kaaslust, bouwkundig bureau J. Kok, Etran opleidingsinstituut duurzame ontwikkeling en Biosintrum. In totaal zijn er op dit moment rond de 86 mensen werkzaam binnen de bestaande bedrijven.
87	VPO	Programma 3:	Thema 3.2 Verkeer,	Subsidie aanvragen	46	Wat is de status van de subsidieaanvragen? Hoeveel subsidie is aangevraagd en voor welke programma's? Zijn er al subsidieaanvragen toegekend? Zo ja, welke?

Nr	Partij	Hoofdstuk (tegel)	Paragraaf (onderdeel)	Titel (subonderdeel)	Pag nr	Vraag
		Ruimtelijke en economische ontwikkeling	wegen en groen			**Antwoord:** De aanvragen zijn gedaan binnen het kader van het Gemeentelijk RioleringsPlan. (programma Duurzaamheid) De aanvragen zijn in twee delen aan gevraagd. Het eerste deel is toegekend. Het totaal bedrag is € 440.000, verdeeld over verschillende projecten, zoals het Haerenkwartier en de locaties genoemd in de Factsheets (zie raadsmededeling #1206 d.d. 11 oktober 2022). Het tweede deel van de aanvraag is in 1e kwartaal van 2023 ingediend en wordt nu beoordeeld.
88	D66	Programma 3 Ruimtelijke en economische ontwikkeling	Thema 3.1.3 Werkgelegenheid	Wat hebben we ervoor gedaan	46	Kunnen wij nader kennis maken met Dennis? **Antwoord:** Dennis is een website met doorklikmogelijkheden naar instrumenten voor de werkgeversdienstverlening van alle arbeidsmarktregio's. Professionals kunnen met filters in één oogopslag zien welke lokale, regionale en landelijke instrumenten op het gebied van werkgeversdienstverlening van toepassing zijn voor een specifieke werkzoekende. Doordat de instrumenten openbaar zijn, kunnen arbeidsmarktregio's ook elkaars aanbod inzien en elkaar inspireren. De ambitie is Dennis op termijn ook beschikbaar te stellen aan werkgevers.
89	LSO				46	Hoe staat het met het strategisch plan verkeersveiligheid? **Antwoord:** Op 25 oktober 2022 bent u met een mededeling aan de Raad "Plan van Aanpak uitvoering Strategisch Plan Verkeersveiligheid" (Ibabs Ingekomen stukken, ID 1209) geïnformeerd over de voortgang. In de loop van 2023 volgt een update van de stand van zaken.
90	GL	Programma 3	1.3 Werkgelegenheid	Wat hebben we bereikt	46	Er is een ondernemersloket ingericht. Kunnen ondernemers hier ook terecht voor vragen over duurzaamheid? Hoeveel is er gebruik gemaakt van dit ondernemersloket, waar lijkt vooral vraag naar te zijn? **Antwoord:** Bestaande ondernemers en starters kunnen bij het ondernemersloket voor allerhande vragen op het gebied van ondernemen, bestemming, werkgelegenheid maar ook duurzaamheid terecht. In de afgelopen periode zijn er een tweetal vragen in het kader van duurzaamheid via het loket gesteld.
91	GL	Programma 3	2 Verkeer, wegen en groen	Wat hebben we daarvoor gedaan	46	De gemeente stapt over naar LED. Is hierbij ook gekeken naar mogelijkheden van slimme verlichting? (aanslaan bij beweging) **Antwoord:** Tijdens de voorbereiding van het vervangingsplan naar LED zijn ook de mogelijkheden voor aansturing door bewegingsmelders onderzocht. Deze techniek stond toen nog in de kinderschoenen en was kostbaar. De grootste besparing/kosten efficiency kon worden behaald met een armatuur dat in combinatie met een dimregime werd geplaatst. Hierdoor brandt de verlichting in de nacht maar op 30%. Overigens wordt het openbare verlichting netwerk aangestuurd door lichtsensoren die van de netbeheerder (Liander) zijn.

Nr	**Partij**	**Hoofdstuk (tegel)**	**Paragraaf (onderdeel)**	**Titel (subonderdeel)**	**Pag nr**	Vraag
92	VPO	Programma 3: Ruimtelijke en economische ontwikkeling En paragraaf 9: Duurzaamheid	Thema 3.3.1 Milieu 2023 CO2 neutraal, zonneweides	2030	47	Hoe verwacht de gemeente de doelstelling van 2030 te halen gezien dit uit alle voorspellingen niet mogelijk lijkt? In de landelijke politiek wordt al geopperd dat 2030 niet haalbaar is, moeten wij als gemeente niet de landelijke richtlijnen aanhouden qua investeringen? **Antwoord:** Dit is een politieke vraag
93	GL	Programma 3	Verkeer, wegen en groen	Wat heeft de inwoner gemerkt	47	Vorig jaar is toegezegd voortaan op te nemen hoeveel bloemrijke bermen er bij zijn gekomen. Hoeveel km bloemrijke bermen zijn er bij gekomen in Ooststellingwerf? **Antwoord:** Er is een toename van ca. 6.500 m2 bloemrijke berm t.o.v. 2021. Het groenareaal wordt bijgehouden in m2 vandaar dat het aantal toegenomen km's niet weer te geven is.
94	CU		Programma 3		48	Onder andere bij deze paragraaf maar ook elders wordt gesproken over de informatie via gemeentelijke website en sociale media. Wordt soms ook een pagina in een lokale nieuwskrant gebruikt? Niet iedereen gebruikt sociale media en door de hoeveelheid informatie dreigt dit daar ook onder te sneeuwen. Hoe denkt u alle inwoners te kunnen bereiken? **Antwoord:** Zowel offline als online communicatie is belangrijk. Er is altijd sprake van een mix van media zowel online als offline. Maar er wordt altijd gekeken naar de boodschap en doelgroep. We publiceren als gemeente al tientallen jaren iedere week de pagina Gemeentenieuws in de Nieuwe Ooststellingwerver (huis-aan-huis en abonneekrant). Recent hebben we ook een onderzoek gedaan onder inwoners van welke media vooral gebruik wordt gemaakt. Hieruit bleek ook dat de pagina Gemeentenieuws in de NOS goed wordt gelezen, gevolgd door de sociale media.
95	CU		Programma 3		48	Er is een digitaal duurzaam bouwloket ingericht. Hoe geeft u hier bekendheid aan? Hoe gemakkelijk is dit te vinden voor de inwoners? **Antwoord:** Via de verschillende mediakanalen die tot onze beschikking staan, zoals de periodieke advertenties in de Nieuwe Ooststellingwerver, social media en het digitaal duurzaam bouwloket is te vinden op onze website onder het thema 'duurzaamheid'.
96	GL	Programma 3	3.1 Milieu, Co2	Wat heeft de inwoner	48	De gemeente heeft een digitaal duurzaam bouwloket. Zijn er cijfers beschikbaar over het gebruik daarvan binnen onze gemeente? Wat zijn de trends?

Nr	Partij	Hoofdstuk (tegel)	Paragraaf (onderdeel)	Titel (subonderdeel)	Pag nr	Vraag
			neutraal, zonneweiders	daarvan gemerkt		**Antwoord:** In 2022 is het digitaal duurzaam bouwloket 455 keer geraadpleegd. Hierin zien we dat de bezoeken aan het digitaal duurzaam bouwloket in Q3 en Q4 van 2022 zijn verdubbelt ten opzichte van Q1 en Q2.
97	GL	Programma 3	3.1 Milieu, Co2 neutraal, zonneweiders	Wat heeft de inwoner daarvan gemerkt	**48**	De gemeente heeft energiecoaches opgeleid. Zijn er in onze gemeente ook energieadviseurS en/of financieel adviseurs beschikbaar? **Antwoord:** Inwoners kunnen energieadviseurs inschakelen die algemeen beschikbaar zijn in de regio en vindbaar zijn bijvoorbeeld via internet. Er zijn geen energieadviseurs in dienst bij de gemeente. De uitvoeringsagenda van de Transitievisie Warmte voorziet in het oprichten van een energieloket die inwoners eenvoudig doorgeleid naar de benodigde adviseur (energiecoach, energieadviseur, financieel adviseur, etc.) naar gelang de specifieke vraag van de inwoner.
98	VPO	Programma 3: Ruimtelijke en economische ontwikkeling	Thema 3.3.2 Afval	Reduceren bouw- en sloopafval	49	Zal het totaal bouw- en sloopafval niet toenemen ipv afnemen door renovatie, levensloopbestendig maken, verduurzamen en nieuwbouw plannen die momenteel nagestreefd worden? En wat is de financiële consequentie hiervan voor de inwoners? **Antwoord:** Renovatie, levensloop bestendig maken, verduurzamen en nieuwbouw plannen zijn in de meeste gevallen bedrijfsmatige projecten. Ook komt het voor dat particulieren een bouwcontainer huren. Het afval dat hierbij vrijkomt is dan ook bedrijfsmatig en komt niet naar de milieustraat. Inwoners, die hier zelf aan de slag gaan, kunnen hun afval tegen betaling van het slagboomtarief naar de milieustraat brengen.
99	D66	Programma 3 Ruimtelijke en economische ontwikkeling	Thema 3.3.2 Afval	Wat hebben we bereikt	49	VANG-doelstelling eindigt met de zin 'Daar is vooral de winst te behalen.' Waarom wordt dit als winst benoemd? Het is toch goed dat inwoners afval inleveren, ongeacht het type afval? **Antwoord:** Het is inderdaad goed dat inwoners afval, ongeacht het type afval, inleveren. De winst die we willen halen is dat we reststromen nog beter willen scheiden en dat daarvoor inwoners hun grof huishoudelijk beter gescheiden inleveren.
100	LSO				49	Wordt de bestrijding van zwerfafval nog steeds gefinancierd vanuit Afvalstoffenheffing? **Antwoord:** Ja, dat klopt.
101	LSO				49	Hoe verhoudt zich de taskforce wonen met openbaarheid en transparantie? **Antwoord:** Planontwikkeling is vooral in het begin een zorgvuldig proces dat zich achter gesloten deuren afspeelt. We hebben onze website in de lucht om ontwikkelingen kenbaar te maken aan onze inwoners. Veel plannen zijn echter nog in

Nr	**Partij**	**Hoofdstuk (tegel)**	**Paragraaf (onderdeel)**	**Titel (subonderdeel)**	**Pag nr**	Vraag
						een te vroeg stadium waardoor communicatie naar buiten niet wenselijk is. Participatie met de omgeving is in deze processen van essentieel belang voor de voortgang. Zodra we kunnen en mogen (van de particuliere ontwikkelaar) communiceren dan doen we dat uiteraard meteen.
102	OB	Programma 3	Thema 3.4 bouwen en wonen	Wat heeft de inwoner daarvan gemerkt	50	Bij de eerste bullit staat " dat het goed wonen is in O'werf in een aantrekkelijke woningvoorraad" Vraag; waar komt deze uitspraak vandaan en op welke manier is deze gemeten, er is immers een tekort aan woningen voor diverse categorieën inwoners? **Antwoord:** Deze bullit komt uit de woonzorgvisie 2022-2026. Deze uitspraak is gedestilleerd uit o.a. woonbehoefte onderzoeken die gedaan zijn t.b.v. het opstellen van de woonzorgvisie en de woonopgave in beeld te krijgen. Zie onderzoeken behorende bij woonzorgvisie.
103	CU		Programma 3		50	Met een visie alleen wordt het doel niet gehaald. Hoe denkt u te realiseren dat de huur- en koopwoning passend zullen zijn en ook nog eens energieneutraal? **Antwoord:** Onder de visie ligt het woningbouwprogramma als uitvoeringsdocument. Tevens zijn de prestatieafspraken met corporaties en huurdersverenigingen een uitgangspunt voor woningbouwontwikkeling. BENG (Bijna Energie Neutraal Gebouw) is vanuit het bouwbesluit een eis. Helaas zijn de kosten van met name bouw- en installatiemateriaal dusdanig hoog waardoor de woningen waar we juist behoefte aan hebben zeer moeilijk of zelfs helemaal niet voor een betaalbare prijs kunnen worden ontwikkeld. Onze externe adviseurs (stedenbouwkundigen en ingenieursbureaus) adviseren ons bij het creëren van een energetisch wenselijk inrichtingsplan. Uitvoeringsprogramma's vanuit woonzorgvisie, prestatieafspraken, duurzaamheid worden bij de planontwikkeling betrokken.
104	CU		Programma 3		50	Zijn er in onze gemeente initiatieven voor knarrenhofjes? Zo ja, waar worden deze gerealiseerd? Op welke plaatsen zijn er initiatieven voor innovatieve en tijdelijke woningen? **Antwoord:** We zijn in gesprek met het ondersteuningsteam van de Friese Taskforce Wonen, Zorg en Welzijn. Belangrijk onderdeel van onze gesprekken is het concept van knarrenhofjes. We zetten zelf nu voornamelijk met Actium in op levensloopbestendige rijwoningen maar dit is niet sec een knarrenhofje. Geschikte locaties ontbreken nog op dit moment. Als Taskforce Wonen en bij team Ruimtelijke Ordening krijgen we veel inwoners aan tafel die hun perceel ter beschikking willen stellen, maar hebben niet direct een idee wat ze er mee kunnen/willen. We onderzoeken de mogelijkheden, denken mee en adviseren initiatiefnemers.

Nr	**Partij**	**Hoofdstuk (tegel)**	**Paragraaf (onderdeel)**	**Titel (subonderdeel)**	**Pag nr**	Vraag
105	GL	Programma 3	4 Bouwen en wonen	Wat hebben we ervoor gedaan	50	Acties uit de nieuwe Woon(zorg)visie worden genoemd. Een daarvan was de Huisvestingsverordening (of gerelateerde regelgeving), wat is hier de status van? **Antwoord:** De Huisvestingswet zal worden gewijzigd. Belangrijk onderdeel is dat alle gemeenten dan een urgentieregeling moeten hebben. Begin mei is hiervoor een startbijeenkomst geweest (gemeenten en provincie) hoe hier vorm aan gegeven kan worden. Dit wordt gedurende het jaar verder uitgewerkt.
106	GL	Programma 3	4 Bouwen en wonen	Wat willen we bereiken	50	De gemeente staat positief tegenover ontwikkelingen zoals tijdelijke woningen. Zijn er ontwikkelingen op dit gebied? **Antwoord:** We zijn bezig met de ontwikkeling van flexwoningen, dit is tijdens de besloten themaraad van 16 mei 2023 met u gedeeld. We hopen de eerste woningen in 2024 te kunnen plaatsen. Op dit moment ontbreekt het aan geschikte locaties voor deze woningen. We blijven naarstig op zoek.
107	PvdA				51	In programma 3 ruimtelijke en economische ontwikkeling zien wij financieel erg grote verschillen tussen begroot en werkelijk. Het gaat hierbij vooral om de thema's 3.2 en 3.4. Dik 5M€. Het doorschuiven van het Haerenkwartier is een belangrijke oorzaak van een "meevaller" en de grondexploitatie de andere. Tekstueel is vooral de grondexploitatie o.i. erg slecht uitgelegd. Wat is daar nu eigenlijk gebeurd? Bijzonder vage teksten. Kan dit niet duidelijker gemaakt? Wij kunnen ook niets met de tekst "Dit jaar stellen wij voor om de omvang van de reserve niet via de gebruikelijke actualisatie te bepalen. De taskforce draait op volle toeren. Naar verwachting zullen er de komende tijd nieuwe exploitatieplannen aan u worden voorgelegd. Dan is het goed om de reserve grondexploitatie op niveau te hebben." De cijfers van 2022 zijn de cijfers van 2022 en dat heeft o.i. niets te maken met 2023. Je kunt toch gewoon de winst nemen en dan in 2023 (vanuit de reserves) daaruit onttrekken voor aankopen? Dat maakt veel duidelijker! En: "stellen wij voor"... aan wie en waar en hoeveel? Is dit dan nog een "verborgen extra reserve"? **Antwoord:** De grondexploitatie draagt niet bij aan het rekeningsresultaat. In 2022 zijn er in totaal vier kavels verkocht, waarvan één grote zichtkavel. Dit heeft geleid tot een stevige verkoopopbrengst in 2022. Hierdoor is de winstneming (toevoeging) aan de reserve ook hoger. De sluitpost van de grondexploitatie is de mutatie in de boekwaarde. In dit geval neemt de boekwaarde van de complexen af (onderdeel Voorraden onder vlottende activa), omdat de baten hoger waren dan de lasten. In de komende tijd zullen er een aantal exploitatieplannen door u worden vastgesteld. Het uitgangspunt is en blijft dat dit kostendekkend zal zijn. Echter er kunnen ook situaties zijn waar dit niet te realiseren is. Dan kan de reserve worden aangesproken. Het is dan goed om de reserve op niveau te hebben.
108	CU		Programma 3		51	Wat is de reden dat er bij het thema Openbare Ruimte € 2.860.000 voordeel is gerealiseerd? **Antwoord:** De belangrijkste oorzaken zijn weergegeven op p52, het voordeel bij verhardingen van € 2.911.000.

Nr	**Partij**	**Hoofdstuk (tegel)**	**Paragraaf (onderdeel)**	**Titel (subonderdeel)**	**Pag nr**	Vraag
109	PvdA				52	Ook 3.2: investering straatreinigen nadeel 80k door afschrijven in een keer. Daar zijn wij voor. Zo gebruiken wij incidentele middelen. Niet activeren als dat niet nodig is. Maar wat is het maximale bedrag waarvoor dit mag? **Antwoord:** In de financiële verordening, vastgesteld door u, is in artikel 8 vastgelegd: Activa met economisch nut en een verkrijgingsprijs van minder dan € 25.000 worden niet geactiveerd, uitgezonderd gronden en terreinen. Activa met maatschappelijk nut en een verkrijgingsprijs van minder dan € 250.000 worden niet geactiveerd.
110	LSO				52	Waarom trekken we extra geld uit voor vitale logies indien het reguliere budget toereikend is **Antwoord:** Het geld binnen de Regio Deal voor vitale logies is pas beschikbaar gekomen nadat hiervoor door de raad budget beschikbaar was gesteld.
111	LSO				52	Wat is het huidige tijdspad van de realisatie voor de openbare ruimte in het Haerenkwartier? **Antwoord:** Afhankelijk van de voortgang van het werk en weersomstandigheden verwacht de aannemer voor de bouwvak het werk af te ronden. Dit is uitgezonderd het laatste deel van de beplanting dat pas in het najaar (plantseizoen) geplant kan worden.
112	LSO				52	Steeds vaker zien we op diverse terreinen afrekeningen van eerdere jaren. Is dit niet te voorkomen **Antwoord:** Dit komt o.a. doordat het rijk steeds meer specifieke uitkeringen verstrekt. De verantwoording daarover vindt plaats via de Sisa verantwoording bij de jaarrekening. Waardoor de afrekening in een volgend jaar plaatsvindt. Dit is dus niet te voorkomen.
113	LSO				54	Is het niet zo dat je kunt verwachten dat de inkomsten van verkoop van bouwterreinen sterk zullen toenemen? Is het dan niet vreemd om de reserve grondexploitatie hoog te houden? **Antwoord:** In de toekomst zullen er een aantal exploitaties door u worden vastgesteld. Het uitgangspunt is daarbij een kostendekkende exploitatie. Echter er kunnen situaties voorkomen dat er ook verliesgevende exploitaties zijn. De hogere reserve is bedoeld om een eventueel verlies bij een exploitatie op te vangen.
114	LSO				54	Hoe blijven de diverse toekomstige bestedingen vanuit de algemene reserve voor de raad zichtbaar. Is het niet beter om dit soort gewaarmerkte bedragen via de budgetoverheveling te laten gaan? **Antwoord:** In de nota Reserves en voorzieningen wordt jaarlijks een specificatie opgenomen van alle begrote (ook meerjarig) en werkelijke mutaties in de algemene reserve.

Nr	**Partij**	**Hoofdstuk (tegel)**	**Paragraaf (onderdeel)**	**Titel (subonderdeel)**	**Pag nr**	Vraag
115	LSO				54	Hoe staat het met in het verleden verrichte lening aan projectontwikkelaar [redacted] **Antwoord:** Alles is afgewikkeld in februari van dit jaar. # in verband met privacy is de naam onzichtbaar gemaakt.
116	OB	Programma 4	Inleiding	Strategische projecten en ontwikkelingen	55	De baten en lasten van Programma 4 worden in de overige programma's verantwoord. Vraag; kan dit niet geschreven worden bij de diverse thema's het is lastig zoeken welke gelden bij welke programma's horen in de nadere tekst **Antwoord:** Dit is onderdeel van het raadsvoorstel over de nieuwe indeling van de programmabegroting.
117	PvdA				55	P 4 Het gaat in een jaarverslag jaar om de vergelijking in cijfers en tekst. Dat schrijven jullie zelf ook al "vragen 'wat hebben we bereikt? 'wat hebben we daarvoor gedaan?' en 'wat heeft de inwoner daarvan gemerkt?'" (en wat hebben we ermee bereikt). Prima!! Helaas wordt dit niet overal doorgevoerd. Dat kan ook niet omdat deze werkwijze niet overal van toepassing is. Dan gaat het natuurlijk om de harde cijfers die je moet kunnen vergelijken. Voorbeeld: bij programma 4 gaat het om strategische projecten. Daar is het juist zo dat de burger er iets van moet merken. Maar er zijn geen cijfers. Die moet je elders opzoeken. Onhandig. Projecten zijn juist erg interessant om ook financieel te bekijken/vergelijken. Maak van ons geen spoorzoekers! **Antwoord:** Zie vraag 116.
118	PvdA				55	Thema 4.1 Venekoten Centrum Oosterwolde: "Wat heeft de inwoner daarvan gemerkt. Aankleding van het centrum, gezelligheid van het centrum dus beleving is wat de inwoner hier van merkt (wat is gewijzigd?). De genomen voorzieningen (welke) maakt dat de inwoner het als plezierig moet ervaren om te winkelen. Daarnaast zorgen de acties en het aantrekkelijk maken van het centrum dat ook mensen van buiten Oosterwolde terug komen om te winkelen (hoe staven wij dat?)." Wij willen erop wijzen dat we als PvdA foto's gemaakt hebben van het centrum. Zo prachtig is dat niet... Wij willen daarom aangeven wijzen dat gebruikte tekst in dit soort gevallen een mening is en geen feit. Hoe gaan jullie daar mee om? **Antwoord:** Het doel van centrumplan Oosterwolde is het aantrekkelijker maken van het centrum. Het klopt dat meningen daarover kunnen verschillen. Acties en aantrekkelijk maken van het centrum in het kader van de Biz heeft tot doel om het verblijf van dorpsbewoners, maar ook winkelend publiek langer in het winkelhart te houden, maar vooral ook terug te laten komen. Deze door winkeliers en gemeente gedragen aanpak in de vorm van een Biz, waarbij de vooral samen optrekken en werken aan vernieuwing en beleving, heeft niet tot doel om het reguliere onderhoud van de openbare ruimte en of ontsierend bebouwing (veelal eigendom van derden) aan te pakken.

Nr	**Partij**	**Hoofdstuk (tegel)**	**Paragraaf (onderdeel)**	**Titel (subonderdeel)**	**Pag nr**	Vraag
119	CU		Programma 4		55	Vindt u dat het winkelcentrum voldoende uitstraling heeft als aantrekkelijk winkelgebied? Heeft u nog plannen voor verbetering in de planning staan? **Antwoord:** Het winkelcentrum kan zeker qua uitstraling beter, groener en aantrekkelijker. In het kader van de Biz, die thans vorig jaar na een periode van Corona weer actief kon worden opgepakt, staan er voor dit jaar een aantal acties/ festiviteiten in de planning die de sfeer en beleving van het centrum vergroten. Daarnaast zal naast meer vergroening, het plaatsen van bloembakken, verlichting van de bomen, ook de fontein worden herplaatst.
120	VPO	Programma 4: Strategische projecten en ontwikkelingen	Thema 4.2 Masterplan regio Appelscha	Subsidie	56	Er wordt aangegeven dat er subsidie is verleend. Hoeveel is dit geweest? Aan wie is dit verstrekt? Met welk doel is die verstrekt? **Antwoord:** € 20.000 naar TRZF en € 50.000 voor coöperatie Appelscha 3.0. Wat zij daarvoor doen is marketing, productontwikkeling, het stimuleren van ondernemerssamenwerking en professionalisering van het gastheerschap.
121	D66	Programma 4 Strategische projecten en ontwikkelingen	Thema 4.3 Biosintrum		56	Dit richt zich voor ons op de vraag hoe lang een onderwerp een strategisch project blijft. Het Biosintrum is inmiddels opgeleverd. Wanneer gaan we dit als maatschappelijk object beschouwen? **Antwoord:** De raad besluit zelf over de hoofdstukken in de begroting. Het Biosintrum is opgeleverd en in juni vindt besluitvorming over de beheersconstructie plaats. Wat het college betreft kan dit hoofdstuk dan uit de begroting.
122	CU		Programma 4		56	Het project Boerenstreek is afgerond. Heeft u ook vervolgacties gepland voor het braakliggende terrein aan de boerenstreek die een bezoek aan de boerenstreek aantrekkelijker maken? **Antwoord:** Over het braakliggende terrein zijn we op dit moment in gesprek om te komen tot een invulling van het braakliggende stuk wat voor een deel eigendom is van de gemeente. Met de voorgenomen invulling zou het gehele stuk in een keer worden ingevuld en daarmee de Boerenstreek aantrekkelijker/ afgerond worden.
123	CU		Programma 4		56	Zijn er ook acties om de aantrekkelijkheid van de omgeving (overige dorpen/streken in onze gemeente) te vergroten? **Antwoord:** In de omliggende streken vinden er acties plaats om de aantrekkelijkheid en de beleving te vergroten, voorbeelden hiervan zijn Appelscha 3.0,
124	CU		Programma 4		56	De inwoner merkt weinig van de inzet van het Biosintrum. Wat en hos zou dat wel kunnen worden bereikt, dan wel hoe kan het Biosintrum breder worden ingezet ook voor de eigen inwoners?

Nr	Partij	Hoofdstuk (tegel)	Paragraaf (onderdeel)	Titel (subonderdeel)	Pag nr	Vraag
						Antwoord: Het Biosintrum wil een duurzame economie creëren door de verbindende schakel te zijn tussen overheid, ondernemers en onderwijs en samen met hen te werken aan duurzame oplossingen. Daarnaast vinden er thans tal van bijeenkomsten en symposia plaats waar naast de bovengenoemde doelgroepen ook geïnteresseerde burgers aan deel kunnen nemen.
125	GL	4, Strategische projecten en ontwikkelingen	4.3	Biosintrum	56	'Het creëren van een plek voor toeristen en recreanten is niet van toepassing geleken.' Van toepassing waarop? Hoe is dat geprobeerd? **Antwoord:** Het Biosintrum is een bedrijfsgebouw en ligt op een bedrijventerrein. Dit is geen goede plek voor toeristische activiteiten.
126	LSO				58	Wanneer gaat de raad verder praten over de nieuwe legesverordening die OWO breed moet worden vastgesteld? **Antwoord:** In de themabijeenkomst van 19 april 2023 zijn de OWO raden geïnformeerd over de ontwikkelingen m.b.t. de omgevingswet, Wet kwaliteitsborging bouwen en legesverordening. Daarin is ook aangegeven dat er in september/oktober een volgende OWO brede themabijeenkomst plaatsvindt en dat in november de legesverordening ter besluitvorming wordt voorgelegd aan de individuele raden.
127	GL	4, Strategische projecten en ontwikkelingen	4.6	Visie op samenleven	58	'De inwoner kan zich laten vertegenwoordigen door de Adviesraad' Is dat ook gebeurd? **Antwoord:** Deze zin in de jaarstukken lijkt onvolledig geformuleerd. Navraag bij de Adviesraad leert dat deze de inwoners in ijn algemeenheid vertegenwoordigd. De Adviesraad vertegenwoordigt geen individuele inwoners. In de netwerken binnen de gemeente Ooststellingwerf hoort de Adviesraad wel veel signalen. Als het signaal de Adviesraad van meerdere kanten bereikt of algemeen gedragen wordt, dan gaan ze daarmee aan de slag.
128	CU		Programma 4		59	Er wordt veel geïnvesteerd in opleiding van het personeel, tegelijk is wisseling van personeel en instroom van nieuwe medewerkers een aandachtspunt (pagnr 65). Stelt de gemeente ook een opleidingsovereenkomst met haar personeelsleden op, waarbij bij vroegtijdig vertrek ten minste een deel van de opleidingskosten kunnen worden doorberekend aan hun nieuwe werkomgeving? **Antwoord:** Er worden afspraken gemaakt over het volgen van opleidingen tussen medewerker en leidinggevenden. Bij vroegtijdig vertrek worden die kosten ook doorberekend aan de vertrekkende medewerker of de nieuwe werkgever. Overigens mogen kosten van opleidingen direct nodig voor het uitoefenen van de functie op grond van de CAO niet meer worden doorberekend aan de medewerker of nieuwe werkgever.

Nr	**Partij**	**Hoofdstuk (tegel)**	**Paragraaf (onderdeel)**	**Titel (subonderdeel)**	**Pag nr**	Vraag
129	CU		Programma 4		59	Is het omgevingsspel ook interessant voor raads- en commissieleden interessant om hun kennis te vergroten op het gebied van de Omgevingswet? **Antwoord:** Is zeker interessant en leerzaam. Er zitten kaarten in het spel ook gericht op raads- en collegeleden.
130	GL	4, Strategische projecten en ontwikkelingen	4.9	Omgevingswet, bestemmingsplannen	59	Is het Omgevingsspel ook leuk en nuttig voor raad- en cie leden? **Antwoord:** Zie antwoord op vraag 129.
131	VPO	Programma 4: Strategische projecten en ontwikkelingen	Thema 4.11 Haerenkwartier	Tevredenheid bewoners	61	Waaruit blijkt dat de bewoners tevreden zijn over de duurzaamheid en betrouwbaarheid van de nieuwe woningen en de (verwarming)installaties? **Antwoord:** Dit blijkt uit de contacten die wij hebben met bewoners en is van algemene strekking. Bekend is dat er ook nog adressen zijn waar bewoners nog niet helemaal tevreden zijn. Dat is in de eerste plaats een verantwoordelijkheid van de woningbouwcorporatie en bouwaannemer.
132	D66	Programma 4 Strategische projecten en ontwikkelingen	Thema 4.11 Haerenkwartier	Wat hebben we bereikt	61	Hoe zijn de ervaringen met de Buurthuiskamer 'Het Ketelhuis?' Overwegen we een dergelijke inzet ook op andere plekken in onze gemeente? **Antwoord:** Ervaringen zijn overwegend positief. Het Ketelhuis is vaker open en wordt voor diverse structurele en incidentele activiteiten gebruikt. De inzet wordt jaarlijks verantwoord door het Leger des Heils in een maatschappelijk jaarverslag. Er zijn vooralsnog geen andere plekken in beeld. Wel werken we aan een gebiedsgerichte aanpak met de woningbouwcorporaties en Scala Welzijn waarbij dergelijke vragen n.a.v. gebiedskenmerken op tafel kunnen komen.
133	LSO				61	Kunnen wij stukken krijgen waaruit blijkt dat het ketelhuis (Haerenkwartier) steeds vaker wordt bezocht? **Antwoord:** De inzet en resultaten van het leger des heils en het ketelhuis worden in Q4 2023 in de raad besproken.
134	GL	Programma 5	Wat hebben we er voor gedaan		62	'... bij evenementen zijn opgepakt...' Wat heeft dit oppakken bereikt? **Antwoord:** De post Corona problematiek bij evenementen was, dat het evenementen publiek nogal onstuimig was. Het risico op excessen was groter dan anders. Hierop zijn we in contact gegaan met de organisatoren van evenementen zodat ze hierop voorbereid waren. Dit heeft voor veel evenementen gezorgd dat er meer beveiliging aanwezig moest zijn en dat er ruimte gecreëerd moest worden om onruststokers tot rust te manen of over te dragen aan de

Nr	Partij	Hoofdstuk (tegel)	Paragraaf (onderdeel)	Titel (subonderdeel)	Pag nr	Vraag
						politie. Ook is het verzoek neer gelegd om de huisregels van de betreffende evenementen duidelijk te communiceren richting de bezoekers. Dit alles heeft geresulteerd dat de evenementen in Ooststellingwerf relatief rustig verlopen zijn.
135	LSO			Wat heeft het gekost- verschil 80 V op 5.2. Thema Handhaving	63	Betekend dit dat we extra ruimte hebben voor bevoordeeld handhaving betreffende pilot de Hildenberg ? Of zelfs minder uitgegeven door NIET te handhaven ? **Antwoord:** Dit is een politieke vraag.
136	VPO	Programma 6: Bestuur en Dienstverlening	Thema 6.1 Bestuur	Raadsvoorstellen	65	Is er een inwerkprogramma voor de nieuwe medewerkers voor continuïteit en kwaliteit ten aanzien van de raadsvoorstellen aanwezig? Is deze onderdeel van het inwerkprogramma van de gemeente? Wie is de eindverantwoordelijke voor de kwaliteit van de raadsvoorstellen? Op welke wijze worden nieuwe medewerkers gebracht op het gewenste kwaliteitsniveau van de gemeente. **Antwoord:** De gemeentesecretaris / directeur is eindverantwoordelijk voor de organisatie. Er is een inwerkprogramma voor nieuwe medewerkers voor het schrijven van raadsvoorstellen. Een deel van de trainingen is online zodat medewerkers de trainingen direct na indiensttreding kunnen gaan volgen. Daarnaast organiseren we live-trainingen voor groepen medewerkers die voorstellen schrijven omdat je de kwaliteit ook moet onderhouden. Naast de live-trainingen en de online trainingen is er ook persoonlijke begeleiding mogelijk. College en directie monitoren de kwaliteit van de voorstellen. Een onderdeel van die monitoring is dat ook de raadsleden hierbij periodiek worden betrokken.
137	D66	Programma 6 Bestuur en dienstverlening	Thema 6.1 Bestuur	Opvang Oekraïense Vluchtelingen	66	In hoeverre voldoet Ooststellingwerf aan de opgelegde doelstellingen ten aanzien van de volgende doelgroepen: 1. Opvang ontheemde Oekraïners 2. Opvang asielzoekers 3. Opvang statushouders En op welke wijze is het college bezig met het realiseren van (tijdelijke) plekken voor spoedzoekers in de breedste zin? **Antwoord:** 1.Opvang ontheemde Oekraïners – 31-12-2022 taakstelling 117 en opgevangen 125 29 mei 2023 taakstelling 141 en opgevangen 53 2.Opvang asielzoekers – Geen taakstelling en geen personen opgevangen 3.Opvang statushouders –

Nr	**Partij**	**Hoofdstuk (tegel)**	**Paragraaf (onderdeel)**	**Titel (subonderdeel)**	**Pag nr**	Vraag
						Een achterstand moet in de volgende taakstelling worden ingelopen, en een voorstand wordt verrekend met de volgende taakstelling zodat dan minder gehuisvest hoeft te worden De taakstelling voor het huisvesten van statushouders voor 2022 was 35. Uiteindelijk zijn er 43 statushouders gehuisvest. De taakstelling voor het huisvesten van statushouders voor 1e helft 2023 is 31. De taakstelling voor 2e helft 2023 is 41 statushouders huisvesten (inclusief 4 AMV-ers).
138	LSO				66	Op welke wijze wordt de raad weer in zijn kracht gezet (aanbeveling Apotheker)? **Antwoord:** Dit is een politieke vraag.
139	VPO	Programma 6: Bestuur en Dienstverlening	Thema 6.3 Financien	Reële begroting	67	In hoeverre spreekt deze ambitie de werkelijk tegen m'n rond programma 1 Samenleving gelet op de structurele tekorten op de begroting van de jeughulp? **Antwoord:** Het klopt dat de werkelijkheid af kan wijken van de begroting. Naar aanleiding daarvan wordt ook de begroting aangepast. Het totaal van de begroting moet structureel en reëel in evenwicht zijn, dat blijft het uitgangspunt.
140	CU		Programma 6		67	Kunnen de resultaten van het onderzoek naar de bereikbaarheid ook gedeeld worden met de raad? Mogelijk is dat al gedaan, in dat geval waar kunnen we dit vinden? **Antwoord:** Dat is niet gedaan, maar de resultaten van het bereikbaarheidsonderzoek zullen met de raad gedeeld worden.
141	CU		Programma 6		67	Wat is het percentage inwoners want nog komt zonder afspraak ten opzichte van hen die een afspraak maken? **Antwoord:** In 2022 was dat 17,8% zonder afspraak en 82,3% met afspraak. Alle inwoners zijn welkom, met of zonder afspraak.
142	GL	Thema 6	Dienstverlening	Wat willen we bereiken	67	'Minder onnodige telefonische contacten.' Wat zijn onnodige telefonische contacten? Hoe voorkomen we dat we mensen ontmoedigen te bellen die dat wel nodig hebben? **Antwoord:** De term 'onnodig' is ongelukkig gekozen. Inwoners zijn meer dan welkom te bellen met de gemeente. Nu zijn inwoners soms genoodzaakt om de gemeente te bellen omdat bijvoorbeeld een brief te ambtelijk geschreven is of onze informatie op de website onduidelijk is. Dat willen we als gemeente voorkomen en beter doen. Dat bedoelen we met 'onnodig'. We willen inwoners nooit ontmoedigen ons te bellen.

Nr	**Partij**	**Hoofdstuk (tegel)**	**Paragraaf (onderdeel)**	**Titel (subonderdeel)**	**Pag nr**	Vraag
143	D66	Programma 6 Bestuur en dienstverlening	Thema 6.3 Financiën	Beleidsindicatoren	68	Externe inhuur. In hoeverre zijn zaken als COVID, energietoeslag, de opvang van ontheemde Oekraïners, en andere plotseling opkomende zaken van invloed geweest op deze cijfers? **Antwoord:** Deels zijn bovenstaande werkzaamheden binnen de huidige formatie opgevangen. Voor een deel is inderdaad extra ingehuurd. Externe inhuur bestaat voornamelijk uit inhuur voor projecten en (tijdelijk) inhuur i.v.m. het ontstaan van vacatures en vervanging ziekte.
144	D66	Programma 6 Bestuur en dienstverlening	Thema 6.3 Financiën	Wat heeft de inwoner daarvan gemerkt	68	Onze financiën zijn voor iedereen te bekijken. Ooststellingwerf toont zich hierin veel te bescheiden. Waarom wordt hier niet verwezen naar https://ooststellingwerf.begrotingsapp.nl/ Dit is voor meer dan alleen raadsleden interessant! **Antwoord:** Dat gaan we in het vervolg opnemen.
145	LSO				68	Is het gebruik van de uitdrukking “Het ravijn 2026 niet erg destructief”? **Antwoord:** De algemene uitkering voor Ooststellingwerf gaat met € 3,5 miljoen omlaag in 2026 t.o.v. 2025 (stand decembercirculaire 2022). De gebruikte term is overgenomen van de VNG, onze belangenbehartiger.
146	LSO				70	Waren de extra kosten voor het afscheid en de installatie van de nieuwe raad niet te voorzien? **Antwoord:** Jawel, maar de inschatting was niet juist.
147	LSO				70	Zijn niet regelmatig voordelen in 2022 nadelen in het navolgende jaar(en)? **Antwoord:** Nee. Als dit het geval is wordt dit gemeld.
148	CU		Programma 6		71	Ziekteverzuim is een organisatorisch nadeel gemeld bij de rapportages. Hoe hoog is het percentage ziekteverzuim mede in vergelijking met het landelijk gemiddelde) **Antwoord:** Het ziekteverzuim was over het jaar 2022 4,2%. Op dit moment is het verzuim 4,6%. Het landelijk gemiddelde bij gemeenten met meer dan 110 medewerkers ligt op 6,3%
149	D66	Paragrafen	Paragraaf 1 Lokale heffingen	Lokale heffingen	76	De inkomsten uit toeristenbelasting dalen ten opzichte van 2021. Ligt de oorzaak in het sluiten van een aantal verblijfaccommodaties, of is dit toch anders? **Antwoord:** Na corona periode is het aantal overnachtingen iets terug gelopen. Daarnaast is een accommodatie gestopt, een accommodatie ingezet voor Oekraïense en vluchtelingen.

Nr	**Partij**	**Hoofdstuk (tegel)**	**Paragraaf (onderdeel)**	**Titel (subonderdeel)**	**Pag nr**	Vraag
150	CU			paragraaf 1	76	Wat is de reden dat er een voordeel is van € 93.000 bij de reinigingsrechten en afvalstoffenheffing ? **Antwoord:** Dit komt doordat het aantal ledigingen (154.000 vs 130.000 begroot) en ingezamelde tonnages (3.294 ton vs. 2.762 ton begroot) hoger is dan begroot. Per aansluiting zijn er gemiddeld 2 extra ledigingen geweest. De redenen daarvoor zijn niet bekend.
151	VPO	Paragraaf 2: Weerstands-vermogen en risicobeheersing	Risico 1	Vangnet-uitkering: Niet voldoen aan de voorwaarden	82	Welke voorwaarden voldoet de gemeente niet aan waardoor het risico nihil is? **Antwoord:** Om voor een vangnetuitkering in aanmerking te komen moet het tekort in het lopende jaar meer dan 7,5% van de totaal toegekende BUIG uitkering zijn en moet in de 3 jaar daarvoor ook sprake zijn van een (cumulatief) tekort van meer dan 7,5%. Daar voldoen we niet aan aangezien we meerjarig een overschot hebben gehad op het BUIG budget. En voor 2023 verwachten we op een tekort van minder dan 7,5% uit te komen.
152	VPO	Paragraaf 2: Weerstands-vermogen en risicobeheersing	Risico 3	Rijksmiddelen voor jeughulp	82	Naar aanleiding van de structurele begrotingstekorten van rond de 1 miljoen is er wederom te laag geraamd, welke verklaring is hiervoor? **Antwoord:** Zie ook het antwoord op vraag 71. Met name aan het eind van het jaar is er een toename aan instroom van nieuwe cliënten met duurdere herstelprofielen en inzet van zorg via maatwerkovereenkomsten te zien. De ingangsdatum ligt dan in het verleden en de aanvragen worden met terugwerkende kracht toegekend. De kosten zijn niet te voorzien en wij als gemeente zijn verplicht deze aanvragen toe te kennen.
153	LSO				82	Is er gezien de actuele discussies nu wel meer duidelijkheid over de vergoeding van het Rijk voor de jeugdzorg? **Antwoord:** De vergoedingen van het Rijk zijn meegenomen in de baten, conform het advies van de toezichthouder. Duidelijkheid in de zin van of de middelen van het Rijk structureel zijn toegevoegd aan het gemeentefonds is het antwoord nee. Dit is nog steeds niet gebeurd door het Rijk. Op 17 mei 2023 is bekend geworden dat er een akkoord is tussen het Rijk, gemeenten en andere belanghebbenden. Het akkoord wordt op 14 juni 2023 voor instemming op de ALV van de VNG voorgelegd.
154	GL	Paragraaf 2		5: Risico WMO	82	We weten toch wat de huidige kosten zijn? Is dat dan niet een beter uitgangspunt dan een PM post? **Antwoord:** We weten vooraf niet hoeveel inwoners voor welke soort ondersteuning aankloppen. Deze uitgaven fluctueren, ook meerjarig. En er zijn onzekerheden vanuit VNG onderhandelingen over de 'open eind regeling', zodat een inschatting lastig te maken is.
155	VPO	Paragraaf 2:	Risico 16	Verduurzaming gemeentelijk	83	Er wordt aangegeven dat er geen geld hiervoor is gereserveerd, in hoeverre is de motie van VVD om structureel 100.000 euro per jaar te reserveren hiervoor, opgenomen in de beoordeling van het risico?

Nr	Partij	Hoofdstuk (tegel)	Paragraaf (onderdeel)	Titel (subonderdeel)	Pag nr	Vraag
		Weerstands-vermogen en risicobeheersing		ontroerend goed		**Antwoord:** In 2022 is er geen geld gereserveerd. Er is voor 2024 structureel € 200.000 als kapitaallast beschikbaar gesteld en de jaren daarna € 100.000 tot er voldoende budget beschikbaar is gesteld; op basis van amendement# A-019.
156	D66	Paragrafen	Paragraaf 2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing	Kwantificeerbare risico's	83	14 Risico: SPUK De gemeente maakt gebruik van meerdere SPUK-regelingen. Het is niet duidelijk naar welke regeling hier wordt verwezen, of is deze juist algemeen bedoeld? **Antwoord:** Dit risico heeft betrekking op de specifieke uitkering stimulering sport. Deze uitkering bestaat sinds 2019. Als voorschot is de afgelopen jaren steeds circa 80% toegekend. Over de jaren 2019 tot en met 2021 hebben we bij de definitieve afrekening steeds 100% ontvangen. Bij de begroting 2024 wordt dit risico daarom niet meer opgenomen.
157	LSO				83	Waarom heeft de MFA Oldeberkoop geen exploitatiebijdrage nodig en de overige MFA's wel? **Antwoord:** Met de voorganger van Stichting de MeJander is de afspraak gemaakt de kosten voor beheer & exploitatie voor haar rekening zijn. De gemeente draagt de kapitaallasten. (raad 5 juli 2011).
158	CU			Paragraaf 2	83	Kan het Stichtingsbestuur de explotatie van het MFA Haulerwijk zomaar terug geven aan de gemeente. Was er geen andere mogelijkheid voor handen bijv. een financiële ondersteuning vanuit de gemeente. **Antwoord:** De Stichting Beheer Multifunctioneel Vastgoed Haulerwijk heeft de Beheerovereenkomst tussen haar en de gemeente opgezegd en daarmee het beheer & de exploitatie teruggegeven aan de gemeente. De Stichting had het recht de Beheerovereenkomst op te zeggen.
159	GL	Paragraaf 2		11: Gerechtelijke procedures	83	Hoe verhoud dit bedrag zich met voorgaande jaren? **Antwoord:** Dit fluctueert jaarlijks en heeft te maken met het aantal lopende procedures/beroep met bijbehorende mogelijke griffiekosten en WOZ-beroepen. De afgelopen drie jaren was de hoogte van het risico: 2019: € 194.000 2020: € 72.000 2021: € 83.000
160	CU			paragraaf 3	87	Wat is de reden dat er bij verhardingen € 2.911.000 voordeel is gerealiseerd. **Antwoord:** Zie de toelichting op p52 onder Thema 3.2 Openbare ruimte. Daar wordt het voordeel gespecificeerd.

Nr	**Partij**	**Hoofdstuk (tegel)**	**Paragraaf (onderdeel)**	**Titel (subonderdeel)**	**Pag nr**	Vraag
161	D66	Paragrafen	Paragraaf 3 Onderhoud Kapitaalgoederen	Openbare verlichting	88	Wat is de stand van zaken rondom LED-lichtpunten? Zijn alle traditionele lichtpunten inmiddels vervangen? **Antwoord:** Momenteel zitten we op een percentage van 99,8% LED. Hiermee is Ooststellingwerf koploper in Friesland bij de ombouw van conventionele verlichting naar ledverlichting. De verwachting is dat de laatste 7 verlichtingsobjecten binnen nu (eind mei 2023) en een paar weken ook vervangen zijn. Het gaat daarbij om drie grondspots, drie ANWB richtingaanwijzers en één verkeerd besteld armatuur.
162	D66	Paragrafen	Paragraaf 3 Onderhoud Kapitaalgoederen	Overige gebouwen	89	Eerder was in de jaarrekening te lezen dat een aantal gebouwen (in Waskemeer, Haulerwijk) nu in de gemeentelijke exploitatie vallen. In hoeverre is dit of wordt dit in de meerjarige onderhoudsplanning verwerkt? Gaan we dit terug zien in de volgende P&C stukken? **Antwoord:** In de raadsvergadering van september 2023 wordt er een voorstel aan u voorgelegd voor de structureel hogere dotaties aan de onderhoudsvoorzieningen van zeven accommodaties; waaronder de Boekebeam in Waskemeer en de Samenprong in Haulerwijk, op basis van de nieuwe MOP's uit 2022.
163	OB	Paragraaf 5	Bedrijfsvoering	Communicatie	96	"We versturen diverse nieuwsbrieven, zoals de dorpen-nieuwsbrief en de ondernemers-nieuwsbrief. Vraag; Wij zouden ook graag de dorpen-nieuwsbrief ontvangen Hoe regelen we dit? **Antwoord:** Anders dan de nieuwsbrief voor ondernemers is de nieuwsbrief voor de dorpen niet openbaar en alleen gericht aan plaatselijke belangen en bewonerscommissies. Verzocht wordt hier rekening mee te houden. Het ontvangen van deze nieuwsbrief kan door dit kenbaar te maken bij communicatie@ooststellingwerf.nl
164	D66	Paragrafen	Paragraaf 5 Bedrijfsvoering	Communicatie	96	Maakt Ooststellingwerf ook gebruik van social media-kanalen als Tiktok en Twitter? Zo ja, hoe lang nog? **Antwoord:** We maken gebruik van de social media Twitter, Facebook, LinkedIn en Instagram. We maken geen gebruik van Tiktok mede gelet op de landelijke discussie hierover. We merken dat Twitter qua bereik achteruit gaat bij onze inwoners maar nog wel heel belangrijk is bij politici en de media. Via Facebook en Instagram bereiken we meer inwoners dan via Twitter. Linkedin gebruiken we vooral voor zakelijke berichten en vacatures. De landelijke discussies rond social media als TikTok en Twitter volgen we actief.
165	OB	Paragraaf 6	Verbonden partijen	SW Fryslân	99	SW Fryslân is in 1 jaar 10% van zijn vermogen kwijt geraakt. Moeten wij ons hier ook zorgen over maken wat is de reden? Wij maken wel gebruik van de diensten middels een dienstenovereenkomst en een gezonde "onderneming" geeft meer garantie voor de toekomst. **Antwoord:** De GR SW is een lichte GR waarin SW medewerkers administratief zijn onder gebracht. Het is niet nodig om binnen de GR vermogen op te bouwen. De dienstverleningsovereenkomst loopt met Caparis NV waarvan wij sinds

Nr	Partij	Hoofdstuk (tegel)	Paragraaf (onderdeel)	Titel (subonderdeel)	Pag nr	Vraag
						1 januari 2020 geen aandeelhouder meer zijn.
166	D66	Paragrafen	Paragraaf 6 Verbonden Partijen	Recreatieschap Drenthe	99	Bij de deelnemers worden alle 12 Drentse gemeenten genoemd. Sinds wanneer is Ooststellingwerf uitgetreden, en is dat dan niet een besluit aan de gemeenteraad? **Antwoord:** Ooststellingwerf is nog steeds deelnemer aan het Recreatieschap Drenthe, maar is bij deelnemers per abuis niet genoemd.
167	LSO				105	Waar blijkt de versnelling van de nieuwbouw als gevolg van de Taskforce uit? **Antwoord:** Eind 2021 is de Taskforce Wonen opgericht en in 1,5 jaar tijd zijn er 3 eigen woningbouwplannen in afrondende fase richting bestemmingsplan. Inclusief een gemiddeld planologisch traject en de realisatiefase is de verwachting dat een woningbouwplan van begin tot eind circa 4-5 jaar in beslag neemt. Gemiddelde woningbouwplannen in Nederland duren 11 jaar van initiatief tot bewoning. Naast eigen gemeentelijke plannen zijn er veel particuliere initiatieven (± 50) deze begeleiden we op een projectmatige wijze om snelheid in ontwikkelproces te krijgen/houden. Binnenkort komen er een aantal bestemmingsplannen in procedure.
168	LSO				106	Bij grondexploitatie is vrij veel achterwege gelaten omdat er diverse plannen in ontwikkeling zijn. Zijn we hier niet Roomser dan de paus? **Antwoord:** Plannen in ontwikkeling hebben geen plek in de cijfers van de Jaarstukken. Als een exploitatie door u is vastgesteld komt dit in de P&C-documenten.
169	LSO				107	Wat is de reden dat de verdere bouw omrent het Blughutterrein in Oldeberkoop stagneert? Heeft de gemeente hier nog iets over te zeggen? **Antwoord:** Op het Blughutterrein is de mogelijkheid geboden voor het realiseren van appartementen en twee vrijstaande woningen. Er is tot op heden nog maar een woning gerealiseerd. Voor de andere twee objecten zijn al wel ontwerpen gemaakt en kan een bouwvergunning aangevraagd worden, maar de ontwikkelaar ziet af van ontwikkeling door de hoge bouwkosten. Juridisch zien wij geen mogelijkheden.
170	VPO	Paragraaf 9: Duurzaamheid	Financiën duurzaamheid	Leer- en onderzoekscentrum Bodem	109	Waar is het bedrag van 530.000 euro op gebaseerd? Graag zien wij een specificering van deze kosten tegemoet. **Antwoord:** Zie het raadsbesluit over dit onderwerp op 16 december 2020.
171	GL	Paragraaf 10 OWO	Inleiding		110	Transitievisie Warmte is eind vorig jaar opgesteld staat in de tekst, dit is toch 2021? **Antwoord:** Dat klopt. De TVW warmte is opgesteld in 2021 en vastgesteld in december 2021. De uitvoeringsagenda van de

Nr	Partij	Hoofdstuk (tegel)	Paragraaf (onderdeel)	Titel (subonderdeel)	Pag nr	Vraag
						TVW is opgesteld in 2022.
172	CU				116	Wat is de reden van de hoge van stand van de balans op 31 dec.2022 , staat dan op € 7.473.00 . Dit is € 4.113 hoger dan op 1 jan. 2022 of zijn we daarmee de Algemene reserve aan het financieren. **Antwoord:** Op grond van de Wet financiering decentrale overheden zijn gemeenten verplicht om hun overtollige middelen in de schatkist aan te houden. Het positieve rekeningsresultaat vertaalt zich deels in hogere liquide middelen.
173	LSO				116	Is er in te schatten hoe hoog de stille reserves zijn **Antwoord:** Nee, zonder onderzoek is daar geen schatting van te maken.
174	LSO				116	De tijdelijke voorziening formatie Ruimte Ordening lijkt wel erg structureel? **Antwoord:** De tijdelijke formatie is voor twee jaar beschikbaar gesteld. Dan is het budget niet meer beschikbaar dus is de tijdelijkheid ook afgelopen.
175	LSO				116	Is er volledig afgezien van een subsidioloog? **Antwoord:** Het college neemt deel aan het europapact (voorheen Friese projectenmachine). Daardoor kunnen de Friese gemeenten gezamenlijk subsidies in Europa aanvragen. Deze organisatie ondersteund daarin. Om die reden is een eigen subsidioloog niet rendabel.
176	LSO			investeringen	125	300x1000- Pand dertien aprilstraat ? Wat wordt hier mee bedoeld ? Welk pand praten we over ? **Antwoord:** Dit maakt onderdeel uit van de afwikkeling Masterplan Oosterwolde, ontwikkeling supermarktlocatie Dertien aprilstraat. Zie ook vraag 115. Het pand is in 2023 ook al weer gesloopt. Op pagina 124 van de Jaarstukken 2022 wordt nadere uitleg gegeven.
177	LSO			investeringen	125	650x1000- Pand Houthalen-Helchteren ? Wat wordt hiermee bedoeld ? Welk pand praten we over ? **Antwoord:** Dit gaat over pand Houtwal 26. Dit pand is, via een groninger akte, jaren geleden verkocht. In 2022 heeft de ondernemer laten weten het pand niet definitief te kunnen overnemen. Hiermee is het pand weer ons eigendom. Op dit moment beraden we ons nog over de toekomst/mogelijkheden van het pand.
178	CU				127	Is het niet zorgelijk dat we heel weinig bouwgrond op voorraad hebben. We willen immers veel woningen realiseren en industriële ontwikkelingen mogelijk maken.

Nr	Partij	Hoofdstuk (tegel)	Paragraaf (onderdeel)	Titel (subonderdeel)	Pag nr	Vraag
						De bouwgrond voorraad is van € 2.415.000 op 31 dec. 2021 gedaald naar € 800.000 op 31 dec. 2022. **Antwoord:** In de themabijeenkomst van 16 mei 2023 bent u geïnformeerd over de ontwikkelingen.
179	LSO			Reserves	130	2038x1000 - Reserve strategische projecten - Hoe kan het zijn dat dit bedrag zo hoog is? Kan hiervan niet een deel terug vloeien naar de algemene reserve ? De raad stelt ieder jaar al geld beschikbaar voor strategische projecten **Antwoord:** De raad beslist jaarlijks via de jaarrekening en indien nodig tussentijds over de toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves. Het beschikbare saldo in de reserve strategische projecten is bestemd voor wijkvernieuwing Haerenkwartier en proceskosten Regio Deal. Zie toelichting reserve strategische projecten in nota reserves en voorzieningen jaarrekening 2022.
180	D66	Overzicht onvoorzien			136	Het budget hiervoor is laag. Kan het college hier voldoende mee uit de voeten? **Antwoord:** Wij vinden het niet nodig om hiervoor een groot structureel bedrag te reserveren. Als er onvoorziene omstandigheden zijn komen we hier bij een voor- of najaarsrapportage bij u op terug.
181	OB	Overzicht schatkistbankieren			164	Op pagina 92 wordt onder overige Schatkistbankieren gesproken over 2% vanaf 2021, was 0.75%. In overzicht schatkistbankieren lijkt berekening op 0.75% gebruikt te zijn bij drempelbedrag. Zou hier nu niet 2% moeten staan? **Antwoord:** Dat is juist.
182	GL	Overzicht statistieken			167	Het oppervlakte water t.o.v. land is toegenomen. Hoe komt dat? **Antwoord:** De oppervlakte binnenwater wordt op basis van de meest recente gepubliceerde kaarten van de Basisregistratie Topografie (schaal 1: 10.000) bepaald. Daarbij geldt de omschrijving van de hoofdgroep binnenwater in de statistiek van het bodemgebruik van het CBS. Het cijfer wordt gebruikt voor de berekening van de algemene uitkering.
183	PvdA					Wat is “Uitzettingen in `s Rijks schatkist met een rente typische looptijd van één jaar of langer 3.360 7.473 (keer 1000)”? Waarom is dit zoveel hoger? Wat is de rente? **Antwoord:** Zie vraag 172. Op de rekening-courant wordt de daggeldrente (EuroSTR) vergoed. De rentetarieven worden dagelijks rond 13.00 uur gepubliceerd. Op 15 mei 2023 was het percentage 3,145 (begin januari 2023 was het 1,9%).
184	PvdA					Kunnen wij (als gebruikelijk) weer het overzicht krijgen van de langlopende geldleningen?

Nr	**Partij**	**Hoofdstuk (tegel)**	**Paragraaf (onderdeel)**	**Titel (subonderdeel)**	**Pag nr**	Vraag
						Antwoord: Zie bijlage.
185	PvdA					Wat zijn "Overige uitzettingen met een typische looptijd van een jaar of langer 1.818 784 (keer 1000)" Waarom is dit lager? **Antwoord:** Dit zijn de vorderingen opgenomen in het kader van de verkopen via de groninger akte. Afname komt door betaling dan wel door intrekking vordering (Houtwal 26).
186	PvdA					Materiele vaste activa Pand Houtwal: dit pand is een aantal jaren geleden, via een Groninger akte, verkocht aan een ondernemer. In 2022 bleek dat de financiering niet rond was te krijgen. Hierdoor is het pand weer in ons bezit gekomen. Op dit moment zijn wij ons aan het oriënteren over de mogelijkheden van dit pand. Wat is dit voor pand? **Antwoord:** Het betreft een bedrijfspand.
187	PvdA					Incidentele lasten en baten 2022. Kleding en schonenbonnen, dekking algemene reserve? Dit zijn schoenen? **Antwoord:** Dat moet inderdaad schoenenbonnen zijn
188	PvdA					Financiële kengetallen. Ziet er natuurlijk goed uit. Wordt ook goed uitgelegd, maar het begrip "Structurele exploitatieruimte" helaas niet. Dat is jammer want wij nemen aan dat deze structurele ruimte van belang is voor toekomstige investeringen in o.a. gebouwen? **Antwoord:** Let wel dit cijfer geeft het jaar 2022 weer. Voor het aangaan van structurele verplichtingen is het meerjarig beeld van belang. In de Kaderbrief 2024-2027 is het structureel meerjarig beeld vanaf 2026 negatief.
189	CU	Programma 5			62	Bij crisisbeheersing wordt genoemd dat in 2023 een fysiek resultaat wordt behaald. Wat wordt daarmee bedoeld? **Antwoord:** Dat we letterlijk in het gebied het resultaat kunnen zien. Andere beplanting, verwijderen brandgevaarlijke combinaties, brandgangen onderhouden etc..
190	VVD	Reserves en vz		Algemene Reserve	11	We hebben 26.791.000 euro Algemene reserve. Als voorbeeld: Als we in 2024 10 Miljoen bestemmen, uitgeven. Wat is dan de structurele last voor de begroting.? **Antwoord:**

Nr	**Partij**	**Hoofdstuk (tegel)**	**Paragraaf (onderdeel)**	**Titel (subonderdeel)**	**Pag nr**	Vraag
						Dat is nu niet met zekerheid te zeggen. Dit houdt verband met onze liquiditeit en de noodzaak om financieringen af te sluiten. Voor de begroting 2024 wordt weer een liquiditeitsbegroting opgesteld. Dan wordt ook de financieringsbehoefte bekend voor de periode 2024-2027. Dat er een financieringsbehoefte gaat ontstaan is duidelijk, maar hoe hoog en wanneer is op dit moment nog niet duidelijk. Op dit moment is het rentepercentage voor een onderhandse lening (5-10 jaar lineair) 3 tot 3,25%. Dus de maximale rentelast voor € 10 miljoen is dan € 300.000 - € 325.000.

OVERZICHT OPGENOMEN LANGLOPENDE GELDLENINGEN 2022

Lening Nummer	Oorspronkelijk bedrag	Datum Raad	Nummer Raad	Omschrijving	O, S of R	Jaar van de (laatste) aflossing	Renteper-centage	Restantbedrag van de geldlening begin dienstjaar	Opgenomen geldleningen	Rente	Aflossing	Restantbedrag van de geldlening einde dienstjaar
	EIGEN OPGENOMEN GELDLENINGEN											
1154	3.000.000,00			fix+lineair 40109202	S	2022	2,510	2.200.000,00		27.988,22	2.200.000,00	-
1155	3.000.000,00			herfinanciering 40109178		2024	1,850	2.800.000,00		50.867,40	100.000,00	2.700.000,00
1156	20.000.000,00			fix+lineair 40113183	S	2029	-0,065	18.000.000,00		(11.513,01)	1.000.000,00	17.000.000,00
1157	2.400.000,00			herfinanciering 40109198		2025	2,070	2.300.000,00		46.725,29	100.000,00	2.200.000,00
1158	2.400.000,00			herfinanciering 40109199		2025	2,130	2.300.000,00		48.867,45	100.000,00	2.200.000,00
	30.800.000,00			**Totaal eigen opgenomen geldleningen**				27.600.000,00	-	162.935,34	3.500.000,00	24.100.000,00
	OPGENOMEN GELDLENINGEN T.B.V. DE WONINGCORPORATIES											
1841	1.623.625,61	11-10-88	8	Lening tbv Actium	S	2029	2,430	602.553,39	-	13.554,36	69.143,84	533.409,55
1842	1.904.061,79			Lening tbv Actium	S	2028	5,040	1.904.061,79	-	96.227,63	-	1.904.061,79
	3.527.687,40			**Totaal opgenomen geldleningen tbv woningcorporaties**				2.506.615,18	-	109.781,99	69.143,84	2.437.471,34
	34.327.687,40			**Totaal opgenomen langlopende geldleningen**				30.106.615,18	-	272.717,33	3.569.143,84	26.537.471,34

AMENDEMENT

GROEN LINKS OOSTSTELLING-WERF

Lokaal Sociaal Ooststellingwerf

ChristenUnie Ooststellingwerf

026

De raad van de gemeente Ooststellingwerf, in vergadering bijeen d.d. 27 Juni 2023

Agendapunt 8: Jaarstukken 2022

Onderwerp amendement: Reserve opvang (Oekraïense) vluchtelingen

Ondergetekenden, leden van de raad van de gemeente Ooststellingwerf, stellen voor om:

Als beslispunt 6i toe te voegen:

1. Een nieuwe bestemmingsreserve 'Kosten opvang vluchtelingen' toe te voegen en deze te vullen met het saldo voordeel van € 254.000 bij de opvang van Oekraïense vluchtelingen, om de middelen alsnog in een later stadium te gebruiken voor het oorspronkelijke doel, dan wel na toestemming van de raad voor de opvang van andere vluchtelingen.

Toelichting:
Het positieve saldo van € 254.000 Opvang Oekraïense vluchtelingen is ontstaan doordat de bijdrage van het Rijk hoger uitviel dan de gemaakte kosten. Momenteel onderzoekt het college of particulieren die vluchtelingen hebben opgenomen gecompenseerd kunnen worden voor de extra kosten die zij gemaakt hebben. De extra kosten zouden met de middelen uit deze reserve vergoed kunnen worden. Wanneer er dit jaar nog meer kosten gemaakt worden voor opvang van (Oekraïense) vluchtelingen, die niet door het Rijk (of COA) gedekt worden, zou de gemeente hiervoor de bestemmingsreserve aan kunnen boren. Bij opvang van niet-Oekraïense vluchtelingen, komt het college eerst terug bij de Raad.

Ondertekening en naam:

GroenLinks, Lisa Edema

Lokaal Sociaal Ooststellingwerf, Simon ter Heide

ChristenUnie, Berend Leistra

Het amendement is aangenomen / verworpen in de vergadering van d.d. 27 juni 2023

Mevr. A. Hensen, griffier

AMENDEMENT

ChristenUnie
Ooststellingwerf

027

De raad van de gemeente Ooststellingwerf, in vergadering bijeen d.d. 27 juni 2023

Agendapunt 8 Jaarstukken 2022

Onderwerp amendement: Fonds Tussen Wal en Schip

Ondergetekende, lid van de raad van de gemeente Ooststellingwerf, stelt voor om:

Te verwijderen:
- beslispunt 6.h: Algemene middelen € 4.186.000;

Aan het raadsbesluit toe te voegen:
- Beslispunt 6. h. Storten van € 25.000 in het fonds Tussen Wal en Schip;
- Beslispunt 6. i. Algemene middelen € 4.161.000.

Toelichting:
Het fonds Tussen Wal en Schip is op 11 april 2023 door waarnemend burgemeester Korthuis ingesteld.
Het fonds heeft als doel om financiële ondersteuning te bieden aan de inwoners van de gemeente Ooststellingwerf bij schrijnende en onrechte situaties die niet op een andere manier zijn op te lossen.
Wij hebben als gemeente Ooststellingwerf wel de nodige regelingen om onze inwoners te helpen, maar zo nu en dan valt men net buiten de bestaande regelingen.
Bijvoorbeeld men valt net buiten de inkomensgrens, kinderen die net een steuntje extra nodig hebben en waarvoor een klein financieel duwtje in de rug een extra stimulans kan geven. Of een gezin is verwikkeld in een overheidssituatie, zoals de toeslagenaffaire waarbij door een kleine financiële bijdrage de kinderen toch mee kunnen doen aan maatschappelijke activiteiten.
En last but not least: Door deze storting aan het fonds Tussen Wal en schip geven wij ook blijk van waardering voor hetgeen waarnemend burgemeester Korthuis voor ons als gemeente Ooststellingwerf betekend heeft.

Ondertekening en naam:

ChristenUnie, Berend Leistra

Het amendement is aangenomen / verworpen in de vergadering van d.d. 27 juni 2023

Mevr. A. Hensen, griffier

MOTIE

#

De raad van de gemeente Ooststellingwerf in vergadering bijeen d.d. 27 juni 2023

Agendapunt: 8. Jaarstukken 2022

Onderwerp motie: Voordeel Oekraïne bij Oekraïne

Ondergetekenden, leden van de raad van de gemeente Ooststellingwerf,

Constaterende dat;

- Een aantal inwoners van Ooststellingwerf hun huis hebben opengesteld om Oekraïense vluchtelingen op te vangen;
- Wij een saldo voordeel hebben van € 254.000,- op gelden bestemd voor de opvang van Oekraïense vluchtelingen.

Overwegende, dat;

- Particulieren die Oekraïense vluchtelingen hebben opgenomen, zouden “als zij dit willen” gecompenseerd moeten kunnen worden voor extra gemaakte kosten nu hier ruimte voor is;
- Energie en mogelijk andere kosten zijn in deze periode uitzonderlijk hoog geweest. Als dan de mogelijkheid bestaat hierin tegemoet te komen zou dit wenselijk zijn;
- Er mogelijk nog meer kosten worden gemaakt t.b.v. toekomstig Oekraïense vluchtelingen.

Verzoeken het college;

1. Te onderzoeken of alle kosten met betrekking tot vrijwillige particuliere opvang gedekt zijn, of dat hier door particulieren nog onevenredige kosten gemaakt zijn die op dit moment niet worden gedekt (denk aan GWL, Afval etc.);
2. Deze kosten uit het saldo voordeel van € 254.000,- te gebruiken, en op een later gewenst moment te verwerken in de voorjaars- of najaarsrapportage.

en gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening en naam:

VVD, Bram van ’t Klooster
VPO, Elaine Messham

De motie is overgenomen / aangenomen / verworpen in de vergadering van 27 juni 2023

Mevr. A. Hensen, griffier

MOTIE

#045

De raad van de gemeente Ooststellingwerf in vergadering bijeen d.d. 27 juni 2023

Agendapunt: 8. Jaarstukken 2022

Onderwerp motie: Voordeel Oekraïne bij Oekraïne

Ondergetekenden, leden van de raad van de gemeente Ooststellingwerf,

Constaterende dat;

- Een aantal inwoners van Ooststellingwerf hun huis hebben opengesteld om Oekraïense vluchtelingen op te vangen;
- Wij een saldo voordeel hebben van € 254.000,- op gelden bestemd voor de opvang van Oekraïense vluchtelingen.

Overwegende, dat;

- Particulieren die Oekraïense vluchtelingen hebben opgenomen, zouden “als zij dit willen” gecompenseerd moeten kunnen worden voor extra gemaakte kosten nu hier ruimte voor is;
- Energie en mogelijk andere kosten zijn in deze periode uitzonderlijk hoog geweest. Als dan de mogelijkheid bestaat hierin tegemoet te komen zou dit wenselijk zijn;
- Er mogelijk nog meer kosten worden gemaakt t.b.v. toekomstig Oekraïense vluchtelingen.

Verzoeken het college;

1. Te onderzoeken of kosten met betrekking tot vrijwillige particuliere opvang gedekt zijn, of dat hier door particulieren nog onevenredige kosten gemaakt zijn die op dit moment niet worden gedekt (denk aan GWL, Afval etc.);
2. Deze kosten uit het saldo voordeel van € 254.000,- te gebruiken, en op een later gewenst moment te verwerken in de voorjaars- of najaarsrapportage.

en gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening en naam:

VVD, Bram van ’t Klooster
VPO, Elaine Messham

De motie is overgenomen / aangenomen / verworpen in de vergadering van 27 juni 2023

Mevr. A. Hensen, griffier

Extern zaak ID (zaakcode) :

De raad van de gemeente Ooststellingwerf;

nr. 9

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 25 april 2023;

Besluit

1. De beslispunten op pagina 7 t/m 10 uit de nota reserves en voorzieningen 2022 en 2023-2025 **(bijlage 1)** vast te stellen
2. De reserve Sociaal Domein op te heffen en het resterende saldo over te brengen naar de algemene reserve.
3. Geen bedrag uit de reserve Grondexploitatie te laten vrijvallen

4. De jaarstukken 2022 vast te stellen **(bijlage 2)**

En daarmee:

5. Het voordelig resultaat 2022 € 5.129.000 vast te stellen
6. Het voordelige resultaat toe te voegen aan de algemene reserve en dit als volgt te bestemmen:
    a. Energietoeslag € 606.000
    b. Bijzondere bijstand/vroegsignalering € 42.000
    c. Implementatie breed offensief € 13.000
    d. GIDS / kansrijke start € 12.000
    e. Versterken sociale basis € 20.000
    f. Reserve organisatieontwikkelingen € 30.000
    g. Veilige fietsverbinding Waskemeer € 220.000
    h. Algemene middelen € 4.186.000
7. Kennis te nemen van het verslag van bevindingen Jaarrekeningcontrole 2022 van Eshuis accountants **(bijlage 3)**

Besloten in de openbare vergadering van 27 juni 2023

, griffier.

, voorzitter.

Raadsvoorstel

Commissievergadering	**:**	**Commissie P&C**
Titel	:	Voorjaarsrapportage 2023
Onderwerp	:	Voorjaarsrapportage 2023
Portefeuillehouder/Teamleider	:	Jan van Weperen / Froukje de Wit
Extern zaak ID (zaakcode)	:	

Datum collegevergadering

16 mei 2023

Voorgesteld besluit

1. De begrotingswijziging van de september en december circulaire 2022 vast te stellen
2. Kennis te nemen van de voorjaarsrapportage 2023 en het negatieve saldo van € 1.346.000 (waarvan € 1.755.000 structureel) en daarmee:
3. De begrotingswijzigingen behorend bij de voorjaarsrapportage vast te stellen
4. De toevoeging aan de reserve GREX te verhogen met € 978.490
5. In te stemmen met de gewijzigde besteding van het budget klimaatmiddelen in de begroting 2023-2026
6. Kennis te nemen van de voortgang initiatiefvoorstel € 1,65 miljoen energiearmoede (inclusief € 400.000 voor ondernemers) en in te stemmen met de voorgestelde vervolgacties
7. Kennis te nemen van de stand van zaken van de budgetoverheveling 2022 naar 2023

Openbaar

Ja, passief via openbaar verslag

Inleiding

De Voorjaarsrapportage 2023 wordt aan u voorgelegd in boekwerkvorm en geeft een tussentijdse verantwoording van de uitvoering (financieel) van de programmabegroting 2023-2026. De verantwoording gaat over de eerste vier maanden van 2023.

Bij de begroting 2023 heeft u motie #011 met onderwerp energiebesparing ingediend. U verzoekt het college in deze motie om nog eens kritisch te kijken naar de mogelijkheden om energie te besparen op de verlichting in de gemeentelijke gebouwen en openbare verlichting. Tevens verzoekt u het college om het resultaat te betrekken bij de voorjaarsrapportage 2023. Alle openbare verlichting is de afgelopen jaren vervangen door LED verlichting. De openbare verlichting wordt aangestuurd via een sensor die de lichtsterkte meet. Het gemeentehuis is voorzien van LED verlichtingsarmaturen. Deze zijn daglichtafhankelijk gestuurd en voorzien van bewegingssensoren. Bij zowel de openbare verlichting als het gemeentehuis zien wij geen mogelijkheden om aanvullend te besparen op de energielasten. Voor het verduurzamen van het overig vastgoed dat eigendom is van de gemeente zijn energie adviezen opgesteld. De uitvoering daarvan is mede afhankelijk van de uitkomsten van het accommodatiebeleid.

Argumenten

1. September en decembercirculaire

U bent via mededeling #1208 en #1257 geïnformeerd over de gevolgen van de september en decembercirculaire 2022. Hiervoor bieden we u een aparte begrotingswijziging ter vaststelling aan. Deze wijziging zorgt voor een structureel voordeel van € 1.208.000 (septembercirculaire) en een structureel nadeel van € 249.000 (decembercirculaire).

2,3,4 Voorjaarsrapportage

In onderstaande tabel staat het resultaat uit de Voorjaarsrapportage per programma. We verwachten een incidenteel voordeel en een aanzienlijk structureel nadeel. Het structurele nadeel wordt met name veroorzaakt door hogere salarislasten als gevolg van de nieuwe cao en hogere lasten jeugdzorg met name op het gebied van specialistische jeugdzorg en dyslexie. Daarnaast zijn op diverse beleidsterreinen hogere lasten vanwege een hogere indexatie. Het incidentele voordeel wordt met name veroorzaakt door verrekening algemene uitkering voorgaande jaren.

Voor het jaar 2023 verwachten we een tekort op de levensonderhoud. Dit betekent dat we meer lasten hebben dan we aan baten van het rijk (BUIG-budget) ontvangen. Dit komt voornamelijk doordat de hoogte van de uitkeringen is gestegen en ook het aantal bijstandsgerechtigden is hoger dan we hadden verwacht. Mogelijk wordt het macro budget nog aangepast, onder andere met de verhoging van het minimumloon per 1 januari 2023, waardoor het tekort minder wordt of helemaal niet meer bestaat. De afgelopen jaren was het budget dat we ontvingen hoger dan onze lasten. Bij de najaarsrapportage komen we, indien nodig, met een begrotingswijziging.

Een uitgebreide toelichting op de afwijkingen is opgenomen in de Voorjaarsrapportage.

bedragen x € 1.000 (min is nadeel)	
Financiële gevolgen Voorjaarsrappportage 2023	**2023**
Programma 1 Sociaal Domein	- 648
Programma 2 Welzijn en Educatie	- 20
Programma 3 Ruimtelijke en economische ontwikkelingen	- 110
Programma 5 Openbare orde en Veiligheid	- 88
Programma 6 Bestuur en Dienstverlening	- 480
Totaal	**- 1.346**

Na verwerking van de september en december circulaire 2022 en de Voorjaarsrapportage 2023 ziet het financieel perspectief eruit zoals in onderstaande tabel.

	bedragen x € 1.000 (min is nadeel)
Begrotingsperspectief	**2.023**
Begrotingsperspectief 2023	79
Gevolg septembercirculaire 2022	1.020
Gevolg decembercirculaire 2022	- 249
Begrotingsperspectief 2023 na decembercirculaie	**850**
Gevolg voorjaarsrapportage 2023	- 1.346
Begrotingsperspectief 2023 voorjaarsrapportage	**- 496**

5. Er vanuit de rijksoverheid middelen beschikbaar zijn gesteld voor formatie klimaatmiddelen
Bij de begroting 2023 heeft u € 1 miljoen beschikbaar gesteld voor duurzaamheid (€ 250.000 per jaar in de jaren 2023 t/m 2026). Dit budget heeft u beschikbaar geteld voor formatie en uitvoeringsbudget. In april 2023 hebben wij bericht ontvangen dat er voor uitvoering klimaat- en energiebeleid middelen beschikbaar worden gesteld. Voor de jaren 2023, 2024 en 2025 wordt respectievelijk € 523.000, € 528.000 en € 532.000 beschikbaar gesteld via de regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid (CDOKE). Dit is een specifieke uitkering. Voorwaarde is dat minimaal 90 % van deze middelen besteed worden aan formatie. Er wordt nog een wettelijke regeling opgesteld over het beschikbaar stellen van middelen voor de jaren 2026 tot en met 2030. We hebben inmiddels nieuwe medewerkers aangetrokken voor duurzaamheidsbeleid. De lasten daarvan gaan we dekken via de regeling CDOKE. Voorstel is om de middelen, die bij de begroting 2023 beschikbaar zijn gesteld voor duurzaamheid, te gebruiken voor uitvoering.
Bij de begroting 2023 heeft u motie #019 met onderwerp ‘klaar voor klimaatverandering’ aangenomen. Hierin heeft u het college verzocht om een klimaatadaptatieplan op te stellen en het benodigde budget te dekken uit het beschikbaar gestelde budget van € 250.000 voor 2023. Naast het klimaatadaptieplan willen we dit budget voor 2023 graag benutten voor uitvoering van het actieplan Duurzaam Inkopen, de eerste fase voor de aanpak Groene Schoolpleinen, uitvoering vervolg deelmobiliteit en de aanpak versnelling isolatie huurwoningen in samenwerking met woningcorporatie Actium. Het resterende budget kan worden ingezet voor de uitvoering van de Transitievisie Warmte in 2023.
Ons voorstel is dat we ook voor de jaren 2024 tot en met 2026 aan het begin van elk jaar aan u aangeven hoe we deze middelen gaan besteden.

6. Dit is conform uw besluit van 20 december 2022
In de raadsvergadering van 20 december 2022 heeft u via een initiatiefvoorstel besloten om eenmalig € 1,25 miljoen in te zetten voor maatregelen die inwoners, maatschappelijke organisaties, verenigingen en onderwijs ondersteunen vanwege de stijgende inflatie en hoge energieprijzen. Daarnaast heeft u besloten om € 400.000,- in te zetten voor ondernemers. In onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van de regelingen, het beschikbaar gestelde budget, het bestede budget en het voorgestelde vervolg. Uit het overzicht blijkt dat het budget voor de meer generieke regelingen volledig benut is. Het budget voor de maatwerkregelingen is beperkt benut. Bij deze regelingen is het voorstel om het budget beschikbaar te houden voor vervolgacties.

Regeling	Beschikbaar budget	Besteed budget	Voorstel vervolg
Noodfonds energiekosten inwoners	150.000	17.000	Onderhanden aanvragen afwikkelen, regeling verlengen tot ultimo 2023
Kleine inwonersinitiatieven	25.000	250	Andere invulling budget (via raadsvoorstel)
Fonds maatschappelijke iniatieven	370.000	30.000	Nieuwe regeling opstellen voor 2023
Warmteplekken	90.000	12.000	Afhankelijk van ontwikkelingen vervolg bepalen
Scholen	130.000	130.000	n.v.t.
Lastenverlichting	835.000	835.000	n.v.t.
Uitvoeringslasten	50.000	25.000	Beschikbaar voor vervolg projecten
Totaal	**1.650.000**	**1.049.250**	

In bijlage 4 vindt u een uitgebreide toelichting op de verschillende regelingen.

7. Budgetoverheveling
U heeft op 20 december 2022 ingestemd met de budgetoverheveling. Via bijlage 5 informeren wij u over de stand van zaken.

Kanttekeningen
n.v.t.

Financiële toelichting
Zie voorjaarsrapportage.

Publicatie voor bekendmaking
Online via ooststellingwerf.begrotingsapp.nl

Bijlagen
1. Begrotingswijziging september en december circulaire 2022
2. Voorjaarsrapportage 2023
3. Begrotingswijziging Voorjaarsnota 2023
4. Voortgang initiatiefvoorstel energiearmoede
5. Stand van zaken budgetoverheveling 2022-2023

Extern zaak ID (zaakcode) :

De raad van de gemeente Ooststellingwerf;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 16 mei 2023

Besluit

1. De begrotingswijziging van de september en december circulaire 2022 vast te stellen
2. Kennis te nemen van de voorjaarsrapportage 2023 en het negatieve saldo van € 1.346.000 (waarvan € 1.755.000 structureel) en daarmee:
3. De begrotingswijzigingen behorend bij de voorjaarsrapportage vast te stellen
4. De toevoeging aan de reserve GREX te verhogen met € 978.490
5. In te stemmen met de gewijzigde besteding van het budget klimaatmiddelen in de begroting 2023-2026
6. Kennis te nemen van de voortgang initiatiefvoorstel € 1,65 miljoen energiearmoede (inclusief € 400.000 voor ondernemers) en in te stemmen met de voorgestelde vervolgacties
7. Kennis te nemen van de stand van zaken van de budgetoverheveling 2022 naar 2023

Besloten in de openbare vergadering van 27 juni 2023.

, griffier. , voorzitter.

Rub.typ	Rubricering	Rubricering omsch	Kostensoort	Kostensoort omsch	Positietekst	Bedrag 2023	Structureel	Eindjaar	Kopiëren	Bedrag 2024	Bedrag 2025	Bedrag 2026	Bedrag 2027
k	6007000		8431000		septembercirculaire 2022	-1111000		2099		-629000	-211000	-1360000	463000
k	6610010		4380110		septcirc 22 Inburgering	61000		2024		48000	0	0	0
k	6810050		4380110		septcirc 22 wet kwaliteitsbor	30000		2026		30000	30000	30000	0
k	6011000		4380000		septembercirculaire 2022	1020000		2099		551000	181000	1330000	-463000

Rub.typ	Rubricering	Rubricering omsch	Kostensoort	Kostensoort omsch	Positietekst	Bedrag 2023	Structureel	Eindjaar	Kopiëren	Bedrag 2024	Bedrag 2025	Bedrag 2026	Bedrag 2027
k	6007000		8431000		decembercirculaire 2022	260000		2099		290000	290000	291000	257000
k	6004160		4351070		deccirc 22 wet goed verhuur	30000		2099		31000	31000	29000	29000
k	6810050		4380110		deccirc 22 wet kwaliteitsbor	-11000		2026		-11000	-11000	-11000	0
k	6011000		4380000		decembercirculaire 2022	-279000		2099		-310000	-310000	-309000	-286000

Inhoud

Inleiding....2
1. Prognose financieel resultaat 2023....2
2. Investeringskredieten....3
3. Analyse van het financieel resultaat in de Voorjaarsrapportage 2023....3
Bijlage 1 Resultaten....8
Bijlage 2 Programmawijzigingen, zonder resultaatsimpact....16
Bijlage 3 Administratieve wijzigingen, zonder resultaatsimpact....19

Inleiding

Voor u ligt de Voorjaarsrapportage van 2023. Deze bevat een prognose van het financiële resultaat aan het einde van het jaar 2023. Het financiële resultaat ontstaat door afwijkingen en nieuwe inzichten binnen de programma's. Per programma analyseren we de financiële afwijkingen op hoofdlijnen. De afwijkingen zijn bijgewerkt t/m april 2023.

In de rapportage staat in het eerste hoofdstuk het bijgestelde begrotingsperspectief na de verwerking van de septembercirculaire en decembercirculaire 2022. In hoofdstuk 2 geven we een toelichting op bijzonderheden inzake de investeringskredieten. In hoofdstuk 3 staat hoe het resultaat van de Voorjaarsrapportage is ontstaan per programma en worden de afwijkingen groter dan € 25.000 toegelicht.

Deze Voorjaarsrapportage bevat een aantal bijlagen:

- Bijlage 3a Resultaat: aanpassingen die invloed hebben op het resultaat.
- Bijlage 3b Programmawijzigingen: aanpassingen die geen resultaatinvloed hebben, maar waarbij er verschuivingen over de programma's plaatsvinden.
- Bijlage 3c Administratieve wijzigingen: aanpassingen die geen resultaatinvloed hebben, maar waarbij er verschuivingen binnen programma's plaatsvinden.

1. Prognose financieel resultaat 2023

In onderstaand overzicht is een prognose opgenomen van het financieel resultaat aan het einde van 2023. De prognose is gebaseerd op de meest actuele en bij ons bekende ontwikkelingen per eind april 2023.

bedragen x € 1.000 (min is nadeel)	
Begrotingsperspectief	**2.023**
Begrotingsperspectief 2023	79
Gevolg septembercirculaire 2022	1.020
Gevolg decembercirculaire 2022	- 249
Begrotingsperspectief 2023 na decembercirculaie	**850**
Gevolg voorjaarsrapportage 2023	- 1.346
Begrotingsperspectief 2023 voorjaarsrapportage	**- 496**

2. Investeringskredieten

Alle sportvelden zijn voorzien van automatische beregening in de jaren 2020, 2021 en 2022. Oorspronkelijk is voor de jaren 2020 t/m 2023 een budget beschikbaar gesteld van € 100.000 per jaar. De totale lasten inclusief BTW bedroegen € 411.000. Hiervan is € 67.000 gedekt via de specifieke uitkering sport. De netto lasten bedroegen derhalve € 344.000. Het beschikbaar gestelde budget van € 100.000 in 2023 is niet meer nodig. De structurele kapitaallasten nemen hierdoor vanaf 2024 af met circa € 10.000. Dit wordt verwerkt in de begroting 2024.
U heeft in 2019 een krediet beschikbaar gesteld van € 2 miljoen voor realisatie van het DoarpsSintrum Donkerbroek in het jaar 2021. Sinds 2022 is de gemeente in gesprek met het stichtingsbestuur over hogere stichtingskosten dan oorspronkelijk begroot en de dekking daarvan. We leggen hiervoor binnenkort een voorstel aan u voor. U heeft in 2019 een krediet beschikbaar gesteld van € 350.000 voor realisatie van het verkeerplan behorend bij het DoarpsSintrum Donkerbroek. Op basis van de huidige informatie is het beschikbare budget niet toereikend. Ook moeten met omwonenden grondtransacties plaatsvinden. Zodra bekend is hoeveel extra budget nodig is komen wij met een voorstel richting u.
Bij de begroting 2023 heeft u € 20.000 beschikbaar gesteld voor groot onderhoud van de pumptrack in Appelscha. Na onderzoek komen we tot de conclusie dat vernieuwing een betere optie is. Dit betekent dat sprake is van een investering en dat er aanvullend budget nodig is. We leggen hiervoor binnenkort een voorstel aan u voor.
Op 30 november 2021 heeft u ingestemd met de (ver)bouw locatie Nanningaweg 47C (plusvariant, zonder biobased gevelontwerp). In de mededeling aan de raad van 7 maart 2023 is aangegeven dat de (ver)bouw aanzienlijk is vertraagd door de stikstofproblematiek. Dit heeft te maken met de verbouwplannen, maar ook het behoud van de compostering speelt hierin een rol. De planning wordt hierdoor volledig vernieuwd. Op dit moment zijn er teveel onzekerheden om een (nieuwe) planning te maken. Ieder kwartaal wordt u middels een mededeling op de hoogte gebracht van de voortgang. Mochten er beslismomenten over stikstof, te kiezen scenario's of financiën komen, dan worden deze aan u voorgelegd.
Bij openbare ruimte zijn we bezig met een inventarisatie en doorrekening van alle vervangingsinvesteringen waarbij ook duurzaamheidsaspecten worden meegenomen. Eventuele besluitvorming hierover wordt separaat aan u voorgelegd. Mogelijke gevolgen voor de investeringsbegroting worden meegenomen in de begroting 2024.

3. Analyse van het financieel resultaat in de Voorjaarsrapportage 2023

In onderstaande tabel staat het resultaat uit de Voorjaarsrapportage per programma. Onder de tabel worden de afwijkingen > € 25.000 toegelicht. In de bijlagen zijn alle verschillen verklaard.

bedragen x € 1.000 (min is nadeel)	
Financiële gevolgen Voorjaarsrappportage 2023	**2023**
Programma 1 Sociaal Domein	- 648
Programma 2 Welzijn en Educatie	- 20
Programma 3 Ruimtelijke en economische ontwikkelingen	- 110
Programma 5 Openbare orde en Veiligheid	- 88
Programma 6 Bestuur en Dienstverlening	- 480
Totaal	**- 1.346**

Programma 1 Samenleven

Sociale werkvoorziening, structureel nadeel € 100.000
Hogere lasten voor Caparis. Komt door hogere indexatie dan waar wij rekening mee hadden gehouden. In de begroting rekenden we met 3,5% terwijl het in de werkelijkheid 12% is.

Wmo, structureel voordeel € 235.000
Bij Wmo is een structureel voordeel van € 235.000. Dit heeft diverse oorzaken:

- Hulpmiddelen, nadeel € 100.000. De tarieven voor aanschaf en onderhoud hulpmiddelen zijn conform contract voor 2023 geïndexeerd volgens de CPI index. Maar die indexatie viel veel hoger uit dan begroot: 14,5%. Daarnaast was bij de jaarstukken 2022 ook een nadeel geconstateerd. Dit werkt structureel door.
- Begeleiding, voordeel € 400.000. De beweging van zware naar lichte zorg die we vanaf 2020 hebben ingezet lijkt structureel te worden. Dit zorgt voor een structureel voordeel bij Wmo begeleiding.
- Vervoersvoorzieningen, nadeel € 65.000. De tarieven voor vervoer zijn geïndexeerd voor 2023. We hebben in de begroting rekening gehouden met 3,1% stijging maar dat is uiteindelijk 11% geworden. Dat werkt structureel door.

Sportcomplex Boekhorst, structureel nadeel € 53.500, incidenteel nadeel € 53.500
In de bestaande overeenkomst zijn afspraken opgenomen omtrent de indexering van de exploitatiebijdrage. De indexering is hoger dan begroot. Dit komt vooral doordat het indexcijfer mede wordt bepaald aan de hand van de indexering van de energiekosten. We gaan er op dit moment vanuit dat de hogere lasten deels structureel en deels incidenteel zijn.

Sporthal Steegdenhal, structureel nadeel € 33.000, incidenteel nadeel € 33.000
In de bestaande overeenkomst zijn afspraken opgenomen omtrent de indexering van de exploitatiebijdrage. De indexering is hoger dan begroot. Dit komt vooral doordat het indexcijfer mede wordt bepaald aan de hand van de indexering van de energiekosten. We gaan er op dit moment vanuit dat de hogere lasten deels structureel en deels incidenteel zijn.

Sportterrein onderhoud, incidenteel nadeel € 45.000
Nieuwe aanbesteding onderhoud sportvelden, zie raadsmededeling #1280. De structurele gevolgen worden verwerkt in de kaderbrief 2024.

Dorpshuizen, incidenteel voordeel € 58.000
De kapitaallasten voor dorpshuizen zijn in 2023 en 2024 lager dan begroot, omdat de nieuwbouw het DoarpsSintrum Donkerbroek in 2023 niet wordt gerealiseerd. De lagere kapitaallasten voor 2024 worden verwerkt in de begroting 2024.

Peuterspeelzaalwerk, incidenteel voordeel € 40.000
De subsidie 2021 aan Scala voor peuterspeelzaalwerk is lager vastgesteld dan het verleende voorschot. Scala moet daarom € 40.000 terugbetalen. Dit is conform het collegebesluit van 20 december 2022.

Leerlingenvervoer, structureel nadeel € 56.000
Aanvullende lasten obv vastgestelde NEA indexatie (11%)

*Onderwijsachterstandenbeleid, incidenteel nadeel € 29.00*0
De subsidie 2021 aan Scala voor voor- en vroegschoolse educatie is hoger vastgesteld dan het verleende voorschot. Scala ontvangt daarom € 29.000. Dit is conform het collegebesluit van 20 december 2022.

Jeugdhulp, structureel nadeel € 550.000
Bij de jaarrekening 2022 hebben wij u geïnformeerd over een aanzienlijk nadeel op jeugdhulp. Ook hebben wij aangeven dat bij de voorjaarsrapportage de structurele gevolgen in beeld worden gebracht. De stijging van het aantal jeugden in zorg die in 2022 al zichtbaar was, zet zich door in 2023. Deze stijging zit met name in de percelen specialistische jeugdhulp en dyslexie. We verwachten hierdoor een structureel nadeel van € 550.000.

Programma 2 Welzijn en Educatie

MFS de Samensprong, structureel nadeel € 20.000
Het nadeel hangt samen met de overname beheer & exploitatie MFS De Samensprong, conform het collegebesluit van 4 oktober 2022. De lasten nemen per saldo toe met € 174.000. De baten nemen toe met € 152.000.

Programma 3 Ruimtelijke en Economische ontwikkelingen

Sloten, water buiten, structureel nadeel € 30.000
De afgelopen jaren was er al sprake van een overschrijding van het budget. Er heeft nu een aanbesteding plaatsgevonden en o.a. door gestegen energie, brandstofprijzen en lonen is deze aanbesteding hoger uitgevallen. Naast de kosten voor het daadwerkelijk schonen van de sloten wordt ook het verwerken van het vrijkomende slootafval op de buitendienst uit dit budget betaald. Ook deze kosten zijn gestegen. Hierdoor is er een nadeel van € 30.000 op dit budget.

Bomen binnendienst, incidenteel nadeel € 25.000
Eind 2020 is het bomenonderhoud aanbesteed. Na twee jaar worden de prijzen per eenheid jaarlijks geïndexeerd. De prijsstijgingen van afgelopen twee jaren hebben ervoor gezorgd dat er € 25.000 extra nodig is om het onderhoud van de gemeentelijke bomen op het door de raad vastgestelde niveau te houden. De structurele extra lasten worden meegenomen in de kaderbrief 2024. Dit is conform het collegebesluit van 11 april 2023.

Riolering, structureel nadeel € 25.000
Baten zijn in 2023 overgeheveld naar Sloten en Waterpartijen, maar zijn hier per abuis niet verwijderd. Hierdoor waren de baten dubbel geraamd.

Grondexploitatie, budgetneutraal
Op basis van de jaarrekeningcijfers 2022 zijn ramingen van de projecten voor 2023 en verder geactualiseerd. Zoals in de jaarstukken 2022 is aangegeven verwachten we dat de projecten voor de woningbouw en industrieterreinen binnen vijf jaar kunnen worden afgesloten. De ramingen zijn op basis van dat uitgangspunt geactualiseerd.

Programma 5 Openbare Orde en Veiligheid

Handhaving, incidenteel nadeel € 88.500
Het nadeel vanwege extra kosten voor uitrusting, opleiding boa’s en wagenpark bedraagt € 12.500. In de raad van 18 april 2023 heeft u ingestemd met de begrotingswijziging 2023 van de FUMO. Het nadeel daarvan is € 76.000.

Programma 6 Bestuur en Dienstverlening

OWO VTH bouwen en wonen, incidenteel nadeel € 47.000
OWO VTH is na corona meer tijd kwijt aan klachten en juridische procedures.

OWO IP automatisering, incidenteel nadeel € 33.000
Betreft stijging van de licentiekosten als gevolg van indexatie. Het structureel gevolg is opgenomen bij de Kaderbrief 2024.

Loonkosten, structureel nadeel € 1.109.000
Structureel financieel gevolg van de recent afgesloten cao. De gemiddelde stijging is 9,1%, in de begroting was rekening gehouden met 3,4%. Dit inclusief de owo-onderdelen.

Raad, incidenteel nadeel € 26.000
Er is besloten om per inwoner € 1 te doneren aan Giro 555 voor hulp aan de slachtoffers van de aardbevingen in Turkije en Syrië

Gemeentefonds, incidenteel voordeel € 758.000
Betreft verrekeningen van de algemene uitkering van voorgaande jaren.

Bijlage 1 Resultaten

1e marap 2023		Incidenteel	Structureel	Totaal
1. Samenleven				
Lasten				
1.2 Thema Samenleven				
6520000 Sportcompl Boekhorst				
4380660 Onderh sportacc BCF				
	In de bestaande overeenkomst zijn afspraken opgenomen omtrent de indexering van de exploitatiebijdrage. De indexering is hoger dan begroot. Dit komt met name doordat het indexcijfer mede wordt bepaald aan de hand van de indexering van de energiekosten. We gaan er op dit moment vanuit dat de hogere lasten deels structureel en deels incidenteel zijn.	-53.500	-53.500	-107.000
6520020 Sporthal Steegdenhal				
4380660 Onderh sportacc BCF				
	In de bestaande overeenkomst zijn afspraken opgenomen omtrent de indexering van de exploitatiebijdrage. De indexering is hoger dan begroot. Dit komt met name doordat het indexcijfer mede wordt bepaald aan de hand van de indexering van de energiekosten. We gaan er op dit moment vanuit dat de hogere lasten deels structureel en deels incidenteel zijn.	-33.000	-33.000	-66.000
6420000 Gymnastieklokalen				
4380110 Ov goed en dienst				
	Incidentele lasten om nieuwe onderhoudsplannen voor de gymnastieklokalen te laten opstellen	-8.500	0	-8.500
6520040 Zwembad Appelscha				
4380110 Ov goed en dienst				
	Hogere lasten i.v.m. hogere indexcijfer dan begroot.	0	-5.000	-5.000
6520070 Sportter onderhoud				
4380110 Ov goed en dienst				
	Nieuwe aanbesteding onderhoud sportvelden, zie raadsmededeling #1280. De structurele gevolgen worden verwerkt in de kaderbrief 2024.	-45.000	0	-45.000
6610070 Dorpshuizen				

4740000 Toegerekende rente				
	De kapitaallasten voor dorpshuizen zijn in 2023 en 2024 lager dan begroot, omdat de nieuwbouw het DoarpsSintrum Donkerbroek in 2023 niet wordt gerealiseerd. De lagere kapitaallasten voor 2024 worden verwerkt in de begroting 2024.	8.000	0	8.000
4730000 Afschrijvingen				
	De kapitaallasten voor dorpshuizen zijn in 2023 en 2024 lager dan begroot, omdat de nieuwbouw het DoarpsSintrum Donkerbroek in 2023 niet wordt gerealiseerd. De lagere kapitaallasten voor 2024 worden verwerkt in de begroting 2024.	50.000	0	50.000
6530040 Kunstwerken				
4380110 Ov goed en dienst				
	Restauratie kunstwerk de Hordeloper te Oosterwolde, conform het collegebesluit van 7 maart 2023.	-7.500	0	-7.500
1.1 Thema Meedoen				
6640000 Sociale Werkvrz				
4433000 Bijdrage GR				
	Hogere lasten voor Caparis. Komt door hogere indexatie dan waar wij rekening mee hadden gehouden. In de begroting rekenden we met 3,5% terwijl het in de werkelijkheid 12% is.	0	-100.000	-100.000
6660010 Hulpmiddelen				
4341100 Verg natura aan pers				
	De tarieven voor aanschaf en onderhoud hulpmiddelen zijn conform contract voor 2023 geïndexeerd volgens de CPI index. Maar die indexatie viel veel hoger uit dan begroot: 14,5%. Daarnaast was bij de jaarstukken 2022 ook een nadeel geconstateerd. Dit werkt structureel door.	0	-100.000	-100.000
6671020 Begeleiding (AWBZ)				
4341100 Verg natura aan pers				
	De beweging van zware naar lichte zorg die we vanaf 2020 hebben ingezet lijkt structureel te worden. Dit zorgt voor een structureel voordeel bij Wmo begeleiding.	0	400.000	400.000
6671050 Vervoersvoorziening				

4341100 Verg natura aan pers				
	De tarieven voor vervoer zijn geïndexeerd voor 2023. We hebben in de begroting rekening gehouden met 3,1% stijging maar dat is uiteindelijk 11% geworden. Dat werkt structureel door.	0	-65.000	-65.000
1.4 Thema Goed opgroeien				
6430090 Peuterspeelzaalwerk				
4438100 Ov ink ovdr n-overh				
	De subsidie 2021 aan Scala voor peuterspeelzaalwerk is lager vastgesteld dan het verleende voorschot. Scala moet daarom € 40.000 terugbetalen. Dit is conform het collegebesluit van 20 december 2022.	40.000	0	40.000
6430000 Onderwijsbeleid Alg				
4420010 Subsidies				
	Aanjager Laaggeletterdheid, zie raadsmededeling #1243	-20.000	0	-20.000
6430010 Leerlingenvervoer				
4341100 Verg natura aan pers				
	aanvullende lasten obv vastgestelde NEA indexatie (11%)	0	-56.000	-56.000
6430050 Onderw. ahterst. bel				
4438100 Ov ink ovdr n-overh				
	De subsidie 2021 aan Scala voor voor- en vroegschoolse educatie is hoger vastgesteld dan het verleende voorschot. Scala ontvangt daarom € 29.000. Dit is conform het collegebesluit van 20 december 2022.	-29.000	0	-29.000
6672270 Jeugdhulp z.verbl.ov				
4341100 Verg natura aan pers				
	Bij de jaarrekening 2022 hebben wij u geïnformeerd over een aanzienlijk nadeel op jeugdhulp. Ook hebben wij aangeven dat bij de voorjaarsrapportage de structurele gevolgen in beeld worden gebracht. De stijging van het aantal jeugden in zorg die in 2022 al zichtbaar was, zet zich door in 2023. Deze stijging zit met name in de percelen specialistische jeugdhulp en dyslexie. We verwachten hierdoor een structureel nadeel van € 550.000.	0	-550.000	-550.000
Baten				
1.2 Thema Samenleven				
6520020 Sporthal Steegdenhal				

8360000 Huren				
	In de bestaande overeenkomst zijn afspraken opgenomen omtrent de indexering van de huur. De indexering is hoger dan begroot. Dit komt met name doordat het indexcijfer mede wordt bepaald aan de hand van de indexering van de energiekosten. We gaan er op dit moment vanuit dat de hogere baten deels structureel en deels incidenteel zijn.	6.500	6.500	13.000
Totaal 1. Samenleven		**-92.000**	**-556.000**	**-648.000**
2. Welzijn & educatie				
Lasten				
2.2 Thema Onderwijs				
6420050 MFS de Samensprong				
4380630 Verzekeringen				
	Overname beheer & exploitatie MFS De Samensprong, conform het collegebesluit van 4 oktober 2022.	0	-6.000	-6.000
4380110 Ov goed en dienst				
	Overname beheer & exploitatie MFS De Samensprong, conform het collegebesluit van 4 oktober 2022.	0	-4.000	-4.000
4210000 Publieke heffingen				
	Overname beheer & exploitatie MFS De Samensprong, conform het collegebesluit van 4 oktober 2022.	0	-9.000	-9.000
4720000 Voorzieningen				
	Overname beheer & exploitatie MFS De Samensprong, conform het collegebesluit van 4 oktober 2022.	0	-45.000	-45.000
4380030 Energie				
	Overname beheer & exploitatie MFS De Samensprong, conform het collegebesluit van 4 oktober 2022.	0	-50.000	-50.000
4380100 Onderhoud				
	Overname beheer & exploitatie MFS De Samensprong, conform het collegebesluit van 4 oktober 2022.	0	-5.000	-5.000
4380800 Schoonmaakkosten				
	Overname beheer & exploitatie MFS De Samensprong, conform het collegebesluit van 4 oktober 2022.	0	-53.000	-53.000
Baten				
2.2 Thema Onderwijs				
6420050 MFS de Samensprong				

8360000 Huren				
	Overname beheer & exploitatie MFS De Samensprong, conform het collegebesluit van 4 oktober 2022.	0	152.000	152.000
Totaal 2. Welzijn & educatie		**0**	**-20.000**	**-20.000**
3. Ruimtelijke & economische ontwikk.				
Lasten				
3.4 Thema Bouwen en wonen				
6550010 Monumenten/woningen				
4380650 Onderh onroer zaken				
	De aanbesteding leert dat de kosten voor het schilderwerk van de molen in Makkinga behoorlijk zijn gestegen. In 2023 is het beschikbare budget € 45.000 (inclusief de overheveling van € 16.000). Dit betekent dat er een tekort is van € 20.000 in 2023. In 2023 wordt een totaalplan gemaakt voor alle monumenten, zodat er duidelijkheid komt in het te verwachten onderhoud en de daarmee behorende kosten.	-20.000	0	-20.000
6320010 Mut voorr bouwgr ind				
4750300 Ov verrekeningen				
	Actualisatie nav jaarrekening 2022	-811.301	0	-811.301
6820010 GREX woning				
4320100 Uitbest wrkz drz gd				
	Actualisatie nav jaarrekening 2022	-308.522	0	-308.522
4380070 Kosten alg planv				
	Actualisatie nav jaarrekening 2022	65.997	0	65.997
6820030 Mut voorr bouwgr won				
4750300 Ov verrekeningen				
	Actualisatie nav jaarrekening 2022	262.934	0	262.934
3.2 Thema Openbare ruimte				
6570030 Sloten water buiten				
4351350 Uitbest wzh overig				
	De afgelopen jaren was er al sprake van een overschrijding van het budget. Er heeft nu een aanbesteding plaatsgevonden en o.a. door gestegen energie, brandstofprijzen en lonen is deze aanbesteding hoger uitgevallen. Naast de kosten voor het daadwerkelijk schonen van de sloten wordt ook het verwerken van het vrijkomende slootafval op de buitendienst	0	-30.000	-30.000

	uit dit budget betaald. Ook deze kosten zijn gestegen. Hierdoor is er een nadeel van € 30.000 op dit budget.			
6210060 Openbare Verlichting				
4380650 Onderh onroer zaken	Het versneld vervangen van traditionele verlichting naar LED van de openbare verlichting is afgerond. Voor de kosten voor storingen en onderhoud van de technische installaties is jaarlijks € 10.000 nodig.	0	-10.000	-10.000
6570090 Bomen binnendienst				
4351350 Uitbest wzh overig	Eind 2020 is het bomenonderhoud aanbesteed. Na twee jaar worden de prijzen per eenheid jaarlijks geïndexeerd. De prijsstijgingen van afgelopen twee jaren hebben ervoor gezorgd dat er € 25.000 extra nodig is om het onderhoud van de gemeentelijke bomen op het door de raad vastgestelde niveau te houden. De structurele extra lasten worden meegenomen in de kaderbrief 2024. Dit is conform het collegebesluit van 11 april 2023.	-25.000	0	-25.000
3.9 Thema Reserves programma 3				
6010020 Reserve programma 3				
4710030 Reserves programma 3	Actualisatie n.a.v. jaarrekening 2022	-978.490	0	-978.490
Baten				
3.4 Thema Bouwen en wonen				
6320000 GREX industrie				
8310000 Opb grondverkopen	Actualisatie nav jaarrekening 2022	1.659.711	0	1.659.711
6820010 GREX woning				
8310000 Opb grondverkopen	Actualisatie nav jaarrekening 2022	109.671	0	109.671
3.3 Thema Milieu				
6720040 Riol onder binnen				
8380300 Verg van derden				

	Baten zijn in 2023 overgeheveld naar Sloten en Waterpartijen, maar zijn hier per abuis niet verwijderd. Hierdoor waren de baten dubbel geraamd.	0	-25.000	-25.000
Totaal 3. Ruimtelijke & economische ontwikk.		**-45.000**	**-65.000**	**-110.000**
5. Openbare orde en veiligheid				
Lasten				
5.2 Thema Handhaving				
6740090 Handhaving				
4380110 Ov goed en dienst				
	Kosten voor uitrusting, opleiding boa's en wagenpark.	-12.500	0	-12.500
4433000 Bijdrage GR				
	Begrotingswijziging 2023 FUMO conform raadsbesluit van 18 april 2023. Het structurele gevolg wordt verwerkt bij de begroting 2024.	-76.000	0	-76.000
Totaal 5. Openbare orde en veiligheid		**-88.500**	**0**	**-88.500**
6. Bestuur & Dienstverlening				
Lasten				
6.2 Thema Dienstverlening				
6002020 Burg stand/huwelijk				
4420010 Subsidies				
	Subsidieregeling grafrechten KNIL militairen, conform het collegebesluit van 14 maart 2023.	0	-5.000	-5.000
6550030 Monumenten verg.				
4380110 Ov goed en dienst				
	Lasten onderzoek naar historisch waardevolle interieurs in onze gemeente. De verzamelde gegevens worden geplaatst in een beschermde online database die, indien mogelijk, in beheer wordt ondergebracht bij erfgoedinstelling Tresoar. Door de interieurs in beeld te brengen ontstaat bewustzijn bij zowel de eigenaar als de gemeente over de waarde hiervan.	-14.000	0	-14.000
6830020 Omg verg				
4351070 Bedrijfsvoer derden				
	Extra kosten externe adviezen.	-12.500	0	-12.500
6.3 Thema Financiën				
6830060 OWO VTH Bouwen wonen				

4380110 Ov goed en dienst				
	Extra lasten OWO VTH	-47.000	0	-47.000
6004040 IP Automatisering				
4380640 Automatiseringskstn				
	Betreft stijging van de licentiekosten als gevolg van indexatie. Het structureel gevolg is opgenomen bij de Kaderbrief 2024.	-33.000	0	-33.000
6004150 Afdeling K&O				
4110010 Loonk en toel-drbel				
	Structureel financieel gevolg van de recent afgesloten cao. De gemiddelde stijging is 9,1%, in de begroting was rekening gehouden met 3,4%. Dit inclusief de owo-onderdelen.	0	-1.109.000	-1.109.000
6.1 Thema Bestuur				
6001000 Raad				
4380110 Ov goed en dienst				
	Er is besloten om per inwoner € 1 te doneren aan Giro 555 voor hulp aan de slachtoffers van de aardbevingen in Turkije en Syrië.	-26.000	0	-26.000
Baten				
6.3 Thema Financiën				
6570150 Buitendienst				
8320000 Opbr duurz goed				
	Verkoopopbrengst auto buitendienst	9.000	0	9.000
6007000 Gemeentefonds				
8431000 Alg uitk Gem fnds				
	Betreft verrekeningen van de algemene uitkering van voorgaande jaren.	758.000	0	758.000
Totaal 6. Bestuur & Dienstverlening		**634.500**	**-1.114.000**	**-479.500**
Eindtotaal		**409.000**	**-1.755.000**	**-1.346.000**

Bijlage 2 Programmawijzigingen, zonder resultaatsimpact

1e marap 2023		Incidenteel	Structureel	Totaal
1. Samenleven				
Lasten				
1.2 Thema Samenleven				
6610240 Programma samenl.uit				
4380110 Ov goed en dienst				
	Dekking inhuur projectleider ouderen.	29.000	0	29.000
1.1 Thema Meedoen				
6640030 Wijknet				
4380110 Ov goed en dienst				
	Dekking lasten projectleider wijknet.	36.000	0	36.000
1.3 Thema Gezondheid				
6710000 Gezondheidsbeleid				
4380110 Ov goed en dienst				
	Dekking inhuur projectleider inclusie	30.000	0	30.000
Totaal 1. Samenleven		**95.000**	**0**	**95.000**
3. Ruimtelijke & economische ontwikk.				
Lasten				
3.4 Thema Bouwen en wonen				
6810050 Nieuwe omgevingswet				
4380110 Ov goed en dienst				
	Dekking inhuur projectleider pilot omgevingsplan en dekking extra lasten OWO VTH vanwege invoering omgevingswet en wet kwaliteitsborging	100.000	0	100.000
3.3 Thema Milieu				
6740080 Programma duurzaam				
4380110 Ov goed en dienst				
	De regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid (CDOKE) is toegekend. Daardoor zijn er de komende jaren voldoende middelen beschikbaar voor inhuur capaciteit duurzaamheid. Het voorstel is om het toegekende budget voor duurzaamheid bij de begroting 2023 (€ 250.000	-250.000	0	-250.000

	per jaar 2023 t/m 2026) te besteden voor uitvoering en over te hevelen van programma 6 naar naar programma 3.			
3.1 Thema Economische ontwikk.				
6120050 Vitale vakantiepark				
4380110 Ov goed en dienst				
	Dekking inhuur projectleider vitale vakantieparken	37.500	0	37.500
Totaal 3. Ruimtelijke & economische ontwikk.		**-112.500**	**0**	**-112.500**
6. Bestuur & Dienstverlening				
Lasten				
6.3 Thema Financiën				
6004160 Afdeling M&O				
4110000 Loonkosten en toel				
	De inhuurlasten voor de projectleider pilot omgevingswet worden voor € 20.000 gedekt via het budget omgevingswet. De inhuurlasten voor de projectleider vitale vakantieparken worden voor € 37.500 gedekt via het budget vitale vakantieparken. De inhuurlasten voor de projectleider inclusief worden voor € 30.000 gedekt via het budget gezondheidsbeleid. Het budget van € 29.000 voor de tijdelijke ambtelijke inzet voor visie op samenleving wordt gedekt via het uitvoeringsbudget programma samenleving. De inhuurlasten voor de projectleider wijknet worden voor € 36.000 gedekt via het budget wijknet.	-152.500	0	-152.500
4351020 Inc projecten				
	Door de regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid (CDOKE) zijn er de komende jaren voldoende middelen beschikbaar voor inhuur capaciteit duurzaamheid. Het voorstel is om het toegekende budget voor duurzaamheid bij de begroting 2023 (€ 250.000 per jaar 2023 t/m 2026) te besteden voor uitvoering en over te hevelen van programma 6 naar programma 3.	250.000	0	250.000
6830060 OWO VTH Bouwen wonen				
4380110 Ov goed en dienst				

	Extra lasten OWO VTH voor invoering omgevingswet en wet-kwaliteitsborging. Extra lasten worden gedekt via budget omgevingswet.	-80.000	0	-80.000
Totaal 6. Bestuur & Dienstverlening		**17.500**	**0**	**17.500**
Eindtotaal		**0**	**0**	**0**

Bijlage 3 Administratieve wijzigingen, zonder resultaatsimpact

1e marap 2023		Incidenteel	Structureel	Totaal
1. Samenleven				
Lasten				
1.2 Thema Samenleven				
6610210 Oekraine opv. vlucht				
4380110 Ov goed en dienst				
	Te besteden budget vanuit vergoeding uit bekostigingsregeling Oekraïense ontheemden obv huidige en verwachte opvangplekken	-3.057.803	0	-3.057.803
6560000 Openbare bibliotheek				
4420010 Subsidies				
	besteding middelen SPUK IDO	-24.814	0	-24.814
1.1 Thema Meedoen				
6671040 Zorgeconomie				
4380110 Ov goed en dienst				
	Lasten rijksbijdrage zorgeconomie Regio Deal	-372.000	0	-372.000
1.4 Thema Goed opgroeien				
6430050 Onderw. ahterst. bel				
4438100 Ov ink ovdr n-overh				
	Extra lasten onderwijsachterstand middelen en extra lasten inhalen covid-19 gerelateerde onderwijsvertragingen NPO gelden 2023. Lasten worden gedekt uit een hogere rijksbijdrage.	-144.000	0	-144.000
1.3 Thema Gezondheid				
6710000 Gezondheidsbeleid				
4420010 Subsidies				
	besteding middelen preventieakkoord 2023	-20.000	0	-20.000
Baten				
1.2 Thema Samenleven				
6610210 Oekraine opv. vlucht				
8431100 Overige ovdr vh rijk				
	Vergoeding uit bekostigingsregeling Oekraïense ontheemden obv huidige en verwachte opvangplekken	3.057.803	0	3.057.803

6560000 Openbare bibliotheek				
8431100 Overige ovdr vh rijk				
	uitkering SPUK IDO	24.814	0	24.814
1.1 Thema Meedoen				
6671040 Zorgeconomie				
8431100 Overige ovdr vh rijk				
	Rijksbijdrage zorgeconomie Regio Deal	372.000	0	372.000
1.4 Thema Goed opgroeien				
6430050 Onderw. ahterst. bel				
8431100 Overige ovdr vh rijk				
	Hogere rijksbijdrage onderwijsachterstandenbeheer en hogere rijksbijdrage onderwijsvertragingen NPO gelden 2023	144.000	0	144.000
1.3 Thema Gezondheid				
6710000 Gezondheidsbeleid				
8431100 Overige ovdr vh rijk				
	middelen preventieakkoord	20.000	0	20.000
Totaal 1. Samenleven		**0**	**0**	**0**
2. Welzijn & educatie				
Lasten				
2.2 Thema Onderwijs				
6420010 Huisvesting BO				
4438100 Ov ink ovdr n-overh				
	Overname beheer & exploitatie MFS De Samensprong, conform collegebesluit 04-10-2022	0	20.000	20.000
6420020 MFS De Boekebeam				
4380650 Onderh onroer zaken				
	Overheveling voor klein- en contractonderhoud	0	14.500	14.500
4380100 Onderhoud				
	Budget voor klein- en contractonderhoud	0	-14.500	-14.500
6420040 Huisvesting VO				
4438100 Ov ink ovdr n-overh				
	Overname beheer & exploitatie MFS De Samensprong, conform collegebesluit 04-10-2022	0	6.800	6.800

6420050 MFS de Samensprong				
4380100 Onderhoud				
	Overname beheer & exploitatie MFS De Samensprong, conform het collegebesluit van 4 oktober 2022.	0	-20.000	-20.000
4380800 Schoonmaakkosten				
	Overname beheer & exploitatie MFS De Samensprong, conform het collegebesluit van 4 oktober 2022.	0	-6.800	-6.800
Totaal 2. Welzijn & educatie		**0**	**0**	**0**
3. Ruimtelijke & economische ontwikk.				
Lasten				
3.2 Thema Openbare ruimte				
6210000 Verharding				
4380650 Onderh onroer zaken				
	Verbeteren voetpaden vanuit glasvezel vanuit college besluiten t.a.v. diverse samenwerkingsovereenkomsten (AW)	-340.000	0	-340.000
Baten				
3.2 Thema Openbare ruimte				
6210000 Verharding				
8380300 Verg van derden				
	Verbeteren voetpaden vanuit glasvezel vanuit college besluiten t.a.v. diverse samenwerkingsovereenkomsten (AW)	340.000	0	340.000
Totaal 3. Ruimtelijke & economische ontwikk.		**0**	**0**	**0**
6. Bestuur & Dienstverlening				
Lasten				
6.3 Thema Financiën				
6004160 Afdeling M&O				
4351020 Inc projecten				
	Lasten regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid (CDOKE). Onze gemeente ontvangt hierdoor in 2023 € 523.000, in 2024 € 528.000 en in 2025 € 532.000. Daardoor zijn er de komende jaren voldoende middelen beschikbaar voor inhuur	-523.000	0	-523.000

6008020 Nog te bestemmen				
4380000 Onvrz uitg struc				
	Dekking voor de algemene ondersteuning vanuit de OWO-afdeling BV voor Wet Open Overheid (WOO)	79.000	0	79.000
6004220 Overige OWO afd				
4380110 Ov goed en dienst				
	Lasten voor de algemene ondersteuning vanuit de OWO-afdeling BV voor Wet Open Overheid (WOO). Lasten worden gedekt uit ontvangen rijksmiddelen. Deze zijn geboekt op nog te bestemmen posten. Het structureel gevolg is meegenomen bij de Kaderbrief 2024.	-79.000	0	-79.000
Baten				
6.3 Thema Financiën				
6004160 Afdeling M&O				
8431100 Overige ovdr vh rijk				
	De regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid (CDOKE) is toegekend. Onze gemeente ontvangt hierdoor in 2023 € 523.000, in 2024 € 528.000 en in 2025 € 532.000.	523.000	0	523.000
Totaal 6. Bestuur & Dienstverlening		**0**	**0**	**0**
Eindtotaal		**0**	**0**	**0**

Rub.typ	Rubricering	Rubricering	Kostensoor	Kostensoor	Positietekst	Bedrag 2023	Structureel	Eindjaar	Kopiëren	Bedrag 2024	Bedrag 2025	Bedrag 2026	Bedrag 2027
k	6520000		4380660		Hogere indexering	107.000		2099		53.500	53.500	53.500	53.500
k	6520020		4380660		Hogere indexering	66.000		2099		33.000	33.000	33.000	33.000
k	6420000		4380110		Nw onderhoudspl. Gym.lokalen opstellen	8.500		2023		0	0	0	0
k	6520040		4380110		Hogere lasten i.v.m. hogere indexcijfer begroot.	5.000		2099		5.000	5.000	5.000	5.000
k	6520070		4380110		Nw. aanbesteding onderhoud sportvelden	45.000		2023		0	0	0	0
k	6610070		4740000		Lagere kapitaallasten DoarpsSintrum Donkerbroek	-8.000		2023		0	0	0	0
k	6610070		4730000		Lagere kapitaallasten DoarpsSintrum Donkerbroek	-50.000		2023		0	0	0	0
k	6530040		4380110		Restauratie kunstwerk de Hordeloper te O'wolde	7.500		2023		0	0	0	0
k	6640000		4433000		Hogere indexering lasten Caparis.	100.000		2099		100.000	100.000	100.000	100.000
k	6660010		4341100		Hogere indexering tarieven hulpmiddelen	100.000		2099		100.000	100.000	100.000	100.000
k	6671020		4341100		Beweging zware naar lichte zorg structureel	-400.000		2099		-400.000	-400.000	-400.000	-400.000
k	6671050		4341100		Hogere indexering vervoer	65.000		2099		65.000	65.000	65.000	65.000
k	6430090		4438100		Subsidie 2021 peuterspeelzaalwerk is lager	-40.000		20023		0	0	0	0
k	6430000		4420010		Aanjager Laaggeletterdheid	20.000		2023		0	0	0	0
k	6430010		4341100		aanv.lasten obv vastgestelde NEA index. (11%)	56.000		2099		56.000	56.000	56.000	56.000
k	6430050		4438100		Subsidie 2021 voor- en vroegschoolse educatie hoger	29.000		2023		0	0	0	0
k	6672270		4341100		Stijging jeugdigen in zorg.	550.000		2099		550.000	550.000	550.000	550.000
k	6520020		8360000		Indexering huur	-13.000		2099		-6.500	-6.500	-6.500	-6.500
k	6420050		4380630		Overname beheer & expl. MFS De Samensprong	6.000		2099		6.000	6.000	6.000	6.000
k	6420050		4380110		Overname beheer & expl. MFS De Samensprong	4.000		2099		4.000	4.000	4.000	4.000
k	6420050		4210000		Overname beheer & expl. MFS De Samensprong	9.000		2099		9.000	9.000	9.000	9.000
k	6420050		4720000		Overname beheer & expl. MFS De Samensprong	45.000		2099		45.000	45.000	45.000	45.000
k	6420050		4380030		Overname beheer & expl. MFS De Samensprong	50.000		2099		50.000	50.000	50.000	50.000
k	6420050		4380100		Overname beheer & expl. MFS De Samensprong	5.000		2099		5.000	5.000	5.000	5.000
k	6420050		4380800		Overname beheer & expl. MFS De Samensprong	53.000		2099		53.000	53.000	53.000	53.000
k	6420050		8360000		Overname beheer & expl. MFS De Samensprong	-152.000		2099		-152.000	-152.000	-152.000	-152.000
k	6550010		4380650		Schilderwerk molen Makkinga duurder	20.000		2023		0	0	0	0
k	6320010		4750300		Actualisatie nav jaarrekening 2022	811.301		2023		0	0	0	0
k	6820010		4320100		Actualisatie nav jaarrekening 2022	308.522		2023		0	0	0	0
k	6820010		4380070		Actualisatie nav jaarrekening 2022	-65.997		2023		0	0	0	0
k	6820030		4750300		Actualisatie nav jaarrekening 2022	-262.934		2023		0	0	0	0
k	6570030		4351350		Hogere kosten	30.000		2099		30.000	30.000	30.000	30.000
k	6210060		4380650		Installatieverantwoordelijkheid	10.000		2099		10.000	10.000	10.000	10.000
k	6570090		4351350		Prijsstijging bomenonderhoud	25.000		2023		0	0	0	0
k	6010020		4710030		Actualistie n.a.v. jaarrekening 2022	978.490		2023		0	0	0	0
k	6320000		8310000		Actualisatie nav jaarrekening 2022	-1.659.711		2023		0	0	0	0
k	6820010		8310000		Actualisatie nav jaarrekening 2022	-109.671		2023		0	0	0	0
k	6720040		8380300		Baten 2023 Sloten en Waterpartijen, niet verwijderd.	25.000		2099		25.000	25.000	25.000	25.000
k	6740090		4380110		Kosten uitrusting, opleiding boa's en wagenpark.	12.500		2023		0	0	0	0
k	6740090		4433000		Begrotingswijz. 2023 FUMO	76.000		2023		0	0	0	0
k	6002020		4420010		Subsidiereg. grafrechten KNIL militairen	5.000		2099		5.000	5.000	5.000	5.000
k	6550030		4380110		Onderzoek historisch waardevolle interieurs	14.000		2023		0	0	0	0
k	6830020		4351070		Extra kosten externe adviezen.	12.500		2023		0	0	0	0
k	6830060		4380110		Extra lasten OWO VTH	47.000		2023		0	0	0	0
k	6004040		4380640		Betreft stijging licentiekosten	33.000		2023		0	0	0	0
k	6004150		4110010		Struct. Fin. gevolg .recent afgesloten cao.	1.109.000		2099		1.109.000	1.109.000	1.109.000	1.109.000
k	6001000		4380110		Motie M-021 per inwoner € 1 te doneren Giro 555	26.000		2023		0	0	0	0
k	6570150		8320000		Verkoopopbrengst auto buitendienst	-9.000		2023		0	0	0	0
k	6007000		8431000		Financieel gevolg decembercirculaire 2022	-758.000		2023		0	0	0	0
k	6011000		4380000		Resultaat voorjaarsrapportage 2023	-1.346.000		2099		-1.755.000	-1.755.000	-1.755.000	-1.755.000
o	9211600		4710030		Mutatie AR programma 3 VJR 2023	-978.490		2023		0	0	0	0
o	7999999		4720000		Voorzieningen VJR 2023	-45.000		2099		-45.000	-45.000	-45.000	-45.000
o	7999999		4750300		Overige verrekeningen VJR 2023	-548.367		2023		0	0	0	0
o	7999999		4740000		Rente VJR 2023	8.000		2023		0	0	0	0
o	7999999		4730000		Afschrijving VJR 2023	50.000		2023		0	0	0	0

Rub.typ	Rubriceringe	Rubriceringe	Kostensoor	Kostensoor	Positietekst	Bedrag 2023	Structureel	Eindjaar	Kopiëren	Bedrag 202	Bedrag 202	Bedrag 202	Bedrag 202
k	6610240		4380110		Dekking inhuur projectleider ouderen.	-29.000		2023					
k	6640030		4380110		Dekking lasten projectleider wijknet.	-36.000		2023					
k	6710000		4380110		Dekking inhuur projectleider inclusie	-30.000		2023					
k	6810050		4380110		Dekking inhuur projectl. pilot omg.plan en OWO VTH	-100.000		2023					
k	6740080		4380110		Reg.cap.dec.overh. klimaat- en energiebeleid (CDOKE)	250.000		2023					
k	6120050		4380110		Dekking inhuur projectleider vitale vakantieparken	-37.500		2023					
k	6004160		4110000		Projectleider pilot omgevingswet	152.500		2023					
k	6004160		4351020		Reg.cap.dec.overh. klimaat- en energiebeleid (CDOKE)	-250.000		2023					
k	6830060		4380110		Lasten inhuur projectl. pilot omg.plan en OWO VTH	80.000		2023					

Rub.typ	Rubricering	Rubricering	Kostensoor	Kostensoor	Positietekst	Bedrag 2023	Structureel	Eindjaar	Kopiëren	Bedrag 202	Bedrag 202	Bedrag 202	Bedrag 202
k	6610210		4380110		Budget verwachte opvangplekken Oekraine	3.057.803		2023					
k	6560000		4420010		besteding middelen SPUK IDO	24.814		2023					
k	6671040		4380110		Lasten rijksbijdr.zorgecon.Regio Deal	372.000		2023					
k	6630060		4341200		Verw.uitk.energietoeslag 2023 (tot 120% WSM).	1.978.000		2023					
k	6430050		4438100		Lasten onderwijsachterstand	144.000		2023					
k	6710000		4420010		besteding middelen preventieakkoord 2023	20.000		2023					
k	6610210		8431100		Verg.bekostigingsreg.Oekrainse ontheemden	-3.057.803		2023					
k	6560000		8431100		uitkering SPUK IDO	-24.814		2023					
k	6671040		8431100		Rijksbijdrage zorgeconomie Regio Deal	-372.000		2023					
k	6630060		8412000		Verw.uitk.energietoeslag 2023 (tot 120% WSM).	-1.978.000		2023					
k	6430050		8431100		Hogere Rijksbijdr.onderwijs achterstanden	-144.000		2023					
k	6710000		8431100		middelen preventieakkoord	-20.000		2023					
k	6420010		4438100		Overname beheer&expl. MFS Samensprong	-20.000		2099		-20.000	-20.000	-20.000	-20.000
k	6420020		4380650		Overheveling klein- en contractonderhoud	-14.500		2099		-14.500	-14.500	-14.500	-14.500
k	6420020		4380100		Budget voor klein- en contractonderhoud	14.500		2099		14.500	14.500	14.500	14.500
k	6420040		4438100		Overname beheer&expl. MFS Samensprong	-6.800		2099		-6.800	-6.800	-6.800	-6.800
k	6420050		4380100		Overname beheer&expl. MFS Samensprong	20.000		2099		20.000	20.000	20.000	20.000
k	6420050		4380800		Overname beheer&expl. MFS Samensprong	6.800		2099		6.800	6.800	6.800	6.800
k	6210000		4380650		Verbeteren voetpaden	340.000		2023					
k	6210000		8380300		Verbeteren voetpaden	-340.000		2023					
k	6004160		4351020		Regeling klimaat- en energiebeleid	523.000		2025		528000	532000		
k	6008020		4380000		Dekking alg.onderst. OWO inz. WOO	-79.000		2023					
k	6004220		4380110		Lasten alg.onderst. OWO inz. WOO	79.000		2023					
k	6004160		8431100		Regeling klimaat- en energiebeleid	-523.000		2025		-528.000	-532.000		

Voortgang van de 1,25 miljoen (initiatiefvoorstel raad)

Inleiding

In de raadsvergadering van 20 december 2022 heeft u via een initiatiefvoorstel besloten om eenmalig € 1,25 miljoen in te zetten voor maatregelen die inwoners, maatschappelijke organisaties, verenigingen en onderwijs ondersteunen vanwege de stijgende inflatie en hoge energieprijzen. Daarnaast is besloten om € 400.000,- in te zetten voor ondernemers. De uitwerking van de maatregelen was aan het college en verantwoording vindt plaats via de P&C-cyclus.

Stand van zaken subsidieregelingen

Als onderdeel van het raadsbesluit over de besteding € 1,25 miljoen zijn een 5-tal subsidieregelingen door het college vastgesteld onder de noemer 'Samen de Winter door'. Hier volgt een toelichting over de stand van zaken, zowel inhoudelijk als financieel.

<u>Noodfonds energiekosten inwoners</u>

Er is € 150.000,- beschikbaar gesteld voor een noodfonds om inwoners die mede als gevolg van de hoge energiekosten, ondanks alle bestaande regelingen (gemeente, rijk), acuut in de knel komen via maatwerk ondersteuning te kunnen bieden. Hiervoor is een regeling opgesteld waarbij inwoners zich kunnen melden voor een gesprek met een van onze budgetadviseurs. Op basis van een financieel overzicht wordt gekeken wat er nodig is om ergere achterstanden en schulden te voorkomen. De regeling liep tot 1 april 2023.

Er zijn 18 aanvragen gedaan, waarbij tot nu toe ongeveer € 17.000 is uitgegeven. Er zitten nog een aantal aanvragen 'in de pijplijn' omdat er eerst een financieel overzicht moet zijn voordat er een besluit genomen kan worden. Dit kan soms enige tijd duren. De ervaring leert dat de 'regeling' wat op gang moest komen ondanks dat er veel aandacht is geweest voor communicatie naar de doelgroep. Wat ook naar voren komt is dat niet alle inwoners die zich gemeld hebben de eindafrekening al hebben ontvangen. De regeling wordt verlengd tot het einde van het jaar. Hiervoor wordt de subsidieregeling aangepast.

<u>Kleine inwonersinitiatieven</u>

Er is € 25.000 beschikbaar gesteld voor kleine inwonersinitiatieven. Deze regeling is bedoeld voor inwoners die andere inwoners willen helpen om de gevolgen van de (energie)kosten te verzachten. Denk hierbij aan een weggeefhoek of –koelkast, het aanbieden van maaltijden etc. Hiervoor kon een bijdrage verstrekt worden tussen € 50 en € 250. Er is slechts één aanvraag ingediend voor een bedrag van € 250. Ook deze regeling liep tot 1 april. Het voorstel is om voor dit budget een andere invulling te geven. Hiervoor wordt een voorstel voorbereid dat geagendeerd wordt in uw raad.

<u>Fonds maatschappelijke organisaties</u>

In totaal heeft de raad voor deze regeling € 370.000 ter beschikking gesteld. Voor 2022 was € 125.000 beschikbaar. De regeling gold met terugwerkende kracht waarbij het prijsverschil (verbruik) tussen 2019 (pre corona jaar) en 2022 gecompenseerd wordt. Deze aanvragen hiervoor moesten voor 1 maart 2023 worden ingediend. Er zijn 13 aanvragen gehonoreerd met een totaalbedrag van ongeveer € 30.000. De hoogte van de subsidie verschilt behoorlijk, waarbij het maximum bedrag van een aanvraag ruim € 7.000 bedroeg. Zowel dorpshuizen, culturele instellingen als sportverenigingen hebben een aanvraag ingediend.

Voor 2023 wordt een nieuwe regeling opgesteld waarvoor maatschappelijke organisaties een aanvraag kunnen indienen. Omdat er nu meer tijd is om te informeren en communiceren wordt verwacht dat er meer aanvragen zullen worden ingediend.

Warmteplekken

Er is € 90.000 beschikbaar gesteld voor het realiseren van warmteplekken in ieder dorp/wijk. Hier kunnen inwoners naartoe komen om warm te zitten en anderen te ontmoeten. Zo besparen zij op de energiekosten van hun woning. In totaal is hier € 12.000 op uitgegeven voor het realiseren van een drietal nieuwe warmteplekken. Daarnaast waren er al een aantal bestaande warmteplekken (o.a. Ketelhuis en bibliotheek) die geen subsidie hebben aangevraagd. We hebben gemerkt dat in sommige dorpen er geen behoefte was vanuit inwoners en dat er bij de ondersteunde initiatieven niet het verwachte aantal bezoekers kwam. Aan de andere kant waren de vereiste uren openstelling en het aantal plaatsen voor sommige initiatieven te hoog gegrepen en kon dit vanwege een gebrek aan vrijwilligers niet gerealiseerd worden. Het voorstel is om voor de komende winterperiode te kijken wat de ontwikkelingen (energieprijzen) en behoeften zijn en op basis daarvan een afweging te maken over het wel of niet opnieuw inzetten van een warmteplek regeling.

Scholen

Er is € 130.000 beschikbaar gesteld voor scholen om leerlingen in het primair en voortgezet onderwijs te ondersteunen. Voor alle scholen in de gemeente is een incidentele subsidie beschikbaar van € 40 per leerling voor gezonde voeding en het meedoen aan activiteiten. De schoolbesturen kunnen hiervoor voor hun scholen een aanvraag indienen. Dit is inmiddels gebeurd. De beschikkingen worden in april afgegeven. Hiermee wordt het beschikbare budget besteed.

Uitvoeringslasten

Van de € 50.000 die beschikbaar was voor uitvoeringslasten is tot nu toe € 25.000,- besteed. Binnen de bestaande formatie hebben 2 medewerkers een tijdelijke contractuitbreiding gekregen voor dit project. Daarnaast zijn er kosten gemaakt voor advertentie, reclame en opmaak.

Lastenverlichting

Er is op een aantal onderdelen ingezet op lastenverlichting, € 435.000 om het tarief vastrecht te verlagen, € 265.000 om geen OZB te heffen voor gebruikers niet-woningen en € 135.000 om het tarief rioolheffing gebruikersdeel niet-woningen 0 tot en met 200M3 waterverbruik te verlagen naar € 0. Dit is allemaal doorgevoerd in het jaar 2023.

Communicatie

Voor de uitvoering van het initiatiefvoorstel zijn verschillende communicatiekanalen ingezet.

Allereerst hebben we voor het initiatiefvoorstel gebruik gemaakt van een huisstijl. Dit maakte het mogelijk om volgens een duidelijke en herkenbare lijn te communiceren. De huisstijl en teksten zijn afgestemd met de Arm in Arm-werkgroep. Hierin zitten ervaringsdeskundigen. Zo kon goed worden aangesloten bij de doelgroep.

Diverse offline middelen

Er zijn verschillende middelen uitgewerkt. Zoals een infographic, met een overzicht van alle regelingen. Daarnaast zijn er advertenties, posters en flyers gedeeld.

Dit is herhaaldelijk verspreid via de gemeentelijke kanalen, zoals de gemeentepagina. Er is ook een aantal keer gebruik gemaakt van het magazine Beleef Ooststellingwerf. De informatie is ook naar de dorpskranten gestuurd.

De flyer is onder andere verspreid via het voedselbankpakket. Maar de flyer heeft ook verschillende plekken in de gemeente gelegen/gehangen. Zo zijn diverse organisaties gevraagd de informatie te delen. Zij hebben per post dit ook ontvangen. Denk hierbij aan huisartsen, scholen, Wmo-aanbieders etc.

Mailing

Via een mailing aan de dorpshuizen, plaatselijk belangen en andere geïnteresseerden van een eerder georganiseerde bijeenkomst zijn zij geïnformeerd over de subsidieregelingen. Deze mailing is periodiek uitgegaan. Ook is in de mailing gevraagd of zij de flyer en poster willen verspreiden. Dit is door een aantal dorpshuizen gedaan. Daarnaast is er door ons een webinar georganiseerd over de verschillende regelingen.

Online

Op de website van de gemeente is een aparte webpagina ingericht: ooststellingwerf.nl/energie. Op deze webpagina stond alle informatie over de subsidieregelingen gebundeld. Naar deze webpagina werd verwezen in de verschillende uitingen. Ook hebben we deze op de homepagina gezet en onder actueel geplaatst. Zo was de webpagina eenvoudig vindbaar.

Er zijn berichten geplaatst op de tijdlijn van Facebook, Instagram, Twitter en LinkedIn. Ook zijn er berichten geplaatst in de Stories. Daarnaast zijn advertenties op Facebook en Instagram ingezet. Met deze advertenties zijn verschillende doelgroepen bereikt. Zo is ingezet op de doelgroep die zelf baat kan hebben bij de subsidieregelingen. Maar ook op inwoners die anderen kunnen wijzen op de subsidieregelingen. Deze advertenties hebben een bereik gehad van zo’n 18.000 mensen.

Nr.	Afdeling	Omschrijving	Grootboeknr./ kostenplaats	Bedrag	Uitgaven t/m april	Nog te verwachten uitgaven	Vrijval 2023
1	K&O	Personeelsbeleid	6004070/4380110	26.000	-	26.000	
2	K&O	Onderhoud onroerende zaken	6550010/4380650	16.000	-	16.000	
3	K&O	Nog te bestemmen	6008020/4380000	229.000	-	229.000	
4	Samenleving	Algemene voorziening jeugd	6610160/4380110	30.000	-	30.000	
5	Samenleving	Cultuurbevordering	6530020/4420010	35.000	-	35.000	
6	Samenleving	Gezondheidsbeleid	6710000/4380110	50.000	18.000	32.000	
				386.000	**18.000**	**368.000**	

Toelichting

1. Aanstaande zomer gaat het vervolg van het project van start.
2. Schilderwerk is aanbesteed. Voor uitvoering is extra budget nodig. Dit is meegenomen in de voorjaarsrapportage.
3. In 2023 wordt een plan gemaakt voor de verbetering van de gemeentelijke dienstverlening.
4. Budget wordt besteed aan een regisseur zorg en veiligheid
5. Er is een conceptplan opgesteld voor een culturele Bruisplek in Ooststellingwerf. De komende maanden worden de plannen verder uitgewerkt. Mogelijk zijn aanvullende middelen nodig voor de realisatie van de plannen.
6. Van dit budget wordt € 30.000 uitgegeven aan de projectleider inclusie. De overige middelen worden ingezet als uitvoeringsbudget voor JOGG

AMENDEMENT

028

De raad van de gemeente Ooststellingwerf, in vergadering bijeen d.d. 27 juni 2023

Agendapunt: 9. Voorjaarsrapportage

Onderwerp amendement: Verwerken

Ondergetekende, leden van de raad van de gemeente Ooststellingwerf, stellen voor om:

Beslispunt 3:
3. De begrotingswijzigingen behorend bij de voorjaarsrapportage vast te stellen.

Te vervangen door:
3. De financiële gevolgen van de meicirculaire te verwerken in de cijfers van de voorjaarsrapportage en het daardoor ontstane totaalplaatje in de vorm van een begrotingswijziging op het eerst mogelijke moment ter vaststelling aan de raad voor te leggen.

Toelichting:
-

Ondertekening en naam:

Lokaal Sociaal Ooststellingwerf, Simon ter Heide

VPO, Ben Oostra

Het amendement is aangenomen / verworpen in de vergadering van d.d. 27 juni 2023

Mevr. A. Hensen, griffier

gemeente ooststellingwerf

Extern zaak ID (zaakcode) :

De raad van de gemeente Ooststellingwerf;

9.

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 16 mei 2023

Besluit

1. De begrotingswijziging van de september en december circulaire 2022 vast te stellen
2. Kennis te nemen van de voorjaarsrapportage 2023 en het negatieve saldo van € 1.346.000 (waarvan € 1.755.000 structureel) en daarmee:
3. De begrotingswijzigingen behorend bij de voorjaarsrapportage vast te stellen
4. De toevoeging aan de reserve GREX te verhogen met € 978.490
5. In te stemmen met de gewijzigde besteding van het budget klimaatmiddelen in de begroting 2023-2026
6. Kennis te nemen van de voortgang initiatiefvoorstel € 1,65 miljoen energiearmoede (inclusief € 400.000 voor ondernemers) en in te stemmen met de voorgestelde vervolgacties
7. Kennis te nemen van de stand van zaken van de budgetoverheveling 2022 naar 2023

Besloten in de openbare vergadering van 27 juni 2023.

, griffier.

, voorzitter.

Raadsvoorstel

Commissievergadering	**:**	**P&C**
Titel	:	Indeling programmabegroting 2024 en verder
Onderwerp	:	
Portefeuillehouder/Teamleider	:	Jan van Weperen / Froukje de Wit
Extern zaak ID (zaakcode)	:	

Datum collegevergadering

16 mei 2023

Voorgesteld besluit

1. Met ingang van de programmabegroting 2024 de volgende indeling te hanteren voor de programma's:
    a. Programma 0: Bestuur en ondersteuning
    b. Programma 1: Veiligheid
    c. Programma 2: Verkeer en vervoer
    d. Programma 3: Economie
    e. Programma 4: Onderwijs
    f. Programma 5: Sport, cultuur en recreatie
    g. Programma 6: Sociaal Domein
    h. Programma 7: Volksgezondheid en milieu
    i. Programma 8: Bouwen wonen en gronden
2. Met ingang van de programmabegroting 2024 de volgende indeling te hanteren voor de paragrafen:
    a. Paragraaf 1: Lokale heffingen
    b. Paragraaf 2: Weerstandsvermogen en risicobeheersing
    c. Paragraaf 3: Onderhoud kapitaalgoederen
    d. Paragraaf 4: Financiering
    e. Paragraaf 5: Bedrijfsvoering
    f. Paragraaf 6: Verbonden partijen
    g. Paragraaf 7: Grondbeleid
    h. Paragraaf 8: OWO-samenwerking
    i. Paragraaf 9: Projecten

Openbaar

Ja, passief via openbaar verslag

Inleiding

Na het vaststellen van de visie op Samenleven zijn programma 1 en 2 in de begroting grotendeels samengevoegd. Dit gaf aanleiding om de huidige opzet en invulling van de P&C cyclus, inclusief de huidige programma indeling, te vernieuwen. In 2021 is een klankbord groep (vanuit de raad) hier een aantal keer voor bijeen geweest. Ook is in 2022 een themabijeenkomst geweest over dit onderwerp. De conclusie was dat er een wens is om te komen tot een goed leesbare, begrijpelijke en meer beknopte begroting. En ook de wens voor een nieuwe programma indeling en een dashboard om beter te kunnen sturen. In het kort komt het erop neer om *een kwaliteitsimpuls te geven aan de P&C documenten.*

Er is in de themabijeenkomst aangegeven dat een nieuwe programma indeling aan de nieuwe raad is. Door de verkiezingen en de wijzigingen daardoor in de raad en college is de programmabegroting 2023 nog volgens de oude indeling opgesteld.

Rol auditcommissie

De commissie P&C en de auditcommissie hebben trainingen gehad over de gemeentefinanciën. Hieruit is een nieuwe verordening op de auditcommissie gekomen met een bredere rol voor de auditcommissie. Deze nieuwe verordening moet nog door de raad worden vastgesteld. De opzet en indeling van de P&C producten waaronder de programmabegroting kan binnen deze nieuwe verordening in de auditcommissie worden besproken. Tijdens de vergadering van 3 april 2023 heeft de auditcommissie aangegeven dat men de programmabegroting 2024 wenst op te stellen op basis van een nieuwe indeling. Naar aanleiding van een memo over de mogelijkheden is hier vanuit de auditcommissie op 25 april 2023 een voorkeursscenario gekozen.

Argumenten

1.1 Er zijn drie mogelijkheden om (op korte termijn) te komen tot een nieuwe programma indeling voor de programmabegroting 2024:

- Huidige programma indeling: Dit houdt in dat de indeling van de programmabegroting blijft zoals hij is. Er zijn dan zes programma's. Het voordeel is dat er niets wijzigt, er vergelijkbaarheid is en dat de gehele raadsperiode dezelfde indeling gehanteerd wordt. Een nadeel is dat de verhouding tussen de programma's in deze indeling niet optimaal is.
- BBV indeling: Dit houdt in dat de indeling van de programmabegroting wordt aangepast aan de indeling die standaard is volgens het BBV. Er komen dan 9 programma's. Qua werkbaarheid stellen wij dan voor om de salarislasten in 1 programma te blijven presenteren (zoals nu in programma 6). Het voordeel van deze indeling is dat meer gemeenten met deze indeling werken. Daarnaast staat de financiële structuur al in het financiële systeem. Het nadeel is dat de eigenheid van de gemeente niet in de programma's terugkomt, er is geen vergelijkbaarheid met voorgaande jaren en vraagt het wat capaciteit om de teksten goed onder de verschillende programma's te verdelen.
- Eerder gehanteerde indeling: Een andere mogelijkheid is een indeling die eerder ambtelijk in de organisatie is gehanteerd als indeling en ook als basis is gebruikt voor o.a. de indeling van het collegeakkoord. Bestuur en dienstverlening, Fysiek Domein, Sociaal Domein en Economie met diverse thema's. Het voordeel is dat hierin de eigenheid van de gemeente naar voren komt, speerpunten zijn vertaald in de programma's en dat tekstueel de huidige begroting vrij goed aan te sluiten is bij deze indeling. Een nadeel is dat er geen vergelijkbaarheid is met voorgaande jaren en dat tekstueel en financieel alles omgezet moet worden.

1.2 De auditcommissie heeft de voorkeur uitgesproken voor de BBV indeling

In de vergadering van de auditcommissie werd voorkeur uitgesproken voor de boekhoudkundige BBV indeling.

2.1 Alleen de paragraaf 9 projecten is nieuw
Door de nieuw voorgestelde programma indeling is programma 4: strategische projecten niet meer aanwezig. We stellen voor om de projecten in een paragraaf te presenteren.

Kanttekeningen

1.1 Ambtelijk is het advies gegeven om een nieuwe programma indeling volgend te laten zijn op een breder proces

Er zijn grofweg twee manieren om te komen tot een nieuwe indeling van de programmabegroting. De eerste is te starten met de inhoud: het verbeteren van kwaliteit van de documenten, teksten, dasboard etc. waaruit een nieuwe programma indeling volgt. Een andere manier is het starten met een nieuwe programma indeling en van daaruit alsnog een proces te lopen om de kwaliteit van de producten (inhoud) te verbeteren. Ambtelijk is de voorkeur het proces in 1 keer goed te lopen en daarmee de indeling van de programmabegroting volgend te laten zijn. Vanuit de auditcommissie is de wens geuit om de begroting 2024 al volgens een nieuwe indeling op te stellen.

Financiële toelichting

De verwachting is dat we de aanpassingen in de programmabegroting binnen de beschikbare capaciteit kunnen uitvoeren. Eventuele piekwerkzaamheden dekken we uit het incidentele budget voor concerncontrol.

Publicatie voor bekendmaking

De raad heeft een nieuwe indeling voor de programmabegroting vastgesteld. De programmabegroting 2024 wordt voor het eerst op deze manier opgesteld.

Vervolg

Waar mogelijk wordt de uitwerking zoveel mogelijk voorgelegd aan de raad. Bepaalde vragen hierover komen pas boven water als de indeling daadwerkelijk wordt aangepast. Als besluitvorming hierover nodig is van de raad wordt dit bij de begrotingsbehandeling voorgelegd.

Burgemeester en wethouders van Ooststellingwerf,

, secretaris , burgemeester.

Bijlagen

1. Mogelijke indelingen

Extern zaak ID (zaakcode) :

De raad van de gemeente Ooststellingwerf;

nr.

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 16 mei 2023;

Besluit

1. Met ingang van de programmabegroting 2024 de volgende indeling te hanteren voor de programma's:
    a. Programma 0: Bestuur en ondersteuning
    b. Programma 1: Veiligheid
    c. Programma 2: Verkeer en vervoer
    d. Programma 3: Economie
    e. Programma 4: Onderwijs
    f. Programma 5: Sport, cultuur en recreatie
    g. Programma 6: Sociaal Domein
    h. Programma 7: Volksgezondheid en milieu
    i. Programma 8: Bouwen wonen en gronden
2. Met ingang van de programmabegroting 2024 de volgende indeling te hanteren voor de paragrafen:
    a. Paragraaf 1: Lokale heffingen
    b. Paragraaf 2: Weerstandsvermogen en risicobeheersing
    c. Paragraaf 3: Onderhoud kapitaalgoederen
    d. Paragraaf 4: Financiering
    e. Paragraaf 5: Bedrijfsvoering
    f. Paragraaf 6: Verbonden partijen
    g. Paragraaf 7: Grondbeleid
    h. Paragraaf 8: OWO-samenwerking
    i. Paragraaf 9: Projecten

Besloten in de openbare vergadering van 27 juni 2023.

, griffier. , voorzitter.

Bijlage 1. Mogelijke programma indelingen

Huidige programma indeling
Programma 1: Sociaal Domein
- Thema Meedoen
- Thema Samenleven
- Thema Gezondheid
- Thema Goed opgroeien

Programma 2: Onderwijshuisvesting

Programma 3: Ruimtelijke en economische ontwikkelingen
- 3.1 Thema Economische ontwikkelingen
- 3.2 Thema Openbare ruimte
- 3.3 Thema Duurzaamheid
- 3.4 Thema Bouwen en wonen

Programma 4: Strategische projecten en ontwikkelingen

Programma 5: Openbare orde en veiligheid
- 5.1 Thema Openbare orde en veiligheid
- 5.2 Thema Handhaving

Programma 6: Bestuur en dienstverlening
- 6.1 Thema Bestuur
- 6.2 Thema Dienstverlening
- 6.3 Thema Financiën

BBV indeling
- Programma 0: Bestuur en ondersteuning
- Programma 1: Veiligheid
- Programma 2: Verkeer en vervoer
- Programma 3: Economie
- Programma 4: Onderwijs
- Programma 5: Sport, cultuur en recreatie
- Programma 6: Sociaal Domein
- Programma 7: Volksgezondheid en milieu
- Programma 8: Bouwen wonen en gronden

Eerder gehanteerde indeling
Programma 1: Bestuur en dienstverlening (Ooststellingwerf, waar dingen goed geregeld zijn)
- Thema Bestuur
- Thema Financieel beleid
- Thema Dienstverlening

Programma 2: Fysiek Domein (Ooststellingwerf, duurzaam en een fijne plek om te leven en wonen)
- Thema Duurzaamheid
- Thema Stikstof
- Thema Wonen
- Thema Mobiliteit en bereikbaarheid

Programma 3: Sociaal Domein (Ooststellingwerf, een gemeenschap waar je je thuis, gezond en veilig voelt)

- Thema Meedoen
- Thema Samenleven
- Thema Gezondheid
- Thema Goed opgroeien
- Thema Openbare orde en veiligheid

Programma 4: Economie (Ooststellingwerf, onderdeel van een vitale economie)
- Thema economie en werkgelegenheid
- Thema recreatie en toerisme

AMENDEMENT

029

De raad van de gemeente Ooststellingwerf, in vergadering bijeen d.d. 27 juni 2023

Agendapunt: 10. Indeling programmabegroting

Onderwerp amendement: Toevoegen paragraaf Visie op Samenleven

Ondergetekenden, leden van de raad van de gemeente Ooststellingwerf, stellen voor om

Als beslispunt bij 2 de volgende paragraaf toe te voegen:

- j. Paragraaf 10: Visie op Samenleven

Toelichting:
De gemeenteraad van Ooststellingwerf heeft met de Visie op Samenleven en de daaraan gekoppelde doe-agenda's een aanzienlijk aantal doelen benoemd en vastgesteld. Deze Visie op Samenleving maakt nu onderdeel uit van meerdere programma's in de P&C documenten. Met de nieuwe indeling zullen de elementen van de Visie op Samenleven meer versnipperd raken, terwijl integraliteit (opgave gestuurd werken) nu juist de kern is van de Visie op Samenleven.

Gehoord de raadscommissie P&C van 14 en 15 juni jl. worden de huidige P&C-documenten als veel en omvangrijk gezien. Door de Visie op Samenleven in een aparte paragraaf te plaatsen wordt beter voldaan aan de wensen van de gemeenteraad.

De verschillende nieuwe programma's worden nu beter vergelijkbaar met andere gemeenten, en in de nieuwe aparte paragraaf wordt de Ooststellingwerfse eigenheid (couleur locale) weergegeven met de extra paragraaf Visie op Samenleven. De Visie is programma-overstijgend en voldoet daarmee ook aan de definitie zoals de BBV die hanteert.

Ondertekening en naam:

D66 Ooststellingwerf, Ignas Minnema

OoststellingwerfsBelang, Henk Dongstra

Lokaal Sociaal Ooststellingwerf, Marcel Moes

ChristenUnie, Berend Leistra

Het amendement is aangenomen / verworpen in de vergadering van d.d. 27 juni 2023

Mevr. A. Hensen, griffier

gemeente ooststellingwerf

Extern zaak ID (zaakcode) :

De raad van de gemeente Ooststellingwerf;

nr. 10

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 16 mei 2023;

Besluit

1. Met ingang van de programmabegroting 2024 de volgende indeling te hanteren voor de programma's:
    a. Programma 0: Bestuur en ondersteuning
    b. Programma 1: Veiligheid
    c. Programma 2: Verkeer en vervoer
    d. Programma 3: Economie
    e. Programma 4: Onderwijs
    f. Programma 5: Sport, cultuur en recreatie
    g. Programma 6: Sociaal Domein
    h. Programma 7: Volksgezondheid en milieu
    i. Programma 8: Bouwen wonen en gronden
2. Met ingang van de programmabegroting 2024 de volgende indeling te hanteren voor de paragrafen:
    a. Paragraaf 1: Lokale heffingen
    b. Paragraaf 2: Weerstandsvermogen en risicobeheersing
    c. Paragraaf 3: Onderhoud kapitaalgoederen
    d. Paragraaf 4: Financiering
    e. Paragraaf 5: Bedrijfsvoering
    f. Paragraaf 6: Verbonden partijen
    g. Paragraaf 7: Grondbeleid
    h. Paragraaf 8: OWO-samenwerking
    i. Paragraaf 9: Projecten

Besloten in de openbare vergadering van 27 juni 2023.

, griffier.

, voorzitter.

Raadsvoorstel

Commissievergadering	**:**	Planning & Control
Titel	:	Verordening toeristenbelasting
Onderwerp	:	vaststellen verordening 2024
Portefeuillehouder/Teamleider	:	Jan van Weperen / Walter Buijs/Marloes Rutten
Extern zaak ID (zaakcode)	:	0085175212

Datum collegevergadering
16 mei 2023

Voorgesteld besluit
De verordening toeristenbelasting Ooststellingwerf 2024 vast te stellen.

Openbaar
Ja, passief via openbaar verslag

Inleiding
Uit een analyse van de verordening toeristenbelasting is gebleken dat een actualisatie van deze verordening nodig is.

Argumenten
1.1. Schrappen forfaitair tarief.
Uit jurisprudentie blijkt dat een forfaitair vastgesteld tarief niet meer dan 25 % mag afwijken van de werkelijkheid. Is dat niet het geval dan kan de verordening onverbindend verklaard worden, wat een groot fiscaal-juridisch en financieel risico is.
Om het forfaitaire tarief in de verordening te onderbouwen moet een onderzoek worden uitgevoerd naar het actuele verblijfsritme van gebruikers van de kampeeronderkomens en particulier verhuurde woningen. Dat is echter arbeidsintensief en kostbaar.
In Ooststellingwerf is maar een beperkt aantal recreatieondernemers dat gebruik maakt van het forfait.

1.2 Verhoging tarifering is conform advies Recreatieschap Drenthe]
In de kaderbrief 2024-2027 is voorgesteld om de tarieven voor de periode 2024-2026 vast te stellen op € 1,65 en € 1,20 per persoon per nacht. Het tarief van € 1,20 per persoon per nacht is voor overnachtingen in kampeermiddelen op kampeerterreinen en in kampeerboerderijen. Het tarief van € 1,65 per persoon per nacht is voor verblijf in andere verblijfsaccommodaties. Met deze tarifering sluiten wij aan bij het advies van het Recreatieschap Drenthe.

Kanttekeningen
Forfaitair tarief voor recreatieondernemers niet meer mogelijk
Door het forfaitair tarief uit de verordening te schrappen kunnen recreatieondernemers hiervan geen gebruik meer maken vanaf 2024. Voor de ondernemers die dat wensen is een vaststellingsovereenkomst beschikbaar. In deze vaststellingsovereenkomst wordt met vaste, eenduidige normen het aantal overnachtingen forfaitair vastgelegd.

Financiële toelichting

We gaan ervan uit dat het schrappen van het forfaitair tarief geen/beperkte financiële consequenties heeft. Door de verhoging van de tarifering nemen de baten toeristenbelasting met circa € 30.000 toe. Dit wordt verwerkt bij de begroting 2024.

Publicatie voor bekendmaking

Verordening toeristenbelasting Ooststellingwerf 2024 vastgesteld
Burgemeester en wethouders van de gemeente Ooststellingwerf maken bekend dat de gemeenteraad in zijn vergadering van 27 juni 2023 de *Verordening toeristenbelasting Ooststellingwerf 2024* heeft vastgesteld.

De Verordening toeristenbelasting 2024 ligt vanaf 28 juni 2023 ter inzage op het gemeentehuis. Ieder kan op verzoek, tegen betaling, een afschrift krijgen van het besluit. De verordening is ook in te zien op de gemeentelijke website.

Inwerkingtreding
De Verordening toeristenbelasting Ooststellingwerf 2024 treedt in werking op 1 januari 2024. Tegelijkertijd wordt de Verordening toeristenbelasting Ooststellingwerf 2023 ingetrokken.

Vragen?
Voor meer informatie kunt u contact opnemen met team belastingen telefoon 14 0516.

Vervolg

Planning & communicatie
Behandeling in commissie Planning & Control op 14 juni 2023
Behandeling in de raad van 27 juni 2023

Na vaststelling door de raad wordt de regeling bekendgemaakt door plaatsing in het elektronisch gemeenteblad. Daarnaast wordt de Regeling gepubliceerd op www.overheid.nl (artikel 140 Gemeentewet). Bovendien wordt de Regeling ter inzage gelegd bij de centrale balie.
De Regeling wordt eveneens gepubliceerd op de gemeentepagina in De Griffioen en de Nieuwe Ooststellingwerver. Deze publicatie heeft geen officiële status en is een service aan de burgers van onze gemeente.

Burgemeester en wethouders van Ooststellingwerf,

, secretaris , burgemeester.

Bijlagen

1) Verordening toeristenbelasting 2024
2) Aangifteformulier toeristenbelasting 2024

De raad van de gemeente Ooststellingwerf;

nr.

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 16 mei 2023;

gelet op artikel 224 van de Gemeentewet;

b e s l u i t :

vast te stellen de

VERORDENING op de heffing en de invordering van toeristenbelasting Ooststellingwerf 2024

Artikel 1 Begripsomschrijvingen

Voor de toepassing van deze verordening wordt verstaan onder:

a. seizoensgebonden kampeermiddelen: tenten, vouwwagens, kampeerauto's, toercaravans en soortgelijke onderkomens dan wel soortgelijke voertuigen die bestemd zijn en gebruikt worden als verblijf voor vakantie en andere recreatieve doeleinden;

b. kampeerboerderij: een gebouw of deel van een gebouw welke blijvend bestemd is voor duidelijk nachtverblijf door groepen van ten minste 50 personen, waarbij sprake is van gemeenschappelijk gebruik van sanitaire voorzieningen, keuken, verblijfsruimten, kamers en (slaap)zalen;

c. kampeerterrein: terrein of plaats, geheel of gedeeltelijk ingericht, en volgens die inrichting bestemd, om daarop gelegenheid te geven tot het plaatsen of geplaatst houden van kampeermiddelen.

Artikel 2 Belastbaar feit

Onder de naam 'toeristenbelasting' wordt een directe belasting geheven voor het houden van verblijf met overnachting binnen de gemeente tegen een vergoeding in welke vorm dan ook door personen die niet als ingezetene met een adres in de gemeente in de basisregistratie personen zijn ingeschreven.

Artikel 3 Belastingplicht

1. Belastingplichtig is degene die gelegenheid biedt tot verblijf als bedoeld in artikel 2.
2. De belastingplichtige is bevoegd de belasting als zodanig te verhalen op degene die verblijf houdt als bedoeld in artikel 2.
3. Als er geen persoon is aan te wijzen die gelegenheid biedt tot verblijf, is degene belastingplichtig die verblijf houdt als bedoeld in artikel 2.

Artikel 4 Vrijstellingen

De belasting wordt niet geheven voor het verblijf:

a. van degene die verblijft in een toegelaten instelling als bedoeld in artikel 5, eerste lid, van de Wet Toelating Zorginstellingen;

b. van een vreemdeling als bedoeld in artikel 29, eerste lid, van de Vreemdelingenwet 2000, die rechtmatig in Nederland verblijft in de zin van artikel 8, letters c, d, f, g, h, van voornoemde wet, en voor zover deze persoon verblijf houdt als bedoeld in artikel 2 van deze verordening, onder verantwoordelijkheid van het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers;

c. van degene die verblijf houdt in een gemeubileerde woning voor welk verblijf forensenbelasting is verschuldigd;

d. van kinderen tot en met de leeftijd van vier jaar.

Artikel 5 Maatstaf van heffing
De belasting wordt geheven naar het aantal overnachtingen in het belastingjaar.

Artikel 6 Belastingtarief
1. Het tarief bedraagt per persoon per overnachting € 1,65;
2. In afwijking van het eerste lid bedraagt het tarief € 1,20 per persoon per overnachting bij verblijf:
   a. in seizoensgebonden kampeermiddelen op kampeerterreinen;
   b. in kampeerboerderijen.

Artikel 7 Belastingjaar
Het belastingjaar is gelijk aan het kalenderjaar.

Artikel 8 Wijze van heffing
1. De belasting wordt bij wege van aanslag geheven.
2. Er kan een voorlopige aanslag worden opgelegd voor ten hoogste het bedrag waarop de aanslag vermoedelijk zal worden vastgesteld.

Artikel 9 Aanslaggrens
Een belastingaanslag van minder dan € 10,00 wordt niet opgelegd.

Artikel 10 Termijnen van betaling
1. In afwijking van artikel 9, eerste lid, van de Invorderingswet 1990 worden de:
   a. voorlopige aanslagen ingevorderd in vier gelijke termijnen waarvan de eerste vervalt op de laatste dag van de maand, volgend op de maand die in de dagtekening van het aanslagbiljet is vermeld, de tweede een maand na de eerste vervaldag, en zo vervolgens;
   b. overige aanslagen ingevorderd in één termijn, welke vervalt op de laatste dag van de maand volgende op die welke in de dagtekening van het aanslagbiljet is vermeld.
2. De in lid 1 genoemde termijnen zijn ook van toepassing indien er een machtiging voor automatische incasso is verleend.
3. De machtiging voor automatische incasso zoals genoemd in het tweede lid, wordt geacht niet te zijn verleend indien gedurende de looptijd van de automatische incasso twee termijnen worden gestorneerd, ofwel indien de incassomachtiging door de belastingschuldige of de rekeninghouder wordt ingetrokken. De termijnen genoemd in lid 1 blijven van toepassing.
4. De Algemene termijnenwet is niet van toepassing op de in het eerste lid gestelde termijnen.

Artikel 11 Overgangsrecht
De 'Verordening toeristenbelasting 2023 van 20 december 2022 wordt ingetrokken met ingang van de in artikel 13 genoemde datum van ingang van de heffing, met dien verstande dat zij van toepassing blijft op de belastbare feiten die zich voor die datum hebben voorgedaan.

Artikel 12 Aanmeldingsplicht
De belastingplichtige bedoeld in artikel 3, eerste lid, is gehouden, voordat hij voor de eerste maal na het in werking treden van deze verordening gelegenheid tot overnachten verschaft, dit schriftelijk te melden aan de belastingambtenaar.

Artikel 13 Inwerkingtreding
Deze verordening treedt in werking met ingang van 1 januari 2024.

Artikel 14 Citeertitel
Deze verordening wordt aangehaald als 'Verordening toeristenbelasting Ooststellingwerf 2024".

Besloten in de openbare vergadering van 27 juni 2023.

, griffier. , voorzitter

AMENDEMENT

030

De raad van de gemeente Ooststellingwerf, in vergadering bijeen d.d. 27 juni 2023

Agendapunt: 11 Verordening toeristenbelasting

Onderwerp amendement: Verhogen leeftijd van vrijstelling toeristenbelasting kinderen van vier jaar naar 12 jaar (artikel 4 lid d) conform overige deelnemende gemeenten aan het Recreatieschap Drenthe.

Ondergetekenden, leden van de raad van de gemeente Ooststellingwerf, stelt voor om :

Artikel 4, lid d van de Verordening op de heffing en de invordering van toeristenbelasting Ooststellingwerf 2024:

d. van kinderen tot en met de leeftijd van vier jaar.

te wijzigen in:

d. Van kinderen tot en met de leeftijd van 12 jaar

Toelichting:

In de kaderbrief 2024-2027 is voorgesteld om de tarieven voor de periode 2024-2026 vast te stellen op € 1,65 en € 1,20 per persoon per nacht. Het tarief van € 1,20 per persoon per nacht is voor overnachtingen in kampeermiddelen op kampeerterreinen en in kampeerboerderijen. Het tarief van € 1,65 per persoon per nacht is voor verblijf in andere verblijfsaccommodaties. Met deze tarieven sluiten wij aan bij het advies van het Recreatieschap Drenthe.

Wat echter niet bij het Recreatieschap Drenthe aansluit zijn de uitsluitingen.
In de verordening staat bij artikel 4, lid d: De belasting wordt niet geheven voor het verblijf van kinderen tot en met de leeftijd van vier jaar.

Bij het Recreatieschap Drenthe, waarbij alle -12- Drentse gemeenten en ook de Friese gemeente Ooststellingwerf zijn aangesloten, wordt door de ons omringende Drentse gemeenten de leeftijd van 12 jaar gehanteerd voor vrijstelling. Om ook de lijn van deze gemeenten aan te houden, stellen wij voor om dit ook naar de leeftijd van 12 jaar te wijzigen, zodat bij alle deelnemende gemeenten in deze westelijke hoek van het Recreatieschap Drenthe dezelfde vrijstelling wordt gehanteerd.
Hierdoor wordt binnen dit gedeelte van het Recreatieschap overal hetzelfde beleid gevoerd en worden de zomergasten niet met verschillende uitsluitingen geconfronteerd. Verder zien

we graag dat onze recreatieondernemers zo’n groot mogelijk aanbod van gasten mogen ontvangen, waaronder ook de jeugdigen tot de leeftijd van dertien jaar.

Ondertekening en naam:

Partij van de Arbeid, Bart Polpe

Lokaal Sociaal Ooststellingwerf, Marcel Moes

ChristenUnie, Berend Leistra

VPO, Elaine Messham

Het amendement is aangenomen / verworpen in de vergadering van d.d. 27 juni 2023

Mevr. A. Hensen, griffier

Raadsbesluit geamendeerd

De raad van de gemeente Ooststellingwerf;

Nr. 11

gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van 16 mei 2023

gelet op artikel 224 van de Gemeentewet;

besluit vast te stellen
de volgende verordening:

Verordening op de heffing en invordering van toeristenbelasting Ooststellingwerf 2024

Artikel 1 Begripsomschrijvingen

Voor de toepassing van deze verordening wordt verstaan onder:

a. seizoensgebonden kampeermiddelen: tenten, vouwwagens, kampeerauto's, toercaravans en soortgelijke onderkomens dan wel soortgelijke voertuigen die bestemd zijn en gebruikt worden als verblijf voor vakantie en andere recreatieve doeleinden;

b. kampeerboerderij: een gebouw of deel van een gebouw welke blijvend bestemd is voor duidelijk nachtverblijf door groepen van ten minste 50 personen, waarbij sprake is van gemeenschappelijk gebruik van sanitaire voorzieningen, keuken, verblijfsruimten, kamers en (slaap)zalen;

c. kampeerterrein: terrein of plaats, geheel of gedeeltelijk ingericht, en volgens die inrichting bestemd, om daarop gelegenheid te geven tot het plaatsen of geplaatst houden van kampeermiddelen.

Artikel 2 Belastbaar feit

Onder de naam 'toeristenbelasting' wordt een directe belasting geheven voor het houden van verblijf met overnachting binnen de gemeente tegen een vergoeding in welke vorm dan ook door personen die niet als ingezetene met een adres in de gemeente in de basisregistratie personen zijn ingeschreven.

Artikel 3 Belastingplicht

1. Belastingplichtig is degene die gelegenheid biedt tot verblijf als bedoeld in artikel 2.

2. De belastingplichtige is bevoegd de belasting als zodanig te verhalen op degene die verblijf houdt als bedoeld in artikel 2.

3. Als er geen persoon is aan te wijzen die gelegenheid biedt tot verblijf, is degene belastingplichtig die verblijf houdt als bedoeld in artikel 2.

Artikel 4 Vrijstellingen

De belasting wordt niet geheven voor het verblijf:

a. van degene die verblijft in een toegelaten instelling als bedoeld in artikel 5, eerste lid, van de Wet Toelating Zorginstellingen;

b. van een vreemdeling als bedoeld in artikel 29, eerste lid, van de Vreemdelingenwet 2000, die rechtmatig in Nederland verblijft in de zin van artikel 8, letters c, d, f, g, h, van voornoemde wet, en voor zover deze persoon verblijf houdt als bedoeld in artikel 2 van deze verordening, onder verantwoordelijkheid van het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers;

c. van degene die verblijf houdt in een gemeubileerde woning voor welk verblijf forensenbelasting is verschuldigd;

d. van kinderen tot en met de leeftijd van twaalf jaar.

Artikel 5 Maatstaf van heffing

De belasting wordt geheven naar het aantal overnachtingen in het belastingjaar.

Artikel 6 Belastingtarief

1. Het tarief bedraagt per persoon per overnachting € 1,65;
2. In afwijking van het eerste lid bedraagt het tarief € 1,20 per persoon per overnachting bij verblijf:
   a. in seizoensgebonden kampeermiddelen op kampeerterreinen;
   b. in kampeerboerderijen.

Artikel 7 Belastingjaar

Het belastingjaar is gelijk aan het kalenderjaar.

Artikel 8 Wijze van heffing

1. De belasting wordt bij wege van aanslag geheven.
2. Er kan een voorlopige aanslag worden opgelegd voor ten hoogste het bedrag waarop de aanslag vermoedelijk zal worden vastgesteld.

Artikel 9 Aanslaggrens

Een belastingaanslag van minder dan € 10,00 wordt niet opgelegd.

Artikel 10 Termijnen van betaling

1. In afwijking van artikel 9, eerste lid, van de Invorderingswet 1990 worden de:

   a. voorlopige aanslagen ingevorderd in vier gelijke termijnen waarvan de eerste vervalt op de laatste dag van de maand, volgend op de maand die in de dagtekening van het aanslagbiljet is vermeld, de tweede een maand na de eerste vervaldag, en zo vervolgens;

b. overige aanslagen ingevorderd in één termijn, welke vervalt op de laatste dag van de maand volgende op die welke in de dagtekening van het aanslagbiljet is vermeld.

2. De in lid 1 genoemde termijnen zijn ook van toepassing indien er een machtiging voor automatische incasso is verleend.
3. De machtiging voor automatische incasso zoals genoemd in het tweede lid, wordt geacht niet te zijn verleend indien gedurende de looptijd van de automatische incasso twee termijnen worden gestorneerd, ofwel indien de incassomachtiging door de belastingschuldige of de rekeninghouder wordt ingetrokken. De termijnen genoemd in lid 1 blijven van toepassing.
4. De Algemene termijnenwet is niet van toepassing op de in het eerste lid gestelde termijnen.

Artikel 11 Overgangsrecht

De 'Verordening toeristenbelasting 2023 van 20 december 2022 wordt ingetrokken met ingang van de in artikel 13 genoemde datum van ingang van de heffing, met dien verstande dat zij van toepassing blijft op de belastbare feiten die zich voor die datum hebben voorgedaan.

Artikel 12 Aanmeldingsplicht

De belastingplichtige bedoeld in artikel 3, eerste lid, is gehouden, voordat hij voor de eerste maal na het in werking treden van deze verordening gelegenheid tot overnachten verschaft, dit schriftelijk te melden aan de belastingambtenaar.

Artikel 13 Inwerkingtreding

Deze verordening treedt in werking met ingang van 1 januari 2024.

Artikel 14 Citeertitel

Deze verordening wordt aangehaald als 'Verordening toeristenbelasting Ooststellingwerf 2024".

Aldus vastgesteld in openbare raadsvergadering van 27 juni 2023.
De voorzitter, De griffier,

Raadsvoorstel

Commissievergadering	**:**	**P&C**
Titel	:	Kaderbrief 2024-2027
Onderwerp	:	Kaderbrief 2024-2027
Portefeuillehouder/Teamleider	:	Jan van Weperen / Froukje de Wit
Extern zaak ID (zaakcode)	:	

Datum collegevergadering

16 mei 2023

Voorgesteld besluit

In te stemmen met de Kaderbrief 2024-2027 en daarmee:

1. In te stemmen met de onvermijdelijke budgettaire effecten zoals beschreven in het financieel perspectief (hoofdstuk 2 Kaderbrief) en deze budgetten in de programmabegroting 2024 als volgt te verhogen:
    a. Structureel € 1.755.000 naar aanleiding van de voorjaarsrapportage
    b. Structureel € 25.000 voor het organiseren van verkiezingen.
    c. Structureel € 70.000 hogere bijdrage aan de FUMO
    d. Structureel € 45.000 voor het onderhoud van sportvelden
    e. Structureel € 213.000 hogere bijdrage aan de Veiligheidsregio
    f. Structureel € 25.000 voor bomenonderhoud
    g. Structureel € 67.000 voor ICT licentiekosten en materieel VTH
    h. Structureel € 254.000 hogere dotatie aan onderhoudsvoorzieningen
2. In te stemmen met de volgende voorstellen nieuw beleid (hoofdstuk 3 Kaderbrief) en deze te verwerken in de programmabegroting 2024.
    a. Structureel € 20.000 beschikbaar te stellen voor een hogere bijdrage aan TRZF
    b. Structureel € 90.000 beschikbaar te stellen voor capaciteit voor de aanpak van ondermijning
    c. € 135.000 in 2024 en structureel € 85.000 vanaf 2025 beschikbaar te stellen voor het uitvoeren van het beleid inwonersparticipatie.
    d. Vanaf 2025 structureel € 35.000 beschikbaar te stellen als dekking van de kapitaallasten van het aanvullende krediet voor DoarpsSintrum Donkerbroek.
    e. Voor de jaren 2024 t/m 2026 € 80.000 per jaar beschikbaar te stellen voor toezicht en handhaving sociaal domein.
    f. Voor de jaren 2024 en 2025 € 70.000 per jaar beschikbaar te stellen voor heronderzoeken participatiewet.
    g. Voor 2024 € 35.000 en 2025 € 20.000 beschikbaar te stellen voor het uitvoeringsplan Direct Duidelijk.
    h. Voor OKO in totaal € 1.394.000 beschikbaar te stellen vanuit de algemene reserve zoals besloten op dinsdag 18 april 2023
    i. Voor het digitalisering van het archief binnen OWO bedrijfsvoering in 2024 € 83.000 en in 2025 € 67.000 beschikbaar te stellen.
3. Uit te spreken dat de begrotingsoverschotten in 2024 en 2025 ingezet worden voor kapitaallasten die voortkomen uit toekomstige investeringen en bij de betreffende jaarstukken definitief te bepalen wat de bestemming van de begrotingsoverschotten zal zijn.
4. Kennis te nemen van de risico's en onzekerheden (hoofdstuk 4 Kaderbrief)
5. In te stemmen met de begrotingsuitgangspunten voor de Programmabegroting 2024 (hoofdstuk 5 Kaderbrief)

Openbaar

Ja, actief + persbericht Persbericht als bijlage toevoegen.

Inleiding

Deze kaderbrief is, net als de begroting 2023, opgesteld in een roerige tijd. De oorlog in Oekraïne is nog steeds aan de gang. De energieprijzen zijn erg hoog en ook andere prijzen stijgen. Dit heeft invloed op ons financieel perspectief voor de komende jaren. Daarnaast heeft het rijk nog geen duidelijkheid gegeven over de omvang van het gemeentefonds na 2026. Dit maakt goed begroten lastig. Is het wel verantwoord om structurele verplichtingen aan te gaan? Tegelijkertijd hebben we tot 2026 een goed begrotingsperspectief. We staan voor de uitdaging om een realistische en structureel sluitende begroting neer te leggen. En ook daar waar mogelijk incidenteel middelen in te zetten om hogere lasten voor de toekomst te voorkomen.

In de kaderbrief staan het financieel perspectief en de financiële ontwikkelingen die onvermijdelijk op ons afkomen. Dit zijn voornamelijk prijsstijgingen zoals in de kaderbrief wordt toegelicht. We hebben daar geen of heel beperkt invloed op, of het niet instemmen met deze voorstellen zorgt voor grote nadelige gevolgen. Per saldo zorgt dit voor een positief financieel perspectief in de jaren 2024 en 2025. Daarna wordt het perspectief negatief. Wij stellen voor om de ontwikkelingen met betrekking tot de algemene uitkering af te wachten en eventueel als dat nodig is bij de begroting 2024 met een plan van te komen om deze laatste jaren structureel in evenwicht te brengen.

We doen u in deze kaderbrief ook voorstellen voor nieuw beleid. Deze voorstellen worden in deze kaderbrief integraal afgewogen en vervolgens na besluitvorming primitief in de Programmabegroting 2024 verwerkt.

Argumenten

1.1 Het zijn gevolgen van ontwikkelingen die onvermijdelijk op ons afkomen
Het financieel perspectief bestaat uit het (structurele) begrotingsperspectief na de decembercirculaire 2022, de gevolgen vanuit de voorjaarsrapportage 2023 en een aantal structurele budgettaire effecten. Zie kaderbrief. We stellen voor de budgettaire effecten te verwerken in de programmabegroting 2024.

2.1. Zie voor een toelichting op het voorgestelde beleid de kaderbrief.
Na besluitvorming door de raad worden de budgetten primitief in de begroting 2024 verwerkt.

3.1. Met het begrotingsoverschot kunnen we toekomstige lasten dragen.
De verdere uitwerking van dit voorstel volgt later als een investering zich voordoet. Zie verder de toelichting in de Kaderbrief.

4.1 De risico's en onzekerheden kunnen invloed hebben op het nu voorliggende financieel perspectief
Het hoofdstuk risico's en onzekerheden bestaat uit aantal belangrijke ontwikkelingen. Deze ontwikkelingen zijn niet meegenomen in het financieel perspectief.

5.1. Met deze begrotingsuitgangspunten kunnen we de Programmabegroting 2024 opstellen
Deze uitgangspunten zijn opgesteld op basis van bestaand beleid.

Kanttekeningen

Zie kaderbrief.

Financiële toelichting

Zie kaderbrief.

Publicatie voor bekendmaking

Burgemeester en wethouders van Ooststellingwerf,

, secretaris , burgemeester.

Bijlagen

1. Kaderbrief 2024-2027

Extern zaak ID (zaakcode) :

De raad van de gemeente Ooststellingwerf;

nr.
gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 16 mei 2023;

Besluit

In te stemmen met de Kaderbrief 2024-2027 en daarmee:

1. In te stemmen met de onvermijdelijke budgettaire effecten zoals beschreven in het financieel perspectief (hoofdstuk 2 Kaderbrief) en deze budgetten in de programmabegroting 2024 als volgt te verhogen:
    a. Structureel € 1.755.000 naar aanleiding van de voorjaarsrapportage
    b. Structureel € 25.000 voor het organiseren van verkiezingen.
    c. Structureel € 70.000 hogere bijdrage aan de FUMO
    d. Structureel € 45.000 voor het onderhoud van sportvelden
    e. Structureel € 213.000 hogere bijdrage aan de Veiligheidsregio
    f. Structureel € 25.000 voor bomenonderhoud
    g. Structureel € 67.000 voor ICT licentiekosten en materieel VTH
    h. Structureel € 254.000 hogere dotatie aan onderhoudsvoorzieningen
2. In te stemmen met de volgende voorstellen nieuw beleid (hoofdstuk 3 Kaderbrief) en deze te verwerken in de programmabegroting 2024.
    a. Structureel € 20.000 beschikbaar te stellen voor een hogere bijdrage aan TRZF
    b. Structureel € 90.000 beschikbaar te stellen voor capaciteit voor de aanpak van ondermijning
    c. € 135.000 in 2024 en structureel € 85.000 vanaf 2025 beschikbaar te stellen voor het uitvoeren van het beleid inwonersparticipatie.
    d. Vanaf 2025 structureel € 35.000 beschikbaar te stellen als dekking van de kapitaallasten van het aanvullende krediet voor DoarpsSintrum Donkerbroek.
    e. Voor de jaren 2024 t/m 2026 € 80.000 per jaar beschikbaar te stellen voor toezicht en handhaving sociaal domein.
    f. Voor de jaren 2024 en 2025 € 70.000 per jaar beschikbaar te stellen voor heronderzoeken participatiewet.
    g. Voor 2024 € 35.000 en 2025 € 20.000 beschikbaar te stellen voor het uitvoeringsplan Direct Duidelijk.
    h. Voor OKO in totaal € 1.394.000 beschikbaar te stellen vanuit de algemene reserve zoals besloten op dinsdag 18 april 2023
    i. Voor het digitalisering van het archief binnen OWO bedrijfsvoering in 2024 € 83.000 en in 2025 € 67.000 beschikbaar te stellen.
3. Uit te spreken dat de begrotingsoverschotten in 2024 en 2025 ingezet worden voor kapitaallasten die voortkomen uit toekomstige investeringen en bij de betreffende jaarstukken definitief te bepalen wat de bestemming van de begrotingsoverschotten zal zijn.
4. Kennis te nemen van de risico's en onzekerheden (hoofdstuk 4 Kaderbrief)
5. In te stemmen met de begrotingsuitgangspunten voor de Programmabegroting 2024 (hoofdstuk 5 Kaderbrief)

Besloten in de openbare vergadering van 27 juni 2023.

, griffier. , voorzitter.

Kaderbrief 2024-2027

1. Inleiding

Hierbij bieden wij u de Kaderbrief 2024-2027 aan. Hierin staan de financiële uitgangspunten voor de komende jaren. Met de jaarstukken kijken we terug op 2022, met de voorjaarsrapportage kijken we naar het huidige jaar 2023 en met deze kaderbrief kijken we vooruit.

Deze kaderbrief is, net als de begroting 2023, opgesteld in een roerige tijd. De oorlog in Oekraïne is nog steeds aan de gang. De energieprijzen zijn erg hoog en ook andere prijzen stijgen. Dit heeft invloed op ons financieel perspectief voor de komende jaren. Daarnaast heeft het rijk nog geen duidelijkheid gegeven over de omvang van het gemeentefonds na 2026. Dit maakt goed begroten lastig. Is het wel verantwoord om structurele verplichtingen aan te gaan? Tegelijkertijd hebben we tot 2026 een goed begrotingsperspectief. We staan voor de uitdaging om een realistische en structureel sluitende begroting neer te leggen. En ook daar waar mogelijk incidenteel middelen in te zetten om hogere lasten voor de toekomst te voorkomen.

In deze kaderbrief staan het financieel perspectief en de financiële ontwikkelingen die onvermijdelijk op ons afkomen. Dit zijn voornamelijk prijsstijgingen zoals in het volgende hoofdstuk ook wordt toegelicht. We hebben daar geen of heel beperkt invloed op, of het niet instemmen met deze voorstellen zorgt voor grote nadelige gevolgen. Per saldo zorgt dit voor een positief financieel perspectief in de jaren 2024 en 2025. Daarna wordt het perspectief negatief. Wij stellen voor om de ontwikkelingen met betrekking tot de algemene uitkering af te wachten en eventueel als dat nodig is bij de begroting 2024 met een plan van te komen om deze laatste jaren structureel in evenwicht te brengen.

We doen u in deze kaderbrief ook voorstellen voor nieuw beleid. Deze voorstellen worden in deze kaderbrief integraal afgewogen en vervolgens na besluitvorming primitief in de Programmabegroting 2024 verwerkt.

1.1 Positief saldo 2024 en 2025: Investeringsfonds

Zoals u in de tabel begrotingsperspectief kunt zien hebben we een behoorlijk begrotingssaldo in de jaren 2024 en 2025. Omdat het begrotingsperspectief weer lager wordt in 2026 biedt dit geen ruimte voor het aangaan van structurele lasten. Een mogelijkheid die het BBV (besluit, begroting en verantwoording) biedt en die ook door de provincie wordt aangegeven is de mogelijkheid om zogenaamd te ‘sparen’ voor de toekomst en deze middelen te gebruiken als dekking voor structurele kapitaallasten. De kapitaallasten die voortkomen uit investeringen zijn structureel. Een nadeel van het ‘sparen’ en gebruik maken van een kapitaalreserve is dat na de afschrijvingstermijn geen structurele dekking in de begroting is en daardoor ook geen ruimte voor vervanging. Er zal op dat moment structurele ruimte gevonden moeten worden of opnieuw gespaard. Op dit moment is het aantal investeringen dat we dekken met een kapitaalreserve beperkt.

We stellen voor om de begrotingsoverschotten van de komende jaren binnen de algemene reserve te reserveren voor kapitaallasten die voortkomen uit investeringen. Een voorbeeld hiervan is het accommodatiebeleid, naar verwachting zal hier een grote investering voor nodig zijn. Een deel van die lasten kunnen we dekken uit de middelen die bij amendement bij de begroting 2023 structureel beschikbaar zijn gesteld. Voor een ander deel kunnen we dit ‘gereserveerde’ bedrag gebruiken. Op die manier kunnen we door nu geld te reserveren hoge lasten in de toekomst dragen. Hoe de spelregels moeten gaan worden voor de dekking van de kapitaallasten willen we dan met u op een later moment gaan bespreken.

1.2 Meicirculaire

Als gemeente ontvangen we geld vanuit het gemeentefonds, de algemene uitkering. Drie keer per jaar (mei, september en december) komt er vanuit het ministerie een circulaire waarin de hoogte van deze uitkering wordt bijgesteld. In de meicirculaire is het gebruikelijk dat het accres (hogere Rijksuitgaven zorgt voor een hogere algemene uitkering en andersom) wordt aangepast en we compensatie voor loon- en prijsstijgingen ontvangen. We reserveren het volledige bedrag dat we aan loon- en prijscompensatie via de meicirculaire ontvangen voor de indexaties (lonen en prijzen) die we in de begroting 2024 moeten verwerken. Dit ziet u terug in de brief over de meicirculaire (nog te ontvangen). We doen daarin een globale inschatting of deze compensatie voldoende is.

Het financieel perspectief kan er na de meicirculaire 2023 anders uit zien. Wij presenteren in deze kaderbrief het huidige financieel perspectief. Zoals gebruikelijk wordt u voor de raadsvergadering over de kaderbrief geïnformeerd over de meicirculaire en daarmee over het nieuwe financieel perspectief.

2. Financieel perspectief

Bij het presenteren van het financieel perspectief gaan we uit van structurele budgettaire ruimte. Daarom zijn de incidentele baten en lasten gecorrigeerd. Structurele lasten moeten gedekt worden door structurele baten, dan is er sprake van structureel evenwicht. Het uitgangspunt is de stand na de decembercirculaire 2022. Normaalgesproken zouden we het jaar 2026 kopiëren naar 2027. We hebben dat nu niet gedaan, voornamelijk omdat de uitkering uit het gemeentefonds lager is in 2027. De verschillen in het jaar 2027 ten opzichte van 2026 komen hoofdzakelijk door een lagere algemene uitkering. Bij het opstellen van de programmabegroting 2024-2027 wordt jaarschijf 2027 opnieuw doorgerekend (net als de andere jaarschijven).

Het Rijk heeft eerder aangegeven dat met gemeenten en provincies gewerkt wordt aan een nieuw financieringssystematiek vanaf 2026. In aanloop daarnaartoe heeft het kabinet in de septembercirculaire 2022 eenmalig een bedrag voor 2026 voor de algemene uitkering beschikbaar gesteld. In de eind april bekend geworden Voorjaarsnota van het Rijk staat dat dit eenmalige bedrag structureel is geworden. Dit zorgt voor een hogere algemene uitkering van ruim € 1,3 miljoen vanaf 2027 (dit is verwerkt in onderstaand perspectief). Ook staat in de Voorjaarsnota van het Rijk dat de nieuwe financieringssystematiek niet vanaf 2026 maar vanaf 2027 zal ingaan.

Uit de huidige stand van zaken blijkt dat we een positief financieel perspectief hebben voor de eerste twee jaren en dat daarna het perspectief negatief wordt. Zoals ook in de inleiding genoemd stellen wij voor om de ontwikkelingen met betrekking tot de algemene uitkering af te wachten en eventueel als dat nodig is bij de begroting 2024 met een plan van te komen om deze laatste jaren structureel in evenwicht te brengen.

2.1 Onvermijdelijke budgettaire effecten en nieuw financieel perspectief

Om een reëel beeld te geven van de ruimte in het perspectief verwerken we in de kaderbrief de onvermijdelijke structurele budgettaire effecten (voor zover die nu bekend zijn). Op hoofdlijnen zijn deze onder de tabel toegelicht. Het structurele saldo is daardoor behoorlijk afgenomen. Daarnaast zijn er nog diverse risico’s en ontwikkelingen die invloed gaan hebben op het perspectief (zie hoofdstuk 4).

				x € 1.000
Structureel begrotingsperspectief 2024-2027	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**
Structureel perspectief begroting primitief	4.318	6.305	1.728	
Nieuw beleid (incl. amendementen) structureel	- 588	- 688	- 788	
Kapitaallasten verduurzaming accommodaties	- 200	- 300	- 400	
Vastgesteld structureel begrotingsperspectief november 2022	**3.530**	**5.317**	**540**	
Structureel gevolg septembercirculaire 2022	551	181	1.330	
Structureel gevolg decembercirculaire 2022	- 279	- 279	- 280	
Structureel begrotingsperspectief na decembercirculaire 2022	**3.802**	**5.219**	**1.590**	**909**
a. Gevolgen voorjaarsrapportage 2023	- 1.755	- 1.755	- 1.755	- 1.755
Onvermijdelijke budgettaire consequenties				
b. Organiseren verkiezingen	- 25	- 25	- 25	- 25
c. FUMO	- 70	- 70	- 70	- 70
d. Onderhoud sportvelden	- 45	- 45	- 45	- 45
e. Veiligheidsregio	- 213	- 213	- 213	- 213
f. Bomenonderhoud	- 25	- 25	- 25	- 25
g. OWO: ICT licentiekosten en materieel VTH	- 67	- 67	- 67	- 67
h. Onderhoudsvoorzieningen	- 254	- 254	- 254	- 254
Nieuw structureel begrotingsperspectief na kaderbrief 2024	**1.349**	**2.766**	**- 863**	**- 1.545**

a. Structurele gevolgen voorjaarsrapportage 2023
Het structurele gevolg vanuit de voorjaarsrapportage is € 1.755.000 negatief. Hoofdzakelijk komt dit door de volgende onderdelen:

- Structureel nadelig gevolg van € 1.109.000 van de onlangs afgesloten C.A.O. gemeenten. De gemiddelde verhoging is rond de 9,1%, in de begroting hadden we rekening gehouden met 3,4%.
- Bij de Jeugdzorg is er een structureel nadeel van € 550.000. Bij de Jaarstukken 2022 is een groot nadeel van € 1.265.000 geconstateerd. Het structurele nadeel heeft vooral te maken met de specialistische jeugdzorg en dyslexie. Bij de vorige kaderbrief 2023-2026 is het jeugdbudget ook verhoogd met € 800.000 structureel.

b. Organiseren verkiezingen
Voor het organiseren van verkiezingen is structureel € 25.000 extra budget nodig. Gestegen kosten komen door forse stijging porti tarieven, hogere lasten voor opleiden vrijwilligers en indexatie van diverse lasten. De afgelopen twee jaren was deze tendens al zichtbaar, maar zijn de extra lasten opgevangen vanuit coronamiddelen.

c. FUMO
Op 18 april 2023 heeft u ingestemd met de begroting 2024 van de FUMO. In de begroting 2024 van de FUMO is de bijdrage voor Ooststellingwerf € 70.000 hoger dan begroot. Voor een deel komt dit door reguliere indexatie. En voor een deel is het nieuw beleid: het aanpassen van kengetallen, meer uren voor collectieve taken en het versterken van de bedrijfsvoering. De begroting 2024 is exclusief effecten omgevingswet. Voor de effecten omgevingswet wordt rond de zomer 2023 nog een separaat voorstel opgesteld.

d. Onderhoud sportvelden
Het onderhoud van de sportvelden en meststoffen is opnieuw aanbesteed. De lasten zijn door de nieuwe aanbesteding € 45.000 hoger dan het beschikbare budget. Zie ook raadsmededeling #1280.

e. Veiligheidsregio Fryslân
De bijdrage aan Veiligheidsregio Fryslân is vanaf 2024 € 213.000 hoger. Dit komt deels door een hoge indexatie en deels door nieuw beleid. Zie ook het raadsvoorstel van 27 juni 2023 over de begroting 2024 van de veiligheidsregio.

f. Bomenonderhoud
Eind 2020 is het bomenonderhoud aanbesteed. Na twee jaar worden de prijzen per eenheid jaarlijks geïndexeerd. De prijsstijgingen van afgelopen twee jaren hebben ervoor gezorgd dat er structureel € 25.000 nodig is om het onderhoud van de gemeentelijke bomen op het door de raad vastgestelde niveau te houden.

g. OWO: ICT licentiekosten, materieel VTH en Wet open overheid (Woo)
Er zijn hogere lasten bij de OWO-afdeling bedrijfsvoering door stijging van de ICT licentiekosten. We verwachten 5% hogere stijging dan waar we rekening mee hadden gehouden. Daarnaast zijn er extra middelen nodig voor materieel bij VTH. De veranderende maatschappij en oprukkende ondermijning door de verwevenheid van criminaliteit met de bovenwereld maakt dat toezichthouders/BOA's, maar ook kantoorpersoneel te maken krijgen met agressie en bedreigingen. Om hun veiligheid te versterken is een andere uitrusting nodig dan we gewend zijn. Dit brengt structurele kosten met zich mee op het gebied van vervoer, kleding en signalering. We zijn inmiddels begonnen met het bewustmaken van de maatschappij op het thema ondermijning. Dit wordt zowel binnen als buiten de organisaties verder ontwikkeld. Er wordt ook geïnvesteerd in zogenaamde smart solutions bij toezicht. Een goed voorbeeld is de inzet van een drone. Structureel vraagt dit om middelen die bijdragen aan de veiligheid van de medewerkers en de verdere professionalisering van de organisatie. In totaal zorgt dit voor structureel hogere lasten van € 67.000 voor onze gemeente.

De Wet open overheid (Woo) is van kracht sinds 1 mei 2022. De wet is bedoeld om overheidsorganisaties transparanter te maken. De wet moet ervoor zorgen dat overheidsinformatie beter vindbaar en uitwisselbaar is. De Woo vervangt de Wob (Wet openbaarheid van bestuur). 2022 en een deel van 2023 is/wordt gebruikt voor het maken van een impactanalyse en nulmeting en dit resulteert in een plan van aanpak. Van het Rijk zijn er middelen (structureel en incidenteel) ontvangen voor implementatie en uitvoering van de Woo. We schatten in dat we twee derde van deze middelen nodig hebben voor de aanpak in OWO-verband. We stellen voor dit beschikbaar te stellen vanuit de al beschikbare Rijkmiddelen (geen resultaatsconsequenties).

h. Onderhoudsvoorzieningen
Bij de jaarrekening 2022 hebben wij u geïnformeerd over de recente afronding van onderhoudsplannen van een 7-tal sport-, welzijnsaccommodaties en MFA's. Tevens hebben wij aangegeven dat wij de nieuwe onderhoudsplannen en de financiële consequenties daarvan in juni 2023 via een raadsvoorstel aan u voorleggen. De financiële consequenties hebben wij verwerkt in onderstaand financieel perspectief. Hierdoor kunt u dit meenemen in de integrale afweging bij de kaderbrief. Uiteraard is dit onder voorbehoud van accordering van dit voorstel door u.

Overige ontwikkelingen met onvermijdelijke budgettaire effecten
- Bosbergtoren. Op 15 februari 2022 heeft u ingestemd met verhuur aan Coöperatie Appelscha en hiervoor budget beschikbaar gesteld. Naast groot onderhoud is binnen het budget een extra bedrag gereserveerd voor risico's m.b.t. de lift en het ticketsysteem. Bij de begroting 2024 wordt aan de hand van het verloop van de storingen en een nieuw onderhoudsplan beoordeeld of deze post kan worden aangepast. We komen hier bij de begroting 2024 op terug.
- Bediening bruggen Turfroute. In 2022 hadden we een overschrijding op het budget Turfroute door hogere lasten voor de bediening van bruggen. We zijn met de

provincie in gesprek over een nieuwe overeenkomst voor de bediening van de bruggen voor 2023 en verder. We komen bij de begroting 2024 hierop terug.

- Onderhouds-en vervangingsplan oevervoorziening. De Provincie Fryslân neemt binnenkort een definitief besluit m.b.t. de toewijzing van het beheer en onderhoud van de oevers van de vaarwegen in Friesland. Voor Ooststellingwerf gaat het om de Opsterlandse Compagnonsvaart en de Tjonger. Dit heeft als gevolg dat de gemeente Ooststellingwerf verantwoordelijk wordt voor het beheer en onderhoud van een deel van de oevers. Dit gaat 1 januari 2024 in. Dit heeft onvermijdelijke budgettaire gevolgen die op ons af komen. De financiële gevolgen zijn op dit moment niet bekend. Daar komen wij later op terug.

3. Voorstellen nieuw beleid

We doen u een aantal voorstellen voor nieuw beleid. Een aantal zijn structureel en een aantal incidenteel. Ze staan hieronder in de tabel toegelicht.

x € 1.000

Voorgesteld nieuw beleid structureel	2024	2025	2026	2027
1. Hogere bijdrage Toerisme Regiomarketing Zuidoost Friesland (TRZF)	- 20	- 20	- 20	- 20
2. Extra capaciteit voor aanpak ondermijning	- 90	- 90	- 90	- 90
3. Inwonersparticipatie	- 135	- 85	- 85	- 85
4. Doarpssintrum Donkerbroek	- 35	- 35	- 35	- 35
Totaal voorgesteld nieuw beleid structureel	**- 280**	**- 230**	**- 230**	**- 230**

1. Hogere bijdrage Toerisme Regiomarketing Zuidoost Friesland (TRZF)
TRZF heeft de afgelopen jaren naast de structurele subsidie vanuit de gemeenten Zuidoost Friesland extra bijdragen uit de Regio Deal ontvangen voor marketing, promotie en productontwikkeling. Eén van de belangrijkste ingangen voor toeristen en recreanten om Ooststellingwerf als bestemming te vinden, zowel online als in de fysieke netwerken. Na afloop van de Regio Deal willen de gemeenten in ZuidOost Friesland de structurele subsidie graag verhogen. We stellen voor hiervoor € 20.000 structureel beschikbaar te stellen zodat de subsidie verhoogd kan worden van € 20.000 naar € 40.000 om de ingezette ontwikkeling te kunnen continueren.

2. Extra capaciteit aanpak ondermijning
Voor de aanpak van ondermijning zijn verschillende interventies noodzakelijk. Op dit moment is onze capaciteit voor de aanpak ondermijning ontoereikend waardoor achterstanden gaan ontstaan op het gebied van o.a. ondermijning, extremisme en radicalisering, Bibob (integriteitsonderzoek), Damocles (drugspanden) en online criminaliteit. Adequate inzet is essentieel om gelijke tred met deze ontwikkelingen te houden. In het collegeakkoord is benoemd dat we toegerust willen zijn om op onvoorziene omstandigheden adequaat te reageren. We willen dat onze inwoners en ondernemers wonen en werken en naar school gaan in een veilige woonomgeving. We willen ook meer bewustwording rond het thema ondermijning. Ook in de samenwerkingsagenda verzoekt de gemeenteraad het college om aandacht te besteden aan ondermijning. Wij stellen voor om structureel € 90.000 beschikbaar te stellen structureel voor extra capaciteit. Zonder extra capaciteit bij Vergunning verlening en handhaving zal dit echter minder effectief zijn. Dit nemen we mee in de gesprekken met de OWO gemeenten en VTH komend jaar.

3. Inwonersparticipatie
Het beleid inwonersparticipatie is in de maak, de besluitvorming hierover vindt plaats in juni in de gemeenteraad. In het collegeakkoord staat dat we een nieuwe participatienota opstellen, het invoeren van een digitaal participatieplatform onderzoeken en dat we de

mogelijke inzet van een burgerberaad onderzoeken. In de samenwerkingsagenda is aangegeven dat er meer aandacht voor participatie van jongeren moet zijn bij (het maken van) lokaal beleid. Om dit uit te kunnen voeren stellen we voor in 2024 € 135.000 beschikbaar te stellen en vanaf 2025 € 85.000. Dit is voor een adviseur inwonersparticipatie, voor een digitaal jongerenpanel, een 'pop up' kinderadviesraad en een 'pop up' jongerenadviesraad en het instellen van een kinderburgmeester. In 2024 is extra budget van € 50.000 nodig voor het uitvoeren van een experiment met een burgerberaad.

4. DoarpsSintrum Donkerbroek
U heeft in 2019 een krediet beschikbaar gesteld van € 2 miljoen voor realisatie van het DoarpsSintrum Donkerbroek in het jaar 2021. Sinds 2022 is de gemeente in gesprek met het stichtingsbestuur over hogere stichtingskosten dan oorspronkelijk begroot en de dekking daarvan. In een separaat raadsvoorstel wordt u gevraagd een extra krediet van € 1.263.000 beschikbaar te stellen voor de realisatie van het DoarpsSintrum Donkerbroek. De structurele kapitaallasten hiervan zijn vanaf 2025 € 35.000 per jaar.

x € 1.000

Voorgesteld nieuw beleid incidenteel	2024	2025	2026	2027
5. Toezicht en handhaving sociaal domein	- 80	- 80	- 80	
6. Heronderzoeken participatiewet	- 70	- 70		
7. Uitvoeringsplan direct duidelijk	- 35	- 20		
8. Opgroeien in een kansrijke omgeving OKO	- 238	- 578	- 578	
Dekking algemene reserve OKO	*238*	*578*	*578*	
9. OWO: digitalisering archief	- 83	- 67		
Totaal voorgesteld nieuw beleid incidenteel	**- 268**	**- 237**	**- 80**	**-**

5. Toezicht en handhaving sociaal domein
Sinds de invoering van de decentralisaties in het sociaal domein zijn het toezicht en de handhaving van de Wmo & Jeugd ook wettelijke taken van de gemeente geworden. Eerder gold dit alleen voor de Participatiewet. Bij Wmo & Jeugd gaat het om het toezicht en de handhaving op rechtmatig gebruik (bv van PGB's) én om toezicht en handhaving op de zorgaanbieders. Bij de invoering van de decentralisaties was niet goed te voorspellen wat de omvang van handhaving & toezicht sociaal domein breed zou worden. Daarom zijn we gestart binnen de formatie die er voor toezicht en handhaving Participatiewet was. De afgelopen jaren heeft toezicht & handhaving binnen het hele sociaal domein verder vorm gekregen. Niet alleen in Ooststellingwerf, maar ook landelijk. Er zijn rekenkamer & CBS-gegevens beschikbaar voor een gemeente van onze omvang. Daaruit blijkt dat we ruim 1 fte zouden moeten toevoegen aan onze formatie. Binnen onze huidige capaciteit kunnen we gemiddeld 17 onderzoeken doen, terwijl een gemeente van onze omvang ongeveer 36 signalen per jaar oplevert. We stellen voor de capaciteit voor een periode van drie jaar te doen. Na deze periode gaan we beoordelen wat het effect is geweest op de budgetten Wmo & Jeugd. Lasten voor de extra fte is € 80.000 per jaar.

6. Heronderzoeken participatiewet
Sinds maart 2020 worden gemeenten door de landelijke wetgever gevraagd om nieuwe, tijdelijke regelingen uit te voeren op het gebied van inkomensondersteuning. Iedere regeling vanuit een andere crisis. Als gevolg daarvan hebben we onze inzet op de uitvoering van deze regelingen gezet. Daardoor is sinds 2020 geen prioriteit meer gegeven aan de controle op de rechtmatigheid van de uitkeringen (door heronderzoeken). Dit is een wettelijke plicht. We willen de komende jaren inzetten op de achterstanden in controles. Om die reden hebben we een tijdelijke formatie uitbreiding van 1 fte gedurende 2 jaar nodig, € 70.000 per jaar.

7. Uitvoeringsplan Direct duidelijk
Overheden communiceren nog altijd vrij formeel en op een hoog taalniveau. Dit begrijpt niet iedereen. Juist in Ooststellingwerf kennen we veel laaggeletterden en laagopgeleiden wat extra aandacht vraagt. Het ministerie van Binnenlandse zaken stimuleert overheden om te communiceren op taalniveau B1. Dat is het niveau dat de meeste mensen begrijpen, maar niet kinderachtig is. Wij hebben ons aangesloten bij de 'direct duidelijk brigade' van het ministerie. Om dit goed te kunnen doen moeten we onze medewerkers hierin trainen. We stellen voor hiervoor € 55.000 in totaal beschikbaar te stellen (€ 35.000 in 2024 en € 20.000 in 2025).

8. Opgroeien in een kansrijke omgeving (OKO)
Om de doelen die we stellen vanuit het alcohol en middelenbeleid te bereiken is een brede integrale aanpak nodig. Een methodische aanpak waarin wordt gewerkt vanuit bewezen effectieve interventies. De OKO aanpak biedt hiervoor een goed en onderbouwd kader. Een gerichte en integrale aanpak. Het formele en informele netwerk om de jongeren heen wordt krachtig ingezet en creëert een kansrijke omgeving voor de jongere. Vasthoudendheid en een lange adem zijn nodig om veranderingen met impact te bewerkstelligen. De gemeenteraad heeft op 18 april 2023 besloten hiervoor middelen beschikbaar te stellen vanuit de algemene reserve. Daarnaast is bij amendement besloten om uit de algemene reserve een bedrag te onttrekken van € 1,1 miljoen ten behoeve van de nieuw te vormen bestemmingsreserve OKO.

9. OWO: digitalisering archief
Er is een achterstand in het verwerken en digitaliseren van het papieren archief.
Hiervoor is in 2023 € 300.000 gereserveerd. Om het project af te ronden is in 2024 een bedrag van € 250.000 nodig en in 2025 een bedrag van € 200.000. De bedragen worden ingezet om tijdelijk met een bezetting boven de formatie te kunnen werken. Voor onze gemeente betekent dit € 83.000 in 2024 en € 67.000 in 2025.

Overige ontwikkelingen nieuw beleid
- Buurthuiskamer Haerenkwartier. Voor de buurthuiskamer in het Haerenkwartier is dekking tot oktober 2024. We willen dit project graag voortzetten. We komen bij de begroting 2024 met een voorstel hierover.
- Bruisplek. In 2021 is in het voorstel 'Samen verder' bij de begroting 2022 een bedrag van € 35.000 beschikbaar gesteld voor de realisatie van een bruisplek. Dit is een fysieke plek in Ooststellingwerf, waar culturele activiteiten, expositieruimten, ateliers, workshops en educatieprogramma's (voor alle doelgroepen) in samenkomen. Er heeft een uitgebreide oriëntatie plaatsgevonden met gesprekken met diverse partijen. Hieruit is onder andere naar voren gekomen dat er behoefte is aan een fysieke plek. Daarbij dient een formele organisatie te worden opgericht en een professionele uitvoering worden gerealiseerd. Deze uitgangspunten zorgen wel dat het beschikbare bedrag niet voldoende zal zijn om dit te realiseren. Op basis van een plan van aanpak leggen we bij de begroting 2024 een vervolg aan u voor.
- Stichting Nobilis, doorontwikkeling naar museum. In 2022 heeft stichting Nobilis aandacht gevraagd voor haar positie als museale instelling in de gemeente Ooststellingwerf. Zij heeft vooral aandacht gevraagd voor een aantal knelpunten op het gebied van energie / duurzaamheid, locatie / ruimte en personeel. Aan de gemeente is gevraagd welke uitgangspunten of criteria van belang zouden zijn voor de gemeente om verder gaande financiële ondersteuning voor het werk van stichting Nobilis te overwegen (Nobilis ontvangt nu jaarlijkse een structurele gemeentelijke subsidiëring van € 1.000), om zo de knelpunten op te lossen. Hierover worden momenteel gesprekken gevoerd.
- Initiatievenloket. Het is voor inwoners moeilijk om initiatieven te ontplooien en vrijwilligers overwegen af te haken door complexiteit van regelgeving en aanvraagprocedures, gebrek aan overzicht waar je als initiatief allemaal aan moet

voldoen, welke (subsidie)mogelijkheden er zijn en wie je moet hebben binnen de gemeentelijke organisatie. Er is vraag naar een aanspreekpunt en een proactieve houding van de gemeente om het gehele proces met hen te overzien en gezamenlijk tot een goed einde te brengen. Ook in het collegeakkoord staan twee onderdelen die gaan over het beter faciliteren van maatschappelijke initiatieven door de gemeentelijke organisatie. We komen later met een voorstel hierover bij u terug.

4. Risico's en ontwikkelingen

Er komen diverse risico's en onzekerheden op ons af. Ze zijn niet in het begrotingsperspectief verwerkt maar hebben als ze werkelijkheid worden onvermijdelijk financiële gevolgen.

a. Prijsstijgingen

Zoals eerder aangegeven hebben de prijsstijgingen ook invloed op onze gemeente. Het uitgangspunt is dat we niet automatisch alle ramingen indexeren, maar dat we waar nodig bijramen bij de begroting. Op die manier creëren we geen lucht in de begroting. We houden vast aan dit uitgangspunt. Waar nodig en waar het mogelijk was om in te schatten hebben we bij de onvermijdelijke budgettaire gevolgen een inschatting gemaakt van de benodigde hogere budgetten.

b. Structureel extra rijksmiddelen jeugdhulp

Halverwege 2021 heeft de arbitragecommissie (commissie van wijzen) uitspraak gedaan in het geschil tussen de gemeenten en het Rijk over de jeugdzorg. De uitspraak is duidelijk: het Rijk moet gemeenten compenseren voor het feitelijke tekort voor de jeugdzorg. Ook is er tegelijkertijd een hervormingsagenda gepresenteerd die moet leiden tot besparingen om te komen tot een beheersbaar stelsel. Over een aantal maatregelen uit de hervormingsagenda is al overeenstemming tussen gemeenten en Rijk. Vanaf 2022 heeft het Rijk extra middelen beschikbaar gesteld voor de jeugdzorg. Echter dit is telkens voor één jaar. Er zijn tot op dit moment nog geen structurele middelen toegevoegd aan het gemeentefonds. Op het aangeven van de toezichthouder (provincie Fryslân) hebben we deze middelen wel voor de volle 100% als een structurele bate opgenomen.

In april 2023 is bekend geworden dat het rijk en de gemeenten het eens zijn geworden over een passend financieel kader van de hervormingsagenda. Dit betekent dat de korting op de jeugdmiddelen voor 2024 en 2025 incidenteel lager worden.

c. Stikstof

In 2019 heeft de Raad van State de tot dat moment gebruikelijke manier van vergunningverlening een halt toegeroepen (het PAS). Om de problemen met stikstof en vergunningverlening aan te pakken is er een nieuwe Stikstofwet aangenomen. In deze wet is geregeld dat 50% van de Natura 2000-gebieden in 2030 op orde moeten zijn en 74% van de stikstofgevoelige natuur gezond moet zijn in 2035. Het kabinet wil dit versnellen naar 2030. Met het Nationaal Programma Landelijk Gebied wil het Rijk de Europese natuur-, water- en klimaatdoelen bereiken in het landelijk gebied. De provincie schrijft hiervoor een Fries Programma Landelijk Gebied (FPLG). Wethouder van Weperen zit namens de Friese gemeenten in de stuurgroep FPLG, ambtelijk schrijven we mee met het programma. De uitvoering van dit programma start in 2024, met per regio gebiedscommissies waarin ook gemeenten vertegenwoordigd zijn. Om de belangen van Ooststellingwerf te behartigen investeren we nu al in ambtelijke inzet, kennis en kunde. Voor de uitvoering van het programma komt budget vanuit het Rijk beschikbaar, het is nog niet duidelijk of hiermee in de toekomst de ambtelijke inzet ook betaald kan worden.

d. Omgevingswet
De Eerste Kamer heeft ingestemd met de Omgevingswet: deze gaat definitief in op 1 januari 2024. Wij werken met een programma Omgevingswet. De overall ambitie van dit programma is om er voor te zorgen dat de organisatie op de ingangsdatum van de Omgevingswet klaar is om met de Omgevingswet te kunnen werken en we minimaal kunnen voldoen aan de gestelde wettelijke verplichtingen. De Omgevingswet verplicht gemeenten onder andere om een omgevingsvisie en een gemeentedekkend omgevingsplan op te stellen. De omgevingsvisie Ooststellingwerf is in november 2021 door de gemeenteraad vastgesteld. In de pilot omgevingsplan Appelscha hebben we al veel ervaring opgedaan met het opstellen van een omgevingsplan en zijn bepaalde beleidskeuzes gemaakt. Het opstellen van een gemeentedekkend omgevingsplan zal nog veel extra inzet vragen. We hebben baat bij eenduidige plannen zodat minder lang gewerkt moet worden met versnipperde regelgeving. Voor het opstellen van het gemeentedekkend omgevingsplan wordt een plan van aanpak met kostenraming opgesteld.

Voor de komende jaren verwachten we frictiekosten doordat de aanloop en overgangsfase gepaard gaat met extra kosten om alles in te richten, burgers en ondernemingen te informeren en te begeleiden, medewerkers op te leiden en ruimte te geven te wennen. Daarnaast is de verwachting dat er nog een hausse aan aanvragen en initiatieven binnenkomen zodat er nog een afwikkeling conform het oude recht zal moeten plaatsvinden. Dit betekent dat er in 2023 nog veel vergund gaat worden waarvoor de werkzaamheden, met name op gebied van toezicht in 2024 zal gaan plaats vinden. De inkomsten zijn al geboekt maar de uitgaven (lees personele inzet) moet nog gebeuren. We zien op landelijk niveau, via de VNG, dat er wordt gepleit voor een kostenneutrale inwerkingtreding van de Omgevingswet. Vooralsnog kunnen de extra kosten gedekt worden uit de reeds beschikbaar gestelde budgetten. Gelijktijdig met de Omgevingswet gaat de Wet KwaliteitsBorging voor het bouwen in, met gevolgen voor de legesopbrengsten.

e. Verduurzaming (sport) accommodaties
Er is een sectorale routekaart vastgesteld om invulling te geven aan het landelijke beleid en de wet- en regelgeving rondom de verduurzaming van maatschappelijk vastgoed. In de kern gaat het om 49% CO^2-reductie in 2030 en 95% CO2-reductie in 2050 ten opzichte van 1990 en om los van het gas te zijn. In de themaraad van 8 februari 2022 is dit besproken. Het accommodatiebeleid is als B-onderwerp onder punt 3 in de Samenwerkingsagenda 2022-2026 opgenomen. Bij de behandeling en vaststelling van de Programmabegroting 2023-2026 door de raad op 8 november 2022 is via amendement A-019 (= Gas erop van het aardgas af voor slim en toekomstgericht accommodatiebeleid) vanaf 2024 budget beschikbaar gesteld om hier invulling aan te geven; in 2023 kunnen al de 1e investeringen worden gepleegd. In de themaraad van 13 december 2022 is de raad er nogmaals over geïnformeerd. Door ziekte van de extern senior adviseur begin 2023 is het traject vertraagd; de raad is hierover geïnformeerd via een mededeling. Het traject is ondertussen weer opgestart, op 4 juli 2023 is een bijeenkomst met de raad gepland.

5. Begrotingsuitgangspunten

Voor de begroting 2024 gaan wij uit van de volgende uitgangspunten:

- Lonen + 5% (incl. pensioenpremie)
- Prijzen + 3,1%
- OZB + 3,1%
- Forensenbelasting + 3,1%
- Leges + 3,1%
- Afvalstoffenheffing 100% kostendekking
- Rioolrechten 100% kostendekking
- Toeristenbelasting € 1,65 en € 1,20 per persoon per nacht

Bovenstaande begrotingsuitgangspunten zijn gebaseerd op bestaand beleid. Waar nodig is hieronder een toelichting gegeven op deze uitgangspunten.

Lonen en prijzen
De loon- en prijsontwikkeling is gebaseerd op gepubliceerde cijfers uit het Centraal Economisch Plan (CEP). De loonindex is gebaseerd op de gewogen cao-loon bedrijven en overheidindex. De prijsindex is gebaseerd op de nationale prijsindex. De budgetten ramen wij reëel in relatie tot de doelstelling en/of het beoogd effect. Automatische prijscompensatie voor uitbestede werkzaamheden en leveranties passen wij niet toe. De subsidies en bijdragen worden wel verhoogd. Voor het eerstvolgende begrotingsjaar (2024) gaan wij uit van lopende prijzen en daarna (2025 tot en met 2027) van constante prijzen.

Onroerendezaakbelasting (OZB)
Jaarlijks wordt de opbrengst OZB geïndexeerd. Bij een algehele waardedaling of waardestijging van de onroerende zaken, verhogen of verlagen wij het tarief van OZB, om de begrote opbrengst te realiseren.

Forensenbelasting
Bij de behandeling van de Programmabegroting 2020-2023 heeft u besloten om de opbrengsten van de forensenbelasting te verhogen met € 15.000 in 2020 tot € 60.000 in 2023. Voor 2024 stellen we voor de opbrengst te indexeren.

Rioolrechten
Elke vijf jaar stelt de gemeenteraad het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) vast. In het bijbehorende kostendekkingsplan staat hoe de heffing zich ontwikkelt in deze periode. Aan het einde van elk jaar stelt de gemeenteraad de tarieven van de heffing voor het volgende jaar definitief vast. Dit gebeurt op basis van kostendekking. Het tarief dekt daarmee alle kosten die met watertaken gepaard gaan.

Afvalstoffenheffing
Het uitgangpunt is hier ook 100% kostendekkendheid. In de praktijk is deze kostendekkendheid er vanuit de vastgestelde tarieven (nog) niet. Jaarlijkse tekorten worden nu gedekt vanuit de reserve lastenverlichting. De gemeenteraad heeft in het verleden besloten dat we toe moeten groeien naar een kostendekkendheid van 100%. Dit betekent dat tarieven die op afvalinzameling betrekking hebben, stapsgewijs worden verhoogd tot een volledige kostendekkendheid vanaf 2025.

Toeristenbelasting
In de raadsvergadering van 30 maart 2021 is besloten om een tariefdifferentiatie toe te passen op de toeristenbelasting. Dit betekent dat er een tarief is voor overnachtingen in kampeermiddelen op kampeerterreinen en in kampeerboerderijen en een tarief voor andere verblijfsaccommodaties. We stellen voor de tarieven, voor de periode 2024-2026, vast te stellen op € 1,65 en €1,20 persoon per nacht. Hiermee sluiten we aan bij het advies van het Recreatieschap Drenthe.

Mededeling aan de raad

Van	:	Burgemeester en wethouders
Datum B&W	:	23 juni 2023
Onderwerp	:	Meicirculaire 2023
Portefeuillehouder	:	Jan van Weperen
Domein	:	Planning & Control

Kennis te nemen van

De gevolgen van de Meicirculaire 2023 (bijlage A) voor de Kaderbrief 2024-2027. Dit kunt u betrekken bij de behandeling van de stukken in de raadsvergadering van 27 juni 2023.

Kernboodschap

In Kaderbrief 2024-2027 gaan we uit van de structurele budgettaire ruimte. Dit doen we ook voor de gevolgen van de meicirculaire 2023.

Structureel zijn de gevolgen van de meicirculaire 2023 voor alle jaren positief. In bijlage B, bijgevoegd bij deze mededeling, wordt uitleg gegeven over de verschillen.
Het bijgestelde structurele begrotingsperspectief 2023-2027 na verwerken van de meicirculaire 2023:

	bedragen maal € 1.000	2023	2024	2025	2026	2027
a	Structureel begrotingsperspectief	-496	1.349	2.766	-863	-1.545
b	Structureel gevolg meicirculaire 2023	551	3.117	3.392	2.341	2.390
c	Compensatie structureel	6	-2.385	-2.535	-2.195	-2.198
	Nieuw structureel begrotingsperspectief	61	2.081	3.623	-717	-1.353

a. Structureel begrotingsperspectief
Dit begrotingsperspectief is gepresenteerd in de Kaderbrief 2024-2027.

b. Structureel gevolg meicirculaire 2023
Dit is het resultaat van de berekening van de meicirculaire 2023 afgezet tegen de berekening van de decembercirculaire 2022. In de bijlage worden de verschillen toegelicht.

c. Compensatie structureel
Voorgestelde compensatie (=lastenverhoging), zie punt 3 van bijlage B. Dit betekent dat de hogere algemene uitkering ook een hogere last meebrengt. Dit wordt dan ook aan de lastenzijde van de begroting verwerkt.

De meicirculaire 2023 is een financiële vertaling van de Voorjaarsnota van het Rijk voor gemeenten. Het geeft een beeld van de financiële ontwikkeling van de algemene uitkering. De meicirculaire 2023 is op 31 mei gepubliceerd en op 8 juni is er nog door het Rijk een correctie op de circulaire doorgevoerd.

In de meicirculaire 2023 wordt de nieuwe financieringssystematiek toegelicht. In het coalitieakkoord Rutte IV is besloten om het accres vanaf 2026 niet langer te koppelen aan de ontwikkeling van de rijksuitgaven. Voor 2026 en verder is het accres uitgesplitst in een vaststaand volumedeel en een loon- en prijsdeel. Dit wordt dan geactualiseerd op basis van de inzichten van het CPB over de loon- en prijsontwikkeling. Vanaf 2027

wordt geïndexeerd op basis van de ontwikkeling van het bruto binnenlands product (bbp). Over deze systematiek is geen overeenstemming met gemeenten en provincies. De € 1 miljard die eerder eenmalig aan het gemeentefonds was toegevoegd wordt structureel doorgetrokken. Dat was al verwerkt in het perspectief bij de Kaderbrief 2024-2027.

Tegelijkertijd hebben keuzes in het coalitieakkoord Rutte IV geleid tot een verlaging van het gemeentefonds van € 3 miljard in 2026. Voor ons is de algemene uitkering € 4,6 miljoen lager in 2026 ten opzichte van 2025. Er is dus sprake van een enorme terugval in rijksmiddelen vanaf 2026. Dat maakt dat structurele uitgaven en ambities onder druk staan.

Op 14 juni 2023 is de algemene ledenvergadering van de Vereniging Nederlandse Gemeenten geweest. Op de vergadering is een resolutie aangenomen waarin de gemeenten hun steun uitspreken voor de VNG-inzet voor een rechtvaardig, duurzaam en solide meerjarig financieel perspectief. Deze resolutie is met een ruime meerderheid (92%) aangenomen. In het overleg wat de VNG met het kabinet gaat voeren moet duidelijk worden dat de disbalans die vanaf 2026 is ontstaan niet zonder gevolgen kan blijven. Dat geldt voor de ambities van het kabinet, de uitvoering van wettelijke taken door gemeenten en de ambities van gemeenten. Dit moet dan duidelijk worden voor de septembercirculaire 2023.

Herinvoering eigen bijdrage Wmo en afschaffing Wmo abonnementstarief
Het vaste abonnementstarief in de Wmo 2015 wordt afgeschaft en in plaats daarvan wordt de inkomensafhankelijke eigen bijdrage in de Wmo heringevoerd. Daarbij is het uitgangspunt dat zowel mogelijk wordt aangesloten bij de vormgeving zoals die voorheen was met oog voor inkomenseffecten en het beroep dat wordt gedaan op de Wmo.

Tot slot
De meicirculaire 2023 zorgt ervoor de het begrotingsperspectief 2024-2027 verbeterd. Voor 2024 en 2025 wordt het begrotingssaldo hoger en voor de twee laatste jaren wordt het begrotingssaldo iets minder negatief.

De gevolgen voor 2023 worden u via een aparte begrotingswijziging voorgelegd. De gevolgen van de meicirculaire 2023 worden verwerkt in de primitieve begroting 2024-2027.

Bijlagen

A. Meicirculaire 2023
B. Bijlage bij mededeling analyse verschillen

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Gemeentefonds

Meicirculaire 2023

de gemeentebesturen, ter attentie van de raden en de colleges van B&W

DGOBDR/ Bestuur, Financiën en Regio's

Turfmarkt 147
Den Haag
Postbus 20011
2500 EA Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Contactpersoon
eventuele vragen per e-mail
postbus.gf@minbzk.nl

Datum
31 mei 2023

Kenmerk
2023- 0000285703

circulaire

Onderwerp	meicirculaire gemeentefonds 2023
Doelstelling	bekendmaking van beleid en het geven van informatie
Juridische grondslag	
Relaties met andere circulaires	decembercirculaire 2022 (2022-0000678404); septembercirculaire 2022 (2022-0000522394); meicirculaire 2022 (2022-0000259109)
Ingangsdatum	31 mei 2023
Geldig tot	1 juli 2024

Voorwoord

Voor u ligt de meicirculaire gemeentefonds 2023. Deze circulaire informeert u over de gemeentefondsuitkeringen voor 2023 en verder, gebaseerd op de voorjaarsbesluitvorming van het Rijk.

De politiek-bestuurlijke zaken worden in hoofdstuk 1 belicht. De circulaire is in belangrijke mate een financieel-technisch document. Vooral de latere hoofdstukken richten zich op de doelgroep van financieel specialisten.

Ik wens u veel succes toe bij de uitvoering van uw taken.

Mede namens de Staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst,
De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

Hanke Bruins Slot

Inhoudsopgave

1 Hoofdpunten 1
1.1 Inleiding 1
1.2 Algemene uitkering 1
1.3 Decentralisatie- en integratie-uitkeringen 3
2 Algemene uitkering 4
2.1 Inleiding 4
2.2 Wijzigingen in de omvang van de algemene uitkering 4
1. Accres 5
2. Plafond BTW-compensatiefonds 8
3. Financieringssystematiek 9
4. Loon- en prijsbijstelling 2023: Participatie 9
5. Flankerend beleid energiearmoede 10
6. Dienstverlening gemeenten aanpak armoede en schulden 10
7. Jeugdzorg 10
8. Loon- en prijsbijstelling 2023: AP Jeugdhulp 11
9. Loon- en prijsbijstelling 2023: Voogdij 18+ 11
10. Compensatieregeling voogdij 18+ 11
11. Werkdrukverlaging jeugdbescherming 11
12. Integraal zorgakkoord (Wmo abonnementstarief) 12
13. Eigen bijdrage Wmo 12
14. Overgangsrecht levenslang 12
15. Voorschoolse educatie 12
16. Versterking dienstverlening gemeenten 13
17. Wet nieuwe procedure vaststelling verkiezingsuitslag 13
18. Permanente registratie kiezers buitenland 14
19. Kiescollege niet ingezeten 14
20. GDI voorzieningen 2022 14
21. Handhaving energielabel C kantoren 14
2.3 Verdeling mutaties algemene uitkering 15
2.4 Overige mededelingen algemene uitkering 16
2.4.1 Bommenregeling 16
2.5 Veranderingen in het verdeelstelsel 17
2.5.1 Maatstaf ozb: WOZ-waardering en aanpassing rekentarieven 17
2.5.2 Maatstaven, gewichten, uitkeringsfactor en overige uitkeringsonderdelen 17
3 Decentralisatie- en integratie-uitkeringen 22
3.1 Inleiding 22
3.2 Omvang en verdeling decentralisatie- en integratie-uitkeringen 22
1. Wet Goed Verhuurderschap 23
2. Einde Lening Inburgeringsplicht (ELIP) 24

3. Outreachend werken 24
4. Taal voor ontheemden uit Oekraïne 24
5. Begeleiding jongeren naar werk 25
6. Aanpak lerarentekort G4 26
7. Jeugdcontributie bibliotheken 26
8. Leerlingenvervoer Oekraïne 26
9. Bodembescherming 27
10. Voorkomen van dakloosheid 27
10a. Nationaal Actieplan Dakloosheid 27
10b. Pilot EU burgers 27
11. RES regio's 28
12. Voogdij 18+ Compensatieregeling (IU) 28
13. Voogdij 18+ bijzondere functies (IU) 28
14. Inkomstenderving 2020 en 2021 28
15. Maatschappelijke begeleiding 29
16. Loon- en prijsbijstelling 2023 Voogdij 18+ (IU) 29
17. Loon- en prijsbijstelling 2023 Participatie (IU) 29
18. Loon- en prijsbijstelling 2023 Beschermd Wonen (IU) 30
19. Versterking dienstverlening gemeenten: personen met verward gedrag 30
3.3. Verdeling bestaande decentralisatie- en integratie-uitkeringen en overige mededelingen 31
3.3.1 Maatschappelijke opvang 31
3.3.2 Armoedebestrijding kinderen 31
3.3.3 Kinderen in een AZC 32
3.3.4 Voorschoolse voorzieningen peuters 32
3.3.5 Faciliteitenbesluit opvangcentra (nabetaling 2021) 32
3.3.6 Ophoging decentralisatie-uitkering Vrouwenopvang 32
3.3.7 Basisregistratie Personen (BRP): centralisering inschrijving vergunninghouders 33
3.3.8 Knelpunten verdeelproblematiek 33
4 Overige mededelingen 34
4.1 Inleiding 34
4.2 Gemeentefondstotalen, bevoorschotting en nominale ontwikkelingen 34
4.3 Energietoelage 2023 35
4.4 Beschermd Wonen 35
4.5 Regiowijziging Veenendaal 35
4.6 Nacalculatie suppletie-uitkering IUSD 36
4.7 Landelijk gemiddelde kengetal belastingcapaciteit 36
4.8 Redelijk peil 2024 36
4.9 Integraal overzicht financiën gemeenten 36
4.10 Verfijning Iv3 Wmo en Jeugd 36
4.11 Analyse gemeentebegrotingen 37

4.12 Website gemeentefinanciën: www.findo.nl 37
Bijlagen 38
Bijlage 2.1.1 Bedragen per eenheid en uitkeringsfactor 2023 39
Bijlage 2.1.2 Bedragen per eenheid 2023 per cluster 41
Bijlage 2.1.3 Bedragen per eenheid en uitkeringsfactor 2024 43
Bijlage 2.1.4 Bedragen per eenheid 2024 per cluster 45
Bijlage 2.2.1 Opbouw algemene uitkeringen 2023-2028 47
Bijlage 2.2.2 Overzicht mutaties 2022 BTW-compensatiefonds 48
Bijlage 2.4.1 Suppletie-uitkering bommenregeling 49
Bijlage 2.5.1 Aanvullende informatie uitkeringsfactor 51
Bijlage 2.5.2 Volumina maatstaven 2023-2028 53
Bijlage 3.2-1 Decentralisatie-uitkering Wet Goed Verhuurderschap 56
Bijlage 3.2-2 Decentralisatie-uitkering Einde lening Inburgeringsplicht (ELIP) 60
Bijlage 3.2-4 Decentralisatie-uitkering Taal voor ontheemden Oekraïne 64
Bijlage 3.2-5 Decentralisatie-uitkering Begeleiding jongeren naar werk 68
Bijlage 3.2-7 Decentralisatie-uitkering Jeugdcontributie bibliotheken 69
Bijlage 3.2-8 Leerlingenvervoer Oekraïne 70
Bijlage 3.2-9 Decentralisatie-uitkering Bodembescherming 74
Bijlage 3.2-10a Decentralisatie-uitkering Nationaal Actieplan Dakloosheid 75
Bijlage 3.2-10b Decentralisatie-uitkering Pilot EU burgers 76
Bijlage 3.2-11 Decentralisatie-uitkering Regionale Energie Strategieën 77
Bijlage 3.2-12 Integratie-uitkering Voogdij 18+ Compensatieregeling 78
Bijlage 3.2-14 Decentralisatie-uitkering Inkomstenderving 2020 en 2021 79
Bijlage 3.2-15 Decentralisatie-uitkering Maatschappelijke begeleiding 80
Bijlage 3.3.1 Decentralisatie-uitkering Maatschappelijke Opvang 84
Bijlage 3.3.2 Decentralisatie-uitkering Armoedebestrijding kinderen 85
Bijlage 3.3.3 Decentralisatie-uitkering Jeugdhulp aan kinderen in een AZC 89
Bijlage 3.3.4 Decentralisatie-uitkering Voorschoolse voorzieningen peuters 92
Bijlage 4.8 Redelijk peil 2024 96

1 Hoofdpunten

1.1 Inleiding

Deze circulaire informeert gemeenten over de gemeentefondsuitkeringen. Het gemeentefonds is de grootste inkomstenbron van de gemeenten. Daarnaast bepalen factoren als belastingopbrengsten, gemeentelijke rentebaten, dividendopbrengsten en grondexploitatie mede de financiële ruimte van gemeenten. Zij vallen echter buiten het bestek van deze circulaire.

Gemeenten ontvangen in principe op drie tijdstippen in het jaar informatie over de gemeentefondsuitkeringen: in mei op basis van de Voorjaarsnota, in september op basis van de Miljoenennota en in december, ter afronding van het lopende jaar, op basis van de Najaarsnota. De informatie is steeds onder het voorbehoud van parlementaire goedkeuring.

De indeling van de circulaire is afgestemd op de soorten uitkeringen die het gemeentefonds kent: de algemene uitkering, de decentralisatie- en de integratie-uitkeringen.

1.2 Algemene uitkering

Accres

De ontwikkeling van de algemene uitkering wordt voor een belangrijk deel bepaald door de ontwikkeling van het accres. In deze circulaire is een nieuwe accresraming opgenomen voor het jaar 2023 en verder. Op basis van de keuzes uit het coalitieakkoord en aanvullende afspraken met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) is het accres voor de jaren tot en met 2025 gesplitst in een vaststaand volumedeel en een loon- en prijsdeel dat per circulaire bijgesteld wordt op basis van de laatste inzichten van het Centraal Planbureau (CPB) over de loon- en prijsontwikkeling. In deze meicirculaire wordt de loon- en prijs-tranche van 2023 vastgezet.

In het coalitieakkoord is besloten om het accres vanaf 2026 niet langer te koppelen aan de ontwikkeling van de rijksuitgaven. Voor 2026 en verder is het accres gesplitst in een vaststaand volumedeel en een loon- en prijsdeel dat per circulaire wordt geactualiseerd op basis van de laatste inzichten van het CPB over de loon- en prijsontwikkeling.

Het kabinet heeft, als uitwerking van het coalitieakkoord, besloten dat het gemeente- en provinciefonds vanaf 2027 geïndexeerd worden op basis van de ontwikkeling van het bruto binnenlands product (bbp). Uitgangspunt is dat de fondsen (gemeente- en provinciefonds) meerjarig de ontwikkeling van het nominaal bbp volgen. De volumeontwikkeling van de fondsen wordt gebaseerd op een historisch gemiddelde van de ontwikkeling van het bbp, waardoor de fondsen minder schommelen. De indexatie voor inflatie volgt die van het lopende jaar, waardoor de fondsen reëel ‘op niveau’ blijven. De grondslagen waarover deze indexatie berekend wordt, worden op gelijke wijze bepaald als de huidige grondslagen,

waarover vanaf 2026 de huidige loon- en prijsindexatie wordt berekend. In de Miljoenennota 2024 worden voor 2027 en verder de cijfers op basis van de bbp-systematiek berekend en opgenomen op basis van de op dat moment meest actuele gegevens. In deze circulaire is de koppeling aan bbp vanaf 2027 dus nog niet verwerkt.

Een toelichting op de accresontwikkelingen is opgenomen in paragraaf 2.2-1 van deze circulaire en meer in detail in paragraaf 4.6 en in bijlage 9 van de Voorjaarsnota 2023.

Plafond BTW-compensatiefonds
Verder informeert deze circulaire over de definitieve afrekening van de ruimte onder het plafond van het BTW-compensatiefonds (BCF) over 2022. Bij Miljoenennota 2023 werd de ruimte onder het plafond voor 2022 geraamd op € 320,917 miljoen Bij de definitieve afrekening blijkt deze ruimte te zijn afgenomen met € 2,929 miljoen. Dit tekort wordt onttrokken aan het gemeentefonds.

Bijstelling accres 2022 (extra prijsbijstelling 2022)
In 2022 is de inflatie na het uitkomen van het CEP 2022 aanzienlijk gestegen. Daarom heeft het kabinet bij Najaarsnota 2022 besloten om eenmalig een structurele prijsbijstelling over 2022 uit te keren. Deze extra prijsbijstelling zal worden gebaseerd op CEP 2023, waarbij gekeken gaat worden naar de inflatieontwikkeling over 2022 (t.o.v. CEP 2022 (T-1)). De prijsbijstelling geldt ook voor het gemeentefonds. Bij de berekening zijn de nieuwe grondslagen op basis van Miljoenennota 2023 gehanteerd om aan te sluiten bij de reguliere uitkering van de prijsbijstelling 2023 komend voorjaar. [1]

Financieringssystematiek medeoverheden
In het coalitieakkoord heeft het kabinet een nieuwe financieringssystematiek voor medeoverheden aangekondigd met als doel een stabiele(re) financiering en meer autonomie voor medeoverheden. Bij Miljoenennota 2023 heeft het kabinet aanvullend eenmalig € 1 miljard voor gemeenten en € 0,1 miljard voor provincies beschikbaar gesteld voor 2026, vooruitlopend op de nieuwe financieringssystematiek. Dit bedrag, opgeteld € 1,1 miljard, komt vanaf 2027 structureel beschikbaar. Daarnaast worden de fondsen vanaf 2027 geïndexeerd op basis van de ontwikkeling van het bbp. Hiermee wordt een stabiele, solide en duurzame financiële basis geboden. Voorlopig is hiervoor aanvullend budget gereserveerd van € 150 miljoen in 2027 en € 300 miljoen in 2028 voor gemeenten en van € 15 miljoen in 2027 en € 30 miljoen in 2028 voor provincies. Tezamen komt het extra budget voor gemeenten en provincies in 2027 volgens de huidige raming uit op € 1,3 miljard.

In het coalitieakkoord is opgenomen dat bij het uitwerken van een nieuwe financieringssystematiek, de mogelijkheid voor een groter eigen belastinggebied wordt betrokken. Op gemeentelijk niveau wordt in samenspraak met de VNG bezien welke

[1] *Kamerstukken II*, 2022-2023, 36 250, nr. 1, p.14

mogelijkheden er zijn qua modernisering en uitbreiding van het belastinggebied, waarbij op basis van de uitkomsten een eventueel wetgevingstraject in gang wordt gezet.[2]

1.3 Decentralisatie- en integratie-uitkeringen

Hoofdstuk 3 van deze circulaire bevat voor uitkeringsjaar 2023 en verder ook een aantal wijzigingen in de decentralisatie- en integratie-uitkeringen. Het gaat zowel om de aanpassing van bestaande als om nieuwe uitkeringen. In hoofdstuk 3 is een compleet overzicht opgenomen.

De belangrijkste wijzigingen die in deze circulaire verwerkt zijn betreffen:

- De decentralisatie-uitkering Inkomstenderving 2020 en 2021. Bij deze circulaire wordt een bedrag van € 132,5 miljoen uitgekeerd voor de inkomstenderving 2021.
- De integratie-uitkeringen Beschermd wonen, Participatie en Voogdij 18+ zijn geïndexeerd. De loon- en prijsbijstelling 2023 bedraagt € 108,6 miljoen voor Beschermd wonen, € 115 miljoen voor Participatie en € 2,5 miljoen voor Voogdij 18+. Deze bedragen zijn inclusief de extra prijsbijstelling die door het kabinet is toegekend in 2022.

[2] *Kamerstukken II*, 2022-2023, 36 350, nr. 1, p.40

2 Algemene uitkering

2.1 Inleiding

Binnen het gemeentefonds is de algemene uitkering de grootste component. Het bedrag aan algemene uitkering wordt verdeeld over de gemeenten via maatstaven, zoals het inwonertal en de oppervlakte van een gemeente, een aan de maatstaven gekoppeld gewicht (bedrag per eenheid) en de uitkeringsfactor (de voor alle gemeenten gelijke vermenigvuldigingsfactor). Die drie componenten zijn aan wijzigingen onderhevig. Dit hoofdstuk geeft informatie over de aanleiding voor die wijzigingen en over de uitwerking ervan. In paragraaf 2.2 worden de wijzigingen in de omvang van de algemene uitkering behandeld en in paragraaf 2.3 worden de consequenties daarvan voor de verdeling aangegeven. In paragraaf 2.4 volgen de overige mededelingen over de algemene uitkering en paragraaf 2.5 informeert de gemeenten over een aantal gegevens voor de berekening van de algemene uitkering, te weten: maatstaven, gewichten en uitkeringsfactoren.

Het totaal van alle wijzigingen vindt zijn neerslag in de bijlagen 2.1.1 tot en met 2.1.4, die overzichten bevatten van maatstaven, bedragen per eenheid en uitkeringsfactoren.

De algemene uitkering is vrij besteedbaar voor gemeenten. Eventuele opmerkingen die over de algemene uitkering in deze circulaire worden gemaakt, zijn niet meer dan voorbeelden die illustreren met welke kosten gemeenten geconfronteerd worden. Dit inzicht is ook van belang voor de Tweede Kamer. Met de betreffende teksten wordt niet beoogd het bestedingsdoel nader te omschrijven, of op welke wijze dan ook de middelen te oormerken.

2.2 Wijzigingen in de omvang van de algemene uitkering

Tabel 2.2.1 bevat de wijzigingen in de omvang van de algemene uitkering over de periode 2023 tot en met 2028 ten opzichte van de decembercirculaire 2022. Het betreft achtereenvolgens:

1. Algemene mutaties
   Deze mutaties hebben betekenis voor de financiële ruimte van de gemeenten, zonder veranderingen in het takenpakket.
2. Taakmutaties
   Deze mutaties hebben betrekking op taakmutaties bij gemeenten en hebben corresponderende gevolgen voor inkomsten of uitgaven. De mutaties zijn geordend volgens de clusterindeling van het gemeentefonds om gemeenten een overzicht te bieden per beleidsterrein. De clusterindeling, naar gelijksoortige gemeentelijke beleidsvelden, is een hulpmiddel bij het onderhoud van de verdeling. De clusterindeling heeft geen gevolgen voor de bestedingsvrijheid van de algemene uitkering.

Tabel 2.2.1 geeft een totaalbeeld van de mutaties in de omvang van de algemene uitkering van circulaire op circulaire. De mutaties hebben betrekking op 2023 en verder en worden onder de tabel toegelicht. In bijlage 2.2.1 zijn de mutaties uit tabel 2.2.1 samengenomen met de mutaties uit eerdere circulaires. Deze bijlage geeft een totaalbeeld van de mutaties van jaar op jaar.

Tabel 2.2.1 Ontwikkeling algemene uitkering, mutaties ten opzichte van de decembercirculaire 2022 (in duizenden euro's)

		2023	2024	2025	2026	2027	2028
	stand decembercirculaire 2022	**34.805.166**	**35.741.655**	**37.748.018**	**36.934.358**	**37.010.560**	**37.010.560**
	algemene mutaties						
1a)	Bijstelling accres 2022 (extra prijsbijstelling)	126.691	126.691	126.691	118.714	115.348	115.348
1b)	Bijstelling accres 2023 en verder	145.175	482.860	893.737	981.334	1.031.989	2.288.348
2)	Afrekening ruimte onder plafond BCF 2022	-2.929					
3)	Financieringssystematiek					1.000.000	1.000.000
	taakmutaties						
	cluster Participatie						
4)	Loon- en prijsbijstelling 2023 Participatie	6.702	6.955	7.316			
5)	Flankerend beleid energiearmoede	50.000					
6)	Dienstverlening gemeenten aanpak armoede en schulde	40.000					
	cluster Individuele voorzieningen Jeugd						
7)	Jeugdzorg		1.363.000	859.000			
8)	Loon- en prijsbijstelling 2023 AP Jeugdhulp		81.632	48.773			
9)	Loon- en prijsbijstelling 2023 Voogdij 18+	50.684	50.684	50.684			
10)	Compensatieregeling voogdij 18+	-29.518					
11)	Werkdrukverlaging jeugdbescherming	-10.000					
	cluster Individuele voorzieningen Wmo						
12)	Integraal Zorgakkoord (Wmo abonnementstarief)			110.000	110.000	110.000	110.000
13a)	Terugdraaien eigen bijdrage huishoudelijke hulp Wmo			95.000	95.000	95.000	95.000
13b)	Herinvoering eigen bijdrage Wmo				-225.000	-225.000	-225.000
14)	Overgangsrecht levenslang						1.157
	cluster Sociale basisvoorzieningen						
15)	Voorschoolse educatie	1.909	889	889	889	889	889
16a)	Versterking ondersteuning wijkteams						-50.000
	cluster Bestuur en ondersteuning						
17)	Wet nieuwe procedure vaststelling verkiezingsuitslag	3.300	3.300	3.300	3.300	3.300	3.300
18)	Permanente registratie kiezers buitenland	808	808	808	808	808	808
19)	Kiescollege niet ingezetenen	237					
20)	GDI voorzieningen 2022	-7.993					
16b)	Robuust rechtsbeschermingssysteem						-25.000
16c)	Systeemleren monitoring						-10.000
	cluster Infrastructuur, ruimte en milieu						
21)	Handhaving energielabel C kantoren	504	504	504	-504	-504	-504
	stand deze circulaire	**35.180.736**	**37.858.978**	**39.944.720**	**38.018.899**	**39.142.390**	**40.314.906**

Toelichting

1. Accres

De ontwikkeling van de algemene uitkering wordt voor een belangrijk deel bepaald door de ontwikkeling van het accres. In deze circulaire is een nieuwe accresraming opgenomen voor het jaar 2023 en verder. Daarnaast is de definitieve afrekening van de accrestranche 2022 verwerkt. De berekening van het accres is gebaseerd op de keuzes uit het coalitieakkoord Rutte IV (vanaf 2026) en de in de Miljoenennota 2023 opgenomen afspraken tussen het kabinet en de VNG (voor de jaren tot en met 2025). Op basis van deze keuzes en afspraken is het accres tot en met 2025 gesplitst in een vaststaand volumedeel en een loon- en prijsdeel dat per circulaire wordt geactualiseerd op basis van de laatste inzichten van het CPB over de loon- en prijsontwikkeling. In de meicirculaire van het lopend jaar wordt de

loon- en prijs-tranche van het lopend jaar vastgezet.

In het coalitieakkoord Rutte IV is besloten om het accres vanaf 2026 niet langer te koppelen aan de ontwikkeling van de rijksuitgaven. Voor 2026 en verder is het accres gesplitst in een vaststaand volumedeel en een loon- en prijsdeel dat per circulaire wordt geactualiseerd op basis van de laatste inzichten van het CPB over de loon- en prijsontwikkeling. In de meicirculaire van het lopend jaar wordt de loon- en prijs-tranche van het lopend jaar vastgezet.

In de Voorjaarsnota 2023 is besloten dat het gemeente- en provinciefonds vanaf 2027 geïndexeerd worden op basis van de ontwikkeling van het bruto binnenlands product. Uitgangspunt is dat de fondsen (gemeente- en provinciefonds) meerjarig de ontwikkeling van het nominaal bbp volgen. De volumeontwikkeling van de fondsen wordt gebaseerd op een historisch gemiddelde van de ontwikkeling van het bbp, waardoor de fondsen minder schommelen. De indexatie voor inflatie volgt die van het lopende jaar, waardoor de fondsen reëel 'op niveau' blijven. De grondslagen waarover deze indexatie berekend wordt, worden op gelijke wijze bepaald als de huidige grondslagen, waarover vanaf 2026 de huidige loon- en prijsindexatie wordt berekend. Hiervoor is aanvullend budget geraamd van € 150 miljoen in 2027 en € 300 miljoen in 2028. Dit bedrag betreft het verschil tussen de reeds gereserveerde LPO-middelen en een inschatting van de benodigde middelen om op basis van bbp te indexeren. In de Miljoenennota 2024 worden de cijfers op basis van de op dat moment meest actuele gegevens berekend, opgenomen en toegelicht. In de onderstaande tabellen is de koppeling aan bbp vanaf 2027 dus nog niet verwerkt.

Tabel 2.2.2 toont de tranches van het volume-accres. Omdat het volume-accres vorig jaar is vastgezet, zijn deze bedragen niet gewijzigd ten opzichte van de septembercirculaire.

Tabel 2.2.2 Volume-accres

In miljoenen euro	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Tranche 2023	1.221	1.221	1.221			
Tranche 2024		1.135	1.135			
Tranche 2025			920			
Tranche 2026				1.464	1.464	1.464
Totaal volume-accres	**1.221**	**2.356**	**3.277**	**1.464**	**1.464**	**1.464**

De loon- en prijsontwikkeling in het accres wordt bijgesteld met een gecombineerde index op basis van de CPB-indices voor de loonvoet sector overheid, de prijsontwikkeling materiele overheidsconsumptie (IMOC) en de prijsontwikkeling bruto overheidsinvesteringen (IBOI). Hierbij wordt een verdeling van 60/20/20 tussen loon, consumptie en investeringen aangehouden. De individuele indexen worden in procenten met één cijfer achter de komma bijgehouden, de gecombineerde index wordt bijgehouden met twee cijfers achter de komma. De indices worden bijgesteld op basis van de CEP-raming van het CPB in het voorjaar en op basis van de MEV-raming in september. Tabel

2.2.3 toont de ontwikkeling van de indices tussen de MEV-raming van september 2022 en de CEP-raming van afgelopen voorjaar. Hierin is te zien dat de loon- en prijsontwikkeling meerjarig gestegen is ten opzichte van de vorige raming.

Tabel 2.2.3 Loon- en prijsindices CPB

In procenten	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Stand CPB-raming septembercirculaire '22	**4,12%**	**3,38%**	**3,30%**	**3,10%**	**3,10%**	
mutatie	0,42%	0,84%	0,88%	0,48%	0,12%	
Stand CPB-raming meicirculaire '23	**4,54%**	**4,22%**	**4,18%**	**3,58%**	**3,22%**	**3,22%**

Tabel 2.2.4 toont de loon- en prijstranches gebaseerd op de CPB-cijfers uit de CEP-raming. Naast de reguliere tranches is ook een aanvullende tranche 2022 opgenomen. De loon- en prijstranche van 2022 is conform de reguliere systematiek in voorjaar van 2022 definitief vastgesteld op basis van de CEP-cijfer van het CPB. Na het uitkomen van het CEP 2022 is de prijsontwikkeling aanzienlijk gestegen. Daarom heeft het kabinet bij Najaarsnota 2022 besloten om bij Voorjaarsnota 2023 eenmalig een extra structurele prijsbijstelling over 2022 uit te keren. Deze prijsbijstelling is gebaseerd op CEP 2023, waarbij gekeken is naar de inflatieontwikkeling over 2022 (t.o.v. CEP 2022 (T-1)). In de Najaarsnota is ook een voorlopige inschatting van dit bedrag opgenomen. In de Voorjaarsnota is deze extra prijsbijstelling definitief berekend. De gehanteerde grondslag hierbij is dezelfde als voor de lpo-tranche 2023, om aan te sluiten bij de reguliere lpo-tranche. Meer toelichting en cijfermatige onderbouwing op de berekening van het lpo-accres is te vinden in bijlage 9: accres gemeentefonds en provinciefonds van de Voorjaarsnota 2023.

Tabel 2.2.4 Stand loon-en- prijsaccres

In miljoenen euro	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Aanvullende tranche prijs 2022	127	127	127	119	115	115
Tranche 2023	1.598	1.598	1.598	1.497	1.455	1.455
Tranche 2024		1.592	1.592	1.460	1.418	1.418
Tranche 2025			1.620	1.507	1.464	1.464
Tranche 2026				1.345	1.306	1.306
Tranche 2027					1.217	1.217
Tranche 2028						1.256
Totaal lpo-accres	**1.724**	**3.317**	**4.937**	**5.927**	**6.976**	**8.233**

Tabel 2.2.5 toont de mutaties in de lpo-tranches ten opzichte van de stand in de septembercirculaire 2022. Omdat de septembercirculaire tot 2027 liep, is 2028 niet opgenomen in deze tabel. In de tabel is te zien dat de tranches meerjarig hoger zijn geworden. Dit is voornamelijk het gevolg van de hogere geraamde loon- en prijsontwikkeling door het CPB.

Tabel 2.2.5 Mutaties loon- en prijsaccres ten opzichte van de septembercirculaire '22

In miljoenen euro	2023	2024	2025	2026	2027
Aanvullende tranche 2022	127	127	127	119	115
Tranche 2023	145	145	145	139	135
Tranche 2024		338	338	299	291
Tranche 2025			411	336	326
Tranche 2026				208	202
Tranche 2027					78
Totale mutatie	**272**	**610**	**1.020**	**1.100**	**1.147**

Tabel 2.2.6 toont het totaal cumulatief accres vanaf 2023. Deze tabel is een optelling van het totale volume-accres in tabel 2.2.2 en het lpo-accres in tabel 2.2.4.

Tabel 2.2.6 totaal cumulatief accres

In miljoenen euro	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Cumulatief volume-accres vanaf '23	1.221	2.356	3.277	1.464	1.464	1.464
Cumulatief loon- en prijsaccres vanaf '23	1.724	3.317	4.937	5.927	6.976	8.233
Totaal cumulatief accres vanaf 2023	**2.946**	**5.673**	**8.214**	**7.391**	**8.440**	**9.697**

2. Plafond BTW-compensatiefonds

De ontwikkeling van het BCF en het bijbehorende plafond leiden conform het Financieel Akkoord Rijk, de VNG en het Interprovinciaal Overleg (IPO) met ingang van 2015 tot een toename of afname van de algemene uitkering van de fondsen. Bij Miljoenennota 2023 werd de ruimte onder het plafond voor 2022 geraamd op € 320,917 miljoen Bij de definitieve afrekening blijkt deze ruimte te zijn afgenomen met € 2,929 miljoen. Dit tekort wordt onttrokken aan het gemeentefonds.

Het plafond van het BCF is sinds 2015 gekoppeld aan de accrespercentages zoals die volgen uit de normeringssystematiek voor het gemeentefonds en provinciefonds. Het plafond wordt daarnaast aangepast voor taakmutaties (zoals decentralisaties) die gepaard gaan met toevoegingen of onttrekkingen aan het BCF. Als het plafond overschreden wordt, komt het verschil ten laste van het gemeentefonds en het provinciefonds. Bij een realisatie lager dan het plafond komt het verschil ten gunste van het gemeentefonds en provinciefonds.

Tot en met de meicirculaire 2022 werd de toevoeging of uitname over het gemeente- en provinciefonds verdeeld conform de gerealiseerde aandelen van de gezamenlijke gemeenten en provincies in het BCF. Echter doordat de VNG heeft ingestemd met het voorstel van het kabinet om het volumedeel van het accres voor de periode 2022-2025 vast te zetten en het IPO niet, worden het gemeente- en provinciefonds per 2022 op verschillende wijze geïndexeerd. Het volume-accres 2022-2025 voor het gemeentefonds is vastgesteld bij de Voorjaarsnota 2022 en wordt alleen nog gewijzigd naar aanleiding van de

LPO-ontwikkeling, terwijl het accres voor het provinciefonds meebeweegt met de Rijksuitgaven.

Door de verschillende wijze van indexering van het gemeente- en provinciefonds zal de indexering van het gemeentefonds -deel van het BCF-plafond verschillen van de indexering van het provinciefonds-deel van het BCF-plafond. Daarom wordt de afrekening van de ruimte onder het BCF-plafond voortaan apart verrekend met respectievelijk het gemeente- en provinciefonds. Daartoe zullen de taakmutaties vanuit het Rijk naar het gemeente- en provinciefonds apart worden bijgehouden.

Onderstaande tabel bevat een cijfermatig overzicht van de realisatie 2022:

Tabel plafond BCF 2022 (bedragen x € 1.000)

	Stand Meicircu-laire 2023	Stand Septembercirculaire 2022	Verschil
	2022	**2022**	**2022**
BCF Plafond totaal	**4.224.559**	**4.143.394**	**81.174**
Plafondaandeel gemeenten	**3.730.746**	**3.677.099**	**53.647**
w.v. stand septembercirculaire 2022	3.677.099		
w.v. taakmutaties	53.647		
w.v. toevoeging accres	-		
Uitgaven gemeenten	**3.412.761**	**3.356.182**	**56.579**
Ruimte onder het plafond gemeenten	**317.985**	**320.917**	**-2.929**

Bijlage 2.2.2 bevat zoals gebruikelijk een overzicht van alle mutaties van het plafond BCF die verband houden met taakverschuivingen tussen gemeenten en provincies enerzijds en het Rijk anderzijds voor 2022. Het gaat om alle overboekingen die betrekking hebben op de periode tussen de septembercirculaire en de meicirculaire. Er is een ondergrens gehanteerd van € 0,1 miljoen.

3. Financieringssystematiek

Bij Miljoenennota 2023 heeft het kabinet aanvullend eenmalig € 1 miljard voor gemeenten en € 0,1 miljard voor provincies beschikbaar gesteld voor 2026, vooruitlopend op de nieuwe financieringssystematiek. Dit bedrag, opgeteld € 1,1 miljard, komt vanaf 2027 structureel beschikbaar. Van dit bedrag zal een deel worden afgestort in het BCF. Dit zal worden verwerkt in de septembercirculaire.

4. Loon- en prijsbijstelling 2023: Participatie

Per 2023 is een deel van de integratie-uitkering Participatie overgeheveld naar de algemene uitkering (zie meicirculaire 2022 paragraaf 2.2-13). Op basis van de huidige normeringssystematiek telt dit budget in 2023 nog niet mee in de grondslag van het accres

voor de jaren 2023 tot en met 2025. Daarom wordt voor dit overgehevelde budget nog één keer loon- en prijsbijstelling toegekend voor de periode 2023 tot en met 2025.

5. *Flankerend beleid energiearmoede*

Het kabinet stelt in totaal incidenteel € 200 miljoen voor de jaren 2022 tot en met 2024 beschikbaar om een stapeling van sociale en maatschappelijke problemen als gevolg van de hoge inflatie te voorkomen.[3] Van dit bedrag wordt in 2023 in totaal € 50 miljoen via het gemeentefonds aan gemeenten beschikbaar gesteld voor de verwachte extra inzet die nodig zal zijn op het gebied van vroegsignalering en om gemeenten tegemoet te komen in het verwachte extra beroep op bijzondere bijstand.[4] In een latere circulaire wordt u geïnformeerd over de middelen voor 2024 en de verdeling daarvan.

6. *Dienstverlening gemeenten aanpak armoede en schulden*

Voor de Aanpak Geldzorgen, Armoede en Schulden, die in juli 2022 aan de Tweede Kamer is gepresenteerd, heeft het kabinet in 2023 in totaal € 118 miljoen beschikbaar gesteld. Van deze middelen wordt € 40 miljoen via het gemeentefonds aan gemeenten beschikbaar gesteld als investering in betere dienstverlening door gemeenten op het gebied van armoede en schulden. Gemeenten kunnen deze middelen inzetten om aan de slag te gaan met de prioriteiten van de Aanpak geldzorgen, armoede en schulden, zoals het verdubbelen van het gebruik van de schuldhulpverlening en het tegengaan van kinderarmoede.

7. *Jeugdzorg*

Gemeenten en Rijk hebben een principeakkoord bereikt over het financiële kader voor de Hervormingsagenda Jeugd. Onderstaande paragraaf over de beschikbaarstelling van extra middelen en de verdeling is onder voorbehoud van de omzetting van het principeakkoord in een definitief akkoord op het geheel van de Hervormingsagenda. In totaal wordt € 1,45 miljard in 2024 en € 954 miljoen in 2025 voor jeugdzorg beschikbaar gesteld, waarvan een deel van de investeringen en uitvoeringskosten van de hervormingsagenda vanaf de begroting van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) worden ingezet. Dit betreft € 91 miljoen in 2024 en € 95 miljoen in 2025. In totaal wordt dan ook € 1,36 miljard in 2024 en € 859 miljoen in 2025 aan de algemene uitkering van het gemeentefonds toegevoegd voor jeugdzorg. Op de AP zijn middelen gereserveerd voor 2026 en verder. De beschikbaarstelling van deze middelen voor de jaren 2026 en verder vindt plaats na het advies van de deskundigencommissie en de besluitvorming daarover. Net als voor de middelen in 2024 en 2025 geldt dat deze beschikbaar worden gesteld aan gemeenten met uitzondering van de investeringen waarvan is afgesproken deze door het Rijk worden gedaan.

De € 1,45 miljard voor 2024 en de € 954 miljoen voor 2025 zijn gebaseerd op het advies van de Commissie van Wijzen, gecorrigeerd voor de besparing die aanvullend is opgenomen in het coalitieakkoord (€ 100 miljoen in 2024 oplopend tot € 511 miljoen

[3] *Kamerstukken II*, 2022-2023, 36 200 XV, nr. 2, p. 68
[4] *Kamerstukken II*, 2022-2023, 24 515, nr. 654

structureel vanaf 2027).

In aanvulling hierop verzacht het kabinet het ingroeipad voor de besparingsopgave met € 285 miljoen (voor 2024 met € 89 miljoen en voor 2025 met € 196 miljoen) en laat daarnaast de extra besparing van € 100 miljoen in 2024 vervallen (de aanvullende besparing in het coalitieakkoord voor dat jaar).

8. Loon- en prijsbijstelling 2023: AP Jeugdhulp

Op de AP staan nog middelen uit het coalitieakkoord gereserveerd voor de Jeugdzorg. Ook deze gereserveerde middelen op de AP worden gecompenseerd voor loon- en prijsontwikkeling. Het deel daarvan wat betrekking heeft op de bij Voorjaarsnota 2023 vrijgegeven middelen van de AP (zie ook paragraaf 2.2-7 van deze circulaire) wordt nu toegevoegd aan de algemene uitkering.

9. Loon- en prijsbijstelling 2023: Voogdij 18+

Per 2023 is een deel van de integratie-uitkering Voogdij 18+ overgeheveld naar de algemene uitkering (zie meicirculaire 2022 paragraaf 2.2-17). Op basis van de huidige normeringssystematiek telt dit budget in 2023 nog niet mee in de grondslag van het accres voor de jaren 2023 tot en met 2025. Daarom wordt voor dit overgehevelde budget nog één keer loon- en prijsbijstelling toegekend voor de periode 2023 tot en met 2025.

10. Compensatieregeling voogdij 18+

De inventarisatie van de compensatieregeling 'Onderbreking financieringssystematiek voogdij en 18+' over 2020 en 2021 kon, zoals in de decembercirculaire 2022 (zie paragraaf 2.2-6) vermeld, niet tijdig worden afgerond. Het gereserveerde budget voor 2022 van € 30 miljoen is toen vrijgevallen ten gunste van de algemene uitkering. Daarbij is toen aangegeven dat in de meicirculaire 2023 de verrekening van de bedragen voor de compensatieregeling met de algemene uitkering zal plaatsvinden. Gelet op de hoogte van de goedgekeurde aanvragen en dat er twee jaren in één keer worden afgehandeld, is het bedrag verhoogd naar € 59,5 miljoen. Daartoe wordt nu € 29,5 miljoen overgeboekt van de algemene uitkering naar de integratie-uitkering.

11. Werkdrukverlaging jeugdbescherming

Gezien de acute situatie - met de hoge werkdruk en wachtlijsten - in de jeugdbescherming is er in overleg met de VNG besloten om voor het jaar 2023, eenmalig, € 10 miljoen aan het gemeentefonds te onttrekken ten behoeve van de daling van de werkdruk. De middelen worden overgeheveld naar de begroting van het ministerie van Justitie en Veiligheid (JenV) en daar toegevoegd aan het budget voor de subsidieregeling verlagen werkdruk gecertificeerde instellingen voor jeugdbescherming en jeugdreclassering die op 6 maart jl. is gepubliceerd[5].

[5] Regeling subsidie verlagen werkdruk gecertificeerde instellingen 2023, Overheid.nl

12. Integraal zorgakkoord (Wmo abonnementstarief)

Het kabinet stelt structureel extra middelen (€ 110 miljoen) beschikbaar aan gemeenten samenhangend met het Integraal Zorgakkoord, ter compensatie van gemeenten voor gestegen kosten als gevolg van de invoering van het abonnementstarief Wmo.

13. Eigen bijdrage Wmo

Het abonnementstarief in de Wmo 2015 wordt afgeschaft (geraamde opbrengst € 95 miljoen vanaf 2025 (13a)) en in plaats daarvan wordt de inkomensafhankelijke eigen bijdrage in de Wmo 2015 heringevoerd (geraamde opbrengst € 225 miljoen vanaf 2026 (13b)). Daarbij is het uitgangspunt dat zoveel mogelijk wordt aangesloten bij de vormgeving zoals die voorheen was met oog voor inkomenseffecten en het beroep dat wordt gedaan op de Wmo.

Anders dan beoogd in het Coalitieakkoord verdwijnt het abonnementstarief niet alleen voor de huishoudelijke hulp, maar voor alle Wmo-voorzieningen waarop het abonnementstarief nu van toepassing is. Hiervoor wordt een wetsvoorstel voorbereid. Het huidige wetsvoorstel voor invoering van de passende eigen bijdrage huishoudelijke hulp (waarvan de inwerkingtreding per 2025 werd voorzien) wordt ingetrokken.

14. Overgangsrecht levenslang

De meerjarenraming strekt zich met ingang van deze circulaire uit tot en met het jaar 2028. Daardoor wordt in de tabel het onderwerp “overgangsrecht levenslang” in 2028 zichtbaar. Deze mutatie betreft een correctie op de extrapolatie van extramurale zorgkosten binnen de Wmo 2015 en/of Jeugdwet. Cliënten met een verblijfsindicatie voor een hoog zorgzwaartepakket op 31 december 2014 hebben een overgangsrecht gekregen voor onbepaalde tijd. Door dit overgangsrecht voor onbepaalde tijd zullen deze cliënten structureel hun extramurale zorg (bijvoorbeeld in de vorm van persoonsgebonden budget) afnemen ten laste van de Wet langdurige zorg (Wlz) in plaats van ten laste van de Wmo 2015 of de Jeugdwet. Om dit voor gemeenten te corrigeren, wordt voor 2028 een bedrag van € 1,2 miljoen aan het gemeentefonds toegevoegd.

15. Voorschoolse educatie

Voor het gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid ontvangen gemeenten geld via een specifieke uitkering. De voor- en vroegschoolse educatie (vve) maakt hier deel van uit.

Daarnaast ontvangen gemeenten via de algemene uitkering een aanvullende bijdrage vanwege het (eerstelijns) toezicht dat de GGD’en houden. Gemeenten hebben vanaf 2020 in stappen extra middelen ontvangen voor het (eerstelijns) toezicht vanwege het extra toezicht en handhaving. De extra bijdragen voor 2020 en 2021 zijn reeds toegevoegd aan het gemeentefonds in 2020, zie paragraaf 2.2-6 van de meicirculaire 2020. Het was op dat moment nog niet helder op welke manier de middelen vanaf 2022 beschikbaar zouden worden gesteld. In deze circulaire is € 1,9 miljoen aan het gemeentefonds toegevoegd. Dit betreft de middelen voor het jaar 2022 (€ 1 miljoen) en 2023 (€ 0,9 miljoen). Het bedrag

vanaf 2023 is structureel aangezien alle nieuwe maatregelen zijn ingevoerd.

16. Versterking dienstverlening gemeenten

Dit onderdeel betreft drie mutaties. De mutatie *Versterking ondersteuning wijkteams* (16a) is weergegeven onder het cluster Sociale basisvoorzieningen. De mutaties *Robuust rechtsbeschermingssysteem* (16b) en *Systeemleren monitoring* (16c) zijn weergegeven onder het cluster Bestuur en Ondersteuning.

In de reactie van het kabinet van 15 januari 2021 op het rapport Ongekend onrecht van de Parlementaire Ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag (POK) is toegelicht dat naast de hersteloperatie voor getroffen ouders en kinderen, ook maatregelen nodig zijn die structureel tot brede verbeteringen in beleid en uitvoering moeten leiden. Onderdeel hiervan is het versterken van de dienstverlening bij alle onderdelen van de overheid, waaronder de gemeenten. Het kabinet heeft besloten voor het versterken van de dienstverlening bij gemeenten en het extra ondersteunen van mensen in kwetsbare posities voor de periode tot en met 2027 € 150 miljoen per jaar beschikbaar te stellen.

Daarvan is een deel voor 2021 tot en met 2027 toegevoegd aan de algemene uitkering van het gemeentefonds en een deel aan de decentralisatie-uitkeringen van het gemeentefonds. Zie ook paragraaf 2.2-3 en paragraaf 3.3-6 van de decembercirculaire 2021 en paragraaf 2.2-12 en 2.3-10 van de meicirculaire 2022.
Voor het jaar 2027 gaat het om deze actielijnen en bedragen:

- Versterking ondersteuning wijkteams (16a): € 50 miljoen via de algemene uitkering
- Robuust rechtsbeschermingssysteem (16b): € 25 miljoen via de algemene uitkering
- Systeemleren en stedelijke vernieuwing (16c): € 10 miljoen via de algemene uitkering voor systeemleren
- Risicovol verward gedrag: € 10 miljoen via een decentralisatie-uitkering

Omdat de middelen beschikbaar zijn gesteld tot en met 2027 worden ze nu uitgenomen voor 2028 en verder. Het Kabinet heeft toegezegd vroegtijdig met de VNG het gesprek aan te gaan over de periode na 2027. De middelen voor 2028 en verder staan vooralsnog gereserveerd op de begroting van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties (BZK).

17. Wet nieuwe procedure vaststelling verkiezingsuitslag

Op 1 januari 2023 is de Wet nieuwe procedure vaststelling verkiezingsuitslagen in werking getreden[6]. Vanaf dit uitkeringsjaar is er structureel jaarlijks € 3,3 miljoen beschikbaar voor de financiële gevolgen die de uitvoering van deze wet met zich meebrengt voor gemeenten. Dit houdt in dat er geen koppeling is met het daadwerkelijk plaatsvinden van verkiezingen in een gegeven jaar. Het bedrag is op basis van de maatstaven in het uitgavencluster bestuursorganen en bevolkingszaken (exclusief de maatstaf verkiezingen Den Haag)

[6] Wet nieuwe procedure vaststelling verkiezingsuitslagen, Overheid.nl

verdeeld over de gemeenten.

18. Permanente registratie kiezers buitenland

De gemeente Den Haag is conform de Kieswet verantwoordelijk voor (het beheer van) de permanente registratie en voor het organiseren van verkiezingen voor kiezers buiten Nederland. De gemeente Den Haag maakt kosten voor de permanente registratie en voor de organisatie van de verkiezingen van de leden van de Tweede Kamer en de leden van het Europees Parlement voor de kiezers in het buitenland. De gemeente Den Haag ontvangt hiervoor structureel € 807.520 per jaar, bovenop op de reeds bestaande bijdrage via de algemene uitkering voor de landelijke taak "kiezers buitenland".

19. Kiescollege niet ingezeten

De gemeente Den Haag is conform de Kieswet verantwoordelijk voor het organiseren van de verkiezing voor de leden van het kiescollege niet-ingezetenen voor de Eerste Kamer. De gemeente Den Haag maakt hiervoor kosten, onder andere voor het versturen van stembescheiden aan kiezers en het verrichten van de stemopneming. De gemeente vervult ook de rol van griffie om het kiescollege te ondersteunen bij de uitvoering van hun taken. De verkiezing is elke vier jaar en de gemeente Den Haag ontvangt elk jaar een vierde deel van de totale kosten van een verkiezing als vergoeding. Omdat de eerste verkiezing in maart 2023 heeft plaatsgevonden en de kosten hiervan nog geëvalueerd (en eventueel herijkt) worden, worden nu, in afwachting van de resultaten van deze evaluatie, alleen de middelen voor 2023 (€ 236.880) uitgekeerd aan de gemeente Den Haag via de algemene uitkering.

20. GDI voorzieningen 2022

Een centrale financiering draagt bij aan de gewenste bredere deelname en een hoger gebruik van de generieke digitale infrastructuur (GDI). Tot en met 2022 werden de kosten voor het beheer en exploitatie van de GDI doorbelast aan de afnemers, zoals gemeenten en provincies. Deze doorbelasting leidde tot onzekerheid over de bijdragen die gemeenten en provincies moesten doen aan de GDI. Vanaf het begrotingsjaar 2023 wordt de financiering van de GDI ondergebracht bij het ministerie van BZK. Om dat mogelijk te maken is in de Programmeringsraad GDI, waar de VNG en het IPO zitting in hebben, afgesproken dat alle gebruikers van de GDI een eenmalige bijdrage leveren aan de centrale financiering door het ministerie van BZK. Voor de gemeenten betekent dit dat er in 2023 in totaal € 8,0 miljoen van de algemene uitkering van het gemeentefonds naar de begroting van het ministerie van BZK wordt overgeheveld.

21. Handhaving energielabel C kantoren

In het Bouwbesluit is vastgelegd dat per 1 januari 2023 een kantoor energielabel C of beter moet hebben om nog als kantoor gebruikt te mogen worden.[7] De gemeente is het bevoegde gezag en handhaaft de wetgeving. Via de algemene uitkering ontvangen

[7] Bouwbesluit Online 2021

gemeenten compensatie voor de handhavingslasten voor de periode 2021 tot en met 2029. Zie ook de meicirculaire 2021 paragraaf 2.2-16.
De VNG en het ministerie van BZK vinden dat toezicht en handhaving van deze maatregel voortvarend moet worden opgepakt. Zo wordt een duidelijk signaal afgegeven dat normerende maatregelen opgevolgd dienen te worden. De spreiding van het budget voor toezicht en handhaving over een lange periode, zoals oorspronkelijk gepland, is ongewenst. Daarom worden middelen naar voren gehaald, zodat het zwaartepunt van de financiering ligt in de jaren 2023 tot en met 2025. In de meicirculaire 2024 zullen de jaren 2026 tot en met 2029 worden verwerkt.

2.3 Verdeling mutaties algemene uitkering

De verdeelwijze van de mutaties uit paragraaf 2.2 is in tabel 2.3.1 weergegeven. De verdeelwijze bestaat uit een wijziging in de uitkeringsfactor of het gewicht (bedrag per eenheid) van één of meer maatstaven van het cluster waaronder de mutatie valt. De cijfermatige uitwerking is opgenomen in paragraaf 2.5.

Tabel 2.3.1 Verdeelwijze mutaties algemene uitkering

Mutatie	Verdeelwijze
taakmutaties	
cluster Participatie	
Loon- en prijsbijstelling 2023 Participatie	via maatstaven cluster
Flankerend beleid energiearmoede	via maatstaven cluster
Dienstverlening gemeenten aanpak armoede en schulden	via maatstaven cluster
cluster Individuele voorzieningen Jeugd	
Jeugdzorg	via maatstaven cluster
Loon- en prijsbijstelling 2023 AP Jeugdhulp	via maatstaven cluster
Loon- en prijsbijstelling 2023 Voogdij 18+	via maatstaven cluster
Compensatieregeling voogdij 18+	via maatstaven cluster
Werkdrukverlaging jeugdbescherming	via maatstaven cluster
cluster Individuele voorzieningen Wmo	
Integraal Zorgakkoord (Wmo abonnementstarief)	via maatstaven cluster
Terugdraaien eigen bijdrage huishoudelijke hulp Wmo	via maatstaven cluster
Herinvoering eigen bijdrage Wmo	via maatstaven cluster
Overgangsrecht levenslang	via maatstaven cluster
cluster Sociale basisvoorzieningen	
Voorschoolse educatie	via maatstaven cluster
versterking ondersteuning wijkteams	via maatstaven cluster
cluster Bestuur en ondersteuning	
Wet nieuwe procedure vaststelling verkiezingsuitslag	maatstaven subclsuter Bestuursorganen en bevolkingszaken
Permanente registratie kiezers buitenland	via maatstaf verkiezingen Den Haag
Kiescollege niet ingezetenen	via maatstaf verkiezingen Den Haag
GDI voorzieningen 2022	via maatstaf inwoners
robuust rechtsbeschermingssysteem	via maatstaven subcluster bestuur en ondersteuning
systeemleren monitoring	via maatstaven subcluster algemene ondersteuning
cluster Infrastructuur, ruimte en milieu	
Handhaving energielabel C kantoren	via maatstaf oppervlak bebouwing buitengebied (50%) en oppervlak bebouwing woonkernen

2.4 Overige mededelingen algemene uitkering

2.4.1 Bommenregeling

Gemeenten kunnen in aanmerking komen voor een bijdrage in de gemaakte kosten voor het opsporen en ruimen van conventionele explosieven uit de Tweede Wereldoorlog. Op de website van de Rijksoverheid staat een uitgebreide beschrijving met onder andere informatie over de aanvraagprocedure.[8] Bijlage 2.4.1 vermeldt de gemeenten die in 2023 - op basis van de ingediende aanvraag - een uitkering ontvangen, inclusief de bijbehorende bedragen. Het totaalbedrag van de bommenregeling 2023 bedraagt circa € 26,09 miljoen.

Bij het indienen van een aanvraag is het in beginsel mogelijk om ook kosten van derden in het raadsbesluit dat de basis voor de aanvraag vormt, mee te nemen. Van belang is hierbij wel terughoudendheid te betrachten. Wat betreft kosten die door waterschappen of provincies worden gemaakt geldt dat deze niet worden vergoed. Deze organisaties hebben hun eigen inkomsten en vallen daarom niet onder deze regeling. Verder is het richtsnoer dat de bommenregeling in het gemeentefonds niet is bedoeld voor het compenseren van private partijen voor kosten die anders door de markt zouden worden gedragen. Meer informatie hierover is te vinden in de hiervoor genoemde uitgebreide beschrijving van de aanvraagprocedure.

Binnen het nationaal programma *Berging vliegtuigwrakken met nog vermiste vliegers uit de Tweede Wereldoorlog* zijn eind 2018 locaties vastgesteld waar zich mogelijk te bergen vliegtuigwrakken bevinden. De afgelopen jaren hebben in verschillende gemeenten bergingen plaatsgevonden. Het afgelopen jaar ging het om bergingen in de gemeenten Lingewaard en Hollands Kroon.

Voorbereidingen voor bergingen in 2023 en verder zijn gestart. In september zal op verzoek van de gemeente Súdwest-Fryslân een wrak uit het IJsselmeer worden geborgen. Een berging in de gemeente Heerde zal vermoedelijk vanwege ecologische omstandigheden naar 2024 verschuiven. Ook andere locaties zijn geïdentificeerd. Er vinden met de betreffende gemeenten gesprekken plaats over eventuele berging.

Voor de bergingen die onderdeel uitmaken van het programma ontvangen de betreffende gemeenten via de bommenregeling een bijdrage van 100% aan de door hen gemaakte kosten. Op basis van het ingediende raadsbesluit met daarin de gemaakte kosten ontvangt Hollands Kroon in 2023 een bedrag van € 980.304 en Lingewaard een bedrag van € 280.348.

[8] Bommenregeling gemeentefonds | Brochure | Rijksoverheid.nl

2.5 Veranderingen in het verdeelstelsel

2.5.1 Maatstaf ozb: WOZ-waardering en aanpassing rekentarieven

De jaarlijkse aanpassing van de gewichten (rekentarieven) van de verdeelmaatstaf ozb is doorgevoerd. De uitkomst van de verdeelmaatstaf ozb wordt bepaald door de omvang van de WOZ-waarde en een daaraan gekoppeld gewicht, het zogenaamde rekentarief. Er worden drie WOZ-waarden onderscheiden: voor eigenaren woningen, eigenaren niet-woningen en gebruikers niet-woningen. Er zijn daarom drie rekentarieven. Door marktontwikkelingen kan de WOZ-waarde sterk fluctueren. Het is staand beleid om voor het effect van deze marktontwikkelingen te corrigeren, door middel van een aanpassing van de rekentarieven van de verdeelmaatstaf ozb. De correctie is op nationaal niveau.

De aanpassing van de rekentarieven van de verdeelmaatstaf ozb is afgestemd op de WOZ-tijdvakken. Op 1 januari 2023 begint een nieuw WOZ-tijdvak met waardepeildatum 1 januari 2022. Bij de aanpassing van de rekentarieven is de vaste werkwijze toegepast: het rekentarief wordt naar beneden (of naar boven) bijgesteld om de stijging (of daling) van de ozb-maatstaf als gevolg van de stijging (of daling) van de WOZ-waarde van woningen en niet-woningen ongedaan te maken. De maatstaf groeit alleen met de inflatie mee (prijs Nationale Bestedingen, pNB).

De marktontwikkeling tussen 1 januari 2022 en 1 januari 2023 bij woningen wordt, op basis van informatie van de Waarderingskamer, geschat op 3%. Voor niet-woningen wordt de waardeontwikkeling over dezelfde periode geschat op 2%. De inflatie (pNB) in die periode bedraagt volgens de ramingen van het CPB 7%. Het rekentarief voor eigenaren woningen komt na aanpassing op 0,0890%, voor eigenaren niet-woningen op 0,2933% en voor gebruikers niet-woningen op 0,2231%. De aangepaste rekentarieven zijn ook opgenomen in bijlage 2.1.3.

2.5.2 Maatstaven, gewichten, uitkeringsfactor en overige uitkeringsonderdelen

De berekening van de algemene uitkering bestaat uit de vermenigvuldiging van het aantal eenheden van alle maatstaven met het bijbehorende gewicht per maatstaf (bedrag per eenheid). De som van deze producten, de zogenaamde uitkeringsbasis, wordt vervolgens vermenigvuldigd met de uitkeringsfactor (zie uitleg verderop). De verkregen uitkomst moet daarnaast worden opgehoogd met enkele uitkeringsonderdelen binnen de algemene uitkering die buiten het format van aantal eenheden en bedragen per eenheid vallen. Hierna wordt achtereenvolgens ingegaan op de maatstaven, de bedragen per eenheid, de uitkeringsfactor en de overige uitkeringsonderdelen.

Maatstaven

Voor uitkeringsjaar 2023 is geen sprake van wijzigingen in de definities van de

verdeelmaatstaven.
Meer informatie over de berekeningswijze van de verdeelmaatstaven van de algemene uitkering voor dat uitkeringsjaar kunt u vinden in de toelichting op de berekening van de uitkering uit het gemeentefonds 2023.[9]

De maatstaf bijstandontvangers (gebaseerd op een driejarig gemiddelde) is per 1 januari 2023 uitgebreid met twee nieuwe groepen. In januari had het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) voor 2021 (peildatum 31-12-2020) en 2022 (peildatum 31-12-2021) nog geen gegevens. Inmiddels zijn deze data welk bekend. BZK zal de actualisatie verwerken in de betaalspecificatie van de maand juni.
De volgende actualisatie zal, volgens het reguliere schema, plaatsvinden in december 2023 waarbij dan ook zoals gebruikelijk het jaar 2023 (peildatum 31-12-2022) zal worden geactualiseerd. Voor meer informatie kunt u naar de toelichting op de berekening van de uitkering uit het gemeentefonds 2023.[10]

Bij deze circulaire worden de definitieve gegevens van de maatstaf medicijngebruik met drempel voor uitkeringsjaar 2021 gepubliceerd.

Bedragen per eenheid

- de zogenaamde rekentarieven 2024 van de maatstaf ozb zijn ten opzichte van 2023 aangepast;
- de informatie uit de tabellen 2.2.1 en 2.3.1 is verwerkt;

Bijlagen 2.1.1 en 2.1.3 bevat het overzicht van bedragen per eenheid 2023 en 2024.

Uitkeringsfactor
De uitkeringsfactor is de voor alle gemeenten gelijke vermenigvuldigingsfactor die wordt berekend door de som van de algemene uitkering, de ozb-maatstaven en de overige uitkeringsonderdelen (circa € 35 miljard in 2023) te delen door de uitkeringsbasis (circa € 29,5 miljard). De – landelijke - uitkeringsbasis is berekend door van alle maatstaven de aantallen te vermenigvuldigen met het bijbehorende bedrag per eenheid; er is ook een uitkeringsbasis voor elke gemeente (het product van de gemeentelijke aantallen en de bedragen per eenheid). De uitkeringsfactor verschilt per uitkeringsjaar. Zie voor meer toelichting op het begrip uitkeringsfactor bijlage 2.5.1 van deze circulaire.

De volgende aspecten zijn bij de raming van de uitkeringsfactor van belang:

- de informatie uit de tabellen 2.2.1 en 2.3.1 met betrekking tot de mutaties in het gemeentefonds en de verdeling van deze mutaties;

[9] Toelichting op de berekening van de uitkeringen uit het gemeentefonds, Rijksoverheid.nl
[10] Zie voetnoot 9

- de ontwikkeling van de uitkeringsbasis als gevolg van nieuwe aantallen. Bijlage 2.5.2 bevat informatie over de raming van de maatstaven met een groot aandeel in de uitkeringsbasis.

Ten opzichte van de decembercirculaire 2022 is de uitkeringsfactor van uitkeringsjaar 2021 ongewijzigd op 1,689. Ten opzichte van de decembercirculaire 2022 wijzigt de uitkeringsfactor voor uitkeringsjaar 2022 met 1 punt naar 1,824. De stijging wordt veroorzaakt door de actualisatie van de volumina van de maatstaven, waaronder de actualisatie van de gegevens over bijstand- en uitkeringsontvangers.

De nieuwe raming van de uitkeringsfactor in de jaren 2022-2028 is vermeld in tabel 2.5.1.

Tabel 2.5.1 Uitkeringsfactor 2023-2028

	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Uitkeringsfactor	1,304	1,395	1,471	1,433	1,460	1,490
één punt uitkeringsfactor (in miljoenen)	29.620	29.804	29.759	29.223	29.473	29.677

De uitkeringsfactoren in tabel 2.5.1 zijn in lopende prijzen.[11] Gemeenten die in constante prijzen ramen dienen zelf de loon- prijsontwikkeling te verwerken. Om gemeenten hierbij te faciliteren, is in de gemeentefondsrubriek op internet zoals gebruikelijk een rekenmodel in constante prijzen gepubliceerd. In dit rekenmodel is een hulpmiddel opgenomen waarin gemeenten hun eigen prijsindexen kunnen invullen en/of loon- en prijsindicatoren die het CPB onderscheidt. Op basis van het Centraal Economisch Plan 2023 zijn in het rekenmodel en in paragraaf 4.2 ook, als service, de ramingsgegevens van een aantal indicatoren van het CPB gepresenteerd. Na het invullen van de indexatiecijfers berekent het model automatisch de uitkering in het gemeentefonds in constante prijzen.

Om gemeenten inzicht te geven in de ontwikkeling van de uitkeringsfactoren volgt hieronder de tabel, waarin voor ieder afzonderlijk jaar de ontwikkeling is opgenomen ten opzichte van de septembercirculaire 2022 (verticale toelichting).

Verticale toelichting ontwikkeling uitkeringsfactor

Tabel 2.5.2 Ontwikkeling uitkeringsfactor 2023-2028

	2023	2024	2025	2026	2027	2028
stand septembercirculaire 2022	**1,299**	**1,370**	**1,432**	**1,391**	**1,382**	
mutaties deze circularie						
algemene mutaties	0,009	0,021	0,034	0,037	0,073	
uitkeringsbasis/OZB	-0,005	0,003	0,003	0,003	0,003	
overig	0,001	0,001	0,002	0,002	0,002	
uitkeringsfactor stand deze circulaire	**1,304**	**1,395**	**1,471**	**1,433**	**1,460**	**1,490**

[11] De algemene uitkering is via het accres afhankelijk van de ontwikkeling van de totale rijksuitgaven (accresrelevante uitgaven; ARU) waarin rekening is gehouden met loon- en prijsontwikkelingen. Daarmee is de algemene uitkering uitgedrukt in het prijspeil van het betreffende jaar ofwel in lopende prijzen.

Tabel 2.5.2 laat de ontwikkeling van de uitkeringsfactor zien ten opzichte van de stand septembercirculaire 2022.

De uitkeringsfactor valt voor de jaren 2023 tot en met 2027 hoger uit. De voornaamste oorzaak is de toevoeging van het accres dat onderdeel uitmaakt van de algemene mutaties. Het effect van accres 2023 en verder op de uitkeringsfactor loopt op van 9 punten in 2023 naar 37 punten in 2026. De toename in het aantal punten van 2026 op 2027 komt grotendeels door de structurele toevoeging van € 1 miljard aan het gemeentefonds in 2027, zie paragraaf 2.2-3.

Verder zijn de uitkeringsfactoren ook gestegen als gevolg van aanpassingen in (de ramingen van) de volumina van de maatstaven. Hierbij spelen onder andere de actualisatie van de raming van huishoudens met een laag inkomen met drempel, jongeren, inwoners 75+, het aantal bijstandontvangers, en de OZB-maatstaven een rol. Het aantal bijstandsontvangers is neerwaarts bijgesteld. Daarnaast heeft het CBS in december 2022 een nieuwe bevolkingsraming gepubliceerd.[12] Deze nieuwe raming is in deze circulaire verwerkt.

Bijstandsontvangers

	2023	2024	2025	2026	2027	2028
stand septembercirculaire 2022	401.071	413.790	421.149	431.208	441.332	-
stand meicirculaire 2023	405.675	401.992	408.094	416.907	423.517	430.912

Overige uitkeringsonderdelen

Onder de algemene uitkering vallen ook de volgende uitkeringsonderdelen, die niet de vorm hebben van maatstafaantallen die met een bedrag per eenheid worden vermenigvuldigd:

- Een beperkt aantal gemeenten ontvangt middelen op grond van de maatstaf herindeling of ontvangt een artikel 12-uitkering.
- Eveneens ontvangt een beperkt aantal gemeenten een suppletie-uitkering Bommenregeling vanwege de kosten die zij hebben gemaakt met betrekking tot het opsporen en ruimen van conventionele explosieven uit de Tweede Wereldoorlog (zie paragraaf 2.4.1).
- Vanaf 2023 geldt voor gemeenten een ingroeipad als gevolg van de invoering van het nieuwe verdeelmodel van de algemene uitkering. Dit ingroeipad wordt zoals gebruikelijk verwerkt in een suppletie-uitkering (zie paragraaf 2.5-2 van de meicirculaire 2022).

[12] Zie Statline, prognoses bevolking: geslacht en leeftijd, 2023-2070.

3 Decentralisatie- en integratie-uitkeringen

3.1 Inleiding

Dit hoofdstuk bevat mededelingen over de decentralisatie- en de integratie-uitkeringen. Deze uitkeringen maken net als de algemene uitkering deel uit van het gemeentefonds, maar hebben een eigen verdeling over de gemeenten.

Decentralisatie- en integratie-uitkeringen zijn net als de algemene uitkering beleids- en bestedingsvrij en er vindt geen verantwoording naar het Rijk plaats, zoals bij specifieke uitkeringen wel het geval is. Eventuele opmerkingen die over decentralisatie- en integratie-uitkeringen gemaakt worden in deze circulaire, zijn niet meer dan voorbeelden die illustreren met welke kosten gemeenten geconfronteerd worden. Dit inzicht is ook van belang voor de Tweede Kamer. Met de betreffende teksten wordt niet beoogd het bestedingsdoel nader te omschrijven, of op welke wijze dan ook de middelen te oormerken.

Paragraaf 3.2 informeert over de decentralisatie- en integratie-uitkeringen en over de omvang en de verdeling ervan. Paragraaf 3.3 bevat overige mededelingen over de decentralisatie- en integratie-uitkeringen.

3.2 Omvang en verdeling decentralisatie- en integratie-uitkeringen

Tabel 3.2.1 bevat de mutaties in de decentralisatie- en integratie-uitkeringen ten opzichte van de decembercirculaire 2022 over de periode 2023 tot en met 2028. De mutaties hebben betrekking op 2023 en verder en worden onder de tabel toegelicht.

Tabel 3.2.2 bevat het complete overzicht van de decentralisatie- en integratie-uitkeringen en de daarmee gemoeide bedragen.

Tabel 3.2.1 Mutaties decentralisatie- en integratie-uitkeringen 2023-2028 (bedragen in duizenden euro's)*

		2023	2024	2025	2026	2027	2028
	stand decembercirculaire 2022	**4.261.298**	**4.204.433**	**4.131.391**	**4.053.204**	**3.984.502**	**3.925.595**
1	Wet goed verhuurderschap	9.188					
2	Einde lening inburgeringsplichtig (ELIP)	1.649					
3	Outreachend werken	353					
4	Taal voor ontheemden uit oekraine	15.000					
5	Begeleiding jongeren naar werk	7.895					
6	Aanpak lerarentekort G4	4.000					
7	Jeugdcontributie bibliotheken	312					
8	Leerlingenvervoer Oekraine	21.400					
9	Bodembescherming	8.583					
10a	Nationaal Actieplan Dakloosheid	55.000					
10b	Pilot EU burgers	7.000					
11	RES regio's	8.781					
12	Voogdij 18+ Compensatieregeling (IU)	29.518					
13	Voogdij 18+ bijzondere functies (IU)	-5.383	-5.383	-5.383	-5.383	-5.383	-5.383
14	Inkomstenderving 2020 en 2021	132.526					
15	Maatschappelijke begeleiding	12.855					
16	Loon- en prijsbijstelling 2023 Voogdij 18+ (IU)	2.505	2.505	2.505	2.505	2.505	2.505
17	Loon- en prijsbijstelling 2023 Participatie (IU)	114.965	111.211	107.357	103.558	99.760	95.955
18	Loon- en prijsbijstelling 2023 Beschermd wonen (IU)	108.566	108.601	108.643	108.687	108.687	108.687
19	Versterking dienstverlening gemeenten: personen met verward gedrag						-10.000
	stand deze circulaire	**4.796.011**	**4.421.367**	**4.344.513**	**4.262.571**	**4.190.071**	**4.117.359**

*Alle bedragen betreffen decentralisatie-uitkeringen (DU) tenzij in de tabel vermeld dat het een integratie-uitkering (IU) betreft.

Tabel 3.2.2 Decentralisatie-en integratie-uitkeringen 2023-2028 (in duizenden euro's)*

Uitkeringsjaar	2023	2024	2025	2026	2027	2028	Vindplaats
- IU Participatie	1.907.385	1.845.517	1.781.982	1.719.353	1.656.756	1.594.044	mei 2023, § 3.2-17
- IU Beschermd wonen	1.641.470	1.642.005	1.642.644	1.643.312	1.643.312	1.643.312	mei 2023, § 3.2-18
- IU Voogdij/18+	62.023	32.505	32.505	32.505	32.505	32.505	mei 2023, § 3.2-16
- Maatschappelijke opvang	385.057	385.057	385.057	385.057	385.057	385.057	december 2022, § 3.2-21 en 23
- Vrouwenopvang	230.728	230.728	230.728	210.728	210.728	210.728	december 2022, § 3.2-21 en 22
- Inkomstenderving 2021 (covid-19)	132.526						mei 2023, § 3.2-14
- Armoedebestrijding kinderen	85.000	85.000	85.000	85.000	85.000	85.000	mei 2020, § 3.3.8
- Nationaal Actieplan Dakloosheid	55.000						mei 2023, § 3.2-10a
- Vergunningverlening, toezicht en handhaving	46.700	46.700	46.700	46.700	46.700	46.700	mei 2017, § 4.2
- Voorschoolse voorziening peuters	30.000	30.000	30.000	30.000	30.000	30.000	september 2022, § 3.2-4
- Jeugd	21.700	21.700	21.700	21.700	21.700	21.700	juni 2012, § 6.9
- Leerlingenvervoer Oekraine	21.400						mei 2023, § 3.2-8
- Taal voor ontheemden uit oekraine	15.000						mei 2023, § 3.2-4
- Versterking arbeidsmarktregio's	14.541	14.541	13.951	13.951	13.951	13.951	mei 2021, § 3.2-18
- Beeldende kunst en vormgeving	13.500	13.500	13.500	13.500	13.500	13.500	september 2015, § 4.2-1
- Extra capaciteit BOA's	13.000	13.000	13.000	13.000	13.000	13.000	mei 2022, § 3.2-11
- Maatschappelijke begeleiding	12.855						mei 2023, § 3.2-15
- Wet kwaliteitsborging bouw	10.068	10.076	10.076	10.000			september 2022, § 3.2-3
- Versterking dienstverlening gemeenten: personen met verwa	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	0	mei 2023, § 3.2-19
- Wet goed verhuurderschap	9.188						mei 2023, § 3.2-1
- RES regio's	8.781						mei 2023, § 3.2-11
- Bodembescherming	8.583						mei 2023, § 3.2-9
- Begeleiding jongeren naar werk	7.895						mei 2023, § 3.2-5
- Veiligheidshuizen	7.699	7.699	7.699	7.699	7.699	7.699	juni 2012, § 6.11
- Pilot EU burgers	7.000						mei 2023, § 3.2-10b
- Aanpak laaggeletterdheid	6.650	7.300					september 2019, § 3.2-7
- Uitstapprogramma prostituees	6.000	6.000	6.000	6.000	6.000	6.000	september 2022, § 3.2-6
- Jeugdhulp aan kinderen in een AZC	5.100	5.100	5.100	5.100	5.100	5.100	december 2019, § 3.3.1
- BRP: centralisering inschrijving vergunninghouders	4.731	4.731	4.731	4.731	4.731	4.731	mei 2020, § 3.3.7
- Aanpak lerarentekort G4	4.000						mei 2023, § 3.2-6
- Knelpunten verdeelproblematiek	3.956	4.047	4.140	4.235	4.332	4.332	mei 2022, § 3.2-28
- Versterking omgevingsveiligheidsdiensten	3.825	3.825					september 2020, § 3.2-15
- Einde lening inburgeringsplichtig (ELIP)	1.649						mei 2023, § 3.2-2
- Experiment gesloten coffeeshopketen	1.378	1.378					mei 2022, § 3.2-20
- Slavernijverleden	958	958					mei 2021, §3.2-15
- Outreachend werken	353						mei 2023, § 3.2-3
- Jeugdcontributie bibliotheken	312						mei 2023, § 3.2-7
Totaal	**4.796.011**	**4.421.367**	**4.344.513**	**4.262.571**	**4.190.071**	**4.117.359**	

*Alle bedragen betreffen decentralisatie-uitkeringen (DU) tenzij in de tabel vermeld dat het een integratie-uitkering (IU) betreft.

Toelichting

1. Wet Goed Verhuurderschap

In het Coalitieakkoord is afgesproken dat gemeenten meer mogelijkheden krijgen om malafide verhuurderschap en discriminatie op de huurmarkt gerichter aan te pakken. Deze afspraken worden uitgevoerd in de vorm van het wetsvoorstel Goed Verhuurderschap. Het wetsvoorstel introduceert een landelijke basisnorm voor goed verhuurderschap, in de vorm van algemene regels, waaraan verhuurders en verhuurbemiddelaars zich dienen te houden. Het Rijk stelt middelen ter beschikking om gemeenten financieel te ondersteunen bij de implementatie en uitvoering van het wetsvoorstel. De financiering bestaat uit een incidentele bijdrage van € 9,2 miljoen voor de eenmalige kosten die gemeenten maken als gevolg van de invoering van de landelijke regels en het instellen van het meldpunt. Daarnaast bestaat de financiering uit een structurele bijdrage van € 12,4 miljoen voor de structurele kosten als gevolg van de handhaving van de landelijke algemene regels en het meldpunt. De structurele middelen worden vanaf januari 2023 uitgekeerd via de algemene uitkering[13]. De incidentele middelen worden via een decentrale uitkering uitgekeerd.

De verdeling van deze decentrale uitkering wordt in deze circulaire verwerkt en met terugwerkende kracht vanaf januari 2023 uitbetaald, zie bijlage 3.2-1 van deze circulaire.

[13] Verdeling structurele middelen Wet goed Verhuurderschap, Rijksoverheid.nl

2. *Einde Lening Inburgeringsplicht (ELIP)*

In het Bestuurlijk Overleg van april 2020 zijn tussen het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) en de VNG afspraken gemaakt over het ondersteunen van de zogenaamde Einde Lening Inburgeringsplicht (ELIPs). Dit zijn inburgeraars die hun lening voor de inburgering (vrijwel) volledig hebben uitgeput, maar nog steeds inburgeringsplichtig zijn. De afspraken zijn met ingang van 1 januari 2023 geformaliseerd in regelgeving. In het besluit Inburgering is nu opgenomen dat gemeenten inburgeraars die onder de ELIP definitie gerekend worden, hulp en begeleiding kunnen aanbieden.
Gemeenten gaan zelf over de wijze van invulling van de begeleiding. Via een decentralisatie-uitkering worden hiertoe middelen aan gemeenten beschikbaar gesteld voor begeleiding en het in een beperkt aantal gevallen financieel ondersteunen van ELIPs bij het betalen van extra cursusuren of examengelden.
De middelen worden over gemeenten verdeeld op basis van het aantal ELIPS zoals volgt uit deze definitie, op basis van de DUO-cijfers per 1 januari van het jaar 2023.
In 2023 is afgerond € 1,6 miljoen beschikbaar. Voor de jaren 2024 – 2026 is in totaal afgerond nog € 1,2 miljoen beschikbaar. De jaarlijkse tranches zullen telkens bij de meicirculaire worden verdeeld.

De verdeling van de middelen is opgenomen in bijlage 3.2-2 van deze circulaire.

3. *Outreachend werken*

Het ministerie van SZW draagt bij aan het preventieve deel van het ‘breed offensief tegen ondermijnende criminaliteit’. Vanuit het ministerie van JenV hebben (nu 16, later 20) gemeenten een plan van aanpak geschreven voor Preventie met Gezag. Uit de plannen van aanpak bij het ministerie van JenV bleek dat twee gemeenten, Leeuwarden en Heerlen, relatief groter probleem hebben met armoede en jongeren die niet aan het werk zijn. Via deze decentralisatie-uitkering wordt mogelijk gemaakt dat deze gemeenten vaak moeilijk bereikbare kwetsbare jongeren kunnen begeleiden naar werk of een opleiding.
De bijdrage aan de gemeente Leeuwarden bedraagt € 165.000 en de bijdrage aan de gemeente Heerlen bedraagt € 187.500.

4. *Taal voor ontheemden uit Oekraïne*

Ontheemden uit Oekraïne hebben nu beperkte mogelijkheden om de Nederlandse taal op vrijwillige basis te leren. Om een hogere arbeidsparticipatie te stimuleren, het mogelijk te maken voor Oekraïners om werk te doen dat past bij hun vaardigheden en opleiding en om deel te kunnen nemen aan de Nederlandse maatschappij, is het leren van de Nederlandse taal essentieel. Deze middelen (€ 15 miljoen) hebben tot doel het gemeentelijke aanbod van taalonderwijs aan volwassen ontheemden uit Oekraïne te stimuleren. Dit kunnen ontheemden zijn die daar behoefte aan hebben, die dat nodig hebben om werk te vinden of die werk willen vinden dat beter past bij hun vaardigheden, werkervaring en onderwijsachtergrond.
Er zal gebruik gemaakt worden van een verdeelsleutel op basis van data van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) over het aantal opgevangen ontheemden uit Oekraïne per

gemeente.

De verdeling over gemeenten is bijgevoegd in bijlage 3.2-4 van deze circulaire.

5. Begeleiding jongeren naar werk

Met de Aanpak Jeugdwerkloosheid zetten gemeenten, scholen en hun partners zich in om kwetsbare jongeren te ondersteunen naar vervolgonderwijs of werk. Hiervoor waren in het kader van het corona steun- en herstelpakket en het Nationaal Programma Onderwijs tot en met 2022 extra financiële middelen beschikbaar. De jongeren op wie de Aanpak Jeugdwerkloosheid zich primair richt hebben echter een structurele achterstand op de arbeidsmarkt. Het kabinet heeft derhalve besloten de tijdelijke maatregelen om te zetten in structurele wet- en regelgeving. Totdat het wetsvoorstel in werking is getreden, krijgen gemeenten voor het ondersteunen van kwetsbare jongeren naar werk en het coördineren van de aanpak in de arbeidsmarktregio op dezelfde wijze als afgelopen jaren middelen verstrekt via een decentralisatie-uitkering uit het gemeentefonds, onderverdeeld in drie categorieën:

Coördinatie van regionale aanpak jeugdwerkloosheid (€ 2.520.000)
De centrumgemeenten van de arbeidsmarktregio's ontvangen middelen voor het coördineren van de aanpak in de regio. Hierbij kunnen centrumgemeenten partners betrekken, zoals regiogemeenten, (contact)scholen, Regionale Meld- en Coördinatiefunctie (RMC), Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen (UWV), het regionale mobiliteitsteam, het regionale werkgeversservicepunt. De beschikbare middelen zijn gelijk verdeeld over de centrumgemeenten van de arbeidsmarktregio's. Elke centrumgemeente ontvangt voor dit onderdeel € 72.000.

Ondersteunen naar werk van kwetsbare aankomend mbo-gediplomeerden (€ 2.281.191)
Daarnaast ontvangen centrumgemeenten middelen voor het ondersteunen naar werk van aankomend mbo-gediplomeerden die naar verwachting een moeilijke start zullen hebben op de arbeidsmarkt. Aangezien mbo-studenten uit de beroepsopleidende leerweg niveau 2 en mbo-studenten met een niet-westerse migratieachtergrond het meest kwetsbaar zijn, is 80 procent van de verdeling van deze middelen over de centrumgemeenten op deze maatstaven gebaseerd. De overige 20 procent van de middelen verdeeld op basis van op het totale aantal mbo-studenten dat in de arbeidsmarktregio woont.

Ondersteunen naar werk van voortijdig schoolverlaters (€ 3.093.809)
Ook ontvangen centrumgemeenten middelen voor het ondersteunen naar werk van voortijdig schoolverlaters. Het gaat om jongeren zonder startkwalificatie tot 23 jaar van wie het RMC heeft vastgesteld dat terugkeer naar het initieel onderwijs geen optie meer is. Elke centrumgemeente ontvangt een budget op basis van de verdeelsleutel van de RMC-functie zoals de afgelopen jaren gehanteerd. Deze verdeelsleutel is gebaseerd op het aantal volwassen inwoners van de gemeente, het relatieve aandeel volwassenen met ten hoogste een vmbo-diploma en het aantal volwassen inwoners met een migratieachtergrond.

De verdeling van de middelen is opgenomen in bijlage 3.2-5 van deze circulaire.

6. Aanpak lerarentekort G4

Voor de aanpak van het lerarentekort in het primair, voortgezet en middelbaar beroepsonderwijs in de G4 (Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Utrecht) stelt het kabinet in navolging van 2022 ook in 2023 aan ieder van deze gemeenten via een decentralisatie-uitkering € 1 miljoen beschikbaar. De genoemde bijdrage is bedoeld voor de uitvoering van de lokale (nood)plannen die zijn op- en vastgesteld in nauwe samenspraak tussen het onderwijsveld en de betrokken gemeenten. Dit is in navolging van de regeling Regionale aanpak personeelstekort (RAP) waarin aan de RAP-regio's ook voor 2023 middelen zijn toegekend om het personeelstekort aan te pakken.

7. Jeugdcontributie bibliotheken

Sinds 1 juli jl. is de wijziging van Artikel 13 van de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob) (Contributievrijstelling jeugd openbare bibliotheken) in werking getreden. Hiermee wordt tevens uitvoering gegeven aan de motie van Asscher en Ellemeet, waarin is verzocht om te bezien hoe het gebruik van de bibliothekenvoorzieningen voor alle kinderen in Nederland kosteloos toegankelijk kan worden gemaakt. Deze wetswijziging heeft consequenties voor dertien gemeenten waar de bibliotheken nog een jeugdcontributie hanteerden. Daarom is besloten om deze gemeenten in de overgangsperiode ,2022 en 2023, financieel te compenseren voor het verlies van inkomsten uit de jeugdcontributie. Aan de decentralisatie-uitkering Jeugdcontributie Bibliotheek wordt voor deze dertien gemeenten in 2023 een bedrag van € 312.154 toegevoegd.
De gemeenten die voor 2021 al geen jeugdcontributie meer vragen, worden niet gecompenseerd. Vanaf 2024 vormt de compensatie een onderdeel van de algemene uitkering aan het gemeentefonds.

De verdeling van de middelen is opgenomen in bijlage 3.2-7 van deze circulaire.

8. Leerlingenvervoer Oekraïne

Eind januari 2023 zijn er meer dan 88.000 vluchtelingen uit Oekraïne naar Nederland gekomen en ingeschreven in de basisregistratie personen (BRP), onder wie circa 18.000 kinderen en jongeren. Scholen en gemeenten spannen zich in om deze leerlingen onderwijs te bieden. Hier hoort in sommige gevallen ook het vervoer naar de school bij. Gemeenten hebben de regie en verantwoordelijkheid voor het leerlingenvervoer aan leerlingen uit Oekraïne.

De decentralisatie-uitkering Leerlingenvervoer Oekraïne is een tegemoetkoming aan gemeenten voor de kosten die zij hiervoor hebben gemaakt, en maken. De decentralisatie-uitkering ziet toe op de periode van januari 2023 tot en met 31 juli 2023. De bedragen, in totaal € 21,4 miljoen, die worden toegekend aan een gemeente zijn gebaseerd op het aantal geregistreerde kinderen uit Oekraïne, met peildatum 23 januari 2023.

De verdeling van de middelen is opgenomen in bijlage 3.2-8 van deze circulaire.

9. Bodembescherming

Voor apparaatskosten bodembescherming wordt de decentralisatie-uitkering van 2022 voor gemeenten van € 8,6 miljoen gecontinueerd voor 2023. Deze continuering maakt onderdeel uit van de bestuurlijke afspraken bodem en ondergrond 2023 tot en met 2030, die eind 2022 zijn gemaakt tussen het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW), het IPO, de VNG en de Unie van Waterschappen (UvW).[14] Het betreft een tegemoetkoming in de kosten van het ambtelijk apparaat dat zorgdraagt voor het uitvoeren van de taken die de Wet bodembescherming toekent aan bevoegde gezagen (gemeenten en provincies).

De verdeling van de middelen is opgenomen in bijlage 3.2-9 van deze circulaire.

10. Voorkomen van dakloosheid

Het kabinet zet met het Nationaal Actieplan Dakloosheid in op het voorkomen van dakloosheid en het realiseren van woonplekken met passende ondersteuning voor (dreigend) dakloze jongeren en volwassenen. Het kabinet heeft daarvoor structureel € 65 miljoen extra beschikbaar gesteld vanuit de coalitieakkoord maatregel dak- en thuislozen.

Hiervan staat € 3 miljoen op de begroting van het ministerie van VWS. Deze middelen worden gebruikt voor landelijke monitoring, subsidies, opdrachten en apparaatskosten. Over de besteding van de middelen voor de jaren 2024 en verder vindt nog besluitvorming plaats.

10a. Nationaal Actieplan Dakloosheid

Voor de verdeling van de € 55 miljoen aan centrumgemeenten wordt het objectieve verdeelmodel van de decentralisatie-uitkering Maatschappelijke Opvang gehanteerd.

De verdeling van de middelen voor 2023 is opgenomen in bijlage 3.2-10a van deze circulaire.

Het voornemen is om in de voorjaarsbesluitvorming van 2024 structureel € 55 miljoen naar het gemeentefonds over te hevelen. In dat geval wordt dit in de meicirculaire van 2024 verstrekt aan centrumgemeenten maatschappelijke opvang/beschermd wonen via de decentralisatie-uitkering Nationaal Actieplan Dakloosheid.

10b. Pilot EU burgers

Daarnaast is in 2023 in totaal € 7 miljoen beschikbaar voor de specifieke aanpak voor dakloze EU-burgers, conform het plan van aanpak dakloze EU-burgers. Dit bedrag wordt

[14] *Kamerstukken II*, 2022-2023, 30 015, nr. 111

beschikbaar gesteld aan de 6 pilotgemeenten: Amsterdam, Rotterdam, Utrecht, Den Haag, Eindhoven en Venlo. Dit bedrag wordt ook via de DU Maatschappelijke Opvang over de 6 gemeenten verdeeld.

De verdeling van de middelen is opgenomen in bijlage 3.2-10b van deze circulaire.

11. RES regio's

Een belangrijke mijlpaal in het Klimaatakkoord op weg naar 2030 is het opstellen, beleidsmatig verankeren en uitvoeren van de Regionale Energie Strategieën (RES). Voor de ondersteuning van dit proces zijn destijds door het Rijk middelen beschikbaar gesteld aan de RES-regio's voor drie jaar tot eind 2021. Voor 2022 is afgelopen jaar een aanvullend bedrag beschikbaar gesteld (zie paragraaf 3.2-12 van de meicirculaire 2022). Aangezien het RES-traject nog een doorlooptijd kent tot 2030 is er ook voor de komende jaren geld beschikbaar gesteld voor de ondersteuning van dit proces. Voor 2023 heeft het kabinet voor de gemeenten eenmalig € 8,8 miljoen aanvullend beschikbaar gesteld. Dit bedrag zal via de eerder gehanteerde verdeelsystematiek uitgekeerd worden.

De verdeling over de gemeenten voor de decentralisatie-uitkering is opgenomen in bijlage 3.2-11 van deze circulaire.

12. Voogdij 18+ Compensatieregeling (IU)

Dit betreft de overheveling van de € 29,5 miljoen vanuit de algemene uitkering. Dit bedrag wordt toegevoegd aan de € 30 miljoen die in 2023 reeds beschikbaar is voor de compensatieregeling. Meer informatie hierover is opgenomen in paragraaf 2.2-10 van deze circulaire.

Een overzicht met de toekenning van de bedragen per gemeenten is opgenomen in bijlage 3.2-12.

13. Voogdij 18+ bijzondere functies (IU)

Per 2023 is het budget voor Voogdij/18+ vanuit de gelijknamige integratie-uitkering overgeheveld naar de algemene uitkering van het gemeentefonds (zie paragraaf 2.2-17 van de meicirculaire 2022). De bedragen voor 'PC Gesloten jeugdzorg' en 'Academische component Kinder- en Jeugdpsychiatrie' bleven vooralsnog achter in de integratie-uitkering. Vanaf 2023 was dit niet meer mogelijk, omdat het binnen het gemeentefonds niet meer is toegestaan om afspraken te maken over de specifieke besteding van middelen die via een decentralisatie-uitkering, integratie-uitkering of de algemene uitkering worden toebedeeld. Besloten is om deze twee onderwerpen landelijke functies in het vervolg te financieren via een specifieke uitkering. De bijbehorende middelen (structureel € 5,4 miljoen) worden daarom overgeheveld naar de begroting van het ministerie van VWS.

14. Inkomstenderving 2020 en 2021

Met decentrale overheden is afgesproken dat gemeenten reële compensatie ontvangen voor

de derving van inkomsten door covid-19 in 2021. In de decembercirculaire 2022 (paragraaf 3.2-2) is voor 303 gemeenten de compensatie over 2021 volledig afgerond. Voor zes gemeenten was op dat moment sprake van gedeeltelijke compensatie. Voor 35 gemeenten kon de reële compensatie op dat moment nog niet worden bepaald. De compensatie van deze gemeenten vindt nu plaats. Bij deze circulaire wordt een bedrag van € 132,5 miljoen uitgekeerd voor de inkomstenderving 2021.

De verdeling over de gemeenten voor de decentralisatie-uitkering is opgenomen in bijlage 3.2-14 van deze circulaire.

15. Maatschappelijke begeleiding

Conform artikel 18 van de Wet inburgering 2013 voorziet het college in de maatschappelijke begeleiding van inburgeringsplichtige asielmigranten en hun gezinsleden. Gemeenten ontvangen hiervoor in 2023 in totaal circa € 12,9 miljoen (5.424 personen * € 2.370). De wijze waarop de middelen verstrekt worden is te vinden in paragraaf 3.2-10 van de septembercirculaire 2022.

Voor nadere informatie en vragen over de selectie van personen ten behoeve van de bijdrage voor maatschappelijke begeleiding wordt verwezen naar de website zakelijk van DUO.[15]

De verdeling over de gemeenten voor de decentralisatie-uitkering is opgenomen in bijlage 3.2-15 van deze circulaire.

16. Loon- en prijsbijstelling 2023 Voogdij 18+ (IU)

De omvang van de integratie-uitkering Voogdij 18+ wijzigt als gevolg van de toekenning van de loon- en prijsbijstelling 2023 (€ 2,5 miljoen vanaf 2023). Dit bedrag is inclusief de extra prijsbijstelling die door het kabinet toegekend is voor 2022.

17. Loon- en prijsbijstelling 2023 Participatie (IU)

De omvang van de integratie-uitkering Participatie wijzigt als gevolg van de toekenning van de loon- en prijsbijstelling 2023 (€ 114,97 miljoen in 2023, aflopend naar € 95,96 miljoen in 2028). De onderverdeling van de loon- en prijsbijstelling naar de twee onderdelen binnen de integratie-uitkering (Wsw en beschut werk) is opgenomen in de gemeentefondsrubriek op internet. Evenals de bedragen per gemeente voor de integratie-uitkering Participatie voor het jaar 2023 en verder.

De verdeling van de bedragen per gemeente wijzigt in de eerste plaats door actualisatie van de verdeling van de Wsw-middelen. Deze is gebaseerd op de gerealiseerde omvang van de sociale werkplaatspopulatie (gemeten in standaardeenheden (SE) per betalende gemeente) zoals die bekend is uit het voorgaande jaar en een inschatting van de

[15] 'Maatschappelijke begeleiding', DUO.nl

blijfkansen in de sociale werkplaats. De Wsw-verdeling vanaf 2023 is geactualiseerd met de realisaties van het gemiddeld aantal SE in 2022 en de blijfkansen voor de jaren 2023 en verder.

Daarnaast is sprake van wijzigingen in de verdeling van de bedragen per gemeente door aanpassing van de drempelbedragen in de verdeling van de middelen beschut werk. De drempelbedragen geven (afgerond op honderdtallen) weer wat het gemiddelde bedrag is dat in het betreffende jaar beschikbaar is voor de begeleiding van beschut werk. Iedere gemeente ontvangt ten minste budget voor de financiering van de begeleiding van één beschutte werkplek. De drempelbedragen zijn in deze circulaire geïndexeerd vanwege de loon- en prijsbijstelling. Het drempelbedrag voor 2023 is € 8.600.

Door het gebruik van historische cijfers blijft het aandeel van individuele gemeenten in het verdeelmodel beschut werk ongewijzigd ten opzichte van de meicirculaire 2022.

Met de VNG is bestuurlijk afgesproken de uitgaven aan de no– riskpolis voor de gehele gemeentelijke doelgroep banenafspraak en nieuw beschut werk elke vijf jaar te herijken op basis van de realisaties in de voorafgaande periode. De volgende herijking vindt plaats in 2026. Dan zal opnieuw bekeken worden hoe de uitgaven zich hebben ontwikkeld. Dit kan invloed hebben op de bedragen voor de nieuwe doelgroep voor 2027 en verder.

Met de Voorjaarsnota heeft het kabinet besloten om gemeenten te compenseren voor de bijzondere verhoging van het wettelijk minimumloon voor medewerkers in de Wsw. Dit betreft een meerjarige reeks die toegevoegd wordt aan de Rijksbijdrage Wsw. De bedragen in de reeks lopen af met de afbouw van de Wsw. In 2023 gaat het om een bedrag van circa € 26,6 miljoen. De compensatie wordt bij ontwerpbegroting 2024 overgeheveld naar het gemeentefonds en de verdeling wordt opgenomen in de septembercirculaire 2023.

18. Loon- en prijsbijstelling 2023 Beschermd Wonen (IU)

De omvang van de integratie-uitkering Beschermd wonen wijzigt als gevolg van de toekenning van de loon- en prijsbijstelling 2023 (€ 108,6 miljoen vanaf 2023). Dit bedrag is inclusief de extra prijsbijstelling die door het kabinet toegekend is voor 2022.
De actuele verdeling van de integratie-uitkering Beschermd wonen is opgenomen als internet bijlage bij deze circulaire.

19. Versterking dienstverlening gemeenten: personen met verward gedrag

Zoals in paragraaf 2.2-16 vermeld, is in de reactie van het kabinet van 15 januari 2021 op het rapport Ongekend onrecht van de Parlementaire Ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag (POK) toegelicht dat naast de hersteloperatie voor getroffen ouders en kinderen, ook maatregelen nodig zijn die structureel tot brede verbeteringen in beleid en uitvoering moeten leiden. Onderdeel hiervan is het versterken van de dienstverlening bij alle onderdelen van de overheid, waaronder de gemeenten. Het kabinet heeft besloten voor het versterken van de dienstverlening bij gemeenten en het extra ondersteunen van

mensen in kwetsbare posities voor de periode tot en met 2027 € 150 miljoen per jaar beschikbaar te stellen.

Daarvan is een deel voor 2021 tot en met 2027 toegevoegd aan de algemene uitkering van het gemeentefonds en een deel aan de decentralisatie-uitkeringen van het gemeentefonds. Zie ook paragraaf 2.2-3 en paragraaf 3.3-6 van de decembercirculaire 2021 en paragraaf 2.2-12 en 2.3-10 van de meicirculaire 2022.
Voor het jaar 2027 gaat het om deze actielijnen en bedragen:

- Versterking ondersteuning wijkteams (16a): € 50 miljoen via de algemene uitkering
- Robuust rechtsbeschermingssysteem (16b): € 25 miljoen via de algemene uitkering
- Systeemleren en stedelijke vernieuwing (16c): € 10 miljoen via de algemene uitkering voor systeemleren
- Risicovol verward gedrag: € 10 miljoen via een decentralisatie-uitkering

3.3. Verdeling bestaande decentralisatie- en integratie-uitkeringen en overige mededelingen

Deze paragraaf licht de wijzigingen in de decentralisatie-en integratie-uitkeringen toe die niet gepaard gaan met een wijziging in het macrobudget van de betreffende uitkering. Daarnaast bevat de paragraaf overige mededelingen die betrekking hebben op de decentralisatie-en integratie-uitkeringen.

3.3.1 Maatschappelijke opvang

De omvang van de decentralisatie-uitkering Maatschappelijke opvang wijzigt niet.
Met betrekking tot de verdeling is gebleken dat voor 2020 en 2021, één van de onderliggende basisgegevens van de maatstaf uitkeringsontvangers met drempel nog op status voorlopig stond. Door verwerking van de definitieve gegevens heeft de verdeling over de centrumgemeenten geringe wijzigingen ondergaan. De trimfactor voor 2020 stellen wij vast op 1,46632 en voor 2021 op 1,46828.

De verdeling over de gemeenten is opgenomen in bijlage 3.3.1. De achterliggende berekening treft u aan in de internetbijlage.

3.3.2 Armoedebestrijding kinderen

In paragraaf 4.2-1 van de decembercirculaire 2016 zijn gemeenten geïnformeerd over de € 85 miljoen die vanaf 2017 structureel beschikbaar is gesteld voor de bestrijding van de gevolgen van armoede onder kinderen. Jaarlijks vindt in de meicirculaire actualisatie plaats van de verdeling voor het jaar t+1 en verder. De middelen worden verdeeld op basis van CBS-gegevens over kinderen met een kans op armoede.[16] De verdeling over de gemeenten voor 2024 en verder is gebaseerd op gegevens over het jaar 2020 en is opgenomen in bijlage 3.3.2 van deze circulaire.

[16] Zie voor gehanteerde CBS-gegevens:
https://jmopendata.cbs.nl/#/JM/nl/dataset/20233NED/table?dl=3801D

3.3.3 Kinderen in een AZC

In paragraaf 2.2-6 van de septembercirculaire 2018 zijn gemeenten geïnformeerd dat zij vanaf 2019 volledig verantwoordelijk worden voor de organisatie en financiering van jeugdhulp, inclusief de jeugd-ggz, aan kinderen in een AZC. Hiervoor is structureel € 5,1 miljoen beschikbaar.
Bijlage 3.3.3 bevat de definitieve verdeling voor 2022. Deze verdeling is gebaseerd op de cijfers van januari 2022 tot en met december 2022. Deze bedragen zijn voorlopig ook voor 2023 en verder gehanteerd.

3.3.4 Voorschoolse voorzieningen peuters

De decentrale uitkering voorschoolse voorzieningen peuters heeft als doel dat alle peuters, zonder recht op kinderopvangtoeslag of voorschoolse educatie, naar een voorschoolse voorziening kunnen gaan. De decentrale uitkering voorschoolse voorzieningen is voor 2023 geactualiseerd met de voluminastanden van uitkeringsjaar 2022 (in de gemeentelijke indeling van 2023).

De verdeling over de gemeenten voor de decentralisatie-uitkering is opgenomen in bijlage 3.3.4 van deze circulaire.

3.3.5 Faciliteitenbesluit opvangcentra (nabetaling 2021)

In het faciliteitenbesluit is geregeld dat de gemeenten die een opvangcentrum voor asielzoekers hebben, uitkeringen krijgen vanuit een decentralisatie-uitkering. Op basis van dit besluit wordt aan een gemeente waarin een opvangcentrum is gevestigd, jaarlijks door het Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA) een uitkering verstrekt. De uitkering wordt gebaseerd op het aantal door asielzoekers permanent te bezetten capaciteitsplaatsen verminderd met het op 1 januari van het uitkeringsjaar aantal in de basisregistratie personen ingeschreven bewoners van het opvangcentrum. Het bedrag van € 143.925 betreft een nabetaling aan de gemeenten Harderwijk en Eijsden-Margraten (ten behoeve van het opvangcentrum in Cadier en Keer) over 2021 om hun werkzaamheden in en voor de opvangcentra te kunnen vergoeden. De verwerking van deze middelen vindt in de septembercirculaire 2023 plaats.

3.3.6 Ophoging decentralisatie-uitkering Vrouwenopvang

De verwachting is dat de invoering van de Wet Seksuele Misdrijven tot een verhoogde instroom bij de Centra voor Seksueel Geweld (CSG) leidt. Gemeenten zullen vanaf de datum van inwerkingtreding van deze wet, naar verwachting in 2024, hiervoor gecompenseerd worden via de decentralisatie-uitkering Vrouwenopvang.

De verdeling van de decentralisatie-uitkering Vrouwenopvang is bij deze circulaire vanaf uitkeringsjaar 2023 aangepast door actualisatie van de maatstaven woonruimten, klantenpotentieel regionaal en omgevingsadressendichtheid en door verwerking van de gemeentelijke herindeling Voorne aan Zee. Met ingang van 2023 geldt dat de gemeenten Alphen-Chaam en Baarle-Nassau zijn verschoven van centrumgemeente Breda naar

centrumgemeente Tilburg. De verschuivingen van Alphen-Chaam en Baarle-Nassau waren al eerder verwerkt.
Een overzicht van de bedragen van deze uitkering voor 2023 en verder kunt u vinden in de gemeentefondsrubriek op internet. De bedragen van 2022 zijn ook in deze rubriek opgenomen. De bedragen zijn ongewijzigd ten opzichte van de decembercirculaire 2022, maar nog niet definitief.

3.3.7 Basisregistratie Personen (BRP): centralisering inschrijving vergunninghouders

Enkele gemeenten ontvangen een bijdrage in verband met het inrichten en in stand houden van een zogeheten BRP-straat. Vanwege wijziging van de taakverdeling tussen de operationele BRP-straten wordt de verdeling van de decentralisatie-uitkering aangepast. In overleg tussen Rijk en betrokken gemeenten is met ingang van 2023 de volgende verdeling overeengekomen: Arnhem (€ 494.705), Cranendonck (€ 856.322), Gilze en Rijen (€ 618.491), Haarlemmermeer (€ 190.000) en Westerwolde (€ 2.571.134).

3.3.8 Knelpunten verdeelproblematiek

Jaarlijks wordt de decentralisatie-uitkering Knelpunten verdeelproblematiek ten laste van de algemene uitkering geactualiseerd voor het extra jaar dat in deze circulaire zichtbaar wordt (in dit geval 2028). Deze actualisatie zal dit jaar verwerkt worden in de september circulaire.

4 Overige mededelingen

4.1 Inleiding

Dit hoofdstuk bevat diverse mededelingen over de gemeentefinanciën. Paragraaf 4.2 bevat mededelingen over het gemeentefonds die zowel betrekking hebben op de algemene uitkering als op de integratie- en decentralisatie-uitkeringen. Vervolgd wordt met mededelingen op het terrein van de gemeentefinanciën.

4.2 Gemeentefondstotalen, bevoorschotting en nominale ontwikkelingen

Gemeentefondstotalen

Tabel 4.2.1 bevat een overzicht van de gemeentefondstotalen 2023-2028. In de tabel zijn de bedragen uit de hoofdstukken 2 en 3 bij elkaar gebracht.

Tabel 4.2.1 Gemeentefondstotalen 2023-2028 (in duizenden euro's)

	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Algemene uitkering	35.180.736	37.858.978	39.944.720	38.018.899	39.142.390	40.314.906
DU/IU	4.796.011	4.421.367	4.344.513	4.262.571	4.190.071	4.117.359
Totaal	**39.976.747**	**42.280.345**	**44.289.233**	**42.281.470**	**43.332.461**	**44.432.265**

Bevoorschotting

De bedragen 2023 uit de tabel zullen worden verwerkt in de bevoorschotting vanaf de eerste dinsdag in juli ofwel 4 juli 2023. Tot dat tijdstip is de bevoorschotting gebaseerd op de decembercirculaire 2022. Op de eerste dinsdag in juli zullen ook eventuele verrekeningen plaatsvinden als er eerder dit jaar te veel of juist te weinig voorschot is verstrekt. Verrekeningen over voorgaande uitkeringsjaren worden eveneens in juli uitgevoerd.

Over de voorschotten voor het uitkeringsjaar 2024 volgt informatie in de septembercirculaire 2023.

Voor de volledigheid: aan de berekening van de voorschotten kunnen geen rechten worden ontleend voor de definitieve vaststelling van de uitkeringen.

Nominale ontwikkelingen

De algemene uitkering is via het accres afhankelijk van de ontwikkeling van de totale rijksuitgaven (accresrelevante uitgaven; ARU) waarin rekening is gehouden met loon- en prijsontwikkelingen. Daarmee is de algemene uitkering in de meerjarenraming uitgedrukt in het prijspeil van het betreffende jaar ofwel in lopende prijzen. De decentralisatie-uitkeringen kennen geen correctie voor loon- en prijsontwikkelingen en betreffen nominale bedragen. De integratie-uitkeringen worden wel ieder jaar opnieuw geïndexeerd volgens de voor dat jaar van toepassing zijnde loon- en prijsontwikkeling (constante prijzen).

Het is van belang dat gemeenten in hun ramingen rekening houden met de loon- en

prijsontwikkelingen. Om gemeenten, die niet beschikken over eigen loon- en prijsindexen, te faciliteren bij het omgaan met nominale ontwikkelingen is in tabel 4.2.2 opgenomen. De tabel bevat een aantal loon- en prijsindicatoren die het CPB onderscheidt voor de overheidssector. De cijfers zijn ontleend aan de meest recente publicaties van het CPB. Voor nadere informatie verwijzen wij naar de regelmatig bijgestelde prognoses op de website van het CPB, met name de rubriek Centraal Economisch Plan 2023.

Tabel 4.2.2 Prijsindexen CPB* CEP 2023

mutaties per jaar in %	2023	2024	2025	2026	2027	2028**
Prijs bruto binnenlands product (pbbp)	6,2	3,0	2,8	2,7	2,5	2,5
Prijs nationale bestedingen (pnb)	6,1	2,8	2,5	2,4	2,3	2,3
Nationale consumentenprijsindex (cpi)	3,0	3,1	2,5	2,4	2,3	2,3
Loonvoet sector overheid	4,0	5,2	5,8	4,8	4,2	4,2
Prijs overheidsconsumptie, beloning werkr	3,5	4,7	5,4	4,5	3,9	3,9
Prijs bruto overheidsinvesteringen (iboi)	4,8	1,6	1,9	1,9	1,9	1,9
Prijs overheidsconsumptie, netto materiee	5,9	3,9	1,6	1,6	1,6	1,6

* toelichting/ verduidelijking bij de kerngegevens is te vinden op: https://www.cpb.nl/artikel/toelichting-bij-kerngegevenstabel
** cijfers 2027 zijn doorgetrokken naar 2028

4.3 Energietoelage 2023

Voor 2023 is besloten om in 2023 nogmaals € 1300 aan de mensen met een laag inkomen uit te keren om hen te ondersteunen bij het voldoen van de energierekening. Om huishoudens in 2022 nog beter te ondersteunen, heeft het kabinet gemeenten de mogelijkheid gegeven om € 500 miljoen hiervan al in 2022 uit te keren.[17] De resterende € 900 miljoen zal niet, zoals oorspronkelijk voorgenomen, via de algemene uitkering worden verdeeld, maar via een decentralisatie-uitkering vanwege een gewijzigde verdeelsleutel waarbij bij Voorjaarsnota 2023 een bedrag van € 25 miljoen is overgeboekt naar de begroting van het ministerie van SZW als vangnet voor gemeenten waar het bedrag uit de verdeelsleutel voor 2023 achteraf ontoereikend blijkt. De verdeling van de resterende € 875 miljoen wordt bekend gemaakt in de septembercirculaire, aannemende dat dan de juridische grondslag voor de uitkering is geregeld.

4.4 Beschermd Wonen

In paragraaf 3.2-5 van de meicirculaire 2022 is reeds aangekondigd dat de invoering van het woonplaatsbeginsel en het nieuwe objectieve verdeelmodel beschermd wonen (BW), eerder voorzien voor 1 januari 2024, is uitgesteld. De nieuwe streefdatum voor invoering is nu 1 januari 2025.[18] Meer informatie hierover volgt in een latere circulaire.

4.5 Regiowijziging Veenendaal

Veenendaal is per 1 januari 2022 van centrumgemeentegebied Amersfoort voor Beschermd Wonen en Maatschappelijke opvang overgestapt naar centrumgemeente Ede, dit is verwerkt in de meicirculaire 2022 (zie paragraaf 3.2-5).

[17] Decembercirculaire 2022, Rijksoverheid.nl
[18] Meer informatie hierover is te vinden op: Rijksoverheid.nl

Conform afspraak met Amersfoort en Ede is in deze circulaire met betrekking tot de integratie-uitkering Beschermd Wonen een correctie verwerkt betreffende inwoners die voor 1 januari 2022 al waren aangemeld voor de Wet Langdurige Zorg en in 2022 alsnog zijn uitgestroomd. Er is met terugwerkende kracht een bedrag van € 73.922 van centrumgemeente Ede overgeheveld naar centrumgemeente Amersfoort.

4.6 Nacalculatie suppletie-uitkering IUSD

Voor 2023 hadden alle gemeenten te maken met de suppletie-uitkering IUSD (integratie-uitkering Sociaal domein). In verband met de invoering van de nieuwe verdeling van de algemene uitkering is deze suppletie-uitkering komen te vervallen. De nacalculatie van de suppletie-uitkering 2022 zal naar verwachting plaatsvinden bij de septembercirculaire 2023.

4.7 Landelijk gemiddelde kengetal belastingcapaciteit

In de meicirculaire wordt jaarlijks de benodigde informatie voor de berekening van het kengetal belastingcapaciteit opgenomen, zoals aangegeven in de ministeriele regeling over de berekeningswijze van de financiële kengetallen (Besluit Begroting en Verantwoording). Voor gemeenten gaat het om het landelijk gemiddelde voor de gemeentelijke woonlasten van een meerpersoonshuishouden. Het laatst bekende gemiddelde bedraagt voor 2023 € 944 (jaar t-1).[19] In de begroting en het jaarverslag 2023 (jaar t) kan dit gemiddelde worden gebruikt voor de berekening van het kengetal belastingcapaciteit in de verschillende jaren. De cijfers per gemeente zijn gepubliceerd in de atlas van de lokale lasten 2023.

4.8 Redelijk peil 2024

De Financiële-verhoudingswet (Fvw) bepaalt dat de eigen inkomsten van een gemeente een bepaald ‘redelijk peil’ moeten hebben, wil zij in aanmerking komen voor een aanvullende uitkering op basis van artikel 12 Fvw. Voor het jaar 2024 is het redelijk peil OZB vastgesteld op 0,1614**,** zie bijlage 4.8 van deze circulaire voor de berekening.

4.9 Integraal overzicht financiën gemeenten

Net als vorig jaar zal de minister van BZK het jaarlijkse Integraal Overzicht Financiën Gemeenten naar beide Kamers sturen. Het overzicht zal ingaan op de financiële positie, inkomsten, uitgaven en de getrouwheid en rechtmatigheid van de verantwoording van gemeenten over 2022.

4.10 Verfijning Iv3 Wmo en Jeugd

Per begrotingsjaar 2023 zijn de Iv3-taakvelden waarop maatwerkvoorzieningen worden geboekt, verfijnd om meer inzicht te krijgen in wat er in het sociaal domein gebeurt, zowel voor het vergelijken van gemeenten als op stelselniveau. Daarbij hebben de ministeries van BZK en VWS de afgelopen maanden signalen gehad van gemeenten dat de verfijning onevenredig veel administratief werk kost en dat betrouwbare informatie aanleveren soms niet lukt. Om een besluit te nemen over de indeling van 2024 is op maandag 15 mei een

[19] Nieuws 2023, Coelo.nl

enquête toegezonden naar alle Iv3-contactpersonen van gemeenten, met het verzoek deze uiterlijk 30 mei in te vullen. Bij een representatieve deelname aan de enquête zal op basis van de uitkomst worden beslist of aanpassing van de taakvelden Jeugd en Wmo nodig is. Het ministerie van BZK zal in juni in de IBI Nieuwsbrief bekendmaken wat de indeling voor 2024 wordt, net als de resultaten van de enquête. Voor vragen kunt u mailen naar postbusiv3@minbzk.nl.

4.11 Analyse gemeentebegrotingen

De gemeente kan haar financiële situatie op verschillende manieren onderzoeken. Op verzoek kan bijvoorbeeld de rijksoverheid, samen met de provincie, de financiën van de gemeente vergelijken met die van andere gemeenten, de zogenoemde begrotingsscan. Ook kunnen gemeenten met behulp van de provincie en de rijksoverheid de financiële gevolgen van een herindeling (laten) onderzoeken door middel van een herindelingsscan. Voor meer informatie wordt verwezen naar de Rijksoverheid.nl.

4.12 Website gemeentefinanciën: www.findo.nl

De gegevens in de online database met informatie over de financiën van decentrale overheden (www.findo.nl) worden op regelmatige basis geactualiseerd. Wat betreft de informatie over de uitkeringen uit het gemeentefonds bevat de database de stand septembercirculaire 2022. De gegevens uit deze circulaire zullen zo spoedig mogelijk worden verwerkt, zodat u de meest actuele stand kunt raadplegen. De Iv3-data, zoals die door gemeenten en provincies zijn aangeleverd bij het CBS, zijn bijgewerkt tot en met de begroting van 2023. De originele begrotingen en jaarstukken van gemeenten en provincies tot en met 2021 (jaarrekeningen) en 2023 (begrotingen) zijn aan de website toegevoegd. Door deze informatie en openbare documenten op één plaats beschikbaar te stellen, wil het ministerie van BZK bijdragen aan de transparantie en openbaarheid van de financiën van decentrale overheden.

Het Iv3-informatievoorschrift 2023 voor gemeenten is hier te downloaden.

Bijlagen

Bijlage 2.1.1 Bedragen per eenheid en uitkeringsfactor 2023[20]

Verdeeltabel 2023 (bedragen in euro's in basis)

maatstaven en uitkeringsfactor	b.p.e. 2023 stand december 2022	wijzigingen volgens deze circulaire	b.p.e. 2023 stand mei 2023
bedrijven	134,78	-	134,78
bewoonde oorden 1930	42,27	-	42,27
historische woningen in bewoonde oorden 1930	79,48	-	79,48
bijstandsontvangers	5.036,65	132,17	5.168,82
doelgroepenregister gemeentelijke doelgroep	1.018,82	26,73	1.045,55
éénpersoonshuishoudens	166,53	-	166,53
extra groei jongeren	766,20	-	766,20
extra groei leerlingen voortgezet onderwijs	628,55	-	628,55
grote woonkernen	75.166,66	-	75.166,66
huishoudens met een laag inkomen met drempel	3.779,51	13,39	3.792,90
inwoners	376,12	-0,18	375,94
inwoners 75+ met drempel	1.329,35	-	1.329,35
inwoners waddengemeenten (<2500 inwoners)	269,09	-	269,09
inwoners waddengemeenten (>7500 inwoners)	47,34	-	47,34
inwoners waddengemeenten (2500 tot 7500 inwoners)	209,89	-	209,89
jongeren	566,39	0,51	566,90
kernen	114.580,65	2,30	114.582,95
laag opleidingsniveau met drempel	264,37	-	264,37
leerlingen (voortgezet) speciaal onderwijs	528,66	-	528,66
leerlingen voortgezet onderwijs	384,90	-	384,90
loonkostensubsidie	5.036,65	132,17	5.168,82
migratieachtergrond	386,44	0,06	386,50
landelijke centrumfunctie	45,41	-	45,41
lokale centrumfunctie	10,86	-	10,86
regionale centrumfunctie	155,36	0,08	155,44
oeverlengte * bodemfactor gemeente * dichtheidsfactor	13,42	-	13,42
oeverlengte*bodemfactor gemeente	31,40	-	31,40
omgevingsadressendichtheid	86,44	-0,03	86,41
onderwijsachterstand	150,84	-	150,84
oppervlak bebouwing buitengebied	7.894,15	6,81	7.900,96
oppervlak bebouwing buitengebied bodemfactor buitengebied	2.935,95	-	2.935,95
oppervlak bebouwing woonkern	6.808,48	2,21	6.810,69
oppervlak bebouwing woonkern bodemfactor woonkern	10.743,51	-	10.743,51
oppervlak binnenwater	126,10	-	126,10
oppervlak buitenwater	39,89	-	39,89
oppervlak historische kern < 40 ha	33.745,44	-	33.745,44
oppervlak historische kern > 65 ha	33.745,44	-	33.745,44
oppervlak historische kern 40 tot 65 ha	33.745,44	-	33.745,44
oppervlak land * bodemfactor gemeente	25,72	-	25,72
oppervlak land	39,00	-	39,00
ozb niet-woningen eigenaren	-0,00	-	-0,00
ozb niet-woningen gebruikers	-0,00	-	-0,00
ozb woningen eigenaren	-0,00	-	-0,00
vast bedrag	978.991,81	1.366,12	980.357,93
vast bedrag Amsterdam	74.175.269,15	-	74.175.269,15
verkiezingen Den Haag	707.103,84	801.599,84	1.508.703,68
vast bedrag Rotterdam	27.064.336,61	-	27.064.336,61
woonruimten	11,81	-	11,81
woonruimten bodemfactor woonkern	52,99	-	52,99
uitkeringsfactor	1,300	0,004	1,304

[20] BPE standen december 2022 is de correctie verdeling structurele middelen Wet goed verhuurderschap opgenomen. Zie toelichting decembercirculaire 2022.

Mutaties 2023 ten opzichte van stand december 2022 (bedragen in euro's in basis)

Maatstaven	Totaal	Sociale basisvoor-zieningen	Participatie	Jeugd	Bestuur en ondersteuning	Infrastructuur, ruimte en milieu
bijstandsontvangers	132,17	-	132,17	-	-	-
doelgroepenregister gemeentelijke doelgroep	26,73	-	26,73	-	-	-
huishoudens met een laag inkomen met drempel	13,39	-	9,09	4,30	-	-
inwoners	-0,18	0,05	-	-	-0,23	-
jongeren	0,51	-	-	0,51	-	-
kernen	2,30	2,30	-	-	-	-
loonkostensubsidie	132,17	-	132,17	-	-	-
migratieachtergrond	0,06	0,06	-	-	-	-
regionale centrumfunctie	0,08	0,01	-	0,07	-	-
omgevingsadressendichtheid	-0,03	0,01	-	-0,05	0,01	-
oppervlak bebouwing buitengebied	6,81	-	-	-	-	6,81
oppervlak bebouwing woonkern	2,21	-	-	-	-	2,21
vast bedrag	1.366,12	-	-	-	1.366,12	-
verkiezingen Den Haag	801.599,84	-	-	-	801.599,84	-

Bijlage 2.1.2 Bedragen per eenheid 2023 per cluster

Bedragen per eenheid stand meicirculaire 2023 uitkeringsjaar 2023

	Totaal	Sociale basisvoor-zieningen	Participatie	Wmo	Jeugd	Bestuur en ondersteuning	Orde en veiligheid	Onderwijs	Sport, cultuur en recreatie	Infrastructuur, ruimte en milieu	Overig	Overige Eigen Middelen	OZB
bedrijven	134,78	-	-	-	-	-	84,44	-	-	50,34	-	-	-
bewoonde oorden 1930	42,27	-	-	-	-	-	-	-	-	42,27	-	-	-
historische woningen in bewoonde oorden 1930	79,48	-	-	-	-	-	-	-	79,48	-	-	-	-
bijstandsontvangers	5.168,82	-	5.168,82	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
doelgroepenregister gemeentelijke doelgroep	1.045,55	-	1.045,55	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
éénpersoonshuishoudens	166,53	-	-	166,53	-	-	-	-	-	-	-	-	-
extra groei jongeren	766,20	-	-	-	-	-	-	766,20	-	-	-	-	-
extra groei leerlingen voortgezet onderwijs	628,55	-	-	-	-	-	-	628,55	-	-	-	-	-
grote woonkernen	75.166,66	-	-	-	-	-	75.166,66	-	-	-	-	-	-
huishoudens met een laag inkomen met drempel	3.792,90	-	355,17	524,57	2.607,35	-	128,93	176,88	-	-	-	-	-
inwoners	375,94	130,86	-	-	-	205,28	11,53	-	146,16	-	-	-117,89	-
inwoners 75+ met drempel	1.329,35	-	-	1.329,35	-	-	-	-	-	-	-	-	-
inwoners waddengemeenten (<2500 inwoners)	269,09	-	-	-	-	-	-	-	-	-	269,09	-	-
inwoners waddengemeenten (>7500 inwoners)	47,34	-	-	-	-	-	-	-	-	-	47,34	-	-
inwoners waddengemeenten (2500 tot 7500 inwoners)	209,89	-	-	-	-	-	-	-	-	-	209,89	-	-
jongeren	566,90	-	-	-	306,55	-	-	260,35	-	-	-	-	-
kernen	114.582,95	5.579,71	-	23.669,89	-	-	-	-	-	85.333,35	-	-	-
laag opleidingsniveau met drempel	264,37	-	-	264,37	-	-	-	-	-	-	-	-	-
leerlingen (voortgezet) speciaal onderwijs	528,66	-	-	-	-	-	-	528,66	-	-	-	-	-
leerlingen voortgezet onderwijs	384,90	-	-	-	-	-	-	384,90	-	-	-	-	-
loonkostensubsidie	5.168,82	-	5.168,82	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
migratieachtergrond	386,50	151,91	-	-	-	-	150,18	84,41	-	-	-	-	-
landelijke centrumfunctie	45,41	-	-	-	-	-	-	-	45,41	-	-	-	-
lokale centrumfunctie	10,86	-	-	-	-	-	5,39	-	5,47	-	-	-	-
regionale centrumfunctie	155,44	29,08	-	49,99	45,77	-	-	-	30,60	-	-	-	-
oeverlengte * bodemfactor gemeente * dichtheidsfactor	13,42	-	-	-	-	-	-	-	-	13,42	-	-	-
oeverlengte*bodemfactor gemeente	31,40	-	-	-	-	-	-	-	-	31,40	-	-	-
omgevingsadressendichtheid	86,41	17,54	-	-	-26,30	3,66	18,26	-	-	73,25	-	-	-
onderwijsachterstand	150,84	-	-	-	-	-	-	150,84	-	-	-	-	-
oppervlak bebouwing buitengebied	7.900,96	-	-	-	-	-	-	-	-	7.900,96	-	-	-
oppervlak bebouwing buitengebied bodemfactor buitengebied	2.935,95	-	-	-	-	-	-	-	-	2.935,95	-	-	-

(voortzetting op de volgende bladzijde)

Bedragen per eenheid stand meicirculaire 2023 uitkeringsjaar 2023

	Totaal	Sociale basisvoor-zieningen	Participatie	Wmo	Jeugd	Bestuur en ondersteuning	Orde en veiligheid	Onderwijs	Sport, cultuur en recreatie	Infrastructuur, ruimte en milieu	Overig	Overige Eigen Middelen	OZB
oppervlak bebouwing woonkern	6.810,69	-	-	-	-	-	-	-	-	6.810,69	-	-	-
oppervlak bebouwing woonkern bodemfactor woonkern	10.743,51	-	-	-	-	-	-	-	-	10.743,51	-	-	-
oppervlak binnenwater	126,10	-	-	-	-	-	-	-	-	126,10	-	-	-
oppervlak buitenwater	39,89	-	-	-	-	-	-	-	-	39,89	-	-	-
oppervlak historische kern < 40 ha	33.745,44	-	-	-	-	-	-	-	18.619,46	15.125,98	-	-	-
oppervlak historische kern > 65 ha	33.745,44	-	-	-	-	-	-	-	18.619,46	15.125,98	-	-	-
oppervlak historische kern 40 tot 65 ha	33.745,44	-	-	-	-	-	-	-	18.619,46	15.125,98	-	-	-
oppervlak land * bodemfactor gemeente	25,72	-	-	-	-	-	-	-	-	25,72	-	-	-
oppervlak land	39,00	-	-	-	-	-	-	25,26	-	13,74	-	-	-
ozb niet-woningen eigenaren	-0,00	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-0,2796%
ozb niet-woningen gebruikers	-0,00	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-0,2127%
ozb woningen eigenaren	-0,00	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-0,0857%
vast bedrag	980.357,93	-	-	-	-	529.200,02	-	-	-	401.336,28	-	-	49.821,63
vast bedrag Amsterdam	74.175.269,15	-	-	-	-	-	-	-	-	-	74.175.269,15	-	-
verkiezingen Den Haag	1.508.703,68	-	-	-	-	1.508.703,68	-	-	-	-	-	-	-
vast bedrag Rotterdam	27.064.336,61	-	-	-	-	-	-	-	-	-	27.064.336,61	-	-
woonruimten *	11,81	-	-	-	-	82,83	56,12	-	-	-65,05	-	-	-62,09
woonruimten bodemfactor woonkern	52,99	-	-	-	-	-	-	-	-	52,99	-	-	-

Bijlage 2.1.3 Bedragen per eenheid en uitkeringsfactor 2024

Verdeeltabel 2024 (bedragen in euro's in basis)

maatstaven en uitkeringsfactor	b.p.e. 2023 stand mei 2023	w ijzigingen volgens deze circulaire	b.p.e. 2024 stand mei 2023
bedrijven	134,78	-	134,78
bew oonde oorden 1930	42,27	-	42,27
historische w oningen in bew oonde oorden 1930	79,48	-	79,48
bijstandsontvangers	5.168,82	-102,84	5.065,98
doelgroepenregister gemeentelijke doelgroep	1.045,55	-20,80	1.024,75
éénpersoonshuishoudens	166,53	-0,51	166,02
extra groei jongeren	766,20	-	766,20
extra groei leerlingen voortgezet onderw ijs	628,55	-	628,55
grote w oonkernen	75.166,66	-	75.166,66
huishoudens met een laag inkomen met drempel	3.792,90	-34,14	3.758,76
inw oners	375,94	-0,07	375,87
inw oners 75+ met drempel	1.329,35	-4,06	1.325,29
inw oners w addengemeenten (<2500 inw oners)	269,09	-	269,09
inw oners w addengemeenten (>7500 inw oners)	47,34	-	47,34
inw oners w addengemeenten (2500 tot 7500 inw oners)	209,89	-	209,89
jongeren	566,90	-3,00	563,90
kernen	114.582,95	-77,97	114.504,98
laag opleidingsniveau met drempel	264,37	-0,81	263,56
leerlingen (voortgezet) speciaal onderw ijs	528,66	-	528,66
leerlingen voortgezet onderw ijs	384,90	-	384,90
loonkostensubsidie	5.168,82	-102,84	5.065,98
migratieachtergrond	386,50	-0,39	386,11
landelijke centrumfunctie	45,41	-	45,41
lokale centrumfunctie	10,86	-	10,86
regionale centrumfunctie	155,44	-0,63	154,81
oeverlengte * bodemfactor gemeente * dichtheidsfactor	13,42	-	13,42
oeverlengte*bodemfactor gemeente	31,40	-	31,40
omgevingsadressendichtheid	86,41	0,25	86,66
onderw ijsachterstand	150,84	-	150,84
oppervlak bebouw ing buitengebied	7.900,96	-	7.900,96
oppervlak bebouw ing buitengebied bodemfactor buitengebied	2.935,95	-	2.935,95
oppervlak bebouw ing w oonkern	6.810,69	-	6.810,69
oppervlak bebouw ing w oonkern bodemfactor w oonkern	10.743,51	-	10.743,51
oppervlak binnenw ater	126,10	-	126,10
oppervlak buitenw ater	39,89	-	39,89
oppervlak historische kern < 40 ha	33.745,44	-	33.745,44
oppervlak historische kern > 65 ha	33.745,44	-	33.745,44
oppervlak historische kern 40 tot 65 ha	33.745,44	-	33.745,44
oppervlak land * bodemfactor gemeente	25,72	-	25,72
oppervlak land	39,00	-	39,00
ozb niet-w oningen eigenaren	-0,2796%	-0,0137%	-0,2933%
ozb niet-w oningen gebruikers	-0,2127%	-0,0104%	-0,2231%
ozb w oningen eigenaren	-0,0857%	-0,0033%	-0,0890%
vast bedrag	980.357,93	-	980.357,93
vast bedrag Amsterdam	74.175.269,15	-	74.175.269,15
verkiezingen Den Haag	1.508.703,68	-181.798,24	1.326.905,44
vast bedrag Rotterdam	27.064.336,61	-	27.064.336,61
w oonruimten	11,81	-	11,81
w oonruimten bodemfactor w oonkern	52,99	-	52,99
uitkeringsfactor	1,304	0,091	1,395

Mutaties 2024 ten opzichte van uitkeringsjaar 2023 stand meicirculaire 2023 (bedragen in euro's in basis)

Maatstaven	Totaal	Sociale basisvoor-zieningen	Participatie	Wmo	Jeugd	Bestuur en ondersteuning	OZB
bijstandsontvangers	-102,84	-	-102,84	-	-	-	-
doelgroepenregister gemeentelijke doelgroep	-20,80	-	-20,80	-	-	-	-
éénpersoonshuishoudens	-0,51	-	-	-0,51	-	-	-
huishoudens met een laag inkomen met drempel	-34,14	-	-7,08	-1,59	-25,48	-	-
inwoners	-0,07	-0,66	-	-	-	0,59	-
inwoners 75+ met drempel	-4,06	-	-	-4,06	-	-	-
jongeren	-3,00	-	-	-	-3,00	-	-
kernen	-77,97	-5,72	-	-72,25	-	-	-
laag opleidingsniveau met drempel	-0,81	-	-	-0,81	-	-	-
loonkostensubsidie	-102,84	-	-102,84	-	-	-	-
migratieachtergrond	-0,39	-0,39	-	-	-	-	-
regionale centrumfunctie	-0,63	-0,03	-	-0,15	-0,45	-	-
omgevingsadressendichtheid	0,25	-0,01	-	-	0,26	-	-
ozb niet-woningen eigenaren	-0,0137%	-	-	-	-	-	-0,0137%
ozb niet-woningen gebruikers	-0,0104%	-	-	-	-	-	-0,0104%
ozb woningen eigenaren	-0,0033%	-	-	-	-	-	-0,0033%
verkiezingen Den Haag	-181.798,24	-	-	-	-	-181.798,24	-

Bijlage 2.1.4 Bedragen per eenheid 2024 per cluster

Bedragen per eenheid stand meicirculaire 2023 uitkeringsjaar 2024

	Totaal	Sociale basisvoor-zieningen	Participatie	Wmo	Jeugd	Bestuur en ondersteuning	Orde en veiligheid	Onderwijs	Sport, cultuur en recreatie	Infrastructuur, ruimte en milieu	Overig	Overige Eigen Middelen
bedrijven	134,78	-	-	-	-	-	84,44	-	-	50,34	-	-
bewoonde oorden 1930	42,27	-	-	-	-	-	-	-	-	42,27	-	-
historische woningen in bewoonde oorden 1930	79,48	-	-	-	-	-	-	-	79,48	-	-	-
bijstandsontvangers	5.065,98	-	5.065,98	-	-	-	-	-	-	-	-	-
doelgroepenregister gemeentelijke doelgroep	1.024,75	-	1.024,75	-	-	-	-	-	-	-	-	-
éénpersoonshuishoudens	166,02	-	-	166,02	-	-	-	-	-	-	-	-
extra groei jongeren	766,20	-	-	-	-	-	-	766,20	-	-	-	-
extra groei leerlingen voortgezet onderwijs	628,55	-	-	-	-	-	-	628,55	-	-	-	-
grote woonkernen	75.166,66	-	-	-	-	-	75.166,66	-	-	-	-	-
huishoudens met een laag inkomen met drempel	3.758,76	-	348,09	522,98	2.581,87	-	128,93	176,88	-	-	-	-
inwoners	375,87	130,20	-	-	-	205,87	11,53	-	146,16	-	-	-117,89
inwoners 75+ met drempel	1.325,29	-	-	1.325,29	-	-	-	-	-	-	-	-
inwoners waddengemeenten (<2500 inwoners)	269,09	-	-	-	-	-	-	-	-	-	269,09	-
inwoners waddengemeenten (>7500 inwoners)	47,34	-	-	-	-	-	-	-	-	-	47,34	-
inwoners waddengemeenten (2500 tot 7500 inwoners)	209,89	-	-	-	-	-	-	-	-	-	209,89	-
jongeren	563,90	-	-	-	303,55	-	-	260,35	-	-	-	-
kernen	114.504,98	5.573,99	-	23.597,64	-	-	-	-	-	85.333,35	-	-
laag opleidingsniveau met drempel	263,56	-	-	263,56	-	-	-	-	-	-	-	-
leerlingen (voortgezet) speciaal onderwijs	528,66	-	-	-	-	-	-	528,66	-	-	-	-
leerlingen voortgezet onderwijs	384,90	-	-	-	-	-	-	384,90	-	-	-	-
loonkostensubsidie	5.065,98	-	5.065,98	-	-	-	-	-	-	-	-	-
migratieachtergrond	386,11	151,52	-	-	-	-	150,18	84,41	-	-	-	-
landelijke centrumfunctie	45,41	-	-	-	-	-	-	-	45,41	-	-	-
lokale centrumfunctie	10,86	-	-	-	-	-	5,39	-	5,47	-	-	-
regionale centrumfunctie	154,81	29,05	-	49,84	45,32	-	-	-	30,60	-	-	-
oeverlengte * bodemfactor gemeente * dichtheidsfactor	13,42	-	-	-	-	-	-	-	-	13,42	-	-
oeverlengte*bodemfactor gemeente	31,40	-	-	-	-	-	-	-	-	31,40	-	-
omgevingsadressendichtheid	86,66	17,53	-	-	-26,04	3,66	18,26	-	-	73,25	-	-
onderwijsachterstand	150,84	-	-	-	-	-	-	150,84	-	-	-	-
oppervlak bebouwing buitengebied	7.900,96	-	-	-	-	-	-	-	-	7.900,96	-	-
oppervlak bebouwing buitengebied bodemfactor buitengebied	2.935,95	-	-	-	-	-	-	-	-	2.935,95	-	-

(voortzetting op de volgende bladzijde)

Bedragen per eenheid stand meicirculaire 2023 uitkeringsjaar 2024

	Totaal	Sociale basisvoor-zieningen	Participatie	Wmo	Jeugd	Bestuur en ondersteuning	Orde en veiligheid	Onderwijs	Sport, cultuur en recreatie	Infrastructuur, ruimte en milieu	Overig	Overige Eigen Middelen	OZB
oppervlak bebouwing woonkern	6.810,69	-	-	-	-	-	-	-	-	6.810,69	-	-	-
oppervlak bebouwing woonkern bodemfactor woonkern	10.743,51	-	-	-	-	-	-	-	-	10.743,51	-	-	-
oppervlak binnenwater	126,10	-	-	-	-	-	-	-	-	126,10	-	-	-
oppervlak buitenwater	39,89	-	-	-	-	-	-	-	-	39,89	-	-	-
oppervlak historische kern < 40 ha	33.745,44	-	-	-	-	-	-	-	18.619,46	15.125,98	-	-	-
oppervlak historische kern > 65 ha	33.745,44	-	-	-	-	-	-	-	18.619,46	15.125,98	-	-	-
oppervlak historische kern 40 tot 65 ha	33.745,44	-	-	-	-	-	-	-	18.619,46	15.125,98	-	-	-
oppervlak land * bodemfactor gemeente	25,72	-	-	-	-	-	-	-	-	25,72	-	-	-
oppervlak land	39,00	-	-	-	-	-	-	25,26	-	13,74	-	-	-
ozb niet-woningen eigenaren	-0,2933%	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-0,2933%
ozb niet-woningen gebruikers	-0,2231%	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-0,2231%
ozb woningen eigenaren	-0,0890%	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-0,0890%
vast bedrag	980.357,93	-	-	-	-	529.200,02	-	-	-	401.336,28	-	-	49.821,63
vast bedrag Amsterdam	74.175.269,15	-	-	-	-	-	-	-	-	-	74.175.269,15	-	-
verkiezingen Den Haag	1.326.905,44	-	-	-	-	1.326.905,44	-	-	-	-	-	-	-
vast bedrag Rotterdam	27.064.336,61	-	-	-	-	-	-	-	-	-	27.064.336,61	-	-
woonruimten *	11,81	-	-	-	-	82,83	56,12	-	-	-65,05	-	-	-62,09
woonruimten bodemfactor woonkern	52,99	-	-	-	-	-	-	-	-	52,99	-	-	-

Bijlage 2.2.1 Opbouw algemene uitkeringen 2023-2028

Bijlage 2.2.1 Opbouw algemene uitkering 2023-2028 (in duizenden euro's)

clusterindeling van het nieuwe verdeelmodel	2023	2024	2025	2026	2027	2028	Vindplaats
Algemene uitkering voorafgaand jaar	34.126.138	35.180.736	37.858.978	39.944.720	38.018.899	39.142.390	
Algemene mutaties							
- accres	2.412.629	2.410.752	2.115.747	-2.301.476	1.081.885		mei 2022, § 2.2-1
- accres bijstelling tranches 2022 en verder	-701	-111.257	-30.695	916.022	-3.366		mei 2023, § 2.2-1
- accres bijstelling tranches 2023 en verder	533.963	427.733	455.424	147.657	-31.873	1.256.359	mei 2023, § 2.2-1
- opschalingskorting (coalitieakkoord)				-675.000			mei 2022, § 2.2-2
- plafond BTW-compensatiefonds	-440.407						september 2022, § 2.2-2
- Plafond BTW-compensatiefonds (afrekening 2022)	-2.929	**2.929**					mei 2023, § 2.2-2
- Eenmalige rijksbijdrage				924.000	-924.000		september 2022, § 2.2-4
- Financieringssystematiek					1.000.000		mei 2023, § 2.2-3
- knelpunten verdeelproblematiek	-89	-91	-93	-95	-97		mei 2022, § 2.2-4
- bevolkingsdaling	11.245						september 2022, § 2.2-3
- kennisscentrum explosieven WOII			908				mei 2021, § 2.2-5
- volkshuisvestingsfonds	-150.000			150.000			mei 2022, § 2.2-4
- woningbouwimpuls	-100.000			100.000			mei 2022, § 2.2-5
cluster Participatie							
- Participatie: Wajong overheveling vanuit IU	56.175	1.152	1.047	1.518	11.084		mei 2022, § 2.2-13
- Participatie: Regulier werk overheveling vanuit IU	53.384	2.987	4.857	4.172	14.936		mei 2022, § 2.2-13
- loon- en prijsbijstelling	6.464	2	361	-7.316			mei 2023, § 2.2-4
- IPS-trajecten	-10.750	10.750					september 2022, § 2.2-10
- energietoeslag	-1.904.000						december 2022, § 2.2-1
- aanvullende pakket re-integratie	-14.740						september 2021, § 2.2-9
- gemeentelijk schuldenbeleid	-30.000						september 2021, § 2.2-10
- bijzondere bijstand	-50.000						december 2022, § 2.2-2
- Breed Offensief	-9.138						december 2022, § 2.23
- Uitvoeringskosten bijzondere bijstand zelfstandigen	-4.613						december 2022, § 2.2-4
- impuls re-integratie	-43.438						september 2021, § 2.2-9
- Flankerend beleid energiearmoede	50.000	-50.000					mei 2023, § 2.2-5
- Dienstverlening gemeenten aanpak armoede en schulden	40.000	-40.000					mei 2023, § 2.2-6
cluster Individuele voorzieningen Wmo							
- wmo 2015 m.u.v. Beschermd Wonen	-3.343						mei 2019, § 2.2-7
- abonnementstarief Wmo	-3.000						maart 2018, § 2.2-7
- loon- en prijsbijstelling	-185	-261					september 2019, § 2.2-8
- uitvoeringskosten SVB PGB trekkingsrechten	-21						september 2022, § 2.2-11
- geen aanspraak op begeleiding		-9.000	-9.000	-9.000			mei 2021, § 2.2-11
- overgangsrecht levenslang		1.157	1.157	1.157	1.158	1.157	mei 2023, § 2.2-14
- mobiliteitshulpmiddelen	-1.500	-1.000					december 2020, § 2.2-4
- continuiteit van zorg: meerkosten wmo	-10.900						december 2022, § 2.2-7
- nacalculatie mobiliteitshulpmiddelen Wlz	1.500	1.000					september 2021, § 2.2-7
- eigen bijdrage huishoudelijke hulp (coalitieakkoord)			-95.000				mei 2022, § 2.2-14
- Terugdraaien eigen bijdrage huishoudelijke hulp (coalitieakkoord)			95.000				mei 2023, § 2.2-13a
- Herinvoering eigen bijdrage Wmo				-225.000			mei 2023, § 2.2-13b
- Integraal Zorgakkoord (Wmo abonnementstarief)			110.000				mei 2023, § 2.2-12
cluster Sociale basisvoorzieningen							
- toezicht voorschoolse educatie	1.909	-1.020					mei 2023, § 2.2-15
- landelijke vreemdelingenvoorzieningen	4.400						september 2022, § 2.2-6
- Asiel (inburgering)	20.000	-10.000	-30.000				september 2022, § 2.2-7
- versterking ondersteuning wijkteams				5.000		-50.000	mei 2023, § 2.2-16
- impuls integraal werken	-3.000	-3.000					december 2021, § 2.2-3
- Inburgering: overheveling vanuit IU	76.571	-2.134	-2.370	-1.077	-423		mei 2022, § 2.2-18
- valpreventie bij ouderen (coalitieakkoord)	-10.000	-5.000		-833	-834		mei 2022, § 2.2-19
- rijksvaccinatieprogramma meningokokken en informed consent	42	42					september 2018, § 2.2-7
- prenataal huisbezoek door de jeugdgezondheidszorg	2.252						mei 2021, § 2.2-14
cluster Individuele voorzieningen Jeugd							
- jeugdzorg	137.200	-82.000	-504.000	-859.000			mei 2023, § 2.2-7
- loon- en prijsbijstelling jeugdzorg		81.632	-32.859	-48.773			mei 2023, § 2.2-8
- loon- en prijsbijstelling voogdij 18+	50.638			-50.684			mei 2023, § 2.2-9
- Voogdij 18+: overheveling vanuit IU	736.676						mei 2022, § 2.2-17
- Werkdrukverlaging jeugdbescherming	-10.000	10.000					mei 2023, § 2.2-11
- ketensystemen jeugd		338					mei 2018, § 2.2-10
- uitvoeringskosten SVB PGB trekkingsrechten	-37						september 2022, § 2.2-11
- jeugdhulp	-291.100						mei 2022, § 2.2-9
- verhoging leeftijdsgrenzen gezinshuizen	1.900						mei 2019, § 2.2-16
- compensatieregeling Voogdij/18+	-59.518	29.518					mei 2023, § 2.2-10
- continuïteit van zorg: meerkosten jeugd	-8.200						december 2022, § 2.2-7
cluster Sport, cultuur en recreatie							
-							
cluster Infrastructuur, ruimte en milieu							
- Europese richtlijn energieprestatie gebouwen (EPBD III)	-1.797						mei 2022, § 2.2-10
- handhaving energielabel C kantoren	504			-2.351			mei 2023, § 2.2-21
- Wet Goed Verhuurderschap	12.404						december 2022, § 2.2-12
cluster Bestuur en ondersteuning							
- GDI voorzieningen 2022	-7.993	7.993					mei 2023, § 2.2-20
- Bijdrage centrale financiering GDI	-7.583						september 2022, § 2.2-9
- handelsregister	806						mei 2018, § 2.2-15
- Wet nieuwe procedure vaststelling verkiezingsuitslag	3.300						mei 2023, § 2.2-17
- permanente registratie en briefstembureau kiezers buitenland	-						mei 2023, § 2.2-18
- extra bijdragen BRP	1.540						september 2022, § 2.2-8
- robuust rechtsbeschermingssysteem	2.000					-25.000	mei 2023, § 2.2-13
- Wet Open Overheid (structureel)	5.258	5.257	5.258	5.258			mei 2021, § 2.2-18
- Wet Open Overheid (incidenteel)					-24.979		mei 2021, § 2.2-18
- raadsledenvergoeding kleine gemeenten	9.776						mei 2022, § 2.2-6
- Toegankelijkheid verkiezingen	-2.700						december 2022, § 2.2-8
- Aanpassing software burgerlijke stand	-95						december 2022, § 2.2-9
- Opstartkosten kiescollege	-450						december 2022, § 2.2-10
- Kiescollege verkiezingskosten	-948						december 2022, § 2.2-11
- Kiescollege niet ingezetenen	237	-237					mei 2023, § 2.2-19
- systeemleren monitoring	5.000					-10.000	mei 2023, § 2.2-16
Algemene uitkering	35.180.736	37.858.978	39.944.720	38.018.899	39.142.390	40.314.906	

Bijlage 2.2.2 Overzicht mutaties 2022 BTW-compensatiefonds

Overboekingen BCF (GF)

Omschrijving	Departement	bedrag in € 1.000	Circulaire
Vierde tranche Woningbouwimpuls (WBI)	BZK	15.270	n.v.t. (SPUK BZK)
Impulsregeling SPV	IenW	8.676	
Impuls Verkeersveiligheid (2e tranche)	IenW	4.410	
SPUK IJsseldelta fase 2	IenW	4.168	n.v.t. (SPUK I&W)
SPUK Mobiliteit en Gebied	IenW	3.526	n.v.t. (SPUK I&W)
Tijdelijke Impulsregeling Klimaatadaptatie (2e deel)	IenW	3.526	n.v.t. (SPUK I&W)
SPUK Tijdelijke Impulsregeling Klimaatadaptatie	IenW	3.503	n.v.t. (SPUK I&W)
Meerjarige SPUK Aandachtsgroepen	BZK	2.980	n.v.t. (SPUK BZK)
Stimuleringsregeling flex- en transformatiewoningen	BZK	2.112	
Overwegproject Laan van Osseveld Apeldoorn	IenW	2.088	
Aardgasvrije wijken	BZK	1.000	
SPUK Mobiliteit en Gebied	IenW	697	n.v.t. (SPUK I&W)
DU Dichterbij dan je denkt (2e tranche)	SZW	379	
Inzet Cyber Provincies	BZK	214	
SPUK A27 Eemnes	IenW	213	n.v.t. (SPUK I&W)
DU natuurinclusieve na-isolatie	BZK	180	
SPUK Waddeneilanden	BZK	158	n.v.t. (SPUK BZK)
SPUK Tussenvoorziening	SZW	133	n.v.t. (SPUK SZW)
SPUK Ontsluiting wijk Valkenhorst Katwijk	BZK	105	n.v.t. (SPUK BZK)
Erfgoed deal	OCW	104	meicirc gf 2020, 3.2-13
Overig	Div.	210	
Totaal		**53.650**	

Bijlage 2.4.1 Suppletie-uitkering bommenregeling

Suppletie-uitkering Bommenregeling			
Gemeente	**Toegekend bedrag 2023**	**Gemeente**	**Toegekend bedrag 2023**
Aalsmeer	14.328	Laren	154.243
Aalten	27.937	Lingewaard	822.420
Alblasserdam	112.799	Lochem	54.638
Almere	2.453.358	Maasdriel	246.931
Alphen aan den Rijn	75.778	Maasgouw	95.435
Altena	115.666	Maassluis	5.939
Amersfoort	379.732	Meerssen	1.632
Amsterdam	72.958	Middelburg	212.010
Apeldoorn	3.001.143	Moerdijk	608.913
Arnhem	116.619	Neder-Betuwe	27.237
Asten	7.996	Nijmegen	2.029.534
Barneveld	123.946	Oirschot	428.288
Berg en Dal	165.005	Oisterwijk	1.000
Bergen op Zoom	70.155	Oss	5.372
Borger-Odoorn	7.204	Overbetuwe	564.012
Borne	92.346	Peel en Maas	66.238
Breda	78.568	Putten	103.055
Coevorden	233.570	Raalte	35.496
De Fryske Marren	57.502	Reimerswaal	83.014
Den Helder	117.369	Renkum	38.788
Deurne	546.299	Rheden	14.175
Deventer	92.699	Rhenen	23.383
Dordrecht	106.474	Roerdalen	102.770
Dronten	84.954	Roermond	39.107
Duiven	90.933	Roosendaal	303.310
Echt-Susteren	47.190	Rotterdam	1.104.977
Ede	522.302	Schiedam	229.506
Eemsdelta	781.634	's-Gravenhage	50.325
Eindhoven	669.675	Sluis	655.133
Emmen	34.486	Someren	54.810
Enschede	313.293	Steenbergen	163.275
Goirle	36.969	Terneuzen	6.154
Gouda	1.028.454	Tilburg	61.613
Haarlemmermeer	575.633	Utrecht	645.565
Harderwijk	27.726	Vaals	6.688
Heerenveen	6.215	Veere	43.283
Heumen	110.060	Venlo	279.353
Heusden	102.376	Venray	360.527
Hillegom	55.026	Vlissingen	162.661
Hoeksche Waard	9.106	Voorne aan Zee	17.239
Hollands Kroon	1.064.742	Voorst	76.168
Horst aan de Maas	177.818	Vught	67.425
Land van Cuijk	46.113	Waalwijk	465.070
Landgraaf	57.914	Waddinxveen	43.099
Lansingerland	17.711	Wassenaar	59.883

Suppletie-uitkering Bommenregeling			
Gemeente	**Toegekend bedrag 2023**	**Gemeente**	**Toegekend bedrag 2023**
Westervoort	11.646	Zuidplas	21.566
Woensdrecht	331.654	Zundert	13.462
Zaltbommel	69.109	Zutphen	165.073
Zeewolde	449.280	Zwolle	498.779
Zevenaar	31.420	**Totaal**	**26.141.464**

Bijlage 2.5.1 Aanvullende informatie uitkeringsfactor

Het begrip uitkeringsfactor
Op diverse plaatsen in deze circulaire wordt de term uitkeringsfactor genoemd, de voor alle gemeenten gelijke vermenigvuldigingsfactor. De berekening van de uitkeringsfactor is gebaseerd op twee grootheden. De eerste is globaal genomen de som van de algemene uitkering en de ozb-maatstaf, een bedrag van ongeveer € 38,7 miljard.[21] De tweede is de zogenaamde uitkeringsbasis, ongeveer € 29,6 miljard.[22] Dat bedrag wordt verkregen door van alle maatstaven de aantallen te vermenigvuldigen met het bijbehorende bedrag per eenheid (de uitkomst hiervan heet de - landelijke – uitkeringsbasis; er is ook een uitkeringsbasis voor elke gemeente: het product van de gemeentelijke aantallen en de bedragen per eenheid). Beide grootheden worden op elkaar gedeeld om uit te komen op de uitkeringsfactor, die nu ongeveer 1,300 à 1,490 bedraagt.[23] Afronding op drie decimalen is gebruikelijk. Bij definitieve vaststelling van de uitkeringsfactor wordt afgerond op vier decimalen.

De uitkeringsfactor speelt bij de verdeling van bedragen steeds een rol en is daardoor aan veranderingen onderhevig. Die ontstaan – meer bijzondere oorzaken als veranderingen in het verdeelstelsel buiten beschouwing latend - door twee oorzaken:

1. Mutaties in de algemene uitkering
Sommige mutaties in de algemene uitkering worden over de gemeenten verdeeld naar rato van de gemeentelijke uitkeringsbasis. Dit gebeurt door de uitkeringsfactor te verhogen (bij een toevoeging) of te verlagen (bij een uitname). Deze verdeelwijze illustreert ook het praktische nut van de uitkeringsfactor. Het alternatief om hetzelfde effect voor de verdeling te bereiken zou zijn om alle bedragen per eenheid met een gelijk percentage te verhogen of te verlagen.

2. Veranderingen in het aantal eenheden van de maatstaven
Door de groei van bijvoorbeeld het aantal inwoners neemt de uitkeringsbasis toe. Door een verlaging van de uitkeringsfactor wordt ervoor gezorgd dat niet meer algemene uitkering wordt uitgekeerd dan beschikbaar is. Opnieuw geldt dat zonder uitkeringsfactor alle bedragen per eenheid zouden moeten worden verlaagd om hetzelfde effect te bereiken. Verlaging van het bedrag per inwoner zou even eenvoudig zijn als verlaging van de uitkeringsfactor, maar die verdeelwijze doet geen recht aan de beoogde dynamiek van de verdeling.

Berekening uitkeringsfactoren in constante prijzen
Om gemeenten die hun begroting in constante prijzen willen opstellen te faciliteren, is in de gemeentefondsrubriek op internet zoals gebruikelijk een rekenmodel in constante prijzen

[21] Voor uitkeringsjaar 2023 stand meicirculaire 2023.
[22] Voor uitkeringsjaar 2023 stand meicirculaire 2023.
[23] Uitkeringsfactor 2023-2028 stand meicirculaire 2023.

gepubliceerd. In dit rekenmodel is een hulpmiddel opgenomen waarin gemeenten hun eigen prijsindexen kunnen invullen en/of loon- en prijsindicatoren die het CPB onderscheidt.

Op basis van de CEP of de MEV worden in het rekenmodel en in hoofdstuk 4 van de circulaires, als service, de ramingsgegevens van een aantal indicatoren van het CPB gepresenteerd. Na het invullen van de indexatiecijfers berekent het model automatisch de uitkering in het gemeentefonds in constante prijzen.

Bijlage 2.5.2 Volumina maatstaven 2023-2028

Volumina maatstaven 2023-2028 (ramingen mei 2023)

maatstaven	2023	2024	2025
bedrijven	2.358.600	2.478.686	2.618.040
bijstandsontvangers	405.675	401.992	408.094
doelgroepenregister gemeentelijke doelgroep	118.975	128.214	137.452
éénpersoonshuishoudens	3.206.468	3.254.301	3.291.369
extra groei jongeren	6.197	6.220	6.228
huishoudens met een laag inkomen met drempel	1.471.503	1.486.346	1.498.586
inw oners	17.817.233	17.998.922	18.130.127
inw oners 75+ met drempel	552.616	575.734	596.670
jongeren	3.319.916	3.332.329	3.336.887
laag opleidingsniveau met drempel	1.779.948	1.781.638	1.783.892
leerlingen (voortgezet) speciaal onderw ijs	383.525	387.234	391.374
leerlingen voortgezet onderw ijs	679.294	669.178	661.271
loonkostensubsidie	30.403	35.211	40.020
migratieachtergrond	2.577.831	2.654.107	2.725.648
landelijke centrumfunctie	17.590.550	17.769.927	17.899.463
lokale centrumfunctie	17.590.600	17.769.978	17.899.514
regionale centrumfunctie	17.590.610	17.769.988	17.899.524
oeverlengte * bodemfactor gemeente * dichtheidsfactor	14.770.813	14.770.813	14.770.813
oeverlengte*bodemfactor gemeente	1.156.634	1.156.634	1.156.634
omgevingsadressendichtheid	17.388.014	17.563.601	17.937.723
onderw ijsachterstand	948.016	946.053	944.089
oppervlak bebouw ing buitengebied	28.380	28.483	28.546
oppervlak bebouw ing buitengebied bodemfactor buitengebied	30.028	30.137	30.205
oppervlak bebouw ing w oonkern	87.634	88.555	89.460
oppervlak bebouw ing w oonkern bodemfactor w oonkern	95.435	96.410	97.396
oppervlak binnenw ater	196.983	196.983	196.983
oppervlak buitenw ater	308.557	308.557	308.557
oppervlak land * bodemfactor gemeente	3.579.762	3.579.762	3.579.762
oppervlak land	3.363.434	3.363.434	3.363.434
ozb niet-w oningen eigenaren	307.256.656.283	316.533.010.794	328.669.442.925
ozb niet-w oningen gebruikers	296.436.782.576	305.386.475.378	317.095.529.745
ozb w oningen eigenaren	2.363.606.709.323	2.458.838.336.337	2.537.401.823.589
w oonruimten	8.389.975	8.474.699	8.655.218
w oonruimten bodemfactor w oonkern	9.277.915	9.371.605	9.571.229

(voortzetting op de volgende bladzijde)

Volumina maatstaven 2023-2028 (ramingen mei 2023)

maatstaven	2026	2027	2028
bedrijven	2.743.492	2.885.288	3.035.154
bijstandsontvangers	416.907	423.517	430.912
doelgroepenregister gemeentelijke doelgroep	148.169	159.413	171.418
éénpersoonshuishoudens	3.327.862	3.363.591	3.398.734
extra groei jongeren	6.242	6.246	6.256
huishoudens met een laag inkomen met drempel	1.510.280	1.521.385	1.531.923
inwoners	18.240.737	18.330.378	18.418.013
inwoners 75+ met drempel	616.172	634.378	653.721
jongeren	3.344.195	3.346.617	3.351.677
laag opleidingsniveau met drempel	1.781.398	1.781.883	1.781.966
leerlingen (voortgezet) speciaal onderwijs	395.508	399.585	403.789
leerlingen voortgezet onderwijs	651.830	642.925	634.406
loonkostensubsidie	42.605	45.189	47.836
migratieachtergrond	2.795.616	2.863.691	2.929.889
landelijke centrumfunctie	18.008.666	18.097.166	18.183.686
lokale centrumfunctie	18.008.717	18.097.218	18.183.738
regionale centrumfunctie	18.008.727	18.097.228	18.183.748
oeverlengte * bodemfactor gemeente * dichtheidsfactor	14.770.813	14.770.813	14.770.813
oeverlengte*bodemfactor gemeente	1.156.634	1.156.634	1.156.634
omgevingsadressendichtheid	18.064.596	18.192.395	18.321.126
onderwijsachterstand	942.126	940.163	940.164
oppervlak bebouwing buitengebied	28.603	28.678	28.743
oppervlak bebouwing buitengebied bodemfactor buitengebied	30.265	30.344	30.413
oppervlak bebouwing woonkern *	90.375	91.284	92.226
oppervlak bebouwing woonkern bodemfactor woonkern	98.375	99.391	100.401
oppervlak binnenwater	196.983	196.983	196.983
oppervlak buitenwater	308.557	308.557	308.557
oppervlak land * bodemfactor gemeente	3.579.762	3.579.762	3.579.762
oppervlak land	3.363.434	3.363.434	3.363.434
ozb niet-woningen eigenaren	332.853.850.203	337.092.469.947	341.386.009.803
ozb niet-woningen gebruikers	321.132.585.429	325.221.944.516	329.364.289.733
ozb woningen eigenaren	2.564.322.292.589	2.591.534.403.580	2.619.041.337.240
woonruimten	8.716.436	8.778.101	8.840.216
woonruimten bodemfactor woonkern	9.638.926	9.707.117	9.775.806

Gewijzigde volumina 2023 ten opzichte van stand septembercirculaire 2022

bedrijven	omgevingsadressendichtheid *
bijstandontvangers	oppervlak bebouw ing w oonkern bodemfactor w oonkern
extra groei jongeren	oppervlak bebouw ing buitengebied bodemfactor buitengebied
extra groei leerlingen voortgezet onderw ijs	oppervlak bebouw ing w oonkern
huishoudens met een laag inkomen met drempel	oppervlak bebouw ing buitengebied
inw oners	oppervlak binnenw ater
inw oners 75+ met drempel	oppervlak buitenw ater
jongeren	oppervlak land
kernen	oppervlak land * bodemfactor gemeente
grote w oonkernen	inw oners w addengemeenten (<2500 inw oners)
laag opleidingsniveau met drempel	inw oners w addengemeenten (>7500 inw oners)
leerlingen (voortgezet) speciaal onderw ijs	inw oners w addengemeenten (2500 tot 7500 inw oners)
leerlingen voortgezet onderw ijs	w oonruimten *
loonkostensubsidie	w oonruimten bodemfactor w oonkern
landelijke centrumfunctie	
lokale centrumfunctie	ozb niet-w oningen eigenaren
regionale centrumfunctie	ozb niet-w oningen gebruikers
oeverlengte*bodemfactor gemeente	ozb w oningen eigenaren
oeverlengte * bodemfactor gemeente * dichtheidsfactor	

Bijlage 3.2-1 Decentralisatie-uitkering Wet Goed Verhuurderschap

Decentralisatie-uitkering Wet Goed Verhuurderschap			
Gemeente	**Bedrag 2023**	**Gemeente**	**Bedrag 2023**
Aa en Hunze	7.755	Boxtel	10.684
Aalsmeer	12.499	Breda	118.239
Aalten	8.933	Bronckhorst	12.117
Achtkarspelen	8.487	Brummen	7.278
Alblasserdam	6.358	Brunssum	14.441
Albrandswaard	6.361	Bunnik	6.673
Alkmaar	91.496	Bunschoten	8.201
Almelo	84.906	Buren	8.169
Almere	89.077	Capelle aan den IJssel	13.358
Alphen aan den Rijn	80.417	Castricum	10.780
Alphen-Chaam	6.991	Coevorden	10.748
Altena	13.963	Cranendonck	8.583
Ameland	6.351	Culemborg	8.997
Amersfoort	95.348	Dalfsen	9.761
Amstelveen	102.512	Dantumadiel	6.327
Amsterdam	468.686	De Bilt	15.205
Apeldoorn	96.081	De Fryske Marren	17.656
Arnhem	120.849	De Ronde Venen	14.568
Assen	78.666	De Wolden	8.074
Asten	7.405	Delft	102.607
Baarle-Nassau	6.896	Den Helder	15.778
Baarn	10.175	Deurne	9.474
Barendrecht	8.233	Deventer	87.676
Barneveld	19.853	Diemen	13.199
Beek	8.806	Dijk en Waard	14.091
Beekdaelen	14.505	Dinkelland	11.576
Beesel	6.339	Doesburg	6.345
Berg en Dal	10.111	Doetinchem	17.338
Bergeijk	8.328	Dongen	8.169
Bergen (L.)	6.358	Dordrecht	95.253
Bergen (NH.)	19.216	Drechterland	6.800
Bergen op Zoom	19.821	Drimmelen	8.328
Berkelland	12.276	Dronten	9.729
Bernheze	10.971	Druten	7.119
Best	9.570	Duiven	6.328
Beuningen	7.055	Echt-Susteren	13.072
Beverwijk	13.295	Edam-Volendam	9.061
Bladel	9.283	Ede	93.725
Blaricum	7.278	Eemnes	6.329
Bloemendaal	9.474	Eemsdelta	16.638
Bodegraven-Reeuwijk	12.435	Eersel	8.456
Boekel	6.362	Eijsden-Margraten	10.939
Borger-Odoorn	8.074	Eindhoven	303.260
Borne	7.532	Elburg	7.692
Borsele	7.341	Emmen	86.753

Decentralisatie-uitkering Wet Goed Verhuurderschap			
Gemeente	**Bedrag 2023**	**Gemeente**	**Bedrag 2023**
Enkhuizen	8.838	Hof van Twente	11.958
Enschede	109.484	Hollands Kroon	13.677
Epe	10.334	Hoogeveen	17.242
Ermelo	10.429	Hoorn	78.348
Etten-Leur	10.238	Horst aan de Maas	13.072
Geertruidenberg	7.596	Houten	7.946
Geldrop-Mierlo	10.398	Huizen	10.843
Gemert-Bakel	10.111	Hulst	9.761
Gennep	7.341	IJsselstein	8.074
Gilze en Rijen	7.501	Kaag en Braassem	10.143
Goeree-Overflakkee	12.626	Kampen	17.179
Goes	14.855	Kapelle	6.345
Goirle	7.246	Katwijk	11.703
Gooise Meren	26.952	Kerkrade	22.909
Gorinchem	13.040	Koggenland	7.087
Gouda	80.194	Krimpen aan den IJssel	6.344
Groningen	178.282	Krimpenerwaard	13.581
Gulpen-Wittem	9.856	Laarbeek	7.246
Haaksbergen	8.169	Land van Cuijk	21.349
Haarlem	121.263	Landgraaf	12.785
Haarlemmermeer	93.024	Landsmeer	6.338
Halderberge	9.124	Lansingerland	11.703
Hardenberg	15.237	Laren	9.920
Harderwijk	14.027	Leeuwarden	107.796
Hardinxveld-Giessendam	6.362	Leiden	113.527
Harlingen	9.029	Leiderdorp	7.310
Hattem	6.340	Leidschendam-Voorburg	28.894
Heemskerk	6.991	Lelystad	77.552
Heemstede	10.971	Leudal	13.454
Heerde	6.363	Leusden	7.119
Heerenveen	15.300	Lingewaard	11.862
Heerlen	101.302	Lisse	7.564
Heeze-Leende	6.482	Lochem	11.894
Heiloo	7.182	Loon op Zand	8.137
Hellendoorn	8.901	Lopik	6.355
Helmond	79.526	Losser	9.061
Hendrik-Ido-Ambacht	6.352	Maasdriel	9.443
Hengelo	83.537	Maasgouw	9.761
Het Hogeland	16.510	Maashorst	17.020
Heumen	6.351	Maassluis	7.660
Heusden	12.021	Maastricht	125.338
Hillegom	8.360	Medemblik	11.926
Hilvarenbeek	7.692	Meerssen	8.456
Hilversum	98.150	Meierijstad	22.018
Hoeksche Waard	16.064	Meppel	13.231

Decentralisatie-uitkering Wet Goed Verhuurderschap			
Gemeente	**Bedrag 2023**	**Gemeente**	**Bedrag 2023**
Middelburg	17.624	Pijnacker-Nootdorp	10.207
Midden-Delfland	6.357	Purmerend	17.847
Midden-Drenthe	10.334	Putten	10.684
Midden-Groningen	17.497	Raalte	9.602
Moerdijk	10.780	Reimerswaal	9.379
Molenlanden	10.207	Renkum	10.493
Montferland	10.907	Renswoude	6.325
Montfoort	6.418	Reusel-De Mierden	6.359
Mook en Middelaar	6.333	Rheden	18.325
Neder-Betuwe	7.660	Rhenen	7.341
Nederweert	9.092	Ridderkerk	9.952
Nieuwegein	12.212	Rijssen-Holten	10.334
Nieuwkoop	7.723	Rijswijk	21.190
Nijkerk	11.671	Roerdalen	8.615
Nijmegen	125.752	Roermond	25.010
Nissewaard	12.403	Roosendaal	81.054
Noardeast-Fryslân	14.091	Rotterdam	425.957
Noord-Beveland	7.723	Rozendaal	6.282
Noordenveld	11.703	Rucphen	6.832
Noordoostpolder	14.664	Schagen	15.109
Noordwijk	22.941	Scherpenzeel	6.386
Nuenen, Gerwen en Nede	6.896	Schiedam	96.877
Nunspeet	9.952	Schiermonnikoog	6.313
Oegstgeest	9.474	Schouwen-Duiveland	17.465
Oirschot	7.787	's-Gravenhage	449.770
Oisterwijk	12.881	's-Hertogenbosch	106.969
Oldambt	17.656	Simpelveld	6.609
Oldebroek	6.928	Sint-Michielsgestel	9.061
Oldenzaal	9.411	Sittard-Geleen	96.208
Olst-Wijhe	6.354	Sliedrecht	6.959
Ommen	8.201	Sluis	18.229
Oost Gelre	11.735	Smallingerland	15.587
Oosterhout	12.785	Soest	13.040
Ooststellingwerf	8.137	Someren	7.946
Oostzaan	6.313	Son en Breugel	6.800
Opmeer	6.327	Stadskanaal	11.798
Opsterland	8.647	Staphorst	6.363
Oss	85.861	Stede Broec	6.386
Oude IJsselstreek	12.594	Steenbergen	9.984
Ouder-Amstel	6.641	Steenwijkerland	14.377
Oudewater	6.344	Stein	7.692
Overbetuwe	12.276	Stichtse Vecht	18.166
Papendrecht	7.501	Súdwest-Fryslân	29.881
Peel en Maas	12.594	Terneuzen	22.145
Pekela	8.201	Terschelling	7.182

Decentralisatie-uitkering Wet Goed Verhuurderschap			
Gemeente	**Bedrag 2023**	**Gemeente**	**Bedrag 2023**
Texel	11.607	Waddinxveen	7.055
Teylingen	11.576	Wageningen	14.823
Tholen	8.487	Wassenaar	16.255
Tiel	11.639	Waterland	6.362
Tilburg	129.668	Weert	17.943
Tubbergen	8.551	West Betuwe	11.830
Twenterand	8.774	West Maas en Waal	8.233
Tynaarlo	10.143	Westerkwartier	13.613
Tytsjerksteradiel	8.519	Westerveld	7.660
Uitgeest	6.350	Westervoort	6.338
Uithoorn	9.411	Westerwolde	10.334
Urk	6.344	Westland	26.316
Utrecht	357.477	Weststellingwerf	8.265
Utrechtse Heuvelrug	17.720	Wierden	8.456
Vaals	10.016	Wijchen	8.870
Valkenburg aan de Geul	12.913	Wijdemeren	12.117
Valkenswaard	11.003	Wijk bij Duurstede	6.991
Veendam	12.149	Winterswijk	13.136
Veenendaal	13.581	Woensdrecht	8.010
Veere	14.091	Woerden	13.900
Veldhoven	12.467	Wormerland	6.339
Velsen	14.982	Woudenberg	6.357
Venlo	92.833	Zaanstad	92.165
Venray	12.690	Zaltbommel	10.748
Vijfheerenlanden	12.021	Zandvoort	15.141
Vlaardingen	20.331	Zeewolde	7.564
Vlieland	6.313	Zeist	19.726
Vlissingen	21.222	Zevenaar	12.021
Voerendaal	6.354	Zoetermeer	73.159
Voorne aan Zee	23.775	Zoeterwoude	6.331
Voorschoten	8.360	Zuidplas	9.506
Voorst	8.201	Zundert	11.639
Vught	10.525	Zutphen	15.428
Waadhoeke	14.727	Zwartewaterland	8.010
Waalre	6.991	Zwijndrecht	10.812
Waalwijk	14.473	Zwolle	95.380
		Totaal	**9.188.999**

Bijlage 3.2-2 Decentralisatie-uitkering Einde lening Inburgeringsplicht (ELIP)

Decentralisatie-uitkering Einde lening inburgeringsplichtig			
Gemeente	**Bedrag 2023**	**Gemeente**	**Bedrag 2023**
Aalsmeer	1.516	Bunnik	505
Aalten	1.516	Bunschoten	1.516
Achtkarspelen	3.032	Buren	3.032
Alblasserdam	3.032	Capelle aan den IJssel	7.075
Albrandswaard	1.516	Castricum	1.011
Alkmaar	6.064	Coevorden	4.043
Almelo	7.075	Cranendonck	1.516
Almere	14.150	Culemborg	1.011
Alphen aan den Rijn	7.075	Dalfsen	4.043
Alphen-Chaam	1.011	Dantumadiel	1.011
Altena	3.538	De Bilt	4.548
Amersfoort	10.613	De Fryske Marren	3.538
Amstelveen	9.097	De Ronde Venen	5.559
Amsterdam	150.599	De Wolden	1.011
Apeldoorn	24.763	Delft	12.129
Arnhem	11.623	Den Helder	3.538
Assen	4.548	Deurne	3.538
Asten	1.011	Deventer	13.645
Baarle-Nassau	505	Diemen	4.548
Baarn	3.032	Dijk en Waard	4.548
Barendrecht	4.043	Doesburg	1.011
Barneveld	11.118	Doetinchem	5.054
Beek	1.011	Dongen	2.021
Beekdaelen	2.021	Dordrecht	19.204
Beesel	2.527	Drechterland	505
Berg en Dal	3.538	Drimmelen	4.043
Bergeijk	2.527	Dronten	2.021
Bergen (NH.)	4.043	Druten	1.516
Bergen op Zoom	11.623	Duiven	1.516
Berkelland	5.054	Echt-Susteren	5.054
Bernheze	2.021	Edam-Volendam	2.527
Best	2.021	Ede	13.139
Beuningen	1.011	Eemsdelta	1.516
Beverwijk	4.548	Eijsden-Margraten	3.032
Bladel	1.011	Eindhoven	24.258
Bloemendaal	3.032	Elburg	5.054
Bodegraven-Reeuwijk	2.527	Emmen	8.086
Boekel	1.011	Enkhuizen	505
Borne	3.032	Enschede	24.763
Borsele	1.516	Epe	1.516
Boxtel	1.011	Ermelo	1.516
Breda	19.709	Etten-Leur	2.527
Bronckhorst	3.032	Geertruidenberg	5.054
Brummen	505	Geldrop-Mierlo	4.043
Brunssum	3.032	Gemert-Bakel	3.538

Decentralisatie-uitkering Einde lening inburgeringsplichtig			
Gemeente	**Bedrag 2023**	**Gemeente**	**Bedrag 2023**
Gennep	505	Kaag en Braassem	3.032
Gilze en Rijen	1.516	Kampen	6.570
Goeree-Overflakkee	6.064	Kapelle	505
Goes	2.021	Katwijk	3.538
Goirle	2.021	Kerkrade	5.054
Gooise Meren	10.107	Koggenland	3.538
Gorinchem	2.021	Krimpen aan den IJssel	3.032
Gouda	9.097	Krimpenerwaard	4.548
Groningen	24.258	Laarbeek	1.011
Gulpen-Wittem	505	Land van Cuijk	7.580
Haaksbergen	2.527	Landgraaf	4.043
Haarlem	20.720	Landsmeer	2.021
Haarlemmermeer	15.666	Lansingerland	4.548
Halderberge	4.548	Laren	1.011
Hardenberg	4.043	Leeuwarden	8.591
Harderwijk	5.559	Leiden	12.634
Hardinxveld-Giessendam	2.021	Leiderdorp	2.527
Harlingen	505	Leidschendam-Voorburg	8.086
Heemskerk	5.054	Lelystad	4.043
Heemstede	2.021	Leudal	1.516
Heerde	1.516	Leusden	505
Heerenveen	3.538	Lingewaard	1.516
Heerlen	9.602	Lisse	1.516
Heeze-Leende	1.011	Lochem	1.011
Heiloo	505	Loon op Zand	1.011
Hellendoorn	5.054	Lopik	505
Helmond	9.097	Losser	505
Hendrik-Ido-Ambacht	2.021	Maasdriel	3.032
Hengelo	10.107	Maasgouw	3.538
Het Hogeland	8.086	Maashorst	3.032
Heumen	2.021	Maassluis	2.527
Heusden	2.527	Maastricht	17.688
Hillegom	2.021	Medemblik	1.516
Hilvarenbeek	505	Meerssen	3.538
Hilversum	8.591	Meierijstad	6.064
Hoeksche Waard	7.580	Meppel	4.043
Hof van Twente	2.021	Middelburg	3.538
Hollands Kroon	5.559	Midden-Delfland	505
Hoogeveen	5.559	Midden-Groningen	3.032
Hoorn	5.559	Moerdijk	5.559
Horst aan de Maas	3.032	Molenlanden	3.032
Houten	1.011	Montferland	2.021
Huizen	2.527	Mook en Middelaar	505
Hulst	2.527	Neder-Betuwe	2.527
IJsselstein	5.054	Nieuwegein	7.580

Decentralisatie-uitkering Einde lening inburgeringsplichtig			
Gemeente	**Bedrag 2023**	**Gemeente**	**Bedrag 2023**
Nieuwkoop	1.011	Rotterdam	75.299
Nijkerk	3.538	Rucphen	1.011
Nijmegen	25.268	Schagen	5.054
Nissewaard	12.634	Schiedam	10.613
Noardeast-Fryslân	2.527	Schouwen-Duiveland	1.516
Noord-Beveland	505	's-Gravenhage	70.751
Noordenveld	2.021	's-Hertogenbosch	16.677
Noordoostpolder	6.570	Simpelveld	2.527
Noordwijk	3.538	Sittard-Geleen	10.613
Nuenen, Gerwen en Nede	1.011	Sliedrecht	3.538
Nunspeet	2.021	Sluis	1.516
Oegstgeest	505	Smallingerland	4.043
Oisterwijk	3.538	Soest	2.021
Oldambt	2.021	Someren	4.548
Oldebroek	2.527	Son en Breugel	2.021
Oldenzaal	1.516	Stadskanaal	4.043
Olst-Wijhe	2.527	Staphorst	1.516
Ommen	1.011	Stede Broec	1.011
Oost Gelre	1.011	Steenbergen	1.011
Oosterhout	2.527	Steenwijkerland	4.548
Ooststellingwerf	2.527	Stein	505
Oostzaan	1.516	Stichtse Vecht	6.570
Opmeer	505	Súdwest-Fryslân	2.527
Opsterland	2.527	Terneuzen	2.527
Oss	5.054	Texel	3.538
Oude IJsselstreek	3.032	Teylingen	1.516
Ouder-Amstel	505	Tholen	1.011
Overbetuwe	3.538	Tiel	2.021
Papendrecht	3.538	Tilburg	23.247
Peel en Maas	2.527	Tubbergen	505
Pekela	505	Twenterand	1.516
Pijnacker-Nootdorp	4.548	Tynaarlo	1.011
Purmerend	4.043	Tytsjerksteradiel	1.516
Putten	1.516	Uitgeest	1.516
Raalte	3.538	Uithoorn	1.516
Reimerswaal	1.011	Urk	505
Renkum	2.527	Utrecht	32.343
Reusel-De Mierden	1.011	Utrechtse Heuvelrug	4.043
Rheden	2.021	Vaals	1.011
Rhenen	2.021	Valkenburg aan de Geul	2.021
Ridderkerk	8.591	Valkenswaard	1.516
Rijssen-Holten	2.021	Veendam	2.021
Rijswijk	8.086	Veenendaal	10.107
Roermond	9.097	Veere	1.516
Roosendaal	11.623	Veldhoven	6.570

Decentralisatie-uitkering Einde lening inburgeringsplichtig			
Gemeente	**Bedrag 2023**	**Gemeente**	**Bedrag 2023**
Velsen	6.570	Weststellingwerf	1.516
Venlo	6.064	Wierden	1.516
Venray	1.516	Wijchen	3.538
Vijfheerenlanden	2.527	Wijdemeren	2.021
Vlaardingen	10.107	Wijk bij Duurstede	2.021
Vlissingen	3.538	Winterswijk	1.516
Voerendaal	505	Woensdrecht	1.011
Voorschoten	3.032	Woerden	4.043
Voorst	1.516	Wormerland	505
Vught	2.021	Woudenberg	1.011
Waalre	3.538	Zaanstad	14.656
Waalwijk	4.548	Zaltbommel	2.021
Waddinxveen	4.548	Zandvoort	1.011
Wassenaar	3.538	Zeewolde	2.527
Waterland	1.011	Zeist	2.021
Weert	8.591	Zevenaar	3.538
West Maas en Waal	1.011	Zoetermeer	10.107
West Betuwe	3.032	Zuidplas	4.043
Westerkwartier	2.021	Zundert	3.032
Westerveld	1.011	Zutphen	4.548
Westervoort	1.516	Zwartewaterland	2.021
Westerwolde	3.032	Zwijndrecht	7.580
Westland	5.559	Zwolle	9.602
		Totaal	**1.648.492**

Bijlage 3.2-4 Decentralisatie-uitkering Taal voor ontheemden Oekraïne

Decentralisatie-uitkering Taal voor ontheemden uit Oekraïne			
Gemeente	**Bedrag 2023**	**Gemeente**	**Bedrag 2023**
Aa en Hunze	30.884	Boxtel	27.527
Aalsmeer	64.117	Breda	101.043
Aalten	14.770	Bronckhorst	25.345
Achtkarspelen	22.659	Brummen	14.435
Alblasserdam	38.604	Brunssum	16.281
Albrandswaard	18.295	Bunnik	13.931
Alkmaar	103.057	Bunschoten	16.113
Almelo	79.391	Buren	44.983
Almere	227.598	Capelle aan den IJssel	37.765
Alphen aan den Rijn	90.133	Castricum	12.253
Alphen-Chaam	4.028	Coevorden	37.597
Altena	36.255	Cranendonck	7.553
Ameland	1.343	Culemborg	6.210
Amersfoort	108.932	Dalfsen	38.269
Amstelveen	117.324	Dantumadiel	20.645
Amsterdam	874.642	De Bilt	30.548
Apeldoorn	158.614	De Fryske Marren	46.157
Arnhem	130.416	De Ronde Venen	31.387
Assen	83.587	De Wolden	13.931
Asten	13.931	Delft	60.256
Baarle-Nassau	4.532	Den Helder	31.219
Baarn	17.120	Deurne	14.435
Barendrecht	19.134	Deventer	94.497
Barneveld	65.963	Diemen	33.905
Beek	43.808	Dijk en Waard	74.020
Beekdaelen	17.120	Dinkelland	21.149
Beesel	12.924	Doesburg	5.035
Berg en Dal	40.786	Doetinchem	40.115
Bergeijk	18.295	Dongen	13.595
Bergen (L.)	2.182	Dordrecht	205.778
Bergen (NH.)	50.186	Drechterland	33.066
Bergen op Zoom	33.737	Drimmelen	7.889
Berkelland	28.534	Dronten	48.339
Bernheze	25.680	Druten	24.673
Best	13.595	Duiven	6.546
Beuningen	40.451	Echt-Susteren	20.141
Beverwijk	31.555	Edam-Volendam	41.626
Bladel	14.099	Ede	94.161
Blaricum	6.210	Eemnes	6.042
Bloemendaal	34.744	Eemsdelta	31.387
Bodegraven-Reeuwijk	31.555	Eersel	17.288
Boekel	7.721	Eijsden-Margraten	17.456
Borger-Odoorn	22.659	Eindhoven	193.526
Borne	54.718	Elburg	29.205
Borsele	19.806	Emmen	81.573

Decentralisatie-uitkering Taal voor ontheemden uit Oekraïne			
Gemeente	**Bedrag 2023**	**Gemeente**	**Bedrag 2023**
Enkhuizen	25.345	Hof van Twente	29.205
Enschede	104.735	Hollands Kroon	61.767
Epe	25.009	Hoogeveen	64.956
Ermelo	20.309	Hoorn	49.179
Etten-Leur	26.352	Horst aan de Maas	41.793
Geertruidenberg	28.030	Houten	25.009
Geldrop-Mierlo	27.694	Huizen	54.718
Gemert-Bakel	22.491	Hulst	22.491
Gennep	68.145	IJsselstein	14.435
Gilze en Rijen	3.525	Kaag en Braassem	28.030
Goeree-Overflakkee	51.361	Kampen	44.815
Goes	31.891	Kapelle	16.785
Goirle	7.553	Katwijk	40.786
Gooise Meren	94.833	Kerkrade	30.884
Gorinchem	38.269	Koggenland	46.493
Gouda	63.278	Krimpen aan den IJssel	12.085
Groningen	179.427	Krimpenerwaard	53.039
Gulpen-Wittem	11.749	Laarbeek	12.756
Haaksbergen	25.680	Land van Cuijk	72.509
Haarlem	155.257	Landgraaf	21.820
Haarlemmermeer	191.679	Landsmeer	7.553
Halderberge	26.016	Lansingerland	11.749
Hardenberg	30.380	Laren	19.134
Harderwijk	18.631	Leeuwarden	93.993
Hardinxveld-Giessendam	24.170	Leiden	119.506
Harlingen	18.295	Leiderdorp	17.120
Hattem	14.938	Leidschendam-Voorburg	53.039
Heemskerk	28.366	Lelystad	76.873
Heemstede	17.288	Leudal	30.884
Heerde	22.995	Leusden	53.375
Heerenveen	43.304	Lingewaard	21.652
Heerlen	24.002	Lisse	36.926
Heeze-Leende	6.042	Lochem	40.115
Heiloo	8.224	Loon op Zand	6.210
Hellendoorn	37.765	Lopik	14.267
Helmond	69.488	Losser	12.756
Hendrik-Ido-Ambacht	35.080	Maasdriel	41.290
Hengelo	84.930	Maasgouw	14.770
Het Hogeland	32.226	Maashorst	55.053
Heumen	20.477	Maassluis	19.974
Heusden	34.912	Maastricht	72.173
Hillegom	7.217	Medemblik	66.635
Hilvarenbeek	12.253	Meerssen	13.763
Hilversum	131.591	Meierijstad	80.734
Hoeksche Waard	59.921	Meppel	62.606

Decentralisatie-uitkering Taal voor ontheemden uit Oekraïne			
Gemeente	**Bedrag 2023**	**Gemeente**	**Bedrag 2023**
Middelburg	33.401	Pijnacker-Nootdorp	34.073
Midden-Delfland	3.189	Purmerend	81.573
Midden-Drenthe	33.401	Putten	17.624
Midden-Groningen	66.970	Raalte	34.744
Moerdijk	34.408	Reimerswaal	31.387
Molenlanden	40.283	Renkum	20.477
Montferland	43.640	Renswoude	30.380
Montfoort	15.777	Reusel-De Mierden	14.099
Mook en Middelaar	2.686	Rheden	17.456
Neder-Betuwe	44.479	Rhenen	13.763
Nederweert	10.910	Ridderkerk	25.848
Nieuwegein	34.408	Rijssen-Holten	30.212
Nieuwkoop	16.449	Rijswijk	51.193
Nijkerk	25.680	Roerdalen	2.686
Nijmegen	144.011	Roermond	58.242
Nissewaard	46.493	Roosendaal	52.200
Noardeast-Fryslân	18.127	Rotterdam	394.436
Noord-Beveland	12.085	Rozendaal	0
Noordenveld	34.073	Rucphen	7.217
Noordoostpolder	61.935	Schagen	48.172
Noordwijk	66.802	Scherpenzeel	9.231
Nuenen, Gerwen en Nede	10.910	Schiedam	76.370
Nunspeet	38.101	Schiermonnikoog	1.343
Oegstgeest	24.673	Schouwen-Duiveland	52.032
Oirschot	8.392	's-Gravenhage	562.785
Oisterwijk	31.723	's-Hertogenbosch	135.619
Oldambt	36.758	Simpelveld	6.882
Oldebroek	42.633	Sint-Michielsgestel	20.477
Oldenzaal	19.302	Sittard-Geleen	46.997
Olst-Wijhe	10.071	Sliedrecht	31.891
Ommen	39.108	Sluis	21.988
Oost Gelre	12.756	Smallingerland	28.869
Oosterhout	46.493	Soest	23.666
Ooststellingwerf	24.338	Someren	17.624
Oostzaan	5.875	Son en Breugel	17.120
Opmeer	8.728	Stadskanaal	41.961
Opsterland	28.198	Staphorst	22.995
Oss	51.529	Stede Broec	14.099
Oude IJsselstreek	19.134	Steenbergen	25.848
Ouder-Amstel	10.742	Steenwijkerland	48.843
Oudewater	9.399	Stein	6.210
Overbetuwe	30.884	Stichtse Vecht	51.361
Papendrecht	11.581	Súdwest-Fryslân	87.112
Peel en Maas	69.320	Terneuzen	47.165
Pekela	42.129	Terschelling	7.553

Decentralisatie-uitkering Taal voor ontheemden uit Oekraïne			
Gemeente	**Bedrag 2023**	**Gemeente**	**Bedrag 2023**
Texel	29.541	Waddinxveen	24.841
Teylingen	34.912	Wageningen	30.716
Tholen	40.954	Wassenaar	29.037
Tiel	26.520	Waterland	34.408
Tilburg	140.319	Weert	48.507
Tubbergen	8.224	West Betuwe	60.928
Twenterand	9.735	West Maas en Waal	29.709
Tynaarlo	32.058	Westerkwartier	60.424
Tytsjerksteradiel	29.205	Westerveld	12.756
Uitgeest	3.525	Westervoort	11.749
Uithoorn	21.820	Westerwolde	32.730
Urk	25.512	Westland	227.430
Utrecht	238.676	Weststellingwerf	14.099
Utrechtse Heuvelrug	38.604	Wierden	23.834
Vaals	22.659	Wijchen	31.723
Valkenburg aan de Geul	23.834	Wijdemeren	18.631
Valkenswaard	20.309	Wijk bij Duurstede	9.567
Veendam	17.456	Winterswijk	31.891
Veenendaal	33.569	Woensdrecht	20.141
Veere	33.233	Woerden	36.590
Veldhoven	12.924	Wormerland	18.631
Velsen	42.968	Woudenberg	24.673
Venlo	90.804	Zaanstad	96.511
Venray	33.905	Zaltbommel	10.742
Vijfheerenlanden	34.240	Zandvoort	32.898
Vlaardingen	54.382	Zeewolde	15.274
Vlieland	1.007	Zeist	45.990
Vlissingen	42.129	Zevenaar	36.087
Voerendaal	9.735	Zoetermeer	62.438
Voorne aan Zee	52.368	Zoeterwoude	7.721
Voorschoten	16.281	Zuidplas	37.094
Voorst	11.917	Zundert	18.967
Vught	16.952	Zutphen	18.967
Waadhoeke	28.198	Zwartewaterland	27.191
Waalre	6.042	Zwijndrecht	38.437
Waalwijk	51.864	Zwolle	127.059
		Totaal	**14.999.996**

Bijlage 3.2-5 Decentralisatie-uitkering Begeleiding jongeren naar werk

Decentralisatie-uitkering Begeleiding jongeren naar werk	
Gemeente	**Bedrag 2023**
Alkmaar	248.867
Almere	242.916
Amersfoort	160.210
Amsterdam	520.643
Apeldoorn	246.909
Arnhem	207.681
Breda	271.017
Doetinchem	154.617
Dordrecht	163.170
Ede	156.948
Eindhoven	214.993
Emmen	156.567
Enschede	287.009
Goes	176.678
Gorinchem	114.601
Gouda	131.318
Groningen	299.392
Haarlem	177.102
Heerlen	233.677
Helmond	148.405
Hilversum	137.154
Leeuwarden	257.758
Leiden	200.977
Nijmegen	166.089
Roermond	137.365
Rotterdam	677.546
's-Gravenhage	397.160
's-Hertogenbosch	240.328
Tiel	142.181
Tilburg	215.656
Utrecht	293.876
Venlo	160.931
Zaanstad	179.641
Zoetermeer	168.039
Zwolle	207.581
Totaal	**7.895.002**

Bijlage 3.2-7 Decentralisatie-uitkering Jeugdcontributie bibliotheken

Decentralisatie-uitkering Jeugdcontributie bibliotheek	
Gemeente	**Bedrag 2023**
Berkelland	22.000
Blaricum	14.022
Delft	115.000
Haarlemmermeer	40.000
Huizen	22.572
Laren	13.642
Nijkerk	15.000
Oost Gelre	15.000
Veenendaal	6.186
Veldhoven	17.268
Wageningen	4.400
Westland	15.064
Winterswijk	12.000
Totaal	**312.154**

Bijlage 3.2-8 Leerlingenvervoer Oekraïne

Decentralisatie-uitkering Leerlingenvervoer Oekraïne			
Gemeente	**Bedrag 2023**	**Gemeente**	**Bedrag 2023**
Aa en Hunze	63.690	Bronckhorst	47.254
Aalsmeer	47.254	Brummen	29.791
Aalten	26.709	Brunssum	27.736
Achtkarspelen	31.845	Bunnik	21.573
Alblasserdam	43.145	Bunschoten	27.736
Albrandswaard	31.845	Buren	71.909
Alkmaar	153.063	Capelle aan den IJssel	56.500
Almelo	133.545	Castricum	26.709
Almere	215.726	Coevorden	54.445
Alphen aan den Rijn	138.681	Cranendonck	14.382
Altena	77.045	Culemborg	8.218
Amersfoort	143.817	Dalfsen	83.209
Amstelveen	160.253	Dantumadiel	29.791
Amsterdam	839.276	De Bilt	58.554
Apeldoorn	156.144	De Fryske Marren	71.909
Arnhem	200.317	De Ronde Venen	63.690
Assen	99.645	De Wolden	23.627
Asten	13.354	Delft	94.508
Baarle-Nassau	6.164	Den Helder	53.418
Baarn	25.682	Deurne	21.573
Barendrecht	26.709	Deventer	146.899
Barneveld	118.136	Diemen	59.581
Beek	101.699	Dijk en Waard	104.781
Beekdaelen	39.036	Dinkelland	27.736
Beesel	16.436	Doesburg	9.245
Berg en Dal	98.618	Doetinchem	64.718
Bergeijk	19.518	Dongen	16.436
Bergen (L.)	3.082	Dordrecht	200.317
Bergen (NH.)	76.018	Drechterland	46.227
Bergen op Zoom	58.554	Drimmelen	3.082
Berkelland	47.254	Dronten	60.609
Bernheze	40.063	Druten	12.327
Best	21.573	Duiven	24.654
Beuningen	60.609	Echt-Susteren	21.573
Beverwijk	40.063	Edam-Volendam	91.427
Bladel	19.518	Ede	124.299
Blaricum	13.354	Eemnes	17.464
Bloemendaal	64.718	Eemsdelta	55.472
Bodegraven-Reeuwijk	52.391	Eersel	31.845
Boekel	14.382	Eijsden-Margraten	28.763
Borger-Odoorn	28.763	Eindhoven	240.380
Borne	87.318	Elburg	65.745
Borsele	41.091	Emmen	95.536
Boxtel	35.954	Enkhuizen	34.927
Breda	140.735	Enschede	149.981

Decentralisatie-uitkering Leerlingenvervoer Oekraïne			
Gemeente	**Bedrag 2023**	**Gemeente**	**Bedrag 2023**
Epe	44.172	Hoogeveen	110.945
Ermelo	38.009	Hoorn	69.854
Etten-Leur	48.281	Horst aan de Maas	11.300
Geertruidenberg	30.818	Houten	46.227
Geldrop-Mierlo	49.309	Huizen	105.808
Gemert-Bakel	26.709	Hulst	45.200
Gennep	80.127	IJsselstein	20.545
Gilze en Rijen	5.136	Kaag en Braassem	29.791
Goeree-Overflakkee	100.672	Kampen	94.508
Goes	40.063	Kapelle	23.627
Goirle	12.327	Katwijk	59.581
Gooise Meren	165.390	Kerkrade	52.391
Gorinchem	65.745	Koggenland	56.500
Gouda	87.318	Krimpen aan den IJssel	27.736
Groningen	256.816	Krimpenerwaard	90.399
Gulpen-Wittem	33.900	Laarbeek	12.327
Haaksbergen	45.200	Land van Cuijk	126.354
Haarlem	186.962	Landgraaf	34.927
Haarlemmermeer	222.917	Landsmeer	10.273
Halderberge	44.172	Lansingerland	19.518
Hardenberg	49.309	Laren	40.063
Harderwijk	31.845	Leeuwarden	133.545
Hardinxveld-Giessendam	48.281	Leiden	152.035
Harlingen	43.145	Leiderdorp	41.091
Hattem	22.600	Leidschendam-Voorburg	90.399
Heemskerk	57.527	Lelystad	92.454
Heemstede	26.709	Leudal	26.709
Heerde	48.281	Leusden	73.963
Heerenveen	62.663	Lingewaard	32.873
Heerlen	25.682	Lisse	36.982
Heeze-Leende	5.136	Lochem	67.800
Heiloo	9.245	Loon op Zand	16.436
Hellendoorn	49.309	Lopik	31.845
Helmond	127.381	Losser	29.791
Hendrik-Ido-Ambacht	14.382	Maasdriel	86.290
Hengelo	97.590	Maasgouw	28.763
Het Hogeland	64.718	Maashorst	74.990
Heumen	38.009	Maassluis	31.845
Heusden	72.936	Maastricht	101.699
Hillegom	18.491	Medemblik	67.800
Hilvarenbeek	23.627	Meerssen	40.063
Hilversum	146.899	Meierijstad	118.136
Hoeksche Waard	110.945	Meppel	64.718
Hof van Twente	67.800	Middelburg	47.254
Hollands Kroon	79.099	Midden-Delfland	1.027

Decentralisatie-uitkering Leerlingenvervoer Oekraïne			
Gemeente	**Bedrag 2023**	**Gemeente**	**Bedrag 2023**
Midden-Drenthe	65.745	Putten	32.873
Midden-Groningen	97.590	Raalte	59.581
Moerdijk	64.718	Reimerswaal	54.445
Molenlanden	100.672	Renkum	20.545
Montferland	78.072	Renswoude	35.954
Montfoort	32.873	Reusel-De Mierden	20.545
Mook en Middelaar	5.136	Rheden	11.300
Neder-Betuwe	81.154	Rhenen	27.736
Nederweert	14.382	Ridderkerk	42.118
Nieuwegein	53.418	Rijssen-Holten	59.581
Nieuwkoop	35.954	Rijswijk	53.418
Nijkerk	29.791	Roerdalen	20.545
Nijmegen	154.090	Roermond	90.399
Nissewaard	78.072	Roosendaal	60.609
Noardeast-Fryslân	20.545	Rotterdam	510.551
Noord-Beveland	31.845	Rucphen	4.109
Noordenveld	50.336	Schagen	44.172
Noordoostpolder	59.581	Scherpenzeel	15.409
Noordwijk	71.909	Schiedam	74.990
Nuenen, Gerwen en Nede	26.709	Schiermonnikoog	2.055
Nunspeet	89.372	Schouwen-Duiveland	95.536
Oegstgeest	36.982	's-Gravenhage	769.422
Oirschot	7.191	's-Hertogenbosch	193.126
Oisterwijk	49.309	Simpelveld	10.273
Oldambt	40.063	Sint-Michielsgestel	24.654
Oldebroek	67.800	Sittard-Geleen	70.881
Oldenzaal	38.009	Sliedrecht	66.772
Olst-Wijhe	13.354	Sluis	32.873
Ommen	66.772	Smallingerland	41.091
Oost Gelre	20.545	Soest	40.063
Oosterhout	66.772	Someren	24.654
Ooststellingwerf	43.145	Son en Breugel	43.145
Oostzaan	8.218	Stadskanaal	43.145
Opmeer	13.354	Staphorst	44.172
Opsterland	53.418	Stede Broec	8.218
Oss	88.345	Steenbergen	17.464
Oude IJsselstreek	26.709	Steenwijkerland	86.290
Ouder-Amstel	22.600	Stein	16.436
Oudewater	25.682	Stichtse Vecht	102.727
Overbetuwe	39.036	Súdwest-Fryslân	158.199
Papendrecht	11.300	Terneuzen	61.636
Peel en Maas	62.663	Terschelling	16.436
Pekela	62.663	Texel	39.036
Pijnacker-Nootdorp	57.527	Teylingen	57.527
Purmerend	120.190	Tholen	82.181

Decentralisatie-uitkering Leerlingenvervoer Oekraïne			
Gemeente	**Bedrag 2023**	**Gemeente**	**Bedrag 2023**
Tiel	48.281	Wassenaar	38.009
Tilburg	176.690	Waterland	44.172
Tubbergen	17.464	Weert	86.290
Twenterand	16.436	West Betuwe	117.108
Tynaarlo	53.418	West Maas en Waal	42.118
Tytsjerksteradiel	49.309	Westerkwartier	91.427
Uitgeest	2.055	Westerveld	21.573
Uithoorn	27.736	Westervoort	14.382
Urk	41.091	Westerwolde	56.500
Utrecht	324.616	Westland	186.962
Utrechtse Heuvelrug	66.772	Weststellingwerf	14.382
Vaals	24.654	Wierden	33.900
Valkenburg aan de Geul	42.118	Wijchen	34.927
Valkenswaard	27.736	Wijdemeren	29.791
Veendam	31.845	Wijk bij Duurstede	16.436
Veenendaal	59.581	Winterswijk	53.418
Veere	64.718	Woensdrecht	21.573
Veldhoven	14.382	Woerden	66.772
Velsen	58.554	Wormerland	34.927
Venlo	137.654	Woudenberg	41.091
Venray	29.791	Zaanstad	89.372
Vijfheerenlanden	74.990	Zaltbommel	18.491
Vlaardingen	64.718	Zandvoort	50.336
Vlissingen	51.363	Zeewolde	24.654
Voerendaal	16.436	Zeist	62.663
Voorne aan Zee	93.481	Zevenaar	46.227
Voorschoten	30.818	Zoetermeer	83.209
Voorst	15.409	Zoeterwoude	11.300
Vught	39.036	Zuidplas	74.990
Waadhoeke	44.172	Zundert	20.545
Waalre	4.109	Zutphen	41.091
Waalwijk	92.454	Zwartewaterland	46.227
Waddinxveen	30.818	Zwijndrecht	44.172
Wageningen	33.900	Zwolle	168.472
		Totaal	**21.399.997**

Bijlage 3.2-9 Decentralisatie-uitkering Bodembescherming

Decentralisatie-uitkering Bodembescherming	
Gemeente	**Bedrag 2023**
Alkmaar	311.944
Almelo	343.916
Amersfoort	294.662
Amsterdam	0
Arnhem	309.352
Breda	381.937
Deventer	327.498
Dordrecht	311.080
Eindhoven	329.226
Emmen	476.125
Enschede	400.083
Groningen	411.317
Haarlem	287.749
Heerlen	317.129
Helmond	288.613
Hengelo	361.198
Leeuwarden	340.460
Leiden	324.042
Maastricht	358.855
Nijmegen	314.536
Rotterdam	0
Schiedam	298.118
's-Gravenhage	0
's-Hertogenbosch	273.923
Tilburg	501.611
Utrecht	0
Venlo	357.742
Zaanstad	366.383
Zwolle	295.526
Totaal	**8.583.025**

Bijlage 3.2-10a Decentralisatie-uitkering Nationaal Actieplan Dakloosheid

Decentralisatie-uitkering Nationaal Actieplan Dakloosheid	
Gemeente	**Bedrag 2023**
Alkmaar	503.414
Almelo	425.060
Almere	1.207.138
Amersfoort	620.578
Amsterdam	9.607.892
Apeldoorn	601.056
Arnhem	1.203.006
Assen	649.015
Bergen op Zoom	421.680
Breda	845.187
Delft	362.587
Den Helder	252.491
Deventer	545.884
Doetinchem	536.817
Dordrecht	759.139
Ede	491.732
Eindhoven	1.606.331
Emmen	453.717
Enschede	1.284.188
Gouda	305.911
Groningen	2.505.344
Haarlem	1.061.829
Heerlen	833.145
Helmond	426.063
Hilversum	317.741
Hoorn	320.750
Leeuwarden	2.031.090
Leiden	1.111.004
Maastricht	856.451
Nijmegen	1.456.295
Nissewaard	369.762
Oss	443.659
Purmerend	210.313
Rotterdam	6.143.417
's-Gravenhage	4.477.729
's-Hertogenbosch	718.077
Tilburg	1.231.001
Utrecht	3.606.924
Venlo	1.138.239
Vlaardingen	327.165
Vlissingen	939.779
Zaanstad	363.458
Zwolle	1.427.945
Totaal	55.000.003

Bijlage 3.2-10b Decentralisatie-uitkering Pilot EU burgers

Decentralisatie-uitkering Pilot EU burgers	
Gemeente	**Bedrag 2023**
Amsterdam	2.530.000
Eindhoven	423.000
Rotterdam	1.618.000
's-Gravenhage	1.179.000
Utrecht	950.000
Venlo	300.000
Totaal	**7.000.000**

Bijlage 3.2-11 Decentralisatie-uitkering Regionale Energie Strategieën

Decentralisatie-uitkering Regionale Energie Strategieën	
Gemeente	**Bedrag 2023**
Alphen aan den Rijn	423.374
Amersfoort	276.667
Barendrecht	570.000
Bernheze	406.434
Breda	490.082
Brummen	297.737
Cranendonck	574.671
Culemborg	281.176
Doetinchem	303.978
Dordrecht	274.187
Goeree-Overflakkee	146.634
Goes	376.059
Gorinchem	159.769
Heerlen	454.883
Het Hogeland	397.208
Hoeksche Waard	153.189
Leeuwarden	493.820
Nijkerk	330.169
Nijmegen	510.387
Oldebroek	256.127
Tilburg	347.526
Utrecht	562.946
Venlo	428.487
Zuidplas	265.721
Totaal	**8.781.231**

Bijlage 3.2-12 Integratie-uitkering Voogdij 18+ Compensatieregeling

Integratie-uitkering Voogdij 18+ Compensatieregeling			
Gemeente	**Bedrag 2023**	**Gemeente**	**Bedrag 2023**
Amstelveen	3.721.698	Medemblik	719.739
Asten	633.621	Middelburg	1.366.384
Barneveld	1.021.095	Nijmegen	1.080.639
Berg en Dal	1.399.713	Noordoostpolder	2.178.657
Berkelland	1.500.329	Oost Gelre	231.548
Beuningen	629.396	Overbetuwe	1.445.958
Borger-Odoorn	978.660	Putten	661.366
Castricum	570.139	Renkum	1.048.741
Doetinchem	1.436.793	Rheden	732.833
Eemsdelta	742.416	Scherpenzeel	143.026
Eijsden-Margraten	1.679.955	Sittard-Geleen	1.236.272
Ermelo	401.150	Sliedrecht	717.811
Hattem	866.567	Stadskanaal	790.348
Heerlen	1.329.239	Stein	428.918
Het Hogeland	1.554.702	Tilburg	961.254
Hoogeveen	2.207.941	Twenterand	1.809.448
Kapelle	391.020	Utrechtse Heuvelrug	3.142.686
Krimpenerwaard	1.422.085	Valkenburg aan de Geul	876.780
Landgraaf	1.065.903	Veere	436.485
Leidschendam-Voorburg	4.700.590	Westerkwartier	430.712
Leeuwarden	1.177.815	Wijchen	867.147
Lelystad	762.516	Winterswijk	573.860
Leudal	1.985.496	de Wolden	767.511
Lingewaard	1.403.409	Zeist	1.031.853
Maastricht	1.564.225	Zwartewaterland	690.595
		Totaal	**59.517.044**

Bijlage 3.2-14 Decentralisatie-uitkering Inkomstenderving 2020 en 2021

Decentralisatie-uitkering Inkomstenderving 2020 en 2021	
Gemeente	**Bedrag 2023**
Achtkarspelen	0
Alblasserdam	0
Almere	4.606.000
Amsterdam	114.488.000
Bergen op Zoom	1.070.000
Berkelland	0
Beuningen	138.000
Beverwijk	408.000
Borsele	15.000
Brummen	15.000
Dantumadiel	0
Delft	28.000
Duiven	45.000
Echt-Susteren	20.000
Edam-Volendam	235.000
Elburg	0
Groningen	2.902.000
Haarlem	3.472.000
Heiloo	17.000
Lansingerland	0
Molenlanden	0
Nissewaard	0
Noardeast-Fryslân	0
Oost Gelre	0
Ouder-Amstel	266.000
Oudewater	25.000
Overbetuwe	0
Renswoude	23.000
Schouwen-Duiveland	72.000
Terneuzen	298.000
Tytsjerksteradiel	0
Velsen	579.000
Voerendaal	2.000
Voorne aan Zee (tbv Hellevoetsluis)	186.000
Voorschoten	0
Wassenaar	0
Weert	1.074.000
Westervoort	15.000
Wijdemeren	0
Woensdrecht	167.000
Zaanstad	2.360.000
Totaal	**132.526.000**

Bijlage 3.2-15 Decentralisatie-uitkering Maatschappelijke begeleiding

Decentralisatie-uitkering Maatschappelijke begeleiding			
Gemeente	**Bedrag 2023**	**Gemeente**	**Bedrag 2023**
Aa en Hunze	23.700	Boxtel	30.810
Aalsmeer	45.030	Breda	163.530
Aalten	23.700	Bronckhorst	21.330
Achtkarspelen	18.960	Brummen	14.220
Alblasserdam	14.220	Brunssum	11.850
Albrandswaard	11.850	Bunnik	23.700
Alkmaar	151.680	Bunschoten	11.850
Almelo	61.620	Buren	9.480
Almere	210.930	Capelle aan den IJssel	18.960
Alphen aan den Rijn	90.060	Castricum	2.370
Alphen-Chaam	0	Coevorden	2.370
Altena	18.960	Cranendonck	9.480
Ameland	0	Culemborg	33.180
Amersfoort	161.160	Dalfsen	33.180
Amstelveen	45.030	Dantumadiel	11.850
Amsterdam	741.810	De Bilt	35.550
Apeldoorn	139.830	De Fryske Marren	33.180
Arnhem	144.570	De Ronde Venen	37.920
Assen	37.920	De Wolden	18.960
Asten	14.220	Delft	54.510
Baarle-Nassau	4.740	Den Helder	35.550
Baarn	9.480	Deurne	40.290
Barendrecht	52.140	Deventer	101.910
Barneveld	49.770	Diemen	33.180
Beek	16.590	Dijk en Waard	82.950
Beekdaelen	7.110	Dinkelland	16.590
Beesel	14.220	Doesburg	4.740
Berg en Dal	28.440	Doetinchem	47.400
Bergeijk	11.850	Dongen	26.070
Bergen (L.)	14.220	Dordrecht	56.880
Bergen (NH.)	11.850	Drechterland	7.110
Bergen op Zoom	49.770	Drimmelen	28.440
Berkelland	18.960	Dronten	18.960
Bernheze	14.220	Druten	21.330
Best	35.550	Duiven	4.740
Beuningen	16.590	Echt-Susteren	18.960
Beverwijk	18.960	Edam-Volendam	26.070
Bladel	14.220	Ede	47.400
Blaricum	11.850	Eemnes	11.850
Bloemendaal	7.110	Eemsdelta	9.480
Bodegraven-Reeuwijk	45.030	Eersel	7.110
Boekel	9.480	Eijsden-Margraten	14.220
Borger-Odoorn	21.330	Eindhoven	125.610
Borne	2.370	Elburg	18.960
Borsele	11.850	Emmen	30.810

Decentralisatie-uitkering Maatschappelijke begeleiding			
Gemeente	**Bedrag 2023**	**Gemeente**	**Bedrag 2023**
Enkhuizen	11.850	Hof van Twente	28.440
Enschede	73.470	Hollands Kroon	16.590
Epe	30.810	Hoogeveen	47.400
Ermelo	11.850	Hoorn	21.330
Etten-Leur	28.440	Horst aan de Maas	40.290
Geertruidenberg	11.850	Houten	66.360
Geldrop-Mierlo	28.440	Huizen	30.810
Gemert-Bakel	16.590	Hulst	18.960
Gennep	9.480	IJsselstein	35.550
Gilze en Rijen	18.960	Kaag en Braassem	37.920
Goeree-Overflakkee	40.290	Kampen	56.880
Goes	33.180	Kapelle	2.370
Goirle	11.850	Katwijk	45.030
Gooise Meren	28.440	Kerkrade	45.030
Gorinchem	11.850	Koggenland	11.850
Gouda	49.770	Krimpen aan den IJssel	11.850
Groningen	222.780	Krimpenerwaard	30.810
Gulpen-Wittem	9.480	Laarbeek	26.070
Haaksbergen	9.480	Land van Cuijk	75.840
Haarlem	111.390	Landgraaf	37.920
Haarlemmermeer	109.020	Landsmeer	7.110
Halderberge	9.480	Lansingerland	37.920
Hardenberg	18.960	Laren	18.960
Harderwijk	14.220	Leeuwarden	146.940
Hardinxveld-Giessendam	4.740	Leiden	71.100
Harlingen	2.370	Leiderdorp	7.110
Hattem	23.700	Leidschendam-Voorburg	80.580
Heemskerk	18.960	Lelystad	52.140
Heemstede	28.440	Leudal	11.850
Heerde	26.070	Leusden	18.960
Heerenveen	30.810	Lingewaard	30.810
Heerlen	90.060	Lisse	16.590
Heeze-Leende	14.220	Lochem	33.180
Heiloo	18.960	Loon op Zand	21.330
Hellendoorn	26.070	Lopik	16.590
Helmond	56.880	Losser	18.960
Hendrik-Ido-Ambacht	11.850	Maasdriel	30.810
Hengelo	56.880	Maasgouw	21.330
Het Hogeland	21.330	Maashorst	47.400
Heumen	7.110	Maassluis	16.590
Heusden	28.440	Maastricht	123.240
Hillegom	11.850	Medemblik	16.590
Hilvarenbeek	23.700	Meerssen	9.480
Hilversum	49.770	Meierijstad	16.590
Hoeksche Waard	82.950	Meppel	16.590

Decentralisatie-uitkering Maatschappelijke begeleiding			
Gemeente	**Bedrag 2023**	**Gemeente**	**Bedrag 2023**
Middelburg	45.030	Pijnacker-Nootdorp	61.620
Midden-Delfland	16.590	Purmerend	73.470
Midden-Drenthe	30.810	Putten	23.700
Midden-Groningen	28.440	Raalte	40.290
Moerdijk	9.480	Reimerswaal	11.850
Molenlanden	63.990	Renkum	11.850
Montferland	21.330	Renswoude	14.220
Montfoort	9.480	Reusel-De Mierden	14.220
Mook en Middelaar	4.740	Rheden	30.810
Neder-Betuwe	49.770	Rhenen	18.960
Nederweert	9.480	Ridderkerk	28.440
Nieuwegein	28.440	Rijssen-Holten	42.660
Nieuwkoop	28.440	Rijswijk	68.730
Nijkerk	30.810	Roerdalen	28.440
Nijmegen	120.870	Roermond	63.990
Nissewaard	23.700	Roosendaal	52.140
Noardeast-Fryslân	37.920	Rotterdam	497.700
Noord-Beveland	2.370	Rozendaal	2.370
Noordenveld	21.330	Rucphen	16.590
Noordoostpolder	23.700	Schagen	7.110
Noordwijk	52.140	Scherpenzeel	11.850
Nuenen, Gerwen en Nede	45.030	Schiedam	45.030
Nunspeet	14.220	Schiermonnikoog	0
Oegstgeest	14.220	Schouwen-Duiveland	23.700
Oirschot	11.850	's-Gravenhage	549.840
Oisterwijk	21.330	's-Hertogenbosch	68.730
Oldambt	35.550	Simpelveld	2.370
Oldebroek	40.290	Sint-Michielsgestel	26.070
Oldenzaal	23.700	Sittard-Geleen	85.320
Olst-Wijhe	23.700	Sliedrecht	11.850
Ommen	14.220	Sluis	18.960
Oost Gelre	21.330	Smallingerland	54.510
Oosterhout	28.440	Soest	14.220
Ooststellingwerf	37.920	Someren	26.070
Oostzaan	2.370	Son en Breugel	28.440
Opmeer	7.110	Stadskanaal	0
Opsterland	14.220	Staphorst	16.590
Oss	45.030	Stede Broec	9.480
Oude IJsselstreek	14.220	Steenbergen	16.590
Ouder-Amstel	7.110	Steenwijkerland	40.290
Oudewater	2.370	Stein	23.700
Overbetuwe	30.810	Stichtse Vecht	71.100
Papendrecht	7.110	Súdwest-Fryslân	45.030
Peel en Maas	16.590	Terneuzen	16.590
Pekela	2.370	Terschelling	0

Decentralisatie-uitkering Maatschappelijke begeleiding			
Gemeente	**Bedrag 2023**	**Gemeente**	**Bedrag 2023**
Texel	16.590	Waddinxveen	21.330
Teylingen	35.550	Wageningen	18.960
Tholen	4.740	Wassenaar	9.480
Tiel	26.070	Waterland	9.480
Tilburg	68.730	Weert	33.180
Tubbergen	16.590	West Betuwe	40.290
Twenterand	21.330	West Maas en Waal	0
Tynaarlo	23.700	Westerkwartier	18.960
Tytsjerksteradiel	33.180	Westerveld	18.960
Uitgeest	18.960	Westervoort	18.960
Uithoorn	14.220	Westerwolde	9.480
Urk	16.590	Westland	66.360
Utrecht	521.400	Weststellingwerf	18.960
Utrechtse Heuvelrug	40.290	Wierden	16.590
Vaals	11.850	Wijchen	9.480
Valkenburg aan de Geul	14.220	Wijdemeren	18.960
Valkenswaard	21.330	Wijk bij Duurstede	26.070
Veendam	9.480	Winterswijk	16.590
Veenendaal	26.070	Woensdrecht	18.960
Veere	14.220	Woerden	59.250
Veldhoven	45.030	Wormerland	7.110
Velsen	63.990	Woudenberg	18.960
Venlo	35.550	Zaanstad	80.580
Venray	0	Zaltbommel	37.920
Vijfheerenlanden	30.810	Zandvoort	18.960
Vlaardingen	26.070	Zeewolde	16.590
Vlieland	0	Zeist	59.250
Vlissingen	33.180	Zevenaar	28.440
Voerendaal	11.850	Zoetermeer	97.170
Voorne aan Zee	35.550	Zoeterwoude	2.370
Voorschoten	14.220	Zuidplas	35.550
Voorst	7.110	Zundert	4.740
Vught	23.700	Zutphen	47.400
Waadhoeke	9.480	Zwartewaterland	23.700
Waalre	7.110	Zwijndrecht	18.960
Waalwijk	26.070	Zwolle	125.610
		Totaal	**12.854.880**

Bijlage 3.3.1 Decentralisatie-uitkering Maatschappelijke Opvang

Decentralisatie-uitkering Maatschappelijke opvang				
Gemeente	**Bedrag 2020**	**Bedrag 2021**	**Bedrag 2022**	**Bedrag 2023**
Alkmaar	4.380.977	4.358.236	3.858.704	3.523.316
Almelo	3.764.426	3.706.976	3.218.732	2.958.273
Almere	10.266.138	10.302.945	9.134.405	8.465.146
Amersfoort	7.160.366	7.139.066	4.718.797	4.356.335
Amsterdam	80.316.165	80.244.521	73.283.804	67.715.137
Apeldoorn	5.093.217	5.087.610	4.514.601	4.198.123
Arnhem	10.622.879	10.553.189	9.135.098	8.374.100
Assen	5.659.554	5.618.472	4.904.927	4.506.767
Bergen op Zoom	3.681.261	3.683.148	3.216.176	2.944.320
Breda	7.745.667	7.728.633	6.650.086	5.914.678
Delft	3.133.140	3.146.901	2.766.614	2.534.227
Den Helder	2.234.487	2.211.363	1.925.679	1.763.025
Deventer	4.719.842	4.680.325	4.111.550	3.803.092
Doetinchem	4.608.039	4.587.781	4.058.202	3.745.969
Dordrecht	7.091.442	6.515.042	5.763.687	5.334.702
Ede	2.856.371	2.852.791	3.752.262	3.436.877
Eindhoven	14.135.705	14.137.613	12.247.822	11.224.728
Emmen	3.769.169	3.750.013	3.384.148	3.143.078
Enschede	11.060.761	10.987.671	9.692.145	8.966.291
Gouda	2.583.188	2.591.615	2.321.304	2.156.575
Groningen	21.823.773	21.702.197	18.932.036	17.453.293
Haarlem	9.450.529	9.421.884	8.130.011	7.467.243
Heerlen	7.394.912	7.283.353	6.327.088	5.802.838
Helmond	3.681.995	3.616.684	3.202.912	2.971.255
Hilversum	3.098.207	3.073.079	2.408.984	2.219.585
Hoorn	2.849.491	2.811.738	2.454.615	2.245.640
Leeuwarden	17.564.785	17.474.891	15.328.048	14.147.106
Leiden	9.473.832	9.456.829	8.378.016	7.799.474
Maastricht	7.738.014	7.599.857	6.538.519	5.973.911
Nijmegen	12.490.624	12.600.899	11.034.393	10.151.944
Nissewaard	3.254.638	3.241.508	2.834.310	2.555.451
Oss	4.029.327	3.984.095	3.375.865	3.088.492
Purmerend	1.867.723	1.874.470	1.610.739	1.471.798
Rotterdam	54.133.195	54.236.939	47.003.332	43.107.446
's-Gravenhage	38.973.408	39.108.850	34.171.772	31.279.430
's-Hertogenbosch	6.514.698	6.366.747	5.479.193	5.010.703
Tilburg	10.256.000	10.387.326	9.126.955	8.605.616
Utrecht	30.169.598	31.464.465	27.620.070	25.309.782
Venlo	10.103.710	10.023.654	8.677.054	7.947.634
Vlaardingen	2.916.227	2.882.128	2.500.782	2.287.304
Vlissingen	7.844.456	7.814.515	7.010.429	6.570.210
Zaanstad	3.240.451	3.190.801	2.772.169	2.543.287
Zwolle	12.304.954	12.356.520	10.811.310	9.983.147
Totaal	**476.057.341**	**475.857.340**	**418.387.345**	**385.057.348**

Bijlage 3.3.2 Decentralisatie-uitkering Armoedebestrijding kinderen

Decentralisatie-uitkering Armoedebestrijding kinderen			
Gemeente	**Bedrag 2024 en verder**	**Gemeente**	**Bedrag 2024 en verder**
Aa en Hunze	72.127	Boxtel	122.746
Aalsmeer	87.665	Breda	862.334
Aalten	80.632	Bronckhorst	93.116
Achtkarspelen	137.548	Brummen	63.949
Alblasserdam	78.996	Brunssum	148.833
Albrandswaard	76.543	Bunnik	33.283
Alkmaar	512.739	Bunschoten	61.332
Almelo	496.548	Buren	88.591
Almere	1.355.311	Capelle aan den IJssel	462.256
Alphen aan den Rijn	380.316	Castricum	73.272
Alphen-Chaam	29.440	Coevorden	179.145
Altena	164.426	Cranendonck	65.803
Ameland	5.534	Culemborg	105.928
Amersfoort	707.340	Dalfsen	67.547
Amstelveen	325.634	Dantumadiel	75.643
Amsterdam	6.750.659	De Bilt	155.921
Apeldoorn	732.664	De Fryske Marren	178.109
Arnhem	1.161.882	De Ronde Venen	137.385
Assen	349.949	De Wolden	74.826
Asten	43.342	Delft	569.111
Baarle-Nassau	22.788	Den Helder	342.235
Baarn	76.488	Deurne	102.929
Barendrecht	150.251	Deventer	544.305
Barneveld	160.282	Diemen	127.899
Beek	58.934	Dijk en Waard	313.859
Beekdaelen	115.441	Dinkelland	68.147
Beesel	58.934	Doesburg	55.608
Berg en Dal	124.300	Doetinchem	277.086
Bergeijk	44.078	Dongen	83.739
Bergen (L.)	41.215	Dordrecht	729.175
Bergen (NH.)	79.160	Drechterland	60.079
Bergen op Zoom	398.852	Drimmelen	55.172
Berkelland	132.233	Dronten	174.430
Bernheze	77.197	Druten	56.290
Best	88.537	Duiven	89.027
Beuningen	73.027	Echt-Susteren	107.618
Beverwijk	218.998	Edam-Volendam	92.898
Bladel	43.369	Ede	410.709
Blaricum	40.888	Eemnes	21.098
Bloemendaal	54.218	Eemsdelta	339.782
Bodegraven-Reeuwijk	103.475	Eersel	44.486
Boekel	22.897	Eijsden-Margraten	50.402
Borger-Odoorn	92.735	Eindhoven	1.280.785
Borne	68.038	Elburg	86.193
Borsele	62.695	Emmen	623.547

Decentralisatie-uitkering Armoedebestrijding kinderen			
Gemeente	**Bedrag 2024 en verder**	**Gemeente**	**Bedrag 2024 en verder**
Enkhuizen	88.973	Hof van Twente	108.190
Enschede	1.176.902	Hollands Kroon	181.544
Epe	110.671	Hoogeveen	288.508
Ermelo	73.463	Hoorn	383.205
Etten-Leur	178.164	Horst aan de Maas	90.772
Geertruidenberg	86.138	Houten	131.660
Geldrop-Mierlo	161.182	Huizen	178.164
Gemert-Bakel	107.754	Hulst	85.865
Gennep	59.697	IJsselstein	139.347
Gilze en Rijen	114.869	Kaag en Braassem	83.412
Goeree-Overflakkee	162.245	Kampen	216.326
Goes	151.123	Kapelle	43.423
Goirle	62.777	Katwijk	212.892
Gooise Meren	184.270	Kerkrade	321.137
Gorinchem	193.538	Koggenland	57.571
Gouda	387.076	Krimpen aan den IJssel	127.572
Groningen	1.317.312	Krimpenerwaard	183.180
Gulpen-Wittem	36.254	Laarbeek	64.822
Haaksbergen	71.963	Land van Cuijk	291.833
Haarlem	781.376	Landgraaf	220.388
Haarlemmermeer	563.441	Landsmeer	38.871
Halderberge	137.494	Lansingerland	219.706
Hardenberg	197.327	Laren	41.788
Harderwijk	201.716	Leeuwarden	767.746
Hardinxveld-Giessendam	49.230	Leiden	594.461
Harlingen	84.721	Leiderdorp	80.632
Hattem	31.184	Leidschendam-Voorburg	376.663
Heemskerk	191.848	Lelystad	569.656
Heemstede	52.828	Leudal	90.063
Heerde	45.795	Leusden	83.140
Heerenveen	198.308	Lingewaard	131.470
Heerlen	769.354	Lisse	67.984
Heeze-Leende	29.767	Lochem	105.928
Heiloo	55.199	Loon op Zand	70.982
Hellendoorn	106.446	Lopik	53.973
Helmond	598.605	Losser	94.997
Hendrik-Ido-Ambacht	112.443	Maasdriel	71.473
Hengelo	424.748	Maasgouw	52.828
Het Hogeland	215.890	Maashorst	211.992
Heumen	45.849	Maassluis	222.814
Heusden	128.962	Maastricht	616.868
Hillegom	65.939	Medemblik	163.635
Hilvarenbeek	37.399	Meerssen	41.706
Hilversum	409.864	Meierijstad	246.965
Hoeksche Waard	230.774	Meppel	146.108

Decentralisatie-uitkering Armoedebestrijding kinderen			
Gemeente	**Bedrag 2024 en verder**	**Gemeente**	**Bedrag 2024 en verder**
Middelburg	260.459	Pijnacker-Nootdorp	178.546
Midden-Delfland	53.427	Purmerend	403.377
Midden-Drenthe	106.037	Putten	66.784
Midden-Groningen	379.171	Raalte	113.833
Moerdijk	134.931	Reimerswaal	88.319
Molenlanden	105.764	Renkum	121.356
Montferland	128.662	Renswoude	11.694
Montfoort	39.253	Reusel-De Mierden	36.145
Mook en Middelaar	19.844	Rheden	220.879
Neder-Betuwe	91.672	Rhenen	74.417
Nederweert	42.742	Ridderkerk	227.421
Nieuwegein	288.999	Rijssen-Holten	110.398
Nieuwkoop	73.599	Rijswijk	380.507
Nijkerk	128.117	Roerdalen	65.067
Nijmegen	1.018.746	Roermond	357.963
Nissewaard	542.779	Roosendaal	438.323
Noardeast-Fryslân	200.625	Rotterdam	6.291.647
Noord-Beveland	22.489	Rozendaal	2.835
Noordenveld	110.944	Rucphen	81.559
Noordoostpolder	258.578	Schagen	130.515
Noordwijk	124.300	Scherpenzeel	27.586
Nuenen, Gerwen en Nede	75.016	Schiedam	560.170
Nunspeet	88.319	Schiermonnikoog	2.017
Oegstgeest	66.239	Schouwen-Duiveland	119.067
Oirschot	43.178	's-Gravenhage	4.564.334
Oisterwijk	77.611	's-Hertogenbosch	694.665
Oldambt	245.057	Simpelveld	39.689
Oldebroek	69.456	Sint-Michielsgestel	72.727
Oldenzaal	135.204	Sittard-Geleen	478.393
Olst-Wijhe	58.389	Sliedrecht	122.801
Ommen	66.784	Sluis	66.566
Oost Gelre	69.347	Smallingerland	306.281
Oosterhout	278.068	Soest	188.904
Ooststellingwerf	111.625	Someren	54.681
Oostzaan	36.772	Son en Breugel	51.519
Opmeer	24.588	Stadskanaal	173.366
Opsterland	110.317	Staphorst	46.395
Oss	384.623	Stede Broec	89.300
Oude IJsselstreek	176.801	Steenbergen	83.957
Ouder-Amstel	48.848	Steenwijkerland	169.686
Oudewater	41.215	Stein	60.842
Overbetuwe	152.650	Stichtse Vecht	196.918
Papendrecht	126.372	Súdwest-Fryslân	415.016
Peel en Maas	120.621	Terneuzen	251.381
Pekela	102.466	Terschelling	7.632

Decentralisatie-uitkering Armoedebestrijding kinderen			
Gemeente	**Bedrag 2024 en verder**	**Gemeente**	**Bedrag 2024 en verder**
Texel	53.237	Waddinxveen	98.105
Teylingen	82.703	Wageningen	150.714
Tholen	85.457	Wassenaar	104.892
Tiel	219.652	Waterland	54.872
Tilburg	1.351.090	Weert	201.170
Tubbergen	42.197	West Betuwe	141.583
Twenterand	129.343	West Maas en Waal	62.968
Tynaarlo	98.241	Westerkwartier	205.532
Tytsjerksteradiel	98.105	Westerveld	49.011
Uitgeest	33.120	Westervoort	77.960
Uithoorn	128.062	Westerwolde	123.265
Urk	51.901	Westland	362.488
Utrecht	1.973.488	Weststellingwerf	96.088
Utrechtse Heuvelrug	140.928	Wierden	55.608
Vaals	43.778	Wijchen	153.222
Valkenburg aan de Geul	47.512	Wijdemeren	67.466
Valkenswaard	106.310	Wijk bij Duurstede	78.151
Veendam	184.324	Winterswijk	102.221
Veenendaal	310.097	Woensdrecht	67.657
Veere	43.587	Woerden	175.493
Veldhoven	133.487	Wormerland	64.113
Velsen	341.390	Woudenberg	40.561
Venlo	587.320	Zaanstad	961.747
Venray	178.409	Zaltbommel	97.887
Vijfheerenlanden	228.838	Zandvoort	98.623
Vlaardingen	554.691	Zeewolde	94.207
Vlieland	2.481	Zeist	340.790
Vlissingen	280.385	Zevenaar	169.686
Voerendaal	43.069	Zoetermeer	791.489
Voorne aan Zee	300.665	Zoeterwoude	23.552
Voorschoten	89.573	Zuidplas	141.964
Voorst	48.902	Zundert	70.437
Vught	78.660	Zutphen	258.496
Waadhoeke	189.722	Zwartewaterland	70.464
Waalre	49.611	Zwijndrecht	337.110
Waalwijk	189.722	Zwolle	626.082
		Totaal	**85.000.004**

Bijlage 3.3.3 Decentralisatie-uitkering Jeugdhulp aan kinderen in een AZC

Decentralisatie-uitkering Jeugdhulp aan kinderen in een AZC		
Gemeente	**Bedrag 2022**	**Bedrag 2023 en verder**
Alkmaar	4.483	4.483
Almelo	57.418	57.418
Almere	77.721	77.721
Alphen aan den Rijn	2.155	2.155
Amersfoort	88.455	88.455
Amsterdam	201.955	201.955
Apeldoorn	50.478	50.478
Arnhem	100.266	100.266
Assen	161.305	161.305
Baarle-Nassau	1.983	1.983
Baarn	12.199	12.199
Barendrecht	5.000	5.000
Beekdaelen	76.471	76.471
Berg en Dal	4.052	4.052
Bergen op Zoom	216	216
Bodengraven-Reeuwijk	34.011	34.011
Breda	11.337	11.337
Bronckhorst	6.854	6.854
Coevorden	43.495	43.495
Cranendonck	36.942	36.942
De Fryske Marren	44.184	44.184
Delft	9.182	9.182
Den Helder	141.649	141.649
Deventer	86.645	86.645
Dijk en Waard	64.401	64.401
Doetinchem	11.380	11.380
Dronten	146.261	146.261
Duiven	15.562	15.562
Echt-Susteren	29.528	29.528
Ede	2.931	2.931
Eemsdelta	110.827	110.827
Eijsden-Margraten	23.967	23.967
Eindhoven	11.596	11.596
Emmen	176.393	176.393
Enschede	16.036	16.036
Gilze en Rijen	156.607	156.607
Goes	129	129
Gorinchem	55.349	55.349
Groningen	32.330	32.330
Haarlemmermeer	28.364	28.364
Hardenberg	68.755	68.755
Harderwijk	90.826	90.826
Heerlen	43.840	43.840
Hellevoetsluis	43	0
Helmond	15.432	15.432

Decentralisatie-uitkering Jeugdhulp aan kinderen in een AZC		
Gemeente	**Bedrag 2022**	**Bedrag 2023 en verder**
Hengelo	38.106	38.106
Het Hogeland	91.300	91.300
Hilversum	1.035	1.035
Hoeksche Waard	83.455	83.455
Hoogeveen	58.841	58.841
Hoorn	474	474
Horst aan de Maas	6.983	6.983
Kampen	8.535	8.535
Katwijk	159.538	159.538
Land van Cuijk	156.693	156.693
Lansingerland	6.337	6.337
Leeuwarden	49.831	49.831
Leudal	45.521	45.521
Leusden	21.510	21.510
Maastricht	87.722	87.722
Middelburg	28.106	28.106
Midden-Drenthe	3.190	3.190
Midden-Groningen	11.035	11.035
Nijmegen	76.213	76.213
Noordenveld	3.621	3.621
Noordoostpolder	138.976	138.976
Nunspeet	10.734	10.734
Oegstgeest	24.010	24.010
Oirschot	20.777	20.777
Oisterwijk	87.895	87.895
Oldambt	16.553	16.553
Olst-Wijhe	2.888	2.888
Ommen	1.810	1.810
Oosterhout	11.854	11.854
Opsterland	9.613	9.613
Oss	18.751	18.751
Putten	2.371	2.371
Renkum	8.233	8.233
Rheden	28.709	28.709
Rijswijk	35.003	35.003
Rotterdam	4.009	4.009
Schagen	7.802	7.802
Schiedam	129	129
's-Gravenhage	22.588	22.588
's-Hertogenbosch	70.479	70.479
Smallingerland	87.032	87.032
Stadskanaal	74.100	74.100
Súdwest-Fryslân	102.163	102.163
Tiel	1.035	1.035
Tilburg	24.226	24.226

Decentralisatie-uitkering Jeugdhulp aan kinderen in een AZC		
Gemeente	**Bedrag 2022**	**Bedrag 2023 en verder**
Tynaarlo	60.306	60.306
Tytsjerksteradiel	176.393	176.393
Utrecht	136.347	136.347
Utrechtse Heuvelrug	57.979	57.979
Veldhoven	9.915	9.915
Velsen	8.406	8.406
Venray	819	819
Vijfheerenlanden	3.362	3.362
Voorne aan Zee	0	43
Voorschoten	862	862
Vught	862	862
Waadhoeke	70.867	70.867
Wageningen	22.329	22.329
Wassenaar	1.897	1.897
Westerwolde	136.045	136.045
Winterswijk	98.370	98.370
Zaanstad	560	560
Zeist	119.061	119.061
Zevenaar	8.363	8.363
Zoetermeer	9.828	9.828
Zutphen	68.626	68.626
Totaal	**5.099.996**	**5.099.996**

Bijlage 3.3.4 Decentralisatie-uitkering Voorschoolse voorzieningen peuters

Decentralisatie-uitkering Voorschoolse voorziening peuters			
Gemeente	**Bedrag 2023 en verder**	**Gemeente**	**Bedrag 2023 en verder**
Aa en Hunze	61.093	Boxtel	48.764
Aalsmeer	47.162	Breda	289.183
Aalten	45.346	Bronckhorst	62.341
Achtkarspelen	57.075	Brummen	31.265
Alblasserdam	35.672	Brunssum	39.733
Albrandswaard	40.054	Bunnik	25.158
Alkmaar	175.083	Bunschoten	35.121
Almelo	133.596	Buren	52.872
Almere	391.906	Capelle aan den IJssel	111.524
Alphen aan den Rijn	171.602	Castricum	51.021
Alphen-Chaam	21.474	Coevorden	75.109
Altena	101.428	Cranendonck	33.952
Ameland	7.766	Culemborg	45.369
Amersfoort	266.770	Dalfsen	49.943
Amstelveen	141.620	Dantumadiel	37.579
Amsterdam	1.668.307	De Bilt	73.745
Apeldoorn	269.928	De Fryske Marren	110.810
Arnhem	321.889	De Ronde Venen	78.447
Assen	117.677	De Wolden	50.385
Asten	23.560	Delft	148.053
Baarle-Nassau	12.278	Den Helder	91.296
Baarn	38.882	Deurne	47.680
Barendrecht	75.273	Deventer	173.277
Barneveld	119.996	Diemen	41.596
Beek	21.452	Dijk en Waard	136.088
Beekdaelen	52.698	Dinkelland	42.261
Beesel	19.635	Doesburg	16.793
Berg en Dal	58.315	Doetinchem	92.791
Bergeijk	30.132	Dongen	36.847
Bergen (L.)	24.931	Dordrecht	205.562
Bergen (NH.)	35.811	Drechterland	36.866
Bergen op Zoom	113.271	Drimmelen	36.913
Berkelland	74.337	Dronten	72.764
Bernheze	47.992	Druten	29.606
Best	43.051	Duiven	39.192
Beuningen	40.942	Echt-Susteren	46.132
Beverwijk	66.667	Edam-Volendam	56.935
Bladel	32.802	Ede	205.077
Blaricum	21.638	Eemnes	15.350
Bloemendaal	38.885	Eemsdelta	97.143
Bodegraven-Reeuwijk	67.743	Eersel	33.582
Boekel	19.406	Eijsden-Margraten	49.494
Borger-Odoorn	67.915	Eindhoven	359.195
Borne	37.674	Elburg	40.542
Borsele	47.826	Emmen	200.954

Decentralisatie-uitkering Voorschoolse voorziening peuters			
Gemeente	**Bedrag 2023**	**Gemeente**	**Bedrag 2023**
Enkhuizen	27.357	Hof van Twente	52.413
Enschede	289.802	Hollands Kroon	89.326
Epe	54.848	Hoogeveen	102.724
Ermelo	45.046	Hoorn	115.526
Etten-Leur	68.175	Horst aan de Maas	66.885
Geertruidenberg	31.316	Houten	84.912
Geldrop-Mierlo	58.090	Huizen	62.057
Gemert-Bakel	52.232	Hulst	45.726
Gennep	26.370	IJsselstein	50.941
Gilze en Rijen	44.498	Kaag en Braassem	51.248
Goeree-Overflakkee	92.445	Kampen	98.711
Goes	61.321	Kapelle	21.668
Goirle	36.343	Katwijk	105.223
Gooise Meren	103.180	Kerkrade	69.729
Gorinchem	59.955	Koggenland	46.996
Gouda	117.263	Krimpen aan den IJssel	46.790
Groningen	415.754	Krimpenerwaard	103.257
Gulpen-Wittem	32.334	Laarbeek	35.054
Haaksbergen	36.918	Land van Cuijk	141.185
Haarlem	259.248	Landgraaf	55.703
Haarlemmermeer	259.191	Landsmeer	22.068
Halderberge	48.377	Lansingerland	110.993
Hardenberg	113.977	Laren	15.935
Harderwijk	78.776	Leeuwarden	259.045
Hardinxveld-Giessendam	30.270	Leiden	171.907
Harlingen	28.564	Leiderdorp	39.194
Hattem	19.197	Leidschendam-Voorburg	124.873
Heemskerk	58.615	Lelystad	145.902
Heemstede	40.806	Leudal	54.139
Heerde	32.012	Leusden	45.527
Heerenveen	102.842	Lingewaard	68.369
Heerlen	157.434	Lisse	32.335
Heeze-Leende	24.830	Lochem	59.971
Heiloo	33.052	Loon op Zand	34.775
Hellendoorn	56.761	Lopik	32.512
Helmond	152.615	Losser	36.476
Hendrik-Ido-Ambacht	53.116	Maasdriel	44.275
Hengelo	130.202	Maasgouw	33.902
Het Hogeland	109.116	Maashorst	90.806
Heumen	27.166	Maassluis	54.766
Heusden	61.894	Maastricht	160.060
Hillegom	30.878	Medemblik	78.470
Hilvarenbeek	27.234	Meerssen	27.701
Hilversum	155.304	Meierijstad	122.752
Hoeksche Waard	139.534	Meppel	58.288

Decentralisatie-uitkering Voorschoolse voorziening peuters			
Gemeente	**Bedrag 2023**	**Gemeente**	**Bedrag 2023**
Middelburg	83.380	Pijnacker-Nootdorp	94.758
Midden-Delfland	37.078	Purmerend	132.514
Midden-Drenthe	69.753	Putten	40.046
Midden-Groningen	115.173	Raalte	62.452
Moerdijk	66.156	Reimerswaal	47.677
Molenlanden	90.872	Renkum	45.515
Montferland	51.446	Renswoude	9.648
Montfoort	22.620	Reusel-De Mierden	24.383
Mook en Middelaar	12.701	Rheden	68.029
Neder-Betuwe	51.085	Rhenen	37.462
Nederweert	27.674	Ridderkerk	74.019
Nieuwegein	94.569	Rijssen-Holten	67.018
Nieuwkoop	49.574	Rijswijk	94.857
Nijkerk	74.098	Roerdalen	33.171
Nijmegen	306.752	Roermond	99.913
Nissewaard	145.323	Roosendaal	123.217
Noardeast-Fryslân	105.938	Rotterdam	1.377.067
Noord-Beveland	18.260	Rozendaal	3.432
Noordenveld	58.187	Rucphen	33.419
Noordoostpolder	92.165	Schagen	78.583
Noordwijk	61.385	Scherpenzeel	16.746
Nuenen, Gerwen en Nede	34.614	Schiedam	134.412
Nunspeet	53.759	Schiermonnikoog	1.730
Oegstgeest	40.128	Schouwen-Duiveland	63.384
Oirschot	30.041	's-Gravenhage	1.090.257
Oisterwijk	43.888	's-Hertogenbosch	237.697
Oldambt	82.042	Simpelveld	14.556
Oldebroek	44.334	Sint-Michielsgestel	45.153
Oldenzaal	47.741	Sittard-Geleen	135.997
Olst-Wijhe	31.334	Sliedrecht	42.233
Ommen	38.022	Sluis	46.355
Oost Gelre	46.365	Smallingerland	105.134
Oosterhout	83.821	Soest	70.319
Ooststellingwerf	53.957	Someren	29.667
Oostzaan	16.325	Son en Breugel	26.823
Opmeer	20.080	Stadskanaal	60.954
Opsterland	63.932	Staphorst	34.917
Oss	150.244	Stede Broec	30.465
Oude IJsselstreek	61.101	Steenbergen	37.873
Ouder-Amstel	22.909	Steenwijkerland	93.494
Oudewater	16.233	Stein	29.909
Overbetuwe	80.227	Stichtse Vecht	107.185
Papendrecht	47.312	Súdwest-Fryslân	202.760
Peel en Maas	68.856	Terneuzen	96.666
Pekela	24.325	Terschelling	10.921

Decentralisatie-uitkering Voorschoolse voorziening peuters			
Gemeente	**Bedrag 2023**	**Gemeente**	**Bedrag 2023**
Texel	34.776	Waddinxveen	49.619
Teylingen	54.843	Wageningen	49.056
Tholen	49.303	Wassenaar	41.746
Tiel	67.984	Waterland	32.795
Tilburg	362.108	Weert	72.663
Tubbergen	37.103	West Betuwe	93.632
Twenterand	59.489	West Maas en Waal	34.445
Tynaarlo	65.030	Westerkwartier	130.736
Tytsjerksteradiel	68.782	Westerveld	48.526
Uitgeest	19.674	Westervoort	23.270
Uithoorn	46.123	Westerwolde	63.031
Urk	44.504	Westland	160.163
Utrecht	605.937	Weststellingwerf	53.804
Utrechtse Heuvelrug	85.275	Wierden	42.039
Vaals	18.407	Wijchen	65.071
Valkenburg aan de Geul	24.029	Wijdemeren	44.553
Valkenswaard	42.280	Wijk bij Duurstede	36.598
Veendam	50.786	Winterswijk	51.550
Veenendaal	108.734	Woensdrecht	32.029
Veere	39.108	Woerden	85.897
Veldhoven	61.142	Wormerland	26.495
Velsen	105.622	Woudenberg	22.020
Venlo	167.585	Zaanstad	258.158
Venray	71.792	Zaltbommel	53.907
Vijfheerenlanden	103.648	Zandvoort	24.800
Vlaardingen	129.656	Zeewolde	40.300
Vlieland	2.817	Zeist	107.232
Vlissingen	79.047	Zevenaar	73.202
Voerendaal	19.843	Zoetermeer	205.220
Voorne aan Zee	108.491	Zoeterwoude	15.017
Voorschoten	38.643	Zuidplas	79.920
Voorst	48.656	Zundert	30.476
Vught	47.601	Zutphen	78.714
Waadhoeke	101.181	Zwartewaterland	40.447
Waalre	25.662	Zwijndrecht	74.129
Waalwijk	68.271	Zwolle	228.003
		Totaal	**30.000.004**

Bijlage 4.8 Redelijk peil 2024

De Financiële-verhoudingswet (Fvw) bepaalt dat de eigen inkomsten van een gemeente een bepaald redelijk peil moeten hebben, wil zij in aanmerking komen voor een aanvullende uitkering op basis van artikel 12 Fvw. Daarbij gaat het om de eigen inkomsten uit:
1. de onroerende-zaakbelastingen (OZB);
2. de rioolheffingen;
3. de afvalstoffenheffingen en reinigingsrechten.

Onroerende-zaakbelastingen (OZB)
Het redelijk peil voor de OZB wordt berekend via onderstaande tabel.

Totaal WOZ-waarde woningen 2023	*[1]*
Totaal WOZ-waarde niet woningen gebruikers 2023	*[2]*
Totaal WOZ-waarde niet woningen eigenaren 2023	*[3]*
Totaal OZB-opbrengst o.b.v. totaal WOZ-waarde 2023	*[4]*
Totaal onderdekking reiniging/afvalstoffen 2023	*[5]*
Totaal onderdekking riolering 2023	*[6]*
Totaal OZB-opbrengst o.b.v. totaal WOZ-waarde gecorrigeerd voor onderdekking reiniging/afvalstoffen en riool 2023	*[7=4-5-6]*
Werkelijk gewogen landelijk gemiddelde OZB-percentage van de gecorrigeerde WOZ-waarde 2023	*[8=(7/(1+2+3)*100]*
Percentage van de WOZ-waarde voor toelating tot artikel 12 voor het jaar 2024	*[9=8*1,20]*

Op basis van deze tabel is het percentage van de WOZ-waarde voor toelating tot artikel 12 voor het jaar 2024 (redelijk peil OZB) vastgesteld op **0,1614**.

Voor de WOZ-waarden worden de gegevens gebruikt van het CBS die ook voor het gemeentefonds gehanteerd worden (betaalmaand februari 2023). Voor de berekening van de totale OZB-opbrengst wordt gebruik gemaakt van de gegevens (OZB-percentages) van de Monitor inkomsten uit lokale heffingen. Voor de berekening van de onderdekking reiniging en riolering wordt gebruik gemaakt van de Informatie voor derden (taakvelden) begrotingen 2023.

Artikel 12-gemeenten moeten gedurende de hele looptijd van de aanvraag en van de toekenning van de aanvullende uitkering blijven voldoen aan het jaarlijks in deze circulaire vastgestelde redelijk peil van de eigen inkomsten. Voor de lopende artikel 12-trajecten kan hier door een bijzonder voorschrift van worden afgeweken.

Berekening gemiddelde OZB-tarief in een gemeente
Uit vragen van gemeenten is in het verleden gebleken dat niet geheel duidelijk is op welke wijze het gewogen gemiddelde OZB-tarief ofwel het percentage voor de toelating tot artikel 12 van de eigen gemeente moet worden berekend. De berekening, zoals die hierboven is

opgenomen, is niet bestemd voor gemeenten om het gemiddelde OZB-tarief in de eigen gemeente te berekenen, maar geeft inzicht in de wijze waarop het normtarief OZB voor de toelating tot artikel 12 door het ministerie van BZK wordt berekend. Daarom is in de handleiding artikel 12 de volgende passage opgenomen:

Het gewogen gemiddelde OZB-tarief ofwel het percentage voor de toelating tot artikel 12 moet op de volgende wijze worden berekend:

(PEW x WW + PGNW x WNWG + PENW x WNWE) / (WW+WNWG+WNWE)

waarbij:
PEW = OZB-percentage eigenaar woning;
PGNW = OZB-percentage gebruiker niet-woning;
PENW = OZB-percentage eigenaar niet-woning;
WW = waarde woningen;
WNWG = waarde niet-woningen gebruikers;
WNWE = waarde niet-woningen eigenaren.

Indien de uitkomst van de berekening hoger is dan het landelijke gemiddelde OZB-percentage voor toelating tot artikel 12, dan voldoet de gemeente aan dit onderdeel voor toelating. Hierbij wordt uitgegaan van de veronderstelling dat bij de riolering én de reiniging sprake is van 100% lastendekkendheid. Een eventuele onderdekking bij de reiniging en/of riolering moet worden gecompenseerd door een daarmee overeenkomende verhoging van het (gemiddelde) percentage WOZ-waarde. Voor de berekening van het gemiddelde OZB-percentage bij de toelating tot artikel 12 wordt uitgegaan van de WOZ-gegevens per 1 januari van het jaar waarop de aanvraag betrekking heeft en de OZB-percentages van het jaar waarop de aanvraag betrekking heeft.

Riool- en afvalstoffenheffing en reinigingsrechten
Voor de onderdelen riolering, afvalstoffen en reiniging moet er sprake zijn van tarieven die resulteren in 100% lastendekkendheid. Dit uitgangspunt volstaat bij de beoordeling van de hoogte van deze heffingen of zij voldoen aan het redelijke peil. Van een minimumtarief per aansluiting is in dit verband dan ook geen sprake meer. Een eventuele onderdekking op de onderdelen riolering, afvalstoffen en reiniging moet gecompenseerd worden door extra baten uit de OZB boven de 120%.

Deze brochure is een uitgave van:
Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
BFR/Bekostiging Binnenlands Bestuur
Postbus 20011 | 2500 EA Den Haag

Mei 2023

Bijlage B bij de mededeling aan de raad “meicirculaire 2023”

1. Toelichting structurele effecten meicirculaire 2023

	bedragen maal € 1.000	2023	2024	2025	2026	2027
	Decembercirculaire 2022	56.127	56.567	57.045	53.493	51.505
	Meicirculaire 2023	56.922	59.684	60.437	55.834	53.895
		795	3.117	3.392	2.341	2.390
	Correctie incidentele baten	-244	0	0	0	0
	Structureel gevolg meicirculaire 2023	551	3.117	3.392	2.341	2.390
	Analyse structurele baten					
a	Loon- en prijsontwikkeling	445	3.043	2.965	2.435	2.404
b	Financieringssystematiek	0	0	0	0	108
c	Jeugdzorg		113	132	-6	-104
d	BCF	-4	0	0	0	0
e	Participatie	81	58	42	31	65
f	Brede impuls combinatiefuncties	-117	-117	-117	-117	-117
g	Wet goed Verhuurderschap	-6	-15	-15	-14	-13
h	Integraal zorgakkoord	0	0	165	159	156
i	Terugdraaine eigen bijdrage hh	0	0	150	145	142
j	Invoeren eigen bijdrage wmo	0	0	0	-336	-331
k	Overige- en hoeveelheidsverschillen	152	35	70	44	80
		551	3.117	3.392	2.341	2.390

De toelichting van de incidentele baten bij de meicirculaire 2023 staat verderop (punt 2).

1a. Loon- en prijsontwikkeling

Sinds de meicirculaire 2022 is het accres gesplitst in een volume- en een nominaal deel, waarbij het nominale deel ter compensatie is van loon- en prijsstijging (LPO) en het volumedeel ter compensatie van bevolkingstoename en reëel accres. Het volumedeel is vastgeklikt voor de jaren 2022 t/m 2025. In de meicirculaire 2023 zijn de LPO-accressen voor de jaren 2023 tot en met 2027 bijgewerkt en is sprake van een opwaartse bijstelling voor alle jaren. De index voor loon-prijsontwikkeling gebeurt op basis van de CPB-raming van de loonvoet sector overheid, index materiele overheidsconsumptie en overheidsinvesteringen. Hierbij wordt een verdeling van 60% loonontwikkeling, 20% consumptie en 20% investeringen aangehouden.

In deze meicirculaire 2023 wordt het uitkeringsjaar 2024 uitgedrukt in lopende prijzen terwijl dat in september/december 2022 eerst nog in constante prijzen was. Dit wordt het verspringen van het basisjaar genoemd.

In de Kaderbrief 2024-2027 hebben we aangegeven dat we het volledige bedrag wat wordt ontvangen voor loon- en prijsontwikkeling willen reserveren voor de indexaties (conform de uitgangspunten) die in de begroting 2024 moeten worden verwerkt. De loon- en prijsontwikkeling voor 2024 e.v. vanuit de meicirculaire is € 2,4 miljoen. Dit is ook verwerkt bij onderdeel 3. Voorgestelde compensaties. Bij het opstellen van de begroting 2024 komt er

duidelijkheid op de daadwerkelijke indexaties die moeten worden doorgevoerd. Bij de analyse van de begroting wordt hier dan uitleg over gegeven.

1b. Financieringssystematiek
Vooruitlopend op een nieuwe financieringssytematiek heeft het kabinet in de septembercirculaire 2022 in 2026 eenmalig € 1 miljard beschikbaar gesteld. Dit bedrag is in de meicirculaire 2023 vanaf 2027 structureel opgenomen. Later dit jaar, in de septembercirculaire 2023, wordt van dit bedrag nog een deel in het BTW compensatiefonds (BCF) gestort. We schatten in dat hierdoor per saldo via de algemene uitkering € 924 miljoen beschikbaar blijft en € 76 miljoen aan het BTW compensatiefonds wordt toegevoegd. Bij het opstellen van de Kaderbrief 2024-2027 was deze informatie al bekend. In het perspectief van de Kaderbrief 2024-2027 was al € 1,327 miljoen als bate voor 2027 meegenomen. Nu komt de berekening uit op € 1,435 miljoen. Het verschil is een positief analyseverschil.

1c. Jeugdzorg
Het Rijk en de VNG hebben 18 april 2023 een financieel principeakkoord bereikt voor de Hervormingsagenda Jeugd. In de meicirculaire 2023 wordt voor jeugdzorg, onder voorbehoud van omzetting naar een definitief akkoord op de Hervormingsagenda, voor 2024 € 1.454 miljoen en voor 2025 € 954 miljoen beschikbaar gesteld.

Van de extra middelen wordt een deel vanuit de begroting van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) ingezet voor de investeringen en uitvoeringskosten van de Hervormingsagenda. Voor 2024 gaat het om een bedrag van € 91 miljoen en voor 2025 € 95 miljoen. Per saldo wordt hierdoor voor 2024 € 1.363 miljoen en voor 2025 € 859 miljoen aan de algemene uitkering toegevoegd. Voor de jaren 2026 en verder blijven de middelen gereserveerd en zal toevoeging aan de algemene uitkering plaatsvinden na het advies van de deskundigencommissie en besluitvorming daarover.

Verder is één van de financiële afspraken in het principeakkoord dat de huidige besparingsreeks van € 374 miljoen voor 2023, € 463 voor 2024, € 570 voor 2025 voor 2023 tot en met 2025 bevroren is op het niveau van € 374 miljoen. Voor 2026 staat de besparing, zoals voorzien, op € 961 miljoen en loopt op tot iets meer dan € 1 miljard voor 2027. Ook zijn afspraken gemaakt over de aanvullende besparing van € 100 miljoen voor 2024, waarbij de Rijksoverheid de verantwoordelijkheid heeft om deze besparing in te vullen met (wettelijke) maatregelen. Voor 2024 geldt dat de geraamde extra besparing van € 100 miljoen vanwege een vertraging in de totstandkoming van de Hervormingsagenda Jeugd is vervallen.

1d. BTW compensatiefonds (BCF)
Het BCF-plafond bedraagt voor gemeenten € 3,7 miljard in 2022. Als de gezamenlijke declaraties onder het plafond blijven wordt het verschil in het gemeentefonds gestort. Bij overschrijding van het plafond volgt een uitname. Het plafond muteert jaarlijks met het accrespercentage, maar door de bevriezing van het accres in 2022 tot en met 2025 is het plafond in die jaren ook gefixeerd. In het systeem is opgenomen dat jaarlijks bij de septembercirculaire een voorschot wordt verstrekt op de verwachte onderschrijding van dat kalenderjaar. In de meicirculaire volgend op het kalenderjaar volgt dan de afrekening. In de septembercirculaire 2022 is een voorschot voor het jaar 2022 van € 320,9 miljoen verstrekt. Gemeenten hebben iets meer gedeclareerd bij het BCF, waardoor de ruimte onder het plafond voor 2022 € 318,0 miljoen bedraagt. Hierdoor bedraagt de afrekening voor het jaar 2022 van € 2,929 miljoen.

1e. Participatie
De verdeling van de bedragen per gemeente wijzigt door actualisatie van de verdeling van de Wsw-middelen. Deze is gebaseerd op de gerealiseerde omvang van de sociale werkplaatspopulatie (gemeten in standaardeenheden - SE - per betalende gemeente) zoals die bekend is uit het voorgaande jaar en een inschatting van de blijfkansen in de sociale

werkplaats. De Wsw-verdeling vanaf 2023 is geactualiseerd met de realisaties van het gemiddeld aantal SE in 2022 en de blijfkansen voor de jaren 2023 en verder.

1f. Brede impuls combinatiefuncties
Op 8 februari 2023 is de Regeling specifieke uitkering voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en sociale basis 2023-2026 (SPUK-SGCS, ook wel 'brede SPUK') gepubliceerd. Betekent dus een wijziging type uitkering van decentralisatie naar specifiek. Dus het gaat niet meer via het gemeentefonds.

In de begroting hebben we de middelen structureel opgenomen. Daarvoor komt dus nu een specifieke uitkering in de plaats. Dit wordt verwerkt in de najaarsrapportage 2023.

1g. Wet goed Verhuurderschap
Bij de decembercirculaire 2022 zijn structurele middelen hiervoor beschikbaar gesteld. Nu bij de meicirculaire 2023 is geconstateerd dat de verdeling die het ministerie hanteerde bij de decembercirculaire 2022 niet juist was. Dus nu bij de meicirculaire is dit gecorrigeerd. Zie ook onderdeel 3. Voorgestelde compensaties.

1h. Integraal zorgakkoord
Het kabinet stelt structureel extra middelen (€ 110 miljoen) beschikbaar aan gemeenten samenhangend met het Integraal Zorgakkoord, ter compensatie van gemeenten voor gestegen kosten als gevolg van de invoering van het abonnementstarief Wmo.

1i. Terugdraaien eigen bijdrage huishoudelijke hulp en 1k. Invoeren eigen bijdrage WMO
Het abonnementstarief in de Wmo 2015 wordt afgeschaft (geraamde opbrengst € 95 miljoen vanaf 2025 (13a)) en in plaats daarvan wordt de inkomensafhankelijke eigen bijdrage in de Wmo 2015 heringevoerd (geraamde opbrengst € 225 miljoen vanaf 2026). Daarbij is het uitgangspunt dat zoveel mogelijk wordt aangesloten bij de vormgeving zoals die voorheen was met oog voor inkomenseffecten en het beroep dat wordt gedaan op de Wmo.

Anders dan beoogd in het Coalitieakkoord verdwijnt het abonnementstarief niet alleen voor de huishoudelijke hulp, maar voor alle Wmo-voorzieningen waarop het abonnementstarief nu van toepassing is. Hiervoor wordt een wetsvoorstel voorbereid. Het huidige wetsvoorstel voor invoering van de passende eigen bijdrage huishoudelijke hulp (waarvan de inwerkingtreding per 2025 werd voorzien) wordt ingetrokken.

Op moment hebben we € 200.000 in de begroting opgenomen als een structurele bate voor de eigen bijdrage maatwerkvoorzieningen en opvang Wmo. Per saldo worden we nu door het Rijk vanaf 2026 gekort, maar daar kunnen we tegenover een hogere eigen bijdrage zetten. Zie ook onderdeel 3. Voorgestelde compensaties.

1j. Overige en hoeveelheidsverschillen
De maatstaven zijn geactualiseerd naar de laatst bekende gegevens. Dit leidt dan tot hoeveelheidsverschillen. En daarnaast zijn er kleine overige verschillen.

2. Incidentele baten meicirculaire 2023

	Incidentele baten	2023	2024	2025	2026	2027
a	Flankerend beleid energiearmoede	77	0	0	0	0
b	Aanpak armoede en schulden	62	0	0	0	0
c	Leerlingenvervoer Oekraïne	43	0	0	0	0
d	Taal voor ontheemden Oekraïne	24	0	0	0	0
e	Maatschappelijke begeleiding	38	0	0	0	0
		244	0	0	0	0

2a. Flankerend beleid energiearmoede

Het kabinet stelt in totaal incidenteel € 200 miljoen voor de jaren 2022 tot en met 2024 beschikbaar om een stapeling van sociale en maatschappelijke problemen als gevolg van de hoge inflatie te voorkomen. Van dit bedrag wordt in 2023 in totaal € 50 miljoen via het gemeentefonds aan gemeenten beschikbaar gesteld voor de verwachte extra inzet die nodig zal zijn op het gebied van vroegsignalering en om gemeenten tegemoet te komen in het verwachte extra beroep op bijzondere bijstand. In een latere circulaire wordt we geïnformeerd over de middelen voor 2024 en de verdeling daarvan. Zie ook onderdeel 3. Voorgestelde compensaties.

2b. Aanpak armoede en schulden

Voor de Aanpak Geldzorgen, Armoede en Schulden, die in juli 2022 aan de Tweede Kamer is gepresenteerd, heeft het kabinet in 2023 in totaal € 118 miljoen beschikbaar gesteld. Van deze middelen wordt € 40 miljoen via het gemeentefonds aan gemeenten beschikbaar gesteld als investering in betere dienstverlening door gemeenten op het gebied van armoede en schulden. Gemeenten kunnen deze middelen inzetten om aan de slag te gaan met de prioriteiten van de Aanpak geldzorgen, armoede en schulden, zoals het verdubbelen van het gebruik van de schuldhulpverlening en het tegengaan van kinderarmoede. Zie ook onderdeel 3. Voorgestelde compensaties.

2c. Leerlingenvervoer Oekraïne

Eind januari 2023 zijn er meer dan 88.000 vluchtelingen uit Oekraïne naar Nederland gekomen en ingeschreven in de basisregistratie personen (BRP), onder wie circa 18.000 kinderen en jongeren. Scholen en gemeenten spannen zich in om deze leerlingen onderwijs te bieden. Hier hoort in sommige gevallen ook het vervoer naar de school bij. Gemeenten hebben de regie en verantwoordelijkheid voor het leerlingenvervoer aan leerlingen uit Oekraïne. De decentralisatie-uitkering Leerlingenvervoer Oekraïne is een tegemoetkoming aan gemeenten voor de kosten die zij hiervoor hebben gemaakt, en maken. De decentralisatieuitkering ziet toe op de periode van januari 2023 tot en met 31 juli 2023. De bedragen, in totaal € 21,4 miljoen, die worden toegekend aan een gemeente zijn gebaseerd op het aantal geregistreerde kinderen uit Oekraïne, met peildatum 23 januari 2023. Zie ook onderdeel 3. Voorgestelde compensaties.

2d. Taal voor ontheemden Oekraïne

Ontheemden uit Oekraïne hebben nu beperkte mogelijkheden om de Nederlandse taal op vrijwillige basis te leren. Om een hogere arbeidsparticipatie te stimuleren, het mogelijk te maken voor Oekraïners om werk te doen dat past bij hun vaardigheden en opleiding en om deel te kunnen nemen aan de Nederlandse maatschappij, is het leren van de Nederlandse taal essentieel. Deze middelen (€ 15 miljoen) hebben tot doel het gemeentelijke aanbod van taalonderwijs aan volwassen ontheemden uit Oekraïne te stimuleren. Dit kunnen ontheemden zijn die daar behoefte aan hebben, die dat nodig hebben om werk te vinden of die werk willen vinden dat beter past bij hun vaardigheden, werkervaring en

onderwijsachtergrond. Er zal gebruik gemaakt worden van een verdeelsleutel op basis van data van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) over het aantal opgevangen ontheemden uit Oekraïne per gemeente. Zie ook onderdeel 3. Voorgestelde compensaties.

2e. Maatschappelijke begeleiding
Conform artikel 18 van de Wet inburgering 2013 voorziet het college in de maatschappelijke begeleiding van inburgeringsplichtige asielmigranten en hun gezinsleden. De gemeente Ooststellingwerf ontvangt hiervoor € 37.920 (16 personen * € 2.370). Zie ook onderdeel 3. Voorgestelde compensaties.

3. Voorgestelde compensatie

	Compensatie	2023	2024	2025	2026	2027
a	Loon- en prijsontwikkeling		-2.400	-2.400	-2.400	-2.400
b	Wet goed Verhuurderschap	6	15	15	14	13
c	Terugdraaine eigen bijdrage hh	0	0	-150	-145	-142
d	Invoeren eigen bijdrage wmo	0	0	0	336	331
e	Flankerend beleid energiearmoede	-77	0	0	0	0
f	Aanpak armoede en schulden	-62	0	0	0	0
g	Leerlingenvervoer Oekraïne	-43	0	0	0	0
h	Taal voor ontheemden Oekraïne	-24	0	0	0	0
i	Maatschappelijke begeleiding	-38	0	0	0	0
		-238	-2.385	-2.535	-2.195	-2.198
	Uitgesplitst naar structureel en incidenteel					
	Compensatie structureel	6	-2.385	-2.535	-2.195	-2.198
	Compensatie incidenteel	-244	0	0	0	0
		-238	-2.385	-2.535	-2.195	-2.198

3a. Loon- en prijsontwikkeling
Zie het gestelde onder 1a.

3b. Wet goed Verhuurdersschap
Zie het gestelde onder 1g.

3c. Terugdraaien eigen bijdrage huishoudelijke hulp en 3d. invoeren eigen bijdrage Wmo
Zie het gestelde onder 1i.

3e. Flankerend beleid energiearmoede
Zie het gestelde onder 2a.

3f. Aanpak armoede en schulden
Zie het gestelde onder 2b.

3g. Leerlingenvervoer Oekraïne
Zie het gestelde onder 2c.

3h. Taal voor ontheemden Oekraïne
Zie het gestelde onder 2d.

3i. Maatschappelijke begeleiding
Zie het gestelde onder 2e.

SCHRIFTELIJKE VRAGEN AAN HET COLLEGE

GROEN LINKS
OOSTSTELLING-WERF

009

Datum: 23 juni 2023

Aan het college van B&W

Steller vragen: GroenLinks, Lisa Edema

Onderwerp: Verbod op open vuur

Toelichting:

De afgelopen maanden was het in Nederland bijzonder droog weer. Vanwege de aanhoudende hitte en droogte vormen open vuur en roken een groot risico op brand en is de kans aanwezig dat er een snel uitbreidende natuurbrand ontstaat.

Onze buurgemeente Opsterland heeft daarom op 7 juni 2023 al een rook en stookverbod ingesteld. In bossen en natuurgebieden is het verboden om te roken en om vuur te stoken. Daarnaast is het in de gehele gemeente Opsterland verboden om in de open lucht vuur te stoken of te hebben. Zij hebben dit ingesteld op advies van de brandweer.

De gemeente Ooststellingwerf heeft bij aanhoudende droogte al eerder rookverboden ingesteld. In 2020 heeft het college besloten om per direct een rookverbod in te stellen, op grond van Art. 5:34 lid 2 APV. Toentertijd is besloten dit verbod in werking te laten zolang als het natuurbrandrisico in fase 2 (extra alert) zit.

Vraag:

- Klopt het dat heel Nederland – en daarmee ook de gemeente Ooststellingwerf - op dit moment in fase 2 (extra alert) van de natuurbrandrisico's zit?
- Heeft het college gesprekken gehad met de brandweer over risico's op natuurbranden in onze gemeente en heeft de brandweer daarover ook advies gegeven? Zo ja, wat was dit advies?
- Overweegt het college om een rookverbod in te stellen, zoals ook voorgaande jaren is gebeurd bij verhoogd risico op natuurbranden?
- Is het mogelijk om onder de huidige APV voor een langere tijd, bijvoorbeeld de gehele zomerperiode, een rookverbod op te leggen, zoals ook in andere gemeenten gebeurd?
- Is het onder de huidige APV mogelijk om bij ingaan van fase 2 natuurbrandrisico automatisch een rookverbod te laten gelden?

- Valt onder een rookverbod, zoals genoemd in Art. 5:34 lid 2 APV, ook een verbod op het aansteken/roken van sigaretten?

Ondertekening,

GroenLinks, Lisa Edema

AMENDEMENT

031

De raad van de gemeente Ooststellingwerf, in vergadering bijeen d.d. 27 Juni 2023

Agendapunt 12: Kaderbrief 2024-2027

Onderwerp amendement: Kennisnemen van kaderbrief

Ondergetekende, leden van de raad van de gemeente Ooststellingwerf, stellen voor om:

Beslispunt 1:

1. In te stemmen met de onvermijdelijke budgettaire effecten zoals beschreven in het financieel perspectief (hoofdstuk 2 Kaderbrief) en deze budgetten in de programmabegroting 2024 als volgt te verhogen:

Te wijzigen in:

1. Kennis te nemen van de onvermijdelijke budgettaire effecten zoals beschreven in het financieel perspectief (hoofdstuk 2 Kaderbrief) en de voornemens van het college om deze budgetten in de programmabegroting 2024 als volgt te verhogen:

Beslispunt 2:

2. In te stemmen met de volgende voorstellen nieuw beleid (hoofdstuk 3 Kaderbrief) en deze te verwerken in de programmabegroting 2024.

Te wijzigen in:

2. Kennis te nemen van de volgende voorstellen nieuw beleid (hoofdstuk 3 Kaderbrief) en het voornemen van het college om deze te verwerken in de programmabegroting 2024.

Toelichting:
De fractie Lokaal Sociaal Ooststellingwerf pleit ervoor om de besteding van de budgettaire effecten van de kaderbrief te behandelen bij de programmabegroting 2024.

Ondertekening en naam:

Lokaal Sociaal Ooststellingwerf, Simon ter Heide

VPO, Ben Oostra

ChristenUnie, Berend Leistra

Het amendement is aangenomen / verworpen in de vergadering van d.d. 27 juni 2023

Mevr. A. Hensen, griffier

MOTIE

#32

De raad van de gemeente Ooststellingwerf in vergadering bijeen d.d. 27 juni 2023

Agendapunt: 12. Kaderbrief 2024 - 2027

Onderwerp motie: Zonder duidelijke taal ‘Retour afzender’.

Ondergetekenden, leden van de raad van de gemeente Ooststellingwerf,

Constaterende dat;

- Ook in Ooststellingwerf mensen moeite hebben om brieven van overheden te begrijpen;
- Wij het belangrijk vinden dat brieven, en andere communicatie van de gemeente, zo duidelijk mogelijk zijn voor onze inwoners;
- Dat dit nog niet altijd het geval is en er ruimte is voor verbetering;
- Inwoners aan de gemeente moeten kunnen laten weten wanner ze een brief niet begrijpen;
- Daarvoor als initiatief een sticker ‘Retour afzender’ beschikbaar is;
- Deze sticker ons weer helpt om duidelijker op B1 niveau te communiceren naar onze inwoners;

Overwegende, dat;

- De aanpak van laaggeletterdheid als onderwerp van politiek belang is benoemd;
- De preventie en bestrijding van armoede en schulden als onderwerp van groot politiek belang is benoemd;
- Heldere communicatie rondom geldzaken essentieel is;
- Deze motie een aanvulling is op het uitvoeringsplan Direct Duidelijk, zoals opgenomen in de kaderbrief 2024-2027 van de gemeente;

Verzoeken het college;

1. Om zich aan te sluiten bij het initiatief Retour afzender van Steffie (zie https://www.steffie.nl/nieuws/onderwerpen/retour-afzender.html).
2. De bijbehorende stickers via de bekende kanalen zoals Bibliotheek, Stichting Scala, Humanitas, en onze dorpshuizen, te verspreiden.
3. Duidelijk te maken aan de gemeenteraad hoe zij om zal gaan met terugkomende brieven.

en gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening en naam:

D66 Ooststellingwerf, Ignas Minnema

Partij van de Arbeid, Bart Polpe

GroenLinks, Henk Vos

De motie is overgenomen / aangenomen / verworpen in de vergadering van 27 juni 2023

Mevr. A. Hensen, griffier

MOTIE

#033

De raad van de gemeente Ooststellingwerf in vergadering bijeen d.d. 27 juni 2023

Agendapunt: Programma 1: Samenleven, gezondheid

Onderwerp motie: Voorkomen van huidkanker

Ondergetekenden, leden van de raad van de gemeente Ooststellingwerf,

Constaterende dat;
Kanker jaarlijks een van de grootste doodsoorzaken van Nederland is. En zelfs als het de diagnose geen doodsvonnis is kan de impact van de behandeling groot zijn. Chronische vermoeidheid, verminderde arbeidsmogelijkheden, neuropathie, blijvende cognitieve veranderingen, etc.
Huidkanker staat op de nummer 2 van meest voorkomende kankerdiagnoses in Nederland. Ook hier zijn agressieve behandeltrajecten met verstrekkende gevolgen soms nodig. Maar huidkanker is wel gedeeltelijl te voorkomen. Naast een gezonde leefstijl is bescherming tegen de zon een belangrijke maatregel die genomen moet worden om de kans op kanker te verminderen.
Dat bescherming tegen de zon zo belangrijk is wordt ondersteund door onderstaand onderzoek van het RIVM, dat laat zien dat blootstelling aan UV-straling de belangrijkste risicofactor is voor het ontstaan van huidkanker;

Diverse factoren verhogen de kans op het ontstaan van huidkanker. Overmatige en onregelmatige blootstelling aan uv-straling van zonlicht en/of zonnebanken wordt beschouwd als de belangrijkste risicofactor voor het ontstaan van zowel melanomen (*Chin 2003*; *Marks 2000*) als basaalcelcarcinoom en plaveiselcelcarcinoom. Bij plaveiselcelcarcinoom lijkt de totale hoeveelheid zonlicht gedurende het hele leven van belang (*Armstrong & Kricker 2001*). Bij basaalcelcarcinoom speelt vooral overmatige blootstelling op jonge leeftijd en intense terugkerende blootstelling, ook gedurende de puberteit, een rol (*Rubin et al. 2005*). Pigmentatiekenmerken spelen een rol bij het risico op huidkanker als gevolg van blootstelling

aan uv-straling. (Bron: https://www.vzinfo.nl/huidkanker/oorzaken-en-gevolgen)

Op honderden plekken in Nederland zijn er daarom gratis pompjes met zonnebrandcrème neergezet, dit wordt gedaan in samenwerking met het KWF kankerfonds (Bron: NOS 9 juni).

Overwegende, dat;

- In de periode 1981 t/m 2010 scheen de zon jaarlijks gemiddeld over het land 1639 uren. Vanaf januari 2021 wordt zijn de 'normale' aantal zonuren per jaar gestegen naar 1774 zonuren, een stijging van ruim 8%. Ook het aantal (zo goed als) bewolkte dagen daalt van 150 naar 134 (Bron: weer.nl).
- De gemeente kinderen, jongeren en volwassenen wil activeren om buiten bezig te zijn. Maar tever gezondheid wil promoten door preventieve maatregelen aan te bieden.
- Gemeente Ooststellingwerf een grote toeristische doelstelling heeft en dit een mooie kans zou zijr om de preventieve aanpak van de gemeente te profileren.

Verzoeken het college;

- Om te onderzoeken of het gericht gratis verstrekken van natuurvriendelijke zonnebrandcrème, in samenwerking met het KWF/nationaal actieplan huidkanker, een optie is voor onze gemeente.
- De resultaten uit dit onderzoek terug te koppelen voor de begroting van 2024 naar de raad.
- En indien haalbaar de raad te informeren welk bedrag er nodig zou zijn om dit te bewerkstelligen.

---

en gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening en naam:

VPO, Elaine Messham

PvdA, Bart Polpe

ChristenUnie, Berend Leistra

GroenLinks, Henk Vos

De motie is overgenomen / aangenomen / verworpen in de vergadering van 27 juni 2023

Mevr. A. Hensen, griffier

MOTIE

#034

De raad van de gemeente Ooststellingwerf in vergadering bijeen d.d. 27 juni 2023

Agendapunt: Kaderbrief, programma 1: Samenleven

Onderwerp motie: Jeugdzorg kosten

Ondergetekenden, leden van de raad van de gemeente Ooststellingwerf,

Constaterende dat;

- Bovenstaande partijen jeugdzorg een belangrijk speerpunt vinden.
- Ondanks zorgvuldige raming er wederom meer financiële middelen nodig waren dan begroot in 2022 en dat er ook een tekort lijkt te komen in 2023.
- Tekorten zijn ontstaan, doordat er meer kosten zijn dan word gedekt door middelen vanuit het Rijk.
- Het ramen van de werkelijke kosten bijna onmogelijk is.
- De huidige uitgave (2023) voor jeugdzorg als structurele post is opgenomen in de kaderbrief

Overwegende, dat;

- De inzet van preventieve maatregelen oa Opgroeien in een kansrijke omgeving (OKO) om de kosten te verminderen tot op heden nog niet het gewenste effect hebben.
- De gemeente door de verplichting van zorg, de financiële middelen beschikbaar moet hebben.
- De structurele budgetruimte in meerjarenbegroting gemeente Ooststellingwerf de komend jaren niet voldoende is.
- Het ook mogelijk is om een lager budget te begroten voor de kosten van jeugdzorg en tekort en overschot middels een in te stellen schommelreserve op te vangen.

Verzoeken het college;

- Om naast de druk hoog te houden bij het Rijk om voldoende middelen beschikbaar te hebben voor het dekken van de kosten.
- Een alternatief uit te werken middels een in te stellen schommelreserve.
- Dit alternatief voor behandeling begroting van 2024 terug te koppelen naar de raad

---

en gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening en naam:

Elaine Messham, VPO

Sierd van Weperen, VVD

Jan Vledder, PvdA

De motie is
overgenomen
aangenomen in de vergadering van 27 juni 2023
verworpen

Mevr. A. Hensen, griffier

MOTIE

#035

De raad van de gemeente Ooststellingwerf in vergadering bijeen d.d. 27 juni 2023

Agendapunt: 12. Kaderbrief – Programma 2

Onderwerp motie: motie Cultuur met C/K

Ondergetekende, lid van de raad van de gemeente Ooststellingwerf,

Constaterende dat;

- het Kulturhusconcept staat voor een combinatie van profit- en non-profitorganisaties onder één dak (bijv. postkantoor, winkels, consultatiebureau, kinderopvang, zorgloket, kunsteducatie, bankfiliaal, huisarts). Ook een school kan deel uitmaken van deze formule. Het in stand houden van de voorzieningen in kleinere plaatsen is voor een Kulturhus een belangrijk doel.
- het concept Kulturhus op verschillende plaatsen in kleine gemeenten een succesvolle formule is gebleken.

Overwegende, dat;

- in de commissie Planning en Control duidelijk is geworden dat, naast Lokaal Sociaal Ooststellingwerf, meerdere fracties de ontwikkeling van een bruisend centrum voor cultuuruitingen erg belangrijk vinden;
- het college de raad wel nieuwsgierig maakt, maar dat slechts mondjesmaat iets over de vorderingen wordt losgelaten

Verzoekt het college;

- op bij de in het najaar te presenteren plannen daadwerkelijk flinke stappen tot realisatie te zetten, waarbij ook aandacht is voor een rendabel organisatiemodel (zoals het reeds bewezen Kulturhus model) in samenspraak met al bestaande organisaties vergezeld van de benodigde inzet van gemeentelijke middelen waar mogelijk vooral incidenteel.

en gaat over tot de orde van de dag.

Ondertekening en naam:

Lokaal Sociaal Ooststellingwerf, Marcel Moes

De motie is
overgenomen
aangenomen in de vergadering van 27 juni 2023
verworpen

Mevr. A. Hensen, griffier

MOTIE

#036

De raad van de gemeente Ooststellingwerf in vergadering bijeen d.d. 27 juni 2023

Agendapunt: 12. Kaderbrief 2024-2027

Onderwerp motie: Waar is dat water(tappunt)

Ondergetekenden, leden van de raad van de gemeente Ooststellingwerf,

Constaterende dat;

- Op de kaart van Waar kan ik gratis water tappen? - Drinkwaterkaart te zien is dat in de gemeente Ooststellingwerf geen toegankelijke watertappunten aanwezig zijn;
- Door het veranderende klimaat de kans op hittegolven en daaropvolgend hittestress steeds groter wordt en bij (kwetsbare) inwoners en toeristen kan leiden tot oververhitting en hitte-uitputting;
- Beschikbaarheid van schoon drinkwater essentieel is voor de algehele gezondheid en zelfs van levensbelang kan zijn bij hittestress;
- Het gebruik van plastic waterflessen nadelige effecten heeft op het klimaat, omdat de productie hiervan 2000 keer meer energie kost dan kraanwater en ongeveer drie keer de hoeveelheid water kost;
- Het gebruik van energie en drinkwater moet worden teruggedrongen;
- De grootschalige toepassing van plastic (flesjes) zeer schadelijk is voor het milieu en negatieve effecten kan hebben op de natuur van Ooststellingwerf door het ontstaan van zwerfvuil;
- Recreatie en toerisme belangrijke peilers zijn in het economische beleid van de gemeente Ooststellingwerf.

Overwegende, dat;

- Drinkwatertappunten kunnen helpen bij het verminderen van zwerfvuil;
- Drinkwatertappunten kunnen bijdragen aan gezonde consumptie van inwoners en toeristen, in het bijzonder van jongeren;
- Drinkwatertappunten kunnen bijdragen aan het toeristische product van Ooststellingwerf met aantrekkelijke voorzieningen voor wandelaars en fietsers.

Verzoeken het college;

- Te onderzoeken of in dorpscentra en op belangrijke toeristische knooppunten in onze gemeente Watertappunten gerealiseerd kunnen worden;

- Hierin samenwerking te zoeken met de plaatselijke belangen, grondeigenaren, scholen en verenigingen;
- De resultaten terug te koppelen voor de begroting 2024.

---

en gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening en naam:

GroenLinks, Lisa Edema

D66, Ignas Minnema

VPO, Elaine Messham

De motie is overgenomen / aangenomen / verworpen in de vergadering van 27 juni 2023

Mevr. A. Hensen, griffier

MOTIE

#037

De raad van de gemeente Ooststellingwerf in vergadering bijeen d.d. 27 juni 2023

Agendapunt 12 Kaderbrief 2024 – 2027 – Thema 3.1.1. Recreatie en toerisme

Onderwerp motie: Handhaving

Ondergetekende, lid van de raad van de gemeente Ooststellingwerf,

In aanmerking nemende dat;

- in tegenstelling tot een eerder besluit van het vorige college gedurende de pilot De Hildenberg geen handhavingsbrieven meer worden verzonden naar andere vakantieparken;
- ondergetekende tevreden is over deze bijstelling van het beleid;

Verzoeken het college;

- deze nieuw ingestelde lijn voort te zetten tot er nadere beraadslagingen in de raad gaan plaatsvinden, na afloop van de pilot De Hildenberg met inachtneming van de bevindingen die de pilot oplevert.

en gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening en naam:

Lokaal Sociaal Ooststellingwerf, Marcel Moes

De motie is
overgenomen
aangenomen in de vergadering van 27 juni 2023
verworpen

Mevr. A. Hensen, griffier

MOTIE

ChristenUnie
Ooststellingwerf

#038

De raad van de gemeente Ooststellingwerf in vergadering bijeen d.d. 27 juni 2023

Agendapunt: 12. Kaderbrief 2024-2027 – Thema 3.2 Verkeer, wegen en groen

Onderwerp: Afsluiting wegen

Ondergetekende, lid van de raad van de gemeente Ooststellingwerf,

Constaterende dat:
Afsluiting van gemeentelijke wegen bij artikel 18 van Wegenverkeerswet 1994 een bevoegdheid van het College van B&W is;

Verzoekt het college:
Om bij een afsluiting van gemeentelijke wegen voor een periode langer dan zes maanden de raad te consulteren alvorens tot een besluit over te gaan.

Motivatie:
Bij afsluiting van wegen binnen onze gemeente Ooststellingwerf heeft de raad officieel geen aanwijsbare bevoegdheid om het college hierin aan banden te leggen.
Het is juridisch gezien een bevoegdheid van het College van B&W.
Maar gezien de grote maatschappelijke en economische impact die een wegafsluiting kan hebben, verzoeken wij het college om in een raadsvergadering hierover wel een politieke uitspraak te vragen, alvorens tot een besluit over te gaan.
Nogmaals juridisch gezien blijft het een bevoegdheid van het College van B&W, maar politiek gezien, is het niet onverstandig om een uitspraak van de raad te vragen.

en gaat over tot de orde van de dag.

Ondertekening en naam,

ChristenUnie, Berend Leistra

De motie is
overgenomen
aangenomen in de vergadering van 27 juni 2023
verworpen

A. Hensen, griffier

MOTIE

#039

De raad van de gemeente Ooststellingwerf in vergadering bijeen d.d. 27 juni 2023

Agendapunt 12 Kaderbrief - thema 3.2 Verkeer, wegen en groen

Onderwerp motie: Eikenprocessierups

Ondergetekende, lid van de raad van de gemeente Ooststellingwerf,

Constaterende dat;
- de markering met plastic linten van bomen waarin de eikenprocessierupsen aanwezig zijn, is niet meer van deze tijd;
- de witte linten ontsieren het landschap en met de harde wind laten ze los en komen in het milieu terecht;

Verzoeken het college;
- om vanaf 2024 gebruik te maken van een andere (digitale?) registratie om aan te geven in welke bomen de eikenprocessierupsen aanwezig zijn;
- om voor de herkenbaarheid voor onze inwoners en recreanten ook te kijken naar milieuvriendelijke alternatieven om de betreffende bomen te markeren;

en gaat over tot de orde van de dag.

Ondertekening en naam:

ChristenUnie, Berend Leistra
GroenLinks, Henk Vos

De motie is
overgenomen
aangenomen in de vergadering van 27 juni 2023
verworpen

Mevr. A. Hensen, griffier

MOTIE

#040

De raad van de gemeente Ooststellingwerf in vergadering bijeen d.d. 27 juni 2023

Agendapunt: Kaderbrief – programma 3

Onderwerp motie: Cultuurlandschap moet beter beschermd worden!

Ondergetekenden, leden van de raad van de gemeente Ooststellingwerf,

Aanleiding;
Het cultuurlandschap in Ooststellingwerf is uniek en erg intrek bij inwoners én toeristen. Dit landschap is jarenlang, met veel subsidie, in stand gehouden en kwalitatief verbeterd. Dit werd gedaan door schaapskuddes, gescheperd of niet, het overtollige gras weg te laten grazen. Hiermee werd de grond verschraald en kreeg heide de kans om te groeien.
Met de komst van de wolf worden schapen beschermd door hen weg te halen. De makkelijkste en goedkoopste oplossing, maar hierdoor dreigt wel de heide en zandverstuivingen te vergrassen. OoststellingwerfsBelang ziet hierin een kwalitatieve achteruitgang van deze oude cultuurlandschappen en vindt dat de bescherming daarvan niet vergeten moet worden. Wij vinden dat er alles aangedaan moet worden om deze landschappen, welke zo karakteristiek zijn voor onze gemeente, te behouden.

Constaterende dat;
- een groot deel van de natuurwaarden van onze gemeente ligt in oude cultuurlandschappen;
- heidegebieden in onze gemeente vaak oude cultuurlandschappen zijn;
- cultuurlandschappen van grote waarden zijn voor de natuur, toeristen en inwoners;
- er een opdracht ligt deze landschappen te beschermen en te behouden.

Overwegende, dat;
- heidevelden het best onderhouden kunnen worden door schapen;
- schapen een gewilde prooi zijn voor de wolf.

Verzoeken het college;
- mogelijkheden te zoeken, zodat de gemeente kan bijdragen om deze oude cultuurlandschappen te behouden en te laten onderhouden door schapen, zonder schade door de wolf;
- uit te spreken dat de wolf een daadwerkelijke bedreiging is voor de oude cultuurlandschappen;
- deze motie over te brengen aan alle gemeenteraden van Nederland en de leden van de Tweede kamer.

en gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening en naam:

OoststellingwerfsBelang, Henk Dongstra

CDA, Marie van Tellingen

De motie is overgenomen / aangenomen / verworpen in de vergadering van 27 juni 2023

Mevrouw A. Hensen, griffier

MOTIE

#041

De raad van de gemeente Ooststellingwerf in vergadering bijeen d.d. 27 juni 2023

Agendapunt 12 Kaderbrief 2024 – 2027 – Thema 3.2 Verkeer, wegen en groen

Onderwerp motie: Fochtelooerveenweg

Ondergetekende, lid van de raad van de gemeente Ooststellingwerf,

Constaterende dat;

- het vorige college tegen de wens van de meerderheid van de raad in haar laatste vergadering een besluit heeft genomen over een periodieke afsluiting van een gedeelte van de Fochtelooerveenweg;
- het huidige college daarmee is opgezadeld met de uitvoering van dit besluit;
- de gemeenteraad nooit formeel haar mening heeft gegeven over wenselijkheid van de afsluiting.

Spreekt uit de besluitvorming van het vorige college te betreuren.

Verzoeken het college;

- bij de uitvoering van de pilot waar mogelijk daarmee rekening te houden.

en gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening en naam:

Lokaal Sociaal Ooststellingwerf, Marcel Moes

De motie is
overgenomen
aangenomen in de vergadering van 27 juni 2023
verworpen

Mevr. A. Hensen, griffier

MOTIE

GROEN LINKS OOSTSTELLING-WERF

#042

De raad van de gemeente Ooststellingwerf in vergadering bijeen d.d. 27 juni 2023

Agendapunt: 12. Kaderbrief 2024-2027

Onderwerp motie: Bijzonder Onder Aandacht: Veiligheid

Ondergetekende, lid van de raad van de gemeente Ooststellingwerf,

Constaterende dat;

- de raad in de samenwerkingsagenda uitspreekt een veilige woon- en leefomgeving belangrijk te vinden;
- de raad in de samenwerkingsagenda uitspreekt extra aandacht te willen geven aan ondermijning.
- de VTH-afdeling tijdens de themabijeenkomst aangegeven heeft een gebrek aan capaciteit te hebben.
- het college in de Kaderbrief 2024-2027 structureel extra capaciteit voorstelt voor de aanpak ondermijning;
- het college in deze Kaderbrief ook aangeeft dat zonder extra capaciteit op handhaving deze aanpak minder effectief zal zijn.
- naleving en handhaving van afspraken en regels van groot belang is voor de veiligheid van onze inwoners en ondernemers;
- de gemeente Ooststellingwerf op het gebied van VTH samenwerkt met de andere OWO-gemeenten.

Overwegende, dat;

- extra capaciteit op handhaving een efficiënte aanpak van ondermijning stimuleert;
- extra capaciteit op handhaving de gemeente helpt een zo veilig mogelijke woon- en leefomgeving voor al haar inwoners en ondernemers te creëren.

Verzoekt het college;

- Om bovenop de huidige formatie op VTH extra capaciteit aan te stellen op het gebied van handhaving in de vorm van een Adviseur Openbare Orde & Veiligheid en een Buitengewoon opsporingsambtenaar, en hiervoor een passende dekking te zoeken;
- Hierover in gesprek te gaan met de andere OWO-gemeenten en bij voorkeur dit in gezamenlijkheid op te pakken;
- Bij de begroting 2024 een terugkoppeling te geven van de voortgang.

en gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening en naam:

GroenLinks, Lisa Edema

De motie is
- overgenomen
- aangenomen in de vergadering van 27 juni 2023
- verworpen

Mevr. A. Hensen, griffier

MOTIE

#043

De raad van de gemeente Ooststellingwerf in vergadering bijeen d.d. 27 juni 2023

Agendapunt: 12 Kaderbrief - Programma 1 Samenleven

Onderwerp motie: Onderzoek naar opvang voor vluchtelingen

Ondergetekenden, leden van de raad van de gemeente Ooststellingwerf,

Constaterende dat;
- er steeds meer vluchtelingen naar Nederland komen;
- wij in Ooststellingwerf al jaren geen asielzoekers meer opvangen;
- de spreidingswet op 1 januari 2024 ingaat en het daardoor verplicht wordt om asielzoekers op te nemen;
- het niet wenselijk is om deze mensen in sporthallen of tijdelijke onderkomens op te vangen.

Overwegende, dat;
- wij een gastvrije gemeente willen zijn;
- ook wij als gemeente ons steentje bij moeten gaan dragen om vluchtelingen een humane opvang te bieden.

Verzoeken het college;
- om te onderzoeken waar in de gemeente ruimte (te creëren) is voor opvang van vluchtelingen;
- daarbij te kijken naar langdurige opvang zowel kleinschalig als grootschalig;
- te onderzoeken of er mogelijkheden zijn om onderwijs voor anderstaligen te laten plaatsvinden in de gemeente in samenwerking met de scholen.

en gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening en naam:

CDA, Thomas Wiebe Swart
D66, Ignas Minnema
PvdA, Bart Polpe
GroenLinks, Henk Vos

De motie is
Overgenomen
aangenomen in de vergadering van 27 juni 2023
verworpen

Mevr. A. Hensen, griffier

MOTIE

#044

De raad van de gemeente Ooststellingwerf in vergadering bijeen d.d. 27 juni 2023

Agendapunt 12 Kaderbrief 2024 - 2027

Onderwerp motie: Aula

Ondergetekende, lid van de raad van de gemeente Ooststellingwerf,

Constaterende dat;

- de fractie van de Lokaal Sociaal Ooststellingwerf eerder vragen heeft gesteld over de bestemming van de aula in Oosterwolde en het bijbehorende terrein;
- het college in haar antwoord aangaf dat dit onderwerp zich pas in de eerste fase van de planvorming bevond;
- de raad hierna niets meer heeft vernomen terwijl het hier toch gaat om een strategisch gelegen terrein;

Verzoeken het college;

- voor 1 februari 2024 met een uitgewerkt voorstel te komen waarin diverse opties aan de raad worden voorgesteld;

en gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening en naam:

Lokaal Sociaal Ooststellingwerf, Marcel Moes

De motie is
overgenomen
aangenomen in de vergadering van 27 juni 2023
verworpen

Mevr. A. Hensen, griffier

MOTIE

#046

De raad van de gemeente Ooststellingwerf in vergadering bijeen d.d. 27 juni 2023

Agendapunt: 12. Kaderbrief
Onderwerp motie: Regenton

Ondergetekende, lid van de raad van de gemeente Ooststellingwerf,

Constaterende dat;

- We in de afgelopen jaren zien dat er meer en langere droge periodes komen;
- We weten dat we duurzamer om moeten gaan met ons drinkwater;
- Het belangrijk is dat we regenwater niet zomaar weg laten lopen;
- We in een gemeente wonen waarin duurzaamheid een belangrijk onderwerp is.

Overwegende, dat;

- Een regenton per huishouden kan helpen om de tuin in droge periodes op orde te houden;
- Dat het gebruik van een regenton een bijdrage levert aan het in standhouden van de biodiversiteit in de tuin, en daarmee aan een aangenaam leefklimaat;
- Dat een regenton om en nabij de € 100 kost;
- Dat het voor veel huishoudens niet zo eenvoudig is om dat geld voor zo'n bestemming te reserveren.

Verzoekt het college;

- te onderzoeken wat de mogelijkheden zijn om de inwoners met een inkomen tot 140% van het sociaal minimum te ondersteunen in de aanschaf van een regenton;
- hier zoveel mogelijk lokale ondernemers bij te betrekken;
- eenmalig een bedrag voor subsidie te reserveren voor de aanschaf van een regenton en dit te financieren uit de algemene reserve.

en gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening en naam:

CDA, Marie van Tellingen

De motie is overgenomen / aangenomen / verworpen in de vergadering van 27 juni 2023

Mevr. A. Hensen, griffier

MOTIE

#046a

De raad van de gemeente Ooststellingwerf in vergadering bijeen d.d. 27 juni 2023

Agendapunt: 12. Kaderbrief
Onderwerp motie: Regenton

Ondergetekende, lid van de raad van de gemeente Ooststellingwerf,

Constaterende dat;

- We in de afgelopen jaren zien dat er meer en langere droge periodes komen;
- We weten dat we duurzamer om moeten gaan met ons drinkwater;
- Het belangrijk is dat we regenwater niet zomaar weg laten lopen;
- We in een gemeente wonen waarin duurzaamheid een belangrijk onderwerp is.

Overwegende, dat;

- Een regenton per huishouden kan helpen om de tuin in droge periodes op orde te houden;
- Dat het gebruik van een regenton een bijdrage levert aan het in standhouden van de biodiversiteit in de tuin, en daarmee aan een aangenaam leefklimaat;

Verzoekt het college;

- Om de intentie van deze motie mee te nemen in de uitwerking van het klimaatadaptatieplan voor de begroting van 2024.

en gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening en naam:

CDA, Marie van Tellingen

De motie is
overgenomen
aangenomen in de vergadering van 27 juni 2023
verworpen

Mevr. A. Hensen, griffier

MOTIE

#036

De raad van de gemeente Ooststellingwerf in vergadering bijeen d.d. 27 juni 2023

Agendapunt: 12. Kaderbrief 2024-2027

Onderwerp motie: Waar is dat water(tappunt)

Ondergetekenden, leden van de raad van de gemeente Ooststellingwerf,

Constaterende dat;

- Op de kaart van Waar kan ik gratis water tappen? - Drinkwaterkaart te zien is dat in de gemeente Ooststellingwerf geen toegankelijke watertappunten aanwezig zijn;
- Door het veranderende klimaat de kans op hittegolven en daaropvolgend hittestress steeds groter wordt en bij (kwetsbare) inwoners en toeristen kan leiden tot oververhitting en hitte-uitputting;
- Beschikbaarheid van schoon drinkwater essentieel is voor de algehele gezondheid en zelfs van levensbelang kan zijn bij hittestress;
- Het gebruik van plastic waterflessen nadelige effecten heeft op het klimaat, omdat de productie hiervan 2000 keer meer energie kost dan kraanwater en ongeveer drie keer de hoeveelheid water kost;
- Het gebruik van energie en drinkwater moet worden teruggedrongen;
- De grootschalige toepassing van plastic (flesjes) zeer schadelijk is voor het milieu en negatieve effecten kan hebben op de natuur van Ooststellingwerf door het ontstaan van zwerfvuil;
- Recreatie en toerisme belangrijke peilers zijn in het economische beleid van de gemeente Ooststellingwerf.

Overwegende, dat;

- Drinkwatertappunten kunnen helpen bij het verminderen van zwerfvuil;
- Drinkwatertappunten kunnen bijdragen aan gezonde consumptie van inwoners en toeristen, in het bijzonder van jongeren;
- Drinkwatertappunten kunnen bijdragen aan het toeristische product van Ooststellingwerf met aantrekkelijke voorzieningen voor wandelaars en fietsers.

Verzoeken het college;

- Te onderzoeken of in dorpscentra en op belangrijke toeristische knooppunten in onze gemeente Watertappunten gerealiseerd kunnen worden;

- Hierin samenwerking te zoeken met de plaatselijke belangen, grondeigenaren, scholen en verenigingen;
- Hiervoor te kijken naar voorbeelden van andere gemeenten
- De resultaten terug te koppelen in het eerste kwartaal 2024.

---

en gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening en naam:

GroenLinks, Lisa Edema

D66, Ignas Minnema

VPO, Elaine Messham

De motie is overgenomen / aangenomen / verworpen in de vergadering van 27 juni 2023

Mevr. A. Hensen, griffier

MOTIE

#038a

De raad van de gemeente Ooststellingwerf in vergadering bijeen d.d. 27 juni 2023

Agendapunt: 12. Kaderbrief 2024-2027 – Thema 3.2 Verkeer, wegen en groen

Onderwerp: Afsluiting wegen

Ondergetekende, lid van de raad van de gemeente Ooststellingwerf,

Constaterende dat:
Afsluiting van gemeentelijke wegen bij artikel 18 van Wegenverkeerswet 1994 een bevoegdheid van het College van B&W is;

Verzoekt het college:
Om bij een tijdelijke of definitieve afsluiting van gemeentelijke wegen voor een periode langer dan zes maanden de raad te consulteren en een uitspraak van de raad te vragen, alvorens tot een besluit over te gaan.

Motivatie:
Bij afsluiting van wegen binnen onze gemeente Ooststellingwerf heeft de raad officieel geen aanwijsbare bevoegdheid om het college hierin aan banden te leggen.
Het is juridisch gezien een bevoegdheid van het College van B&W.
Maar gezien de grote maatschappelijke en economische impact die een wegafsluiting kan hebben, verzoeken wij het college om in een raadsvergadering hierover wel een politieke uitspraak te vragen, alvorens tot een besluit over te gaan.
Nogmaals juridisch gezien blijft het een bevoegdheid van het College van B&W, maar politiek gezien, is het niet onverstandig om een uitspraak van de raad te vragen.

en gaat over tot de orde van de dag.

Ondertekening en naam,

ChristenUnie, Berend Leistra

Lokaal Sociaal Ooststellingwerf, Marcel Moes

De motie is
- overgenomen
- aangenomen in de vergadering van 27 juni 2023
- verworpen

A. Hensen, griffier

MOTIE

#039

De raad van de gemeente Ooststellingwerf in vergadering bijeen d.d. 27 juni 2023

Agendapunt 12 Kaderbrief - thema 3.2 Verkeer, wegen en groen

Onderwerp motie: Eikenprocessierups

Ondergetekende, lid van de raad van de gemeente Ooststellingwerf,

Constaterende dat;

- de markering met plastic linten van bomen waarin de eikenprocessierupsen aanwezig zijn, is niet meer van deze tijd;
- de witte linten ontsieren het landschap en met de harde wind laten ze los en komen in het milieu terecht;
- ook dit jaar zijn vele linten van bomen weggewaaid

Verzoeken het college;

- om voor de herkenbaarheid voor onze inwoners en recreanten ook te kijken naar milieuvriendelijke alternatieven om de betreffende bomen te markeren;

en gaat over tot de orde van de dag.

Ondertekening en naam:

ChristenUnie, Berend Leistra

GroenLinks, Henk Vos

De motie is overgenomen / aangenomen / verworpen in de vergadering van 27 juni 2023

Mevr. A. Hensen, griffier

MOTIE

GROEN LINKS OOSTSTELLING-WERF

#042a

De raad van de gemeente Ooststellingwerf in vergadering bijeen d.d. 27 juni 2023

Agendapunt: 12. Kaderbrief 2024-2027

Onderwerp motie: Bijzonder Onder Aandacht: Veiligheid

Ondergetekende, lid van de raad van de gemeente Ooststellingwerf,

Constaterende dat;

- de raad in de samenwerkingsagenda uitspreekt een veilige woon- en leefomgeving belangrijk te vinden;
- de raad in de samenwerkingsagenda uitspreekt extra aandacht te willen geven aan ondermijning.
- de VTH-afdeling tijdens de themabijeenkomst aangegeven heeft een gebrek aan capaciteit te hebben.
- het college in de Kaderbrief 2024-2027 structureel extra capaciteit voorstelt voor de aanpak ondermijning;
- het college in deze Kaderbrief ook aangeeft dat zonder extra capaciteit op handhaving deze aanpak minder effectief zal zijn.
- naleving en handhaving van afspraken en regels van groot belang is voor de veiligheid van onze inwoners en ondernemers;
- de gemeente Ooststellingwerf op het gebied van VTH samenwerkt met de andere OWO-gemeenten.

Overwegende, dat;

- extra capaciteit op handhaving een efficiënte aanpak van ondermijning stimuleert;
- extra capaciteit op handhaving de gemeente helpt een zo veilig mogelijke woon- en leefomgeving voor al haar inwoners en ondernemers te creëren.

Verzoekt het college;

- Om samen met de andere OWO-gemeenten te onderzoeken of extra capaciteit op VTH gerealiseerd kan worden en bij voorkeur dit in gezamenlijkheid op te pakken;
- Bij de begroting 2024 een terugkoppeling te geven van de voortgang.

en gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening en naam:

GroenLinks, Lisa Edema

De motie is
- overgenomen
- aangenomen in de vergadering van 27 juni 2023
- verworpen

Mevr. A. Hensen, griffier

gemeente ooststellingwerf

Extern zaak ID (zaakcode) :

De raad van de gemeente Ooststellingwerf;

nr. 12
gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 16 mei 2023;

Besluit

In te stemmen met de Kaderbrief 2024-2027 en daarmee:

1. In te stemmen met de onvermijdelijke budgettaire effecten zoals beschreven in het financieel perspectief (hoofdstuk 2 Kaderbrief) en deze budgetten in de programmabegroting 2024 als volgt te verhogen:
    a. Structureel € 1.755.000 naar aanleiding van de voorjaarsrapportage
    b. Structureel € 25.000 voor het organiseren van verkiezingen.
    c. Structureel € 70.000 hogere bijdrage aan de FUMO
    d. Structureel € 45.000 voor het onderhoud van sportvelden
    e. Structureel € 213.000 hogere bijdrage aan de Veiligheidsregio
    f. Structureel € 25.000 voor bomenonderhoud
    g. Structureel € 67.000 voor ICT licentiekosten en materieel VTH
    h. Structureel € 254.000 hogere dotatie aan onderhoudsvoorzieningen
2. In te stemmen met de volgende voorstellen nieuw beleid (hoofdstuk 3 Kaderbrief) en deze te verwerken in de programmabegroting 2024.
    a. Structureel € 20.000 beschikbaar te stellen voor een hogere bijdrage aan TRZF
    b. Structureel € 90.000 beschikbaar te stellen voor capaciteit voor de aanpak van ondermijning
    c. € 135.000 in 2024 en structureel € 85.000 vanaf 2025 beschikbaar te stellen voor het uitvoeren van het beleid inwonersparticipatie.
    d. Vanaf 2025 structureel € 35.000 beschikbaar te stellen als dekking van de kapitaallasten van het aanvullende krediet voor DoarpsSintrum Donkerbroek.
    e. Voor de jaren 2024 t/m 2026 € 80.000 per jaar beschikbaar te stellen voor toezicht en handhaving sociaal domein.
    f. Voor de jaren 2024 en 2025 € 70.000 per jaar beschikbaar te stellen voor heronderzoeken participatiewet.
    g. Voor 2024 € 35.000 en 2025 € 20.000 beschikbaar te stellen voor het uitvoeringsplan Direct Duidelijk.
    h. Voor OKO in totaal € 1.394.000 beschikbaar te stellen vanuit de algemene reserve zoals besloten op dinsdag 18 april 2023
    i. Voor het digitalisering van het archief binnen OWO bedrijfsvoering in 2024 € 83.000 en in 2025 € 67.000 beschikbaar te stellen.
3. Uit te spreken dat de begrotingsoverschotten in 2024 en 2025 ingezet worden voor kapitaallasten die voortkomen uit toekomstige investeringen en bij de betreffende jaarstukken definitief te bepalen wat de bestemming van de begrotingsoverschotten zal zijn.
4. Kennis te nemen van de risico's en onzekerheden (hoofdstuk 4 Kaderbrief)
5. In te stemmen met de begrotingsuitgangspunten voor de Programmabegroting 2024 (hoofdstuk 5 Kaderbrief)

Besloten in de openbare vergadering van 27 juni 2023.

, griffier.

, voorzitter.